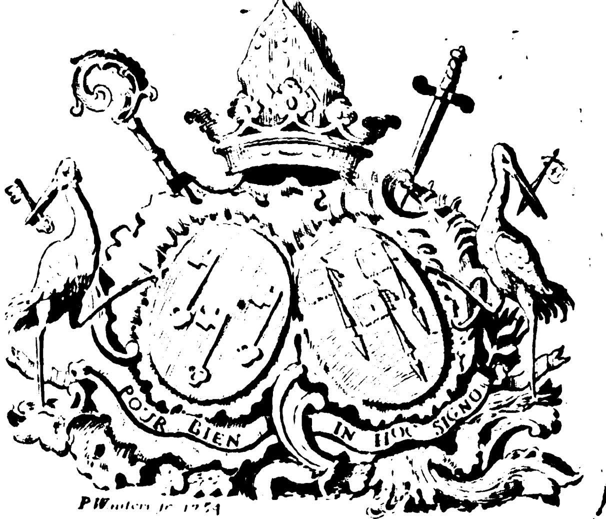
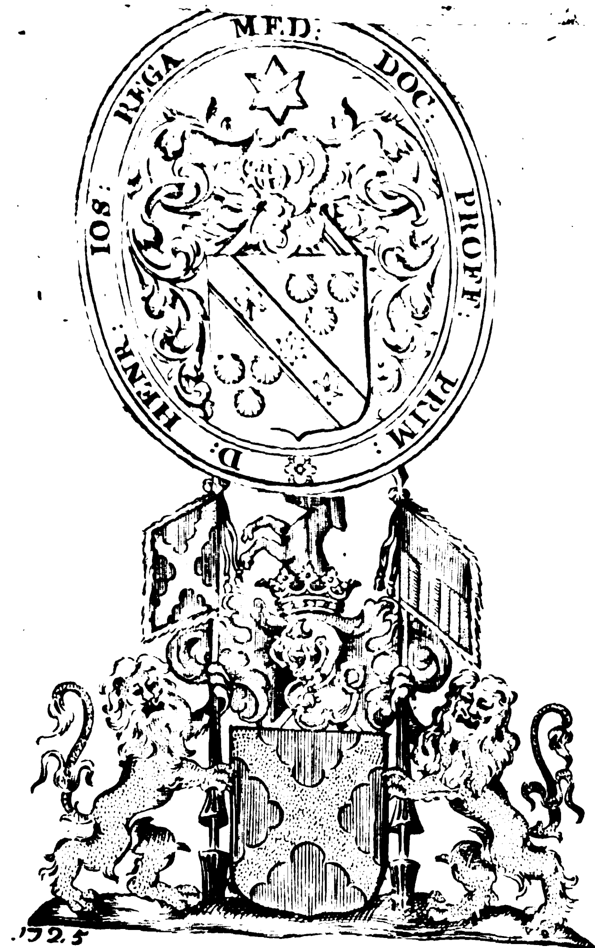
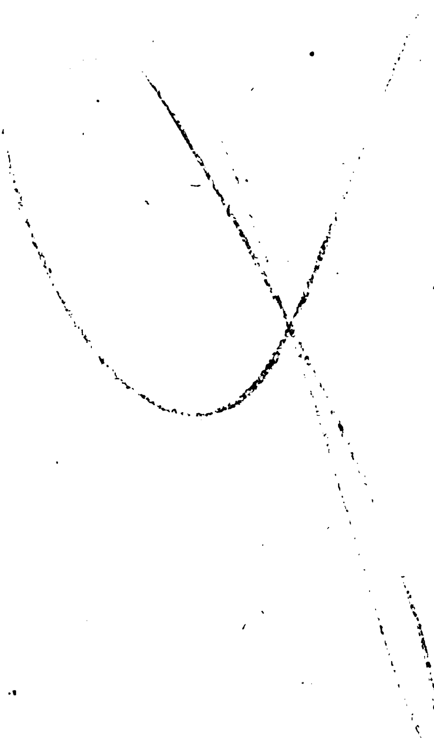

POUR BIEN
IN HOC SIGNO

D: HENR: IOS: REGA MED: DOC: PROFF: PRIM:
1725

1722

ATHANASII KIRCHERI
SOC. IESV

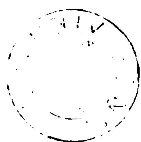
OEDIPI AEGYPTIACI
Tomi Secundi

PARS ALTERA
Complectens Sex posteriores Classes. Jac: de Richebourg

Felicibus Auspicijs

FERDINANDI III. CAESARIS.

ROMÆ,
Ex Typographia Vitalis Mascardi, Anno MDCLIII.
SVPERIORVM PERMISSV.

SYNOPSIS PARTIS II.
TOMI SECVNDI.

CLASSIS VII. *Mathematica hieroglyphica.* Complectitur quadriuium Mathematicum, hoc est, Arithmeticam, Geometriam, Musicam, & Astrologiam.

CLASSIS VIII. *Mechanica siue Architectonica.* Inuestigat prodigiosarum Ægyptijs vsitatarum machinarum constructionem.

CLASSIS IX. *Iatrica, siue Medicina hieroglyphica.* Ægyptiorum in medendo rationem & methodum declarat; item de naturali & præternaturali singulorum membrorum cura; vbi & de herbis, lapidibus, animalibus, amuletis medicatiuis, ex psalmorumque exorcismis multa curiosa ex hieroglyphica doctrina eruuntur.

CLASSIS X. *Chimica.* Alchimiam hieroglyphicam, eiusque mysteria hieroglyphicè exhibita pertractat.

CLASSIS XI. *Magica, siue Magia hieroglyphica.* Originem oraculorum, diuinationum Ægyptijs vsitatarum species, sculpturas magicas, amuleta, phylacteria & periapta; Gnosticorum præterea Telesmata, & Camæa fusè vnà cum superstitionum occurrentium confutatione, in ordine ad hieroglyphicorum intelligentiam exponit.

CLASSIS XII. *Theosophia Metaphysica, siue Theologia hieroglyphica*; In qua Veterum Zoroastris, Hermetis, Orphei, Pythagoræ, Platonis Theologia cum Ægyptiaca comparata fontes hieroglyphicæ doctrinæ aperit; vbi SS. Triadis mysterium iam tum ab Ægyptijs, à primis Mundi Patriarchis successiuâ traditione acceptum vario hieroglyphicorum ornatu exponitur; Angelorum & Dæmonum natura, atque in singulas mundanarum rerum Classes præsidium, eorundemque descensus attractusque cum varijs cœrimonijs, ritibusque in sacrificijs per suffumigia, odoramenta, herbas, lapides peragi solitis describitur, atque adeo clarè Obeliscos, cœterasque hieroglyphicas inscriptiones nihil aliud, quàm dictarum rerum exhibitionem continere, variè demonstratur.

OEDIPI AEGYPTIACI GYMNASIVM

SIVE

Phrontisterion Hieroglyphicon.

PROOEMIVM

AD SAPIENTISSIMVM

FERDINANDVM III. CAESAREM SEMPER AVGVSTVM.

EBRÆORVM Sapientes, cùm de ijs rebus, quas aut inaccessus naturæ sinus, aut ἀμυδρότης temporum vetustas longè ab hominum intellectu semotas tenet, inuestigandis ancipites, perplexiq; nimia difficultate vrgerentur, hoc eos epiphonemate vti solere nouimus:

יהי מונח עד שיבוא אליהו:

Hæc autem, *inquiunt*, sinamus, vsque dum illuminator tenebrarum Elias venerit. *Scripturus ego, Cæsar sacratissime, de sublimibus Ægyptiorum, sub sacris notis, veluti sub inuolucris quibusdam reconditis artibus, ac scientijs; ita omnium penè Philosophorum mentes in ijs peruidendis hebetes & obtusas video, ita altum comperio in Historicorum penè omnium monumentis de eorum vera significatione silentium; vt consultius forsan fuisset, materiem hanc vti abstrusam, ita inuiam, & hucusq; intentatam, ad Eliæ relegare tempora, quàm quicquam temerè in negotio adeò arduo ac difficili audere; & vt Demosthenes in quadam oratione dicit;* Ἐν τοῖς σιωπᾶσιν ὁ δ᾽ ἀσφαλέστερον τὰ ὑπὸ τῶ ἀδήλω κινδυνῶδες. *Omnia, inquam, relinquenda fuissent, nisi me sublimis huiusmodi hieroglyphicæ literaturæ quædam veluti ex vetustatis naufragio collecta fragmenta in decidendarum rerum molimine, & ad reconditiora quæuis eruenda inditus mihi à natura stimulus, nisi Tua, ò Cæsar, aliorumq; Magnatum voluntas & beneplacitum, nisi officiosa de-*

nique amicorum importunitas, & amica quædam vis ad opus prosequendum tutiorem fecissent, audacioremq́ue.

Quàm verò feliciter id à nobis tentatum sit, aliorum iudicium erit. labores certè incredibiles sustinuimus, sudores inexhaustos, saxa, & præcipitia innumera, labyrinthos denique inextricabiles; vt vel hinc mihi innotuerit, quàm difficile sit, magna moliri, incognita reperire; quàm plenum laboris opus, quàm ingenti & copiosâ ingenij suppellectile opus sit homini, dum earum rerum explicationem afferre studet, quæ naturæ obscuritate varietateq́ue inuolutæ, multisq́ue obstructæ difficultatibus plurimorum vel insignites eruditorum hominum ingenia exercere, ac detinere potuerunt; dum eam scientiam prodit, quæ non superbit vnius artis freta molimine, strictisq́ue paucarum marginibus exporrecta; sed naturalem facultatem occupans, rationalem, & metaphysicam cum arte quauis atque scientia totius philosophiæ coniugium meditatur, artificio prorsus admirabili, per doctrinam scilicet symbolicam, imaginesq́ue ad naturæ exemplar fabricatas, quarum adminiculo comparetur non totius sapientiæ Ægyptiacæ tantùm methodus, sed & artes quælibet, siue scientiæ, omnesq́ue abditissimarum rerum rationes à natura sumptis exordijs, per varios ascensus descensusq́ue tradi possint & vestigari; vt vel hinc æquiorem mihi Lectorem sperem, vbi viderit me primum, tantâ rerum varietate, magnitudine, ac difficultate maximo studio, maximaq́ue animi contentione in hoc argumento elaborare voluisse, & honesto exemplo multorum studia excitare.

Verùm vt Lector omnia luculentius peruideat, rerum in hoc tomo tractandarum ideam subnecto. Detectis itaque in primo tomo, primæuæ superstitionis fontibus, idololatriæ Ægyptiacæ origine demonstrata, modò ad Gymnasium procedimus Ægyptiacum; in quo nobis propositum est, artium & scientiarum, atque adeo primæuæ Chaldæorum, Ægyptiorumque, atque à quibus sua Græci hauserunt doctrinæ prima rudimenta, iacere: quod vt quàm optimè faciam, iuxta temporum successum, & primordialis sapientiæ propagationem, rem deducendam duxi. Et cùm, quæcunque in hoc opere continentur, symbolicam doctrinam oleant, statim in prima huius Tomi Classe, de symbolicæ doctrinæ varia diuisione, & speciebus tractamus. Cùm verò symbolica doctrina non nisi ex scripturâ constet, in secunda Classe huius operis de primæua literarum origine fusè agimus, vt vnde & prima literarum elementa, scriptoriæq́ue artis tùm inuentio, tùm prima nominum impositio primùm emerserit, Lectori curioso constet. Quoniam verò ex literis nomina, & ex nominum constructione pronunciata nascuntur; visum fuit in tertia huius Tomi Classe, quam Sphyngem mystagogam appello, primæuæ sapientiæ veluti signacula quædam exhibere, quæ nihil aliud sunt, quàm effata seu ἀποφωνήματα, aut pronunciata quædam obscuris verborum inuolucris implicata, quibus suam de Deo, de Angelis, de Mundo atque anima veteres tùm Theologi, tùm Philosophi & Poëtæ philosophiam signabant; quæ omnia è Chaldæorum, Phœnicum, Ægyptiorum, Græcorum, Hebræorumque monumentis extracta ab obscuritate, sub qua hucusque latuerunt, per sinceram interpretationem vindicamus, vtpotè sub quibus non immeritò totius hieroglyphicæ disciplinæ nucleus contineatur. Porrò cùm, Clemente Alexandrino teste, Hebræorum mysteria, mysterijs Ægyptiorum haud absimilia sint, Hebræorum, Saracenorumque Symbolicam scientiam, quam communi nomine Cabalam vocamus, ob oculos ponimus curiosi Lectoris, vt eius-

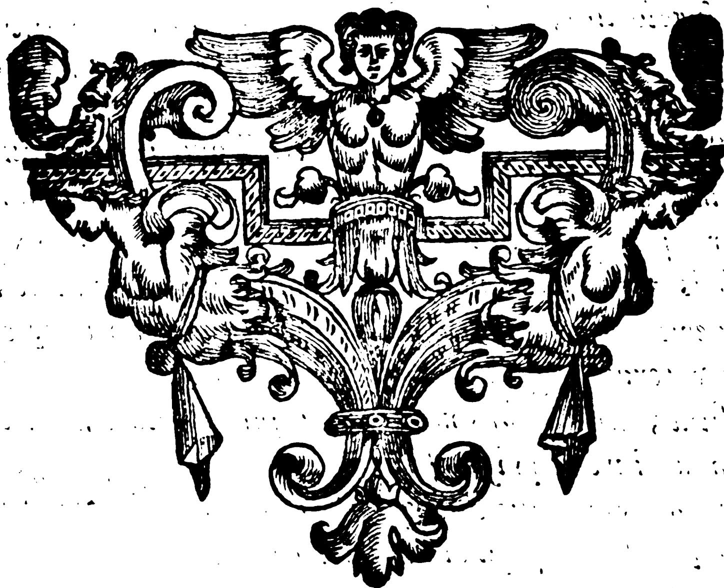
Distributio Operis.

eiusdem cum hieroglyphica doctrina comparatione facta; reconditarum artium responsus vndequaque sibi consentiat; quam quidem quarta & quinta Classis copiosè depictam exhibent. Cum praetereà Ægyptiacae philosophiae robur maxime in caelestium corporum constitutione, Geniorumq; praesidum distributione positum videremus, Classem sextam condidimus, quam Systematicam appellamus, in qua de numero, ordine, & dispositione caelorum, eorumq; mysterijs, & arcanis Geniorum officijs amplo ratiocinio discurrimus. Huic veluti iure quodam, ordinis ratione sic postulante, disciplinae mathematicae succenturiantur, quarum primi inuentores vti Ægyptij exstiterunt, ita eas innumeris quoque sacramentis obuelatas, non tàm in vsum practicum, quàm ad rerum altissimarum theoriam adhibuerunt; suntque Arithmetica, Geometria, Musica, Astrologia, Statica, Architectonica, ac Mechanica denique prodigiosorum operum effectrix; quas omnes sub septima Classe, in totidem distincta pro argumentorum varietate capita comprehendimus. Cum verò maximam ad Astrologiam affinitatem Medicina habeat, octauam Classem Medicinae Ægyptiorum hieroglyphicè destinauimus; vbi de herbis, lapidibus, animalibus, amuletis medicatiuis, ensalmorumq; exorcismis multa curiosa ex hieroglyphica doctrina eruuntur; cui Classis nona succedit, Alchimia hieroglyphica Medicinae affinis. Quam sequitur Classis decima, Magia hieroglyphica, quae cum occultae Philosophiae promus condus sit, & totius hieroglyphicae doctrinae complementum, eam varijs pro variae materiae amplissima diuisione, capitibus complexi sumus. Quoniam verò praedicta non rectè sine Metaphysica, & Theologia intelligi posse videbamus, hinc Vndecimam Classem disposuimus, in qua veterum Zoroastris, Orphei, Pythagorae, Platonis Theologia cum Ægyptiaca comparata fontes hieroglyphicae eruditionis aperit, vbi & SS. Triadis mysterium iam tùm ab Ægyptijs à primis Mundi Patriarchis successiua traditione acceptum, vario hieroglyphicorum ornatu exponitur; Angelorum, & Daemonum natura, atque αἰτιτεχνία, vti & in singularum mundanarum rerum conseruatione praesidium, eorundemque descensus attractusq; varijs caerimonijs peragi solitis describitur.

Atque haec est, sapientissime Caesar, praesentis Tomi Idea, in qua tametsi multa orthodoxae doctrinae contraria, vti in omnibus passim veterum monimentis fieri assolet, reperiuntur; protestor tamen nihil me dictum, factum, expositum in hoc Opere velle Catholicis dogmatibus non vndequaque consonum; imò in tantum ea me allegaturum nouerit Lector, in quantum hieroglyphicae doctrinae conformia, & ad assumptum opus veterum dogmatum eruditionibus, authoritatibusque ritè stabiliendum idonea sunt; sine quibus nec Oedipus suum valorem, nec aestimationem tueri posset. Et ne ab inferis priscae sapientiae dogmata resuscitasse videar, operam dabo, vt si quid heterodoxum, aut diuersis placitis contaminatum fuerit, quod teneris mentibus offendiculo esse possit, id acriter confutatum, ad rectam fidei normam reducatur. In hoc verè SS. Patrum methodum sectaturus, qui Gentilium errores, illicitisque opinionibus conuulsa dogmata non tantùm fusè allegant, sed & pari zelo, & acrimonia singulari calami argutia perstringunt.

Certè S. Irenaeus vetustissimus, & primitiuae Ecclesiae praeclarus Doctor, vt sui temporis maleferiatos insanae doctrinae Architectos Gnosticos, solidâ confutatione confunderet, quid non studij ad insulsos eorum errores mundo propalandos confecit? quàm profundè magica huiusmodi Nebulonum non Sacramenta, sed nefan-

da scelera, penetrat? quàm argutè suam ijs vanitatem exprobrat? quod quidem, nisi magiæ illiusmodi, quâ miserandum in modum dementabantur, insignem notitiam habuisset, fieri nullâ ratione potuisset. Quod idem reliqui SS. Patres, & Ecclesiæ Doctores, Iustinus Martyr in Apologetico, Clemens Alexandrinus in Stromatis, Origenes contra Celsum, Augustinus de ciuitate Dei, Arnobius, Athanasius, Lactantius contra gentes, egregiè præstiterunt; quorum vnicum studium, scopusque in hoc positus fuisse videtur, vt superstitiosa Hæretico-magorum placita, & abominandam doctrinam, quæ in primitiuam Ecclesiā Satanicâ machinatione introducta magno fidelium damno irrepserat, omnium oculis expositam, Anatomicorum more per partes examinarent, examinatam firmâ rationum solidissimarum euidentiâ, acceptandum haudquaquam esse, quod callido Dæmonis astu introductum fuerat, demonstrarent; atque adeò summâ doctrinæ absurditate detecta, Christi fideles eandem veluti malorum omnium Lernam, atque vltimum animarum præcipitium remis velisque deuitarent. Verbo, vnica SS. Patrum regula fuit, nullum hæresis cuiuspiam, aut artium superstitiosarum, quibus vtplurimum isti Protohæretici, contra Christi Ecclesiam armabantur, confutandarum aptum antagonistam esse posse, qui argumenti, quod conuellendum assumpsisset, rationes prius, quibus illud innitebatur, non nosset, intimosque eiusdem recessus penetrasset. Quæ ideò diductius hoc loco exponenda ratus sum, vt quorundam scrupulosioris conscientiæ hominum facessat exprobatio, quâ hæresis, aut Magiæ addiscendæ occasionem hisce praberi posse, sollicitius ostendunt. Quæ cùm ita sint; nihil aliud restat, nisi vt vniuersi Tomi huius argumentum eo ordine, quo suas in Classes distributum est, cum bono Deo ordiamur.

CYN-

§ I.

Quomodo maximum absolutum cum minimo absoluto coincidat.

BOetius, huius epiphonematis Author, apertè dicit lib. 1. suæ Arithmeticæ, & Cusanus Card. in lib. de docta ignor. maximum absolutum cum minimo absoluto coincidere, imò idem esse; quod quomodo intelligendum, videamus. Maximum absolutè hoc loco nihil aliud notat, quàm maximum, quo maius dari non potest, estque veritas infinita, nullo humano, nec Angelico intellectu comprehensibilis. Nam cùm hoc maximum de eorum natura, quæ excedens & excessum admittunt, minimè sit, erit id necessariò super omne id, quod conceptu mentis nostræ exprimi potest; omnia enim, quæcunque ratione aut intellectu apprehenduntur à nobis, ita inter se & ad se inuicem differunt, vt nulla prorsùs præcisa æqualitas inter illa assignari possit. Maxima autem æqualitas illa est, quæ vti à nullo est alia aut diuersa, neque vllum quoque vel excessum vel defectum importat, ita super omnem quoque intellectum collocata, omnem meritò mentis conceptum excedit, atque adeo cum maximo absolutè idem est. Porrò cùm hoc maximum absolutè omne id, quod esse potest, sit; minimum autem absolutè id sit, quo minus concipi non possit; perspicuum est, maximum absolutè minimo absolutè coincidere. Oppositiones igitur, quas in rebus imbecillis mentis nostræ fundat apprehensio, locum tantùm habent in ijs, quæ excedens & excessum admittunt; maximum verò & minimum vti supra omnem oppositionem est, ita nullum quoque excessum vel defectum, vti dictum est, suo in conceptu concludere potest, vt doctè probat Cusanus. *Quid sit Maximum absolutum.* *Quid sit Minimum absolutè.* *Maximum & Minimum absolutè coincidunt absque vlla contradictione.*

Cùm itaque maximum absolutè omnia sit absolutè actu, quæ esse possunt, illud absque vlla oppositione vt cum minimo coincidat, necesse est, atque adeo quod super omnem affirmationem & negationem, & super omne id, quod concipi potest, existit, id non magis esse quàm non esse concipitur; & omne id, quod concipitur non esse, non magis non est, quàm est; verùm ita est hoc, vt sit omnia; & ita omnia, vt nullum; & ita maximum, vt sit minimum; ita lux, vt tenebræ; *vti enim tenebræ eius, ita & lux eius*; cùm aliàs Deus omnia possibilia actu esse non posset, si non esset infinitus, & terminus omnium. Hoc autem omnem intellectum transcendit, qui nequit contradictoria in suo principio combinare via rationis, quoniam per ea, quæ nobis ab ipsa natura nota sunt, ambulamus, quæ longè ab hac infinita virtute cadens ipsa contradictoria per infinitũ distantia connectere simul nequit. Supra omnem itaq; viam rationis incomprehensibiliter maximum illud absolutum seu infinitum, cui nihil opponatur, videmus cum minimo coincidere. Sunt itaque Maximum & Minimum hoc loco transcendentes absolutæ significationis termini, quæ in sua simplicitate absoluta supra omnem contractionem ad quantitatem molis aut virtutis, omnia complectuntur. Atque hoc maximum & mi- *Boëtij Epiphonema probatur.*

& minimum nihil aliud esse, quàm vnum, iam nobis incumbit demonstrandum.

§ II.

Quomodo Maximum & Minimum Vnitas absoluta sint.

CVm excedens & excessum propriè numericæ sit considerationis, atque adeo anima numeris assueta, sine ijs quicquam finitum & terminatum concipere non possit; sublato numero, ipsa quoque rerum discretio, ordo, proportio, harmonia, atque ipsa entium multitudo, quæ sine numeris concipi non potest, vt cesset necesse est. At si numerus iste esset infinitus, quoniam tunc iuxta dicta maximum actu cum minimo incideret, omnia pariter prædicta cessarent, cùm idem sit numerum infinitum esse, & minimè esse. In finito igitur numero adeo magnus quidem assignari non potest, vt eo maior esse non possit in potentia; maximum tamen actu numerum, quo maior dari non posit, asignari, est asignari eum, qui nec principium, nec finem suæ multitudinis habet, numerus siquidem infinitus esset, & consequenter talis numerus, neq; discretionem rerum, neque ordinem, neque pluralitatem, neque excedens, neque excessum admitteret, imò numerus non esset. Quapropter necessariū est in numero ad minimum pertingere, quo minus esse nequit; atque hæc est vnitas: & quoniam vnitate minus esse nequit, erit hæc vnitas minimum simpliciter, atque adeo cum maximo simpliciter coincidet. Non potest autem hæc vnitas numerus esse, vtpote omni excessu carens, sed est principium numeri; quin minimum quod hæc vnitas refert, finis est omnis numeri, quia maximū est, cum quo minimum coincidit. Est igitur vnitas absoluta, cui nihil opponitur, ipsum Maximum simpliciter, qui est Deus benedictus, quæ Vnitas vti maxima est, ita multiplicabilis, & participabilis, quoniam omne id est, quod esse potest. Non potest igitur ipsa Vnitas numerus fieri. Atque hanc Hebræi, vt in Cabala exposuimus אין סוף *Ensuph* vocant, diuinæ essentiæ infinitum, mare illud magnum & interminum, hanc vnitatem Zohar vocat

Vnitas Maximi æquiparata Vnitati Minimi.

אחדות פשוט בתכלית אחדות הפשיטות ובכל פינת
ובכל צד ובכל בחינה ובחינה שאתה בוחן בו אין אתה
בוחן רק אחדות פשוט:

Vnitas simplex, & absoluta vnitate simplici, & absolutissima omnibus modis & rationibus, & ex omnibus examinibus, quibus examinaueris hoc, nihil percipias nisi vnitatem simplicem & summè absolutam: Atque hanc vnitatem ita necessariam esse, vt illa non existente, nihil conditarum rerum existere possit, iam probemus.

§ III.

§ III.

Vnitas absoluta actu existit, & pernecessaria est.

MAximo itaque simpliciter non existente, nihil existere posse, ita ostendo. Cùm omne non Maximum sit finitum & principiatum, necessariò id erit ab aliquo; si enim à seipso esset, fuisset quando non fuisset; nè igitur processus concedatur in infinitum, maximum simpliciter necessarium, sine quo nihil esse potest, concedendum est. Cùm praeterea nullum esse intelligi posit sine esse, Maximum autem esse oppositionem non admittat; necesse est, minimum esse, cum maximo esse coincidere, eritque absolutum esse nihil aliud, quàm Maximum esse; quemadmodum Veritas maxima, est Maximum absolutè; maximè itaque verum est, ipsum Maximum simpliciter esse, vel non esse; vel esse & non esse; vel nec esse, nec non esse; in infinito enim diuinae essentiae haec omnia sine vlla oppositione considerari possunt. Patet hinc, quare S. Dionysius Deum subinde Ens & non Ens dixerit; & Zohar subtilissimis verbis sequentibus explicat.

Deus cur dictus Ens & non Ens à S. Dionysio.

כבר אמרתי לך כי המוציא יש מאין אינו חסר וכי היש הוא באין בענין אין והאין הוא ביש בענין יש ללמוד שהאין הוא היש והיש הוא האין:

Iam dixi tibi, quòd producenti Ens de non ente nihil decedit, & quòd Ens est in non ente quoad rem non entis, & non ens est in Ente quoad rem entis, vt discas, quòd non ens sit Ens, & Ens sit non ens. Patet igitur ex dictis, Maximum simpliciter necessariò esse, imò esse ipsam absolutam necessitatem, & hanc vnitatem esse absolutam. Vnitas ergo haec erit maximum simpliciter, quod suprà innuimus, & S. Dionysius doctè demonstrat lib. de diu. nomin.

§ IV.

Quomodo Pythagoras vnitatem hanc trinam dixerit.

NVlla vnquam natio fuit, quae Deum non coleret, & eum Maximum simpliciter non crederet. Sisenij vnitatem maximè adorabant; Pythagoras trinitatem vnam astruebat. quod vt intelligatur, Sciendum est, id quod omnem alteritatem praecedit, aeternum esse: alteritas enim idem est, quod mutabilitas; sed omne quod mutabilitatem naturaliter praecedit, immutabile est, & consequenter aeternum. Vnitas ergo natura prior est alteritate, & quoniam eam naturaliter praecedit, est aeterna. Porrò omnis inaequalitas est ex aequali & excedente, vnde inaequalitas emergit, aequalitate naturâ posterior; quod ita ostendo. Omnis inaequalitas in aequalitatem resoluitur, nam aequale inter maius & minus est; si itaque dempseris quod maius est, habebis aequale; sic si minus dempse-

Vnitas natura prior est alteritate.

ris à maiori, iterum habebis æquale; Inæqualitas itaque per subtractionem ad æqualitatem reducitur; ergo æqualitas naturaliter præcedit inæquale; alteritas ergo & inæqualitas natura simul sunt: vbi enim alteritas, ibi & inæqualitas, & è conuerso; inter duo namque ad minus erit alteritas, illa verò ad vnum illorum duplicitatem facient, quare erit inæqualitas per excessum vnius. Alteritas ergo & inæqualitas simul erunt natura, sed ex præmissis æqualitas natura præcedit inæqualitatem, quare & alteritatem; æqualitas ergo erit æterna. Iterum si duæ fuerint causæ, quarum vna prior sit altera, erit effectus prioris prior natura effectu posterioris; sed vnitas vel est connexio, vel est causa connexionis, est enim vnitiua omnium; binarius verò, vel diuisio est, vel causa diuisionis; si ergo vnitas causa connexionis est, & binarius causa diuisionis, ergo sicuti vnitas natura prior est binario, ita & connexio natura prior est diuisione; sed sicuti alteritas & diuisio natura simul sunt, ita vnitas & connexio: cùm itaque probatum sit, id quod alteritatem, diuisionem, seu mutabilitatem præcedit, esse æternum, est enim id simpliciter maximum; nihil verò præcedens alteritatem aliud sit quàm vnitas, vnitas autem idem sit, quod æqualitas, & connexio; erit necessariò, vnitas, æqualitas, & connexio æterna; non tria æterna, sed vnum æternum, si enim plura essent æterna, alteritas siue multitudo prius esset vnitate, iterum alterum alteri deesset, atque adeo nullum illorum esset æternum; æternum itaque essent, & non æternum, quæ omnia absurda sunt & impossibilia. Manet ergo vnitatem, æqualitatem, & connexionem vti vnum sunt, ita & æternum esse.

Alteritas & inæqualitas simul sunt natura.

Vnitas, æqualitas, & connexio sicuti habent vnum esse, ita habét æternum esse.

Atque hæc est illa trina vnitas, quam Pythagoras adorandam statuit; quamque Ægyptij *Hemphta* dicebant, & sub figura ὀφι-κυκλο-πτερόμορφῳ, id est, per globum, serpentem, alam in vnum hierogramma congesta, occultè exprimebant; de quo vide Obeliscum Pamphilium.

Ab vnitate itaque gignitur vnitatis æqualitas, atque ab his procedit connexio; Deus enim vnicus vti ipsa rerum entitas est, seu forma essendi, æqualitas verò entium æquitas, in qua neque plùs, neque minùs sit, nihil suprà, neque infrà; ita generatio vnitatis nihil aliud est, quàm vnitatis repetitio; si enim bis, vel ter, aut deinceps vnitatem multiplicaueris, iam vnitas ex se aliud procreabit, vt binarium, ternarium, vel alium quemuis numerum qui creatis conuenit. Vnitas ergo in diuinis semel tantùm repetita gignit vnitatis æqualitatem, siue quod idem est, Vnitas gignit Vnitatem, quæ est generatio æterna Patris & Filij. Hinc patet, quomodo illud Trismegisti intelligendum sit, *Monas genuit Monadem, & in seipsam suum reflexerit ardorem.* Sicuti igitur generatio vnitatis ab vnitate, est vna vnitatis repetitio, ita processio ab vtroque est repetitio vnitatis entitatiuæ & æquatiuæ, siue quod idem est, vnitatis & æqualitatis connexio & vnitio. Rectè itaque ab vnitate, & æqualitate vnitatis, id est, ab vtroque connexio procedit, neque enim connexio vnius tantùm est, sed ab vnitate in æqualitatem vnitas procedit, & ab vnitatis æqualitate in vnitionem. Neque dicitur, connexionem ab vnitate, vel ab vni-

Trismegisti effatum explicatur.

tatis

tatis æqualitate gigni; quoniam neque ab vnitate per repetitionem fit, neque per multiplicationem; & quamuis ab vnitate gignatur vnitatis æqualitas, & connexio procedens ab vtroque, veluti si de eodem dicatur, hoc id, idem; hoc ipsum quidem quod dicitur id, ad primum refertur; quod verò dicitur idem, relatum connectit & coniungit ad primum. Atque ex tali quantumuis dissita similitudine Pater dictus est Vnitas, Filius Æqualitas, Connexio verò Amor, seu Spiritus sanctus. Atque hæc sunt, quæ de Trismegisti & Pythagoræ trinitatis in vnitate, & vnitatis in trinitate scrutinio Lectori curioso exhibere volui.

CAPVT II.

De Monadis in quatuor Mundos, siue ab extra effusione.

QVadruplicem vnitatem hoc loco exponendam duximus; prima est simplicissima siue μοναδική, Monadica; altera δεκαδική, decadica, seu denaria; tertia ἑκατοντα δική, hecatontadica seu centenaria; quarta χιλιαδική, chiliatica seu millenaria. Prima intuetur simplicissimam & indiuisam vnitatem, scilicet 1; secunda denariam vnitatem, quæ & sequentium radix dicitur, & 10 sunt; tertia centenariam vnitatem contemplatur, & est præcedentis vnitatis denariæ quadratura, videlicet 100; quarta 1000; id est, millenariam respicit vnitatem, & est præcedentis denariæ vnitatis cubus. Quæ quatuor Monades vti fluxum puncti in lineam, lineæ in superficiem, superficiei in corpus pulchrè explicant; sic prima centralis monas, secunda superficialis, tertia quadrata, quarta solida rectè quoque denominari potest. Atque hâc ratione statutis duobus extremis, vnitate, & millenario, cæteros omnes numeros per accessum & recessum ab illis definiebant Pythagoræi, estque varia illa & mysteriosa τετρακτύς Pythagoræ. Verùm inter duo hæc, duo statuebant media, nempe 10 & 100; & denarium quidem radicem, centenarium quadratum, millenarium verò cubum appellabant. Vnitas sine diuisione est, & vt punctum; denarius millenarij radix cum simplici diuisione, est enim pariter impar, & vt linea: centenarius cum duplici diuisione, & vt superficies; diuiditur enim in 50 & 50, deinde 50 in 25 & 25: millenarius verò cum trina diuisione, & vt corpus; diuiditur enim 1000 primò in 500 & 500; deinde 500 in 250 & 250; rursus 250 in 125 & 125, ibique cessat diuisio. Sicuti igitur monas omnis diuisionis expers, sic 10 vnam diuisionem tantùm admittens aptè Intelligentijs applicatur, 100 binâ diuisione animam, 1000 verò trinâ diuisione aptè corporeum Mundum ostendit. Sed explicemus singula.

Quadruplex Vnitas explicatur.

Declaratur natura singularium Vnitatum.

In monadica vnitate contemplamur simplicissimam Mentem omnium productricem, diuinam essentiam; in secunda radicali vnitate Angelicam intelligentiam; in quadrata animam; in cubica denique corpus intuemur; ita vt in hisce quaternis vnitatibus distinctis, distinctas in singulis proprietatum rationes comperiamus. Nam in Deo omnia Deus;

Vnitates quatuor explicantur.

in intelligentia omnia intellectus, in anima omnia anima, in corpore omnia corpus est; quod aliud non est, quàm Mentem omnia complecti vel diuinè, vel intellectualiter, vel animaliter, vel corporaliter; diuinè quidem, prout res est veritas; intellectualiter, hoc est, vt res non est veritas, sed verè; animaliter, hoc est, vt res est verisimiliter; corporaliter denique, hoc est, vt verisimilitudinem exit, & confusionem subintrat.

Primæ Vnitatis prærogatiua.

Prima vnitas veluti exemplar omnium, omnem præcedens multitudinem, & consequenter omnem alteritatem, oppositionem, inæqualitatem, diuisionem; & tametsi huiusmodi vnitas nec binarius, nec ternarius, nec quaternarius sit, omnia tamen ea est, quæ sunt binarius, ternarius, quaternarius &c. Si species rerum vt numeri distinguantur, ipsa absoluta vnitas nullius quidem speciei est, nullius nominis, nullius figuræ est, sed omnia in omnibus est; est enim hæc vnitas omnis multitudinis generum, specierum, substantiarum, accidentium, vniuersarumque creaturarum, mensura vna omnium mensurarum, æqualitas vna omnium æqualium & inæqualium, connexio omnium vnitorum & segregatorum; quemadmodum vnitas omnem tam parem quàm imparem numerum simplicitate sua complicat, explicat, atque connectit, vnitas infinita potentia, vnitas ineffabilis, à qua si cuncta separaueris, si aliud nunquam aut fuisse, aut esse, aut fieri posse intelligas, si multitudinem omnem abiicias, & ipsam simplicissimam vnitatem tantùm subintraueris, ita vt eam non potiùs simplicem quàm non simplicem, non potiùs vnam quàm non vnam comprobaueris, arcana omnia te penetrasse noris. Videbis enim vitam eius minimè corruptibilem in sua vnitate absoluta, in qua est omnia; huius autem absolutæ vnitatis præcisissima est certitudo, ita vt mens omnia in ipsa & per ipsam agat, neque quæstio esse potest, quæ eam non præsupponat; est enim entitas omnium entium, quidditas omnium quidditatum, causarum omnium causa, finis omnium. Vidimus Omnipotentis Vnitatis miracula, iam ad cæteras vnitates progrediamur.

Secundæ Vnitatis denariæ vis & natura.

Secunda vnitas decadica respicit intelligentiam Angelicam, quæ cùm ab infinita illa vnitate primò recedat, necessariò intellectualis compositionis miscellam intrare cogitur. Est autem compositio ab vno & altero, id est, ex oppositis, quæ non præueniunt eam, sed simul cum ipsa oriuntur, copulanturque in eius simplicitate radicali opposita ipsa indiuisè & irresolubiliter; denaria enim vnitas sine radice est, nam eam præter primam nulla præcedit vnitas, cuius multiplicatione exurgat, cùm ea sola primò ortum capiat. Et tametsi à prima vnitate quoad essentiam infinitis distet interuallis, simplicissima tamen diuini operis ratio est, exemplarium diuinorum promus condus. Creatrix enim vnitas in actum sese exerens primò produxit dyadem, quæ est monas decadica siue Mundus intellectualis, absoluta Dei imago, & immediatum exemplar denarij numeri, quem refert, vltimum complementum.

Tertiæ Vnitatis centenariæ vis & natura.

Tertia vnitas centenaria animastica numerus intelligentiæ est, quam quadrate explicat; intelligentia numerus est vnitatis absolutæ siue primæ monadis, vnitas enim intelligentiæ numeratur in anima, dum multi-

pli-

pliciter contrahitur. Deus lumen est intelligentiæ, quia eius vnitas; intelligentia verò animæ lumen, quia eius vnitas, & corporalis forma vnitatis animæ numerus existit. Animæ vnitatem seu vnitatem non in se, sed eius corporea inuestigatione sensibiliter intuemur; pari pacto intelligentiam non in se, sed in anima, nec primam simplicissimam absolutissimamque vnitatem vti in se est, sed in ipsa intuemur intelligentiam vt in numero & signaculo. Deus igitur forma intelligentiæ est, intelligentia animæ, anima corporis. Ratio itaque non vt cubici corporis radix, sed vt medium per quod intellectualis radix in corpus descendit, consideranda est; est enim instrumentum intellectus, atque ita principium seu radix instrumentalis rerum corporearum. Centenaria monas animam, figurat, millenaria corpus; exurgit autem mille ex ductu denarij in centenarium, hoc est, ex multiplicatione intelligentiæ per animam. Omnis enim numerus denario perficitur, simplicissimæ vnitatis numerus simplicissimo numero in denarium pergit. Quæ igitur in prima vnitate sunt ipsa vnitas simplicissima, in eius explicatione numerali reperiuntur diuisa, atque differentia ab alia. Ita quidem intelligentiæ, quæ sunt numerus simplicissimæ & absolutæ vnionis, intellectualiter quidem numeri naturam in ordine ad primam participant, intellectualis differentia, oppositio, & alteritas, similiaque, quæ numero conueniunt, sunt ipsa vnitas absoluta. Quadrata verò alteritas & oppositio sunt in ratione ipsa vnitas intellectualis. Cubicæ demum oppositiones & alteritates sensibiles & corporeæ vnitas sunt in ratione.

Quarta denique vnitas millenaria vltima & sensibilis vnionum est explicatio. Sicuti autem millenarius ex multis compositus, ita & hæc vnitas. Prima vnitas itaque se habet per modum puncti, secunda per modum lineæ, tertia per modum superficiei, quarta per modum corporis, seu cubi. Vnitas puncti simplicissimi, est omne id, quod in lineari, superficiali, & corporea vnitate; & superficialis vnitas omne id, quod est in corporea vnitate, explicat. Et tres quidem priores vnitates, non sensiles & discretiuæ nisi per mentem ipsam, quæ sola punctum, lineam, & superficiem seorsim considerat; sensus verò corporeum tantùm attingit. Si quis igitur per sensibilia, mentalia niteretur mensurare, idem faceret quod is, qui solido corpore aut punctum, aut lineam, aut superficiem mensurare attentaret, atq; imprudenter, ne dicam stolidè ageret. Omne igitur sensibile ad rationem eleuandum est, aut ad intelligentiam, siue ad absolutam vnitatem. quod si hoc pacto ab omni sensibili, rationali, aut intellectuali multitudine absolutam ad simplicitatem infinitam redegerimus, non est ampliùs quicquam de eo affirmabile; neque enim tunc potiùs est lapis quàm non lapis, sed est omnia, vnitas videlicet simplicissima, Deus benedictus in secula. Vnde sicuti absoluta vnitas lapidis illius sensibilis & rationalis est Deus, sic eius intellectualis vnitas est intelligentia. Vides etiam ex his vnitatibus, quomodo sensus redit in rationem, ratio in intelligentiam, intelligentia in Deum, vbi est initium & consummatio in perfecta circulatione, vti ex Hermeticis pulchrè probat Cusanus, & Franciscus Patricius.

Quartæ Vnitatis millenariæ vis & natura.

Qui-

Quatuor dictarum Monadum Schematica explicatio.

EX prædictis perspicuum est, Mundum quendam supremum ex Theophanico primæ monadis in denarium descensu constitui; secundum ex secundæ monadis in tertiam; tertium verò Mundum per descensum tertiæ monadis in quartam, per quam reditus fit in vnitatem. Centrum primi Deus; secundi intelligentia; tertij ratio, quarti sensus. primum centrum entitatem habet indiuisibilem, omnia in omnibus, vbique centralem. Omnia sunt in primo Mundo per vnitatem absolutam; omnia in secundo per intellectualem; omnia in tertio per rationalem; omnia in quarto per sensum. Sed quomodo hęc Pythagorica tetractys siue quaternarius in Deo, Angelo, Anima, & Corpore sit, videamus; nonnulla ex Musurgia nostra tomo 2. fol. 144 & fol. 451. repetentes.

Arithmeticæ mysticæ specimen in numeris 1.2.3.4

Constat, vnum, duo, tria, quatuor vnita simul efficere denarium, totius Vniuersi Symbolum, rerum omnium metam & terminum, & vnitatis simplicis naturalem explicare virtutem; ex ipso verò denario, qui altera quædam vnitas est, pari quaternarij progressu, radicis quadratæ attingitur explicatio; 10 enim, 20, 30, 40, simul iuncta 100 constituunt, denariæ radicis quadratum. Centenaria item vnitas pari motu millenarium exerit; 100 siquidem, 200, 300, 400 simul iuncta millenarium constituunt, secundæ vnitatis, radicis scilicet denariæ, cubum. Non sunt igitur naturali influxu plures quàm 10 numeri, qui quaternâ progressione arcentur; neque vltra radicis denariæ millenarium, videlicet cubum, alia fit repetitionis variatio, cùm tunc quaternarius progressione ter repetitâ denario exurgat ordine. Habes igitur quaternarium vnitatis, explicationem vniuersi numeri continere potentia. Vnitas enim generalis quatuor vnitatibus distinguitur, quæ congruo hic ordine disponuntur; prima simplicissima; secunda à prima distat Zyphræ adiunctione, & radicem constituit denariam; tertia centenarium denotans, quadratum; quarta millenarium denotans, cubum constituit. Contemplatur itaque mens ipsam vniuersam suam entitatem in his quaternè distinctam vnitatibus, in simplicissima quidem vnitate Deum vt Creatorem omnium; in radice siue vnitate denarij, intelligentiam; in quadrato intelligentiæ contractionem, siue animam; in cubico numero denique nihil complicante corpus considerat. Omnia autem in Deo Deus, in intelligentia intellectus, in Anima anima, in corpore corpus. Et in vnitate quidem prima omnes reliquas vnitates, etsi indiuisim, indifferenter, indistinctè complicatas intueberis. Certè si quis hanc simplicissimam tantùm vnitatem omni multitudine reiecta penetrauerit, ita vt eam non potiùs simplicē quàm non simplicem, non potiùs vnam, quàm non vnam comprobauerit; is arcana oĩa se penetrasse sciat: per hanc enim vnitatem, mentis vnitatem videbit nudam omni multitudine, inuenietque non esse eius vitam corruptibilem in sua vnitate absoluta, in qua est omnia; huius autem absolutæ vnitatis perfectissima est certitudo, ita vt Mens omnia in ipsa, & per ipsam agat; est enim entitas omnium entitatum, omnium quidditatum quidditas; causarum omnium causa, finis omnium finium.

Arithmeticæ mysticæ peritus omnia arcana penetrare potest.

Dena-

2
3
4
10
20
30
40
100
200
300
400
1000

TRIAS CHORORVM I. ORDINIS.
TRIAS CHORORVM II. ORDINIS.
TRIAS CHORVM III. ORDINIS.
ENNEAS I SIVE ANGELICI MVNDI SERIES NVMERIS EXPLICATA.

I. ORDINIS.
II. ORDINIS.
III. ORDINIS.
SIDEREI MVNDI SERIES NVMERIS
ENNEAS II SIVE ... EXPRESSA.

I. ORDINIS.
II. ORDINIS.
III. ORDINIS.
ENNEAS III. SIVE ELEMENTARIS MVNDI SERIES NVMERIS EXPRESSA.

CIRCVLVS VNIVERSORVM
CIRCVLVS VNIVERSORVM
CIRCVLVS VNIVERSORVM

PYRAMIS LVCIS
LVCIDA
FORMALIS
TENEBROSA
MATERIALIS

SERAPHI. CHORVS
CHERVBIN. 2 CHOR.
THRONI. 3 CHOR.
DOMIN. 4 CHOR.
VIRTVT. 5 CHOR.
POTEST. 6 CHOR.
PRINCIP. 7 CHOR.
ARCHAN. 8 CHOR.
ANGELI. 9 CHOR.

TERRA
AQVA
AER
IGNIS

Denario omnis numerus comprehenditur.

Denario itaque, vti suprà fusè, & etiam in nostra Musurgia to: 2. fol 451. ostendimus, omnis comprehenditur numerus; quaternario verò omnis numerorum progressio perficitur, quater enim decem faciunt 40. Hinc in 40 circulos totum Schema harmonicum in citato Musurgiæ loco distribuimus, in ea distributione vsi numeris 1, 3, 9, 27. qui numerus maximè mysticus est, & animæ symbolum à Platone in Timæo constituitur, vt paulò post dicetur. Hi enim numeri simul collecti 40 constituunt, numerum proposito nostro maximè conuenientem. Nam vt 1, 2, 3, 4 vniuersi numeri est ordinatissima progressio (si enim binarium in se duces, 4 produces; & si 1 ad 3 addideris, idem quaternarius prodibit) ita ad quaternarij denarium, scilicet 40 progressio nulla ordinatior est, quàm 1, 3, 9, 27. Nam sicut priores simplices 1, 2, 3, 4, simul sumptæ 10, & hæc per 4 multiplicata 40 constituunt; ita 1, 3, 9, 27 simul iuncta 40 constituunt; iuxta hos enim præcedens Schema figuramus, in quo vnitas simplex, quâ Deum notamus, quatuor circulos contingit, maximum scilicet vniuersæ naturæ, supremum Mundi, supremum Ordinis, supremum denique Chori circulum; à quo gradatim lumen atque entitatem participant; primò Vniuersum, post hoc supremus Ordo, quarto & vltimo loco supremus Chorus. Vides consequenter Chorum Choro lumen vsque ad vltimum communicare. Intueris quoque, quomodo id, quod in Vniuerso, & in quolibet Mundo reperitur, in Ordine reperiatur. Nam denaria vnitas intelligentiã, centenaria animam, millenaria, vti dictum est, corpus signans, alio modo est in supremo Mundo, secundùm illius videlicet Mundi naturam sublimem, simplicem, & nobilem, alio modo in medio, alio modo in infimo vmbroso Mundo. Nam infimum superioris cum supremo inferioris in omnibus coincidere conspicies; simplicior enim est sensus superioris Mundi, quàm intelligentia Medij, perfectiorque est sensus superioris Ordinis, quàm intellectus subsequentis. Vides igitur, quàm aptè totum Vniuersum cum triplici Mundorum serie, nouem denarijs, nouem centenarijs, totidemque millenarijs, omnes minimis circellis comprehensis distribuatur; quibus triadibus nouenarijs, si totidem vnitates per maiores tres circulos indigitatas adieceris, tandem millenarium in vnitate simplici per maximum omnia ambientem complicantemque circulum signata deprehendes; videbisque quomodo in quolibet Mundo quidlibet, quomodo eadem progressionum in singulis Mundorum seriebus, lex & constitutio. Nam si primus denarius superioris Mundi fuerit vt duo, secundus vt tria, tertius vt quatuor; perfectam habebis progressionem. Eandem progressionis legem seruabit secundus Mundus denario signatus, vti sequitur 200, 300, 400; hos enim si ritè coniunxeris, in singulis emergit denarij miscella.

Explicatio numerorum mysticorum.

Explicatio figuræ.

Omnia in omnibus.

Explicatio figuræ vlterior.

Ex quibus luculenter patet, quomodo vnitas intelligentiæ inferioris Mundi, etsi de natura superioris, aut medij non sit, vtpote ab eorum simplicitate remotior, eorum tamen naturam secundùm quandam analogiam mirum in modum attingat, vt in gradibus entium trium Mundorum apparet. Vide Schema præcedens archetypum, in quo infimus Orbis

bis per 1000, siue cubum signatus corpoream naturam comprehendit; ex quatuor elementorum temperamento constitutam, & proinde tenebris tantò plùs immergitur, quantò ab apice lucidæ fuerit remotior; secundus verò cœlestem Mundum, lucem inter & tenebras sedem mediam continentem, Intelligentijs Orbes mouentibus plenum; qui Mundum inferiorem tenebris inuolutum perpetuâ lucis deriuatione, tùm illuminant, tùm fœcundant; tertius Orbis Angelicum continet Mundum, lucis habitaculum, in quo cœlestes illi beatarum mentium exercitus harmonico ordine distributi, varia inferiorum Mundorum dispensant distribuuntque ministeria. *Seraphin* diuino amore æstuantes, omnia inferiora ad diuinum amorem per operum consonantiam incitantes attrahentesque, perenni ac diuinâ quâdam commotione inflammant. *Cherubin* in immenso diuinæ scientiæ Oceano absorpti, mentes hominum, inferioresque Ordines ad veram scientiam cognitionemque illuminant. *Throni* Mundi, rerumque in ea existentium dispositores, omnia in perfectam harmoniam ordinant. Suntque ideo huius Ordinis tria præcipua munia, vt calore quodam diuino entia inferiora purgent à sordibus, deinde cognitione cuique propriâ illuminent, denique quoad vtrumque illa perficiant; omnia namque entia summum bonum, à quo profluxerunt, suâ naturâ appetunt, & pro viribus in id ipsum conuersa conituntur, vt quàm maximè possunt, ipsi & iungantur, & eo fruantur, & alios ad id consequendum inflamment. Cùm enim summo bono & essentiâ, & potentiâ, & actione proximi, eiusque proximè participes, boni & ipsi necessariò effecti; nulli entium sunt inuidi, & omnibus in bono bonitate suâ cooperari est necesse; idque triplici, vt diximus, actione, illuminando, purgando, attrahendo: per has enim easdem actiones ipsæ quoque primæ triadis mentes proximè & iugiter à Deo illustratæ, diuinoque igne inflammatæ, ad ea opera & iuuantur, & suaui quâdam vi impelluntur, fiuntque primariæ diuinæ prouidentiæ ministræ. Quod ipsum munus & secundus Ordo, sed pro natura sua, vt ab Opifice est remotior, remissiùs quàm primus obit, à Deo & ipse per superiorem Ordinem ad perfectionem propriam redactus; quæ quidem perfectio in eo consistit, vt *Dominationes* dominatum quendam in inferiora liberum exerceant, & nullâ vi coactæ, ea gratijs suis donent, & illuminent, & purgent, & perficiant, atq; ad summum bonum perducant; idemque faciant stabilitate quâdam sibi propriâ & fortitudine *Virtutes*; *Potestates* autem ordinem in his agendis ab omni procul confusione conseruent. Tertius autem Ordo proximè hominum generi prouidet; & *Principatus* quidem Principum curam gerere videntur; *Archangeli* verò populorum Principibus subditorum; *Angeli* denique hominum singulorum, per quos humanum genus totum, & quoad intellectionem illuminatur, & quoad voluntatem purgatur, & quoad vtraque perficitur: neque enim decuit supereminentem omnibus bonitatem entia omnia procreare, & ea deinde casui relinquere, aut vt à seipsis aliena discrepantiaque remanerent, permittere; sed si integra, vt ipsa bonitas, permanere debebant, necesse fuit, vt vniuersa simul coniungeret, & à se iugiter pendere,

Ordines Angelorum. Seraphin.

Cherubin.

Throni.

Dominationes.

Virtutes & Potestates.

Principatus. Archangeli. Angeli.

dere, ad seque connecti, & ad primum fontem regredi, apta vt essent, efficeret: sed id fieri nequaquam potuit, nisi suprema, mediaque, & infima entia vinculis quibusdam colligarentur; quod harum Mentium amore & ministerio quàm aptissimè fieri potuit. Atque hæc est catena illa Heracleotica omnia connectens; hoc decachordon illud naturæ Vniuersi, omnia in vnam eandemque pulcherrimam harmoniam adaptans; dum Deus, vti in omnes, ita maximè in Mundum Angelicum, hic in cœlestem, & cœlestis in Mundum Elementarem admirandâ quâdam ratione influit; iterumque Angelici Mundi triplici Choro, & cœlestis Mundi triplici Choro, & hic inferioris Mundi Chori singuli singulis respondent; adeo vt nulla sit inferioris Mundi chorda, quæ non correspondentes habeat cùm in cœlesti, tùm Angelico Mundo chordas, iuxta celebre illud secretiorum Cabalistarum pronunciatum: *Nulla herba est inferius, quæ non habeat planetam superius dicentem sibi cresce.* Chordâ igitur in quacunque Mundi serie incitatâ, continuò reliquæ correspondentes abditâ quâdam vi consensuque in harmoniam animabuntur, latetque sub harum rerum perfecta notitia totius arcani naturæ maximum sacramentum; quòd quicunque sciuerit, aptando consona consonis, mirandos in natura rerum effectus se nouerit præstiturum. Sed hæc meliùs ex suprà posito Schemate intelliges, in quo vides circulum omnia ambientem significare vnitatem æternam, immutabilem, immobilemque. Tres circuli tres Mundos, Elementarem, Cœlestem, & Angelicum; quorum vnusquisque iterum in tres alios circulos, veluti in tres Choros, Chori autem singuli singulorum Mundorum in tres circellos, gradus entium rerumque Vniuersi, desinentes diuisi conspiciuntur. Primus circulus Mundialis per 9 circellos, 9 Choros Angelorum; secundus nouem cœlorum Orbitas, quæ sunt, Primum mobile, Firmamentum, sphæra Saturni, Iouis, Martis, Solis, Veneris, Mercurij, Lunæ; tertius circulus nouem Elementaris Mundi entia, quæ sunt homo, brutum, zoophytum, arbor, frutex, herba, mineralia, mixta, elementa, significat. Et hi sunt 27 gradus entium trium Mundorũ, quibus si reliquos circulos maiores iunxeris, emergent 40 circuli, totidem videlicet, quot numeri supradicti 1, 3, 9, 27 simul sumpti constituunt, quorum primus terminus, 1, vnitatem absolutam; secundus, 3, superficialem seu radicalem; tertius, 9, videlicet quadratum ternarij; quartus denique, 27, cubum ternarij constituit; qui, vt dixi, simul iuncti dant 40, quibus Pythagoræi numeros indicabant absolutos seu radicales, planos, solidos; Hebræi verò, vt in Cabala diximus, miro artificio de triplici Mundo differentes, suas faciunt numeris respondere literas. Vides quoque quàm hæc aptè ijs, quæ in præcedentibus de 9 quatuor Mundorum decadibus diximus, consentiant. Hi omnes circuli duplici pyramide, quarum prior lucida basin in vertice cœli Angelici fine lucidi, apicem in inferioris Mundi gradu constituit; altera pyramis tenebrosa basin suam in inferioris Mundi gradu, materia scilicet prima, omni luce actuque priuata, constituit, apice in cœli Angelici summitate terminante; vnde supremus Mundus vti lucis, ita tenebrarum copiâ abundat

Catena Heracleotica.

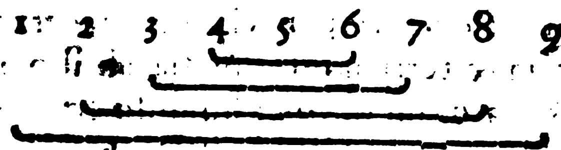
Harmonia Chororum Angelicorum cum Mundo.

Explicatio figuræ.

Demonstratio per duplicem pyramidem, lucidam & tenebrosam.

dat Mundus inferior, medius ex vtroque æquam lucis & tenebrarum portionem participat, quamuis nec superior tenebrarum, nec inferior lucis prorsus sit expers, etiamsi lux in inferiori Mundo, vti & tenebræ in superiori quodammodo videantur absorptæ. Si igitur Schema penitius introspexeris, experieris per descensum vnitatis in multitudinem, regressumque multitudinis in vnitatem, quomodo in supremo cœlo omnia, quæ multitudinis sunt, in ipsam vnitatem pergant; diuiduum videlicet in indiuiduum, in lucem tenebræ, compositum in simplex, mortale in immortale, mutabile in immutabile, potentia in actum, pars in totum, & sic de cæteris. Contrarium in Mundo inferiori processum reperies. Quæ si sagaci disquisieris ingenio, maxima, & obscurissima luce clarissima intueberis, vsque ad ipsa naturæ abditissima. Oportet autem, vt cuiuslibet particularis vnitatem in sua perfectione concipias, & secundum eam lucis intensionem, tenebrarum qualitatem imagineris; ex vnitatum autem graduationibus illam minorem repures, quæ plus tenebrarum, plus multitudinis, plus potentiæ, plus diuisibilitatis obtinet; maiorem vero illam, quæ plus lucis, plus vnitatis, plus actus indiuisibilitatisque habet: quantò enim vnitas minus in actu, & plus in potentia est, tantò est alterabilior; Vnitas enim vniens vnitate vnibili perfectior est, vt vnitas Animæ, corporis vnitate perfectior est, quia vnitatis corporis finis est animæ vnitas, à qua corporalis, vt à quodam suo principio, dependet. *Mirus foetus Vnitatis.*

Mira hoc loco proprietas Monadis & fœturæ eius nobis occurrit, quæ & medietatem in tribus dictis Mundis à Deo productis demonstrat, aliaque insignia, vt dicetur, mysteria pandit omnipotentis illius vnionis, estque vt sequitur: *Si numeri quotlibet impares naturali ordine ab vnitate incipiendo disponantur, omnium quorumlibet duorum numerorum, à medio progressionis æquè distantium, summæ medietas, medium progressionis terminum adæquabit:* Sit data numerali serie sequens numerorum dispositio. *Mira propietas progressionis Arithmeticæ.*

In hac medius terminus 5, est; si itaque quoslibet à quinario æquè distantes in vnum iunxeris, prodibunt 10, cuius dimidium 5. ita 3 & 7: 2 & 8: 1 & 9 iuncti, 10 constituent, quorum medietas pariter 5 est. Ex hac itaque proprietate quomodo vnitas numerorum principium sit, apertè deprehenditur. quod sic demonstro. Si vnitas aliquid se prius haberet, vtpote alium quempiam numerum, aut aliud quidpiam discretiuum, id cum 2 vnitati circumponeretur; quare iuxta datam propositionem vnitas foret huiusce aggregati medietas; sed ipsa vnitas est dimidium 2; per communem itaque animi notionem, tale aggregatum, & 2, essent æqualia, quandoquidem quæ vni & eidem æquè sunt multiplicia, æqualia vt sint necesse est; tale autem aggregatum, & binarius, vnitati essent æquè multiplicia, nempe dupla, præsertim cùm vnitas sit eorun- *Demonstratio propositæ quæstionis.*

dem medietas; quare & æqualia, atque adeo totum parti adæquabitur; quod cùm absurdum sit, & impossibile, necessariò sequitur, vnitatem omnium numerorum esse principium, neque vllum ante se numerum admittere. Atque vt ex hac propositione intentam sacramentorum fœturam altiùs exprimerent, duas pyramides sibi oppositas finxerunt Veteres, de quibus paulò ante quoque dictum fuit, quarum vna pyramis lucis, altera nigra tenebrarum est, quas in nouem spacia per parallelas diuidebant; vides itaque pyramidem lucis, quantò plùs materiali pyramidi immergitur, tantò eam plùs lucis perdere, & materiæ acquirere; contra materialem pyramidem quantò plùs lucis immergitur pyramidi, tantò plùs lucis acquirere, & materiæ deperdere, ita vt quinarius medio loco positus, semper æqualitatem lucis & tenebrarum possideat. Cùm verò triplex Mundus sit, supercœlestis, cœlestis, & sublunaris, extremi vtriusque mediam quandam cœlestis sortitur naturam: supercœlestis enim Mundus lucis est, sublunaris tenebrarum, & cœlestis luce & tenebris temperatur. Cuius virtus cùm Mundum attingat sublunarem, meritò à supercœlesti gubernari ponitur; virtute siquidem & resistentiâ, actione & passione medius est. In sublunari vitæ & mortis vicissitudo; in supercœlesti vita perfecta, functionumque perpetuum stabilimentum; at in cœlesti, media quædam natura, ex stabilitate & vicissitudine composita. Si itaque pyramides dictas exactiùs ad se inuicem conferas, inuenies in superiori Mundo perfectionis abundantiam, in sublunari eiusdem defectum, in medio vtriusque perfectæ æqualitatis miscellam. Quæ non tantùm in memoratis Mundis vera sunt, sed in quibuslibet dictorum Mundorum particularibus gradibus. Elementum enim, quod inter duo proxima, eaque interposita mediat, mediam sortitur habitudinem à circumstantibus ex æquo participantem; atque adeo aggregati quædam in habitudine medietas est. Hoc pacto inter aquam & ignem aër intermedians ab igne calorem, ab aquâ humiditatem participat; ideoque est calido-humidi aëris ab vtroque stipante elemento participantis natura & proprietas. Pari pacto aqua inter aërem & terram intermedia ab illo humidum, ab hac frigidum participans, naturam obtinet humido-frigidam. Quod & in mixtis luculenter apparet; frutices enim inter herbas & arbores mediant; inter liquores minerales, & terrestres substantias, metalla; inter hominem & zoophyta, bruta; inter humanam & diuinam naturam, medius Christus Seruator noster. In cœlesti Mundo Mercurius intermedians à Venere & Luna, haud secùs ac aqua quædam cœlestis humidum à Venere, à Luna frigidum ex æquò participat. Inter tres superiores ♄, ♃, ♂, & inferiores ♀, ☿, ☽, Sol intermedius, singulis dat & recipit; inter ♄ & ♂, Iuppiter medius vtrinque se stipantium malignitatem, virtute suâ temperat. Porrò in supercœlesti Mundo, primæ hierarchiæ conuenit perficere, illuminare, & purgare; infimæ contrà perfici, illuminari, & purgari; mediæ verò hierarchiæ dictæ operationes actiuè & passiuè cum reciprocatione quadam conueniunt. Patet ergo ex dictis memoratæ propositionis mysterium.

Ostensio propositionis in lucis & tenebrarum pyramide.

In Elementorum combinatione dicta eluecent.

In mixtis.

In Cœlis.

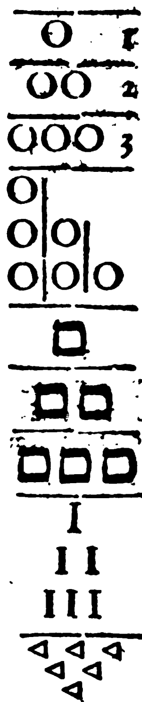
CAPVT III.

De hieroglyphica expressione numerorum Ægyptijs potissimum vsitata.

DVplici ratione Ægyptios, numeros suos hieroglyphicis expressisse reperio, vel hierogrammatica, vel kyriologica. Priori modo per recondita altissimarum rerum symbola, sacramenta sua numeris exprimebant; posteriori modo rem illam, quam per numerum exprimere volebant, toties repetebant, quot numerus iste haberet vnitates. De postrema ratione primò, deinde de priori agendum.

§ I.

De Kyriologica ratione repræsentandi numeros, Ægyptijs vsitata.

DIcimus itaque primò, κυριολογίαν hieroglyphicam nihil aliud fuisse, quàm significatum, quod numero exprimere volebant, toties ponere, quoties numerus contineret vnitates. Sic, verbi gratia, globus, seu circulus seorsim positus Mundum superiorem æternumque significabat; duo globi seu circuli duos Mundos superiores, tres globi tres Mundos superiores, quatuor globi seu circuli quatuor Mundos superiores. Circulos ponebant pro Mundis, ad Geniorum ijs præsidentium æternitatem indicandam, est enim figura principij & finis expers. Mundos verò hylæos siue elementares nunc per quadrata & quadrangula, nunc per triangulos rectangulos exhibebant; & tunc quidem quadratis vtebantur, quando in mixtorum Mundis successiuam generationis propagationem insinuabant; vnde & triangulos geneticos appellabant; de quibus omnibus & singulis fusius in Geometria nostra hieroglyphica. Pari pacto vnum sceptrum ponentes, vnum aliquod dominium exprimebant; duobus duplex dominium; tribus triplex; quatuor quadruplex; vel etiam pro nodorum sceptris impressorum numero, imperia & dominia alicuius Genij exprimebant; verbo, omne hieroglyphicum semel, bis, ter, quater, & sic de cœteris, positum significati multiplicationem denotabat. Quæ consuetudo in hunc vsq; diem à posteris recepta fuit. Veteres enim cùm necdum figuras numerorum certas inuenissent, eos totidem lineolis, quot numerus significabat, expressisse compertum est; hinc vnum, duo, tria, quatuor &c. innuentes, vnam, duas, tres, quatuor vsque ad decem ponebant lineas, hoc pacto, I. II. III. IIII. Videntur huius etiamnum adhuc vestigia quædam apud Veteres Romanos, dum Duumuiros, Triumuiros, Septemuiros sic exprimebant IIvir. IIIvir. IIIIIIIvir; quinque verò expressisse videntur per inclinationem vnius lineæ ad alteram, vti hic patet, V; & decem per decussim, quæ constare videtur ex binis hisce figuris

Quomodo multitudinē rerum numeris exprimant Ægyptij.

Veteres lineolis vtebantur pro numeris.

Quomodo quinarium & denarium exprimerent Ægyptij.

VΛ,

va, quarum vna ſurſum, altera deorſum vergit, in vnum copulatis, vti hìc apparet X. De qua Horus l. 2. c. 28. Γραμμὴ ὀρθὴ μία, ἅμα γραμμῇ ἐπικεκαμμένῃ (δέκα ἢ χίασμα, ἢ) δέκα γραμμὰς ἐπιπέδους σημαίνουσι. Hoc eſt, *Linea recta, quâ pariter alia linea ſecta eſt 10, hoc pacto, X, (vel decuſſim, vel) 10 lineas planas ſignificant.* Vt proinde hæc decuſſis Denarij ſiue perfectionis Symbolum paſſim inter hieroglyphicas inſcriptiones locum inuenerit; de quo ſuſiùs in Obeliſco Pamphilio fol. 386. & in ſequentibus ſuo loco.

§ II.

De hierogrammatica numerandi ratione, ac primò de Vnitate, Dyade, ac Triade.

Phœnix per Vnitatem repræſentata.

Binarium quomodò expreſſerunt Ægyptij. Λ

Duo Cornices ſignificant Dyadem.

Boni & Mali diuerſa nomina.

Syneſius.

HIerogrammatica numerandi ratio in hoc conſiſtebat, quòd numeros per occultas metaphoras, animaliumque virtutes ſignabant. Hoc pacto, 1, ſignificaturi, phœnicem ponebant, eò quòd hæc auis nullum habere ſuæ ſpeciei ſocium perhibeatur; de quo vide Horum l. 2. Vnitatem quoque abſolutam per centrum ſignificaturi, circulum pingebant, eò quòd ſicut centrum eſt principium omnium linearum, figurarumque ex lineis conſtitutarum, ſic Vnitas ſuprema cauſa eſt omnium in Mundo exiſtentium; de quo ampliùs in Geometrica hieroglyphica. Binarios numeros, primò per quemuis binarij angulum indicabant, eò quòd vnitas ſuprema ex centro ſuo diffuſa primò Dyadem conficiat, id eſt, Mundum intellectualem; fluxus enim monadis in alteritatem, angulum per binarum ambientium linearum extenſionem, cujus vertex punctum eſt, neceſſariò efficit, vt poſtea declarabitur copioſiùs. Præterea Dyadem ſiue principium generationis ſignificaturi, duos pingunt cornices; ſolent enim, Horo teſte, huiuſmodi animalia bina ſemper oua parere, ex quibus mas & fœmina, hoc eſt, principium actiuum & paſſiuum, à quibus omnia ſuæ generationis exordium habent. Eſt itaque in pyramide Dyas per duarum quarumuis latentium linearum fluxum indicata, quæ cùm diuerſitatis, inæqualitatis, diſſimilitudinis ſit principium, & vnitatis diſtinctio, caſuſque ſit primus ab vno; non immeritò diſſectionis in omni diſciplina cenſetur numerus, quo ab Ægyptijs oppoſitarum inter ſe diſtributio, & pugnantium in natura qualitatum viciſſitudines non incongruè à Perſarum Magis, ſub Arimanij & Orimazis allegoria, ſeu ab Ægyptijs ſub Oſiridis & Typhonis hiſtoria repræſentata indicantur. Hinc Pythagorici, teſte Plutarcho, vtrumque principium diuerſis afficiunt nominibus, vt bonum vnitatis, finiti, quieſcentis, recti, imparis, quadrati, æqualis, dextri, ſplendidi; malum verò binarij, infiniti, in motu verſantis, curui, paris, alterâ dimenſione longioris, inæqualis, ſiniſtri, tenebricoſi nomine indigitant; atque hæc eſſe principia ortus rerum ſtatuunt. Hinc Oſiris dicitur omne id, quod, vt ſuprà dictum eſt, beneficum eſt, teſte Syneſio lib. 1. de prouident. Typhon autem omnium, vt cum Syne-

nescio loquar, malorum officina, quem & Seth, Bebon, & Smy appellant Ægyptij; quibus verbis violentam quandam inhibitionem, contrarietatem, & euersionem indicant, sine quibus Horus, siue Mundus ille sensibilis conseruari nequaquam potest; ac proinde rectè Ægyptij, vt apud Manethonem in Plutarcho legitur, ossa Hori Magnetem dicebant, Typhonis ferrum; sicut enim ferrum in Magnete diuersos tractionis & repulsionis motus experitur, ita Mundi motus salubris, bonus, & ratione constans aliquomodo versat, ad se ducit, atque molliorem reddit, obsequentem sibi duram illam & Typhoniam vim. Hinc Mercurium fabulantur, teste Plutarcho, Typhonis neruos excidisse, iisque pro fidibus vsum, concinnando vniuersum, id de dissonante consonum reddidisse, & vim interea Mundi non aboleuisse, sed impleuisse; vnde fit, vt ea imbecillis atque languida, in hoc Mundo mutationum affectionumque variarum corporibus adhærescat, & in terra quidem concussiones, tremoresque, in aëre æstus, ventosque intempestiuos, tum turbines igneos, atque fulmina moliatur; aquas etiam & spiritus pestilentiæ lue inficiat, & vsq; ad Lunam excurrat, seseque efferat splendidum obfuscans aërem. Atque hæc duo rerum principia bene in pyramide per duarum linearum ex vno puncto fluxum denotant; quamuis alij hunc binarium ad formarum productionem torqueant: quemadmodum enim ab vno binarius oritur, ita seruatâ ratione similitudinis è potentia materiæ primò educitur forma, atque idcirco ab Homero non ἴδος, sed εἴδοθία, id est, *formarum Dea* nominata. Hæc ergo fuit antiquorum consideratio, qui omnia ab vno, perpetuâ quâdam & continenti per omnes rerum gradus catenâ deducebant, & iisdem passibus ad vnum referebant. Quia igitur in resolutione vltima est materia, necessariò erit prima in corporum compositione; quod bene per apicem pyramidis patet, qui dum in lineas, superficies, corpus, & ex his in seipsum redit, pulchrè hunc processum docet, atque ea de causa meritò materia Proteus erit in physicis, quemadmodum vnum, Proteus in prima Sapientia dicebatur; & quia forma penultima est in resolutione, vt secunda sit in compositione, atque ita rationem subeat binarij, cuius natura Pythagoricis fœminea est; idcirco optimè illi prisci siue Sophi, siue Magi, aut etiam Sacerdotes, naturæ ordinem in rebus componendis & resoluendis secuti, materiam Proteam nominabant, & Deum, formam secundam statuebant, illius proinde filiam, sicuti dualitas est vnius; quam & Ægyptij per Oceanum Patrem, & Thethyn Matrem innuebant. Sed de huiusmodi hîc satis.

Nomina Typhonis. *Ossa Hori Magnes, Typhonis ferrum.* *Antiquitus ab vno ad vnum omnia referebant.* *Materia dicta Prothea.*

Trias triniter prima, teste Boëtio, Dux est & Princeps imparium, perfectus, primus, integer, consumatus, vniuersus, totus: nam sicuti Monas est simplex sine extremitate, & Dyas extremitas diuidua & patula est sine medij vnitate; sic trias miro complexu vtramque se priorem apprehendit; inuestit enim circumuallatque Monadem Dyadis subsidio, & Dyadis extrema vnitate iungit nectitque; & sicuti diuiduæ potentiæ inditus actus suapte natura impers, totius conflat impletque substantiam; ita & in Dyadem progressa Monas, illiusque excepta finibus,

Triadis excellentia.

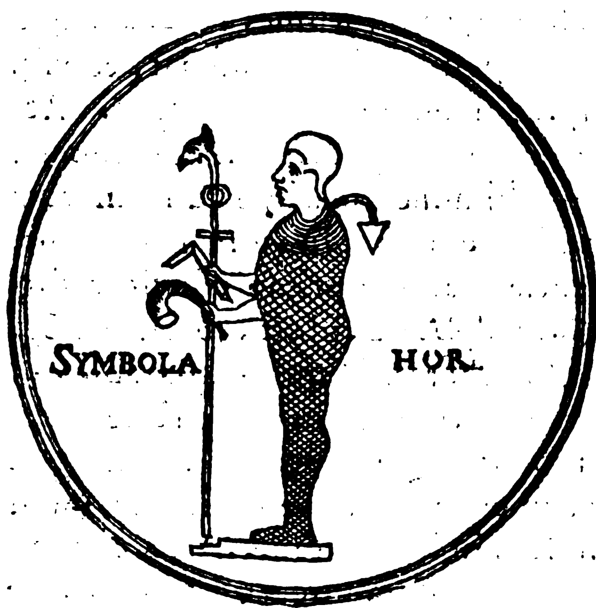
tria-

triadis complet, perficitque numerum; vnde non immeritò numerus dicitur Princeps, diuinæ emanationis simulachrum, totius contemplationis & sapientiæ fundus: & si primaria rerum subsistentia contingit in Monade seu puncto, subsistentium verò cognitio & apparitio in Dyade seu linea; erit supremus cognitarum & supremarum substantiarum amor & festiua prosecutio triadis. mirum igitur non est, veteres Philosophos tanto studio triadis incubuisse mysterijs. Sed ad nostrum institutum.

Triangulum æquilaterum est hieroglyphica Imago Triadis.

Trias hieroglyphica triangulum æquilaterum est; & denotat Ægyptijs Dei ζῳμόρφυ in Mundum diffusionem, vt in Obelisco Pamphilio explicatum est. Nam Horum ex Archetypo trigono profluxisse Plato tradit. Per Horum, hunc sensibilem Mundum indicat, per Trigonum, Numen ζῳμορφον, quod ex Monade in Dyadem, & hinc in Triadem agitatum, Mundum condidit. Hinc pulchrè satè huiusrei speculatio concipitur

Schema hieroglyphicum Bembinæ tabulæ quid denotet.

hieroglyphico illo Schemate, quod in Bembina Tabula bis reperitur; Puer vittatus, reticulatâ veste inuolutus, à cuius tergo trigonum, cui globus annexus est, præterea baculo cucuphomorpho, vnà cum lituo & gnomone copulato instructus. Puer vittatus nihil aliud significat, nisi Horum, id est, Mundum innumerabili rerum varietate instructum, & archetypo trigono prodeuntem, quod & trigonum cum globo collo Hori annexum, pulchrè indicant; reticulata vestis, Mundi incognitas & inuolutas operationes & effectus; sceptrum cucuphomorphum, varietatem rerum, ordinem, seriem; lituus harmoniam; gnomon exactum singulorum in singulis distributionis & mensurationis ordinem; trigonum verò Numen trimorphon, qui est Hemphta, seu Osiris supramundanus, Isis eius Sapientia, & Amun Spiritus παζόμορφος omnia virtute suâ animans; quæ tametsi tribus diuinis nominibus distinguantur, vnum tamen reuera sunt; hisce enim tribus, vti Ægyptij loquuntur, potentijs, Mundus conditur, animatur, sustentatur; non igitur incongruè ex trigono archetypo profluxisse dicitur. Vide de hisce plura in Obelisco Pamphilio fol. 212.

Ternarij numeri Genesis.

Sicuti igitur ex Monade nascitur Dyas additione vnitatis, sic additione Monadis ad Dyadem nascitur Trias, numerus triunus ex vno in vnum reductus: quia sicuti vnitas principium numerorum, sic trigonus prima omnium figurarum rectilinearum, nasciturque ex binario & vnitate, & in hieroglyphicis pyramidibus per △ signatur; quod initium ducit à puncto seu Monade pyramidis, & per duo quælibet latera in basim extenditur, qua △ constituitur, sacra illa & tot antiquorum scriptis celebra-

ta

beata trias, illud Hori Archetypon, verum Platonicum triplicis Mundi exemplar, & idea, vera illa trutina iustitiæ Pythagoricæ ad medium duorum vitiorum vtrimque reducta; numerorum omnium principium, diuinæ trigonum naturæ, totius imperfectionis Magistra, ac naturæ manca complementum, formarum appetitus in Protheo vigentis vnicum centrum, pyramidis mysticæ fundamentum, fons & origo corporum, quâ ad mysticas significationes, & reconditas rerum explicationes nihil vberius. Sicut enim par primus, nempe dualitas, est diuisio, primaque diuersitas, ac casus, vt diximus, primus ab vno; sic ternarius primus numerus impar est, quasi reditus ad vnum, atque principium; & perfectior est pari, cùm illum comprehendat, non ab eo comprehendatur: vnde aptissimus numerus est iustitiæ, siquidem in paribus iustitia quasi dissoluta est sine medio, vt rectè admonet Plato lib. 1. de legibus, nec vllum, quo innitatur, cardinem habet; sed in ipso impari, super ipsum vnum, est medium quasi centrum, atque Numen, quo æqua distributio, & ad quod quasi finem regitur. Impar etiam propter medium suiipsius vinculum, vt rectè Plotinus dicit, suiipsius vinculum intra se possidet, & propter centrum circulare existit, & propter comparationem extremorum ad medium, vniuersi ordinis principium est: in ternario enim principium, medium, finis est; vnde & τὰ τρία πάντα, & prisci quoque Theologi, vt principium, medium, & finem in Deum referenda designarent, tria in sacrificijs offerebant.

Ternarij numeri laus.

Plato.

Plotinus.

Ternarius numerus perfectissimus quod continet principiū, medium, & finem.

Terna quidem Diuis cœlestibus hostia, & ipsa
Candida mactanda est, terna & terrestribus atra.

Apoll. Oracul.

Item Statius

Forma sacrificij perfecti prisca
Tres panes offerre iubet.

Et apud Theocrit. Idi. 2.

Ἐς τρὶς ἀποσπένδω, καὶ τρὶς τάδε πότνια φωνῶ.
Ter libo, ter & hæc pronuncio mystica verba.

Hinc Ægyptij ter quoque, teste Plutarcho, suas suffumigationes, manè, meridiè, & vespere instituebant. Et certè hunc numerum plenum mysterijs in summa semper veneratione fuisse, testantur tot trigonæ rerum species & formæ, tot nimirum pyramides, tripodes, triangula; item varia, quæ passim tùm in Obeliscis, tùm potissimùm in Bembinæ tabulæ Schematismis occurrunt, quæ suo loco fusè interpretabimur. Potissimùm tamen per triangula in pyramide repræsentata, nihil aliud insinuare voluerunt, teste Plutarcho, nisi Vniuersi naturam, & ideam quandam Osiridis, Isidis, & Hori, per tres operationes & effectus repræsentatam: nam Typhon ille crudelis, quem per binarium antè repræsentauimus, diuellendo corpus Osiridis, & in multas partes dissipando, ab vno ad multa, à perfecto in imperfectum, à toto ad partes, à bono, quod ex integra causa, ad malum, quod è quouis defectu constat, procedendo, multas in natu-

Ritus ternario numero perfecti.

Plutarchus.

ra rerum dissensiones, & inimicitias periculosas disseminauit per binarium significatas; quas impedire cupiens prouida naturæ parens Isis, Osiridis dissipatas partes sedulò inuestigans, inuentas partes partibus, membra membris adaptando, in integrum restituit Osiridem, ex quorum deinde congressu natus sensibilis illa pars Mundi Horus; quæ per trigonum hoc nostrum apprimè exprimuntur. Sed audiamus Plutarchum de hisce veluti ex tripode loquentem: *Iam, inquit, præstantior & diuinior natura ex tribus constat, eo quod mente cernitur, & materia, & quod ex his compositum est, & Græcis κόσμος, id est, Mundus dicitur. At Plato quidem primum illud ideam, exemplar, Patremq́ nominat; materiam Matris, nutricis, sedis, & regionis ortuum capacis vocabulo notat; quod ex vtroque constat, prolem ortumque nominare solet. Ægyptios autem probabile est triangulorum pulcherrimo imprimis comparasse Vniuersi naturam, qua comparatione etiam Plato in Repub. videtur vsus, vbi figuram nuptialem γαμήλιον componit. Constat id triangulum tribus lateribus, quorum basis est 4, rectum angulum ad eam conficiens 3, & huic subtendens angulo latus 5 scrupulorum est, & tantum potest, quantum latera eum conficientia. Intelligendum autem est, linea ad rectum angulum alteri insistente marem, basi fœminam, subtendente prolem vtriusque repræsentari; & Osirin esse principium, Isidem receptaculum, Horum effectum; ternarius quippe primus est impar ac perfectus numerus.* Hæc Plutarchus.

Ex quibus sanè patet, nihil hoc loco aliud nobis describi, quàm celeberrimam illam Hecatomben Pythagoricam, tot mysterijs celebrem; tam infiniti in Mathematico negotio vsus; vt proinde vehementer dubitem, nè fortè Pythagoras tantum arcanum geometricum ab Ægyptijs primò acceptum, deinde sui iuris inuentionisque fecerit. Si enim quinque scrupulorum subtendentem trianguli lineam in se duxeris, prodibunt 25 quadratum; & totidem ambientium laterum lineæ 4 & 3 scrupulorum quadrata 16 & 9 conficiunt. Quibus sanè maxima in natura mysteria innuebant. Sed de his alibi. Ex his itaque patet; quanto ingenio per trigonum huiusmodi, & quanta mysteria exhibuerint.

Trigonum geneticum eiusque descriptio.

Pythagoricũ problema ab Ægyptijs videtur sumptum.

§ III.

De quaternario hieroglyphico.

SIcuti in præcedentibus punctum Monade descripsimus, lineæ verò interuallum diuidua Dyade distendimus, superficiei autem latitudini Triadem indidimus; ita nunc superest, vt in corporea plenitudine, & in solidi profunditate quaternarius requiescat, distentatque, & emetiatur potissimùm corporis interuallum. Nam, vt suprà dictum est, quaternarius primus est corporeus solidusque numerus, produci tque vel pyramidem trilateram, vel cubum. vtraque figura diuersis modis producitur. Prior sic: Puncta quatuor, siue quatuor vnitates in præcedentibus indicatæ, angulorum ipsius capita finiunt; lineæ 6 dirimunt, ac dispertiuntur;

Numerus quaternarius vel conficit pyramidem trilateram, vel cubum.

tur; 4 superficies eandem operiunt & contegunt; denique sub ipsis terminis abditum oculisque imperuium corpus existit ex quaternario. Quod si quaternarium sub hisce terminis 1, 2, 3, 4, expansum collegeris, habebis 10, secundam Monadem, & Angelici Mundi radium; denarium si quadres, mox occurret 100, tertia Monas, animastici Chori exordium; si denique secundam Monadem in tertiam, id est, 10 in 100 duxeris, exurget cubus siue solidum corpus, omnium quæ visui patent, sensibilium rerum reconditorium. Hinc quatuor elementorum simplicia corpora, quæ quadruplex generum ordo; substantia, quantitas, qualitas, locus comitantur: substantiæ competit generatio & corruptio; quantitati augmentatio & diminutio; qualitati motus alterationum contrarijs insistentium; loco denique latio congruit. Quibus quadruplex rerum ordo, subsistentium inanimatorum, viuentium, sensibilium, & rationalium fulcitur & conseruatur. Atque hæc est Pythagorica illa tetractys conuersos rerum ordines continens, de qua cum fusè in Musurgia nostra vniuersali egerimus, illuc Lectorem remittimus.

Quaternarij Coordinatio.

Elementa	Terra	Aqua	Aër	Ignis
Prima entia	Animal	Homo	Angelus	Deus
Cognitiones	Sensus	Ratio	Intellectus	Mens
Instrumenta	Scriptura	Vox	Conceptus	Mens
Genera	Substantia	Quantitas	Qualitas	Locus
Mutationes	Generatio	Augmentatio	Alteratio	Latio
Gradus entium	Subsistentia	Viuentia	Sensibilia	Rationalia
Quatuor cœli plagæ	Oriens	Occidens	Meridies	Septentrio
Quatuor venti	Zephyrus	Eurus	Notus	Aparctias
Quatuor anni tempora	Ver	Æstas	Autumnus	Hyems
Quatuor qualitates	Calidum	Siccum	Humidum	Frigidum
Quatuor quantitatis species	Punctum	Linea	Superficies	Corpus

Præterea vel quaternarium Ægyptij considerabant vt cœlestibus, vel vt sublunaribus congruum. Priori modo, Circulo in quatuor partes diuiso exprimebant sic ⊕: posteriori modo per Crucem ansatam ♀, qua nihil in Obeliscis frequentius; quo quaternarius omnium præcedentium ordinum, quos spiritus Mundi peruadit, animat, conseruat, indica-

 tur.

tur. Quomodo itaque vtramque, tàm cœlestem, quàm sublunarem tetradem in vnum coniunxerint, restat ostendendum. Cùm spiritus ille Mundi, Mercurius cœlestis, omnia numeris, proportionibus, & harmoniâ complerit, certè ea sine numeris deprehendi non possunt. Pythagora enim teste, natura numerorum transiuit per omnes res, & cognitio illius est illa vera Sapientia diuina & incorrupta, de qua antiquissimus Artephio in libro secretorum: *Cognito numero, cognosces qualiter notitia rerum omnium habeatur per illum.* & alibi: *A calculis primi hominis, omnium artium scientiam, omnemq; cognitionem inueniri*; Numeris enim omnia quæ in Mundo sunt, teste Boëtio, constant. Quæ cùm ita sint, non sine ratione omnia numerorum mysteria sub caduceo illo, siue charactere Mercuriali Veteres repræsentasse videntur. Si enim eum in partes suas explicaueris, vti dictum est, hoc est, in ○, ☽, ♃, ♈; habebis mox mirabilem illam τετράκτυν Pythagoricam, quam ille vocabat fontem perpetuæ naturæ, omnium rerum creatarum, & cognitionis rerum in diuina mente rationabiliter operantium ideam; hinc tetras quoque, iuxta Iamblichum, mystica fuit appellata, quâ per Ægyptios quatuor Mundi partes repræsentabantur, vti in processu Operis dicemus. Item manifestè apparet, quâ ratione tetractyde ista omnes res gubernentur & comprehendantur; quod & Hebræos non latuit, cùm sub nomine Dei tetragrammato totius Vniuersi res comprehendant, vti alibi diximus. Sed explicationem Mercurialis sacramenti apponamus.

Numeris Veteres omnia explicabant.

Artephio.

Iamblichus.

Figura exprimens totius speculationis Ideam in Tautico charactere repræsentatam.

Ex-

Explicatio Figuræ.

1. Tota Crux notat diffusionis mentis diuinæ.

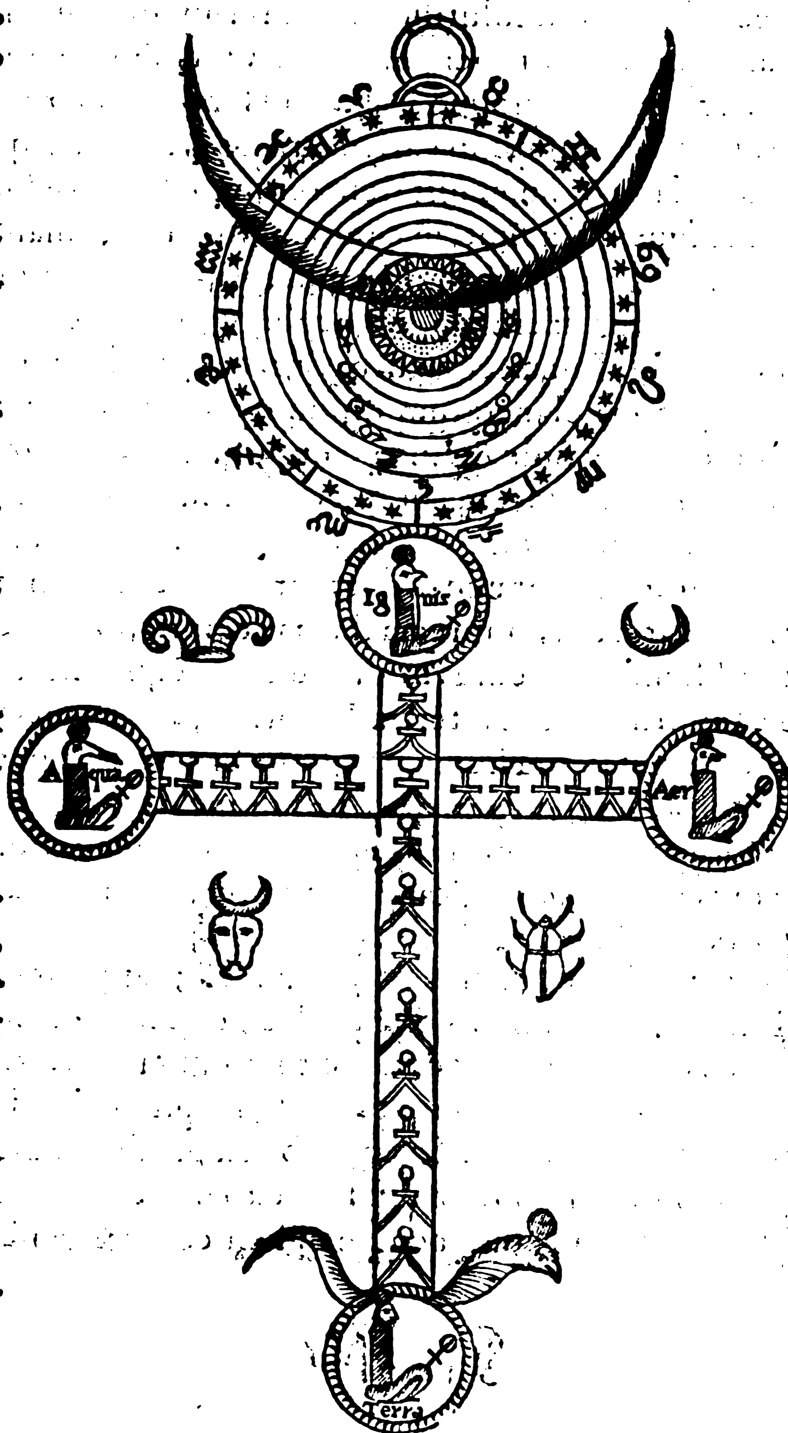
2. Circuli octo notant 7 Planetarũ Orbes cum firmamento.

3. Figura circularis Solem, Luna sextilis Lunam.

4. Crux notat Mundum Elementarem.

5. Quatuor Genij, prȩsides notãt quatuor Elementorum.

6. Cruces ansatæ ideas in mente diuina existentes.

7. Cornu Arietis notat calorem in Mundo.

8. Luna humorem, quæ duo sunt generationis principia.

9. Caput Tauri ♉ notat characterem ex capite Taurino inuentum.

10. Scarabæi figura idem notat.

11. Serpens denique ex inferiori globo emergens notat vim diuinam omnia permeantem.

* * *

Tetractys igitur reperitur in omnibus rebus. Chaos est diuisum in quatuor Elementa; Cœlum in quatuor partes seu angulos; Aër in quatuor ventos; Zodiacus in quatuor triplicitates; sub Cœlo quatuor temporum qualitates; sub qualitatibus quatuor Elementa; sub Elementis substantia, quantitas, qualitas, motus; sub substantia corporea, entitatiuum, vegetabile, sensitiuum, & intellectiuum; quantitas in punctum, longitudinem, latitudinem, & profunditatem; qualitas in quatuor, siccum, frigidum, humidum, calidum; motus in ascendentem, descendentem, rectum, circularem; terra in quatuor spacia diuiditur. *Tetractys reperitur in omnibus rebus.*

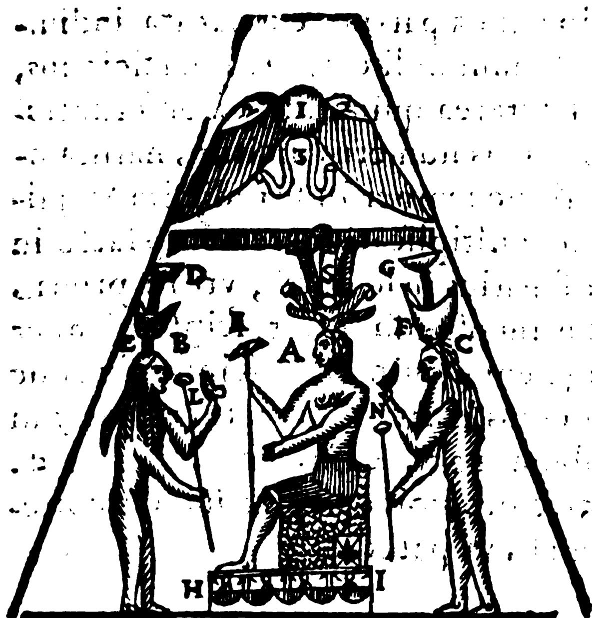
Præ-

Et continet res omnes. Præterea non malè Tetractys dicitur continere res omnes, cùm quaternarius, vti alibi ostendimus, vtpote in potentia denarius, numerorum omnium perfectissimus & absolutissimus, sit rerum omnium idea, vltra quem nullus alius numerus reperitur, vt in Obelisco Pamphilio ostensum lib. 2. cap. 10. *Cabalistæ ad 10 omnia reuocant.* Hunc quoque Cabalici Hebræorum reducebant ad decem Sephiroth, quæ sunt diuina attributa, & mensuræ, queîs Deum diuinam prouidentiam, & immensitatem rerum describere solebant. Verùm, vt quæ hucusque dicta sunt, in compendium contrahantur; præcedentem fig. vlteriùs explicandā duxi, in qua totius speculationis ideam in *Tautici characteris expositio.* charactere Tautico consideratam, ob oculos ponimus curiosi Lectoris. Constat figura circulo, Lunæ segmento, Cruce. Circulus notat Mundum Sidereum in suas orbitas planetarum diuisum; quem Luna intersecans, characterem Mercurij, ex Sole & Luna compositum efformat; Crux verò Mundum notat Elementarem, in quem vim suam exerit Mundus Sidereus per animam Mundi omnia peruadentem. Extremitates Crucis quatuor, continent statuas præsides quatuor Elementorum per quatuor Mundi plagas indicatorum; suprema statua accipitriformis est, & ignem denotat, situ ypsilomorpho, cuius mysterium in sequentibus aperiemus; Altera statua caniformis, aëris; tertia Ibiformis, aquæ; quarta denique αἰθερομόρφος, terræ notat præsidium; ex qua erumpit serpens fœcunditatis nota, quâ terra Mundani spiritus diffusione imprægnatur; omnes sunt positæ in formam ypsilon, cuius mysterium alibi aperietur; omnes instructæ crucibus ansatis, ad indicandam vim, quam à spiritu Mundi hauriunt; tota Crux crucibus ansatis referta est, ad indicandas diuinæ mentis ideas, cuius totus ille character symbolum est; apposita sunt, cornu Arietis cum Lunula, capita Bouis & Scarabæi, è quibus veluti Elementis character Tauticus constituitur, adeoque tota figura characterem ☿ Mercurij exprimit, vtpote ab ipso inuentum. Qui plura desiderat, adeat Obeliscum Pamphilium fol. 375. & seqq. vbi ex professo huius characteris arcana exposuimus; hîc autem sufficiat expansa totius characteris sanè mysteriosissimi, veluti in epitomen quandam comprehensa exhibitio.

§ IV.

De Pentade hieroglyphica.

Quinarij numeri mysteria. *Plutarchus.* AEgyptios primò per quinarium numerum, quinque viuentium genera indigitasse, Author est Plutarchus, qui triformi Numini primum locum concedit, secundum Genijs, tertium Heroibus, quartum hominibus, quintum brutis. *Plato.* Plato in Epinomide ait, quinarium proprium esse Symbolum quinque locorum animalium capacium; summus est empyreus, secundus æthereus, tertius aëreus, quartus aqueus, quintus terreus. In primo dicit contineri ignea animalia, in secundoætherea, in tertio aërea, in quarto aquea, in quinto terrestria; quibus totidem habita-

bitatores Mundi respondent, homines, quadrupedia, reptilia, natantia, & volatilia. quæ omnia hieroglyphicè exhibebant per Polymorphum Nomen sedi quadratæ insidens, cui in limbo quinque ansatæ cruces insertæ spectabantur. Vide Obeliscum Pamphilium lib. 5. f. 409. Præterea per quinarium quinq; tùm animæ cognitiones, tùm eiusdem obiecta exprimebant: quibus totidem exteriores sensus annectuntur; visus, auditus, gustus, olfactus, tactus; hisque totidem corporis membra seu organa respondent. Quæ omnia in sequenti tabula exhibere visum est.

Polymorphi Numinis hieroglyphicum.

Quinarij Coordinatio.

Quinque suprema entia	Deus	Angelus	Anima	Corpus	Mundus
Animæ cognitiones ijs respondentes	Mens	Intellectus	Ratio	Imaginatio	Sensus
Sensus hisce connexi	Auditus	Visus	Olfactus	Gustus	Tactus
Organa sensuum	Aures	Oculi	Nares	Lingua	Manus
Ordines quinque Vniuersi	Deus	Genij	Heroes	Homines	Bruta
Loca quinque animalium capacia	Ignis	Æther	Aer	Aqua	Terra
Animalia immortalia 5.	Ignea	Ætherea	Aerea	Aquea	Terrestria
Habitatores Mundi 5.	Homines	Quadrupedia	Volatilia	Natatilia	Reptilia

Mirum igitur non est, Pythagoræos tantum virtutis tribuisse quinario, vt eius ope compositionem animæ deprehenderint: sicuti enim quinarius est dimidium denarij, ita anima omnium recensitarum Classium medium est; quæ cùm in præcedenti paragrapho exposuerimus, eum Lector adire poterit.

Arcanum quid in quinario numero.

Quinarius est numerus circularis.

Ex quibus apertè patet, quomodo anima partim ex natura indiuidua & immutabili, partim ex diuidua & mutabili corporea participans, medium quadantenus locum teneat. Præterea quinarius, ex obseruatione Pythagoræorum, circularis seu sphœricus numerus dicitur, naturamque designat, quia sicuti sui multiplicatione semper in se redit, ita & quinarius; siquidem cœteri numeri in sese multiplicati incremento facto in alios & alios desinunt, soli quinarius & senarius in se ducti, vti in prima Parte Tomi secundi in Cabala Hebræorum ostensum fuit, seipsos semper ostendunt, respiciunt, obseruant. Auge enim quinarium seipso, siue duc in seipsum, & habebis 25, quadratum, cuius latus 5. Ducatur rursus 5 in suum quadratum 25, & conficies cubum 125, cuius latus pariter 5. Porrò ducatur denuo 5 in cubum 125, & prodibit 625; & sic de cœteris; quod & de senario intelligendum est, vt patet.

Quinarius & senarius numerus semper seipsos respiciunt.

Circulatio Quinarij	Circulatio Senarij
5	6
25	36
125	216
625	1296
3125	7776
15625	46656
78125	279936

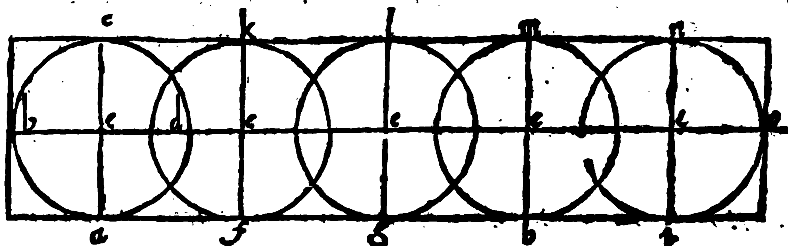
Quinarij prærogatiua.

Vides igitur multiplicationem quinarij, & senarij, etiam in infinitum peractam, semper radices, à quibus producti sunt, reddituram; vnde meritò in tota numerorum œconomia principatum tenent; reuolutionis proinde animæ absolutum symbolum, quo illa per vniuersos entium ordines agitata, tandem singulis expensis per actum reflexum sibi restituitur; in hoc prorsus circulo æqualis, cuius omnis finis est principium, & omne vltimum est primum, hoc est, semper idem. Est & hoc ab Antiquis non sine subtilitatis commendatione obseruatum, sphœram intra parallelogrammum rectà prouolutam per quinq; spacia, ad locum vnde abijt, sibi restitui, & quinque parallelogramma sibi æqualia vna dimetiri; quod vt videas, rem demonstrandam duxi. Sit sphœra *a b c d*, cuius centrum *e*; sit quoque linea *a f g b i* indeterminatæ longitudinis: constituatur sphœra *a b c d* in puncto *a*, promoueaturque rectà volutione hoc pacto, vt arcus *a d* sphœræ adaptetur lineæ rectæ *a f*, id est, punctum *d* sphœræ rectà congruat puncto *f* lineæ *a f*; & arcus *d c* adaptetur lineæ *f g*, id est, punctus *c* sphœræ congruat puncto *g* lineæ *f g*; arcus verò *c b* adaptetur lineæ *g b*, id est, punctum *b* sphœræ congruat puncto *b* lineæ *g b*; arcus denique *b a* adaptetur lineæ *b i*, id est, *a* punctum arcus congruat *i* puncto lineæ *b i*; perspicuum est, hanc sphœram inter æquidistantes lineas *a i* & *c m*, deuolui, ita vt *a f* linea æqualis sit arcui *a d*; linea *f g*, arcui *c d*; linea *g b*, arcui *c b*; & denique linea *b i* arcui *b a*; tota verò linea *a i* toti

Sphœra repræsentans animam mundi quintuplici circumuolutione peracta in seipsam reuertentem.

cir-

circumferentiæ *a d c b a* congruat, totum quoque parallelogrammum *a c n i* omnibus parallelogrammis *a k*, *f l*, *g m*, *b n*, quorum singula circulo æquentur, congruat; quibus quatuor parallelogrammis, si duos semicirculos extremos *a b c*, & *i o n* adiunxeris, habebis spacium sibi quinquies æquum, quod à puncto *a*, sphœra ad idem punctum reuoluta efficit; vt vel hinc mechanicam aliquam tetragonismi rationem videas.

Atque hisce quidem aptè motus animæ Mundi per Mundorum series agitata tandem quintuplici circumuolutione peractâ in seipsam reuertitur; quod & stella quinque radijs illustri, vt suo loco videbitur, pulchrè indicarunt, dum sensibilium vniuersitatem pentade signant, ita vt prima sensibilium consistentia ipsa materies sit; materiæ vicinum, actus essendi; & huic vicinum tertio loco vitalis actus; quod verò à materia quarto loco numeretur, sensitiuus actus; quintum denique locum sensibilium vltimum, rationalis actus sibi vendicet, sensibilis Mundi capax: sicuti enim circularis motus quinto puncto absoluitur, & Sol ab Oriente digressus quinto loco in Orientis locum reuertitur; ita & sensibilium vniuersitas quarto quidem actu, sed quinto à materia loco, hoc est, ratione consumantur. Sensibilium vniuersitas pentade significatur.

§ V.

Senarius hieroglyphicus.

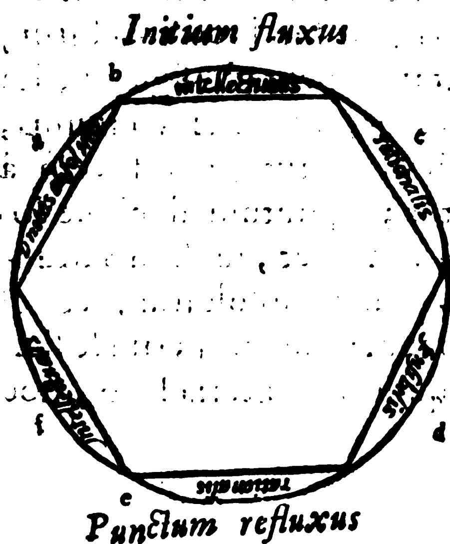
SIcuti quinarius extimam sensuum cognitionem discernit atque numerat, ita & senarius omnem materialem cognitionem dispertiendam numerandamque assumit, perfectorum numerorum coryphæus, ex dyade in triadem ducta, constitutus. Et quemadmodum quinarius designat reuolutionem animæ Mundi per quinque sensibilium rerum ordines sibi tandem in puncto, à quo profluxit, restitutæ; sic senarius notat reuolutionem quatuor vnitatum in vnitatem absolutam; progressio enim in seipsam circulariter rediens, senario numeratur. Vnitas igitur absoluta cum absoluta coincidit infinitate, intellectualis cum intellectuali, rationalis cum rationali, & vnitas sensibilis cum sensibili infinitate. Omnis vnitas imparticipabilis, indiuisibilis, atque incorruptibilis est, vnde consequenter vnitas non est absoluta, nisi in intellectuali alteritate participabilis; nec intellectualis, nisi in rationali alteritate; neque rationalis, nisi cum ipsa sensibili. Non attingitur igitur Deus, qui est absoluta vnitas, nisi

Senarius perfectorum numerorum coryphæus.

Numerus senarius repræsentat reuolutionem quatuor vnitatum in Vnitatem absolutam.

intellectualiter; neque intelligentia attingitur, nisi rationaliter; nec ratio, nisi sensibiliter. Descendit itaque vnitas absoluta in intellectualem infinitatem, intellectualis in rationalem, ac rationalis in sensibilem; vnitas verò sensibilis retrofluxa ascendit in rationalem, rationalis in intellectualem, intellectualis denique in supramundanam, infinitamque vnitatem: quæ per senarium aptè indicantur; principium enim fluentis vnitatis, & finis refluentis, coincidunt in absoluta vnitate; coincidunt quoque finis fluentis, & principium refluentis vnitatis in sensibili, duplicanturque media, ita vt quatuor termini fluxus & refluxus cum binis medijs exactè senarium constituant. Sed rem in figura demonstremus.

Figura indicans quomodo mensura perpetuitatis senario adscripta existat; & quomodo specialissimum in vniuersalissimum, & è contrà, redire possit.

Sit *a*, vnitas absoluta, intellectualis *b*, rationalis *c*, sensibilis *d*, in qua desinit fluxus vnitatis, & incipit refluxus vnitatis sensibilis, ascendendo ex *d* sensibili in *e* rationalem, & ex *e* in *f* intellectualem, & tandem in vnitatem absolutam, fitque vt sicuti sex diametrales chordæ circumferentiæ subtensæ circuli ambitum perfectè mensurant & complent, haud secùs senario ascensus descensusque vnitati circumuolutæ principiū nectat finis. Ex quo patet, non esse aliud lucem descendere, quàm tenebras ascendere; neque enim aliud est, Deum in Mundo esse, quàm Mundum in Deo, nec aliud, actum in potentiam progredi, quàm potentiam ad actum; neque aliud est tenebras in lucem se erigere, quàm lucem in tenebras descendere; neque denique aliud est, potentiam materiæ ad actum formæ progredi, quàm formam actualem in potentialem descendere materiam.

Vides igitur, quomodo mensura perpetuitatis senario adscripta existat, & quomodo vniuersalissimum in specialissimum, & specialissimum in vniuersalissimum redeat. Vnde mirum non est, Ægyptios hunc numerum tantâ veneratione habuisse, vt eo solium supremi Numinis Polymorphi, quemadmodum in tabulæ Bembinæ explicatione patebit, insignierint: quæ omnia ad dictarum rerum theorias respiciunt.

Aegyptij senario numero solium Dei decorabant.

§ VI.

§ VI.

Septenarius hieroglyphicus.

SEptenarius ſacratiſſimus in Oraculis numerus, & myſteriorum pleniſſimus, tam ſacrum auguſtumque decus obtinet, vt inter eos numeros, qui in denario includuntur, ſingularem eximiamque præ cœteris rationem habeat. Nam eorum alij procreant, non procreantur, alij procreantur, non procreant; alij vtrumque faciunt; ſolus ſeptenarius nec procreat vllum eorum, nec à quoquam procreatur. Vnitas enim vti principium omnis numeri, ita gignit omnes ſequentes, ipſa à nullo genita. Sic 2, 3, 5 gignunt 4, 6, 9, 10, non tamen gignuntur; 4 verò, 6, 8, 9, 10 non gignunt, ſed gignuntur; ſeptenarius verò non gignit, nec gignitur, cùm non habeat infra ſe numerum, à quo gignatur, neque intra denarium vllus ſit, quem gignat. Hinc appoſitè à veteribus Pythagoræis Symbolum fuit Ducis & Rectoris omnium, vt qui, cùm immobilis ſit, nec gigni, nec gignere perhibeatur; quæ Plutarchus his verbis deſcribit: *Eſt Dux & Princeps rerum omnium, Deus ſemper vnus, ſtabilis, motu carens, motu vacans, ipſe ſui ſimilis, aliorum diſſimilis, ſeptuplo entium Choro ſtipatus.* Eam ob cauſam Pythagorici hunc numerum Mineruæ ex Iouis capite genitæ, ſemper Virgini, ſine matre natæ, ſymbolum poſuerunt. Hunc Ægyptij præ cœteris in ſumma ſemper veneratione habuerunt, rerum omnium ſigillum ſtatuentes: hic enim in Vniuerſo ſeptem entium genera denotat, in ſuperiori Mundo ſeptenos Principes Spiritus, in Zodiaco firmamenti ſeptem configurationes ſeu aſpectus ſignorum ad inuicem, in planetario cœlo ſeptem errones, in elementari totidem metallorum genera, in Microcoſmo totidem principalia membra, in Luna ſeptenas phaſes, & quatuor ſeptenorum, id eſt, 28 dierum periodum; in incremento hominis ſeptem ætates, in fœtus perfectione ſeptem tempora; atque innumera alia quæ menſuræ ſeptenariæ ſubſtant, quæ breuitatis cauſa ſequenti tabula comprehendo.

Septenarius numerus arcana continet myſteria.

Septenarius numerus intra denarium neque gignit, neque gignitur.

Septenarius in honore apud Ægyptios.

Vniuerſum Septenario numero ſignatum eſt.

Septenarij numeri Analogiſmus.

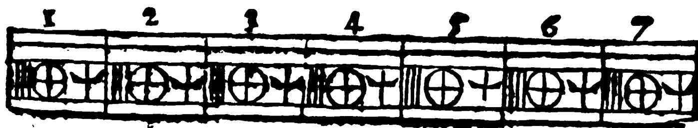
	1	2	3	4	5	6	7
Prima rerum entia	Deus	Angelus	Homo	Senſitiua	Vegetatiua	Inanimata	Materies
In Mundo Angelico 7 Principes	Honphiel	Zadkiel	Samaël	Schemfiel	Anaël	Cocabiel	Leuanniel

In Mundo cœlesti 7 Planetæ	Saturnus	Iuppiter	Mars	Sol	Venus	Mercurius	Luna
In Mundo Elementari 7 metalla	Plumbum	Stannum	Ferrum	Aurum	Cuprum	Argentum viuum.	Argentum.
In Microcosmo	Splen.	Hepar	Sanguis	Cerebrum	Renes & genit.	Lingua	Stomachus
Septem ætates	Infantia	Pueritia	Adolescentia	Iuuentus	Virilitas	Æui maturitas	Senectus
7 Phases Lunæ	Nouilunium	Sextilis	Dichotomus	Amphicertus	Panselina	Amphicertus	Dichotomus

Quot modis Ægyptij expresserint septenarium Vniuersi.

Hieroglyphici Characteres in limbo folij Osiridis incisi.

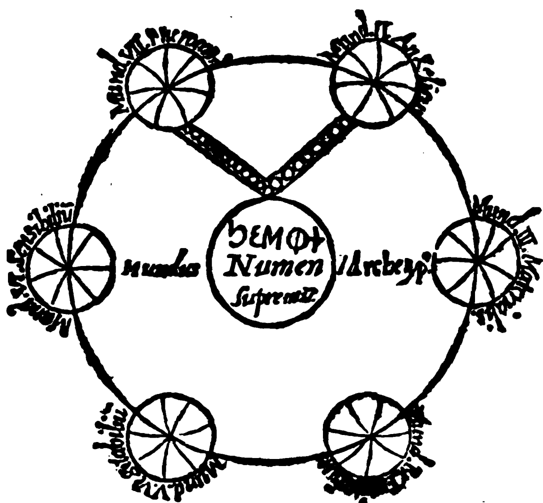
Cùm itaque Ægyptij totum rerum vniuersum hoc septenario numero signatum viderent, fieri non posse existimarunt, quin aliquod insigne & reconditum sub eo mysterium latitaret. Hinc varijs modis eum hieroglyphicè exhibebant; septenarium cœlestem sic, III ⊕ ; & septenarium sublunarem sic, III✢. Cœlestem per tres lineas & circulum quadripartitum; sublunarem per tres lineas & ✢ crucem; quâ occultè denotabant septenariam seu vniuersalem supremi Numinis virtutem cùm exeri, cùm ex triade in tetradem, & primò in cœlestem, deinde in sublunarem mouetur, & reuolutione factâ sibi restituitur. Quod mysterium pulchrè nobis per hieroglyphicos characteres in limbo folij Osiridis supramundani incisos exhibetur, vbi septem circuli quadripartiti, & totidem cruces ordine ponuntur, quos circulos, & cruces singulas præcedunt tres lineolæ, septem Mundorum septemplici Classium ordine distinctorum symbolum;

ita vt primus Mundus exhibitus sit per III & ⊕ circulum quadrifidum, quæ quatuor partes Mundi adiunctis tribus lineis præfixis faciunt septem hebdades rerum istius Mundi; & sic ordine sequenti singulis Mundis quadrifidis tres lineas addidère, vt, quemadmodum dixi, septem rerum Classes, quibus dicti Mundi constabant, arcanè indicarentur. Idem expresserunt per crucem ✢, cum adiuncto ternario linearum, videlicet diffusio-

fuſionem ſpiritus per Mundum Elementarem, vt ſuo loco videbitur. Sed myſterium aperiamus. Mundum primum Archetypum vocabant, Hemphta ſiue Oſirin ſupramundanum, primam rerum vnitatem triformem. Secundus Mundus eſt Angelicus, ſeptem Claſſibus iuxta Ægyptiorum dogma diſtinctus, in quem ſeſe ſupramundani Oſiridis vis exerit. Tertius Mundus eſt materialis, ex ſeptem Orbitis planetarijs conſtitutus. Quartus Mundus eſt inanimatorum corporum, ſeptem metallorum ſpeciebus diſtinctus. Quintus Mundus vegetalis naturæ, in ſeptem pariter Claſſes viuentium diſtributus. Sextus Mundus eſt ſenſitiuæ naturæ, in ſeptem ſimiliter Claſſes diſpoſitus. Septimus Mundus eſt microcoſmus homo, in ſeptem ſtatus diuiſus; poſt quem ipſum reſtituit ſupremum Numen. Atque hi ſunt ſeptem Mundi ſeptemplici graduum ſeu Claſſium genere diſtributi, quos hieroglyphicum Schema indicat; quorum diſpoſitio ea eſt quæ ſequitur.

Septem Mundi ſeptemplici Claſſe diſtincti explicantur.

Vides igitur quomodo ex Monade illa ſuprema & archetypa, veluti ex centro euoluta, primò intellectualis Mundus ſeptem principalium Geniorum regimine munitus prodierit; quomodo illa deinde euoluta, & in circulum acta, materialem Mundum cœleſtem, ſeptem Planetarum Choro decoratum produxerit; poſtea Mundum inanimatorum, terram inquam ſeptemplici metallorum genere fœtam produxerit; & in eo deinde vegetabilis naturæ Mundum ſeptem plantarum Claſſibus diſtinctum fundauerit; poſtea ad ſenſitiuæ naturæ ſeptem animalium ordinibus diſtributum proceſſerit; tandem hominem microcoſmum omnium complementum condiderit, & ſic in Monadis & infiniti centri abyſſum ſe recipiens ab vniuerſo opere quod patrârat, quieuerit. Vides Ægyptios tam aptè hos ſeptem Mundos expreſſiſſe, vt ad hexameron opus à Moſe deſcriptum reſpexiſſe videantur. Verùm cùm hæc omnia fuſiùs in tabulæ Bembinæ expoſitione tradituri ſimus, hìc ea tantùm indicaſſe ſufficiat.

Proceſſus Monadis ſupremæ.

§ VII.

De Octonario, Nouenario, & Denario hieroglyphico.

QVemadmodum ſeptenarius ſeptem Vniuerſi entium ſymbolum eſt, ita octonarius Ægyptijs octo Geniorum ſiue Numinum principalium, quibus ſeptemplex Mundus gubernatur, ſymbolum erat, atque haud ſine ratione, Martiano teſte, ex Pallade & Amore, id eſt, ex nocte

Octonario numero octo Numina deſignabant Aegyptij.

Iuramentum per octonarii numerum præstitum. nocte, & spiritu diuinâ quâdam ratione consurgit. Hinc Orpheus quotiescunque diuinam volebat monstrare iustitiam, per octonarium iurare consueuerat, per quem & rerum summæ imperare dicebat Euander, scilicet ignem, aquam, terram, cœlum, Solem, Lunam, Mythram, & noctem indigitando. Hinc Ægyptij eum exprimebant vel per stellam, vel per circulum octo radijs insignem. In columna quoque hieroglyphica, teste Diodoro, octo Numina ponebantur, Saturnus, Rhea, Osiris, Spiritus, Cœlum, Luna, Nox, Dies. Videntur hæc octo Numina pulchrè exhibita in quodam idolo Ægyptio, cuius olim Ludouicus Brouget Mercator Massiliensis ex Ægypto translati delineationē ad me trāsmisit, vti hic apparet;

Idoli figura exhibens octo Numina.

ϩⲉⲙⲉⲫϯ	Triforme Numen
Nomina Ægyptiaca.	*Nomina Latina.*
	Octo Classes Mundi.
1 ⲛⲓⲃⲉⲛ	1 Genius Polymorphus.
2 ⲃⲁⲏⲑ	2 Osiris.
3 ⲓⲥⲓⲥ	3 Isis.
4 ⲁⲙⲟⲩⲛ	4 Amun.
5 ⲉⲣⲙⲁⲛⲓⲫϯ	5 Mercurius.
6 ⲙⲱⲛⲫϯ	6 Monphta.
7 ⲛⲉⲫϯ	7 Nephta.
8 ⲡⲓⲟⲫⲓⲟⲛ	8 Agathodæmon.

in quo Stella radiorum octo, octo Geniorum Classes designat. Primum est Numen Polymorphum, de quo vide fusè tractatum lib. 3. Obelisci Pamphilij, & in Obelisci Flaminei expositione c. 3. diat. 3. Secundum est Osiris sub forma Accipitris; tertium Isis sub forma Ibidis; quartum sub forma Arietis, & est Amun; quintum sub forma Canis, estque Mercurius; sextum sub forma Leonis, & est Mophta; septimum sub forma Statuæ sedentis, estque Nephta; octauum sub forma Serpentis, estque Agathodæmon. Hinc mirum non est, Ægyptios, magnam Deorum Matrem naturam designaturos, aut Mundum sensibilem Horum, aut Mophta, portas domuum singulis attributarum figuris partim circularibus, partim stellis octupartitis veluti sigillis quibusdam notasse, vt in tabula Bembina videre est, & suo loco fusè explicabitur.

Sed

Mysteria nouenarij hieroglyphici.

Sed procedamus ad nouenarium hieroglyphicum, quem tametsi in præcedentibus copiosè prosecuti sumus, hoc tamen loco obiter eius mysteria repetere visum est. Nouenarius Ægyptijs erat symbolum naturæ Genialis à supremo Numine, id est, decade deficientis, vti Pherecides scriptum reliquit, dictusque fuit antesignanus agminis à Deo deficientis, & teste Eusebio, Ophoneus, id est, Dæmon serpentinus. Forsan alludebant ad lapsum Luciferi. Hunc varijs modis, vnà cum asseclarum caternis, qui sunt Pseudothei, spiritus mendacij, vasa iniquitatis, vltores scelerum, præstigiatores, aëreæ potestates, furiæ, criminatores, tentatores, placare contenderunt, vt suo loco dicetur; tametsi posteriores nouenarium numerum non Dæmonibus tantùm, sed & Musis, quæ sunt, vt Platonici opinantur, stellarum animæ, atque enneadi intellectualis Mundi consecrarunt. Verùm cùm de huiusmodi Enneadibus abundè in præcedentibus actum sit, eò Lectorem remittimus.

Denarius hieroglyphicus.

Denarius numerus complementum omnium numerorum.

Restat denarius numerus, quem nullo non tempore veteres Pythagoræi summis laudibus extulerunt, quòd ex tetracty originem suam nanciscatur; quatuor enim hi numeri 1, 2, 3, 4 simul iuncti 10 constituunt, omnium numerorum finem & complementum, vltra quem nullus numerus sit, sed numerorum tantùm repetitio; mysteriumque continet quatuor vnitatum, de quibus in præcedentibus actum est, videlicet 1, 10, 100, 1000. in quibus prima Monas respondet Monadi absolutæ; secunda 10 Dyadi; tertia 100 Triadi; quarta 1000 Tetradi: adeo quidem, vt Monas puncto, decas lineæ, hecatondas superficiei, chilias corpori exactè congruat. Monas est radix, quadratus, & cubus suiipsius; hecatondas quadratus denarij; chilias verò decadis cubicam implet naturam. Monas simplex & impers vnicâ lineolâ, decas binis figuris exaratur, perinde ac dyas binis vnitatibus aggregata; hecatondas tot figuris scribitur, quot vnitatibus trias; & chilias tot figuris, quot vnitatibus constat quaternarius. Si quis igitur has numerorum sedes iunxerit, numerum ex ijs eliciet millesimum centesimum vndecimum sic, 1111, omnium numerorum supremum & vltimum, omni ratione finitum, expansum quatuor monadum mysterium; erit enim hic numerus simul & punctum, & linea, & superficies, & corpus, omnium quæ sunt, quæque sub visum cadunt, rationem explicans, epitome & anacephalæosis Vniuersi. Verùm vide quæ suprà de quatuor Monadibus consideratione dignissimâ protulimus. Atque hunc denarium Ægyptij, vti dictum est, per decussim vel crucem exhibebant sic, X, vel sic ✱, quam ex duobus quinarijs componebant; nam lineâ in alteram inclinatâ, non tamen secante, vt hîc patet, V, vel sic, Λ, quinarium notabant; hunc Λ, quinarij superioris in inferiorem influxus, illum verò V, quinarij inferioris prout superno influxui substabat, symbolum ponebant; vtrumque ex pedibus Ibidis diuaricatis inuentum signum, quæ in vnum iuncta constituunt denarij symbolum, vti in fabrica Alphabeti hieroglyphici in Obelisco Pamphilio, & in III. Tomo amplè deduximus.

1
10
100
1000
————
1111

Aegyptij Denarium per crucem decussim repræsentant.

§ VIII.

III V, vel Λ III octonarij nota, & sic quoq; notatur, II ⊕ II, vel sic, II ⊕ II, vel etiam sic ⊛.

IIII V, vel Λ IIII nouenarij nota; & sic aliâ ratione signatur IIII ⊕.

X, vel ✳ denarium exprimit, constituiturque ex duobus V & Λ quinarijs.

I X, vel X I vndenarij signum est; & sic semper vsque ad 15 per vnitates lineares, pro numeri vltra denarium incremento, sequentes ordine numeri continuantur.

Numerum quindenarium significat, ex cruce ✳ & Λ, cui signo si lineolam iunxeris infra, vel supra, efficies 16; si duas, septendecim; si 3, octodecim; si quatuor, nouendecim.

Vigenarij symbolum ex decussi & circulo constitutum est.

Centenarij nota est.

Ducenta.

Trecenta significat.

Quadringenta.

Quingenta.

Mille.

Omnes hosce numeros alijs quoque modis exprimebant, de quibus in ipsa explicatione Obeliscorum copiosior dabitur disserendi occasio.

Atque hi sunt numeri κυριολογικοὶ Ægyptijs vsitati; quæ omnia partim ex Obeliscis, partim ex Tabula Bembina, vbi frequentissimè hinc inde occurrunt, partim denique ex Scala magna Ægyptiaca, extracta hoc loco exponere visum est.

Numeri hierogrammatici.

Vnitatem centralem denotat, id est, centrum ponebant pro vno; & quia centrum solâ positione puncti insensibile est, id non meliori ratione signandum duxerunt, quàm circulo; vbi enim circulus, ibidem necessariò centrum vt sit, necesse est. Notabant autem per circulum, centri, siue Monadis diuinæ in rerum naturam euolutionem, de quo suprà amplè disseruimus. hanc per Phœnicem quoque innuerunt.

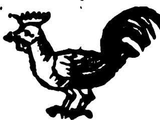
Per

Per duas Cornices, teste Horo, Dyadem principiorum naturæ, siue quod idem est, principium actiuum & passiuum notabant, de quibus vide in Dyadis expositione.

△ Per triangulum æquilaterum, Numen triforme notabant, vt suprà patuit, siue Mundum idealem.

☐ Per quadratum quatuor anni stationes notabant; de quo pluribus in sequentibus.

Per Columbam quinarium notabant, quia semper quinque tantùm oua parere solet.

Per Gallum septenarium notabant, eò quòd singulis septem interuallis diei Solem salutat cantando.

Per Cynocephalum 12 signabant, quia duodecim vicibus in die æquinoctij mingendo, æquinoctialem duodecim horarum diem notat.

Atquæ hæc sunt, quæ de hierogrammaticis numeris ad notitiam meam peruenerunt; reliquorum numerorum species passim per Kyriologicos numeros paulò antè positos, & Obeliscis, fragmentisque Ægyptiacis vtplurimùm insertos exprimebant.

CAPVT IV.

De miris numerorum effectibus.

AEgyptios certos quosdam, eosque arcanissimos numeros habuisse, septem principalibus Dijs dedicatos, ex præcedentibus patuit; quales autem hi numeri fuerint, quibusue Dijs dedicati, aut quos vsus habuerint, restat explicandum, ne quicquam Oedipum subterfugisse rerum reconditarum dici possit. De his sic Abenuaschia de cultu Ægyptiorum.

دكروا اهل الفلسفة مصر ان قدرهم سبع انوع العداد بكرامة كبيرة
ووطفوهم لالاهم الذين هم سبع زحل مشتري رفان، شمس زهري عدراه وقمر
لزحل وطفوا العدد 3. 9. 15. 45. لمشتري 4. 16. 34. 136. لرفان 5. 25. 65.
325. لشمس 6. 36. 111. 666. لزهري 7. 49. 175. 1225. لعدراه 8. 64.
260. 2080. لقمر 9. 81. 369. 3321. ❀

Id est, *Meminerunt Philosophi Ægyptij, quòd erant ipsis septem numeri in magna veneratione, quos & septem Dijs eorum consecrabant; videlicet Saturno, Ioui, Rephan siue Marti, Soli, Veneri, Mercurio, & Lunæ. Saturno dedicabant hosce numeros,* 3. 9. 15. & 45. *Ioui hos;* 4. 16. 34. & 136. *Marti hos,* 5. 25. 65. & 325. *Soli hos,* 6. 36. 111. 666. *Veneri hos,* 7. 49. 175. & 1225. *Mercurio hosce,* 8. 64. 260. 2080. *Lunæ denique* 9. 81. 369. & 3321. Habemus numeros; iam quod mysterium sub ipsis lateat, & vnde originem suam nanciscantur, videamus.

Qui fuerint septem numeri, quos venerabantur, & quibus dijs eos cõsecrauerint Ægyptij.

Pythagoræi omnia quæ in rerum natura sunt, demõstrabant per quasdam numerorũ dispositiones.

Notandum itaque, genuinos Ægyptiorum discipulos Pythagoræos, arcanas quasdam numerorum dispositiones didicisse, quibus tantum tribuebant, vt nihil non in rerum natura ijs se demonstrare posse putarent. Atque vnitatem quidem ipsam, omnium numerorum parentem, sibi tantummodò, non alteri præterea similem, quæ in se ducta (id quod nulli numero contingit) semper eadem est, animum sui simillimum, totius corporis Regem, Dominumque actionum vniuersarum, & ὕλην ipsam rerum omnium non temerè dixerunt. Primùm verò numerum ex geminata vnitate prognatum, id est, 2, & opinionem mutationi obnoxiam, & motum nunquam consistentem vocarunt; alia item omnia aliorum numerorum nominibus appellantes. Quadratos autem cumprimis obseruarunt, tanquam rerum omnium in septemplici Mundo genesis rationem explicantes. Est autem quadratus numerus, qui ex radice in se ducta producitur. Et vt ab vnitate incipiamus, est illa vti indiuisibilis, ita immultiplicabilis, non tamen adeò infœcunda, vt quod reliqui numeri præstant, id non præstet ipsa, cùm sit mater & principium omnium numerorum; alij in se ducti semper diuisum quid efficiunt, sola vnitas in se ducta semper seipsam in vnitatem restituit, semper eadem, nulli obnoxia varietati, suiipsius & radix, & quadratus, & cubus est; id quod vnam Dei O. M. essentiam & naturam immortalem, omnis diuersitatis & alterationis expertem, sat superque comprobat, solâ diuersitate in consequentibus vnitatem numeris existente. Quemadmodum igitur ab vna suprema Mundi architectonica Monade omnia emanarunt, sic numerorum ordo ab illa vnitate proficiscentium, non huc, sed illuc vbi is est, quem illa refert, aptè erat instituendus. Sed vt ad quadratorum numerorum mysteria propiùs accedamus,

Vnitas est inuariabilis.

Diuinam indicat naturã.

Quadratorũ numerorum mysteria.

Sciendum est, quòd sicuti duo semper quadrati, vnum intermedium habent proportionalem, ita bini cubi duos proportionales numeros habent intermedios; v. g. si 2 in se ducantur, quadratus efficitur 4; si 2 in quatuor, cubus efficietur 8; item si 3 in se ducantur, nascentur 9; & iterum si 3 in 9, nascentur 27 cubus; si deinde duo in 3 ducantur, 6, medius quadratorum 4 & 9 proportionalis, creatur, hoc pacto: 4. 6. 9. qui sunt in sesquialtera proportione; sicuti enim se habet 4 ad 6, ita 6 ad 9. Si porrò 2 radicem iterum in 6 medium proportionalem, & in hunc eundem 3 radicem duxeris, nascentur 12 & 18, duo medij proportionales inter duos cubos 8, & 27; nam 8, 12, 18, 27 in eadem sunt proportione continua sesquialtera. Hoc idem prorsus reperies in vnitate eandem vim cum numeris communicatam habente; hæc enim in se ducta quamuis semper sit omninò eadem, attamen cum numeris comparata, quos genuit, & ipsa eâdem ratione consideratur. Si itaque 1 lateris vim habens in se ducatur, vnum quid quadrati vim habens producetur; si denuo 1 vim lateris habens in 1 vim quadrati habens ducatur, 1 cubi potestatem obtinebit. Si postea 1 vim habens lateris in 2 latus ducatur, 2 medius proportionalis 1 vim quadrati habentis, & 4 vim habentis quadrati producitur, nam 1, 2, 4 in dupla sunt proportione. Si iterum primò vim lateris

teris habens 1, deinde latus 2, in 2 medium quadratorum proportionalem ducatur, 2 & 4 medij vnitatis cubi potestatem obtinentis, & 8 cubi ipsius proportionales generantur; sunt enim 1, 2, 4, 8 in continua dupla proportione. Si iterum 2 se habeat vt latus seu radix, deinde hæc in 2 medium proportionalem ducatur, prodibunt 4: erunt igitur 2 & 4 inter 1, qui se habet vt cubus, & inter 8 alterum cubum medij proportionales, vt sequitur 1. 2. 4. 8.

Hanc itaque vnitatem omnes vnitates, radices, quadratos, cubosque complicantem Deo æterno & immenso applicabant Pythagoræi, eratque quasi primus quadratus, & cubus diuinæ naturæ, in quo omnia vnum sunt. Secundus quadratus erat quaternarius ex dyade in se ducta productus, quem assimilabant materiæ imperfectæ, & in potentialis habitudinis abysso submersæ. Tertium quadratum 9 ex ternario in se ducto productum dedicabant Saturno. Quartum quadratum 16 ex quaternario in se multiplicato productum dicabant Ioui. Quintum quadratum 25, ex pentade in se multiplicata productum Marti. Sextum quadratum 36 ex senario in se multiplicato proditum, Soli. Septimum quadratum 49, ex septenario in se ducto emanantem, Veneri. Octauum quadratum 64 ex octonario in se ducto procedentem, Mercurio. Nonum denique quadratum 81 ex nouenario in se ducto prodeuntem, Lunæ dedicabant. Cubos verò eodem ordine, quo quadratos cœlestibus Dijs, Elementaribus Genijs dicabant, vt postea dicetur. Atque ab hisce nouem quadratis recensitis, duos primos quadratos ex Monade & Dyade emanantes, eximebant; Monadis quidem quadratum, vtpote supra omnes humanæ sublimitatis intellectus metas longè semotissimum; Dyadis verò quadratum 4, ob imperfectionem materiæ, quam inuoluebat; reliquos verò septem quadratos singulos singulis, vt diximus, dedicabant Planetis. Primum quadratum post binarium, id est, 9, ex tribus in se ductis emanantem, Saturno dicabant, hâc ducti ratione, quòd quantò Dij supremo Deorum omnium Antesignano & Monadi summæ, siue supramundanæ, viciniores essent, tantò forent simpliciores, minùsque in multitudinem rerum materialium mergerentur; quantò verò à Monade remotiores, tantò plùs materialis miscellæ participarent; vt proinde Lunæ non sine ratione 81 inter eos quadratos, qui radicibus intra denarium constitutis emergunt, maximum, dedicandum putârint.

Vnitas omnia complicat.

Quadrati qui quibus Dijs dedicati fuerint.

Quadratorũ productio.

Assignatis itaque dictis quadratis septem, cùm admirandam quandam proprietatem in alia & alia dispositione singulorum notarent; fieri non potuisse opinati sunt, quin Deus summa & incomprehensa sub ijs mysteria humano intellectui exhibere, atque adeò singulorum septem Mundorum ordinem, administrationem, œconomiam sub ijs indigitare voluerit. Rem exemplo declaro. Si quis confusas typographicas literarum formas considerauerit, tametsi illæ omnem scientiam imaginabilem intra se contineant, nescit tamen, quæ sit illa, quam desiderat, & sub qua combinatione lateat; peritus tamen mox formas ita aptè combinare nouit, vt tandem quicquid voluerit, imò omnia scientiarum mysteria ex

ijs-

ijſdem per ſenſus appropriatos eliciat. Haud abſimili ratione quadrati quidam myſterioſiſſimi dantur, ſed cùm ſub certis numerorum formis lateant, confuſa myſteria vt lateant, neceſſe eſt; patebunt autem mox, vbi in totidem areolis, quot quadratus eiuſdem monades continet, ſingulos ordine numeros aptè & artificiosè peritus Arithmantes quiſpiam diggeſſerit. Sed primò quidem ſingulorum quadratorum myſteria, deinde modum etiam, eorundemque intra areolas quadrati diſponendorum rationem aperiamus.

Quadratos diſponendi ratio. Sapientes itaque Veteres, dictos quadratos eo ordine diggeſtos diſponebant, vt quomodocunque numeri intra areas diſpoſiti aggregarentur, ſemper vnus & idem numerus emergeret, quorum omnium deinde ſumma ſuum quoque myſterium haberet. Vocabantur ea ſigilla Deorum immortalium, eò quòd ſub ijs mirâ quâdam ratione dominium eorum exprimeretur.

Sigillum Saturni.

Cùm itaque 9, quadratum primum Saturni, quem totius Vniuerſi mentem, vt in Sphynge myſtagoga expoſuimus, appellabant, pingere volebant; huius numeros intra nouem quadratula eo artificio diſponebant, vt ſinguli ordines numerorum, normales, tranſuerſi, diagonales, ſimul iuncti, vnum & eundem numerum reſtituerent, vt ſequitur:

Diſpoſitio Quadrati Saturni.

Sigillum Saturni.

4	9	2
3	5	7
8	1	6

Normalis additio.

4	9	2
3	5	7
8	1	6
15	15	15

Tranſuerſalis additio.

4	3	8
9	5	1
2	7	6
15	15	15

Diagonalis additio.

4	2
5	5
6	8
15	15

Vides igitur, vt quomodocumque ſumpti numeri ſemper 15. reſtituant. Omnes autem numeri ſimul ſumpti continent 45. Atque hoc eſt, quod paulò antè Abenuaſchia innuebat, cùm diceret, Saturno dedicatum fuiſſe 3. 9. 15. 45: 3 enim conſtituunt quadrati radicem ſeu latus, 9 ipſum quadratum, 15 numeros ſingulorum ordinum additos, vti & ſumma omnium 45 conſtituunt. Atq; hinc patet, cur Abuhali Arabs in ſua Aſtronomia dixerit, Saturnum tribus potentijs regijs maximis circumdatum, vnumquemque verò horum 9 alijs principalibus, & his 15 alijs, ſummam omnium verò conſtituere Saturninum Geniorum principalium toti Vniuerſo præſidentium Chorum. Verba eius cito:

Abenuaſchia. Numeri 3. 9. 15. 45. Saturno dedicati. Abuhali.

كان لزحل ثلثة ملوك وكل وحد منهم تحته تسع ملوك وكل وحد منهم
خمسة عشر جنون وكلهم خمسة واربعين وكلما يعنين الاسم زحل الذي هو
يحتمل بنفسه خمسة واربعين

زحل Zahel, Saturnus.

7 ز *Sunt Saturno tres Reges, & vnuſquiſq; horum nouem alios Reges habet, &*
8 ح *vnuſquiſque horum alios 15; ſumma omnium ſunt 45, vti nomen* زحل *Zahel,*
30 ل id eſt, *Saturni demonſtrat, quod in numeros reſolutum, eundem numerum exhibet;*
45 Monarchiæ videlicet Saturninæ in 3.9.15 Claſſes diſtributæ ſummam 45.

Sigil-

Sigillum Iouis.

Sed procedamus ad ſecundi quadrati Schematiſmum, ſiue Sigillum Iouis, quod ex quaternario in ſe ducto emergit, eſtque 16. cuius diſpoſitio talis eſt, vt ſinguli numerorum ordines, normales ſiue perpendiculares, tranſuerſi, diagonales ſiue diametrales; vti & quadratulorum medium circumſiſtentium numeri ſimul iuncti, ſemper eundem numerum reſtituant, videlicet 34, ſumma verò omnium ſit 136. Sigillum ſequitur vnà cum additione numerorum.

Sigillum Iouis.

4	14	15	1
9	7	6	12
5	11	10	8
16	2	3	13

Additio perpendicularis.

4	14	15	1
9	7	6	12
5	11	10	8
16	2	3	13
34	34	34	34

Tranſuerſalis.

4	9	5	16
14	7	11	2
15	6	10	3
1	12	8	13
34	34	34	34

Diagonalis.

1	4
6	7
11	10
16	13
34	34

Idem emergit, ſi numeros quadratorum, quæ medium circumſiſtunt, addas.

a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n
4	15	5	10	7	5	14	9	14	12	15	1	4
14	1	11	8	6	2	9	11	6	10	7	16	13
9	6	16	3	11	15	8	11	6	10	7	7	6
7	12	2	13	10	12	3	3	8	2	5	10	11
34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34

Porrò numeri intra duas areolas oppoſitas diagonaliter ſitas additi, eundem ſemper numerum 34 exhibent, vt in *f*, 5. 2 & 15. 12. & in *g* 14. 9. & 8. 3. Diagonales verò qui tres areas poſſident, numeri, ſi medium duples, ſemper eundem dabunt numerum 34, vti in *h* 9. 11. 3. & in *i* 14. 6. 8. inq; *k* 12 10 2. & in *l* 15. 7. 5, medij duplati ſemper eundem numerum dabunt, videlicet 34. Extremi quoq; quadratuli numeri iuncti numeris in binis quadratulis medijs διαγόνως ſumptis, vt in *m* 1. 16. 7. 10. & in *n* 4. 13. 6. 11. ſemper eundem numerum 34 conſtituunt, vt vides; quod ſanè meritò παράδοξον & ſummâ admiratione dignum videri poteſt.

Diſpoſitio quadrati Iouis.

Sigillum Martis.

Venio ad quadratum Martis 25. qui numerus in viginti quinque areolas digeſtas modo paulò poſt dicendo, eandem quam priores obtinet proprietatem. Figura ſequitur; in qua ſinguli ordines quouis modo ſumpti ſemper ſimul iuncti dant 65, & ſumma omnium eſt 325.

Diſpoſitio quadrati Martis.

Si-

Sigillum Martis.

11	24	7	20	3
4	12	25	8	16
17	5	13	21	9
10	18	1	14	22
23	6	19	2	15

Recta additio.

11	24	7	20	3
4	12	25	8	16
17	5	13	21	9
10	18	1	14	22
23	6	19	2	15
65	65	65	65	65

Transuersa additio.

11	4	17	10	23
24	12	5	18	6
7	25	13	1	19
20	8	21	14	2
3	16	9	22	15
65	65	65	65	65

Diagonalis & quadrata additio.

3	11	25	11	12	4
8	12	5	3	8	16
13	13	1	15	14	10
18	14	21	23	18	22
23	15	13	13	13	13
65	65	65	65	65	65

Sigillum Solis.

Dispositio quadrati Solis

Sigillum quadrati Solis ex senario in se ducto producitur, & præ cæteris numeros oppidò mysteriosos sortitum est: Nam singulæ numerorum series in quadrato ritè dispositæ simul iunctæ, semper, quomodocunque sumptæ, conficiunt numerum 111. trium Monadum paulò antè recensitarum, archetypæ, genialis, & sidereæ summam; summa verò omnium conficit 656, quæ sunt trium mundanarum compositionum vltimum complementum, Monarchiæ Solaris typus, & exemplar vnicum, vt sequitur.

Sigillum Solis.

6	32	3	34	35	1
7	11	27	28	8	30
19	14	16	15	23	24
18	20	22	21	17	13
25	29	10	9	26	12
36	5	33	4	2	31

Recta.

6	32	3	34	35	1
7	11	27	28	8	30
19	14	16	15	23	24
18	20	22	21	17	13
25	29	10	9	26	12
36	5	33	4	2	31
111	111	111	111	111	111

Transuersà.

6	7	19	18	25	36
32	11	14	20	29	5
3	27	16	22	10	33
34	28	15	21	9	4
35	8	23	17	26	2
1	30	24	13	12	31
111	111	111	111	111	111

Diagonalis & quadrata,

1	6
8	11
15	16
22	21
29	26
36	31
111	111

& innumeris alijs modis.

Sigillum Veneris.

Sigillum quadrati Veneris ex septenario in se ducto prodit, cuius numeri intra qadratum ritè dispositi quomodocunque iungantur, semper eundem numerum, vt priora, conficiunt, videlicet 175. summa verò omnium 1225 efficit, Venereæ Monarchiæ symbolum, cuius typus is est, qui sequitur. Dispositio quadrati Veneris.

Sigillum Veneris.

22	47	16	41	10	35	4
5	23	48	17	42	11	29
30	6	24	49	18	36	12
13	31	7	25	43	19	37
38	14	32	1	26	44	20
21	39	8	33	2	27	45
46	15	40	9	34	3	28

Recta.

22	47	16	41	10	35	4
5	23	48	17	42	11	29
30	6	24	49	18	36	12
13	31	7	25	43	19	37
38	14	32	1	26	44	20
21	39	8	33	2	27	45
46	15	40	9	34	3	28
175	175	175	175	175	175	175

Transuersa.

22	5	30	13	38	21	46
47	23	6	31	14	39	15
16	48	24	7	32	8	40
41	17	49	25	1	33	9
10	52	18	43	26	2	34
35	11	36	19	44	27	3
4	29	12	37	20	45	28
175	175	175	175	175	175	175

Diagonalis, & innumeris alijs modis.

22	4
23	11
24	18
25	25
26	32
27	39
28	46
175	175

Sigillum Mercurij.

Sigillum quadrati Mercurij ex octonario in se ducto emergit, cuius numeri solito ordine inter quadratum coacti digestique, quomodolibet rectà, transuersè, obliquè siue διαγόνως iuncti, semper eundem numerum constituunt, videlicet 260; summa verò omnium 2080 exprimit, Mercurialis Monarchiæ typum. Figura sequitur. Dispositio quadrati Mercurij.

Sigillum Mercurij.

Summa transuersarum

								260
8	58	59	5	4	62	63	1	260
49	15	14	52	53	11	10	56	260
41	23	22	44	45	19	18	48	260
32	34	35	29	28	38	39	25	260
40	26	27	37	36	30	31	33	260
17	47	46	20	21	43	42	24	260
9	55	54	12	13	51	50	16	260
64	2	3	61	60	6	7	57	260
260.	260.	260.	260.	260.	260.	260.	260.	260

Summa rectarum serierum.

Sigillum Lunae.

Sigillum quadrati Lunaris ex 9 in se ducto producitur, videlicet 81, cuius numeri intra quadratum suum coarctati, riteque dispositi, iuxta series numerorum transuersas, rectas obliquas quomodocunque additi, semper producunt 369; summa verò omnium tibi exhibet 3321, Lunaris Monarchiae typum vt sequitur.

Sigillum Lunae.

Dispositio Quadrati Lunae.

										369 *Diagonalis.*
Summa transuersarum	37	78	29	70	21	62	13	54	5	369 *serierum*
	6	38	79	30	71	22	63	14	46	369
	47	7	39	80	31	72	23	55	15	369
	16	48	8	40	81	32	64	24	56	369
	57	17	49	9	41	73	33	65	25	369
	26	58	18	50	1	42	74	34	66	369
	67	27	59	10	51	2	43	75	35	369
	36	68	19	60	11	52	3	44	76	369
Summa rectarum	77	28	69	20	61	12	53	4	45	369 *serierum*
	369.	369.	369.	369.	369.	369.	369.	369.	369.	369 *Diagonalis.*

CAPVT V.

De Mathematico fabricae & constructionis dictorum sigillorum ratiocinio.

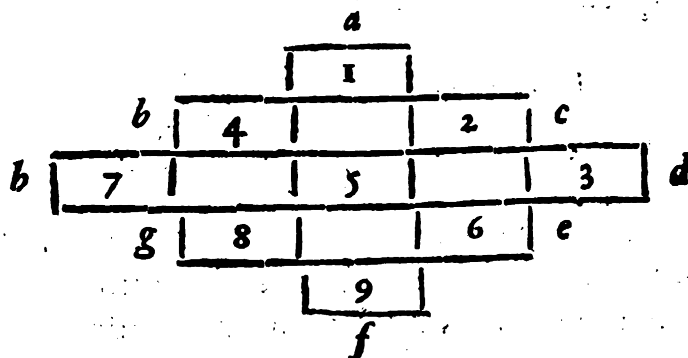
QVantò negotium hoc occultius, & admiratione dignius existit, tantò dilucidatio eius difficilior, perplexior, intricatiorque meritò censeri debet. Est enim adeo ardua & recondita numerorum natura, vt omnium penè humani ingenij aciem fugere videatur. Sed enim cùm mihi à natura ita comparatum sit, vt nihil homine dignius existimem, quàm in huiusmodi tortuosis rerum absconditarum labyrinthis industriam ponere; dicta verò numerorum arcana dispositio non minimum inte res hucusque inaccessas & incognitas locum obtineat; summâ diligentiâ incubui, vt arcanam huiusmodi dispositionem, rationemque, quantum ingenij vires permitterent, penetrarem, penetratam eruerem, erutam Lectori rerum curiosarum auido, hoc loco communicarem. Sunt autem in hoc negotio duo consideranda, primò quidem imparium quadratorum dispositio, deinde parium; illa quantò est facilior, tantò haec maiores & quasi inexhaustas difficultates patitur. De quadratis primò, deinde de cubicis pari passu ratiocinabimur.

§ I.

§ I.

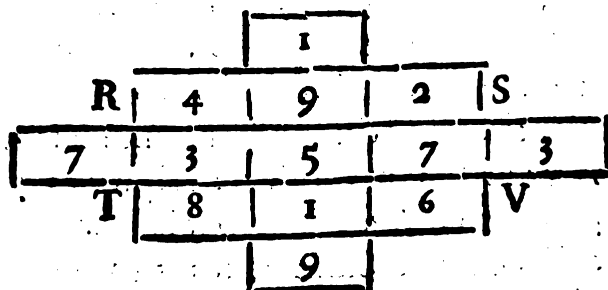
Quadrati constructio, quod ex ternario in seipsum ducto constituitur, estque Sigillum Saturni.

OMittimus hîc primum quadratum, ex binario in se ducto emergens, videlicet quaternarium, vtpote quod cùm à reliquorum quadratorũ naturâ & proprietate longè recedat, numerus veluti imperfectus, propriè absoluteque quadratus dici minimè potest; ideoque cùm non tantùm ex multiplicatione binarij in binarium, sed ex additione binarij ad binarium (quod nulli alteri quadratorum euenit) emergat, atq; adeo potentialem materiæ miscellam obeat, meritò à Philosophis priscis, qui Dijs non nisi perfecta dedicabant, reiectus fuit, eliminatusque. *Quadratum ex binario emergens est imperfectum.*

Nota Lector; quadrangulũ b c g e, debere esse dispositum ad modũ quadrati eodem modo & caetera.

Ad quadratum itaque ternarij 9 ita disponendum, vt series numerorum quomodolibet iunctę dent 15, sic procedes. Fiat primò quadratum *b c g e*, in quo quatuor media alia quadratula *a b d f*, foris ponantur in formam Rhombi: deinde inter cellulas seu quadratula singula ordine naturali numeros ab vnitate vsque ad 9 ita dispones, vt pro radicis ternarij ratione in singulis tribus cellulis obliquè seu diagonaliter descendentibus tres numeri ordine naturali ab vnitate incipiendo, ponantur, vt vides; reperienturque quatuor numeri 1, 3, 9, 7, extra quadratum *b c g e*; quadratum verò in quatuor cellulis carebit numeris, vtpote numeris extra quadratum in eas transferendis; quod ita præstabis. Primò, duo numeri, 1, & 9, columnæ *a f*, in eiusdem columnæ oppositum vacuum locum transferantur; deinde 3 & 7 extra quadratum constituti numeri vti priùs in opposita transuersæ columnæ *b d* vacua loca reciprocà collocatione constituantur, vti ex sequenti figura apparet. Dico hoc *Quomodo disponatur Quadratum Ternarij.*

 ordi-

ordine numeros intra nouem cellulas nouenarij quadrati R S T V dispositos hanc vim obtinere, vt quacunque serie sibi inuicem terni & terni addantur, semper 15 resultent. Cuius rei demonstrationem vt altiùs animo imbibas,

Notandum primò, in singulis quadratorum imparium numeris, vti & in hoc ternarij quadrato videre est, triplices dari terminos, maiores, minimos, medium. Maiores termini sunt, qui post medium terminum, vsque ad finem numerorum quadrati nouenarij numerantur: Minores termini sunt, qui ab vnitate ad medium vsque terminum computantur: Medius verò terminus dicitur, qui inter quatuor minores & quatuor maiores intermediat, & prouenit ex dimidio aggregati ex additione minimi & maximi termini emergentis; vt 1 minimus terminus iunctus maximo termino 9 dat 10, cuius dimidium est 5, terminus in progressione medius, & medium inter quadrati cellulas semper locum occupans, vt ex figura patet, & in hac sequenti progressione,

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Minores Medius Maiores

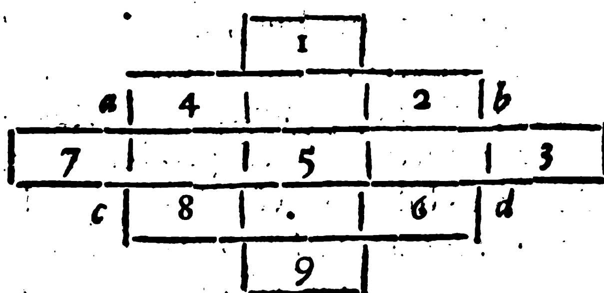
Atque huius progressionis numeri minores ad maiores se habent, vt excessum ad excedens; quantò enim maiores à medio crescunt, tantò decrescunt ab eodem minores. Vnde primum fundamentum æquationis emergit.

Notandum secundò minorum terminorum singulos vnum aliquem, è maioribus terminis respicere, siue quod idem est, omnes numeri qui æquo à medio termino interuallo vtrinque dispositi se respiciunt, additi inter se, 10 conficiunt, vt in hac progressione videtur;

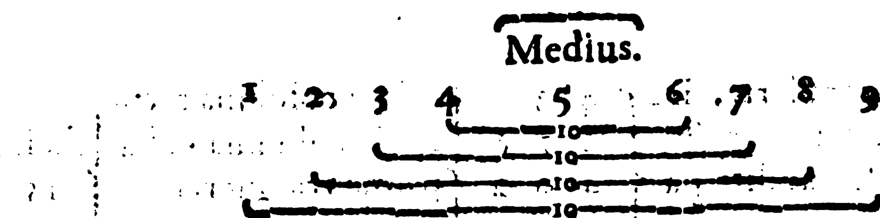
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

vbi 1 respicit 9; 2 respiciunt 8; & 3, 7; & 4 denique 6; singuli autem bini termini oppositi se respicientes simul iuncti 10, vt diximus, constituunt, cuius dimidium 5, medius terminus est. Medius autem terminus per numerum cellularum vnius lateris dicti quadrati, videlicet ternarium multiplicatus, producit 15 summam numerorum existentium in vnoquoque latere. Hinc facilè patet, quomodo paulatim Veteres ex hac speculatione in notitiam deuenerint huius tam mirabilis proprietatis. Si enim ordine paulò antè dicto trinos ordines numerorum huius quadrati nouenarij diagonos, & ordine naturali descripseris; necessariò eueniet, vt in quadrato sequenti *a b c d* quatuor spacia vacua relinquantur: cùm itaque numeri in cellis extra dictum quadratum sint totidem, ijsque termini oppositi sint (1. siquidem minimus terminus respicit 9 maximum

ter-

terminum) 3 quoque ex minoribus terminus tertius, ex maioribus terminis pariter respiciant tertium; consequens est, vt si 1 in oppositam supra 9 vacuam cellulam, & 9 in alteram sibi oppositam infra 1: 3 verò in oppositam cellam vacuam post 7, 7 verò contrà in oppositam cellam ante 3 transtuleris; negotium confectum habeas: hâc enim ratione 9 v. g. maior terminus, inter 4 & 2 minores terminos insertus, iisque additus, æquabit numerum 15, ex 3 latere quadrati in medium terminum, videlicet 5 ducto emergentem; 1 verò minimus terminus inter 8 & 6 maiores terminos insertus, pariter æquabit numerum 15 ex radice in medium numerum ducta prouenientem. Pari ratione 3 inter numeros 4 & 8, & 7 inter 2 & 6 inserti, ipsisque additi, eundem 15 numerum conficiunt. Denique 5 inter 2 & 8; & iterum inter 4 & 6 (quorum illi 10, hi pariter 10 additi conficiunt) pari ratione ipsis additus 15 constituit. Vides igitur, quomodo semper inter duos pares numeros mediet impar, quibuscum additus conficiat 15; patet etiam cuilibet, excepto medio, impari numero vacuam cellam opponi; intra quam positus, additusque tandem cum lateralibus 15 constituat; sic inter 4 & 2 intermedius 9 iis additus 15; 1 verò inter 8 & 6 positus, iisque additus, pariter 15; iterum 3 intra vacuam cellulam oppositam inter 4 & 8 positus, iisque additus pariter 15; 7 verò in opposito sibi loco inter 2 & 6 positus, iisque additus similiter 15 constituit; 5 verò medius cùm diametraliter positis numeris eundem numerum conficit. Patet itaque propositæ constructionis ratio. Sed vt hæc luculentiùs demonstrentur, ponantur numeri quadrati nouenarii vti priùs secundùm progressionem naturalem ab vnitate vsque ad 9, vt sequitur. Combinationes regularium terminorum.

	a	c	e	
l	4	9	2	g
m	3	5	7	h
n	8	1	6	i
	b	d	f	

Hoc peracto, si 9 ad 1 iunxeris, habebis 10; quibus medius terminus 5 additus conficiunt 15; cùm itaque hi iidem numeri in columna c d quadrati a e b f contineantur, illi collecti in vnum, eundem numerum vt conficiant, necesse est. Iterum iunge 2 ad 8, secundum minorem terminum ad maio-

maiorem, produces 10, quibus medius 5 additus eandem summam, 15 videlicet conficiet; qui numeri in quadrato tertiæ cellulæ diagonaliter dispositæ, videlicet *e b*, pariter continentur. Rursus iunge 3 ad 7, tertium minorem ad maiorem tertium à 9, & produces iterum 10, quibus 5 medius terminus additus exhibet 15, vt prius; atque hanc dispositionem numerorum inuenies in *m b* transuerso quadrati medio ordine digestam. iterum iunge 4 ad 6, produces denuò 10, quibus quinarius medius terminus additus, exhibent vt antè, 15; atque hanc dispositionem continet in quadrato diagonalis trium numerorum 4. 5. 6 dispositio. Atque hi sunt quatuor terminorum regularium cum medio 15. conflantium combinationes; iam videamus irregularium quoque combinationem.

Combinationes irregularium.

Irregularem combinationem dicimus, quòd non sumantur termini in hac secundùm terminorum præcisum respectum, neque cum medio termino, sed vel ex minoribus terminis, maioribus quomodocunque additis, numerus 15 resultet; quem si per ternariũ lateris quadrati multiplicaueris, habebis summam omnium numerorum 45. Iunge itaque in serie numerorum naturali 4 cum 8, conficies 12; quibus si 3, qui 4 præcedit, iunxeris, habebis pariter 15; quem numerum conficiunt tres numeri intra columnam *a b* contenti; cùm enim 3 & 4 æquentur 7, vnitas verò ab 8 deficiat, illa adiuncta 7, dabit 8; qui vnà cum 3 & 4 iunctus, vt dixi, 15 constituunt. iterum 2 ad 6 additi dant 8, quibus si 7 coniunxeris, habebis iterum 15, quem numerum pariter exhibent tres numeri in columna *e f* dispositi. Rursus iunge 2 ad 4, & habebis 6, quibus si 9 accedant, habebis 15, quem eundem numerum intra transuersam columnam *l g* additi in vnum numeri exhibent. Denique iunge 6 ad 8, & habebis 14, quibus vnitas accedat, prodibunt 15, quem tibi quoque tres numeri in transuersa serie in *i* præcisè exhibent. Verùm omnium combinationes hîc appositas contemplare.

Combinatio regularis, in qua termini quatuor minores maioribus 4 oppositi cum medio iuncti	1	5	9	media columna recta	faciunt 15.
	2	5	8	Diagonalis	
	3	5	7	media transuersa	
	4	5	6	Diagonalis transuersa	

Combinatio irregularis, in qua numeri promiscuè se respiciunt, & cum medio additi pariter	4	3	8	prima columna recta	faciunt 15
	2	7	6	tertia columna recta	
	4	9	2	prima transuersa	
	8	1	6	vltima transuersa	

Octies itaque reddit eundem numerum 15.

Atque ex his patet octo tantum combinationes fieri posse in hoc nouenario dispositionis trium numerorum, qui additi 15 constituant; videlicet trium serierum perpendicularium, & totidem transuersarum, &

dua-

duarum diagonalium. Et tametsi plures in dicta progressione numeri sint, qui numerum 15 iuncti simul constituant, vti 1, 2, 3, 9; 2, 3, 9, 1; 9 & 6; 8 & 7; quia tamen hoc loco tres tantùm numeri iuxta 1 lateris quadrati triadem, considerantur; cœterorum omnium nulla prorsus ratio habetur.

Vides quoque quomodo in omni combinatione trium numerorum, semper medij numeri sint impares, extremi partim pares, partim impares. Præterea cùm 15 resultent ex ductu ternarij, id est, ex latere in medium terminum totius progressionis, quæ est 5; consequens est omnes & singulas trium numerorum series quinarium ter continere; quod inde patet: si enim in hisce numeris 1, 5, 9; 1 ad 9 adieceris, habebis 10 duplicatum quinarium; & si medius quinarius accedat, habebis tres quinarios; qui additi faciunt 15. Sic in his numeris 2, 5, 8; 3, 5, 7; 4, 5, 6: extremi additi semper duplicatum quinarium dant, videlicet 10. quibus quinarius medius additus, dant tres dictos quinarios; in reliquis quoque numeris 4, 3, 8, si medius terminus 3 ab extremis 4 & 8 vnitatem mutuet, euadet is in quinarium, extremi verò manebunt 3 & 7; qui coniuncti dabunt 10 alios duos quinarios. Sic in numeris 2, 7, 6. Si medius terminus vnitatem vtrique extremo 2 & 6 communicauerit, manebit is 5; 2 verò & 6 aucti vnitate, fient 3 & 7, qui iuncti 10 constituunt alios duos quinarios. In his verò numeris 4, 9, 2, si à 9 abstrahas 4, remanebunt 5. 4 verò addita 2, dant 6, quæ vnita 4 dant 10, duos alios quinarios. Denique in his numeris 8, 1, 6, si 3 ab 8, & totidem à 6 abstracta addideris 1, fiunt 5. duo verò termini binario mutilati 6 & 4, additi 10, constituunt alios duos quinarios. Vides igitur quàm mirâ ratione per excedens & excessum, numeri pulchrè æquati in vnam summam aspirent. Atque ex his, ni fallor, luce clariùs patet ratio, cur videlicet nouenarius secundùm lateris sui numerum intra quadrati trinas cellulas aptè digestas in omnibus, semper infallibiliter eundem numerum producat; quod non tantùm de hoc impari quadrato, sed & de omnibus alijs quadratis imparibus in infinitum productis, vt in sequentibus dicemus, intelligendum est.

§ II.

Secundi quadrati, quod ex 4 in se ductis emergit, constructio Mathematica, atque Sigillum Iouis nuncupatur.

HOrum cumerorum dispositio multò difficilior est præcedenti: vti enim ob paritatem quadrati medium terminum non habet, ita aliam quoque dispositionem requirit. Nos, quantum ingenio licuerit, & hanc facillimam reddere conabimur. Cùm itaque quadratus Iouis ex 16 numeris componatur, vel quod idem est, ex quaternario in seipso ducto emergat, sic procedes. Describatur progressio naturalis 16 numerorum, ab 1 vsque ad 16 progrediendo, vt sequitur.

ficiunt, quem 1 ad 16, iunctum, ſcilicet 17. idem de omnibus alijs intelligendum eſt.

Mirabilis proprietas numerorum in hoc quadrato. In quo numeri quomodolibet ſumpti eundem ſemper numerum conficiunt.

Atque hinc naſcitur admiranda illa proprietas, quâ numeri in ſingulis ordinibus tetradicis dicti quadrati, contenti, additique, quomodolibet ſumpti, ſemper eundem numerum, videlicet 34 conficiunt. Quoniam enim omnes numeri in progreſſione naturali 16 terminorum ab extremis æquidiſtantes 17, vti probatum eſt, conficiunt; cùmque 8 & 9, medij totius progreſſionis termini, pariter 17 additi conficiant; 17 ad 17 iuncti conſtituunt neceſſariò 34. Hinc ſi 1, 8, 9, 16, quatuor terminos in vnum iunxeris, extremos videlicet cum medijs 8 & 9, habebis iterum 34. Si verò 2, 8, 9, 15, duos videlicet ab extremis cum duobus medijs iunxeris, iterum habebis 34. Si verò 3, 8, 9, 14, tertios ab extremis cum duobus medijs iunxeris, habebis denuò 34. & ſic de cœteris; ſemper enim ex duorum numerorum ab extremis æquè diſtantium ad duos medios additione idem numerus 34 reſultabit. Mirum itaque non eſt, ſi dicti numeri intra quadratum artificioſè, eâ videlicet induſtriâ, quâ dictum eſt, diſponantur, in ſingulis ordinibus tetradicis rectis, tranſuerſis, diagonalibus, & in ſingulis quadratis quatuor vnà iunctis quomodocunque ſumptis, ſemper eundem numerum emergere, cùm totum fundamentum huius diſpoſitionis lateat ſub progreſſione naturali numerorum 16; in qua tot combinationes inſtitui poterunt quatuor numerorum eundem 34 conficientium, quot combinationes reperiuntur in quadrato eundem numerum conficientes.

§ III.

Quadrati tertij conſtructio Mathematica, quod & Sigillum Martis dicitur.

TErtium quadratum imparium numerorum ex quinario in ſe ducto conſurgit; cuius conſtructio non differt à primi quadrati conſtructione. Verùm rem paucis explicemus.

Fiat quadrangulum Rhomboide, in cuius quinque quadratulorum diagonè diſpoſitorum ordinibus naturali ordine deſcribantur 25 numeri, eo pacto, quo in ſequenti figura factum eſſe vides, manebuntque intra quadratum *a b c d* tot areolæ vacuæ, quot numeros extra quadratum ſeparatos vides; quos hâc induſtriâ intra vacuas areolas ſingulis correſpondentes transferes. Cùm in imparibus quadratis ſingulos numerorum terminos oppoſitè ſe reſpicientes intra oppoſita in eadem columna loca vacua transferre ſuprà præceperimus, iuxta præcepti huius tenorem negotium ſummâ facilitate conficies. Sic itaque procede: in columna *g b*, 1 in oppoſitum vacuum intra eandem columnam locum, videlicet in areolam ſupra 19 transferenda eſt: 25 verò in eadem columna *g b* infimus numerus, in oppoſitum intra eandem columnam locum infra 7 collocabitur.

					g					
				r	1	k				
			a	6		2	l	b		
			11		7		3	f		
	q	16		12		8		4	t	
p	21		17		13		9		5	u
	o	22		18		14		10	x	
		c	23		19		15	d		
				24		20	m			
				n	25	i				
					h					

11	24	7	20	3
4	12	25	8	16
17	5	13	21	9
10	18	1	14	22
23	6	19	2	15

bitur. In columna *r n*, 6 in areolam vacuam ſupra 24 immediatè; 24 verò in oppoſitum in eadem columna locum infra 6 locabitur. In columna *k i*, 2 in locum vacuum ſupra 20, & 20 in locum vacuum infra 2 transferetur. In columna tranſuerſa *t q*, 4 in locum vacuum oppoſitum poſt 16, & 16 in locum vacuum ante 4 collocetur. In columna tranſuerſa *v p*, 5 in locum vacuum poſt 17, & 21 in locum vacuum ante 9 deponatur. In columna denique tranſuerſa *x o*, 10 in locum vacuum poſt 22, & 22 in locum vacuum ante 10 locetur. Habebiſque totum negotium peractum; cuius demonſtratio eadem eſt, quam in primi quadrati deſcriptione dedimus. Si enim ordine naturali progreſſio ab 1 ad 25 continuetur, vt ſequitur:

a												c												b
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25

In hac progreſſione imparium numerorum medius terminus eſt 13; qui per latus quadrati, id eſt, per 5 multiplicatus dat 65, numerorum in ſingulis columnis in quadrato exiſtentibus, ſiue rectis, ſiue tranſuerſis, ſimul additorum ſummam, ita vt ex medij termini cum latere quadrati multiplicatione ſtatim, quantam ſingularum columnarum numeri additi ſummam conficiant, oſtendatur, ac proinde ſicuti in progreſsione medium ſemper locum, ita & in quadrati media cellula eundem occupet. Si iam in progreſsione dicta quinque numeros, qui dictum numerum ſimul additi faciant, inquiſiueris, idque toties, quoties poteris, & combinatio per-

mittit, intentum fine dubio habebis; cùm, quoties numerus iste 65 intra quadrati columnas reperitur, toties & idem in dicta progresſione, ex qua eductus fuit, reperiatur. Sic ſi 7, 25, 13, 1, 19 ſimul iunxeris, habebis 65. Si 24, 12, 5, 18, 6, in vnam ſummam collegeris, idem qui priùs numerus 65 emerget; & ſic de cœteris omnibus; quæ in 5 latus quadrati ducta, dabunt omnium ſummam 325; nihil igitur eſt in quadrato, quod non in dicta progreſsione contineatur. In ſola itaque artificioſa illa numerorum digeſtione ſecretum latet; quod quomodo pateat, iam dictum eſt.

§ IV.

De constructione Mathematica quadrati quarti Sigilli Solis.

Diſpoſitio numerorum in hoc quadraro difficillima.

SIcuti numerus in hoc quadrato ex ſingulis ſex ordinibus quaquauerſus collectus, oppidò myſterioſus eſt; ita numerorum diſpoſitio in hoc quadrato, vt dictus numerus reſultet, ſummum cum difficultate laborem adiunctum habet; quem tamen, quantum ingenij imbecillitas permittet, nos mitigaturos confidimus.

Cùm itaque quadratus Solis 36 conſtituatur ex 6 in ſeipſum ductis; pro diſpoſitione numerorum in quadrato ſic operare. Scribantur 36 numeri ordine naturali ab 1 incipiendo, quos in ſex ordines diuides, vt hic vides.

A | *B* | *C* | *D*

1. 2. 3. 4. 5. 6. | 7. 8. 9. 10. 11. 12. | 13. 14. 15. 16. 17. 18. | 19. 20. 21. 22. 23. 24. |

g h i k l m n o p q r ſ t u x y z a

E | *F*

25. 26. 27. 28. 29. 30. | 31. 32. 33. 34. 35. 36.

b c d e ff tt ſſ

Hoc peracto deſcribas diagramma in formam Rhomboidis, vt in præcedentibus factum eſt, & hic apparet; in cuius cellulis numeros dictæ progreſſionis hâc induſtriâ collocabis. Accipe primam progreſſionis ſex numerorum partem *A* ſignatam, eamque iuxta numeros ab 1 vſq; ad 6 pone in ſuperiori parte Rhomboidis intra cellulas extremas, vt hic vides. Accipe deinde ſextam partem progreſſionis ſignatam litera *F*, qui ſunt numeri 31, 32, 33, 34, 35, 36, quos in oppoſitis Rhomboidis locis, hoc eſt, in inferiori parte diagrammatis in vltimis ſex cellulis inſeres, vt paulò poſt videbis. Deinde in loculamentis dextris *p b i q*, hoſce quatuor numeros pones, 7, 13, 19, 25, qui ſunt ordinum in progreſsione *B C D E* primi, vt progreſsio docet ſignata literis *g n t b*: ex oppoſitis verò loculis ✱ *m n r* hoſce numeros pones, 12, 18, 24, 30, qui ſunt 6 ordinum *B C D E* vltimi, ſignati literis *m s a tt*; habebiſque totum ambitum ſuis ſignatum numeris, poſtea in quadratum *a b c d* transferendis. Reliquos numeros progreſsionis hâc induſtriâ medijs quadrati cellulis inſcribes. Intra columnam

Diagramma in formam Rhomboidis.

lumnam transuersam ✠ a, à 7 incipiendo, & omissâ vnâ areolâ, deinceps ex progressione ponantur ordine quatuor numeri signati literis *l d e b*, qui sunt 11, 27, 28, 8. In columna transuersa *h m*, à 13 incipiendo, omissisque duabus areolis, deinceps ordine ponantur numeri progressionis signati literis *o p q k*, qui sunt 14, 16, 15, 23. In transuersa columna *i n*, à 19 incipiendo, omissisque duabus areolis ponantur ordine numeri progressionis signati *v y x r*, id est, ordine retrogrado numeri 20, 22, 21, 17, vt vides. Denique in columna transuersa *q r*, à 25 incipiendo, omissa vna areola, scribantur deinceps numeri signati literis *ff k i c*, qui sunt numeri 29, 10, 9, 26. Hisce peractis, manebunt intra quadratum *a b c d* sexdecim spacia vacua, quæ, totidem numeris in ambitu Rhomboidis circumscriptis replebis hoc artificio. In superiori Rhomboidis parte 5 & 2 intra columnas suas opposita vacuarum cellularum loca occupabunt, vt vides: 4 verò vacuum locum habebit oppositum alternè, id est, in columna *g x* vltimum intra quadratum: 3 verò in columna *f v* tertium vacuum spacium occupabit. In latere sinistro Rhomboidis, 7 oppositum in transuersa columna ✠ a vacuum possidebit: 13 in columna transuersa *i n* tertium à 19: 19 contrà in columna *h m* tertium ab 18 locum habebit: 25 verò iterum in transuersa columna *q r* oppositum tenebit locum. In infima parte Rhomboidis 32 ponetur in columnæ *ƒ β* secundo à 5 spacio: 33 in tertio columnæ *v f* à 34 spacio: 34 in vltimo intra quadratum columnæ *x g* vacuo spacio; 35 demùm in vltimo columnæ *f γ* à 2 spacio. In dextro latere Rhomboidis quatuor numeri hoc pacto transferentur: 30 transfertur in secundũ à 7 colum. transuersæ ✠ a spacium: 24 in tertiũ à 13 columnæ transuersæ *m b* spacium: 18 in tertium columnæ transuersæ *n i* à 24 locum: 12 verò in secundũ à 25 columnæ transuersæ *r q* vacuum locum transferantur. Et sic numerorum omnium in quadrato digestionem habebis, in qua numeri singulorum ordinum additi conficiunt 111, mysteriosissimum numerum, & trium Monadum, siue solij archetypi, genialis, & siderei indicem. Summa verò omnium erit 666, alterum mysticum nume-

Ratio dispositionis numerorum.

numerum idearum in tribus dictis Mundis dispositionis rationem exhibens. Figura quadrati siue Sigilli Solis sequitur.

Sigillum siue quadratum Solis.

Summa singulorum sex numerorum seriatim quomodolibet sumptorum est III.

6	32	3	34	35	1
7	11	27	28	8	30
19	14	16	15	23	24
18	20	22	21	17	13
25	29	10	9	26	12
36	5	33	4	2	31

Summam verò omnium 666 habebis, si III *per 6 latus quadrati multiplicaueris.*

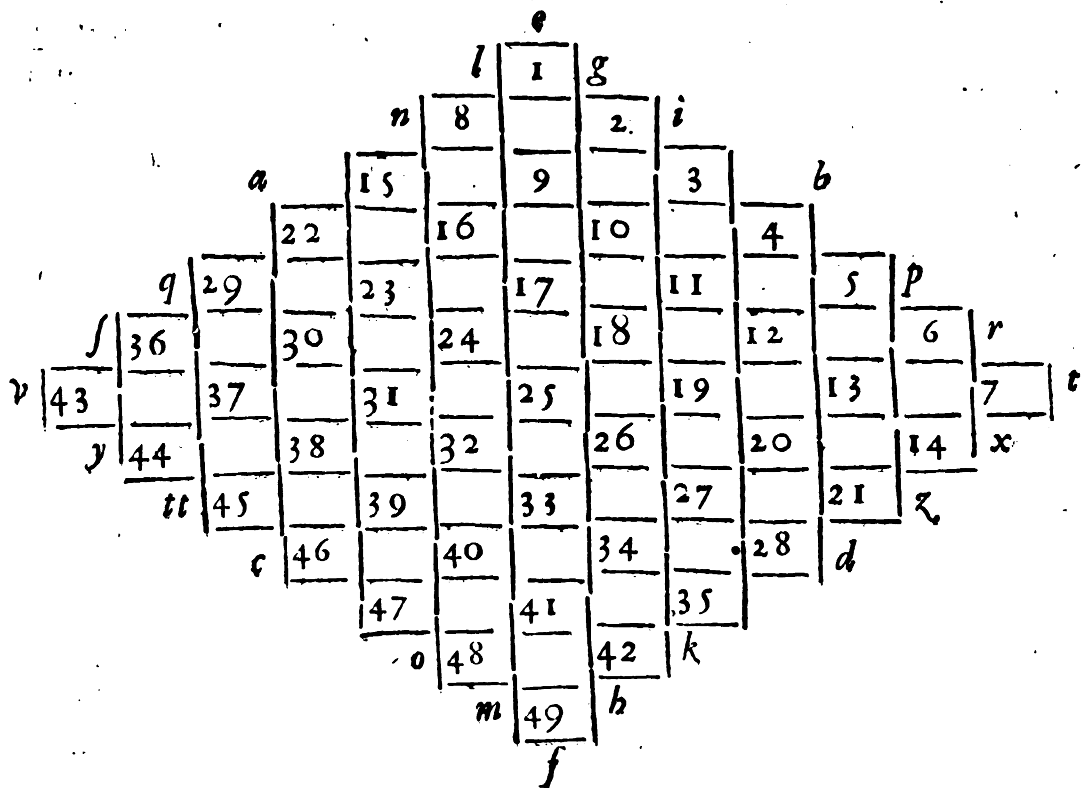
Atque hanc mirificam dispositionem ex sola progressione numerorum ab 1 vsque ad 36 continuata extraximus; quâ verò methodo combinatiua opus sit ad tantæ harmoniæ inuentionem, cùm huius loci non sit, in combinatoria arte, si Deus voluerit, suo tempore ostendetur.

§ V.

Constructio quadrati seu Sigilli Veneris Mathematica.

QVadratus qui ex 7 in se ductis emergit, videlicet 49, Veneri dicatus est, cuius dispositionem in nullo à primi & tertij quadrati dispositione diuerso modo expedies. Fiat primò, vt in præcedentibus, diagramma Rhomboide, in quo 49 numeros in septem Classes digestos eo ordine, vt in sequenti figura patet, ordinabis.

Figura prima.

Si-

Sigillum Veneris, siue quadratum 49.

Figura secunda.

Omnes series numerorum simul iunctorum dant 175.

22	47	16	41	10	35	4
5	23	48	17	42	11	29
30	6	24	49	18	36	12
13	31	7	25	43	19	37
38	14	32	1	26	44	20
21	39	8	33	2	27	45
46	15	40	9	34	3	28

Numerus 175 per latus quadrati, scil. 7 multiplicatus, dat 1225, summam omnium numerorum.

In hac prima figura quadratum est, intra quod omnes numeri in quatuor cornibus Rhomboidis extra quadratum collocati, transferri debent, vt vacua loca, quæ numeris extra quadratum in cornibus constitutis æquantur, repleas; quod quidem minimè, vt in cœteris imparium quadratorum dispositionibus, difficile est. Sic ergo procede. In singulis cornibus sex numeri spectantur: in superiori cornu extra quadratum constituuntur hi numeri 1, 2, 3, 8, 9, 15; quos intra vacuas quadrati areolas ita transferes. ab vnitate intra columnam *e f*, numera deorsum octo cellulas, & intra eam pone vnitatem; in columna *g h*, deorsum à 2 numera alias octo cellulas, & intra eam pones 2, in columna *i k* deorsum alias octo areolas numera, & intra eam pone 3; iterum in columna *l m*, octo areolas numera deorsum, & intra octauam pone 8; sic in columna *n o* numera pariter octo areolas deorsum, & ibi repone 15. Numeros in dextro cornu *b d t*, eâdem prorsus ratione, quâ in præcedenti, transferes intra vacuas cellulas intra quadratum constitutas, sed secundùm transuersum & sinistrum areolarum situm. Itaq; à 5 in columna transuersa *p q* numera octo, & intra octauam pone numerum 5; in columna *r s* à 6 numera octo areolas, & ibi depone 6. In columna *t v* octo iterum à 7 transuersim numera, & ibi pone 7; in columna *x y* à 14, octo numera areolas, & intra octauam pone 14; in columna *z tt* similiter à 21 computa octo areolas, & ibi repone 21; & à 13 transuersim octo numera, & ibidem repone 13. Deinde procede in infimum cornu Rhomboidis, & à numeris singulis octo numerando in proprijs columnis sursum procede, & ibidem numeros, à quibus numerare cœpisti, colloces; sic 35 in octaua ab hoc numero cellula in columna *k i* ponetur; item 41, & 47 in octauis cellulis, vt vides, locentur; item 42, & 48 in columnis *h g*, & *l m*; vt & 49 in columna *f e*. In cornu vero sinistro Rhomboidis numeri 29. 37. 36. 44. 43. singuli ordine in transuersarum columnarum octauas areolas transferantur, vt in præcedentibus factum fuit, & habebis dispositionem peractam, vt vides in figura secunda, quorum omnium demonstratio patet ex ijs, quæ in prima & secunda quadrati constructione adduximus.

§ VI.

Constructio Sigilli Mercurij, ex quadrato 64.

OCto in se ducta constituunt 64 hoc præsens quadratum, cuius sigillum sequenti industriâ conficies. Et quamuis præ omnibus reliquis huius constructio intricata, difficilis, & laboriosa sit, facilè tamen laborem mitigatum iri confido, si iuxta præceptorum nostrorum amussim curiosus artifex processerit. Sic igitur operare. Describatur primò figura Rhomboidis, vt suprà, intra quam numeros hoc pacto inscribes.

Sigillum Mercurij ex quadrato 64.

Progressionem numeri quadratici ab 1 vsque ad 64 continuatam in octo Classes seu ordines, vt vides, distribues.

I Ordo.	II Ordo.	III Ordo.	IV Ordo.	V Ordo.	VI Ordo.	VII Ordo.	VIII Ordo.
1	9	17	25	33	41	49	57
2	10	18	26	34	42	50	58
3	11	19	27	35	43	51	59
4	12	20	28	36	44	52	60
5	13	21	29	37	45	53	61
6	14	22	30	38	46	54	62
7	15	23	31	39	47	55	63
8	16	24	32	40	48	56	64
A	B	C	D	E	F	G	H

Ordines I & VIII, siue *A* & *H* primò inscribes Rhomboidi hâc industriâ. Ponantur in ambitu superiori Rhomboidis, in cellulis *b i g f e b k a* numeri primi ordinis vt vides; & in correspondente inferiori Rhomboidis ambitu in cellulis *d γ δ ξ λ θ β c* ordine retrogrado scribantur octaui ordinis numeri, vt vides. Secundi ordinis numeros sic locis quosque suis adaptabis. in cellula *m* primò ponatur 9; deinde vna cellula omissa, in tertia 10, in quarta 11; postea in columna transuersa *x y*, in quinta & sexta ab *x* cellula ponantur 12, 13; postea regressus ad columnam transuersam *l m*, in cellulis ab *m* septima, octaua, & decima repone reliquos secundi ordinis numeros 14, 15, 16. Tertij ordinis numeros ita pones in columna transuersa *o n*. In prima cellula ponantur 17; deinde omissis duabus cellulis, in quarta 18, & in quinta 19; postea in columna transuersa *t ν*, in sexta & septima à *t* cellula repones 20 & 21 deinceps; deinde regressus ad derelictam columnam *o n*, in octaua, nona, & duodecima cellula repone reliquos tertij ordinis numeros 22. 23. 24. Quarti ordinis numeros sic dispones. in prima areola *q* ponantur 25; deinde in columna transuersa *r ſ*, in cellulis ab *r* quinta & sexta depone 26, 27; & in columna *p q* in septima & octaua à *q* areola collocentur 28, 29; & in columna *r ſ* in areola ab *r* nona & decima 30, 31; postea in prima columnæ *p q* areola ponantur 32. Quinti ordinis numeros hoc pacto distribues. in columna *r ſ* in vltima areola ab *r* incipiendo, ponito 33; postea in columna *p q*, in quinta & sexta à *p* cellulæ, 34, 35; & in columnæ *r ſ* cellula ab *ſ* septima & octaua ponantur 36, 37; & in columnæ *p q* nona & decima à *p* cellulis 38, 39; & in prima cellula columnæ *r ſ* ab *r* incipiendo, reponantur 40. Sexti ordinis numeros ita coordinabis. In columnæ transuersæ *t ν* prima cellula ab *ν* pone 41; & in quarta ab *ν* 42, in quinta 43; postea in columnæ *n o* cellula ab *n* sexta & septima 44 & 45; & in columnæ *t ν* octaua & nona ab *ν* pone 46, 47; & in duodecima columnæ eiusdem 48. Septimi ordinis numeros ita distribues. ponantur in columnæ *x y* prope *y* 49; & ab hac in transuersa serie in cellula tertia & quarta pone 50, 51; in columnæ verò *l m* cellula ab *l* quinta & sexta pone 52 & 53; & in columnæ *x y* ab *y* septima & octaua pone 54, 55; & in decima eiusdem seriei 56; & habebis omnium numerorum dispositionem ritè peractam. Quoniam verò extra quadratum *a b c d* constituti viginti quatuor numeri in viginti quatuor vacua spacia distribuenda sunt; quomodo id fieri debeat, videamus.

In superiori itaque Rhomboidis cornu sex numeri sunt, 2. 3. 4. 5. 6. 7, quos ita distribues. 2 ponantur in columnæ transuersæ *c d* secunda à *c* areola; 7 pariter in secunda à *d* areola; 3 ponatur in tertia à *c* areola, & 6 in tertia à *d* areola; 4 ponatur in columnæ rectæ *f ξ* areola ab *f* quarta, vt & 5 in quarta ab *e* columnæ rectæ *e λ*.

Cornu lateris dexteri sex numeros 9. 17. 25. 33. 41. 49. ita distribues. 9 ponantur in prima cellula transuersæ columnæ *x y*; & 49 in secunda columnæ transuersæ *l m* areola; 17 ponatur in transuersæ columnæ *t ν* areola tertia; 41 pariter in tertia columnæ transuersæ *n o*, areola; 25 po-

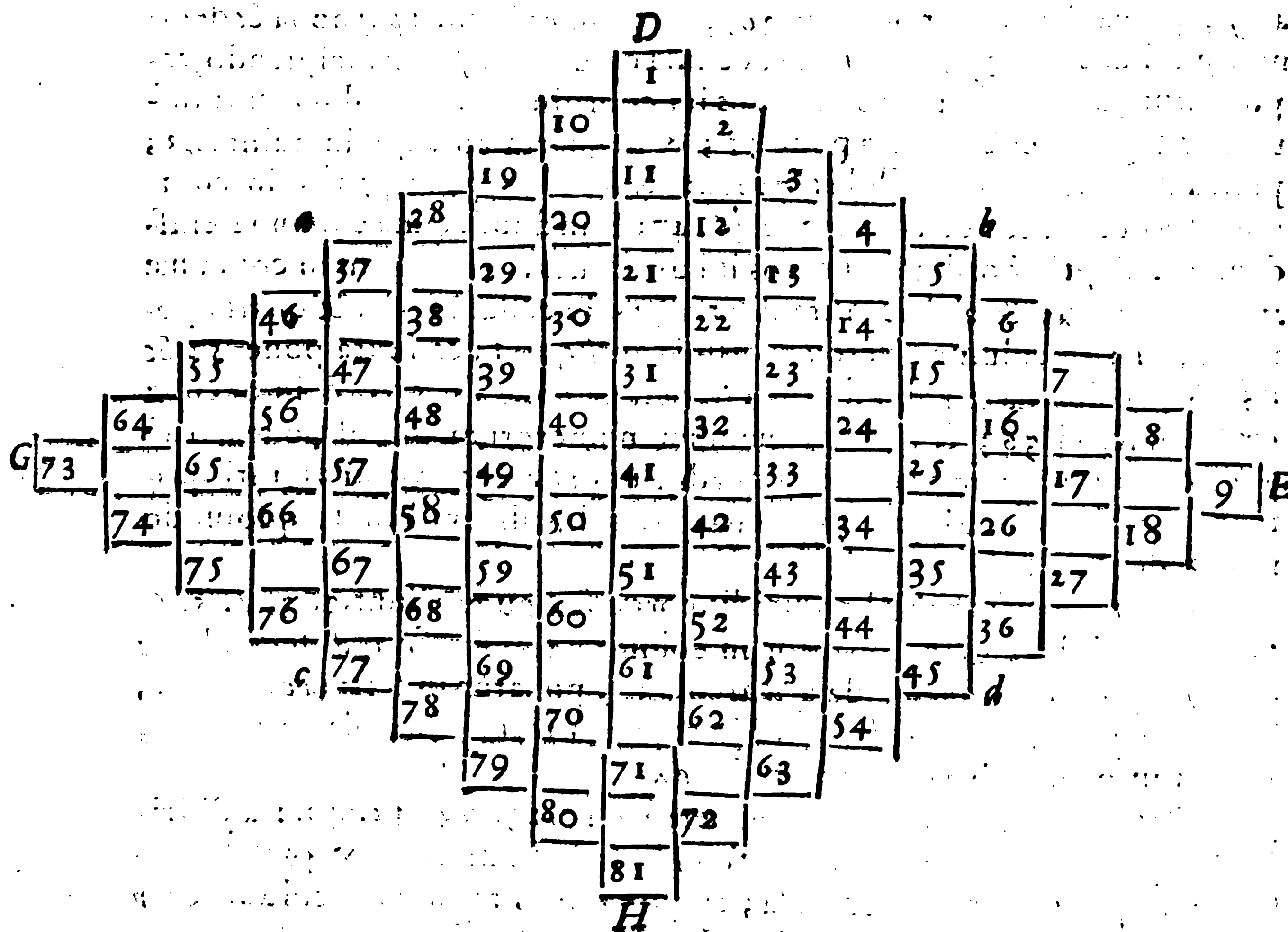
natur in quarta areola columnæ transuersæ *p q*, vt & 33 in columnæ *r ſ*, vt vides.

Porrò numeros in cornu inferiori Rhomboidis ſic diſpone. 58 & 59 in ſecundo & tertio tranſuerſæ columnæ *a b* ſpacio ponantur; 62 & 63 in eiuſdem columnæ ſexto & ſeptimo; 60 & 61 in oppoſitæ tranſuerſæ columnæ *c d* areolis quarta & quinta locabis.

Cum numeris in ſiniſtro cornu conſtitutis ſic procede. 24 ponantur in area tertia columnæ *t v* ab *v* incipiendo; 32 in quarto ſpacio columnæ *p q*; 40 pariter in quarto columnæ *r ſ*; 48 in decima columnæ *n o*; 56 in nono columnæ *l m*. atque hoc pacto habebis diſpoſitum quadratum Sigilli Mercurij, quorum ſingulæ ſeries quomodocunque ſumptæ, ſemper dabunt 260, quæ ſi per 8, latus quadrati, multiplices, prodibit ſumma omnium numerorum 2080. Qui hanc diſpoſitionem rectè conſiderauerit, inueniet in omnibus mirabilem quandam, non confuſam & caſualem, ſed ſummâ proportione procedentem rationem, quam libenter hoc loco declaram, niſi arti combinatoriæ ſingula reſeruaſſem, vbi mira hæc diſpoſitionis vis ex imis Arithmeticæ & Geometriæ penetralibus ex profeſſo demonſtrabuntur.

§ VII.

Conſtructio Sigilli Lunæ, Mathematica, ſiue quadrati 81.

Con-

COnstructio Sigilli Lunæ fit ex 9 in 9 ductis, cuius summa 81, quadratum suppetit, cuius pro Sigillo Lunæ fabricam quærimus. Sic itaque operare. Fiat diagramma Rhomboidis figura, in quo 9 enneadicos ordines disponas per areolas διαγώνως dispositas, vti ex antedictis apparet. Quo peracto nihil facilius erit, quàm singulos in quatuor cornibus descriptos numeros singulis suis correspondentibus vacuis spacijs interserere. Modum vti nullam prorsus difficultatem habet, ita paucis tantùm indicabo. Cùm singula cornua septem numeros habeant, quæ sunt capita columnarum partim rectarum, partim transuersarum; supremi & infimi cornu numeri easdem columnas obtinent, quorum superiores caput columnarum, inferiores basin earundem obtinent; ita columna *D H* in capite 1 in basi 81 præfert; Numeri verò in cornu dextero & sinistro easdem columnas transuersales obtinent: Vnde transuersim instituenda est numerorum in quadratum *a b c d* translatio. Quibus declaratis, numeros supremi cornu *a D b* nullo negotio quadrato inserueris, si à prima vniuscuiusque columnæ deorsum decem areolas numeraueris; decima enim areola necessariò vacua illa erit, in quam numerus, quem frons columnæ præfert, translocandus est; v. g. si ab 1 intra columnam *D H* deorsum decem areolas numeraueris, decima erit illa areola, intra quam 1 ponendum erit; pari pacto cum cœteris numeris procedes. Numeri verò inferioris cornu pariter sursum computando decimam quamque intra appropriatas columnas areolam habebunt, numero, quem basis columnæ appropriatæ præfert, paratam. Pari pacto numeri in cornu sinistro *a G c* in appropriatis columnis transuersis, decimam semper areolam inuenient, translocando numero, quem quælibet columnæ sinistræ pars præfert, capacem. Numeri quoque in dextro cornu *b E d* singuli intra suas columnas transuersas decimam cellulam præparatam inuenient, numero, quem dextra columnæ pars præfert, recipiendo. v. g. 73 locabitur in decima areola transuersæ columnæ *G E*, & 9 intra eandem columnam sinistrorsum, in qua ponatur, inuenient. Atque hoc pacto totum quadratum nullo prorsus negotio suis numeris repletum habebis, in quo numeri singularum columnarum, siue rectarum, siue transuersarum, siue diagonalium, additi semper 369 producent, quæ per 9 latus quadrati multiplicata, dant summam omnium numerorum 3321.

§ VIII.

De quadratis cubicis.

QVàm admiranda vis sub numeris lateat, id solùm peritiæ Arithmeticæ expertem latere posse existimo. Diximus in præcedentibus de Sigillis septem planetarum, quæ ex septem quadratis 9, 16, 25, 36, 49, 64, 81, quorum radices sequuntur. *Vis latitans in numeris.*

1 2 [illegible]

	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽
□	9	16	25	36	49	64	81
℞	3	4	5	6	7	8	9

Modò dicendum superest de cubicis quadratis, præsertim cùm nec Veteres, nec Moderni, arcanam huius, (quod sciam) progressionis rationem subolfecerint; quod si scissent, haud dubiè sicuti septem quadratos, septem siderei Mundi corporibus, eorumque Genijs, ita hosce cubicos quadratos septem elementaris Mundi Classibus Genijsque præsidentibus dedicassent; sed Oedipi officium & in hoc hucusque fortassis incognito artificio eruendo exequamur.

Quid sit cubicum quadratum.

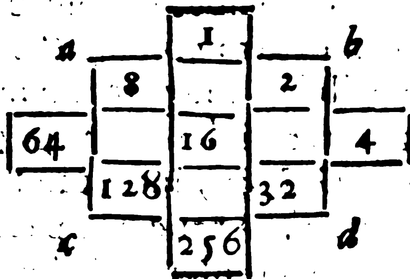
Cubicum quadratum nihil aliud est, quàm progressionis Geometricæ ab vnitate sub dupla proportione continuata numerorum series tot terminorum, quot quadratus quispiam numerus vnitates habet. v. g. si quispiam desideret constituere quadratum cubicum, quod quadrato 9 ex 3 in se ductis producto correspondeat, sic operetur. Ponantur sub Geometrica progressione ab vnitate 9 termini, vt sequitur.

Dispositio numerorum.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
T	1	2	4	8	16	32	64	128	256	*V*

Exemplum in numero impari.

Hos terminos eâdem prorsus ratione quadrato *a b c d* inseres, quam suprà paragrapho primo in quadrato nouenarij Saturni docuimus. Sed exemplum demus. Describatur diagramma Rhomboidis, vt vides.

In qua datam Geometricam progressionem *T V* ordine collocabis, vt fig. signat. Deinde hosce numeros eâdem lege intra vacuas quadrati *a b c d* cellulas transpones, quâ in quadrato 9 factum est; videlicet 1 intra oppositam cellulam quartam à prima 256 sursum versus in oppositam quartam cellulam, 4 verò in quartam sinistrorsum, & 64 in quartam cellulam dextrorsum progrediendo transpones, vt vides, habebisque quadratum cubicum, in quo singuli ordines transuersi, recti, diagonales, eundem numerum dabunt; hâc tamen differentiâ, quod vti numeri in quadratis præcedentibus additi eundem numerum efficiunt; ita ij hîc non addendi, sed in se inuicem multiplicandi sunt, vt eundem numerum habeas; hoc enim pacto singulorum ordinum numeri in se multiplicati, dabunt 4096, vt sequitur.

8	256	2	8	4	122	2	8
4	16	64	256	16	1	16	16
128	1	32	2	64	32	156	32
4096	4096	4096	4096	4096	4096	4096	4096

Multiplicationis methodum ostendamus in primo ordine: 8 multiplicabis per 4, & productum 32 multiplicabis per 128, & habebis 4096. haud secùs in alijs procedendum esse putes.

Quadratum cubicum.

8	256	2
4	16	64
128	1	32

Dedimus exemplum in numero impari, iam in pari quoque subiungemus exemplum. Si itaque quispiam in quadrato ex 4 in se ducto, hoc est sexdecim cellularum, negotium attentare voluerit, is hoc pacto procedet. Numeri 16 sub continuatæ Geometricæ progressionis duplæ proportionis ordine ponantur, vt vides. Exemplum in numero pari.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	2	4	8	16	32	64	128	256	512	1024	2048

13	14	15	16
4096	8192	16384	32768.

Hosce numeros eodem pacto inscribes, quo suprà in secundo paragrapho factum est in confectione quadrati Iouis 16; hâc tamen differentiâ, quòd sicuti ibi per sexdecim numeros progressione naturali dispositos progressus es, ita hoc loco numeros sexdecim disponas eo ordine, quem præcedens Geometrica progressio seruat.

a			4	2			b
		8	8192	16384	1		
	128	256	64	32	2048	16	
	2048	16	1024	512	128	256	
		32768	2	4	4096		
c			16384	8192			d

Numerorum extra quadratum existentium in quadratum *a b c d* translationem, eo prorsùs modo, quo in quadrati confectione fecimus, perages, & inuenies quòd singuli numerorum laterales ordines non additi, sed vt in præcedente factum est, multiplicati in se inuicem, præstent eundem prorsùs numerum.

Cœtera quadrata cubica, ob ingentem numerorum molem, alijs maiori otio præditis nonnullam quoque inuentionis materiam relicturi ex progressionibus emergentem consultò omisimus, nobis interim abstrusi nego- Meus Authoris indicare viam magnis Ingenijs in hac materia.

negotij portas aperuisse, alijsque viam monstrasse ad reliqua & innumera alia similia pari ausu & dexteritate reperienda sufficiat.

Atque hæc sunt, quæ de septem planetariorum Sigillorum constructione dicenda putauimus; plura sanè & innumera alia de arcana numerorum dispositione producere poteramus, verùm nè præfixum nobis scopum transilire videremur, ea omnia cum fusissimis demonstrationibus, alijs Operibus oportuniùs reseruare voluimus. Porrò restat, vt iam, quænam Veteres sub huiusmodi numerorum abdita digestione mysteria innuerint, videamus.

CAPVT VI.

De vsu, effectibus, mysterijsque, seu potiùs superstitionibus; quæ sub dictis Sigillis latere Veteres opinabantur, vnà cum eorum confutatione.

Sententia Antiquorum putantium omnia quæ in Mundo sunt, esse producta iuxta numeros in mente Dei latentes.

COmmunis Veterum Philosophorum sensus fuit, species rerum se habere vt numeros, & iuxta numeros in mente Opificis latentes, Mundum, & omnia quæ in Mundo sunt, producta fuisse. Quemadmodum enim sub certis numerorum terminis miræ quædam proprietates potestatesque latent, quamuis confusæ & indefinitæ; ita mirabilem eos incredibilemque connexionem ad inuicem habere certum est, quas solus ille nouit, qui numerorum naturam probè nouit, quique per artificiosam dispositionem, translocationem, digestionem, atque combinationem eorum connectendorum singularem peritiam nactus fuerit. Pari pacto in rerũ natura innumeræ rerum species occurrunt, quæ tametsi confusæ & indefinitæ videantur, omnes tamen mirâ quâdam concatenatione in vnam conspirant harmoniam, vt is solus reperiet, qui iuxta dictorũ numerorũ idealem dispositionem, rerum species aptè & peritè concinnare, & per combinationes analogas, has ad illas aliasq; adaptare nouerit. In hisce rebus mundialibus ritè concinnandis præ cœteris mirâ quâdam industriâ Ægyptios præditos fuisse, totum hoc opus passim ostendit, cùm singulos rerum naturalium gradus tùm ad Cœlestis, tùm ad Genialis Mundi gradus tam aptè associare nouerint, vt datâ quâlibet sublunaris Mundi specie, statim & astrum, & Intelligentiam correspondentem assignârint; quibus inuestigatis fieri non posse sibi persuadebant, quin admirandos & prodigiosos in rerum congrua applicatione effectus producerent. Putabant enim singulos numeros sibi correspondentes habere Genios in mundana œconomia; quos cùm in phalanges ineffabili quodam artificio coordinatos intuerentur, eos numeros ipsis naturaliter insitos, & in quos mirâ quâdam vehementiâ propenderent, simili artificio disponere studebant; quibus quidem nihil ad eos, veluti genuinis, eorumque custodiæ commissis rebus, attrahendos efficaciùs, nihil potentiùs esse sibi persuadebant. Verùm cùm nulla reconditorum naturæ mysteriorum tractatio, si veræ fidei lumen desit, sine næuo & dæmoniaci commercij commistione, rectè transigi pos-

Vis numerorum sibi correspondentium iuxta Ægyptios.

Inuestigatio mysteriorum naturæ sine fidei lumine est mera superstitio.

possit; hinc factum est, vt ij in enormium quoque superstitionum præcipitia deducti, animæ corporisque felicitatem, quam tam sollicitè quærebant, tam studiosè ambibant, ab humani generis hoste miserandum in modum illusi deiectique, perdiderint; atque in eandem abyssum omnes posteri, qui eorum vestigia sectantes, talibus illicitè vsi sunt, lapsi sunt, potissimum Arabes, qui præ omnibus hanc artem ab Ægyptijs hæreditatam, inter maxima mysteria collocatam ad cœteras Mundi nationes propagare contenderunt. Sed quid sibi per huiusmodi superstitiosas machinationes polliceantur, videamus. Et quamuis hæc omnia in Cabala Saracenica iam fusè descripserimus; quia tamen multa ibi omisimus, hìc ea denuò exponere visum fuit.

Arabes Ægyptiorum superstitiones ad posteros transmiserunt.

Dictis itaque septem planetarum arithmagicis Sigillis, septem præparant metallorum laminas dictis planetis appropriatas, in quibus congruo tempore & hora vbi dictas figuras inciderint, omnia se facere posse eorum ope stolidè sibi persuadent. Sed videamus phanatica deliramenta.

Sigillum Saturni.

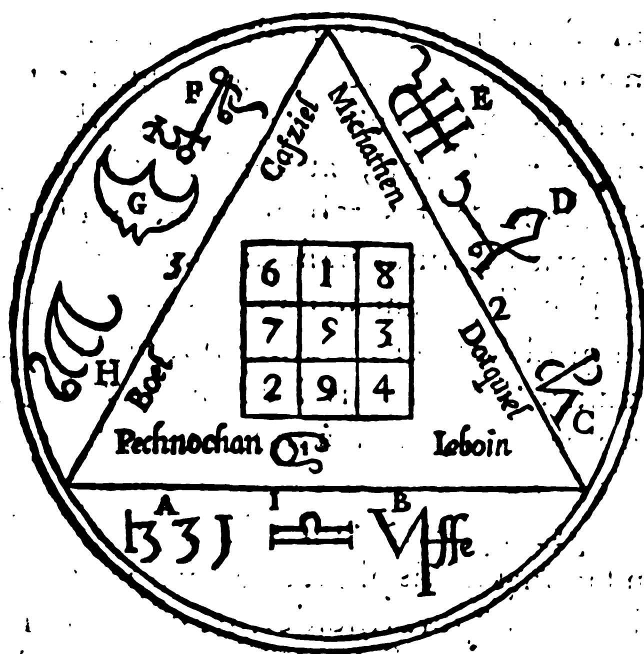
Dicunt Arabes in Cabala Saracenica allegati, Sigillum hoc Saturni, si quis dominante Saturno in plumbea lamina inciderit, opem ferre parturientibus, potentem hominem ac tutum ab hostibus reddere, atque ita gratiosum præstare, vt à Principibus aliquid postulans nunquam repulsam sit passurus; si verò incisio facta fuerit Saturno impotente, mortalium, ædificijs, arborum plantationibus, omnibusque machinis impedimentum esse, de altissimo dignitatis gradu ad fortunam abiectam detrahere, rixasque & turbas, cùm libitum fuerit, ita parare & nutrire, vt vel inuictos exercitus scindere & fugare posit. Hæc Abenpharagi. Ecce quomodo nihil sine Astrologica vanitate & insania in hisce nugamentis conficiatur. Abenmorgun Arabs alijs verbis vsum eius describit in tract. de Sigillis septem planetarum, vbi hæc habet in Arabico idiomate in Latinum translata: *Hæc figura si die & hora Saturni, Saturno in domibus Libræ vel Aquario constituto, scribatur in pergameno Virgineo, & fumetur cum alumine & assa fœtida, & parturienti ad collum ligetur, tunc parturiet felicissimè. Si verò incidatur in plumbi lamina Saturno retrogrado, & Luna decrescente, & posuerit illam figuram in ædificio nouiter cepto; tunc illud ædificium nunquam perficietur; & vbicunque hæc figura ponitur in die & hora Saturni, ibi infelicissimi spiritus Saturni omnes rixas & perturbationes mouebunt. Saturnus habet 45 in numeris, & ponuntur tria per tria, tùm in omnibus locis prouenient 15, oportet tamen omnia ad manum dextram effici, & oportet adscribere diei & horæ nomen, & veri Angeli, planetæque characterem.* Sed quid tot obseruantiæ, tot stolidæ machinationes ad rem faciant, dispicere non possum. Manifestum igitur hìc pactum latet cum eo, qui cùm totius nequitiæ Author sit, facile ad suæ voluntatis faciendos illusos huiusmodi machinatores, rebus petitis annuere solet. Figura sequitur.

Deliramenta Arabum de Sigillo Saturni.

Abenpharagi.

Abenmorgun.

Sed

Sed explicemus figuram. Ad Sigillum maioribus mysterijs insigniendum, intra circulum trigonum depingunt æquilaterum, ad radicem quadrati ternariam indicandam. In segmentis, figuræ spectantur exoticæ. Characteres in primo segmento A B significant signum ♎, quæ est domus Saturni, suntque characteres ex magica Gymnosophistarum schola profecti, vt suo loco docebitur. In secundo segmento EDC collocati characteres significant ♑ Capricorni signum. In tertio segmento F G H positi characteres indicant ♒ Aquarij signum. Intra trigonum ponuntur quatuor principalia spirituum Saturninorum nomina, *Beel, Cafziel, Michathen, Datquiel*; quorum naturam dicunt esse maleuolam & odiosam; reliqua nomina *Pechnochan* indicant diem Sabbati, *Leboin* horam 1. Saturni. Vides mysteria stolida, quibus naturalia numerorum mysteria obuelare conantur Magi, vt & nugamenta maiorem venerationem apud rerum imperitos nanciscantur. Si quis itaque huius farinæ Sigillum à quopiam portari viderit, is charitate Christianâ monere eum tenebitur, de latente sub eo Satanicæ machinationis fraude ad animæ perniciem institutæ; quare velis remisque fugiendum, imò mox igni tradendum: quod & de secuturis Sigillis sentire debent omnes timoratæ conscientiæ homines. Sed procedamus ad secundi Sigilli vsum.

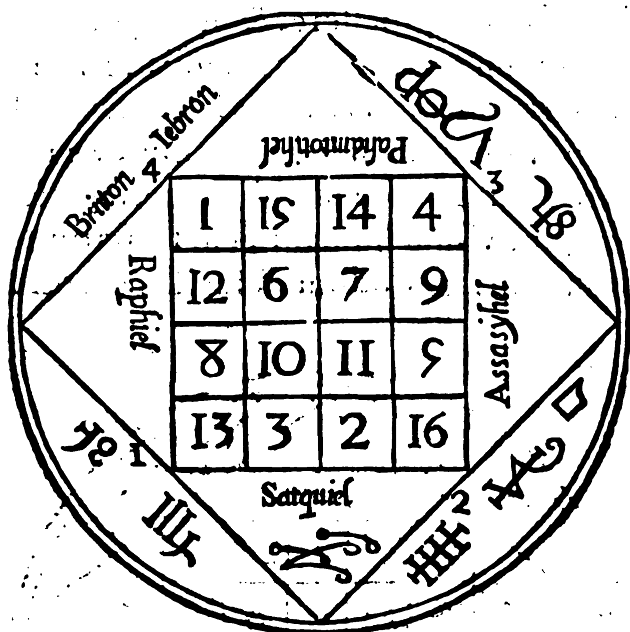
Sigillum Iouis.

Sigillum secundum Iouis est, in quo quot puncta, tot superstitiones sunt; de quo sic loquuntur suprà citati Authores Arabes. *Iuppiter est fortuna, & Dominus sexti Cœli; vtimur illo ad bonum. Vide ergo quando est in aliqua domuum suarum, aut in exaltatione sua, aut trinus, aut facie directus, & in ascendendo crescens lumine Luna crescente; tunc scribe tabellam eius, quam scriptam suffumigabis cum ligno aloës & mastyche, & porta; lamina verò sit argentea, & suffumigetur cum aloë & ambra; & dum fit suffumigatio, dic adiurationem sequentem, & fiat die & hora Iouis.* Adiurationem, vtpote indignis rebus refertam, nè teneris mentibus scandalo simus, libens omitto. Putant

Superstitio Sigilli Iouis.

autem

autem hoc amuletum portatum lucris & mercibus optatum exitum adferre, diuitias amplificare, hominum gratiam & amorem, præſertim mulierum hominibus conciliare, pacem ereptam ex ſententia reſtituere, concordiam augere, placabiles inimicos efficere, honores, dignitates, & conſilia confirmare. Hiſce nugis ſe recreant illuſa mortalium pectora.

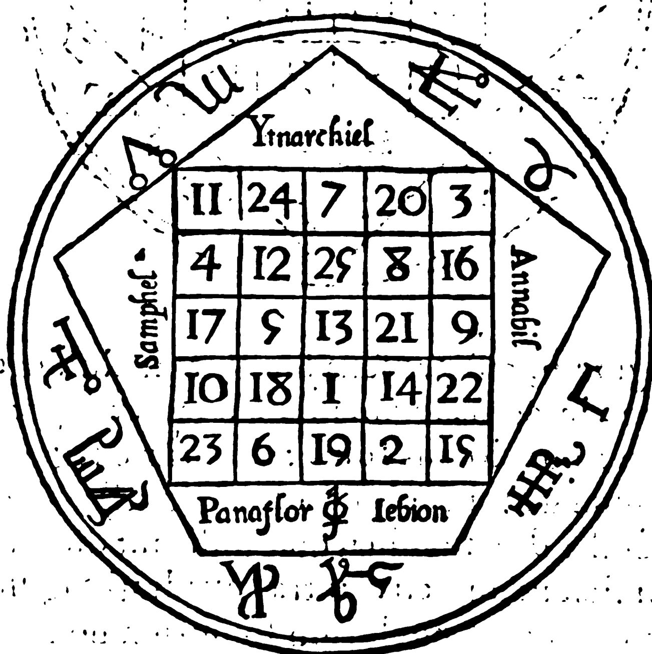

Sed explicemus figuram, cui præſens Sigillum incluſum cernitur, quadrato circulo inſcripto; in cuius ſegmentis characteres gymnoſophiſtici indicant ſigna Zodiaci ſiue domus Iouis: in primo ſegmento poſiti characteres indicant ſignum ♋; in ſecundo ♐ Sagittarij; in tertio ♓ Piſcium; in quarto habentur illa duo nomina, quæ indicant diem & horam Iouis, in qua amuletum conficiendum eſt: intra quadrati Sigillum ambientis ſegmenta ponuntur quatuor Angelorum Iouiorum nomina, quæ ſunt *Satquiel, Raphiel, Pahamtotihel, Aſſaſyhel*, quos dicunt ad gaudium, hilaritatem, familiaritatem, & omnem beneuolentiam propendere; quæ omnia nomina corruptiſsima ſunt, & partim ex Hebræo, partim ex Arabico à maleferiatis hominibus, nec non ſupinâ ignorantiâ fœdatis extracta ſunt. Et vt maiorem hoc Sigillum vim obtineat, in tergo amuleti apponunt aliud characteriſticum, vt in figura apparet; de quo ſic Abenmorgum: *Atque hæc figura magnum ſecretum innuit, & interpretantur eam his verbis; Portator felix, benignus, honorandus, iuſtus, clemens, caſtus, pius, pax.* Sed relictis alijs innumeris vanitatibus, ad tertium Sigillum properemus.

Sigillum Martis.

Sigillum tertium Martis, eiuſque vſum fabuloſum ac ſuperſtitioſiſſimum ſic deſcribunt Arabes. Si quis figuram Marte aſcendente in ferrea lamina, vel in enſe ipſo inciderit, aiunt, quemlibet in pugna robuſtum, fortemque, & terribilem Aduerſarijs, ac victorem in prælio, in iudicijs præterea & petitionibus voti compotem reddi. Si verò deſcen- *Vſus fabuloſus Sigilli Martis.*

dente Marte in æris rubri lamina incidatur, referunt, hanc noua ædificia remorari, & quos libuerit ex summo honorum, diuitiarum, ac dignitatum gradu præcipitare, discordias, seditiones, & odia insatiabiliter & hominibus & belluis creare, apes, columbasque, & pisces fugare, venantium, belligerantiumque spem frustrare, tàm bruta, quàm vtriusque sexus homines infœcundos & steriles reddere, hostes obuios & terrore afficere, & ad honorem sibi deferendum compellere, & sexcenta alia effectuum monstra prodere. O hominum tot ac tantis insanijs se intricantium cæcitatem! si enim hasce vires obtineret Martis lamina, væ Monarchis, væ inimicitijs dissidentibus, væ inuidiam sustinentibus, væ iustitiam rigorosam exercentibus. Certè contra hosce machinatores, nec Reges, nec Principes, nec Respublicas, aut vllum humani generis statum amplius securum fore, atque adeo Mundum iam dudum defecisse, certum foret.

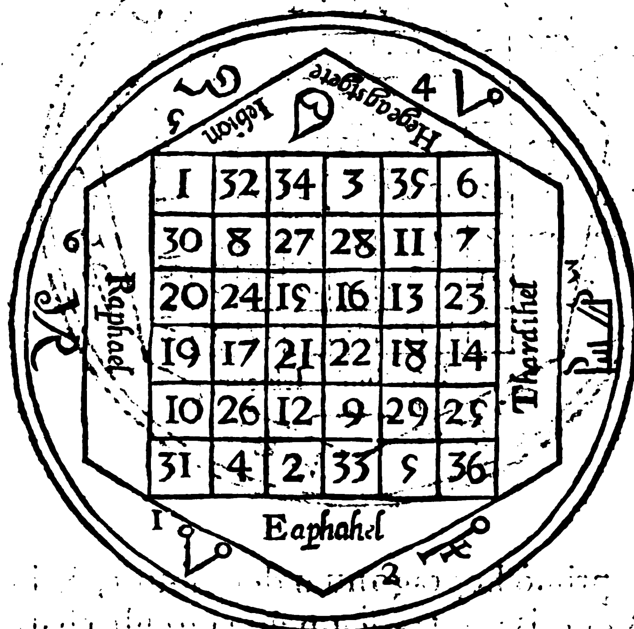
Figuram Sigilli Martis sic adornant: In circulo describunt pentagonum, ad latus quadrati Martis, quod 5 est, indicandum; & intra pentagonum, quadratum Martis 25 numeris suis digestum. In segmentis characteres signorum continentur, sub quibus lamina incidenda. Primi segmenti characteres indicant ♑ Capricornum; secundi ♏ Scorpionem; tertij iterum ♏ Scorpionem; quarti & quinti ♈ Arietis signum notant: in angulis verò pentagoni nomina Angelorum Martialium, quæ sunt *Panaflor, Ytnarchiel, Samphel, Annabil*; nomina ex pacto conflata. Character in medio *Panaflor* & *Iebion* Martis est; *Iebion* primam diem & horam Martis indicat.

Sigillum Solis.

Sigilli Solis apparandi modus & vanissimi effectus. Abenpharagi.

Solis Sigillum hoc apparabatur artificio ab Arabibus; (verba cito Abenpharagi:) *Accipe sex drachmas auri puri, & fac ex eo laminam rotundam, in qua insculpes tabulam Sigilli die & hora Solis existentis in sua exaltatione, vel in proprio gradu Arietis, vel decimo nono gradu Arietis, scilicet ad finem mensis Nisan.*

Nisan. quo facto, suffumigabis eam cum croco, & lauabis ipsam cum aqua rosacea, in qua sint dissoluta muscus & camphora; deinde inuolues eam in panno serico croceo, & portes tecum. Reddet te benè fortunatum in omnibus rebus, & timebunt te omnes homines, & impetrabis à Regibus & Principibus quicquid volueris pro te, vel per nuncium aliquem ad illos missum, & recuperabis amissa, & Deus ponet benedictionem in te, & in omnibus rebus tuis. Et in figura Solis, & in Sigillo eius quod à tergo scribi debet, est magnum secretum, & vocatur creator, lux, perfectus, potens, gloriosus, vita, virtus, refulgens, magnus, & virtute lucens. Angeli autem Solis sunt, Anaël & Raphaël. Figura sequitur.

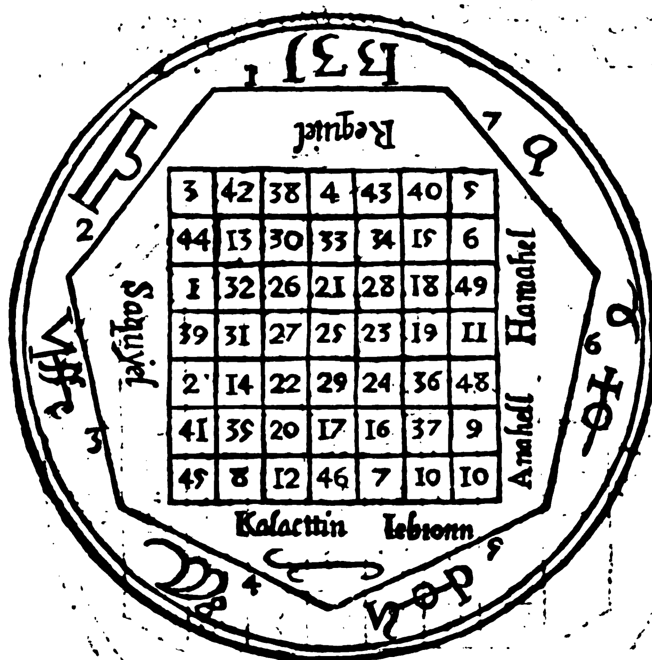

Hoc Sigillum Solis ita conficiunt. In circulo describunt primò hexagonum, & intra hexagonum (quod lateris seu radicis quadrati Solis index est) quadratum numericum; in segmentis verò circuli ponunt characteres signorum sub quibus operatio instituenda est; in primo, secundo, & tertio segmento characteres indicant ♈; in quarto, quinto, & sexto segmento characteres ♌ Leonis ponuntur: intra verò angulos ponuntur nomina Angelorum Solarium *Eaphabel, Thardihel, Hegeagstgete, Raphaël*; quos putant ad omnem humanitatem, mutuumque amorem esse propensissimos: nomina Iebion indicant diem & horam Solis, quâ conficienda est lamina. Atque hæ sunt vanitates in hoc Sigillo obseruandæ, igni quàm luci Solari aptiores.

Sigillum Veneris.

Veneris Sigillum ita conficiunt, teste citato Authore Arabe, (verba eius cito:) *Die & hora Veneris accipe tres drachmas optimi argenti, vel æris albi, Venere existente in ♓, vel ♉, vel ♎ Libra domibus proprijs, & sit sine aliquo malo aspectu, vel incursu, directa & augmentata in lumine; & fac laminam, in qua insculpes figuram Veneris. quo facta, suffumigabis eam cum ligno aloës, & ambra, & mastyche; & inuolue eam in panno serico albo; & porta tecum.* Ratio conficiendi Sigillum Veneris.

cum. Et præmissa adiuratione (sine qua nihil efficias) omnium amicitiam sibi se conciliare posse, discordias tollere, seditiones dirimere, sterilitatem auferre, maleficia soluere, greges & armenta fœcunda reddere, à bili atra homines ad vitæ hilaritatem reuocare, stolidè se posse existimant. Descendente verò Venere contrarios aiunt hanc effectus præstare. Vidimus nugas, iam Sigilli rationem consideremus.

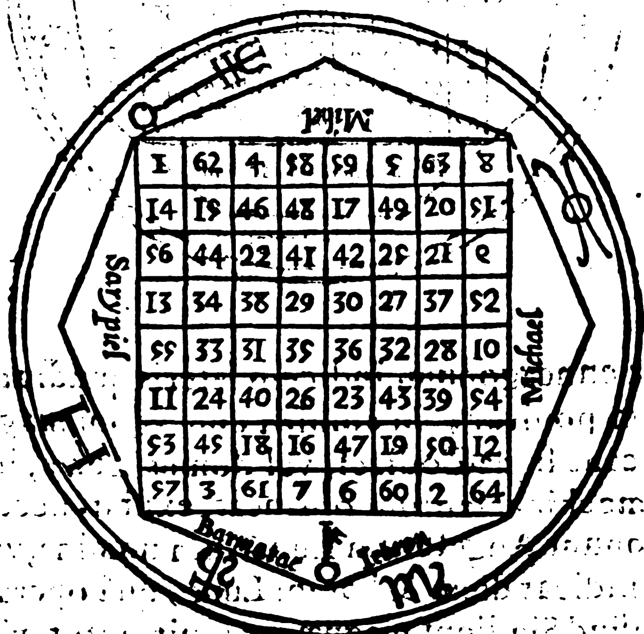
Intra circulum primò heptagonum describunt, & intra heptagonum figuram quadrati Veneris; intra segmenta circuli characteres gymnosophisticos describunt, signi Zodiaci indices, quibus operatio oportunè instituenda; in primo, secundo, tertio, & quarto segmento ponuntur characteres Magici, signi ♎ Libræ indices; character in quinto ♓ Pisces indicat; in sexto, & septimo ponunt ♉ Taurum, signum exaltationis Veneris. intra heptagonum verò nomina Angelorum Venereorum collocant, qui sunt *Requiel*, *Saquiel*, *Anahel*, *Hamahel*, *Kalactin*; quos stolidè asserunt, ad gratas coniunctiones, voluptates, & amores propensissimos. Nomen *Iebion* indicat primum diem & horam primam Veneris, sub qua fanatica praxis auspicanda. A tergo verò Sigillum ponunt, quod suprà citatus Author dicit magnum arcanum, non nisi phantasticis Philosophis notum: eius significationem ait esse idem, ac *Sator* dulcis, prouocator coniunctionis, lætitiæ, amoris, & veræ dilectionis; si Dîs placet credere.

Sigillum Mercurij.

Modus fabulosus consecrandi Sigillũ Mercurij.

Sigillum Mercurij ita consecrant. Accipiunt quinque drachmas optimi & purissimi argenti siue electri, die & hora Mercurij, ipso existente forti fortunato, & conficiunt laminam, fumigantque ipsam cum ligno aloes, charyophyllis, & mastyche: deinde insculpunt quadratum numericum Mercurij, & portant secum; aiuntque per eam quæcunque petierint, se obtenturos. Hanc ponunt in loco alicuius prædij, & putant om-

omnia illa bona multiplicatum iri. Et si eam figurent in annulo, vel vitrea ampulla, die & hora Mercurij, primis septem lunationibus, & in quadrato Lunæ, & conseruent figuras postea lotas aquâ mundâ, & portata per triduum, quo non comedant nisi panem, cum melle, & vuis passis; & denuo dictam figuram insculpant in Agate griseo, & cum ligno aloës suffumigent; aiunt portantem ipsam omnibus gratiosum fieri, diuitias augere, memoriæ perditæ vim recuperare, mentis aciem illustrare, plenam diuinandi scientiam acquirere; verbo, innumera alia deliramenta circa vires huius amuleti proferunt, quæ æternis tenebris supprimere, quàm ea luci dare præstaret. Sed explicemus figuram eius.

Primò inscribunt in circulo octogonum lateris, seu radicis quadrati Mercurij numerici, quod intra octogonum describunt: deinde octogono circumponunt characteres magicos, qui significant operationem in ♊ Geminis & ♍ Virgine, quæ sunt domus Mercurij, instituendam: postea intra octogonum quatuor Angelorum Mercurialium nomina, quorum naturam benignam, ingeniosam, libenter aliis condescendentem putant, vt vides, ponunt. *Iebion* primum diem & horam operis faciendi indicat: huic à tergo aliud adiungunt magnarum, vt ipsi sibi imaginantur, virtutum, quorum characterum sensus hic est: Euocator, vox rationalis, & sapientis, acutus, & cuncta prophetizans.

Sigillum Lunæ.

Sigillum Lunæ sic conficiunt. (verba Arabum sunt.) *Accipe pergamenum virgineum die & hora Lunæ in augmento excellentis fortunæ, liberæ ab infortunijs; scribe hanc tabellam cum musco & croco dissolutis cum aqua rosacea, & suffumiga cum semine cucumeris vel cucurbitæ, & camphora; & adiuratione peractâ plicatum pergamenum pone intra tubum argenteum, & porta tecum: valet ad impetrandas res nobiles & pretiosas; in itineribus quoque nullum maligno-* Ratio conficiendi Sigillum Lunæ, & consequentia deliramenta.

gnorum occursum curabis. Verùm vide quæ de hisce plura dedimus in Cabala Saracenica, vbi & Arabica verba citauimus. Figuram hoc pacto describunt.

Samyhel

13	76	8	78	16	79	9	75	15
72	19	58	54	20	59	56	21	10
71	60	29	46	49	50	31	22	11
5	17	48	42	37	44	34	65	77
70	55	47	43	41	39	35	27	12
2	18	30	38	45	40	52	64	80
68	57	51	36	33	32	53	25	14
1	61	24	28	62	23	26	63	81
67	6	74	4	66	3	73	7	69

Actitahel Michael Gabriel

Schddrachen Iebron

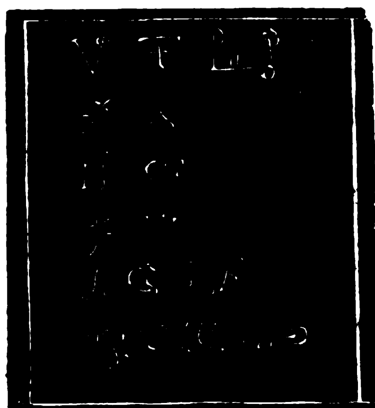
In circulo ponunt enneagonum, indicem lateris quadrati Lunæ, quod & intra enneagonum ponitur; in ambitu enneagoni magicos ponunt characteres, qui indicant signa Zodiaci, vel domus Lunæ, in qua, vt valorem suum fanaticum machinamentum obtineat, existat, necesse est. Intra enneagoni latera ponunt Angelorum Lunarium nomina, vt vides; & *Iebion*, quæ vox semper indicat diem & horam Lunæ, quâ operatio perficienda. A tergo ponunt aliud Sigillum magnæ, vt arbitrantur, virtutis, cuius characteres hæc verba referunt: *Dominatorem, benignum, defensorem, & custodem.*

Verùm vt Lector curiosus, quid exotici huiusmodi characteres velint, quid significent, statim cognoscere possit, hic integram eorum nomenclaturam & interpretationem, nè anxius Lector in sequentibus (occurrent enim ij sæpesæpiùs) hæsitet, apponere visum est. Hi characteres & Orientalibus & Occidentalibus communes sunt, ex segmentis circuli, linearumque ductibus arcanè formati, partimq; ex hieroglyphica Ægyptiorum, partim ex gymnosophistarum Schola prodierunt, vt suo tempore & loco fusiùs ostendemus; quibus naturam & proprietatem Planetarum, & duodecim signorum Zodiaci exprimebant; ac formale cum dæmone pactum, quod à primi eorundem inuentoris intentione dependet, includunt, suntque sequentes.

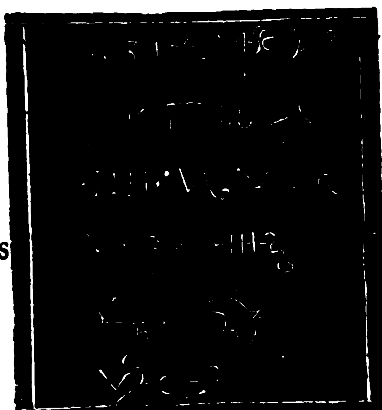
Cha-

Characteres duodecim Signorum.

Aries
Taurus
Gemini
Cancer
Leo
Virgo

Libra
Scorpio
Sagittarius
Capricornus
Aquarius
Piſces

Sequitur nomen cuiuſlibet Signi.

Aries	*Sataaran*	Libra	*Graſgarben*
Taurus	*Bacdal*	Scorpio	*Richol*
Gemini	*Sagras*	Sagittarius	*Vbnori*
Cancer	*Rahdar*	Capricornus	*Sagdalon*
Leo	*Sagham*	Aquarius	*Aecher*
Virgo	*Iabadara*	Piſces	*Raſamara*

Nomina ſeptem dierum.

Sathi	*Pegnochan*
Solis	*Hegeagſtgete*
Lunæ	*Seboldrachon*
Martis	*Panaſlaor*
Mercurij	*Bermatac*
Iouis	*Bietenn*
Veneris	*Kalcutin*

Sequuntur nomina horarum diei, & prima incipit cum Ortu Solis.

Prima	*Iebron*	Septima	*Iocolos*
Secunda	*Generum*	Octaua	*Iaſoin*
Tertia	*Rampur*	Nona	*Baronn*
Quarta	*Oelghin*	Decima	*Rabon*
Quinta	*Ecabet*	Vndecima	*Iebrin*
Sexta	*Corahor*	Duodecima	*Rachalon.*

Hæc ſunt nomina horarum noctis, quarum prima incipit cum Occaſu Solis.

Prima	*Hanen*	Quarta	*Allabayr*
Secunda	*Labczerin*	Quinta	*Camayſar*
Tertia	*Cabor*	Sexta	*Zaren*

Se-

Septima	*Iasor*	Decima	*Masbho*
Octaua	*Cuniali*	Vndecima	*Halacho*
Nona	*Zeffar*	Duodecima	*Sellen*

Sequuntur septem Planetarum characteres.

Saturnus		♄ Κρόνος.
Iuppiter		♃ Ζεύς
Mars		♂ Ἄρης.
Sol		☼ Ἥλιος.
Venus		♀ Ἀφροδίτη
Mercurius		☿ Ἑρμῆς
Luna		☾ Σελήνη

Astrologi quanti faciãt cum Paracelso septem Sigilla.

Atque hæc sunt quæ de septem Planetarum Sigillis, occasione septem quadratorum numericorum, dicenda putaui; quæ haud dubiè Ægyptiorum dogmata olent, quæque Arabes Ægypto vicini tanquam sacrosancta, sua in phrontisteria receperunt, ab his Europæi, ita vt vix ex ijs, qui Astrologiam characteristicam profitentur, sint qui ea non sectentur. Inter cœteros verò ea ab inferis resuscitata, summo studio coluit Paracelsus impostor, qui fusè ea in suis archidoxis describit, vt proinde attonitus hæream, quâ ratione tandem fieri potuerit, vt homo philosophus animum suum tam insanis, indignis, stolidis, & nullam in natura fundamentum habentibus commentis addicere potuerit, & voluerit. Verùm sic fit, dum rectæ fidei tramite relicto, peregrina & perniciosa dogmata sectantur; quibus imbibitis, nihil faciliùs est quàm in apertos Diaboli laqueos cum animæ iacturâ incidere. Hinc omnes curiosioris doctrinæ cupidos in huiusmodi vsurpandis cautos esse velim. Cùm enim pactum apertum, quemadmodum dixi, cum dæmone inuoluant, minimè ea licita esse sibi persuadeant; verùm à sancta Matre Ecclesia, tanquam ex Dæmonum officina profecta, iam dudum proscripta & eliminata fuisse sciant; cùm tantarum virium, quas dicta amuleta obtinere retulimus, nulla causa naturalis, aut efficientia physica assignari possit: ac proinde effectus, si quidem nonnulli ex eorum applicatione consequuntur, aliunde non prouenire, nisi ex attractu, per pactum initum cum Dæmone, indubitanter credant. Neque causam horum effectuum supernaturalem esse putes, cùm Deus Opt. Max. vti & Angeli ad ea, quæ malum præcisè inuoluunt, cuiusmodi sunt passiones peruersæ, in honoribus & diuitijs comparandis ambitiosum studium, in amore mulierum conciliando væcors

In quibus semper intercedit pactum cum Dæmone.

Nam Deus non concurrit ad ea quæ malum præcisè inuoluũt.

cors pruritus, ſimilibuſque luxuriæ & libidinis irritamentis procurandis anxia cura; omnia denique, quæ ad tranquillitatem, pacemque publicam perturbandam, & ad innumera proximo mala inferenda aſſumuntur, concurrere nullâ ratione poſsint. Vnde ſatis mirari non poſſum, aliquos qui Chriſtiani & nomine & religione haberi volunt, ſtolidiſsimam hanc Mahumedanorum characterolatriam, vti Diabolicis fundamentis nixam, ita innumeris ſuperſtitionibus expoſitam, tam anxiè ſectari, tam ſtudioſè inquirere, tanti denique facere, vt eam ſacris Chriſtianorum amuletis multis paraſangis anteponere non erubeſcant. Ex quo capite meritò in huiuſmodi vſurpantes, tanquam in Idololatras, Magos, impios, indignos qui communi aura fruantur, igne animaduertere ſolet ſancta Mater Eccleſia. Nec ſufficit occultam hîc naturæ vim neſcio quo prætextu obtrudere, cùm nulla Magica operatio, quantumuis horrenda & impia, aſſignari poſsit, quæ non virus ſuum ſacro occultioris naturæ velamine amiciat, tantò vtique periculoſiori, quantò maiorem crucium, ſacrorumque nominum ſuppellectilem exhibet. Cùm itaque complura huius farinæ Sigilla vndique ad me tanquam ad interpretem nullo non tempore tranſmittantur, viſum fuit, ea hoc loco peculiari indagine examinata, luci publicæ exponere, vt qui inciderint in huiuſmodi impia machinamenta, ex cuius officina prodierint, cognoſcerent, atque remis veliſque tanquam apertam animæ corporiſque imminentis naufragij ſcyllam & charybdin fugerent. Non diffiteor quidem, ſub recenſitis numerorum diſpoſitionibus admirandas proprietates latere, quæ tamen non tam ad quidpiam efficiendum, quàm ad mirabilem illum rerum naturalium ordinem, progreſſum, diſpoſitionemque veluti occultâ quâdam analogiâ & ſimilitudine, quam dicti numeri exhibent, oſtendendum, à priſcis aſſumptæ fuerunt. Eſt ars combinatiua rerum magnum in Vniuerſi natura arcanum, ad quod quicunque pertigerit, is verè Angelicæ mentis particeps, meritò beatus cenſeri debet. Angelicæ ſiquidem ſubſtantiæ, vti perfectiſſimam huius artis combinatiuæ notitiam habent; ita mirandos quoque effectus eius ope illas præſtare, notiùs eſt, quàm dici debeat: dum enim actiua paſſiuis per rerum qualitatumque huiuſmodi in diuerſis entibus diſperſarum continuam combinationem, applicant; quid aliud faciunt, niſi quòd numeros confuſos in mirũ quendam atq; harmonioſum ordinem diſtribuant, ex quorum compoſitionibus, admirabiles deinde effectus producantur? Ad quam quidem perfectionem humani caducitas intellectus pertingere nequit, niſi per occultas quaſdam ſimilitudinum vmbras longâ rerum experientiâ notas; & vt meliùs dicam, ſingulari diuini influxus munere. Conſiſtit autem hæc ſcientia in perfecta rerum omnium naturalium cognitione, qualitatum, proprietatumq; ſingularum notitia, in quantum Angeli intrinſecè, certò, & infallibiliter, cognoſcunt, quæ ſit ſingulorum ad inuicem proportio, connexio, & ſympathia, quæ nam eorundem ad alia & alia diſſenſus, inimicitia, fuga, & ἀντιπάθεια; quibus iuxta numerorum formalium leges, aptè in vnum conſociatis, miros effectus, imò prodigia naſci quis non videt? Non excepi-

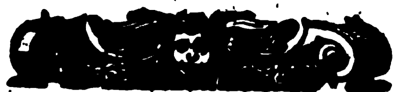
cipimus ab hac ſcientia Dæmones, cùm ij, quæ ad naturalem intellectus operationẽ pertinent, integrè omnia & perfectiſſimè poſſideant. Hinc Intelligentiæ huius ſcientię ope fretę, multa operantur; quę intellectui noſtro merè παράδοξα videntur, tametſi ea extra naturæ limites minimè ſint conſtituta. Sicuti arcanioris Arithmeticæ imperitus, dum miras hoc loco numerorum propoſitas proprietates videt, tam inſolentes effectus nullâ ratione peruadere poteſt. Solus ille, quem Deus hoc dono beatum eſſe voluit, clarè omnia proſpicit, demonſtrat, diſperſos numeros in vnum mirâ dexteritate iungit; & ad horum exemplar, veluti ad quoddam Ariadnæ filum, in abdita arcanorum naturæ penetralia per latentium ſimilitudinum vmbras introducitur. Verùm cùm de hoc miro arcano ex profeſſo in Arte noſtra combinatoria, ſi Deus vitam dederit, agere conſtituerimus, ſuperuacaneum eſſe ratus ſum ijs hoc loco diutiùs inhærere.

SE-

SECTIO II.

De Geometria Hieroglyphica.

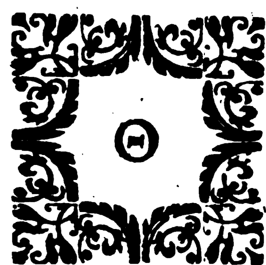

ADMODVM REVERENDO PATRI IN CHRISTO,

P A T R I

IOANNI GANS SOC. IESV

Sacræ Theologiæ Doctori, Ecclesiastæ celeberrimo, & Sac. Cæs. Maiestatis à Confessionibus.

EON ἀεὶ κυκλομιζοῦντα *Plato asserit. Est Geometria diuinæ mentis opus, quo omnia quæ Vniuersi ambitu continentur, numero exposuit, mensurâ definiuit, pondere librauit.* DEI *æmulus Diuini Verbi Præco, numero exponit omnia, dum vitæ eloquio ad diuinæ mentis similitudinem efformat homines; dum iisdem benè sanctèq; viuendi documenta præscribit, mensurâ definit; pondere denique librat, dum eos ad temperantiæ & iustitiæ semitas traducit. Cùm itaque non sacrorum duntaxat eloquiorum, sed & totius Mathæseos, Geometriæ potissimùm arcanorum consultus sis; meritò hoc* Tibi *de Geometria hieroglyphica argumentum dicandum statui. Quod si* Tuum *dixerim, rectè dixerim:* Tu *enim, vt possem, succurristi; ne languerem, corroborasti; & vt id tandem prodiret, eâ quâ apud Magnum Cæsarem polles authoritate, ardenter sollicitasti. Sit itaque hoc meæ in* Te *voluntatis, gratiq; animi, veluti Cedro perennius monumentum. Vale.*

SECTIO II.

PRAEFATIO.

Οὐδεὶς ἀγεωμέτρητος εἰσίτω, *Nemo Geometriæ ignarus ingrediatur*, Portis Gymnasij Platonici inscribebatur; qua Epigraphe quid sibi voluerit Plato, explicemus.

Scientia Geometrica ad cognitionem rerum inuisibilium ducit.

RISCORVM seculorum Philosophi, lumine naturæ ducti, dum miras quasdam sub Geometrica quantitate proprietates annotantes, nescio quem naturæ in rerum productione ordinem intuerentur, hoc unicum sategisse videntur, vt earum notitia freti, in sublimium rerum cognitionem deuenirent. Et cum omnia sensibus exposita, suis punctis, lineis, superficiebus, corporibus constare viderent, fieri non posse sibi persuadebant, quin Opifex omnium hisce pro idea & exemplari quodam in primo Mundi conditu vsus fuisset. Fit ex motu puncti linea, ex linea in latum mota superficies, ex superficie in altum mota corpus. Quid hæc aliud denotant, nisi primæ & supramundanæ monadis in Mundum hunc sensibilem euolutionem? Aspexit hoc summus ille Plato, quando clamauit, ὁ Θεὸς ἀεὶ γεωμετρεῖ; miratus est Trismegistus, dum Deum Circulum, cuius centrum vbique, circumferentia nusquam, pronunciauit; suspexit Pythagoras, dum Deum nunc Arithmeticum, nunc Musicum, nunc Geometram asseruit. Secuti sunt hosce omnes posteri Philosophi doctrinæ eorum sectatores, qui totam veritatis doctrinam non in alia, quam in magnitudine, & multitudine comprehendi constanter asseruerunt. Hinc summus ille dictorum Philosophorum in Mathematicis amplexandis ardor & intensum studium, vt neminem magnum quandoque in Philosophia futurum putarent, qui rerum difficilium inquisitionem alia, præterquam Mathematica via aggressus fuisset. Et sane ita est: cum enim omnia, teste Paulo Apostolo, inuisibilia per ea quæ facta sunt, conspiciantur; necessario fatendum est, omnia illa quæ sensui obijciuntur, inuisibilium rerum veluti quasdam imagines, adumbrationes, & catoptricas quasdam reflexiones esse, quæ lucis primogeniæ, ex qua omnia, simulacrum nobis ob oculos ponant, & explicent. Cum vero ex sensibilium spectrorum phantasmatis prima sumamus inquisitionis nostræ fundamenta; via quoq; ad incerta, non nisi per præsupposita & certa esse possit; imagines, ex quarum transumptiua proportione incognita nobis & abstracta inuestigamus, dubiæ nemini esse debent, vti sunt pleraq; sensibilia, quæ in continua quadam inconstantia & mutabilitate, propter potentialem materiæ miscellam in ipsis abundantem, agitantur. Hinc ijs potissimum sensibilibus, quæ & abstrahunt à materia, & natura sua firma sunt, & certitudinem habent euidentissimam, cuiusmodi Geometrica, singulari studio adhæserunt, & ad hæc veluti ad Lydium quendam lapidem, contemplationum suarum energiam explorare conati sunt. Et tales fuisse Ægyptios, sat superq; ex Geometricis figuris compacti, quos passim adducemus, hierogrammatismi demonstrabunt; hi enim vti primi literarum, Mathematumq; inuentores, ita & eorum freti notitia, maxima quæuis superiorum entium mysteria & sacramenta, vt paulò post videbitur, indicabant.

Trina dimensio significat supremæ Monadis in Mundum hunc euolutionem.

Philosophorũ veterum in Mathematicis addiscendis ardor.

CA-

CAPVT I.

De Circulo, seu Sphœra hieroglyphica, vt est Imago Dei ex Monade in rerum omnium ambitus se euoluentis.

RISTOTELES, cùm mirabilium & prodigiosorum effectuum causam, quæ circa vectem & libram cum magna omnium admiratione in mechanicis passim occurrunt, profundiùs scrutaretur, nullam aliam tandem inuenit, nisi stupendarum rerum maximè obstupescendum circulum. Nec immeritò: ex admiranda enim causa admirandos effectus procedere, rationi quàm maximè consentaneum est. Est autem circulus figura plana, vnâ tantùm lineâ contenta, quæ circumferentia nuncupatur, ad quam ab vno puncto, quod centrum vocant, omnes rectæ lineæ prodeuntes sunt æquales. In hac itaque figura maximè contrariorum existentia occurrit admiranda. Fit enim omnis circulus ex commoto & manente, vno quidem circini pede fixo stante, altero in peripheriam circumacto. Præterea maximè mirum est, lineam illam, quæ circuli orbem complectitur, Græcis ἄψιδα dictam, cùm omnis expers latitudinis sit, contrariorum quoque veluti admittere quandam conuenientiam, concauum scilicet, & curuum; quæ quidem eo modo sunt contraria, quo etiam magnum & paruum; horum enim medium est æquale, illorum verò rectum: omne quippe quod magnum est, vt fiat paruum, vel quod paruum, vt fiat magnum, necesse est, vt perueniat ad æquale, priusquàm ad extremum alterutrum peruenerit: ita linea curua, antequam fiat concaua, debet fieri quasi recta; & concaua, vt transeat ad conuexam & circularem, debet similiter priùs esse quodammodo recta.

Miranda Circuli ex Aristotele in mechanicis quæst.

Circuli definitio.

Circuli proprietas mirabilis.

§ I.

Circulus apud Aegyptios in magna fuit admiratione, & honore.

HAs mirabiles circuli qualitates ac virtutes Ægyptij minimè ignorasse videntur. Nam cùm rerum omnium in Mundi huius ambitu contentarum cyclicas quasdam veluti elucescentes εὐθύνας intuerentur; supremi quoque illius Architecti, nescio quid sphœricum, tùm in seipso, tùm in operibus suis, quæ non nisi ad circuli exemplar facta, teste Plutarcho, sunt, affectantis spirales ideas cum summa admiratione contemplarentur; circulo diuinum quippiam inesse arbitrati sunt: adeo quidem, vt quandocunq; magnum quidpiam, mirabile, excellens, in quo nonnulla diuinitatis vestigia apparerent, indicare vellent, id apposito circulo seu sphœra demonstrarent. Inde Hermes ille verè Trismegistus diuinam naturam definiens, tanquam medium assumpsit circulum. Interrogatus enim, quid esset DEVS? Respondit, *Deus circulus est, seu sphœra intelligibilis, cuius centrum est vbique, circumferentia nusquam.* Cùm enim Deus

Veteres Circulo quiddam diuinum inesse putabant

Trismegistus.

Deus non ſit corpus, nec etiam eſſe poſſit, eò quòd ſummè ſimplex ſit, quia omne perfectiſſimum oportet eſſe ſimpliciſſimum; omnis compoſitionis expers, eò quòd poſterius componentibus ſit omne compoſitum; ideo ad differentiam ſphœræ corporalis, dicit eſſe ſphœram intelligibilem. Vnde per centrum, quod eſt quid minimum, & ſimpliciſſimum, circumferentiæ comparatum, diuinam ſimplicitatem intellige; ſed per circumferentiam, quæ eſt maxima, immenſitatem diuinam accipe. Eſt ergo prædictæ deſcriptionis ſenſus: Deus eſt circulus, ſeu ſphœra, id eſt, principio carens & fine, multò magis quàm circulus ſiue ſphœra materialis; vt ſic notetur eius æternitas; intelligibilis, vt notetur eius immaterialitas; cuius centrum, id eſt, indiuiſibilis eſſentia vbique tota eſt; ſed circumferentia eius, id eſt, immenſitas nuſquam eſt, quia à loco comprehendi non poteſt. Deum quoque centro circuli comparamus, circa quod omnia ſunt, & à quo vniuerſa ordine certo in Orbem procedunt, donec integra rerum vniuerſitas abſoluatur. Vt enim centrum nec magnitudo eſt, nec circulus, nec orbis, ſed omnium & circulorum, & orbium principium; pari menſura & Deus nihil eorum eſt, quæ ſunt in Mundo, nec Mundus totus, ſed totius tamen Mundi principium. Ad hoc ergo centrum omnis creaturarum ſummitas terminatur, perinde atque in circulo omnes portiones per formam pyramidis à circumferentia in centrum finiuntur. Atque ex hac Triſmegiſti doctrina accepit Pythagoras noſter cœremoniam illam, quam poſtea tradidit, nempe eſſe Deum circumactu corporis colendum περιαγωγῇ σώματος. Quod etiam Numæ Pompilij inſtitutum fuiſſe, Author eſt Pierius Val. lib. 39. præcipiebat enim, vt priuſquàm aliquis Deum coleret, verteret ſe in Orbem, factoque circulo cultum Deo exhiberet, quia illum venerabantur, qui per circulum, figuram perfectam, erat ſignificandus. Plinius apud Pierium, *In adorando*, inquit, *dextram ad ortum referimus, totumq; corpus circumagimus.*

Deus circulus eſt, & quomodo hoc intelligendum.

Deus centro circuli comparatur.

Pythagoræ dictum, Deũ circumactu corporis colendum, qui intelligendũ.

Pierius Val.

Plinius.

Sed eò, vnde digreſſi ſumus, redeamus. Circulum itaque Ægyptij inter cœteras Geometricas figuras in maxima ſemper veneratione habebant, tùm ob dictas cauſas, tùm quia hanc Vniuerſi molem circulari figurâ inſignitam videbant. Hanc enim ex omnibus cœlo maximè competere, neminem latet; quod quemadmodum capaciſsimum, ſimpliciſsimum, & perfectiſsimum eſſe oportebat; ſic in eius conditu capaciſsimam, ſimpliciſsimam, & perfectiſsimam figuram ſapientiſsimus Architectus elegit. Perfectiſsimum enim eſt, cùm ſua omnia poſsideat, nec fieri poſsit, vt iacturam vel minimam patiatur. Simpliciſsimum, quoniam, vt ſentiunt Platonici, non eſt, ex quo fiat, aut in quod reſoluatur, alioquin generationem & corruptionem incurreret. Capaciſsimum, quoniam nihil extra ſeipſum relinquit, ſed vniuerſa intus complectitur. At huiuſmodi ſphœram eſſe, inditio eſt, quod eandem ad cœtera ſolida, quam ad ſua plana circulus, habet comparationem. Primò quidem circuli figura eſt omnium Iſoperimetrarum capaciſsima; adhæc perfectiſsima, quòd nullum incrementum decrementumque ſuſcipiat; quin & ſimpliciſsima, quòd vnâ duntaxat lineâ contineatur. Sic & ſphœra figura eſt ſolida, vnâ ſuper-

Circulus in honore apud Ægyptios.

Cœlo figura ſphærica competit.

Platonici.

Proprietas Circuli & ſphœræ.

superficie contenta, ad quam ab vno puncto centrali omnes rectæ lineæ ductæ sunt æquales. Ergo & sphœra capacissima est, quia pro termino circulum habet; est perfectissima, cùm non, sicut corpus angulosum, crescat vspiam, nec decrescat; quin & simplicissima, nam vnicâ superficie concluditur. Accedit ad hanc causam alia tantæ venerationis ratio, quòd per lineam rectam, circulumque prima, simplicissimaque fuit rerum tùm non existentium, tùm in naturæ latentium inuolucris, in lucem productio, repræsentatioque: sed circulus neque rectè, neque artificiosè sine puncto fieri potest; puncti itaque, monadisque ratione res & esse cœperunt primò, & quæ peripheria affectæ, quantæcunque fuerint, centralis puncti nullo modo carere possunt ministerio. His itaque demonstratis, restat, vt cur Ægyptij circulum & sphœram capitibus statuarum, vt ex plerisque Obeliscorum simulachris videre est, imposuerint, dicamus. Vix enim occurrit hieroglyphicum simulachrum, vbi non occurrat sphœricum aut circulare quidpiam; quæ tamen pro conditione adiectorum diuersas significationes habent. Globus, seu circulus capitibus simulachrorum impositus, semper aliquid diuinum, æternum, infinitum, figurat; seorsim verò positus vel Deum, vel Mundum, vel Cœlum indicat, vt in Obelisco Pamphilio fusè ostensum est, in Hierogrammatismo sphœræ seu circuli, & in III. Tomo copiosè ostendetur. Verùm vt hæc omnia luculentiùs patefiant, paulò altiùs ordiri visum est, repetendo nonnulla ex Obelisco Pamphilio.

Alia ratio cur Circulus in honore apud Ægyptios.

Consueuit antiquitas res hominum opinione religiosas & augustas studiosè venerari. Inter has maximè nobilis est circulus seu orbis quidam capiti aliquando circumscriptus, venerationis index, & Maiestatis quæ humanam excederet. Hic passim Imperatoribus, quos Veteres supra fastigium mortalitatis elatos suspiciebant, Prouincijs Orbis Romani, Vrbibus primarijs, animalibus etiam Deorum, circumpositus notatur. Et quod ad Augustos pertinet, extant numismata ænea Antonini Pij & Constantij, quorum meminit Laurentius Pignorius vir antiquitatis peritissimus in mensæ Isiacæ expositione. *Hunc orbem, ait, Ægyptij in summo capite simulachrorum suorum locabant; quod & hic, & alibi licet notare: ab illis Romanos sumpsisse licet suspicari, & variasse habitum decoris ratione, quòd capiti, cui diuinum aliquid inesse putabant, eo situ corona aptaretur; qui tamen ornatus in sequentium Principum moderatione, & tacito omnium consensu, Deo, & Sanctis eius, vt pleraque, in totum cessit, & antiquum diadematis nomen in hodiernum diem retinuit.* Hactenus Pignorius, cui fauent ea, quæ Pierius fol. 4. lib. 29. dicit. *Vnus circulus descriptus aut simpliciter, aut alteri cuipiam picturæ signoq; circumductus, nunc semper, nunc perpetuum & æternum, nunc omnia, quippè τὸ πᾶν, significabat Ægyptijs, nempe quòd in ea figura neque principium, neque finem inuenire sit; quod æternitatis est proprium.* Et paulò post: *Cuius etiam principij finisq; nusquam comparentis ratione habitâ, Ægyptij Deum ex hieroglyphico circuli intelligebant.* Porphyrius apud Eusebium c. 3. de præp. Pilam ab Ægyptijs, Dijs attributam testatur, hisce verbis: *Pila, & rotunda omnia Mundo, præcipuè Soli & Lunæ attribuuntur; in circuli figuram aras, templaq;*

Cur Ægyptij capitibus Deorum circulares coronas seu orbes imposuerint.

Laurentius Pignorius.

Pierius. Circulus quid notet apud varias nationes.

Porphyrius.

Briſſonius.

plaq; figurabant. Perſæ quoque, Briſſonio teſte, *Cum Iouem Cœli Dominum dicerent, ſacrificia illi facere putabant, vbi celſiſſimam ſpeculam conſcendiſſent, Iouemq; Cœli circulum nuncupaſſent*. Tranſijt idem mos ad Turcas: hinc ab alta quadam turri matutinales illæ conclamationes; *La Alla elle Alla &c.* quorum ſenſus eſt, Deum eſſe ſemper, futurumque ſemper: nec quicquam addunt aliud, niſi quòd ſuum etiam ſalutent Machometem. Saraceni quoque, & pleræque aliæ nationes, Deum circulum appellabant, atq; hinc ſempiternum exprimi concludebant. Mogores quoq; Regem ſuum, quem veluti diuinis honoribus venerantur, depingunt radioſo capite fulgentem.

Iuppiter Cæli Circulus.

Deus Circulus.

Quid radioſus Circulus circa capita Sanctorum. *Iulius Vrſinus. Paruta.*

Ex hac Ægyptiorum conſuetudine, Græcorum, & Romanorum conſuetudo profluxiſſe videtur, Deos ſuos radioſo circulo ornandi. Quæ omnia, infinita medalia & numi, quos apud Fuluium Vrſinum, Parutam, alioſque Antiquarios vide, monſtrant. Nam Dijs omnibus radiorum coronam, ſeu fulgens quoddam lumen appingi quandoque ſolitum, fuſè à me in Apparatu Hieroglyphico dictum eſt; idque propriâ quâdam appellatione Nimbum vocabant, vt pluribus locis teſtatur Seruius. Neque verò quis putet, cœteris quidem Numinibus ſolidum tantummodò lumen & quaſi continuum affingi conſueuiſſe, Soli verò in radios diſpertitum: nam & ijs hominibus, quibus diuinitas tribuebatur, dabantur radij in modum circuli. Lucianus de Dea Syria, Ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἀκτῖνας φορέει. Et in Myſanthropo Iouem deſcribit: Κεραυνὸν ἐν τῇ δεξιᾷ ἔχοντα, καὶ ἀκτῖνας ἐπὶ τῇ κεφαλῇ. Æthiopes quoque hanc conſuetudinem habuiſſe teſtatur Heliodorus, qui lib. 9. Æthiop. hiſt. eleganter has radiorum circumpoſitiones deſcribit: Πλέγμα, inquit, γάρ τι κυκλοτερὲς τῇ κεφαλῇ περιθέντες, καὶ τοῦτο βέλεσι κατὰ τὸν κύκλον περιστείραντες, τὸ μὲν ἐπτερωμένον τοῦ βέλους πρὸς τῇ κεφαλῇ περιτιθέντες, τὰς δὲ ἀκίδας οἷον ἀκτῖνας, εἰς τὸ ἐκτὸς προβέβληνται. *Circulari inuolucro quodam caput ambientes, illudq; ſagittis in orbem configentes, alatas quidē partes ad caput conuertunt, cuſpides verò ad inſtar radiorum extrorſum protendunt*. Quibus quidem nihil aliud indicare voluerunt, niſi ad Ægyptiorum mentem, diuinitatis latentis indicia. Hinc vix vllum ſimulachrum hominis, volucris, quadrupedis, & inſecti, aut ex his compoſitum inter hieroglyphicas inſcriptiones reperias, cui non hic circulus apponatur; latentis diuinitatis manifeſtum indicium: ac proinde proprium Ægyptiorum inuentum, vt in decurſu Operis dicetur. His itaque iam propoſitis, circuli hieroglyphici arcana propiùs intueamur.

Nimbus quid. *Seruius.*

Lucianus.

Heliodorus.

Diadema ex ſagittis compactum.

§ II.

Quomodo Ægyptij per Circuli conſiderationem in diuinitatis maxima arcana deuenerint.

Ægyptij, curioſi quà diuinarum, quà naturalium rerum exploratores, ad circuli ideam omnia in Mundo condita primi acutè admodum & ingenioſè notarunt. Siue enim annuum tempus, ſiue elementarium

rium motionum circuitus, siue Cœli, stellarumque orbitas, siue denique animam Mundi, ac supremum Numen considerabant, semper circularibus motionibus eorundem operationes mensurari comperiebant. Qui tamen supremum Numen omnia mouens necessariò immobile, infinitum, æternum esse, necesse est; quomodo paulatim omnia in Deo, & Deum in omnibus vnum esse, per Circuli proprietates innuerint, indicemus: innuit enim hoc Pherecides Ægyptiorum discipulus, qui in hymno Iouis sic de Deo canit:

Ægyptij notarunt omnia circulos affectare.

Ὁ Θεὸς ἐστὶ κύκλος, τετράγωνος, καὶ δὲ τρίγωνος,
Κῶνος δ' ἡ γραμμὴ, κέντρον, καὶ πάντα πρὸ πάντων.

Deus enim & circulus est, & quadratum, & triangulum,
Et linea, & centrum, & omnia omnium.

Pherecides vocat Deum Circulum, lineam, triangulum, quadratum, centrum, & omnia.

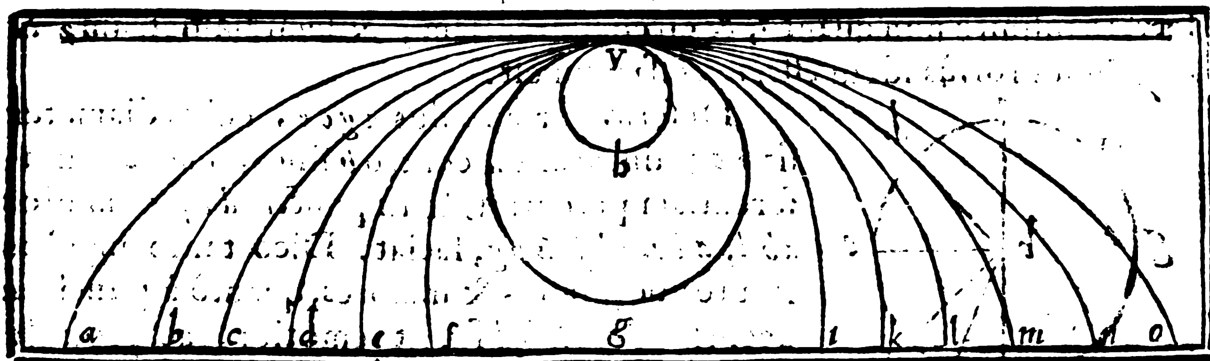
Quæritur igitur, quomodo Deus & circulus, quomodo & quadratum, & triangulum, quomodo linea, & punctum sit; & quomodo res adeo disparatæ & contrariæ, in Deo vnum esse, aut in diuinæ naturæ simplicitatem vlla humani intellectus comprehensione cadere possint? Respondeo, Veteres omnia illa ex circuli abstractiuè considerati natura didicisse: non enim putandum est, eos circulum sub physicis proprietatibus, sed secundùm analogiam quandam circuli Mathematici ad circulum illum, cuius centrum vbique, circumferentia nusquam, considerasse. Nam cum omnia quantitate quouis modo affecta, constent terminis; ea finita vt concipiamus, necesse est. Quòd si ea ad infinitæ essentiæ rationes sustollere voluerimus, fieri non poterit vt ea imaginemur, nisi in quantum infinitis rationibus, potestatibusque affecta sunt, vt rectè Cusanus docet. Hoc autem vt perspicuum fiat, sequentes tres propositiones explicandas duxi.

Quo sensu verum sit, Deum esse & Circulum, quadratum, triangulum, punctum & lineam.

Circulus abstractè consideratus, & ad rationem infiniti eleuatus, est & linea, & triangulum, & quadratum, & punctum.

PROPOSITIO I.

Si Circuli semper maiores & maiores, quorum singuli lineam rectam in eodem puncto tangant, ducantur in infinitum; erit maximus & vltimus circulorum, quo maior esse non potest, necessariò infinitus, & idem linea recta infinita.

DVcta linea recta *S T*, ad eius medium punctum *V* ducantur ex diuersis centris circuli *a v o*, *b u n*, *c u m*, *d u l*, *e u k*, *f u i*, *g u*, & *b u*. Certum est, quantò circuli minorem angulum cum *S T* linea ad *V* constituerint, tantò futuros maiores; quantò maiorem, tantò minores, vt colligitur ex demonstratis à Clau. in elementis Euclidis lib. 3. propor. 16. quòd si iam circulus describeretur tam magnus, vt non ampliùs angulum contactus constitueret, sed cùm ipsa linea recta *S T* coincideret; dico hunc circulum necessariò futurum infinitum, & quo maior dari non possit. Quoniam enim centra dictorum circulorum à puncto *V* tantò remotiora sunt, quantò circuli obtusiores, & lineæ rectæ *S T* proximiores; erit necessariò centrum, mox vbi circulus cum recta linea inciderit, ab *V* puncto infinitè remotum: cùm verò semidiameter infinita necessariò supponat circumferentiam infinitam; sequitur circulum cum linea *S T* coincidentem, necessariò infinitum fore; quod erat probandum; tametsi nullâ temporis quantitate operando ad hoc negotium pertingere humana industria queat.

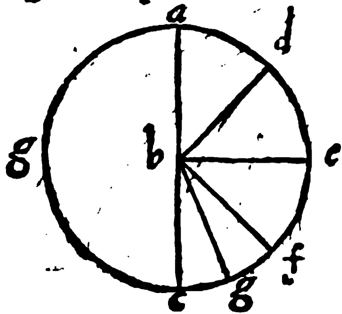
Corollarium.

Deus modo explicato admittit contradictoria.

HInc patet, quomodo non solùm Veteres, verùm & moderni Theologi in Deo contradictoria, dum eum subinde ens & non ens, lumen & tenebras, intellectum & non intellectum, &c. S. Dionysium secuti, dixerunt, posuisse visi sunt: siquidem circulus maximus, quo maior dari non potest, hoc modo consideratus, circulus & non circulus est, curuus æquè & rectus est, circumferentia infinita simul, & linea infinita est; necessariò itaque, quæ videntur, contradictoria inuoluit; quæ omnia Deo soli congruunt. Quæ quidem omnia fusiùs declarabuntur, vbi priùs alia huc respicientia exposuerimus.

PROPOSITIO II.

SI in circulo finito linea contro affixa à quopiam puncto circumferentiæ ad oppositum percurrat, augebitur continuè in infinitum angulus, quem dicta linea cum diametro ad centrum describit; ita vt diametri, cum qua linea currens incidit, angulus prorsùs infinitus sit; in circulo verò infinito non quantô, & circumferentiam, & semidiametrum, & angulum prorsùs idem esse, necessarium est.

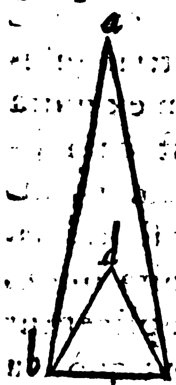
Describatur circulus *a g c e*, cuius diameter sit *a c*; ducatur ex centro *b* linea, quæ circumferentiam percurrat, & in punctis *d e f g*, angulos *a b d*, *a b e*, *a b f*, *a b g*, faciat. Dico tantò angulos futuros obtusiores & maiores, quantò à puncto *a* decursus lineæ *b d* fuerit remotior; ac proinde vbi cum diametro *a c* coinciderit, ibi angulum infi-

infinitum fieri. Quoniam enim angulus infinitus est, quo maior dari non potest, & antequam linea gyrans incidit in diametrum, semper maiores & maiores anguli in infinitum per continuam sectionem dari possunt; consequens est, diametrum *a c* rectè infiniti anguli vim obtinere, cùm omnes possibiles & intra semicirculum imaginabiles angulos implicet; quod erat primùm. Sit iam *a g c* circulus infinitus; quo maior dari non possit; Dico diametrum & circumferentiam & angulum in vnum coincidere, atque adeo omnia infinita esse: tametsi enim diameter sit nostro concipiendi modo (quo finitis & terminatis rebus tantùm concipiendis assueti sumus) linea recta, & circumferentia sit linea curua, & angulus sit duarum linearum ad se inuicem inclinantium quantitas; nihilominùs hæc in non quantis & infinitis omninò cessare necesse est: nam cùm circumferentia in infinitis summa rectitudo sit; necessariò sequitur, & circumferentiam, & diametrum esse prorsùs idem. Iterum si *b* remanente immobili, *a* circumducatur, quousque pertingat ad locum oppositum *c*; semicirculus necessariò emerget: & si remanente *a c* diametro immobili, circa ipsam circumducatur semicirculus; nascetur sphœra; & ipsa est vltimum de potentia lineæ, totaliter existens in actu, quoniam sphœra non est in potentia ad aliquam figuram vlteriorem. Si itaque in potentia lineæ finitæ sunt istæ figuræ, & linea infinita est omnia actu, ad quæ finita est in potentia; sequitur, circulum infinitum esse triangulum, & sphœram, & diametrum, & angulum, & omnia pariter vnum; quod erat secundum. Et vti hæc omnia in quantis differunt, vtpote quæ ad se inuicem nullam habeant proportionem; ita imaginatiua, quæ genus sensibilium non transcendit, minimè quoque ista concipere potest, sed hoc soliùs intellectus abstrahentis opus est, vt ex sequentibus patebit.

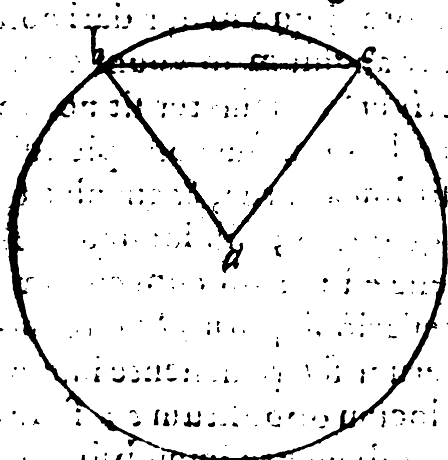
PROPOSITIO III.

In infinitis linea recta triangulus, & triangulus circulus est.

NOtum est ex Geometricis, omne triangulum quantum habere tres angulos æquales duobus rectis; & ideo quantò vnus angulus fuerit maior, tantò duo reliqui erunt minores. Et tametsi angulus vnusquisque possit augeri vsque ad duos rectos exclusiuè; ponamus tamen angulum obtusum in tantum augeri, vt duos rectos comprehendat triangulo permanente; consequens tunc est, vnum angulum simplicem tres angulos complicare, & tres vnum. Patet quoque, hoc pacto consideratum triangulum, meram lineam esse. Quoniam enim singula duo latera trianguli quanti simul iuncta, tantò tertio sunt longiora, quantò angulus, quem efficiunt, est duobus rectis minor, vt angulus *b a c*, quia duobus rectis multò est minor, hinc lineæ *b a* & *a c* simul iunctæ multò longiores sunt *b c*; ergo quantò angulus ille maior

fuerit, vt *b d c*, tantò superficies minor erit. Quare si per positionem angulus valeret duos rectos, totus triangulus necessariò in lineam resolueretur simplicem. Vnde hanc positionem, quæ in quantis impossibilis est, patet in non quantis locum solummodò habere, adeoque lineam infinitam necessariò triangulum esse.

Quòd autem hæc linea & triangulus, & vnà circulus sit, ostendamus. Sit itaque triangulus ex suppositione *a b c*, infinitus; percurratque *b a* linea à puncto *b* versus *c* ad punctum *b*, necessariò inde producetur circulus maximus infinitus, cuius portio est *b b*; & quoniam illa portio est arcus infiniti, illa ex prædemonstratis necessariò erit linea recta, vt est *b c*: & quoniam omnis pars circumferentiæ infinitæ, est infinita; erit ergo portio illa *b c* non minor tota circumferentia infinita, atque adeo portio illa cum infinito circumferentiæ illius ambitu æquabitur. Necessariò quoque consequetur, triangulum *a b c* circulum esse maximum seu infinitum; & quia eius circumferentia, vti in præcedentibus expositum fuit, est linea recta; linea quoque recta erit *b c* arcus seu portio circuli infiniti, & circumferentia non erit maior *b c* lineâ infinitâ, cùm infinitum infinito maius esse non possit: nec sunt duæ lineæ, quia vt duo infinita sint, fieri non potest. quare linea infinita, quæ est triangulus, ea simul & circulus est. Atque hoc est, quod suprà Pherecides dicebat, Deum esse circulum, & lineam, & triangulum, & omnia omnium; quod quomodo Deo applicandum, iam videamus.

§ III.

Quomodo Deum omnia in omnibus, & omnia in ipso esse ex dictis colligi possit.

EX hoc itaque, quòd infinita linea omnia actu, quæ finita linea in potentia, complicat, colligimus, quomodo maximum simpliciter sit actu omnia illa, quæ in potentia sunt simplicitatis absolutæ. Quicquid enim possibile est, hoc ipsum est maximum absolutè & simpliciter, non vt ex possibili est, sed vt maximè est; sicuti ex linea infinita triangulus educitur, & tamen infinita linea non est triangulus, in quantum ex finita linea constituitur, sed actu est triangulus infinitus, quia idem est cum linea, cùm ipsa possibilitas absoluta aliud in maximo non sit, quàm ipsum maximum actu, sicuti linea infinita est actu circulus. Sed aliter se res habet in non maximo; nam ibi potentia non est actus, sicuti finita linea non est triangulus. Cùm itaque in maximo illo omnia complicentur actu, necessariò inde resultant contradictoria & oppositiones, vt quòd in

Maximum simpliciter est actu omnia quæ in potentia sunt.

In maximo simpliciter resultant contradictoria.

Deo

Deo maximum & minimum coincidant. Nam vt rectè magnus ille Dionysius in mystica sua theologia asserit: *Deus* (qui est hoc ipsum maximum) *non aliud quidem est, & aliud non est; neque alicubi est, & alicubi non; nam sicuti is omnia est, ita nihil omnium; est enim super omnem positionem perfecta & singularis causa omnium, & supra ablationem omnium est excellentia illius, qui simpliciter absolutus est ab omnibus; & vltra omnia est.* Hinc Hebræorum Theologi, vt in Cabala expositum fuit, Deum Ens & non Ens dicunt, Dionysio consentientes. Hinc Ægyptij per lucem & tenebras seu caliginem Deum æquè definiebant. — Dionys. Areop.

Quemadmodum igitur infinita curuitas, infinita rectitudo est; sic Dei essentia, peripheria simul & rectitudo est, nullis terminis conclusa; omnium quippe essentiarum essentia est simplicissima. Et sicuti omnes rerum essentiæ, quæ vnquam fuerunt, erunt, aut sunt, actu semper & ab æterno sunt in ipsa essentia; ita omnes essentiæ sunt ipsa essentia; & sicut omnium essentia, ita tam quælibet, quàm omnes. Ad quod Parmenides haud dubiè allusit, dum dixit, *quodlibet in quolibet*; tametsi lumine fidei destitutus, ex tam alto mysterio sese extricare non potuerit. Sicuti denique linea infinita omnium adæquatissima mensura est; ita omnium essentiarum essentia maxima, in qua maximum & minimum adæquatè coincidunt, ita vt illa non sit maior minimo, nec minor maximo. Cùm enim vnus pes in linea infinita non sit maior duobus, imò quælibet infiniti pars sit infinita; necessarium est, vnum pedem cum pluribus coincidere. Sicuti præterea linea finita est diuisibilis, ita infinita linea indiuisibilis est, cùm infinitum nullas partes admittat, in quas secari possit, neque in ea maximum cum minimo incidit. Sed cùm linea finita in infinitum diuisibilis sit, nec assignari possit pars adeo minima, quâ minor dari non possit; impossibile est, eam in non lineam diuidi; hæc enim proprietas tantùm cadit in lineam infinitam, vnde & hæc est ratio lineæ finitæ. Pari pacto maximum omnium, omnium est ratio; ratio autem, teste Aristotele, est mensura. Sicuti igitur linea infinita ratio est lineæ finitæ perpetua & immutabilis; ita & ratio omnium rerum, qui est Deus benedictus, sempiterna est, & nulli mutationi instabilitatique obnoxia.

Deus est omnia in omnibus. — Linea infinita est omnium adæquatissima figura. — Aristoteles.

Atque hinc patet, cur Veteres rationem rerum æternam senserint; est enim, teste Platone apud Chalcidium in Phedone, vnum rerum exemplar & idea absoluta, quæ in multitudinem diffusa, plura pariat exemplaria. Cùm itaque infinita linea ratio sit omnium linearum finitarum; consequens est, illam ita esse in qualibet, vt in nulla, & quamlibet finitam in illa; haud secus, vt Deus in omnibus, & in nullo, omnia tamen in ipso.

Deus in omnibus & omnia in ipso.

Hoc pacto progredieris ad reliquas infinitæ lineæ proprietates, quam non ita vnam esse dicimus, vt non sit trina pariter. Diximus enim suprà, maximam lineam esse triangulum; & quia linea est simplicissima, erit & trinum, quod in eo consideratur, simplicissimum: & cùm totus triangulus sit linea, erit & omnis angulus in eo linea. Est ergo linea infinita trina. Cùm autem impossibile sit, vt plura sint infinita; trinitatem hanc,

vni-

vnitatem esse necesse est. Neque in hoc triangulo, quemadmodum in quantitate finita, angulus vnus maior reliquis, nec duo maiores tertio; sed erunt maximi, & infiniti, & vnus in alio, & omnes tres vnum maximum. Sicuti igitur linea maxima non magis est linea quàm triangulus, circulus, aut sphœra, sed reuera illa omnia est absque compositione, ita pariter maximum simpliciter si consideretur vt linea, per eam apte intelligi potest essentia; si vt triangulus, ipsa trinitas est; si verò vt circulus, vnitas dici potest; vt denique sphœra rectè actualis dici potest existentia. Est ergo maximum essentia, trinitas, vnitas actu existens; nec aliud est essentia, quàm trinitas; nec aliud trinitas, quàm vnitas; nec aliud actualitas, quàm vnitas, trinitas, & essentia. Atque ex hoc paradoxo facilè liquet, quomodo Sacrosancta Trias in diuinis concipienda sit. Nam vt rectè D. Augustinus ait: *Dum incipis numerare in diuinis trinitatem, iam exis veritatem*. qui autem trinitatem distinguit ab essentia seu vnitate, is errorem incurrit manifestum. Sicuti enim simplicissima linea est triangulus, ita triangulus est vnitas linearis; neque anguli per vnum, duo, tria, vbi quidlibet in quolibet est, numerari conuenit, cùm distinctio & indistinctio antecedenter in principio suo simplicissimo vnum sint; sed vnitrinum, seu triunum dicenda est, siue vnitas, siue trinitas; & hæc est veritas. Neque hic quaternarius, quinarius &c. locum habent; repugnaret enim hoc simplicitati & perfectioni omnium maximi. Cùm enim omnis figura polygona pro simplicissimo elemento habeat triangulum, sitque adeo hæc omnium polygonarum minima, quâ minor dari non possit; minimumque cum maximo coincidat, adeoque illa eo modo se habeat ad reliquas figuras, sicuti vnitas ad numeros; fit, vt sicuti omnis numerus resoluitur in vnitatem, ita polygonæ in triangulum. maximus igitur triangulus, cum quo minimus coincidit, omnes figuras polygonas complectitur. Quadrangula verò figura non est minima, vt patet, sed vnâ lineâ superat triangularem: hinc implicat contradictionem, quadrangulum maximum esse: cùm enim triangulares figuras semper excedat, earum adæquatissima figura concipi nullâ ratione potest. Cùm itaque suprà ostenderimus, lineam infinitam & triangulum, & circulum, & sphœram vnà complicare, non quadratum, non polygonum, aliamue ex similibus hisce figuram; consequens est, vt hasce solas elementares figuras ad inuicè infinitas & improportionabiles, omnes cœteras, quæ animo concipi possunt, figuras complicare dicamus; vt si quis concipere velit, omnium quantitatum mensurabilium mensuras, is primò pro longitudine necesse est vt habeat lineam infinitam, pro latitudine seu superficie, triangulum maximum simplicicer, & pro profunditate siue corporum soliditate sphœram; atque præter has quatuor, nullis alijs ad omnium mensurabilium multitudinem quispiam pertingere potest. Cùm verò plura maxima seu infinita esse non possint, hinc ipsum vnicum maximum, omnium quantorum simplicissima & absolutissima mensura est. Atque hoc est triangulum illud summum, æternum, & incommutabile, omnium triniter subsistentium metrum adæquatissimum, cuiusmodi sunt operationes, actiones in potentia,

Quomodo Trinitas sit concipienda.

Maximus triangulus, & quo maior dari non potest, omnes figuras polygonas implicat.

tia, obiecto, actu triniter subsistentes; similiter visiones, intellectiones, volitiones, similitudines, dissimilitudines, pulchritudines, proportiones, correlationes, appetitus naturales, & cœtera omnia, quorum essendi vnitas consistit in pluralitate; cuiusmodi sunt esse, & operatio naturæ consistens in correlatione agentis & patientis.

§ IV.

Circulus demonstrat, quomodo in Deo omnia identificentur; & sphæra actualem eius existentiam in omnibus.

CVm ex dictis constet, triangulum esse circulum, & trinitatem esse vnitatem; erit hæc vnitas haud dubiè infinita, quemadmodum circulus infinitus est: cùm verò plura infinita esse non possint, erit vnitas in qua triangulum & circulus identificatur, omni vnitate omni intellectu in infinitum comprehensibili, vnior; eritque tanta eius identitas, vt omnes etiam relatiuas oppositiones antecedat; ibi enim aliud & diuersum identitati non opponuntur: quare cùm sit infinita vnitas, consequenter omnia quæ ei quouis modo conuenire possunt, sunt ipsum absque diuersitate & alteritate; ita vt non aliud sit bonitas eius, & aliud sapientia eius, non aliud misericordia, aliud iustitia, sed in vnitate hac infinita vnum prorsùs & idem sunt; cùm omnis à nobis apprehensa diuersitas in ipso sit identitas. ita in durationis diuinæ vnitate præteritum & futurum non differt, & futurum non est aliud à præsenti, sed vna sunt duratio & æternitas, in qua principium est finis, & finis principium. Quæ omnia in circulo illo infinito pulchrè elucescunt; quoniam enim huiusmodi circulus est maximus, erit & diameter eius maxima; & quoniam plura maxima esse non possunt, erit in tantum circulus ille vnus, in quantum diameter eius ipsa est circumferentia; cùm verò diameter infinita infinitum habeat medium, medium verò centrum sit, necessariò sequitur diametrum, circumferentiam, & centrum idem esse. Atque hic est circulus ille Hermeticus, de quo sæpiùs in toto Opere disseruimus, cuius centrum vbique, circumferentia nusquam. Maximum itaque perfectissimè est intra omne simplex & indiuisibile, quia centrum est infinitum & vbique; item extra omnia, omnia ambit, quia circumferentia est infinita; pariter omnia penetrat, quia diameter est infinita; est & principium omnium, quia centrum; finis omnium, quia circumferentia; medium omnium, quia diameter. Est præterea causa efficiens, quia centrum; formalis, quia diameter; finalis, quia circumferentia. Dat iterum esse omnibus, quia centrum; gubernat omnia, quia diameter; conseruat omnia, quia circumferentia. Vides igitur quomodo maximum cum nullo sit idem, neque diuersum; & quomodo omnia in ipso, ex ipso, & per ipsum; quia centrum, diameter & circumferentia. Patet quoque, quomodo omnia Dei attributa in Deo in perfecta vnitate identificentur: item quomodo Deus omnium etiam con-

In vnitate infinita omnia attributa Dei non sunt diuersa.

Qualis sit Circulus Hermeticus.

Maximum est omnia.

contradictionum sit complicatio. Colligitur denique quomodo omnia, siue futura, siue non futura, siue possibilia, siue impossibilia, in diuinæ prouidentiæ abysso lateant; quæ enim scit, non ea scit cum temporum differentia, quia non cognoscit futura vt futura, nec præterita vt præterita, sed vt æterna; & mutabilia immutabiliter. Atq; hoc est fatum illud, quod tantopere nullos non Philosophorum torsit; omnia siquidem ad ipsam prouidentiam relata, necessitatem habere dicuntur; & meritò, quia omnia in Deo sunt Deus, quæ est necessitas absoluta: v. g. cras itinerari possum, vel non itinerari; quodcunque fecero, prouidentiam non euadam, cùm illa contraria complicet; vnde quicquid fecero, secundùm Dei prouidentiam fecero. Porrò sicuti in sphœra infinita, ex præcedentibus, centrum, circumferentia, & soliditas vnum sunt; ita in maximo simpliciter omnia vnum sunt; est enim centrum seu principium, medium, & finis omnium: & sicuti sphœra est actus trianguli, & circuli; ita maximum omnium actus est; quare omnis actualis existentia ab ipso habet quicquid actualitatis existit; & omnis existentia pro tanto existit actu, in quantum ex ipso infinito actu est: & hinc Maximum est forma formarum, & forma essendi, siue maxima actualis entitas; quod nec latuit Parmenidem, qui Deum definiens ait *Deum esse, cui esse quodlibet, quod est, & esse omne id quod est.* Sicuti deinde sphœra maxima est omnium figurarum perfectio, ita maximum est omnium perfectissimorum perfectissimum, in quo curuitas est rectitudo, compositio simplicitas, & diuersitas identitas, & alteritas vnitas; in quo imperfectio est infinita perfectio, & possibilitas infinitus actus, omnium in Vniuerso existentium vnica & simplicissima mensura (neque enim in eo totum maius parte est, sicuti sphœra infinita, linea infinita maior non est) omnium circulationum, motuum, totius Vniuersi absolutissima ratio, mensura & metrum; vnde non immeritò à Trismegisto Deus vniuersitas rerum definitur: & cùm sit entitas omnium esse, & omnis motus ad esse; ergo quies motus est ipse qui est finis motus; omnia igitur ab ipso & ad ipsum tendunt. Quæ quidem omnia diuinæ essentiæ arcana Ægyptij apposite exhibuerunt per globum alatum serpente fœtum, sceptrumque rectilineum tribus nodis insigne, vti in tabula Bembina videre est, & hic patet. Per globum, infinitum, æternum, immensum; per alas, motum quo omnia penetrat; per serpentem, vitam omnium; per sceptrum rectilineum, omnia in illo, curuum, rectum, magnum, paruum &c. vnum esse; per tres nodos, vnitatem, æqualitatem, & connexionem; item principium, medium, & finem omnium innuebant.

Fatum quid sit, & quodnam sit.

In maximo simpliciter omnia sunt vnum.

Trismegistus.

Hieroglyphica figura exhibens diuinæ essentiæ arcana.

CA-

CAPVT II.

De Circulo, decussi, cæterisque angularibus figuris; & quomodo ea ad sensibilis Mundi arcana indicanda adhibuerint Aegyptij.

IN præcedentibus circulum & triangulum vt infinita, & vt diuinitatis immensæ symbola considerauimus; modò eadem vt finita contemplemur, & quomodo ijs sensibilis Mundi arcana expresserint, indicemus.

Si quispiam circulum depingere voluerit, is primò centrum designat, deinde circini aperturâ lineam seu semidiametrum constituit, denique ex recta curuam describit lineam, qui circulus est. In ideali circulo idem contingere inuenies. Nam ineffabilis ille circulus, & omnium nominibus nominabilis, ita se habet, vt centrum contineat, ex quo linea, ex vtroque autem circumferentia existit. Sed quoniam circulus huiusmodi infinitus est, centrum, linea, & circumferentia ipsa vt sint æqualia, vti suprà diximus, necesse est. Vnde cùm infinitas illa nihil aliud sit, quàm æternitas, & summa æqualitas, certum est, punctum non priùs esse posse, quàm lineam, & lineam priùs quàm circumferentiam, sed ab æterno simul & centrum, & linea, & circumferentia fuerunt; ita vt linea, punctum, & circumferentia, puncti & lineæ sit explicatio; atque adeo punctum hoc in æternitate se habeat per modum generantis, seu explicantis de virtute sua complicante genitam consubstantialem lineam; & centrum cum linea se habeat per modum ab æterno explicantis nexum seu circumferentiam; ita vt paternum principium in diuinis se habeat per modum centri, linea per modum principij à principio, & dicitur æqualitas, & circumferentia per modum vnionis seu nexus. Quòd si verò noueris quomodo circulus supra lineam rectam infinitam, quæ æternitas est, reuolutus eam non tangat in puncto, apprehendes quomodo in vno *Nunc* seu instanti æternitatis omnes temporum reuolutiones, siue magnæ, siue paruæ sint, subsistant; & quomodo æternitas est ipsa subsistentia temporis, metrum quoque & mensura omnis durationis. Videbis quoque falsum esse, reuolutiones sphærarum fuisse ab æterno, cùm infinitas periodicarum reuolutionum numero minimè competere possit; si enim numerare possemus decem reuolutiones præteritas, centum, & mille, imò omnes; si quis dixerit non omnes numerabiles esse, sed præcessisse infinitas, dixeritque vnam futuram reuolutionem sequenti anno, necessariò sequitur eas esse infinitas et vnum; quod quàm absurdum sit, quis non videt? Prætereà Creator duo fecisse videtur, scilicet propè nihil, & punctum; inter enim punctum & nihil non est medium; adeo enim propè nihil est punctum, vt si punctum puncto addideris, non plùs resultet, quàm si nihil nihilo iunxeris. Deinde fecit vnum, & punctum cum vno coniunxit, vt sit vnum punctum; atque in hoc vno puncto totius Vniuersi latet complicatio. Vniuersum igitur sic eductum concipitur de illo vno puncto, sicuti de vno puncto educeretur vna linea, vt de illa conficiatur trigonus, aut tetragonus.

Circuli idealis infiniti cũ circulo Mathematico analogia.

nus. Vltimum autem, idque perfectissimum, simplicissimum, atque Creatori simillimum, circulus est. Atque in triangulo quidem, qui fit ex tribus angulis, coincidit in forma trigoni vnitas & trinitas; vnitas scilicet essentiæ, & trinitas angulorum: in circulo verò vnitas & infinitas coincidunt; vnitas videlicet essentiæ, & infinitas angulorum: est enim circulus nihil aliud, nisi polygonum ex infinitis lateribus constans, omnium formabilium ex linea angulorum actus. Patet igitur, quomodo Creator rerum omnium Deus, ex vno puncto quod creauit, totum Vniuersum produxerit, per euolutionem puncti videlicet in angulos, & denique in circumferentiam.

Hinc cùm Ægyptij in Deo tanquam in Archetypo rerum omnium circularem proprietatem notassent, eundem circulum meritò in sensibilis Mundi symbolum selegerunt, vt sic ideatum ideæ suæ vndiquaque perfectè responderet. Etenim intuentes rerum omnium vestigia, actionesque circulares; Mundum, & quæ in Mundo sunt, circulos dixerunt sensibiles; Intelligentias verò incorporeas, circulos inuisibiles; quæ lib. 1 Eucl. argutè more solito explicat Proclus. *Cuncta res Mathematicæ*, inquit, *primùm in ipsa anima sunt, & ante numeros, numeri qui per se mouentur; & ante apparentes figuras, figuræ vitales, & ante ea quæ concinnata sunt, harmonicæ rationes, & ante corpora quæ circulando mouentur, inuisibiles circuli producti sunt.* Cùm enim stellarum radios, tanquam velut è centro immissos, vertigine circulos describere cognoscerent, proprium id diuinæ facultatis opus existimantes, cùm symbolis suis aut diuinitatem, aut Mundum, aut Cœlos indigitare volebant, circulo id, vel sphærâ, vel ijs symbolo quopiam ex rebus inferioribus assumpto haud absimili exprimebant. Vnde & natum puto, quòd delubra, aræ, & instrumenta, quibus sacra administrabant, omnia circulari apparatu efformarentur; cærimoniæ quoque, gestus, motusque in circulum fierent; de quibus cùm sparsim toto hoc Opere, & in Obelisco Pamphilio disseramus, breuiter tantùm hic ea indicare voluimus.

Proclus in 1. l. Eucl.

36 De circulo itaque ad reliquas figuras angulares progrediamur. Cùm Veteres notarent, vti in Obelisco Pamphilio etiam diximus, ex centri seu puncti fluxu imaginario nasci lineam, cuius vnus terminus immotus, alter circumductus, orbem describeret lineam, quem circulum dicebant; ex hac contemplatione paulò altiùs progressi, nescio quid angulare quoque in ipso circulo imaginati sunt: hinc angulus in eo constituitur, influxus pyramidalis symbolum; deinde alia quæuis linea diametrum in centro secans, constituit decussim ⊕; quæ si ad angulos rectos fieret, crucem perfectam constituebat, symbolum influxus in quatuor Mundi plagas; si ad acutos, propriè χίασμα efficiebat, siue decussim, pyramidalis Numinum influxus symbolum. Prius probat Iustinus Martyr, qui Mundum à Deo conditum, Ἐχίασεν αὐτὸν, inquit, ἐν τῷ παντί. *Decussauit in toto*; alludens ad crucis mysterium, quemadmodum in Apologia II. tribus circiter ante finem folijs ostendit, καὶ τὸ ἐν τῷ παρὰ Πλάτωνι Τιμαίῳ φυσιολογούμενον περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, ὅτε λέγει, ἐχίασεν αὐτὸν ἐν τῷ παντί.

Χίασμα quid? & significatio eius.

παντὶ. *Sic dedit & agnouit Plato, non certò sciens, illud typum esse crucis, sed decussis rationem solùm cognoscens, videlicet illam à primo Deo virtutem, decussatim factam esse in Vniuerso.* Mysterium ænei serpentis, de Christo explicauerat, quò Platonicum hoc trahit. Addit in Notis ad Iustinum ipsa Sylburgius Platonis verba: Ταύτην τὴν οὖν σύστασιν πᾶσαν διπλῆν, κατὰ μῆκος σχίσας μέσην πρὸς μέσην, ἑκατέραν ἀλλήλαις, οἷον X προσβαλὼν κατέκαμψεν εἰς κύκλον. *Hanc igitur omnem coniunctionem duplicem in longitudinem diffindens, mediæque accommodans, mediam quasi decussauit.* Quod χιάσματος siue decussis mysterium haud dubiè ab Ægyptijs hauserat, qui decussim quoque in numerum literarum, ob eximia mysteria sub ea latentia, haud illibenter assumpserunt, vt diximus in Obelisco Pamphilio. Ex quo quidem deinde charactere innumeri alij originem inuenerunt, & inter cœtera crux ansata (cuius mysteria in eodem Obelisco declarauimus) & aliæ, eæque variæ decussis species, quæ in Obeliscis passim occurrunt, quasque suo loco exposituri sumus, emerserunt. Nam primò per Λ ex Ibidis incessu inuenta, influxum Numinis in inferiores hylæos Mundos; per V verò rostrum Ibidis apertum, reditum Numinis ex inferioribus ad superiora denotabant; quibus quidem in vnum coniunctis verticibus, X emergebat, decussis illa celebris & mysteriosa, quâ processum Spiritus Mundi ἄνω καὶ κάτω aptè innuebant; quo & denarium numerum, symbolum vniuersitatis rerum clarissimè Horus docet his verbis: Γραμμῇ ὀρθῇ μιᾷ ἅμα γραμμῇ ἐπικεκαμμένῃ δέκα γραμμὰς ἐπιπέδους σημαίνουσι. *Rectâ lineâ simul cum alterâ supernè inflexâ, decem lineas planas significant.* Vide Obeliscum Pamphilium pagina 386. vbi hunc Hori locum etiam adduximus.

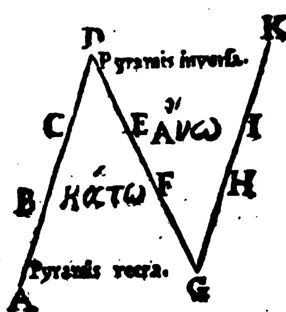
Plato. Horus l. 2. c. 30.

Porrò hanc decussim, siue angularem figuram, sub duplicis quoque pyramidis expressæ figura exprimebant Ægyptij hoc pacto N. quo signo pariter processum illum Numinis ἄνω καὶ κάτω signabant; quam & in numerum literarum referebant, vti fol. 126. Obel. Pamphil. ostensum fuit. Prior pyramis A B C denotat illapsum supremæ Monadis in multitudinem; B C D verò pyramis altera, eiusdem Monadis ex inferiori, seu materiali Mundo in lucis Mundum reditum: vel quod idem est, influxum Numinis actiuum per pyramidem A B C, quæ fit ex puncto B, in multitudinem, seu latitudinem A & C propagatum; influxum verò passiuum, seu actiui influxus receptionem in inferiori, per pyramidem inuersam B C D indicabant. Vide quæ fol. 175 Obelisci Pamphilij fusiùs de hisce egimus. Cùm verò Ægyptiorum genius eò ferretur, vt iuxta analogiam quandam archetypo congruam, reliquarum sensibilium rerum in generatione corruptioneque elucescentium processum referrent; per hanc figuram aptè sanè spermaticæ virtutis progressionem, quâ omnia, quæ in hylæis Mundis continentur, & quæ per quaternarium, septenarium, & denarij decussim indicantur, exhibuerunt. Sed mysterium paucis explico, idque vegetabilium exemplo. Arbor cùm ex semine progrediatur, atque ex arbore iterum semen fit, hoc quidem posteriùs, alterum priùs; finis quoque in numero cum principio non coincidat, coincidat autem finis effluxus cum principio refluxus; rectè septenarius exoritur, atque exin-

Mysteria sub litera N.

b d
N
a c

Hieroglyphicum generationis & corruptionis rerum.

de denarius. Nam si A est vt semen, D vt arbor, G vt aliud semen, K verò vt alia arbor; tunc A per B C in D progreditur, D verò in G per E F progreditur, & clauditur septenarius; G verò in K per H I ascendit, & sic denarius complebitur. Indiuidualis itaque, vt Scholæ loquuntur, contractio speciei in A semine in seipsa corruptibilis, in specie verò incorruptibilis, in virtute speciei contractæ in ipsa existente se conseruare studens, in speciem se resoluens, indiuiduationem seminis exuit, vt per speciei medium ex se simile elicere queat; quaternariâ igitur progressione in arborem ascendit; quoniam sine eius medio se in specifica similitudine multiplicare non potest. Intendit itaque A producere G; & quoniam id sine ascensu in D perficere nequit, ascendit in D, vt sic ad intentum pertingat; D verò arbor existens, non nisi in simili arbore se conseruare posse conspiciens, K intendit; K autem sine G attingere nequit; quare in G descendit, vt eius medio, K attingere possit. Copulatur itaque in A duplex appetitus, naturalis, qui in G, & accidentalis, qui in K terminatur; in D verò pariter duplex copulatur appetitus, naturalis, qui in K finem capit, accidentalis, qui in G terminatur; ideo quaternarius appetitum mouet, vno appetitu stimulante alterum, vt fit continuò quædam generationis & corruptionis successio. Verùm hunc quem nos Scholastico more proposuimus discursum, Ægyptij allegorico sic explicant. Osiris humidum, Isis terra est, cui miscetur Osiris, ex quibus Horus spiritus omnia alens & fœcundans, ex semine nascitur; Isis ab inferis Horum resuscitat, dum semen terræ commissum in plantam, arborem, folia, flores, fructus protuberat; adustiuâ verò Typhonis vi & siccitate Horo insidiante, quod Autumnali tempore fit, Horus interimitur à Typhone, id est, fructus decidens nouam sementem præstat, quæ condita terræ, denuò ab Iside Anubidis, id est, Mercuriali Agricultoris industriâ instauratur. Hâc similitudine non tantùm de generationis ac corruptionis rerum vicissitudine in semine vegetabili se exerente, sed & de sensibili, imò & de rationali, atque intellectuali symbolicè ratiocinabantur. Nam de semine admirationis, arbor exoritur rationalis, quæ fructus parit admirationi similes; per elicitam siquidem admirationem, similem erigit rationis arborem. Ita ex seminali demonstrationis principio, intellectualis procedit arbor, ex se principia seminalia exerens, per quæ intellectualis iterum arbor exurgit. Ex quibus omnibus, fusiùs forsan, quàm par erat, enarratis patet, quàm subtili ratiocinio rerum generabilium vicissitudinem sub vilissima etiam hac trigamma litera indigitauerint; & quomodo spiritus ille mundanus in seminibus rerum Vniuersi latens paulatim ascendat descendatque, vt iterum ascendat, omnibus & singulis genitabilia principia instillando, vt sic Mundus in esse suo conseruetur; quod sine hac vicissitudine minimè contingeret.

Arbor rationalis quæ?

§ I.

§ I.

Quomodo Mundus ex trigono archetypo profluxisse intelligatur ab Aegyptijs.

HOc vt intelligatur, sciendum, per triangulum hoc archetypum nihil aliud intelligi, quàm triforme Numen triunum, quod Ægyptij per tria nomina, *Hemphta*, siue Osiris, Isis, siue *Phta*, & *Amun* exprimunt; quibus tres Hebræorum Middoth in arbore Sephiroth perfectè respondent. Quod igitur Hebræi Coronam seu אין סוף infinitum dicunt, Ægyptij dicunt *Hemphta* seu *Emepht*, primum intellectum opificem, quem & in secunda causarum sensilium serie per Osirim seu Solem præfigurant. Iterum sicuti Hebræi חכמה Sapientiam dicunt Mundi creatricem, ita Ægyptij Sapientiam intellectus primi vocant *Phta*, quo nomine Isidis Consiliarium Mercurium, quin & ipsam Isidem vocant; quæ est plena Osiridis primi intellectus imago & exemplar; quam ideo Orpheus non inconuenienter Palladem dixit, & ob dictam causam ex cerebro Iouis natam finxerunt Antiqui. *Amun* verò respondens Hebræorum בינה seu Intelligentiæ, est vtriusque vis actiua ab extra, qua producitur Mundus Horus. Vnde varia ista rerum hieroglyphicarum, quibus Horum Hieromantæ passim exprimebant, supellex; Baculus scilicet κυκυκόμορφος, id est, Vpupæ insignitus capite, lituus quoque, & gnomon, à tergore verò triangulum, cui circulus annexus est; quæ nihil aliud indicant, quàm Mundum à Deo per Sapientiam suam productum, admirabili rerum varietate, per Vpupæ caput significata, summa harmonia per lituum, concinno denique ordine per gnomonem indicato, elucescere. Horum itaque ab *Hempht* per *Phta* & *Amun* productum, Plato studiosus Ægyptiorum discipulus sat, dum Mundum hunc sensibilem ex archetypo illo trigono profluxisse asserit, demonstrat; quod & triangulus ille cum globo affixo inter cœtera Hori symbola luculenter indicant, & admodum pulchrè eleganterque sequenti schemate exprimitur.

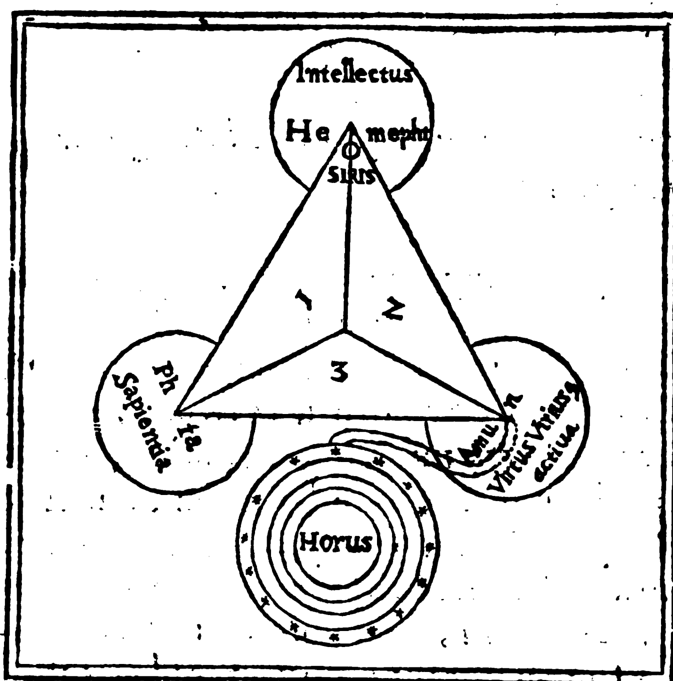
Pallas è Iouis cerebro nata.

SYMBOLA HOR.

Nota, triangulo in hac figura annectendum esse globum.

Atque ex his apparet, & omnibus manifestum fit, Sacrosanctam & ter benedictam Triadem, fidei Christianæ mysterium vti maximum, sic sublimissimum, nullo non tempore etiam sub obscuris fabularum figmentis adumbratum esse.

Quòd porrò Osiris nihil aliud sit, quàm primus intellectus, Sol ille æter-

æternus, ac primus rerum omnium productor, qui per Isidem coniugem Sapientiam suam Horum, Mundum videlicet, produxerit, Hieromantæ varijs hieroglyphicorum Schematis indicant, quemadmodum Columnæ multis in locis erectæ, quas tùm Barachias Abenephi, tùm Diodorus Siculus referunt, ostendunt. Vbi præter hieroglyphicas inscriptiones, Osiris siue Emepht, apparet, throno insidens variegato, accipitrinâ facie formidabilis, alijsque symbolis operationes eius declarantibus, quorum explicationem vide in sequentibus. Horus verò pingitur puer, vt ostenderetur, Mundum in tempore veluti infantulum à Dei Sapientia productum; cum cornu copiæ verò exprimitur, vt indicaretur varietas, abundantia, & plenitudo rerum in Mundo creatarum; in cubo stat, ad Mundi indicandam stabilitatem soliditatemque; Trigonus cum globo, cubo inscriptus, significat Horum è trigono archetypo profluxisse; baculus Vpupæ capite insignitus, indicat Mundum rerum varietate fulciri veluti, & sustentari; lituus harmoniam Vniuersi; gnomon ordinem, & admirabilem rerum dispositionem designat; Horus denique labra premens, digitoque silentia suadens, ineffabilitatem mysteriorum indicat. Figuras hîc citatas vide fol. 151. 152. I. Tomi Oedipi.

Interpretatio Symbolorum Hori.

§ II.

De Triangulo, Quadrato, cæterisque angularibus figuris hieroglyphicè exhibitis.

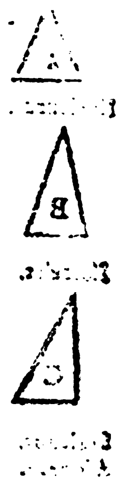
SCiendum, Sacerdotes Ægyptios, vt alibi quoque probatum fuit, non tantùm arcana sua mysteria sub ingeniosa sacrorum animalium architectura, sed etiam sub varijs figuris Geometricis exhibuisse. Erant enim, vti Geometriæ inuentores, ita eiusdem præ cæteris mortalibus peritissimi, & arcanorum eiusdem probè conscij, vnde & ⲁⲣⲡⲉⲛⲁⲇⲁⲡⲧⲉⲥ *Ardenadaptæ* dicebantur; ita quidem, vt huiusmodi scientiæ, quæ apud reliquas nationes summo in honore & pretio haberentur, paucosque earum peritos sortirentur, ea in Ægypto penè vulgares essent, vt innuit Clemens lib. I. Stromat. quem citauimus in Obelisco Pamphilio pag. 422. quem locum vide. Ægyptij igitur Sacerdotes Geometricis ritè imbuti, vti animum ad altiora Philosophiæ Sacramenta parabant, ita Geometri-

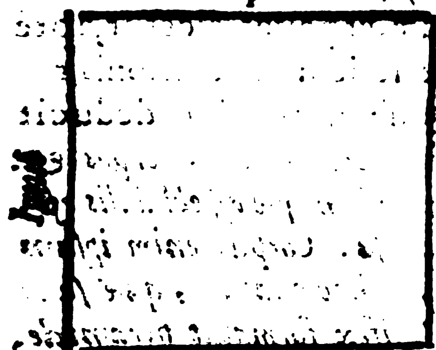
Clemens.

cas

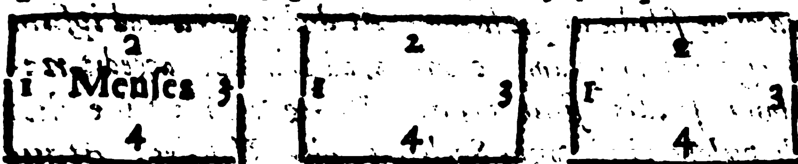
eas figuras, & numeralem ſcientiam ad perfectè philoſophandum aſſumere ſolebant, quemadmodum ingenioſè in omnibus ferè hierogrammatiſmis partim per numeros, partim per Geometricas figuras præſtitum videmus. Rerum ſiquidem arcanarum rationes penitiùs trutinantes, cùm comperirent, Deum & numeros, & Geometricas figuras, vti triangulos, quadrata, circulos, harmonicaſque proportiones in ſuis operationibus affectare; eaſdem ſanè meliori & comprehenſibiliori modo quàm per dictas formas exhibere ſe non poſſe cenſuerunt. Quos ſecuti Pythagoras & Plato, ſapientum Magiſtrorum ſapientes diſcipuli, maxima quæuis myſteria ſub iiſdem formis expreſſerunt. *Pythagoras. Plato.*

Ægyptij itaque vti per lineas, angulos, & figuras geneſin rerum argutè indigitabant, ita iuxta geneſin quoque figurarum corporumque ex punctis, lineis, & ſuperficiebus reſultantium, ſpiritus Mundani proceſſum notabant; qui ex vnitatis ſuæ puncto ſeu centro in circulos euolutus, in iis neſcio quid angulare primò in Mundo efformat inferiori; hinc verò remeans, dum omnia Mundi corpora permeat, innumeras quidem figuras rectilineas infrà, ſuprà verò iuxta naturarum conditionem ſuas decircinat pericyclaſes. Atque hæc ita eſſe, pulchrè docet Plato in Alcinoo c. 11. & 12, vbi ait, Mundum corporeum ex Elementis compoſitum, in quo proceſſus rerum fit per lineas rectas, per quadrangulum fuiſſe indigitatum à priſcis. quæ Scholiaſtes eius ita explicat. In Elementorum motu duplex linearum ſitus conſiderandus eſt, iuxta ſitum Elementorum duplicem: Terra & Aqua oppoſita latera in hieroglyphico quadrangulo, baſim ſcilicet, & oppoſitum ei latus obtinent; quem ſitum ſemper planum, vel vt Mathematici loquuntur, terræ, ſiue Horizonti parallelum, vnum *Plato. Quid per quadrangulum.*

ſupra alterum ſortiuntur: aër verò & ignis, quia ſurſum vergunt, hinc latera in hieroglyphico quadrangulo ... prioribus lineis inſiſtentia, aëris & ignis ſurſum vergentis naturam apprimè declarant; atque adeo quatuor Elementorum qualitates per quatuor quadranguli latera aptè exprimuntur. Cùm verò Sol Zodiacum perambulans, maximè elementarium ſiue mixtorum corporum miſcellam incitet, & ad generationes rerum diſponat; hinc per tria quadrata haud incongruè annum indigitabant, qui teſte Diodoro Ægyptijs in tres partes, ſcilicet in Ver, Æſtatem, & Hyemem diuidebatur; quæ partes per tria quadrangula, vti & per quatuor latera, quatuor Menſes, aut quatuor ſigna Zodiaci, quibus ſinguli anni trientes conſtabant; denotabantur: per hæc enim decanoria Sol, diuinus ille Oſiris, Agathodæmon Ægyptiorum, tranſiens, Elementa ad rerum omnium productionem excitat. Atque huic noſtræ interpretationi haud

ablu-

Quomodo annum notarint Ægyptij.

abludit Horus his verbis; Ἐνιαυτὸν ἐνιστάμενον γράφοντες, τέταρτον ἀρούρας γράφουσι & Instantem annum significantes, quartam ἀρούρας siue arui partem scribunt; (est autem ἄρουρα siue aruum terræ mensura centum complectens cubitos;) atque hoc ideo, quòd à Sothis ortu ad alterum quarta diei pars sit interiecta. Cùm enim Solis annus 365 diebus absoluatur; Aegyptij quarto quoque anno superuacuum diem, quem ἐπαγόμενον vocant, computantes intercalabant; quatuor siquidem diei quadrantes diem perficiunt. Vide quæ curiosissima de hoc hieroglyphico in Prodromo, & deinde in nostra Astronomia hieroglyphica fusè tradimus. Vides igitur quomodo Agathodæmon ille supramundanus triformis ex triade illa Mundorum intellectualium incorruptibili, æterna, per circulos indicata, moueatur in triadem tetradicam, siue quaternariam Mundorum trium elementarium; ex simplici videlicet & immutabili, in angulosam, corruptionibus obnoxiam, variamque hylææ mistionis faciem, quam aptè quadrangula figura refert, feratur. Quæ vt paulò altiùs dilucidentur,

Laertius. Malchus Porphyr. Trianguli significationes.

Sciendum est, Aegyptios ad Dei signandas virtutes, Geometricis vt plurimùm figuris (quod Platonem & Pythagoram eos secutos fecisse Laërtius & Malchus in vitis eorum ostendunt) vsos esse. Inter cæteras autem triangulum maximè obseruarunt; & in ipso tres iterum affectiones. Vel enim triangulus constabat tribus æqualibus lateribus, & dicitur Isopleuron; vel duobus tantùm, & dicitur Isosceles; vel tribus lateribus inæqualibus, & dicitur Scalenus. Per Isopleuron diuinitatis triformis in Mundum corporeum processum; vnde, teste Platone, corporei Mundi præsidibus Dijs dicabatur; per Isoscelem, processum eiusdem in Sidereum; per Scalenum, trium angulorum inæqualium, quorum prior rectus, alter tertij duplus est, Mundum alterationis, hoc est, elementarem: per circulum verò solitariam Dei triunitam naturam, vt postea dicetur, aptè denotabant. Quomodo verò hunc ordinem & seriem generationis rerum omnium ostenderent, Alcinous Platonicus fusè & pulchrè deducit his verbis: *Cùm autem duo sint, ex quibus Mundus est constitutus, corpus & animus, quorum illud quidem aspectabile & tractabile, hic neque aspectabilis est, neque tractabilis; vtriusque vis & constitutio est diuersa. Corpus enim ipsum ex igne, terra, aqua, & aëre coagmentatum est; siquidem hæc quatuor, quæ sine nullum ordinem elementorum priùs habebant, Mundi Opifex formauit pyramide, atque cubo, Octaedro, & Icosaedro, & præter hæc omnia dodecaedro. Materia enim quatenus pyramidis figuram suscepit, ignis extitit, quòd hæc omnium maximè secando & diuidendo sit accommodata, paucioribusque triangulis constet, atque idcircò sit rarissima: quatenus autem Octaedra facta est, finxit aëris qualitatem accepit; sicut & aqua, quatenus Icosaedri forma est arnata: cubi verò figuram terræ attribuit, vt omnium maximè solidæ atque firmæ. At dodecaedrum ad ipsum Vniuersum accomodauit. Magis autem, quàm hæc omnia, ad principia accedit natura planorum; siquidem plana solidis sunt priora. Planæ verò naturæ duo quidem progenitores trianguli pulcherrimi, vnus Scalenus, alter Isosceles. Atque Scalenus vnum habet angulum rectum, alterum continentem duas tertias vnius recti, reliquum verò eiusdem partem tertiam; huic quidem primum dico. Hic*

Isopleurus.

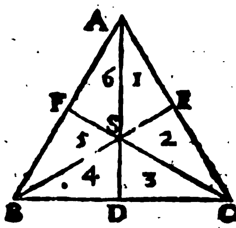
Isosceles.

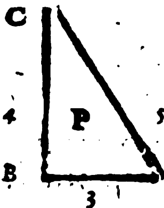
Scalenus. Alcinous.

autem

autem Scalenus triangulus pyramidis, & Octaedri, atque Icosaedri Elementum est; cùm pyramis ex triangulis quatuor, omnia latera æqualia habentibus constituatur, quorum quilibet in sex triangulos Scalenos, quales modò dicti sunt, distribuatur. Octaedrum verò ex octo, qui similiter singuli in sex Scalenos diuidantur; sicut & Icosaedrum ex viginti. Alter verò (dico autem Isoscelem *) aptus est ad constituendum cubum, quoniam huius speciei quatuor trianguli coniuncti, quadratum absoluunt; sicut sex quadrata cubum. Dodecaedro autem ad Vniuersum Deus vsus est; quia in cœlo signa duodecim conspiciuntur in Zodiaco, quorum vnumquodque in partes triginta secatur; quemadmodum in Dodecaedro ex duodecim pentagonis composito, horum quolibet in quinque triangulos diuiso sex trianguli insunt; sicque in toto Dodecaedro trianguli trecenti sexaginta reperiuntur, quot & ipsius Zodiaci sectiones sunt. His igitur figuris, materia à Deo expressa mouebatur: primùm quidem rudibus vestigijs sine ordine, deinde ab eodem in ordinem adducta, secundùm rationem, quam in illa coagmentatione omnia inter se obtinent. Neque tamen hæc loco discreta manent, sed in perpetua agitatione sunt, eandemque materiæ afferunt; quoniam Mundi ambitu constricta pelluntur, & alternis pulsibus ipsa feruntur; ea quidem quæ tenuiorum sunt partium, in regionem crassiorum. Quare nihil omninò inane relinquitur & corpore vacuum: atq; in illis inæqualitas permanens concussionem affert, siquidem materia ab ijs agitatur, & hæc ab illa.*

Quomodo verò Plato ex mente Aegyptiorum quatuor regulares figuras composuerit ex Scalenis, cuius vnus angulus rectus, alter duas tertias vnius recti, reliquus verò eiusdem tertiam partem habeat, id est, cuius vnus angulus 90, alter 60, tertius 30 graduum sit; cùm hucusque Commentatores eius latuerit, nostrarum partium esse rati sumus, id geometrico ratiocinio hoc loco demonstrare. Primò itaque describebant triangulum æquilaterum A B C, ex cuius angulis ABC totidem perpendiculares A D, C F, & B E ducebant, diuidebaturque triangulus æquilaterus in sex triangulos Scalenos, omnes æquales, & similes, vti numeri ostendunt, quorum singuli vnum angulum rectum, & reliquos duos, partim 60, partim 30 graduum constituunt: & ij quidem, qui puncto medio S insistunt, 60; qui terminant in punctis ABC triangulum, 30; qui denique medijs lateribus in punctis F D E consistunt, 90 graduum sunt. Lateraque sortiuntur sub ea proportione, quam numeri 3, 4, 5, habent, quorum mysterium postea explicabitur. Huiusmodi itaque triangulum dicebant nunc geneticum, nunc γαμικόν, siue nuptialem figuram, quòd principium esset generationis rerum omnium sublunarium, hoc pacto. Per basin B A notabant principium rerum passiuum, humidum videlicet, siue Isim; per normalem C B ipsi A B insistentem innuebant principium rerum actiuum, calidum videlicet, siue Osirin, masculam vim; per A C verò hypothenusam, ex vtroque compositum, siue Horum.

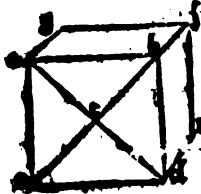

Triangulum geneticum quod à

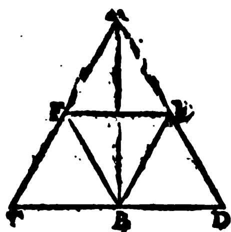
Iam videamus, quomodo huiusmodi triangulis; Isoscele scilicet &

Scaleno, tanquam primis principijs quatuor figuræ regulares, & consequenter quatuor Elementa, quorum ea symbola sunt, producantur. Terræ symbolum, cubum, ita conficiebant: Isoscelem *abc* quadruplicabant, & proueniebat quadratum, *abcd*; hoc ductum in 6, cubum constituebat *abcdefg*; ita vt Isosceles, Proclo teste, esset terræ primum principium, quadratum verò proximum. Porrò ignis symbolum, pyramidem seu Tetraedron, ita conficiebant. Cùm Tetraedron quatuor constet triangulis æquilateris, quorum vnusquisque iterum, vti paulò antè ostensum fuit, ex sex Scalenis constituitur; 4 ducta in 6 producebant 24 Scalenos geneticos; (ita enim imposterum appellabimus huiusmodi triangulum.) pyramis itaque tetrapleura hoc pacto non ignem tantùm, sed & totum Vniuersum, in quod ignea vis se occultè diffundebat, notabat; hoc autem pacto in corpus id deducebant. Triangulum Isopleurum A C D subdiuidentes bifariam, duos efficiebant Scalenos B A C, B A D; quo quidem notabant processum Numinis ex Mundo archetypo in Mundum alterationibus mutationibusque expositum: hos Scalenos bifariam iterum secantes, producebant Isoscelia B F A, B E A, processus Numinis per influxum sidereum indices: hos Isosceles iterum bifariam secabant per lineam F E, & producebant quatuor triangulos Isopleuros A F E, F E B, E B D, F C B; quibus complicatis efformabant primum omnium solidorum corporum Tetraedron, triade abeunte in tetradem, id est, trianguli oriebatur figura quatuor planorum, siue pyramis trilatera, & ex tribus angulis nascebantur anguli duodecim, adeo vt in vnica hac figura haberent omnem totius Mundi tam siderei, quàm elementaris seriem. Trigonus enim triade suâ rerum exprimebat generationem, vt posteà ostendetur; quaternarius laterum, Elementa; tria & quatuor coniuncta dabant septenarium siderei Mundi, septem planetarum circulis conspicui; duodecim anguli, Aplanes, siue Zodiaci duodecim denotabant dimensiones; figura erat acuta & pyramidalis, quâ innuebant ignem siue calorem, generationis rerum principium actiuum, quod Elementa, planetas, Aplanem, verbo omnia permearet. Iterum cùm Octaedron ex octo Isopleuris siue æqualium laterum triangulis constitueretur, quorum vnusquisque iterum ex sex Scalenis geneticis conficeretur; 8 ducta in 6 dabant 48 Scalenos, quibus constituitur Octaedron aëris symbolum. Denique cùm Icosaedron 20 triangulis æquilateris constet, vnusquisque autem eorum sex Scalenis; hi ducti in 20, dabunt 120 Scalenos, ex quibus tanquam principijs Icosaedron constituitur, ac proinde in aquæ symbolum fuit assumptum.

Cubus, terræ symbolum, quomodo constituatur ex triangulis.

Tetraedron, ignis symbolum, quomodo constituatur ex triangulis.

Mystica philosophia in Tetraedro.

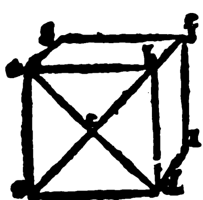
Octaedron aëris symbolum quomodo fiat.

Icosaedron aquæ symbolum quomodo fiat.

Habemus itaque in Tetraedra pyramide 24; in Octaedro 48; in Icosaedro denique 120 Scalenos geneticos; ex quorum comparatione Plato ab Ægyptijs & Pythagoræis doctus in notitiam venit proportionis Elementorum, quam vnumquodque ad alterum obtinet. Nam quia ignis, aër, & aqua pro primo principio Scalenum habent, terra verò Isosce-

Plato ex comparatione triangulorum venit in notitiam proportionis elementorum.

sce-

scelem; collegit, hæc omnia in se inuicem nequaquam dissolui atque permutari posse, terram, inquam, cum reliquis tribus; tria verò aërem, aquam, & ignem, ob commune singulis principium geneticum, in se inuicem actu dissolui & permutari. Significauit quoque, quæ in numeris triangulorum, ex quibus tanquam ex primis principijs tria elementa constant, proportio existit inter 24, 48, & 120, eandem esse in densitate & raritate substantiæ inter ignem, aërem, & aquam, proportionem; vt scilicet ignis aëre sit duplo rarior, aquâ verò quatruplo; & se habent sicuti Scaleni Tetraedri 24, ad Octaedri Scalenos 48, & Icosaedri Scalenos 120. Cubus verò terræ symbolum, vti ex heterogeneo, videlicet Isoscele triangulo componitur, ita quoque cum reliquis tribus Elementis ex hoc ipso permutari non posse iudicauit; subesse tamen cubo terræ symbolo harmoniam quandam totius harmoniæ Mundanæ moderatricem, ex partibus eius cognouit, videlicet ex sex planis, duodecim lineis, octo angulis solidis, viginti quatuor planis, ex quibus cubus constat, id est, proportiones harmonicas 6 ad 12 duplam, diapason; 6 ad 9 sesquialteram, diapente; 12 ad 8 sesquitertiam, diatessaron; 8 ad 24 triplam, diapason diapente; 6 ad 24 denique quadruplam, disdiapason.

Cubus totius Vniuersi harmoniam continet.

Sed præter has quatuor solidas figuras regulares, quintam etiam constitui posse videbant ex pentagonis, quorum tria in vnum compacta, solidum angulum conficerent, atque ita figuram complerent duodecim basium, siue dodecaedram, vt corpora, quæ naturâ constant, omninò responderent Mathematicis, quæ Pythagorici Ægyptios secuti, naturalium, ideo rerum prima dicebant principia. Atque hoc dodecaedron Vniuerso adscribebant, non vt nonnulli putant, quintæ essentiæ superlunari, sed quinto magno corpori Vniuersi, ex quatuor primis corporibus simplicibus composito. Hoc pacto igitur cùm duodecim pentagonos Isopleuros, quorum vnusquisque in quinque Isoscelia diuidebatur, ita in vnum coaptari posse viderent, vt nihil vacui remaneret inter commissuras laterum, ac præterea, hos in centro circuli coniunctos duodecim pyramides pentagonas constituere; mysterium Vniuersi subolfacientes, per duodecim latera dodecaedri primò duodecim sedes Zodiaci, quem ipsi totius Vniuersi terminum dicebant, referebant; hæ enim sedes quasi stellarum radioso influxu in centro terræ coniuncti, totidem pyramides constituebant pentaedras, duodecim penetralium, per quæ Numina in inferiorem Mundum influerent, symbolum, de quorum mystica ratione cùm in Obelisco Pamphilio iam egerimus, eum Lector consulere poterit. Quemadmodum itaque hæ duodecim pyramides pentaedræ verticibus suis in centro terræ connexæ, ita aptè coniunguntur, vt nullum vacuum intermedium relinquant; ita Mundi vita per Numina, quæ dodecaedris Zodiaci præsident, ita per omnia diffunditur, vt nihil sit, quod non eam participet. Iterum quemadmodum cubus terræ symbolum ex Isoscelibus componitur, ita & pentagoni dodecaedri; quo quidem mysterio, nescio quem occultum consensum notabant, Zodiaci masculi cum Terra fœmina, è quorum coi-

Dodecaedron quomodo fiat.

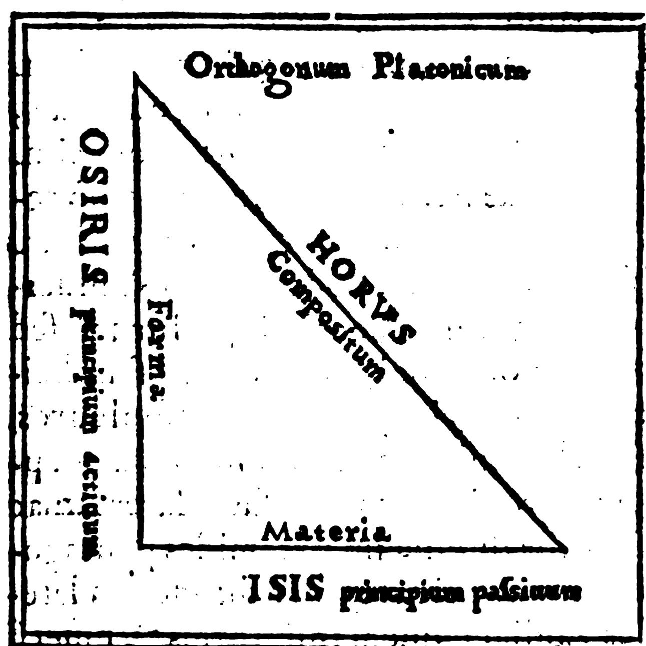
Dodecaedron Vniuersum notat.

tu omnia nasci dicebantur. Nam sicuti ex bisectione Isoscelis & pentagonorum in dodecaedro nascuntur Scaleni, ita ex terra ceu principio passiuo, atque ex motu planetarum sub 12 Firmamenti (quæ sunt veluti principium quoddam actiuum) signis influxuque in terram facto, nascuntur Scaleni genetici, hoc est, omnia in Mundo sensibili entium diuersa genera.

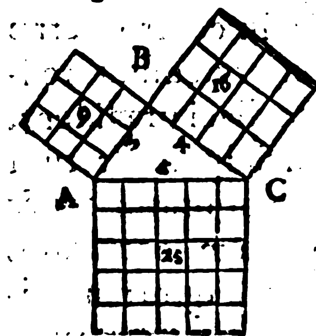
Triangulum æquilaterum Deum vt creantem notat.

Vides igitur, quomodo ex primis & simplicissimis lineis & figuris ad corporum genesin, totiusque corporeæ naturæ arcanum procedebant. Sicuti autem per circulum centro, radio, circumferentia trinum, triunam diuinitatem, ita per triangulum æquilaterum triunam diuinitatem in operibus creationis sese exhibentem, vti dictum est, notabant. Et circulus quidem nihil ex se gignit, vtpote complementum, & polygonorum omnium maximum infinitis lateribus constans, abditè solitariam vnitatem trinam signat; trigonus verò principium totius generationis, omnium reliquorum siue figurarum polygonarum, siue corporum, vt paulò antè ostensum fuit, genitor est. Hunc proximè sequitur Isosceles, terræ & firmamenti symbolum; quod sequitur, Scalenum rectangulum, ad summa geneticæ naturæ mysteria indicanda.

Triangulum Scalenum quid notet.

Constat rectangulum Scalenum, vti suprà dictum est, tribus lateribus inæqualibus, totidemque angulis, recto vno, & duobus acutis; per rectum, constantem & immutabilem naturæ in operando legem; per duos reliquos, vnum maiorem subduplum, motum augmentationis, per tertium subsesquialterum diminutionis diuisionisque rationem indicabant. Per lineam præterea inferiorem, quæ basin trianguli constituit, significabant, teste Plutarcho, principium passiuum rerum, maximè terram siue Isidem; per normalem ei rectà insistentem, principium rerum actiuum, formam Osirim, siue Solem; per hypotenusam denique siue subtensam, vtramque lineam coniungentem, compositum, Horum, filium ex vtroque natum acutè indicabant, vt paulò antè etiam diximus.

Sed videamus modò arcanum Totius sub citati Scaleni figura reconditum. Latera huius se habent ad inuicem, sicuti 3, 4 & 5, vt in figura patet, vbi vides sub triangulo Isopleuro ternarium numerum, quaternarium sub Isoscele, quinarium verò sub Scaleno contineri. Porrò 3, 4 & 5 simul iuncta faciunt duodecim, dodecaedron naturę. Vnde sicuti numeri in nume-

numeris, lineæ in lineis, figuræ in figuris implicitè continentur, ita omnia in omnibus esse, occultè hisce præfigurabant. Præterea latus A B 3 in se ductum, conficit 9; latus BC 4 in se ductum constituit 16; quæ simul iuncta constituunt tantum, quantum latus AC 5 in se ductum, videlicet 25, arcanum ingens in Mathematicis, & inuentionum infinitarum ferax, ab Aegyptijs primùm inuentum, à Pythagora verò sub suo nomine propalatum; quo mundanorum corporum, adeoque totius Vniuersi genesin, per geneticos triangulos, subtili sanè ratiocinio, indicabant.

CAPVT III.

De pyramidis mysterijs hieroglyphicis.

PYramis est figura solida, cuius ab vno planorum educta latera ad vnum summitatis verticem confluunt, estque id in solidis, quod triangulum in planis; vtraque figura & planorum & solidorum prima, ita vt sicuti omnes animo conceptibiles figuræ planæ ad vnum triangulum, ita solidorum ad vnam pyramidem reuocentur, & in eam resoluantur. Et licet multæ possint esse pyramidum species, vt triangulæ, quadrangulæ, pentagonæ, &c. Aegyptij tamen potissimùm ad mysteria sua indicanda, quadrilateram pyramidem assumpsisse videntur. Quam duplicem statuunt, integram, & detruncatam; illam vti animabus corporibus alligatis, ita hanc toti Vniuerso applicabant, vocabantque Obeliscum seu digitum Solis, neque recto laterum tramite in punctum abibat, sed paulò antè apicem in pyramidem desinebat; quâ quidem mysticâ fabricâ quid voluerint, hoc loco ex professo indicare visum est; & primò quidem de pyramide propriè dicta, deinde de Obelisci mysterijs tractabimus, delibantes nonnulla ex Obelisco Pamphilio.

Cùm, teste Clemente lib. 6. Stromat. nihil apud Aegyptios actum sit mysterio non refertum, adeo quidem, vt vel ipsæ domus, templa, instrumenta, habitus, quos vel in Deorum cultu, vel in sacrificijs peragendis solenni pompâ portabant, imò ipsi, quos faciebant nutus & gestus, mysticum quoddam essent rerum altissimarum per huiusmodi significatarum [illegible]; certè nequaquam temerè, aut sine ratione, aut ornatus tantum gratia, vt multi perperam sentiunt, in hieroglyphica sua sapientia posteris repræsentanda Obeliscis vsos esse putabimus; sed summo studio, & insigni quâdam mentis inuestigatione eam sibi comparare voluisse figuram, quæ ipsamet mysterijs referta, mystico symbolorum contextui vndequaque responderet. qualem pyramidem quadrilateram esse in sequentibus copiosè monstrabitur; nam quicquid Hierophantæ particularium rerum sub symbolis expressarum descriptione connotabant, hoc totum in exteriori Obelisci, aut paramidis facie, veluti in Synopsi quadam, aut in saxeæ cuiusdam epigraphes rudimento [illegible] vniuersim repræsentabant; adeo vt in naturæ penetralibus nihil adeo absconditum sit, quod hic non præfiguratum videatur. Atque hæ sunt illæ maximæ columnæ, de qui-

Apud Ægyptios omnia mysterijs plena.

Obelisci figura mysteriosa.

quibus Iamblichus, in quibus veluti sub Sileno quodam Astrologiæ, Geometriæ, Musicæ, Arithmeticæ, Theologiæ, ac Philosophiæ reconditioris maxima quæuis mysteria recondita latent; & è quibus Pythagoram, Platonem, aliosque inter Græcos Philosophos doctrinam, & veram philosophandi rationem didicisse, in Obelisco Pamphilio ex Iamblicho ostendimus. Sed vt, quæ verbis tantopere iactamus, ea sic se habere, opere ipso monstremus;

Materia prima per Obelisci figuram indicata.

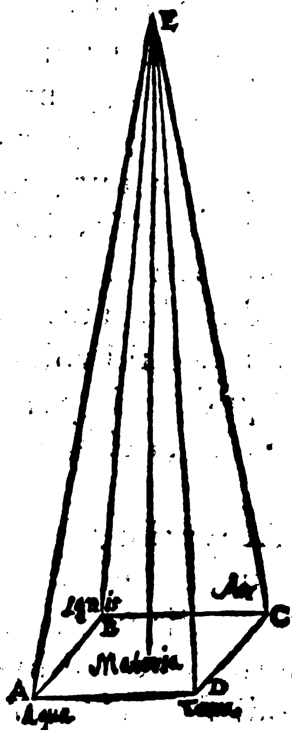
Dicimus primò, per pyramidem seu Obeliscum Ægyptios rerum naturam, & informem illam materiam, quæ innatum quendam ad formas recipiendas appetitum habet, repræsentare voluisse. Sic enim Abenephius sentit; verba eius sunt:

Abenephius.

وبصورة المثلاث فرغون كانوا يعنون العنصـــــــــــــــــــــر ☼

Artephi.

Hoc est: *Per ipsam figuram pyramidum signabant materiam primordialem.* Cui consentit Artephi Arabs in capite quo probat: *Ex puncto omnia;* & post eum apud Pierium Anonymus quidam citatus pulchrè deducit. Sicut enim pyramis à summo fastigio velut à puncto incipiens, per lineas, in superficies, & corpus abiens, paulatim in omnes partes dilatatur; sic rerum omnium natura ab vnico principio & fonte, qui diuidi nequit, nempe à Deo summo Opifice profecta, varias deinceps formas suscipit, ac in varia genera atque species diffunditur, omniaque apici illi & puncto, à quo omnia manant & profluunt, coniungit. Quo sanè optimè repræsentari videtur primogenia illa Mundi origo, quâ omnes Mundi partes conformatæ, illam, quam nunc videmus, speciem effecerunt. Erat enim olim Mundus informis & cœnosus, nondū discretis rerum notis integritatem suæ formæ adeptus; nam neque tellus centrum suum pro fundamento rerum omnium stabilierat, neque cœli perpetuus motus certâ sede voluebatur, sed omnia sine Solis vsu immota, tristique depressa silentio languebant; aliud extabat nihil, quàm informis diffusæ materiæ segnities, antequam principium illud, à quo producta & constituta sunt omnia, salutiferum vitæ motum depromens, Mundum Mundo redderet, cœlumque à terra, & pelagus à Continente distingueret. Quo tempore prima rerum Elementa quatuor, ex quibus ceu radice ac generis principio nihil non gignitur, per pyramidis quadratam basin repræsentata, ordinem suum ac formam propriam acceperunt. Aliam pyramidis rationem dat Agazaël Arabs lib. 1. de Astrologia iudiciaria, nimirum Astronomicam, in hunc sensum. Tradunt enim, inquit, in cœlesti illa machina circulum esse, sub quo Sol, & reliqua errantia sidera cursus suos circuitusque conficiant, & in quo omnium animantium vita, rerumque naturalium ortus atque interitus sit positus; adeo vt etiam Aristoteles lib. de ortu & interitu dicat generationis & corruptionis, omnisque mutationis vel

Mundus rudis, indigestaque moles.

Agazaël Arabs.
4 Elementa per Obelisci 4 latera indicata.

vel incrementi causam esse accessum & recessum Solis in circulo illo obliquo, quem ideo, quòd ab eo animantium vita dependeat, Astronomi appellârunt Zodiacum. Hunc igitur circulum, cui soli inter cœlestes circulos latitudo tribuitur, in duodecim partes, seu δωδεκαμόρια, quas mansiones vocant, partiuntur Ægyptij, iisque singulis singulos Angelos seu Dæmones, quos minores Deos appellant, præficiunt, aiuntque cum illis diuidi etiam inferiora omnia, adeo vt quicquid sub vno ex illis ad centrum vsque terræ continetur, id omne ei dodecamorio, eique præsidi Angelo subiectum dicatur; & hoc signum seu dodecamorium voluit esse veluti pyramidem quandam, cuius basis in Zodiaco, apex in centro terræ, de quibus sic Iamblichus lib. de myster. Ægypt. *Diuidentes*, inquit, *cœlum in partes duas, vel quatuor, vel duodecim, vel triginta sex, vel harum duplas, vel aliter quomodocunque; principatus his quoque præficiunt aut pauciores, aut plures. Rursum Ducem vnum his anteponunt, atque ita hic Ægyptiorum tractatus de principijs est veluti per pyramidem, quæ à basi, id est, à multitudine progrediens in vnum, ab vno descendit in multitudinem, ab Vno videlicet gubernatam, à Deo vndique indefinita natura, sub quodam termino definito fit imperiosè comprehensa, præcipuè verò ab excelsa omnium causa vnitate. Materiam verò produxit Deus materialitate, videlicet ab essentialitate subderiuata, quam Opifex vnitatem assumens, simplices, impatibilesque sphæras effecit, ipsam verò postremùm accepit ad generabilia & corruptibilia corpora conficienda.*

Zodiaci, Deorumque singulis eius partibus præsidentium distributio.

Iamblichus.

Cùm itaque in hisce Zodiaci pyramidibus omnia fiant, accessusque Solis ortum rerum, recessusque ab illis earundem interitum causet; certò minimè incongruè rerum omnium naturam per pyramidem repræsentarunt; imò singulis istis duodecim dodecamoriorum pyramidibus, totidem Horoscopos, Decanos Vsiarchos præfecisse, Author est, Mercurius cap. 8. ad Æsculap. quod sic incipit: Καὶ γὰρ δαιμόνων χορός, & sic deinceps, hoc est, *Circa ipsum quamplures sunt Geniorum cœtus, varijsque copijs conferendi; ac familiares, non procul ab immortalibus existentes; hanc autem regionem sortientes humanis Ephoros agunt; quæ autem à Dijs iubentur, exequi pergunt, turbinibus, procellis presteribus, ignis mutationibus, terræ motibus, insuper furia è bellis, impietatem vlciscentes.* Et paulò post: *Sol autem est omnis generis conseruator & educator.* & cœtera quæ sequuntur. quibus verbis nihil aliud insinuat, quàm diuersitatem effectuum ex diuersarum stellarum, in diuersis dodecamorijs existentium commixtione productorum.

Trismegistus.

Atque hi sunt duodecim illi Horoscopi Dij, quibus præesse dicit Pantamorphum cum septem Vsiarchis, de quibus multa citato capite Trismegistus; qui quidem nihil aliud sunt, quàm duodecim signa Zodiaci, quos illi duodecim minores Deos; & septem planetæ, quos Vsiarchos seu maiores dicebant Deos & Dæmones. Vnde Artephi loco suprà citato ita loquitur:

Zodiaci 12 signa cum Dijs suis.

Pantamorphos quis? Vsiarchi qui.

وكان في عين شمس الهيكل الشمس وفيه ثني عشر من الاعمود مدلين اثني عشر
البروج الاسرار العناصر

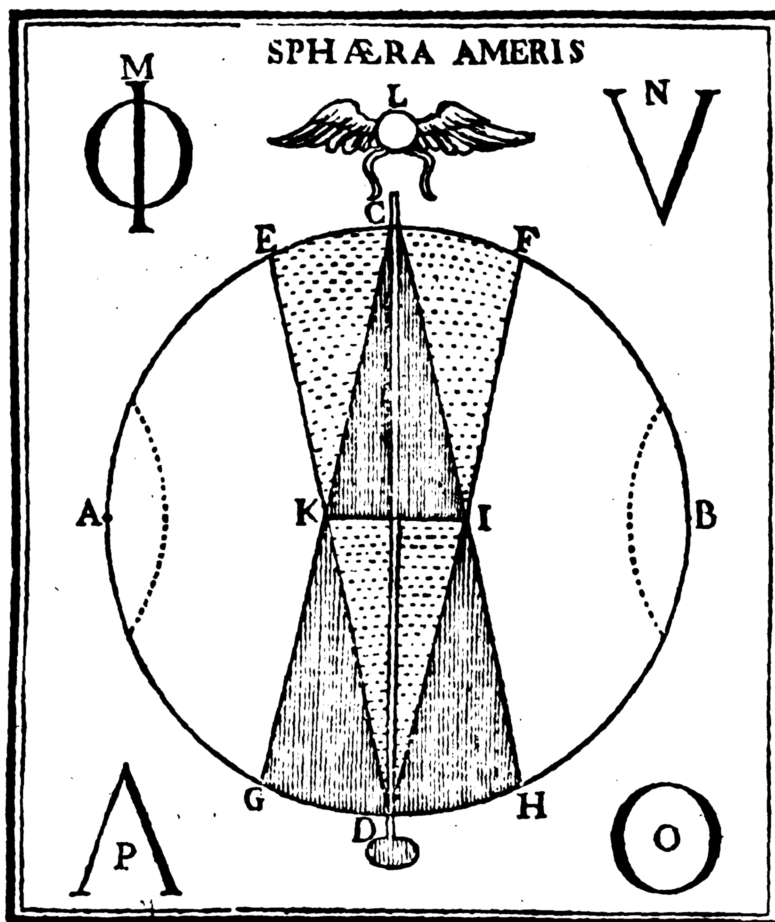
Artephi.

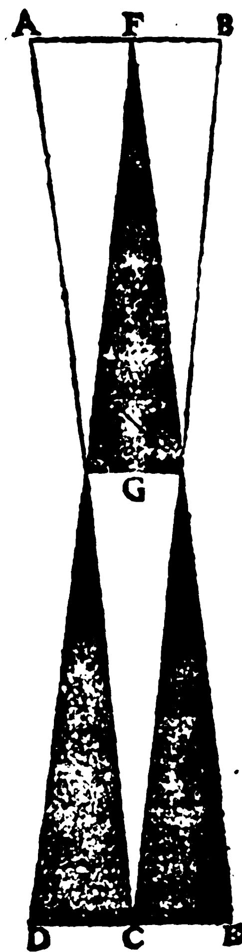
Fuit autem Heliopoli Templum Solis, & in eo duodecim columnæ, significantes duodecim signa Zodiaci, & Elementorum arcana: id est, duodecim Horoscopos

12 Obelisci Heliopoli.

pos Dæmones, veluti duodecim Solis quosdam Consiliarios, ac rerum omnium inferiorum effectores, ac fatorum arbitros dispositoresque. Erat autem hoc vnum inter cœtera dogmata Ægyptiorum, vt crederent, omnium rerum in hoc Mundo existentium perfectiones, bonorum item ac malorum corruptiones, latentes rerum consensus & dissensus, item spiritus & materiæ in vnum compositum coëuntium mixturam, non fieri, nisi

Sphæra Amoris.

pyramidali quodam progressu. Adeo quidem, vt ea entia, quæ ab omni corruptionis consortio remotissima sunt, pyramidis suæ basin supra Solis Lunæque vias in Zodiaco supramundano fundantia, apice suo deorsum verso corporearum rerum orbitam non tangant nisi in puncto. Contrà verò illæ res, quæ terrenæ mistionis inuolucro vestitæ in Mundo elementari cernuntur, pyramidis suæ basin contrario situ in corruptionis centro fundatam habentes, apice sursum verso, immortalium rerum orbitam non nisi in puncto minimo tangant. Hinc illam A B C lucis; hanc D E F tenebrarum pyramidem appellabant, arbitrabanturque pyramidem tantò plùs terrenis rebus immixtam, & tantò maiorem de luciditate sua iacturam facere, quantò plùs inferioribus terrenisque rebus immixta, approximauerit. Alteram verò, quantò plùs à rebus corruptibilibus remota ascenderit, deque terrena & corruptiua qualitate expeditior fuerit, tantò plùs lucis & fulgoris acquirere, donec in immensitate luminis, velut in mari gutta quædam absorbeatur, vt in suprapposita figura patet. Hinc animam lucidæ comparabant pyramidi; corpus tenebrosæ. Nam animam corpo-

Lucida & tenebrosa pyramis quomodo sumantur.

Rabbi Moses fol. 32.

poreis voluptatibus, & cœnosis delicijs immersam, grauem, torpidam, & tenebrosam; eam verò quæ rectæ rationis ductum secuta, ad incorruptibilium & cœlestium rerum contemplationem sese eleuauerit, lucidam, cœlestem, & Angelicam appellabant; à Zoroastre, ni fallor, edocti, qui eandem animam dicebat alatam esse; alas perdere, cùm corporeis cupiditatibus & vitijs acquieuerit; eas recuperare, cùm ijs repudiatis cœlestia petierit. Vnde Sphynges ἱερογλυφικῶς alatas efformabant. Sed & Animam hominis veluti igneæ naturę sub pyramidis forma adumbrare, vtpote quæ corpori non secùs ac basi, vel ignis fometto adhæreat, voluisse videntur, dum magnifica Regum atque Heroum sepulchra sub ingentibus pyramidibus construxerunt, vt testarentur, corpore soluto & corrupto animam superesse, quæ cùm summo Opifici visum esset, hoc est, circulo illo Hermetico 36500 annorum circuitu, aliud corpus subintrans electura sibi esset; eâ ferè ratione, quâ pyramis, vt Geometris notum est, vertice immoto manente, circumductâ basi, circulum describit, & toto corpore conum; vt circulus annorum illud curriculum significet, conus verò corpus, quod curriculo illo conficitur. Nam Ægyptiorum fuit illa opinio, de rebus in eundem statum 36500 annorum spacio restituendis, & ab illis se accepisse testatur Plato, cùm in Timæo ait, sic factam fuisse à Deo animam: vnam accepisse illum ex Vniuerso portionem, quæ procul dubio vnica puncto illi, quod in pyramidis vertice est, significatur; secundam autem primæ partis duplam; tertiam, secundæ sesquialteram & primæ triplam; quartam secundæ duplam; quintam tertiæ triplam; sextam primæ octuplam; postremò septimam, quæ partibus viginti sex primam excederet. Post hæc dupla & tripla interualla repleuisse. Quibus numeris certè nihil aliud significat, nisi expansionem illam linearum, quæ à puncto ad basin tractæ angulum efficiunt; & per interualla ipsas superficies, quæ lineis clauduntur. Ex quo apparet, illum hæc quoq; ab Ægyptijs accepisse.

Anima alata.

Quid Ægyptij per pyramides indicent.

Annus magnus Hermeticus quis?

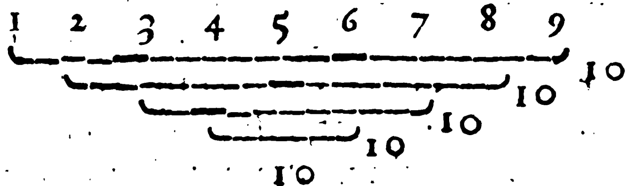
Animæ compositio ex Platone.

Nunc porrò, quâ ratione dicta mysteria per mysticos numeros in Obeliscorum figura contentos expresserint, videamus. Et primò quidem in Obelisco considerandus est apex, deinde basis, postea latera, tandem anguli, tàm plani, quàm solidi, & superficies. quæ omnia mysterijs nequaquam carent. Apex Obelisci supremum illud rerum, à quo omnia profluunt, denotabat fastigium. quid porrò dyas, quid trias in Obelisco denotauerit, cùm de ijs omnibus tùm in præcedentibus, tùm in Obelisco Pamphilio fusè egerimus, eò Lectorem remittimus; quare breuiter tantùm hoc loco, quæ sparsim hinc inde dicta sunt, repetemus. Et quidem dyadem per duarum quorumuis laterum linearum fluxum, triadem per triangulum, tetradem siue quaternarium numerum in Obeliscis exhibebant per quatuor latera; sed diuerso modo: Primò, in pyramidio quaternarium triangularem, deinde in reliquo trunco Obelisci quaternarium quadrilaterum. Per illum occultè innuebant Mundum Angelicum, in quantum ex centro diuinitatis, quæ per apicem Obelisci appositè indicatur, in naturam genialem diuinæ naturæ immediatum signaculum trigo-

Quatuor in Obelisco triangula, & quadrilatera quid significent.

no diuinitatis charactere insignitæ diffunditur; per quatuor latera Mundi quadripartiti præsidium in duodecim Mundi arces distributum. quod aptè singuli tres numeri, 4 triangularium superficierum denotant; 3 enim in 4 ducta, conficiunt 12: iterum 3 ad 4 iuncta vti 7 constituunt, ita totius naturalis perfectionis Genialis Mundi Sacramentum indicant. Quatuor verò latera triangularia ad quatuor latera quadrangula iuncta, 8 constituunt, influxus Angelicæ naturæ in Mundum corporeum aptissimum symbolum. Quibus si basis accedat pyramidis, iam enneadem mysticam Angelici & corporei Mundi symbolum, pulchrè indicabant; quem & 9 anguli solidi, qui in Obelisco quolibet considerantur, notabant. His denique si accederet apex pyramidis, iam 10 constituebantur, quo totius naturæ, & trium Mundorum, Archetypi, Angelici, ac corporei Mundi complementum innuebant. quem numerum tetras illa siue quaternarius numerus implicitè continebat; si enim 1, 2, 3, 4 ordine posita sibi inuicem iunxeris, prodibit decas illa mystica, siue tetractys, tanto à Pythagoricis silentio celebrata, tantis mysterijs inuoluta. Quæ per duos quinarios pulchrè indicabant, quorum priore influxum diuinæ naturæ in Mundum Angelicum, altero verò creaturarum siue corporei Mundi sinum, quadrangula basi sursum versus centrum continuâ diminutione laterum facta, notatum, aptè insinuabant. Præterea vnitatem formalem in sinu diuinitatis latentem per apicem indicatam cuicunque rerum ordini adiunxeris, semper 10 constitues, rerum omnium complementum, diuinæ per-

Vnitas formalis Dei per apicem indicata.

fectionis typum & exemplar. Si enim 1 ad 9 tripartitam Angelici Mundi triadem adiunxeris, 10 constitues, numerum omnia exhaurientem, typum diuinitatis, omnia complectentem. Si ad 2, in quibus vnitas duplicata residet, 8 iunxeris, habebis Angelicæ, per vnitatem formalem in Mundum inferiorem influxum, videlicet in Mundum sensibilem, per 8 cubicum numerum aptè insinuatum. Si iterum 3, id est, Triadem illam totius perfectionis exemplar, 7 perfectionis mundanæ symbolo adieceris, habebis iterum 10. Si quaternarium, siue tetractyn illam tantopere à Pythagora celebratam, 6 siue senario numero operationum mundanarum symbolo adieceris, denuò resultabunt 10. Si denique 5 duplaueris, id est, duos quinarios simul iunxeris, idem denarius numerus emanabit. Vides igitur quomodo ordines mundanarum constitutionum sibi inuicem adiuncti semper producant 10, id est, vnitas formalis in singulis Classibus implicata, reliquis numeris creatarum rerum symbolis adiuncta, semper 10 constituat; totius Vniuersitatis cum Authore suo aptum hieroglyphicum. Præterea 1 ad 2 iuncta dant iterum triadem; hæc ad triadem iuncta generat tetradem; & hæc rursus tetradi iuncta, pentadem; & sic

sin-

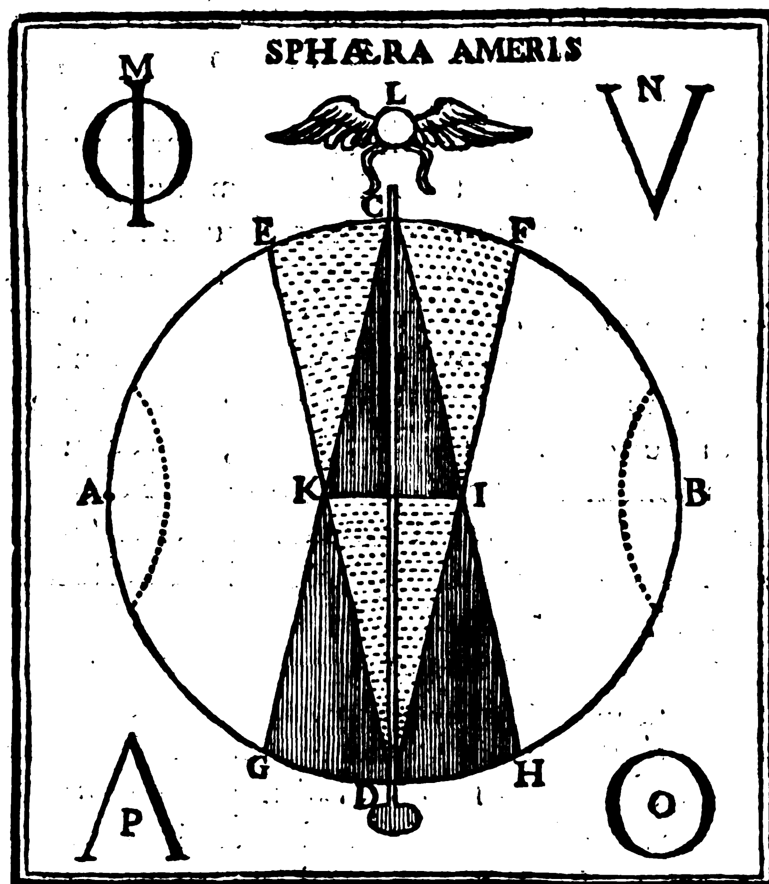
singulis numeris ordine naturali continuatis illa adiuncta generat hexadem, heptadem, octadem, enneadem, decadem omnium complementum, vltra quam nullus alius, nisi replicatus numerus datur. Hanc itaque philosophiam mysticam sub numeris opportunè in Obeliscorum figura exhibuerunt Veteres.

CAPVT IV.

De Sphœra hieroglyphica amoris omnia connectentis.

Reperitur non rarò inter hieroglyphicas inscriptiones character quem ΦVAO, *Philo*, id est, amorem vocant Ægyptij, signantque eum hoc

Sphœra Amoris.

modo ⊕ I. Constructusque est è literis nominis ΦVAO, sphœramque amoris exprimit; Φ enim Sphœram ABCD cum diametro CD exhibet, cui Λ anima Mundi siue triforme Numen incubat; V lucidam pyramidem F E D, siue descensum animæ Mundi ex supernis ad inferna, notat; Λ contrà nigram pyramidem G H C, siue ascensum, siue ex infernis & materialium rerum miscella motum signat; O denique ambitum sphœræ ABCD, siue cyclicas animæ Mundi per omnia Mundi membra conuersiones arcanè innuit. Poli huius sphœræ sunt A B, circa quos sphœra amoris

vertitur; æquator ἰσημερινὸς est CD; tota autem sphæra, vt dixi, ex voce ΦVΛO componitur, estque μονόγραμμον Ægyptiacæ vocis ΦVΛO. Atque hæc vox ponitur in Bembina tabula in inferiori Selide in tabella quadam, quam homo κανθαρόμορφος siue Scarabæi formam indutus, inter vlnas continet, estque mundanæ constitutionis, vniuersarumque Mundi partium ordinis symbolum. Cùm itaque hæc naturæ fabrica plena mysterijs, atque adeo concinna singularum partium, ex puncto in infinitam propè peripheriarum amplitudinem emanantium adaptatio sine vinculo consistere non possit, aptè sanè vocem amoris nomine insignitam reposuerunt, vt eo videlicet Mundum sine amore siue vnione partium conseruari nequaquam posse, indigitarent, iuxta illud Orphei:

Μοῦνος γὰρ τούτων πάντων οἴηκα κρατύνεις.

Hæc litera Amoris in Mundo processum denotat.

Et quoniam totam Mundanæ sphœræ fabricam hoc amore replet, aptè sanè nomen amoris in ipsa sphœra expresserunt. Amor enim non tantùm versus inferiora demittit radios, quo cuncta viuificet, verùm & virtute naturali seu magica naturarum cognatione sursum attrahit, & in amplexus mutuos plena conuersione compellit. Sic enim fit progressus vel descensus à Deo, seu vt Platonicè loquar, Animâ Mundi per Mundi res vniuersas, vsque ad materiem, quem processum descensumque aptè pyramidalis litera Λ refert; & hinc per naturam denuò reditus, ad naturæ præsidem, videlicet Monadem illam indiuiduam pyramidis mundanæ apicem. Similiter ascensus ad vastissimorum cœlorum peripherias per intermedia Mundi spacia à centro Vniuersi, non absurdè per radiosum seu inuersæ pyramidis literam V indicatus, quid aliud significat, nisi magicam illam amoris superiora inferioribus connectentem catenam, in reciproca singularum partium conspirationem defixam? Vnde non malè amorem ita summus Philosophus Areopagita definit, vt quidam sit *Circulus à bono in bonum perpetuò reuolutus*. Nam vt à Deo incipit, & allicit, perfectæ pulchritudinis rationem præsefert; vt autem in Mundum transit, amor potissimùm dicitur; voluptas denique, prout in Authorem remeans pulchro exemplari, pulchram imaginem, pulchrâ reuolutione conuertit. In hoc circuitu per omnia penetrans, sursum eadem secum, deorsumque volui continuò facit; non secùs ac Solis simplex radius per se vniformis in cœlo lucem, splendorem in æthere, in elementis lumen, in mistis corporibus colorem lucidum creat. Patet itaque quòd amatorius ordo sit causa conuersionis in rebus omnibus ad diuinam pulchritudinem & formam principem, atque (vt verbis Procli vtar) reducat sequentia ad illam, omnia, eique coniungens, & coniuncta confirmans, & mox inde sequentia replens, diuini luminis dotes inde scaturientes per vniuersa distribuat. Quod quidem Aegyptijs aliud non fuit quàm Anima Mundi, siue Triforme Numen, rerum omnium in Mundo causa & origo; quam aptissimè sanè expresserunt in hieroglyphico Schemate inferiùs posito alati globi serpentibus hinc inde prosilientibus circumsepti, mundano Systemati supraposita figura. Atque globus quidem nihil aliud, quàm Orbem primò archetypum, deinde Vniuersi designat, vt in præcedentibus probatum est.

Quid Amor propriè sit iuxta Dionysium.

Amatorius ordo causa rerum.

Alis,

Alis, teste Macrobio, Martiano, & Apuleio, vis subtilis & celer omnia penetrans in Mundo denotabatur; vt vel hinc alatam animam Aegyptios tradidisse mirum non sit, cùm plerique Platonici è Zoroastris doctrina Aegyptiorumque id passim doceant. Serpentem verò fœcundi Spiritus symbolum esse Porphyrius apud Eusebium l. 2. c. 3. Euangelicæ præpar. abundè docet, adeoque clarè à Virgilo ostenditur, vt ad hoc symbolum Animæ Mundi omnia penetrantis viuificantisque vnicè respexisse videatur, dum canit: *Macrobius. Martianus. Apuleius. Porphyrius.*

Principio Cœlum ac terras, camposque liquentes, *Virgil. Maro. l. 6. Aeneid.*
Lucentemque globum Lunæ, Titaniaque astra,
Spiritus intus alit, totamque infusa per artus
Mens agitat molem, & magno se corpore miscet.

Meminit huius hieroglyphici Barachias Abenephi Arabs lib. de Veterum Aegyptiorum disciplinis, quem, volente Deo, breui latinitati donatum publici iuris faciemus. ita autem dicit: *Abenephi. De Obeliscis Pharaonis.*

والدور مجنح ملتف بحيات هو علامة نفس وروح العالم

Globus, inquit, *alatus, serpentibus circundatus dum pingebatur, symbolum erat animæ seu spiritus Mundi*. Et ex Tabula Bembina id clarum fit, vbi ijs hieroglyphicis Schematis, quæ magna mysteria continere censebantur, plerumque hoc symbolum ad faciliorem animæ Mundi attractum ponebatur. patet hoc ex eo, quod sub Throno pantomorphæ naturæ eiusdem Tabulæ hisce hieroglyphicis expressum ponitur; vbi super alatum globum serpente sceptrigero instructum characteres sacri currentes; circulus, hemisphærium, atque character ⲭⲙⲁⲧ figura posita, hunc sensum faciunt. Coniungitur inferius ei, quod superius, virtute Animæ Mundi omnia viuificantis, cuius imperio omnia subsunt. Hieroglyphica vnà cum lectione eorundem sequuntur.

Coniun gitur
inferius ei quod
superi us est,
virtute animæ Mundi
omnia viuificantis.

cuius imperio omnia subsunt.

Porrò quomodo Amor animam Mundi moueat, ad omnibus Mundi partibus sese insinuandam, pulchrè declarat Hierotheus. Ait enim *amorem esse vim quandam Animæ Mundi proprium, rebusque insitum, quæ superiora mouet ad inferiorum prouidentiam; inferiora, vt versus sublimia conuertantur; æqualia denique ad socialem inuicem sui communionem*. Vnde meo quidem iudicio, Amorem rectissimè statuas vt desiderium quoddam boni pulchrique, vel bonitatis per pulchritudinem ipsam conferendæ vel accipiendæ, videlicet cuius potestas veluti vnius sit magnitudinis dimanatio, cuius pun- *Amoris definitio. Hierotheus.*

punctum vel apex sit primus in Deo progressus per Mundum triplicem triplicitèr distributum, finis autem in ipsa materie, cuius denique quædam sit infinitudo circa verticem, potentiæ meræ infinitudo circa materiem, connexionis virtus infinita per omnes naturæ intermedios gradus. Nunc ad amorem redeamus, cuius prior effectus est Vniuersum. Amor enim, teste Dionysio, non permisit Regem omnium sine germine permanere. Idem propagandi studium ab Authore primo in omnes eiusdem imagines dimanauit. Per hunc enim Intelligentiæ cœlos mouent, & sequentibus omnia sua munera largiuntur. per hunc sidera suum lumen in Elementa diffundunt, ignis aëri, aër vim suam communicat aquæ, aqua terræ, elementa simplicia mistis quibusque siue compositis rebus, plantæ & animalia speciei suæ multiplicandæ desiderio largiuntur, iuxta illud Georg. 3.

Amoris vis in Vniuerso.
Dionys. Areop.

Omne adeo genus in terris, hominumq́ꝫ, ferarumque,
Et genus æquoreum, pecudes, pictæq́ꝫ volucres
In furias ignemq́ꝫ ruunt; amor omnibus idem.

Per eiusdem amoris impulsum obediunt vicissim inferiora supernis maximè. Sic terra tractabilis aquæ, & hæc in aërem deinde resoluitur, aër in ignem, ac dein per poros insensibiles digesta in æthera, sublunaris substantiæ portiunculæ firmioris paulatim concretionis, atque coaguli particeps, rapitur altiùs in cœli occultas fibras, vbi quemadmodum in animantibus fieri solet, elaborata magis magisq; apponitur primùm, inde agglutinata assimilatur penitùs, & in cœlestem indolem transmutatur. Quis igitur iam non videt, quàm apposité monogrammum illud vocis ΦΥΛΟ Vniuerso adaptetur; certè cùm hoc paulò profundiùs scrutarer, tunc illud Iamblichi verum esse cognoui; *Characteres Ægyptiorum haudquaquam fortuitò, aut temerè, sed magno ingenio ad naturæ exemplar fabricatos esse.* vti in hoc vel maximè elucescit; in quo sub duabus pyramidibus contrario processu implicatis in charactere sphœrico Φ, subitò coluri, meridiani, tropici, & æquator, amoris Mundi, id est, Solis semitæ (in Sole enim maximè amor viget mundanus) tota deniq; amoris sphœra elucescit; vt vel hinc intelligeretur, Amorem per Vniuersum diffusum omnibus in rebus esse. Cùm verò magna rerum in hoc Mundo sit diuersitas, necessarium est, eum ex contrarijs sæpe nasci: neq; enim vlla pars Mundi alteram odit, nisi amore sui, vt pulchrè in explicatione conuiuij Marsilius docet; & rursum eum esse contrariorum maximè effectricem causam; vnde illud Plautinum oppidò eleganter.

Iamblichus.
Marsilius.
Plautinus.

Diua Astartha hominum, Deorumq́ꝫ vis, vita, salus, rursum eadémq́ꝫ est
Pernicies, mors, interitus, mare, tellus, cœlum, sidera.
Iouis quæcunq́ꝫ templa colimus, eius ducuntur nutu, & obtemperant.

Hinc Orpheus in Argonauticis non sine causa hunc Amorem, vt Mundi genium, & magnum antiquissimumq; laudat. Cùm enim Chaos ante Mundum posuerit, ante Saturnum Iouem, & cœteros Deos; Amorem sanè in sinu ipsius Chaos constituit, eundem adeo sic definiens, vt principium, quo res informis ornamentum, seu κόσμον, perfectionemque desiderat.

Atque hæc de Geometria sufficiant.

SECTIO III.

De Musica Hieroglyphica.

SERENISSIMO S. R. IMPERII PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO

IOANNI FRIDERICO

Duci Brunsuicensi, & Lunæburgensi,

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

N partem Operis mei quod molior, Serenissime Princeps, *vt venias, magis mea interest, quàm* Tua. Tibi *enim laborandum non est, vt famam aucuperis benè merentis, quippe quam æternùm stabiliuisti. Mihi autem prouidendum imprimis, ne cuiquam ingratus esse videar. Vt igitur aliqua ex parte & beneficijs in me* Tuis, *prolixè Musæum meum, dum Romæ commorareris, augendo, collatis, & officio meo respondeam; elegantissimam Veterum Ægyptiorum Musices harmoniam opera mea tenebris erutam, in luce humanitatis* Tuæ *collocandam esse iudicaui; vt quod Operi ex ingenio meo deest, ex serenitate familiæ & vultus,* Tui *mutuetur. Accipe itaque munus, quo pro magnæ mentis* Tuæ, *virtutumq́ heroicarum, harmonia delectaris; vel ex hoc ipso summorum Principum non vltimus habendus, quòd illâ nimirum arte capiaris, quâ Deus, & suppares Moderatores, omnia numero, pondere, & mensura administrant. Vale Germaniæ & Imperij decus.*

CA-

CAPVT I.

De inuentione & etymologia Musicæ.

YTHAGORÆ opinio fuit à posteris Philosophis vnanimi conspiratione recepta, Deum Mundum conditurum, harmonicis proportionibus vsum fuisse. Sacro textu quoque attestante, Deum in numero, pondere, & mensura cuncta produxisse nouimus. Cùm itaque rerum omnium ideæ harmonicis constare numeris comprobentur, ijs supremam omnium ideam minimè carere aut posse, aut debere, necesse est. Hinc Musica humanis diuinitùs inserta pectoribus, statim à primis Mundi incunabulis suum vigorem exeruit; quod quomodo contigerit, hoc loco explicandum duxi, repetentes nonnulla ex nostra Musurgia.

Harmonicis proportionibus Deus vsus est in creatione Mundi.

In hoc Mundano rerum theatro, nihil sono magis obuium. Is tamen vti adhuc nunc, ita etiam primæuæ iam mortalium genti variam dedit inuentionis suæ occasionem opportunitatemque. Atque imprimis ventorum, vti & quorundam animalium, sibili, quos primi illi mortalium per campos hinc inde dispersi identidem percipiebant, primam quoque occasionem dederunt fabricæ fistularum, quas ad similitudinem naturæ ex auena, arundine, tibijs gruum, alijsque cauis plantarum thyrsis efformabant. Concauorum verò corporum sonitus strepitusque, variam pulsatilium instrumentorum suppellectilem peperit. Cùm enim primæui mortalium, vt plurimùm rusticæ & pastoritiæ vitæ operam darent, ibique sua figerent habitationis tentoria, vbi pinguia occurrebant pascua, & loca aquis irrigua, & consequenter iuncis, arundinibus, papyris, similibusque fistulosæ prolis germinibus abundarent; fieri non potuit, vt gens tota die plerumque otiosa, sine nonnullâ mentis relaxatione consisteret. Verisimile igitur est, hos homines ex dictis fistulosis thyrsis primùm lituos sibi varios formasse, & quidem non minori, quàm hoc tempore pastores, cæterosque, qui rusticam vitam agunt, facere videmus, artificio; & forsan etiam maiori, vtpote qui tum ingenio adhuc erant vegetiori. Cùm præterea ijdem primi mortales fabrilem artem (vtpote sine qua humani generis societas periret) vt plurimùm callerent; fieri sanè non potuit, quin ex casuali subinde diuersorum corporum collisione inter laborandum varios sonitus ac strepitus excitarent; vnde admodum probabile est, eos hâc occasione in variam pulsatilium instrumentorum notitiam peruenisse, eâ prorsùs ratione, vti nobis hodierno die subinde contingit. Musica igitur non à Græcis, aut Ægyptijs, aut Chaldæis, sed à primis ante diluuium hominibus primam habuit suæ inuentionis originem; imò si omnes homines è Mundo præter paucos pueros rerum ignaros, tollerentur, hosce tamen tùm necessitate cogente, tùm casu & experientiâ cum tempore in varias inuentiones humano generi necessarias incidere posse nihil dubitem; inuentiones enim rerum homini insitæ sunt, nec libris solùm

Prima principia Musicæ & origo.

Ex arundinibus prima fistularum rudimenta.

Instrumentorum Musicorum origo.

Omnes inuentiones videntur fuisse casuales.

folùm discuntur, sed & intellectu aliquo insigni, necessitate cogente, vel casu, aut experientia, vel genij suggestione eruuntur. Musicam igitur iam à principio fuisse, præterquam quod sacræ Litteræ id luculenter testentur, ipsa etiam ratio dictat, vt dixi. Certè 4 cap. num. 21 Genescos Musicorum instrumentorũ inuentio Iubali apertè adscribitur his verbis:

ושם אחיו יובל הוא היה אב כל תפש כנור ועוגב׃ — Iubal Author Musicæ.

Et nomen fratris eius Iubal; ipse fuit pater tractantium, siue pulsantium Cytharam & Organum. vbi 70. habent, οὗτος ὁ καταδείξας ψαλτήριον καὶ κιθάραν; *hic fuit qui monstrauit Psalterium & Cytharam.* Qualia verò fuerint instrumenta ab ipsis inuenta, habetur in Musurgia nostra capite de Musica Hebræorum. At verò post diluuium Aegyptij primi fuerunt perditæ Musicæ instauratores. Hi enim à Chamo, & Mesraimo filio eius instructi Musicam in tantum illustrarunt, vt vel ab Aegyptio verbo *Moys* Musica etymon suum sumpserit, eò quòd ad stagnantes Nili paludes, occasione arundineæ, papyraceæque sobolis (ex qua lituos suos efformabant) ibidem copiosè repullulascentis, inuenta, ac instaurata sit. — Musica in Ægypto inuenta.

Musica itaque sine dubio, vti ab Aegyptiaca voce ⲙⲱⲟⲩ, quod aquam notat, deducta fuit, ita inuentionis Musicæ primordia palàm indicare videtur. Quin Mosen ab aquis, vnde extractus erat, nominis sui etymon traxisse, non alio testimonio quàm sacri Textus indiget, verba eius sunt: — Mosis etymon.

ויגדל הילד ותבאהו לבת פרעה ויהי לה לבן ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתהו׃

Adultum verò tradidit filiæ Pharaonis; quem illa adoptauit in locum filij, vocauitq́ nomen eius Moyses, quia ex aquis extraxi eum. E quibus verbis clarè patet, hoc nomen Moysi non à parentibus, nec ab aliquo alio ex Hebræorum Gente, sed ab ipsa Pharaonis filia inditum esse; quæ cùm præter vernaculam Aegyptiam aliam familiarem non haberet, certè inuentum puerum eam, Aegyptio nomine Moysem, quasi diceret, ex aquis seruatum, appellasse, in confesso est. Quin & antiquissimi Scriptores, Philo, & Fl. Iosephus clarè ostendunt, quorum ille in vita Moysis ita differit: Εἶτα δίδωσιν ὄνομα, θεμένη Μωσῆν ἐτύμως, διὰ τὸ ἐκ τοῦ αὐτὸν ἀνῃρῆσθαι. Τὸ γὰρ ὕδωρ Μῶς ὀνομάζουσιν Αἰγύπτιοι. *Post hæc nomen ei datur sumptum ex re ipsa, quòd esset ex aqua sublatus: nam Ægyptiorum lingua, Mos, aqua dicitur.* Hic verò l. 2. de antiq. Iudæorum ita dicit: Καὶ αὐτῷ τὴν ἐπίκλησιν ταύτην ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος ἔθετο εἰς τὸν ποταμὸν ἐμπεσόντι, Τὸ γὰρ ὕδωρ Μῶ οἱ Αἰγύπτιοι καλοῦσιν, ὕσης δὲ τοὺς ἐξ ὕδατος σωθέντας; συνθέντες οὖν ἐξ ἀμφοτέρων τὴν προσηγορίαν αὐτῷ ταύτην τίθεν). *Et quia proiectus fuerat in flumen, ab hoc casu nomen sortitus est. Aquam enim Ægyptij* Μῶ *vocant,* ὕσης *verò seruatum. Quare compositâ voce ex vtrisque nomen Moysi fuit inditum.* Hisce astipulatur R. Abenezra, etsi eum Monios (voce, vt ego reor, corrupta) Aegyptiacè dictum tradat. Verba eius sunt:

שם משה מתורגם מלשון מצרי בלשון הקדש ושמו בלשון מצרי מוניוס ובן כתוב בספר עבודת האדמה הנעתק מלשון מצרי אל לשון קדיים גם ככה בספרי חכמי יון אולי למדה חבת פרעה לשננו׃ — R. Abenezra

Q Est

Est nomen, inquit, *Mosis traductum de lingua Ægyptiaca in linguam sanctam, & nomen eius in lingua Ægyptiaca fuerat Monios. Ita scriptum est in libro de cultu seu seruitute terræ, traducto de lingua Ægyptiaca in linguam Æthiopicam. Et ita quoque legitur in libris Sapientum Græciæ, forsan filia Pharaonis didicit nostram linguam.* Quicquid sit, hanc vocem, Moses, Aegyptiacam à voce Copta ⲙⲱⲟⲩ dictam, in Pentateucho Copto Vaticano clarè ostenditur; in quo vti & in Thesauro nostro Copto, *Aqua*, ⲙⲱⲟⲩ ✠ vel cum articulo præposito ⲡⲓⲙⲱⲟⲩ ✠ dicta passim reperitur: vox scilicet à ⲙⲱⲓ ✠ ⲙⲱⲥ ✠ ⲙⲱⲛⲓⲱⲥ ✠ non discrepans. Textum Copto-Arabicum adiungendum hic duxi:

ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϣⲱⲡⲓ ⲛⲁⲥ ⲉⲩϣⲏⲣⲓ ⲁⲥϯⲣⲉⲛ ⲡⲉϥⲣⲁⲛ ϫⲉ ⲙⲱⲩⲥⲏⲥ ⲉⲥϫⲱ ⲙⲙⲟⲥ ϫⲉ ⲉⲑⲃⲉ ϯⲁⲓⲛⲉϥ ⲉⲡϣⲱⲓ ⲉⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲓⲙⲱⲟⲩ ✠

فلما شب الغلام ادخلته الى ابنة فرعون وصار لها ولدا ودعت اسمه موسي
قايلة اني انتشلته من المـــــــــــــــــا ۞

Et cùm iam creuisset, introduxit eum ad se filia Faraum, & factus est ei in filium, & vocauit nomen eius Moses; dicens, quia de aqua tuli eum. Cui & Clemens Alex. l. 1. Stromat. subscribit hisce verbis: *Deinde nomen imponit Regina Moyses, capta etymologia eò, quòd eum ex aqua sustulisset; Aquam enim Moy vocant Ægyptij, in qua moriturus fuerat expositus: Moysen enim vocant eum, qui ex aqua emersus respirauerit.* Ad quod haud obscurè alludit Targum Vzielidis his verbis:

ודבא רביא ואייתיתיה לבת פרעה והוה לה חביב והוא כביר וקרת שמיה משה
ארום אמרת מן מוי דנהרא שחילתה :

Et adultum venire fecit ad se filia Pharaonis, & fuit ei dilectus, & cùm iam validus esset, vocauit nomen eius Moyses: quia dixit (Min Moy) hoc est, de aqua eduxi eum. ⲙⲱⲩⲥⲏⲥ igitur Aegyptiacum est, non Hebraicum à ⲙⲱⲟⲩ & ⲟⲩⲥⲏⲥ, quod ex aquis seruatum dicit, vt benè Iosephus notat, compositum. Atque ex his colligitur, eos qui Musicam à voce Aegyptiaca ⲙⲱⲟⲩ ✠ quod aquam significare diximus, deriuant, eò quòd Aegyptij primi eam ad aquas inuenerint, haud inconuenienter sentire. Cùm enim in Aegypto papyrus & arundo ex stagnantis Nili lacunis copiosâ propagine pullulasceret; ex arundine verò prima fistularum & monaulorum inuentio extiterit; occasione fistularum arundinearum, quæ stagnantis aquæ soboles passim habentur, Musicã prima fundamenta sua iecisse, haud inuerisimile est. Vnde & Μῦσα quoq;, quòd artem Copticè significat, à ⲙⲱⲟⲩ, non male diduxero, cùm Ægyptios omnes artes occasione aquæ & fluminum reperisse, alibi fortassis abundè demonstraturi simus.

Musicorum instrumentorum origo.

Mercurius Trismegistus Musicæ cultor.

Mercurius itaque Trismegistus, curiosissimus rerum inuestigator, vt omnibus reconditioribus artibus & scientijs, quæ bono communi emolumenti aliquid adferre poterant, singulari curâ & studio eruendis incubuit, ita quoque Musicam tanquam mortalium animis placandis, supernisque contemplationibus præ cœteris aptam, excolendam duxit. Hinc om-

omnium ferè Mythologorum calculo eidem lyræ multiformis inuentio attribuitur. Et tametsi Musicæ artificiosæ singularis amator fuerit, illâ tamen vulgari & plebeâ relictâ, ad illam potissimùm, quæ in supremarum mentium mirâ distributione, rerùmque mundanarum concentu consistit, quæque ordinem & connexionem singulorum respicit, penetrandam, omnem laborem & industriam conuertit; harmonicorumque modulorum portionibus veluti magneticâ quâdam pyxide itineris duce ad reconditiorum rerum scrutinium vsus est. de quibus iam tempus est, vt disseramus. Lyra Multiformis Inuentum est Trismegisti.

CAPVT II.

Quod Hieroglyphica Musica nihil aliud fuerit, quàm scientia ordinis rerum Vniuersi.

REctè & sapienter Psellus in sua Musica ait, Τὴν μουσικὴν εἶπον οἱ παλαιοὶ συνέχειν τὸ πᾶν. *Musicam Veteres dixerunt continere omne.* Cùm enim oculos in totius Vniuersi ambitum attentiùs conijcerent, omnemque rerum ordinem, connexionem, varietatem, diuersitatemque cognoscerent; ipsum Musicam dixère, in quo consonum dissono, ima summis, summa medijs, media imis summisque, mirâ quâdam proportione respondeant. Atque de hac Musica loquitur Trismegistus, cùm dicit in Asclepio: *Musicam verò nôsse nihil aliud est, quàm cunctarum rerum ordinem scire, quæque ratio diuina sortita est; Ordo enim rerum singularum in vnum omnium artifici ratione collatus, concentum quendam melodiæ diuinæ dulcissimum verissimumque conficit.* Verùm quis sit hic concentus, & in quo consistat, hoc loco discutere visum fuit. Psellus. Ordo vniuersi musica est. Trismegist.

Quemadmodum igitur Musica, seu harmonia vocalis, in apta interuallorum distributione, qua toni supremi infimis, medijsque exacta proportione respondent, consistit; ita Tonorum quoque interualla eo pacto à se inuicem dependent, vt si ordinem eorum dissipes, totam meritò harmoniam confudisse atque turbasse videaris. Dissona quoque consonis adeo pulchrè applicantur, vt si ea ab inuicem separes, omnem harmonicæ symphoniæ dulcedinem destruas. Huius Musici arcani haud ignari erant Ægyptij; vnde ordinem rerum & mirum connexum paulò profundiùs trutinantes, ordinem rerum nihil aliud, nisi Musicam omnibus numeris absolutissimam dixerunt, in qua media imis summisque veluti grauibus & acutis, non sine quadam interuallorum proportione sibi consentiunt. Sunt soni neti, seu superiores in inferioribus, inferiores seu hypati in netis seu superioribus, & medij denique in extremis existunt. Qui diapason siue octauam concinit, continuò basin sibi substratam habet. Sicuti enim denarius numerus est vnitas replicata, ita & octaua basis replicatio iure est, cùm iuxta musicum epiphonema *De octauis idem sit iudicium*. Rursus qui basin personat, diapente, diatessaron, & reliqua harmonica interualla mox obtinet, & contrà, Vt proinde, ipso Aristotele teste, Musica res prorsùs cœlestis & diuina sit, totiusque mundani opificij rationem Aristoteles.

 exhi-

exhibeat. Quam & Ægyptij hoc epiphonemate indigitarunt:

ⲡⲓⲟⲩⲣⲁⲛⲟⲥ ⲁⲛⲱ · ⲡⲓⲟⲩⲣⲁⲛⲟⲥ ⲕⲁⲧⲱ · ⲡⲓⲁⲥⲧⲣⲁ ⲁⲛⲱ · ⲡⲓⲁⲥⲧⲣⲁ ⲕⲁⲧⲱ · ⲧⲁⲩⲧⲏⲥ ⲕⲁⲧⲉⲗⲁⲃⲉ · ⲡⲉⲙ ⲉⲩⲧⲩⲭⲉⲛⲉ ·

Cœlum supernum, cœlum infernum, astra superna, astra inferna, hæc accipe & sis fœlix. Insinuarunt itaque prædicto philosophico dicto admirabilem illum Mundi concentum, superiorumque cum inferioribus connexum; namque suprà diximus fusè Ægyptiacæ philosophiæ magnam partem in huius maioris cum minori Mundo analogiæ dependentiæque scrutinio constitisse. Cùm enim ad explorandas cœlestium corporum vires, eorumque harmoniam, initum fœdus, & sympathiam cum rebus naturæ inferioris animum sedulò conuerterent, quo modo scilicet nodoque cuncta deuincta cohærerent & consentirent; ad hæc quo pacto vis illa motrix & rerum omnium alumna è cœlo in vniuersum terrarum Orbem deriuaretur à Sole primùm, deinde à Luna, & reliquo cœlestium luminum Choro; paulò altiùs philosophantes, omnia in omnibus latere deprehenderunt.

Omnia in omnibus sunt

Homo compendium Mundi.

Et vt ab homine incipiam, eum dicebant creaturarum omnium præstantissimam, omnes totius Mundi partes in se continere. Nil enim est in maiori Mundo, quod in homine non reperiatur; qui filius est per omnia similis parenti, miraculum naturæ maximum extractum, & Nucleus quatuor Elementorum, summum Dei τέχνασμα, & consummatissimum Mundi exemplar, verè omnis creatura, quia est omnis Mundus, solusque hoc honore gaudet, quòd cum omnibus symbolum habet, cum omnibus operationem, cum omnibus conuersationem. Tota enim Mundi machina collecta & redacta est in Microcosmum, ita vt quod suprà est, infrà in homine quoque reperiatur. Corpus physicum, elementare, visibile, & tangibile ex terra; sidereum verò & astrale ad normam archetypi constructum. testatur hoc Plotinus, cùm dicit, latere in homine rerum omnium semina. Picus quoque ei assentiens in Heptaplo suo ait, Deum in hominem velut operum suorum omnium compendium omnia congessisse. Plato non absimilia de homine in Timæo retulit: nam ratione Angelum, motus celeritate Cœlum, oculis Solem & Lunam, vegetatione plantam, sensu animal, essentia lapidem eum præfigurare notius est, quàm dicere libeat.

Plotinus.

Picus Mirand.

Plato.

Nec solùm hominem dicebant omnia in se continere, sed vlteriùs per analogiam quandam progressi, etiam ipsa animalia plantasque in se superiora continere dicebant; quod verum esse, nemo vel mediocriter in puluere philosophico versatus negare audebit. Atque vt ordiamur à volucri bestiola, quam Claudius Athenæus scarabæum appellat, alij stercorarium, eo vt nil frequentiùs ita nil mirabiliùs in tota rerū natura occurrit. Nam Solis & Lunæ Congressum & Nouilunium secreta naturæ perscrutantibus hoc modo facilè indicat, dum particulam quandam ex bubulo aut asinino stercore pedibus tam diu, vsque dum in sphœræ imaginem adaptârit, versat; quo in terram 28 dierum spacio defosso, mense nimirum periodico, eo tandem aperto, prolem vi siderum progenitam educit. Sed de hoc pluribus Horus in hieroglyphicis. De Ariete quoq;

In bestijs superiora insunt

Mira de Scarabæo.

ad vtrumque æquinoctium cubandi rationem mutante; de Gallo gallinaceo, eiusque mira ad Solem sympathia; de Parra aue, quæ eo ipso die, quo Sirius exoritur seu Canis maior, non apparet, donec occiderit; de Oryge quoque bestia Ægyptijs nota, Sirium, dum supra Horizontem moratur, contrà stante, fixisque oculis eum contuente atque adorante multa Plinius, Ælianus, alijque Authores. Nec mirum est, cùm etiam sideris huius exortum sentiant maria & terræ, multæ denique feræ & pisces expauescant; feruent maria, fluctuant in cellis vina, mouentur stagna, & canes in rabiem aguntur, Auicula linaria vocem remittit, ac sensim obmutescit. Sic Arcturo Galerita, Procyone exoriente Luscinia, Coccyx, aliæque canendi intermittunt. Quæ omnia non fierent, nisi inferiora in superioribus, & contrà, per admirabilem illum rerum in vnum consensum, esse reperirentur. *Arietis natura. Gallus. Parra auis. Oryx. Plinius. Ælianus. Linariæ auiculæ ad Sirium sympathia.*

In plantis quoque, quicunque scrutandæ naturæ auidus est, ipso die Solstitij, miracula obseruet, potissimùm in folijs salicis, populi albæ, vlmi, tiliæ, & oleæ; ex eorumque intuitu non perfunctorio animaduertet tropicam harmoniam, visibilemque sympathiam, quam dictarum arborum folia eo ipso die Solstitij cum Sole palam ostendunt: supinas enim foliorum partes aliâ facie cœlum intueri obseruabit, quàm quâ spectauêre pridie. Nil dicam hîc de cicoreo, malua, calendula, pratensi loto, heliotropio, thithymallo, helioscopio, omnibus Solisequis: nil de Lunaria, motus Lunæ, mutationesque subeunte. Cœpa certè, vt est apud Plutarchum, decedente Luna reuirescit & congerminat; eâ verò adolescente & crescente marcescit. Quæ res olim effecit, vt Sacerdotes Ægyptij cepas non ederent, quòd solæ olerum omnium contra Lunaris sideris incrementa damnaque vires minuendi augendique habeant contrarias. *Mira plantarum. Herbæ Solisequæ. Cæpas cur Ægyptij non comederent.*

Sed ne quicquam de lapidibus omisisse videamur, quid mirabiliùs ea gemma, quam Cardanus scribit, fuisse in digitis Clementis VII. Pontificis? Nam aureolam habebat maculam, quæ iuxta Solis motum singulis diebus oriens & occidens circumageretur. Consimilis virtutis lapidem, Leonem X Pontificem habuisse idem tradit Cardanus, quæ pro varietate luminis Lunæ ex cæruleo in candidum transibat. Sic Helioselenus lapis, congressum Solis & Lunæ, teste Proclo, quodammodo imitatur, & colore figurat. Magnetis quoque stupenda miracula, veram illam superioris Mundi sobolem, qui profundiùs scrutabitur, fatebitur, quicquid in cœlo motuum, in terra virtutum, naturam in hunc vnicum congessisse; vti nos exactè in nostra Magnetica arte demonstrauimus. *De gemmarũ miraculis. Cardanus. Proclus.*

Est itaque in terris Cœlum, Sol, Astra; est Saturnus, est Mercurius, Iuppiter, Mars, Venus, Luna. Licet itaque in hac inferioris Mundi natura, vel si mauis, in rebus terræ, aspicere Solem, Lunam, Astra, Planetas. Vnde Ægyptij, teste Proclo, & Iamblicho, sentiebant mira fieri posse ab homine eius consensus gnaro: teste quoque Manethone affirmabant, quaslibet Mundi res naturales, à stellarum radijs propriè illis dicatis, peculiari charactere virtutis earum participe insigniri, earumque virtutem diffundi in res, quibus applicantur. Aiebant enim, teste Iamblicho & Pro- *Quæcunque sunt supra, infra quoque sunt. Proclus. Iamblichus. Manethon.*

Proclo, animalia, vegetabilia, & mineralia ratione specificæ, aut indiuidualis constitutionis illorum, virtute aliquâ cœlitùs imbui, quæ certis rebus adeo quandoque familiaris est & amica, vt vltrò eis societur, pariat & obsequatur; alijs verò adeo contraria est, & inimica, vt earum operationes sistat & liget. Atque hinc, vt ego arbitror, origo magiæ naturalis, quæ à Sapientibus Ægyptiorum velut maximum in naturalibus rebus arcanum hieroglyphicis literis & symbolis semper tecta fuit, ne in abusus ab imperitis traheretur, vti nos (proh dolor) nostro seculo ingemiscere cogimur, cùm sublimissimam hanc scientiam, totius Philosophicæ disciplinæ apicem, tam miserè ignarorum hominum scriptis deprauatam, anilibusque superstitionibus refertam intuemur. Verùm, vt antequam de sublimi hac Ægyptiorum Philosophia ad alia transeamus, visum fuit hìc Procli verba adiungere, quibus superiùs dicta ita confirmantur, vt illa sola explicationis loco sufficere possent; sic enim ait in libro de Sacrif. & Magia: *Quemadmodum amatores ab ipsa pulchritudine, quæ circa sensum apparet, ad diuinam paulatim pulchritudinem ratione progrediuntur; sic & Sacerdotes antiqui Ægyptiorum, cùm considerarent in rebus naturalibus cognationem quandam, compassionemque aliorum ad alia, & manifestorum ad vires occultas, & omnia in omnibus inuenirent sacram eorum scientiam condiderunt; Agnouerunt enim & in infimis suprema, & in supremis infima; in cœlo quidem terrena secundùm causam, modoque cœlesti; in terra verò cœlestia, sed modo terreno. Nam vnde putamus plantas illas, quas Heliotropias nominant, ad Solis motum, Solem versus moueri, Selinotropias verò ad Lunam? nempe cuncta precantur, hymnosque concinunt ad Ordinis sui Duces. Alia quidem intellectuali modo, alia rationali, alia naturali, alia verò sensibili modo. Itaque Solisequa quomodocunque potest mouetur ad Solem; ac si quis posset audire pulsationem ab ea in aëre circuitu factam, profectò ille quendam per eiusmodi sonum erga Regem suum compositum aduerteret, qualemcumque potest planta conficere. Quamobrem in terra quidem aspicere licet Solem & Lunam, sed pro qualitate terrena; in cœlo autem plantas omnes, & lapides, & animalia, pro cœlesti natura vitam habentia intellectualem. Quæ quidem Veteres contemplati alia cœlestium, alia terrenorum, vnde diuinas virtutes in locum inferiorem, ob quandam similitudinem, deduxerunt. Nempe similitudo ipsa sufficiens causa est, ad res singulas inuicem vinciendas. Si quis enim Cannabim siue papyrum calefaciat, deinde subigat lucernæ proximæ, etiamsi non tangat, videbit subitò accensam Cannabim, quamuis non tetigerit ignem, accensionemque desuper ad inferiora descendere. Comparemus itaque Cannabim calefactam siue papyrum cognationi cuidam inferiorum ad superiora; appropinquationem verò eius ad lucernam, opportuno vsui rerum pro tempore, loco, materia; processum ignis in Cannabim, præsentiæ diuini luminis ad id, quod potest capere; accensionem denique Cannabis, ob quandam diuini seminis participationem. Quid verò de Loto dicam? Lotus implicat quidem in se folia ante Solis exortum, oriente verò Sole explicat paulatim, & quatenus Sol ad mediam cœli ascendit plagam, eatenus pandit folia; quatenus verò à medio petit occasum, gradatim folia contrahit: videtur hæc non minùs dilatatione contractioneq; foliorum honorare Solem, quàm homines corporis gestu, motuque laborum.* Et paulò post ait: *Non solùm verò in*

Magiæ naturalis origo vnde.

Proclus de sacrificio & magia.

Quantum valeat similitudo.

Mira de loto Ægyptiaca.

in plantis, quæ vitæ vestigium habent, sed & in lapidibus aspicere licet, imitationem & participationem quandam luminum superiorum; sicuti Helites lapis radijs aureis solares radios imitatur; lapis autem qui vocatur cœli oculus, figuram habet similem pupillæ oculi, atque ex media pupilla eminet radius. Sic diuinorum omnia plena sunt, terrena quidem cœlestium, cœlestia verò supercœlestium; proceditq; quilibet ordo rerum vsque ad vltimum, quasi vellet dicere, quæ super ordinem rerum colliguntur in vno, hæc deinceps dilatantur in descendendo, vbi aliæ animæ sub Numinibus alijs ordinantur. Deinde & animalia sunt solaria multa, veluti Leones, & Galli, Numinis cuiusdam Solaris pro sua natura participes. Vnde mirum est, quantum inferiora in eodem ordine cedant superioribus, quamuis magnitudine potentiaque non cedant. Hinc ferunt Gallum timeri à Leone quamplurimum, & quasi coli; cuius rei causam à materia sensuque assignare non possumus, sed solùm ab ordinis superni contemplatione, quoniam videlicet Solaris virtutis præsentia Gallo magis quàm Leoni conuenit. Confirmat hoc variâ Metamorphosi, quâ ait quandoque nonnullos Solares Angelos formis eiusmodi præditos comparuisse. Dæmones quoque visos Solares, leoninâ fronte, quibus cùm Gallus obijceretur, è vestigio disparuisse. Quod quidem Proclus ait inde procedere, quòd semper, quæ in eodem ordine constituta inferiora sunt, reuerentur superiora, quemadmodum plerique intuentes virorum diuinorum imagines, hoc ipso aspectu vereri solent, turpe aliquid committere. His dictis & explicatis, concludit tamen hisce verbis; *Vt autem summatim dicam, alia ad reuolutiones Solis circumuoluuntur, vti plantæ, de quibus diximus; alia figuram Solarium radiorum quodammodo imitantur, vt Palma, Dactylus; alia igneam Solis naturam, vt Laurus; alia aliud quiddam. Videre sanè licet proprietates, quæ colliguntur in Sole, passim distributas in sequentibus in Solari ordine constitutis, scilicet Angelis, Dæmonibus, animis, animalibus, plantisq́; atque lapidibus. Ideo Sacerdotij veteris Authores à rebus apparentibus superiorum virium cultum inuenerunt, dum alia miscerent, alia purificarent, &c.* quæ sequuntur.

Leones & Galli animalia solaria.

Angeli Solares.

Ecce Lector antiquorum Ægyptiorum Musicam, per superiora verba hieroglyphico velo tecta; quam tibi ideo fusiùs declarauimus, vt videres & meliùs illud, in quo ipsi maximè philosophandum existimarent, cognosceres. Cognito enim, & inuestigato superiorum cum inferioribus rebus connexu, per applicationem actiuorum cum passiuis mira, arte producebant; vnde in saxis & Obeliscis, quamuis non nisi hieroglyphicis tecta, ne ab indignis in abusum traherentur, sapientibus Solis proponebantur, vt testatur Democritus Abderita Philosophus in lib. cui titulus est Φυσικὰ καὶ Μυστικὰ; & Sinesius, qui in illum ad Dioscorum magni Serapidis Alexandrinorum Dei Sacerdotem Scholia composuit. Nam in Ægyptum profectus, apud magnum Hostenem in templo Memphis, vnà cum Sacerdotis filijs ministri officio fungebatur, & dum in templo cibum sumerent, repentè sponte suâ, lapidea apparuit in cinereo puluere scissa columna, ex qua πυξίδας βίβλων extrahentes, inuenerunt in eis aliud prorsùs nihil, quàm tria hæc:

Democritus Abderita. Sinesius Sacerdos in templo Memphis.

Ἡ φύσις τῇ φύσει τέρπεται,
Ἡ φύσις τὴν φύσιν νικᾷ.
Ἡ φύσις τὴν φύσιν κρατεῖ,

Hoc est:

Natura Naturâ delectatur,
Natura Naturam vincit.
Natura Naturæ dominatur,

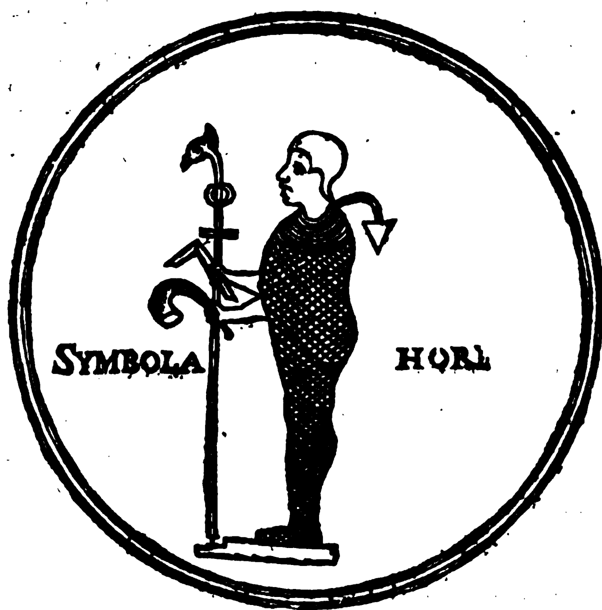
Quibus verbis, superioribus quasi parallelis, nihil aliud indicabant, nisi summa naturæ mysteria, quorum subsidio à Sapiente horum gnaro, naturæ artisque miracula perfici possunt.

CAPVT III.

Quomodo, quibusque hieroglyphicis Musicam mundanam expresserint Aegyptij.

MVsicam seu harmoniam mundanam expressuri Aegyptij Hieromantæ, puerum pingebant reticulatâ veste inuolutum, in cuius manibus erat sceptrum cucuphomorphon, siue Vpupæ capite insignitum, lituus & gnomon; à tergo verò trigonus dependebat, qui in globum resoluebatur, vti figura hîc apposita ex Mensa Isiaca, quam Tabulam Bembinam appellamus, deprompta, manifestum fit.

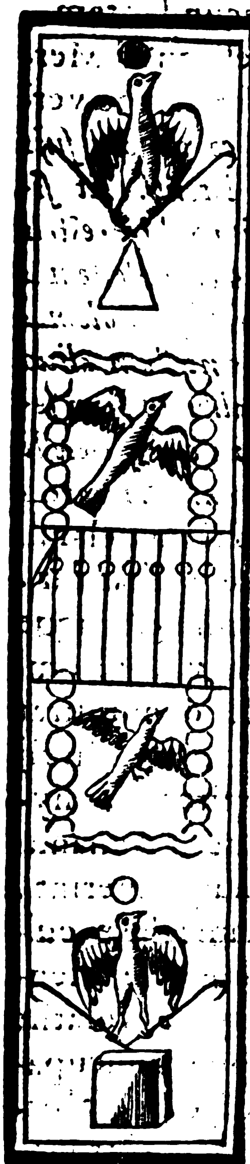
Nota, triangulo in hac figura annectendum esse globum.

Per puerum Mundus sensibilis indicabatur, perpetuâ generationis successione quotidie veluti reflorescens; reticulatâ veste inuoluitur, quia Mundus reconditis earum, quas continet, rerum ambagibus inuolutus, difficulter perceptibilis est; per sceptrum cucuphomorphon magna rerum in sensibili hoc Mundo varietas; per gnomonem, earum apta connexio, & exacta rectitudo; per lituum denique harmonia omnibus numeris absolutissima exprimitur; trigonum cum annexo circulo denotat Mundum hunc ex Mundo archetypo profluxisse, Patri suo Opificique quam maximè similem. Verùm cùm hæc tùm alibi in hoc libro, tùm in Obelisco Pamphilio fusè tractauerimus, eò Lectorem remittimus. Vtebantur præterea Aegyptij alia instrumenti Musici specie, quod Sistrum vocabant, illudque varia forma apparabant. De quo instrumento cùm in tertio Tomo copiosior detur disserendi occasio, hîc longior esse nolui. Erat autem mysticis rationibus

bus institutum eo fine, vt fono eius aduersæ potestates profligarentur, eorumque Agathodæmonis denotabat. Sed vt dixi, de his pluribus tùm in sequentibus, tùm in Obelisco Pamphilio.

Sed vt ad institutum nostrum reuertar, misit antè complures annos ex Aegypto ad me Michaël Schatta Cophtita, meus olim in Cophticis Codicibus amanuensis, inscriptionem hieroglyphicæ columnæ incisam, non procul Memphi distantem, cuius typum hic vnà cum interpretatione apponimus. Duo accipitres erant, vnus inferior super cubum, alter superiori pyramidi insistens; vterque binis sceptris insignitus erat; in medio organum erat, seu septichorda Lyra; quæ duabus catenis connectebatur ab infrà & suprà cum duobus accipitribus, vt in exemplo hic apposito apparet.

Explicatio.

Hæc symbola nihil aliud significare dicimus, quàm harmoniam Mundi, quâ inferiora superioribus veluti catenâ connectuntur. Ac primò quidem accipiter cum duplici sceptro indicat naturam seu vim cœlestem, per duo sceptra indicatur duplex potentia in inferiora & superiora; pyramis quibus innititur significat naturam igneam & penetratiuam; hydroschema antè & columba significant duo rerum principia, aërem & aquam, ex quibus Ægyptij omnia constare putabant, quod & benè obseruat Athenæus l. 8. Aegyptiorum enim ait, sicut & Assyriorum religio fuit, vt piscibus in Rheæ seu Isidis venerationem abstinerent; putabant enim aquâ & aëre naturam rerum præcipuè constare; proque vnda pisces, pro aëre columbam venerabantur. Cubus significat terram cui accipiter insidens cum duobus sceptris monstrat virtutem cœlestem inferioribus communicatam, quâ causatur mirabilis ille Mundi concentus per heptachordam lyram indicatus, quâ superiora inferioribus coadunantur. Nos quamuis hanc explicationem quoad substantiam tanquam euidentem approbemus, ad meliorem tamen eius, quæ apud Aegyptios viguit, naturalis Philosophiæ intelligentiam, paulò vberiùs illam explicare visum fuit, vt & ea quæ ab Aegyptijs ingeniosè conficta sunt, cum ingenio quoque explicentur, explicataq; probatorum Scriptorum authoritate ita comprobentur, vt tenor & series historiæ Aegyptiacæ cum dictis faciliùs consentiens, in nullo dissona reperiatur.

Quid pyramis.

Quid pisces & columba.

Quid cubus.

Explicatio Authoris.

Philosophi itaque Aegyptiorum altiùs philosophantes, cùm viderent admirabilem illum rerum omnium nexum & ordinem; vnum aliquem spiritum seu Animam Mundi, omnia hæc moderantem, statuerunt, quam accipitri compararunt, atq; per Osiridem seu Solem, & Isidem seu Lunam significarunt, vt suprà fusè explicatum est. Accipiter itaq; supremus duobus sceptris munitus, significat Osiridem seu Animam Mundi duplici potentiâ superiora & inferiora moderantem, à Poëtis non malè

Spiritum infusum in mûdo accipitris figura expressere Ægyptij.

per Iouem & Plutonem indigitatus, diuinitatem eius circulus capiti suo peneminens ostendit. Pyramis cui innititur, significat naturam igneam omnia penetrantem. Inferior autem accipiter cubo innitens, duplici quoque sceptro fulgens, virtutem Animæ Mundi duplicem indicat, eam nimirum, quæ latet in ipsis visceribus terræ, quæ nihil aliud est, quàm Pluto, seu quidam subterraneus Sol, seu Osiris astra illuminans subterranea, eaque virtute suâ animans, vtpote metalla, septem subterraneos illos planetas, cum reliquo lapidum pretiosorum varijs virtutibus refertorum exercitu; & alteram, quæ super terram in plantarum varietate, in herbarum, arborum, virgultorum facultatibus latet, quæ nihil aliud sunt quàm astra quædam terrestria superioribus astris substantia; (nullam enim herbam esse in terra, quæ non suum habeat astrum seu planetam in cœlo, eam animantem, mouentem, & virtute suâ fœcundantem, suprà ex antiquis Sapientibus probatum est.) Atque hoc est, quod Mercurius Trismegistus in libro, qui Minerua Mundi dicitur, asserit hisce verbis: *Mirandum sanè est, quòd omnia astra cœlestia, quæ in cœlo corporibus suis manifestè patent, creata etiam in terra spiritibus suis occultè clausa latent. Et sicut Sol cœlestis suo calore spirituali generat omnia terrestri modo; ita Sol terrestris suo calore spiretuali creat & regenerat omnia spiritualiter. Per Solem cœlestem operatur Spiritus Vniuersi in natura omnia naturaliter, sed per terrestrem Solem operatur idem ille spiritus omnia, sed spiritualiter; nam spiritus per nullum aliud medium, quàm per Solem operatur, quia in Sole saltem, & non alibi vspiam sedem suæ habitationis posuit. Sic quatuor elementa vbique latent, in cælis cœlesti modo, in inferiori Mundo modo proprio, eique consentaneo, quæ omnia virtute Spiritus diuini mirabiliter confœderantur.* Quæ profectò verba tam clara sunt, vt totam nostram hieroglyphicam epigraphen referre videantur. Quid enim aliud cubus, hydroschema, columba, pyramis, infrà supraque Lyram posita insinuare videntur, nisi quatuor Elementorum vim in omnibus latentem? Cubum enim symbolum terræ esse, doctè demonstrat Pierius, & Anonymus quidam in Appendice hieroglyphicorum Pierij l. 2. Pyramidem ignis hieroglyphicum esse, ibidem demonstratur; hydroschema verò aquæ symbolum iam passim docuimus. tametsi Aelianus & Athenæus per piscem & columbam uquam & aërem indigitauerint. Nam columbam & piscem ab Assyrijs & Aegyptijs in gratiam Rheæ cultum, eò quod aërem & aquam potiores esse partes, in quibus sese ostentet natura rerum, arbitrarentur, suprà dictum est. Cùm verò volatile vnumquodque animal aëris sit indicium, columbam præcipuè nuncupatione hâc, hieroglyphicoque Veteres honestarunt, quòd domesticis alitibus nulla neque longiùs domo, neque diutiùs auolet, tecti tamen lariumque memor summâ fide reuertatur, & mansuetissimâ nobiscum habitatione diuersetur. Siue ea potiùs fuerit huius honoris causa, quod illi tanta sit cum aëre familiaritas, vt ibi tutiùs quàm humi versari videatur, tantaque sit eius velocitas, ac volatus facilitas, vt Maro dicat l. 5. Aeneid.

Omnis planeta habet planetam sibi correspondentem.

Quid Hydroschema, & Columba.

Pierius.

Aelianus.

Columbæ cum aere affinitas.

Radit iter liquidum, celeres neque commouet alas.

Me-

Meritò itaque Syri, qui aërem vsque adeo colunt, tantâ religione pepercêre columbæ. quod ita tangit Tibullus:

Quid referam vt volitet crebras intacta per vrbes
Alba Palæstino sancta columba Syro.

In medio porrò Lyra ἑπτάχορδος se offert, catenis ab infrà & suprà affixa; quibus nihil aliud indicatur, quàm admirabilis illa harmonia Mundi, in quo inferiora superioribus commixta iucundissimum quendam veluti concentum efficere solent, cùm in stellarum corporibus, orbium interuallis, conuersionum celeritatibus, apto ordine dispositis, tùm in concinna elementorum compage, ac etiam temporum vicissitudinibus æquabili dimensione sibi mutuò succedentibus; quæ omnia ab Osiride illo cœlesti & diuino, à Duce (vt cum Cicerone loquar) & Principe ac Moderatore reliquorum luminum, mente Mundi & temperatione gubernari videntur, vt benè Orpheus in hymno ad Solem obseruauit.

Χρυσολύρην κόσμου τὸν ἐναρμόνιον δρόμον ἕλκων.
Auream habens lyram, concinnum Mundi cursum trahens.

Cæterùm quid septem chordæ sibi velint, liquet ex Macrobio 1. Saturnal. *Lyra*, ait, *Apollinis chordarum septem; tot cœlestium sphærarum motus præstat intelligi, quibus Solem moderatorem natura constituit.* Sidonius quoque Epithal: Polemij & Araneolæ ad idem exemplar seruatum ait esse septenarium numerum in Lyra, Cythara, Fistula. Sic apud Euripidem Iphigen. Taur. Chorus de Apolline verba faciens nominat *κίθαριν ἑπτατόνου λύρας*. Fabulam verò sectatur Callimachus hymno in Delum; cùm ait, hunc numerum ideo ab Apolline electum, quia matre ipsum pariente modulantes olores septies Insulam volatu cinxerant. Quoniam verò ex quatuor anni partium æqualiter vibratâ vicissitudine, aut elementorum proportionata mistura, harmonia quædam promanare videtur, Vniuersi scrutatrix; concinnè in Obelisci medio eius rei indicem exsculptam videmus lyram: quemadmodum enim Musicæ vis in eo sita est, vt variæ vocum intensiones remissionesque, sonique tùm acuti, tùm grauis congruenti temporum mensura dispositi in dulcem coëant concordiam; ita Osiris seu Apollo, cœlestis ille Cytharædus, Mundi partes omnes pulsans à nete ad hypaten, atque ab his ad mesen, reliquasque intermedias chordas progrediens, seruata veluti ad numerum temporum symmetria, calida cum frigidis, cum siccis humida consocians, pulcherrimum efficit temperamentum. Nam vt bene Plin. l. 11. c. 49. Solis natura temperandis intelligitur rebus, vt veriùs in illum quadret, quod de Orpheo apud Cassiodorum legimus Var. lect. l. 1. In vnum conuentum contraria vota collecta sunt, & fidem dicente Lyra omnia sibi aduersa crediderunt. Porrò hanc Lyram Orpheus ad tria anni tempora accommodasse videtur, cùm dicit:

Tibullus. Quid septem chordæ. Cicero. Macrobius. Sidonius. Septenarius numerus. Euripides. Callimachus. Fabula. Plinius. Cassiodorus.

ἐν ὑπάτῃ χειμῶνα, ἐν νήτῃ θέρος, ἐν μέσῃ ἔαρ
ἄδειν εἰς ἴαρ(?) πολυχορδίας ...

Hoc eſt, *In infimis ſeu hypate hyemem, in nete ſeu ſupremis æſtatem, ver in dorio cantu dijudices*. Sed cur Autumnum prætermiſerit, cauſa eſt, quòd Antiqui Ægyptij, teſte Diodoro l. 1. c. 2. triplicem tantummodo anni diuiſionem ſtatuerint; idcircò tres numero Horas finxerunt, vt benè notat Hieronymus Aleander in explicatione Tabulæ Solaris; Mineruamque, ſub qua aërem ſignificabant, Τριτογένειαν ideo dictam ſcribit Diodorus, quòd ter in anno naturam mutat, Vere, Æſtate, Hyeme. Aſſerit quoque idem Author, exiſtimatum ab Aegyptijs, Oſirim & Iſidem, Solem videlicet & Lunam, τὸν σύμπαντα κόσμον διοικεῖν, τρέφοντάς τε καὶ αὔξοντας πάντα τριμερέσιν ὥραις ἀοράτῳ κινήσει τὴν περίοδον ἀπαρτιζούσαις, τῇ τε ἐαρινῇ, καὶ θερινῇ, καὶ χειμερινῇ. *Mundum vniuerſum gubernare, nutrientes & augentes omnia, tripartitis temporum inuiſibili motione circuitum perficientibus, Vere ſcilicet, Æſtate, atque Hyeme*. Latini interpres qui hyemis loco Autumnum hic nominauit, pro χειμερινῇ, legiſſe videtur ὀπωρινῇ in ſuo exemplari, niſi incuria fuit peccatum. Ad veterem itaque trium temporum imitationem, tribus chordis inſtructa fuit Lyra, ad quam ſi accedat tetrachordum Terpandri & Orphei, aut, vt Boëtius vult, Mercurij, ad quatuor vniuerſitatis elementa concinnatum; habebimus ἑπτάχορδον in epigraphe noſtra indicatum; quod typum Vniuerſi ſuprà diximus, & ordinatiſſimi mundani concentus ſymbolum, quo cuncta Mundi membra ad inuicem ita conſonant, vt Mercurius Triſmegiſtus hanc diſſonam concordiam, diſcordemque rerum omnium conſonantiam contemplans, auſus ſit dicere, totum Mundum cum omnibus ſuis partibus vel in vnica Muſica latere; cuius etiam dicta cum hiſce duabus inſcriptionibus, quas hactenus explicauimus, adeo conſentiunt, vt harum vnicum Authorem ipſummet Mercurium exiſtimem, cuius quidem ſuis in libris fidem locupletiſſimam & indubitatam facit, dum quæcunque ſunt infrà, eſſe etiam ſuprà, ſeu quod eſt inferiùs, eſſe etiam ſuperiùs paſſim aſſerit, & multa alia, quæ de Sole & Luna parentibus omnium rerum dicit. Alibi autem hæc ad Mundum archetypon traducit, cùm ait; *In Mundo Angelico ſeu intellectuali eadem ſunt entia, quæ in iſta viſibili machina, ſed ſpiritualiter & inuiſibiliter; In ſupremo Mundo Deali* ἀκτίστῳ, *increato, infinito, incomprehenſibili, Archetypo, tam Angeli, quàm Mundus, vnum ſunt, & ſimul, modo diuino perfectiſſimo*.

Atque ex hoc tam longo diſcurſu apparet, quâ ratione per ſublimem hanc Aegyptiorum ſapientiam infima monſtrent ſuperna, corporalia declarent intellectualia, per inferiorum & terreſtrium naturas, & proprietates, ſuperiorum & cœleſtium; ſiquidem hæc inferiora externa & viſibilia exemplaria ſuperiorum notæ, ac inuiſibilium internorum ſymbola ſunt, quibus nos è temporibus ſeductorijs manuducimur ad æuiterna & ſpiritualia. Tota creatura & hæc ampla Mundi machina, in qua Creator inuiſibilis ſe nobis videndum & tangendum exhibet, nihil aliud eſt, quàm vmbra Dei, ac figura interni paradiſi, illius videlicet intuitus, quo clarè videntur & intelliguntur creaturæ, quæ ſunt Creatoris poſteriora & effe-

Anni tempora. Ægyptij annum in tres tantùm partes diuidebãt omiſſo Autumno. Diodorus. Hieron. Alea. Mineruæ Τριτογένεια

Triſmegiſtus

De trium Mundorum ad ſe inuicem comparatione

Mundus hic viſibilis eſt vmbra & figura futuri Beatorum ſtatus.

& effectus, per quorum cognitionem cognoscitur Creator opifex, & prima causa agens omnia. Creatura enim omnis, vt benè D. Augustinus, à Deo creata est, vt sit in testimonium verbo Creatoris, per quod facta est. Quòd autem in Archetypis omnia continentur inuisibili modo & spiritali, quæ in hoc visibili corporaliter apparent, & quòd omnia ab intra fluant ad compositum, & nil ab extra sumatur; probat, & demonstrat ipsum Naturæ lumen ascendendo & descendendo, intrando & exeundo. Tres numerantur Mundi, vti suprà probauimus, tam iuxta Hebræos, quàm Aegyptios; Mundus Archetypus per Osiridem, Angelicus per Isidem, per Horum sensibilis hæc Mundi machina repræsentatur; quæ per tres spiritus suprà indicantur, inferiorem, superiorem, & medium ex his compositum, seu harmoniam. Horum porrò Mundorum quisque à superiore regitur, & suarum virium suscipit influxum, ita vt ipse Archetypus & summus Opifex per Angelos, cœlos, stellas, elementa, animalia, plantas, metalla, lapides suæ omnipotentiæ virtutes exinde in nos transfundat, in quorum ministerium hæc omnia condidit. Introitus autem vel ascensus fit, quando per scalam Iacob ex infimo tollor ad supremum, ex sensibilibus ad intellectualia, ex creaturis ad ipsum Creatorem ascendendo. Hebræorum מעלות vocant per 50 portas intelligentiarum; gradus sunt seu limites omnium rerum ex primo Genesis capite collecti, quibus ceu symbolis ac notis ad summam rerum omnium cognitionem deducimur. Egressus verò seu descensus fit, vbi ex Deo ad creaturas, ex intellectualibus ad externas formas, à centro ad circumferentiam deuoluimur; vt intueor oculo sensuali, exempli gratia, hunc nucleum pomi, relicta autem corporeitate, recipio me ab externa forma ad interius semen inuisibile, & oculo mentali contemplor totam arborem cum radice, trunco, ramis, surculis, folijs, floribus, fructibus suo tempore per separationem manifestandis complicari; illud semen illa corporalia non ab extra sumit aliunde, sed ex se, & ex suis penetralibus emittit singula. Cùm verò eiusmodi semen sit imago seu vmbra Angelicæ substantiæ, & totam molem corpoream arboris intra sua penetralia complicet absque quantitate & qualitate; certè vnicus Angelus complicabit semina omnium rerum intra se multò faciliùs, vti præstantioris, superioris, & excellentioris naturæ. Nam quo quid simplicius, iuxta D. Th. p. 1. eò quoque perfectius, absolutius, & potentius; & quicquid potest potentia inferior, idem potest potentia superior multò perfectiùs & excellentiùs. Quando igitur Angelus mira producit, non extra se illa sumit aliunde, sed ab intra è suis virtutum penetralibus (quia perfecta Dei imago) producit & largitur, quando vult, & quoties vult citra sui diminutionem: Angelus enim omnia secum gerit & habet Angelico & spirituali modo, imò totam Mundi machinam in se complicat, & eum ista omnia hæc inferiora. Cùm ergo Angelus illa possit, negandum non erit, primam & supremam causam, à seipsa existentem, independentem, omnia secum inuisibiliter & spiritualiter in abysso sua complicare, imò omnia esse in fontali vnitate simplicissimè; Deus enim centrum & circulus suiipsius in seipso habitans, hoc est, in abys-

Tres Mundi per Osiridem, Isidem, & Horum repræsentantur.

50 Portæ lucis.

De Angelica natura.

De Diuina natura.

abysso infinitudinis (Hebræi אין סוף vocant) non ex vlla egenti naturæ necessitate, sed sola voluntate sua liberrima, & ex mera bonitate, ob infinitam gloriam suam, omnia ex suo gremio ceu diuinitatis profundissimo conceptu & recessu (Hermes dicit, à visceribus tenebrarum) emittens per Verbum suum primò produxit lucem, id est, Angelicas substantias; lucem illam Angelicam consecuta sunt astra, hæc corpora, seu Mundi visibilis machina ex septem sphœris & quatuor elementis conflata, & sic omnia sunt in omnibus suo modo, & vnum manet in altero, sicut semen in arbore, & arbor in semine. Omnia corpora seu elementa visibilia sunt in astris seu virtutibus inuisibilibus, seu spiritualibus elementis, & astra seu virtutes sunt in corporibus. Astra sunt in Angelis, & Angeli sunt in astris. Angeli sunt in Deo, & Deus in Angelis, ita vt semper suum superius possit esse absque inferiori, non è contra. Cognito itaque Deo, cognoscuntur Angeli; his cognitis cognoscuntur astra, id est, inuisibiles rerum virtutes; cognitis hisce nota erunt omnia creata, seu Mundus visibilis; cognito Mundo visibili tandem notus erit homo μικρόκοσμος, Mundi filius; talis enim est filius, qualis pater per omnia. Sic ex visibilibus deprehendimus inuisibilia. Sicut igitur in Deo omnia sunt diuinè, & in Angelis angelicè, ita in Mundo omnia sunt corporaliter. Quicquid est in Mundo visibili sensibiliter in Elementis, id in inuisibilibus rerum virtutibus est spiritualiter, & quicquid in his spiritualiter, id in Angelis est angelicè, in Deo diuinè. Atq; hæc est catena illa in superiori epigraphe ab Ægyptijs indicata, sanè aurea, cœlitùs fragilitati nostræ in terram demissa, cuius ope per creaturarum ordinem, ab imis ad media, & per hæc extra Mundum ad ipsum rerum Opificem ascendimus & assurgimus ad vnum, primum, & summum, ad quod tanquam ad desideratum terminum omnes creaturæ conatu suo atque gemitu voluntario tendunt impetu. Omnia igitur sunt in omnibus; cœlum suprà, cœlum infrà; astra suprà, astra infrà; & vt benè Mercurius semen est arbor complicata, arbor est semen euolutum & explicatum; vnitas est numerus iuxta Platonem complicatus, numerus est vnitas euoluta; Angelus est astra complicata, astra sunt Angelus euolutus; Deus est, in quo ceu Archetypo Mundus complicatus est diuino modo, Mundus est Deus (si ita dicere liceat) euolutus; sic etiam in microcosmo quinque sensus sunt in imaginatione, imaginatio in ratione, ratio in mente, mens in Deo; Deus in nullo nisi in seipso. Inferiora itaque videntur in suis superioribus, vltima in penultimis, & rursum priora his similiter in prioribus, aliudque semper in alio, quousque perueniatur ad summum. Quod non malè per Lyram septichordam ab Ægyptijs insinuatũ fuit; ab hypate enim ad Neten vsq; per intermedias chordas, & è contra procedentes, tonatim omnia in omnibus admirabili quâdã harmonia concentuque contineri videmus. Sed hæc hactenus, quæ ideo fusiùs explicauimus, vt & sapientia admirabilis Ægyptiorum, & eorum cum nostra philosophandi ratione faciliùs elucesceret. Beatum enim dicebant illum huius Philosophiæ gnarum; causam dabant, teste Porphyrio, quia Solem cœlestem, cæterosque planetas in omnibus inferioribus latere sentiebant,

Quomodo omnia in omnibus sint.

quo-

quorum virtutibus artis subsidio per ignem seu Chimicâ arte extractis, ad immortalitatem & summam felicitatem peruenire se posse existimabant. Sed de his fortè alibi dabitur dicendi locus.

CAPVT IV.

Quòd omnes hymni Veterum ad Musicam mundanam alluserint, quam qui nosset, eum admirandos effectus eius ope perpetraturum credebant.

VEteres non tantùm Musicæ mundanæ symphoniam pro scopo contemplationis habebant, sed practicâ quoque operatione, eius ope singularum rerum ordines, classes, consensus, dissensusque summo studio inquirebant, nulloque medio faciliùs quàm huius intento se potituros credebant. Hinc in sacrificijs ad normam harmonicarum consonantiarum omnia concinnabant. Et quemadmodum chorda tacta chordam sibi similem mouet, ita actiua passiuis, secundùm harmonicam quandam analogiam adaptando, chordas harmonici & mundani instrumenti pari ratione ad effectus prodigiosos in natura rerum producendos, se moturos credebant. Quod meliori ratione fieri non posse putabant, nisi priùs supremos Mundi præsides, & polychordi mundani pulsatores analogis, iisque cumprimis acceptis rebus, per sacrificia hymnosque sollicitassent; quibus sollicitatis, per continuam veluti quandam chordarum sollicitationem vsque ad infimos rerum ordines propagatam, & præ cœteris animæ polychordon ijs motum iri credebant, adeoque animam furore quodam extra se raptam diuinæ auræ harmonia mox inuadi, & inde abdita pandere, futura prædicere, infortunatos rerum euentus aduertere & præcauere, ac demum quæ ad publicam vel priuatam cuiuslis prosperitatem pertinebant, infallibilis sortis necessitate obtinere. Atque tales fuerunt hymni ab Ægyptijs per hieroglyphicorum Schemata exhibiti, quibus Genium certo alicui rerum naturalium ordini præstitutum per hymnos, sacrificia, & coniurationum supplicationes alliciebant; de quibus tùm in præcedentibus varijs locis actum est, tùm in sequentibus amplè differetur. Tales fuerunt Hymni illi mystici Orphei, mundanarum partium præsidibus, Genijs, Pani, Plutoni, Ioui, Saturno, Apollini, Herculi, Mercurio, Rheæ, Mineruæ, Palladi, Hecatæ, Proserpinæ, similibusque Dijs Deabusque inscripti. Ad horum Cytharam, Vates Sacerdos suam summo ingenio adaptabat; & sonus quidem cœlesti harmoniæ analogus fatali quâdam necessitate cytharam promouebat cœlestem, verba verò Genios ad correspondendum sollicitabant. Hinc fieri non posse credebant, quin Genij attracti Vatum votis vndequaque satisfacerent; vt proinde non sine ratione Prisci Orpheum Musicum, Magum, animalia, syluas, atque adeo ipsa saxa Lyræ sono magico trahentem produxerint, de quo admodum eleganter Claudianus in præfatione secundi libri de raptu Proserpinæ, his verbis:

Diuinationem in hymnis statuebant Ægyptij.

Mystici Orphei hymni.

Origo fabulosi cantus Orphei.

Tum

Tum patriæ festo lætatus tempore Vates
Desuetæ repetit fila canora lyræ.
Et residens leni modulatus pectine neruos
Pollice festino nobile duxit ebur.
Vix auditus erat, venti fleuere, & undæ,
Pigrior astrictis torpuit Hebrus aquis.
Porrexit Rhodope sitientes carmina montes,
Excussit gelidas pronior Ossa niues.
Ardua nudato descendit populus Æmo,
Et comitem quercum Pinus amica trahit.
Pyrrhæasque Dei quamuis despexerit artes
Orphei laurus vocibus apta venit.
Securum blandi leporem videre Molossi,
Vicinumque lupo præbuit agna latus.
Concordes varia ludunt cum Tygride Damæ,
Massylam Cerui non timuere iubam.

Quæ quidem prodigiosa animalium, Syluarum, saxorumque attractio partim tropologicè, partim allegoricè accipienda est. Notabant enim Prisci, maximam Musicæ vim esse in animam, eamque secundùm varios eius sonos & harmonias mutari, & tanquam ceram, quocunque torqueas, sequi; ideo ipsam ἀρχὴν πάντων, siue *principium omnium*, & vt Psellus in sua Musica ait, Τὴν Μουσικὴν οἱ παλαιοὶ συνέχειν εἶπον τὸ πᾶν. Præterea videbant eandem Musicam mores posse componere & variare; nihil enim tam facilè in animos teneros ac molles influere, quàm varios canendi sonos, quorum dici vix potest, quanta sit vis in vtramque partem: namque & incitant languentes, & languere faciunt excitatos, & tùm remittunt animos, tùm contrahunt, vt fusiùs paulò post dicetur. Saxa igitur, syluas, & animalia, id est, homines prorsùs insensatos, ferinos & crudelitate immanes, diuino Lyræ suæ sono attractos ad humanitatem & politicam viuendi rationem perduxit. Alij verò dictam attractionem allegoricè intelligunt. Cùm enim, aiunt, Orpheus insignis esset Astrologus, & Musicus, vtramque artem perfectissimè callens, ita opportunè temperabat & miscebat sonos, vt cœlestium syderum, quam optimè ipse intelligebat, imitaretur harmoniam, eorumq; omnem in se traheret ac deuocaret influxum, atque vim; quâ fretus, quæcunque vellet, pulsando cieret ac deliniret. Nonnulli quoque subiungunt, quòd cùm optimè nôsset, quâ proportione, & quo concentu vnumquodque esset à natura constitutum, compositumque, cuique stellæ pareret, essetque subiectum, musicales rationes eisdem accommodans, & stellis earum, ad motum alliceret inanimata per vim stellarum, quam in illis latentem externâ suâ harmoniâ quasi produceret; non secùs ac ferrum ex silice latentem ignem excutit, vel flammam flatus follis abditam prodit; sunt enim in omnibus rebus quidam veluti latentes igniculi, atque semina harmoniæ siue sensus, adeo vt vel ipsum Deum Veteres dicerent ἁρμονίαν πάντων.

Saxorum attractio ab Orpheo facta quid notet.

Musicæ vis in animis mortalium.

Ne-

Nescio sanè, quæ occulta, & hucusque impenetrata vis naturæ motui insit, quo id in alio posse videmus, quod ipse facit; quod non in extrinseco tantùm corporis motu contingit, sed & potissimùm eo in motu, qui linguæ officio fit in verba & cantus prorumpentis. Videmus enim vel vnum cantantem, ad idem alios faciendum occultâ quâdam vi (siue id metu, vt in panico timore perculsis, siue instinctu lætitiæ, vt in saltantibus contingit) excitare: quod cùm in alijs motibus fiat, certè maximè locum habet in vocibus humanis. Vox enim humana cùm nihil aliud sit, quàm artificiosus quidam motus linguæ iuxta intentionem hominis ad aliquid significandum formatus, prorsùs id in alijs facere videmus, quod ipse præstat. Experientia enim docuit, vnum cantillantem, vel plangentem, vel sibilantem, aut etiam oscitantem, ad idem faciendum alios excitare. Quod cùm verùm sit in sonis vocibusque etiam rudibus impolitisque, certè multò magis in concinno verborum vocumque contextu verificabitur. Notarunt hanc abditam naturæ vim à principio primæuæ sapientiæ Magistri; hinc laudes Deorum immortalium non quolibet fortuitouè verborum contextu concinnabant, sed vinculis etiam iniectis Orationes suas harmonicâ quâdam mensurâ ita constringebant, vt ipsa verborum mensura internis animi affectibus præcisè congrueret; vt vel hinc prima quædam sacræ Poëseos rudimenta agnoscas, quæ vti tunc, ita nullo non tempore nescio quid diuinum apud posteros obtinuit in animis hominum: nam hâc non tantùm Genios, Deosque sympathicâ quâdam alteratione sibi vicinos sistere; sed & hominum animos in quodcunque mutare se posse, credebant. Quæ omnia tam præclarè πολυδίδακτος ille docet Horatius, vt ad eius verba nihil aliud adiungi posse videatur.

Vox humana ad imitandū prouocat.

Aut prodesse volunt, aut delectare Poëtæ,
Aut simul & iucunda, & idonea dicere vitæ.
Syluestres homines, sacer interpresque Deorum
Cædibus, & victu fœdo deterruit Orpheus:
Dictus ab hoc lenire Tygres, rapidosq́ Leones.
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda
Ducere quò vellet. fuit hæc sapientia quondam:
Publica priuatis secernere, sacra profanis:
Concubitu prohibere vago: dare iura Maritis:
Oppida moliri: leges incidere ligno.
Sic honor, & nomen diuinis Vatibus, atque
Carminibus venit. post hos insignis Homerus,
Tyrtæusque mares animos in Martia bella
Versibus exacuit. dictæ per carmina sortes,
Et vitæ monstrata via est, & gratia Regum
Pierijs tentata modis, ludusque repertus.

Quo sensu olim Poetæ feras & saxa traxerint.

Certè hanc diuinam & impenetrabilem vim, vt cum Platone loquar,

originem suam non habere, nisi à motu harmonico, alibi fusiùs declarauimus; præsertim si is internis animi affectibus commensuratur respondeat; commensuratus autem correspondebit, si per breuitatem, aut longitudinem syllabarum in aptas harmoniosasque periodos deducta stringatur Oratio, siue quod idem est, celeres animi motus, celer & velox sequatur mensura, tardos tarda. Et quamuis hæc in Metrica seu Rhytmica arte vim mirificam possidet, certè multò maiorem in Musica Poësi siue Rhytmica energiam habere, compertum est; illam enim huic coniunctam, veluti omnibus numeris completam, prodigiosos prorsùs effectus in animis hominum obtinere, infinita propè Historicorum monumenta testantur. Est enim, vt paulò antè quoque dixi, nescio quid inter animum nostrum, motusque harmonicos & Rhythmicos sympathicum, vt simul ac auribus metrica harmonia sistitur, mens varijs agitata affectibus, nunc gaudij, modò amoris, nunc mœroris, compassionis, iræ, gemitus, aliaque pathematum indicia præbeat; quæ tantum subinde incrementum habet, vt mens internis animi claustris contineri nescia, externa quoque membra ad actus pathemati respondentes excitet. Verùm cùm hæc fusè in Arte nostra Magnetica lib. III. de Magnetismo Musicæ & Tarantismo ostenderimus, eò Lectorem remittimus.

Atque hæc sunt, quæ de Musica hieroglyphica dicenda existimauimus; qui plura huius materiæ desiderat, consulat librum decimum Musurgiæ nostræ vniuersalis, qui intitulatur Decachordon naturæ; ibi enim de multis alijs quæ circa hanc materiam desiderari possunt, ex professo tractatum reperiet.

SE-

SECTIO IV.

Astrologia Aegyptiorum & Chaldæorum hieroglyphica.

CELSISSIMO S. R. IMPERII PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO

VVAICARDO AB AVRSPERG,

Supremo Aulæ FERD. IV. Romanorum Regis Præfecto, nec non S. C. Mai. intimo Consiliario.

AVTHOR S. P. D.

VM ea munera, quibus humanum genus Deus Opt. Max. liberalissimè honestatum voluit, mecum altiùs pondero, in eam ducor opinionem, vt flagranti literarum studio, & exquisitâ doctrinæ & sapientiæ culturâ nullum maius reperiri posse existimem; præstantissimum sanè siue mores erudiendos, siue Rempubl. benè beateq́ administrandam spectes, præsidium. Hoc idem Romæ quandam, Celsissime Princeps, *non solùm* Te *sensisse memini, sed mox ac in Imperij bonum Patriæ* Tuæ *restitutus es, eam summo illo & innato* Tibi *consilij & prudentiæ vigore, nec non politissimarum artium institutione nominis existimationem peperisti, vt non duntaxat earum ope fretus, ingentes ad recta vitæ instituta progressus* Te *fecisse comprobaueris, sed & eos* Tibi *aditus aperueris, è quibus lætos & vberrimos fructus in Imperij emolumentum quondam redundaturos omnes sperent. Quam quidem spem atque exspectationem optatus fortunæ successus (dum non ita pridem à Magno Cæsare* FERDINANDO III. *summo omnium applausu & congratulatione in S. R. Imperij Principem assumptus es) abundè confirmauit & auxit; vt proinde commoda, quæ ex tanta* Tua *fortuna & amplitudine omninò maxima sperabamus, longè maiori nos iam consecuturos fateamur. Cùm itaq́ ego non solùm huius publicæ lætitiæ particeps, sed etiam priuatim humanitatis & propensi in me animi* Tui *probè mihi conscius sim; ingratus omninò videri possim, si meam erga* Te *obseruantiam non insigni aliquo testimonio comprobem. Quamobrem hoc præsens de Astrologia Ægyptiorum argumentum glorioso nominis* Tui *splendori inscribendum duxi. Quod quidem pro solita humanitate ita* Te *accepturum, vt meum, sed* Tibi *debitum; ita defensurum, vt* Tuum, *sed à me profectum, confido. Vale S. R. Imperij decus, & cui olim fauisti, eidem porrò fauere non cesses.*

SECTIO IV.

PROOEMIVM.

VPLICEM in hac Sectione cœlestium rerum scientiam Ægyptijs vsitatam proponemus; quarum prior Astronomia erit motuum cœlestium, temporumq́; exploratrix; altera Astrologia fatalium euentuum ab astris dependentium, fortunarum singulis constitutarum decreta pandens. Vtriusque differentia hæc vna est, quòd illa multum metiatur, hæc mentiatur multum. De Astrologia primùm dicetur; postea quoque de ea potissimùm Astronomiæ parte, quam Computatricem *vocant, quantum ingenij vires permittent, differemus. Quæ antequam aggrediar, protestor coram Deo, & sancta cœlorum curia, nihil me saluberrimis legibus à Sacrosancta Romana Ecclesia constitutis, contrarium assertu-rum, sed nudi Oedipi seu Interpretis tantùm in reconditissimarum rerum adductione officium me facturum; neque vllam me tam ruinosæ facultati fidem habere, quisq́; sibi persuadeat. Dum enim Astrologiam nomino, non eam intelligo, quæ siderum moles & motus mathematico ratiocinio metitur, artem certè nobilem, & suis meritis honestissimam, authoritateq́; hominum doctissimorum nullo non tempore maximè comprobatam; sed eam quæ ex sideribus euentura pronunciat, arbitrio humano vim infert, legibus quà ciuilibus, quà pontificijs interdictam, irrisam à Philosophis, cultam à circulatoribus, optimo cuique prudentissimoq́; suspectam. De qua quidem ego, tùm rationibus innixus, tùm præiudicijs hominum sapientissimorum, nihil dubitârim affirmare, non esse inter artes præstigiosas, quæ aut plùs fallat credulos imperitosque, aut quæ persuasis fallendo plùs noceat; tantò reliquis superstitionibus exitialior, quantò propiùs ad veritatem accedere visa est. Fuit hæc primùm nata in Ægypto & Chaldæa, educata in Græcia, adoleuit in Romano Imperio, vnde & radices suas in omnes Mundi partes traduxit, tantò infaustiori euentu, quantò maiora damna Regum, Cæsarumq́; sceptris intulit. Et cùm ex malo coruo malum ouum natum sit, quid ex tam perniciosa tantarum superstitionum radice bonum, quid fructuosum nasci possit, non video. Præfert hæc primâ quidem fronte & eminùs, nesciò quam sapientiæ speciem habitumque, & si comminùs eam consideraris, nihil nisi insaniæ aspidem in sinu fouere reperias, quam exactiùs trutinatam, veluti quandam lernam, & sub aperta luce fallaciam tenebrarum abomineris. Ostentat procul cœlum & planetas, vnde facilè credas in tam sublimi, tam lucido spectaculo nihil non posse verissimè præuideri: mox vbi attentiùs exploràris, videbis sublime adeo esse speculum, vt terrenarum rerum imagines illuc penetrare minimè possint; ita lucidum, vt ad eius fulgorem nostra caliget caducitatis infirmitas: tum si propiùs accesseris, videbis intexta illius peplo pro cœlestibus portentosarum imaginum monstra, & mira stellarum in exotica animalia transformatarum spectacula; verbo, plenum fabulis cœlum, imò pro vero cœlo commentitium cælum non à Deo factum, sed ab Astrologis fictum cum stupore intueberis. Mirum est quàm per caligines istas & nebulas oculis imperitia offusis, & speciosam, & venerabilem, & seriæ plenam authoritatis imaginem sui repræsentet. Libros Astrologorum anilibus figmentis, væsanisque malèferiatorum hominum*

Authoris protestatio in Astrologiæ Ægyptiacæ interpretationem.

Astrologia perniciosa & vana.

nam deliramentis plerumque ita confarcinatos reperias, vt maiorem ne risus, an veritatis acquirendæ occasionem inde reportes, dispici vix possit. Quas vbi tenebras & præstigia rectæ rationis radio, & diligenti tractationis amussi discusseris, videbis nihil ijs in libris libratum, in authoribus nullam authoritatem, in rationibus nihil rationale, in experimento nil consonum, nil constans, nil verum, nil credibile, nil solidum, sed pugnantia inuicem, falsa, vana, ridicula; vt vix credas, qui scripserunt, fidem adhibuisse his, quæ scribebant. Habebant Veteres Astrologiam superstitionibus innumeris mirè contaminatam, & diabolicis illusionibus maximè expositam; quam Arabes sui iuris factam summo cultu prosecuti sunt; ab his aliqui Latini tanta eam insaniâ in hunc diem prosequuntur, vt non dicam quæ naturale humani corporis temperamentum concernunt, eidem subijciant, sed detestabili quodam ausu & temeritate ea quoque, quæ ad supernaturalia spectant, eidem attribuere non verecundentur. Vix hodierno die artem damnatam, potissimùm quæ polymantiam seu diuinatoriæ facultatis arcana continent, reperias, cuius sibi partem non vendicet Astrologia iudiciaria, vti in contextu huius tractatus videbitur. Harum itaque vanitatum radices, vt luculentiùs ostendantur, ab Ægyptiorum Astrologia primæ dissertationis meæ ducam exordia, vt quàm ex abominanda totius idololatriæ officina illa prodierit, Astrologi nostri temporis videant, & meliùs sapere discant; sanctè siquidem affirmare ausim, omnem Astrologiam iudiciariam præsentem, quam apotelesmaticam & consultoriam vocant, occultum priscæ Ægyptiorum Astrologiæ implicatum iam tunc cum Dæmonibus fœdus, pactum in hunc vsque diem retinere; quod ex sequenti discursu passim liquebit. Sed quoniam singula suis locis refutanda reseruauimus, ne tempus fusioribus ambagibus teramus, negotium tandem ordiamur.

ÆGYPTIORVM ASTROLOGIÆ

Pars Prima.

CAPVT I.

De Astrologiæ Origine, & progressu apud Aegyptios.

ACHILLES Statius in sua Isagoge, hanc Astronomiæ inuentionem Ægyptijs attribuit his verbis: Αἰγυπτίους λόγος ἔχει πρώτους τὸν οὐρανὸν ὡς καὶ τὴν γῆν καταμετρῆσαι, καὶ τὴν ἐμπειρίαν τοῖς ἑξῆς ἐν στήλαις ἀναγράψαι. *Ægyptios ferunt, primos omnium tam cœlum, quàm terram esse dimensos, eiusque rei scientiam columnis incisam ad posteros propagasse.* Verùm ante diluuium viguisse Astrologiam, Arabes vnanimi Orientalium consensu testantur. Ita Geraldinus in principio suæ historiæ, vide Obel. Pamphil. fol. 5. lin. 29. *Adam instruxit filium suum Seth, & fuit in illo, & in filijs suis Prophetia, & deduxit Deus super ipsum viginti nouem paginas, & successit ei filius eius Kainan, & Kainan Mahaliel, & Mahaliel filius eius Iared, & accepit instructionem ab eo, & docuit eum omnes scientias & historias,*

Achilles Statius.

Geraldinus M.S. in principio historiæ.

quæ

quæ erant futuræ in Mundo, & exercuit Astronomiam, quam & didicit ex libris, quos tradidit ipsi Adam pater eius, super eum pax. Quod si verum est, nemo sibi persuadeat, Adamum Astrologiam illam, quam in Præfatione descripsimus, posteris suis, artem videlicet pernitiosam; sed Astronomiam, facultatem illam temporum diuisioni aptam, humano generi pernecessariam tradidisse; atque hanc ad Seth, filiosque, vsque ad Henoch, & tandem ad Noëmi filios continuâ traditione propagatam incontaminatam quidem peruenisse, at à Kanaitis, & Chamo studioso eorundem dogmatum exploratore miris modis corruptam, in manifestam tandem superstitionem deuenisse. Porrò ab Adamo literarum, scriptionisque inuentum ad Sethum deuolutũ est (cuius libri, etsi inter apocryphos numerentur, ingens tamen horum librorum fama per omnia Authorum monumenta volat) vnde illum aliqua iussu patris scripta re ipsa tradidisse verisimile est, vt in Obelisco quoque Pamphilio diximus, ex quo etiam alia nonnulla transcribere placuit. Scripsisse autem illum libros septem, in primo Panarij recitat Epiphanius, atque à Gnosticis Sethianis Archonticis falsò suppositos esse probat. Occasionem autem huius figmenti accepisse videntur ex eo, quòd, vt refert Iosephus lib. 1. Antiqu. filij Seth sideralem scientiam ad cœlestium rerum cognitionem excogitarunt; & cùm scirent prædixisse Adamum duos vniuersales rerum interitus, alterum incendio, alterum diluuio; veriti ne inuenta sua penitus perirent, excitatis duabus columnis, lapidea, & lateritia, vtrique sua inuenta inscripserunt: vt si lateritiam diluuio deleri contingeret, lapidea superstes hominibus discendi copiam faceret; & illa, quæ ex lapide fuerat exstructa, per ignem pereunte, lateritia restaret. Has refert Iosephus, suis adhuc temporibus in Asia extitisse. Author Operis imperfecti in Matthæum exponens illud: *Vidimus stellam eius in Oriente.* meminit cuiusdam Scripturæ Seth de Stella apparitura in ortu Messiæ his verbis: *Audiui aliquos referentes de quadam Scriptura gentis cuiusdam sitæ in ipso principio Orientis iuxta Oceanum, apud quos ferebatur Scriptura quædam inscripta nomine Seth de Stella apparitura in ortu Messiæ, quæ per generationes studiosorum hominum, patribus referentibus filijs suis, habebatur deducta.* Cassianus verò collatione 8. cap. 21. introducit Serenum Abbatem dicentem: *Scientiam omnium naturarum per successiones generationum, semen Seth ex paterna vsque ab ipso Adamo traditione suscipiens, donec diuisum à sacrilega propagine Cham perdurauit, quemadmodum sanctè præceperat, ita etiam per vtilitatem vitæ communis exercuit. Cùm verò fuisset impiæ generationi permistum, ad res profanas & noxias, quæ piè didicerat, instinctu quodam dæmonum deriuauit, curiosasq; ex ea maleficiorum artes atque præstigia, magicasque superstitiones audacter instituit; docens posteros suos, vt sacrâ illâ culturâ diuini nominis derelictâ, vel elementa hæc, vel ignem, vel aëreos Dæmones venerarentur & colerent. Hæc igitur curiosarum rerum notitia quomodo diluuio non perierit, ac superuenientibus seculis innotuerit, perstringendum breuiter puto. Quantum itaque antiquæ traditiones ferunt, Cham filius Noë, qui superstitionibus illis, & sacrilegis artibus infectus fuit, sciens nullum se posse super his librum in Arcam prorsùs inferre, in qua erat*

Libri 7 Seth attributi.

Ioseph. Flau.

Filij Seth columnis committunt sideralem scientiam.

Scriptura Seth de stella apparitura in ortu Messiæ.

Cassianus.

Cham impius res piè traditas ad vsum profanum conuertit.

Quomodo libri ante diluuium ad posteros post diluuium traducti sint.

erat vnà cum patre iusto ac sanctis fratribus ingressurus, scelestas artes, ac profana commenta diuersorum metallorum laminis, quæ scilicet aquarum non corrumperentur iniuriâ, & durissimis lapidibus insculpsit; quæ diluuio peracto, eâdem quâ ille celauerat, curiositate perquirens, sacrilegiorum & perpetuæ nequitiæ seminarium transmisit in posteros. Hâc itaque ratione illa opinio vulgi, quâ credunt, Angelos maleficia hominibus tradidisse, in veritate completa est. Hæc ille. Huic congruunt, quæ S. Augustinus lib. 18. de ciuit. Dei; & Petrus Comestor recitat de quatuordecim columnis, septem æreis, & totidem lateritijs, artium scientiarumque Canonibus insignitis, à Chamo Noëmi filio erectis. Epiphanius in Panario suo mentionem quoque facit certi libri intitulati, *Reuelatio Adæ*, quando Deus immisit soporem in illum; & S. Augustinus contra Faustum meminit certi libri Genealogiæ filiorum Adæ, vti & pœnitentiæ Adam; qui tamen à Papa Gelasio in numerum Apocryphorum sunt relati.

S. Augustin. *Petrus Comestor.* 14 Columnæ à Chamo erectæ, in quibus doctrinã traditam exhibuit. *Epiphanius.* Liber *intitulatus, Reuelatio Adæ.*

Thomas Torquemade in suo Hexamero ait S. Thomam Aquinatem libro de Ente & Essentia alterius cuiusdam Codicis meminisse ab ipso Abele compositi, scriptique in lingua Hebraica de omnibus & singulis mundanarum rerum virtutibus; siquidem Protoplastum præsagum Mundi per diluuium perituri, ne artes & scientiæ vnà cum humano genere perirent, laminis saxeis incisas cistæ lateritiæ contra aquarum vim inclusisse, vt ea inuenta apertaque filij posteri haberent, quo imbuerentur; Mercurium tandem Trismegistum illum Codicem suis temporibus inuenisse, indeque scientiam illam rerum omnium mirabilem, quam in operibus eius etiamnum veluti scintillis relucentem videmus, hausisse; imò S. Thomam hosce libros vidisse, legisse, eiusque libri vsu multa admiranda præstitisse refert. Verùm cùm hæc omnia summo studio in Bibliotheca S. Thomæ Neapoli, vbi dicebatur esse exemplar de Ente & Essentia, quòd de hisce & similibus tractaret, inquisiuerim, nec tamen quicquam inde inuenire potuerim, meritò multis rationibus conuictus, inania & vana Astrologorum superstitiosorumque hominum commenta esse iudicaui. Si enim S. Thomas illos legit, quæritur quâ linguâ? aut quo charactere genere scriptos legerit? Constat autem, dictum Sanctum præter Latinam, alterius doctrinalis linguæ vix singularem notitiam habuisse. Quicquid sit, etsi citati libri passim apocryphi habeantur; verisimile tamen est, hosce primos Patres suarum inuentionum monumenta, qualicunque in materia exarata, posteris reliquisse, quæ tamen successu temporum perdita, præter famam, traditionemque posteris nihil reliquerint; loco autem eorum postea à curiosis Scriptoribus, rebus suis ex tam vetusta scriptione authoritatem conciliare cupientibus, fictè hosce, quos citauimus, apocryphos substitutos esse. Verùm haud quamquam Lectori ingratum me facturum existimaui, si verba dicta hoc loco apponam, vt Torquemade ait, ex dicto Opusculo S. Thomæ de Ente & Essentia deprompta.

Thomas Torquemade.

Sed quoniam multi Philosophorum & Astrologorum antiquorum posuerunt, supercœlestia esse animata, & hoc ideò, quòd videbant effectus suos quasi rationales circa

S. Th. l. de ente & essentia, suppositities.

circa inferiora; videbatur enim eis, quòd per ipsa operabantur mala & bona fortuita in terra; sed quantumcunque habeant effectus mirabiles & stupendos, non tamen propter hoc habent animas, sed habent intelligentiam mouentem & regentem, ipsa tamen non est forma ipsorum, quia aliam formam habent, per quam cum materia habent esse, siue in materia. Sed quantumcunque per rationem & fidem hoc credam, tamen hæc operatio in me valde operata fuit, cùm vidi librum quendam antiquissimum mirabilis materiæ, & mirabilis effectus, editum ab Abel filio Adæ, quem Cain interfecit, qui sciens diluuium venturum, posuit dictum librum in quodam lapide optimè sigillato. Hermes verò post diluuium inuenit lapidem, ac fregit, & dictum librum, in quo imagines septem planetarum inuenit; vnde in ipso libro ponit nomina Intelligentiarum regentium ipsos planetas, & posuit septem Intelligentias, & nomen Intelligentiæ mouentis ipsum primum cœlum. Hæc igitur nomina sunt tantæ efficaciæ, vt si imaginem feceris secundùm diuersitatem planetarum in signis diuersis sub diuersis faciebus existentibus, nomenque dicti Planetæ sub sua imagine, voluntatem tuam in omnibus exequeris; ibi docet facere imaginem, cum qua si tetigeris omne metallum, aurum fiet; ibi etiam docet facere imaginem, vt ille, pro quo facta fuerit, non potest esse; quin sit Rex, aut Prælatus: & quasi de omnibus fortunis, bonis & malis idem docet; non tamen probaui imagines, nisi vnam, quia cùm multitudo equorum manè transiret ad aquam, non permittentes me dormire, & me infestarent, quodam die feci imaginem secundùm quod ibi præcipitur, & sepeliui eam in curritorio illo, ex tunc nullus equus transire potuit, sed cùm perueniebat ad illum locum, vbi erat imago, non poterat transire, quantumcunque stimulabatur; itaque habuerunt mutare vias, & propter experimentum didici esse veras alias. Narrauit mihi etiam quidam, qui fecerat imaginem de stanno secundùm quod in illo libro præcipitur, Luna existente sub secunda facie Aquarij non retrogrado, scilicet tardo cursu, scripsit nomen Domini siue Intelligentiæ Lunæ, & fecit illa quæ erant necessaria sub Intelligentia Lunæ, & scribebat quæ erant necessaria ad imaginem secundùm quod præcipitur, & volens deridere puellas cuiusdam Oppidi, & omnes vrcei & vasa, quæ tangebat aqua, frangebantur. Sunt etiam ibi imagines quædam, ex quibus scientia datur ex irradiatione quadam illius Intelligentiæ sub qua fit, quæ quasi subitò deputatur; itaque de ignorante fit sapiens. Ex quo quidem patet, quòd corpora supercœlestia à formis suis has stupendis & mirandas influentias non habeant, sed potiùs ab Intelligentijs requirentibus ipsam. Ex quo sequitur corpora supercœlestia non esse animata, quantumcunque influant corpora quasi rationalia & animata. Hæc ex mente Torquemade S. Thomas.

Abelis liber mirabilis scripturæ & materiæ. Hermes eum post diluuiū inuenit.

Auri confectio phantastica.

Ridicula de potentia Sigillorum planetariorum.

Aliud superstitiosum Telesma.

Franguntur vasa vi Telesmatis.

Telesma ridiculum, quòd ex ignorante facit sapienté.

Estne possibile Thomam Aquinatem, Virum adeo Sanctum, perspicacem, & diuinâ quâdam vi pollentem, tam à veritate consona, tam impia asseruisse? Credat hæc qui volet; ego omnia dicta meras astrologorum fabulas, & sub Sancti viri nomine ad nonnullam illis authoritatem conciliandam conficta esse, securus assero; cum dicta in libro de Ente & Essentiâ, qui Neapoli dicebatur exstare, tametsi summo studio inquisita reperire tamen non licuerit, vt dixi suprà.

Astrologia à Cham propagata.

Porrò Cham siue Zoroaster Astrologiam & Magiam, quam ante diluuium à Kainitis studiosè didicerat, post diluuium non minori studio pro-

propagauit. Nam & filios suos Chus & Mesraim, & hi filios nepotesque in eadem instituentes, paulatim totum Mundum abominabili doctrinæ genere refferserunt; quæ omnia vti copiosis auctoritatibus tùm in secunda Classe superius, tùm in cap. 1. & 2. lib. 1. Obelisci Pamphilij comprobata sunt, ita diutiùs his immorari nolui. Durauit hæc Astrologia aliquantulum rudis adhuc quidem & in cunis vagiens, nullo ordine & methodo comprehensa, sed execrandis superstitionibus, & magicis idololatrisq; operationibus subiecta, humanum genus pedetentim inficiebat; donec Hermes, verè Trismegistus, Mundo natus, tot fucis fallacijsque & imposturis, quibus gentis suæ progeniem miserè inescatam videbat, modum statuens, falsa à veris, quantum naturæ lumen illi suggerebat, seperans, nouam Astrologiam fundaret, atque superstitiosis machinationibus temulentos mortalium animos ad sobrietatem reuocaret; hoc vnicum satagens, vt disciplinas iuxta piam prædecessorum Patrum, potissimùm Enochi primi Idris, siue Hermetis primi, cuius & nomen sibi imposuit, intentionem, quæ ad veri Dei notitiam cultumque dirigebatur, disponeret. Multa autem Mercurium Trismegistum à primo Hermete & Idris Noëmicæ propaginis traditione hausisse, omnes ferè Orientales asserunt. Primum enim literarum, & Astronomiæ inuentorem ponit Codex intitulatus, *Domus Melchisedech*, quem in Obelisco Pamphilio fol. 23. allegatum vide. Ahmed quoque Ben Ioseph Altiphasi apud Geladinum, Henochum primum ponit Adris siue Hermetem, tùm aliarum scientiarum, tùm Astronomiæ potissimùm cultorem, quem vide citato loco; quæ & Vaab Chronista Arabum testatur: Hermetem verò secundum siue Trismegistum eum fuisse, qui doctrinam ab Hermete primo Henocho traditam, & à Chamo mirè deprauatam suæ restituit integritati, à quo deinde tota posteritas sua desumpserit. ita Geladinus Arabs de Sapientibus Ægypti; cuius verba cùm in Obelisco Pamphilio allegauerimus, hic Latina tantùm apponere visum fuit. *Tempore Abrahæ fuit in Ægypto Hermes, ipse Idris secundus, & ipse Trismegistus, qui Propheta, Rex, & Philosophus, & is qui docuit scientiam metallorum, Alchimiam practicam, Astrologiam magicam, scientiam spirituum, & apotelesmatum, & secreta naturæ; à quo deinde Pythagoras, Empedocles, Archelaus, Socrates, Plato, & Aristoteles sua desumpserunt.* Mercurius itaque Trismegistus primus fuit, qui Astronomiam suis legibus stabilitam, postero Mundo communicauit; hic primus annum in 365 dies diuisit, hic Zodiacum in sua distribuit duodecim dodecatemoria, hic tùm signorum, tùm planetarum characteres inuenit, cœteraque quæ cœlestis doctrina circa 48 Constellationes docet, teste Platone, Iamblicho, Porphyrio ordinauit; & Manilius suo veluti calculo his verbis lib. 1. Astronomicon comprobat.

Trismegistus Astrologiam à multis illicitis expurgauit.

Trismegistus Astrologiam hausit ab Henoch siue Idris primo.

Ahmed.

Vaab Chronista.

Hermes secundus Idris.

Geladinus.

Hermes Astrologiam legibus astringit.

Tu Princeps, Authorq; sacri, Cyllenie, tanti:
Per te iam cœlum in terris, iam sidera nota,
Quem primum infernis licuit cognoscere terris
Munera cœlestum; quis enim condentibus astris
Clepsisset furto Mundum. &c.

Manilius.

T Quæ

Iosephus Scaliger.

Quæ verba Scaliger sic explicat: *Tu*, inquit, *Mercuri Author es tanti sacri ad duo altaria obeundi, carminis scilicet, & rerum; vel potiùs, tu tanti arcani Auctor es. Nam sacrum etiam* ἀντὶ τοῦ μυστηρίου. *Tu enim primus repertor Astronomiæ in terris. Neque enim homines soli per se id adepti fuissent, nisi ipsis Dijs monstrantibus. Ægyptios Astronomiam didicisse docente Mercurio, omnes libri loquuntur. Cui propterea Ægyptij diuinos honores habuerant, & primum Mensem Thoth cognominem Mercurio fecerunt; nam Thoth seu Tat est Mercurius.*

Iul. Firmicus.

Quæ consentiunt opinioni Firmici, ita disserentis: *Mundi itaque genituram hanc esse voluerunt, secuti Æsculapium & Anubin, quibus potentissimum Mercurij Numen istius scientiæ secreta commisit.* Huc pertinent quoque, quæ de Mercurio Trismegisto disserit l. 1. c. 6. Lactantius Firmianus; & Plato confirmat his verbis in Phœdro: *Audiui equidem, inquit, circa Naucratim Ægypti priscorum quendam Indigetum Deorum extitisse, cui dicata sit auis, quam Ibin vocant, Dæmoni autem ipsi nomen esse Theut; hunc primum & numerum, & numeri computationem inuenisse, & Geometriam, & Astronomiam, talorum lusus, & aleæ ludos, & literas;* Aristoteles Astronomiam quoque Ægyptijs & Babylonijs attribuit his verbis: Αἰγύπτιοι καὶ Βαβυλώνιοι παρ' ὧν πολλὰς πίστεις ἔχομεν περὶ ἑκάστου τῶν ἄστρων. *Ægyptij verò & Babylonij, à quibus multas notitias habemus de singulis astris.* Quare autem Ægyptij plurimùm illis disciplinis valuerint, Ptolomæus & ipse homo Ægyptius causam reddit his verbis: Ὅτι μᾶλλον συνωκείωνται τοῖς Διδύμοις, καὶ τῷ τοῦ Ἑρμοῦ, διόπερ διανοητικοὶ, καὶ συνετοὶ, καὶ ὅλως ἱκανοὶ περὶ τὰ μαθήματα· Βαβυλώνιοι δὲ ὅτι τῇ παρθένῳ, καὶ τῷ τοῦ Ἑρμοῦ συνοικειοῦνται, διὸ καὶ παρ' αὐτοῖς τὸ μαθηματικὸν, καὶ παρατηρητικὸν τῶν ἀστέρων σύνεστι. *Quod maximè cohabitant & subsunt signo Geminorum & domui Mercurij, ideo speculatiui & assidui, prorsus ad mathemata facti; Babylonij verò cum Virgini & Mercurio subsint, ideo ab ipsis Mathematicum studium, & obseruatorium astrorum maximè colitur.* Ab illis deinde Eudoxus Astronomiam acceptam ad populares suos; ab his suis compopularibus Berosus Chaldæus Genethliologiam ad Græcos, teste Vitruuio, traduxit. Certè Compilator in vitam librosque Porphyrij, meminit ex fragmentis quibusdam Porphyrij, à mille nongentis annis Astronomicas Ægyptiorum & Babyloniorum obseruationes in vsu fuisse; qui quidem anni rectè videntur congruere temporibus Abrahæ, quibus & Hermes noster vigebat. His quidem ostensis, iam quomodo Mercurius, aut quisquis alius huius disciplinæ inuentor, in tantorum arcanorum cœlestium notitiam peruenerit, & quænam prima fuerit cœlestium motuum Systasis, aperiamus.

Lactantius. Plato. Aristoteles. Ptolomæus.

Obseruationes Astronomicæ Ægyptijs & Babylonijs 1900 annis in vsu.

Ægyptus Astronomicæ exercendæ aptissima.

Suppono primò, terram Ægypti omnium terrarum, ob nubium, pluuiarumque perpetuam proscriptionem, obseruationi stellarum fuisse aptissimam; cui accedebat perpetua sereni cœli facies, noctesque innoxiæ; vnde ex perpetuo stellarum intuitu, exercitusque cœlestis contemplatione, paulatim in reconditam siderum cognitionem, potissimùm obseruationum à prædecessoribus traditarum, quibus suas conferebant, adiumento peruenerunt.

Hermetis ingenium immensum.

Suppono secundò ex ijs, quæ in Obelisco Pamphilio varijs in locis tradidi, Mercurium Trismegistum, omnium mortalium eâ ætate, siue immen-

menſam ingenij capacitatem, ſiue omnem rerum reconditarum ſcientiam, ſiue denique ſuæ apud poſteros propagandæ gloriæ, benèque de humano genere merendi deſiderium ſpectes, fuiſſe primum. Hic enim, vt ſuprà docuimus, Aſtronomiæ leges, quas ab Enocho per Noëmicæ ſtirpis propagationem, traditione acceperat, ad incudem reuocans, nihil non egit, vt Veterum in Aſtronomicis Canonibus veritatem, propriæ obſeruationis experimento exploraret; exploratam ad eam perfectionem, quam rudia illa tempora permittebant, reduceret.

Prima cœli diuiſio in 12 partes.

His ſuppoſitis, Dico Mercurium primò cœlum in duodecim ſigna, particularibus in eam finem characteribus adinuentis, diuiſiſſe; annum in 365 dies partitum eſſe, planetarum motus primùm detexiſſe, & ſimilia, de quibus in ſequentibus vberrimè diſſeretur. Quod quâ ratione peregerit, dicendum reſtat.

Primò enim veriſimile eſt, eum vniuerſam cœlorum machinam duobus polis circumuolutam primò obſeruaſſe, ad cuius exemplar ſphæram armillarem eum adinueniſſe Aratus Author eſt, curſus cœlorum ſphæræque repertor. Vnde hieroglyphicos eum exhibituri Ægyptij, caninâ facie hominem pingebant, in cuius vna manu caduceus, altera ſphæra continebatur; quæ omnia fusè in Obeliſco Pamphilio explicata fol. 294. reperies. Cùm enim in cœleſti machina diei naturalis ſpacio reuolutione peractâ, fixas quaſdam ſtellas perpetuò veluti immotas, nonnullas velociſſimè, reliquas medio inter velocitatem & tarditatem motu incedere comperiret; idem fieri cogitauit, quod in ſphæra materiali, quâ circumductâ, eæ quæ polos circumeunt, tardæ & veluti immotæ, contrà quæ medij globi lineam poſſident, velociſſimo motu progredi conſpiciuntur. polos itaque in cœlo, & æquinoctialem dictâ obſeruatione detexit. Cùm verò vnam & eandem ſemper omnium ſtellarum inter ſe immutabilem diſtantiam notaret, hinc ſtellarum fixarum globum facilè effinxit. Porrò cùm nonnullas ſtellas, neque eandem inter ſe diſtantiam, neque eandem ortus occaſuſque rationem, neque fixa in cœlo loca tenere notaret, ſed perpetuâ quâdam varietate in æthereo expanſo hinc inde vagari comperiret; eas non fixas, ſed peculiaribus vnicuique attributis motibus circumduci iudicauit; quarum quidem non niſi ſeptem huic inſtabilitati ſubiectas reperit: quas inter cùm principalem locum obtinerent Sol & Luna, primò ad eorum motum ſcrutandum, animum adiecit. Cùm igitur Solem ſingulis diebus vti alia & alia Horizontis puncta tangere, ita in medio cœlo alia & alia altitudinis vel depreſſionis puncta ſignare comperiret; animaduertit in Auſtrum & Boream certam & conſtantem ipſius elongationem eſſe, quam vbi perfeciſſet, mox eundem conuerſo motu in oppoſitam partem recedere. Atque inde Tropicorum emanauit inuentio, quos extrema Deorum aſcendentium, deſcendentiumque animorum, vt poſtea ex antro Muſarum à Porphyrio deſcripto probabitur, vocabat hoſpitia. Iterum cùm Solem ſingulis menſibus per certos quoſdam ordine aſteriſmos tranſire notaret; inde dodecamoriorum, ſiue Zodiaci in duodecim ſigna diuiſi, quas Deorum manſiones vocauit, profluxit diſtinctio,

Hermes hieroglyphicè qui exhiberetur.

Polorum & æquinoctialis prima obſeruatio.

Fixarum obſeruatio.

Planetarum obſeruatio.

Solis & Lunæ motuum obſeruatio.

Zodiaci obſeruatio.

ctio, vt postea ostendetur. Rursus cùm experimento comperiret, Solem integro diei naturalis spacio non præcisè punctum vnde profluxerat, attingere; atque adeo defectum hunc annuâ reuolutione peractâ quinque integros dies importare; inde celebres illæ Ægyptiorum ἐπαγομέναι, de quibus suo loco, detectæ sunt. Cùm præterea Lunam duodecies vnius anni reuolutione Soli iungi comperiret, & viginti octo dierum spacio, ad punctum, vnde profluxerat, redire obseruaret; inde duodecim Mensium, ætatum, mansionumque Lunarium distinctio originem inuenit. Haud secùs sedulo & assiduo obseruationis studio tandem in cæterorum phœnomenorum, legumq; cœlestium notitiam deuenisse censendus est; vt proinde falsissimum dixisse existimem eos, qui Anaximandro, Thaleti, Eudoxo, primò obliquitatis Signiferi inuentionem, signorum Zodiacique diuisionem, mansionum discretionem ascribere contenderunt; cùm hæc compluribus sæculis in Ægypto iam veluti triuialis Scholæ rudimenta habita sint: à quibus & dicti Græci primùm acceperunt, multis sæculis posteriores: cùm Mensium partitio (quorum, sacra Scriptura teste, tempore diluuij iam habebatur notitia) sine Zodiaci & Solis motu per duodecim dodecamoria commodè concipi non possit, & Luna duodecies necessariò annuo spacio in obliquitate sua constituto Soli iungatur.

Margin notes: ἐπαγο-μέναι qui detexerit. — 12 Mensium obseruatio.

Verùm nè quis me hæc αὐτογενήτως finxisse existimare possit, singulorum congruas adducam authoritates. Ac primò quidem sideralis scientiæ inuentum iam ante diluuium fuisse, suprà ostensum fuit. Nam Sabellius lib. 1. Ennead. ex Iosepho testatur cum alijs suprà allatis, Sethi filios Adami nepotes in duabus columnis astrorum scientiam descripsisse, quam deinde Noë, Cham, cœteraq; eius progenies hominibus posteris communicauit: Scientia autem hæc esse non poterat sine cœli diuisione, & Solis Lunæque, stellarùmque firmamenti notitia. Præterea ex Arabibus suprà probatum est, præ cœteris ante diluuium hominibus, Enochum siue Idris Astronomicâ scientiâ maximè præstitisse, à quo omnia sua secundum Idris seu Hermetem descripsisse tradunt. Certè Mercurium, Diodorus expressè dicit tùm omnium Astrorum, tùm cursus Solaris Lunarisque potissimùm fuisse obseruatorem. Agathias quoque addit, eum primùm stellis nomina imposuisse, obliquum cœli circulum in duodecim signa diuisisse, motusque cœlestes primùm determinasse. Verùm qui plura huius generis desiderat, is legat, quæ de Astronomiæ inuentoribus tradidit Virgilius Polydorus de Inuentione rerum; nostrum enim non est, vulgatam doctrinam hoc loco coaceruare, sed ab alijs incognitorum Authorum testimonia adducere. Quæ igitur fuerint prima Astrologiæ seu Astronomiæ incunabula, & quomodo Iouanithum (sic enim Hermetem præter commune nomen appellant Syri) in cœlestium rerum notitiam peruenerit, Astrologiamque auxerit, scitè admodum describit Mor Isaac in sua Philosophia Syriaca his verbis: (nos Syriaco textu omisso, qui in Obel. Pamphil. videri poterit fol. 25. lin. 16. Latinam intepretationem adnectimus.)

Margin notes: Sabellius. Authoritates quibus dicta comprobantur. — Idris primus Astronomus. — Secundus Idris Hermes — Agathias. — *Mor Isaac in Philosophia Syriaca.*

Et hoc pacto inuenerunt filij hominum, & comprehenderunt, cognouerùntque & di-

& didicerunt exactè leges stellarum, & ordinem signorum Zodiaci, & naturam vsumque, cum reliquis notitijs ipsis conuenientibus in firmamento cælorum, & hoc experientiâ longâ, & in inferiorum rerum profunditate. Hæc enim omnia sunt pertinentia ad rationalem scientiam, suntq́ cognitiones sinceræ, & certitudine laudabiles, exceptis ijs quæ ad cultum astrorum pertinent. Et paulò post originem & inuentionem Astronomiæ verbis sanè elegantissimis prosequitur. Syriacum textum vide in Obel. Pamphil. fol. 25. lin. 29. quem nos ita interpretamur: *Inuenerunt autem eam Aramæi Babylonij, vel Chaldæi, qui in Oriente versus Australem plagam habitant: cùm enim terra, & omnia loca eorum vasta essent, neque cognoscerent vias & semitas, arenis & sabulo obrutas, ex loco in locum, & ex Ciuitate in Ciuitatem, & ex regione in regionem, præsertim flante vento, & arenas in aceruos coaceruante; præterea cùm locus esset calidus vehementer, propter Solis ardorem de die, & locus ille, terra confusionis esset; hinc ex loco in locum transmigrantes, cùm non essent ferendo vehementiam Solis, neque viam cognoscerent, noctu eam per stellas didicerunt, ponentes sibi signum, & secundùm illud, quò volebant, progrediebantur. ex perpetuo stellarum scrutinio tandem deuenerunt in mutationes temporum, inceperuntque cognoscere ex legibus ascensiones stellarum, motusque earum; & sic paulatim per continuam inuestigationem & studium didicerunt omnes leges stellarum, & signorum Zodiaci.* Tandem post rudem hanc astrorum notitiam ait venisse Hermetem, quem & Ionanithon dicit, qui in desertum se contulit, vt astrorum leges exactè obseruatas posteris scriptis commendaret. Syriaca verba Authoris vide in Obelisco Pamphil. fol. 26. lin. 14. quæ nos Latinè ita exponimus. *Fuit autem in regione istâ Orientali homo ex filijs filiorum Noë, qui vocabatur Iouanithan siue Hermes, hac scientiâ inclytus, elegit sibi locum ab omni hominum consortio & familiaritate remotum, & abijt in desertum vastum & immane, à vocibus & oculis hominum immune, assiduòque intentus in firmamentum cælorum, explorauit stellas, & luminaria, & vicissitudinem temporum, & maximè in luminaria maiora, laudans horum Creatorem sapientissimum, & sic per quietem, & solitudinem, & continentiam suam, à tumultibus & strepitibus hominum liber, in cordis perpetuâ contentione, stellarumque contemplatione, data est ipsi gratia cognitionis stellarum, & Zodiaci.* Quæ omnia confirmantur ab Authoribus suprà citatis, vti & in Obelisco Pamphilio.

Obseruatio stellarum primæua.

Babylonij & Chaldæi obseruatores primi.

Itinerum directio noctu per stellas.

Iouanithon primus obseruator stellarũ in deserto.

Ex dictis hoc capite concludo, ab Enocho ante diluuium omnem sapientiam Ægyptiorum principium habuisse; erat enim is, qui præ omnibus alijs ante diluuium à Protoplasto ipso instructus, veram rerum diuinarum notitiam hauserat, posterisque suis tradiderat, tantique fuit, non solùm ob admirabilem sapientiam, rerumque humano generi necessariarum inuentionem, sed etiam ob impenetrabilem ex hoc Mundo raptum, nominis, vt multi ex posteris eum tanquam Numen quoddam colendum proponerent. Vnde verisimile est, quòd Arabes tradunt, Chamum rerum exoticarum curiosissimum ante diluuium non tantùm improbas artes à Kainitis didicisse, sed & scientias de Deo, & Angelis, de arcanis denique naturæ ab ipso Mathusala filio Henoch paternarum traditionum herede accepisse, artiumque licitarum cum illicitis commixtione à paterna

Henoch primus Ægyptiacæ sapientiæ conditor.

Cham Mathusalæ filij Henoch discipulus, doctrinam sacram propagauit.

Trismegistus Hermes & Adris secundus à Chamo multa hausit.

Tot annos vixit Henoch, quot dies in anno.

Cœlestes Dij stationes suas mutant in circulo magno secundùm Ægyptios.

Platonicus circulus 36500 annorum.

na traditione prorsùs degenerem legem condidisse; quam deinde Trismegistus quidam ex Chananæa stirpe Chami descendens, separatis ab illicitis licitis, in meliorem, & Religioni diuinæ conformiorem, quantum Ethnico Philosopho, solo naturæ lumine fulto, in tanta rerum deprauatione, licuit, redegerit; quem quidem verum illum, & tantopere ab Authoribus celebratum secundum Hermetem Trismegistum fuisse, in Obelisco Pamphilio probauimus. Præterea Henochum, siue primum illum Hermetem, primum post filios Seth Astronomiam excoluisse, temporis annorumque rationem docuisse, ex eiusque monumentis postero Mundo relictis secundum Hermetem nostrum sua de diuisione temporum principia deduxisse, atque ad posteros transtulisse, Ægyptij cum Arabibus volunt. Habent enim Ægyptiorum arcaniores Astrologi pro certo, annum ciuilem Aegyptiorum fuisse diuisum in tot dies, quot primus Adris siue Hermes inter homines vixerit. Nam sacra Scriptura eum expressè trecentos sexaginta quinque annos, quot videlicet annus ciuilis Aegyptiorum dies habet, vixisse ait: sic enim 23. versus c. 5. Gen. habet: Καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι Ἐνὼχ ἔτη τριακόσια ἑξήκοντα πέντε. *Et facti sunt omnes dies Enoch trecenti sexaginta quinque anni &c.* Cum verò Adris secundus haud eandem partitionis anni rationem docuerit posteros Aegyptios, vt alibi ostendimus; verisimile est, cum hæc habuisse ex prioris Hermetis monumentis, per Chamum postero Mundo communicatis. Cum itaque hosce Adris vitæ annos mysterio vacare minimè cognoscerent, hinc arcanum illud Aegyptiorum hieromanticum de Mundi reuolutione prodijsse probabile est, videlicet cœlestes Deos stationes suas in arce magna singulis centenis annis mutare, & post peractum circuitum 36500 annorum, omnia in pristinum statum restitui. Quod & Platonem subolfecisse certum est, dum circulum παλιγγενεσίας, quem & in hunc vsque diem Platonicum appellamus annum, dictorum annorum numero definit. Cum enim firmamentum singulis ferè centenis annis vnum in circulo magno, hoc est, Zodiaco, minutum conficere obseruarent, 100 in 360 ducta, dabunt 36000, quibus si quinque dies ἐπαγομένους in 100 annos ductos adieceris, habebis 36500 annorum numerum, rerum omnium complementum, Iubilæi magni numerum, & monadis in multitudinem abeuntis, in monadem reditus, id est in pristinum rerum statum, vt Plato, ita ab Aegyptijs edoctus, opinatus est, hi verò ex mystico annorum vitæ numero Idris, speculati sunt; quem & nonnulli ex recentioribus secuti sunt in firmamenti reuolutione.

Quomodo Ægyptij, Chaldæi, Græci vnius & eiusdem rei inuentores esse queant.

Sed dubium hoc loco non exiguum occurrit, quomodo diuersæ diuersorum opiniones conciliandæ sint, dum alij Authores Astronomiæ inuentores faciunt Babylonios, alij Aegyptios, Græcos alij. quam litem vt dirimam, Dico, Chamum seu Zoroastrem primum ante diluuium, siue ab Henoch Hermete primo, siue à Kainitis Astronomiam edoctum, bipertita traditione ad posteros post diluuium transtulisse. Ac primò quidem ea imbuit filium suum Chus siue Nembrodum, Nembrod verò Ninum, à quibus deinde Sarug, Thare, Abraham Astronomicæ peritiæ celebres

viri

viri acceptam posteris Hebræis tradiderunt: in Aegypto verò primò eâdem imbuit Misraim filium suum, aliosque, quam deinde Mercurius Trismegistus secundus Hermes summo studio cultam, ac duodecim libris, teste Clemente Alex. l. vi. Stromat. posteris tradidit Aegyptijs: Ab vtrisque, tàm Chaldæis, quàm Aegyptijs, Græci suffuratam sui iuris fecerunt; tametsi omnia ex eadem Schola profluxerint. Clemens Alex.

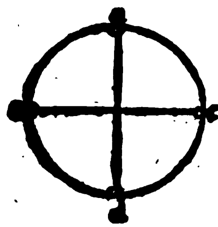
Mirum itaque nemini videri debet, Aegyptios, & Chaldæos seu Babylonios, Græcosque de primatu inuentionis Astronomicæ concertasse, cùm vnaquæque harum nationum eius rei inuentæ gloriam, quam tanta in æstimatione & admiratione hominum haberi cernebant, sibi vendicarent. Hoc pacto Sulpitius Gallus cùm primus Romæ Eclipsin detexisset, eius inuentor habitus est, cùm iam multis seculis in Græcia Thaleti Milesio eius inuentio fuisset attributa, & in Aegypto multis alijs seculis antè, vt suo loco dicetur, Eclipseos notitia viguerit. Inuentiones itaque rerum tametsi in vna quapiam regione emerserint, semper tamen alijs in regionibus eædem præcesserunt; quod cùm multis alibi ostendam, eidem diutiùs immorari nolui. Sufficiat interim hoc longiori forsan quàm par est discursu, Hermetem primum fuisse Astronomiæ in Aegypto siue inuentorem, siue instauratorem, demonstrasse.

Sulpitius Gallus primus Eclipsin Romæ prædixit, in Græcia Thales.

CAPVT II.

De diuisione signorum, Characterumque cœlestium signorum inuentione.

MErcurius Trismegistus humano generi prospiciens, cùm ad exactum rerum cœlestium ordinem posteritati communicandum intentus esset, singula suis libris, teste Clemente Alex. descripsit. Et quoniam à stellifero cœlo continuo ordine influxus in inferiora propagari aduertebat, ibi initium duxit Astrologicæ suæ dispositionis. Cùm itaque primò longâ experientiâ, & frequenti Solis, Lunæ, cœterarumque stellarum obseruatione, quatuor potissimùm cardinalia omnium mutationum varietatisque effectricia puncta notasset, circulum effinxit, in quo dicta puncta per binos diametros *a d* & *c e* se normaliter intersecantes, disposuit, videlicet *a d c e*. Quorum illa, quæ mediam lineam *e c* à polis Mundi æquè remotam tenent, puncta æqualitatis vocari voluit, eò quòd dum ad illa Sol pertingit, æquam diei noctem conficeret; cuius & symbolum statuit Cynocephalum, cuius ea natura est, teste Horo, vt ad æquinoctio vicina puncta duodecies, abdito quodam & insito sibi instinctu, vrinam reddere soleat; de quo suo loco ampliùs. Illa verò puncta *a d*, quæ maximam Solis vltrò citròque nunc in Austrum, modò in Boream commeantis elongationem terminant, Deorum vocauit limites, eò quòd Numina Orbem circumeuntia hosce veluti sibi præfixos terminos nunquam præterirent, sed conuerso cursu nunc in Austrum, modò in

Ratio obseruationis à Mercurio instituta.

Symbolum æquinoctialis Cynocephalus.

Tropici Deorum limites.

Symbolum 2 tropicorum duo canes sunt.

in Boream exacta constantiæ lege tenderent. Atque hosce duos limites hieroglyphicè exhibuit per duos canes, veluti quosdam dictorum limitum custodes & conseruatores. Sub hisce igitur quatuor punctis, totius anni curriculum in quatuor partes distinguentibus, omnium rerum quà corrumpendarum, quà generandarum varietatem contingere notabat. Porrò cùm intra hunc circulum dictâ ratione diuisum singulares quosdam diuersosque effectus quot Mensibus accidere obseruasset, singulos quadrantes in tres partes, adeoque totum circulum in duodecim portiones, quas posteri Græci deinde δωδεκαμόρια, Hermes verò & Ægyptij, teste Manilio, arces seu domus, aut mansiones rectè appellarunt, (quasi diceres δωδεκάπυργα) & hieroglyphice sic notant, vti in Obeliscorum interpretatione patebit [symbol]) singulis sua animalia hieroglyphica attribuendo, cui ab inde ad hæc vsque tempora Zodiaci nomen mansit, tametsi, vt paulò post videbitur, animalia aliquo modo diuersa fuerint ab ijs, quibus deinde Græci cœlestem machinam insigniêrunt; non tamen tanta ijs interuenit differentia, vt ad originem suam reduci non possint. Harum ex duodecim arcibus seu domibus sex sub semicirculo *dca* comprehensas indigitabat Deorum ascensum; sex verò reliquas altero semicirculo *a e d* contentas, Deorum descensum dicebat. Quæ omnia nè quis me propriâ aut authoritate, aut ingenio confinxisse arbitretur, singulorum, antequam vlteriùs progrediamur, authoritates assignabimus.

Zodiaci in 12 partes diuisio.

Arces Deorũ dicuntur signa.

Deorum ascensus quis.

Hermes in Pimandro.

Hermes itaque de seipso in Pimandro testatur, de quatuor limitibus paulò ante indicatis, his verbis: *Deum denique si intueri volueris, suspice Solem, fili mi Tati, suspice Lunæ cursum, suspice siderum ordinem reliquorum. Quis age perpetuum horum ordinem seruat? ordo quidem omnis numeri locique limitibus terminatur.* Quæ in hunc locum explicat Marsilius his verbis: *Hermes Astrologiæ inuentor ante omnia in signifero cœlo puncta obseruauit, ad quæ omnem reliquorum signorum ordinem disponeret.* Cœlum verò in duodecim partes diuisisse Hermetem, Iamblichus testatur his verbis: *Diuidentes* (Hermete videlicet instructore) *cœlum in partes duas, vel quatuor, vel 12, vel 36, vel horum duplas, vel aliter quomodocunque, principatus quoque hisce præficiunt aut pauciores, aut plures; rursus Ducem vnum hisce anteponunt; atque ita Ægyptiorum tractatus de principijs desuper ad postrema progrediens ab vno descendit in multitudinem, ab vno videlicet gubernatam Deo, vtique indefinita natura sub quodam termino definito imperiosè comprehensa, præcipuè verò ab excelsa omnium causa virtute.* Quòd verò dicit primò in duas partes diuisum fuisse, insinuat duo hemisphœria, Australe, & Boreale; vel ascensum descensusque Deorum, vt postea ostendetur. Quòd in quatuor partes, ostendit quatuor anni portiones, quas quadripartita Zodiaci diuisio efficiebat. Quòd etiam in duodecim partes cœlum diuisum asserit, indicat Zodiaci diuisionem in 12 domus seu mansiones Deorum peractam. Quòd verò in 36 diuisum dicit, ostendit singulas domus seu habitationes Deorum præterea in tres alias portiones, quas, teste Iamblicho, Decanos vocat, fuisse diuisas. Quæ omnia pulchrè paulò antè adductis consonant. Quòd verò hæc omnia Mercurij machinationes sint, apertè testatur Iambli-

Marsilius Fic.

Iamblichus.

Decani signorum.

blichus his verbis: *His ita discretis, facilè soluuntur dubia, quæ in libris Ægyptiacis, quos legisti, concepisse dicis. Quæ enim sub Mercurij titulo circumferuntur, opiniones seu inventiones Mercuriales continent; & tametsi sæpè Philosophorum Græcorum stylo loquuntur, sunt tamen ex lingua Ægyptia in Græcam translata à viris Philosophiæ non imperitis.* Vide quoque Clementem Alex. lib. 5. 6. Stromat. amplè de Mercurio eiusque inventis, uti & Origenem, Tertullianum, aliosque, quos sæpè citavi Authores, differentes.

Iamblichus.

Clemens Alex.

Visa itaque prima Zodiaci *molitione* & rudi quâdam delineatione ab Hermete peractâ, iam quibus nominibus, Numinibus, animalibus, characteribus mysticè illam adornârit, videamus.

Stellifero itaque illo circulo, quem Zodiacum diximus, in 12 domos seu mansiones diviso, cùm adverteret inferna superioribus substare, & omnem influxum in inferiorem Mundum à superioribus potestatibus dimanare, hinc singulas domos suis instruxit Potestatibus seu Numinibus. Atque primam quidem domum attribuit Anubi. Erat autem Anubis Numen Ægyptiorum κυνοφόρος, custos templorum, calidi & humidi conservator; cuius symbolum hieroglyphicum erat hirco-piscis, ἰχθυότραγος, quem Anubis loro astrictum tenebat. Hirci cornua calorem, seu igneam vim Solis telluri inclusam; piscis verò cauda humidum denotabat, ex quibus prima rerum omnium generatio procedit; cuius custodem dicebant Anubin, teste Plutarcho; quem & ideo medium inter superius & inferius hemisphærium collocasse ait, quòd Sole in Capricorno in maxima sua elongatione existente, radijsque solaribus languefactis terra clausa veluti in vtero quodam machinatur per seminalium rationum dispositionem novæ generationis præludia, quibus Anubin præesse dicebant, & expressè his verbis refert Clemens Alex. lib. 5. Strom. *Solebant etiam Ægyptij in certis solennitatibus quatuor circumferre statuas Deorum, quos Κωμασίας vocabant, quarum duæ Canum, tertia Accipitris, quarta Ibidis figurâ splendebant. Per duos canes duo hemisphæria intelligebant.* Et paulò post: *Alij verò per canes duos tropicos insinuare voluerunt, qui sunt canes quidam observantes custodientesque à natura deputati, prohibentes Solis ad Austrum Boreamque vlteriorem elongationem.* Erat itaque hæc domus veluti porta quædam ascensus Deorum, de qua posteà fusiùs.

Prima Domus seu Arx Zodiaci eiusque numeri.

Anubis hieroglyphicum Capricornus.

Clem. Alex.

Secunda domus curæ Canopi attribuebatur. Erat autem Canopus, seu Ægyptiacè κανωβ, Numen seu Genius aquæ subterraneæ actuator & ad fœcunditatem exerendam excitator, de quo vide Tomo I. Capite de Canopo fusissimè tractatum. Huius loco Græci posuerunt Aquarium, in quo tamen non differunt ab Aegyptijs. Hydriam enim, quam Græci per Aquarium effundi fingebant, Aquario & Hydra in vnum simulachrum more illis solito compacto, pingebant Aegyptij. Figuram vide in Zodiaci veteris Schemate, quod paulò post sequitur.

II. Domus Canopus.

Tertia domus seu mansio tribuebatur Ichton Numini, quod his verbis explicat Iamblichus: *Huic vnum impartibile anteponit* Mercurius, *quod appellat primum exemplar, aut expressionem, aut effigiem, quod Ichthon appellat, in quo est primum intelligens, & intelligibile primum, quod solo silentio colitur.*

III Domus Zodiaci Ichton dicebatur & quare.

Exemplar, inquam, non solum in intelligibili Mundo, sed & sidereo, inferiorique rerum producendarum idea. Hoc enim rerum conceptarum semina in lucem ducuntur, hoc duce porta vitæ rebus omnibus apposite circa hanc stationem anni aperitur, ita vt aptè piscium hieroglyphico symbolo id indigitârint; pisces enim hoc anni tempore maximam & copiosam fœturam producunt, seminibusque turgentes omnes humentis naturæ semitas implent, vt proinde non incongruè nomen huius Genij à piscium etymo in hunc vsque diem permanserit. Figuram huius ephori vide in sequenti paulò post Schemate.

IV Domus Ammun.

Quarta domus seu mansio tribuebatur Ammun, ex duodecim Potestatibus magnæ authoritatis Principi; cuius figura erat ἀνθρωπόμορφος κριόμορφος arietinis cornibus illustris; quo quidem hieroglyphicè nihil aliud innuebat, nisi stationis seu mansionis istius fœcunditatem, quâ semina, quæ Ichthon disposuerat, ab Ammone in varium generabilium rerum segetem producuntur. Verùm cùm de hoc Ammone amplissimè tractatum sit in primo Tomo Syntagmate 2. capite de Ammone, & lib. 3. Obelisci Pamphilij de Arietis hieroglyphica significatione, eò Lectorem remittimus, vbi omnia, quæ huc pertinent, ex innumeris Authoribus congesta reperiet.

V Domus Apis.

Quinta domus seu mansio in Zodiaco destinabatur Apidi Boui. Erat autem Apis Numen apud Aegyptios maximum, agriculturæ præses, cuius ope omnium rerum humanæ vitæ necessariarum vbertatem præstari credebant; atque hanc ob causam huius eum mansionis præfectum credebant, quia in Ægypto & messis colligebatur, fructusque ad maturitatem perducebantur; qui quidem nihil aliud nisi agriculturæ, cuius Apis symbolum erat, effectus indicabant. Semina enim, quæ Ichthon disposuerat, atque Ammun in luxuriantem sobolem produxerat, Apis in fructus vitæ humanæ necessarios concoquere credebatur. Exhibebatur autem hieroglyphicè sub figura Bouis, quam Astrologi in hunc vsque diem huic mansioni conseruarunt. Vide Lector quæ de Apide Tomo I. Syntag. 2. cap. de Apide, & lib. 4. Obelisci Pamphilij fol. 256. de Bouis hieroglyphica significatione copiosissimè disseruimus.

Cur Bos huic signo tribuebatur.

VI Domus Herculi & Apollini tribuitur.

Sexta domus seu mansio Zodiaci Herculi & Apollini, vel vt Plutarchus vult, Helitomenio & Harpocrati, vel vt Græcis placet, Castori & Polluci consecrabatur; vnde Geminorum signum emersit: aiunt enim Ægyptij, Isidem ab obitu cum Osiride concubuisse, ex eoque gemellos suscepisse Helitomenon & Harpocratem, eosq; postea in cœlum translatos huic mansioni prælatos fuisse. Hinc duas stellas in Geminis, quas Arabes راس الجوز *Ras Elgeuze* vocant, Abenregel vocat فرقلس وافولوں *Garklus* & *Apullun*; quæ tametsi corruptissima nomina, Arabum more, sint, nihil tamen aliud indicant, quàm Herculem & Apollinem siue Horum; quæ duo Helitomeno & Harpocrati æquiualent; ijsque hieroglyphicè nihil aliud indicatur, nisi duplicatio roboris caloris Solaris, qui in hac mansione summas vires acquirit. Et per Herculem quidem aptè robur, per Apollinem seu Horum caloris vis exprimitur, quibus nubes paulatim in

Horus.

Æthio-

Æthiopiæ montibus resolutæ in desideratum Nili incrementum aptantur; cui ideo præsides censentur Hercules & Apollo. Hieroglyphicè indicantur per duas statuas, quarum vna pyramidem in manu, altera clauam tenet, reliquis duabus manibus ad concordiam denotandam mutuò insertis, vt infrà fusiùs suo loco exponetur.

Hieroglyphicum huius signi Gemini.

Atque hucusque sex Deorum ascendentium domos descripsimus; nunc ab hoc puncto septimæ domus, sex Deorum descendentium, vt Ægyptij volunt, seu vt Porphyrius vult, animarum mansiones sequuntur, (vtrumque sustineri potest, cùm animæ sine ductu Deorum descendere teste Proclo, non possint;) cuius puncti symbolum, quemadmodum & oppositi signi, canis erat, custos præfixi termini; aut quia canicula, quam Ægyptiacè Sothis dicimus, hoc tempore oriebatur, secuturæ inundationis Niloticæ veluti prodromus quidam.

Canis Sothis Ægyptiacè oritur hoc tempore.

Septima domus seu mansio erat consecrata Numini Hermanubi, id est, Mercurio, quem sub Ibidis specie exhibebant; cuius officium putabant, immensas vaporum congeries coaceruare, & veluti ex vniuersis humentis naturæ penuarijs attractas suffuratasque in imbres dissoluere; vnde deinde magnum ex inundatione Nili emolumentum proueniebat. Cur verò loco Ibidis Cancri figuram posuerint, causa fuit, quòd Cancer apud Ægyptios non fuerit alicuius Genij particularis symbolum, sed hieroglyphicum conuersionis Solis. Sicuti enim Cancro ita à natura comparatum est, vt incedendo retrogradum motum obseruet; ita Sol, postquam vltimum elongationis suæ terminum attigit, à motu vlteriori paulatim deficit, & dies diminuit, acsi à similitudine motus Cancri retrogredi videatur. Mansio verò non Cancro, sed Hermanubi, vti dictum est, Ibimorpho dicabatur. Vnde Veteres Ægyptij non Cancrum, sed Ibidem pingebant, Genij in hoc diuersorio dominantis hieroglyphicum. Vide de hoc symbolo plura infrà, & quæ huc pertinent curiosè pertractata l. 4. Obel. Pamphil. cap. de Ibi.

VII. Domus Hermanubis.

Cur loco Ibidis Græci Cancri figuram posuerunt.

Octaua domus seu mansio Deo Momphta consecrabatur. Erat autem Momphta nihil aliud, quàm Numen quod humidæ naturæ præsidet, Genius incrementi Nili; de cuius nomine, origine, etymo, significatione hieroglyphica consule librum 4. Obelisci Pamphilij Hierogrammatismo de Leone. Pingebatur autem varijs modis, nunc sub forma hominis λεοντομόρφου, nunc sub simplici cubantis Leonis figura, vti suo tempore & loco exponetur. Erat autem Numen apud Ægyptios singulare, & summæ venerationis, de quo frequentes sermones circumferebantur; huic enim omnem in humidam naturam administrationem commissam credebant. Sed hæc, vt dixi, suis locis fusissimè prosequemur.

VIII Domus Momphta.

Officium Momphta.

Nona domus seu mansio Isi dabatur, cuius figura nunc in modum Virginis spicam tenentis, nunc sub forma Sphyngis incumbentis referebatur. Quo quidem nihil aliud denotabatur, quàm incrementum Nili, quòd qui in Leone Momphta suæ inundationis exordia capiebat, in Isi finiret: ac proinde Isis beneficio magna secuturæ messis copia sperabatur; Isin enim vti frumenti inuentricem, ita annonæ præsidem credebant. quæ

IX Domus Isis.

omnia copiosè in primo Tomo Syntagmate secundo, capite de Iside pertractauimus.

X Domus Omphta.

Decima domus seu mansio Genio dicabatur, quem Ægyptiacè ⲟⲙⲫⲧⲁ Omphta dicebant. Erat autem Numen beneficum, eò quòd, quæ Momphta & Isis per inundationis Niloticæ humorem mouerant, iustâ mensurâ distribueret Omphta: vnde & bilancis seu Libræ huic mansioni hieroglyphicum irrepsit; Omphta enim æquus rerum dispositarum executor & trutinator credebatur; quod hâc Zodiaci statione fieri credebant. Pingebatur autem sub forma humana, quæ in dextra radium mensorium teneret, in capite modium, vt infrà in Zodiaco apparet.

XI Domus Typhon.

Vndecima domus seu mansio Typhoni dicabatur, malignæ & tabificæ naturæ Genio, cuius adustiuâ vi humor exsiccabatur, arbores suo spoliabantur ornatu, terra arida, sicca, & squalida, humore intra viscera eius protruso, relinquebatur. Atque hinc fabulantur, Osirin hoc Mense Athyr in Arcam fuisse à Typhone conclusum; Horoque sensibilis Mundi pulchritudini insidias fuisse positas; vnde lamenta luctusque Isiaci originem inuenerunt. Aptè autem hanc pereuntis fertilitatis catastrophen exhibuêre per bouem, cuius testiculos Scorpius mordet, ad indicandum, terræ genitalem humorem tabificâ quâdam & Typhoniâ vi hâc potissimùm statione deficere, quę alibi exposita sunt; vt proinde ex hoc ipso hieroglyphico posteris placuerit, hanc domum Scorpionis symbolo cohonestare.

Osiris à Typhone in Arcam concluditur.

Hieroglyphicum.

XII Domus Nephtys.

Duodecima domus seu mansio dicabatur Nephtys, Genio subterranei caloris præsidi, nè Typhoniâ vi totus destruatur; neque enim, vti Plutarchus ait, permittit terræ inferioris Domina, aduersa Typhoniæ exsiccationis vi humorem prorsùs perire, temperiem volens perpetuò manere, cùm integer Mundi ornatus concentusque nullo modo esse possit igneâ vi depereunte. Hic est Genius, cuius curæ Osiridis arma, id est, Solis, quæ erant, spiculum, hasta, arcus, teste Plutarcho, commissa erant; quibus quidem nihil aliud denotabatur, quàm caloris Solaris vis temperata, quâ humorem, quem Typhonia vis adustiua destruere nititur, conseruare studet; vt vel exinde in hodiernum vsque diem huic Stationi Sagittarij signum permanserit.

12 Numina ab Ægyptijs iuxta naturæ exemplar disposita.

Atque hæc sunt duodecim dodecamoria, domus, seu mansiones duodecim Geniorum Zodiaci, quæ veteres Ægyptij Hermetis traditione, ad naturæ exemplar disponere consueuerant; quam quidem dispositionem paucis immutatam, totam sui iuris fecerunt Græci, alijs & alijs fabulis obuelatam. Porrò singulis hisce dodecamoriorum Genijs tres alij adiungebantur Genij adminiculares, quos Decanos appellabant, ita vt vniuersus Zodiacus diuidatur in 36 Genios, quorum singulis diuersa in Mundana œconomia administranda officia committebantur à supremo totius Naturæ Genio, quem ideo παντόμορφον, siue πολύμορφον nuncupabant. Vocat autem Hermes in Pimandro Zodiacum tabernaculum, circulo in duodecim domos diuiso constitutum, iuxta totius naturæ ideas. Sed audiamus verba eius: *At id præterea mihi dicas velim, quomodo vltrices tenebrarum numero duodecim à potestatibus oppositis repellantur.* TRISM. *Tabernaculum illud,*

Decani in Zodiaco qui?

Genius πολυμόρφος.

Authoritates: *Hermes in Pimandro & Asclepio.*

illud, ò fili, est Zodiaco circulo constitutum, qui ex duodenario numero constat illo, numeriq́ ij sunt, vnus omniformisq́ secundùm ideas naturæ ad hominis pervagationem atque circuitum. Et in Asclepio vlteriùs hisce verbis eos describit: *Deorum multa genera sunt* (in circulo dispositi) *eorumq́ omnium pars vna intelligibilis dicitur, alia verò sensibilis. Intelligibilis dicitur non ideo, quòd putentur non subiacere sensibus nostris; magis enim sentimus eos, quàm quos visibiles nuncupamus. Sublimis enim ratio atque diuinior vltra hominum mentes intentionesque consistens, si non attentiore aurium obsequio verba loquentium acceperit, transuolabit, & transfluet, aut magis refluet, suisque potis liquoribus miscebit se. Sunt ergo omnium specierum Principes Dij. Hos sequuntur Dij quorum est Princeps οὐσία. His sensibiles vtriusque originis suæ consimiles, qui per sensibilem naturam conficiunt omnia, altera per alterum; vnusquisque opus suum illuminans cœli, vel quicquid est quod eo nomine comprehenditur. οὐσιάρχης est Iuppiter* (quem Ægyptij Hemphta vocant) *per cœlum enim Hemphta, seu Iuppiter, omnibus prebet vitam. Solis οὐσία est lumen: bonum enim luminis per orbem Solis nobis infunditur; triginta sex* (qui Horoscopij vocantur) *in eodem semper loco defixorum siderum; Horum οὐσιάρχης vel Princeps est quem παντόμορφον, vel omniformem vocant, qui diuersis speciebus diuersas formas facit.* Quæ verba adeo clara sunt, vt constitutam à nobis paulò antè doctrinam Hermetis prorsùs indigitasse videantur. Iamblichus verò adeo illa pulchrè describit, vt ea exposuisse videri possit. *Ego verò*, inquit, *causam in primis tibi dicam, ob quam sacri & antiqui Aegyptiorum Scriptores de his varia senserint: & insuper huius seculi Sapientes non eadem de his ratione loquantur. Cùm enim multæ in Vniuerso sint essentiæ, ac multifariam inter se differant; meritò earum & multa tradita sunt principia, habentia ordines differentes, & ab alijs Sacerdotibus alia, principia quidem tota vniuersaliaue, vt narrat Seleucus. Mercurius ipse tradit viginti millibus voluminibus, vel sicut Manethon recenset, tradidit voluminibus triginta millibus, itemque sex millibus & quingentis atque viginti quinque, & in eis perfectè omnia demonstrauit. Propria verò particularium essentiarum principia alij antiquorum alia passim introduxerint. Oportet igitur de his omnibus veritatem breuiter declarare, atque primùm quod primum quæsisti. Primus Deus ante ens, & solus, pater est primi Dei, quem gignit manens in vnitate sua solitaria, atque id est superintelligibile, estque exemplar ipsius, quod dicitur sui pater, sui filius, vnipater, & Deus verè bonus. Ille enim maior, & primus, & fons omnium, & radix eorum quæ prima intelliguntur, & intelligunt, scilicet idearum. Ab hoc vtique vnus Deus per se sufficiens seipsum explicauit. Ideoque dicitur per se sufficiens, sui pater per se princeps. Est enim hic principium, Deus Deorum, vnitas ex vno, super essentiam essentiæ principium: ab eo enim essentia, propterea pater essentiæ nominatur. Ipse enim est superens Ens, intelligibilium principium. Hæc sunt principia omnium antiquissima, quæ Mercurius præponit Dijs æthereis, empyreis, cœlestibus: componens de empyreis libros centum, totidemque de æthereis, mille de cœlestibus. Secundùm verò alium ordinem præponit Deum Emepht Dijs cœlestibus tanquam Ducem, quem ait intellectum esse intelligentem, atque in se intelligentias conuertentem. Huic vnum impartibile anteponit, quod appellat primum*

Horoscopij Dij qui ? Vsiarchi qui ?

Iamblichus.

Principia omnium antiquissima.

Emepht.

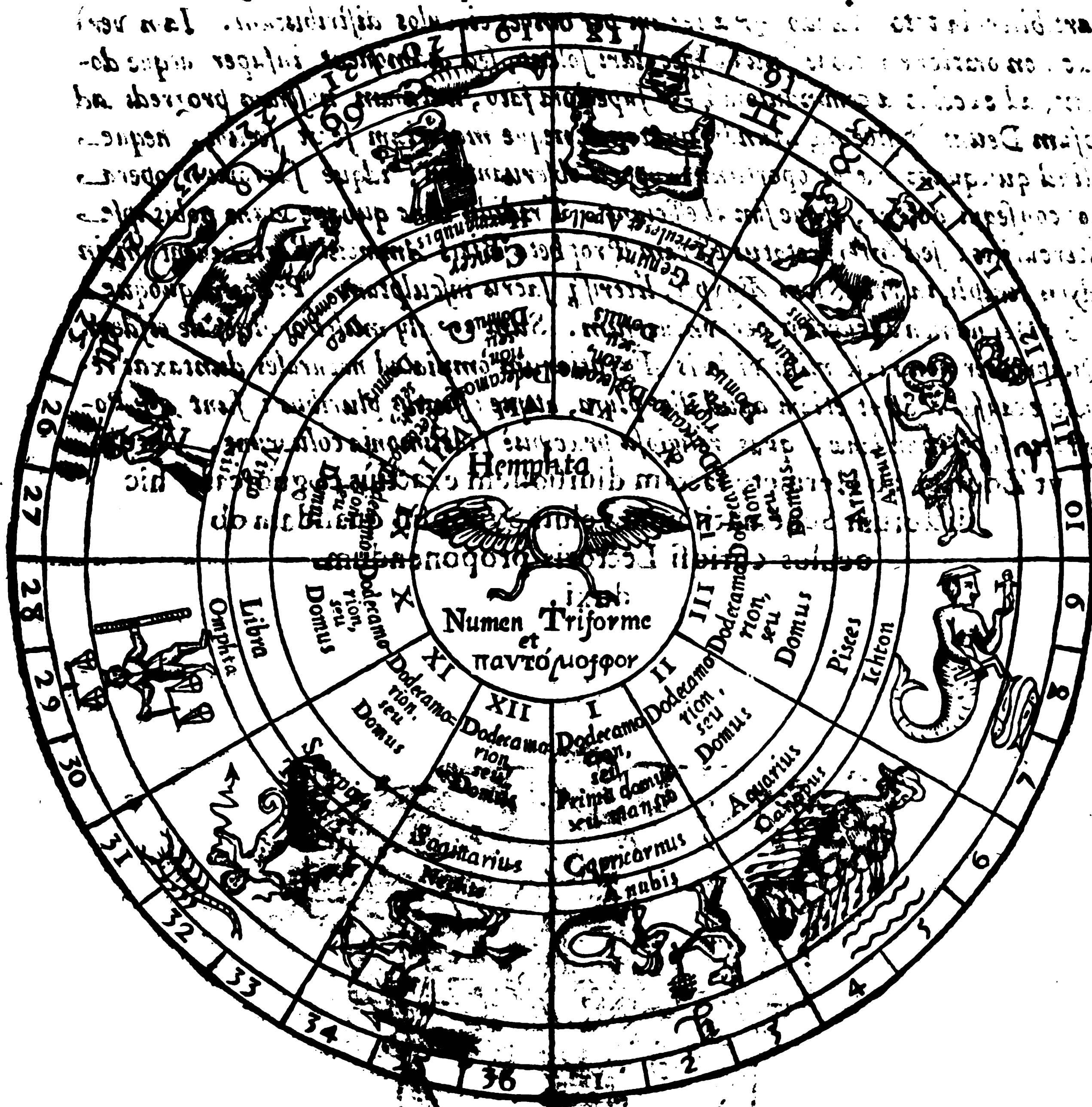
mum

Ichton. *mum exemplar, aut expressionem, aut effigiem, quod Ichton appellat, in quo est primum intelligens, & intelligibile primum, quod solo silentio colitur. Præter hos autem, rerum apparentium opificio alij Duces præsunt. Nam opifex intellectus, qui & veritatis est Dominus, atque sapientia, quatenus in generationem progrediens occultam latentium rationum potentiam traducit in lucem, Amun Aegyptiacâ linguâ vocatur;* Amun. *quatenus autem sine mendacio peragit omnia, & artificiosè simul cum veritate, Phta nuncupatur:* Phta. *Græci verò hunc Vulcanum nominant, artificiosum duntaxat considerantes: quantum verò effector est bonorum, appellatur Osiris;* Osiris. *aliasq; denominationes habet propter potentias actionesque differentes. Est & principatus alius apud illos super Elementa tota in generatione posita, virtutesque eorum: quarum quatuor quidem masculinæ, quatuor fœmininæ: quem Principatum Soli tribuunt. Item alius Principatus super naturam omnem quæ in generatione versatur, Lunæ tributus.* Marsilius. *Potes in his ordinem consentientem Proclo ita disponere. Primum est ipsum vnum superens superintelligibile totum. Secundum vnum Ens, seu vnitas Entis, in quo vnitas sua suo enti præponitur: potest & intellectus intelligibilis appellari, & sui pater. Tertium est intellectus intelligibilis, intellectualisque simul, & vnitus intellectus, & expressio prima Ichton. Quartum intellectus intellectualis iam explicatus, cœlestium Dux Deorum Emepht. Quintum intellectus opifex, proximus Dux opificum Mundanorum, qui sunt Dij cœlestes, empyreique, & ætherei: hic forsan intellectus est Animæ Mundi, qui nominatur Amun, Phta, Vulcanus, Osiris.* Iamblichus. *Diuidentes verò cœlum in partes duas, vel quatuor, vel duodecim, vel sex atque triginta, vel harum duplas, vel aliter quomodocunque, Principatus his quoque præficiunt aut pauciores, aut plures. Rursus Ducem vnum his anteponunt, atque ita Aegyptiorum tractatus de principijs desuper ad postrema progrediens ab vno descendit in multitudinem, ab vno videlicet gubernatam Deo, vbique indefinita natura sub quodam termino definito imperiosè comprehensa, præcipuè verò ab excelsa omnium causa vnitate. Materiam verò produxit Deus materialitate, videlicet ab essentialitate subderiuata, quam opifex vitalem assumens, simplices impatibilesque sphæras effecit. Ipsius verò postremum accepit ad generabilia & corruptibilia corpora facienda. His ita discretis facilè soluuntur dubia, quæ in libris Aegyptijs, quos legisti, concepisse dicis. Qui enim sub Mercurij titulo circumferuntur, opiniones Mercuriales continent, etsi sæpe Philosophorum Græcorum stylo loquantur; sunt enim ex lingua Aegyptiaca in Græcam translati à Viris Philosophiæ non imperitis. Optarem verò, vt quicunque mundanarum rerum causas primas attingunt, vltima quoquè principia declararent. Item quicunque planetas, Zodiacum, Decanos, Horoscopos, stellas, potentes Duces tractant, vt particulares principiorum distributiones traderent. Proinde dogmata quæ in Salaminiacis sunt, breuissimam partem Mercurialium ordinationum continent. Item quæ de stellarum apparitionibus, vel latebris, aut Lunæ augmento, vel decremento tractantur, in postremis penes Aegyptios assignationem causarum habent. Profectò Aegyptij non omnia esse naturalia putant, sed vitam & intellectualem, & animalem à natura discernunt, non in Mundo solum, sed etiam in hominibus. Atque cùm intellectum & rationem secundùm seipsos existentes præfecerint, sic quæcunque fiunt, fieri arbitrantur; atque eorum quæ in generatione versantur, præcipuumue patrem esse opificem asserunt.*

asserunt. Cognoscunt quoque vitalem potentiam, & quæ in cælo est, & quæ super cælum extat. Item purum intellectum collocant super Mundum, & vnum impartibilem in toto Mundo, & alterum per omnes circulos distributum. Iam verò hæc non oratione rationeq; nudâ speculari solent, sed admonent insuper atque docent, ad excelsiora communioraq; & superiora fato, naturam nostram progredi ad ipsum Deum Opificemq; Mundi, quatenus neque materiam ferat secum, neque aliud quicquam præter oportuni temporis obseruantiam; idque sacrorum operationes consequi docent, atque simul efficiunt. Tradidit hanc quoque viam nobis ipse Mercurius: sed interpretatus est eam Propheta Bitis Ammoni Regi, inuentam in adytis templi, in vrbe Sayn Ægypti, literisq; sacris insculptam. Præbuit quoque nobis Dei nomen discurrens per vniuersum. Sunt & alij multi ordines de eisdem. Quapropter non rectè mihi videris Ægyptiorum omnia ad naturales duntaxat reducere causas. Sunt etiam apud illos plura, atque essentijs pluribus: sunt & Potestates supermundanæ, quas religiosa præcipuè sanctimonia coluerunt. Verùm vt Zodiaci ab Hermete factam diuisionem exactiùs cognoscas, hîc dictorum Schematismum veluti Synopsin quandam ob oculos curiosi Lectoris proponendum duxi.

Zodiaci antiqui hieroglyphica exhibitio ab Hermete peracta.

VErùm nè quis me hactenus dicta proprio ingenio confinxisse autumet, adducam hoc loco fragmentum hieroglyphicum ex Gazophylacio Francisci Cardinalis Barberini extractum, in quo quæcunque circa duodecim Genios Zodiaci dicta sunt, tanquam in speculo quodam expressa cernuntur. Et tametsi Schema hoc in Obelisco Pamphilio exposuerimus, hic tamen veluti instituto nostro appropriatum, repetendum duximus. Quid itaque singula indicent, videamus.

Ex Ergasterio Barberino.

Ex M. Milesij olim, modo ex Angelomi Musæo.

Explicatio Tabulæ Barberinæ.

Globus κυκλο-πτερόμορφος triformis Numinis vnitatem, & in contemplatione sui solitaria degentem ostendit. Figura verò principalis indicat eiusdem triformis Numinis pantamorphi in totius naturæ amplitudinem descensum. Capite gestat Leoninum caput sextili Lunæ insertum, quo potestas & dominium in Solem & Lunam ostenditur; quæ potestas sessione quoque declaratur. Cornu gerit arietinum, ad fœcunditatem eius demonstrandam, & Ammoniam virtutem. Sinistra manu Scorpionem tenet, & canem; quo aptè indicatur Anubis & Typhon, teste Plutarcho, & siccatiua vis Solis est, quæ maximè, Sole Scorpionem intrante, exeritur, dum folijs arbores, terra graminibus nudatur. Dextra tenet binos Serpentes, & figuram Leonis, baculo complicata; queîs in vitam & mortem, in generationem & corruptionem, in bona & mala, in Regnum Mophta vis & potestas indicatur; ita vt per Scorpionem, exitiale animal, mors & interitus rerum, siue malorum paratio, Horo teste; per binos Serpentes duplex Mundi, cœlestis & elementaris, vita; per Leonem Momphta, humidæ naturæ præses apposité indicentur. Per simulachra verò Numini polymorpho circumposita, serpentibus, alijsque, veluti baculis cucuphomorphis, scutica, ansatis crucibus instructa, sub Pueri, Leonis, Accipitris, Ibidis figura, vitalem fœcunditatem, quam ad varietatem rerum Mundo, Soli, Lunæ, Elementis influunt, ostendunt; quæ omnia suis locis fusiùs explicabuntur. Duorum Crocodilorum in diuersas partes respicientium capita conculcat, quo omnem pernitiosam Typhoniam & Aramaniam vim, quâ patet Ortus & Occasus, perfectè sibi subditam se tenere pulchrè indicatur. Sub Crocodilis superficies arcuata spectatur, plena Genijs pantamorphi Numinis Asseclis, administris rerum tutelaribus; quibus totum Regnum Momphtà per aptam temporum dispositionem administratur. Horum alij stantes sunt, alij sedentes. Stantes sunt primi tres à dextra, & tres à sinistra, quinque intermedij sedentium habitu. Primus à dextris incipiendo, Genius est λεοντικέφαλος, manu harpagonem tenens, sacro vestitus velamine, globum capite tenet, quo Genius vim corroboratiuam soliditatemque rebus conciliatiuam conferens, contra vim rerum dissipatiuam, notatur. Sequitur Genius ἱερακόμορφος, id est, Accipitrinâ facie, baculo cucuphomorpho insignis, quo vis Solaris in calidum & humidum, quæ varietatis rerum causa est, indicatur. Sequitur tertius Genius αἰλουρόμορφος, siue Felis specie, siue quod idem est, Cynocephalus Genius Lunaris. Quibus ex opposito tres alij Genij respondent, quorum prior Accipitrinâ facie cum penna in manu, ostendit celerem vim motus Solaris; secundus Ibidis forma, cum penna in manu, celerem motus Lunaris vim; tertius sua forma canis, Anubin indicat, Horizontis, teste Plutarcho, præsidem. In medio figura Serpentis, vndulato gyro caudam sibi mordentis, inserta est, quâ annus siue Zodiacus aptè, teste Horo, indicatur. Vndulatus est, siue in figuram aquæ fluentis dispositus, vt exprimat gyros, quos Sol veluti in cœlestis æquoris vndis per duodecim signa, & totidem Menses, dum motu suo conficit, omnium quæ in Mundo sunt, rerum productionis causa est. Duodecim

Genius λεοντόμορφος.

Genius ἱερακόμορφος.

Αἰλουρόμορφος.

Symbola Zodiaci.

enim

enim signa siue Menses aptè per gyros indicantur. Quia verò quinque dies anno Solari ad 360 desunt, hosce significare voluerunt per quinque gyros principales, quibus totidem Genij præsunt. Mythologia ex mente Plutarchi ita sese habet: *Rhea, aiunt, occultè cum Saturno congressa, Solem, qui id flagitium deprehendisset, imprecatum fuisse, vt neque in Mense, neque in anno pareret; sed Mercurium amore Deæ captum cum ea coiuisse, ac deinde in ludo cum Luna victorem septuagesimam partem cuiusuis diei abstulisse, ac 360 anni diebus adiecisse, qui quinque dies nunc ab Ægyptijs Misi, à Græcis ἐπαγόμεναι, id est, adiectitij vocantur, & vt natales Deorum festa aguntur. Primâ autem eorum die natum Osirin rerum omnium Dominum; secundâ die Aruerin natum, quem alij Apollinem, alij Horum seniorem appellant; tertiâ Typhonem, non suo tempore & loco, sed latere ictu perrupto exsilijsse; quartâ Isidem in panygris; quintâ Nephtyn, quam & finem, & Venerem, & Victoriam nominant.* Nos verò hos quinque Deastros ex hieroglyphica doctrina ita restituimus, vt primum diem Hermanubi, secundum Anubi, tertium Isidi, quartum Horo, quintum Osiri tanquam veris Ægypti tutelaribus dicatos intelligamus, quos figura hic expressa notat. Hermanubis enim siue Hermes Ibiacus per statuam Ibiformem; Anubis per κυνόμορφον siue caninam faciem; Isis per fœmineam cum velo suo; Horus per puerilem; Osiris denique per leoninum & iubatum vultum exprimitur. Pennas in manu habent, vt occultum agitationis motum innuerent. Circuli in capitibus primi, secundi, & quarti, indicant vim & potestatem diuinam in Orbem. Phallus oculatus Isidis mediæ capiti superpositus indicat seminalis copiæ multitudinem, cui Isis seu passiuum rerum principium substat. Quinta denique figura Osiris globum serpentiferum capite portat; vt ostendatur, eum esse vitæ mundanæ principium actiuum.

Dies 5 intercalares.

Plut. l. de Osir. & Iside.

Misi quid? Natales Deorum dies.

Explicatio 5 tutelarium Geniorum.

Quid symbola in manibus statuarum gestata indicant.

Atque hi sunt moderatores anni, & rerum omnium totius anni decursu in inferiori Mundo nascentium tutores conseruatoresque. Quia tamen rerum inferiorum per dictos quinque tutelares Genios indicata felicitas, aduersas habet potestates, quarum liuore res naturæ variè interturbari possent; hinc aptè è latere Genios tutelares auerruncos, (vti harpagones, scuticæ, similiaque auerruncatiuæ virtutis symbola indicant, quibus & Genijs maligna vis abigatur, & intenta rerum varietas & abundantia conseruetur) apposuerunt. Infra hæc verò duo simulachra sunt, quorum prius lanceâ Hippopotamum, alterum Crocodilum transfigit, quibus indicatur Bebonia vis (ita enim vim Typhoniam nominat apud Plutarchum Manethon) quâ obstaculum, siue impedimentum notant, quo rebus rectà incedentibus, & ad suum finem tendentibus, Hippopotamus & Crocodilus Typhonicus obsistunt; quod tamen Hori & Osiridis spiritus tandem destruat & disperdat. Quæ pulchrè sanè consonant ijs, quæ Plutarchus recitat libro de Osiride & Iside, apud Hermopolim videlicet simulachrum ostendi Typhonis: Ἵππον ποτάμιον, ἐφ' ὧ βέβηκεν ἱέραξ ὄφει μαχόμενος, τῷ μὲν ἵππῳ τὸν Τυφῶνα δεικνύντες, τῷ δὲ ἱέρακι δύναμιν καὶ ἀρχὴν βίᾳ κτώμενον, ὑπὸ δὲ κακίας ταραττόμενον καὶ ταράττοντα. *Equum fluuiatilem, cui Accipiter insistit in Serpentem pugnans; equo Typhonem indicantes, accipitre vim & principium*

Aduersi Genij.

Lancea Hippopotamus & Crocodilus transfixus quid.

Plutarchus.

pium, quibus vi potius ille sæpe non defatigatur præ malitia turbatus atque turbans. Vides in hac figura Numen ἱερακόμορφον serpentem manu tenens sinistrâ, dextrâ spiculum torquens in hyppopotamum; Osiris enim vita rerum, radiorum suorum virtute veluti spiculis quibusdam incussis, facilè superat vim illam Beboniam, & fini rerum naturalium aduersam interficit, cui se sedulum Antagonistam exhibet Mophta, quem statua λεοντόμορφος baculo cucuphomorpho instructa eum à tergo sequens, ac vim eius infringens indicat. Hoc idem ostendit in opposito latere figura accipitris telo crocodilum configens. Vide Plutarchum citato loco. Omnia enim euenta mala & damnosa, naturæ quandam repugnantiam habentia, Typhonis effectus & opera dicebant; quæ Sol dum interimit, vnà Mundum ἄκοσμον in temperiem reducit. Canibus autem ad latera vndulato serpenti accumbentibus, custodia accessus & recessus Solis indicatur; vel vt Plutarchus vult, incrementum Nili, quod canes cœlestes ortu suo mouent & promouent. Sed hæc ita esse, luculentis verbis Clemens Alexandrinus lib. 5. Strom. demonstrat his verbis: *Sunt autem qui volunt quidem, Tropicos significari à canibus, qui custodiunt, & instar ianitorum obseruant accessum Solis ad Austrum & Septentrionem.*

Numen ἱερακόμορφον quid.

Mophta λεοντόμορφος quid.

Canum custodia quid.

Clem. Alex.

Quid Numina Zodiaco deputata indicent.

His itaque expositis, iam officia singulorum Geniorum in Zodiaco descriptorum exponamus. Per Anubin itaque seu Mercurium caniformem nihil aliud intelligebant, nisi custodem caloris Mundani. Per Canopum humidæ naturæ in subterraneis vim actiuam. Per Ichton humoris ad generationem rerum perficiendam, dispositionem. Per Amun caloris vim fœcundatiuam. Per Apin fructuum messisque vim maturatiuam. Per Geminos Herculem & Apollinem vim Solis calefactiuam. Per Ibin, ortum Sothis, inundationis Niloticæ prodromi. Per Momphta Nilotici incrementi vim dispositiuam. Per Isin frumenti secuturi abundantiam. Per Omphta ad sementis sparsionem æquam telluris temperiem. Per Typhonem vltimam telluris exsiccationem, humorisque benefici in subterraneos meatus inclusionem. Per Nephten denique humoris ab omni interitu vindicationem. Quibus totidem maiores gentium Dij Deæque respondent, quos in Obelisco Pamphilio fol. 251. exhibitos contemplare. Hebræi quoque & Arabes, Ægyptios imitati, suum Zodiacum in duodecim pariter Angelorum præsidia dispertiuntur, quorum Nomina cùm in Kabala Hebræorum & Saracenorum exhibuerimus, superuacaneum esse rati sumus, eadem cum Lectoris nausea hic repetere.

Effectus quos in Mundo præstant Dij Zodiaco adscripti.

CAPVT III.

De Characteribus signorum, eorundemque origine.

ASTronomi omnes ferè signorum ordinem incipiunt ab Ariete; quod & Ægyptij faciunt; vnde mirari forsan quis posset, cur nos primum signum siue dodecamorium attribuerimus Capricorno seu Anubi. Respondeo, dupliciter nos signorum ordinem hoc loco considerare pos-

Cur & quomodo Ægyptij primum signum ponunt Capricornum.

so, vel Astronomicè, vel mysticè. Signa itaque Astronomicè considerantes exordium ab illo verni temporis puncto, quod dies noctibus æquat, sumebant; quod & in hunc vsque diem ab Astronomis obseruatur: mysticè verò considerantes, siue in quantum Geniorum, Deorumque in mundana œconomia administrationem concernit, à brumæ Solstitialis puncto, quod Deorum ascensum nominabant, signorum, Deorumque ordinem sumebant, nè si ab æquinoctio Verno initium sumerent dispositionis domuum Geniorum, ordo ascendentium Deorum interturbaretur. Atque hæc est causa, cur nos Mystas Ægyptiorum secuti hunc ordinem seruauerimus. Quibus quidem expositis, iam quid signorum characteres velint, vnde originem traxerint, videamus.

IV Origo signorum characterumque 12 signorum Zodiaci.

Mercurius itaque Trismegistus, postquam singulis Zodiaci dodecamorijs suos Genios assignasset, atque in Astronomico negotio semper hieroglyphica simulachra ponere, dum signum denotare vellet, oppidò laboriosum comperiret; abbreuiaturas quasdam ex ipsis simulachris depromptas loco simulachrorum posuit; quem morem ab illo tempore in hunc vsque diem continuâ quâdam successione, & traditione conseruarunt. Sed singula explicemus, ab Ariete Astronomorum more initium facientes.

I Signum ♈

Primum signum Astronomico more Aries est, Ægyptiacè dictus ⲁⲙⲟⲩⲛ, Amun; pingebaturque sub hominis cornibus arietinis conspicui figura. Verùm in compendiario Astronomico computationis negotio, nè semper integram imaginem scribere cogerentur, sola duo cornua Astronomi posuerunt Arietis hoc pacto, cui respondet posterorum Astronomorum vsque in hæc tempora continuatū symbolum, quod sequitur ♈.

II Signum ♉

Secundum signum Taurus est, quem Ægyptij ⲁⲡⲓⲥ Apim vocant, maximum Numen, & sub forma Bouis, vti & hodie in vsu est, exhibebatur. nè igitur semper circa huius signi mentionem integrum bouem pingere cogerentur, caput tantùm Bouis cum cornibus posuerunt, vt sequitur cui correspondet modernus Tauri character ♉.

III Signum ♊

Tertium signum Geminos tenet, quos Ægyptij Herculem & Apollinem, siue Hulitomenon & Harpocratem vocant, erantque binæ vtriusque hieroglyphicæ statuæ, manus sibi mutuò inserentes; quas nè mentione huius signi facta pingere cogerentur, loco statuarum hunc inuenerunt characterem epitomaticum, quo dicti Gemini exprimebantur, quo & in hunc vsque diem vtuntur Astronomi, vt sequitur ♊.

IV Signum ♋

Quartum signum Cancro dicatum est; Ægyptijs Hermanubi Ibimorpho. quoniam verò Sol sub initium huius signi retrogradus est, & eidem signo Ibiacum Numen præest; caudam ex Cancro, & caput ex Ibi scripserunt, quorum positione emanauit character ex

ex capite Ibis & cauda Cancri compositus; cuius rationem nescientes posteri, eum sub hac figura retulerunt, Ægyptiaco hieroglyphico haud absimili ♋.

V Signum ♌

Quintum signum Leonem continet, qui Ægyptijs Momphta dicitur. Nè itaque semper huius mentione factâ integrum Leonem pingere cogerentur, loco totius partem, id est, caudam pinxerunt, Leoninæ fortitudinis symbolum hoc pacto quo & in hunc diem Astronomi vti solent ♌.

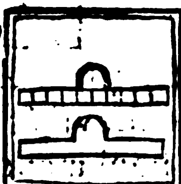
VI Signum ♍

Sextum signum Virgini dicatum est, quam Isin Ægyptij nominant, frumenti inuentricem; vnde & eam sub Virginis forma triplici spicâ conspicuam hieroglyphicè depingebant. Nè itaq; eius mentione factâ, semper hanc imaginem pingere cogerentur, tres spicas formarunt ligaculo strictas, emanauitq; character Virginis vt sequitur

cuius rationem posteri non capientes, loco trium spicarum hunc posuerunt characterem ♍. qui tamen ab antiquo charactere non multùm abludit. tres autem spicas assignarunt; quia in Ægypto subinde ter in anno messis peragebatur, ob summam telluris, quam ipsa referebat, luxuriem.

VII Signum ♎

Septimum signum Libræ, tribuitur ab Ægyptijs Numini Omphta, quo humoris ob excessiuam inundationem vis ad temperiem redigebatur, & componebatur, teste Firmico, & Scholiaste tetrabibli Ptolomæi; cuius cùm libræ bilanx hieroglyphicum esset, loco imaginis Omphta, quæ hominem mensorium in manibus radium tenentem mentiebatur, eundem radium ponebant hoc pacto ; posteri verò loco huius Libram formarunt hoc pacto ♎.

VIII Signum ♏

Octauum signum Scorpionis est, quod Typhoni malignantiæ naturæ Genioq; veteres Ægyptij tribuebant; cuius symbolum cùm Scorpius esset, vtpote venenosâ quâdam & adustiuâ facultate pollens, Typhonijs operationibus haud absimili, hieroglyphicum eiusdem Scorpij characterem posuerunt, vt sequitur . quos & imitati posteri, simili characterum genere expresserunt sic ♏.

IX Signum ♐

Nonum signum Arcitenens siue Sagittarius est, Ægyptijs verò Nephte dicitur, Typhonis ἀντίχθων; cuius curæ cùm arma Osiris, hoc est radiorum Solarium effectus commissi sint, ijsque nè humoris vis Mundani adustiua vi Typhoniâ destrueretur, Typhoni se opponit; radij autem Solares per spiculum seu sagittam hieroglyphicè exprimerentur; hinc character emanauit Sagittarij Typhonem conficientis, vt sequitur quem Moderni sic notant ♐.

Decimum signum Capricornus est, cui Ægyptij præfece-

fecerunt Anubin caninâ facie conspicuum, & hirco-piscem loro ducentem. Nè imaginem operosam semper huius signi mentione factâ pingere cogerentur, hirco-piscem, symbolum calidi & humidi, cuius Anubis custos & conseruator erat, pinxerunt, vt sequitur quos & imitati posteri, sic eum haud abludente charactere expresserũt ♑, in quo cornuum & caudæ piscis manifesta latent indicia. X Signum ♑

Vndecimum signum Aquarius est, quem Canopum Ægyptij appellabant, humidi subterranei præsidem; figurabaturque sub forma hydriæ vasto ventre protuberantis, capite humano eidem loco operculi imposito, cuius loco figuram Kyriologicam, nullo non Obelisco obuiam, expresserunt, vt sequitur , quo charactere & in hunc vsque diem vtuntur. XI Signum ♒

Duodecimum signum pisces sunt, Ægyptijs Ichthon, Numen sub forma partim humana, partim piscina expressum. Omissa itaque figura humana, tantùm compendij causa characterem exhibuerunt sub forma piscis vt sequitur . posteri verò duos pisces posuerunt veluti colligatos vt sequitur ♓. XII Signum ♓

Atque hi sunt duodecim characteres 12 signorum veteribus iuxta atq; recentioribus vsitati; quos quidem ijs de causis, quas diximus institutos, nemini dubium esse debet. Manilius eos his verbis exponit.

Vt sit idem Mundi primum, quod continet arcem, Manilius.
Aurato Princeps Aries *in vellere fulgens,*
Respicit admirans aduersum surgere Taurum,
Submisso vultu Geminos, *& fronte vocantem:*
Quos sequitur Cancer: *Cancrum* Leo: Virgo *Leonem*:
Æquato tum Libra *die cum tempore noctis,*
Attrahit ardenti fulgentem Scorpion *astro,*
In cuius caudam contentum dirigit arcum
Mistus equo, *volucrem missurus iamq; sagittam.*
Tum venit angusto Capricornus *sidere flexus;*
Post hunc inflexam defundit Aquarius *vrnam*
Piscibus *assuetas auidè subeuntibus vndas,*
Quos Aries tangit claudentes vltima signa.

Quæ verba Manilij Scholiastes Scaliger ex Alcabitio ita exponit: *Zodiacum arcem vocat, quòd ex eo ortus & interitus præcipuæ causæ defluant, & vt ipse ait, quòd ex eo fatorum ducitur ordo. Ab eo igitur meritò auspicatur, vt,* inquit, *primum sit & primo loco ponatur, quod Mundi primam occupat arcem. Sic Author Alkabitij à Nitac, hoc est, à circulo Zodiaco ab eadem causa orsus est.* Scaliger.
Et paulò post: *Duodecim signorum characteres, quibus vulgus Astronomorum vtitur, antiquissimæ originis sunt, quamquam deprauati.* ♈ *Aries, caput Arietis.* Significationes 12 characterum Zodiaci.

Tau-

♉ *Taurus, caput Bubulum.* ♊ *Gemini, duo corpuscula consertis brachijs & cruribus.* ♋ *Cancer, deprauata Gammari figura.* ♌ *Leo, cauda Leonis.* ♍ *Virgo, ala Virginis.* ♎ *Libra, scapus seu bilanx cum examine, quod Veteres momentum vocabant, vnde lanx momentanea.* ♏ *Scorpius, non indiget inditio.* ♐ *Sagittarius, neque ipse indiget explicatione.* ♑ *Capricornus, est extrema cauda piscis conuoluta, in quam ille asterismus desinit, quem Poetæ in Tritone vocant δυσμάλω.* ♒ *Aquarius, aquæ fusio.* ♓ *Pisces, pisces duo aduersi oppositis dossellis cum vinculo, quod Græci Magistri λῖνοι vocant.* Totam hanc characterum originem Scaliger descripsit ex Alkabitio, qui totidem penè verbis Arabicè ea describit, vti & Abenragel, vt suo loco dicetur. Sunt autem hi duodecim nihil aliud quàm characteres hieroglyphici, effectus Geniorum duodecim hisce plagis deputatorum explicantes, & passim inter hieroglyphicas Ægyptiorum descriptiones reperiuntur, vt in tertio Tomo demonstrabitur.

Λῖνοι in piscium charactere quid?

CAPVT IV.

De septem Planetarum origine, nominibus, officijs, characteribus.

Manilius.

RECtè & sapienter canit Manilius lib. 1. Astronomicon.

Omnia conando docilis solertia vicit,
Nec priùs imposuit rebus finemque, modumque,
Quàm cælum ascendit ratio, cœpitque profundis
Naturam rerum causis, viditq; quod vsquam est &c.
Quæ postquam in proprias deduxit singula causas,
Vicinam ex alto Mundi cognoscere molem,
Intendit, totumque animo comprendere cælum,
Attribuitque suis formas, sua nomina signis,
Quasque vices agerent certa sub lege notauit,
Omniaque ad Numen Mundi, faciemque moueri,
Sideribus vario mutantibus ordine fata.

Hermes primus obseruator motus planetarum.

Fuit hic præ cœteris mortalibus primus Hermes noster, qui postquam Zodiaci duodenarium Systema complesset, vidissetque nonnullas stellas non fixas, sed vago cursu per spaciosas cœlorum semitas vltrò citròque commeare; ad motus, motuumque leges explorandas, tam exoticæ rei cognoscendæ incensum intendit animum. Comperiebat autem septem potissimum, ex vniuerso stellarum exercitu, hâc vagabundâ naturâ præditas stellas; hâc tamen conditione, vt omnes obliquam Zodiaci constitutionem sectantes, tantùm sub certa & definita annorum periodo cursum suum absoluerent; nonnullas quidem celeriùs, nonnullas tardiùs; quasdam quidem viam Zodiaci rectiùs & præcisiùs, quasdam irregulariùs terentes. Et primò quidem Solem notabat, constanti & irretorto gressu me-

su mediam Zodiaci lineam tenere; Lunam, cæterasque stellas quinque, non item, sed iam vltrò citròque ad sex graduum amplitudinem cursitantes summo studio; & multorum annorum experientiâ obseruabat. Quæ ita esse, expressè Scholiastes in Hyginium, quisquis ille fuerit, testatur: *Mercurius, inquit, primus mortalium ostendit obliquitatem Zodiaci, & planetarum cursus sub eodem perfici.* Quin imò ipse Trismegistus in Pimandro de se id testatur sequentibus verbis: ÆSCVLAP. *Quonam igitur pacto, Trismegiste, ea quæ in Mundo sunt, mutantur vnà cum his quæ mouentur? Nam sphæras erraticas ab aplane sphæra moueri dicebas.* TRISMEG. *Iste non motus, ò Æsculapi, sed resistentia est; non enim eodem; sed modo contrario gradiuntur. Oppositio verò reuerberationem motionis stabilem continet; repercussio enim stationis agitatio est, ideoque sphæra erraticæ contrario ac plane subalternè inuicem discurrendo, obuiatione contrariâ circa oppositionem huiusmodi ab ea quæ perstat, agitantur; quod quidem aliter se habere nequit; nam arctos ipsas, quas nosti, nec exoriri vnquam, nec mergi, circa idem perpetuò recurrentes, num moueri censes, an consistere potius?* ÆSCVL. *Moueri, ò Trismegiste.* TRISM. *Quonam motu, Æsculapi?* ÆSCVL. *Motione circa idem sempiternè currente.* TRISM. *At verò circulatio illa idem motus à statione contentus; ipsum namque circa idem prohibet, quod super ipsum est, impeditum autem id quod super ipsum, circa idem instat: atque ita contraria agitatio firma est ab ipsâ oppositione perpetuò stabilita. Exempla tibi ante oculos ponam in terris viuentium, veluti dum homo quis natat, currente nimirum aduersa aqua, manuum simul & pedum repercussio stare hominem efficit, ne cum aqua pariter labatur, aut mergatur in eam.* Quibus verbis quid aliud indicat, nisi proprium planetarum motum, quo contrario motui diurno raptu ex ortu in occasum feruntur; quem motum & moderari per motum aquis, & hominis contrario in eadem motu incedentis demonstrant. Sed quoniam hæc vulgò trita sunt, ea indicasse sufficiat. Quare ad nominum characterum impositionem procedamus.

Mercurius itaque, uti summâ & admirandâ ingenij dexteritate pollebat, ita singula sua inuenta, non minori ingenij industria texit. Patet hoc primò in Nominum planetariorum impositione. Cùm enim videret, totum naturæ ordinem septem hisce ambulatoribus inniti, eorumque fato omnia inferiora subsistere: maxima & principalia Mundi sensibilis Numina ipsos appellandos existimauit. Solem quidem, quem Deum Deorum cœlestium præstantissimum in Pimandro dicit, & cui reliqui cœlites veluti Principi Regique pareant, ideo appellauit Osirim, quod Ægyptiacè multoculum, & etiam Dominum sanctum significat, & quòd hic totius naturæ fons, omnibus vitam concedat, vt alibi fusius exposuimus. Lunam verò Isin vxorem Osiris dixit; ex horum enim coniunctione & copula spectabilem illam rerum omnium in totius naturæ maiestate succrescentium varietatem enasci credebat, apposite Soli calidum, Lunæ seu Isidi humidum attribuendo, quæ sunt veluti prima quædam totius generationis elementa. Atque hos duos planetas inter elementa & reliquos superiores planetas ponebat intermedios, veluti totius naturæ arbitros, vti suprà in Systematica Mundi constitutione hieroglyphicè exhibi-

Mercurius nomina planetis imponit.

Sol Princeps Numen cœli Osiris vel Posiris.

☽ Vxor Osiris Regina cœli.

☉ & ☽ medij planetarum.

ta fusè ostensum fuit. Porrò cum supra Solem duos alios ambulones aduerteret, perpetuos & indiuiduos Solis comites; viciniorem Mercurij nomine insigniebat, veluti Solis internuncium & coadiutorem, vnde posteà fabula de Deorum Nuncio Mercurio emanauit; sequentem verò lucidissimam stellam Aphroditis seu Veneris nomine nuncupabat, vtpote quæ; quod Sol, Luna, Mercurius rectè in Mundi œconomia disposuerant, illa fœcunditate & gratiâ suâ compleat, & perficiat, vnde & in hunc vsque diem fœcunditatis, gratiæ, & amoris munus ipsi attribuitur. Quoniam verò Venus humido abundans subinde cum Luna quandam in sublunari Mundo intemperiem efficit, hinc Martem, quem ⲧⲩⲫⲱⲛ Typhun vocat, superposuit Veneri, cuius munus est, adustiuâ vi suâ & facultate causticâ, excessiuam humiditatis discrasian à Venere & Luna causatam, incisione suâ ad temperiem redigere. Quoniam verò Typhonem malignæ & peruersæ naturæ cognôrat, hinc supra ipsum statuit Iouem; quem & Ægyptiacè ⲡⲓⲍⲉⲩⲥ vocauit, omnibus præclaris facultatibus instructum, qui beneficâ & potenti virtute suâ malignam Typhonis naturam coërcitam in officio, nè vi suâ tabificâ susque deque verteret omnia, contineret. Tandem huic superimposuit Saturnum, quem & Rephan Ægyptiacè vocauit, cuius officium est, calorem in Mundo excessiuum à Marte & Sole causatum frigiditate suâ, non secùs ac Mars humiditatem à Luna & Venere causatam attemperare. Quorum officia ac virtutes cùm fusè tùm in præcedentibus, tùm in Obelisco Pamphilio descripserimus, eò Lectorem remittimus.

☿ & ☽ officia in œconomia Mundana.

♂ et ♃ officia.

♄ officium.

Quàm aptis autem hieroglyphicis characteribus singulorum officia & potestates exhibuerit Hermes, restat explicandum. Cùm itaque horum septem principalium Geniorum virtute totum inferiorem hylæum Mundum administrari comperiret; characteres singulorum viribus appropriatos, quorum quinque potissimùm ex hieroglyphicis kyriologicis, videlicet ex ☉ ☽ ♈ ♐ + composita sunt, excogitauit; quorum prior character hieroglyphicus Solis; alter Lunæ; tertius, cornu scilicet Arietis, caloris & fœcunditatis, cursus planetarij principium; quartus, scilicet sagitta, caloris & siccitatis; quintus denique crux est, elementaris Mundi symbolum. Ex quibus singulorum planetarum virtutes eo ingenio expressit, vt videndo characterem cuiuspiam, statim in notitiam virtutis eius veniret. Sed fabricam ostendamus.

Characteres planetarum quid signent.

Ac primò quidem suppono ex Clemente Alexandrino & Eusebio, duplicem habuisse Ægyptios modum mysteria sua symbolica repræsentandi; vnum per virtutes animalium, herbarum, plantarum; alterum per Geometricos characteres, appositè mysteria intenta repræsentantes. Sic per Scarabæum & Ibidem primo modo Solem & Lunam; quos eosdem posteriori modo per Solis & Lunæ simplices characteres repræsentabant. Sic quatuor Elementa siue principia rerum per quatuor animalia, quæ qualitates haberent Elementis non absimiles, primo modo; posteriori verò per † repræsentabant; quod Clemens Alexandrinus hisce verbis af-

Ægyptij duobus modis mysteria symbolica significabant.

fir-

firmat. *Symbolicè autem vna quidem loquitur per imitationem, alia verò scribitur veluti propriè, alia verò apertè sumitur allegoricè per quædam ænigmata; vt qui Solem volunt scribere, faciunt circulum, Lunam autem figuram Lunæ cornuum formam præseferentem (hoc est semicirculum) conuenienter ei formæ, quæ propriè dicitur: ænigmaticè verò Solem Scarabæo assimilant, obliquam astrorum conuersionem spiris & voluminibus serpentum.* Porphyrius quoque apud Eusebium sic ait: *Vnde factum est, vt omnia candida cœlestibus Dijs attribuerentur; pila, & rotunda omnia Mundo, præcipuè ☼ & ☽, id est, Soli & Lunæ; circulus verò & quæ circularia sunt, seculo, & motui cœlesti, & zonis ac circulis, qui in cœlo esse intelliguntur.* Quæ nos ad mentem Veterum ita explicamus. Ægyptij pingebant circulum, quo Solem repræsentabant, stellarum omnium Principem, & cœlestium Numen, à cuius luce omnes participarent. Cùm autem omnem virtutem ipsius solùm in elementarem Mundum cognoscerent, circulo decussatum apposuère signum seu characterem sic ♀, quo notabant spiritus Mundi omnia permeantis fœcunditatem, vnde & Græci Venerem veluti generationis Deam illo exprimendam assumpsère. Cùm autem hanc virtutem Veneris sparsam & seminatam à Deo per omnes Mundi partes intuerentur, spiritum nimirum Animæ Mundi siue Solis dantis vnicuique rei formam, vitam, essentiam, & durationem; eùm, inquam, eum inueniri viderent in omnibus rebus, in homine inquam, in bestijs, in terra, aqua, aëre, igne, in fluminibus, in montibus, planis, vallibus, syluis, pratis, desertis, plantis, animalibus, in cœlis etiam & stellis; semicirculum ☽ ei apposuerunt, & ortus est character ille celeberrimus & sacer ☿ Mercurij, quem in tertio libro Obelisci Pamphilij Spiritum Mundi, seu Solem Ægyptiorum omnia ad se attrahentem, interpretati sumus. Menti nostræ mirum in modum astipulatur Deenus in sua Monade hieroglyphica, vnde verba eius cedro digna hîc appono: *Antiquissimi sapientes Magi, quinque planetarum nobis tradidère notas hieroglyphicas, compositas quidem omnes ex Solis & Lunæ characteribus, cum elementorum, aut Arietis hieroglyphico signo. Ac primùm quidem de ijs, qui Lunæ habent characterem, nos iam paraphrasticè agemus; de Solaribus deinde. Lunaris nostra natura, dum per Elementorum scientiam circa nostram sit semel reuoluta terram, Saturnus mysticè dicebatur. Et eadem de causa Iouis quoque habebat nomen, istamq́; secretiorem tenebat figuram ♃. Et Lunam tertiâ vice elementatam obscuriùs sic notabant ☿, quam Mercurium vocare solent, qui quàm Lunaris sit, videtis? Martis verò character mysticus ♂, an non è Solis & Arietis hieroglyphicis est conflatus, ♃ elementato partim interueniente Magisterio? Et Veneris quæso, an non ex Solis & elementorum pleniore explicatione? Isti ergo planetæ Solarem recipiunt ἀειφορεῖν, opusque ἀναζωπυρήσεως: in cuius progressu fit tandem conspicuus Mercurius ille alter, priori quidem vterinus frater; ex Lunari scilicet Solarique elemento completa magia.* Quæ omnia Hermes expressit his verbis:

Sicut res omnes fuerunt ab Vno mediatione Vnius, sic omnes res natæ fuerunt ab hac vna re, ada-

Saturnus conuenit frigore cum ☽ quo influit in Elementa, & componitur ex figurâ Lunari, & cruce elementari, † ☽.

Clem. Alex. 6. Strom.

lib. 3. cap. 3.

Characterum fabrica & significatio mystica.

Characteris ♀ origo.

Characteris ☿ origo.

Deenus

ptatione. Vides igitur quomodo, & quàm ingeniosè misturam qualitatum planetarum in appropriatis characteribus exhibuerint. Meminit horum characterum mysticorum quoque Cæsar Riuiera in suo de Mundo magico tractatu Italico idiomate conscripto, vbi inter alia hæc habet lib. 1. fol. 22. quæ etiam adduxi in Obelisco Pamphilio fol. 374. *Tutto questo comprende in se detto giroglifico* (de quo loco cit.) *essendo egli composto de' caratteri delle note di*

Riuiera in Mundo magico.

Compositio characterum Astronomic.

Iuppiter humore conuenit cum ☽ quo influit in Elementa, hinc componitur ex ☽ & †.

Mars calore & siccitate conuenit cum ☼ & ♈. hinc componitur ex figura ☼ & ♈ vti vides.

Venus humore & calore conuenit cum ☼, quo in Elementa influit, hinc componitur ex figura ☼ & †.

Mercurius cum omnibus conuenit ☽ ☼ †, hinc ex omnibus componitur, Lunari, Solari, & Elementari.

ciascuna di dette cose, le quali iui apertamente si scorgono. Imperoche facendosi di quello anatomia, & diuidendosi nelle sue parti, vedrassi chiaramente, che egli costa primieramente d'vn circolo perfetto, giroglifico del Sole; appresso egli costa d'vn semicircolo, nota della Luna; d'vna croce, simbolo delli quattro Elementi; e del segno dell' Ariete; gli altri quattro giroglifici poscia, cioè quello di Saturno, di Gioue, di Marte, e di Venere, sono formati ò dal carattere del Sole, ouero della Luna, con l'annessione della Croce, ò parte di lei, ouero della nota dell' Ariete. Il giroglifico di Saturno è composto di quello della Luna, & insieme di quello de gli Elementi; quello di Gioue costa de i medesimi, & è l'istesso, eccetto che ritiene sito diuerso; il carattere di Marte è composto di quello del Sole, e di quello del Ariete congionti insieme dalla retta linea della croce; la nota di Venere è formata di quella del Sole, & de gli Elementi; e finalmente il giroglifico dell' Ariete si forma di duoi semicircoli connessi in vn commun punto.

Vides igitur quàm aptè magnus ille Trismegistus, aut Ægyptij ab illo edocti, planetarum virtutes per symbolica signa expresserint. Verùm de his copiosè tractatum vide in Obelisco Pamphilio fol. 374. & in Alchimia Ægyptiorum. Quanto autem studio Veteres Ægyptij, cultui planetarum dediti essent, & quàm omnia ipsorum influxibus adscriberent; pulchrè sanè explicat Schiagia Arabs Historicus, dum Ægyptum his verbis describit.

في دكر فراعنة مصر ☼

Schiagia Arabs.

ومصر هي اقليم العجايب ومعدن الغرايب مصر بستان الله تعلى في ارضه ولايراها الناظر في هذا الوقت فيظن انها على حالها الاول كانها كانت مدن متقاربه على الشطين كانهم مدينه واحده البساتين خلف المدن متصله كانهم بستان واحد والمزارع من خلف البساتين كان يصل من الاسكندريه الى اسوان في يوم واحد يناوله قيمه البساتين واحد لواحد واهل مصر كانوا اهل ملك عظيم في الدهور الخاليه والازمان السالفه وكانوا خلاطا من الامم ما بين قبطي ويوناني وعمليقي كانوا يعبدوا الاصنام وصاربعد

وصار بعد الطوفان علما مضروب من العلوم خاصة تعلم الطلسمات والسحرة والكيميا
وطلسماتهم باقية الى الان وكانت مدينة منف كرسي مملكتهم وهي على اثني
عشر ميلا من الفسطاط كانت كهنة اعظم الكهان علما حكما واليونانيون يصفونهم
بذلك وكانوا يذهبون بكهانتهم نحوا لكواكب ويزعمون انها هي التي تفيض عليهم
العلوم وتخبرهم بالغيوب وتعلمهم الطوابع وصفة الطلاسم ودلتهم على العلوم الجليلة
المخزونة فعملوا الطلسمات المشهورة والنواميس الجليلة وولدوا الاشكال الناطقة
وصوروا الصور المتحركة وبنوا العالي من البنيان وزبروا علومهم في صلب الحجارة
وكانت مصر خمسا وثمانين كورة منها اسفل الارض خمسة واربعون كورة ومنها
بالصعيد اربعون كورة وكان في كل كورة رئيس من الكهنة وهم السحرة

Cœtera omitto, & Latina verba appono.

De excellentia Aegypti, & Astrologiæ studio.

AEgyptus rerum mirabilium clima, prodigiorum fodina, hortus Dei excelsi in terra erat, nec vllus qui eam nunc considerat, in suo statu primo existere credit; & cùm ipsa sit vna ciuitas, tanquam plures supra eorum littus sibi cohærentes esse videntur. Horti à tergo ciuitatum, tanquam vnus, sibi inuicem coalescentes; tum arua à tergo hortorum cernebantur. Porrò vna itineris dies erat ab Alexandria vsque Asouan, hortique sibi inuicem excellentiam porrigebant. Ægyptij olim maximi Regni Domini erant, nec non ex diuersis gentibus, Coftorum, Græcorum, Amalecitarumque permixti, pariter idola colebant, post diluuium in varijs scientijs, præcipuè incantationum, magiæ præstigiatricis & Chimiæ edocti fuerunt: imaginesque eorum ad influxum Stellarum factæ hucusq; reperiuntur. Porrò ciuitas Monf ab antiqua Phestad 2 milliarijs distans, sedes Regni erat. Sacerdotes eorum doctrinâ & sapientiâ cœteris Sacerdotibus, præstabant, quemadmodum de ipsis aiunt Græci. Cùm sua præsagiendi arte ad sydera se applicabant, ea sibi scientias infundere, euentura enunciare, eosque rerum naturalium & diuinandi artem ediscere existimabant; sicuti reuera eos scientias magis abstractas & absconditas edocuere, ipsiq; ex eis diuinandi artes celeberrimas, legesq; excellentissimas didicerunt, simulachra loquentia fecerunt, Imagines mobiles depinxerunt, ædificium cœterorum ædificiorum altissimum exstruxerunt, scientiasq; suas supra durissimos lapides inciderunt. Ægyptus 85 Prouincijs constabat, ex quibus in Saida in inferiori Ægypto erant 45, in superiori verò 40. & in vnaquaque Prouincia Sacerdotum seu Magorum dux erat. Illum autem, ex eis, qui 7 annis 7 planetas mobiles obseruabat, ignarū vocabant; qui verò 49 annis vniuscuiusq; planetarum 7 annis, hunc Infundentem seu Stillantem nuncupabant: ipsique honoris causa, insurgit Rex, &, nonnisi propè Regem sedet; nec aliud, nisi quæ Regis sunt, gubernat. Sacerdotes cum artificibus ingressi stant coram Stillante, & vnusquisq; Sacerdotum, per planetam cui inseruit separatus, ad æqualem sui non diuertit: seruusq; illius planetæ dicitur, videlicet Seruus Lunæ, seruus Mercurij, seruus Veneris, seruus Solis, seruus Martis, seruus Iouis, & seruus Saturni. Stillans autem interrogat vnumquemque ex ipsis, dicens: vbinam Planeta tuus reperitur? & respondet, in tali signo, in tali gradu, et in tali minuto; ita quoq; vnum aliumue interrogat, qui ipsum instruunt: cumq; mansiones septem planetarum agnouerit, dicit Regi, conuenit Regi vt

Monf idem quod Memphis.

Stillans seu Infundens idem quod Propheta.

gi vt hodiè sic & sic se gerat, sic comedat, congregationes in tempore sic faciat, sic equitet: tùm omnia quæ ad negotiorum suorum directionem facit, ei denunciat, & coram eo Scriba cuncta à Stillante ipsi dicta, exarat. Deinde ad artifices diuertendo, in curiam Sapientiæ extrahit, ipsique ad opera tali die facienda manus adhibent; ipse verò cuncta illius diei acta in libro describit, quæ complicata in cubiculis Regijs asseruantur. Si accidat Regem de aliqua re anxium esse, eos omnes extra Memphim congregari iubet, ad quos se conferunt omnes cum Iudice ciuitatis; tum ipsi equitantes, vnus post alterum, cum pompa solemni, & miraculosa tympana congregationis præ manibus gestantes, ingrediuntur; iste faciem splendidam tanquam lumen Solis præsefert, nec vllus in eum oculorum acies dirigere potest; alterius manus lapidibus pretiosis, rubris, citrinis, cæruleis, viridibus impletæ sunt, vestemque auro textam habet: hic Leonem longissimis vnguibus præditum equitat: super istum, tentorium luminosum assurgit; tum vnusquisque id ad quod à suo planeta fuerit instructus, exequi curat, ingressique ad Regem, ipse negotium suum explicat; illi verò quid agendum sit, proponunt.

CAPVT V.

De signorum Zodiaci Genijs, viribus, qualitatibus, & quomodo ijs omnium rerum complexum exhibuerint Aegyptij.

Pyramidalis influxus 12 signorum cœlestium qui considerandus.

AEgyptij instructore Mercurio ex duodecim dodecamorijs totidem in centrum vsque terræ lucidas inuersasq; pyramides deduci concipiebant, quorum basis ipsam dodecamoriorum longitudinem & latitudinem occupabat, vertex verò centro, vt dixi, terræ incumbebat; sub quibus vniuersum naturæ ordinem comprehendi dicebant; quas & in templo Heliopolitano in formam Zodiaci constructo duodecim Obeliscis hieroglyphicè, vt in Obelisco Pamphilio fol. 171 & 177 probatum fuit, exhibebant. Præerat autem vnicuique pyramidi influxus in inferiora symbola, Genius principalis, qui omnia influxiuæ pyramidi subiecta, singula secundùm classes rerum naturalium ipsis appropriatas, moderabatur; qui quidem effectus notabili diuersitate toties differebant, quoties septem Vsiarchos siue planetas in hasce dodecamoriorum plagas incidere contingebat. Quoniam verò non totum aliquod dodecamorium semper vnum & eundem effectum præstare videbant, sed alium in principio, in medio alium, & tandem in fine eiusdem alium; singulis dodecamorijs in tres partes diuisis tres alios Genios præfecerunt, quos nunc Decanos, modò Horoscopos, Arabes deinde Facies appellabant, adeoque 36 Horoscopi in vniuerso Zodiaci ambitu continebantur, totius inferioris naturę œconomi, dispensatores, administratoresque, quos suprà ex Hermete & Iamblicho exhibuimus. Atque hinc processerunt duodecim illæ mysticæ rerum omnium catenæ, quibus inferiora cum superioribus mirâ quâdam ratione connectebantur. Et hæ quidem catenæ inter hieroglyphicas inscriptiones frequentissimæ, duodecim naturæ veluti vincula quædam erant, quibus inferiores seu hyleos cum intermedijs cœlestis naturæ gradibus,

&hi

& hos cum supremo Deorum immortalium dodecamorio choro ita aptè colligari credebant, vt qui catenam vnam certo alicui dodecamorio correspondentem inuenisset, is omnem pariter pyramidi alicui dodecamoriæ subiectam analogarum naturæ classium œconomiam, deprehendisse censeretur. Quam quidem notitiam à supremo omnium Pantamorpho Numine, seu prouidentia omnium, per amorem copulatam animæ sapientiæ addictæ inseri credebant. Est enim, vt Proclus de Anima & Dæmone, dicta prouidentia benefica pariter atque sincera, exornatiua omnium, atque ab excultis proinde expedita, per omnia currens, præsertim quia cohibita nusquam. Haud secùs ipsi subiecta Numina præsentia omnibus, libera ab omnibus, implent seipsis omnia, multis alicubi permiscentur, amantque proles suas, id est, rerum subiectarum series. Cùm enim Amor prouideat, seruet, contineat res diuinitùs amatas, Dij Deos supercœlestes amant; cœlestes, cœlestes sphœras sibi commissas; sphœrarum Numina hylæorum Mundorum singulos sibi destinatos ordines. Sed audiamus verba Procli citato loco: *Sacra igitur eloquia hunc amorem Domini indicant omnia colligentem, omnibus insidentem. Hic sanè si connectit omnia, copulat & nos Dæmonum præfecturis. Hunc Diotima magnum Dæmonem appellauit, quoniam medium implet vbique inter illa, & quæ appetunt, & quæ appetuntur. Ipsum quidem quod est amandum, gradum sibi vendicat primum; amans autem gradum tertium ab amato; Amor denique vsurpat inter vtrumque medium, congregans atque colligans inuicem, appetens atque appetendum; & implens meliore deteriora. Iam verò apud intelligibiles Deos atque reconditos, primæ secretaque pulchritudini intelligibilem intellectum vnit per vitam quandam intelligentia meliorem. Itaque Græcorum ipse Theologus cæcum illum appellat amorem. In illis autem quæ extra intelligibilia sunt, nondum illustrat indissolubilem cunctis ab ipso perfectis. Vinculum enim Vnio quædam est, sed vna cum discretione permulta. Quapropter eloquia sacra huius amoris ignem appellare copulatorem solent; ab intelligibili namque intellectu procedens sequentia cuncta inuicem illique deuincit. Conciliat igitur intelligibili quidem pulchritudini Deos omnes, Dijs verò Dæmones, nos autem Dæmonibus Dijsque coniungit. In Dijs quidem subsistit primò, in Dæmonibus verò secundò, in animabus autem per processum quendam tertium à principijs existentem. In Dijs rursum super essentiam; omne namque Deorum genus est eiusmodi: in Dæmonibus autem per essentiam: in animabus denique per illustrationis effectum. Atque videtur hic trinus ordo, trinæ intellectus potentiæ similis.*

Proclus de Anima & Dæmone.

Hinc Ægyptij hoc tam admirabile inferiorum cum superioribus coniugium exactiùs trutinantes, paulatim in philtricæ siue amatoriæ artis notitiam deuenerunt, quamque sub occultis hieroglyphicorum notis exactè, vti suo loco exponetur, descripserunt. Et primò quidem singula dodecamoriorum, vt & 36 Horoscoporũ plagas planetarum Numinibus, quæ fatalem huius circuli ambitum sollicito vestigio ambulant, fatorum ordinem vrgere credebant, ita aptè connexuerunt, vt ex dispositione septem stellarum ad duodecim dodecamoria comparatarum, infallibile iudicium de rerum futurarum euentibus se inferre posse crederent. Hinc Genethlia-

Amatoriæ artis principium.

thliaci eum qui sub certo pyramidis dodecamorio, influxu, tali & tali Planetæ ei dominante natus esset, ab eius Genio vel Genijs, tanquam fidei curæque suæ commissum amari; omniaque quæ eidem dodecamorio, aut planetæ dominanti competebant, tùm naturæ, tùm gratiæ talenta concedi, superstitiosiùs credebant. Qui quidem Genij si maligni, & à dodecamoriorum Genijs discrepantis naturæ essent, tale & natus sortiebatur ingenium; si benefica & sympathicæ, natum similem fore asserebant; atque adeo Ægyptij non tam stellis, quàm Genijs ijs præsidentibus euentus rerum adscribebant. Hinc tantus erat in ijs placandis ardor, tanta in ijs per sacrificia & prauias cærimonias propitiandis cura & sollicitudo. Secùs atque Astrologi nostri temporis faciunt, qui hominum fortunam fatali cuidam siderum necessitati temerè adscribunt. Sed ad institutum reuertamur.

Astrologica vanitas.

Dodecamoria itaque tali ratione disponebantur, vt res tùm cœlestes, cum elementaribus, tùm hæ cum cœlestibus & Angelicis, ac omnia tandem cum supremo omnium moderatore exactâ quâdam analogiâ corresponderent, vocabantque, teste Psello, σειρὰς, id est, catenas, quibus suprema infimis, infima medijs, media supremis mirâ quâdam proportione connectebantur, iuxta duodecim entium naturæ Classes; cuiusmodi erant quatuor Elementa, ignis, aër, aqua, terra. Ignem tribuebant Arieti, Leoni, Sagittario, qui igneum in Zodiaco trigonum efficiebant; Terram Tauro, Virgini, Capricorno, qui trigonum terreum; Aërem Geminis, Libræ, Aquario, qui trigonum aëreum; Aquam Cancro, Scorpioni, Piscibus, qui aqueum trigonum efficiebant. His omnes reliquos entium ordines, qui quouis modo vni ex quatuor hisce dictis Elementis consentirent, adiungebant, v. g. omnes illas rerum species, cuiusmodi sunt lapides, metalla, flores, plantæ, arbores, quadrupedia, volatilia, aquatica, humana complexio, quæ natura sua siccum & calidum temperamentum sortiebantur, Arieti attribuebant, signo itidem calido & sicco; ex ijsdem verò recensitis Classibus signo terreo frigido & sicco ea assignabant, quæ dicti signi naturam & complexionem exprimebant; & sic de cæteris signis aereis, & aqueis. Atque hinc illa Zodiaci in trigonos seu triplicitates suas emersit partitio. Pari pacto septem Planetarum naturam & proprietatem dictis duodecim domibus applicabant. Verùm cum hæc & similia fusè & amplè docuerimus in Cabala Astrologica Hebræorum, eò Lectorem remittimus: solùm hoc loco, quæ ibidem iuxta mentem veterum Hebræorum dicta sunt, iuxta mentem Ægyptiorum, vt responsus in omnibus luculenter pateat, aptanda censuimus. Verùm hæc omnia in sequenti pinace contemplare.

Trigonus Igneus, Aqueus, Aereus, Terrestris.

Vnde triplicitas signorũ Zodiaci originem hauerit.

Ta-

Tabula Prima.

Catenæ consensus rerum cum 12 Signis Zodiaci, iuxta mentem veterum Aegyptiorum, ex Arabum monumentis extracta.

Signa Zodiaci	*Genij*	*Qualitates elementares*	*Lapides*	*Plantæ & arbores ex Apuleio*	*Animalia*	*Hominis accidentia*	*Colores*
1 Signũ ♈ Aries, Κριός.	aeeen	Igneum calido-ſiccum	Amethiſtus	Ἐλελίσφακος.	Ouium genus gregale	Audax, fortis, miles	Rubeus
2 Signũ ♉ Taurus, Ταῦρος.	anuc	Terreũ frigido-ſiccum	Hyacinthus	Περιστερεὼν ὀρθός	Armenta	Ingenioſus & Venereus	Fuſcus
3 Signũ ♊ Gemini, Δίδυμοι	Helitomenos, & Horus	Aëreum calido-humidum	Chryſopraſus	Περιστερεὼν ὕπτιος.	Mediũ inter homines & beſtias Simia	Ludis & recreationibus intentus	Flauus
4 Signũ ♋ Cancer, Καρκῖνος.	Hermanubis	Aqueũ frigido-humidum	Topazius	Σύμφυτον	Aquatica	Vagabundus, inſtabilis	Cyaneus
5 Signũ ♌ Leo, Λέων.	eρe-ϕϯ	Igneum calido-ſiccum	Berillus	Πολύκῶδανον	Syluestria, feræ	Regio animo præditus	Aureus
6 Signũ ♍ Virgo Παρθένος.	icic	Terreũ frigido-ſiccum	Chryſolithus	Καλαμίνθη	Caninum genus	Sterilis & infœcundus; at pius & induſtrius	Viridis
7 Signũ ♎ Libra Λίβρα, Σταθμὸς	oaeϕϯ	Aereum calido-humidum	Sardius	Σκορπίουρος.	Volucria	Amator iuſtitiæ, cultor legum.	Purpureus

8 Signū ♏ Scorpius, Σκορπίος	ϯϭεφωτεϭ	Aqueū frigido-humidum	Sardonix	Ἀρτεμίσια	Animalia rapacia	Tyrannus, crudelis, sanguineus	Ater
9 Signū ♐ Sagittarius Τοξότης	πεφων	Igneum calido-ſiccum	Smaragdus	Ἀναγάλλις	Animalia militaris indolis	Iracundus, inſtabilis, & multę cholerę	Flammeus
10 Signū ♑ Capricornus, Αἰγόκερως	ⲁⲛⲟⲩβις	Terreū frigido-ſiccum	Calcedonius	Λάπαθος	Ruminantia	Ad magna aſpirans	Candidus
11 Signū ♒ Aquarius, Ὑδροχόος	ⲕⲁⲛⲟⲩβ	Aëreum calido-humidum	Saphyrus	Δρακοντία	Marina ſoboles	Mari deditus, Mercator, diuitijs inhians	Ceruleus
11 Signū ♓ Piſces Ἰχθύες	ⲓⲭⲑⲩⲱⲛ	Aqueū frigido-humidum	Iaſpis	Ἀριστολόχια	Paluſtres & fluuiales	Fœcundus, libidinoſus	Cineritius

Ecce hæc ſunt rerum naturalium catenæ, quæ à ſupremis ad infimos, & hinc inter medios ad ſupremos entium gradus deducuntur; quarum vnam qui traxerit, omnes reliquas traxiſſe cenſeatur, quæ ex mente Ægyptiorum Abenephius his verbis deſcribit: Abenephius.

ومصريون كان قسموا الدرجة بثنعة فشر بروج والحمل اول منهم امين وهو موكل
في كل ما تحتة من العناصر من الحجار ومن النبات ومن الحيوانات ومن خواص ومن
جميع فعال

Diuiſerunt autem Ægyptij circulum in duodecim arces, quarum prima eſt Aries, Genius eius Amun, adminiſtrator omnium eorum, quæ ipſi ſubſunt, ex elementis, lapidibus, plantis, animalibus, ex proprietatibus, & omnibus operationibus. Poſtea eo ordine ſingula recenſet, quo in præcedente tabula ſingulas Claſſes deſcripſimus; quæ cùm omnia fuſâ narratione proſequatur, & in Cabala Saracenica eius verba allegauerimus, ſuperuacaneum eſſe ratus ſum, hîc ea repetere. Omnia hæc confirmat Anonymus quidam tractans de ſeptem ſigillis planetarum, vt poſtea oſtendetur. Subſcribit hiſce Abraham Auenaris in manuſcripto Hebraico libro de Aſtrologia, in quo dicta his verbis proſequitur:

ועל דעת חכמת מצרים המזלות י״ב והם מושלות בכל דברי תחתיים מן עשבי הארץ עד החיות ושרץ היבשת ולכל אחד ממזלות מבנה מלאך המושל בכל מה תחתו: Auenaris.

Iuxta scientiam verò Ægyptiorum, signa sunt duodecim, & illa dominantur omnibus rebus illis suppositis, ab herbis vsque ad animalia, & reptilia terræ; & singulis figuris præest Angelus, dominans omnibus quæ sunt sub illo. Postea signa longo discursu describit, singulas res quæ ad eius pertinent dominium, secundùm innumeras rerum Classes assignando, eo prorsùs ordine, quo in præcedenti tabula descripsimus; quæ nè integros libros describere cogerer, imposterum in tabulas redigere conabimur, vt sic compendio quodam molem rerum compensaremus. Porrò haud absimili ratione in septem planetarum arcanis describendis procedunt, quorum singulis primò suos assignant Genios, deinde sub singulis catenas rerum planetis analogarum connectunt, à Sole exordium suæ disceptationis sumentes. Sed ipsum Authorem Arabem de septem planetarum sigillis discurrentem lege in Medicina hieroglyphica, vbi omnia fusiùs exponuntur. Interim, nè librum allegationibus exoticis confarciamus, hîc tabulam anacephaleoticam apponere visum est, in qua quicquid Author operoso sermone & discursu fusissimo prosequitur, vnicâ Synopsi ob oculos positum contemplaberis.

Tabula Secunda.

Catenæ rerum naturalium, quæ singulis septem planetis, sub dominio totidem Geniorum subijciuntur, ex Aegyptiorum, Arabum, Hebræorumque monumentis deprompta.

Nomina, & Natura planetarum	*Genij*	*Lapides*	*Metalla*	*Plantæ*	*Animalia aërea, aquea, terrea*	*Aromata ex medicinalibus*	*Membra hominis, & morbi*	*Domus planetarum, exaltatio, depressio*
Sol calidosiccus mascul. ☉ שמש Dies Dominicus	Ægyptijs Osiris, Arabibus Scharaphiel, Hebr. Schemsiel	Pyropus, Carbũculus, Rubini, & quæ naturę igneæ sunt	Aurũ, & quæ quouis modo ad id reuocari possunt	Heliotropiũ Corona regis, & quæ Solarẽ mentiuntur indolẽ	Ex quadrup. Leo, Ex aquatil. Delphinus ex aër. Accipiter	Charyophyllũ, Cinnamomũ Thymiama Crocus	Cor, lingua, aures, oculi, fel, morbus, cardiaca prasina	♌ Leo Solis domus exaltatio ☼, ♈, ♒, oppositus ♌ cadẽs. color fulgid.

Luna, humido-frigida, fœmina ☽ Dies 2 hebdom.	Ægyptijs scie, Arab. Schakaliel, Hebr. Leuaniel	Gemmæ seu perlæ, & Uniones, Selenites	Argentum, & ex fluoribus Mercurius	Selenotropia, siue Lunariæ, Ranũculus, Artemisia, Cucurbita	Ex quadr. Ælurus, ex volat. Grus, ex aquat. Ostrea & testacea omnis generis	Ambra, Sandalum albũ, & fluidæ naturæ aromata	Cerebrum, & Culina microcosmi Stomachus, Morbus Hydrops	♋ Cancer Ex coloribus candidus, argenteus
Saturnus frigido-siccus ♄ Dies 7 Hebdom.	Ægyptijs Rephã Arab. Zahel, زحل Hebr. Schabtael	Onix, Iaspis, Topazius	Plumbum, ex fluoribus Cimolius, & quæ ♄ naturam redolent	Ex plãtis Hyosciamꝰ, Helleborũ, Taxus barbatus, omnia venenata. ex arb. Fraxinus, Cyparissus	Ex quadr. Asinus Ex volatil. Noctua, Ex aquat. Anguilla	Radix hellebori, Scammonea Diagridiũ	Splen, Hypochondria, Coxæ, Hypochondriacæ passiones	♑ & ♒ Ex coloribus Fuscus, Cinereus
Iuppiter humido-calidus ♃ Dies 5 Hebdom.	Ægyptijs [illegible] Arab. Mestariel Hebr. Zadkiel	Saphyrus, Smaragdus, Marmor	Æs, ex fluoribus Citri quinta essentia	Pomũ punicum, Citrũ, Ficus	Ex quadr. Equus Ex volatilib. Aquila Ex aquatil. Cephalus, Sturio	Amomum, Cardamomũ Ambra grisea Thus	Hepar Ex morbis Morbꝰ regius, Podagra, Artritis	♐ & ♓ Ex coloribus Viridis

Mars calido. siccus ♂ Dies 3 Hebdom.	Ægyptijs Moloch Typhon, Arab. Marigiel Hebr. Adamiel	Magnes, Hyacinthꝰ Amethistus	Ferrũ, Ex liquoribus Tinctura Martis & similia	Verbena Isatis Ruta Absynthium	Ex quadr. Lupus Ex volatilib. Vultur Ex aquat. Lupus marinꝰ	Zingiber, Pyrethrum & quæcunq; acredinem igneam habẽt	Brachia, Cista fellis. Ex morbis Maniasis, Phrenesis, Febris calida	♈ & ♏ Ex coloribus Flammeus
Venus calido- humida ♀ Dies 6 Hebdom.	Ægyptijs Zahara Nephta, Arab. Zahariel, Hebr. Nuhariel	Turchesiꝰ Margarita Beryllus	Stannum. Ex liquoribus Aqua rosacea, Quinta essentia ex Venereis plãtis	Myrtꝰ, Olea, Vitis Satyriorũ Species	Ex quadr. Ceruꝰ Ex volatilib. Cygnꝰ Columba Ex aquatil. Scarus	Muscꝰ, Zibeth, & reliqua quæ Veneris naturam redolent	Genitalia, Renes. Morbi Satyriasis, Philomania	♒ & ♉ Ex col. Cianeus Purpureus
Mercuriꝰ mixtus ☿ Dies 4 Hebdom. כוכב	Ægyptijs ἑρμῆς Arab. Adradiel Hebr. Cocabiel	Achates, Chrysolithꝰ Stellaria, Marmor variegatum	Cuprũ Ex liquoribus Extractum Althεæ siue Hibisci	Narcissus, Liliũ, Mercurialis Persæa	Ex quadr. Canis, Simia, Ex volatilib. Luscinia, Regulus, Ex aquat. Mergꝰ	Mastyx, Ben Styrax	Pulmones, Morbi Phtisis Atrophia	♍ & ♎ Color Flammeus

Porrò cùm Ægyptij sedulâ obseruatione cognoscerent, in singulis Zodiaci dodecamorijs tria potissimùm loca esse, quæ notabiles in alterationibus rerum differentias efficerent; hinc totum Zodiacum in 36 partes diuidere visum fuit, ita vt singulis signis tres domus seu facies compe-

terent;

terent; atque hos Decanos seu Vultus vocabant: Genios verò singulis præsides, teste Trismegisto, nunc vocabant Ephoros, nunc Horoscopos Deos; quibus singulis vnum ex planetis dominari credebant; effectus verò, quos singuli Decani in conceptione vel natiuitate hominis imprimebant, varijs hieroglyphicis designabant. Verùm vt harmoniam totius propiùs intueatur Lector, pinacem hîc ordinauimus, in quo omnia, quæ Abenragel Arabs magnis discursibus prosequitur, vna Synopsi comprehenduntur.

Tabula Tertia.

Decanorum 36 vnà cum faciebus, imaginibus, significationibus, Genijsque præsidibus, iuxta mentem veterum Aegyptiorum, situs & ordo.

Characteres cum tribus Decanis	*Planetæ dominantes, & promissiones*	*Imagines hieroglyphicæ singulorum.*	*Prædictiones, & euentus subjs natorum.*	*Ephori, Horoscopi, Decani, Genij præsides*
1	♂ Facies audaciæ & fortitudinis	Vir hastâ & spiculo munitus	Natus spiritu Martio turgebit	Arueris ⲁⲣⲟⲩⲉⲣⲓⲥ
2	☉ Facies nobilitatis, altitudinis, regiminis	Vir Κυνοκέφαλος throno insidens cum sceptro	Natus nobilitate, potentia, & regio animo pollebit	Anubis ⲁⲛⲟⲩⲃ
3	♀ Facies subtilitatis in opere, mansuetudinis, ludorum, gaudiorum	Figura deiecti vultus, lyram portans	Natus mitis ingenij, at subtilis erit, voluptatibus deditus	Horus ⲱⲣⲟⲥ
1	☿ Facies agriculturæ, & Mathematicarum artium	Figura Boue stimulans, gnomonem manu gestans	Natus agricola, architectus, Mathematicus erit	Serapis ⲥⲉⲣⲁⲡⲓⲥ
2	☽ Facies victoris, strenui, nobilis, potentis	Figura equitantis, in cuius manu vexillum	Natus fortunam in bello habebit, honoribus exaltandus	Helitomenos ⲉⲗⲓⲧⲟⲙⲉⲛⲟⲥ

Fa-

	3	♄ Facies seruitutis & vilitatis	Figura compedibus vincta	Natus seruitutis vilitati subiacebit	Apopis ἀπωπις
	1	♃ Facies sapientiæ in responsis dandis & accipiendis	Vir throno insidens, alterâ manu librum tenens, imperantis actu alterâ	Natus Consiliarius & sapiens euadet	Tautus ταυτυς
	2	♂ Facies pressuræ & laboris, quâ res acquiruntur	Vir onus ingens portans	Summam in acquirendis rebus difficultatem habebit	Cyclops κυκλωψ
	3	☉ Facies obliuionis omnium quæ iocos concernũt	Vir complicatis manibus terrę insidens	Omnium hilaritatum auersator	Titan τιταν
	1	♀ Facies iucunditatis, & amoris	Vir cytharam manu gestans in actu saltantis	Amoris operibus laxabitur	Apollun ἀπολλυν
	2	☿ Facies iucunditatis, hilaritatis, diuitiarum, voluptatum	Vir Κριόμορφος Arietis forma spargens flores	Iucundam in voluptatibus vitam ducet	Hecate ἑκάτη
	3	☽ Facies rixarum, & contrarietatis	Figura canem iracundum loro ducens	Rixator & refractarius euadet	Mercophta μερκοφτα
	1	♄ Facies crudelitatis, maleficiorum, audaciæ	Figura humana Crocodilum inequitans	Crudelem & belluinam naturam sortietur	Typhon τυφωνυς
	2	♃ Facies rixarum & præliorum	Figura gladio minax	Contentiosam vitam ducet	Peroeus περοευς
	3	♂ Facies amoris, & societatis non cedendi rixis	Figura fœminea speculo sibi complacens	Socialem vitam amabit	Nephthe νεφθη

Fa-

	1	☉ Facies agriculturam respicit, congregationis diuitiarum in malum vsum	Figura manipulum spicarum manutenens, altera vitulum ducens	Agriculturæ operibus diuitias multas colliget	Isis ιcιc
	2	♀ Facies amor congregandi diuitias, ex vilibus ad alta assurgere	Vir formicæ operationes obseruans	Inclinabitur ad quęuis alta per diuitias comparanda	Piosiris πιοcιριc
	3	☿ Facies seruitutis, debilitatis, pigritiæ	Vir incuruatus, testudinē lutariam manutenens, altera baculo innixus	In debilitate senili morietur	Cronus κρονοc
	1	☽ Facies iustitiæ, iuris, & veritatis	Vir libram gestans manibus, & radium mensorium	Iustitiæ, omniumque virtutum custos euadet	Zeuda ζευδὰ
	2	♄ Facies quietis, veritatis, & vitæ tranquillæ ac securæ	Vir dormiens in sinu Virginis	Tranquillam & securam vitam aget	Omphta ομφτ
	3	♃ Facies gulę, auersæ Veneris, malorum saporum gustus	Vir cum porco & scarabæo	Gulæ, & abominandæ libidini subiectus erit	Ophionius οφιονιοc
	1	♂ Facies discordiæ, tristitiæ, perditi amici, insidiarum	Vir equo insidens, in cuius capite Otis seu Noctua	Melancholicā & discordijs plenam vitam aget	Arimanius αριμανιοc
	2	☉ Affectus ad malum in omnes tentandum	Figura fœminea manu cornicem gestans	Peruersissimus imaginator euadet	Merota μερωτ
	3	♀ Bellorum, & ebrietatis, violentæ fornicationis	Figura Hippopotami	Ebrietati, luxuriæ, omnibusque vitijs scatens	Panotragus πανοτραγοc

Au-

1	☿ Audaciæ, libertatis, & militiæ	Vir scuto & gladio terribilis	Audax erit, libertati & militiæ deditus	Tolmophta ⲧⲟⲗⲙⲟⲫⲧ
2	☽ Timoris, ploratus, & timoris de corpore	Figura sub forma hominis sedentis, manu caput fulcientis, cum lepore in sinu	Timidam & facilè perturbabilem complexionem habebit	Tomras ⲧⲟⲙⲣⲁⲥ
3	♄ Sequelæ propriæ voluntatis, & machinationis circa horrenda	Fœmina, cuius caput serpentibus inuolutum	Libertinam vitam sectabitur, horrendorum machinator	Teraph ⲧⲉⲣⲁⲫ
1	♃ Gaudij, recreationum, lucri vilis	Fœmina sedens, cui Pan Syringam porrigit	Recreationibus, & lucris vilissimis animũ intendet	Soda ⲥⲱⲇⲁ
2	♂ Postulandi res, quæ fieri non possunt	Fœmina in pertusum vas aquam fundens	Res quas desiderabit, nullum exitum sortientur	Riruphta ⲣⲓⲣⲟⲫⲧ
3	☼ Cupiditatis gubernandi, & suspitionis	Vir canem, sceptrum, & coronam manibus gestans	Ambitiosi regimini substabit, cum maxima zelotypia	Monuphta ⲙⲟⲛⲟⲫⲧ
1	♀ Anxietatis, lucri, inquietudinis, paupertatis	Vir nudus sub forma currentis extensis manibus	Anxium animũ habebit, vilem, & pauperem	Brondeus ⲃⲣⲟⲛⲇⲉⲟⲥ
2	☿ Formæ, vultus, magnitudinis, & modestiæ	Figura Apollinis sedentis formâ iuuenili, cytharam tenentis	Insigni corporis & animi forma præstabit	Vucula ⲃⲟⲩⲕⲟⲗⲁ
3	☽ Amor vindictæ, & rependendi malum	Vir mordens digitos	Vindictas omnibus modis sectabitur	Proteus ⲡⲣⲟⲧⲉⲟⲥ

	1	♄ Incuriæ, & naturæ vagabundæ, & instabilis	Vir Simiam sinu fouens	Incurius, vagabundus, & instabilis in omnibus	Rephan ρεφὰν
	2	♃ Æstimationis sui de rebus magnis & altis	Vir ambulans super nubes	Superbus, iactator, & gloriæ mirum appetens	Sourut σουρουτ
	3	♂ Fornicationis & libidinis, amoris voluptatum auidus	Vir hircum ducens	Epicuream vitam ducens	Phallophorus φαλλοφόρος

De duodecim Domibus.

AEgyptij necdum tam operoso Astrologicæ scientiæ apparatu contenti, miros quosdam effectus, quos Astra tam fixa, quàm erratica in certis cœli plagis efficiebant, notarunt. Alium enim pro natura stellarum sub ortum, alium sub occasum, alium in medio cœli, alium in mediæ noctis puncto, alium denique in intermedijs locis, tam supra, quàm infra Horizontem, præstabant. Hinc cœlum iuxta diuisionem iam antè in Zodiaco peractam, alia diuisione in duodecim interualla, quorum sex supra, & totidem infra Horizontem erant, quæ & αὐλὰ, siue Ligaturas, domus, mansiones Deorum nominabant, dirimebant. Atque in hisce domibus diligentissimè situm tùm signorum Zodiaci, tùm planetarum, eorundemque ad inuicem configurationes, oppositiones, coniunctiones, respectusque trigonos, tetragonos, sexagonos, platicos, partiles explorabant; & sic tandem de sorte, fortuna, natura, infortunio, de totius denique humanæ vitæ statu dijudicabant; tempestates, sterilitatem, pestem, annonæ bonitatem prædicebant, & de similibus in hunc vsque diem ab Astrologis vsurpatis. Et nè solis dictis cœli plagis, stellarumque virtutibus ea attribuere viderentur, singulis domibus suos prætereà Genios componentes, dominantes, ædificantes, destruentes, benignos, maleficos attribuerunt; quorum potestati, arbitrioque omnia commissa essent à supremo rerum dominatore. Hinc vti infaustos contrariorum aspectus summopere metuebant, ita beneficos sympathicorum Numinum affluxus summis votis exoptabant; vtrosque verò inspecto & examinato themate quopiam, præuijs sacrificijs & cœremonijs appropriatis, vt suo loco & tempore dicetur, maleficos quidem, nè noxam inferrent, beneficos, vt eos propitios redderent, atque in suam sortem attraherent, placare summis precibus contendebant. Sed omnia hucusque dicta verbis Sexti Empyrici ea admodum graphicè describentis comprobemus. *Imprimis ergo*

Sextus Empyricus.

go ab eis ponitur, quò terrena consensionem, quam sympathiam vocant, habeant cum cœlestibus, & ex illorum influxibus ea semper innouentur.

Terrestrorum hominum mens & sententia talis
Esse diem vult, qualem hominum Pater atque Deorum.

Quid id quod nos ambit, curiosius suspexerunt Chaldæi, dicunt quidem septem stellas tenere rationem causarum agentium in vnumquodque eorum, quæ in vita accidunt, adiuuare autem partes Zodiaci. Atque Zodiacum quidem circulum, vt accepimus auditione, diuidunt in duodecim animalia; vnumquodque autem animal in partes triginta (de hoc enim in præsentia cum eis conueniat); *vnamquamque autem partem in sexaginta minuta.* (ita enim vocant quæ sunt minima & indiuidua.) *Animalium, quæ vocant ζῴδια, id est, animalcula, alia quidem appellant masculina, alia autem fœminina; & alia quidem bicorporea, alia verò non; & alia quidem solida, alia verò τροπικά, id est, mutatoria. Atque masculina quidem vocant, & fœminina, quæ adiuuantem habent naturam ad generandos masculos & fœminas; Aries enim est signum masculinum, Taurus autem fœmininum; Gemini masculinum, & vicissim reliqua ex simili analogia, alia quidem masculina, alia verò fœminina. A quibus moti, vt arbitror, Pythagorei, vnitatem quidem appellant masculum, binarium verò fœminam, ternarium autem rursus masculum, & simili prorsus proportione & analogia cæteros pares & impares numeros. Nonnulli autem vnumquodque etiam animal diuidentes in duodecim partes, eâdem ferè vtuntur via ac ratione, vt, in Ariete primam quidem duodecimam eius partem appellant & Arietem, & masculum; secundam autem Taurum, & fœminam; tertiam autem Geminos, & masculum. Bicorporea autem dicunt esse animalia, Geminos, Sagittarium, Virginem, Pisces; non bicorporea autem reliqua. Et tropica quidem, seu mutatoria, in quibus cùm Sol fuerit, transmutat & facit ambientis aëris conuersiones; huiusmodi sunt signa Aries, & ei oppositum Libra, vti & Capricornus & Cancer: nam in Ariete quidem verna fit conuersio, in Capricorno autem Hyemalis, in Cancro Æstiua, in Libra Autumnalis. Solida autem existimant Taurum, & ei oppositum Scorpium, Leonem, & Aquarium. Verumenimuerò horum quoque omnium ea quæ in vnoquoque ortu dominatum obtinent signa, ad euentum eorum, quæ perficiuntur* (quæ quidem dicunt ἀποτελέσματα, & ex quibus maximè faciunt prædictiones) *dicunt esse numero quatuor, quæ communi quidem nomine appellant centra, proprio autem aliud quidem Horoscopum, aliud autem* Μεσουράνημα, *hoc est, medium cœli, aliud autem Occidens, aliud autem subterraneum &* ἀντιμεσουράνημα, *hoc est, situm ex aduerso medij cœli, quod ipsum quoque est cœli medium. Atque Horoscopus quidem est id quod contigit oriri eo tempore, quo perficiebatur Ortus; Medium autem cœli, quartum quod ab illo est signum; Subterraneum est situm ex aduerso medij cœli, quod medio cœli est aduersum ex diametro, vt* (exemplo enim fiet clarum) *si Cancer sit Horoscopus, in medio quidem cœlo est Aries, occidit autem Capricornus, sub terra autem est Libra. Verumenimuerò vniuscuiusque horum centrorum animal quidem seu signum præcedens vocant ἀπόκλιμα, hoc est, declinationem; quod autem sequitur, ἐπαναφορὰν, hoc est, relationem; iam verò id quidem quod sequitur animal*

Marginal notes: De 12 domicilijs cœlorū. / Centrum domuum. / Medium cœli / Horoscopus quis. / ἀπόκλιμα & ἐπαναφορὰ quid.

mal illud seu signum quod est in Horoscopo, si sit in aperto, appellant mali Dæmonis; quod est autem postea (sequitur autem id quod est in medio cœli) boni esse dæmonis; quod autem præcedit id, quod est in medio cœli, κατωμεῖδα, hoc est, inferiorem portam vocant, & μονομοίραν, id est, vnicam sortem & Deum; quod autem venit ad Occasum, otiosum animal, seu signum & principium mortis; quod autem est post Occasum, nec est apertum, pœnam, & malam fortunam; quod quidem situm est ex diametro ex aduerso mali Dæmonis. Quod autem venit sub terram, bonam fortunam; quæ per diametrum sita est ex aduerso boni Dæmonis. Quod autem recedit ab eo, quod est ex aduerso medij cœli versus Orientem, Deam ex diametro Deo aduersum. Quod autem Horoscopum sequitur, Otiosum, quod rursus Otioso aduersatur ex diametro. Aut vt dicamus compendiosius: Signi quod est in Horoscopo, declinatio quidem vocatur malus Dæmon; Epanaphora autem, Otiosum. Eodem modo autem eius quod est in medio cœli declinatio quidem Deus; Epanaphora autem bonus Dæmon. Similiter autem eius quoque quod est situm ex aduerso medij cœli, declinatio quidem vocatur Dea; Epanaphora autem bona fortuna. Similiter Occidentis declinatio quidem mala fortuna; Epanaphora autem Otiosum. Existimant autem hæc non leuiter, & veluti aliud agendo esse examinanda: censent enim stellas non eandem vim habere ad male vel secus faciendum, si considerentur in centris, & in anaphoris, & in declinationibus, sed alicubi quidem efficaciorem, alicubi verò minus efficacem. Fuerunt etiam quidam Chaldæi, qui vnamquamque partem humani corporis attribuerunt vnicuique signo, vt quæ cum illo haberet consensum, & cum eo afficeretur. Nam Arietem quidem caput nominant, Taurum autem collum, Geminos autem humeros, Cancrum autem pectus, Leonem verò latera, Virginem autem coxendices, Libram ilia, Scorpium pudendum & matricem, Sagittarium femora, Capricornū genua, Aquarium autem tibias, Pisces autem pedes, vt in figura patet.

Idque rursus, non vt ipsi putant, sine ratione; sed quoniam si fuerit aliqua stella in aliquo horum signorum in ortu maleficorum, efficit mutilationem eius partis, quæ est eiusdem nominis. Atque hæc quidem summatim ostensa sint de natura eorum quæ sunt in Zodiaco circulo. Non absurdum autem fuerit etiam deinceps de eorum

rum diuisione nonnihil dicere. Nam cùm non esset certa animaduertendi & inspiciendi ratio, quòd non contemplarentur signa ex propria circumscriptione, sed saepem dispersarum stellarum obseruatione; venit eis in mentem in duodecim partes totum diuidere circulum. Ostendentes enim viam ac rationem, dicunt quòd cùm Veteres obseruassent vnam quandam lucidam stellam ex ijs quae sunt in circulo Zodiaco, & deinde perforatam amphoram aquâ implèssent, siuerunt fluere in alterum vas subiectum, donec eadem stella oriretur, coniectantes ab eodem signo ad idem signum fuisse circuli circumuolutionem. Rursus sumpserunt duodecimam partem eius quod fluxit, & considerârunt quanto tempore hoc fluxerit: dicebant enim tanto rediisse duodecimam partem circuli, & eandem habere rationem reuersam partem ad totum circulum, quantum habet pars aquae quae fluxit ad totam aquam. Ex hac inquam relatione duodecimae partis signabant vltimum finem ab aliqua insigni stella, quae eo tempore spectabatur, aut ab aliqua ex ijs, quae simul oriebantur magis Boreales, aut magis Australes. Hoc ipsum autem faciebant etiam in alijs duodecim partibus; sed via quidem & ratio, per quam in tot partes Zodiacum diuidunt circulum, est huiusmodi. Analogiâ autem ac proportione ei videtur conuenire illa, per quam vniuscuiusque ortus Horoscopum ab initio obseruârunt Chaldaei. Noctu enim, inquit, sedebat Chaldaeus in alto aliquo promontorio stellas spectans; alius autem assidebat parturienti donec peperisset: cùm primùm autem peperisset, id significabat Magistro qui erat in promontorio; is autem cùm audiisset, obseruabat ipse quoque signum quod oriebatur tanquam Horoscopum. Interdiu autem attendebat Horoscopos & motus Solis. Sed haec quidem ex signis. Ex stellis autem alias quidem dicunt esse beneficas, alias verò maleficas, alias autem communes: vtpote beneficas quidem stellas Iouis & Veneris, maleficas autem Martis & Saturni, communem autem Mercurij, quoniam cum beneficis quidem sit benefica, cum maleficis autem malefica. Alij autem easdem stellas, prout est alia & alia habitudo, aliquando quidem beneficas, aliquando verò maleficas esse existimant. Nam praeter signum, aut praeter aliarum stellarum ad eas aspectus ac figuras, neque malefica est omninò malefica, neque benefica omninò benefica. Caeterùm septem quidem stellis arbitrantur praeesse Solem & Lunam, minorem autem his vim habere ad eorum, quae efficiuntur euentus, quinque reliquas. Quam ob causam Ægyptij Regi quidem & dextro oculo Solem assimilant; Reginae autem & sinistro oculo Lunam: lictoribus autem ac satellitibus quinque stellas: reliquo autem populo alias inerrantes. Et ex quinque cum Sole quidem conuenire, & ei opem ferre dicunt Saturnum, & Iouem, & Mercurium: quos etiam vocant diurnos, propterea quòd Sol, cui dant auxilium, ijs dominatur quae gignuntur interdiu. Easdem autem stellas maiorem vim habere, aut quòd sint in proprijs domibus, aut in altum elationibus, aut terminis, aut quòd aliquae ab aliquibus stipentur tanquam satellitibus: aut quòd se inter se aspiciant, & inter se certas suscipiant figuras, aut quòd sint in centris. Vt ipsi autem censent, Solis quidem domus est Leo; Lunae autem Cancer; Saturni autem Capricornus, & Aquarius; Iouis Sagittarius, & Pisces; Martis Aries, & Scorpius; Veneris Taurus, & Libra; Mercurij Gemini, & Virgo. Stellarum autem vocant in altum elationes, & similiter depressiones, aut abiectiones, ea quibus delectantur, aut in quibus vim habent exiguam. Nam delectantur quidem in altum elationibus, exiguam autem vim habent in

Qua ratione Antiqui dimensi fuerint Zodiaci reuolutionem.

Horoscopum quomodo Chaldaei obseruarint.

Stellae aliae beneficae, aliae maleficae, aliae communes.

Domus planetarum quae secundùm Antiquos.

Planetarum exaltatio & depressio quae

depres-

depressionibus seu abiectionibus: Vt, Solis quidem in altum elatio est Aries: exactè autem est & perfectè decima nona eius pars seu gradus. Depressio autem, signũ quod ei aduersatur ex diametro. Lunæ autem rursus in altum quidem elatio est Taurus: depressio autem, quod ex aduerso eius situm est ex diametro. Saturni Libra, Iouis Cancer, Martis Capricornus, Veneris Pisces; & eorum, vt dixi, depressiones, quæ sita sunt ex aduerso per diametrum eorum in altum elationum. Stellarum autem appellant terminos in vnoquoque signo, in quibus vnaquæque stella à quota parte ad quotam vsque partem potest plurimùm. De quibus non est leuis apud eos etiam in tabulis dissensio. Dicunt autem stipari stellas tanquam à satellitibus, quando sunt in medio aliarum stellarum, in continuatione signorum: vt si eiusdem signi alia quidem stella teneat primas partes, alia autem vltimas, alia autem intermedias, tanquam à satellitibus stipari dicitur quæ est media, ab ijs quæ tenent eas partes quæ sunt in extremis. Se autem inter se dicuntur aspicere & inter se conuenire, quæ apparent in figura triangula, aut quadrata. Atque triangula quidem conformantur figura, & se eà inter se aspiciunt stellæ, quæ trium signorum spatium habent interiectum; quadrata autem, quæ duorum. Et videtur quidem in triangula, benefica malefica in figura conformata, beneficio afficere, & esse magis benefica. Benefica autem benefica hoc solum: & malefica malefica. In centris autem esse dicuntur, quæ cernuntur in aliquo ex centris; aut sub Horoscopo, aut sub medio cœli, aut sub occasu, aut eo quod situm est ex aduerso medij cœli. Sed cùm hæc sic sint à nobis simpliciter & crassè exposita, priùs sumendum est, quòd his moti Chaldæi proferant prædictiones eorum quæ sunt euentura, quæ vocant apotelesmata. Est autem eorum differentia: nam alia quidem sunt simpliciora, alia autem accuratiora. Et simpliciora quidem, quæ fiunt ex signo, aut ex simplici ac sola vi stellæ: vt quod hæc stella, cùm fuerit in hoc signo, tales efficit. Accuratiora autem, quæ fiunt per concursum, & vt ipsi dicunt, per multorum contemperationem: vt si alia quidem sit in Horoscopo, alia autem in medio cœlo, alia autem sit in eo quod est ex aduerso medij cœli, aliæ autem sic vel sic se habeant, hæc euenient.

Planetarum termini qui.

Planetarum aspectus seu configurationes.

Atque hæc est Sexti Empyrici de duodecim cœli domicilijs sententia; à quo tamen Ægyptij plurimùm discrepant; quod vt pateat, paulò altiùs ordiri visum est.

Ægyptij cœlum diuidunt in 12 mansiones.

Cœli in duodecim mansiones diuisi inuentum est Ægyptiorum, vti suprà ex varijs Authoribus ostensum fuit; quemadmodum enim Zodiacum in duodecim domicilia quas arces vocabant, & quas Sol annuo decursu perambulabat, ita & domus cœlestes pariter dispertiebantur, hoc tamen pacto, vt vnius diei naturalis spacio vnamquamque Sol cum asseclis suis Luna, planetis, stellisque perambularet. Cùm enim quouis tempore vnus ex Zodiaci gradibus Horizonti immineret, consequens erat, vt & reliqui Zodiaci signorũ gradus etiã in aliqua ex duodecim mansionibus, quod & de planetis, & stellis dicendum, reperirentur. Cùm prætereà aliæ & aliæ domus alijs & alijs luminis & caloris influxibus paterent; hinc recenter Natum quempiam varijs quoque impressionibus pro domus vniuscuiusque qualitate notari credebant; quod quidem totius Genethliacæ artis fundamentum. Et primò quidem quatuor potissimùm cardines,

in quibus magna vis & potestas influxuum lateret, considerabant, atque haec κέντρα centra Graeci, Ægyptij ⲡⲓⲙⲟⲛⲏⲟⲩⲓ praecipuas Deorum mansiones vocabant, recentiores cuspides seu angulos vocant, reliqua verò intermedia spatia topos, quorum cùm octo essent, ἐπαναφορὰς appellabant, ex quibus quatuor ἀποκλίματα, id est, loci deiecti seu pigri, reliqua quatuor ἐπαναφοραὶ, id est, succedentes. Κέντρα γωνίαι seu cuspides quatuor cardinum sunt in sequenti figura ὡροσκόπος seu ἀνατολὴ. Secundò μεσουράνημα seu medium cœli, Tertiò δύσις. Quartò ἀντιμεσουράνημα siue imum cœli. Cur autem in quadrantibus inceperint, hæc est ratio: imaginabantur Veteres circulos duos magnos transeuntes per polos Mundi, quorum vnus est meridianus, alter ducitur per punctum Eclipticæ, scilicet in contactu Horizontis ortiui, & in opposito puncto Horizontis occidui, intersecans meridianam ad polos Mundi; hisce duobus circulis Zodiacus in quatuor quadrantes diuiditur, atque adeo statim obuia fiunt centra cardinum; quorum primum ex parte Horizontis ortiui ὡροσκοποῦν σημεῖον, signum videlicet ascendens tempore geniturae; Secundum μεσουράνημα, quartum ab eo signum; Tertium δύσις, occiduum, septimum ab Horoscopo signum; & quartum denique oppositum τὸ ἀντιμεσουράνημα. Exempli gratia; Ariete horoscopante, in medio cœli est Capricornus, occidit autem Libra, in imo cœli Cancer est; & sic facilè in sphœræ armillaris dispositione reperiebant gradum dicta hora Horizonti applicatum. Hos quatuor quadrantes quatuor hominum ætatibus Veteres attribuebant; ita Demophilus Græcus Author; Ὁ μὲν ὡροσκόπος δηλοῖ τὴν πρώτην ἡλικίαν, τὸ μεσουράνημα τὴν μέσην, ἡ δὲ δύσις τὴν τελευταίαν, τὸ δὲ ὑπὸ γῆν κέντρον τὸν θάνατον, καὶ τὰς μετ' αὐτὸν γινομένας εὐδοξίας, καὶ ἀδοξίας. *Horoscopus quidem manifestat primam ætatem, id est, puerilem; medium cœli mediam, id est, statam ætatem; occidens verò perfectam, id est, senilem ætatem; hypogæum verò decrepitam, qui & mortem adfert, & quæ post ipsam sunt gloriæ & infamiæ opera.* Alij tamen Authores aliter quadrantes quatuor ætatibus applicabant; nam à prima ad decimam domum quadrantem pueritiæ adscribunt, eumque vocant ἀπηλιωτικόν; Secundum verò huic oppositum à quarta ad septimam domum λιβυκὸν ἀπηλιωτικὸν vocabant, senectæ congruum; Tertium ab occidente ad medium cœlum, λιβυκὸν dicebant, & iuuentuti seu virilitati applicabant; Quartum deniq; ἀντιλιβυκὸν dictum, ab Horoscopo ad imum cœli deductum, morti vicinæ ætati applicabant. Porrò operationes, quas duodecim domicilia significant, ἆθλα vocantur à Veteribus; ita Manilius,

Has autem facies rerum per signa locatas
In quibus omnis erit fortunæ condita summa,
Athla vocant Græci, Manilius.

Et cùm nullus Astronomorum recentiorum rectè intellexerit hanc vocem ἆθλον, nostrarum partium esse ratus sum hîc genuinam eius significationem aperire. Loca fortunæ Hebræi veteres vocant, teste Auenar, חתולות *Chatholoth*, id est, *ligaturas*, à verbo חתל, quod idem est ac *ligare*, & sumuntur

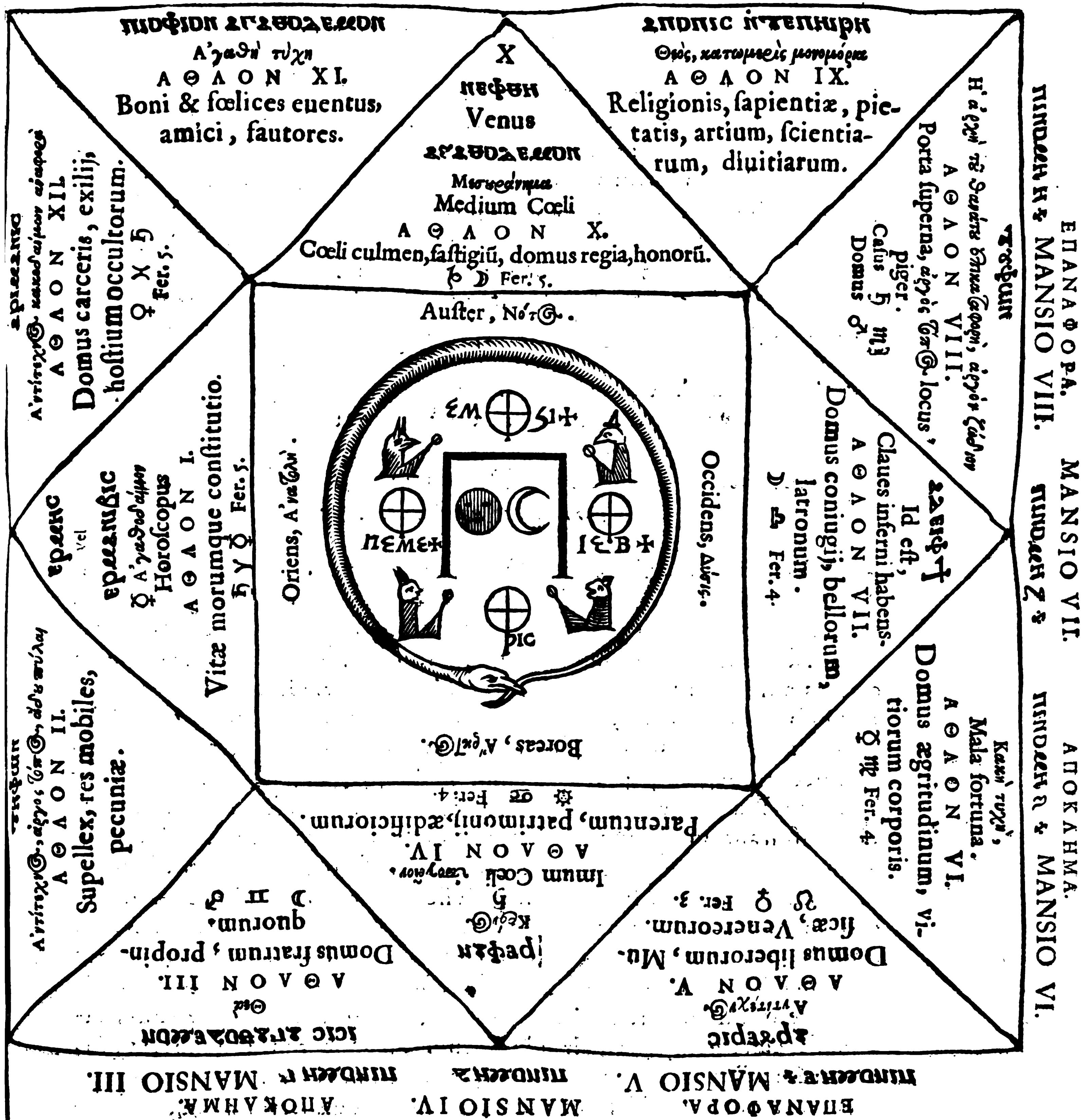
tur quoque pro amuletis, collo puerorum appendi solitis. Dicuntur itaque Ligaturæ, quia nullum rectum iudicium institui potest, nisi omnia fortunæ lota aptè inter se combinentur & se veluti ligent, & inuicẽ complectantur; vnde Græci audientes has voces *Chatholoth*, ἆθλον ipsis suppositum retinuerunt. Sunt autem 12, iuxta dodecapartitam cœli faciem, & distinguuntur à locis genituræ: aliud enim est thema γενέσεως, aliud Athlorum thema; illud naturam, hoc actiones notat. In genitura prima domus est Horoscopi, in actionibus seu Athlis est sors fortunæ, & nouæ actiones exoriuntur & constituuntur, sortem enim fortunæ tanquam Ducem sequuntur; nam in genitura τὰ ἐντὸς intrinsecè, in Athlis τὰ ἐκτὸς, id est extrinsecè considerantur; atque horum Horoscopus dominans est, illorum sors fortunæ; ita Hermes Ἐν καρπῷ τὰ σωματικὰ τῷ Ὡροσκόπῳ τὰ κτητικὰ τῷ κλήρῳ τύχης καὶ τὰ ψυχικὰ τῇ σελήνῃ τὰς πράξεις μεσουρανήματι subijcit. *Corporea quidem Horoscopo veluti dies, & possessiua sorti fortunæ, spiritalia Lunæ, praxes verò medio cœlo.* Porrò quæ à Veteribus ἆθλα dicuntur, ea ab Arabibus dicuntur الوجي, id est, facies. Hisce iam expositis omnia hucusque dicta ad Veterum mentem in sequenti 12 cœlestium domorum figura contemplare; in qua quidem figura duodecim cœli domiciliorũ, singulis domibus primò apposuimus denominationem Ægyptiacã istius domus, quas ipsi ⲙⲁⲛⲟⲉⲉⲕ id est, mansiones vocant; deinde in interioribus domibus primo semper loco Genios tutelares singularum posuimus, & primam quidem domum Hermanubis, id est, Mercurij domum iuxta veterum mentem denominauimus; Secundam Typhonis domum; & sic de cœteris, quæ sequuntur denominationes Græcanicæ; & deinde Athla, id est, significationes operationum, quæ in singulis perficiuntur; in exteriori verò limite ἀποκλίματα & epanaphoras singularum adiecimus; in interiori verò quadrato quatuor Mundi partes cuspidibus correspondentes adiecimus; in medio denique hieroglyphicum Schema quatuor Geniorum Mundi, à quibus potissimum sors fortunæ dependebat, exhibuimus, quos serpens ambit tum annuæ, tum diurnæ circumuolutionis symbolum, quibus & dicta Numina præesse credebantur; in medio verò litera ϣ portam Mundanam signat, per quam Sol & Luna per ☉ & ☾ signati procedentes omnia fœcundo motu suo animant. Verùm cùm hoc hieroglyphicum in sequentibus fusius simus expositurì, hic eius interpretationi diutiùs inhærere noluimus. Lector peritus vel ex ipso Schemate mentem meam circa duodecim mansionum cœli dispositionem meliùs assequetur, quàm ego vel longissimis discursibus præstiterim.

ΔΩΔΕΚΑΤΟΠΟΣ

Siue XII. Mansiones Cœli, iuxta mentem Aegyptiorum, Græcorum, & Modernorum.

ΕΠΑΝΑΦΟΡΑ. MANSIO X. ΑΠΟΚΛΗΜΑ.

MANSIO XI. MANSIO IX.

Consectarium.

IN hac figura primò vides duplex hemisphœrium, superius, & inferius, in duodecim æquales partes diuisum, quas topos seu mansiones appellabant. Atque in quatuor quidem cardinibus, Orientis, Meridiei, Occidentis, & Imi cœli, quatuor ponebant veluti præsides, & totius fortunæ arbitros; in reliquis angulis, quos ab octonario numero, octotopos vocabant, partim beneficos, partim maleficos principalium Geniorum tutelarium asseclas ponebant. Præterea singulis domibus certas quasdam rerum ad fortunam spectantium sortes tribuebant. Hoc pacto Mercurium primæ domui vitæ, & constitutionis corporeæ, & quæcunque ad mores formandos spectant, præesse credebant; verbo, singula quæ quouis modo in omnibus naturæ Classibus Mercurialia sunt, & per analogiam quandam ad bona fortunæ, diuitias, honores, vitæ diurnitatem, robur, & pulchritudinem corporis reuocari poterant, reducebant. Pariter IV domui noctis demersæ profundò Rephan seu Saturnum præesse volebant, omnibusque naturam Saturninam redolentibus. Decimæ domui, seu medio cœlo Aphroditen seu Nephten vnà cum Ioue præponebant; quam ideo & domum dignitatis, honoris, Regiæ fœlicitatis appellabant. Septimæ denique domui, Occidentis angulo, domui mortis Typhonem dominari credebant. Cœteris verò octotopis singulis Genios, naturasque illis conuenientes attribuebant, vt ex figura patet.

Applicatio & vsus prædictorum in Astrologico negotio, eorumque confutatio.

CVm mentis oculos continuò in cœlestium motuum ordines intentos haberent, variosque influxus à supremi cœlorum habitaculi Præsidibus per intermedios planetarum choros in vltima Elementaris Mundi seminaria deduci notarent; mutationes verò indies ex continuo cœlorum siderumue motu emanare viderent; Zodiacum planetarum expanso, hisque domos, mansionesque hoc pacto adaptarunt, vt vel ex ipso Systemate, qualitatum, influxuumque aut amicorum, aut inimicorum occursum perciperent. Si enim in domo felicis fortunæ felices & beneficos Præsides reperirent hora nati, felicem quoque eum ex tot bonis conspirantibus pronunciabant; sin beneficos cum maleficis domui alicui dominari comperirent, talem fortunæ sortem & natum assecuturum pronunciabant; sin denique maleficos cum maleficis in domo aliqua coniungi deprehenderent, natum iniquæ & infelici sorti subiectum fore opinabantur. Summo itaque studio quatuor cardines notabant, & quem ad inuicem Præsides Genij situm haberent, explorabant. Quòd si inimicum occursum comprehenderent alicubi, summis continuò precibus, sacrificijs, cœremonijsque maleuolos Genios, nè nocerent; bonos, vt in bonorum affluxu perseuerarent, placare contendebant. Atque hoc modo non tantùm circa Nati fortunam, sed in ijs, quæ sterilitatem, & fertilita-

litatem ægrorum, incrementum & decrementum Nili, medicas electiones, itinerum, negotiorumque auspicia concernebant, procedebant. Totam siquidem fœlicitatem & infœlicitatem humanam, ex Geniorum arbitrio dependere apprimè se nôsse somniabant. Vide quę de huiusmodi plura adduximus in Cabala Astrologica tùm Hebræorum, tùm Saracenorum. Cur verò Ægyptij domus tali ordine, & talibus significationibus, & promissis adornauerint, explicat in Astrologia sua Hebraicè conscipta Auenar, quem vide; cùm enim omnia huiusmodi Ægyptiorum deliramenta iam dudum ab Ecclesia orthodoxa, tanquam animarum pernicies & exitium proscripta sint; minimè quoque expedire indicaui, rem fusioribus verbis apud Arabes & Hebræos Authores descriptam hoc loco adducere.

CAPVT VI.

De 48 Asterismis, siue Mansionibus Deorum ἀντιτέχνων.

ITa hominum conditioni comparatum est, vt mox ac abstrusa & exotica quædam intuentur, in admirationem rapiantur, rapti latentium causarum rationes scrutentur. Quod vel maximè Ægyptijs vsu venit. Habitantes hi sub perpetua cœlestis serenitatis facie, dum innoxijs nocturni temporis vigilijs ordinatissimos illos Astrorum exercitus, intenta mentis, oculorumque acie assiduò contemplarentur, stupore quodam impulsi, fieri non posse sibi persuasêre, aut otiosum esse illud, quod tantis nuntiaretur ostentis, aut infructuosum, quod tam mirificis effectibus in inferiori Mundo cuncta irradiatione suâ compleret. Hinc præmissis multorum annorum obseruationibus, cœlum stelliferum vniuersum in certas quasdam Classes diuiserunt, quas Deorum mansiones primò Ægyptij, deinde Græci Asterismos seu Iconismos nuncuparunt. Primò siquidem duodecim Deorum principalium choros Zodiaco inclusos, tanquam Vniuersi moderatores, vt suprà visum est, vtpote à quorum arbitrio & dispositione omnes inferioris Mundi bonæ malæuè fortunæ sortes, dependerent, vnicè coluerunt. His vtrimque tam in Boreali, quàm Australi hemisphœrio, veluti subsidiarias quasdam Deorum cohortes, in varia officia distributas adiunxerunt; in Boreali quidem Typhonis regno, austeras quasdam, & vt cum Zoroastro loquar, implacabiles quasdam potentias; in Australi verò Osiridis regno, humano generi beneuolas & summè fauentes, veluti Borealium inclementiæ & austeritati oppositas collocarunt, quorum antitechniâ & perpetuâ volitatione, bonorum, malorumque commistionis exorta sunt seminaria. Hinc vti ad malorum auerruncationem, Boreales summo studio placare contendebant; ita Austrinos quà sacrificijs, quà cœremonijs singulari industriâ institutis in suam custodiam attrahere conati sunt. Quæ omnia fusè suprà in tractatu de Mundi Systemate hieroglyphico, vti & in Obelisco Pamphilio fol. 206. explicata sunt.

Stellatum in Asterismos diuisio facta ab Antiquis.

Asterismi 48. ab Ægyptijs inuenti.

Hoc itaque posito, Dico primò, primos omnium mortalium Ægyptios, cœlum in 48 imagines diuisisse, teste Hyginio. *Chaldaica*, inquit, *sunt, atque Ægyptiacæ notæ & imagines, quibus astra & planetæ ab Astronomis insigniuntur*. Diuisio autem apposite facta fuit, vt 24 sub Austro, totidemque sub Arcto ponerentur imagines; quas omnes Deorum stationes seu mansiones Deorum, vt diximus, vocarunt. Nam singulis imaginibus choragum quendam præponebant, cui reliquæ stellæ vnius & eiusdem asterismi veluti asseclæ iungerentur. Singulis autem certum quoddam rerum in inferiori Mundo contentarum præsidium assignabant, beatumque prædicabant qui catenas horum asterismorum, queîs in inferiori Mundo congruæ & correspondentes Classes connecterentur, cognosceret. His enim cognitis, difficilè non putabant, Genios vnicuique rei congruos, in suam rem, quà sacrificijs, quà varijs compositionibus, ex dictis rerum naturalium classibus assumptis, per consuetos ijs ritus attrahere bonos, malignos depellere. Nam vt rectè Ptolomæus: *Sunt enim vultus huius inferioris Mundi subiecti vultibus cœlestibus*. In medio autem horum Numinum, Mithram, quem & Μεσίτην, hoc est, Mediatorem ponebant, id est, Solem, qui veluti Dux & supremus cœlestis Mundi Monarcha cum reliquo planetarum comitatu nunc in Austrum, nunc in Boream remeans, subsidiarias dictorum Numinum copias quotannis interuisens, singulos confortando ad mundanæ œconomiæ conseruationem virtute suâ incitat. Quæ omnia in Obelisco Pamphilio fol. 157. cùm suis stabilita sint authoritatibus, eò Lectorem curiosum remittimus. Secuti sunt hos deinde Græci, qui imagines Ægyptiorum hieroglyphicas, quas non capiebant, in Deorum ab ipsis confictorum Iconismos conuerterunt, quibus & posteri in hunc vsque diem vsi sunt. Verùm vt primæuam cœli faciem ab Ægyptijs hieroglyphicè descriptam cum Græcorum Iconismis luculentius conferre possis, primò hoc loco vtrumque Hemisphœrium asterismis Græcorum insignitum ponemus, deinde Ægyptiorum quoque Iconismos posituri.

Deorum stationes seu mansiones quæ.

Ptolomæus.

Græci hieroglyphicas stellarum imagines conuerterunt in Deos.

Iconismi Græcorum Boreales. Signa Borealia 21.

I. Vrsa minor, Helice seu Cynosura; Arab. الركبة *Alracaba*; Græcè ἅμαξα, *Plaustrum*; Hebr. עש ובניה, *Gnasch Gallina cum filijs suis*. & continet stellas 21, occupatque ♊ ♋ ♌; naturæ Martis & Veneris.

II. Vrsa maior, Gr. ἅμαξα μεγάλη, *Currus maior*; Arab. الدوبة الاكبر *Dubbe ellekbar, Vrsa maior*; Hebr. חדוב גדול; Indis mare aureum. Continet stellas 57, & occupat ♋ ♌ ♍; naturæ Martiæ.

III. Draco, Gr. Δράκων, *Serpens, Python*; Arab. ثعبان *Taaban*; Hebr. תנין *Tanin, Anguis*. continet 32 stellas, & occupat ♐ ♑ ♒ ♈ ♉ ♊ ♋ ♌ ♍ ♎; naturæ Iouiæ cum Saturno.

IV. Cepheus, Græcis Κηφεὺς; Arabibus قيفوس *Keiphus*; Hebræis בעלה חלהב, *Domina flammæ, Inflammatus*. continet stellas 13. & occupat ♓ ♈ ♉; naturæ Iouis & Saturni.

V. Boo-

V. Bootes, seu Arctophylax, *Plaustri custos*; Arab. الرمح *Elramech*; Hebr. כלב חנובה, *Canis latrans*. continet 29 stellas, & occupat signa ♍ ♎; naturæ Saturninæ & Mercurialis.

VI. Corona Borea, Gnosia; Arab. الكليل الشمالي *Elklail elschamali*; item الفكة *Elpheta*; Hebr. נזר שמאלי, *Corona sinistra*. continet 8 stellas, & occupat signum ♍; naturæ Venereo-Mercurialis.

VII. Engonasi seu Hercules; Græcis ὀκλάζων, *genuflexus*; Arab. الجاثي على الركبة *elgeti elracba. ingeniculatum*, Hebr. נופל על ברכיו, *cadens super genua*. & 28 stellas continet, & occupat ♍ ♎ ♏ ♐; Martio-Mercurialis naturæ.

VIII. Lyra, seu Vultur cadens, Fidicula; Græcis χέλυς; Arabib. الهرة *Alahore*; Hebr. נזר חסופל, *ingeniculati psalterium*. continet stellas 11, & occupat signum ♑; naturæ Venereo-Mercurialis.

IX. Olor siue Cygnus, Gr. ὄρνις; Arab. الدجاجة *Eldegiagieh*, *Gallina*; Hebr. תרנגולת *Tharnigoleth*, *Gallina*. continet stellas 26, & occupat signa ♑ ♒ ♓ naturæ Venereo-Mercurialis.

X. Cassiopea, Gr. Θρόνος; Arab. الصدر ذات الكرسي *Sadar dat elkarsi*, *pectus ipsa est sedes*; Hebr. חושבת על כסא, *sedens super sedem*. continet stellas 26, & occupat signa ♈ ♉; naturæ Saturno-Venereæ.

XI. Perseus, Cyllenius; Arabibus راس الغول *Rasalgol*; Hebræis הנושא את ראש השטן, *ferens caput Diaboli*. continet stellas 35, & occupat ♉ & ♊; naturæ Venereo-Saturninæ.

XII. Auriga, Heniochus seu Erichtonius; Arab. الممسك *Elsamaks* Hebr. תופש בידו חרסן, *pastor tenens in manu frenum*. continet 27 stellas, & occupat signum ♊; naturæ Martio-Mercurialis.

XIII. Ophiuchus, seu serpentarius; Arab. الحوي *Elhaui*, corruptè *elangui*; Hebr. אוחז הנחש, *tenens serpentem*. continet stellas 24, & occupat signa ♏ ♐; naturæ Saturno-Venereæ.

XIV. Serpens Ophiuchi, Gr. ὄφις; Hebr. החויה *Hachaia*, *serpens*, idem Arab. الحية *Elhiuan*; continet stellas 13, & occupat signa ♏ ♐ ♑; naturæ Martio-Saturninæ.

XV. Sagitta, siue telum; Gr. ὀϊστός; Arab. الشهم *Schaham*; Hebr. השטן, *Satan*, *Dæmon*. continet stellas 8, & occupat ♑ ♒; naturæ Martio-Venereæ.

XVI. Aquila seu Vultur volans, Gr. Ἀετὸς seu Διὸς ὄρνις *Iouis ales*; Arab. الطير *Altair*; Hebr. נשר *Nescher*. continet stellas cum Antinoo 19, & occupat signum ♑; naturæ Iouio-Martialis.

XVII. Delphinus, vector Arionis; Gr. Δελφίν; Arab. دلفين *Delphin*; Hebr. דג הים, *piscis maris*. continet stellas 10, & occupat signum ♒; naturæ Saturnino-Martialis.

XVIII. Equiculus, Gr. Τομὴ τοῦ ἵππου ἐλάσσονος, *sectio equi minoris*; Arab. الفرس الاول *Alphares elnek*; Hebr. ראש הסוס, *caput equi*. continet stellas 4, & occupat signum ♒; naturæ Martio-Iouialis.

XIX.

XIX. Pegasus, seu equus alatus, Gr. Ἵππος; Arab: الفرس *Alpharaso, equus*; Hebr. חסום בעל קרנים, *equus cornutus*. continet stellas 23, & occupat signa ♒ ♓ ♈; naturæ Martio-Mercurialis.

XX. Andromeda, Mulier catenata; Arab. امرة المسلسلة *Emrat elmoschelseleth, vxor catenata*; Hebr. אשה שלא חיה לה בעל, *fœmina carens viro*. continet stellas 26, & occupat signa ♓ ♈ ♉; naturæ Venereæ.

XXI. Triangulus, Gr. Δέλτα, Δελτωτὸν, Τρίγωνος; Arab. مثلثون *Motlatun*; Hebr. המשולש *Hammoschlusch, tripartitus*. continet 4 stellas, & occupat signum ♉; naturæ Mercurialis.

Cui additur coma Berenices, & continet stellas 14, & occupat signum ♍.

Signa Zodiaci.

XXII. 1 Aries, Gr. Κριός, Iuppiter, Ammon; Arab. الحمل *Elhammel*; Hebr. טלה *Teleh*. continet stellas 22, & occupat ♈ & ♉; naturæ Martio-Iouialis.

XXIII. 2 Taurus, Io, Isis, Apis; Gr. Ταῦρος; Arab. الثور *Altaur*; Hebr. השור *Hesebor*. continet stellas 52, & occupat ♉ ♊; Martio-Venereæ naturæ.

XXIV. 3 Gemini, Gr. Δίδυμοι, Castor & Pollux, Apollo, & Hercules; Arab. الجوزا *Elgieuze*; Hebr. התאומים *Hatbeomim*. continet 30 stellas, quæ occupant signa ♊ ♋; naturæ Martio-Mercurialis.

XXV. 4 Cancer, Gr. Καρκίνος; Arab. السرطان *Elsartan*; Hebr. סרטן, *Sartan*. continet stellas 16, quæ occupant ♋ ♌; naturæ Saturno-Iouialis.

XXVI. 5 Leo, Arab. الاسد *Ellesed*; Hebr. האריה *Haarieh, Leo*, continet stellas 40, quæ occupant ♌ ♍; naturæ Saturnino-Venereæ.

XXVII. 6 Virgo, Gr. Παρθένος; Arabib. العذري *Elaadri*, vel السنبلة *Sanbalet, spica*; Hebr. הבתולה *Habetulah*, *Virgo*. continet stellas 41, quæ occupant ♍ ♎; naturæ Saturno-Martio-Mercurialis.

XXVIII. 7 Libra, Gr. Ζυγός; Arab. الميزان *Elmizan*; Hebr. מאזנים *Moznaim, bilanx*. continet stellas 20, quæ occupant ♏; Saturnino-Iouio-Martialis nat.

XXIX. 8 Scorpius, Gr. Σκορπίος; Arab. العقرب *Akrab*; Heb. עקרב. continet stellas 24, & occupant ♏ ♐; naturæ partim ☿ & ♂, partim ♄ & ♃.

XXX. 9 Sagittarius, Gr. Τοξότης; Arab. القوس *Elkaus*; Hebr. קשת *Keschetb, Sagitta*. stellas habet 32, quæ occupant ♏ ♑; naturæ Iouio-Saturninæ.

XXXI. 10 Capricornus, Gr. Αἰγόκερως; Arab. الجدي *Elgiedi*; Heb. גדי *Gedi*. continet stellas 28, occupant ♑ ♒.

XXXII. 11 Aquarius, Gr. Ὑδροχόος; Arab. دلو Dallu; Heb. דלי Dali, fitula. continet stellas 45, quæ occupant ♒ ♓.

XXXIII. 12 Pisces, Gr. ἰχθύες; Arab. حوت Haut; Hebr. דגים Dagim, Pisces. continet stellas 40, & occupant signa ♓ ♈.

Australia signa 15.

XXXIV. Cetus, Arab. القيط Alkeit; Hebr. אריה חים, Leo marinus; Gr. Πρίστις, ὀρφὸς; Lat. Balena, pistrix. continet stellas 25, & occupant ♓ ♈ ♉; naturæ Saturninæ & parum Venereæ.

XXXV. Orion, Ὠρίων; Arab. الجوزة والكبر Elgieuze & Elkebar; Hebr. חכלב חגבור, canis fortis, bellator fortis. continet stellas 62, quæ occupant ♊ ♋; naturæ Iouis & Saturni.

XXXVI. Fluuius, Eridanus, Nilus, Græc. Ποταμὸς; Arabib. نهر الفرنار Nahar alebarnar; Hebr. נהר Nahar, fluuius. continet stellas 39, & occupat ♈ ♉ ♊; naturæ Saturni.

XXXVII. Lepus, Λαγωὸς; Arab. الارنب Elarneb; Heb. ארנבת Arnebet, Siculis Λέπορις. continet stellas 13.

XXXVIII. Canis maior, Syrius, Canicula; Arab. الكبر Elkabor; Hebr. כלב הגדול, Canis maior. continet stellas 29, & occupat ♊ ♋; naturæ Venereæ.

XXXIX. Canis minor, Gr. Προκύων; Antecanis; Arab. الجميزة Elgiemeize; Hebr. כלב חמטון, Canis minor. continet stellas 5, & occupat ♋; naturæ Martialis & Mercurialis.

XL. Nauis, Gr. Ἀργὼ ναῦς; Arab. مركب Markeb; Hebr. ספינה Sephina, Nauis. continet stellas 50, & occupat ♋ ♌ ♍; naturæ Saturninæ, & parum Iouiæ.

XLI. Hydra, Gr. Ὕδρος; Arabib. افعا Aphaab; Heb. חיה Haia, serpens. continet stellas 34, & occupat ♌ ♍; naturæ Saturninæ cum Venere.

XLII. Crater, Gr. Κρατὴρ, κάλπη; Arab. الفون Alphun; Hebr. כוס Kus, poculum; continet stellas 8, & occupat ♍ ♎; naturæ Mercurialis cum Venere.

XLIII. Coruus, Gr. Κόραξ; Arab. الغرب Elgorab; Hebr. עורב Corab, Coruus, Ales Phœbi. continet stellas 7, & occupat ♎; naturæ Saturni & Veneris.

XLIV. Centaurus, Chiron, Φὴρ; Arabibus البزة Albeze; Hebr. חנשאת האריה חצי צורת האדם וחצי צורת סוס, id est, portans Leonem medius homo, & medius equus. continet stellas 37, & occupat ♎ ♏; naturæ Saturni.

XLV. Lupus, Gr. Θηρίον; Arab. اسدة Esseda, leæna; Hebr. נמר Nemer, id est, Pardus. continet stellas 19, & occupat ♏ ♐; naturæ Saturninæ cum Marte.

XLVI.

XLVI. Thuribulum, Θυσιαστήριον, *Altare*; Hebr. מקטרת; id eſt, *Thuribulum*. continet ſtellas 7, & occupat ♃; naturæ Veneris & Mercurij.

XLVII. Corona auſtralis, Gr. Οὐρανίσκος *Cœlum paruum*, *Rota Ixionis*; Hebr. חגור דרומית, *Corona auſtralis*. continet ſtellas 13, & occupat ♄; naturæ Saturninæ & Martialis.

XLVIII. Piſcis auſtrinus, ſeu Notius; Gr. ἰχθὺς μέγας, μονάζων, νότιος; Hebr. דג חדרום, *piſcis meridionalis*, continet ſtellas 17, & occupat ♄ ♒.

Atque hæ ſunt 48 Imagines, quibus Græci vniuerſum cœlum, myſticis rationibus inducti, inſignierunt; quas quidem, vt poſtea videbitur, ab Ægyptijs mutuatas, varijſque fabulis adornatas ſui iuris fecerunt. Quæ porrò primæuæ illæ imagines, quibus Ægyptij cœlum cohoneſtarunt, fuerint, iam aperiamus.

CAPVT VII.

Quomodo, & cur Aegyptij Cœlum in 48 Aſteriſmos diuiſerint.

Ægyptij putabant Deos ſiue Genios inhabitare aſtra;

COeleſtes Deos ſeu Genios aſtra incolere, Ægyptiorum dogma eſt: horum enim virtute & efficacia inferiorem Mundum conſiſtere putabant, non vi quâdam propriâ influxiuâ aſtrorum, ſed diſpoſitiuâ Numinum, qui in aſtris ceu ſolio quodam regali conſidentes, virtute aſtrorum naturali veluti inſtrumento quodam vterentur ad inferiorum diſpoſitionem. In ſingulis verò aſteriſmis primarium quoddam Numen reſidere docebant, in reliquis verò ſtellis ad eundem aſteriſmum pertinentibus, Genios reſidere principalis Numinis veluti aſſeclas & miniſtros, quorum virtus pyramidali quodam influxu, cuius baſis in ipſius aſteriſmi magnitudine, vertex in terræ centro deſineret, credebant; haſque ὕψη ſeu arces Deorum nominabant: totum enim quod intra huiuſmodi pyramides continebatur, id eorundem poteſtati & diſpoſitioni ſubiectum eſſe arbitrabantur. Et de duodecim Zodiaci Numinibus iam ſuprà Capite quinto fusè diſſeruimus; reſtat vt & de reliquis aſteriſmis, quà boreis, quà auſtrinis, pari paſſu diſſeramus; quod vt maiori cum methodo fiat, primo loco diſpoſitionem Iconiſmorum, ſecundùm ternas ſingulorum ſignorum facies, ex mente Auenaris Hebræi Aſtrologi, atque Indorum exhibere viſum fuit.

Diſpoſitio Iconiſmorum, qua Aegyptij ex mente Auenaris, ſingulorum ſignorum dodecamoria in tres facies ſubdiuiſerunt, ſinguliſque faciebus appropriatas Imagines attribuerunt.

VEteres Aſtrologi, vti in præcedentibus dictum fuit, Zodiacum in 12 ſigna, quas arces Deorum appellabant, partiti, vnumquodque

ex 12 signis in tres iterum partes distribuerunt, quas facies seu vultus, Moderni Decanos nuncuparunt; ita quidem, vt singulis faciebus denos gradus attribuerint. Hisce verò faciebus seu vultibus certos quosdam Iconismos seu imagines affinxerunt, quibus ratio influxus in tali & tali facie vigentis symbolicâ quâdam adumbratione exprimeretur: ex tali enim & tali facie ascendente, talem Nati conditionem futuram prædicebant, qualem symbolica imaginis constitutio expressisset. Quæ quidem imagines non tantùm in Zodiaco secundùm longitudinem concipiendæ sunt, sed & secundùm latitudinem eiusdem, ita vt Ex. gr. omnes illæ imagines, quæ intra eiusmodi Rhombum reperiuntur, quem binæ lineæ faciem quampiam terminantes, & in vtroque polo coëuntes, constituunt, ad illam, quam dictæ binæ lineæ terminant, faciem pertinere censeantur. Notandum quoque non exiguam inter hos iconismos, & asterismos, quorum 48 in cœlo Veteres constituebant, differentiam esse: Iconismi enim facierum iuxta Zodiaci latitudinem; asterismi verò iuxta æquinoctialis latitudinem considerabantur. Vnde dum hos cum illis Authores passim confundunt, maximæ inde perplexitatis occasionem dederunt. Quam quidem confusionem inde natam putem, quòd posteriores Ægyptij, alia & alia Schemata cœlo ingerentes, pristinisque iconismis nouos identidem superaddentes, vti totum cœlum paulatim innumeris monstrorum characterismis, ita posterorum Astrologorum animos summâ confusione repleruut. Vt itaque huiusmodi syrtes vitaremus, primo loco & seorsim, imagines facierum, prout eas R. Auenar, Beneka Indus, & Abenragel Arabs Ægyptiorum traditionem secuti, descripserunt, exhibebimus; deinde quoque 48 iconismos astriferos, quos vetusta Sapientum authoritas, veluti primordialis sapientiæ specimina, posteris consecrauit, pari passu exhibituri. Sic itaque dicit Auenar: R. Auenar, Beneka Indus. Abenragel.

ובטלה יעלה בפנים הראשונים ממנו צורת אשה חיא
במאירה והדג מחים ברמות צפעה וראש משלוש:

1 *Et in Arietis prima facie oritur mulieris figura quasi igne corusca, & piscis ex mari in similitudinem serpentis, & caput trianguli seu* Δέλτα *in secunda facie Ammonis ponuntur.* Quæ consentiunt verbis Benekæ Indi Gymnosophistæ, cuius verba recitat citatus Auenar Hebræus Astrologus. Secundam verò faciem sic describit: Decani signorum prima facies.

ויעלה בפנים השניים אשה יש מסרק בראשה ושרביץ
נחושת וראש השטן ויאמרו אנשי הודו כי יעלה שם צורת
אשה מתעפפת בבגדים ויש לה רגל אחת וצורתה צורת
הנשר:

Et ascendit in secunda facie mulieris figura, in cuius capite pecten, & virga ænea in manu, & caput Diaboli; & putant Indi quòd ibi ascendat mulier inuoluta vestibus, cuius pes figuræ Aquilinæ est. Atque hoc pacto Numen illud Nephten asseclam, vti ex Tabula Bembina patebit suo loco, exhibebant. Sequitur nunc alia imago, quam Auenar his verbis describit: Secunda facies.

ויעלה בפנים השלישיים בחור יושב על חכסא עליו מכסח ובידו תרפים:

Tertia facies.

Et in tertia facie exsurgit iuuenis ſedens ſupra ſedem ſtratam, & in manu eius Theraphim. Quid per Theraphim intelligatur, fuſè declaratum fuit in primo Tomo Syntag. 3. Cap. Baalim; erat enim idolum auerruncum, quod ſecum portabant Ægyptij. Sed vide de his citatum locum. Hanc ſequitur alia imago genuflexa, quam his verbis ex Aſtrologia Ægyptiorum deſcribit Auenar:

ואדם השפיל ראשו למטה והוא צועק אל השם:

Exurgit quoque homo, caput ſuum verſus inferiora declinans, & Deum ſupplicitér inuocans. Quæ quidem imago nihil aliud eſt, quàm imago Genij tutelaris, ſuperiori ſupplicantis, & paſſim inter hieroglyphica reperitur, & confunditur cum Engonaſi Græcorum aſteriſmo.

Apidis, ſiue Tauri Aſſeclæ.

2 Intra Apidis regnum aſcendunt primò, iuxtà Ægyptiorum Aſtrologiam, imago viri gladium in manu ſiniſtra, in dextra baculum tenentis; deinde verò Nauis magna, ſupra quam Leo eſt. Sed audiamus verba Auenaris:

ויעלה בפני שור הראשונים הגבור שיש לו חרב בידו השמאלית ועוד יעלה ספינה גדולה בה אריה:

Confundit hoc loco Auenar figuras facierum cum ipſis aſteriſmis. Quid per Gygantem, niſi Orion indicatur? Quid per Nauim, niſi Barys illa celeberrima, leoninâ figurâ inſignis, quem Mophta dicimus, & cum Naui Argonautarum hoc loco perperam confunditur? Indi, loco Leonis in Naui poſiti, ponunt Arietem; quod pulchrè quadrat figuræ Arietinæ in Naui Tabulæ Bembinæ poſitæ. Dicunt præterea Indorum Aſtrologi, ſub Naui dimidium eſſe mulieris mortuæ, perperam; Ægyptij enim hoc loco Horum ponebant, à Typhone in Nilo ſubmerſum, in cuius locum Græci Icarum in Eridano ſubmerſum ſubſtituerunt. Iterum, in facie Borea dicunt aſcendere virum Caprino habitu; quo quidem nihil aliud indigitatur niſi Erichtonius hœdino pondere prægrauatus. In tertia Apidis facie aſcendit primò Anubis caninâ facie inſignis, teſte Auenar, in cuius manu eſt ſerpens.

Geminorum Aſſeclæ.

3 In Geminorum facie prima aſcendit pariter figura canino capite transformata, & correſpondet Caniculæ ſeu Syrio Græcorum, quem Ægyptij nunc [illegible], nunc κυων dicunt. Iterum intra hoc ſpacium aſcendit quoque ſerpens erectus, lupuſque habens in manu ſua notam.

ויעלה שם חיה עומדת על אילן וזאב שיש בידו סימן ואדם יש לו כלי נגון מוהב והוא מומר בו:

Aſcendit ibi Serpens habitans in arbore, & Lupus in cuius manu ſignum, & homo in cuius manu inſtrumentum Muſicum quo pſallit. Pro Lupo hoc loco Græci feram Centauri, pro Muſico Lyram ponunt.

Cancri & Leonis Aſſeclæ.

4 In domo Cancri & Leonis aſcendunt Vrſæ maior & minor, vera Typhonij Regni inſignia, quarum ipſe Hermes in Pymandro mentionem facit

facit his verbis: *Nam arctos, id est, Vrsas ipsas, quas nô sti, exoriri nunquam, nec mergi, circa idem perpetuò recurrentes.* quamuis alij loco Vrsæ maioris ponant porcum ferreum, habentem caput cupreum; meliùs Ægyptij currum maiorem & minorem, vti suprà dictum est; alij ponunt virum serpentipedem anguibus inuolutum, cuiusmodi Typhonem in Tomo primo, Syntag. 3. Cap. de Typhone exhibuimus. quicquid sit, symbola omnia Typhonium quid indicant. Virginis & Libræ Asseclæ.

5 Intra Virginis & Libræ mansiones ascendunt Aspis magna, quæ & Agathodæmon Ophionius dicitur, vnà cum cratere vini, teste Auenar. Tametsi Indorum Astrologi hoc loco arborem ponant magnam, in cuius ramis Canis, & Ibis existant, Sed audiamus verba Authoris:

ויעלה שם אילן גדול על סעיפיו בלב ועוף הנקרא רחמה:

Ascenditq; ibi arbor magna, in cuius ramis Canis & Ciconia, quæ & Ibis dicitur, & à Philostorgia appellatur Hebræis Rachama. nihilque hoc aliud, quàm stationem Mercurialium Numinum indigitant. Dicunt præterea Ægyptij apud Auenarem, hoc loco poni virginem pulchram, capillorum longitudine spectabilem, duas in manu spicas habentem; sedet autem in throno, & puerum lactat paruulum, nutritque ipsum summâ diligentiâ. Verùm cùm verba Auenar consideratione dignissima sint, ea hîc adduco: Virgo puerum lactans in Zodiaco ex Ægyptiorum & Hebræorũ opinione.

ויעלה בפנים ראשנים בתולה יפה ושערה ארוך ובידה שני שבלים והיא יושבת על כסא והיה תרבה עור קטון ותניצהו ויאכילהו:

In prima, inquit, *facie Virginis, ascendit Virgo pulchra, longis capillis, & duas in manu spicas continet, sedetq; supra sedem, & nutrit puerum adhuc paruulum, & lactat eum, & cibat eum.* Expressiùs multò Albumazar ea in suo in Astrologiam introductorio describit, quæ verba allegat Stefflerus in sphœra Procli; ita autem disserit: *Oritur in primo Virginis decano puella, Arabicè dicta *Aderenosa, id est, Virgo munda, Virgo immaculata, corpore decora, vultu venusta, habitu modesta, crine prolixo, manu duas aristas tenens, supra solium auleatum residens, puerum nutriens ac iure pascens, in loco, cui nomen Hebræa, puerum dico à quibusdam nationibus nominatum Iesum, significantibus Issa, quem & Græcè Christum dicunt.* hæc Albumazar. Ex his manifestè patet, Saluatorem nostrum ex illibata Virgine natum indigitari. Oritur ergo hæc Virgo IESVM pascens. Pudeat hîc proteruos Hebræos, dum Virginem matrem renuunt, cùm tantis ætatibus, tot ante secula Gentiles ista præuiderint. Quòd si Verpus dicat: *Non dicunt hi ipsam Virginem pueri illius matrem, sed tantùm iure ipsum pascentem;* erubescat infœlix, quia quæ iure ipsum pascit, non nisi mater est. Simile quid legitur apud Sybillam Europæam: *Veniet montes & colles transiliens, & in paupertate regnans cum silentio dominandi è Virginis vase exiliet.* Ponitur quoque hoc eodem loco ab Ægyptijs figura hominis Ταυρόμορφος, id est, figuræ Taurinæ. ita Auenar:

* corruptè

ויעלה שם אדם שיש לו חצי צורת וראשו כראש השור ובידו צלם אדם חצי ועריה וגם יעלה שם חצי צורת בראשה חרוץ והוא חורש בה הארץ:

Ascendit ibi homo mediæ figuræ Ταυροκέφαλος, *id est, Taurino capite transformatus, & in manu eius idolum hominis dimidiati & nudi. ascendit etiam ibi dimidiata figura, in cuius capite trabs est, quâ terra arari solet.* Quorum mysticæ rationes posteà explicabuntur.

Libræ & Scorpionis Asseclæ. 6 In signo Libræ & Scorpionis ascendit similitudo viri, in cuius manu sinistra Libra, in dextra libri scripti:

ויעלה שם צורת אדם בידו השמאלית מאזנים וביד אחרת ספרים כתובים:

Et ascendit ibi similitudo viri in manu sinistra Libram bilancem, in dextra libros scriptos tenentis. Atque hæc est, quem suprà, cùm de signo Libræ ageremus, Omphta appellauimus.

Sagittarij & Capricorni Asseclæ. 7 Intra Sagittarij & Capricorni latitudinem Austro-Boream ponunt Ægyptij figuram hœdi cornua tenentem; & eadem figura est, quam suprà in signo Capricorni exposuimus: deinde Accipitris volantis figuram; & loco quidem Accipitris, Græci dein Aquilam volantem supposuerunt. Ponunt præterea Ægyptij hoc in spacio Κυνοκέφαλον, id est, corpus Simiæ cum capite canino. ita docet ex Astrologia Ægyptiorum Auenar:

ויעלה שם גוף הקוף וראשו כראש הכלב:

Et ascendit ibidem corpus Simiæ, & caput eius sicuti caput Canis. De quo Cynocephalo, eiusque significatione, vide Obeliscum Pamphilium lib. 3. Hierogrammatismo Simiæ.

Aquarij & Piscium Asseclæ. 8 Intra Aquarij & Piscium mansionem ponunt Gallinam cum pullis. Oxyrinchus piscis & Nili figura ab aliquibus nuncupatur.

Atque hæ sunt imagines quas ad mentem Ægyptiorum cœlo insertas fuisse refert Auenar, reconditarum actionum symbola, quas Græci deinde suis fabulis adornatas expolitasque posteris consignarunt; quas hîc apponendas duxi. Meritò tamen hoc loco quispiam interrogauerit, quânam viâ ad tam reconditam antiquitatem penetrauerim; quare vt id constet, rem explico. Michaël Schatta Coptita Ægyptius, meus olim Romæ in Copticis & Arabicis ex Bibliotheca Vaticana transcribendis Amanuensis, postquam in Ægyptum reuersus esset, inter cœtera à me sollicitatus fuit, vt si quid hieroglyphicarum inscriptionum reperiret, id delineari curaret, pecuniâ certâ in hunc finem assignatâ; quod & præstitit. Inter alia itaque fragmenta hieroglyphica, de quibus suo loco mentio fiet, hanc quoque Astronomicam 48 Iconismorum descriptionem ex vetusta Monasterij S. Mercurij Bibliotheca depromptam, & quantum potuit fieri, adornatam, ad promissam mihi fidem exoluendam transmisit. Quam cùm Veterum lucernam olere, & hieroglyphicæ doctrinæ conformem cognoscerem, eam hoc loco ceu raram & inuisam curioso Lectori opor-

oportunè communicandam duxi; in qua tametsi multa fuerint mutilata & imperfecta, continuo tamen studio & diligentiâ factum est, vt quæ vel deessent, aut obscuriora existerent, ex hieroglyphicorum fonte Dædaleæ mentis limâ expolita dilucidarentur. Differentia inter hasce & Græcorum sanè insignis elucet. Ponebant Ægyptij non Æquatorem, sed Zodiacum basis loco, ita vt centrum hemisphœrij vtriusq; non polum Mundi, sed polum Zodiaci referret. Secundò, figuræ hieroglyphicis adumbratæ symbolis, non exactè suis locis correspondent, sed vtplurimùm differunt. neque hoc cuipiam mirum videri debet, cùm Ægyptij hisce hemisphœrijs non tàm stellas, quàm stationem Numinum in vasta illa firmamenti facie exprimere sint conati, vti suprà dictum est: neque enim, vti Græci, figuras Numinum, stellarum coaceruatione componi putabant; sed certam quandam stellarum congeriem talis & talis Numinis stationem vocabant, quod tali & tali cœli loco dominari credebant. Neque enim vti posteri, effectus in inferiori Mundo elucescentes stellarum occulto influxui; sed Numinum virtuti & efficaciæ tali & tali cœli loco constitutorum, adscribebant, vti dictum est. Et Achilles Statius in sua Isagoge circa finem hoc idem testatur. verba eius cito: Ἐν γοῦν τῇ τῶν Αἰγυπτίων σφαίρᾳ, οὔτε ὁ δράκων ἐστὶν νομιζόμενος ἢ ὀνομαζόμενος. οὔτε ἄρκτη. οὔτε κηφεύς. ἀλλ᾽ ἕτερα σχήματα εἰδώλων, καὶ ὀνόματα τεθειμένα. οὔτε δὲ καὶ ἐν τῇ τῶν Χαλδαίων. Ἕλληνες δὲ ταῦτα τὰ ὀνόματα ἔθεντο τοῖς ἄστροις ἀπὸ ἐπισήμων ἡρώων πρὸς τὸ εὐκατάληπτα εἶναι καὶ εὔγνωστα. *In Ægyptiaca* inquit, *sphæra neque Draco, neque Vrsa, neque Cepheus, sed aliæ sunt idolorum formæ nominaq; ijs indita; vti neq; in Chaldæorum Astrologia; Græci porrò vocabula illa de insignibus Heroibus transtulerunt, vt comprehendi & agnosci faciliùs possent*. Zodiacum quoque latiorem, quàm Græci posuerunt; in cuius Boreali hemisphœrio figuræ hieroglyphicę 12 signorum Zodiaci expressæ cernuntur, iuxta priscæ rudiorum adhuc seculorum Astronomiæ inuentionem. In Australi verò hemisphœrio easdem repetitas inuenies; sed abbreuiatas: ex quibus prorsùs, vnde characteres signorum in hunc vsque diem vsitati, quibus similes sunt, profluxerint, patefit. neque hic Lector gradus aut declinationis, aut latitudinis stellarum, aut similes diuisiones requirat; cùm, vt dixi, ea priscorum mens non fuerit; sed Deorum stationes solummodò per 12 Rhombos, quod ipsi δωδεκάτροπον vocabant, exprimere conati sint. Quæ omnia hìc fusiùs deducere volui, nè Lectorem curiosum Ægyptiorum in Astronomicis 48 imaginibus cœlo imponendis consilium lateret. ad Rhombum itaque.

Achilles Statius.

Nota Signorum ordinem hìc positum fuisse initio sumpto ab ♈, cùm Ægyptij tamen Hieromanthæ initium eorundem sumpserint à Capricorno; cuius rationem in præcedentibus dedimus. Vnde binis diuersis numericis figuris ea insignire visum fuit ad confusionem vitandam.

HE-

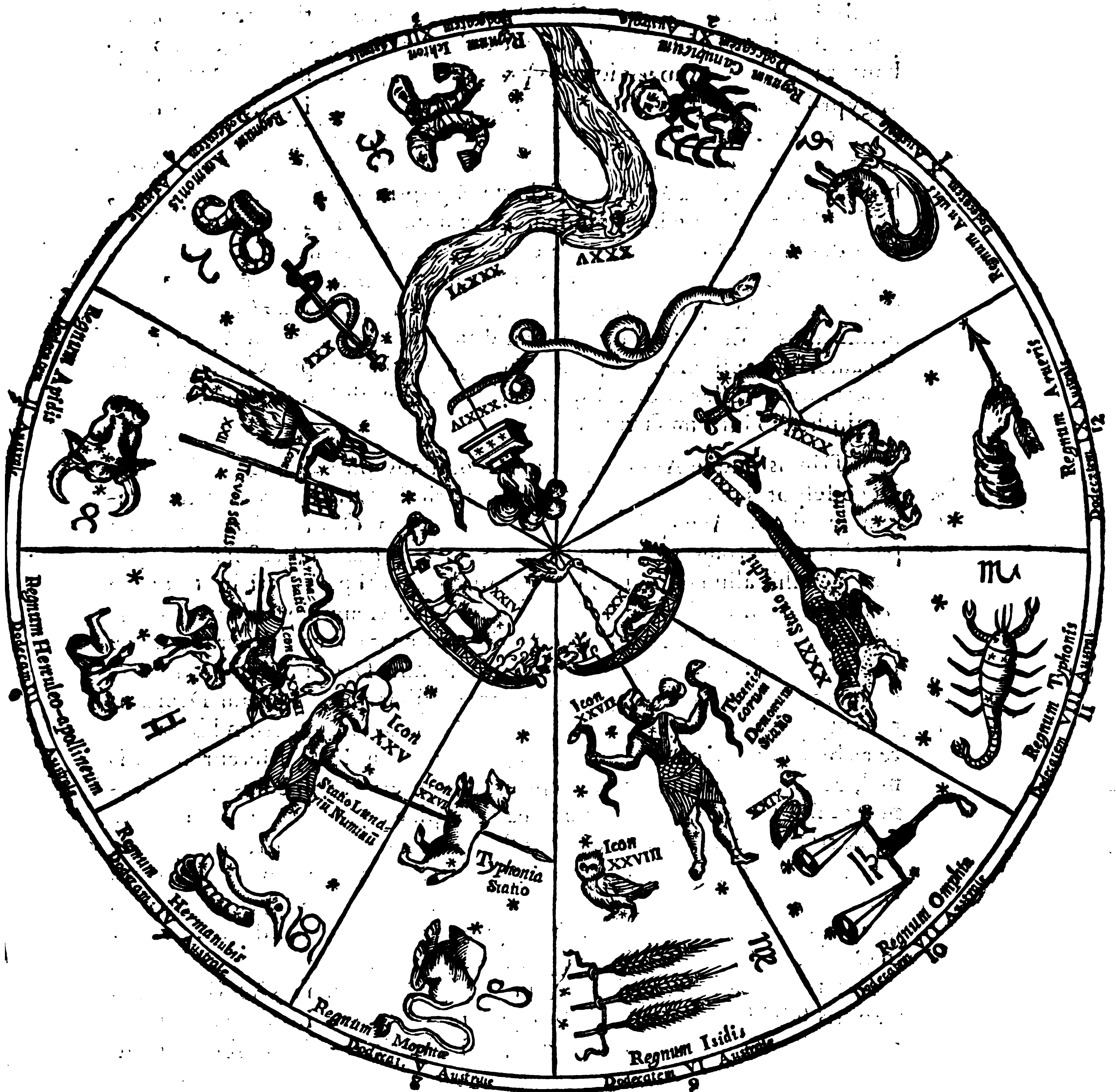
HEMISPHAERIVM BOREALE ZODIACI

Ex mente Aegyptiorum.

HEMISPHAERIVM AVSTRALE ZODIACI

Ex mente Aegyptiorum.

Dispositio Iconismorum Astronomicorum, ex mente Aegyptiorum; quos Michael Schatta Aegyptius ex vetustis Aegyptiacis monumentis extractos, ad Authorem transmisit.

ICoNiſmi Aſtrologico-hieroglyphici cœlo ab Ægyptijs impoſiti, ſunt omninò 48, vti ſuo tempore in Obeliſci Barberini interpretatione patebit; quibus eam in aſcenſione aut culminatione eorum Natis fortunam, quam ſymbolis exprimebant, pollicebantur. Referunt enim, vt ſuprà dixi, eos certas quaſdam Numinum diſpoſuiſſe ſtationes, in quibus ea particulari influxu in inferiora fidei tutelæque ſuæ commiſſa agere opinabantur; vnde & ⲙⲁⲛⲟⲩⲉⲛ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲟⲩϯ ſtationes aut manſiones Deorum ab Ægyptijs vocabantur, quòd in ijs vigili curâ rebus ſibi commiſſis intenderent. Quarum duodecim principales in Zodiaci obliquitate diſponebant, reliquas partim in Borea, partim in Auſtro, prout ex adiunctis hîc binis hemiſphœrijs à Michaële Schatta Ægyptio mihi tranſmiſſis patet, collocabant. Atque hunc quidem 48 Iconiſmorum numerum Græci, & tota demùm poſteritas amplexa eſt; tametſi, vti ex hemiſphœrijs patet, Ægyptij à Græcis, & ſitu & ordine diſcrepent, Græcis ſua in locum Aegyptiorum, Numina ſubſtituentibus, & hâc cœleſti ἀποθεώσει veluti cohoneſtantibus. Et de myſtica quidem duodecim præſidum in Zodiaci dodecamorijs manſionibus diſpoſitorum ſignificatione ſuprà Cap. 3. amplè diſſeruimus; reſtat vt de reliquis pari paſſu nonnihil diſſeramus, à Boreo hemiſphœrio initium facturi.

Iconiſmi Boreales. Regnorum Ammonij.

Primus itaque Ammonij Regni Iconiſmus poſt duodecim Zodiaci Oecodeſpotas, è regione Ammonis, ſiue Arietis diſtrictu occurrit triangulum, quod ⲇⲉⲗⲧⲁ Aegyptij nominant, & in lingua Copta idem notat ac portam triquetram, per quam Deorum in Aegyptum ingreſſui aditus patet; ac nihil aliud eſt, quàm inferior illa Aegypti pars, vti in I. Tomo Syntagm. primo oſtenſum fuit, quam Nilus ad Memphim diuaricato flumine diuiſus olim ex Nilotici congerie limi enatam conſtituerat; tantæ proinde fœcunditatis, vt non immeritò domum Deorum immortalium, cœlumque Deorum eam nuncupandam exiſtimârint. Portam Deorum, dicunt, quòd per illam ad omnium bonorum copiam Deorum liberalitate ac beneficentiâ conceſſam aditus pateat; quam Ibis, Mercuriale animal, dum pedibus diuaricatis exprimit, ſimul etiam ſub cuius tutela Numinis ⲇⲉⲗⲧⲁ ſit, indigitat. Hinc in ea cœli plaga Aegypto ſupereminente ſimile triangulum ſiue ⲇⲉⲗⲧⲁ è tribus ſtellis conflatum, conſtituerunt, idque tanquam Mercurialium Numinum Aegypto fauentium ſtationem ſummo cultu & veneratione poſteri proſecuti ſunt, quod & Græci inter ſuos quoque aſteriſmos retulerunt. Vide quæ in primo Tomo fol. 8. 9. 10. 11. in Obeliſco Pamphilio lib. 3. alijſque locis paſſim recitauimus.

II. Iconiſmus ſtatio notatur Nephtæ, quæ cùm res inferioris Horizontis fidei ſuæ commiſſas habeat, Delta Niloticum, id eſt, Aegyptum, cui ſupraponitur, contra omnes nocturni rigoris iniurias defendendam, ſuſci-

suscipit. Sedet, ad indicandam potestatem; scuticam in manu tenet, ad propulsationem malorum arcanè significandam. Tutulum gerit germinibus compactum, ex quo duo serpentes emergunt, ad vitam & fœcunditatem, quam confert, indicandam. Crucem ansatam gerit, ad influxus amplitudinem indicandam.

III. Iconismus in eodem Ammonis districtu contentus, simulachrum ponitur alterius Numinis tutelaris, genibus flexis, ipsoque situ, & corporis dispositione Numen Ammonis, vt alibi ostendimus, exprimit, quasi Ammoni contra IV. Iconismum Draconem Typhonium (qui circa polum Boreum suam collocauit stationem, & est veluti Regni Typhonij index) supplicaturum.

V. Iconismus ponitur intra Rhombum Apidis, Tauri iurisdictioni subditum; estque Gallina cum pullis, quam Aegyptij Venereum fœcunditatis Numen venerabantur. Vide quæ de Gallina cœli seu Succoth Benoth copiosè disseruimus in Pantheo Hebræorum fol. 354. toto Cap. 18.

VI. Iconismus, intra eundem Rhombum constitutus, continet simulachrum sedentis in throno, tutulo spicarum, cornibusque Bouinis insigne, vnâ manu Theraphim, alterâ Crucem ansatam gestans, atque Isidis, tutelaris Numinis Aegypti, inuentricis frumenti, & agriculturæ per boues, vti symbola monstrant, simulachrum est; sedes est potestatis index; Theraphin Apidis amuleti, Crux influxus benigni symbolum est, quasi se Draconi Typhonio, quem IV. Iconismus exhibet, oppositura. Vide Tomi primi folium 185. vbi de hoc simulachro ampla fit mentio. respondet hic Iconismus Græcorum Cassiopæiæ.

VII. Iconismus, intra Rhombum Geminorum constitutus, simulachrum Anubidis est, canino capite conspicui, qui vnâ manu sagittam, alterâ situlam portat, quæ sunt Nilotici Numinis symbola, & significant siccitatis, calorisque excessum, qui Anubidis moderamine temperatur. vide Obeliscum Pamphilium.

VIII. Iconismus Panos est simulachrum in forma humana hœdum portans, vnâque manu baculum, alterâ serpentem gestans. Hœdus symbolum fœcunditatis lasciuientis, vt in Obelisco Pamphilio probauimus; baculus potestatis & vigilantiæ; serpens vitæ symbolum est. Innuunt hoc Iconismo Numinis Panici curam & diligentiam, quâ in rebus fidei suæ commissis defendendis contra imminentem Typhoniam vim, veluti fœcunditati & vitæ rerum contrariam impellatur.

IX. Iconismus intra Rhombum Hermanubis, qui Cancro respondet, simulachrum est tutulo insignitum, manibus instrumentum musicum portans, loco cuius Græci lyram posuerunt. Indicat autem, authoritate potestateque ab Hermanubi sibi concessa, se æstus ardentes, quas Typhonia vis hoc loco inuehit ad rerum destructionem, ad harmonicum temperamentum reducere, & contra hostilem Typhonis vim defendendam suscipere.

X. Iconismus, intra Rhombum Momphtæ siue Leonis contentus, simulachrum exhibet Aspidis surrecta ceruice spectabilis, quam Aegy-

ptij Αγαθοδαίμονα vocant; de quo amplè in Obelisco Pamphilio.

XI. Iconismus Vrsæ maioris imaginem exhibet, quam بنات النعش *Benath alnaaghs*, id est, *filias feretri* Arabes, Aegyptij *Vehiculum Osiridis* vocant: hoc enim dodecamorio Osiris, id est, Nilus, super Tellurem Aegypti veluti vehiculo quodam per inundationis vim, quæ sub signo Momphtæ contingit, vehi fingitur, ad eandem cum assecla suo Ophionio Agathodæmone animandam, fœcundandamque. quæ omnia ampliùs explicata reperies in Obelisco Pamphilio l. 8. Hierogram. Leonis, & infrà in Capite de 28 mansionibus Lunæ.

XII. Iconismus intra Rhombum Isidis siue Virginis constitutus, arbor est, in cuius ramis hinc inde Canis & Ibis resident, vti suprà ex Astrologia Aegyptiorum, quam R. Auenar in linguam Hebraicam traduxit, probauimus. Arbor quidem exhibet totam vegetabilis naturæ substantiam, cuius præsides sunt Mercurius & Isis Numina, quæ aptè per Canem & Ibidem notantur, vti in Obelisco Pamphilio demonstrauimus. Cùm enim sub Spicilegæ Virginis, hoc est, Isidis dodecamorio Niloticarum aquarum exuberantia magnam opimæ segetis, cœterorumque vegetabilium spem daret; nè concepta in tellure ab incubante eidem humentis naturæ substantia, semina vi Typhonia, defectu aquæ vel exsiccarentur, vel suffocarentur excessu, appositè hosce veluti excubitores, Mercurialia inquam Numina huic dodecamorio consecrarunt, quorum vigilantia & cura Nili incrementum, optatum contra aduersas potestates emolumentum telluri Aegyptiæ præstaret.

XIII. Iconismus, intra Rhombū Omphtæ siue Libræ constitutus, Numen Αἰγύπτιον fiue bouino capite transformatum exhibet, cui supereminet trabs in formam aratri, vti suprà ex Auenar probauimus. Quibus statio notatur spermaticæ naturæ Præsidum, quæ sub præsidio Omphtæ Numinis cuncta æquâ proportione librantis, per agriculturæ Præsidum industriam, quorum symbolum Bos & aratrum erant, tum promouebatur perficiebaturque, postquam Nilotico exuta operimento, in vberem segetem varia propullulatione erumpebat.

XIV. Iconismus, sub Typhonis, id est, Scorpionis signo constitutus, teste Auenar, erat simulachrum figuræ humanæ nudæ, vnâ manu facem, alterâ, spiculum exhibens, & Coruum in capite gestabat, & Typhonis asseclas Genios indicabat. Per nuditatem tellus indicabatur aquis nudata; per spiculum vis radiorum exsiccatiua, quâ vegetabili naturæ per subtractionem humoris necessarij, destructionem minatur, quod & per facem innuunt; per Coruum verò, animal quod cadaueribus & morticinijs vescatur, venenatorum animalium ex putrilagine terræ hoc tempore nascentium contagium aptè denotatur; qui omnes sunt Typhonis & asseclarum eius effectus. Vide Obeliscum Pamphilium.

XV. Iconismus, sub Arueris seu Sagittarij signo constitutus, simulachrum est sub forma humana, tripartito tutulo spectabili, quod hircum apprehensis cornibus mactare videtur. Quibus quidem nihil aliud indicant, quàm stationem Geniorum Typhoniæ phalangis ἀντιτέχνων, quorum

cura est rescissis cornibus hœdi, id est, domitâ radiorum Solarium adustiuâ vi Typhoniam fœcunditatem, semente terræ visceribus inclusa, ad nouam vegetabilis naturæ sobolem producendam, fouere & sustentare; quod sub hoc signo contingit, vti suprà in Zodiaci Ægyptiaci interpretatione ostendimus. Inuenitur & hoc simulachrum in Tabula Bembina, vti suo loco videbitur.

XVI. & XVII. Iconismus, sub Anubis seu Capricorni signo, Cynocephalum stantem, qui Capricornum loro liget, exhibet. Quo aptè indicabatur, ligatâ fœcundâ Capricorni naturâ ab Anubi, id est, virtute Solis ob depressionem suam debilitatâ, Lunam, eiusque asseclas Genios, quos per Cynocephalum indicabant, assurgere, & vicariam Solis potestatem exercere, humoremque sufficientem ad seminalem terræ visceribus inclusam substantiam fouendam roborandamq; subministrare. Canis verò Iconismus XVIII. stationem notat Sothiacorum Numinum.

XIX. Iconismus sub Aquarij Rhombo constituitur, atque simulachrum est hominis Gygantei Ægyptiaco more vestiti, tutuloque χωπο-πτερο-πυρο-μόρφῳ conspicui, quòd dextrâ clauam, sinistrâ sceptrum Momphtæ tenet: per Gyganteum corpus & clauam robur in res terrenas; per tutulum multiformem potestatem, quam in aërem, ignem, terram, & vitam rerum obtinet, significat; per sceptrum Momphtæum, in humentis naturæ substantiam dominium notat; quod in Regno Canubico exerit, dum pluuijs, niuibusque inclusam terræ sementem fouet, solidat, roborat, subigit, & ad variam rerum fœturam concipiendam animat. Atque hæc est statio, quam Ægyptij, Osiridis in arcam inclusionem dicebant, vti in Syntagm. II. ex Plutarcho probatum fuit, vbi & symbolicas allusiones fusè interpretati sumus.

XX. Iconismus sub Ichthonis Rhombo ponitur, & est figura fœminea, quæ in Tabula Bembina exstat velo conspicua, sedens, & vbera turgida, vnâ manu sceptrum Lotomorphum, alterâ Crucem ansatam gerens, cuius & fœmur ijsdem Tauticis characteribus ornatũ est: per figuram fœmineam, vbere turgidam, & velo conspicuam, notabant fœcundorum Numinum stationem, tectis quidem adhuc sub terra rerum Mundi seminibus, sed iam terra Solis spiritu imbuta, in apertam germinationem erumpente; quod per Lotiferum sceptrum aptè insinuatur, & per Cruces ansatas, quibus fœmorale insignitur, ostenditur, quibus variæ seminalium rationum miscellæ, Solarium radiorum spiculis percussæ, in omnium rerum fœcundam generationem prorumpunt; quod sub hoc Ichthonis Rhombo, seu statione Piscium contingit: Ichthon enim per asseclas suos latentium, teste Iamblicho, rerum rationem è tenebris sub quibus iacuerunt, in lucem educit, vt quæ præcedentis signi Numina terræ clausa abdiderant, illa, terrâ paulatim apertâ, id est, Sole sensim assurgente, & radijs suis terram potentiùs feriente, in apertam fœcundamque propaginem deducat.

Vidimus mysticas Asterismorum Boreorum significationes, restat vt & Austrinorum arcana pari passu aperiamus.

Iconiſmus XXI. In Auſtrali Oſiridis Regno, ſub Rhombo Ammonis ſiue Arietis primo loco occurrit ſerpens ſtipiti circumplicatus, quo Agathodæmonum vitæ rerum Præſidum ſtatio indicatur; hi enim per Delta Niloticum, id eſt, Deorum portam, vt ſuprà expoſuimus, ingreſſi, omnia ſub Ammonis præſidio ad vitam excitant, humorem ſuo tempore proficuum in vltimis Auſtri finibus, quem per Nili ſuprapoſita fluenta; Iconiſmus videlicet XIX. aptè inſinuat, diſponunt.

Iconiſmus XXII. Sub Apidis ſigno in Auſtro ponunt ſimulachrum Panos, id eſt, ſtationem Panicorum Numinum, ſub quorum præſidio omnia in fœcundam rerum productionem conſpirant; quod hoc tempore contingit.

Iconiſmus XXIII. & XXIV. ſub Geminorum & Cancri ſigno conſtitutus, exhibet Serpentarium cum lanceâ, cui ſupereminet nauis Arietinis capitibus conſpicua, in cuius medio Bos exiſtit ſeu Apis. Per Serpentarium lanceatum ſtatio indicatur Arimaniarum Poteſtatum; quâ vis humectatiua radiorum Solarium aduſtiuâ vi deſtruitur; huc ponitur Apis naui vectus, id eſt, Orimazes, Sol Auſtrali plagæ veluti per humidum ſuperuectus, radiorum attractiuâ vi nouum humorem ex fluminibus, lacubus, maribus attrahit, quibus in imbres reſolutis, noua Nilotici incrementi præludia parantur.

Iconiſmus XXV. & XXVI. ſub Cancri & Leonis Rhombo conſtitutus, Anubis eſt Lupum ſiue feram Typhoniam transfigens; quo indicare volebant, Mercurialium ſeu Niloticorum Numinum ſtationem, quorum cura eſt, Nilotica incrementa hoc tempore accelerare; quod fit ſub ortum Caniculæ, quæ Aegyptiacè ϲιωⲧ ⲉ ſeu Sothis, quo nomine & Mercurium appellatum fuiſſe in Obeliſco Pamphilio oſtendimus; hoc enim tempore terrea & aduſtiua Typhonis vis, non incongruè per Lupum, animal terreſtre & præferum, in quod ſe Typhon transmutaſſe dicitur, indicata, Nilotici humoris exuberantia deſtruitur.

Iconiſmus XXVII. XXVIII. XXIX. XXX. ſub Virginis & Libræ ſigno conſtituuntur, ſuntque primò Gygas, quem Græci Orionem vocant; cui iungitur Noctua & Coturnix, teſte Auenar, ſuntque mali ominis ſymbola. Per Gygantem inauſpicata ſtatio Titanica prænotatur, id eſt, Geniorum humoris exceſſu omnia præſocantium, quorum tyrannidi opponitur Leo naui vectus, id eſt, Momphta & Omphta, quorum ille cum aſſeclis ſufficienti humore tellurem beare, hic exceſſum humoris ſuffocatiui per Titaniam vim intemperanter illatum temperare, & in mediocritatem reducere ſatagit. Vide quæ de hiſce copioſè diſſeruimus in Bembinæ Tabulæ interpretatione.

Iconiſmi Auſtrales.

Iconiſmus XXXI. ſub Scorpionis Rhombo auſtrali conſtitutus, exhibet Crocodilum, Typhoniæ tyrannidis argumentum; eſtque ſtatio infeſta, quia bonum quod per humoris exceſſum deſtruere non valebant aduerſi Genij, per defectum eiuſdem, Nilo iam intra alueum reducto, & terra creſcente, conficere attentant. vocatur ſtatio Suchi, id eſt, Crocodili, in quem Typhonem transformatum referunt Ægyptij.

Ico-

Iconiſmus XXXII. & XXXIII. ſub auſtralibus Sagittarij & Capricorni Rhombis conſtituti, continent ſimulachrum figuræ humanæ vnâ manu Hippopotamum transfigentis, alterâ Ibidem, quæ Serpentem deuoret, indicantis figuram. Per hominem puerilis habitus vittâ conſpicuum Horus, per Hippopotamum Typhon intelligitur; & Horus quidem renaſcentis Mundi ſymbolum, quo humoris remanentis contagioſa vis transfigitur. quæ & per Ibidem Mercurialium Geniorum ſymbolum indicantur, quorum ope noxiarum rerum, atque ex putrefactione terræ naſcentium pullulans multitudo hoc tempore abſumitur.

Iconiſmus XXXIV. XXXV. XXXVI. ſub auſtrali Aquarij & Piſcium Rhombo contenti, ſunt Nilus, Hydra, & Altare ſummum; quibus trium Geniorum Niloticorum, auſtralium aquarum cuſtodum, & igneæ naturæ conſeruatorum ſtationes exprimuntur. primi humorem terræ viſceribus incluſum actuant; ſecundi eundem fœcundant; tertij calorem ſubterraneum, quibus fœcundatur, adminiſtrant; quæ quidem apte per Nilum, Hydram, & Altare igne inſtructum exprimuntur. Sed de hiſce in Obeliſci Barberini interpretatione copioſa ſuo tempore dabitur diſſerendi materia.

Nota Lector, à ſuprà citato Michaële Schatta figuras ſolummodò, eaſque admodum imperfectas eſſe miſſas, quas tamen quantum ex literis ipſius Arabicè ad me ſcriptis colligere potui, ad rectam Ægyptiorum mentem reduxi, & in certas quaſdam Deorum ſtationes diſpeſcui, vt Ægyptiorum in illis inſtituendis intentio luculentiùs pateret. Sed hæc omnia, vti dixi, meliùs in Obeliſci Barberini interpretatione patebunt.

Habes itaque 48 Iconiſmorum ab Ægyptijs in cœlo poſitorum diſpoſitionem, eorundemque phyſicas interpretationes, quas & ſecundùm analogiam quandam ad archetypas moraleſq; rationes accommodabant; ita vt per dicta Iconiſmorum ſymbola, intellectualis Mundus intelligatur, in quo diſtributis officijs vnicuique Geniorum choro competentibus, quos tum in triplici Mundorum ſerie, tùm potiſſimùm in animarum ſphœris effectus imprimunt, ſubtiliter inſinuabant; hinc enim fatorum ordinem deducebant. Ex hiſce Iconiſmis Geniorum aſcendentibus de cuiuſcunque Nati fortuna vel fato, infallibilem ſe coniecturam noſſe poſſe credebant. Hinc ſollicitè ſingulas dictas Deorum ſtationes, mox vbi ab Horizonte emerſerant, aut aſcenſione culminarent, quà ſacrificijs, quà ritibus cœremonijſque placare contendebant: vti enim ex aduerſo Geniorum aſcenſu, omnem Nati miſeriam & calamitatem dependere credebant, ita ex beneuolo propitioque Agathodæmonum aſcenſu fortunam & felicitatem ſibi pollicebantur; hinc illos ſacrificijs, nè nocerent, placare; hos vt prodeſſent, appropriatis ijs rebus & ſacrificijs attrahere contendebant. Cùm verò ſeptem principalia planetarum Numina continuò nunc bona bonis, iam bona malignis, ſubinde maligna malignis coniungantur; hinc pro ratione coniunctionis proſperæ vel aduerſæ de rerum euentibus proſperis & aduerſis pronunciabant. Vide quæ de hiſce fuſiùs ſuprà Capite 3. 4. & 5. diſſeruimus.

Impia Ægyptiorum & Chaldæorum ſuperſtitio ac diuinatio ex Iconiſmis 48 ſtellarum.

To-

Tota hæc Aſteriſmorum congeries, quatuor principalia Numina habebat, quorum virtute influxiuâ, tùm Geniorum concatenatorum ſeries, tùm inferioris Mundi œconomia gubernatur; quam quidem Geniorum tetradem, Ægyptij, quadruplicis Mundanæ catenæ capita, Græci, τὴν Θεῶν τετρακτὺν nominabant. Et Ægyptij quidem hanc tetradem ijs adornabant ſymbolis, quibus in ſequentis Sectionis Iconiſmo, annorum Ægyptiorum παρέδρους inſignitos ſpectabis, Serpente complexos; Græci verò eâ prorſus ratione, quâ in ſubiuncta figura patet, ſuam exhibebant Deorum tetractym, quam ex Gemma à Petro Stephanonio Antiquitatis peritiſſimo Viro mihi communicata extraximus; quam τετρακτὺν δωδεκάπυργον Demophilus peruetus Author, vti aliàs oſtendimus, nuncupat.

ΤΕΤΡΑΚΤΙΣ ΔΩΔΕΚΑΠΥΡΓΟΣ.

In medio huius figuræ Zodiaco quatuor dicta Numina incluſa vides: Iouem cum Aquila, cui reſpondet Oſiris; Mercurium caduceatorem, cui Anubis; Martem caſſide & lancea ſpectabilem, cui Horus; Neptunum denique aquis innatantem, & tridente inſtructum, cui Iſis tergemina reſpondet. Atq; hæc eſt 12 cœli arcium tetractys. Quid verò triangulum tria ſuperiora Numina connectens notet, videamus. Veteres Poetæ, vt eſt apud Proclum Diadochum, triadem finxerunt, Mundorum gubernatricem, & hanc triadem dixerunt eſſe cœlum, Saturnum, & Iouem: per Cœlum, Numen ſupremum Archetypum; per Saturnum primam & regiam

giam mentem, siue naturam intellectualem, in sola rerum supernarum contemplatione defixam; per Iouem vitam actiuam, siue vniuersalem rerum omnium administrationi eius subiectarum prouidentiam innuêre. quæ quidem tria Numina, si naturam spectes, prorsùs vnum, si effectuum varietatem, tria diuersa considerantur. In hac figura Iuppiter medium locum tenet, qui sensibili Mundo per dodecapyrgon indicato præest; regnumque suum tribus filijs suis, Mercurio, Marti seu Plutoni, & Neptuno diuisisse à Poëtis fingitur; aëreâ quidem Mercurio; Neptuno aqueâ; Plutoni denique siue Marti subterraneâ, terrestri substantiâ distributâ. Verùm hæc omnia fusè tractata vide Tomo II. Gymnas. Hierogl. Patet itaque propositi Schematis significatio.

DIGRESSIO.

Num Cœlum Liber quidam sit; & num variæ stellarum combinationes scripturam quandam conficiant, in quâ futura digito Dei inscripta legi possint.

Hebræi & Arabes asserunt cœlum esse librum, in quo futura legantur.

HEbræos & Arabes primos huius dogmatis assertores fuisse reperio. Cùm enim Cœlum tam miris & inusitatis falsorum Numinum imaginibus ab Ægyptijs & Græcis insignitum intuerentur, tùm inconuenientiâ rei, tùm lege prohibente impulsi, aliud dogma architectati sunt, ex cœlestibus characteribus constitutum. Hi enim cùm partim leges fatales cœlo descriptas opinarentur, partim antiquissimorum Authorum testimonijs illusi, minimè vanum & otiosum esse arbitrarentur, quod tam insolitis se in inferiorem Mundum exerebat effectibus; in eam deuenêre sententiam, firmamenti expansum nihil aliud esse, quàm librum quendam stellis veluti literis quibusdam insignitum, ex quorum congrua combinatione, omnium seculorum euentus decretaque hominum Dei digito inscripta legi possint. Vt verò hoc insulsum commentum scitiùs defendant, probant id ex sacris textibus, quos vti ad sua placita stabilienda ridiculè detorquent, ita miris modis contra rationem deprauant. Allegant itaque primò illud Isaiæ 34.

Insulsa Hebræorum Astrologorum interpretatio Scripturæ.

ונגלו כספר השמים:

Et complicabuntur cœli sicut liber. quod ita explicant: *Et complicabuntur cœli sicuti liber, omnium præsentium, præteritorum, & futurorum euentuum rationes exhibens.* Confirmant hunc locum ex 1. Genesis versu:

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ:

Quæ verba hoc pacto perperam interpretantur: *In principio creauit Deus literas seu scripturam cœli*; vbi particulam את *literas* seu *scripturam cœli* exponunt. Incongrua prorsùs expositio, & ad superstitiosam illam scripturam cœlestem imperitis persuadendam, dolosè contorta. Quis enim vnquam ex sacræ Scripturæ Commentatoribus hanc particulam aliud, quàm articulum accusatiui casus interpretatus est? quod & manifestum fit

fit ex ſequenti vocabulo: ואת הארץ, (quod tamen ſtudioſè cauſæ ſuæ malè conſcij ſubticent) vbi eadem particula repetitur; loco cuius in Chaldaica paraphraſi habetur ית *Iath*, articulus Chaldæis in accuſatiuo formando vſitatus. Iuxta horum igitur opinionem primus Geneſis verſiculus ita legi deberet: *In principio creauit Deus literam cœli, & literam terræ*; quâ quidem interpretatione nihil inſulſiùs, nihil ineptiùs fingi poteſt. Pari pacto illum eiuſdem Geneſis locum והיו לאתת, *& erunt in ſigna*; ipſi legunt, *& erunt in literas*; temerario prorſùs auſu. Nec hic deſiſtunt, vt intentum ſuum tandem obtineant. in illo Pſalmi 17. *In omnem terram exiuit ſonus eorum*; illi vocem קולם *Kolam* interpretantur קום *Kauam, linea eorum*, id eſt, lineæ ſcripturales; peſſima pariter & inconcinna expoſitio, priori non inferior.

Authores impiæ ſententiæ aſſerentis cœlum eſſe librum, in quo futurorum euentus digito Dei ſint deſcripti.

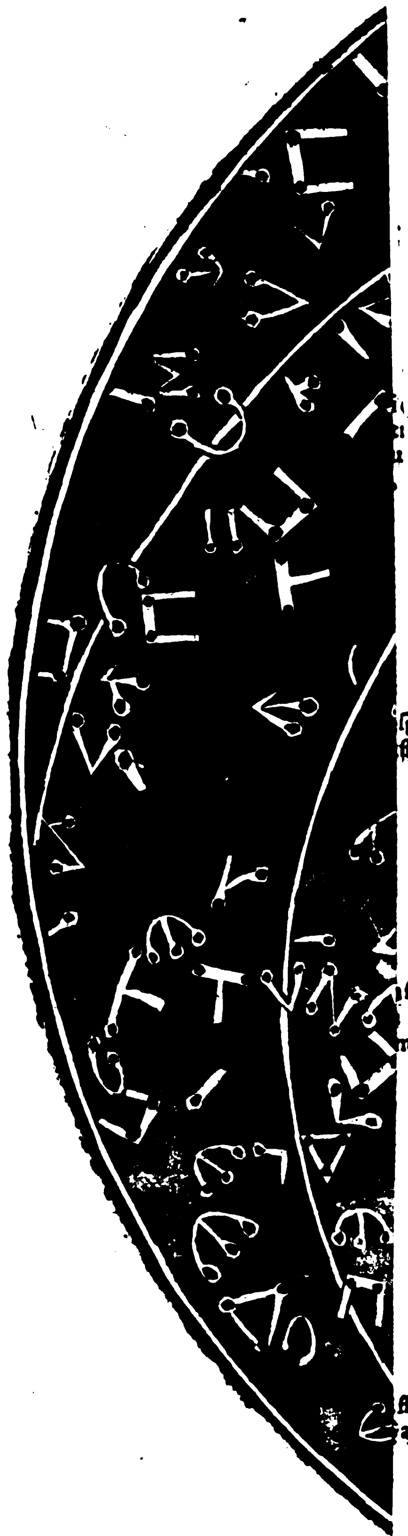
Hiſce itaq; verminoſis fundamentis poſitis aiunt, cœlum ſeu Rakia, illud inquam expanſum, eſſe veluti pellem quandam pergamenam, in qua ſtellæ literas, aſteriſmi verba futurorum euentuum digito Dei inſculpta exhibent, iuxta illud: *Cœli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annunciat firmamentum*. In hoc aiunt omnes futurarum rerum ſucceſſus, mutationes regnorum imperiorumque, vti & omnem priuatorum hominum ſortem & fortunam veluti per librum quendam ſolis Sapientibus intelligibilem, expoſita eſſe. Atque huius quidem ſententiæ propagatores fuiſſe aiunt primò Iochaidem, quam in Zohar exponit, Akibam Authorem libri Ietſiræ, Rambam, Abrahamum Dior, Ebenezram, Radak, Iomtof, Ralbag, Abarbanel, alioſque innumeros; quos Latini nonnulli ſecuti ſunt cœteris ſuperſtitioſiores, ſuumque dogma ſtabilire contendunt ex libro quodam apocrypho, qui intitulatur *Narratio Ioſeph*, quem Origenem citare aſſerunt in libro, vtrum ſtellæ aliquid agant; in quo habentur hæc verba: *In tabulis cœli legi, quæ contingent vobis, & filijs veſtris.* Huc quoque torquent illud S. Auguſt. l. 2. contra Manich. c. 21. *Neque in illis corporibus cœleſtibus ſic latere poſſe cogitationes credendum eſt, quemadmodum in his corporibus latent; ſed ſicuti nonnulli motus animorum apparent in vultu, & maximè in oculis, ſic in illa perſpicuitate ac ſimplicitate corporum cœleſtium omnes omninò motus animi latere non arbitror*. Vbi tamen ſcripturæ cœleſtis nulla fit mentio, ſed S. Doctor ibi ſolummodò comparationem quandam cœleſtis faciei ad faciem humanam inſtituit. Neque illud Orphei: Σὴ μὲν ἐν ἄστροις τάξις ἀπαλλάκτοισιν ἐφημοσύναισι τρέχει. *Certus tuus ordo immutabilibus mandatis currit in aſtris*, ipſis fauet: hoc enim dum huc trahunt, vanitatis luculenter arguuntur, cùm qui hymni Orphaici contextum ſcrupuloſiùs ponderauerit, in eo non de ſcriptura cœleſti, non de literarum characteriſmis, quibus illi cœlum deformant, ſed de immutabili naturæ neceſſitate in cœlis potiſſimùm eluceſcente ſermonem eſſe, ſit inuenturus.

Cornelius Agrippa. Paracelſus. Robertus de fluctibus.

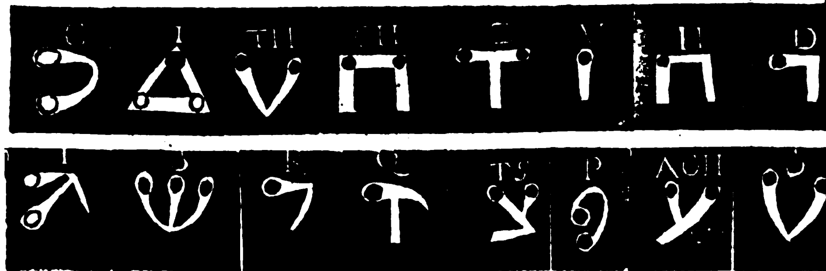
Inter cœteros tamen Cornelius Agrippa hanc opinionem fusè exponit in occulta ſua Philoſophia, Paracelſus in ſuis Archidoxis, Robertus de fluctibus, qui in Apologia quadam pro defenſione ſtaturæ roſeæ Crucis, ſic dicit: *In cœlo inſerti & impreſſi ſunt huiuſmodi characteres, qui non aliter ex ſtellarum ordinibus conſtentur, quàm lineæ Geometricæ, & literæ vulgares ex punctis*

ctis, superficies ex lineis, & corpus ex superficiebus; quibi gua, & scripturæ arcanæ, characterumq́ abditorum cognit his etiam datum erit, veras rerum naturas, mutationes, alt tates siderum, omnesque alias operationes & executiones oc legere, & legendo intelligere. Cui subscribit Postellus, rio in Ietsira vanè, nè dicam stolidè, cœlestis huiusmod sibi arrogat, his verbis: *Si dixero in cœlo me vidisse in racteribus ab Esdra primùm pulchrè expositis, ea omnia qu rum constituta, vt vidi non explicitè, sed implicitè; vix vll stis tamen mihi Deus est, & Christus eius, quòd non mentior. vllus mihi crediderit,* cùm qui ingenium tuum nôrunt tuis dubitare possint. Postellum certè totam hanc n superstitiosa doctrina, cuius perstudiosus erat, hausi verbis liquet: *Ariani*, inquit, *sunt demùm delineati, igne diuino in aquis cœli scilicet expresso, sancti characteres, cœlis expressi, vt possit etiam futurorum veritas haberi, cui adhùc in Ierícho, & multis alijs Ismaëlitarum ciuitatib admodum deprauatæ, & adulteratæ figuræ sanctæ.*

Atque scripturam quandam cœlestem stellas ex lò antè citati Authores. Iam videndum est, quibus c rata, & quomodo lectio eiusdem instituenda sit. E quidem attinet, hanc difficultatem enodare se putat Author Gaffarellus nomine, in libro, quem Gallicè i *tes inouyes*, hoc est, *Curiositates inauditæ*; concludit Rabbinorum, tùm aliorum huius sententiæ Authoru pturam esse non posse, nisi Hebræam, tametsi Arabes est Arabicam esse velint. Litis decisorem Postellus versutissimorum hominum vanitate & præsumptione rum causæ subscribit, quam Gaffarellus in citato Gal varia exempla describit, vt paulò post videbitur. A rello prolatum ex Grammatica Hebræa Abrahami B vocat, extractum, illud est quod sequitur, in quo dicunt referre.

ALPHABETVM SCRIPTVRÆ C
SIVE STELLIFERVM

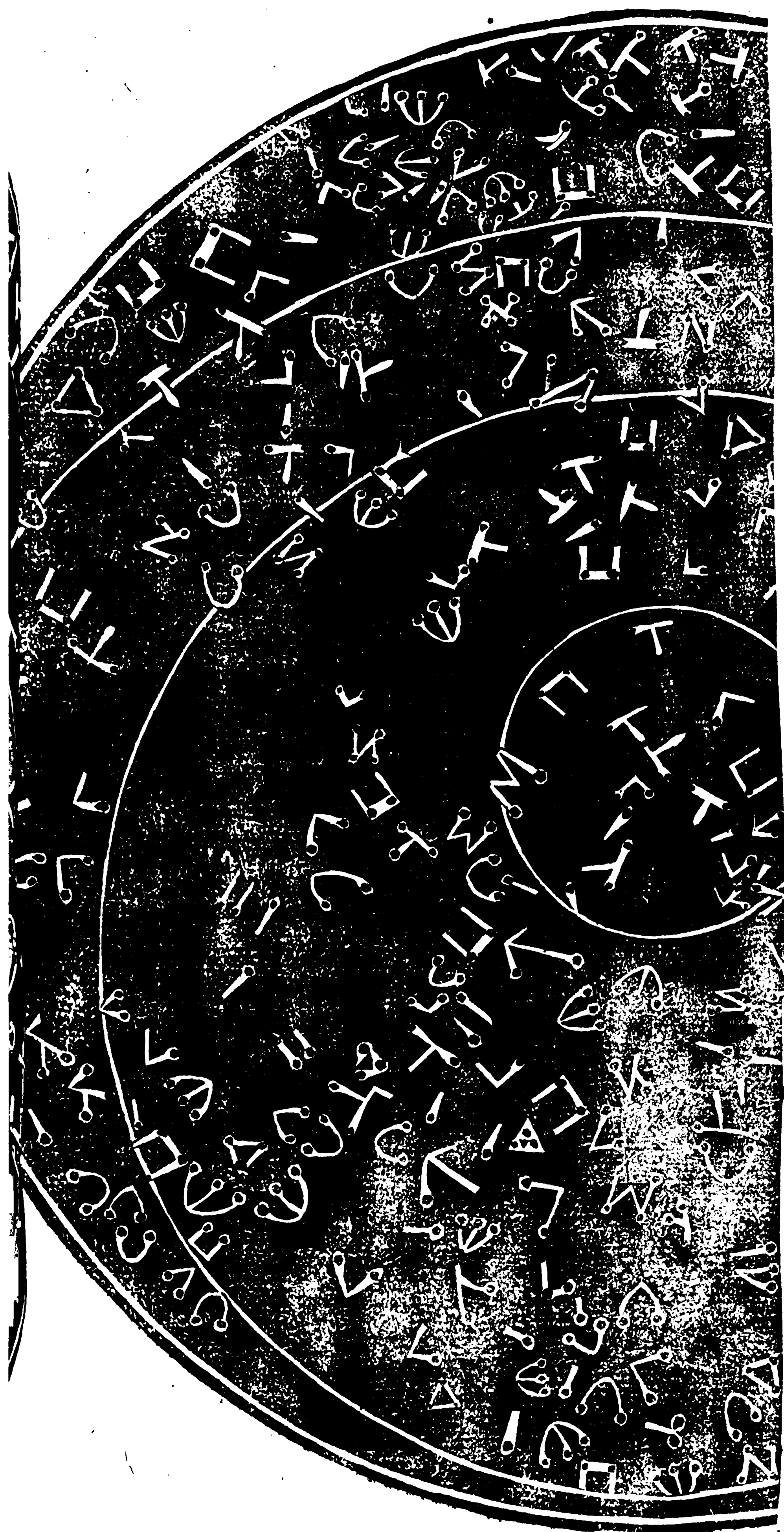
MISPHÆRIVM BOREALE CHARACTERVM COELESTIVM.

Au
pi
affe
lu
bru
fut
uet
De
fer

Co
gri
Pa
Ro
fu

HEMISPHÆRIVM AVSTRALE CHARA

Ec 2

Alphab
Cœlest
vanum
inutile.

Obi
contr
betu
ste.

Resp
Gass

Inst
tra
lum

Eff
Ga

Alphabetum Cœleste vanum & inutile.

Hæ Alphabeti literæ vtriusque hemisphœrij asterismis ita inseruiunt, vt singuli asterismi ex dictis literis constructi, ex literarum constructione aliquid, siue bonum, siue malum, legendorum characterum perito exhibeant; cuius vtrumque characteristicum hemisphœrium huic loco inserendum duxi; vt quot nugis humana se curiositas inutili conatu intricet, ex tam lubrici, & prorsùs arbitrarij, nulloque fundamento nixi negotij exhibitione veluti prototypo quodam cognosceret Lector. Est enim id adeo incertũ, inconcinnum, & ἄτακτον, vt tametsi summo studio & industriâ dictorum characterum cum asterismis Astronomicis comparationẽ adorsus sim, tamen nè vnum quidem comperire licuerit, qui vel per coniecturam vulgò notos asterismos referret, ideoque tanquam inutile & phanaticum machinamentum prorsùs respuendum duxi. Accedunt ad huius scripturæ lectionem ritè perficiendam ingentium difficultatum scrupuli, qui nullâ ratione superari posse videntur. Si enim lectio instituenda est, quæro, vbi primum lectionis exordium fieri debeat? Nam præterquàm quòd asterismi characteristici semper, & vbique locorum ijdem sint & immutabiles, singulis etiam, è quibus illi spectari poterunt, locis & Horizontibus communes existunt, ac proinde in hoc bonum, in altero malum æquo intuitu ex ijs cognoscere licet. Quis igitur æquum se iudicem & definitorem in hoc negotio adeo lubrico interponet? cùm definiri nullâ ratione possit, cur huic potiùs bonum, aut malum, quàm illi regioni, aut ciuitati, aut homini portendatur, aut quo tempore scriptura minitans complenda sit. Respondet ad hoc Gaffarellus ex R. Abiudam: *Pour sçauoir parfaictement entendre ceste escriture celeste, il faut exactement remarquer les estoilles verticales; car celles qui sont sur vn Royaume, monstrent ordinairement ce qui luy doit arriuer.* hoc est: *Ad perfectam cælestis huius scripturæ rationem cognoscendam, oportet exactè notare stellas alicui Regno verticales, hæ enim ordinariè monstrant quicquid illi euenire debebit.* At contrà; cùm stellæ alicui regioni verticales attendendæ sint, omnibus autem ijs, qui eidem parallelo substant, dictæ stellæ æquè verticales sint; necessariò sequitur, omnes circumsitas terræ globum eundem effectum sortituras, cùm nulla sit ratio, cur periœcis sub hoc potiùs meridiano, quàm ijsdem sub alijs & alijs dictum parallelum secantibus, dictus effectus competat; cùm eadem semper immobilis & immutabilis scriptura omnibus sub eodem parallelo habitantibus semel 24 horarum spatio verticalis sit. Verùm experientia docet, magnam periœcos effectuum varietatem habere, alijs bellorum, famis, cœterisque calamitatibus pressis, alijs verò pacis felicitate perpetuâ gaudentibus. Hisce argumentis absterriti hoc repererunt effugium, vt dicant, stellas quidem semper immobiles & immutabiles esse, & hoc sensu legi minimè posse scripturam illam cœlestem, sed Deum tùm per planetarum vltrò citròque commeantium disparatos motus, tùm per cometas, nouaque stellarum subinde apparentium portenta, Sapientibus futurarum rerum, euentuumque secuturorum veritatem manifestare; hi enim dum omnes cœlorum semitas peruagantes, semper alicubi cum dictis asterismis coniungantur, fit vt ex hac Synodo nunc in principio, paulò

Obiectio I. contra Alphabetum Cœleste.

Responsio Gaffarelli.

Instantia contra Gaffarellum.

Effugium Gaffarelli.

lò post in medio, & tandem in fine alicuius asterismi notabilis, sensus eliciatur earum rerum, quas indicant. Exemplo rem declarat Gaffarellus; in hac, inquit, Gallica voce AME, si ei in principio iungatur F, constitues vocem FAME; si eidem in medio iungatur R, constituet vocem ARME, & sic de cœteris. Addit, cùm in asterismis diuersæ magnitudinis stellæ sint, maiores se per modum maiuscularum literarum habere, & magis significatiuas esse, ac proinde ad ipsas solas interdum esse attendendum. Sic (ait ipse) si in hoc verbo, EMPEREVR, volo legere verbum PERE, scribam verbum EMPEREVR sic, emPEREur; & sic solæ maiusculæ significant PERE. Similiter si in voce ROYAVME, volo legere vocem ROME, scribam ROyauME. Sed quis puerilem hanc & ineptissimam philosophandi rationem non rideat? Si enim planetæ, cometæ, cœteraque noua stellarum phœnomena, hanc sensus in scriptura cœlesti mutationem efficiant; peto vt mihi indicent, quam literam solitaria illa sidera constituant, cùm vna sola stella cuiuspiam literæ constituendæ incapax sit, sed plures stellæ, vt vltrò fatentur, ad figuram constituendam necessariæ sint. Forsan respondebunt, hoc fieri in magnis coniunctionibus, quibus planetarum fit concursus. Sed ponamus, eos quadratum efficere; quis iam cognoscere poterit, vtrum illud quadratum Aleph, num Beth, num He, aut Cheth, num Mem, aut similem quampiam quadratæ formæ literam efficiat; cùm quadratum illud, quod planetæ cum stellis efficiunt, omnibus dictis literis conuenire possit, vt in sequentibus literis apparet, םחחבא: in quibus cùm solus linearum ductus, literarum figuras tantùm denominet, frustraneus & prorsùs otiosus videtur stellarum in quadratum situs. quod idem de literis linealibus, quæ duabus tantùm stellis constant, vt in ר י ן ו ז; & in triangularibus literis, quæ tribus stellis vtplurimùm efformantur, vti sunt םלרטג &c. dicendum est. Sed summam huius scripturæ vanitatem non meliùs quàm per exempla conspicere licebit. Exempla adducit ex R. Chomer, Gaffarellus sequentia: primò caput Medusæ, cuius stellæ quinque principales & verticales, vltimam Græciæ portendebant desolationem, dum hanc vocem Hebræam constituunt חרב, *Charab*, hoc est, *desolatum*. Verùm qui hæc pensiculatiùs rimatus fuerit, is sub his non nisi apertam imposturam latere reperiet; quod ita ostendimus. Quinque principales stellæ designantur per quinque puncta candida literis impressa; vbi prima litera ח *Cheth* duabus stellis, ר *Resch* vnâ, & tertia ב *Beth* pariter duabus constat stellis: sed vti ex Alphabeto cœlesti patet, ע צ ם ט ז eundem prorsùs stellarum situm habent, quem habet prima dictæ vocis litera ח *Cheth*; secunda litera ר *Resch* eundem quem ו *Vau*, ק *Koph*, ד *Daleth*; tertia denique eundem, quem literæ ת נ כ ג ב. Vndè sequitur ex dicta constellatione non tantùm colligi posse vocem חרב, id est, *desolatum*, sed & omnia sequentia vocabula: מות, סוף, זית, צוף, זקן, חרץ, חרף, ערב, טב, quo-

Confutatio.

Vanitas Alphabeti cœlestis ostenditur per exempla.

quorum prius טוב idem ſonat ac *bonum*, ſenſuſque eſt priori prorſus contrarius; ſecundum ערב idem ac *ſpondere, miſcere, coruus, ſalix*; tertium חרף idem ac *probris afficere, hyems*; quartum חרץ idem quod *mouere, ſollicitare, &c.* quintum זקן, idem quod *ſeneſcere*, *barba*; ſextum צוף idem quod *natare, euolare, fauus*; ſeptimum זית idem quod *olea*, *oleum*; octauum סוף idem quod *terminus*, *finis*, *deficere*; nonum סות idem quod *operimentum*, ſignificant, vti ex Lexico Hebraico patebit. Cùm itaque vna & eadem interpretatio tot & tam varijs modis confici poſſit, ſenſum nunc bonum, nunc malum inuoluentibus, quis vnquam de ſenſus veritate aſſecurabitur? Patet igitur dictam ſcripturam penitùs nugacem eſſe, nec vllam rationem excogitari poſſe, quæ ei quouis modo ſatisfacere valeat.

Obiectio 2. contra Alphabetũ cœleſte.

Altera difficultas conſiſtit in hoc, quòd ſciri non poſſit, cui potiſſimùm regioni huiuſmodi infortunia portendantur. Verùm nè & in hoc nihil dixiſſe videantur, ad Cabalica diuertunt artificia; ex numeris enim vocis v. g. חרב, ſummo, at inutili labore, quærunt vocem alicuius regionis eundem numerum continentem, cuiuſmodi dicunt יון *Iuan*, id eſt, *Græcia*; Græciæ itaque deſolationem inſtare diuinant, eò quòd hæc eundem numerum contineat, quem vox חרב, videlicet 12. Sed peſſima, ſicuti omnia alia, ἰσοψηφίας ratio, ineptè & violenter ad propoſitum detorta: dum enim viderent ſe intentum non obtenturos, quibuſdam literis diuerſos numeros attribuerunt, quàm communis Arithmeticorum Schola ijs attribuit. Sic τὸ ר, quæ 200 ſignificare ſolet, illi attribuunt 2 reiectis zyphris. pari pacto τὸ י, quæ 10 ſignificat, illi attribuunt 1 reiecta zyphra. Quod ſi א occurreret, quæ 1 ſignificat, quomodo hanc ab vnitate *Iod* diſtinguent? video eos hærere, & ad nihil reſpondere poſſe, niſi quòd ſe apertè omnibus eximios proſtituant impoſtores.

Arguitur vlterius vanitas ac falſitas Alphabeti cœleſtis.

Plura ſimilia ſtolida & inſanæ mentis technaſmata ex RR. Chomer, Kapol, & Abiudan adducit. Cùm Nabuzardan, ait, templum Ieruſalem deſtrueret, ſtellæ eidem verticales has quinque literas conſtituebant השמיד, quod idem eſt, ac *vaſtare, excidere, in vltimam ruinam deducere*; cuius literas & τὴν ἰσοψηφίαν reſolutas eundem aiunt conficere numerum, quem anni, quibus templum à ſui conditu vſque ad iſtud tempus durauit. Iterum antequam Iudæi ſceptrum viderent concuſſum, libertatemque ſuam in Babylone captiuam reperirent, quinque ſtellæ haſce literas my-
נ 50 ſticas exhibebant נתק, quod idem eſt, ac *rumpere, demoliri*, *exterminare*;
ת 400 cuius numerus 505, vt ipſi ponunt, reſpondet numero annorum, quibus
ק 100 à Saule vſque ad Sedechiam durauit regnum Hebræorum. Falſum, vti
550 omnia alia; ego enim non 505, ſed 550 numerum ſub voce *Natak* reperio, vti in margine patet. Pari pacto Perſæ & Aſſyrij, poſt euerſas Regnorum, Imperiorumque Monarchias, legebant in quatuor ſtellis verti-

cali-

cælibus hanc vocem רוב, quod *litigare* significat, & numerum 208 constituere aiunt, eundem cum numero annorum, quibus hæc Monarchia durauit, à Cyro stabilita. Finis Græciæ pari pacto monstratus fuit per quatuor stellas, quæ componebant vocem פרד, id est, *diuidere*, quorum numerus 284 durationi huius Monarchiæ congruit. Iterum Monarchia Atheniensium durabat 490 annis, quam durationem exhibent tres literæ quatuor stellarum quæ sub voce צרר continentur, & significat *angustiis affici*. Cum hisce quatuor stellis videntur quatuor aliæ in formam כב dispositæ, quas literas fatales & lugubres appellant; Rabbi verò Chomer ait duplici Caph, significari *Cecropem* & *Codrum*, sub quibus potentissimum hoc Regnum & inceptum & consummatum est. Talibus se nugamentis oblectant maleferiatorum hominum ingenia. Porrò aiunt, Romanum Consulatum non potuisse potentiam suam extendere vltra 501 annos, quia sic ipsi, & non aliter decreuerat fatale illud cœlorum volumen per 8 stellas, quæ componebant hanc vocem ראש, quod *caput* & *cacumen* significat, & numerum continet 501. quanto tempore videlicet durauit Consulum Romanum dominatus. Rursus Monarchia Iulij Cæsaris ad Consulatum Romanorum opprimendum fundata, totidem ferè annis durauit, indicata per sex stellas, quæ componebant hanc vocem שבר, quod idem est, ac *frangere, rumpere*, & numerum habet 502. Denique R. Chomer putat se per stellarum lectionem vicinum Ottomanici Imperij terminum reperisse hoc pacto. hodierno die septem stellæ huic verticales sunt, & constituunt vocem כאה, quod significat *infirmari, conquassatum esse, magnoq; dolore affici*; & numerum quidem durationis dicti Imperij indicat numerus sub voce כאה absconditus, videlicet 1025. Cùm itaque hic annus completus fuerit, suum & Monarchiam hanc dominatum complere necesse; quod fieri deberet 1655. Nam subtrahendo à currente Christi anno, 630 annos, quibus post Christum perfidia Mahumedana incepit, remanet 1025 durationis Regni Ottomanici tempus.

ר	200
ו	6
ב	2
	208
פ	80
ר	200
ד	4
	284
צ	90
ר	200
ר	200
	490
ר	200
א	1
ש	300
	501
ש	300
ב	2
ר	200
	502
כ	20
א	1000
ה	5
	1025

Verùm hoc data opera totum dolosè confictum esse, inde patet, quòd vox כאה non contineat numerum 1025, quem tam anxiè ad suum commentum detorquet Chomer, quisquis ille fuerit Rabbinaster, sed numerus eius ἰσόψηφος proprius est 26. vti illum ex arte resoluenti patebit. nec valet illum pro א accipere millenarium, cùm hæc absurdissima licentia sit, & nullâ ratione toleranda; neque enim א vnquam pro millenario numero accipitur, nisi puncto signatum. Patet igitur, in omnibus hisce nugamentis manifesta impostura; dum contra leges numeris literarum ab antiquis præscriptas, illos nunc mutent, nunc addendo, demendoque adeo deprauent, vt vix amplius dignosci possint. Vt igitur ad scopum præfixum, sub certa numerorum summa, quæ durationem alicuius Regni notet, latentem perueniant, hâc tam effronti licentia in numerorum responsu τῇ ἰσοψηφίᾳ adornando combinandoque sine scrupulo vti solent; nu-

כ	20
א	1
ה	5
	26

numerosque cœteroquin immutabiles ad suum intentum, velint, nolint, coactâ ac violentâ compositione adigunt. O Asininam ruditatem, non nisi fustibus dignam. Quæ quidem fusiùs confutanda duximus, vt maleferiatorum hominum stoliditas & insania luculentiùs innotesceret; nescio enim quem adeo speciosum cœlestis scripturæ dogma in imperitorum animis pruritum excitârit, potissimùm hoc tempore, quo quantò commenta fuerint absurdiora, tantò in animis superstitiosorum hominum plausibiliora sunt, ac veluti ambobus brachijs auidiùs excipiuntur; quibus quidem erroribus paulatim serpentibus remedium efficaciùs adhiberi non posse existimaui, quàm insanorum huiusmodi dogmatum apodicticam confutationem; quorum suppressâ falsitate, veritas tandem suæ integritati restituatur.

CAPVT VIII.

De Horologijs, seu Sciathericis Veterum.

SI verum est quod sciuit Stoicorum Schola, & retulimus lib. 3. c. 2. Artis Magnæ Lucis & Vmbræ, tempus esse normam rerum & custodiam, quia veritatis index atque examen est, & rerum gestarum memoriam, ac diuturnitatem posteritati tuetur; ij sanè non exiguâ laude digni sunt, qui leges temporum vmbraticis alligantes vinculis, fugitiuos annos, menses, dies, horas retractas, ita præsentes, ac si res permanentes forent, ingenioso sanè commento, sistere conati sunt. Cùm enim tempus nihil aliud sit, quàm μέτρησις τοῦ πρώτου κινητοῦ, *mensura primi mobilis secundùm prius & posterius*, Philosopho teste; mensura autem hæc omnium humanarum actionum regula sit, ad confusionem vitandam assumpta: certè tempus ipsum priscis sæculis, dum horarum nomine tempus necdum sibi constaret, quotidianis actionibus distinctum appellatum fusè docet Censorinus. Ita δείλην vesperam vocabant, nimirum, vt Poëta inquit:

Demeret emeritis cùm iuga Phœbus equis.

Item tempus antemeridianum designantes dicebant πληθούσης ἀγορᾶς, conuenientibus scilicet eo tempore in comitium viris, vt Hesiodus dicit ὅτ' ἀληθέω λαοὶ κείνοντες ἄγουσι. Sic Homerus meridiem designat, ὅταν δρυτόμος ἀνὴρ δόρπον ὡπλίσατο. Imò, Athenæo teste, verbo ὥρα, vt plurimùm Veteres tempus actuum quotidianorum notabant, vt ὥρα δόρπου, ὥρα δείπνου. Latinis quoque tempestas dicitur: idem censeas de veteribus Hebræis, qui diem in Mane, Meridiem, & Vesperam diuidebant, quas partes Horas dicebant. Ijdem totum νυχθήμερον in quatuor partes (quas Vigilias vocabant) diuisum obseruabant: prima Vigilia erat à Vespere: secunda à media nocte: tertia ab aurora: quarta à meridie. Vnde quidam concludunt, Priscos horarum spacijs caruisse. perperam; nam Gnomonices artem, & horarum distributionem à principio fuisse, facilè mihi persuadeo, dum insi-

Temporis diuisio apud Antiquos etiam in vsu fuit.

Gnomica ab initio fuit.

insignem antiquorum in rebus adinueniendis solertiam penitiùs conside-ro. Nam cùm ea, quibus carere nequimus, quibusque necessariò vtimur, maximè vtilia iudicamus; certè non est verisimile, primos Mortales vsum Musicæ, vocumque interualla magis abstrusa, minùsque necessaria inuenisse; Gnomicam minùs difficilem, magis necessariam neglexisse. Quòd si, Philosopho teste, tempus est numerus motus, adeoque actionum nostrarum mensura; necesse est, aut Veteres caruisse tempore, quo actiones suas mensurarent, aut Gnomices rudes non extitisse. Astronomiam certè, imò & Astrologiam omnes ferè in primos parentes Adamum eiusque progeniem referunt, vt suprà & Classe II. vidimus: quem autem latet neutram ipsarum absque Gnomonica stare? Partitio enim temporis vtriq; summè necessaria est. Antiquissima igitur fuit diuisio diei in certas partes שעות, quas Horas vocabant; cuius principia ipse quasi sensus designauit. In sacris libris passim horarum vsus clarè indicatur. Exod. 9. Deuter. 28. Esd. 3. cap. 2. Iob 11. mentio fit horæ dimidiæ, & cap. 12. *Per tres horas prostrati orarunt*. Eccles. 12 *Vna hora permanebit tecum*: & 30. *Omne opus hora sua*. E quibns tale conficitur argumentum: Si Antiqui horas habuerunt, habuerunt etiam instrumenta, quibus eas cognouerunt; ergo & Gnomicam excoluerunt: talia autem instrumenta, horologia sunt dicta; ergo. Sed de his plura infrà in hoc eodem capite. Porrò antiquitùs in vsu fuisse Horologia Sciatherica, demonstrat locutio ἐνδεκάτης σκιὰ, pro hora cœnæ; vel ἐνδεκάτου στοιχεῖον, quia notis literarum singularum horæ distinguebantur; testatur & ἐπιγραμμάτιον de Horologio apud Athenæum, de quo §. II. sequenti.

Horarũ vsus antiquissimus.

Herodotus l. 11. Geometriam ab Ægyptijs ad Græcos peruenisse scribit, Gnomicen autem, & dierum in partes 12 fractionem à Babylonijs ad eosdem manasse. Verba eius sunt: Πόλον μὲν γὰρ, καὶ γνώμονα, καὶ τὰ δυώδεκα μέρεα τῆς ἡμέρης παρὰ Βαβυλωνίων ἔμαθον Ἕλληνες. *Polum enim, & Gnomonem, & duodecim partes diei à Babylonijs Græci didicerunt*. Hoc loco tametsi nonnulli horas non pro duodecim diei partibus, sed pro signis ciuilibus negotiationibus deputatis, & pro Solstitialibus temporibus sumi debere contendant; nos tamen putamus horas verè 12 diei partes fuisse æquinoctiales, & æquabiles, quas καιρικὰς & populares vocant, quæ omni die & nocte sunt duodecim. Certum enim est, Mathematicos illos, qui Horoscopia, vel Heliotropia publicè & in propatulo collocabant, non solis eruditis & Astronomiæ peritis, sed vulgo ea proposuisse; quæ non ad sola discernenda Solstitia ex vmbrarum ratione, sed ad ciuiles diei partes, & ad quotidiana gubernanda negotia pertinebant. Quid enim intererat plebæiorum hominum ac ciuium, scire quo momento exactè Solstitia commissa sint? vt eiusmodi obseruationis vsus ad rusticorum quorundam operum procurationem vtcunque spectaret, non tam limatâ subtilitate opus fuit, sed pinguiori Mineruâ discerni hæc facilè potuit, vt ex mensibus ciuilibus annuos cardines æstimarent, vt prudenter notauit Petauius noster in suo Ouranologico Opere l. 7. c. 7. Quis porrò credat, vnius in anno diei, vel paucorum, quibus cardines illi accidunt, machinas illas

Horarũ nomine quid intellexerint Antiqui.

 fuis-

fuisse proprias? præclarâ verò & publicâ commendatione digna hæc opportunitas, nôsse, diebus abhinc centum, aut ducentis, æstiuum incidisse Solstitium, vel post hac futurum. Imò verò horologia Veterum, machinæ erant ad distinguendas diei duodecim partes, quæ à Solis conuersione ita sint dictæ, vt perinde nihil absurdiùs dici possit, quàm vni tantùm tempori, aut etiam vni diei tantùm, tantam illam molem seruijsse. Neque obstat, illa horologia vocata fuisse θερινὰ, æstiua, vel χειμερινὰ, hyberna; cùm hisce non æstiuæ & hybernæ conuersionis tempus, sed horologia æquinoctialia indigitauerint; hæc enim supra planum æquinoctialis posita, perpetuo gnomone suo demonstrant horas Sole æstiua signa transeunte superiùs; inferiùs verò easdem monstrant reliquo dimidij anni tempore, Sole hyberna signa transeunte, vt vel pueris in gnomonica facultate constat. Fuerunt autem varia horologiorum genera Antiquis vsurpata: Gnomonica, siue Sciatherica, Hydraulica, Sympathica; Gnomonica iterum varia erant. De quibus singulis ordine, à Sciathericis initium facturi nostræ disceptationis.

§ I.

De Horologio Sciatherico Achaz.

INter cœtera Veterum celeberrima Horologia vnum fuit Horologium Achaz; quod nobis hisce verbis refert c. 20. libri 4. Regum.

ויקרא ישעיהו הנביא אל יהוה וישב את הצל במעלות אשר ירדה במעלות אחז אחרנית עשר מעלות:

Et clamauit Isaias Propheta ad Dominum, & reuersa est vmbra in gradibus, quos descenderat in horologio Achaz, retrò 10 gradus. vel vt Isaias habet capite 38. v. 8.

הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אחז בשמש אחרנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה:

Ecce ego reuerti faciam vmbram linearum, seu graduum, per quos descenderat in horologio Achaz, in Sole retrorsum decem lineis seu gradibus; & reuersus est Sol decem gradibus per gradus quos descenderat. vel vt Paraphrasis Chaldaica habet:

הא אנא מתיב ית טול אבן שעיא דנחתת במסקנא דאחז שמשא לאחורוהי עשר שעין ותב שמשא עשר שעין בצורת אבן שעיא דנחתת:

Ecce ego reuerti faciam vmbram lapidis horarum, qua descenderat per gradus Achaz Sol, retrorsum decem horis; & regressus est Sol decem horis in figura lapidis horarum, qua descenderat. Septuaginta sic habent: Ἰδοὺ ἐγὼ στρέψω τὴν σκιὰν τῶν ἀναβαθμῶν οὓς κατέβη τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου ὁ ἥλιος· ἀποστρέψω

ςρέψω τὸν ἥλιον τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς οὓς κατέβη ἡ σκιά. *Ecce ego verto vmbrā graduum, quos descendit decem gradus domus patris sui Sol; auertam Solem decem gradibus, quos descendit vmbra.*

Habemus itaque, Horologium hoc fuisse gnomonicum seu Sciathericum; habemus fuisse in domo Achaz, patris Ezechiæ Regis Iuda; habemus & illud horarijs lineis insignitum. Quale tamen fuerit illud, & quo horarum genere fuerit insignitum, restat explicandum. **Horologium Achaz fuit sciathericum, & lineis horarijs insignitum.**

Nonnulli putant, hoc Horologium fuisse horizontale; & id colligunt ex paraphrasi Chaldaica, vbi habetur: אבן שעיא *Auen Schaia*, hoc est, *lapis horarum*. Quidam putant fuisse hemicyclum, in formam Scaphij, ante fores Regis positum. Plerique Rabbinorum existimant, fuisse in muro domus Regiæ. ita colligitur ex Radak in expositione huius loci:

R. Radak.

ושב השמש אחרנית והיה הצל במעלה הראשונה במעלות אחז כי הוא בנה אותם המעלות ובדר ואשר ירדה במעלות אחז:

Et reuersus est Sol retrò, & fuit vmbra in primo gradu in Horologio Achaz, quoniam ipse ædificauerat Horologium in domo sua, in quo descendebant gradus. Vel vt Ralbag habet:

R. Ralbag.

שבנה אחז בבית המלכות:

Quod Horologium ædificauerat Achaz in domo Regia. Quod quidem verticale fuisse, & rectà in meridiem respexisse, R. Salmon in hunc locum his verbis ostendit:

R. Salmon.

והיה כמין מדרגות עשויות כנגד החמה לבחון שעות היום:

Erat autem quasi species graduum, qui è regione Solis, id est, versus meridiem dirigebantur. vt per eos horæ diei probarentur. Cùm autem horologium vsui publico, & negotijs ciuilibus in Regia domo peragi solitis iuxta certa horarum tempora determinandis destinaretur; verisimile est, illud fuisse grande, elegans, & vti omnibus patulum, ita in principali Vrbis loco, hoc est, Regio palatio, tùm ad ornatum, tùm ad publicam vtilitatem, vt dixi, negotiorumque opportunè tractandorum rationem supra portam domus constitutum. Neque video cur Authores nonnulli illud Scaphij hemicycli formam habuisse velint; cùm illud, præterquam quòd exiguum, publicis vtilitatibus non adeo seruire potuisset, cùm horæ nequaquam, nisi concauum saxum propè inspicientibus, patere possint. Manet itaque, in ingenti & verticali, vt Gnomonici loquuntur, politi marmoris superficie, quod meridiem præcisè respiciebat, illud fuisse delineatum. **Horologium Achaz fuit verticale, meridiem directè respiciens.** Dubium hoc loco tantùm occurrit, quali horarum genere illud fuerit insignitum; horarijs enim id lineis fuisse descriptum, ex Paraphrasi Chaldaica paulò antè citata patuit. Quod vt exponatur, Notandum, quadruplex horarum genus passim ab Astronomis assignari. **Quatuor horologiorum Sciathericorum genera.** Primum genus constituit horas 24 ab ortu vsque ad ortum, Babylonijs vsurpatum potissimùm; alterum 24 horas contra ab occasu ad occasum numerat, & maximè Italis in

vſu eſt; tertium horas 24 à meridie in meridiem, vti Aſtronomi ſolent, numerat, vnde & Aſtronomicæ appellantur, vel etiam à media nocte in mediam noctem, cuiuſmodi Eccleſia in feſtorum celebratione vſurpare ſolet, eaſdem computat; quartum horas 12 computat ab ortu in occaſum, & totidem ab occaſu in ortum; ita vt hora huiuſmodi nihil aliud ſit, quàm duodecima tam diei, quàm noctis artificialis portio. Quæ horæ tametſi omnes æquales ſint, inæquales tamen ſunt, diuerſorum dierum ac noctium, nunc longiorum, nunc breuiorum reſpectu, de quibus vide fol. 215. Artis magnæ Lucis & Vmbræ. Atque hæ quoque paſſim vocantur antiquæ, eò quòd tota antiquitas ſemper ijs vſa comperiatur; quas & Martialis lib. 4. Epigram. eleganter deſcribit. Vocantur etiam Iudaicæ, eò quòd Hebræi Veteres ijs, & non alijs fuerint vſi, vt ex ſacris literis comprobatur. Huc alludit illud Chriſti Saluatoris noſtri, *Nonne duodecim horæ diei ſunt?* huc, vti eſt in Actibus Apoſtolorum, hora tertia aduentus Spiritus Sancti ſuper Diſcipulos; & vt in Euangelijs habetur, hora nona mortis Chriſti, alludunt; quorum illa nonæ Aſtronomicæ, hæc tertiæ Aſtronomicæ reſpondet. Porrò in Sanedrin Thalmudico tractatu celeberrimo mentio fit horarum huiuſmodi, dum Adami à Deo ſingulari myſterio iuxta horarum diſtributionem membra producta fabulantur; in prima quidem hora, id eſt, ab ortu Solis Deus collegit puluerem eius; hora ſecunda, facta eſt maſſa corporis; hora tertia, extenſa ſunt membra eius; quarta, inſuſus eſt ſpiritus in eum; quinta, ſtetit ſupra pedes ſuos; ſexta, ſeu in meridie, impoſuit rebus nomina; ſeptima, coniuncta eſt ei Eua; octaua, aſcenderunt ipſi duo ad lectum, & deſcenderunt quatuor; nona, prohibitus eſt edere de ligno ſcientiæ; decima, data ſunt ei alia præcepta; vndecima, ſignificauit menſam; duodecima, ad occaſum Solis, præuaricatus eſt Adam.

Hebræis itaque horarum genus aliud non fuit, quàm quod deſcripſimus; vnde conſequens eſt, horologium Achaz non alio horarum genere quàm inæqualium, vti omnibus Orientalibus communi, inſignitum fuiſſe. Ex quo colligimus, vmbram dicti horologij eo tempore, quo Ezechiæ à Propheta vitæ prorogatio promittebatur, monſtraſſe horam decimam, retroceſſiſſe verò ſummo miraculo vmbram ad primæ horæ initium, vti ſuprà ex Radak probauimus; quod quidem fieri non poterat, niſi Solis curſu in ortum Solis reflexo, ſtupendo quodam miraculo; quod quidem non fuit, vt nonnulli putant, oculorum illuſio, ſed vera & realis Solis ex occaſu in ortum retractio, ex qua dies naturalis in vniuerſa terra decem horis ſolito longior efficiebatur. Quod & inde patet, quòd Babylonij hâc inſolitâ diei longitudine ſtupefacti, & Solis in horologio Achaz receſſu certiores facti, ad Ezechiam Viros ad mirifici huius euentus rationem examinandam, vt citato loco habetur, amandarunt.

Patet itaque ex dictis, non tantùm Hebræis, Chaldæis, Romanis, ſed & Ægyptijs horas huiuſmodi nullo non tempore fuiſſe vſitatas. Verùm iam ordo poſtulat, vt Ægyptiorum horologiorũ rationem propiùs oſtendamus.

§ II.

§ II.

De Horologijs Aegyptijs.

TRiplex lego Ægyptijs fuisse vsurpatum Horologium: Sciathericum, Naturale, & Sympathicum. Primum erat illud, quo horaria tempora ex vmbris Gnomonum ediscebant. Erat autem & hoc multiplex. Nonnulli ex vmbris Obeliscorum & pyramidum, certis in ambientis superficiei planitie signis fixis, ad quæ vmbra apicis pertingeret, talem & talem horam esse discebant. Hoc pacto Obeliscum Heliopoli erectum horas indicasse alibi ostendimus. Pyramidem quoque maximam, totius anni meridianum tempus; Solstitia item & æquinoctia, vmbris meridianis nunquam extra basin cadentibus, exhibuisse, Strabo & Solinus docent. Præterea baculo terræ superficiei implantato horas per pedes, quibus vmbram baculi metiebantur, didicisse, & sic in temporis actionibus peragendis constituti notitiam peruenisse, docet locutio ἐνδεκάπους σκία, id est, *vndecim pedum vmbra*, pro hora cœnæ; vel ἐνδεκάπους στοιχεῖον, quia notis literarum singularum horæ distinguebantur, vt testatum reliquit Athenæus sequenti Epigrammatio.

Horologiorũ triplex genus apud Ægyptios, Sciathericum, Naturale, & Sympathicum.

Obeliscorum vmbræ apud Ægyptios monstrabant horas, meridiem, & Sol. stitia. *Strabo. Solinus.*

Vmbra baculi per pedes dimensa discebant Ægyptij horas.

Athenæus.

> Ἓξ ὧραι μόχθοις ἱκανώταται, αἱ δὲ μετ' αὐτὰς
> Γράμμασι δεικνύμεναι, ΖΗΘΙ λέγουσι βροτοῖς.
>
> *Sex horæ laboribus sufficiunt, sequentes negotijs destinantur;*
> ΖΗΘΙ *verò, id est, 7. 8. 9. 10. cœnales vocant.*

Ita vt ΑΒΓ, id est, 1. 2. 3. laboribus; ΔΕϛ, id est, 4. 5. 6. negotijs ciuilibus; ΖΗΘΙ denique, id est, 7. 8. 9. 10. cœnali refectioni deputarentur.

Ægyptios quoque quadrantis in horis inueniendis vsum tenuisse, quadrans inter hieroglyphica passim insertus satis docet, quo ex altitudine Solis datam horam eliciebant.

Quadrantis in horis inueniendis vsus apud Ægyptios.

§ III.

De Scaphio Aegyptiorum Sciatherico.

PEr vmbras intra Scaphia collectas, Veteres telluris magnitudinem, summo sanè ingenio deprehendisse, Arazaël Astronomus Arabs libro de Mundi mensura testatur. Hisce quoque Eratosthenem in Ægypto vsum Ptolomæus testatur. Erat autem Scaphium, vt Macrobius in somnium Scipionis explicat, saxeum quoddam vas (quod inde Veteres אבן השעות, hoc est, *lapidem horarium*, dum horologium Achaz suprà descriptum interpretantur, dixerunt) in hemisphœrij formam curuatâ ambitio-

Arazaël. Scaphium, & eius vsus in horis inueniendis apud Ægyptios. *Macrobius.*

bitione cauatum, infrà per lineas designato duodecim diei horarum numero, quas styli prominentis vmbrà cum transitu Solis prætereundo distinguebat; hoc enim erat huiusmodi vasis officium, vt tanto tempore à priori eius extremitate ad alteram vsque styli vmbra percurreret, quanto Sol medietatem cœli ab ortu in occasum, vnius scilicet hemisphærij conuersione metiebatur. Nam totius cœli integra conuersio diem noctemque concludit. Et ideo constat, quantum Sol in circulo, quolibet parallelo meat, tantum in hoc vase vmbram meare. Huius vasis mentionem à Martiano Capella quoque factam lego: *Scaphia*, inquit, *ex ære vasa sunt, in quibus horarũ ductus styli medio fundo suâ proceritate discriminant, qui stylus, gnomon appellatur*. Vide Plinium lib. 2. c. 2. Vitruuium lib. 9. c. 9. Præ cœteris itaque, vti & hieroglyphica suo tempore producta monstrabunt, Scaphio hoc vtebantur Ægyptij. Cùm enim vsum sphœræ iam perfectè callerent, Scaphium autem nihil aliud esset, quàm hemisphœrium concauum, in quo summâ facilitate tùm parallelorum Solis, vnà cum tropicis, & æquinoctiali, tùm horarum inæqualium discrimina delinearentur; hoc pacto, æquinoctialem primò in duodecim partes æquales diuidebant, & in totidem Tropicum ♑ & ♋; per quarum sectiones si lineæ curuæ ducebantur, necessariò horarum inæqualium ductus prodibant; quorum primus, siue Horizon, obtinebat horam duodecimam, meridies sextam, vltimus tandem iterum duodecimam ad occasum Solis monstrabat. Quomodo verò Eratosthenes, Possidonius, & Alammon Rex, per Scaphium terræ quantitatem inuestigauerint, vide amplè tractatum in Arte nostra magna Lucis & Vmbræ fol. 722.

Martianus Capella. linius. Vitruuius.

§ IV.

De Cercopitheco Horologio Aegyptiorum.

Cynocephalus vrinando metiebatur horaria tempora apud Ægyptios.

ERat inter alia aliud non minùs ridiculum, quàm mysteriosum. Obseruabant in Cynocephalo (est ea Simiarum quædam species) nescio quam occultam proprietatem, quâ Sole Ariete & Libram subeunte, abdito quodam naturæ instinctu duodecies interdiu, noctuque vrinam daret. Hinc prodijt Horologium hydraulicum Ægyptijs proprium. Ex ære formabant Cynocephalum sedentem, ex cuius veretillo aqua delabebatur in subiectam phialam oblongam, cuius augmentũ paulatim ascendens intra cyliandraceæ vitreæ machinæ latera in duodecim circulos diuisa, gradatim horas monstrabat. ita Horus lib. 1. Hieroglyphico 16. quem consule. Simulachrum quoque Cynocephali vide in Obelisco Pamphilio fol. 300. vbi fusè omnia descripta reperies. Horologium inuenies infrà in Mechanica Ægyptiaca.

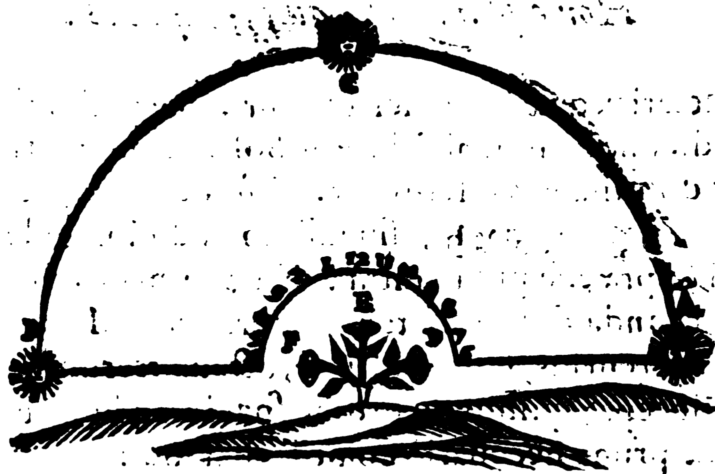
Horus.

§ V.

De Horologio Aegyptiorum Sympathico.

SYmpathicum Ægyptiorum Horologium erat solis Philosophis & mystis notum, quò in consultationibus suis mysticis vtebantur. Erat autem Lotus aquatica; quæ planta est palustris, ea occultâ naturæ vi prædita, vt simul ac Sol oritur, & ipsa veluti ex aquarum profundo exoriens paulatim se erigat vsque ad meridiem, quo tota supra aquas existens normali erectione suâ Solem veluti æmulari videtur: ad occasum verò Sole vergente, & ipsa inclinatione suâ de horis in horas easdem sibi leges, mirificâ suâ conuersione seruat, vsque ad aquæ superficiem; Sole denique Horizontem subeunte, & ipsa aquas subiens, ita pertinaci submersione ambit, vt quantum in meridie sese extulerat, tantum infra aquas submersa, Solem veluti deperire videatur. Nouerant Sacerdotes occultum naturæ impetum; ea de causa, aquis circulum ligneum, vt hîc vides, Sola-

Horologium sympathicum apud Ægyptios constituebat Lotus aquatica.

ris circuli æmulum implantabant suis horis insignitum; fiebatque vt horas, quas vix Sciatherico, eas abditâ quâdam naturæ ambitione perfectè discerent. Verùm cùm de hisce in Obelisco Pamphilio iam egerimus, & iterum tractatu de plantis Ægyptijs ex professo acturi simus, Lectorem eò remittimus. Vide etiam quæ diximus in Arte Magnetica lib. 3. parte 5. cap. 4.

CA-

CAPVT IX.

De Horis planetarijs, Geniorumque singularum Præsidibus.

Planetas singulos singulis septimanæ diebus attribuebant Ægyptij.

VT in omnibus, ita Ægyptij potissimùm magnum in septem planetis, singulis diei horis dominantibus, mysterium posuisse visi sunt. Hi enim primi fuerunt, qui singulos septimanæ dies singulis planetis attribuerunt. Putabant enim, singulis horis ab ortu Solis vsque ad alterum ortum noctu diuque aliquem ex præsidibus planetis præesse. Vnde & in hunc vsque diem Astrologica vanitas profluxit, quia Astrologi nihil ferè, nisi prius planetæ dominantis hora inspecta perspectaque, auspicantur. Verùm vt negotium reconditum luculentiùs patefiat, de eo pariter altiùs ordiri visum est.

§ I.

Horæ planetariæ quæ, & quales.

Horæ planetariæ quæ, & quales.

HOræ planetariæ, quæ hîc describuntur, inæquales sunt. Quæ quidem sic dicuntur, non absolutè ad Solis cursum, vti horæ æquales, sed ad planetas dominantes referuntur. Cùm enim septem planetas hoc ordine referrent, ☽ ☿ ♀ ☉ ♂ ♃ ♄, singuli horis diei singulis ordine retrogrado dominari & præesse putabantur. Nam si prima diei hora dominabatur Saturnus, secunda dominabatur Iupiter, tertia Mars, quarta Sol, quinta Venus, sexta Mercurius, septima Luna, octaua iterum Saturnus, nona Iupiter, & sic deinceps; quibus sic ordine spacio 24 horarum reuolutis, sequentis diei hora prima necessariò competebat Soli, secunda eiusdem diei Veneri, tertia eiusdem diei Mercurio, & sic de cœteris, donec reuolutione 24 horarum facta, tertia diei competeret Marti; quemadmodum ex sequenti tabula exactè conspicitur.

Tabula regiminis Planetarum.

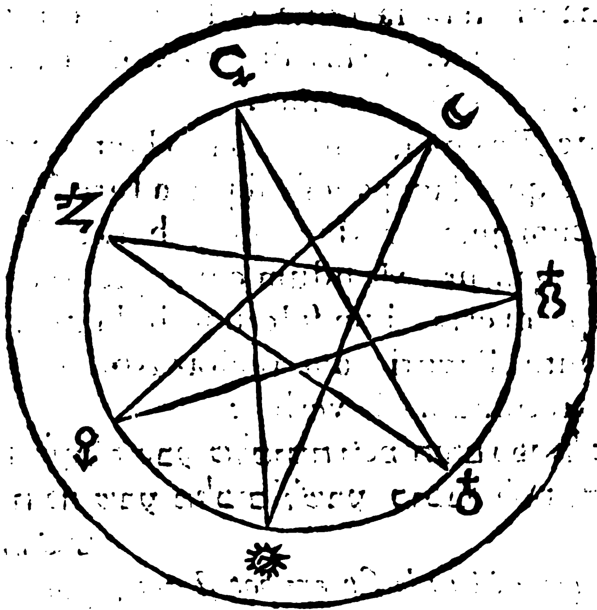
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
☉	Dies Solis	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿
☽	Lunæ	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃
♂	Martis	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀
☿	Mercurij	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄
♃	Iouis	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉
♀	Veneris	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	[illegible]	☉	♀	☿	☽
♄	Saturni	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂	☉	♀	☿	☽	♄	♃	♂

Tabula dominij seu regiminis planetarum in singulis diei horis.

Atque ex Tabula hac perspicuum fit, cur in diebus Septimanæ planetæ non sibi ordine respondeant, sed semper ab inuicem ordine interru-

pto distent: cuius quidem rei ratio alia non est, nisi quòd dominium planetarum ordine retrogrado 24 horarum siue diei naturalis spacio absoluatur, vnde semper vigesima quinta hora, quæ est prima sequentis diei, competit planetæ qui ordine retrogrado sequitur. Ex. gr. in Tabula die Solis hora diei prima, dominium competit Soli, à quo dies denominatur; secunda hora Veneri, quæ immediatè Solem ordine retrogrado sequitur, & sic de cœteris, vsque ad octauam horam; quam vbi pertigerit septem planetarum dominio totidem horis reuoluto Sol, incipit denuò dominium hora octaua, quem & reliqui planetæ ordine, vt priùs, sequuntur vsque ad tertiam noctis horam; ad quam Sol, reuoluto planetarum dominio, denuo suum auspicatur imperium, quod & ad horam decimam noctis repetit; post quem Veneris pro vndecima, & Mercurij pro duodecima hora noctis dominia sequuntur; post quæ, 24 horarum reuolutione factâ, ordine retrogrado, necessariò sequentis diei, videlicet diei Lunæ, prima hora competit Lunæ dominio; & sic de cœteris, vt ex Tabula patet. Atque hinc patet ratio, cur dies Septimanæ nominibus planetarum insigniti, nec ordinem planetarum naturalem, nec ordinem retrogradum, quemadmodum in Tabula fit, seruent, sed semper ordine interrupto se consequantur. Non ignoro multos rerum ignaros varia de hisce comminisci. Dion Nicæus inter alios l. 36. hanc discontinuationem ex harmonia seu consonantia, quæ diatessaron dicitur, nasci putat, quâ videlicet vnâ totius Musicæ vis contineri, eiusque fundamentum stabile, Veterum iudicio credebatur; siquidem habita huiusmodi consonantiæ ratione, eamque cum cœli ornatu, orbiumque & planetarum cœlestium ordine comparantes, conuenientiâ quâdam & similitudine in illis notata atque animaduersa, postquam dies vnus ab vno planeta fuit appellatus, diem sequentem à quarto planeta post illum, ordine tamen

Ordo dierum Septimanæ, qui à Planetis denominantur, non sequitur ordinem Planetarum, & cur.

retrogrado, nominandum censuerunt: vt post Saturnum quarto loco sequatur Sol, deinde Luna, deinde Mars, & post hunc quarto loco Mercurius, & post hunc Iupiter, deinde quarto loco Venus, & tandem in Saturnum

num reuolutione factâ, dominium reuertatur, vti ex Tabula patet. Quòd si disponas Planetarum ordinem eo modo, quo heptagonum præcedens ostendit, disponendo scil. planetarum progressum eo modo, quo factum esse vides in septem pentagoni cuspidibus; conspicies manifestò huiusmodi planetarum dispositionem per Septimanæ dies, originem suam traxisse ex natura septenarij numeri, qui spacio 24 horarum ternâ reuolutione peractâ, cum binis ordine sequentibus planetis, necessariò efficit, vt primam horam dierum Septimanæ is nanciscatur planeta, qui in præcedentis diei planetariâ reuolutione post vltimum immediatè sequitur, vti dictum est; vt proinde hoc mysterium aliud non sit, quàm quod diximus: nec video quid ἁρμονίαν, quam consonantiam tantopere Dion Nicæus prædicat, hic faciat. Sed de his vide, quæ copiosiùs tractauimus in Arte magna Lucis & Vmbræ fol. 537.

§ II.

De Regimine seu dominio Planetarum.

Regimen Planetarum figmentum antiquum.

INuentum Ægyptiorum fuit, singulis dierum horis, tàm diurnis, quàm nocturnis succenturiatum Planetarum dominium disponere; quod & in hunc vsque diem vniuersa Astrologorum Schola, tanquam sacrosanctum amplectitur & deosculatur. Veteribus etiam tantopere placuit, vt inde vel ipsæ Septimanæ dies denominationem suam auspicatæ sint, vt vidimus: tumidum sanè & fœcundum superstitionum seminarium, ex quo innumera vti olim, ita & hodiernâ die portentosorum partuum monstra veluti ex equo quodam Troiano & prodierunt, & prodeunt, dum vix vlla Magica, Cabalistica, aut Astrologica operatio instituitur, quæ non in hac vanissima planetariæ horæ obseruantia fundetur. Quam & acriùs tunc confutabimus, vbi priùs superstitiosam huius machinationis Syntaxin à fundamentis ostenderimus.

Ægyptij fingunt Mundo præesse septem Intelligentias.

Fingunt itaque Ægyptij, in magno illo Hermetico anno, Mundo secundùm septenarios quosdam præesse septem Intelligentias, quarum vnaquæque 354 annis cum quatuor Mensibus gubernet, & omnes diuersis muneribus & officijs fungantur; Mundum consequenter varias diuersasque alterationes pro septem errantium siderum influxu atque dispositione, subire; quæ ex mente Ægyptiorum recitat Abraham Auenar Hebræus Astrologus in libro rationum his verbis:

Abraham Auenar.

והנה המליך אלוה לעולם שבע שלטונים ושמותיהם כפיאל צדקיאל כמאל מיכאל אנאל רפאל גבריאל והנה שבע מלכים לשבע כוכבי לכת וכל אחד ואחד ימלוך העולם שנד׳ שנים וד׳ חדשים :

Ficta septem Angelorum septem Planetis præsidentium nomina.

Ecce præposuit Deus Mundo septem potestates, quorum nomina sunt Caphiel, Zadkiel, Camael, Michael, Anael, Raphael, Gabriel; & insuper singulis septem planetis septem Angelos præfecit, quorum vnusquisque gubernat Mundum 354 annis, & quatuor Mensibus, & sunt Saturnus, Iupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, Luna. Pergit deinde recensere officiorum qualitates,

quas

quas hîc Latinis verbis apponam. *Saturnus præcessit, quoniam Sol & Luna fuerunt à principio producti horâ Saturni, & duxit Caphiel Mundum 354 annis & Mensibus. Deinde Venus, & posteà alij, ita vt perfectum circumuolutione suâ constituant circulum. Inuenies quoque per istum reuolutionis Intelligentiarum numerum, Martialis Angeli seu Camaelis dominium incidisse in tempus diluuij; & Lunaris Intelligentiæ dominium in linguarum confusionis tempus, item in excidij Sodomæ & Gomorræ, exitusq; filiorum Israël ex Ægypto, qui fuit annus Mundi 2400. post 48 annos dominium Mundi Solaris Intelligentia arripuit. Templi verò primâ destructione anno Mundi 3338 dominium Mundi Iuppiter accepit, cuius tempore Templum secundò restauratum fuit. In destructione verò huius secunda Mercurius rerum potitus est anno Mundi 3828. Completis verò annis 4708. Sol seu Michaël dominium super Mundum auspicatus est; iuxta illud Danielis, Illo tempore stetit Michaël instar Principis.* Hæc Auenar. Trithemius in libello de septem Secundeis Polygraphiæ suæ annexo, hasce Intelligentias aliter describit; in quo tamen neque ordinem Angelorum, neque numerum annorum Mundi eundem cum Auenare seruat. Saturni Intelligentiam vocat Oriphiel, & hunc ab Orbe condito dominatum suscepisse asserit; quem secutus est post 354 annos & 4 Menses Anaël Veneris Spiritus; hunc post alios 354 annos & 4 Menses secutus est Zachariel Iouis Spiritus: deinde Raphaël Spiritus Mercurij. Hunc Samaël Spiritus Martis, & deinde Spiritus Lunæ Gabriel: ac tandem Spiritus Solis Michaël. Ita vt circulus primus reuolutionis dominij, quem ordine Spiritus planetarij obibant, 2480 annorum & 4 Mensium fuerit; secundus verò circulus absolutus fuerit anno 4960 cum 8 Mensibus, & sic vsque ad consummationem seculi. Verùm vt vnicâ Synopsi, quæ Trithemius integro libello digessit, oculis Lectoris subijciam, sequentem epilogismum apponere visum fuit. *Trithemius.*

Circuli dominantium Mundi Spirituum Planetariorum.

		Nomina	*Initium gubernationis iuxta annos Mundi.* Anni.	Menses.	Dies.	*Gesta.*
Primus Circulus annorum 2480.	1	Oriphiel Spirit. ♄	0	0	15 Mart.	Rudis Mundi status & agrestis.
	2	Anaël Spirit. ♀	354	4	24 Iunij.	Cultior Mundi status, inuentio artium.
	3	Zachariel Spir. ♃	780	8	26 Oct.	Politicus Mundi status. Henoch translatus.
	4	Raphaël Spirit. ☿	1063		24 Feb.	Scriptoria ars, Musica, nauigatio exculta.
	5	Samaël Spirit. ♂	1417	4	26 Iun.	Iniquitas Mundo dominatur, diluuio omnia destruuntur.
	6	Gabriel Spirit. ☽	1771	8	28 Mart.	Noë cum filijs Mundũ instaurat.
	7	Michaël Spirit. ☉	2125	12	24 Febr.	Dominatus Nembrod, & diuisio linguarum.

Circulus		Nomina	Initium gubernationis iuxta annos à Mundo cond. Anni.	Menses.	Dies.	Gesta.
Circulus II. annor. 4960. iunctus primo.	8	Oriphiel Angel. ♄	2480	4	26 Iunij.	Ortus Abrahæ. Regnorum variorum initium.
	9	Anaël Ang. ♀	2834	8	29 Oct.	Idololatria per Mundum sparsa. Ioseph Ægypti Dominus.
	10	Zachariel An. ♃	3189	12	28 Febr.	Mundus legibus instructus,
	11	Raphaël Ang. ☿	3543	4	1 Iulij.	Sapientiæ studijs excultus. Moyses floret.
	12	Samaël Ang. ♂	3892	8	2 Octob.	Iliacum bellum, & excidium Troiæ. Iudices dominantur Israël.
	13	Gabriel Ang. ☽	4252	12	30 Ian.	Saul, Dauid, Salomon, cæterique Reges Israël dominantur.
	14	Michaël Ang. ☉	4606	4	1 Maij.	Roma condita, Monarchia Persarum. Alexander Magnus.
Circulus III.	15	Oriphiel Angel. ♄	4960	8	30 Sept.	Machabæorum historia.
	16	Anaël Ang. ♀	5315	12	31 Ian.	Persecutio Imperatorũ in Christianos. Constantinus Ecclesiam erexit.
	17	Zachariel An. ♃	5669	4	1 Iunij.	Regna varia in Europa constituta. Mahumedis principia.
	18	Raphaël Ang. ☿	6023	8	2 Nouẽb.	Gothorum diluuium. Carolus Magnus; Imperium in Germanos translatum.
	19	Samaël Ang. ♂	6378	12	3 Martij.	Varia Mundi Stratagemata.
	20	Gabriel Ang. ☽	6732	4	4 Iunij.	Rudolphus I. Austriaci Imperij fundamentum.
	21	Michaël Ang. ☉	7086	12	30 April.	Hucusque futura Prophetam requirunt.

Trithemius in assignando Mundi dominio septem Angelis, dissidet ab Hebræis.

Atque hi sunt Circuli dominij Angelorum Planetariorum, quos Trithemius ex Hebræorum traditione recitat; in quorum tamen ordine, vti & temporum ratione assignandâ, ita confusi sunt, vt non videam quâ ratione aliquid certi inde concludi possit. Hebræi ordinem annorum Mundi sequuntur ipsis vsitatum. Trithemius verò iuxta computum annorum à 70 Interpretibus constitutum procedit; qui anni cùm mille circiter annorum differentiam habeant, inde fit, vt dominium Angelorum iuxta constitutum ijs numerum temporibus nunquam congruas: siquidem tempora, quæ Oriphielis dominio apud Trithemium competunt, il-

la

la apud Hebræos Anaëlis, aut alterius dominio competere inuenientur; vt proinde totum negotium confictum, & nullo solido veritatis fundamento nixum, neque vllius emolumenti meritò ab omnibus ijs, qui res limatiori rationis trutina ponderare solent, censeri debeat.

Comperio quidem in vetustis Ægyptiorum monumentis, Ægyptios simile quid, vti posteà de Anno Sothiaco siue Caniculari exponemus, tradidisse, & in præcedentibus tactum fuit, & in sequentibus, vbi de Anno Platonico, & παλιγγενεσίᾳ rerum agemus, fusiùs exponetur. Certum tamen est, Ægyptios primos, Genios singulis horis, qui noctu diuque rerum fidei suæ commissarum curam haberent, per totius hebdomadis curriculum distribuisse, ita vt prima hora primi diei competeret dominio Genij Solis, secunda illius diei Genio Veneris, tertia Genio Mercurij, quarta Lunæ, quinta Saturno, sexta Ioui, septima Marti; & huius dominio reuoluto, Sol dominium repetebat, quos reliqui eodem ordine, quo dictum fuit, sequebantur; vsque dum 24 horarum, scilicet vnius diei naturalis reuolutione peractâ, vigesima quinta hora, id est, prima sequentis diei hora Lunæ, à qua & nomen dies ille obtinebat, competeret; & sic altera vnius diei reuolutione peractâ, dominium tertij diei horæ primæ competeret Marti, & quarti diei primæ horæ Mercurio, & quinti diei primæ horæ Ioui, & sexti diei horæ primæ Veneri, & tandem septimi diei horæ primæ Saturno competeret. Nomina verò Geniorum, quæ ex Ægyptiorum Copticarum monumentis extraximus, sunt sequentia.

Ægyptij Genios singulis diei horis singulos dominantes attribuerunt.

ⲡⲏⲣⲓⲏⲗ ⲡⲟⲥⲓⲣⲓⲥ. id est, *Piriel Angelus Solis.*

ⲥⲟⲩⲣⲟⲧⲓⲏⲗ ⲡⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉϥⲟⲩⲗⲟ. id est, *Surotiel Dominus Veneris.*

ⲁⲛⲟⲩⲃⲓⲏⲗ ⲡ̄ⲟ̄ⲥ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲓⲥⲁϫⲓ. id est, *Anubiel Dominus orationis & inuentionis.*

ⲡⲓⲟⲥⲓⲏⲗ ⲡ̄ⲟ̄ⲥ ⲛ̀ⲫⲓⲟⲙ. id est, *Piosiel Dominus maris & fundorum.*

ⲣⲉⲫⲁⲛⲓⲏⲗ ⲡ̄ⲟ̄ⲥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲭⲣⲟⲛⲟⲥ. id est, *Rephaniel Dominus temporis & actionum.*

ⲡⲓⲥⲉⲩⲥⲓⲏⲗ ⲡ̄ⲟ̄ⲥ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲓⲱⲛϧ. id est, *Piseusiel Dominus vitarum.*

ⲧⲩⲫⲁⲛⲓⲏⲗ ⲡ̄ⲟ̄ⲥ ⲫⲧⲉⲧⲁⲕⲟ. id est, *Typhaniel Dominus destructionis.*

Coptica Numina Geniorum seu Angelorum septem.

Atque hi Genij dies noctesque veluti succenturiati obtinebant totius naturæ dominium iuxta Ægyptiorum mentem, ita vt Piriel Angelus Solis primæ primi diei horæ, octauæ, & decimæ quintæ, & vigesimæ secundæ dominaretur; secundi diei horæ primæ, octauæ, decimæ quintæ, vigesimæ secundæ Piosiel Lunæ Angelus dominaretur; & sic de cæteris, vt dictum est. Hasque horas tantâ superstitione obseruabant, vt nihil ferè operum ijs inconsultis aggrederentur. Quæ consuetudo ab ijs ad hæc nostra vsque tempora deriuata, communi Astrologorum calculo ap-

Antiquorum ac Neotericorum superstitio in obseruandis horis Planetarum.

pro-

Ægyptij credunt singulis totius septimanæ horis singulos Genios attributos. Abrahamus Ecchellensis.

probata, adeo mentes hominum infatuauit, vt radicibus iactis vix euelli posse videatur. Hebræi putant, Ægyptios non septem, sed tot diuersos Genios singulis horis dierum per totam hebdomadam ordine currentium attribuisse, quot horæ in vna septimana computantur; eorumque nomina & officia loco ingentis secreti, vt superstitiosissimi sunt, habent. Quæ quidem nomina & officia continentur in libro quodam Ietsiræ annexo; quem librum olim eruditissimus Abrahamus Ecchellensis Ionæ Galilæo, Hebrææ linguæ in Lycæo Romano Professori, hic mihi communicauit. Sunt verò omnia ex peruetusto Arabico Codice, teste dicto Abrahamo, in linguam Hebræam versa, & continent propemodum vniuersa, quæ in Astrologia consultoria & adiuratoria tractari solent: vnde ea, vtpote igne quàm luce digniora, nè incautis Philosophastris offendendi occasionem præberem, silentio supprimenda duxi, solummodò nomina prolaturus, vt Lector, si quando in huiusmodi nomina inciderit, ex cuius officina prodierint, cognoscat, & ea tanquam apertam Idololatriam Ægyptiacam inuoluentia rideat.

Tabula, Geniorum horis 12 nocturnis dominantium seriem & ordinem continens.

ואלה שמות השרים והשולטים והממונים על שעות הלילה;

Hæc sunt nomina Principum & Potestatum, qui præsunt horis nocturnis!

Nocte I. præsunt horis.

Hora 1 Papus, Genius medicamentorum.
2 Sisera, Angelus amoris & desiderij.
3 Hababi, Genius apprehensionis.
4 Phalgus, Genius iudicij.
5 Zeiazua, Genius infirmitatis:
6 Tabris, Genius Consultor inter bonum & malum.
7 Sialul, Genius prosperitatis & pacis.
8 Nantur, Genius scripturæ.
9 Risnuch, Genius seminationis & plantationis.
10 Sesarbil, Genius aduersus.
11 Æglun, Genius vastator igneus.
12 Tarab, Genius concussionis.

Nocte II. præsunt horis.

Hora 1 Sinbuk, Angelus iudicij.
2 Toruatus, Genius dissidij.
3 Phlogabitus, Genius ornamentorum.
4 Thacrinus, Genius confusionis.
5 Tabtibik, Genius fascinationis.
6 Susabo, Genius itinerum.
7 Sabrus, Genius sustentationis.
8 Toglas, Genius thesaurorum.
9 Suclagus, Genius præses ignis, noxius!
10 Azcuph, Genius puerorum raptor.
11 Zuphlas, Gen. venationis.
12 Mizran, Genius persecutionis.

No-

Nocte III. præsunt horis.

Hora 1 Rasphuia, Genius Necromanticus.
2 Nitibus, Genius stellarum.
3 Eirucus, Genius destruens idola.
4 Eistibus, Genius diuinationis.
5 Tacritan, Genius magicarum operationum.
6 Eiruilus, Genius fructuum.
7 Libtabis, Genius absconditi auri & argenti.
8 Zalburis, Genius consultationis medicæ,
9 Kilabus, Genius apprehensionis linguarum.
10 Armilos, Genius diuitiarũ.
11 Phaldorus, Genius interrogationis de occultis.
12 Labus, Genius inquisitionis veritatis.

Nocte IV. præsunt horis.

Hora 1 Zahun, Genius scandali & offensionis.
2 Hizarbin, Genius rerum maris.
3 Mascarun, Genius vastationis.
4 Pharzuph, Genius fornicationis.
5 Suphlatus, Genius puluerum terræ.
6 Nitika, Genius politionis lapidum.
7 Mizgitari, Genius volucrum rapacium.
8 Alphun, Genius volucrum mundarum.
9 Sablil, Genius furtorum.
10 Kataris, Genius Canum.
11 Rolabis, Genius lapidum.
12 Kalab, Genius vasorum.

Nocte V. præsunt horis.

Hora 1 Heiglus, Genius Niuium.
2 Sachluph, Genius Herbarum.
3 Zarobi, Genius præcipitiorum.
4 Sizlau, Genius venenorum.
5 Sair, Genius Antimonij.
6 Haatan, Genius retractionis furum.
7 Cauzub, Genius Incantationis serpentum.
8 Tukiphat, Genius lapidis Samir.
9 Schachil, Genius inepicationis equorum.
10 Razanil, Genius lapidis Onychis.
11 Adiuchas, Genius cæsuræ lapidum.
12 Hanhad, Genius ciborum regiorum.

Nocte VI. præsunt horis.

Hora 1 Mizkun, Gen. Amuletorũ.
2 Baglis, Genius ponderationis.
3 Butatas, Genius numerationis & computus.
4 Schickron, Genius custodiæ animalium.
5 Barcus, Genius præfecturæ.
6 Hatiphas, Genius vestimentorum.
7 Salilus, Genius apertionis clausuræ.
8 Zizuph, Genius clausuræ portarum.
9 Colopatiron, Gen. carcerũ.
10 Buchaphi, Gen. lamiarum.
11 Zopharis, Genius inclusionis Pythonis.
12 Marnes, Genius cognitionis spirituum.

No-

Annotatio.

Nocte VII. præsunt horis.

Hora 1 Hauen, Genius dignitatis.
2 Labezerin, Genius bonæ operationis.
3 Cahor, Genius deceptionis.
4 Aclahayr, Genius ludi & iocorum.
5 Camaysar, Genius concubitus.
6 Zaren, Genius vindicationis.
7 Iaser, Genius amoris comparandi.
8 Cuniali, Genius fœderationis.
9 Zeffar, Genius electionis rerum.
10 Mastho, Genius aspectuū.
11 Halacho, Genius amicitiæ.
12 Sellen, Genius gratię Principum.

Notandum hoc loco, hanc Tabulam tantùm Geniorum dominij in 12 nocturnas horas totius Septimanæ dispositionem continere; per diurni verò temporis duodecim horas, dominia Geniorum, eodem prorsùs ordine, quo nocturnis horis, sese consequi.

Vanitas Ægyptiorum in obseruandis horis planetarijs acriter perstringitur.

Sed vanitatem paulò fusiùs exponamus. Disponebant Veteres dominia planetarum iuxta ordinem horarum inæqualium; quæ cùm Sole in Boream vergente crescant interdiu, decrescant noctu, & contrà Sole in Austrum vergente; necessariò sequebatur dominia planetarum quoad durationem fuisse inæqualia, non quidem quoad diem ipsum, sed quoad noctem comparatam ad diem, & alios Solis parallelos. ita in Tropico æstiuo, cùm Romæ v. g. horæ duplo quasi maiores horis eiusdem noctis sint, dominia planetarum quasi horâ vnâ æquinoctiali & 15 minutis durabant, cùm nocte non nisi 45 minutis durarent. Hinc quæro, quomodo Astrologastri tam præcisè horas obseruare potuerint ad Genium eius horæ Præsidem inuocandum, præsertim nocte, cùm Sol Sciatherica in hunc finem erecta non illustraret? Certè necessariò grauissimos subinde errores incurrebant, dum, quam horam ipsi Martis putabant, illa adhuc ad Iouis imperium pertineret. Portentosa verò illa Geniorum planetariorū, qui in tutelam rerū singulis horis præesse finguntur ab Arabibus, Hebræis, Ægyptijs, nomina & officia, originem aliam non habent, quàm ex caliginosa Diaboli culina depromptam; & superstitiones horrendæ, quas ad Genium quempiam constituta hora trahendum, & ad votis sollicitationibusque suis fauendum exercent, tales sunt, vt Vulcanijs focis suscitandis, quàm publici luminis commendationi aptiores iudicem, vtpote quas horreant castæ Christianorum aures veluti impijssimas, & tanquam à Cacodæmone adinuentas. Visum nihilominus hîc fuit ea recensere, tùm ad succenturiatæ superstitionis contextum, tùm ad superstitionis Ægyptiacæ Syntagmata luculentiùs demonstranda. Qua quidem in re S. Irenæum secutus sum, qui vt infrænem Gnosticorum in ijs fingendis libidinem & insaniam ostenderet, eorundem Deastrorum, quos Æonas vocant, longum Catalogum vnà cum horrendis superstitionibus pertexit. Idem inquam ad piorum cautelam hoc loco mihi faciendum censui: est enim hæc Tabula damnatæ

radix

radix illius clauiculæ Salomonis, vt vocant; ex qua ad æterna infernalis barathri præcipitia aditus patet, ad vltimum ijs vtentium exterminium; ex qua omnia sua execranda facinora Dæmonum ope perficiunt Magi. Ex hac Cornelius Agrippa, Paracelsus, Petrus de Albano, alijque damnatæ & diabolicæ artis Magistri, dogmata sua desumpserunt, quæ omnes timoratæ conscientiæ homines, tanquam Scyllam & Charybdin fugere consulo. At quis nomina illa Angelorum fanatica illis reuelauit? non alius nisi Cacodæmon, totius Mateotechnias magister & artifex. Quod quidem apertè liquet ex effectibus, quos præstare perhibentur, perniciosissimos, imò prorsus diabolicos; quos quidem in Angelos bonos non cadere, nemo tam imprudens, nè dicam, stolidus est, qui non videat. Mera itaque Magorum, & hominum diabolicis artibus deditorum opera & commenta sunt.

CAPVT X.

De viginti octo Mansionibus Lunæ.

HOris planetarijs, earumque Genijs, succenturiantur 28 Mansiones Lunæ, cum appropriatis sibi Genijs. Vocantur Coptè ⲚⲒⲘⲞⲚⲎ ⲛ̀ⲧⲉⲫ̀ⲙⲉⲧⲓⲟϩ hoc est, *habitacula*, seu *diuersoria Lunæ*; Arabicè منازل القمر, *hospitia Lunæ*. Nonnulli stationes Deorum Lunarium eas quoque dicunt. Ego rectiùs Dæmonum stabula appellauero; cùm tot ac tantis superstitionibus referta sint, vt vix Astrologicum commentum sit, in quod Mansiones Lunæ non ingrediantur. Est autem Ægyptiorum figmentum, qui Lunæ cursum 28 dierum numero definientes, eidem singulo die naturali vnam stationem, vnà cum Genio eius stationis veluti administro quodam & conseruatore assignabant. Summo itaque studio, primò horam planetariam inquirebant; deinde qua eadem hora in statione Luna esset, considerabant; atque sic ex inimico vel amico Geniorum concursu, opus suum auspicandum, vel non auspicandum, iudicabant.

Mansiones Lunæ superstitionum seminaria sunt, & rectè Dæmonum stabula appellantur.

Mansiones 28 Lunæ sunt Ægyptiorum figmentum.

Verùm antequam ad Mansionum explicationem perueniamus, portam earum priùs hoc loco explicare visum est. Vocant Ægyptij portam Mansionum Lunarium eum circulum, quem Astronomi communi nomine Lacteum vocant, Coptè verò appellatur ⲡⲓⲙⲱⲓⲧ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲧⲟϩ quæ quidem vox, vt dixi in Supplemento Prodromi Copt. c. 5. Ægyptia seu Copta est, eamque nos *viam straminis* seu *paleæ* interpretamur; hoc enim nomine Ægyptij appellant circulum illum candidum, quem γαλαξίαν, seu τὸ γάλακτος κύκλον, Græci, Latini *viam lacteam* vocant, Ouidius verò iter, quo ad Iouem accedebant Superi, his verbis:

Porta mansionum Lunæ secundùm Ægyptios est Via lactea.

Est via sublimis cœlo manifesta sereno,
Lactea nomen habet, candore notabilis ipso.

Lactea via quomodo à diuersis populis vocetur.

Hâc iter est Superis ad magni regna Tonantis,
Regalemq́; domum. &c.

Dicitur autem lacteus circulus à Poetis, ob lac Iunonis effusum, de qua re consule Hyginum, Phornutum, aliosque Mythologos. Hæc, inquam, via Copticè vocatur *via straminis* seu *paleæ*; quam denominationem reliqui Orientales ferè omnes sequuntur. Constat autem duabus vocibus, quarum prima ⲡⲓⲙⲱⲓⲧ *viam*, alia ⲛ̄ⲧⲉⲡⲓⲧⲟϩ, *stramen* seu *paleam* significant, ⲛ̄ⲧⲉ verò est nota regiminis, vt in Grammatica Copta docuimus. Atque hanc interpretationem nostram veram esse, docent Arabes, Syri, Æthiopes, Hebræi, alijque Orientales. Arabes γαλαξίαν vocant vtplurimùm المجرة *Almagiret*, quasi diceres *fluxum* seu *tractum ex sparsa palea*; Author Scalæ, vti & Abenregel, ita eum describit: المجرة وهي طريق التبن *Almagiret, & est via straminis* seu *paleæ*. Mor Isaac in sua Philosophia Syriaca, pari ratione, hunc circulum lacteum vocat *semitam straminis* his verbis:

Author Scalæ, Abenregel, Mor Isaac.

ܙܘܢܐ ܕܝܢ ܕܡܬܚܙܝܐ ܒܓܠܓܠܐ ܕܡܠܘܫܐ ܡܬܩܪܝܐ ܫܒܝܠ ܬܒܢܐ ܀

Zona verò quæ in 12 signorum Orbe spectatur, vocatur via straminis seu paleæ. Æthiopes quoque, vt ab Abyssinis Sacerdotibus hîc Romæ audiui, eam *Chasara tsamangadu, viam straminis* vocant; vt Hebræi נתיבת תבן omnes fabulæ Ægyptiorum subscribentes. Fingunt enim Ægyptij Typhonem, Isidis fugientis fasciculum aristarum sibi obiectum in cœlo dispersisse; vnde & plagæ illi *via straminis* nomen in hunc diem mansit.

Ægyptiorum fabula de via lactea.

Ægyptij igitur, vt dicebam, statuunt 28 stationes Lunæ, id est totidem constellationum, quas Luna singulis suis periodis, hoc est, 28 dierum spacio attingit, loca, eaque loca vocant Copto nomine ⲛⲓⲙⲟⲛⲏ ⲛ̄ⲧⲉ ⲡⲓⲓⲟϩ, hoc est, *habitacula siue diuersoria Lunæ*, (Arabicè المنازل القمرية *hospitia Lunæ* seu *stationes Lunæ*:) ⲛⲓⲙⲟⲛⲏ enim plur. num. mansiones, ⲛ̄ⲧⲉ notam regiminis, ⲡⲓⲓⲟϩ verò Lunam significat. Atque has stationes Lunæ à primis temporibus vsque in hunc diem Astrologos, cùm ad mutationem aëris explorandam, tùm ad inchoationem operum secundandam opportunas & scitu dignas, vt aiunt, ob stellarum influxus locis memoratis signiferi varios rerum effectus introducentes, obseruare videmus. Constat autem quælibet statio 12 gradibus & 24 minutis præcisè, vt cuiuis circulum in 28 partes dispescenti patebit. Hæ stationes licet aliàs in octaua sphœra à capite Arietis inchoentur, eas tamen ob motũ augium nunc à 22 Arietis gradu moderni auspicantur Astrologi. Ordo stationum Lunarium, earumque explicatio sequitur,

Lunæ 28 stationes quomodo appellarint Ægyptij.

Quælibet 28 stationum Lunæ constat 12 gr. 24. m.

Ordo & explicatio 28 stationum Lunæ.

I. ⲡⲓⲧⲉⲃⲧ Coptè *piscis*, significat hoc loco *stationem piscis*; Arabicè appellatur بطن الحوت *Venter Ceti*, siue *piscis*; estque prima statio Lunæ, ab humiditate perniciosa sic dicta; incipiebatque à o gr. Arietis, terminabaturque in 12 gr. eiusdem signi & 24 min. Genius huius stationis iuxta Arabes est قيائيل *Kiaiel*; statio infestationis inimici.

II

II ⲡⲓⲕⲁⲧⲥⲱⲡⲓⲟⲛ, id est, *piscis Hori*, Arabicè السرطين *statio Lunæ* est, quam Author Scalæ his verbis describit: السرطين وهو راس الحمل *Sartin, & est caput Arietis*. Abenragel ita dicit:

الشرطين وهو منزل القمر في برج الحمل فهو راس الحمل ✡

Id est, *Sartin statio Lunæ est in signo Arietis, accipiturq́ passim pro ipso capite Arietis*. Initium eius 12 gr. Arietis & 24 m. finis eius in vigesimo quinto gr. eiusdem. Huius Genius est حياييل *Hiaiel*; statio reconciliationis Principis est.

III ⲕⲟⲗⲗⲓⲱⲛ, *statio connectens*, Arabicè بطين *Bathin*. ita eum describit Chamus:

بطين هو منزل القمر فهو مثلث عند بطن الحوت ✡

Bathin, statio Lunæ est, & est triangulum prope Ventrem Ceti. Nos hanc stationem aliam non dicimus, nisi quam Triangulum siue Δέλτα, caput Arietis, & Piscis Boreus eiusdem ferè latitudinis fundant. Initium huius stationis est à vigesimo quinto gr. ♈ inchoato, finis in nono ♉. Huius Genius جنحاييل *Ginchiael*, & statio est prosperitatis & bonæ fortunæ.

IV. ⲱⲣⲓⲁⲕⲉ id est, *statio Hori*, Arabicè الثريه *Altarieh*; statio Lunæ est, quam Pleiades præstant Lunæ. Vocarunt autem Hori stationem ab Horias, eò quòd Horus, quo Mundi fœcunditatem, Plutarcho teste, ἱερογλυφῶς innuebant, maximè in Tauro, Veneris domo, Pleiadum consortio sese exereret. Vnde & Hebræi has easdem Pleiades עש, siue סוכות בנות *Gnasch*, siue *Succoth benoth*, id est, *congregationem*, siue *filias tabernaculi, filias opertas, & fotas* vocant: vt enim Gallina pullos suos fouet & sustentat, ita Hori Mundum inferiorem in hoc signo, Tauri statio. Vnde & idolum eius fuisse aiunt Gallinam cum pullis suis. ita Raffi in cap. 5. Amos, & in Iob:

סוכות בנות דמות תרנגלת עם אפרחיה: Raffi.

Succoth Benoth simulachrum erat Gallinæ cum pullis suis. Hæ autem Succoth Benoth eædem sunt cum Horias Ægyptiorum, & Arabum الثريه *Altarieb*, quod idem est ac statio Taurina: الثريا *Altarieb* enim aliunde nomen suum non inuenit, nisi à voce Arabica ثور *Tzuor*, quæ Taurum significat. Expressè docet id his verbis R. Iona in 5. Amos.

סוכות בנות.חוז ז' כוכבי במזלה אשר בלשון אסמאלים אלתוריא: R. Iona.

Succoth Benoth sunt septem stellæ in Zodiaco, quæ lingua Ismaëlitica, id est, Arabica vocantur Altarieb. Verùm de hisce consule Templum Ægyptiacum, id est, primum Tomum Oedipi, vbi de hisce curiosa multa traduntur. Respondent hisce verba Abenragel, qui in sua Astrologia, mansiones Lunæ describens, de hac ita dicit:

الثريا هو منزل القمر في برج الثور وتسمى دجاجة السما مع بناتها ✡ Abenragel.

Altaria statio Lunæ est in signo Tauri, & vocatur Gallina cœli cum filiabus suis. Sunt nonnulli, qui confundunt الثريا cum بنات النعش & نعش لعازر id est, *cum filiabus feretri, & feretro Lazari*, quas alij Arcturum, alij Vrsam minorem dicunt. Sed quid nos de eo sentiamus, & quid verè statuendum

 sit,

Athenæus. sit, docemus in primo Tomo huius Oedipi, quod Templum Ægyptiacum notauimus. Certè Pleiades ab Æschylo, Pindaro, Simonide πελειάδες, id est, *columbas* dici, apud Athenæum reperio: neque aliò respicit Homerus, cùm in descriptione Scyphi Nestorei πελειάδας, columbas Ioui canit ambrosiam pocillari, πλειάδας intelligens. Sed vt ad nostrum institutum reuertamur, vocatur ϣⲱⲥⲓⲁⲥ ⁘ alio quoque nomine Copto ⲥⲟⲟⲩⲥⲓⲟⲩ ⁘ quasi diceres, *sex astra*; quibus sanè verbis luculentissimè indicatur, aliud non intelligi nisi الثريا *Altarieh*, hoc est, *Pleiades*; consentitque illud Ouid.

Pleiades incipiunt humeros tolerare paternos,
Quæ septem dici, sex tamen esse solent.

Initium huius stationis est nonus gradus Tauri, finis vigesimus secundus eiusdem. Sed hæc forsan fusiùs quàm par erat. Huius Genius est دلهايل *Delhaiel*; & est statio inimicitiæ & vindictæ.

V ⲡⲓⲙⲁⲛⲉⲣⲱⲟⲩ ⁘ *statio Hori maior*, Arabicè الدبران *Aldebaran*; vocatur statio Hori, eò quòd sicuti eandem ferè cœli plagam cum præcedente obtinet, ita & ab operationibus Hori maximè efficacibus in hac statione denominationem suam inuenit. De hac ita Abenragel.

الدبران هو منزل في برج الثور فهو عين الثور ✡

Id est, *Aldebaran statio Lunæ in signo Tauri est, & vocatur oculus Tauri.* Sequuntur Arabes Astrologos omnes moderni, qui Aldebaran postea pro oculo Tauri sumunt. Græcis dicitur λαμπαδίας, ab insigni videlicet splendore sic dicta. Initium eius 21 gr. Tauri, finis quartus ♊. Genius est هوايل *Huaiel*; statio est fauoris Magnatum.

VI ⲕⲗⲁⲟⲟⲥ ⁘ *Claustrum*; statio Lunæ sic dicta Arabicè الهنعة, nihilque aliud est, quàm duæ stellæ in Geminis, quarum prima, quæ pedes eorum præcedit, Græcis, Gemino teste, πρόπους; altera, ὁ ἐπὶ ποδὸς κεφαλῆς, secundæ magnitudinis, Arabibus راس الجوز *Ras elgieuze*, hoc est, *caput* ♊ dicitur. Has stellas duobus nominibus alijs ab Arabibus descriptas reperio, videlicet فرقلس وافولون *Garakles & Apullun*; quæ res cùm me perplexum redderet, tandem eos huiusmodi Græcis nominibus corruptis Herculem & Apollinem (quibus nominibus τῶν Διδύμων, siue *Geminos* apud Mythologos appellatos lego) indicare voluisse inueni. Incipit hæc statio à quarto gradu Geminorum, & terminatur in decimo octauo eorundem. Genius huius est فيجايل *Phigiaiel*; statio est beneuolentiæ & amoris.

VII ⲕⲗⲁⲣⲓⲁ ⁘ Arabibus الهنعة *Albenaah*, Lunæ statio est, quam Abenragel sic describit:

الهنعة هي منزل القمر في برج التومان جسموها كتف التومان ✡

Albenaah Lunæ statio est, quam vocant scapulas Geminorum. Incipit autem à decimo octauo, & terminatur in trigesimo Geminorum. Genius eius est زساييل *Zisaiel*; statio est acquisitionis bonorum.

VIII ⲡⲓⲙⲁϩ ⁘ id est, *cubitus*, quasi diceres, ⲡⲓⲙⲁϩ ⲛⲧⲉⲡⲉⲕⲱⲛ ⁘ *cubi-*

cubitus Nili, Arabicè ذراع الاسد *Durab Eleſſed, cubitus Leonis*. Ego arbitror hanc ſtationem malè dictam ab Arabibus *cubitum Leonis*, cùm integro adhuc ſigno diſtet. Dicitur igitur ⲡⲙⲁϩⲥⲓ ⲛⲧⲉⲕⲉⲩⲱⲛ id eſt, *cubitus Nili*, eò quòd circa hanc ſtationem Lunæ, Nili incrementa incipiebant comparere in Nilometro, in ſuos cubitos diuiſo; de quibus nos fusè alibi. Incipit autem hæc ſtatio à principio Cancri, & terminatur in 13 eiuſdem. Genius huius eſt حطاييل *Hathaiel*; ſtatio eſt victoriæ in bello.

IX ⲧⲉⲡⲙⲉⲧⲗⲓⲁ *ſtatio deſcenſus* ſeu *influentiæ*, Arabicè النثرة *Alnathreh*; eſt ſtatio Lunæ in ſigno Cancri. ita Abenragel:

النثرة منزل القمر في برج السرطان

Alnathreh Lunæ manſio eſt in ſigno Cancri. Ego puto eſſe duas ſtellas illas, quas Proclus ὄνοις, Latini *Aſellos* vocant. Vide Plinium lib. 18. Initium huius ſtationis eſt decimus tertius Cancri, finis eiuſdem vigeſimus ſextus Cancri. Genius eius eſt طياييل *Tiaiel*; ſtatio eſt infirmitatum.

X ⲡⲓⲁⲧⲙⲟⲥ *ſeipſam parturiens*. Manſio Lunæ Arabibus dicta الطرف *Eltarph*. Occupat totum ſpacium à vigeſimo ſextò gradu Cancri, vſque ad nonum gradum Leonis. Genius eſt بياييل *Biaiel*; ſtatio facilitatis partus.

XI ⲧⲉⲧⲉϩⲏⲓ *Frons*, Arabicè الجبهة *Elgiebhe*; ſtatio Lunæ eſt in Leonis fronte. ita Abenragel:

الجبهة منزل القمر في برج الاسد وهي جبهة الاسد

Algebbet, Lunæ manſio eſt in ſigno Leonis, & eſt frons Leonis. Initium eius nonus gradus Leonis, finis 21 eiuſdem. Genius eius eſt كاكاييل *Kekaiel*; ſtatio eſt reuerentiæ & timoris.

XII ⲡⲓⲭⲱⲡⲓⲟⲛ idem ac ὑπαυχένης; ſtatio eſt, quam Scalæ Author vocat الخرقان *Alcharkan*, alij الزبرة *Alzabre*; vltimamque partem Virginis occupat, id eſt, vigeſimum primum gradum Leonis vſque ad quartum Virginis. Genius eius لعاييل *Laaiel*; ſtatio ſeparationis amicitiæ.

XIII ⲁⲥⲫⲉⲗⲓⲁ *ſtatio amoris*, Arabibus الصرفة *Alſzarphet*; ſtatio Lunæ eſt, de qua ita Abenragel:

الصرفة هي منزل القمر في برج العذري التي هى السنبلة فيرفع البرد

Alſzarphet ſtatio Lunæ eſt in dodecamorio Virginis, quæ & Sanbalet dicitur, tollitque frigus. alij quoque hanc plagam vocant الصامح *Alſzamach*; Græci στάχυν, Latini *Spicam*; de qua ita Aratus: ἡ ἐν χειρὶ φέρει στάχυν αἰγλήεντα. quæ explicans Cicero, ait:

Spicam illuſtre tenens ſplendenti corpore Virgo.

Incipit hæc ſtatio à quarto Virginis, & terminatur in decimo octauo gradu eiuſdem dodecamorij Virginis. Genius eſt مساييل *Maſaiel*; ſtatio pacis & vnionis coniugalis.

XIV ⲁⲃⲓⲕⲓⲁ *ſtatio latrantis*, forſan à Canicula, quæ hoc in dodeca-

decamorio olim occidebat; Arabicè العوا *Algaua*, mansio Lunæ est in dodecamorio Virginis, cuius initium decimus octauus gradus Virginis, finis trigesimus eiusdem. Genius نقوايل *Nakuaiel*; statio diuortij.

XV ϫⲱⲡⲓⲧⲟⲥ ✠ *statio altitudinis*, Arabicè السماك *Alsamak*, Lunæ mansio est in Libra, initium eius o gradus Libræ, finis eius tertius decimus eiusdem. Genius stationis est ككايل *Kekaiel*; statio acquisitionis amicorum.

XVI ϫⲁⲙⲃⲁⲗⲓⲁ ✠ *statio propitiationis*, Arabicè الغفر *Algaphra*, Lunæ statio est in dodecamorio Libræ; incipit à decimo tertio gradu Libræ, & terminatur in 26 gradu eiusdem. Genius عقلايل *Aklaiel*; statio lucri & mercimoniorum.

XVII ⲡⲣⲓⲧⲏⲥⲓ ✠ Arabicè الزنانات *Alzananath*; statio Lunæ est, cuius initium vigesimus sextus gradus Libræ, finis nonus Scorpionis. Genius huius ففايل *Papaiel*; statio latrociniorum.

XVIII ⲥⲧⲉⲫⲁⲛⲓ ✠ *Corona*, Arabicè اكليل *Eklil*; statio Lunæ est, cuius initium nonus Scorpij, finis vigesimus primus eiusdem. Genius مصرايل *Mesraiel*; statio infirmitatum.

XIX ϫⲁⲣⲇⲓⲁⲛ ✠ *Cor*, Arabicè القلب; statio Lunæ est prope cor Scorpij. Genius huius قفعايل *Kephaiel*; statio recuperationis sanitatis. de qua ita Abenragel:

القلب هو منزل القمر في برج العقرب فهي قلب العقرب ✿

Alkolb Lunæ statio est in dodecamorio Scorpij, & vocatur Cor Scorpij. Initium eius vigesimus primus gradus Scorpionis, finis quartus Sagittarij.

XX ⲁⲅⲓⲁ ✠ *Sancta*, Arabicè الشولة *Alschaulet*; statio translationis Caniculæ in cœlum, vnde & ⲥⲓⲱⲧ vocatur. De qua statione peculiari tractatu agitur. Longitudo huius stationis est à quarto Sagittarij vsque ad decimum septimum eiusdem. Hæc statio ab Ægyptijs quoque vocatur ⲥⲟⲗⲉⲕⲁ siue ⲁⲥⲧⲣⲟⲕⲩⲱⲛ ✠. Genius رزايل *Rezaiel*; statio venationis.

XXI ⲛⲓⲙⲉⲣⲉϭ ✠ *Statio gratiæ & iucunditatis*, Arabicè النعايم *Elnaaim* ita dicta, quod lætam produceret segetem; statio hæc principium suum habet à decimo septimo gradu Sagittarij, & terminatur in trigesimo gradu Sagittarij. Genius eius متاسيعل *Setasiel*; statio calamitatum.

XXII ⲡⲟⲗⲓⲥ ✠ *Ciuitas*, Arabicè البلدة *Elbeldeh*; statio Lunæ est intra o gr. & 13 Capricorni. de qua ita Chamus:

البلده هو منزل القمر في برج الجدي بين النعايم ومسعد ✿

Elbeldeh statio Lunæ est in dodecamorio Capricorni inter Elnaim & Meschadt. Genius eius تتايل *Tetaiel*; statio fugæ & exilij.

XXIII ⲱⲛⲉⲧⲱⲥ ✠ id est, *Brachium sacrificij*, Arabicè سعد الذابح *Saad eldababh*. Incipit à decimo tertio gradu Capricorni, & terminatur in 26 gradum eiusdem signi. Genius تتزايل *Tetzaiel*; statio destructionis & expilationis.

XXIV.

XXIV ϣⲡⲉϣⲣⲓⲧⲟⲥ ✠ *Beatitudo*, siue *brachium absorptum*, Arabicè سعد البلع *Saad elbelaa*; statio Lunæ est, quæ incipit à 29 gr. Capricorni, & terminatur in 9 gradu Aquarij. Vocatur hæc etiam ذنب الجدي *cauda Capricorni*, à stella prima primæ mag. in radice caudæ fixa. Genius eius خعاييل *Chachaiel*; statio fœcunditatis gregum.

XXV ϣⲡⲉϣⲛⲉϣⲧⲏⲥ ✠ *Beatitudo beatitudinum*, siue *brachium brachiorum*, Arabicè سعد السعود *Saad elsaaud*; statio Lunæ est in dodecamorio Aquarij, cuius initium est nonus gradus Aquarij, & finis 21 eiusdem. Quidam Arabum hanc plagam vocant quoque فم الحوت *phem elhhaut*, id est, *os piscis*; est enim, vt cum Græcis loquar, στόμα τοῦ ἰχθύος λεγομένου τοῦ μονοζώνου; & videtur ex antiquorum mente sidus hoc potiùs referendum ad piscem meridionalem & solitarium, quàm ad Aquarium. Nos igitur hanc stationem potiùs dicimus occupare eam plagam, quam Græci χύσιν ὕδατος, & ob anfractus, ἀερισδόνη dixêre. Corruptè legitur in Vitruuio hoc loco ἀερμηδόνη, pro ἀερισδόνη; quod doctos notare velim; Hesychius enim expressè ἀερισδόνην interpretatur, τὴν ἀμυδρῶν ἀστέρων χύσιν, id est, *obscuriorum stellarum fusionem*. Genius est دداليل *Dedaliel*; statio affluentiæ bonorum terræ.

XXVI ϣⲡⲉϣϭⲉⲣⲓⲁⲛ ✠ *Brachium absconditum*, Arabicè سعد الاخبية *Saad elachbieh*; statio Lunæ est, quæ incipit à vigesimo primo gradu Aquarij, & terminatur in quarto piscium. Genius صعايئيل *Szaszaiel*; statio voluptatum.

XXVII ⲁⲣⲧⲉⲗⲟⲥ ✠ *Statio prioris germinationis*, Arab. الفرع المقدم *Alphara elmakoddem*; statio Lunæ est, cuius initium est à quarto gradu Piscium, & finis eius in 17 gr. Piscium. Genius eius طاييل *Tatsaiel*; statio siccitatum.

XXVIII ⲁⲣⲧⲉⲗⲟⲥⲓⲥ ✠ *Posterior germinatio*, Arab. الفرع الموخر *Elphara elmuchar*; statio Lunæ est à 17 gradu Piscium, vsque in 30 gradum eiusdem extensa. Genius هرخزييل *Harchaziel*; statio inundationum.

Atq; hæ sunt Nomenclaturæ 28 stationum Lunæ, à veteribus Ægyptijs vsitatæ, quarum ordinem secuti sunt etiam Arabes Brachmanes Indorum Philosophi, vt ex libris eorum patet, vt in Supplemento ad Prodromum dixi loco suprà citato.

PARS

PARS II.

De Aegyptiorum Computu, annique rectè constituendi ratione & methodo.

CAPVT I.

De Origine diuisionis temporum in annos, dies, horas.

AEGYPTIOS primos Mortalium post diluuium, Astronomiæ intendisse, Tempus iuxta Solis & Lunæ cursum in annos & dies diuisisse, intercalandarum dierum rationem detexisse, suprâ ex Plutarcho, Diodoro, Herodoto, aliisque sat superque patuit. Quod vt modò luculentiùs pateat,

Ægyptij diuiserunt annũ in tot dies, quot annis vixit Henoch

Sciendum est, Arcanam Hierophantarum, vti suprà in Astrologia, & in Obelisco Pamphilio fol. 28. innuimus, fuisse traditionem, annum ciuilem Ægyptiorum tot constitisse diebus, quot fuerunt anni dierum vitæ Henoch primi illius ante diluuium Hermeris, quem Arabes Adris, Ægyptij primum Osirim, aut etiam Hermetem dicunt. Habuit autem, attestante sacro Genesis textu, Henoch, postquam translatus est, annos vitæ suæ 365. *Et facti sunt omnes dies Henoch trecenti sexaginta quinque anni.* Cùm verò suprà Hermetem secundum, quem Trismegistum diximus, annum tot dierum constituisse retulimus, verisimile est illum hanc methodum habuisse ex prioris Hermetis monumentis, per Chamum postero Mundo communicatis; quo quidem ciuili Ægyptiorum pleno & simplici anno, non tantùm veteres Astronomi, sed & posteri Mathematici, & potissimùm eorum Princeps Ptolomæus vsi sunt. Alij hoc loco authorem ἐπαγωμένων seu intercalarium aiunt fuisse Aseth trigesimum primum Regum Ægypti. ita Eusebius in Chronico. *Ægyptiorum Regum XXXI. regnauit Aseth annos XX. hic apposuit anno dies intercalares, & illis temporibus, vt aiunt, annus Ægyptiacus 365 dierum proditus fuit, qui antè 360 absoluebatur.* Sed cùm huius rei inuentionem iam suprà Mercurio Trismegisto multò antiquiori attribuerimus, non video, quomodo hæc cohærere possint; cùm à Misraim Ægyptiacæ Monarchiæ fundatore vsque ad Aseth, quem nos cum Mispharmutosi secundo eundem esse dicimus, anni computentur 924. ipso attestante Eusebio: Ἀπὸ τοῦ πρώτου Βασιλέως καὶ οἰκιστοῦ Μεσραὶμ τῆς Αἰγύπτου ἕως τοῦ Κογχάρεως ἔτος ἔσχατον πληροῦνται ἔτη ψ', Βασιλέων κε': A Concharo verò ad Aseth anni iuxta eundem numerentur 224. qui iuncti 700 faciunt 924 annos, adeoque inuentio intercalarium incidat in annos circiter exitus filiorum Israël ex Ægypto; quod nullâ ratione dici debet, aut potest. Si enim Chronico Eusebij ex Manethonis fragmentis computato standum est, dicendum, vel Aseth confusum esse cum alio huius nominis

Eusebius facit authorem ἐπαγωμένων Regẽ Aseth, sed malè.

Rege

Rege, quem nos Maſpharmutoſin II. ſuprà diximus, vel nodus hic intricatiſſimus eſt accuratiùs extricandus. quod vt fiat:

Dico, Aſeth Regem Mercurio ferè Synchronum fuiſſe; nam ante Tutemoſin, ipſum Euſebius ponit tertium; hic Mercurij inuenta, vti curioſus erat, ad incudem reuocans, epagomenas in ordinem redegit, reiectiſque varijs de anni forma rudis ſeculi opinionibus, ſolum hunc tanquam exactiorē retinuit; & vt myſterioſâ eum inuentione adornaret, ſingulos hoſce quinque intercalares dies Deorum nominibus inſigniuit, atq; ex hoc apud poſteros huius machinationis inuentor audiuit; non quòd re vera primus fuerit earum inuentor, cùm formam anni 365 dierum ab Henoch, ſucceſſiuâ traditione, vti diximus, per Chamum traditam, Mercurius primus poſt diluuium euulgauerit. Atque hâc ratione locum hunc, ſaluo meliorum iudicio, intelligendum exiſtimo; hoc enim poſito, & Chronologiæ ordo, & ratio temporis ſcitiùs ſibi conſtabit.

CAPVT II.

De Luſtro Sothiaco, ſeu Caniculari.

AEgyptij experientiâ diuturna obſeruationum cœleſtium paulatim inſtructiores, cùm viderent, annum, quo tunc paſſim vtebantur 360 dierum, Solis in Zodiaci periodo non vſquequaque reſpondere, ſed quinque diebus eandem ſuperare notarent, annum Solarem duodecim Menſibus τριακονθημέροις, id eſt, trecenarijs, & quinque dierum epagomenon appendice in fine anni, ſine vllo quadrante diei definiuerunt; qui deinde ab omnibus verus annus ciuilis habitus fuit. Qui iterum vel fixus fuit, vel vagus & ſolutus; ille vti ciuilibus negotiationibus, ita hic ſacris Hierophantarum actionibus inſeruiebat.

Annus Ciuilis Aegyptiorum 365. dierum duplex, fixus, & vagus.

Itaque annus Ægyptiorum ſimplex & vniformis fuit, ſine vllis horis appendicibus, & biſſextis, quæ quarto quolibet anno tranſacto in Iuliana forma intercalari ſolent. Quapropter ſi cum Iuliano comparetur, poſt annos quatuor Menſium neomeniæ vno die retrocedunt; poſt 8 annos biduo; atque ita paulatim, donec poſt 1460 annos Iulianos euolutos, ad idem caput Iuliani Menſis & diei, vnde profecta fuerat, primi Menſis neomenia reuertatur. Atque hunc annorum circulum quidam vocant Luſtrum caniculare, ſiue ἔτος κυνικὸν, ἔτος Σωθιακόν. Luſtrum caniculare minus eſt Syſtema annorum 4 Ægyptiacorum, dierumque 1460; Luſtrum verò minus Iulianum eſt annorum 4 Iulianorum, dierumque 1461, ſuperatque Ægyptiacum vno die, ob quatuor quadrantium intercalationem. Superat enim annus Iulianus ſimplex Ægyptiacum ſex horis ferè, quæ quatuor annorum ſpacio in 24 horas excreſcentes, diei integri intercalationem efficiunt. Iterum Luſtrum caniculare maius Ægyptiacum, eſt Syſtema annorum Ægyptiacorum 1461, quo interuallo Thoth ciuilis redit ad Thoth Iulianum vnde profectus eſt: Iulianum verò luſtrum caniculare, eſt Syſtema luſtrorum minuſculorum Iulianorum

Annus Aegyptiorum vniformis ſemper.

Luſtrum caniculare ſeu Sothiacum Ægyptiorum minus.

Luſtrum caniculare ſeu Sothiacum Ægyptiorum maius.

365. scilicet annorum Iulianorum 1460, Ægyptiorum verò 1461, quo interuallo Thoth redit ad eundem diem Iulianum. Atque hoc spacium ἔτος κυνικὸν μέγα, siue ἐνιαυτὸς Θεοῦ, id est, *Annum Dei* vocant. Quæ annorum diuisio, appellatioque, non exiguas lites excitauit non ita pridem inter duos magni nominis viros; quam tamen solâ veterum Scriptorum authoritate dirimendam duximus; tantum enim in hac materia, vti abstrusa, ita incerta, credi debet, quantum ex bonis Authoribus probari potest; nè figmentis, propudiosisque commentis locus vllus concedatur. Cardo igitur controuersiæ in hoc versatur: Vtrum Ægyptij præter annum communem Solarem solutum & vagum, lustra quoque quadriennia siue Sothiaca vsurpârint? Secundò, Vtrum ἐνιαυτὸν Θεοῦ siue *Annum Dei*, appellârint? Tertiò, Vtrum ad figendos annos intercalationem adhibuerint? De quibus singulis ordine breuiter tractabo.

Annus Dei apud Ægyptios.

Controuersiæ status contra Ægyptiorum annos & lustra.

Theon Alexandrinus,

Ægyptios igitur anno vago & soluto vsos, hisce verbis Theon describit: Ἐξ ἧς λαμβάνεται ὅτι μὴν καὶ ἡμέρα κατ' Αἰγυπτίους τῇ δὲ πάλιν τῷ τρόπῳ. ἐπὶ γὰρ ὁ καθ' Ἕλληνας, ἤτοι κατ' Ἀλεξανδρείαν ἀιαδιδόμενος ἡμερῶν ἐνιαυτὸν ἡμερῶν ἐστι τξε', καὶ μία τετάρτη, καὶ κατ' Αἰγυπτίους ὡς ἔφαμεν τξε' μόνον. δῆλον ὡς ὅτι κατὰ τέσσαρα ἔτη ἡμέραν προσλαμβάνει καθ' Ἀλεξανδρείαν. *Deinceps vsurpatur Mensis & dies secundùm Ægyptios ad hunc modum. Quoniam enim Græcorum siue Alexandrinorum proprius annus diebus constat 365 cum vna quarta; Ægyptiorum verò 365, duntaxat: perspicuum est quarto quoque anno diem vnum, ad Alexandrinum accrescere.* Quibus in verbis Alexandrinos indicat annum fixum, nimirum Augustæum acciuisse, Ægyptios verò priscos, sine intercalari simplicem annum atque æquabilem egisse. Quæ omnia confirmantur apud Ptolom. in Almagesto. Lustris quoque Sothiacis, quos ἐνιαυτοὺς Θεοῦ, hoc est, *Annos Dei*, appellabant, vsos esse, Censorinus refert his verbis: *Ad Ægyptiorum verò annum magnum Luna non pertinet, quem Græci κυνικὸν, Latini Canicularem vocamus; propterea quòd initium eius sumitur cùm primo die eius Mensis, quem Ægyptij Θωθ vocant, Caniculæ sidus exoritur; nam eorum annus ciuilis solùm habet dies 365 sine vllo intercalari; itaque quadriennium apud eos vno circiter anni die minus est, quàm naturale quadriennium, eòque fit vt anno 1461. ad idem reuoluatur principium. Hic annus etiam annus ἡλιακὸς à quibusdam dicitur, ab alijs Θεοῦ ἐνιαυτός.* Quæ vt intelligantur, obseruandum est, Ægyptios duplicem habuisse computus sui rationem: vnam, quæ ad annos figendos, ac in ordinem redigendos instituebatur, eratque toti Ægypto vnà cum Alexandrinis promiscuè vsitata; quam & in hunc diem vsque obseruant Christiani Coptitæ. Altera propria fuit Sacerdotibus & Hierophantis, vnde & mystica seu hierophantica, & arcana dicebatur, solis, vt dixi, Sacerdotalis ordinis Sapientibus nota, nullâque intercalatione vtebatur, sicuti ciuilis; sed permittebat habenas annis suis, excrescentesque dies & annos certo quodam & mystico artificio Solis rationibus imputabat. Verùm nè quicquam gratis dixisse videamur, dicta proborum Authorum testimonijs iam restat vt declarentur. Primò Geminus peruetus Astronomus in suo de Sphæra libro de dictis Hierophanticis annis ita disserit: Οἱ μὲν γὰρ τὴν ἐναντίαν ἀγωγὴν προέθεντο ἐσχήκασι τοῖς Ἕλλησιν. Οὔτε γὰρ τοὺς ἐνιαυτοὺς ἄγουσι καθ' ἥλιον, οὔτε τοὺς μῆνας, ἢ τὰς ἡμέρας κατὰ τὴν σελήνην, ἀλλὰ ἰδίᾳ τινὶ ὑποστάσει κεχρημένοι, εἰσί, βούλονται γὰρ τὰς θυσίας τοῖς Θεοῖς

Ptolomæus,

Censorinus,

Ægyptij duplicem Computus rationem habuerunt.

Hierophantica computandi ratio apud Ægyptios.

Geminus,

Θυσίας μὴ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ γίνεσθαι, ἀλλὰ διὰ πασῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ ὡρῶν διελθεῖν, καὶ γίνεσθαι τὴν θερινὴν, καὶ χειμερινὴν, καὶ φθινοπωρινὴν, καὶ ἐαρινὴν ἄγουσι. τὸν γὰρ ἐνιαυτὸν ἡμερῶν τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε. δώδεκα γὰρ μῆνας ἄγουσι τριακονθημέρους· καὶ πέντε ἡμέρας ἐπάγουσι, τὸ δὲ μίαν τετάρτην οὐκ ἐπάγουσι, διὰ τὴν προκειμένην αἰτίαν, ἵνα αὐτοῖς ἀναποδίζονται ἑορταί. *Nam Ægyptij contrariam,* inquit, *ac Græci ſententiam ac propoſitum ſecuti ſunt; neque enim annos ad Solem dirigunt, neque Menſes & dies ad Lunam, ſed peculiari quodam fundamento nituntur, ſtudent enim ſacra Deorum non iiſdem anni repræſentare temporibus, ſed ea ipſa omnes anni tempeſtates peragrare volunt, vt idem feſtum æſtiuum ſit, & hybernum, & autumnale, ac denique vernum. Annum quippe dierum obſeruant 365, Menſes verò duodecim tricenarios, addunt his præterea dies quinque; neque quadrantem inſerunt, ob dictam videlicet cauſam, vt ipſis ſolemnia retrocedant.* Atque hoc eſt proprium inſtitutum Hierophantarum, qui de induſtria anno ſuo habenas laxabant, vt ſolemnes dies ac feſtiui nullâ certâ tempeſtate continerentur, ſed per omnes paulatim circumducerentur. Cuius meminit quoque Haly in ſuo Tarich his verbis: Annus vagus Hierophantarum cur. Haly.

وكان لمصر بين السنت اول لحكماهم وكان ثلثمايه وستين وخمس يوما بغير السعات واخره ثلثه مايه وستين وخمس يوما وست سعات لا سوي وهي سنة مشتركه لكل اهل المصر

Fuerunt autem Ægyptijs duo anni: primus fuit Sacerdotum, eratque 365 dierum, abſque adiuncto: alter erat annus 365 dierum, cum additione horarum; & hic erat annus vulgò vſitatus, ſiue toti Ægypto communis. Meminit & huius diſtinctionis Theon Alexandrinus in Canonibus. Verba eius ſunt: Theon.

Ἐπειδὴ γὰρ ὁ καθ' Ἕλληνας, ἤτοι καθ' Ἀλεξανδρείας, ἀποδιδόμενος ἡμῖν ἐνιαυτὸς ἡμερῶν ἐστὶ τξε καὶ τετάρτου, ὁ τι καθ' Αἰγυπτίους, ὡς ἔφαμεν, τξε μόνον, δῆλον ὡς ὅτι κατὰ τέσσαρα ἔτη ἡμέραν μίαν προσλαμβάνει ὁ κατὰ Ἀλεξανδρείας, κατὰ δὲ αυξ' ἡμέρας τξε', τουτέστι κατ' Αἰγυπτίους ἐνιαυτὸν ἕνα, καὶ πάλιν ἅμα ποιοῦσιν, οἵ τε κατὰ τὴν Ἀλεξανδρείαν, καὶ οἱ κατὰ τὴν Αἴγυπτον τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ ἑξῆς τὰς ἡμέρας, καὶ τοὺς μῆνας τοῦ κατ' Αἰγυπτίους χρόνου ὅλον ἐνιαυτὸν προσειληφότες· καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ πάλιν ἀκολούθως. *Quia verò iuxta Græcos, aut Alexandrinos, prout à nobis traditum eſt, annus dierum eſt 365 cum quadrante, iuxta Ægyptios verò ſolùm 365, vt diximus; patet annum Alexandrinum in quatuor annis integrum diem aſſumere; in annis verò 1460. dies 365. hoc eſt, iuxta Ægyptios annum vnum: & rurſus eodem tempore & Alexandrini & Ægyptij annum ſuum ſimul auſpicantur; & toto illo anno dies menſesq́ planè iuxta Ægyptiorum rationem Alexandrini agunt; initio verò ſequentis anni incipiunt Aegyptij quadrantem diei anticipare, & ſic deinceps.* Ex quibus verbis apertè liquet rationis Alexandrinorum & Ægyptiorum in anno inſtituendo, concordia & diſcordia; & cum Alexandrinis quidem certum eſt, illos intercalaſſe quarto quouis anno diem, vt rectè Horus paulò poſt citandus, & ex illo Guilielmus Langius in doctiſſimo opere de annis Chriſti oſtendit fol. 217. Quæ omnia probat Diodorus l. 1. *Thebani vetuſtiſſimos ſe omnium mortalium eſſe prædicant, apud quos omnium primos philoſophia, & exactior Aſtrologia ſit inuenta: nam dies non ad Lunæ, ſed Solis motum exigentes, tricenos menſibus dies tribuunt, & poſt duodecimum quemque menſem quinque dies cum quadrante intercalant, eoque pacto circulum annuum abſoluunt.* Quæ Strabo quoque iiſdem ferè verbis attigit l. 17. vbi cùm de Sacerdotibus Thebanis loquitur, hæc Langius. Diodorus.

Strabo. inter alia producit. *Horum institutum hoc est, dies non iuxta Lunam, sed iuxta Solem agere, ita vt tricenarijs duodecim mensibus appendices addant quot annis dies quinque: porrò cùm ad totius anni complementum particula diei quædam excurrat, certam periodum componunt ex integris diebus & annis integris, quæ portiones singulorum annorum residuæ diem conficiunt.*

Lucianus. Hic mirum in modum nonnulli contendunt, Ægyptiorum annos, Lunares fuisse, ex illo Luciani persuasi, qui lib. de Astrologia ita differit: Καὶ οἱ μὲν ἐστὶ σφίσι μεῖζον ἡ σεληναίη καὶ ἡ ταύτης ἀναστροφὴ ἐγένετο. ἔτεος καὶ ἥλιος, καὶ τοῦ ἡλίου περιφορῆς. *Atque hi quidem* (Ægyptij) *Lunâ, eiusq; conuersione menses metiuntur; annum verò Sole, eiusque circuitu definiunt.* Quod vt exponatur, Sciendum est, quòd vti varia fuit varijs in Aegypto religio, ita Mensium quoq; ratio diuersa fuit. Nonnulli enim veterum Aegyptiorum cùm Lunam singulis Mensibus Orbem suum conficere notarent, hunc Orbem pro anno vsurparunt, ita vt Mensis Lunaris, quo Luna Zodiacum transit, ipsis annus Lunaris dictus sit. Cùm autem viderent, hanc Computus sui rationem institutis suis contrariam, ea relicta nunc bimestrem, nunc trimestrem, aut quadrimestrem posuerunt. Cùm verò nec sic ipsis in temporum distributione satisfieri viderent, annũ Lunarem præcisè 360 dierum fecère, ita vt singuli Menses 30 dierũ præcisè 12 signis Zodiaci responderent. Sed audiamus Censorinum: *Et in Aegypto quidem antiquissimum fuerunt annum bimestrem fuisse; post deinde à Pisone Rege quadrimestrem factum; nouissimè annum ad 12 Menses & quinque dies produxisse.* Cui consentit illud Authoris Hebræi lib. de Moledim:

Ægyptiorum aliquorum annus Lunaris, bimestris, trimestris, &c.

Censorinus.

אמרו ח"ל שמקדם חשבו השנים לפי דרך המצריים ר"ל שחשבו השנים לפי מחזות ונכתב בספרי חשבונות שאבינו אברהם מסר למצריים זה דרך:

Dicunt Rabbini nostri bonæ memoriæ, quòd olim computabant annos suos secundùm rationem Aegyptiorum, id est, quòd computabant annos suos iuxta cyclos Lunares; & scriptum est in libro computus, quòd pater noster Abraham benedictæ memoriæ hanc rationem dederit Aegyptijs. Ex his clarè patet, Aegyptios iuxta cyclos quoque Lunares annos suos instituisse, non omnes, sed nonnullos Nomos Lunæ cultui addictiores; maiorem tamen Aegypti portionem Solaribus annis vsam, testantur ea quæ paulò antè produximus, & luculentiùs in sequentibus patebit. Sed vnde digressi sumus, reuertamur.

Ægyptiorum alij vtebantur annis Lunaribus, alij Solaribus.

Vtrumque Dei annum dictum esse, ex Authoribus nobis iam probare incumbit. Atque ex Censorino quidem paulò antè probatum est. Iam verò testem omni exceptione maiorem adducimus Horapollinem, qui de hieroglyphica anni repræsentatione agens ita differit lib. 1. c. 5. Ἔτος δὲ ἐνιστάμενον γράφοντες τέταρτον ἀρούρας γράφουσιν. ἔστι δὲ μεῖζον γῆς ἡ ἄρουρα πηχῶν ἑκατόν. βουλόμενοί τε ἔτος εἰπεῖν, τέταρτον λέγουσιν. ἐπειδή φασι κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἄστρου τῆς Σώθεος, μέχρι τῆς ἄλλης ἀνατολῆς τέταρτον ἡμέρας προστίθεσθαι. ὡς εἶναι τὸ ἔτος τοῦ Θεοῦ τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν. ὅθεν καὶ διὰ τετραετηρίδος περισσὴν ἡμέραν ἀριθμοῦσιν Αἰγύπτιοι, τὰ γὰρ τέσσαρα τέταρτα ἡμέραν ἀπαρτίζει. *Instantem*, inquit, *annum significantes, arui quartam partem pingunt. Est autem* ἄρουρα (vnde Latinis aruum dicitur) *terræ mensura centum complectens cubitos. Itaque annum volentes dicere, quartum dicunt, eò quòd ab vno, vt tradunt, sideris, cui nomen Sothis est, ortu ad alterum, quarta sit interiecta diei pars; vt sit Annus Dei dierum 365. Quamobrem &*

Horapollo.

quar-

quarto quoque anno superuacuum diem computant atque intercalant Aegyptij, quatuor siquidem diei quadrantes, diem perficiunt. Cùm igitur Aegyptij Solem Deum dicant, mirum non est, Solarem annum ἔτος Θεῦ, Coptè ϯⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛⲫϯ, vel ἔτος τῆς κράσεως ϯⲣⲟⲙⲡⲉ ⲫϯ dictum esse. Osiridem enim, siue Solem, Plutarcho teste, μέγαν Θεὸν ab Aegyptijs dictum, Isidemque Lunam, notius est, quàm dici debeat. Vnde & Apion Historicus Osiridis, seu Serapidis simulachrum ex nouem cubitorum Smaragdo, conflatum stupendo apud eos miraculo commemorat. Quæ omnia huic Solari Numini Osiridi honorem præ cœteris habitum, ostendunt. Annus Dei idem quod annus Solis apud Ægyptios. Plutarchus. Apion Historicus.

Iam verò (quod grauioris est difficultatis) cur annum communem per quartam arui partem, quæ centum duntaxat cubitos complectebatur, expresserint, & eundem annum τέταρτον, quasi quadrantem dicentes, nominârint, breuiter declarandum est. Cùm enim Horus duplicem annum hoc citato loco describat, vnum minorem 365 dierum, alterum κυνικὸν Canicularem, qui quatuor annos Solares comprehendebat, vno insuper die intercalari addito; hunc annum ex ortu Sotheos quater repetito definiebant, ita vt trecentis & sexaginta quinque diebus absolutis, sex præterea horæ ad cursum, qui ex motu Solis definitur, singulis annis adderentur, illæ verò post quatuor annorum conuersionem diem solidum efficerent. Ægyptij inquam, quarto demum anno Sotheos diem vnum intercalabant, & solidum annum tunc absolutum putabant (quod erat reuera quadriennium, ciuili quadriennio vno die maius) quem Græci κυνικὸν, Latini, vt benè notat Censorinus, Canicularem, Coptitæ ϯⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛⲥⲱⲑϯ vocant, eò quòd initium illius sumatur cùm primo die eius mensis, quem Aegyptij Θώθ dicunt, Sothis exoritur. Nam eorum annus proprius Solaris solutus & vagus solus habet dies 365, sine vllo quadrante. Itaque quadriennium vno circiter die minus est, quàm naturale quadriennium, eòque fit, vt anno 1460 ad idem ferè deuoluatur principium omninò. In Horo igitur annus vertens pro ciuili sumitur, eumque quarta arui parte denotant, & annum volentes dicere, τέταρτον, *quadrantem* dicunt. Quorsum hoc, nisi quia sex horæ quarta diei pars sunt? & sicuti præterea ciuilis annus quarta pars Lustri Canicularis, siue Sothiaci; ita magni anni quarta pars sunt 365, anni, quæ in quatuor ducta producunt 1460, magnum illum annum Canicularem, quem suprà definiuimus Systema annorum Aegyptiacorum 1460. Iterum sicuti singulis simplicibus annis accrescunt sex horæ, quæ post quadriennium integrum diem artificialem, ita singulis 365 annis accrescunt 91. dies, cum vna quarta, quæ post 1460 excrescit in annum integrum magnum Canicularem, quem Systema annorum 1461 definiuimus. Hanc autem rationem pulchrè subintexuit Horapollo, cùm dixit: Μετὰ τὴν ἀνατολὴν τῆς ἄστρου τῆς Σώθιος μέχρι τῆς ἄλλης ἀνατολῆς τέταρτον ἡμέρας προστίθεσθαι. *Ab vno Sotheos ortu vsque ad alterum [præter annum] quartam diei partem adiungi;* ex quo, inquit, *quarto quoque anno superuacaneum diem computant.* Quem Cynicum Alexandrini, Coptitæ Sothiacum, aut etiam Hermeticum appellant, ab Hermete eius primo Annus communis cur per quartam arui partem significatur. Annus duplex apud Ægyptios. Horapollo.

Hermes sub specie Canis pingitur.

mo institutore, quem & sub specie Canis pingebant, & in Cœlum traductum, sub specie Sothis fulgere credebant. Vides igitur, quomodo Sacerdotes fixerint annos suos, & quâ ratione habenas ijsdem laxarint; fixerint videlicet iussu Principum ad ciuilium actionum directionem; laxauerint verò, ob rationes mysticas suprà ex Gemino allatas. Atque hic annus eorum solidus, ciuilis, quatuor annorum erat spacio definitus, quo Eudoxus periodos, tempestatumque ambitus putabat confici; cuius & Plinius meminit his verbis: *Omnium quidem, si libeat obseruare minimos ambitus, redire easdem vices quadriennio exacto, Eudoxus putat, non ventorum modò, verùm & reliquarum tempestatum magna ex parte; estq; principium Lustri eius semper intercalari anno Caniculæ ortu.* Quibus quidem nihil clariùs dici potest. Cui consona quoque sunt ea, quæ Horapollo adfert lib. 2. hieroglyph. cap. 85. vbi annum Aegyptium quatuor annis constare expressè dicit his verbis: Ἄνθρωπον ζήσαντα τέλειον βίον θέλοντες δηλῶσαι, κορώνην ἀποθανοῦσαν ζωγραφοῦσιν, αὕτη γὰρ ζῇ ἑκατὸν ἔτη κατ' Αἰγυπτίους. τὸ δὲ ἔτος τεσσάρων ἐνιαυτῶν. *Eum,* inquit, *qui legitimam hominis ætatem vixerit, volentes monstrare, Cornicem mortuam pingunt; hæc enim 100 annos iuxta Aegyptios viuit. Constat autem annus Aegyptiacus quatuor annis vsitatis.* Author Scalæ magnæ expressè dicit:

Annus fixus, & vagus Sacerdotum Ægyptiorum.

Plinius.

Horapollo.

Author Scalæ.

الشهور القبطيه اثنا عشر سنتهم ثلثمايه وخمسه وستين يوما خمس النسي
ويوم الكبيس في كل اربع سنين بدو السنه النوروز وهي لفظه فارسية ☼

Intercalatio adhibita in anno Aegyptiorum.

Menses Coptitarum 12, & annus eorum 365 dierum cum 5 diebus Nisi, & singulis quatuor annis dies intercalaris initium anni Neuruz, quæ est vox Persica. Quibus ijsdem respondet Coptica Lectio ibidem.

ⲡⲓⲁⲃⲟⲧ ⲙ̀ⲙⲉⲧⲣⲉⲙⲛ̀ⲭⲏⲙⲓ ⲓ̅ⲃ̅ ⲡⲓⲉ̅ ⲛ̀ⲉ̀ϩⲟⲟⲩ ⲛ̀ⲉⲡⲁⲅⲟⲙⲉⲛⲟⲛ ⲡⲉϩⲟⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉ
ⲡⲓⲑⲉⲥⲓⲥ ⲕⲁⲧⲁ ⲣⲟⲙⲡⲓ ⲇ̅ ⲧⲁⲣⲭⲏ ⲛ̀ϯⲣⲟⲙⲡⲓ ϯϩⲟⲩⲓⲧ ⲛ̀ⲧⲉ ϯⲣⲟⲙⲡⲓ

Hoc est, *Menses duodecim Coptici, & quinque dies* ἐπαγόμεναι, *dies intercalationis singulis quatuor annis initio anni, videlicet Neurùz.* Quæ confirmat alius quidam manuscriptus Arabicus de Computu Coptitarum tractatus, quem mutuum concessit insignis vir Abrahamus Ecchelensis amicus meus singularis, qui ita de anno Coptitarum disserit:

M.S. Arabicus liber de Computu Coptitarum.

والسنه الشمسيه اكثر العلما يعتقدون انها ثلثمايه وخمس وستون يوم وربع
قوا من اجل ما يروه من الشهور المرتبه في العلم اعني الشهور القبطي التي بدوها
توت وبابه او شهور الروم والسريان التي بدوها ايلول وتشرين وان هذا الترتيب رتبوه
اولاد ادم من اول ايامهم ☼

Annum Solarem multi Sapientum credunt esse 365 dierum cum quadrante simpliciter; ideoq; menses in hoc Mundo ita ordinatos esse, vt initium v. gr. mensium Coptitarum, sit mensis Thoth & Paophi, vel initium mensium Graecorum, aut Syrorum initium sit Ellul & Tisrin; & dicitur, quòd hæc ordinatio facta fuit à filijs Adam ab initio dierum. Quibus quidem annus Solaris cum appendice quinque horarum, antiquitùs clarè describitur. Quâ ratione autem Antiqui intecalationem instituerint, sequitur:

واسسوا قياسها على ان السنه الشمسيه ثلثمايه وخمس وستون يوما وربع
يوما

يوما سوا ولذلك يجتمع الربع في كل اربع سنين فيصير يوما ولذلك يكبسوا السنة الرابعة تكون ثلثماية وستة وستون يوما ☼

Et fundantes fixerunt annum, ita vt annus Solaris esset 365 dierum cum quarta diei æqualiter, & ideo colligentes hanc quartam singulis quatuor annis confecerunt vnum diem intercalantes eundem constituerunt 366 dierum. Verùm si cuipiam necdum satisfactum esset citatis locis, illi producimus Diodorum Siculum suprà etiam citatum, qui de Thebanis loquens ita disserit: Τὰς γὰρ ἡμέρας οὐκ ἄγουσι κατὰ σελήνην, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἥλιον τριακονθημέρους μὲν τιθέμενοι τὰς μῆνας, πέντε δὲ ἡμέρας καὶ τέταρτον τοῖς δώδεκα μησὶν ἐπάγουσι, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸν ἐνιαύσιον κύκλον ἀναπληροῦσι. *Dies*, inquit, *non sumuntur iuxta Lunam, sed Solem, ita vt singulis mensibus 30 dies attribuant, & quinque dies cum quadrante duodecim mensibus inserant, & hâc ratione totum cyclum anni complent.* Erat igitur Ægyptijs præter annum vagum & solutum, fixus quoque & embolismæus maximè in vsu, cùm sine eo maximas in rerum publicarum administratione confusiones oriri necesse esset. Imò hanc intercalationem tantum abest, vt à Græcis primùm & Latinis acceperint Ægyptij; vt potiùs Græci ab ijsdem Ægyptijs primò didicerint veram anni rationem, & intercalationis methodum. Verùm nè quisquam verbis tantùm me agere existimet, pro me habeo grauissimum & maximæ fidei Authorem αὐτόπτην Strabonem, qui in 17 libro circa medium, Eudoxum hanc intercalandi diei & anni rationem ab Aegyptijs acceptam in Græciam primum intulisse his verbis docet: Συνανέβη γὰρ δὴ τῷ Πλάτωνι ὁ Εὔδοξος δεῦρο, καὶ συνδιέτριψαν τοῖς ἱερεῦσιν ἐκεῖνος ἐνταῦθα τρισκαὶ δέκα ἔτη· ὡς εἴρηταί τισι· περιττοὺς γὰρ ὄντας κατὰ τὴν ἐπιστήμην τῶν οὐρανικῶν, μυστικοὺς δὲ καὶ δυσμεταδότους τῷ χρόνῳ, καὶ ταῖς θεραπείαις ἐξελιπάρησαν. ὥστε τινὰ τῶν θεωρημάτων ἱστορῆσαι, τὰ πολλὰ δὲ ἀπεκρύψαντο οἱ Βάρβαροι. οὗτοι δὲ τὰ περιτρέχοντα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς μόρια ταῖς τριακοσίαις ἑξήκοντα πέντε ἡμέραις εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐνιαυτοῦ χρόνου παρέδοσαν. Ἀλλ' ἠγνοεῖτο τέως ὁ ἐνιαυτὸς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν. ὡς καὶ ἄλλα πλείω. ἕως οἱ νεώτεροι Ἀστρόλογοι παρέλαβον παρὰ τῶν μεθερμηνευσάντων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν τὰ τῶν ἱερέων ὑπομνήματα, καὶ ἔτι νῦν παραλαμβάνουσι τὰ ἀπ' ἐκείνων, καὶ τὰ τῶν Χαλδαίων. Hoc est: *Etenim Eudoxus cum Platone eò profectus est; & ambo cum Sacerdotibus annos 13 sunt versati, vt nonnulli tradiderunt. Isti Sacerdotes cùm rerum cœlestium scientia præstarent, cæterùm arcanam eam seruarent, neque cum quoquam communicare vellent; tamen & tempore, & obsequio deuicti, nonnulla præcepta enarrauerunt, cùm plurima interim Barbari occultarent. Ij excurrentes diei ac noctis particulas supra 365 dies ad anni complementum, tradiderunt. Ignorabatur annus eo tempore apud Græcos, quemadmodum & alia permulta; donec iuniores Astrologi ab ijs ea acceperunt, qui Sacerdotes monumenta in linguam Græcam transtulerunt, & adhuc tùm ab illis, tùm à Chaldæis accipiunt.* Ex quibus clarè patet multò ante Alexandri Magni in Aegyptum irruptionem, Aegyptios sciuisse, & vsurpasse ἐμβολισμὸν anni ex quatuor diei quadrantibus excrescentis; imò Eudoxum secretum ab Hierophantis, quà muneribus, quà obsequijs deuictis acceptum Græcis primùm tradidisse.

Diodorus Siculus.

Intercalandi rationem ab Ægyptijs acceperunt Græci.

Strabo.

Eudoxus ab Ægyptijs accepit intercalandi rationem.

Præter hunc annum fixum, ciuilibus actionibus destinatum, alium, vt dixi, annum habebant, qui solus cognitus erat Sacerdotibus, quem & annum Dei vocasse partim probauimus, partim paulò post probabitur; eratque quadruplex. Primus erat annus ex quatuor anni quadrantibus, seu

Annus Dei Hieromantarum quadruplex.

Primus annus Dei seu Lustrum Caniculare.

seu quatuor trimestribus spacijs conflatus, quem & annum Hori appellabant. ita Censorinus loco sæpiùs citato his verbis: *Sunt qui tradunt, hunc annum trimestrem Horum instituisse, eoq; Ver, Æstatem, Autumnum, & Hyemem ὧρας, & annum dici, & Græcos annales ὧρους, eorumq; Scriptores ὡρογράφους.* Porrò annum quoque fixum, & Lustrum Caniculare, seu Sothiacum, ἐνιαυτὸς Θεοῦ appellatum, ex Horapolline & Censorino probatum est, quorum sententiam confirmat Haly Chronographus Arabum his verbis:

Haly.

وعند المصريين الكبيرة هي مركبة من اربع سنين بسيطين ويسموها سنة
الله لان كل وحدة منهن مرسومة بسم الالهم

Porrò annus magnus Ægyptiorum compositus est ex quatuor simplicibus annis, quem & annum Dei dixerunt, quia vnusquisque eorum nomine alicuius Dei insigniebatur. Quo quidem testimonio nihil illustriùs dari potest. Hinc Persæ occasionem quoque sumpsisse videntur, annum illum magnum 1440 annorum denominandi سالخوداي *Salchudai*, hoc est, annum Dei, & mensem siue duodecimam partem huius magni anni mensem magnum, μῆνα μέγιστον, Persicè بزورج ماه *Bozurab mahe*, Chaldaicè סחרא *Sabara*, corruptè Sarus, vnde & Sari Chaldæorum. Si enim 120 anni ciuiles sunt vnius mensis, duodecim huiusmodi menses, qui sunt anni 1440, erunt vnus annus maximus. Dicebatur autem Persicè سالخوداي *Salchodai*, ἔτος Θεοῦ, à diebus mensium Dijs Persicis ἐπωνύμους, vt alibi declarabimus. Vides igitur, & Persas Aegypto vicinos, annos suos ad Aegyptiorum imitationem coordinasse, vt qui mysterijs & disciplinis mysticis, ijs essent similes, annorum disponendorum rationibus non discreparent. Quod igitur nobis est spacium temporis inter duos bissextos comprehensum, videlicet Lustrum, seu quadriennium Iulianum, hoc Aegyptijs erat Lustrum Sothiacum siue Caniculare, vtrumque 1460 dierum, post quorum euolutionem vnius diei conflati ἐμβολισμὸς contingebat, vt ex suprà citatis Græcis, Arabibus, Latinis, Hebræis probatum est.

Persæ ab Ægyptijs acceperunt rationem disponendi annum

Lustrum Sothiacum seu Caniculare quid.

Intercalandi ratio Aegyptiorum declaratur.

Vnum hoc loco quispiam mirari forsan posset, quomodo Aegyptij post singula, tam parua, quàm magna lustra, dies & annos intercalârint, cum tamen constet, Aegyptios præ cæteris omnibus ἐμβολισμὸν maximè odio habuisse, vtpote mysticæ festorum solemnium dispositionis perturbatorem. Quod & ex Scholijs Germanici hisce verbis ostenditur: *Deducitur autem Apis à Sacerdote Isidis in locum, qui dicitur Ἄδυτος, & iure iurando adiguntur, neque mensem, neque diem intercalandum, quem in festum diem immutarent, admissuros, sed 365 dies præterea sicuti institutum est ab antiquis.* Ex hoc loco Authores magni nominis occasionem acceperunt, omnem Aegyptiacam intercalationem negandi. At respondeo, hoc loco non intelligendam anni dispositionem ciuilem Aegyptiorum, qui cum Alexandrinorum Græcorumque ciuili idem habebatur, vt ex superiùs citatis Authoribus patet; sed Hierophanticam seu mysticam illam Sacerdotum, qui in arcana dispositione sacrorum, quæ in honorem Deorum instituebantur, consistebat; & sicut in omnibus mysterijs silentio supprimendis iure iurando tenebantur, ita & in hac mystica annorum dispositione; qui vti

cum intercalari consistere non poterat, ita eam quoque tanquam mysticis sacris repugnantem abominabantur. Cùm enim αἱ ἐπαγόμεναι siue dies Nisi, alicuius Dei cognomines sint, atque eodem die natales eius, cuius cognomines erant, celebrarentur; si sexta ἐπαγομένη accederet, cui Deo dicaretur, cuius Dei Epocham celebrarent? erant autem, vt in Prodromo ostendimus, Θεῶν γενέθλια.

ⲟⲩⲥⲓⲣⲓⲥ + ⲓⲥⲓⲥ + ⲛⲉⲫⲑⲏⲛ + ⲧⲉⲫⲱⲛⲉⲥ + ⲁⲡⲟⲫⲣⲁⲥ +

teste Plutarcho: Si igitur sexta ἐπαγομένη accederet, duæ ἀποφράδες siue nefastæ continuæ forent; quod erat contra institutum Hierophantarum. Habenas igitur ei laxabant consultò, vt annorum 1460 curriculo expleto, Dij patrij totum Orbem peragrasse dici possent, vt & Plutarchus haud obscurè docet in libro de Osiride & Iside. Confecta autem dicta periodo, neomenia Lustri canicularis incipiebat ea nocte, quæ post meridiem quinque dierum Nisi sequebatur, oriente Canicula ἀκρονύχως nocte quæ Thoth præcedebat, totusque ille annus vocabatur Σῶθις. Anno sequente eadem nocte quæ Thoth antecedebat, obseruantes ortum Caniculæ, qui non vespere vt primo anno, sed mediâ nocte oriebatur, tunc incipiebat annus Lustri secundi. Anno tertio ortus Caniculæ ante Solem eminebat, & hinc tertius Lustri annus incipiebat. Quarto anno Canicula non poterat videri, quia in meridie Aegypti in contraria parte alterius hemisphœrij oriebatur; itaque à meridie Thot incipiebat quartus annus Lustri. Ita inter singulos Lustri annos vnius diei quadrans erat interiectus, & sine vlla diei integri ἐμβολισμῷ. Sed sensim vnus dies subrepebat. Tota igitur controuersia inter Authores orta videtur, quòd Ægyptiorum ciuilem computandi rationem, ab Alexandrina diuersam, quam nos eandem dicimus, arbitrarentur. Sicuti enim fixus annus Ægyptiorum cum Alexandrino idem est; ita vagus, solutus, & ἀνεμβόλιμος penes solos Sacerdotes & Astronomos Ægyptios resedit, vti fusè in præcedentibus probatum est: & Geminus c. 6. asserit luculenter, festum Isidis, quod Eudoxi temporibus hybernis conuersionibus conueniebat, postea suo tempore mense integro inde distitisse; quod factum non fuisset, si Aegyptijs fixus tantùm fuisset annus, non vagus & solutus. Nam vt ipse Geminus citato loco testatur, in 4 annis vno die Aegyptij deficiunt à Sole; in 40 annis, decem; totidem itaque diebus festa eorum anticipabant, nè secundùm eosdem anni quadrantes continerent; ita quidem, vt 120 annorum spacio 30 dierum, id est, mense integro anticipent festa, respiciendo tùm ad annum Solis, tùm ad quadrantes. Hinc, inquit Geminus, erratum illud quod apud Græcos circumfertur, cùm propter temporis longitudinem approbatione dignum sit habitum, etiam ad nostra vsque tempora pro vero creditum fuit. Putant enim plurimi Græcorum in festum Isidis secundùm Aegyptios, & secundùm Eudoxum, hybernas conuersiones incidere; quod omninò falsum est; mense enim toto festum Isidis distat ab hybernis conuersionibus. Fluxit autem error ille ex causa prædicta; nam ante 120 annos contigit vt festum Isidis in ipsis hybernis conuersionibus ageretur; in annis autem quatuor vnius diei fiebat variatio; hic itaque

Plutarchus.

Lustri canicularis neomenia quando incipiebat.

Quomodo Aegyptiorum festa per omnes anni dies vagabuntur.

Diodorus. in lingua, quæ Syrius propriè & Canis nuncupatur. Vnde Diodorus l. I. Bibl. inter titulos Isidis hæc ponit:

Ἐγώ εἰμι ἐν τῷ κυνὶ ἐπιτέλλουσα.

Ego sum in astro Canis fulgens.

Quòd autem Manilius dicit, in huius sideris exortu Aegyptios σημειοῦσθαι περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μελλόντων, id est, *prognosticon facere de ijs, quæ toto anno futura sunt*; alludit ad καλενδολόγια, quæ nos vulgò Almanach vocamus, mosque iste, vt apparet, ab Aegyptijs promanauit ad Græcos. Sed vt ad institutum reuertar, hoc vnicum dico, si nullum aliud argumentum huius denominationis esset, certè illud ad rem demonstrandam sufficiens foret, quod Coptitæ & Aethiopes dictum quadriennium in hunc diem obseruent. Sicuti enim Veteres singulos illius annos nomine Dei alicuius appellabant, ita & dicti populi eiusdem quadriennij singulos annos, non quidem nomine profani Dei, sed quatuor Euangelistarum nominibus indigitant, ita vt primus à bissexto vocetur Matthæus, alter Marcus, tertius Lucas, quartus Ioannes: quod & Computus Coptus his verbis describit:

Coptitæ & Aethiopes quatuor Lustri annos 4 Euangelistarum nominibus appellant

يوم الكبيس في كل اربع سنين ولكل وحدة منهم يسموا باسم اربع انجيليين ✿

Dies intercalaris singulis annis quatuor euenit, & vnumquemque ex ijs denominant nominibus quatuor Euangelistarum. Expressiùs hoc videtur in Computu Ecclesiæ Aethiopicæ, in quo Author docens modum inueniendi annum Euangelistarum, ita procedit:

ለአዘ:ትእምር: ዓመተ:ወንጌላውያን: ዓመተ::ምሕረት:
ወጕጽ:ትክፍል:ወበ፬:ትገብር:: ወ1የቀገበ::
ዩቲ ወሕ፡ ወ2 ዮ ቀዓስ:ዕረቀስ:ወ3ዮቀዓስ: ሉቃስ:
ዐእዮ ዕሪዮ:ክ ፈለ:ለዐለጀ::4 ዮሐንስ::

Hoc est, *Vt scias annum Euangelistarum, Annum gratiæ per 4 numerum diuide; quòd si reliquum fuerit* 1, *erunt dies Matthæi; si* 2, *dies Marci; si* 3, *dies Lucæ; si autem æquata fuerit diuisio per* 4, *tunc dies Ioannis*. Ita Veteres primum annum vocabant Sothin, alterum Isin, tertium Serapidem siue Osiridem, quartum Horum, vt benè quoque notat Scaliger. Annos igitur ab Aera Nabonassari diuidentes per quatuor, inueniebant annum Deo conuenientem, eâ prorsùs ratione quâ Aegyptij Coptitæ & Abyssini diem Euangelistarum.

Verùm vt Lector anni tùm fixi, tùm vagi, tùm Lustrorum maioris minorisque rationem exactiùs cognoscat, hoc loco Cyclicum totius anni Systema disposuimus; in quo extrinsecus circulus fixi anni rationem obtinet, intrinsecus verò in formam orbis circa centrum suum mobilis, anni soluti & vagi formam exhibet. Cui festa Aegyptiorum, quæ singulis

lis mensibus occurrunt, ex varijs Authoribus collecta apposuimus; ex cuius applicatione ad primum diem mensis Thoth, disces primi vagi anni diem & annum, festorumque toto eo anno situm; elapso verò anno, applicatio primi diei Thoth ad secundum diem mensis Thoth, monstrat omnium festorum eo anno occurrentium situm & dispositionem; & sic dato quolibet anno, si scire desideres situm & dispositionem festorum Aegyptiacorum eo anno conuenientem, applicabis dato anno primum diem Thoth interiori rotæ, ad datum diem vel annum in exteriori limbo, & habebis intentum. Nota tamen hoc loco, quòd sicuti Lustrum caniculare ex quadriennio compactum dies 1460 notat, ita magnum Lustrum caniculare annos istius cycli notat; siquidem iuxta suprà allegata annus ciuilis est 365 dierum, quæ ducta in 4, 1460 dies conficiunt, quot nimirum quadriennium Sothiacum dies continet; 4 verò ducta in 365 annos, producit magnum illud Lustrum caniculare 1460 annorum curriculo comprehensum. Extrinsecus itaque circulus in 365 gradus diuisus tàm diebus quadriennij Sothiaci, quàm annis magni Lustri applicari potest; vt proinde mirum Aegyptij in tam pulchra dispositione ingenium monstrarint. Festa siquidem quæ magno Lustro conueniebant, illa eadem minori Sothiaco ex 1460 diebus conflato, accommodabantur; ita quidem, vt Dij non tantùm magnum illum Orbem spacio 1460 annorum circuire censeantur, sed & minorem dierum Orbem quadriennio comprehensum, circuisse dici possent; atque adeo Hierophantæ cultum Dijs debitum, cùm in magno illo Lustro ob vitæ breuitatem exhibere non possent, illum in Lustro dierum 1460, Dijs exhiberent. Nunc sacra & vsum rotæ exponamus.

Primus itaque mensis Thoth, Ægyptiacè nihil aliud significat, nisi Mercurium, quem Ægyptij nunc Thoth, nunc Thoyth, teste Eusebio. Phœnices Tautum, Sacerdotes verò Σιώθ, quasi dicas, Canem, nominant; vt proinde non immeritò primus Ægyptiaci anni mensis Mercurio tanquam dispositionis annuæ Authori & inuentori, à priscis dicatus sit; de quo fusiùs lege Diodorum l. 2. c. 11. Eusebium & Herodotum. Erat autem in hoc mense potissimùm sacra Mercurio dies duodecima. Sed audiamus Plutarchum: Τῇ μὲν γὰρ ἐνάτῃ ἐπὶ δεκά τοῦ πρώτου μηνὸς ἑορτάζοντες τῷ Ἑρμῇ, μέλι καὶ σῦκον ἐσθίουσιν, ἐπιλέγοντες, γλυκὺ ἡ ἀλήθεια. *Inde vigesima secunda die primi mensis festum agunt Mercurio, mel & ficus comedentes, dicendo, dulcis est veritas.* — Mensis I Thoth. Diodorus. Eusebius. Herodotus. Plutarchus.

In secundo mense, quem Paophi dicunt, baculorum Solis natalia 22 die celebrantur, ita Plutarchus lib. de Osir. & Isid. Τῇ δ᾽ ἑβδόμῃ φθίνοντος τοῦ Παωφὶ βακτηρίας ἡλίου γενέθλια, ἑορτάζουσι μετὰ τὴν φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν. *Vigesima secunda die mensis Paophi post equinoctium autumnale, festum diem celebrant, tum Solis baculos natos dicentes.* Quo, teste Plutarcho, innuunt, baculo veluti fulcro quodam, quo sustentetur. Solem, vtpote qui ob descensum obliquum versus Tropicum brumæ caloris & luminis aliquam diminutionem passus sit, indigere. Sexta verò die huius mensis, partum Harpocratis celebrant; quæ hisce verbis Plutarchus citato loco memorat: Διὰ καὶ λέγουσι, τὴν Ἶσιν αἰσθομένην ὅτι κύει, περιάψασθαι φυλακτήριον, ἕκτῃ μηνὸς ἱσταμένου Φαωφί. Τίκτεσθαι δὲ τὸν Ἁρποκράτην — Mensis 2 Paophi. Plutarchus. Plutarchus.

τὴν

τὴν περὶ τροπὰς χειμερινὰς ἀτελῆ καὶ νεαρόν.. *Ideo dicitur, Isin se grauidam dum sentiret, appendisse sibi amuletum; sexta die mensis Paophi, & peperisse Harpocratem, sub solstitium hybernum, imperfectum ac recentem.* quòd scilicet tum præuij flores & germina prima nascantur; ideoque fabarum nascentium primitias offerunt. Hic toto quoque mense Omphta, quem Plutarchus Omphis vocat, benefico Numini sacra celebrant: Ἕτερον δ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ τὸν Ὄμφιν εὐεργέτην ὁ Ἑρμαῖος λέγει. *Alterum nomen Dei Omphis, quem beneficum interpretatur Hermæus*; de quo vide in descriptione Zodiaci hieroglyphici in præcedentibus amplius tractatum.

Mensis 3 Athyr. Die 17 mensis Athyr interitus Osiridis celebratur: Typhonem enim Osirin arcæ inclusum per Taniticum ostium in mare demisisse, ferunt; quad eam ob rem etiamnum Ægyptijs nominatum est admirabile. Ταῦτα δὲ πραχθῆναι λέγουσιν ἑβδόμῃ ἐπὶ δέκα μηνὸς Ἀθὺρ, ἐν ᾧ τὸν σκορπίον ὁ ἥλιος διέξεισιν, ὀγδόον ἔτος καὶ εἰκοστὸν ἐκεῖνο βασιλεύοντος Ὀσίριδος. *Dicuntur hæc acta esse 17 die mensis Athyr, quo Sol Scorpium ingreditur, vigesimum octauum annum regnante Osiride.* & alibi. quòd autem in arcam inclusus dicitur, nihil aliud est, quàm aquæ occultatio & diminutio: Διὸ μηνὸς Ἀθὺρ ἀφανισθῆναι τὸν Ὄσιριν λέγουσι, ὅτε τῶν ἐτησίων ἀπολειπόντων παντάπασιν ὁ μὲν Νεῖλος ὑπονοστεῖ, γυμνοῦται δὲ ἡ χώρα. *Itaque mense Athyr periisse Osirin dicunt, quando Etesijs omninò deficientibus, Nilus recedit, & solum nudatur.*

Mensis 4 Choiac. Die 19 mensis Choiac sacra Cistophoria celebrantur; solennitatis ritus Plutarchus recenset his verbis: Τῇ δὲ ἐνάτῃ ἐπὶ δέκα νυκτὸς ἐπὶ θάλασσαν κάτεισι, καὶ τὴν ἱερὰν κίστην οἱ στολισταὶ, καὶ οἱ ἱερεῖς ἐκφέρουσι χρυσοῦν ἐντὸς ἔχουσαν κιβώτιον, εἰς ὃ ποτίμου λαβόντες ὕδατος ἐγχέουσι, καὶ γίνεται κραυγὴ τῶν παρόντων, ὡς εὑρημένου τοῦ Ὀσίριδος, εἶτα τὴν κάρπιμον φυρῶσι τῷ ὕδατι, καὶ συμμίξαντες ἀρώματα, καὶ θυμιάματα τῶν πολυτελῶν ἀναπλάττουσι μηνοειδὲς ἀγαλμάτιον, καὶ τοῦτο στολίζουσι, καὶ κοσμοῦσιν ἐμφαίνοντες ὅτι γῆς οὐσίαν καὶ ὕδατος τοὺς Θεοὺς τούτους νομίζουσι. *Decima nona die mensis Choiac noctu ad mare descenditur, & sacram cistam stolistæ vnà cum Sacerdotibus efferunt, in qua est intus aurea arcula, cui infunditur ab ijs aqua potabilis, ac clamor tollitur ab his qui adsunt, vociferantibus, Osiridem esse inuentum, exindè tellurem frugiferam aquæ permiscent, additisq; mixturæ aromatibus & suffimentis sumptuosis effingunt imagunculam luniformem, & hanc amiciunt & ornant, significantes Deos ipsos ab ipsis putari esse naturam terræ & aquæ.*

Mensis 5 Tybi. Die mensis Tybi, reditus Isidis è Phœnicia celebratur. ita Plutarchus citato loco: Διὸ καὶ θύοντες ἑβδόμῃ τοῦ Τυβὶ μηνὸς, ἣν καλοῦσιν ἄφιξιν Ἴσιδος ἐκ Φοινίκης, ἐπιπλάττουσι τοῖς ποπάνοις ἵππον ποτάμιον δεδεμένον. *Ideo septima die mensis Tybi sacrificantes, quem aduentum Isidis è Phœnicia vocant, & ex placentis efformant fluuiatilem equum vinctum*: quo Typhoniam vim ab Iside profligatam innuunt; hoc eodem mense celebratur Nephtes solennitas.

Mensis 6 Mechir. Mense Mechir Sacerdotes adyta sua lustrabant, & Canopo litabant; cuius ritus & cœremonias vide in primo Tomo huius Oedipi, capite de Canopo.

Mensis 7 Phamenoth. Mense verò Phamenoth, festum quod Osiridis in Lunam ingressum nominant, celebrant; ita Plutarchus: Ὅτι τῇ νουμηνίᾳ τοῦ Φαμενὼθ μηνὸς ἑορτὴν ἄγουσιν, ἔμβασιν Ὀσίριδος εἰς τὴν σελήνην ὀνομάζοντες, ἔαρος ἀρχὴν οὖσαν. *Quòd in Neomenia mensis Phamenoth festum celebrant, quod Osiridis in Lunam ingressum vocant,*

cunt, existimantes illud Veris principium. Hoc enim pacto vim Osiridis, id est, Solarem in Luna subobscurè insinuant; est enim Luna siue Isis vxor Osiridis; ideoque Lunam Mundi matrem appellant, & naturam ex vtroque mixtam sexu assignantes, quod impleta & grauida facta à Sole, rursum à se in aërem emittat & disseminet genitabilia principia.

Mense Pharmuthi, Ammonis festum celebrant, vti in Zodiaci hieroglyphico suprà ostendimus; est enim Amun Numen Arietinum fœcunditatis præses, cuius maximè sese exerunt inditia, Sole in Arietem ascendente sub Veris principium. Eodem tempore festum celebrabant, teste Pausania, quod profligationem Typhonis dicebant: & teste Plutarcho, Crocodilum occidebant, cuius symbolum Typhon erat; occultè hisce ritibus insinuantes, Sole in Arietem seu Ammonis domum concedente, tenebras & frigoris vehementiam, Typhoniæ virtutis effectus, profligari, ac ammoniâ virtute dispelli. Vide quæ de hisce citato loco, & in Obelisco Pamphilio, de Arietis significatione fol. 269. tradidimus. Mensis 8 Pharmuthi. Pausanias. Plutarchus.

Mense Pachon siue παχωνι, qui Maio respondet, Serapidi sacra faciebant, id est, Osiri subterraneo, cuius beneficum maximè hoc mense elucescit in terra omni germinum herbarumque genere luxuriante. Hinc Plutarchus hanc vocem Σάραπις, gaudium interpretatur: Særei siquidem Ægyptij lætitiæ festum appellant. Sed de his fusiùs tractatum vide Tomo 1. cap. de Serapide. Præterea hoc mense sphragistæ siue sigillatores boues rufos immolabant, teste Plutarcho, τῆς σφραγῖδος (ὡς ἱστορεῖ Κάστωρ) γλυφὴν μὲν ἐχούσης ἄνθρωπον εἰς γόνυ καθεικότα, τὰς χεῖρας ὀπίσω περιηγμένας ἔχοντα, κατὰ τῆς σφαγῆς ξίφος ἐγκείμενον. *Sigilli autem sculptura exprimebatur (vt Castor perhibet) homo in genua desidens, manibus post terga reductis, iugulo ense imminente.* Mensis 9 Pachon.

Mense Payni pœnas luebant Asini, execrandi Typhonis gratia, quem Asinum tùm inertiâ stoliditateque, tùm colore retulisse narrant; hinc Καὶ πόπανα ποιοῦντες ἐν θυσίαις, τοῦ δὲ Παϋνὶ καὶ τοῦ Φαωφὶ μηνὸς ἐπιπλάττουσι παράσημον ὄνον δεδεμένον. *Mensibus Payni ac Phaophi placentas facientes in sacrificijs ijs figuram Asini vincti imprimunt.* Mensis 10 Payni.

Mense Epiphi, qui Iulio respondet, Momphtæ prælûdia fiebant, Sole ingrediente in Leonem; ritus omnes & cœremoniæ felix Nili incrementum respiciebant; de quo fusè in Obelisco Pamphilio hierogrammatismo de Leone. Vltimo verò huius mensis die ferias agunt natalitias oculorum Hori, & Cantica promunt inuocantes eum, qui in Solis vlnis occultatur. ita Plutarchus: Ἐν δὲ τοῖς ἱεροῖς ὕμνοις τοῦ Ὀσίριδος ἀνακαλοῦνται τὸν ἐν ταῖς ἀγκάλαις κρυπτόμενον τοῦ ἡλίου, καὶ τῇ τριακάδι τοῦ Ἐπιφὶ μηνὸς ἑορτάζουσιν ὀφθαλμῶν Ὥρου γενέθλιον, ὡς οὐ μόνον τὴν σελήνην, ἀλλὰ καὶ τὸν ἥλιον ὄμμα τοῦ Ὥρου καὶ φῶς ἡγούμενοι. *In sacris verò hymnis Osiridis inuocant eum, qui in vlnis Solis latet; & vltima die Epiphi mensis celebrant genethliacam diem oculorum Hori, non enim duntaxat Lunam, sed & Solem oculos Hori existimant.* Mensis 11 Epiphius.

Mense verò Mesori solennia Nili celebrant, eo ipso videlicet tempore, quo Nili incrementum incipit. Οὐ μόνον δὲ τὸν Νεῖλον, ἀλλὰ πᾶν ὑγρὸν ἁπλῶς Ὀσίριδος ἀπορροὴν καλοῦσι, καὶ τῶν ἱερῶν ἀεὶ προπομπεύει τὸ ὑδρεῖον ἐπὶ τιμῇ τοῦ θεοῦ, καὶ θρύῳ βασιλέα, καὶ τὸ νότιον κλίμα τοῦ κόσμου γράφουσι, καὶ μεθερμηνεύεται τὸ θρύον ποτισμὸς, καὶ κύησις πάντων, καὶ δοκεῖ γεννητικοῦ μορίου τὴν φύσιν ἐοικέναι· τὴν δὲ τῶν παμυλίων ἑορτὴν ἄγοντες φαλλικὴν Mensis 12 Mesori.

ἰδος, ἄγαλμα προτίθενται καὶ περιφέρουσιν, οὗ τὸ αἰδοῖον τριπλάσιον ἐστιν. *Non solum autem Nilum, sed omnem simpliciter humorem, Osiridis effluxum vocant; & ante sacra in pompa semper præcedit vas aquarium in honorem Dei, & ficus folio Regem, & meridionale Mundi clima pingunt, & interpretantur folium ficus irrigationem, & motum omnium, videturq; natura simile membro genitali. Porrò Pamylia festa agentes, quæ phallo, id est, virilis membri simulachro adhibito, fiunt, imaginem proponunt, & circumferunt, cuius triplex est penis.* Occultè insinuantes, Deum esse principium omnium; omne autem principium multiplicare id, quod ab eo producitur; adeòque humidum rerum omnium principium esse, sine quo Mundus sensibilis, quem Horum dicunt, conseruari non potest.

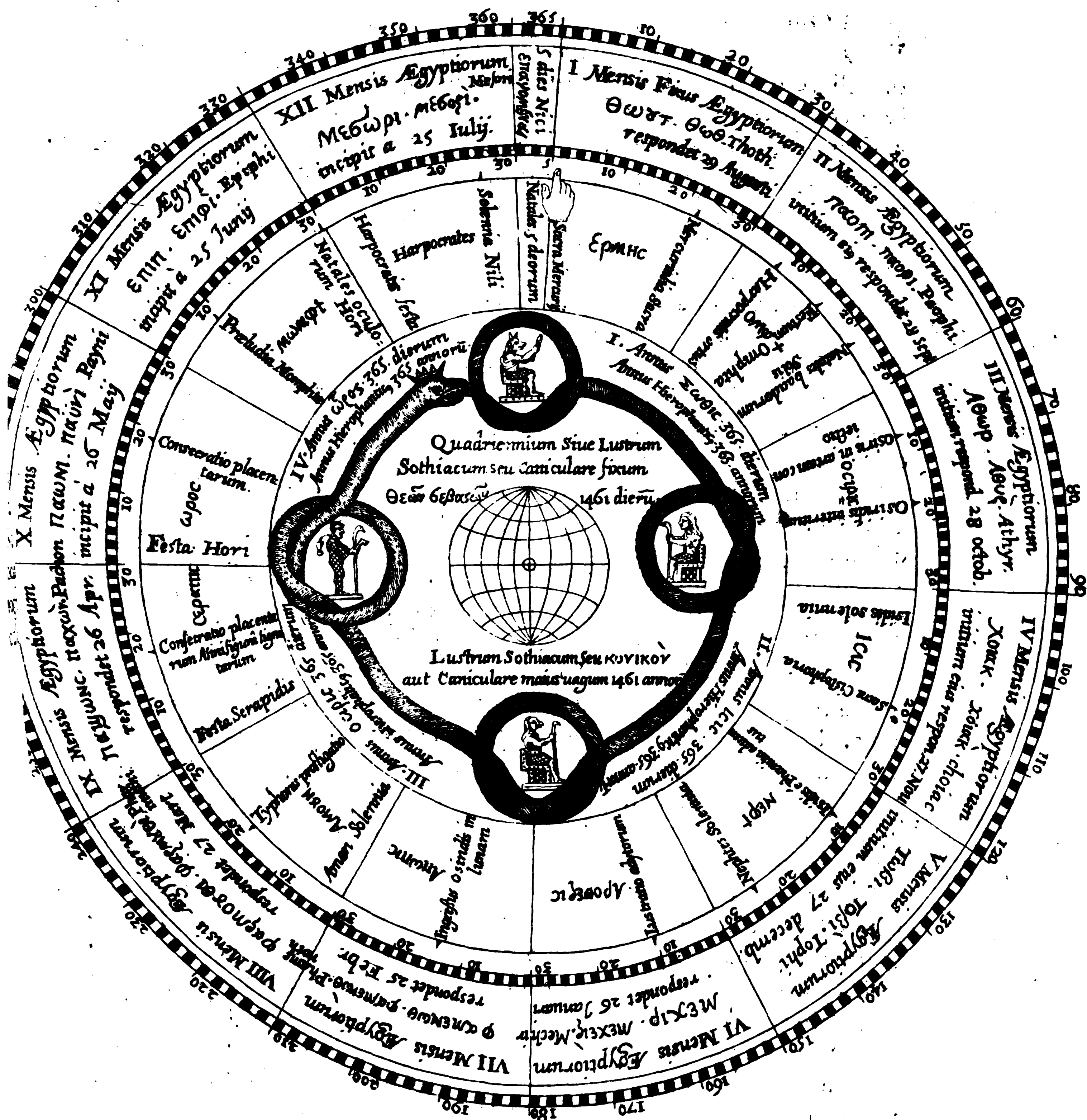
Atque hæc sunt solennia, quæ Ægyptij per anni decursum celebrare solebant, in Deorum quos colebant, honorem; quæ quidem festiuitates, si annum communem & ciuilem spectes, fixæ & immobiles erant; vagę verò & solutæ, si modũ Hierophantis vsitatũ consideres: volebant enim Deos spacio 1460 annorum, omnes Mundi plagas peragrare, singulosque Zodiaci gradus & mensium dies successu temporum peruadere; nè vlla Mundi pars, aut annui temporis portio tam necessariâ Deorum præsentiâ destituatur, vti suprà ex Gemino ostendimus. Reuocabantur autem omnia sacra ad quatuor potissimùm Numina, videlicet Sothin, qui est Mercurius; secundò ad Isidem; tertiò ad Osiridem; quartò ad Horum, quem Kemin quoque dicunt; ita vt quemadmodum hæc quatuor Numina singulis quadrienijs, id est, 1460 diebus, suis restituuntur principijs, ita 1460 annis, magno illo Sothiaci lustri decursu, eò vnde progressi erant, reuertantur. Quatuor hæc Numina in interiori circulo singula suis hieroglyphicis expressimus. Atque hæc de anno magno Sothiaco sufficiant.

ROTA

ROTA CHRONICA EX MENTE ÆGYPTIORVM,

Qua Festa Mensium Deorum Ægyptiorum, quà fixa, quà vaga, vnà cum Lustro Sothiaco seu Caniculari minori 1461 dierum, maiori 1461 annorum exhibentur.

Nota Lector, festa fixa Mensium apicibus suis diem Mensis monstrare; nomina verò 12 Deorum Copticis literis exhibita indicare, hosce Deos nullas fixas habere sedes, sed in anteriora procedere, ita vt spacio 1461 annorum totum 12 Mensium circulum conficiant; qui & annus, seu lustrum magnum Hierophanticum dicitur.

Declaratio Rotæ Chronicæ, qua quæcunque hucusque de Mensibus & Festis dicta sunt, vnica veluti Synopsi comprehenduntur.

COntinet exterior circuitus dies totius Ægyptiaci anni 365 dierum expansi; infra quem nomina Mensium Ægyptiacorum, quorum singuli 30 dierum, continentur cum quinque epagomenis, quas Ægyptij Nisi vocant; infra hunc verò circulus ponitur in duodecim menses τριακονταήμερον, id est, triginta dierum diuisus, vnà cum quinque epagomenis. Atque hic est annus fixus Ægyptiorum: quorum quidem annorum quatuor constituunt lustrum Sothiacum siue caniculare minus, siue θεῶν σεβαστῶν; ita vt primus annus, Sothi, id est Mercurio; secundus Isidi; tertius Osiri; quartus denique Horo sacratus habeatur. Respondet autem prædictum lustrum quatuor annis Iulianis bissextum continentibus; & sub duplici ratione considerari potest, vel in quantum hoc quadriennium ciuile, vel in quantum mysticum ac hierophanticum: illud post quadriennium, vnum diem intercalare solet, hoc omni spretâ intercalatione habenas laxat in anteriora tempora. Hinc aliam rotam ordinauimus, in centro suo versatilem, cui festa Deorum Ægyptiorum, cæterasque solennitates imposuimus; vocaturque ab Authoribus ἐνιαυτὸς μέγας τοῦ Θεοῦ, magnus annus Sothiacus vagus, Lustrum caniculare, & constat 1460 annis, qua finita periodo ad primum diem Thoth circiter reuertitur. Vagantur autem Dij, eorumque festa, per omnes menses anni fixi, spacio 365 bissextorum; adeoque nulla in mensibus dies est, quam Dij non peragrasse dici possint. Atque hic est annus magnus hierophanticus, seu hieroglyphicus, quo mysticè indicabant, nullam Mundi partem esse, quam Dij beneficâ suâ præsentiâ non penetrent, animent, & necessariò influxu conseruent. Exhibent id aptè per serpentem in circulum abeuntem, & capite caudam, teste Horo, mordentem. In circumuolutione verò sua quatuor veluti circulos efficiebat, quibus Lustrum Sothiacum minus quatuor annorum indicabatur, quibus singulis Numen præficiebant, hieroglyphicis suis adornatum. Hic vides in primo præesse Sothin, id est, Mercurium sedentem, & canino capite insignem, veluti anni temporumque dispositionis Authorem; in secundo circulo Isis occurrit sedens, & fœmineo vultu conspicua, & secundo anno præesse dicebatur; in tertio circulo Osiris throno insidens, Accipitrino capite insignis, tertio anno præest; in quarto circulo Horus spectatur ea figura, quam vides, quarti anni præses. Quemadmodum enim hæc Numina 1460 dierum spacio totum quadriennium Sothiacum lustrant, sic ijdem magnum lustrum 1460 annis, vnà cum reliquis asseclis & festiuitatibus ijs exhibitis, conficere dicuntur. Præterea sicuti minori lustro singulis quadriennijs vnus dies accedit; ita maiori lustro confecto annus accedit, vt in suas sedes pristinas restituantur.

Serpens caudam mordés, annum significat.

Horus. Quatuor Numina Lustro Sothiaco præsidentia.

Nota etiam, quòd sicuti minoris lustri annus est dierum 365, ita maioris lustri vnus annus censetur esse 365 annorum, quæ per 4 multi-

pli-

plicata efficiunt circuitum 1460 annorum, quæ quidem periodus à prima eius institutione, quam ab Hermete factam esse supponimus anno ante Christum 1837, vti in Obelisco Pamphilio ostendimus, ad hunc nostrum vsque annum 1653, bis peracta fuit, ita vt hodie primus dies mensis Thoth, iuxta Hierophantarum computum, anni magni vagi incidat in 25 diem mensis Phamanoth. Si enim 1837 anno ante Christum, quo ex hypothesi ab Hermete institutio huius Computus peracta fuit, iunxeris 1653 à Christo vsque ad præsentem annum; habebis summam 3490 annorum, quæ diuisa per annos lustri maioris canicularis 1460 annorum, quotum dabunt 2, cum 570 diebus, quæ vnum annum, sex menses, & 25 dies conficiunt; quibus respondent 25 dies mensis Phamenoth.

His itaque positis; si velis scire, quibusnam mensibus festa & solennitates Deorum hodie respondeant, sic age. Volue rotam anni magni Sothiaci siue lustri canicularis, signo suo quod lilium refert, supra 25 diem Phamenoth; huic enim hodiernâ die initium huius Sothiaci Cycli ex hypothesi respondet; & mensium dies, quibus festa & solemnia in circuitu rotæ disposita respondent, dabunt quæsitum. Non secus operaberis in Cyclo hoc Sothiaco ad quosuis aliorum temporum indices accommodato. Si verò nôsse cupias, quodnam Numen ex quatuor τῶν Σεβαστῶν huic præsenti anno præsideat, sic operare; Diuide 570 dies ex diuisione paulò antè facta superstites, per 365, & habebis quotum 1. diesque residuos 205, qui secundi anni ex lustro caniculari dies sunt; pronunciabis itaque, ΙΣΙΝ huic præsenti anno præsidere; initium autem Cycli magni canicularis vagi incidere in vigesimam quintam Phamenoth, vti dictum est, qui respondet 21 Martij, qui est dies æquinoctij. Atque hæc ex Hierophantarum mente tradidimus; qui verò lustrum hoc maius ad annos Ægyptiacos seu Alexandrinos accommodare volunt, isti diuidant annos instituti Cycli 3490 per 1461. & prodibunt $2\frac{578}{1461}$, quorum minutiæ in dies resolutæ dabunt vnum annum, septem menses & octo dies, qui erit 8 dies mensis Pharmuthi, & respondet tertiæ Aprilis. His præmissis, iam restat, vt de moderno Coptitarum Computu nonnihil dicamus.

CAPVT III.

De Computu Coptitarum.

Quæ in Supplemento ad Prodromum de moderno Coptitarum Computu diximus hîc iisdem verbis repetere libet, quia rara sunt, & & scitu dignissima, & dictum Supplementum ad paucorum fortè notitiam peruenit, prætereaque multis erroribus scatet, Typographi & Correctoris incuria.

Coptitæ igitur Christiani tenent triplicem Æram, primam cum reliquis Orientalibus ferè omnibus communem ab orbe condito, quam vo-

cant تاريخ المسنين ابونا ادم *Æram annorum Patris nostri Adam*, Maximus Monachus ἀπὸ Ἀδάμ, quibus in cyclis tam Solari, quàm Lunari, & quæ cyclos consequuntur, ordinandis vtebantur. Alteram à primordio Regni Græcorum; de quibus annis vide Prodromum. Tertiam à Diocletiano doctrinalem, quam in libris, literis, & monumentis inscribendis adhibent, eamque vocat Albateni تاريخ القبطي *Tarich Elkupti, Æra Coptica*; Coptitæ verò ⲛⲓⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛⲧⲉⲛⲓⲙⲁⲣⲧⲩⲣⲟⲥ vel Arabicè تاريخ الشهدا الاطهار *Æram SS. Martyrum*. Copticè ϯⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛⲧⲉⲙⲁⲣⲧⲩⲣⲟⲥ id est, *annum Martyrum*. Addunt aliqui hisce Æris siue Epochis quartam Nabonassari Chaldæorum Regis; verùm cùm ea Astronomi tantùm vtantur, vt quæ in ciuili Computu locum non habeat, consultò omittendam duximus, erat enim Æra Nabonassari non ciuilis, nec vulgò cognita Ægyptijs, sed Astronomis tantùm, quam à Chaldæis mutuarunt, vt doctè in epistola quadam ad me data probat doctissimus noster Petauius, videlicet Callisthenis opera, & studio, qui Aristotelis discipulus fuit, & magistri hortatu, cùm in comitatu esset Alexandri Macedonis, antiquissimas Chaldæorum obseruationes Babylone receptas misit in Græciam, vnde in Ægyptum delatæ ab Astronomis adhibitæ fuerunt, maximè à Ptolomæo, qui eas ab Hipparcho mutuatus videtur. Testatur hæc omnia Simplicius in comment. in 2 lib. Arist. de cœlo; adeo vt quæcunque de hac æra in Prodromo diximus, aliter intelligenda, ac diximus, nolimus; neque æram à morte Alexandri, quæ & æra Philippi dicitur, cum æra ذو القرنين *Dulkarnain* confundendam putamus, cùm vna ab altera 12 ferè annis distet, quæ fusiùs legi possunt apud eum, quem suprà laudaui, Petauium.

Petauius.

Simplicius.

De Æra autem annorum Mundi, notandum est, Græcos & Latinos sine vlla causa à veris epilogismis sacrorum Bibliorum discedentes, annos à conditu rerum ad Christum natum putare 5199, qui numerus excedit vera Moysis ratiocinia annis mille ducentis quinquaginta. Sed & Græci Computûs conditores Ægyptios imitati, æras Mundi alio, atque alio modo interpretati sunt, vt eas arti computatoriæ accommodarent. Ex qua licentia natæ sunt tres æræ technicæ, quas à Magistris in vsum Computûs excogitatas, aut transformatas, posteri pro veris annis Mundi acceperunt; suntque Dionysiana, Alexandrina, & Antiochena, de quibus vide Petauium in Opere de doctrina temporum, & Scaligerum. Quæ æræ cùm naturales non sint, sed ad calculum instituendum fictæ, multum quoque differunt. Hebræorum æra à condito Mundo putat ad Christum 3760 annos. ita liber Computisticus Hebræorum, cuius titulus est:

לקט קציר לסוד העבור:

Hoc est, *Spicarum collector de mysterio computus, siue embolismi*; quod enim nos Computum, illi à parte totum, ἐμβολισμὸν, Hebraicè עבור *Gibbur*, id est, *prægnantem* vocant, translatione sanè elegantissima, quasi annus insititium mensem in se gestet, tanquam mulier prægnans fœtum in vtero. In hoc igitur libro ab Orbe condito ad æram Christi numerantur

3760

3760 anni, quam Epocham etiam Samaritani, vti ex fragmento quodam Samaritano Bibliothecæ Pereiscianæ mihi innotuit, sectantur: quæ omnia correspondent Chronol. Hebræorum. Ægyptij verò, ac Græci, vnà cum Syris, Septuaginta 2 Interpretum rationem secuti, plus mille annis ab Hebræorum, Samaritanorumque ratione dissident, quorum authoritatem libenter hoc loco producerem, si aut tempus, aut tractatus breuitas, quam sectamur, permitteret. His igitur ita præmissis, nunc instituti filum prosequamur. Antequam verò vlteriùs procedamus, ipsum Samaritanum textum, vnà cum Hebraico hîc subiungendum duximus, vt quæ de æra annorum Mundi dicta sunt, sinceriùs comprobentur: ita autem in Autographo habetur.

Aera Samaritanorum.

[illegible]	I
[illegible]	II
[illegible]	III
[illegible]	VI
[illegible]	V
[illegible]	IV
[illegible]	IIV

Cui consentit Hebræorum Aera.

מבריאת עולם עד המבול אלף שש מאות ושש המישים:	I
עד פלגה אלף תשע ומאות ושמנה וארבעים:	II
עד לדת אברהם אבינו אלף ותשע ומאות וששה ותשעים:	III
עד לדת משה רבינו ע"ה אלפים שלשה מאות שמנה וששים:	VI
עד יציאת מצרים אלפים ארבע מאות ושמנה וארבעים:	V
עד בנין בית ראשון אלפים תשע מאות ושמנה עשרים:	IV
עד מנין הנצריים שלשה אלפים שבע מאות וששים:	IIV

Hoc

Hoc est:

I	A creatione Mundi ad diluuium anni	1656
II	Ad diuisionem linguarum	1996
III	Ad natiuitatem Abrahæ	1948
IV	Ad natiuitatem Moysis	2368
V	Ad exitum de Ægypto	2488
VI	Ad ædificationem domus prioris	2928
VII	Ad Æram Christianorum	3760

Ordinant autem Coptitæ annum suum Ecclesiasticum à 29 Augusti, qui incidit in primum diem Thoth, diem decollationis S. Ioannis Baptistæ, etsi in Martyrologio celebretur 2 die Thoth, ob primi anni diei solemnia propria, de quo ita Tarich elKupti:

بدو السنة توت ويوم استشهد القديس والنبي يوحنا المعمدان ابن زكريا الكاهن ❖

Id est, *Initium anni Mensis Thoth, & dies est martyrio S. Prophetæ Ioannis Baptistæ filij Zachariæ Sacerdotis consecratus.* quæ verba Syriaco seu Antiocheno Calendario exactè consonant, vt patet:

ܦܘܣܩܐ ܕܪܝܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܘܫܘܢܝܗ ܕܐܒܘܢ ܐܕܡ ܘܪܫ ܫܢܬܐ ܕܡܨܪܝܐ ❖

Id est, *Decollatio S. Ioannis Baptistæ & obitus Patris nostri Adam, & initium anni Ægyptiorum.* quod & confirmat Græcus ψηφισμὸς his verbis: Ἀποκεφαλισμὸς Ἰωάννου τοῦ Βαπτίστου, καὶ τελευτὴ τοῦ προπάτορος ἡμῶν Ἀδάμ, καὶ ἀρχὴ τοῦ τῶν Αἰγυπτίων ἐνιαυτοῦ. Celebratur autem hoc festum bis à Coptitis, semel primò Thoth, quo decollatus fuit, secundò 30 Mechir, quo ipsius caput inuentum est, vt in Calendario Coptico patet.

Quâ ratione autem feria, in quam 1 dies Thoth, siue festum decollationis S. Ioannis Baptistæ incidat, inueniri possit, pulchrè docet computus Æthiopicus, siue Abyssinus, sequentibus verbis:

Wachaiba baza thamir, bailatha Ioannes amatha mechrath thechaz wathac *haphlo laarbathu id* wamatna *rabitbu thuesic dibeheu vimchakan*, wathdemior *chulo athtani* wathatbith *imnebu chletbu*, wathgatph *baba saboathu vazatharaphim sabaatu vethuche balatha Ioannis*. Hoc est, *Vt scias diem Ioannis, annum gratiæ accipito, diuidesq; in 4 summas; mensuram quadrantis* apponito *super illum vtrinque; commisceto omne simul; abijce ab eo* 11; *diuide septies; quod reliquum erit de* 7, *ipse est dies Ioannis*. Ratio porrò cyclorum Solis, & Lunæ, & consequentis ex ijs termini Paschalis, cum Alexandrina prorsus eadem est, vt paulò post videbitur, si loquamur de anno fixo Ægyptiorum, & ad normam Iuliani redacto; proprij autem Solares anni veterum Ægyptiorum sine quadrantis appendice, non mensurantur cyclo decennouennali, vt Græcorum, Alexandrinorum, & Hebræorum anni, sed 25 annorum cyclo, quem Ptolomæus descripsit l. 6. τῆς μεγάλης συντάξεως. Quòd autem hic cyclus optimè quadret tempori Lunationum veterum Ægy-

Ægyptiorum, ita demonstratur. Quoniam enim 25 Solares anni seclusis bissextis continent dies 9125, & fiunt in eis lunationes 309. quæ iuxta Astronomicam supputationem constant diebus 9124, horis 22, min. 51, secundis 18; redibunt lunationes omnes post 25 annos ad eundem diem in quo priùs factæ fuerant, anticipantes solùm ad vnam horam, minut. 8, secund. 12; quod de cyclo decennouennali ad dictos Aegyptiorum annos applicato dici nullâ ratione potest. Atque hinc emergit quoque ratio, cur Veteres nunquam intercalauerint annos sacros, ciuiles autem seu Alexandrinos quarto quoque anno intercalauerint. Verùm de hoc cyclo paulò antè fusiùs, nunc ad Copticum siue Alexandrinæ Ecclesiæ vsitatum Computum progrediamur. Vtitur ea duplici cyclo, Solari, & Lunari, quorum illum Copte ⲡⲓⲕⲩⲕⲗⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲓⲣⲏ vel Arabicè دور الشمسي *Circulum Solis*, hunc ⲡⲓⲕⲩⲕⲗⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲓⲓⲟϩ vel دور القمري *Circulum Lunæ* vocant. Solis cyclus constat 28, Lunæ 19 annis. His omnia quæ ad dispositionem Paschatis, cæterorumque festorum pertinent, inuestigant, vt ex sequenti Pinacio patet, quod ex Copticarum libris decerptum tibi hîc exhibendum duxi.

Tabula Computi Paschalis.

Menses	*Char. Mensis.*	*Cyclus Solis.*		*Char. Anni.*	*Cyclus Lunæ siue Paschatis*		*Termin. Paschat.*	*Dies term. Pasch.*
ⲁ ⲑⲱⲟⲩⲧ	ⲅ	1	ⲁ	ⲅ	ⲁ	1	ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ	ⲕⲑ
		2	ⲃ	ⲇ				
ⲃ ⲡⲁⲱⲡⲓ	ⲉ	3	ⲅ	ⲉ	ⲃ	2	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲓⲏ
		4	ⲇ	ⲍ	ⲅ	3	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲍ
ⲅ ⲁⲑⲱⲣ	ⲍ	5	ⲉ	ⲁ	ⲇ	4	ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ	ⲕⲋ
		6	ⲋ	ⲃ				
ⲇ ⲭⲟⲓⲁⲕ	ⲃ	7	ⲍ	ⲅ	ⲉ	5	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲓⲉ
		8	ⲏ	ⲉ	ⲋ	6	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲇ
ⲉ ⲧⲱⲃⲓ	ⲇ	9	ⲑ	ⲋ				
[illegible]		10	ⲓ	ⲍ	ⲍ	7	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲕⲅ
ⲋ ⲙⲉⲭⲓⲣ	ⲋ	11	ⲓⲁ	ⲁ				
		12	ⲓⲃ	ⲅ	ⲏ	8	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲓⲃ
ⲍ ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ	ⲁ	13	ⲓⲅ	ⲇ	ⲑ	9	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲁ
		14	ⲓⲇ	ⲉ	ⲓ	10	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲕ
ⲏ ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲅ	15	ⲓⲉ	ⲋ				
		16	ⲓⲋ	ⲁ	ⲓⲁ	11	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲑ
ⲑ ⲡⲁϣⲟⲛⲥ	ⲉ	17	ⲓⲍ	ⲃ				
		18	ⲓⲏ	ⲅ	ⲓⲃ	12	ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ	ⲕⲏ
ⲓ ⲡⲁⲱⲛⲓ	ⲍ	19	ⲓⲑ	ⲇ	ⲓⲅ	13	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲓⲍ
		20	ⲕ	ⲋ				

ⲓⲁ ⲉⲡⲏⲡ	ⲃ	21	ⲕⲁ	ⲍ	ⲓⲇ	14 ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲛ
		22	ⲕⲃ	ⲁ	ⲓⲉ	15 ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ	ⲕⲉ
ⲓⲃ ⲙⲉⲥⲱⲣⲓ	ⲇ	23	ⲕⲅ	ⲃ	ⲓⲛ	16 ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲓⲇ
		24	ⲕⲇ	ⲇ			
ⲓⲅ ⲛⲓⲥⲓ	ⲛ	25	ⲕⲉ	ⲉ	ⲓⲍ	17 ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲅ
		26	ⲕⲛ	ⲛ	ⲓⲏ	18 ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲕⲃ
		27	ⲕⲍ	ⲍ			
		28	ⲕⲏ	ⲁ	ⲓⲑ	19 ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ	ⲅ

In prima columna ponuntur nomina mensium Copticorum, quorum etymologiam paulò antè protulimus. Secunda columna characteres mensium continet. Tertia Cyclum Solis. Quarta characterem anni. Quinta Cyclum Lunarem. Sexta terminos Paschales. Septima dies termini Paschalis; de quibus singulis aliquot Canones producemus ex Copticis monumentis depromptos.

PROPOSITIO I.

Inuenire Cyclum Solis.

واذا اردات معرفة كيقلس االشمس اسقط ثمانية وعشرين ثمانية وعشرين
من السنة تاريخ القبط وبقيته هو كيقلس شمس تلك السنة التي انت فيها ✡

Si vis scire Cyclum Solis, abijce ex annis æræ Diocletiani quoties potes 28, & reliquum dabit tibi Cyclum ipsius anni actu currentis.

PROPOSITIO II.

Cyclum Lunarem inuenire.

واذا اردت تعرف كيقلس القمر اسقط واحده من سنة تاريخ القبط واسقط
ايضا تسعة عشر تسعة عشر وبقيته هو كيقلس القمر ✡

Si vis scire Cyclum Paschalem siue Lunæ, abijce 1 ex annis æræ Diocletiani, & iterum 19 quoties potes, reliquum enim dabit Cyclum Lunæ seu Paschalem quæsitum.

PROPOSITIO III.

Feriam Mensis inuenire.

خذ العلمة قبله لكيقلس الشمس وهذه تزيد على علمة الشهر وجملة هو يوم
الشهر ✡

Si

Si velis scire feriam mensis, accipe characterem anni, siue signum (in columna) *è regione cycli Solis; huic adde characterem mensis* (in columna propria) *& summa dabit feriam quæsitam abiectis 7 quoties poteris.*

PROPOSITIO IV.

Innenire Cyclum Paschalem alia ratione.

اذا اردت تعرف حساب كيقلس تلك السنة التي انت فيها كيم هو تسقط سنين
ابونا ادم تسع عشر تسع عشر فمهما بقي لايجي تسع عشر فهو كيقلس تلك السنة
لان الكيقلس ينمو من واحد الى تسعة عشر واذا وصل الى تسعة عشر ترد الى واحد ۞

Cùm volueris scire numerum cycli Lunaris istius anni in quo es, quotus sit, abijce ab annis patris nostri Adam 19 quoties poteris, & quod reliquum fuerit, & non fuerit 19, iste erit cyclus istius anni, quia cyclus est reuolutio annorum ab vnitate ad 19, & hinc ad vnitatem.

PROPOSITIO V.

Fundamentum Anni inuenire.

واذا اردت تعرف الاس وحسابة وهو كيقلس الشمس ينمو هذا الحساب من احد
الى سبع ومن سبع يردا الى واحد واذا اردت كيقلس السنة التي انت فيها فتمسك
سنين ابونا ادم وتزيد عليها مثل ربعها وما كان كسر مثل ربع اونصف اتركه
واذا الربع مع الاصل اجمع جملته واسقطه سبعة سبعة فمهما بقي لا يجي سبع
وهو كيقلس الشمس تلك السنة التي انت فيها وهو الاس ۞

Hoc est, *Si fundamentum anni (qui certus quidam cyclus Solis est, procedens ab vno ad 7, & hinc redit ad vnitatem) scire velis, accipe annos Patris nostri Adam, & addes ijs quartas eorum, & si fuerint fractiones numerorum, relinques eas, & si fuerit completa quarta cum radice, coniunges summam eius, & abijcies ab ea quoties poteris septem, & si quod reliquum fuerit, & non fuerit septem, erit id cyclus Solis anni istius qui actu currit, & hoc est fundamentum quæsitum.*

PROPOSITIO VI.

Diem, in quem cuiusuis mensis principium cadat, inuenire.

اذا اردت تعرف اي يوم يكون اول الشهر فتنظر علامة الشهر الذي تريد
وتضيف اليها اس تلك السنة ومهما اجتمع معك تسقط منه سبعة ومهما فضل
من السبعة ان فضل واحد اول الشهر الاحد وان فضل اثنين وهو الاثنين ۞

Si volueris scire, quis dies primus mensis, vide characterem mensis quem vis, & addes ad fundamentum anni currentis, & à collecto subtrahes septem, & reliquum ex septem si fuerit 1, erit prima dies mensis feria 1; si 2, erit mensis dies secundus, feria secunda, & sic de reliquis.

Atque hisce Canonibus respondent ad vnguem Canones Computûs Æthiopici, quos hîc libenter adduceremus, si angustia temporis permitteret. Qua etiam de causa omitto Martyrologium Arabico-Copto-Latinum expansum. Vt verò curiosus Lector cognoscere possit quis dies mensium Iulianorum, cui diei Ægyptiacò respondeat, hîc Pinacem dictorum subiungendum existimaui. Huic alteram, videlicet mensium Tabulam subiecimus, in qua Hebræorum, Syrorum, & Arabum menses, mensibus Coptitarum, quantum fieri potuit, respondentes, parallelo situ posuimus, vt si cui vnum cum altero conferre liberet, quo id posset, haberet. Vbi tamen notandum, plerosque Orientalium menses cùm Lunares sint, & secundùm Neomenias dies suos ordinent, diebus mensium Copticorum, vtpote solarium & fixorum, non vsquequaq; respondere, sed sedes suas mutare; neque Solares Orientalium dies, diebus Aegyptijs semper respondent, sed diuersas in eodem mense sedes habent. Tertia Tabula continet Nomenclaturam dierum Septimanæ, varijs Orientis populis vsitatam; quam ideo Menopinacio subiunximus, nè quicquam, quod Lector desiderare posset, omisisse videremur.

Ta-

Tabula Mensium, dierumque Aegyptiacorum, ex qua dicto citiùs, quis dies mensium dictorum, cui diei mensium Iulianorum respondeat, indagari potest. Incipiunt autem Menses Aegyptiorum eo ordine, qui sequitur.

Dies Mens. Ægyptiorum	*Thoth incipit à*	*Paophi incipit à*	*Athor incipit à*	*Choiac incipit à*	*Tobi incipit à*	*Mechir incipit à*
1	29 Aug.	28 Sept.	28 Oct.	27 Nou.	27 Dec.	26 Ian.
2	30	29	29	28	28	27
3	31	30	30	29	29	28
4	1 Sept.	1 Octo.	31	30	30	29
5	2	2	1 Nou.	1 Dec.	31	30
6	3	3	2	2	1 Ian.	31
7	4	4	3	3	2	1 Febr.
8	5	5	4	4	3	2
9	6	6	5	5	4	3
10	7	7	6	6	5	4
11	8	8	7	7	6	5
12	9	9	8	8	7	6
13	10	10	9	9	8	7
14	11	11	10	10	9	8
15	12	12	11	11	10	9
16	13	13	12	12	11	10
17	14	14	13	13	12	11
18	15	15	14	14	13	12
19	16	16	15	15	14	13
20	17	17	16	16	15	14
21	18	18	17	17	16	15
22	19	19	18	18	17	16
23	20	20	19	19	18	17
24	21	21	20	20	19	18
25	22	22	21	21	20	19
26	23	23	22	22	21	20
27	24	24	23	23	22	21
28	25	25	24	24	23	22
29	26	26	25	25	24	23
30	27	27	26	26	25	24

Dies Mens. Ægyptiorum.	*Phamenoth incipit à*	*Pharmuthi incipit à*	*Pascons incipit à*	*Paoni incipit à*	*Epip incipit à*	*Mesori incipit à*	*ἐπαγόμεναι*
1	25 Feb.	27 Mar.	26 Apr.	26 Maij	25 Iunij	25 Iulij	
2	26	28	27	27	26	26	
3	27	29	28	28	27	27	
4	28	30	29	29	28	28	
5	1 Martt.	31	30	30	29	29	
6	2	1 April.	1 Maij.	31	30	30	
7	3	2	2	1 Iunij.	1 Iulij.	31	
8	4	3	3	2	2	1 Aug.	
9	5	4	4	3	3	2	
10	6	5	5	4	4	3	
11	7	6	6	5	5	4	
12	8	7	7	6	6	5	
13	9	8	8	7	7	6	
14	10	9	9	8	8	7	
15	11	10	10	9	9	8	
16	12	11	11	10	10	9	
17	13	12	12	11	11	10	
18	14	13	13	12	12	11	
19	15	14	14	13	13	12	
20	16	15	15	14	14	13	
21	17	16	16	15	15	14	
22	18	17	17	16	16	15	
23	19	18	18	17	17	16	
24	20	19	19	18	18	17	
25	21	20	20	19	19	18	
26	22	21	21	20	20	19	24
27	23	22	22	21	21	20	25
28	24	23	23	22	22	21	26
29	25	24	24	23	23	22	27
30	26	25	25	24	24	23	28

Vsus huius Tabulæ.

Si velis nôsse quisnam dies Iulianus cuinam Aegyptio alicuius mensis diei respondeat, quære diem Aegyptiorum in prima columna, deinde nomen mensis Aegyptij in fronte Tabulæ, & angulus communis dabit diem Iuliani mensis correspondentem: ita decimum sextum diem mensis Mechir, inuenies respondere decimo Februarij, vigesimum Messori, decimotertio Augusti, & sic de cœteris.

Tabula denominationis Mensium populorum Orientalium, & correspondentiæ vniuscuiusque ad menses Aegyptiorum.

	Coptitarum,	*Hebræorum,*	*Syrorum,*	*Græcorum,*	*Arabum,*
Sept.	ⲑⲱⲟⲩⲧ Thout	אלול Elul	ܐܝܠܘܠ Illul	Βοηδρομιών	محرم Muharam
Octob.	ⲡⲁⲟⲡⲓ Paopi	תשרי Thisri	ܬܫܪܝܢ ܐ Thisrin 1	Πυανεψιών	صفر Saphar
Nou.	ⲁⲑⲱⲣ Athor	מרחשון Marchesuan	ܬܫܪܝܢ ܒ Thisrin 2	Μαιμακτηριών	ربيع الاول Rabi prior
Dec.	ⲭⲟⲓⲁⲕ Choiac	כסלו Casleu	ܟܢܘܢ ܐ Canun 1	Ποσειδεών	ربيع الاخر Rabi poster.
Ian.	ⲧⲱⲃⲓ Tobi	טבת Tebeth	ܟܢܘܢ ܒ Canun 2	Γαμηλιών	جمادي الاول Giamadi 1
Febr.	ⲙⲉⲭⲓⲣ Mechir	שבט Sceuat	ܫܒܛ Sceuet	Ἀνθεστηριών	جمادي الاخر Giamadi 2
Mar.	ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ Phamenoth	אדר Adar	ܐܕܪ Adar	Ἐλαφηβολιών	رجب Ragieb
April.	ⲫⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲓ Pharmuthi	ניסן Nisan	ܢܝܣܢ Nisan	Μουνυχιών	شعبان Schaban
Mai.	ⲡⲁϣⲟⲛⲥ Pascons	אייר Iiar	ܐܝܪ Iior	Θαργηλιών	رمضان Rhamadan
Iun.	ⲡⲁⲱⲛⲓ Paoni	סיון Siuan	ܚܙܝܪܢ Hhaziran	Σκιρροφοριών	شوال Sceuel
Iulius	ⲉⲡⲓⲡ Epip	תמוז Thamuz	ܬܡܘܙ Thamuz	Ἑκατομβαιών	دو القعدي Dulkaida
Aug.	ⲙⲉⲥⲱⲣⲓ Mesori	אב Ab	ܐܒ Ab	Μεταγειτνιών	دي الحجة Dalhagieh

Tabula denominationis dierum Septimanæ.

Latini	*Hebræi*	*Arabes*	*Græci*	*Coptæ*
Feria I. seu Dominica seu dies ☉	יום ראשון	يوم الاحد	ἡμέρα Κυριακή	ⲕⲩⲣⲓⲁⲕⲏ
Feria II. seu dies ☽	יום שני	يوم الاثنين	Δευτέρα	ⲛ̄ⲃ̄
Feria III. seu dies ♂	יום שלישי	يوم الثلثا	Τρίτη	ⲛ̄ⲅ̄

Feria IV. seu dies ☿	יום רבעי	يوم الاربعا	Τετάρτη	ⲃ̄ⲧ
Feria V. seu dies ♃	יום חמשי	يوم الخميس	Πέμπτη	ⲛ̄ⲉ
Feria VI. seu dies ♀	יום ששי	يوم الجمعة	Παρασκευή	ϯⲡⲁⲣⲁⲥⲕⲉⲩⲏ
Feria VII. seu dies ♄	יום שבעי	يوم السبت	Σάββατον	ⲡⲓⲥⲁⲃⲃⲁⲧⲟⲛ

Apud diuersas Nationes.

Latini	*Persa.*	*Alter Persa.*	*Turca.*
Dies Dominica	روز ياحد Ruz iacheh	يكشنبه Iachſchanbe	بزر قوه Pazar Kue
Lunæ	روز دويامي Ruz duiemi	دوشنبه Duſchanbe	بزر رتسي Pazar ertſi
Martis	روز سيومي Ruz ſiumi	سهشنبه Sehſchanbe	سالي Sali
Mercurij	روز ضهر في Ruz tzeharni	چهرشنبه Gieherſchanbe	چهرشنبه Gehar ſchanbe
Iouis	روز فنجمين Ruz phengemin	فنج شنبه Peng ſchanbe	بنج شنبه Peng ſchanbe
Veneris	روز ششمين Ruz ſcheſchmin	ادينة Adine	جمعه Giamah
Sabbati	روز حفتمين Ruz haphtemin	شنبه Schanbe	جمعه ارتسي Giumah ertiſi

CLASSIS VIII. MECHANICA SIVE ARCHITECTONICA.

Inuestigat prodigiosarum Aegyptijs vsitatarum machinarum constructionem.

ILLVSTRISSIMO ATQVE REVERENDISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO

GEORGIO LIPPAY

Archiepiscopo Strigoniensi, Sac. Cæs. Regiæque Maiest. Consiliario intimo, Hungariæ Primati, & Magno Regni Cancellario.

RCANIOREM illam Ægyptiorum πολυτεχνίαν, *quam posteri Mechanicam dixerunt, hoc loco traditurus, cuinam tam nobile, iucundum, Principumq́ curiositate dignissimum argumentum inscriberem, præter* Te, *sacratissime Præsul, inueni neminem.* Tu *enim præter cætera disciplinarum subsidia, quibus instructus es, huius mirificæ quoque ac penè diuinæ artis notitiâ tantum* Tibi *nominis ac famæ peperisti, vt omnium opinione* πολυμήχανος καὶ πολυτεχνάστης, *vti quondam de Archimede memorabat Polybius, iure dici & haberi merearis. Testantur id satis superq́ deliciosi illi viridiariorum* Tuorum *recessus, tantâ, vt audio, hydraulicarum varietate machinarum instructi, quantâ paucis in locis similes se vidisse testantur spectatores. Meritò itaque hoc præsens disceptationis Thema* Tuo *debebatur nomini; non quòd* Tuæ *famæ, quâ Mundo inclarescis, scriptis meis quidpiam ornamenti adijcere me posse sperarem, sed vt studiorum meorum conatus nomini* Tuo *inscripti, hoc pacto & plus obtinerent autoritatis, &* Tu *nonnullum meæ in* Te *obseruantiæ indicium haberes. Obsequium, fateor, tenue illud & rude; sed vel ex hoc capite in pretio apud* Celsitudinem Tuam *futurum, quòd id non tam meâ, quàm imperiosâ Magni Cæsaris voluntate, præstitum atque exhibitum sit. Vale Præsul dignissime, studijsq́ meis faue.*

CLAS-

CLASSIS VIII.

Mechanica Aegyptiorum.

PRAEFATIO.

ECTO ordinis filo ducti ex Astrologia Ægyptiorum, id est, ex Cœlo, in terrestres eorundem habitationes descendimus, vt quàm prodigiosos nullo non tempore partus ingeniosa Ægyptiorum industria produxerit, ex huius tractatus admirandis elucesceret. Quod dum facimus, nemo nos putet hoc loco Mechanicam Mathematicis suffultam demonstrationibus daturos, foret enim hoc prorsùs extra scopum; sed historicis relationibus innixi, eam damus, quæ stupenda Ægyptiorum ingenia, inuentionesque prodigiosas ob oculos ponat curiosi Lectoris; atque adeo rationes hieroglyphicas in ijs elucescentes exponemus; reliqua quæ Mathematicas concernunt rationes, magno Operi, quam Mechanicam vniuersalem appellamus, reseruaturi. Inscripsimus autem hanc Classem, Mechanicam Ægyptiorum, diuiditurque in tres potissimùm species ijs vsitatas, quarum prima erat Architectonica; secunda Organica, quæ varia instrumentorum in ædium, columnarum, statuarumque erectione adhiberi solitorum genera considerat; Tertia Θαυματουργική, *& consistebat in abditarum quarundam ex penitissimis naturæ fontibus extractarum machinarum fabrica: quas quidem tanto ingenio & subtilitate adornabant, vt non hominum, sed Dæmonum opera, dæmonum prorsus καὶ ἀπόδειξα, vniuersa crediderit posteritas. Et tametsi non diffitear Dæmonum operam subinde ijs implicatam fuisse, huiusmodi tamen opera haudquaquam humanæ potentiæ limites excessisse, sed in intimis naturæ penetralibus sua principia fundata habuisse, hoc loco mearum partium, hoc est, Oedipi erit, varijs modis & rationibus demonstrare. Negotium itaque cum bono Deo auspicemur.*

Mechanica Ægyptiorum qua ratione tractetur hic.

Diuisio tractatus de Mechanica Ægyptiorum.

PRAELVSIO I.

De Mensuris Aegyptiacis.

VONIAM itaque hoc tractatu passim Ægyptiacarum mensurarum ponderumque mentio fiet, ne Lector curiosus mensurarum, alijs Nationibus vsitatarum cum Ægyptiacis confusione implicetur, priùs de singulis hoc loco præludere visum fuit, vt sic de adducendarum rerum authoritatibus, quibus eas peruetusti Scriptores passim describunt, securius iudicium formare possit.

Certè inter cœtera, in quibus decernendis indefessa huc vsque Philologorum desudat industria, non minimum locum occupat ea, quæ de ponderibus & mensuris est materia, sanè vti abstrusa, ita difficilis, & à nemine

mine huc vſque penetrata. Cuius quidem difficultatis aliam rationem non inuenio, niſi diuerſos diuerſarum Nationum vſus & conſuetudines, quibus non dicam Nationes, ſed & ipſa adeo oppida inter ſe diſſidere videntur. Accedit varia temporum conditio, Principumque voluntas, qua Rerum publicarum neceſſitate ſic poſtulante, leges modò conduntur nouæ prioribus irritatis, modò rerum per contractus ciuiles acquirendarum valor augetur, vel minuitur: vnde ex perpetua mutationum huiuſmodi viciſſitudine magnam rerum incertitudinem oriri neceſſe eſt, quæ vti in omnibus à Principum voluntate dependentibus, ita & potiſſimùm in hac materia de ponderibus & menſuris, quæ ſunt veluti inſtrumenta quædam iuſtitiæ, quibus vnicuique, quod ſuum eſt, decernitur, locum habet. Nemo igitur miretur, ſi tantam viderit Authorum circa dictam materiam diſceptantium inconſtantiam; cùm, ſi nomina ipſa excipias, ponderum & menſurarum; præſertim Veterum, determinata quantitas ſit non incerta duntaxat, ſed & Authorum æquiuocatione ita deprauata, vt vix vlla de ijs certa notitia haberi poſſit. Cùm igitur hanc literarum calamitatem, non ſine dolore intuerer, fontes ipſos adeundos, vt aliquid tandem certi ſtatui poſſit, exiſtimaui: quemadmodum ex ſequentibus comparebit nominibus, quæ ex Nomenclatore Copto, quem Scalam magnam Coptitæ appellant, à nobis An. 1643 Romæ impreſſo extracta, hoc loco fuſiùs exponuntur.

De ponderibus & menſuris tractatio difficilis, & quare.

Authorum æquiuocatio in menſuris Antiquorum

Nomenclator Coptus ſeu Scala magna.

Quadruplicis generis menſuræ in Scala proponuntur, quarum primi generis ſunt menſuræ interuallorum, quibus in mercimonijs, agrorumque dimenſione vtimur, cuiuſmodi ſunt, pes, palmus, vlna, brachium, paſſus, cubitus, calamus, ſtadium, milliare, paraſanga, leuca. Secundi generis ſunt menſuræ aridorum, cuiuſmodi apud Hebræos erant Corus, Gomer, Ephi, Cabus; & apud Græcos Medimnus, Chænix, Cotyla; & apud Romanos Modius. Tertij generis ſunt menſuræ liquorum, quales ſunt Hebræorum Bathus, Hin, Log; Græcorum Amphora, Vrna, Metreta, Congius; Romanorumque Sextarius, & Cyathus. Quarti generis ſunt ponderum diuerſorum appellationes, quales ſunt Hebræorum Kicarim, Minæ, Sicli, Gheræ; Græcorum & Romanorum Talentum, Libra, Vncia, Denarius, Drachma. De quibus ſingulis etſi in Scala tractetur, quia tamen in varia dubia ea trahere poſſunt Lectorem, hìc enucleatiùs deſcribenda duxi.

Quadruplicis generis menſuræ Ægyptiorum.

Menſuræ igitur veterum Ægyptiorum ad interualla metienda aptæ erant.

Menſuræ Ægyptiorum ad interualla metienda.

ⲡⲓⲗⲩⲕⲟⲥ ⳹ ϯⲉⲣⲧⲱ ⳹ ⲟⲩϭⲟⲧ ⳹ ⲡⲓⲕⲁϣ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲓϫⲓⲛϣⲓ ⳹ ϯⲥⲧⲁⲇⲓⲟⲛ ⳹ ⲡⲓⲙⲩⲗⲗⲓⲟⲛ ⳹

ⲡⲓⲗⲩⲕⲟⲥ ⳹ Ægyptia menſura, idem eſt, quod Græcis λίχας, Arabibus فتر *Pheter*; eſtque interuallum inter pollicem & indicem, cùm quàm fieri poſſit maximè diſtenduntur. ita Pollux: Εἰ δὲ τὸν μέγαν δάκτυλον τοῦ λιχανοῦ ἀντιτείνας, τὸ μέτρον λιχάς, ideſt, *Si pollicem ad partem indici contrariam tendas, menſura lichas dicitur*; ac decem digitorum eſt. ita citatus Author:

ⲡⲓⲗⲩⲕⲟⲥ Pilucos.

Ποιεῖ δὲ ἀπὸ τοῦ μεγάλου δακτύλου πρὸς τὸ τοῦ δακτύλου ἄκρον, δακτύλους δέκα. *Interuallum inter pollicem & summam indicis partem, efficit decem digitos*. At lichade longior est, nimirum vno digito, ὀρθόδωρον, quod rectum palmum interpretor, videlicet inter primam palmæ partem, quam κάρποι vocant, & supremam medij digiti. Ita Pollux & Hesychius.

Ὀρθόδωρον quid.

Palmum autem Aegyptij [illegible] ❧ شبر *Schabar* Arabes vocant, ac quatuor digitis constat, Græcisque δοχμὴ dicitur. Ita Pollux: Δοχμὴ δὲ οἱ συγκλεισθέντες οἱ τέσσαρες δάκτυλοι, *dogme verò sunt quatuor digiti conclusi*, transuersa enim manu metimur. Hac mensura vtitur Aristophanes in Equitibus. Allantopola verò de Corio loquens carpit Cleonem καὶ πρὶν ἡμέρας φθίνειν, μεῖζον ἦν δυοῖν δοχμαῖν, *Antequam dies abiret, maius bino palmo erat*. Δοχμὴ verò, δακτυλοδοχμὴ, παλαιστὴ, καὶ δῶρον, idem significant, & vnaquæque τετραδάκτυλος ab Hesychio describitur.

[illegible] quid. Δοχμὴ quid.

[illegible] ❧ mensura, quam Arabes الباع القاما vocant, eadem est cum vlna, estque extensio vtriusque brachij in longum, cui altitudo hominis æquatur; nos ex Copto interpretamur eam cubitum maiorem. Quod vt intelligas, notandum est, apud Aegyptios varium fuisse cubitum. Nam alius erat 24 digitorum, alius 32. quidam arundinem, seu calamum aut perticam; alius staturam hominis adæquabat, ita Abulfeda Arabs in Prolegomenis Cosmographiæ suæ; verba eius sunt.

[illegible] quid.

Cubitus apud Ægyptios varius.

Abulfeda.

واعلموا ان بين القدما المصر والمحدثين ايضا اختلافا في الاصطلاح على الذراع
والميل والفرسخ واما الاصبع فليس بينهم فيها اختلاف لانهم اجمعوا واتفقوا ان كل
اصبع ست شعيرات معتدلات مضموم بطون بعضها الى بعض اما الذراع والخلاف
بينهم فيه حقيقة لانه عند القدما اثنان وثلثون اصبعا وعند المحدثين اربع وعشرين
اصبعا وذراع القدما اطول من ذراع المحدثين ثمان اصبعا وهو سر الكهنة ❀

Id est, *Sciatis igitur, quòd inter Veteres & recentiores de cubito, milliari, & parasanga, multùm controuertitur. Et de digito quidem conueniunt in hoc, quòd omnis digitus sit mensura spacij, quod sex æqualia grana hordei secundum latitudinem iuxta se posita explent. In cubito verò discordant aliquantulum. Est enim antiquis cubitus vnus 32. digitorum, recentioribus verò 24; ita vt veterum cubitus, cubitum recentiorum superet 8 digitis*. Cubitum autem maximum calamo seu perticæ, vti & staturæ hominis, æqualem, infrà probabitur. Porrò digitum 6. granis hordei constare, Rabbini quoque affirmant hisce verbis:

Cubitus maximus.

Rabbini.

ויש לאמה ו' טפחים וטפח אחד ד' אצבעות בגדל והאצבע ו גרגרי שעורה וזה אמה של משה אמה התורה והבנאין :

Habet autem omnis cubitus sex palmos, & palmus quatuor digitos in pollice, & digitus sex grana hordei; & hic est verus cubitus legalis, & ædificij, scilicet quo lex in ædificiorum & structurarum descriptione vtitur. Quæ & Rassi hoc loco affirmat: ואצבע ו' גרגרי שעורה, *habet digitus sex grana hordei*. quæ consonant Syriaco; *Digitus sex granorum hordei mensura est*. Ex his patet, cubitum minorem, videlicet 24 digitorum, æqualem esse cubito Mosai-

Cubitus legalis.

Rassi.

Cubitus minor æqualis legali 24 digitorum.

co

Cubitus quid

co ſeu legali. Eſt autem cubitus longitudo tanta, quanta eſt à brachij flexura, ſeu prominentia exteriori vſque ad medij digiti ſummitatem; ſiue quod idem eſt, à medio pectore ad cubitum ipſum ſeu flexuram brachij; quod ſpacium priore, teſte Polluce, prorſus æquale eſt: Ἀπὸ δὲ τῆς ὠλεκράνου πρὸς τοῦ μέσου δακτύλου ἄκρον τὸ διάστημα πῆχυς· ἔχει τὸν πόδα, καὶ μέσον, καὶ διάστημα ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ στήθους πρὸς τὸ ὠλέκρανον τῆς προτέρῳ ἴσον. Id eſt, *A flexu cubiti, vſque ad medij digiti ſummum, interuallum cubiti pedem continet & medium, cui interuallum à medio pectore ad flexuram cubiti æquale eſt.* Continet autem, vt dixi, huiuſmodi cubitus ſex palmos, & palmus quatuor digitos in pollice, & conſequenter viginti quatuor digitorum eſt cubitus vnus, qualis eſt, quem iam explicauimus, Ægyptiorum vulgaris, & legalis Hebræorum. Ex quibus patet cubitum huiuſmodi quater ſumptum perfectè explere hominis longitudinem (quæ ſumitur ab extenſione brachiorum) & altitudinem ſiue ſtaturam eiuſdem. His igitur præmiſſis; nunc ad reliqua.

ⲡⲓⲕⲁϣ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲧⲏⲕϣⲓ

Calamus menſorius.

ⲡⲓⲕⲁϣ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲧⲏⲕϣⲓ vel etiam ⲡⲓⲕⲁϣ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓϫⲓⲛϣⲓ in Scala calamum menſorium interpretatus ſum; & diligentiori ſcrutinio huic voci incumbens, deprehendi tandem illam ſignificare calamum Ibidis ſeu Ciconiæ Ægyptiæ, ita vt hæc vox ex ⲡⲓⲕⲁϣ & ⲡⲓⲧⲏⲕϣ, quorum illa crus, tibiam, calamum, arundinem, hæc Ibin & Ciconiam ſignificat, compoſita intelligatur; quaſi diceres, paſſum ſeu vlnam Ibidis; quòd ab Ibidis inceſſu primùm ſit inuentus & obſeruatus. Nam vt rectè Clemens Alex. Ἀριθμοῦ γὰρ ἐπινοίας καὶ μέτρου μάλιστα τῶν ζώων ἡ ἶβις ἀρχὴν παρέσχηκε τοῖς Αἰγυπτίοις. *Numerum videlicet inuentionis & menſuræ maximè ex animantibus videri præbuiſſe Ægyptijs Ibidem.* Solebant enim veteres Ægyptij vſurpare, vt plurimùm, menſuras ex animantium inceſſibus conſtitutas; quæ cùm idem ſemper ex naturæ neceſſitate agerent, aſſumptæ quoque menſuræ certiori ſolidiorique ſtabiliebantur fundamento. Qualis autem hic paſſus Ibidis fuerit, iam reſtat inquirendum. Certè altitudinem hominis adæquaſſe reperio: ſimulque fuiſſe menſuram trianguli Ibiaci. ita Abenephi de ſacro Ægyptiorum cultu: verba eius ſunt ſequentia:

Clem. Alex.

Ibidis paſſus menſura Ægyptiorum.

Abenephi.

وباع المصريين هو طول الانسان فاسمه باع كبير الكركي ومساحة المثلث الكركي وهو سر الكهنة ۞

Baa menſura Ægyptiaca tanta, quanta hominis perfecti altitudo; & hanc vocabant paſſum magnum Gruis, & menſuram trianguli Ibiaci; & hoc erat arcanum Sacerdotum. Quid triangulum Ibiacum ſit, alibi diximus: quis autem, aut quantus paſſus Ibiacus fuerit, in eo inueniendo, quantum æſtuauerim, dici vix poteſt; ſecretum tamen, Deo dante, erui, vt oſtendo. Cùm enim altitudo hominis è quatuor cubitis communibus Ægyptiorum conſtet, vnus quoque cubitus ſex palmis, & palmus quatuor digitis; debet neceſſariò vnus cubitus communis conſtare viginti quatuor digitis, & conſequenter ⲟⲩⲉϭⲏⲟⲧ ſeu *Baa* (quam ſuprà, vti & in Scala noſtra, menſuram ſpacium vtriuſque brachij in longum perfectè explentem interpretati ſumus) 96 digitis conſtabit. At totidem digitorum cubitum myſticum ſeu ſacrum Ægyptiorum, quem paſſum Ibidis vocant,

Ibidis paſſus magnus quid.

Abenephi. Abulfeda.

inuenio hâc ratione. Cùm Ibidis crus seu tibia, Abenephi & Abulfeda teste, æqualis sit cubito maiori Ægyptiorum, videlicet 32 digitorum; Ibis quoque ambulando τρίγωνον ἰσόπλευρον, Plutarcho teste, conficiat; erit Ibiacum trigonum 96 digitorum, ἰσοπλεύρῳ tribus cubitis τριακόντα-δύο δακτύλων, id est, 32 digitorum, & altitudini humanæ è quatuor cubitis constantis staturæ. Atque hoc est mysterium illud Sacerdotum de quo loquitur Abenephi, quod & nomen Coptum ⲙⲁϩⲛⲟⲧ confirmat: idque dupliciter scribere solebant, primò ita: ⲙⲁϩⲛⲟⲧ cubitus, videlicet 32 digitorum; deinde hâc ratione: ⲙⲁϩⲛⲟⲧ quo cubitum maximum notant, quem & ⲡⲓⲕⲁϣ ⲛⲧⲉⲛⲓⲧⲏϣ id est, passum Ibidis tricubitalem, siue calamum, aut arundinem, seu crus Ibidis triplicatum, Arabicè القصبة الكركي Scala vocat, qui passus longitudini humanæ exactè respondent; quem & passum ἑξάπεδον non immeritò appellare possumus, totidem enim pedum hominis proportionati staturam assignant Geometræ. Mysteria autem, quæ sub hoc passu recondita habebant, & quomodo sub hac mensura Mercurium repræsentabant, alibi iam dictum est.

Ibiacum trigonum.

ⲡⲓⲥⲧⲁⲇⲓⲟⲛ idem quod *stadium* sonat, Arabicè الغلوة; eratq; apud Ægyptios varium; quidam id faciebant 65 cannarum seu perticarum, alij 85; nec desunt qui id definiant spacio 400 cubitorum. ita Author Scalæ:

ⲡⲓⲥⲧⲁⲇⲓⲟⲛ stadium varium apud Ægyptios.

الغلوة خمسة وستين قصبة وقد وجد في نسخة عتيقة مر وان الغلوة خمسة وثمانين قصبة فيقال ايضا ان الغلوة اربع مائة ذراع ـــــــــــــــــــــــــــــــ

Id est, *Stadium est 65 calamorum, & inuentum quoque in antiquo exemplari, stadium esse 85 calamorum seu perticarum; dicitur etiam, quòd stadium sit 400 cubitorum seu brachiorum, & dicitur iactus sagittæ.* Atque hæc vltima mensura respondet exactè stadio Græcorum, cùm Suidas στάδιον ἔχει πόδας χ', stadium octingentos pedes habere dicat, & Herodoto in hoc subscribat; pes autem 16 digitorum sit, siue quatuor palmorum, iuxta verba citati Herodoti in Euterpe: Ἐξάπεδος μὲν ὀργυιῆς μετρουμένης, ἢ τετραπήχεος τῶν ποδῶν μὲν τετραπαλαίστων ἐόντων, τοῦ δὲ πήχεος ἑξαπαλαίστου. *Vt passum sex pedibus metiamur, & quatuor cubitis, pedes verò sunt quatuor palmorum, cubitus autem sex palmorum.* quæ Suidas affirmat ὁ πούς ἔχει δακτύλους ις'. *Pes autem habet digitos 16.* Ex hoc eodem vtitur Solon in legibus, vt est apud Plutarchum. Cùm igitur stadium Aegyptiacum dicatur habere 400 cubitos, cubitus autem maior Aegyptiacus sit, vt suprà probatum est, 32 digitorum, id est, duorum pedûm, quorum vnus 16 digitis æquiualet; ergo 400 cubiti æquiualebunt 800 pedibus, nimirum stadio, vt cuilibet eos resoluenti patebit: erit igitur stadium Ægyptiacum æquale stadio Græcorum, quod ostendere oportebat. Si autem accipiamus calamum pro passu Ibidis, quem 96 digitorum determinauimus; erit stadium, scilicet 85 calamorum, spacium 340 cubitorum minorum, siue quod idem est, 510 pedum. Vnde triplex apud Ægyptios stadium fuisse colligimus; Maius, Mediocre, Minimum. Maius 400 cubitorum; Mediocre 340; Minus 260 cubitorum. prius tamen proprium Ægyptiacum est.

Suidas. Herodotus. Suidas. Plutarchus.

ⲛⲓ

ⲙⲉⲗⲓⲟⲛ milliare, Arabicè الميل. constat autem vnum milliare septem stadijs, vna verò parasanga tribus milliaribus. ita Auctor Scalæ. ⲙⲉⲗⲓⲟⲛ Milliare.

الميل وهو سبع غلوات وكل ثلثة اميل فرسخا والفرسخ الف واربع مايه دراعا وتكون خطا ثلثة الاف خطوة ✡

Milliare autem continet septem stadia, & tria singula milliaria constituunt vnam parasangam, & parasanga 1400 cubitos seu brachia, suntq; spacium 3000 passuum. Cui in omnibus consonat Abulfeda, qui milliare Aegyptiacum ita definit.

واما الميل فهو عند القدما ثلثة الاف دراع عند المحدثين اربع الاف دراع والخلاف بينهم فيه انما هو لفظي وان مقدار الميل عند جميع شي واحد وان اختلفت اعداد الادرع لانه على التفسير بين الميل ست وتسعون الف اصبع واذا قسمتها اثنين وثلثين اثنين وثلثين كان المتحصل ثلثة الالف دراع واذا قسمتها اربع وعشرين اربع وعشرين كانت اربعة الاف دراع واما الفرسخ فهو عند القدما وعند المحدثين ثلثة اميال لمكن جي الخلاف لفظما في الفرسخ اذا جعل ادراع بدراع القدما فيكون الفرسخ تسعة الاف ادراع وعلى دراع المحدثين اثنا عشر الف دراع وهو على التفسيرين ثلثماية الف اصبع تنقص اثنا عشر الف اصبع واذا علمت ان الفرسخ عند القدما تسعة الاف دراع والميل ثلثة الاف دراع وعند المحدثين الفرسخ اثنا عشر الف دراع واعلم ان الميل على التفسيرين ثلث فرسخ وكل فرسخ ثلثة اميال

Id est: *Milliare quidem apud Antiquos 3000 brachiorum, seu cubitorum est, & apud Neotericos 4000: differentia sola in hoc consistit, quod etsi denominatio milliaris eadem sit apud omnes, numerus tamen cubitorum variet: iuxta Interpretes enim vnum milliare est 96000 digitorum, quæ si partiaris per 32, erit quotus 3000 cubitorum; & si diuiseris eundem numerum per 24, proueniet quotus 4000 cubitorum (vnum milliare). Parasanga verò apud Antiquos & apud Neotericos est trium milliariorum; sola differentia est in varia denominatione cubiti: si enim sumpseris cubitum pro cubito antiquorum, erit vna parasanga 9000 cubitorum; & iuxta cubitum recentiorum 12000 cubitorum, quæ sunt iuxta interpretes 300000 digitorum minus 12000 digitis. Scias autem, quòd parasanga apud Antiquos 9000 cubitorum, & milliare 3000 cubit. apud Neotericos verò parasanga 12000 cubitorum; & scias quòd milliare apud Neotericos 3 parasang, & parasanga 3 milliar.* Verùm qui hæc exactiùs cum superioribus contulerit, insignem sanè concordiam rerum inter se inueniet. Sed his relictis ad mensuras aridorum & liquidorum nos conferamus.

PRAELVSIO II.

De mensuris aridorum, & liquidorum, Aegypto vsitatis.

IN mensuris aridorum, liquidorumque Aegyptios à Græcis aliquantum discrepare inuenio; cuius rei causam vt indagemus, nihil restat, nisi vt vnum cum altero exactè conferamus. Corum igitur vocant Aegyptij ⲡⲓⲕⲟⲣⲟⲥ ⲛ̀ⲥⲟⲩⲟ, quem hisce verbis interpretatur Arabs: ⲡⲓⲕⲟⲣⲟⲥ Corus.

الصاع المكر القمح اربعة امداد ✡

Id

Id eſt; *Saa Corus eſt, ſeu vas farinæ quatuor modiorum*. Hebræi verò eam deſcribunt:

כור תחוה מעשר איפות והם שלישים כור:

Corus menſura aridorum continet decem Ephi, & ſunt triginta Sata. Verùm antequam vlteriùs progrediamur, quid Ephi, quid Satum, priùs explicandum eſt: cùm enim corus inter menſuras non aridorum duntaxat, ſed & liquidorum, omnium maxima ſit, erunt reliquæ omnes tanquam partes ad totum accipiendæ.

Quam igitur appellant Aegyptij ϯⲟⲓⲡⲉ vel ſine articulo ⲟⲓⲡⲉ Arabes الويبة *Aluaibeh*, hanc corrup è οἰφιν vocat Heſychius; quam & his verbis deſcribit: *Μέτρον τι τετραχοινικὸν Αἰγύπτιον*, id eſt, Oephin ſeu ⲟⲓⲡⲉ menſura quædam Aegyptiaca eſt, quatuor chœnices continens. Chœnix autem duobus ſextarijs Romanis æquiualet, ponderis in vino vel aqua vnciarum Romanarum 40; itaque Ephi ſeu ⲟⲓⲡⲉ menſura contineret octo ſextarios. Ephi autem Hebraicum eſt decima pars cori, eſtq; æqualis Batho; in hoc ſolummodò diſcrepantes, quòd Ephi aridorum, Bathus verò liquidorum menſura ſit. Continet autem Ephi tria Sata. ita Ialkut;

Heſychius. *Chœnix.* *Ephi. Satum. Cabus. Log.*

Author Ialkuth.

איפה ג׳ סאים וסאה ו׳ קבים וקב ו׳ לוגין ולוג ו׳ בצים:

Continet autem Ephi tria Sata, Satum ſex Cabos, & Cabus ſex Log, & Log ſex oua. Ex quibus apparet, differentes eſſe menſuras Cori Aegyptiaci & Hebræi: Corus enim Aegyptiorum vas eſt quatuor farinæ modios continens; Corus autem Hebræorum continet modios 47. niſi forſan modium pro ſeptem Satis accipiant, de quo infrà. Cùm igitur corus à coro differat, Ephi conſequenter ab ⲟⲓⲡⲉ Aegyptio differre quis non videt? ſed & Bathus Aegyptiacus differt ab Ephi Aegyptiaco, quas menſuras nos eaſdem eſſe diximus apud Hebræos; Aegyptij Bathum vocant ⲡⲓⲃⲁⲧⲟⲥ ⲛⲛⲉϩ id eſt, *Bathos olei*, ⲛⲉϩ enim oleum in lingua Copta ſignificat; quæ explicat Author Scalæ his verbis: القفيز الزيت ستين قسط id eſt, *vas olei 60 Koſt.* Quid verò قسط Koſt ſit, Serapion Arabs his verbis explicat:

Corus Ægyptiacus differt ab Hebraico. *ⲡⲓⲃⲁⲧⲟⲥ Bathus Ægyptius.* *Koſt quid ſit. Serapion Arabs.*

قسط عند الروميين هو رطل مع الثلثين

Id eſt, *Koſt apud Romanos eſt libra cum duobus tertijs, id eſt 20 vnciarum*: cui ſubſcribit ijſdem penè verbis Aben Sina. Qui verò apud Latinos Kiſt & Akſat diſtinguunt, diſtinguunt ſingulare à plurali; cùm Kiſt & Akſat eadem menſura ſit, numero tantùm diſtincta. Quæ ideo appono, ne Lector ignarus linguæ in huiuſmodi incurrens impingat. Koſtus igitur vnus cùm ſecundùm Arabes æquiualeat 20 vncijs Romanis, erunt 60 Koſti 1200 vnciarum, qui exactè 100 libras explent. atque tantus eſt Bathus Aegyptiacus iuxta interpretationem noſtri Authoris, dum dicit:

Aben Sina.

ⲡⲓⲃⲁⲧⲟⲥ ⲛⲛⲉϩ قفيز الزيت ستين قسط

Bathus ſiue Kaphiz vas olei 60 Koſt.

Dixi-

Diximus in Supplemento, Corum & Ghomer eandem mensuram esse; sed inueni, apud Ægyptios & hanc quoque differentem esse à Coro; nam ⲡⲓⲕⲟⲣⲟⲥ ⲛ̀ⲥⲟⲧⲟ Saam, siue vas farinæ 4 modiorum significat; ⲡⲓⲕⲟⲙⲟⲣ vero Ægyptiorum duplex est, maior & minor; maior, qui & ⲡⲓⲛⲓϣϯ ⲛ̀ⲕⲟⲙⲟⲣ vocatur, id est, *modius maior*, continet alios triginta modios. ita Author Scalæ المد الكبير ثلثين مد *Modius maior 30 modiorum*; & modius minor ⲡⲓⲕⲟⲙⲟⲣ quindecim modiorum, ita in Scala: المد الصغير خمسة عشر من *Modius minor 15 aliorum modiorum capax*. Ex quibus colligo ⲕⲟⲙⲟⲣ & مد seu modium maiorem hoc loco accipi pro Coro Hebræorum, & modios, quibus constat, pro Satis. Hâc ratione ghomor Ægyptiorum reducemus ad Corum Hebraicum; quem 10 Ephis, & 30 Satis constare probauimus. Accipitur igitur hic modius pro modio vno Hebraico, & Italico cum dimidio, qui conficit vnum Satum: ergo Corus Hebræorum, modius seu Komor maior Ægyptiorum pro eadem mensura accipiuntur. Minor autem modius seu Komor constat 15 modijs, subduplus videlicet ad maiorem. Ex his igitur præmissis, facilè reliquas Ægyptiorum mensuras determinabimus.

ϯⲝⲁⲛⲓⲝⲓ est modius Saa continens 22 Kost. ita Author Scalæ: Gnomer Ægyptiacus.

المد الصاع تسع اثنين وعشرين قسط وهذا الاسم في الاهو غالسيس وذكر الهوري ان المد مكيال وهو رطل عند اهل الحجاز ورطلان عند اهل العراق الصاع اربعة امداد

Hoc est: *Modius continet 22 Kost, & hoc nomen inuenitur in Apocalypsi, meminitque eius Albuari, aitq; Modium hunc mensuram esse, quæ apud Habazæos Arabes libram, & apud Arakæos duas libras valet: Saa verò quatuor modios continet.*

ϯⲝⲁⲛⲓⲝⲓ Modius Saa.

Explicemus iam verba Authoris. Dicit igitur primò, modium seu mensuram Saa continere 22 Kost. cùm igitur superiùs ex Arabo Serapione ostenderimus, vnum Kost constare 20 vncijs vnius libræ in 12 vncias diuisæ; constabit igitur modius Saa 36 libras cum 8 duodecimis. Modius autem hic, vt rectè dicit Albuari, diuersus est apud diuersas gentes, vt proinde non exiguam confusionem pariat huiusmodi mensurarum æquiuocatio non aduertentibus ad singulas vocum circumstantias. Addit in fine, vnam Saam constare quatuor modijs talibus, videlicet qualium vnus constat 36 libr. cum 8 duodecimis, ita vt vna Saa constet 165 libris & 8 duodecimis. Vnde patet, ⲡⲓⲕⲟⲣⲟⲥ ⲛ̀ⲥⲟⲧⲟ, id est, Corum Ægyptium æquiualere Saæ: Saa enim est corus farinæ quatuor modiorum talium, qualium vnum diximus tenere 36 libras & 8 duodecimas. Patet etiam mensuram Aegyptiorum ϯⲝⲁⲛⲓⲝⲓ esse quartam partem ⲡⲓⲕⲟⲣⲟⲥ ⲛ̀ⲥⲟⲧⲟ. Colliges denique Lecythum, Cantarum, siue lagunculam Eliæ, quem Copticæ vocant ⲡⲓⲕⲁⲛⲥⲁⲕⲏⲥ ⲛ̀ⲧⲉⲏⲗⲓⲁⲥ valere quatuor Kost. ita Interpres: قلة ايلياس اربعة قسط quæ sunt libræ 6 & 8 duodecimæ; hydria autem, quam Copticæ appellant ϯϩⲩⲇⲣⲓⲁ continet 19 Kost. ita Author noster: وجرة تسع عشر اقساط & *hydria continet decem modios*; id est,

Saa.

Lecythus.

Hydria.

Vter. 16 libras, cum duabus tertijs. Vter autem vini, quem Coptitæ vocant ⲡⲛⲓϣⲁⲛⲁ ⲛⲏⲣⲡ & Arabes ita describunt:

الزق الخمر الكبير وهو مايه وخمسين اقساطا

Alabastrum. *Vter vini maior est 150 Kost, id est, 250 libras pendet.* ⲡⲓⲁⲗⲁⲃⲁⲥⲧⲣⲟⲛ denique, siue Alabastrum vnguenti, 9 Kost, & totidem libris constat, id est, 24 libris, siue 24 sextarijs Romanis. ⲡⲓⲅ ⲙⲉⲧⲣⲓⲧⲏⲥ tres hydriæ, siue metretæ Canæ Galilææ, quarum vnaquæque continet 72 Kost, ita Author Scalæ:

الثلث اجاجين التي ابدلها السيد خمرا تسع كل واحده اثنين وسبعين قسطا ويقال ان الصاع ثلثين مدا والمد ثلثه ويبات

Hydriæ tres Canæ Galilææ. *Tres hydriæ siue metretæ, in quibus Dominus aquam in vinum conuertit, continet vnaquæque earum 72 Kost, & dicitur, quòd Saa 30 modios, & modius 3 Ephi contineat.* Hydria igitur Canæ 120 librarum, & Saa 30 modiorum, & modius 3 Ephi, hoc loco æquiualet vni coro, seu ghomer Hebræorum continenti 30 Sata, sicuti Ephi 3 Sata, vti dictum est.

ⲡⲓⲗⲟⲕ Log. ⲡⲓⲗⲟⲕ Coptè idem sonare videtur, quod Hebræis לוג Log, etsi mensura differat; Log enim suprà sex oua tenere ostendimus; ⲡⲓⲗⲟⲕ autem, seu Congius hic continet 9 Kost, quæ sunt 15 lib. cum duabus sextis. ⲡⲓⲗⲟⲕ autem sacer, vt eum Coptitæ vocant, continet 6 Kost, quæ sunt libræ 10. Sed hæc fusiùs cum mensuris Græcorum, Hebræorum, & Romanorum conferre poterit Lector, nostrum tantùm est, fideliter mensuras iuxta Aegyptiorum mentem interpretari.

De Artaba.

Artaba. ⲡⲓⲉⲣⲧⲱⲃ celeberrima Aegyptiorum mensura est, quam corruptè passim Arduabam, Arabes الاردب *Alertob*, Syri ܐܪܕܒܐ *Ardubo* vocant. Qualis autem hæc mensura, & quanta fuerit, inter Authores controuersum est. Suidas ait: Ἀρτάβη μέτρον Μηδικὸν, σίτου Ἀττικὸς μέδιμνος. *Artaba mensura Medæa, id est, Medorum, frumenti Atticus medimnus*, Medimnus verò Atticus mensura est sex modiorum, teste Cornelio Nepote in Attici vita.

Suidas. Cornelius Nepos. Quidam dicunt communem esse Persis & Ægyptijs mensuram. ita Aristophanis interpres in Acharnensibus de Artaba: Περσικὸν δὲ καὶ Αἰγύπτιον τὸ ὄνομα. *Persicum autem & Ægyptium nomen.* Nos dicimus Ardabam Ægyptiacè ⲡⲓⲉⲣⲧⲱⲃ mensuram liquidorum esse quinque modios continentem. ita Græcus quidam Anonymus de ponderibus & mensuris apud Agricolam. Αἰγυπτία ἀρτάβη ἔχει μοδίους ε', ὁ δὲ μόδιος ὁ Αἰγύπτιος, καὶ ὁ Ἰταλικὸς ἔχει χοίνικας η'. *Ægyptia Artaba capit modios quinque, modius Ægyptius & Italicus continent chœnicas octo.* In eadem sententia reperio S. Hieronymum fuisse, cuius hæc sunt verba lib. 11. in Commentario in Isaiam.

S. Hieron. *Et pro 30 modijs, quos nos pro coro posuimus, qui Hebraicè* חומר *dicitur, Septuaginta vertunt ἀρτάβας ἕξ, quæ mensura Ægyptia est, & facit modios triginta;* si enim sex Artabæ capiunt modios triginta, vnaquæque capiet modios quinque.

Alij

Alij tamen contrà sentiunt. ita Fannius, qui eam minorem, ac diximus, facit.

Est etiam in terris, quas aduena Nilus inundat,
Ardaba, cui superat modij pars tertia post tres,
Namq; decem modijs explebitur Ardaba duplex.

Fannius.

Id est, Ardaba Ægyptia capit tres modios, & tertiam modij partem. à quo discordat Epiphanius, qui Artabam Ægyptiam esse vult 72 sextariorum, siue vnius Medimni Attici; eritque ita æqualis Artabæ Medææ; Ἀρτάβη, inquit, τοῦτο τὸ μέτρον καὶ Αἰγυπτίοις ἐκλήθη ἐπὶ δὲ ἑβδομήκοντα δύο ξεστῶν. id est, *Artaba hæc mensura ab Ægyptijs vocata fuit 72 sextariorum*. Eritque hâc ratione secundùm Epiphanium, Artaba eadem ac Ephi mensura. Vt autem tantæ de Artaba opiniones dissoluantur, dico Artabam Aegyptiam triplicem fuisse. Prima, eaque maior, capiebat ampliùs quàm Medimnus Atticus, Choenicas sex; & tantam quoque fuisse Persicam Artabam, quæ cum Aegyptiorum passim confunditur, Herodotus Auctor est: Ἡ δὲ ἀρτάβη μέτρον ἐστὶ Περσικὸν χωρέον μεδίμνου Ἀττικοῦ πλέον χοίνιξι ς' Ἀττικῇσι. id est, *Artaba mensura Persica capiens ampliùs quàm Medimnus Atticus, Choenicas Atticas 6.* Vbi insignis error Interpretum elucescit, pro ς, τρισί legentium, hoc est 3, decepti senario numero Græcorum ς', τῷ γ' notæ ternariæ simillimo; quem eruditos notare velim. Alteram Artabam Attici Medimni capacem diximus, Medis quoque vsitatam. Tertiam quinque modiorum esse, suprà ostensum est. Verùm iam hoc ipsum ex fontibus ostendamus. Aegyptij has tres Artabas vocant ⲛⲓⲉⲣⲧⲱⲃ, vt ex Scala patet. Prima ⲡⲓⲛⲓϣϯ ⲛ̀ⲉⲣⲧⲱⲃ vocatur, id est, *Ertob maior*; Altera ⲡⲓⲙⲉⲥⲟ ⲛ̀ⲉⲣⲧⲱⲃ, id est, *Ertob media*; Tertia ⲛⲓⲉⲣⲧⲱⲃ, *Artaba communis* passim; quæ omnia Interpres pulchrè explicat:

Epiphanius.

Artaba Ægyptiaca triplex

Herodotus.

ولاردب كبير مد وخمسة وستة امداد والاردب وسطة وهي مد وحده والاردب صغير
فهي خمسة امداد ۞

Artab maior vnum modium maiorem (quem suprà Medimno æqualem diximus) *& sex insuper modios paruos* (quos cum Choenicis æquauimus) *continet; & Ertob media modij vnius*, id est, Medimni Attici, *& Ertob minor quinque modiorum*. Quæ omnia perfectè cum dictis congruunt; congruitque Hebraica descriptio Baal Aruch:

ארדב מדה קטנה ומציעא פי׳ חשוכר את האומנים
ומדה גדולה נהוגה בארץ מצרים עד היום:

Baal Aruch.

Hoc est, *Ardab mensura parua aqua: media explicatur dimensum quotidianum operarum siue opificum: tertia significat mensuram magnam vsitatam in Ægypto in hunc vsq; diem*. Ex quibus omnibus hucusque dictis patet, sex Artabas 70 Interpr. Coro Hebræorum æquales fuisse; id quod disertis verbis Eupolemus Græcus, idemque antiquissimus & magnæ authoritatis Scriptor apud Eusebium traditum reliquit, quem citato loco consule. Atque hæc de Artaba sufficiant.

70 Interpret.

Eusebius.

PRAELVSIO III.

De Ponderibus Aegyptiorum.

MAximum ponderum Talentum cùm ſit, ab eo principium diſceptationis noſtræ ordimur.

ⲡⲓⲍⲓⲛϭⲱⲡ *Talentum. Alſamenudi.*

ⲡⲓⲍⲓⲛϭⲱⲡ Aegyptijs idem quod Talentum eſt, pendetque 120 libras. ita Alſamenudi in Scala:

الوزنه وهي مايه وعشرين رطلا

Aluazne eſt talentum, ſeu pondus 120 librarum. Talento verò Hebræorum quinque libris minus: eſt enim Kikar Hebraicum 125 librarum, ſecundùm Hebræorum veram ſententiam, cui ſubſcribit Suidas, Τὸ τάλαντον παρά τισιν ἔχει λίτρας ρκε. *Apud quoſdam talentum habet centum viginti quinque libras.* *Suidas.*

ⲡⲓⲙⲛⲁ *Mina.*

ⲡⲓⲙⲛⲁ idem quod Mina, continet viginti vncias. ita Alſamenudi:

النويمع عشرين اوقيه وهي ثمنه وعشرين دينارا

Mina verò continet viginti vncias, & ſunt 28 denarij. Atque hæc maior eſt Mina Ptolomaica & Italica duabus vncijs, eſtque propriè Mina Alexandrina; de quibus Dioſcorides de ponder. eſt Μνᾶ κατὰ τὴν τῶν ἰατρῶν χρείαν ἔχει οὐγκίας ις. ἤτοι δραχμὰς ρκη. ἡ μνᾶ Ἰταλικὴ τὰς οὐγκίας ιη. ἤτοι δραχμὰς ρμ. ἡ μνᾶ ἡ Ἀλεξανδρινὴ ἔχει οὐγκίας κ. ἤτοι δραχμὰς ρξ. *Dioſcorides.*

ⲡⲓⲥⲉⲕⲗⲟⲥ *Siclus.*

ⲡⲓⲥⲉⲕⲗⲟⲥ Siclus Ægyptius, de quo ita Alſamenudi: وايصع ربع اوقيه Siclus Aegyptius pondus eſt, ſeu vas, quartam vnciæ partem, ſiue quatuor drachmas pendens.

ϯⲍⲉⲥⲕⲓϯ *Drachma.*

ϯⲍⲉⲥⲕⲓϯ verò, quem Alſamenudi drachmam interpretatur, eſt octaua vnciæ pars. Verba ſequuntur:

الدرهم ثمن اوقيه وفي نسخه ثلثي اوقيه

Drachma octaua pars vnciæ eſt; & legitur in antiquo exemplari, quòd duæ tertiæ vnius vnciæ ſint. Fuit autem Drachma, ſicut ipſum nomen indicat, Græcorum proprium pondus, & ſignatum Numiſma, quòd cùm rerum potirentur Græci, ad Romanos tranſlatum, ab ipſis frequenter vſurpatum eſt; ſicuti è contra Romanorum vnciæ pondus, & nomen ad Græcos & Arabes tranſlatum eſt. Fuit autem, vti apud Romanos & Græcos, ita & Aegyptios, vnciæ octaua pars. ita Fannius: *Vncia fit drachmis bis quatuor.* Suidas Ἑκατὸν δραχμαὶ ποιοῦσι μνᾶν μίαν. *Centum drachmæ vnam minam faciunt.* Ex quo patet, libram ſiue aſſem Drachmis conſtare 96, quibus ſi addas quatuor, habebis Minam Atticam 100 drachmarum; quibus conſentiunt Dioſcorides, Galenus, Columella, alijque, quos vide apud Villalpandum, Marianam, Agricolam, alioſque. *Fannius. Suidas. Dioſcorides. Galenus. Columella. Villalpandus. Mariana. Agricola.*

ⲥⲧⲁⲑⲓⲣⲁ *Stater.*

ⲥⲧⲁⲑⲓⲣⲁ ſeu Stater, mediam vnciam pendebat. ita Alſamenudi:

الاستاتير الذي وجده بطرس في فم السمكه وهي نصف اوقيه وهو ثلث الدينار بالدينار الصغير

Stater, quem inuenit Petrus in ore piſcis, pendet dimidium vnciæ, & eſt tertia pars denarij minoris. Atque hâc ratione Siclus Hebraicus & Stater idem pen-

pendebant, videlicet quatuor drachmas Atticas, ſeu vt vocant τετραδραχμόν; quod & manifeſtum eſt ex verbis S. Matthæi, vbi ſic habetur: *Acceſſerunt qui didrachma accipiebant, ad Petrum, & dixerunt ei: Magiſter veſter non ſoluit didrachma*. Et poſt pauca ſubditur, præcepiſſe Petro Dominum, vt ad mare veniens hamum mitteret; *Et eum piſcem*, inquit, *qui primus aſcenderit, tolle, & aperto ore eius, inuenies ſtaterem; illum ſumens da pro me, & te*. Quibus verbis duo manifeſtè teſtata habemus; alterum didrachma à ſingulis ſolui conſueuiſſe; alterum Staterem binis didrachmis æqualem fuiſſe, vtpote qui & pro Chriſto & pro Petro ſoluendus eſſet. Cùm ergo octo drachmæ conſtituant vnam vnciam, erit dimidium vnciæ Stater, ſiue τετραδραχμόν idem quod Stater. Conſonat igitur Author noſter cum Hebræis & Græcis; quod monſtrare voluimus. Erit quoque ϯϭⲕⲓϯ Cenſus, idem quod Stater; quia Author noſter dicit ϯϭⲕⲓϯ eſſe mediam vnciam. الجزية نصف اوقية

Siclus & Stater Hebraicus idem pendebant.
S. Matthæi.
Cenſus quid.

ϯϭⲕⲓϯ verò idem quod δίδραχμα; quæ ſunt decem quadrantes: فلسا وهي عشرين est enim quarta vnciæ pars ربع اوقية.

Erit igitur ⲥⲧⲁⲧⲏⲣⲁ Stater, Siclus Hebraicus ⲧⲉⲧⲣⲁⲇⲣⲁⲭⲙⲟⲛ ϯϭⲕⲓϯ Cenſus, ſemiuncia Romana, iuxta Ægyptios eadem res, nominibus tantùm diſtincta.

Stater, Siclus, Cenſus idem ſunt.

C A P V T I.

De Architectonica Ægyptiorum.

Architectonica Ægyptiorum veterum maximè in prodigioſa illa Obeliſcorum, Coloſſorum, Pyramidum, Fanorum, Sepulchorum, Labyrinthorumque magnificentia eluceſcebat. Et ſi vera ſunt, quæ Herodotus, Pauſanias, Diodorus, Plinius, Arabumque hiſtoriæ de ijs omnem ferè humanæ fidei rationem excedentia oculati eorundem inſpectores ſcribunt; non vereor aſſerere, tanta ea fuiſſe, vt ſiue eorundem excellentiam & perfectionem, ſiue difficultatem moliminum exequendorum ſpectes, omnibus poſteris Architectis ad eandem perfectionem quandoque perueniendi ſpem ademiſſe videantur. Quòd ſi opus opifices probet, quales ipſos Architectos, & quàm diuino ingenio præditos aſſeremus? Certè ſumma in ijs ſingulariſque partium ſymmetria & proportio, contignationumque commiſſio, vti ſummum Geometram & Arithmeticum, ita inſolentium moliminum erectio ſummum Mechanicum & Staticum meritò exigebant. Sed vt cum ordine procedamus, à Pyramidibus primò exordiri viſum eſt, deinde ordine reliquas fabricas proſequemur.

Ægyptij in Architectonica præſtantes.

§. I.

Pyramides.

Pyramides Memphiticæ ex Herodoto.

QVanta fuerit Pyramidum in Aegypto summâ ac profusissimâ Regum munificentiâ erectarum magnificentia, splendor, decorque, ex hoc inter cœtera colligitur, quòd vnanimi Scriptorum consensu, vel tunc etiam, quando Romanorum fastus omnia Mundi loca conculcabat, inter Orbis miracula fuerint connumeratæ. Et tametsi varijs Aegypti locis insolentes huiusmodi turrium moles conspiciebantur fundatæ; Memphiticæ tamen inter cœteras potissimum admirationis argumentum, ac veluti Mundi miraculum fuerunt. Herodotus, qui teste Plinio, circa annum 300 ab Vrbe condita vixit, de vna illarum quas ipse inspexit, hæc comprimis testatur in Euterpe: Τῇ δὲ πυραμίδι αὐτῇ χρόνον γενέσθαι εἴκοσι ἔτεα ποιευμένῃ, τῆς ἐστὶ πανταχῇ μέτωπον ἕκαστον ὀκτὼ πλέθρα, ἐούσης τετραγώνου, καὶ ὕψος ἴσον. Λίθου δὲ ξεστοῦ τε καὶ ἁρμοσμένου τὰ μάλιστα· οὐδεὶς τῶν λίθων τριήκοντα ποδῶν ἐλάσσων. Ἐποιήθη δὲ ὧδε αὕτη ἡ πυραμὶς ἀναβαθμῶν τρόπον, τὰς μετεξέτεροι κρόσσας, οἱ δὲ βωμίδας ὀνομάζουσι. *Verum in Pyramide hac annos 20 absumptos, cuius singulæ frontes* (quadrangula enim erat) *sunt octo plethrorum seu iugerum, pari altitudine, saxis dolatis, decentissimèque coagmentatis, quorum nullum minus 30 pedum; fuit autem extructa hæc Pyramis in speciem graduum, quas quidam scalas, quidam arulas vocant.* Diodorus 400 annis Herodoto posterior, & ipse oculatus earundem inspector, hoc pacto illas describit: *Octauus denique Rex Chemmis* (Herodoto *Cheobus*) *Memphis annos regnauit 50, ædificauitque trium Pyramidum maximam, inter septem præclarissima opera numeratam. Hæ versus Lybiam spectant, longè à Memphi stadijs 120, à Nilo autem 45. quæ & artificio, & operis magnitudine mirabilem stuporem intuentibus præberent. Earum maxima quatuor est laterum, quorum quodlibet ab inferiori parte iugera septem continet; altitudo ampliùs quàm sex iugera tollit; latitudo quodlibet, deductâ paulatim vsque ad verticem altitudine, continet cubitos 65. Ex lapide duro difficilique ad tractandum, sed æternùm permansuro structura omnis constat; Nam fermè mille annis, vt aiunt quidam, vt alij tradunt, ampliùs tribus millibus & quadringentis ad nos vsque ea moles integra permansit. Ferunt eos lapides ex Arabia longo admodum itinere aduectos. Aggeribus autem fabricata est, nondum eo tempore inuentis machinis. Opus certè mirabile, præsertim in terra vndique arenosa, vbi nulla neque aggeris, neque cæsi lapidis sint vestigia; vt non ab hominibus, sed à Dijs tanta moles structa videatur. Conantur Ægyptij mira quædam de his fabulari, ex sale & nitro eos factos esse aggeres, posteaque Nili incremento liquefactos, absque hominum labore penitùs defecisse. Verùm id procul abest à vero. Nam & multitudine hominum agger constructus est, & multitudine deletus est. Nam 360000 hominum, vt aiunt, ad id opus deputata sunt, quod 20 fermè annis absoluerunt.* Deinde describit secundam Pyramidem à Rege *Chabreo* erectam structurâ priori similem, magnitudine imparem, vtpote basis lateribus singulis stadium tantùm comprehendentibus: pecuniam omnem in opus prioris impensam; vt olera tantùm & herbas mille & sexcentorum

Herodotus.

Diodorus.

Pyramis miræ magnitudinis.

rum

rum talentorum sumptus excessisse dicatur. Tertiam pyramidem Myzerinus Rex erexit, sed morte præuentus opus absoluere non potuit; adeoq; magis Architectorum summum ingenium, quàm otiosam pecuniæ ostensionem Regum admirari licet. Meminit & harum molium Strabo Diodoro ferè Synchronus lib. 17. *Quadraginta*, inquit, *stadijs ab Vrbe montanum quoddam est supercilium, in quo stant pyramides multæ. Earum tres memorabiles sunt; duæ inter septem Orbis miracula adnumerantur, singulæ altitudine stadij, figurâ quadratâ, altitudine habentes paulò maiorem quolibet latere, & mole se paululum excedentes*. Et paulò post: *Vlteriùs in montis altitudine maiori tertia est, multò primis duabus minor, maiore tamen impensa structa. Nam ab ipsis ferè fundamentis vsque ad medium constat nigro ex lapide, ex quo mortaria faciunt, ab extremis Æthiopiæ montibus delato, qui cum & durus sit, & operatu difficilis, reddit opus sumptuosiùs* Rhodopis meretricis siue Dorichæ sepultura. Plinius deinde singula exactiùs trutinans, hæc inter alia profert lib. 35. c. 12. *Dicantur obiter & pyramides in eadem Aegypto, Regum pecuniæ otiosa & stulta ostentatio; quippe cùm faciendi eas causa à plerisq; traditur, nè pecuniam successoribus, aut æmulis insidiantibus præberent, aut nè plebs esset otiosa. Multa circa hoc vanitas illorum hominum fuit, vestigiaq; complurium inchoatarum extant. Vna est in Arsinoite Nomo, duo in Memphite non procul labyrintho, de quo & ipso dicemus. Totidem vbi fuit Mœridis lacus, hoc est, fossa grandis. Sed Aegyptus inter mira & memoranda narrat harum cacumina extrema, quæ eminere dicuntur. Reliquæ tres, quæ Orbem terrarum famâ impleuêre, sanè conspicuæ vndique adnauigantibus, sitæ sunt in parte Africæ, monte saxeo sterilique, inter Memphim oppidum, & quod appellari diximus Delta, à Nilo minùs quatuor millia passuum, à Memphi sex, vico apposito, quem Busirin vocant, à quo sunt assueti scandere illas*. Et paulò post: *Sed pyramis amplissima ex Arabicis lapidicinis constat; 360000 hominum annis viginti eam construxisse produntur*. Et infrà: *Amplissima octo iugera obtinet soli, quatuor angulorum paribus interuallis per octingentos octuaginta tres pedes singulorum laterum, altitudo à cacumine pedes 25*. Hæc Plinius. Et tametsi citati Authores quoad situm conueniant, vix tamen est, qui cum altero in mensura concordet; quod factum crediderim ob diuersam mensurarum diuersis nationibus vsitatarum rationem.

Strabo. Plinius.

Hisce Neoterici accesserunt pyramidum mensores; quos inter Petrus Bellonius meritò primum locum obtinet, qui datâ operâ ad pyramides mensurandas in Ægyptum concessit. Sic autem dicit: *Pyramides verò Aegypti adeo à Veteribus celebratæ edito loco sunt, quæ procul 40 millium passuum apparere incipiunt. Hos Aegyptij Pharaones nuncupant. Quæ quidem magis admirandæ videntur propè inspicientibus, quàm ab Auctoribus descriptæ sint: nam videntur esse montes immensæ magnitudinis, vnde Romanorum fabricæ, & antiqua opera nihil accedunt ad harum pyramidum splendorem & magnificentiam. Positæ autem sunt in loco valdè deserto, seu solitudine, quatuor milliaribus à Cairo distante vltra Nilum tertio lapidis iactu; & earum amplissima reliquas etiam præstantiâ superat, quam omnes Antiqui Scriptores aspectu mirabilem esse scripserunt. Extructa est gradibus foris prominentibus, atque 324 passus* in

Petrus Bellonius.

in singula latera habet, à basi vsque ad cacumen continet 250 gradus, quorum singuli altitudinem habent quinque solearum calcei, nouem pollicum longitudinis; adeoq; vastæ est latitudinis hæc moles, vt peritissimus atque validissimus Sagittarius in eius fastigio existens, atque Sagittam in aërem emittens, tam validè eam eiaculari non possit, vt extra molis basin decidat, sed in ipsos gradus cadat. Fastigium eius in planitiem desinit 2 passus in diametro patentem, in qua 50 homines consistere queunt. Aliæ etiam duæ pyramides sunt immensæ magnitudinis, sed longæ minores primâ; & harum trium minima, tertia sui parte maior est ea, quæ apud Testaceum montem est Romæ. Præter has tres plurimæ aliæ minores hinc inde per arenosum illud solum sparsæ sunt, plusquàm centum, quarum nè vnica adeo vitiata spectatur, vti Romana. Hæc Bellonius. Quæ ferè congruunt relationi factæ Marci Grimani Antistitis Aquileiensis, & postea Cardinalis: hic enim vti antiquitatum perstudiosus, ita ipsemet, dum in Ægypto, negotiorum causâ Venetorum ageret, eam mensus est, eamque conscendit, & ad interiora penetrauit. *Pyramidis huius commensus iustis passuum interuallis, quorum magnitudo trium palmorum antiquorum modulos aliquantulum excessisse putatur. Singulæ quadratæ basis latera passus 270 circiter complectuntur; vniuersaq; pyramis ex rediuiuo & præduro lapide constat, eiusque præcinctiones in satis conuenientem longitudinem extenduntur, itaque toto opere aptantur ac disponuntur, vt ad summum verticem vsque, etsi quàm maximè difficilem incommodumque, præstent ascensum; singulæ enim tripalmarem ac semis circiter altitudinem patent, nec tantum vtique prominentis planitiei nactæ fuerunt, vt scandentium vestigia ijs commodè tutoq; inniti possint. A basi autem vsque ad verticem 200 circiter ac 10 præcinctiones habentur, singulæque eandem prorsus altitudinem obtinent, adeo vt structuræ totius altitudo basis suppositæ latitudini æqualis omninò videatur.* Præ omnibus tamen maximè & exactissimè illas obseruasse reperio Principem Radziuilium in peregrinationis suæ historia fol. 161. verba eius quamuis longiora, adducenda tamen duxi, vt sigillatim omnia elucescant. *Summo manè,* inquit, *vnâ ante diem horâ ex hospitio egressi ad ciuitatem veterem venimus, quæ à noua, quartâ milliaris parte, inter hortos semper eundo, distat; duabus verò horis post exortum Solis traiecto Nilo, quintâ milliaris parte peractâ, rectà ad pyramides peruenimus; de quibus, quoniam ab Authoribus multa produntur, ego quæ ipsemet coram vidi, breuiter annotabo. Constat omnium testimonio, Memphim ciuitatem sacris & prophanis literis celebratam, olim hìc fuisse; nunc præter exiguas quasdam versus meridiem ruinas, eius nulla apparent vestigia; steriles arenæ omnia cooperiunt: pyramides tamen septendecim adhuc integræ conspiciuntur, quarum duæ sunt maiores, & tertia à Rhodope meretrice constructa, est imprimis elegans, vix tamen 60 aut 70 cubitorum habet altitudinem. Hæ tres pyramides sunt planè integræ, & inter miracula mundi commemorantur. Duæ maiores stupendâ & incredibili sunt magnitudine; alterâ tamen excellit, quæ tam in altitudine, quàm in latitudine & longitudine 300 habere cubitos dicitur. Intrinsecùs habet artificiosos & peramplos gradus, quibus æquè ac extrinsecùs ad ipsam vsque summitatem ascenditur; habet & concamerationes, quarum duæ maiores, vna supra alteram erecta, quæ sepulcbra Regum Ægypti continebant: in inferiori extat etiam hodie sepulchrum*

Marcus Grimanus.

Radziuilius.

Memphis situs.

Pyramides 17 integræ Memphi extant.

satis

ſatis magnum, in quo corpus aliquod fuit repoſitum. Porrò à quibus Regibus, quanto ſumptu, quoue modo vel artificio, & num à Iudæis in Aegyptiaca ſeruitute conſtitutis (quod omnibus ferè Authoribus placet) pyramidum hæ moles fuerint excitatæ; vel num ijdem Hebræi aggeres & foſſas, quibus Nilus deducitur, (apparent enim non naturâ, ſed arte facta eſſe omnia) perfecerint, Hiſtoricis iudicandum relinquo. Illud mirari magnopere conuenit, cùm dictæ pyramides in ſublimi monte, qui totus è viuo ſaxo conſtat, ſint erectæ, quantum tamen è lapidum genere colligitur, apparet, eas non ex eiuſdem rupis lapidibus eſſe concinnatas; nec facilè perueſtigari poteſt, vnde, aut quâ ratione tanta lapidum congeries eò comportari potuerit; quandoquidem etiam Nilus exundans tribus milliaris partibus à fabrica remotus procurrit. Sed nec illud penetrari poteſt, cùm quilibet lapis tres cubitos longus & latus, altus verò pluſquàm vno ſit & ſemis, quo labore & artificio in tam altum montem protrahi, & in ſummitate collocari potuerit. Maxima omnium pyramis ex lapidibus eiuſmodi ſectis, & quadratis, in formam montis cuiuſdam naturalis, ſingulari quodam artificio eſt fabricata; & licet quadrangulari figura, ab ima parte ſenſim in cacumen conſurgat, tamen lapides iſti quadrati ita inæquali ordine compoſiti arte mirabili videntur, vt moles tota montis à natura formati ſpeciem repræſentet. Aſcenſus propter lapidum craſſitiem grauis ac laborioſus, ſecurus tamen eſt; & licet paſſu conuenienti vſus fuerim, vix tamen intra vnam & dimidiam horam pyramidis ſummitatem aſcendi, vbi planities eſt quadrata, ſpacium decem cubitorum in qualibet parte complectens.

Pyramidis maximæ magnitudo, forma, &c. ex Radziuilio.

Secunda pyramis paulò priore minor, ad geminum ſagittæ iactum ab illa diſtat; ingreſſus interior in illam non patet, quem tamen occultum eſſe volunt. Exteriùs ad medium vſque poteſt ad illam conſcendi, cùm ad eundem modum, vt prior illa, lapides habeat compoſitos, niſi quòd paulò planiores & minores ſint. A medio verò lapides ita complanati ſurſum aſcendunt, vt vltra progredi ſit impoſſibile; quod eo maximè conſilio factum apparet: inde verò tertia eiuſdem pyramidis pars, vſque ad ſummitatem lapides habet quaſi neglectim & inordinatè collocatos, vt in parte inferiori, ita vt niſi ſeries illa ſaxorum plana, quæ ad aliquot denos cubitos eleuatur, impediret, conſcendi eius ſummitas, quemadmodum prioris, facilè poſſet.

Tertia pyramis ad latus ſecundæ verſus ciuitatem, eſt Rhodopes illius, cuius iam meminimus, tota ex lapide dolato, vt conſcendi non poſſit, fabricata; à qua ad ternum arcus iactum etiam verſus ciuitatem eſt caput collo & brachijs prominens eiuſdem meretricis, ſeptem cubitorum altitudine, habitu mirabili, ex vno viuoque ſaxo exſculptum. Volunt nonnulli, quòd ex illa maiori pyramide, quam ingreſſi ſumus, per cauernam ſubterraneam in rupe exciſam, quam lapidibus obrutam vidimus, anguſtus & occultus in caput hoc patebat aditus, atque inde oracula edita, vulgo Gentilium exiſtimante, per ipſum capitis os illa proferri. Hactenus Radziuilius: qui quidem adeò exactè omnia deſcripſit, vt nihil eidem addi aut demi poſſe videatur.

Inter cœteros eaſdem pyramides mirâ induſtriâ & curioſitate anno 1616 luſtrauit Illuſtriſſimus Vir Petrus à Valle, omniaq; & ſingula examinando, & cum Authoribus comparando, exactè & minutim obſeruauit; à quo & oretenus (erat enim, dum in viuis eſſet, inter paucos, amicus ſanè ſin-

singularis) accepi; quæ & postea in itinerario suo, quod hoc an. 1654 primum prodijt, omnia exactiùs descripsit. Verùm nè Lector curiosus dictum itinerarium adire cogatur, hîc verba eius Italica ponam, quæ habentur lit. 11. anno 1616. fol. 359. *Si trouano dunque a dodici miglia dal fiume le prime piramidi, che sono quelle trè grandi, che descriue il Belonio mia guida; e quelle stesse, che noi scoprimmo venendo al Cairo, con vna innumerabil quantità di altre minori. Della bellezza delle quali, cioè delle grandi, basterà dire a V. S., che il Belonio ne hà parlato poco, & che io le stimo degnamente marauiglie del Mondo; e quando lo dico io, che vengo da Italia, e da Roma, V. S. può pensar, che sia vero. Non vi è vaghezza grande di architettura, nè galanterie di membri di rilieuo, di capricci, e di altri ornamenti, con che sogliamo noi ornar le nostre fabriche: nè meno difficultà di far sostener gran volte in aria, come le nostre cupole, & altre fabriche, che appresso di noi hanno dell'artificioso. Perche non fù intentione di quelle genti di far vna cosa vaga all'occhio: ma di fare vna fabrica che fosse eterna, come è stata, e sarà secondo'l parer mio: e per questo pensiero non vi era meglio, che quella forma soda delle piramidi, che non è altro, che vn corpo quadro di grandissimi pezzi di marmo, che, quanto più si alza, và sempre più sminuendo a gradi; secondo la qual proportione, rispetto alla sua vastezza, non si alza molto. Dalle quali tre conditioni, cioè di esser composto di materia soda, come è il marmo fino, e durissimo; di hauere il fondamento poco grauato; e'l corpo pieno a Piramide, che all'in sù sempre manca; ne nasce, che si rende saldissimo ad ogni motiuo del cielo, della terra, & del tempo, pigliando non men la fermezza, che la forma di vn monte naturale. Pare questo, a prima vista, poca cosa: perche radunar tanti marmi in vna campagna arenosa, doue non ve ne è, non è gran fatto. L'Egitto nè hà montagne grandissime non molto lontano: condurli per lo Nilo è facilissimo: e così dal Nilo fin là, che è poco, è tutta pianura: e nella piramide comporgli semplicemente in figura quadra vn sopra l'altro, non è gran manifattura. La grandezza delle piramidi non par manco eccessiua; perche in fatti crederei, che di altezza non superasse di molto la cupola di San Pietro di Roma. Io veramente non hebbi tempo, nè patienza di misurare; ma così all'occhio, e per quanto intesi anche da diuersi curiosi, che hanno fatto la fatica, credo, che le misure del Belonio siano giuste: cioè, che le piramidi siano circa a trecento ò trecento cinquanta passi larghe da piedi per ogni canto de'i quattro; & alte intorno a ducento dieci insin a ducento cinquanta gradi, che giusti non è possibile a contarli, per esser guasti in alcuni luoghi; & ogni grado sarà largo poco più di due palmi, & alto poco men di quattro. Sì che, per le cose già dette, non riescono al primo aspetto tanto marauigliose; & a me stesso fecero questo medesimo effetto. Però quando l'huomo si accosta da vicino, e considera meglio la smisuratezza de i sassi, più grandi assai degli architraui del portico della Rotonda, delle pietre del Coliseo, e di quante altre io ne hò vedute; e penso come con tanta ageuolezza siano stati maneggiati fin là sù in cima, doue bisogna pur che ò con funi, ò con ponti fossero portati: e di più, che siano stati composti con tanta giustezza di misure, messi ciascuno al suo luogo così a puntino, e con tanto giudicio; comincio a conoscer l'artificio, & a comprender, che quegli huomini non ne sapeuano poco.* Quæ omnia dictis iam ab alijs Authoribus consentiunt. Pergit postea describere ingressum in interiora pyrami-

Petrus de Valle.

Architectura pyramidum.

Quantitas pyramidum.

ramidis; & ijs quæ ab Arabibus citantur, planè consona sunt. Sed audiamus eius verba. *Ma quando si saglie verso'l mezo, e si troua la porta, cauata con vna giustezza mirabile trà vn massiccio di pietre di straordinaria grandezza; le quali, benche così smisurate, le son composte sopra in arco, e le fanno ornamento con architettura molto bella; bisogna confessar, che vi è del buono. Perche, se ammiriamo in Roma la porta della Rotonda, che è drizzata in piana terra, per la sua grandezza, che è tutto vn pezzo (come molti stimano) gli stipiti con l'architraue; molto più dobbiamo ammirar nella piramide quelle sette ò otto pietre (ogni vna delle quali, e per lungo e per largo, è grande forse non meno di tutta la larghezza della porta della Rotonda) che tirate tanto in alto, e con bellissimo disegno incastrate insieme per gli angoli, fanno arco, e volta ad vna picciola porticella. Cresce la marauiglia entrando dentro, e caminando per quella strada, che il Belonio descriue, che và fin'al centro, doue riponeuano il corpo nel sepolcro: la quale strada, come egli dice, è quadra a guisa di vn pozzo, non a piombo, ma pendente, e ripida assai, che malageuolmente vi si può caminare; e questo lo faceuano, perche in effetto non voleuano, che vi si andasse a muouere e sturbar quei cadaueri: anzi la porta, quando il corpo era riposto, si serraua, & copriua con le medesime pietre grandi in guisa, che di fuori non appariua doue era; & essendo tutto'l resto della piramide massiccio, quando ben fosse stata cercata, era quasi impossibile a trouarla, se non si disfaceua la piramide. Questa strada, doue si entra con lumi, perche spiraglio alcuno non vi è, non credo, che sia men lunga di ducento passi, perche và, come hò detto, fin'al centro; e và, non a piombo, ma pendendo, che fà la linea più lunga. E drittissima, & è cauata tutta frà quattro ordini vgualissimi di pietre, vno de' quali le fà tetto, vno pauimento, e due fianchi. La larghezza & altezza è tanta, che vn'huomo solo chinato vi può caminare, ma non in piedi; e questo credo pur, che lo facessero, per render l'adito più difficile. Le pietre intorno son tanto grandi, che bene spesso se ne trouano, e così quasi tutte, di venti, venticinque, e trenta palmi di lunghezza, & anche più. Nel fin della strada si troua come vno stanziolino, per riposare alquanto, che ve n'è bisogno; poiche quel calar per via ripidissima, e chinato, e tal volta, doue i sassi caduti dalla porta impacciano la strada, con la pancia per terra, fà stancare vn poco; oltre che l'essere in luogo chiuso, trà i fiati, e'l caldo de' lumi, rende tanto caldo, che io quando giunsi in quel luogo, haueua passato fin'il giubbone di sudore, e tutti gli altri, che erano con me, non haueuano fatto niente manco. Dallo stanziolino comincia a man manca vn'andata assai ripida, che và in sù, tornando di nuouo ad ascendere, & è a punto come vna nostra scala in volta: la volta però di essa non è rotonda, ma termina in angolo; & è formata nel massiccio della piramide dalle pietre, che, grandissime, vgualissime a più ordini vn sopra l'altro, e disposte con buonissima archiettura, venendo sempre ogni ordine più in fuori di quello, che gli è sotto, a poco a poco si vanno stringendo, e lasciano in mezzo il vacuo dello stanziolino, e della andata, che io dico: nella quale, per salire, non vi sono scalini; ma solo delle medesime pietre alcuni poggiuoli ripidissimi di quà e di là, sopra i quali si aggrappa vn poco le mani; e per gli piedi, vi sono più a basso, disposti con ordine alcuni buchi, per gli quali si può salire: ma bisogna slargar le gambe quanto si può da vn poggiuolo all'altro, che sarà sempre cinque ò sei palmi di larghezza; e nel metter da vn bucho all'altro*

tro il piede, fare il passo molto lungo. Di maniera, che il salir questa andata, benche non sia in estremo lunga, nè alta, riesce nondimeno molto faticoso; e se ne può argomentare, ò che la facessero così a posta per renderla difficile a salire; ò pur, che in quei tempi gli huomini di Egitto fossero più grandi di statura, che hoggi non sono, se pur'allhora in questa guisa era a loro facile. Ma io vi andai, e la guardai minutamente con gran gusto; & in fatti, considerando bene il maneggiar di quei pezzi così grossi di pietra, e'l disporgli, & aggiustargli con tanto bell'ordine, mi parue di trouarui vn'architettura, vn artificio tale, qual'io per me non saprei desiderar maggiore. Salita questa come scala, si entra nella camera del sepolcro, che hà del quadrato; e misurata da me trouai esser da vent'vno de'miei piedi larga, e circa a quaranta lunga. Sette pietre sole la cuoprono tutta, ogni vna delle quali si appoggia da vn canto e l'altro della larghezza; e'l resto si sostiene in aria, formando vna volta piana piana, come vn nostro solaio. Il sepolcro stà in capo della stanza per trauerso in Isola, & è vna pila grandissima, e grossa assai, di vn sol pezzo, di quella pietra durissima di Egitto, che il Belonio in più luoghi chiama Thebaica. Della durezza feci proua, perche con vn martello d'acciaio, che io haueua, non era possibile a romperne scaglia; e quello che mi piacque assai, battendola co'l medesimo martello, sonaua a punto come vna campana, rendendo vn suono soaue, e tanto forte, che se non fosse stato in luogo chiuso, si sarebbe sentito molto discosto. Coperchio al sepolcro non vi è, ò che sia stato rotto, ò pur, che non vi fosse messo; se pur'è vero, come dicono i paesani ignoranti, che il Rè, che fece fare quella piramide, non vi fosse sepellito; e che però sia aperta, e non come le altre vicine, che tutte son serrate, e non se ne troua la porta. Sia come si voglia, il sepolcro fù messo là dentro in fabricandosi; perche conduruelo dapoi, per la strettezza dell'entrata, e per altre difficultà, non era possibile. Non hebbi men gusto à veder la piramide di fuori; perche salij con qualche poco di fatica fin'in cima, doue si gode vna bellissima vista; scoprendosi il mare, e l'Egitto con molto paese attorno. La sù nel più alto, in quella parte, che guarda verso Italia, mi presi piacere di lasciarui intagliato il nome mio, con quello di qualche altra persona, a chi io non voglio male. Mi presi anche gusto di far tirar da quella cima dal mio Capigi, e da altri Turchi, che vi erano con noi, diuerse freccie con la maggior forza, che si poteua; le quali nondimeno, per qualsiuoglia sforzo, che si facesse, ricadeuano sempre negli scalini della piramide; nè vi fù mai chi potesse spingerne pur'vna fuor degli scalini, nè farla arriuare al fine di essi di gran lunga. Calato poi giù, diedi vn'altra vista di fuori alle piramidi minori, che non si possono salire; & anche là vicino alla Sfinge, che veramente è vn bel pezzo di sasso, intagliato come si dipinge. Non mi ricordo di hauer letto, se è sasso naturale in quel luogo, ouero se è portato d'altronde; come par più verisimile, per esser la campagnia piana & arenosa. Nel luogo non si può scorgere, perche l'arena è molto cresciuta, e la Sfinge stà, forse la metà, dentro a quella sepolta; vedendosi fuora solo il capo, e'l collo, con vn poco delle spalle, e del dorso. Se è portato, io lo stimo assai più delle guglie; perche in fatti è molto grande, benche per la sua forma, e modo di posare in terra, non c'è dubbio, che è più facile delle guglie a maneggiare; almeno men pericoloso di spezzarsi. His summâ diligentiâ examinatis, animum ad reliquas in vasta illa arenarum solitudine pyramides spectandas adiecit. Verba eius sunt: *Il giorno seguen-*

guente, che fù il nono di Decembre, leuati la mattina a buon'hora, & alzata la tenda, c'inuiammo a veder certe altre piramidi più lontane, delle quali il Belonio similmente fà mentione; cioè di molte; ma non già di vn altra pur grande assai, che, per andarla a vedere, si camina vn gran pezzo innanzi nelle campagne arenose, verso Mezo giorno. Queste piramidi si chiamano delle Mumie, perche son vicine, anzi dentro al paese d'arena, doue le Mumie si trouano. Per tutto'l camino, non si vede altro, che pianure di sabbia minutissima, gialla, come quella, che adopriamo per le lettere, & arida in estremo; e d'ogn'intorno a passo a passo, piramidi sparse, di grandezza diuersa, ma tutte di vna forma. Questa più grande, che andai a vedere, stà molte miglia dentro, & è grande, e bella assai: ma dal tempo è di fuori talmente consumata, che i gradi son guasti, & in cima difficilmente vi si può salire, nè io mi curai di andarui. Volsi ben vederla dentro, che hà pur la bocca aperta; e la trouai, a mio gusto, molto più bella di quell'altra veduta prima: perche quella andata in giù, fatta a guisa di pozzo, comincia vn pezzo più ad alto; &, ò sia questo, ò che, è senza dubbio più lunga due volte, che non è in quell'altra. E anche più piana, e più facile a caminare: ma và tanto in giù, che io credo certo, che arriui fin nel fondo trà i fondamenti. Con tutto che sia così piana, a noi nondimeno riuscì molto fastidioso l'andarui: perche, come la piramide di fuori è più consumata; dalla bocca è caduta dentro vna gran moltitudine di sassi grossi, che in molti luoghi hanno talmente intricato il camino, che più e più volte cè conuenne andar notando sù le pietre, come fà il Dottore in Napoli sù l'acqua. E talhora si passaua per angustie tanto strette, che mi dauano da pensare; perche se à caso vn di quei sassi si fosse mosso vn poco, ouero per malitia di alcuno di sopra (che al fine si stà in terra d'infedeli) ne fosse stato buttato giù alcun'altro, che hauesse serrato vn poco più l'adito, erauamo spediti, e bisognaua restar morti là dentro, e sepelliti viui. Affè che mi venne questo concetto, e se vi hauessi da tornare vn'altra volta, vorrei lasciar buona guardia alla porta per ogni rispetto; con ordine anco, che se si tardasse souerchio, venissero a basso con buoni picconi, perche quelli di fuori, come superiori di sito, potrebbero aiutare: ma quelli di dentro, benche hauessero picconi, & ogni altro strumento, non sarebbe possibile; perche il peso mandare in sù non si può, da vn'huomo solo, che cape alla volta; e di essere intesi gridare, non vi sarebbe vna speranza al Mondo. Basta, noi altri senza tanta diligenza, la passammo bene: & a piè della scesa non trouammo da salire, come nell'altra piramide; ma subito immediatamente la camera della sepoltura, grande assai, & altissima: e la volta, non è piana come in quell'altra; ma fatta ad angolo in cima, andandosi sempre stringendo. Da questa camera, per vna porticella assai bassa, si entra in vn'altra camera simile, della medesima grandezza e fattura; che forse la piramide era fatta per più di vna persona: ma, nè dentro all'vna, nè dentro all'altra camera, trouai auello alcuno; e bisogna che, ò non vi fossero, ò siano stati rotti, e guasti. E ben vero, che nella seconda camera, si vede molto in alto vna porta lasciata frà i marmi, nella quale tirando io vn sasso, sentij che andaua dentro assai; ma l'altezza è tale, che vi vorrebbe vna grande scala per salirui; & alcuni del paese dicono, che lì sopra in quella terza camera stia il sepolcro: io no'l sò, che non potei vederlo; ma potrebbe essere; messoui forse, accioche il corpo, per la difficultà

dell'entrarui, ſteſſe più ſicuro di non eſſer toccato. Huc vſque Petrus de Valle.

Arabes paulò in earundem deſcriptione differunt. Sed nè quicquam intermiſiſſe videamur earum rerum, quæ ad pyramides ſpectant, hic eorum relationes adducam. Ita autem eas deſcribit Ioſeph Ben-Altiphaſi in libro de hiſtoria Ægypti, cui conſonant ea quæ Ben Salamas in libro, qui *Hortus mirabilium Mundi* nominatur, tradit.

Ioſeph Ben Altiphaſ. Ben Salamas.

في دكر الاثار القديما والمباني العظيمة في بلد مصر ۞

الاهرام التي بمصر وهي عظيمة كبيرة واكبرها الهرمان اللذان بجيزة مصر غربي النيل ۞ يقال ان بانيهما شوريد بن شهلوق بن شرياق قبل الطوفان ۞ وقيل ان هرمس المثلث بالحكمة الذي تسميه العبرانيون اخنوخ وهو ادريس عليه السلام لما علم بالطوفان بناها واودعها الاموال والصحف وجميع ما يخاف عليه من الدثور والهلا ۞ وكل هرم مربع القاعدة مخروط الشكل ارتفاع عموده ثلثماية وسبعة عشر ذراعا يحيط به اربعة سطوح متساويات الاضلاع كل ضلع اربعماية وستون ذراعا وهو مع هذا العظيم من احكام الصنعة واتقان الهندام وحسن التقدير بحيث لم يتغير منه شي ۞ والرياح تعصف والزلازل تزعزع ۞ والبنا لا يتخلل بينه شعرة وطول الحجر منها خمسة اذرع في سمك ذراعين ۞ ويقال لها ابواب على ازج تحت الارض كل ازج طول عشرين ذراعا وله باب من حجر واحد يدور بلولب اذا اطبق لم يعلم انه باب فازج الشرقي ناحية الجنوب وازج الغربي ناحية المغرب تدخل من كل الى سبعة بيوت كل بيت منها على اسم كوكب من السبعة والبيوت مقفلة كلها بقفل واحد وفي كل بيت صنم من ذهب مجوف احدي يديه على فيه وفي جبهته كتابة اذا قريت انفتح فاه فيوجد فيه مفتاح الاقفال والهرم الشرقي نفن فيه شوريد الملك ۞ والهرم الغربي فيه اخوه هوجيت ۞ والهرم الملون فيه افروس بن هوجيت والصابية تزعم ان احدهما قبر اغاثيمون وهو شيث والاخر قبر هرمس والملون قبر صاب بن هرمس ۞

De Antiquitatibus Aegypti.

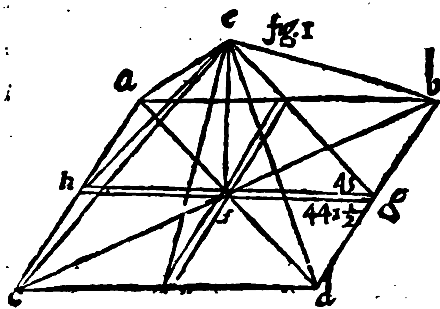
Pyramides, quæ ſunt in Ægypto, ſunt maximæ, duæ potiſſimùm, quæ ſunt in foſſa, quæ eſt Meſræ antiquæ ad Occidentalem partem Nili. Dicitur quòd eas ædificauerit Schur filius Schahaluak filius Schariak ante diluuium; & dicitur quòd Hermes Triſmegiſtus ob ſapientiam ſuam, qui & Hebraicè dicitur Henoch, & eſt Adris, ſuper eum pax, cùm ſciret futurum diluuium, ædificauit eam, & repoſuit in ea omnia ſua bona, & libros, & quicquid habebat pretioſi. Eſt autem omnis pyramis quadrata, & politæ figuræ, ſi eleuationem perpendicularem ſpectes, 317 cubitorum; circumdatur quatuor ſuperficiebus æqualibus laterum, vnumquodque latus 460 cubitorum. Eſt autem eo artificio ab ingenioſis Architectis ſtructa, vt nihil in ea alterationi obnoxium ſit: ſiue enim venti vehementes irruant, ſiue terræmotus concutiant, nil tamen de ea aufferatur vnquam. Saxa ſingula, ex quibus conſtat, 5 cubitorum longa, alta duorum. Dicitur habere portas ſupra canales occultos ſubterraneas, ſinguli canales longi 20 cubitorum, & portas ex lapidibus habent, per quas per cochleam aditus patet in manſiunculam, neque ſcitur quòd illa porta, & canalis Orientalis reſpicit Meridiem,

& ca-

& canalis Occidentalis Occidentem; per singulos, aditus patet in 7 domus, singulæ domus 7 planetarum nominibus insignitæ sunt, intrinsecùs ad inuicem dispositæ omnes. In singulis domibus idolum ex auro, quorum vnum manum ori applicatam tenet, & librum in fronte; si quis appropinquauerit ei, aperit os suum, & inuenta est in ore eius clauis catenâ alligata. Porrò pyramis Orientalis sepultus est in ea Schurid Rex. Pyramis Occidentalis in ea sepultus est frater eius Hugith. Pyramis Elmalun in qua sepultus est Aphrus filius Hugith. Sabæi recitant quòd in vna harum sepultus sit Agathemon, qui est Seth, & in altera Hermes, & Elmalun, & Szab filius Hermes. Hæc ex Arabum relatione.

ΨΗΦΙΣΜΟΣ *siue Calculus totius Architecturæ Pyramidis maioris.*

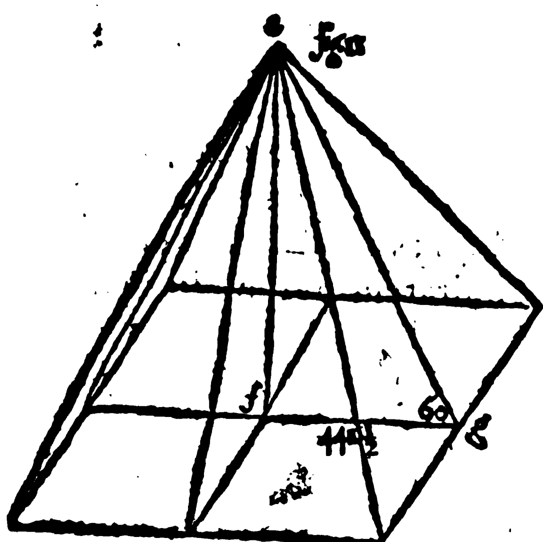
INter tot Authores, Herodotum & Plinium potissimùm concordare inuenimus; quorum ille, vti vetustate (vixit enim 300 circiter anno ab Vrbe condita, teste Suida ac Plinio) eminet, ita hic excellentia scriptionis, & curiosâ rerum inquisitione meritò præcipuum locum inter fide dignos obtinet. Ex huius igitur verbis ψηφισμὸν instituimus. Ait igitur Plinius, 8 iugerum fuisse basin pyramidis, & 883 pedum singula latera; quæ si in se inuicem ducantur, nascetur quadratus numerus 779689 pedum. Habemus itaque aream basis, cuius cubum si scire velis, cubicandum est latus vnum, id est, 883 ducenda sunt in quadratum (posito tamen, altitudinem æquari basi pyramidis, & prodibunt 688465387, quod est prisma dictæ basis. Cùm verò pyramis, tertia pars sit sui prismatis, vt Euclides l. 12 demonstrat, diuide 688465387 datum pyramidis cubum per 3, & quotus 229488462 dabit soliditatem pyramidis maioris in pedibus cubicis. Cuius pondus si habere desideres, duc pondus vnius pedis cubici v. g. 200 librarum, in 229488462, & productum dabit summam librarum, quas tota moles ponderaret, si tota solida foret.

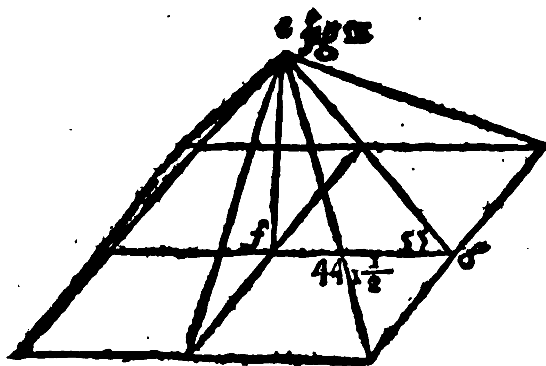

Cœterùm qui aiunt, quaternas superficies dictæ pyramidis æquales esse, & æquilateras, necessariò ex vi geometrici ratiocinij asserere debent, pyramidis altitudinem esse minorem longitudine lateris eiusdem; rem ita demonstro. Sint basis *a b c d* pyramidis superficies *e a c*, *e d b*, *e c d*, *e a b*, quarum latera æqualia sint lateribus *a b*, *b d*, *c d*, *c a*, & consequenter æquilatera. His positis, fingas intra soliditatem pyramidis triangulum rectangulum *e f g*, cuius latus *e g* sit in superficie triangulari æquilatera media, *e f* ad basin *c b* normalis, *f g* verò latus indicet semibasin, siue dimidium latitudinis dictæ pyramidis, quæ est *b g*, vsque ad axem *f e*, qui perpendiculum pyramidis seu altitudinem exhibet. Quoniam igitur in triangulo hoc rectangulo illa latera minora sunt, quæ angulum rectum conficiunt, cuiusmodi sunt *f e*, & *g f*; necessariò sequitur *e f* lineam lineâ *e g*, angulum rectum subtendente minorem esse; atque adeo clarè patet, altitudinem pyramidis minorem esse

esse latitudine, positis ponendis, id est, si singulæ superficies quatuor triangula æquilatera intelligantur.

Singulorum verò dicti trianguli *e f g* laterum quantitatem sic inuestigabis. Cùm latera pyramidis *a b*, *b d*, *d c*, *c a*, singula iuxta Plinium, sint 883 pedum, erit necessariò *f g*, dictorum laterum dimidium 441½ pedum. Hoc posito, fiat vt sinus complementi inclinationis lateris pyramidis ad sinum rectum eiusdem inclinationis, hoc est, vt sinus grad. 30, ad sinum grad. 60, sic 441½ ad aliud; factâque operatione prodibit *fe* linea altitudinis pyramidis quæsita. Latus *eg*, sic reperies. Fiat vt sinus complementi inclinationis pyramidis ad sinum totum, ita 441½ ad aliud; & prodibit linea *eg*, altitudo decliuis lateris pyramidis quæsita. vel per tangentes, aut secantes, fiat, vt sinus totus ad sinum tangentem, vel secantem 60 grad. sic 441½ ad aliud; factâ operatione prodibit idem quod antè, altitudo scilicet vtriusque lateris *e f* & *e g*: Atque hic est calculus iuxta relationem Herodoti, qui tamen minimè consistere potest, si cum iis, quæ cæteri Authores circa altitudinem eius obseruant, conferatur.

Alij pyramidis huius altitudinem insinuant fuisse parem longitudini basis: quod si ita, fiat axis altitudinis *fe*, 883 pedum, vt in II. fig.; & habebitur qualitas lineæ *eg*, eo qui sequitur modo. Quadretur numerus lineæ *ef*, 883, & lateris *fg* pariter, quod 441½ pedum diximus; quadrata iungantur in vnum; ex qua summa si radicem quadratam extrahas, monstrabit illa tibi quantitatem lineæ *eg*, decliuem altitudinem quæsitam. Verùm cùm altitudo hæc factâ positione plùs æquo excedat, mediam sententiam tenendam duximus, quæ in hoc negotio perpendicularem altitudinem minimè considerat, sed eam quam exprimit in figura linea *eg*. Ponamus itaque angulum decliuitatis superficiei esse 55, fiatque vt sinus complementi *fg* ad sinum totum *eg*, ita 441½ ad aliud; factâ operatione prodibit quantitas lineæ *eg* quæsita altitudo. Si iam perpendicularem altitudinem habere desideres, id est, lineæ *ef*; fiat vt sinus complementi 55 grad. ad sinum rectum *ef*, ita 441½ ad aliud; & factâ operatione prodibit altitudo perpendicularis quæsita, id est, quantitas lineæ *ef*.

Vt verò habeas diagonalem lineam basis quadratæ pyramidis, sic operare; iunge quadrata duorum laterum in summam vnam, & extrahe radi-

dicem quadratam, & habebis longitudinem diagonalis diametri *bc* primæ fig. suprà positæ: v. g. latera singula sunt 883, cuius numeri quadratum 779689, huius verò duplum dabit 1559378. radix huius numeri dabit quæsitam longitudinem diagonalis *bc*. Atque hæc est altitudo pyramidis inter extremas media Neotericis mensuratoribus conformior, secunda Straboni, prima Herodoto.

Consectarium Architectonicum.

ATque ex hisce fusiùs forsan, quàm par erat, demonstratis clarè patet, mirificum Architecti ingenium, tùm in structura mirifica adornanda, tùm in lapidibus tam vastis singulos suis locis admouendis. Res enim sine machinis, summâ industriâ & prorsus Archimedeâ constructis, nequaquam confici poterat. At quibus tractorijs machinis vsum esse putabimus, in lapidibus ex Arabiæ montibus tantâ intercapedine dissitis, per tam inuia & impedita itinera, in locum statutum aduehendis? quis hodierno tempore Architectum reperiat, cui ad simile quid attentandum animus sufficiat? Est enim lapidibus, quorum singuli longitudinis 30 pedum, teste Herodoto, ita coagmentata, vt sine vlla diuulsione lapidum in hunc vsque diem integra perseueret, in circuitu 3532 pedum, cuius singula latera tantùm ferè spacij occupant, quantū longitudo fori agonalis Romæ; vt proinde fabrica hæc, omnes sumptuosas Romanorum fabricas, vti sunt Thermæ, Amphitheatra, &c. multis parasangis, siue magnitudinem, siue expensarum exorbitantiam, siue denique magnificentiam, & ingenium spectes, superârit.

Hæc dum scribo, Titus Liuius Burattinus, Architectus insignis, qui datâ operâ in Ægyptum profectus est, vt omnia antiquitatum monumenta summâ diligentiâ inquireret, inquisita delinearet, & sic posteritati thesaurum concrederet, mihi inter multa alia, huius quoque pyramidis delineationem transmisit, vnà cum deserti, in quo reperitur, & cryptæ subterraneæ, in quam aditus ad Mumias patet, Ichnographia; quam hìc vnà cum literis ad me datis, apponendam duxi.

Literæ Titi Liuij Burattini, Architecti Regis Poloniæ de Pyramidibus, Sphyngibus, cœterisque Aegyptiæ magnificentiæ reliquijs.

Litteræ Titi Liuij Burattini ad Authorem, de pyramide Memphiticâ.

Molto Reu. Padre, mio Signore e Patrone Colendissimo.

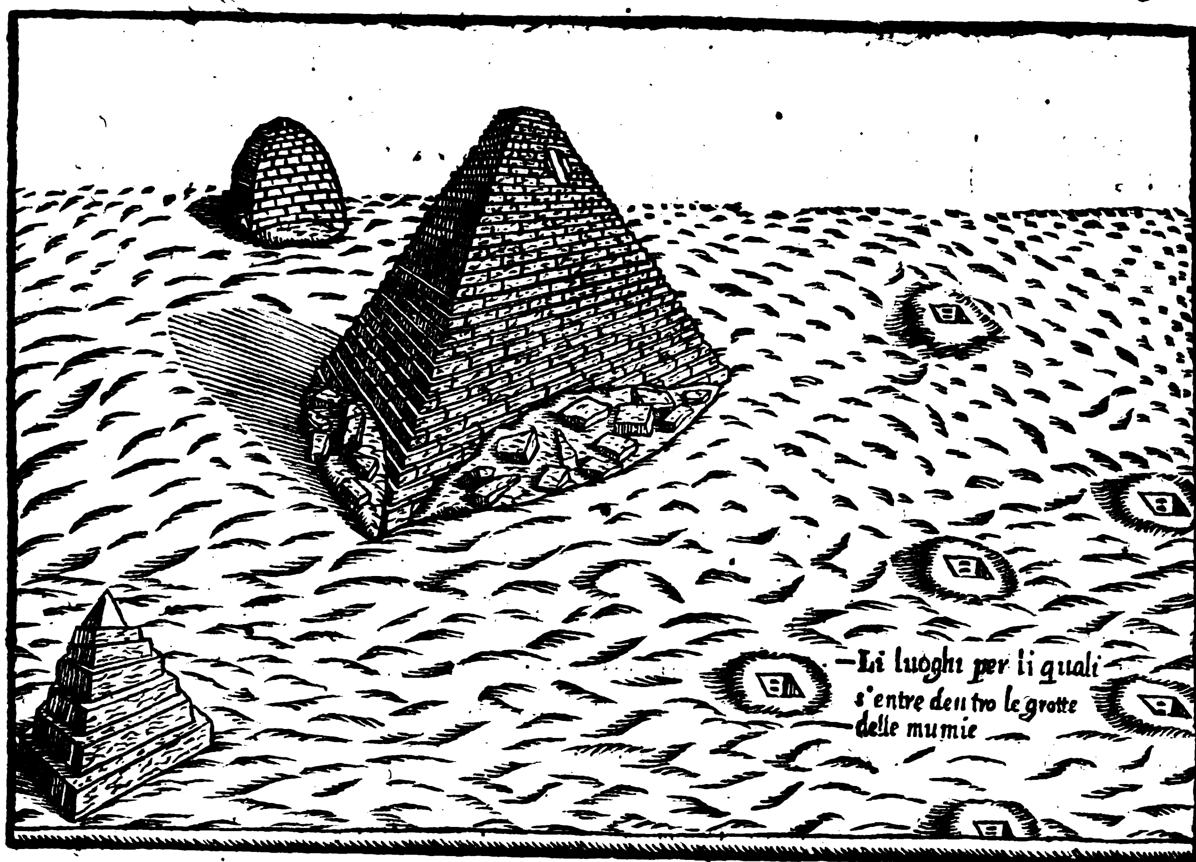
SVpplico Vostra Paternità Molto Reuerenda di scusare la mia tardanza in hauer differito tanto senza mandargli niuna cosa oltre gli duoi disegni, e misure delli duoi Obelischi d'Alessandria, e della Matarèa già mandateli, il che n'è stato causa le mie continue occupationi per seruitio di Sua Maestà Serenissima, le quali non mi concedono tempo di poterla seruire come tanto desidero; ma hora, che

che le notti vengono più longhe, e che le mie occupationi saranno minori, hauerò più campo di poterla seruire, come dalli effetti conoscerà. Questa mia sarà accompagnata con gli disegni delle Mumie, e delle Piramidi, appresso le quali già era la famosa Memfi; le misure delle quali, & il disegno interiore lo hauerà insieme con quelle di Giza, poste frà gli sette miracoli del Mondo. Hora V. P. M. Reuer. hauerà vna polita descrittione di dette Mumie, con il vero disegno interiore d'esse. Le Settimane passate riceuei due carissime lettere di V. P. M. Reu., dall'vltima delle quali vedo il desiderio che hà di sapere qualche cosa della Città di Chanea, della quale il P. Marco gli dice tante cose, delle memorie della quale non mi resta cosa alcuna, ma più mi spiace d'hauer perso quelle di Bebet l'baiar, doue v'è vna piramide alta circa 25 piedi, e larga nella base circa 30, hà tutte quattro le facciate, nella quale sono gran quantità di Hieroglifici, e tutti differenti; la quale è di Granito Orientale, e tutta d'vn pezzo; così nell'antichissima Sai, hora chiamata Sa l'haiar, cioè, Sai delle pietre, come la superiore Bebet delle pietre, così chiamati dalle grandissime ruine, che in ambidoi si scorgono, che dinotano la grandezza dell'antica felicità dell'Egitto. In Sa l'haiar sono molte antichità come dico, frà le quali sono diuerse Sfingie di pietra bianca, e ancora di Granito, tutte coperte di Hieroglifici, ma quella di Thebe supera di grandezzà tutte l'altre, leuata però quella delle Piramidi di Giza, come a suo tempo mostrerò. Quella di Thebe è longa circa 30 piedi, e la base sua è adornata tutta all'intorno di Hieroglifici, come sono ancora doi grand'Idoli che sono appresso quella, longhi in circa 20 piedi l'vno. Molte altre cose appresso queste hò perso con mio sommo dolore, le quali sono state causa che più non applicai di ponere regolatamente quel poco, che m'è restato, ch'è quello, che nella prima lettera significai a V. P. M. Reu., alla quale bacio humilmente la mano, e resto Varsauia agli 15 Settembre 1652.

Di V. P. M. Reu.

Humiliss. Seru.

Tito Liuio Burattini.

Da queste Piramidi fino a quelle di Giza, che sono circa dieci miglia Italiane poste verso Tramontana, era già la famosissima Città di Memfi, & hora ancora sono li Sepolcri delli antichi Egittij, volgarmente chiamati le Mumie. Sei di questi Sepolcri qui sopra hò disegnato, con l'arena all'intorno, che cauano dalla bocca quando vogliono entrare.

§ II.

Fana, Delubra.

INter cœtera Ægyptiorum memoranda, ab Amasi Rege constituta, & hoc est, quòd delubrum quoddam ex integrò & solido saxo trium annorum spacio, ope duorum millium hominum, ex vrbe Elephantina Saim 20 dierum itinere distante aduexerit; de quo exactè Herodotus in Euterpe circa finem. Τὸ δὲ οὐκ ἥκιστα αὐτέων, ἀλλὰ μάλιστα θαυμάζω, ἐστὶ τόδε. Οἴκημα μουνόλιθον ἐκόμισε ἐξ Ἐλεφαντίνης πόλιος. Καὶ τοῦτο ἐκόμισε μὲν ἐπ' ἔτεα τρία, δισχίλιοι δὲ οἱ προσετετάχατο ἄνδρες ἀγωγέες, καὶ οὗτοι ἅπαντες ἦσαν κυβερνῆται. Τῆς δὲ στέγης ταύτης τὸ μὲν μῆκος ἔξωθέν ἐστι εἷς τε καὶ εἴκοσι πήχεες, εὖρος δὲ τέσσαρες καὶ δέκα, ὕψος δὲ ὀκτώ. Ταῦτα μὲν τὰ μέτρα ἔξωθεν τῆς στέγης τῆς μουνολίθου ἐστί· ἀτὰρ ἔσωθεν τὸ μῆκος ὀκτωκαίδεκα πηχέων, καὶ πυγόνος; τὸ δὲ εὖρος δυώδεκα πηχέων, τὸ δὲ ὕψος πέντε πηχέων ἐστί. *Ad hæc quod non minimè, sed maximè admiror, hoc est, attulit ædificium, ex solido saxo ab vrbe Elephantina; in quo afferendo triennium consumpserunt duo millia delectorum virorum, qui omnes erant gubernatores. Huius autem domus extrinsecùs est vnius & viginti vlnarum longitudo, quatuordecim latitudo, octo altitudo. Hæc est dimensio exterior domus ex vno lapide: interior autem eius lon-*

longitudo est octodecim vlnarum & cubiti, latitudo duodecim, altitudo quinque. Domus verò templo inuehenda erat magnificentissimo, seu vestibulo Mineruæ quod in Sai extruxerat Amasis opere admiranda, atque cœtera ædificia cùm lapidum substructionumque vastitate, tùm Colossorum Androsphyngumque immanitate longè superans: vbi inter alia tres Colossi videbantur, quorum medius 75 pedum, reliqui duo vtrimque eum stipantes singuli 20 pedum. Sed cùm ad vestibulum dictum Monolithum ædificium pertraxissent, Architectum, teste Herodoto, suspirasse aiunt, vel diuturni laboris pertæsum, vel vt aiunt, propter mortem vnius è gubernatoribus, mole cedente oppressi, & quasi desperatione actum operis vlteriùs promouendi, ibidem reliquisse.

Atque hæc est admiranda illa fabrica ex integra rupe, imò monte excisa, quam quibus machinis, spacio 20 dierum à Sai dissito, promouere potuerint, vix est, qui animo concipere possit. Fuit hæc moles spacio 20 dierum dissito aduecta trium annorum tempore, vti dictum est. Quantum verò singulis annis, mensibus, diebus, machinis promota fuerit moles, Arithmeticis calculandum relinquo.

Totius Symmetriæ Computus.

Exterior.			Interior.		
Longitudo.	Latitudo.	Altitudo.	Longit.	Latitudo.	Altitudo.
Cubitos 21	Cubit. 14	Cubitos 8	Cubit. 18	Cubit. 12	Cubitos 5
seu pedes 42	seu ped. 28	seu ped. 16	seu ped. 36	seu ped. 24	seu pedes 10

Differentia interioris & exterioris.

Longitudo.	Latitudo.	Altitudo.	
Cubitos 3	Cubitos 2	Cubitos 3	Quæ differentia constituit crassitiem murorum.
seu pedes 6	seu ped. 4	seu ped. 6	

Atque ex hisce mensuris facilè curiosus Lector pondus totius eruet.

§ III.

Labyrinthus, & Sepulchrum Regum.

Labyrinthus Ægyptiacus. QVæ de Labyrinhto Aegyptiaco scribunt vetustissimi Authores, Herodotus, Diodorus, Strabo, & post hos Plinius, omnem humanam fidem superare videntur. *Herodotus.* Herodotus ad primum eius intuitum, infinitâ admiratione defixum fuisse de se testatur. *Diodorus.* Diodorus omnibus operibus hominum industriâ vnquam factis, superius excellentiusque fuisse scribit. *Plinius.* Plinius potentissimum humani ingenij opus prædicat. Operi ma-

magnitudo, diſpoſitio, & magnificentia à varijs variè exponitur; neque id mirum cuiquam videri debet, cùm Labyrinthum ingreſſi, quiſque in tanta rerum ſpectandarum multitudine, id potiſſimùm, quod maximè in admirationem traheret, referendum putauerit; vnde dum noua ſemper & mirabiliora occurrebant luſtranda, facilè inde confuſis ſpectantium animis ex innumeris, vti ſingula diſtinctè obſeruare non potuerunt, ita confusè quoque & indiſtinctè poſteritati illa conſignarunt. Certè Dædalum huius admiratione fabricæ captum, inde occaſionem cepiſſe alium Labyrinthum in Lemno condendi Plinius aſſerit, tametſi centeſimam tantùm partem eius fuerit imitatus, dum ſeſe ex inextricabili fabricæ ſtructura etiam ſummo quo pollebat ingenio, explicare non potuerit. Situs eſt Labyrinthus ad lacum Mæridis verſus Crocodilopolim, teſte Herodoto & Plinio, quod & Sepulchrum Mæridis eſſe volunt. Diuiditur id primum in duodecim iuxta Herodotum, & in ſedecim iuxta Plinium, domicilia; tot videlicet aulas, ſeu potiùs ampla receptacula, vaſtiſſimaque ædificia, quot olim Ægyptus vniuerſa in præfecturas, quas Nomos vocant, diuidebatur: continebat præterea omnium Ægyptiorum Numinum templa; quibus complures quadragenûm vlnarum pyramides includebantur. Erant autem, teſte Strabone, ſingulæ aulæ Nomorum Columnis ambitæ, inuicem continuæ; viæ verò quæ ad eas tendunt, ex aduerſo ſunt muri, qui aulas ordine poſitas cingit. Ante ingreſſam verò portam Cryptæ ſunt multæ ac longæ, quæ inter ſe tantâ & tam mirificâ tortuoſitate vias implicatas tenent, vt nemo ingredi aulam vllam poſſit, nec egredi ſine duce, inexplicabili illo viarum errore deceptus. Sunt hìc & cœnacula altiſſima, porticuſque nonagenis gradibus ſinguli exſtructi, columnis ex porphyrite lapide fulciti, quos inter Deorum ſimulacra, Regum ſtatuæ, & ſumma monſtroſarum imaginum congeries. Quarundã verò domorum talis eſt, ab ingenioſa Architecti inuentione, ſitus & diſpoſitio, vt mox atque fores earum aperiuntur, formidabile tonitru audiri videatur. Dignum verò præ omnibus admiratione eſt, quòd domorum ſingularum tabulata ſeu tecta, vti & cryptarum latitudines ex integris, teſte Strabone, lapidibus, magnitudinis prorſùs inſolentis extructa ſint, nullo prorſùs nec ligni, nec alterius materiæ interuentu. Verbo, totam fabricæ extenſionem tria millia domorum comprehendiſſe, qua vel ingentem vrbem æquare poterat. Sed audiamus ſingula exactè diſcribentem in ſua Euterpe Herodotum αὐτόπτην. Verba eius ſunt:

Labyrinthi Ægyptiaci ſitus.

Labyrinthi domicilia.

Labyrinthi Templa.

Labyrinthi cryptæ.

Labyrinthi cœnacula, & porticus.

Labyrinthi tecta.

Herodotus. Labyrinthi deſcriptio ex Herodoto.

Regnantibus in Ægypto duodecim Regibus, placitum eſt eis aliquod relinquere commune omnibus monumentum, ex eoque placito fecerunt Labyrinthum paulò ſupra Mæridis ſtagnum, maximè Vrbem verſus quæ dicitur Crocodilorum, quam ego aſpexi famâ maiorem. Si quis enim ex Græcorum narratione muros & operis ſpeciem ratiocinatur, minùs concipiet, quàm pro labore & ſumptu huius labyrinthi: tametſi enim Epheſi templum memoratu dignum eſt, & in Samo; tamen pyramides erant narratione maiores, quarum ſingulæ multis & magnis operibus Græciæ æquiparandæ ſunt. Sed eas quoque Labyrinthus antecellit. Etenim duodecim, cuius aulæ ſunt tecto opertæ, portis oppoſitis altrinſecùs: ſex ad Aquilo-

nem contiguæ, totidem ad Austrum vergentes, eodem prorsùs muro conclusæ. Bifaria in eo sunt domicilia, vna subterranea, altera superiora illis imposita; vtraque tria millia quingenta: quorum ea, quæ superiora sunt, ipsi vidimus, & quæ aspeximus, enarramus; subterranea verò auditu percepimus: nam qui Labyrintho præpositi Ægyptiorum, nolebant illa vllo pacto monstrari, quòd dicerent illic sepulchra esse tùm eorum Regum qui ædificandi Labyrinthi fuerunt Authores, tùm sacrorum Crocodilorum. ita de inferioribus docti comperimus, superiora ipsi aspeximus humanis operibus maiora. nam anfractus seu egressus per tecta, & regressus per aulas, vti erant diuersissimi, ita infinitâ me admiratione afficiebant. Ex aula in conclauia transitur, ex conclauibus in cubicula, è cubiculis in solaria alia, è conclauibus in aulas alias. Horum omnium lacunar, quemadmodum & parietes, lapideum est, sculptilibus passim figuris ornatum; singulæ aulæ maxima ex parte digestæ albo lapide, columnarum ambitu redimitæ; angulo quo finitur Labyrinthus, adhæret pyramis quadraginta passuum, in qua grandia sunt insculpta animalia, ad quam iter sub terra fit. Hæc est descriptio ab Herodoto curioso rerum omnium inspectore & admiratore obseruata, cuius descriptionem secutus, libenter hîc totius fabricæ rudem saltem quandam & superficialem Ichnographiam exhibuissem, si per tempus licuisset, vt Lector ex vngue Leonem colligere, & de præstantia ingenij talium operum Architecti conijcere posset. Sed id alibi fortè præstabimus.

Labyrinthi domicilia 3500.

Porrò quæ Hecatæus apud Diodorum de Sepulchro Ismendis refert, non videntur relationi Herodoti & Plinij congruere, cùm aularum, quas Nomos vocant, non meminerit; neque eo ordine, quo Herodotus domicilia disponat; neque locus, quem citati Authores iuxta lacum Mæridis assignant, concordet. Ait enim, in Thebano territorio illud fuisse extructum; quod cùm multorum dierum itinere à lacu Mæridis distet, haud dubiè (quicquid nonnulli Authores dicant, qui fabricam Sepulchri Ismendis cum Labyrintho confundunt) diuersum fuisse, necessariò asserere cogemur. Quia tamen ex Hecatæi relatione fabrica hæc Ismendis Labyrintho minimè, siue magnificentiam, siue vastitatem spectes, est inferior, hîc eius quoque descriptionem ex ipsis Hecatæi oculati testis apud Diodorum verbis apponemus.

Ismendis Sepulchrum à Labyrintho diuersum est.

Sepulchra quoque, inquit, *Regum priscorum mirabili opere, & quæ minimè æquari à posteris possent, fuisse aiunt. Referunt Sacerdotes, 47 Sepulchra Regia, quorum vsque ad Ptolomæum Lagum 17 tantùm supererant, in eorum libris scripta contineri; eorumque etiam plurima, quo tempore ad ea loca accessimus, absumpta erant, Olympiade 180. Non solùm verò ab Ægyptijs Sacerdotibus hæc traduntur, sed Græci complures, & in his Hecatæus, qui Ptolomai Lagi tempore Thebas profecti, historias Ægyptias scripserunt, nobiscum sentiunt: de prioribus enim Regum Sepulchris, in quibus traditur Iouis pellices conditas fuisse, recensens singula, Regis monumentum, qui Simendius est, tradit fuisse stadiorum decem; cuius in aditu porta erat vario lapide constructa; & huius longitudinem duorum iugerum, altitudinem 45 cubitorum fuisse ait. Post hanc ingredientibus aderat lapideum peristylium quadratum, cuius singula latera iugera quatuor complecterentur. In eo pro columnis animalia erant sita ex vnico lapide, 16 cubitorum, ad anti-*

Ismendis Sepulchri descriptio.

antiquam formam fabricata. Textura omnis superior tecti confecta ex lapidibus duorum passuum latitudine, varijsq; stellis caeruleis ornata. Ex hac deinceps alter erat aditus, & in eo porta priori similis, sed sculpturâ vberiori. In ingressu statuae tres positae erant ingentes vnius lapidis, Memnonis opus; harum vna sedens, cuius pedis mensura septem excedebat cubitos, caeteras Ægypti statuas magnitudine superabat; duae praeterea vsque ad genu, altera à dextris, altera à sinistris, filiae & matri, minores positae. Hoc opus non solùm magnitudine conspicuum, sed arte mirabili, & lapidum natura excellens fuit, cùm in tanta mole neque fissura quaepiam, neque macula inesset. Scriptum erat in eo,

REX REGVM OSYMANDYAS SVM; SI QVIS QVALIS FVERIM, ET VBI IACEAM, NOSSE VELIT, MEORVM ALIQVID OPERVM EXVPERET.

Esse quoque & aliud signum matris ferunt vnico lapide, cubitorum 20, habens supra caput Reginas tres, quae ostenderent, filiam vxoremq; & matrem Regis fuisse. Post hanc portam & aliud erat peristylion superiori nobilius, sculpturis varijs, in queis bellum erat contra Bactrianos, qui ab eo defecerant, gestum: aduersus hos quadringentis millibus peditum, equitum 20 millibus, in quatuor partes diuiso exercitu, quorum omnium filios Regum gessisse imperium. Prima muri pars obsidionem vrbis (scilicet Bactrianorum) sculptam continebat ab ea parte, qua fluuius muros alluit. Rege deinde cum hoste congresso Leo vnà cum eo terribiliter pugnabat. Secundus paries sculptus erat captiuis absque pudendis, manibusque, à Rege ductis; quae nota erat illos fuisse animo viles, & corpore imbecilles. Tertium latus sculpturis varijs, picturisq; decoris, Regis sacrificia triumphosq; deuictis hostibus continebat. In medio peristylio erat subdialis ara ex pulcherrimo lapide, & opere excellens, & magnitudine mirandâ. In vltimo autem pariete statuae iacebant duae ingentes ex vnico lapide cubitorum 27, ad quas tres ex peristylio aditus patebant. Has prope domus erat columnis suspensa, cuius latus quoque duo iugera, id est 480 pedes amplectebatur: in ea statuae ligneae haud paruo numero, referentes eos, qui in iudicijs sententias ferrent: Hi ab vna parte muri sculpti triginta numero erant, & in medio iudicij Princeps, cuius à collo suspensa veritas penderet, & oculis esset subclausis librorum cumulo circumstante. Hae imagines praeseferebant, iudices integros esse debere, & solam veritatem inspicere. Deinde ambulacrum erat domibus plenum, in eisque diuersa epularum genera suaui gustu praeparata. Sculptus deinde eminentior caeteris Rex varijs coloribus, aurum argentumque, quae ex aureis argenteisq; metallis annuatim accipiebat, Deo offerens, cum inscriptione summae,

MINÆ TER DECIES CENTENA ET DVCENTA MILLIA MILLIVM.

Sequebatur deinde Sacra Bibliotheca, cum inscriptione:

ANIMI MEDICAMENTVM.

Erant

repertis. Plinius asserit, exstructos fuisse pontes latericios, per quos saxa immensa ad constitutum locum operariorum vi deuoluerentur; sed neque hoc dici potest, cùm pondera maiora fuerint, quàm vt immediata manuum applicatio ea moueret; pondus enim quod ducentorum hominum ponderi applicatorum operâ moueri non potest, octo aut decem hominum operâ machinis vtentium nullo negotio moueri, Statica docet. Machinis itaque necessariò ad tam immanes moles quà mouendas, quà erigendas vtebantur; quæ quales fuerint, restat explicandum.

Ferri temperandi notitia apud Ægyptios.

Suppono itaque primò, Ægyptios perfectam habuisse tùm cœterorum metallorum auri & argenti, tùm potissimùm ferri attemperandi notitiam, à primis Patribus traditam: quomodo enim tam immensas statuarum moles vel ex vnico porphyrite, vti vidimus, durissimi lapidis genere constructas, sine optimi ferri qualitate & temperamento, fieri poterat vt exscinderent, dolarent, & polirent? nouimus quantum nostri artifices vel in exiguis porphyriticis vasis elaborandis desudent, miram itaque temperiem, nobis prorsùs incognitam, habuisse verisimile est, ad montes ipsos porphyriticos penetrandos, saxaq; exscindenda, dolanda, polienda.

Mechanicæ rationes à natura insitæ.

Suppono secundò, Mathematicos Mechanicos, quorum magna pars in hunc finem publicis sumptibus alebatur, in hoc vnicum incubuisse, vt machinis nouis inuentis, superba Regum molimina promouerent.

Suppono tertiò, Mechanicas rationes à natura insitas esse, vti ex motibus corporeis, tollendisque grauioribus ponderibus, aut percutiendis rebus experientia docet; vt vel hinc vectium, malleorumque ratio originem inuenerit: dum enim clauum parieti inserere attentamus, non manu, aut duriori qualibet re manibus inserta, sed malleo, qui instar vectis est, vtimur; sic etiam saxum, non manuum immediatâ applicatione, sed ligno supposito faciliùs vrgere & erigere attentamus; quæ notiora sunt, quàm vt dici debeant. His positis, fit

§. I.

De modo & ratione, quam in ponderibus quà trahendis, quà in altum deducendis, Veteres vtebantur.

Chemmin Architectus Ægyptius.

QVæcunque de Veterum machinis hoc loco dicturus sum, illa extracta sunt ex Veterum Mechanicorum monumentis, quorum primus & omnium antiquissimus fuit Chemmin Ægyptius, vltra tempora Pythagoræ in Ægypto Architectus clarissimus, & admirandorum operum fabricator: ex quo sua pleraque acceperunt Hero Alexandrinus, Philo Byzantinus, & Pappus Alexand. Hic dicitur Architectus fuisse pyramidis magnæ, quam cùm in altitudinem 6 octauarum vnius milliaris erigere cogitasset, tale quippiam in lapidibus quà vehendis, quà in altum attrahendis proposito suo mirificè congruum adinuenit,

eum

[illegible]erant. Porrò in trahendis vehendisque longo spacio saxis immanibus parasse duas scytalas seu cylindros ponderi vehendo proportionatos, strato super eos facto ex solidissimis arboribus, ita tamen vt cylindros non attingerent; & hisce saxa firmiter compacta imposuisse, & tantùm cylindrorum axibus funibus adiunctis, magna hominum multitudine ad statutum locum per coacervatorum aggerum veluti montes quosdam pertraxisse; & nè in via quicquam impedimenti occurreret, omnes lacunas & inæqualitates semitarum, per quas saxa deuehenda erant, priùs lapidibus, arenâ, terrestribusque molibus oppletas fuisse. Hoc eodem artificio Ctesiphontem & Metagenem filium eius in columnis Ephesino templo destinatis aduehendis vsum esse, Vitruuius tradit. *Saxa trahendi ratio.* *Vitruuius.*

Fuit autem triplex vsitata in grandioribus machinis loco mouendis ratio & methodus: vel enim ex lapidicina ad constitutum locum transuehendi erant, seu terrâ, seu flumine; vel immanes Colossi erigendi; vel denique saxa excelsissimæ molis in locum statutum collocandi. Prima vocabatur ἑλκτικὴ, id est, tractiuâ vi peragendâ; Secunda ἐγερτικὴ ναυτικὴ, id est, elatrix seu nautica; Tertia manganaria vocabatur. De singulis dicam. *Triplex ratio machinas grandiores loco mouendi.*

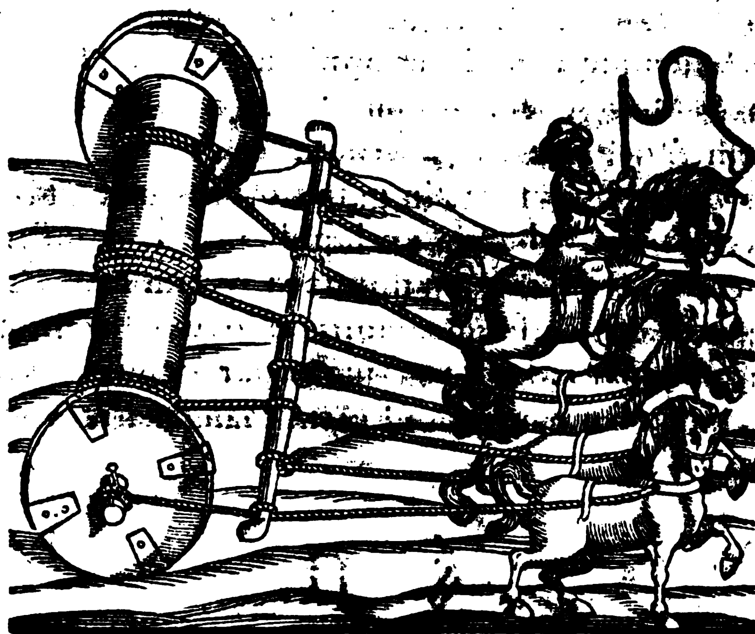
§ II.

De Machinis, quibus terrâ ingentes saxorum moles vehebantur.

PRimò ante omnia, vt suprà meminimus, iter per quod moles deuoluendæ erant, nè quod impedimentum aut offendiculum occurreret, impletis fossis, deplanatisque eminentioribus terræ partibus, summo studio & industriâ æquabatur. Quo posito, duplici artificio lapides, similesque moles per iter præparatum ad destinatam stationem perducebant. Philo Byzantinus Antiquos trahâ in deuehendis lapidibus vsos asserit. Erat autem traha vehiculi genus, constans duabus ingentibus trabibus parallelis, quæ radijs transuersis firmiter connectebantur, & infernè laminis ferreis perpolitis inductæ erant, cornibus aliquantulùm incuruatis & repandis. His superimponebant ingentia saxa, & sic ingenti hominum, aut iumentorum multitudine rudentibus applicata, ad destinatum locum deducebant; quod maximè locum inueniebat post decrementum Nili, terrâ adhuc limosâ & lubricâ. Alterum genus vehiculi erat currus quatuor cylindris seu tympanis grossissimis, ferreisque laminis pariter politis, quæ circumferentiæ inducebantur, instructus; per quorum centra bini axes ex ferro grossissimo, aut ex alio metallo conflati transfigebantur. Supra hos axes pegma ex trabibus pro molium magnitudine construebatur, supra quod deponebatur onus deportandum, ac deinde dicta hominum, aut iumentorum multitudine, loris funibusque crassissimis ad locum suum deferebantur. Vitruuius ait, Ctesiphontem in fabrica templi Ephesini *Philo Byzantinus.* *Traha quid.* *Currus ad deuehendas saxorum moles ingentes.* *Vitruuius.*

Ctesiphon quomodo columnas in locum suum deportauerit.

haud absimili artificio vsum; ingentes enim columnas in suum locum deportaturus, singulis columnis iam factis axes æneos columnarum axibus correspondentes implumbauit; deinde ingentibus rotis axes dictos indidit, & sic tandem onus rotarum ope ad arbitrium Architecti deuoluebatur: axes verò ænei deinde seruiebant columnis in basibus & capitellis firmiùs stabiliendis. Inspice appositam figuram.

Scytalarum vsus.

Alij dicunt, Veteres scytalis, quibus tabulæ ligneæ positæ & leues insternebantur, vsos, ijsque commissum pondus vectibus ad stationem desideratam versasse: quod non intelligi velim de magni spacij itinere; fuisset enim valde incommoda, perpetua illa scytalarum agitatio, tabularumque ijs superiniectarū ferè in singulos quindecim passus mutatio; in paruo tamen spacio oneri deuoluendo non exiguum vsum præstare poterant.

§. III.

Quibus machinis dictæ moles aquâ marique deueherentur.

Modus Obeliscos excisos in statutum locum transferendi.

PORRÒ Obelisci, quem Ptolomæus Philadelphus 80 cubitorum longum à Rege Nectenabo ex rupe Thebaica excisum Alexandriæ statuit, Architectus fuit Satyrus, vti refert Plinius, & diximus in Obelisco Pamphilio (ex quo quidquid hoc § traditur, desumpsimus). Ratio verò, qua eum naui impositum Alexandriam deportarunt, hæc fuit. Primò fossam profundissimam, quæ sub ipso Obelisco initium duceret, ad ipsum vsque Nilum effecerunt; quæ deinde aquis Nili repleta, non tam fossam quàm flumen ingens referebat. In hac fossa, veriùs flumine, teste Callixeno Phœnice apud Plinium, duas naues amplissimas ordinabant, quas & lapidibus in tantum onerabant, vt pondus lapidum Obelisci pondere duplo

maius

nauis esset. Hoc peracto naues firmiter connexas sub ipsum Obeliscum extremitatibus suis in ripis vtrinque pendentem remis subigebant. Subactis verò hoc ingenio infra Obeliscum nauibus, naues paulatim lapidum exoneratione alleuiabant, donec Obeliscum pendentem exciperent; exceptum verò hoc pacto per fossam in Nilum, ac deinde Alexandriam deducerent, quemadmodum ex figura II. Schematismi I. positi in Obelisco Pamphilio fol. 90. patet, ex qua facilè totius machinationis rationem percipies. Verùm ad dictorum confirmationem adducamus verba Plinij lib. 36. c. 9. *Alexandriæ*, inquit, *statuit vnum 80 cubitorum Ptolemæus Philadelphus, quem exciderat Necthabis Rex purum, maiusque opus fuit in deuehendo, statuendoq; multò, quàm in exscindendo. A Satyro Architecto aliqui deuectum tradunt rate, Callixenus à Phœnice, fossa perducta vsque ad iacentem Obeliscum è Nilo; Nauesq; duas in latitudinem patulas, pedalibus ex eodem lapide ad rationem geminatis per duplicem mensuram ponderis oneratas, ita vt subirent Obeliscum pendentem extremitatibus suis in ripis vtrinque; postea egestis laterculis alleuiatas naues excepisse onus statutum. Excisos autem sex tales in monte eodem, & artificem donatum talentis quinquaginta.* Hæc Plinius. Simili industriâ haud dubiè à maioribus per traditionem accepta, reliqui ex posteris in magnis molibus transferendis vsi sunt. Nonnulli volunt Obeliscos ad constituta loca translatos esse eo tempore, quo maxima esset Nili in Ægypto inundatio; aquis enim terras altiùs supereminentibus nihil faciliùs erat, quàm extra alueum Nili in quemcunque Ægypti planioris locum, onus deportare. Quòd si tamen necessitas ita requireret, Obeliscum chamulcis siue cylindris impositum, in locum erectionis deuoluebant; in quo posito primò fundamento, quod vt plurimùm saxum siue rupes natiua erat, deinde tandem Obeliscum trabibus tabulisque ligneis, lanâ, fœno, stramine fartis, contra omnem violentiam munitum, ergatorum, trochlearumque ope erigebant.

Quo ingenio Obeliscus Necthabis Alexandriam fuerit deuectus.

Plinius.

Quibus verò nauibus, Obeliscis Alexandriâ Romam aduehendis vsi sint Imperatores Romanorum, Plinius & Ammianus Marcellinus referunt. Augusti Cæsaris nauis, quâ maior eius Obeliscus aduectus fuerat, cùm ceu miraculi instar Puteolis in perpetuam rei memoriam asseruaretur, incendio tandem, nescio quo casu perijt. Nauis verò quâ Caius Caligula suum illum Nuncorij aduexerat, omnibus quæ vnquam in mari visæ sunt, mirabilior, ad Ostiam substitit, vbi à Claudio Caij successore submersa in portus fundamentum cessit turri superextructæ, quæ in hunc diem durat. ita Suetonius in vita Claudij, & Plinius citato loco.

Naues quibus Obelisci vehebantur.

Nauis quæ detulerat Obeliscum Augusti, Puteolis incendio perijt.

Nauis quæ detulerat Obeliscũ Nuncorij, in Ostia Tyberina submersa fundamento turris inseruiebat.

Suetonius.

Plinius.

Nauis verò quâ Ramessæus Obeliscus à Constantino Imperatore aduectus fuit, crates erat ex trabibus & arboribus ingentibus compacta, trecentis, teste Marcellino, remis instructa. Arbor principalis, præter alias, quibus vela obtendebantur, tantæ erat crassitiei, vt duo eam homines amplecti non possent. Verùm nauis, quantum ex actis Constantij Imperatoris, ex Ammiano Marcellino, alijsque historicis percipere licuit, eius forma, quam in Obelisco Pamphilio fol. 90 adduximus, fuit, quam consule citato loco.

Naues tres quibus Obelisci ex Ægypti nomen, fuerunt transportati.

Trium itaque nauium, quibus Obelisci ex Ægypto in Vrbem portati sunt, meminerunt Authores, duarum Plinius, Ammianus vnius; & eas omnes maximæ cuiusdam & prodigiosæ magnitudinis fuisse testantur. Et de naue quidem, quâ Obeliscum illum suum Augustus in Vrbem inuexit, Puteolis miraculi gratia Naualibus perpetuò dicata, deinde igne consumpta, paulò antè dictum; de ea verò, quâ Caius Caligula suum Obeliscum Romam transuexit, hæc inter alia refert Plin. l. 16. c. 40. *Abies admirationis præcipuæ visa est in naui, quæ ex Ægypto Caij Principis iussu Obeliscum in Vaticano Circo statutum, quatuorq; truncos lapidis eiusdem ad sustinendum eum adduxit; quâ naue nihil admirabilius visum in mari certum est. Centum viginti millia modiorum lentis pro saburra ei fuêre, longitudo spatium obtinuit magna ex parte Hostiensis portus latere læuo, ibi namque demersa est à Claudio Principe, cum tribus molibus, turrium altitudine in ea exædificatis obiter Puteolano puluere, aduectisque.* Libro verò 35. c. 9. ita habet: *Diuus Claudius aliquot per annos asseruatam, quâ Caius Cæsar importauerat, omnibus, quæ vnquam in mari visa sunt, mirabiliorem, turribus Puteolano ex puluere ædificatis perductam Hostiam, portus gratiâ mersit.* Quæ consentiunt relationi Suetonij in vita Claudij: *Portum*, inquit, *Hostiæ extruxit, circumducto dextra sinistraque brachio, & ad introitum profundo iam solo mole obiecta; quam quo stabilius fundaret, nauem ante demersit, quâ magnus Obeliscus ex Ægypto fuerat aduectus; congestisque pilis suprà posuit altissimam turrim in exemplum Alexandrini Phari, vt ad nocturnos ignes cursum nauigia dirigerent.* Ad quarum normam Constantium Cæsarem suam illam nauem, quam ab Ammiano Marcellino suprà descriptam, in Obelisco Pamphilio loco cit. exhibuimus, construxisse, verisimile est; fuisse autem ex eo genere nauium, quas Rates siue Crates vocant, dicti Authores expressis verbis indicant.

Plinius.

Suetonius.

Dominicus Fontana.

Qui denique rationem in Obeliscis à Sixto V. erectis obseruatam desiderat, is Dominici Fontanæ Architecti machinas adhibitas, æri elegantissimè incisas, & à Mercato, Bargæo, aliisque fusè descriptas consulat.

§ IV.

Quibus machinis in immensis molibus extollendis vsi sint Aegyptij: siue de quinque facultatibus motricibus; & primò de vecte & axe in peritrochio.

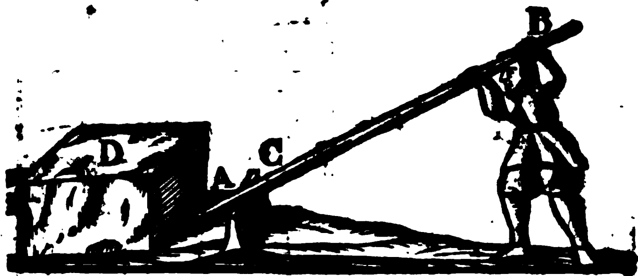
Hero Mechanicus.

HEro primus fuit, qui de quinque Staticis potentijs ex mente Veterum, vti ipse testatur, egit in particulari libello; ex quo postea Archimedes, Pappus, & tota tandem posteritas, sufficientia sibi ad ponderum elationes adiumenta desumpsit. Ægyptios quoque datâ potentiâ, datum pondus mouere, primos fuisse, qui pollicerentur, Pappus his verbis adstruit: *Cùm itaque quinque sint facultates, per quas datum pondus datâ potentiâ mouetur, necessarium est figuras earum, & vsus, proportiones &*

Ægyptij datâ potentiâ datum pondus mouebant. Pappus.

nomi-

nominibus Ægyptijs vsitata exponam. Traditum autem est ab Herone, & in Philone, qua de causa prædictæ facultates in vnam reducantur naturam, quanquam figuris inter se multùm discrepantes. Nomina igitur hæc sunt, axis in peritrochio, vectis, polyspastos, cuneus, & deinde ea quæ appellatur cochlea infinita. Et vt à vecte simplicissimo incipiamus,

Est vectis instrumentum, siue ligneum, siue ferreum, oblongum, quod ponderi suppositum ab vno extremo, ab altero verò deorsum vi hominis pressum, pondus nullo negotio eleuat, vt in figura apparet; vbi D saxum est, vectis AB, hypomochlium C. Nam vt rectè Hero apud Pappum disserit, cùm Veteres magna pondera mouere vellent, eaque primò à terra attollere oporteret, ansas autem non haberent, quòd omnes partes basis ipsius ponderis solo incumberent; paulùm suffodientes, & ligni longi extremitatem subijcientes sub onus, supponebant ligno propè ipsum onus lapidem, quod hypomochlium appellatur, sicque onus dimouebant. Cùmque ijs visus fuisset hic motus valde facilis, fieri posse sibi persuaserunt, hoc pacto quælibet magna pondera attolli posse; tantò autem faciliùs pondus moueri deprehendebant, quantò hypomochlium saxo vicinius; hâc enim ratione vectis maiorem acquirebat longitudinem; quantò autem longior erat vectis, tantò faciliùs, vt Mechanici demonstrant, pondus mouebatur. Atque hæc sunt prima Mechanices fundamenta, quibus non tam arte, quàm naturæ quodam instinctu, omnes vtimur. Neque enim vlla humana actio violentiam aliquam sustinens, assignari potest, quæ non, etiam nobis non aduertentibus, vectis ope perficiatur.

Vectis quid.

Hero Mechanicus.

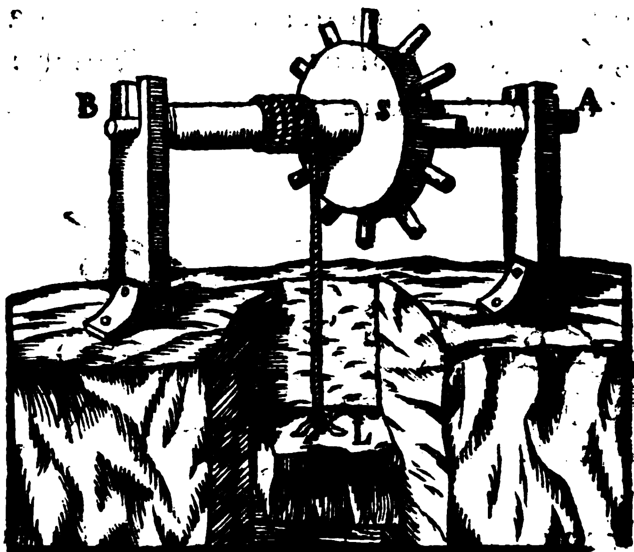
Vectis usus prima Mechanices fundamenta præbuit.

Porrò cùm talis subinde ponderum ratio esset, vt vectes munus suum obire non possent, vt fit in ingentibus molibus attollendis; aliud machinæ genus architectati sunt; vt in ea multiplex vectium in circulum dispositio idem præstaret in eleuandis in summam altitudinem molibus, quod vectes in molibus terræ superficiei insistentibus. Et hoc vocabant axem in peritrochio. Erat autem instrumentum ex cylindro & orbita, in cuius circumferentia radij dispositi erant, qui locum vectium subirent, vti in figura sequenti apparet. Ad cylindrum enim AB, cui rota S infixa erat, funes circumplicabant, è quorum extremitate saxum L dependebat; fiebat enim, vt circumducta per radios suos rota cylindrus vnà conuoluens funes, saxum tandem sustolleret. Hanc machinam statuebant vt plurimùm in maris, in quos saxa eleuanda erant; atque ita validè ibidem fir-

Axis in peritrochio.

ma-

mabant, vt pondus sustineret, neque præponderationem vllam subiret.

Huius instrumenti duplex vsus erat, rectus, & inuersus. Rectus, quando eius ope pondera in altum subleuabantur; inuersus, quando dicta pondera ex longinquo trahebant, vel etiam in altum trahebant; & tunc ergata vocabatur. Dicitur autem inuersus, quia quemadmodum in situ recto, cylindrus Horizonti parallelus; ita hic eidem normalis siue perpendicularis constituebatur. Verùm ad hunc situm alia quædam requirebantur, vti trochleæ, & arbores polyspastis instructæ: de quibus tunc fusius dicetur, vbi primùm, quid per trochleas, cuneos, similesque potentias intelligatur, intellexerimus.

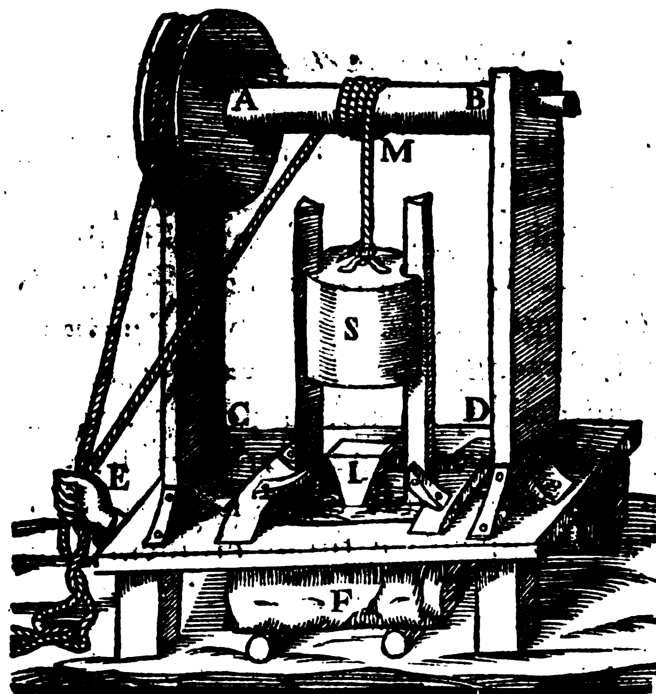
Cuneus Ægyptiacus.

Cuneus Ægyptiacus.

CVneus maximè in lapidicinis vsurpabatur; estque instrumentum ligneum, vel ferreum pyramidalis figuræ, quo immensa saxa finduntur. Hoc enim intra rimam alicuius saxi positum, & vehementi mallei ictu percussum, dum se violenter insinuando intra rimam, ambo latera potenter premit, rupem tandem findit. Habebant autem plura huiusmodi instrumentorum, quibus ordine intra fissuram positis, percussisque, lapis findebatur. In ijs verò locis montium, vbi immensæ moles columnarum, Obeliscorum, statuarum ex vno lapide, eruendæ erant, hâc industriâ vsos esse Veteres, Philo Byzantinus in suo de quinque facultatibus Staticis libello, refert. Supra rupem fundabant ligneam machinam, seu potiùs pegma, cylindro transuerso volubili adornatum; huic cylindro fune crassissimo appendebant chalybeam columnam immensi ponderis; atque infra intra rimam rupis cuneum ponebant magnitudini cylindri chalybei proportionatum; atque sic fune attracto tollebatur cylindrus, quo aliquò vsque eleuato, funem laxantes operarij ipsum in cuneum decidere sinebant; cuius immenso pondere cuneus pressus, magnâ vi findebat rupem, & sic rimæ fissuram sequentes, instrumentorum nouâ adaptatio-

Philo Byzantinus. Cunei vsus in lapidibus findendis.

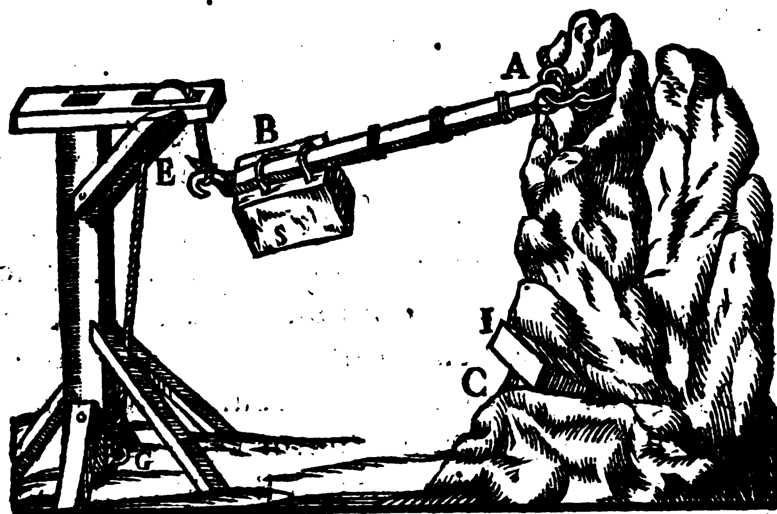
tione, tandem negotium conficiebant. In figura apposita cylindrus ferreus volubilis est AB, cui appensum pondus S; saxum findendum est F,

cuneus rimæ impositus I, cylindrus ferreus plumbo fartus S, funis attollens cylindrum EM, qui elatus, & cadere permissus, magnâ vi in cuneum I illidebatur, vnde fissio petræ sequebatur.

Quando verò è latere rupes findere volebant, hâc industriâ id faciebant, teste paulò antè citato Philone. Muro ingentem trabem ferream

Cunei vsus in rupibus findendis è latere. *Philo Byzantinus.*

A B ita adaptabant, vt intra vertebras nullo negotio moueri posset: huius extremitati B ferreum pondus S mallei ad instar appendebant, quod perfectè cuneo I C respondebant; habebat id in extremitate B funem adnexum, trochleæ E circumuolutum, cuius extremitate multitudo hominum pondus S attrahebat, elatumque summo impetu cuneo illidi sinebat; atque hâc violentiâ adhibita rupem findebant. Quod quidem

ma-

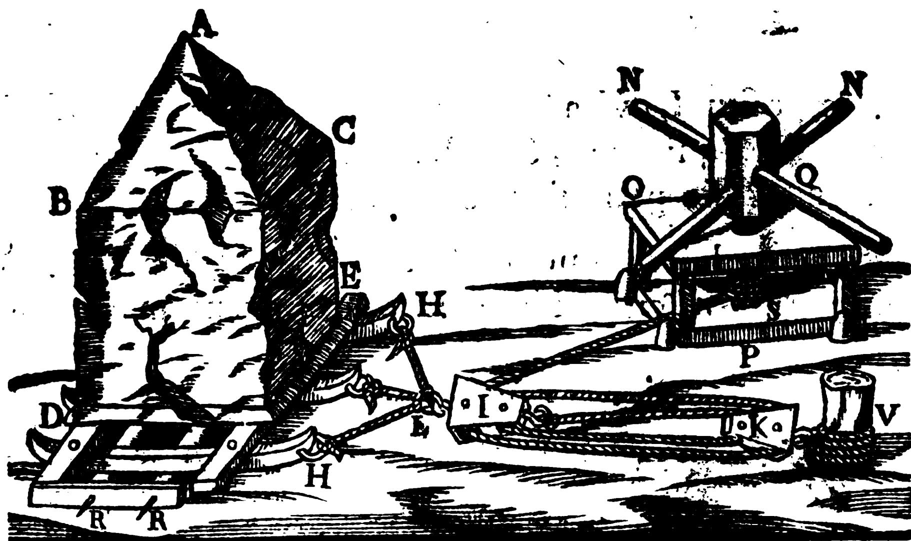
machinamentum ita concinnatum erat, vt pro rimæ findendæ altitudine aut depressione nunc altè, nunc demissè in quamcunque partem transferre possent.

Polyspastus Aegyptiacus.

Polyspastus Ægyptiacus.

ALtera facultas fiebat per polyspastum, trochleâ mangano insertâ, cui funis circumuoluebatur, quo tractum pondus nullo negotio mouebatur. Erat autem trochlearum huiusmodi dispositio pro magnitudine ponderum varia. Quando vna trochlea adhibebatur, vt in minoribus ponderibus contingebat, tunc vocabatur μονόσπαστος; si duæ trochleæ adhibebantur, δίσπαστος; si tres, τρίσπαστος; & sic in infinitum, nominabantur. Erat autem duplex horum polyspastorum vsus; vel enim in altum tollendis ponderibus, vel per terram trahendis seruiebant. Verùm vtriusque machinamentum hîc oculis Lectoris exponendum duxi, vt ipsius repræsentatione machinæ, fusam eiusdem descriptionem compensarem.

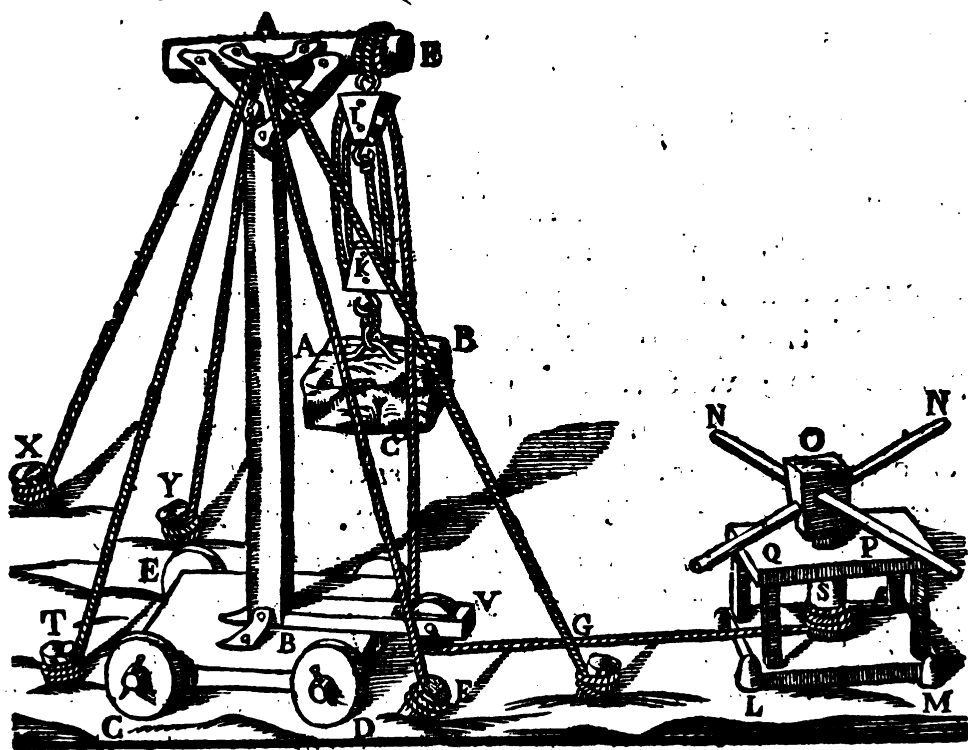
Polyspasti vsus in planis.

IK, est polyspastus, seu quaternæ trochleæ, quarum binæ vtrimque duobus manganis I & K insertæ sunt; funis verò alligatur vnco L, & deinde circumuoluitur duabus trochleis minoribus manganorum K & I, & iterum duabus maioribus trochleis eorundem manganorum K & I, tandemque ergatæ OPQ interiori cylindro S circumuolutus inseritur, in cuius cylindri exterioritate superiori inseruntur vectes N N, quos multitudo hominum, aut iumenta circumagunt; A B C D E est pondus, cui polyspastus I K ab vna extremitate H H cheloni, cui pondus impositum est, annectitur, altero extremo V terræ firmiter ad resistentiam inserto. Chelon verò, quemadmodum eum Philo & Hero appellant, nihil aliud est, quàm traha, vehiculi genus, cuius & suprà mentionem fecimus, extremitatibus H H repandis, lignis firmiter compacta, sub quo cylindri R R æquales intra polos versatiles ponebantur, fiebatque ita, vt simul ac vectes N N circumagerentur, cylindrus ergatæ complicatâ chordâ polyspaston

Chelon quid.

paston moueret, polyspastus annexus cheloni H H per funes pondus A B C D E nullo ferè negotio traheret. Sed figura hic apposita, mentem meam faciliùs, quàm vel copiosa machinæ descriptio explicauerit. Habebat hæc machina id quidem incommodum, quòd ad singulos centum passus, tùm polyspasti, tùm ergatæ loca pariter mutare debebant, donec ad constitutum locum onus transferretur; cæterùm ingentia pondera huius machinæ ope, nullo penè negotio transportabantur. Atque huius machinæ vi templum illud prodigiosum ex vnico saxo concinnatum, cuius suprà mentionem ex Herodoto fecimus, ex Elephantina vsque in Sai distantem viginti dierum itinere, spacio triennali translatum fuisse, nemo dubitare debet, cùm nec melior, nec expeditior modus haberi possit. Atque hæc de ponderibus in plano per polyspastum deducendis sufficiant. Polyspasti incommoda quæ.

Alter machinæ huius vsus erat, ponderibus in altum extollendis seruiens. Arborem prægrandem A B, cùm transuersa superius trabe A E, supra pegma C E D V trabibus firmiter connexum, & quatuor rotis seu cylindris in extremitate trabium annexis C, D, E, V, vbi opus erat, versatile, fundabant; è cuius regione ergata Q P L M parabatur, cylindro S O, & vectibus N N, vti in priori, instructa; huius ergatæ cylindro S O funis circa S circumdabatur, qui in arboris radice trochleæ V inserebatur, & inde polyspasti è trabe E dependentis mangana I & K orbiculis, vti priùs, circumplicabatur, funis extremitate mangano I affixa, in mangano verò K dependebat pondus A B C. Fiebat itaque vt simul ac ergata vectium ope sollicitaretur, funis circumplicatus cylindro S, & per trochleam V continuatus, circumplicatusque orbiculis manganorum I & K, pondus in altum sustolleret. Vbi verò periculum erat, nè pondere Polyspasti v-sus secundus in attollendis ponderibus.

prægrauata arbor rumperetur, quatuor aut quinque funibus X T Y F G, ex summitate arboris deductis, terræque firmiter infixis, machina non secùs ac malus in nauigio rudentibus vnà cum pegmate versatili firmabatur. Quia tamen machina sæpe mutanda erat, hinc rotæ seu cylindri C D V E pegmati indebantur, vt totam machinam quò vellent, nullo negotio transferre possent. Sed contemplare figuram hîc appositam.

Hoc pacto quælibet in altum vastissima pondera eleuabant. Quòd si pondera (vti erant Obeliscorum, ingentiumque Colossorum moles) maiora essent, quàm vt vnius ergatæ atque polyspasti ope sustolli possent; tunc multiplicabant pro ergatarum multitudine ipsos polyspastos, atque sic summâ hominum aut iumentorum multudine adhibitâ, vnà æqualiter suas singulis ergatas mouentibus, moles tandem, tabulatis priùs, siue ligneo vestimento inclusas, nè damnum alicubi inferretur, aut statuis, aut Obeliscis, summâ vti concordiâ, ita facilitate eleuabant. In pyramidum verò structura, arborem non adhibebant pegmati implantatam, sed machinam quandam ligneam bifurcatam adhibebant, cui trochlea in superiori parte annexa funes complicabant; extra verò basin pyramidis alia machina applicabatur (ergaton ego interpretor) cui alterum chordæ extremum circumplicabatur, quæ machina hominum aut animalium ope circumducta, saxum paulatim in statutum locum ponebat; priorem verò bifurcatam machinam ligneam singulis pyramidum gradibus admouebant, & sic gradatim opus perficiebant, ita vt vel tot essent machinæ, quot gradus pyramidum; vel certè eadem machina de gradu in gradum promoueretur. Verùm audiamus ipsa Herodoti verba libro 2. vbi sic de pyramide Cheopis discurrit. *Fuit autem extructa hæc pyramis in speciem graduum, quas quidam scalas, quidam arulas vocant. Postquam eam principio talem effecissent, attollebant reliquos lapides breuibus machinis è ligno factis, ex humo in primum ordinem graduum leuantes; vbi super hunc gradum lapis erat, alteri machinæ imponebatur, quæ in ipso primo gradu stabat; ab hoc enim deinde in alterum ordinem trahebatur super alteram machinam (* nam quot ordines graduum, totidem machinæ erant *) siue eandem machinam, quæ vna & facilis ad ferendum esset, transferebant ad singulos ordines, quoties saxum amoliebantur.*

Machina lignea bifurcata in pyramidum structura adhibita.

Atque hinc patet apertè, machinas ab Ægyptijs primùm, vtpote qui præ omnibus Mundi nationibus semper maximis & prodigiosis fabricis erigendis animum intentum habebant, feliciter excogitatas, deinde ad Græcos per Dædalum, teste Herodoto & Philone, & hinc ad Romanos translatas fuisse. Hinc Archimedem, hinc Vitruuium, hinc Pappum omnia sua desumpsisse adeo verum est, vt vel ipse Archimedes id fateatur, teste Riualdo in eius vita, dum multa in Ægypto Heronis consuetudine se didicisse ad Mechanicam spectantia sincerè confitetur.

Herodotus. Philo.

David Riualdus.

Restat vltima potentia de cochlea, quam cùm nescio quid difficultatis habeat tùm ad constructionem, tùm ad vsum, non adeo Ægyptijs frequentatam existimo, nec vsum aliquem in ponderibus à terra leuandis habere poterat. Est autem cochlea nihil aliud, Pappo teste, quàm assumptus

Cochlea quid.

ptus cuneus expers percussionis per vectem quoque motionem efficiens. Cochlea dicitur, ab ipsa cochlea seu limacis domo, tortuosis ductibus à natura instructa. Dicitur & Helix, à natura lineæ, secundùm quam construitur. Quæ tamen si commodè adhiberi posset, omnibus meritò recensitis machinis palmam eriperet, ob summam quam in operando habet efficaciam. Sed qui plura de huius effectibus desiderat, is legat quæ fusè de hac Pappus l. 8. tractat ex mente Ægyptiorum, & nostram suo tempore Mechanicam.

CAPVT III.

De Machinis Thaumaturgis Aegyptiorum Veterum.

INscribitur hoc caput de machinis Thaumaturgis Ægyptiorum Veterum, id est, de fabricis miraculosâ quâdam ac tantâ industriâ instructis, vt Authores, quotquot eorum meminerunt, eas non arte humanâ, sed magicâ Dæmonum ope constructas existimârint. Est enim huiusmodi machinis ita comparatum, vt dum occulta & abdita technasmata non comparent, motum tamen & vitam spirent, vehementique admiratione spectatores veluti rei nouitate attonitos teneant. Sunt autem multiplicis rationis. Quædam solo sono, vti Memnonis statua, artis prodebant miracula; aliæ solo motu vitam mentiebantur; nonnullæ aquarum artificio adornabantur. Non deerant quæ & sono, & motu, cœterisque circumstantijs, eâ constituebantur industriâ, vt non immeritò θαυματουργικαὶ, id est, miraculorum operatrices, apud posteros audierint. Quis porrò harum omnium Architectus fuerit, tam incertum est, quàm incerta est inaccessa huius inuentionis antiquitas, cùm Arabes iam ante diluuium eas in vsu fuisse asserant, vt posteà dicetur. Hesiodus antiquissimus Poëtarum Vulcanum harum inuentorem facit, cùm statuas aureas se quaquauersus mouentes ab illo fabricatas recitat. Tripodes quoque eum fabricasse hinc inde mobiles, & inter se concertantes, & in locum vnde prodierant reuertentes, scitè describit. Quidam Dædalum à Vulcano instructum, harum machinarum prodigiosis operibus vniuersam Græciam in sui admirationem traxisse volunt. Construxerat is, teste Homero, ope Ariadnæ, pueros, qui manibus porrectis choreas agebant; canem præterea aureum, animatũ vt videbatur, teste Dionysio antiquissimo Homeri interprete, de quo vide Iulium Pollucem. Facit & mentionem fabricarum à Dædalo constructarum Plato in Dialogo, qui Memnon inscribitur, quæ si non ligarentur, fugiebant. huc alludit Aristoteles lib. 1. polit. vbi apertè ait opus non iam fore seruis, si instrumenta etiam obedirent Opifici, sicuti machinæ Dædalo. Verùm Dædalum omnia sua ab Ægyptijs accepisse, Diodorus asserit; quorum peculiare erat, ingeniosis inauditisque machinis omnes in admirationem trahere. Ab his Heron hausit quæcunque de spiritalibus & Automatis scripsit, dum à prædecessoribus se ea accepisse sincerè fatetur. Hinc Pythagoras, Architas, Eudoxus, Apol-

Machinæ Thaumaturgæ Ægyptiorum.

Multiplices erant.

Machinarum Thaumaturgicarum Author quis.

Hesiodus.

Vulcani tripodes.

Dædali statuæ.

Homerus

Dionysius, Homeri interpres.

Iulius Pollux.

Plato.

Aristot.

Dædalus ab Ægyptijs instructus.

Diodorus.

Heron ab Ægyptijs sua spiritalia didicit.

Apollonius, cœterique rerum mirabilium famâ celebres Philosophi, ea desumpsisse notius est, quam vt dici debeat, quæ vel ipse Aristoteles agnouisse videtur in Prooemio in Mechanicam suam his verbis: *Cum itaque vterentur naturâ, quæ in circulo reperitur, opifices varia conficiunt instrumenta, occultantes principium, ita vt pars tantum machinæ appareat mirabilis, non manifestatâ causâ.* quæ confirmat lib. 2. de generat. & libro de motu animalium, vbi motum animalium comparatione quadam ex machinis automatis desumpta ostendit. Erat itaque ante Aristotelem iam ab immemorabili tempore horum automatorum vsus. Qualia enim horum ope fecerit Philo Byzantius, & Archimedes, qualia Ctesibius Tonsoris Alexandrini filius & Magister Heronis, nota sunt ex Hydraulicis, Organis, Hydrologijs, alijsque machinis automatis, rotarum dentatarum, vitiumque ope animatis, vti Pappus lib. 8. refert: quæ quidem successu temporum in tantam euecta sunt excellentiam & perfectionem, vt nihil quoque modernis opificibus in ea facultate denegatum videatur, vt nos suo tempore in vniuersali nostra Mechanica, Deo dante, vberiùs describemus. Quare ad Ægyptiorum automatas machinas reuertamur; in quibus describendis primò Authores allegabimus, deinde occultas machinarum istiusmodi construendarum rationes, quantum coniecturare licuerit, per totidem problemata aperiemus.

Aristoteles. *Pappus.*

§. I.

Statuæ Memnonis modus & ratio.

Memnonis statua, eiusque habitus, & situs.

MEmnona Poëtis cantatissimum nemo non nouit; de quo nonnulla nobis comperta sunt, ijs planè adnumeranda, quæ præcipuè dignâ admiratione sunt in naturæ contemplatione, vel etiam quæ fidem rei nouitate vix impetrant. De hoc simulachro variè à varijs dissertum reperio. Plinius l. 35. c. 7. ex Basalte lapide constructum fuisse narrat, & in delubro Serapidis positum, quotidiano Solis ortu concussum radijs sonuisse. Philostratus verò in Iconibus, *Memnon*, inquit, *in Æthiopia deformatus est in lapidem nigrum, sedentis habitu, Solaribus radijs vbi statua contingitur, velati plectrum incidens Sol in Memnonis os, elicit inde vocem.* In Tonari Lucianus prodit, Demetrium Sunicum peregrinationem obijsse in Ægyptum, vt pyramides spectaret, ac Memnonem, quòd illas audisset quamuis altissimas, vmbram tamen non iactare; Memnonem verò ad exorientem Solem inclamare. Strabo ibi se adfuisse scribit cum Ælio Gallo, & amicorum multitudine, ac militum, circiterque horam primam sonitum audiuisse, siue à basi, siue à Colosso, siue à circumstantibus de industria factum. *Id enim*, inquit, *haud quaquam affirmârim, cùm propter incertam causam omnia magis subeat, vt credam, quàm ex lapidibus sic compactis concinnatisq́ crepitum edi.* Pausanias miratur in Magarensium montibus lapidem, quem si quis calculo percussisset, non secùs ac lyra insonaret;

Plinius. *Philostratus.* *Strabo.* *Pausanias.*

Sed

Sed multò me, inquit, *maiori admiratione affecit Ægyptiorum Colossus, qui Thebis Ægyptijs est post quam Nilum traieceris; vidi enim ad hoc vsque tempus statuam sedentem iuxta eum locum, quem Syringas appellant; eam plerique Memnonem dicunt, quem ex Æthiopia profectum in Ægyptum venisse arbitrantur. Thebæi Memnonem negant, sed quendam popularem suum esse aiunt, cuius ea statua sit. Audiui etiam, qui hanc Sesostri statuam tribuant, quam Cambyses mutilauerit. Reliquum corpus sedet,* καὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἀνίσχοντος ἡλίου βοᾷ, καὶ τὸν ἦχον μάλιστα εἰκάσει τις κιθάρας ἢ λύρας ῥαγείσης χορδῆς. *Et quotidie insonat oriente Sole, quem sonitum similem dixeris ruptæ chordæ in lyra vel cythara.* Legimus porrò Apollonium Thyanæum venisse quandoque in Memnonis templum, deque eo ita Damin retulisse. Locum vbi erectum steterit templum, antiquo loco similem fuisse; cuiusmodi multa visebantur in vetustissimis ciuitatibus, vbi & omnium columnarum extant fragmenta, & parietum vestigia quædam. At statuam Memnonis adolescentis impuberis imaginem referre; esse autem ex nigro lapide fabricatam, & ad Solis radios conuersam, vtroque pede solum attingentem, arrectas autem manus sedi inniti hominis surgere volentis similitudine quâdam, & oculorum, & totius corporis habitum quasi loquentis esse hominis; vbi verò Solis radio percutitur, quod matutino euenit, tùm vtique summam parere admirationem, loqui enim tunc perhibent, vbi primus ad eius os radius peruenerit. Nam splendentes oculi lætique ad Solem expositi sunt, veluti eorum, qui valde Solis aspectum tolerare possunt, quos Græci εὐήλιος vocant, id est, Euhelios. Cuius meminit quoque & Satyricus dum canit:

Effigies sacri nitet aurea Cercopitheci,
Dimidio magicæ resonant vbi Memnone chordæ. Horatius.

Memnonis statua magicâ arte, seu Dæmonis ope sonum edebat.

Vidimus habitum & situm Memnonis statuæ, restat vt, qui sonum illum prodigiosum ederet, explicemus. Plerique Authores magicum opus fuisse existimant; quod & ego puto, tùm antiquitate operis, tùm statuæ conditione persuasus; si enim artificiosi quid fuisset, & ingenij industriosa inuentio, certè per millenos ferè & centenos annos, quibus ab origine sua vsque ad Apollonij Thyanæi tempora perstitit, effectum suum continuare non potuisset. Talisma itaque fuisse, si vera sunt, quæ Authores paulò antè citati de ea commemorant, siue Dæmonem solitis coniurationibus intra dictam Statuam compactum, qui dictum effectum ederet, verisimiliùs est. Nihilominus, quomodo & idem effectus industriâ naturali confici possit, videamus.

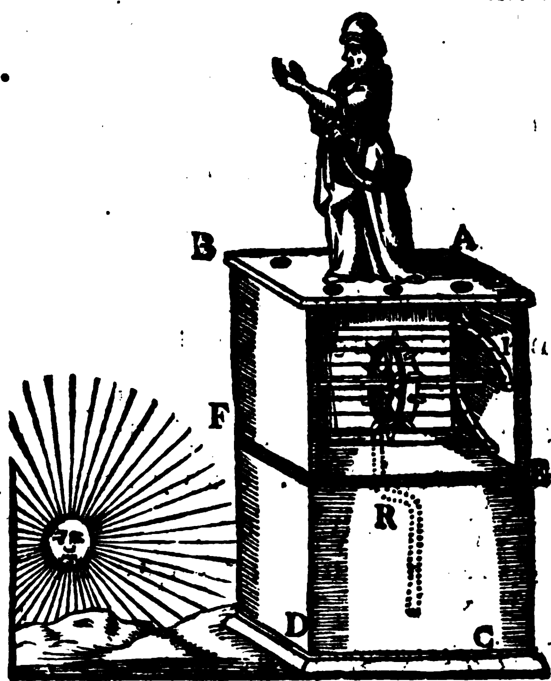
PRA-

PRAGMATIA I.

Statuam conficere Memnoniam, chordæ sonum, ad orientem Solem, edentem.

Statua Memnonis quomodo naturaliter sonum edere possit.

CVm Historiæ dicant, statuam Memnonis oriente Sole cytharæ sono similem edidisse, quomodo id fieri potuerit, hoc loco, ratiocinio Physico-Mathematico ostendendum duxi. Magnam vim rarefactionem in natura rerum obtinere, nemo ignorat. Fiat basis seu Abacus sta-

tuæ Memnoniæ proportionatus, fitque ABCD, diaphragmate EF distinctus; sit deinde latus Abaci DF ex subtili metallica tabula, quæ facilè ardorem Solis concipiat, Solis ortui obuersa; fiat præterea in fundo diaphragmatis foramen R, per quod canalis ducatur; intra verò diaphragmatis receptaculum ABEF, rota ordinetur subtilis, tenuis, & facillimè mobilis, axe vtrique receptaculi lateri inserto; Rota hæc axe suo versatilis habeat intra exteriorem circumferentiam tabellas ligneas, ceu spatulas quasdam, eidem in orbem insertas, & penneo cuspide instructas. Huius rotæ sic adornatæ circumferentiæ, transuersæ in circuitu tendantur chordæ metallicæ quotquot volueris, ad maiorem harmoniæ varietatem, magnæ & paruæ crassitiei, quæ lateribus alligentur; habebisque machinam ad cytharæ sonum exhibendum accommodatam. Latus enim Abaci DFB, ad orientem Solem conuersum, mox atque ad præsentem Solem incaluerit, aërem intus latentem, ac noctu frigefactum, calore superueniente rarefaciet; qui constringi nescius per canalem R fugam parabit non sine impetu; canalis verò admotus spatulis rotæ in orbem circumuolutis rotam vertet; rota versa, penneis cuspidibus chordas sibi superextensas vehementiùs sollicitans, tandem adstantibus sonum illum lyræ seu cytharæ similem exhibebit, nemine reconditam machina-

china-

clinationem concipiente. Si verò chordis seu fidibus rem perficere velis, spatulæ rotæ è latere applicentur, circumferentia verò rotæ latiuscula resinâ optimè perfricetur, ita vt tensæ chordæ rotam leuiter tangant; fietque vt rota versa chordas perfricando sonum edat desideratum.

Si verò statuam Abaco superimpositam & motu & sono animare velit, alius canalis ordinandus erit ex fundo diaphragmatis per medium statuæ occultè traductus, quæ ori habeat vnam ex fistulis, quas anthropoglossas, id est, humanam vocem mentientes vocant, insertam, cum mobilibus oculis: per hunc enim canalem aër summo impetu elapsus fistulam animabit, oculosque in motum sollicitabit, vnde statua & sono & motu vitam aptè mentietur. Atque hæc successum suum habere, experientia docuit in simili machina, quam construi curaui; quæ Soli exposita limpidissimam quandam harmoniam edidit, omnesque quos descripsi motus; neque enim quicquam hoc loco tradere decreui, quod non priùs experimento mihi innotuisset. Machinam tamen Memnonis non hâc arte constructam fuisse, sed magicâ, seu Dæmonis inclusi machinamento, inde patet, quod chordæ tanto tempore durare non potuerint. Hinc, vt durent consultiùs forsan fuerit, rotam circumferentiæ subtilibus pennis, vt in clauicymbalis fit, ei insertis adornare; hæ enim circumgyratâ rotâ chordis illisæ sonum diu duraturum cytharæ haud absimilem exhibebunt. Vt tamen sonus inclusus à circumstantibus percipi possit, foramina in superiori, aut laterali receptaculi parte fieri non inutile foret; hoc enim pacto sonus elapsus, limpidiùs se auribus sistet.

Statua Memnonis quomodo sonum & motum exhibeat.

PRAGMATIA II.

Memnonis aues repræsentare motu & sono animatas.

ASserunt nonnulli Scriptores, aues Memnonias, sepulchro Memnonis assistentes, humanâ voce locutas esse; alij variant. Cremutius, vt est apud Rhodiginum, aiebat huc venire ex Æthiopia aues, & confligere ad Memnonis sepulchrum, quas ob id Memnonidas vocant, idque quinto quoque anno facere. Ouidius verò ex Memnonis cineribus natas asserit.

Memnoniæ aues.

Rhodiginus.

Præpetibus subitis nomen dedit Author, ab illo
Memnonides dictæ, cùm Sol duodena peregit
Signa, parentali mortturæ more, rebellant.

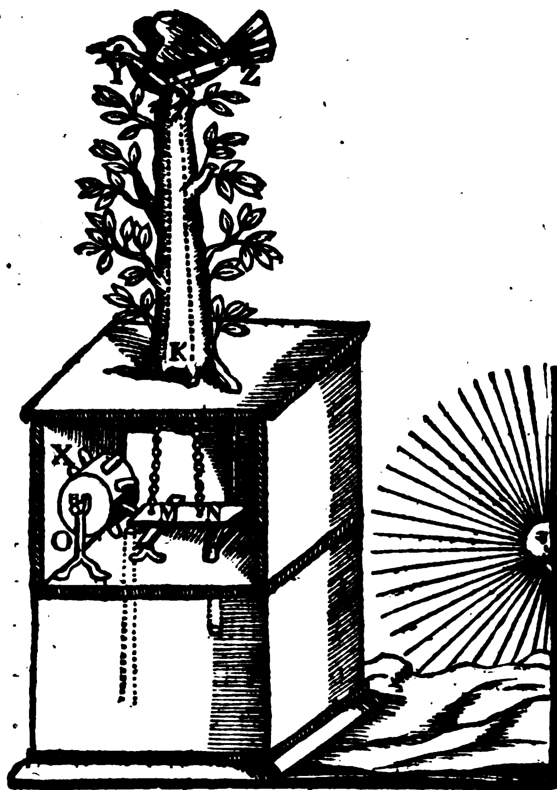
Quarum & Pausanias mentionem facit, illasque in Memnonis chlamyde expressas comparuisse asserit. Quidam eas solo artificioso motu cecinisse, cum volatus attestatione asserunt: quod quomodo factum sit, explicandum duxi.

Pausanias.

Maneat Abacus vt in priori Pragmatia. Fiant itaque ex quacunque materia auiculæ, intra quarum rostra fistulæ, quæ sonum volucrum imitentur, abscondantur, quibus canalis aëreus per corpus animalium traductus

Memnonis aues cantantes arte exhibere.

ductus connectatur, canalisque fundo diaphragmatis inseratur: sicque vt Sole oriente aër rarefactus latiora quærens spacia, summo impetu per canalem lapsus, illidatur fistulæ orificio, vnde sonus auiculæ audietur.

Motus autem rostri, & caudæ, alarumque hoc artificio instituetur. fiat intra diaphragmatis receptaculum alia rota X O, dentibus suis in circuitu instructa; cui forinsecùs manubrium M N adaptetur, è cuius puncto M filum ferreum deducatur vsque ad corpus auiculæ, alteri vertebræ Y Z connexæ. Rota itaque O X per canalem aëreum circumacta, dentibus manubrium M deprimet; hoc depressum, filum ferreum pariter deprimet, & eodem tempore vertebram Y Z, quæ in Y rostrum eius aperiet, in Z caudam vertebræ innitentem extollet; vnde auicula viuere videbitur, motu rostri, caudæ, & sono. Verùm cùm artificium ex ipsa figura luculenter appareat, longior in eodem describendo esse nolui. Patet itaque, quomodo ex sola rarefactione aëris, & summo impetu per canales partim in rotas, partim in corpora animalium deductos, nullo penè negotio & auium sonus, & motus repræsentari possint. Si quis verò exactiorem omnium huiusmodi descriptionem desideret, is adeat Musurgiæ Librum IX, vbi fusè omnia descripsimus; & suo tempore, si Deus vitam dederit, in Mechanica Thaumaturga pleniùs tradituri sumus.

PRAGMATIA III.

Sphynx Memphitica.

Sphynx Memphitica. SPectatur hoc simulachrum in hodiernum vsque diem iuxta pyramides Memphiticas; quod Plinius l. 35. c. 12. his verbis describit:

Plinius. *Ante has est Sphynx, vel magis miranda, quasi sylvestre Numen accolentium; Amesin Regem putant in eo conditum, & volunt inuectam videri. Est autem saxo naturali elaborata, & lubrica; capitis monstri ambitus per frontem 102 pedes colligit; longitudo 143 pedum est, altitudo à ventre ad summum apicem in capite 62.* De hac mira fabulantur Authores; consulentibus responsa dedisse; tametsi complures dicant, dolo Sacerdotum id contigisse, hac

Sphynx Memphitica quomodo responsa dabat. ratione, quæ sequitur. Habebatur per subterraneos cuniculos in ventrem vsque caputque occultus in simulachrum monstri aditus; constituto itaque tempore, Sacerdotes ex capite, quod vellent, proloquebantur, consulentibusque de rebus difficilioribus responsa reddebant; interiori ca-

uita-

uitate eâ industriâ constructâ, vt sonus intra eam multiplicatus, dum alium præter os paululum exitum non inueniret, is per illud summo impetu prolapsus, superstitiosam gentem admiratione & stupore attonitam veluti cœlestis cuiusdam Numinis voce admonitam, mirum in modum in dicti Numinis, vel potius Dæmonis cultum sollicitam detineret. Quod si molem excipias, cùm non tanta, quantam ipsi putabant, ingenij subsit industria, de eo quoque amplius dicere supersedendum duximus. Qui ingeniosam statuæ loquentis fabricam spectare voluerit, is legat, quæ in Musurgiæ IX. Libro copiosè tradidimus, huius argumenti propria.

PRAGMATIA IV.

Echo quæ tonitru aperientibus conclaue aliquod exhibeat.

AVdiuimus suprà Plinio recitante, nonnulla Labyrinthi Thebaici conclauia ita fuisse constituta, vt simul ac ianua aperiretur conclauis, mox tonitrui instar sonus vehementissimus perciperetur; quod quomodo factum sit, & quo artificio, explicandum duximus. Totum itaque negotium à fornicis dispositione dependebat, quæ cùm esset tortuosa, & varios sinus voci multiplicandæ aptos dispositos haberet; fiebat, vt ad stridorem portæ stridor intra sinuosa parietum volumina multiplicatus, id quod dixi, tonitru exhiberet. Qui Dionysiæ auris in Syracusana vrbe constructæ artificium perceperit, facilè rationem dicti tonitrui concipiet. Habet ea sinuosum aditum in formam cochleæ adaptatum, eo artificio constructum, vt in aditu quispiam screans, aut pallium concutiens, vocem tonitrui, aut explosionem tormenti apertè percipiat. Verùm qui occultæ machinationis rationem luculentiùs descriptam intelligere voluerit, is adeat Musurgiæ nostræ Librum IX. vbi cùm Dionysiæ auris architectonicas rationes, aliorumque locorum in Europa passim occurrentium, Echonicas Mathematico ratiocinio demonstramus, facilè quomodo Thebaicæ Echûs fabrica ad tonitru exhibendum constructa fuerit, videbit.

Tonitru quomodo artificiosè exhibeatur.

Auris Dionysia Syracusis.

PRAGMATIA V.

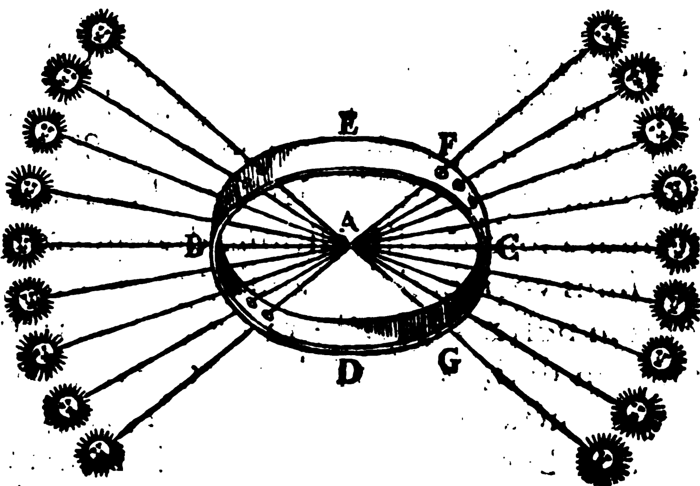
Serapis orientis Solis osculo salutatur.

NArrauimus suprà, Serapidis statuam eo artificio positam fuisse in templo eius honori constituto, vt simul ac Sol oriretur, radij eius os faciemque contingerent illius, qui veluti Solare Numen ab omnibus haberetur colereturque. Hoc quomodo factum esse potuerit, enodandum existimaui. Erat Serapæum formâ rotundâ, vti omnia Solis delubra, exstructum, & hemisphærico tholo spectabile; in cuius medio statua posita Serapidis, eius magnitudinis, vt vtrinque delubri latera contingeret. Vt itaque totius anni decursu radij Solis orientis, os faciemque con-

Serapidis statua Solis orientis osculo salutata.

Serapidis delubrum.

tingerent; in basi tholi circulari, iuxta amplitudines Solis ortiuas & occiduas, foramina datâ operâ cyclica, fenestrarum instar, condiderant Astronomico ratiocinio, id est, iuxta amplitudines seu declinationes Solis à puncto æquinoctiali, tam in Austrum, quàm in Boream ita dispositas, vt Sol oriens semper in vnam ex dictis rimis pro amplitudine ortiua vel occidua rectà incideret, & consequenter os statuæ in centro rotundæ fabricæ constitutum, necessariò & infallibiliter contingeret. Vnde mysterij ignara plebs, in opinionem venit, Serapidem à Sole, cuius animam esse rebantur, osculo salutari. Sole verò occidente, nè recessurus infra horizontem insalutato Numine discessisse videretur, osculo eidem impacto veluti perpetuum domino suo tributum pendebat. Verùm rem ratiocinio Mathematico demonstremus. Sit circulus siue basis tholi sphærica

BECD, intra cuius centrum A caput Serapidis desijsse fingas. Disponantur in circumferentia basis foramina rotunda, intra maximas amplitudines ortiuas & occiduas ita disposita, vt Horizontem perfectè referant. Amplitudo verò ortiua sit comprehensa inter F C G, quorum F hybernam, C æquinoctialem, G denique æstiuam, maximam, Solis in Horizonte amplitudinem referat. In occidua pari ratione disposita omnia censeantur. Inter dictam verò amplitudinum latitudinem F G ponantur fissuræ illæ fenestrarum instar; ita vt inter quodlibet signum duæ fissuræ intermedient; fietque vt dum Sol exoritur in primo Capricorni puncto, radius per foramen F intrоiens, necessariò faciem Serapidis collustret. Idem faciet in puncto C Arietis & Libræ, dum oritur, constitutus; idem in G Cancri æstiuo puncto; idem præstabit in quolibet alio intermedio puncto; idem in occiduis amplitudinis punctis. Cùm enim basis tholi Horizontis plano perfectè respondeat, & radij Solares rectè ferantur in foramina, quæ Solaribus in Horizonte stationibus exactè correspondent; necessariò semper centralis statuæ portionem ferient, vti ex figura apparet; atque adeo semper ad ortum suum, statuæ faciem Sol osculari videbitur. patet itaque propositum.

Quòd si quis velles qualibet diei hora per totius anni decursum istiusmodi

modi spectaculum exhibere, id haud difficulter foret, se hemisphœrium tholi in parallelos Solis præcipuos, siue lineas signorum, quæ exactè parallelis Solis, quos totius anni decursu percurrit, corresponderent, distribueretur, eo ferè modo, quo in superficie hemisphœrica ad horas indicandas, dictos parallelos signorum delineare solemus. Hoc enim peracto, si singulis horarum interuallis in dictis parallelis memoratæ fissuræ fiant, dico futurum, vt singulis horis, queis Sol datum quemlibet parallelum percurrit, radius Solis faciem Serapidis perfectè tangat. Ratio patet ex constructione; cùm enim in hemicyclo tholi, lineæ tùm horariæ, tùm signorum effigiatæ, exactè cœli faciei, per quod Sol toto anno vagatur, correspondeant, & horaria spacia in cœlo, horarijs in tholo spacijs congruant; consequens est, vt effectus ad datam horam in illuminatione Serapidis necessariò contingat: patet itaque machinamenti Ægyptiaci ratio.

Singulis diei horis statua Memnonis quomodo salutari possit à Sole.

PRAGMATIA VI.

Statua Delubri apici imposita ad Solem se conuertens.

HAnc machinam referunt Arabes à Rege Nacraus confectam, vti in primo Tomo Syntagmate I. Lector curiosus videre poterit verba Arabica, quorum interpretatio est: *Et ædificauit vrbem in Ægypto, cui nomen Salgia, & fecit in ea hortum, cui ex lapidibus varij coloris & obductum auro murum circumduxit, & plantauit in eo varia fructuum genera, quem subterlabebatur fluuius, & plantauit in eo arborem omni fructuum genere feracem, & fecit in eo tabernaculum ex lapide rubro, in cuius apice idolum erat, quod cum Sole conuertebatur &c.* Quomodo autem simulachrum hoc cum Sole circumageretur, restat explicandum.

Statua cum Sole conuerti potest dupliciter, sympathicè & mechanicè.

Duplex modus hoc loco assignari potest huius machinationis; vel sympathicus, vel artificialis. Sympathicus fieri poterat, materiâ quâpiam ad Solem sympathiam habente, quemadmodum de Loto Ægyptia scribit Theophrastus; hæc enim eminentioribus statuæ, leuissimè atque exactissimè supra acuminatum ferrum libratæ, partibus veluti membris inserta, & à Sole attracta, conuersionem statuæ causabit. Vide quæ de hisce & similibus plura in tertio libro Artis Magneticæ de Horologijs Heliotropijs tractauimus. Alter vti parabilior, ita solidior, per rotas conuersionem suam peregisse verisimile est, eo ferè modo, quo hodiernâ die Horologia circumaguntur. Cùm itaque in præcedentibus ostenderimus, Ægyptios dentatarum machinarum notitiam habuisse; nihil faciliùs fuit, quam simulachrum exactè priùs libratum, per rotas conuersione suâ motum Solis metientes, & ponderibus alligatis in motum motui Solis correspondentem animare. Quæ vti nullam difficultatem habent, ita quoque ijs immorari noluimus.

Theophrastus Lotus Ægyptia.

§ II.

De machinis ad sacrificium spectantibus.

Machinæ Ægyptiorum spectantes ad sacrificia variæ.

Hero Alex.

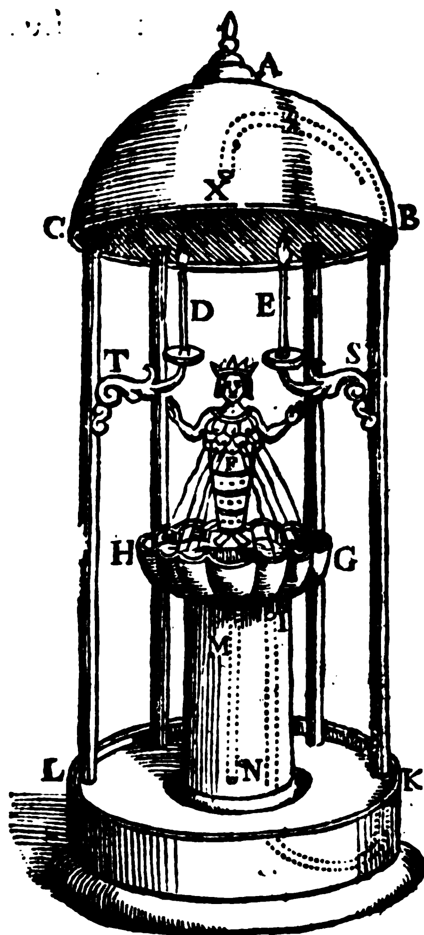
ERat ita Ægyptiorum ingenio comparatum, vt non tantùm aras, templa, statuas, mysticâ & exoticâ quâdam metamorphosi transformatas adornarent, sed & multùm quoque tùm ad reuerentiam, tùm ad admirationem sacris conciliandam conferre rebantur, statuis motum ad pantamorphæ naturæ similitudinem indere, vt homines mysteriorum ignari, saltem ex motu, gestis, & actionibus Deorum, veriùs Dæmonum voluntatem cognoscerent. Mirum sanè, ad cœca mortalium pectora peruertenda, Sacerdotum inuentum. Machinarum autem variæ species erant. Quædam ad introitum templi, nonnulla in aris repræsentabantur. Quæ quidem tanto ingenio concinnabantur, vt non plebs tantùm diuinum quiddam ijs inesse putaret, sed & quotquot de ijs mentionem fecerunt Authores, arte quâdam humano ingenio superiori confectas censuerint. Tales pleræque sunt, quæ in spiritalibus suis Hero tradit, quas ab Antiquis acceptas se in ordinem redegisse his verbis testatur: *Cùm spiritalium tractatio maximo studio digna ab Antiquis tum Philosophis, tùm Mechanicis existimata sit, illis quidem ratione eius vim ac facultatem tractantibus, his verò etiam per actionem ipsam sensibilium; necessarium fore duximus, quæ ab Antiquis tradita sunt, in ordinem redigere, & quæ nos ipsi inuenimus, exponere.* Hero itaque, quæ admiratione digna ab Antiquis tradita, & in opus deducta compererat, posteritati consignare voluit; quare singulas ordine machinas hoc loco explicandas duximus.

PRAGMATIA I.

In Ara magnæ Matris Deorum multimammeæ, mox ac candelæ accendebantur, vbera copiosum lac fundebant.

Magna Deorum Mater lac spargebat fraude Sacerdotum.

MVlti ex Authoribus hoc præstigiatorum & Dæmonis arte constructum opus fuisse putant; sed nos apertè Sacerdotum dolosam machinationem fuisse hoc loco ostendemus. ita autem procedebant. Fabrica A B C K L fiebat, columnis suis B K, L C, super quas tholus A B C hemisphœricus concauus imponebatur, instructa; intra quam crater G H, supra quem idolum F mammis protuberantibus effigiatum fundabatur. Columnæ B K, C L, brachia habebant mobilia S, T, quæ sursum deorsumque moueri poterant, candelabris instructa. Claudebatur tholus A B C per trochleam loco A impositam. Hoc peracto, arula M N lacte replebatur; intra quam ex tholo Syphon ducebatur X B K I per fundum vasis K L vsque in supremum locum I arulæ N M; ex fundo verò arulæ alius syphon N M intra statuam porrectus erat, atque in loco F in canaliculos pro multitudine mammarum diuisus; eratque machina præparata. Tem-

Tempore itaque sacrificij, candelis E, D accensis, tholi fundus B C calefactus, latentem intra tholum aërem rarefaciebat; hic rarefactus, dum locum euadendi non reperiebat, trochlea obstructo tholo, per X B K I abitum parans, dum arulæ interiora iam lactis humore repleta reperit, illum impetu suo per canalem N M in vbera statuæ protrudit; hæc largifluum humorem foras, non sine admiratione inspectantis populi, singulari Deorum beneficio concessum putantis, intra arulæ craterem G H dispergunt, durabatque solùm sacrificij tempore. Patet itaque ex dictis propositum.

PRAGMATIA II.

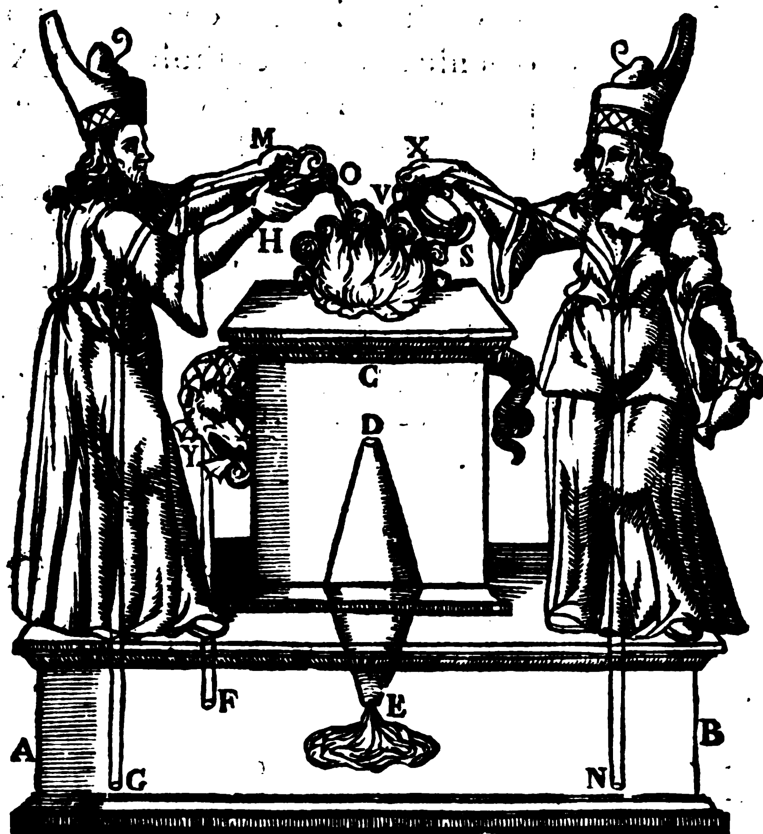
Ara Aspide adornata, in qua igne posito Isis & Osiris vinum & lac fundebant, Aspis verò seu Agathodæmon sibilando applaudebat.

Hero Alex.

DEscripsit hoc Hieromystarum machinamentum Herò Alexandrinus, hâc propositione: Altari accenso assistentia animalia sacrificabant, Draco verò sibilabat. Bitho ait, Sai huiusmodi artificium fuisse exhibitum in templo Mineruæ, his verbis: Ἐν τῇ Σαΐτι ὁ βωμὸς, ἐν ᾧ τοῦ πυρὸς διαλυομένου Διόνυσος καὶ Ἄρτεμις γάλακτα καὶ οἶνον ἐσπενδον, καὶ Δράκων ἱερακόμορφος ἐσύριζε. *In Sai erat Altare, in quo accenso igne Dionysius ac Diana lac & vinum fundebant, Draco verò accipitriformis sibilum edebat.* Quomodo igitur hoc contigerit, explicabo. Abaco A B concauo superimponebatur arula C D pariter concaua, cui præminebat Aspis illa celeberrima, quam Ἀγαθοδαίμονα vocabant. His positis, canalem seu syphonem D E per arulæ interiora traducebant in inferius Abaci receptaculum, è quo tres alij syphones egrediebantur. Prior F Y Draconi deputabatur, reliqui duo G M & N X per sacrificantium corpora traducebantur. His duobus syphonibus in M & X connectebantur duo vasa, in quorum vno lac, in altero vinum infundebatur per operculum, quod ita postea obstrui debebat, nè aëri abeundi locus daretur vllus: è fundo verò dictorum vasculorum in H & S,

duo

duo alij syphones ducebantur superiùs inflexi, HO & S V, qui in ipsius arulæ craterem desinebant; & machinam habebant mysteriosis actioni-

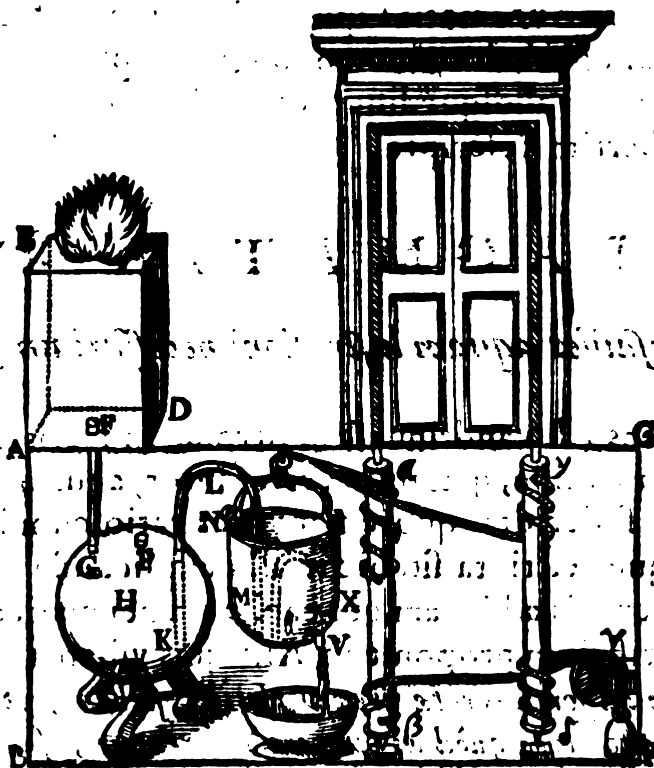
bus exhibendis paratam. Tempore enim sacrificij, simul ac ignis accendebatur in arula C D, aër intra arulam rarefactus, maiorem locum quærens, fugæ sibi consulebat per syphonem D E; & hinc primò per Draconis syphonem F Y delatus, ibidem per appropriatam fistulam, in quam desinebat, Draconem sibilare faciebat; per binos verò laterales syphones G M & N X delatus intra vascula O H & S V, ibique premens humorem, hîc lacteum, illic vineum, per syphones trudebat in craterem arulæ; vnde Dionysius & Diana lac & vinum fundere videbantur, Dracone veluti actionibus eorum sibilis applaudente. Quæ res cùm à plebe adstante non perciperetur, neque occultæ machinationis ratio cognosceretur; mirum non est, eam Deorum beneficio id contigisse existimasse. Cùm enim Osiris siue Dionysius vitis & lactis inuentor fuerit habitus, Isis verò Niloticæ aquæ Genius, Aspis verò Ἀγαθοδαίμων Solaris, causa omnium dictorum, vt alibi exposuimus, sacrificia verò ad beneficia omnibus communia impetranda, Deosque placandos fierent; ea iam accenso sacrificij igne, impetrata, tùm lactis, vinique seu aquæ fusione, tùm sibilo Draconis, Dij ipso facto demonstrare videbantur. patet itaque propositum.

PRA-

PRAGMATIA III.

Sacelli constructio, quâ igne succenso valuæ aperiebantur, & extincto rursus claudebantur.

PRoponit hoc machinamentum Hero c. 37, eratque adornatum, ad Deorum aduentum tempore sacrificij significandum. Sic itaque res se habebat. Supra Abacum intus concauum A B C F ponebatur ara Hero Alex.

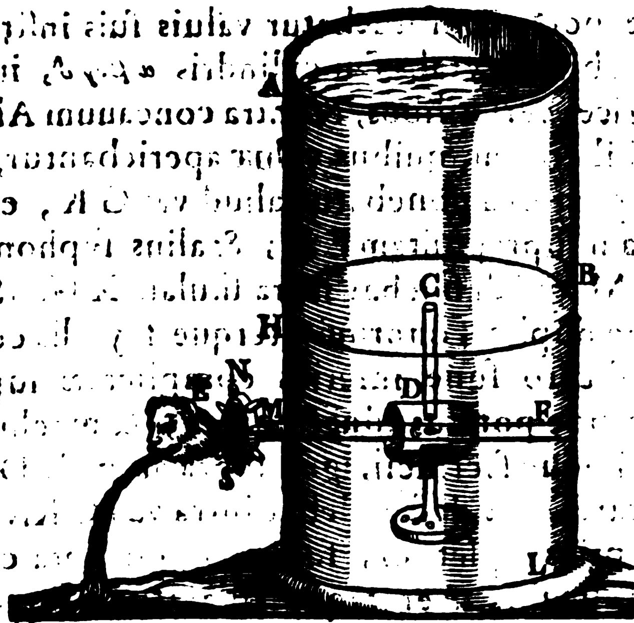
E D, è cuius regione porta construebatur valuis suis instructa. Innitebantur autem valuulæ binis scytalis seu cylindris α β, γ δ, inferiùs acuminato ferro intra matricem versatilibus, & intra concauum Abaci A B C F ita absconditis, vt nihil eorum, quibus valuæ aperiebantur, compareret. Intra hoc concauum præterea ponebatur aliud vas G K, è quo ducebatur syphon G F in aram suprapositam E D; & alius syphon ex eiusdem vasis G K fundo K L M, qui desinebat intra situlam X N. Situla verò ansâ suâ alligabatur fune duplici, quorum vterque scytalis complicabatur; scytalæ verò alio duplicato fune inferiùs complicatæ super rotulam V deducebantur, cui in fine pondus adnectebatur Y; & machinam habebant paratam. Tempore itaque sacrificij, igne supra aram E D accenso, aër intra concauum aræ rarefactus descendebat intra vas G K, vltra dimidium, per foramen P, aquâ priùs repletum; foramen posteà ita claudebatur, nè aër ibidem difflueret alicubi. Aër itaque dilatatus, liquorem in vase G K pressum, per canalem K L M protrudebat in situlam N X: situla aquâ prægrauata, dum paulatim subsidendo chordam trahit; chorda tracta scytalas vertit; versis scytalis, valuæ quibus scytalarum extremi axes con-

connectebantur, aperiuntur. Situlâ verò humore repletâ, aqua per syphonem tortum V situlæ coagmentatum, paulatim sese intra vas subdi-ctum deonerat, ac proinde leuior situla redditur, [illegible] meârat, pergit; pondus verò funis, qui scytalas complicabat, deorsum contrà vergens scytalas vertebat, quarum versatione portæ claudebantur, adeoque sacrificium, omnium adstantium stupore, mysteriosâ quadam operatione peragebatur. Nonnulli volunt, porta aperta, varia Deorum monstra & choreas saltantium comparuisse; quod quomodo factum sit, difficile non est cognitu; quod & libenter hoc loco adnotarem, nisi id fusissimè in suo de Automatis Opere Hero præstitisset; quare Lector eum consulat, vbi & habebit, quomodo ignis seipso accenderetur, statuæ in Orbem actæ vinum aliosque liquores funderent, Triton tubâ caneret, similiaque ibi vbertim descripta.

PRAGMATIA IV.

Rotæ versatiles aquam lustrationi necessariam fundunt.

DIcit Clemens Alexandrinus l. 6. Strom. in sacris Ægyptiorum rotas quasdam fuisse, quæ dum verterentur, aquam abundè & lustrationi necessariam fuderint: quorum mystica ratio, cùm in Obelisco Pamphilio sat superque descripta sit, hic in illa explicanda morari noluimus. Verba tantùm Heronis adducam, qui cap. 31. Pneumaticorum inter cætera, huiusmodi artificium proponit ab Antiquis vsurpatum. *In sacris*, inquit, *Ægyptiorum ad porticus rotæ æreæ versatiles fiebant, vt qui ingrederentur, ipsas conuerterent, propterea quòd æs purgare viderentur; sunt autem & vasa ad inspersionem, vt ingredientes aspergantur*. ita autem construi possunt. Fiat

Rotæ versatilis constructio ad aquã lustralem fundendam.

post porticum, siue intra parietem porticus, vas amplum A B, & aliud inferius H L, diaphragmate H B discriminatum; habeat autem vas A B in

fundo

fundo C canalem ductum in vas H L, inferiùs in D æneæ matrici coagmentatum; per matricem verò alius canalis traducatur E M F in modum axis, qui in F & M tanquam polis insertus versatilis sit: habeat autem hic canalis foramen in G, quod orificio canalis C D intra matricem exactè respondeat; canalis in E quoque rotam mysticam N S habeat insertam, in cuius centro orificium canalis desinat in caput Leoninum. Hoc peracto, si rota seu canalis H S per manubria vertatur, axis E M F eidem insertus, & intra matricem D circumactus, mox vbi foramen foramini canaliculi C D congruerit, aqua vasis A B per canaliculum C D intra canalem E M F, se insinuans, magno impetu per E, & os Leonis foras erumpet. Si verò foramen axis foramini matricis non congruerit, aqua quoque non fundetur, cùm crassitie axis exteriori, foramen matricis exactè obstruatur. Totum itaque artificium in hoc collocabatur, vt axis E M F concauo matricis quàm exactissimè insertus, facilè tamen intra illud versaretur; & nihil aliud erat, quàm epistomium quoddam, quo hodiernâ die vtimur quàm familiarissimè, in omnibus ferè dolijs, canalibusque fontium tùm claudendis, tùm aperiendis. Quâ ratione itaque versâ rotâ, aqua Nilotica dispergeretur, ex hoc artificio patet. Innuebant autem per rotam supernas Intelligentias, quas Iyngas vocabant, supremi Numinis ministras, cuius influxu Mophta humidæ naturæ Præses aquam suppeditabat sacram, tùm rebus omnibus producendis, tùm lustrationibus cumprimis necessariam.

PRAGMATIA V.

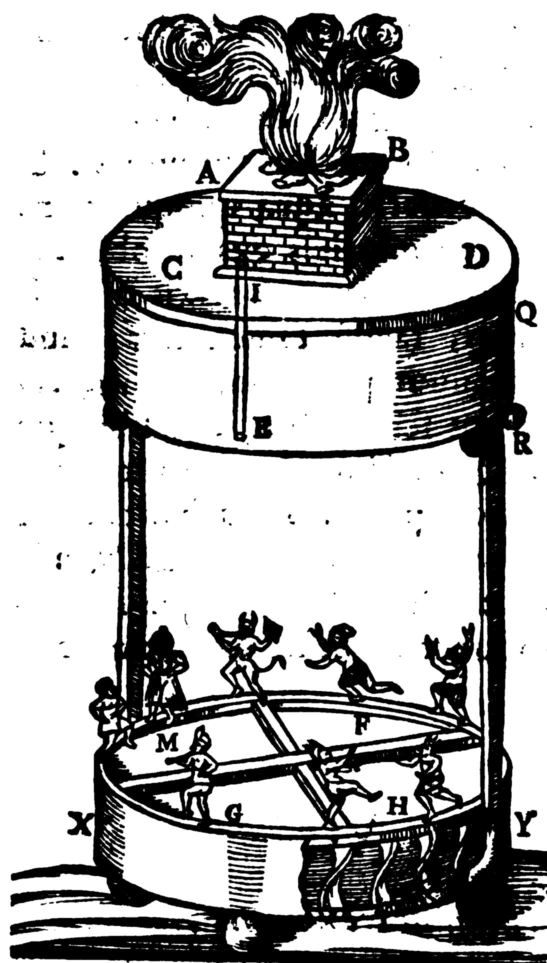
Ara Deorum imagines tripudiantes exhibens.

REfert Hero in Automatis, Ægyptios subinde integras fabulas aut historias repræsentasse in aris; quod artificium proponit quoque c. 71. suorum pneumaticorum his verbis: *Si in ara aliqua accendebatur ignis, animalia*, id est, *figuratæ imagines choreas agere videbantur*. Quomodo itaque dictum machinamentum constructum fuerit, dicere aggredimur.

Rota versatilis Deorum tripudia exhibens.

In Heronis exemplari machina ita constructa fuit, vt impossibile sit, eum effectum sortiri potuisse; quare eam paulò aliter exhibendam duximus. Ara erat C D in formam tympani extructa; in cuius superiori loco alia quæpiam arula A B construebatur, sacrificijs & igni accendendo apta. His positis, syphon I E ex fundo arulæ A B ducebatur in fundum tympani C D, & deinde alius syphon ex vase C D ducebatur in vas inferius X Y. Syphon hic signatur literis Q R Y coagmentatus in vtroque fundo R & Y vasorum C D, & X Y, qui & in Y incurvabatur. Fiebat prætetea è leuiori materia rota, M F G H, in centro suo supra acutissimum stylum posita, vel leuissimo motu versatilis, in qua

exponebantur Deorum imagines in varias figuras animalium transformatæ; motus verò illis hâc industriâ indebatur. Tempore sacrorum peragendorum constituto, igne in arula A B accenso, aër intra arulam rarefactus, ac maiorem locum quærens descendebat per syphonem I E, & hinc per syphonem Q R Y foras erumpebat; qui mox dentes, qui in M F G H rotæ exteriori circumferentia dispositi erant, impellens, rotam Deorum imaginibus adornatam vnà versabat, quæ vndulato motu Deorum ob collata sacrificia veluti tripudiantium choreas eminùs spectantibus exhibere videbatur. Horum maximè Menem Regem, (Chomnisco Architecto) delectatum ferunt. Erant autem systemata huiusmodi eâ artis industriâ concinnata, vt in obscuris adytis ad lucernarum lumen, Numinum motus propè viuum exprimerent. Callidum sanè inuentum siue Sacerdotum, siue Cacodæmonis, ad stolidam & imperitam plebem in idololatricæ seruitutis insania, quâ mirum in modum laborabant, detinendam. Ita vt ad Deastrorum cultum, nihil validiùs, nihil efficaciùs excogitari potuerit.

§. III.

De Clepsydris, seu horologijs Aegyptiorum.

Horologia Ægyptiorum hydro-pneumatica.

AEgyptij, vti ad electiones suas ritè instituendas multùm interesse putabant, exactam temporis horarumque obseruationem; ita præ cæteris quoque Nationibus insignem eos horographicæ doctrinæ notitiam habuisse, eique vnicè incubuisse, tot & tam diuersa horologia, quibus vtebantur, satis declarant: imò eadem Hero integro libro se descripsisse in pneumaticis refert; sed hic vetustate temporum periit. Quantum tamen ex Pappi, & ipsiusmet Heronis verbis colligere licuit, fuerunt pleraque hydropneumaticâ arte instituta, vti ex paulò post adducendis technasmatis luculentiùs patebit. Notandum itaque, triplex Ægyptijs in-

Hero. Pappus.

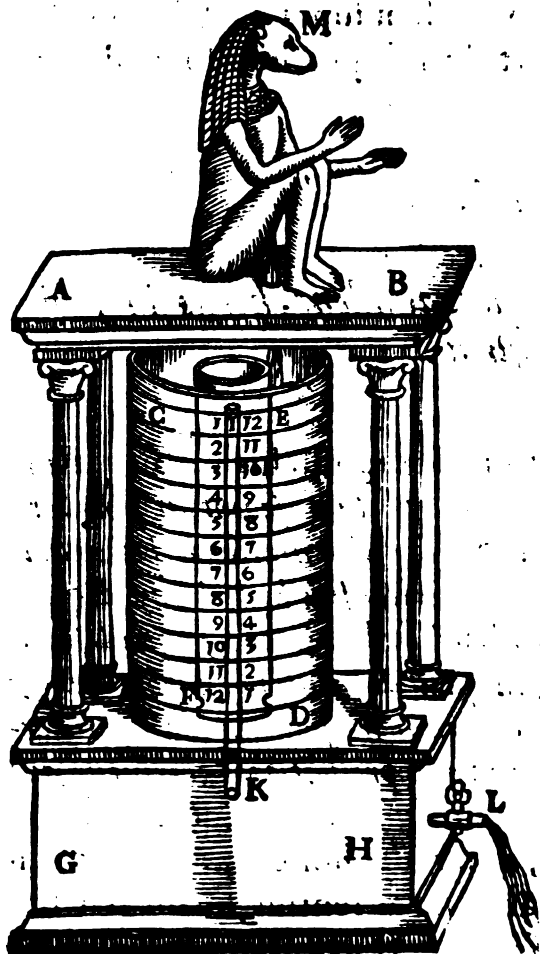
in vsu fuisse horologium, Artificiale, Naturale, Mixtum. Artificiale diuidebatur in Sciathericum & Hydraulicum. Naturale conficiebatur ex rebus occultum motionis ad Solem instinctum habentibus. Mixtum ex vtroque comparabatur. Et de Sciatherico quidem suprà in Astronomia Ægyptia copiose tractatum est; restat vt de reliquis hoc loco disseramus. Horologium triplex Ægyptijs vsitatum

PRAGMATIA I.

Cynocephalus Aegyptius ex veretillo aquas fundens, horas in subiecto vase demonstrat.

INdicat huius Horologij machinamentum Horapollo his verbis: *Rursus æquinoctia significantes idem animal Cynocephalum sedentem pingunt; duobus enim anni æquinoctijs, duodecies in die, per singulas nimirum horas vrinam reddit; idemque noctu facit. quare non immeritò suis hydrologijs Ægypty Cynocephalum sedentem insculpunt, è cuius membro* (scil. veretro) *aqua defluat; idque propterea, quòd duodecim, vt iam dixi, in quas Æquinoctij tempore dies & noctes ex æquo diuiduntur, horas significet. Cæterùm nè foramen illud acutè artificioséque constructum, per quod in horologium aqua profluit & excernitur, aut latius fit, aut rursum arctius* (vtrumque enim magni refert, siquidem latius cùm magna celeritate aquam profundat, non rectè horæ modum ac dimensionem perficit; angustius autem paulatim ac lentiùs quàm par sit, aquæ ductum laxat) *remedium hoc excogitarunt, vt quicquid pilorum est ad caudam vsque abradentes, pro huius crassitudine ferream quandam fistulam in vsum iam dictum fabricentur. Hoc autem ipsis visum est non sine ratione aliqua, sicuti nec in cæteris, facere; & quod etiam solus ex omnibus animalibus in æquinoctio duodecies in die per singulas horas adlatrat.* Modum hydrologij hieroglyphici ab Horo recitatum audiuimus; nostrum porrò erit, quâ illud industriâ constructum fuerit, hoc loco ostendere. Primò itaque ex ære faciebant Cynocephalum sedentem, intus concauū, cuiusmodi hodie in Regio Musæo Montis Pinciani, à Francisco Gualdo Equite Ariminensi, ostenditur. Hunc ponebant supra Abacum AB tetrastylon, siue quatuor columnis innixum, intra quem ponebatur vitreus cylindrus CD, cuius basis claudebatur, in superiori parte apertus. Intra hunc vitreum cylindrum diabetes EF ordinabatur, cuius interior canalis IK basi cylindri perfectè coagmentatus, in vas suppositum GH desinebat. In cylindri vitrei, vel etiam in ipsius diabetis circumferentia horæ duodecim intra totidem circulos describebantur, vt figura sequens docet. Hoc peracto, per orificium M Cynocephalus aquâ Niloticâ, cuius symbolum erat, replebatur, quæ per veretillum Cynocephali in cylindrum vitreum deplebatur. Et quoniam veretilli canalis eâ industriâ erat constructus, vt per illud aqua spacio duodecim horarum exactè depleretur (quod ad Sciathericum exactè factum explorabant) ideo diabetes quoque EF, vnà cum cylindro vitreo, Horapollo. Cynocephalus hydrologicus.

eâ proportione dispositi erant, vt spacio 12 horarum & cylindrus impleretur, & diabetes depleretur, vt iam dicemus. Aqua enim ex mamillo Cynocephali intra cylindrum vitreum C D lapsa, sese paulatim intra diabetem F E insinuans, spacio duodecim horarum crescebat vsque ad E, & illinc per orificium canaliculi I lapsa in vas G H, per orificium K sese alijs duodecim horis deonerabat; fiebatque vt cylindri vitrei duodecim circulis aqua primùm crescendo duodecim horas diurnas intrà cylindri latera demonstraret; & intra eadem, aqua per diabetem sese exonerans decrescendo horas nocturnas monstraret. Die verò naturali elapso, Cynocephalo ad horologij continuationem noua aqua affundebatur, exemptâ priùs aquâ vasis G H per canalem L. Atque hæc erat ratio hydrologij Ægyptiaci ab Horo descripta. Notandum tamen, spatia horaria cylindri esse inæqualia, & aliam diuisionem faciendam pro horis diurnis, aliam pro nocturnis. Aquâ enim per syphonem I K se exonerante, spacia horaria necessariò maiora erunt,

proportionaliter decrescendo vsque ad D. Contrarium fit in aqua intra diabetem ascendente. Nota quoque canalem I K non cuiuscunque amplitudinis esse debere, sed ita proportionatæ, vt spacium I K inter lineas horarias, duodecim horarum fluxum exactè adæquat. Cynocephali figuram iuxta consuetudinem Veterum expressam, cuius ænea figura hodie reperitur in Musæo Regio Montis Pinciani, Francisci Gualdi Equitis Sancti Stephani, vt suprà diximus, vide in Obelisco Pamphilio.

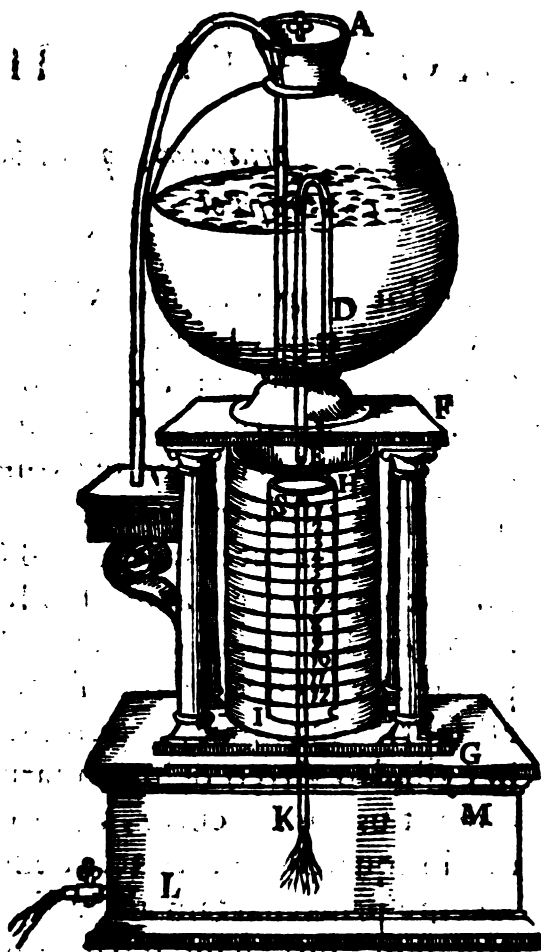
PRAGMATIA II.

Hydrologium horas diurnas & nocturnas monstrans.

ERat Ægyptijs, teste Herone, Horologium, quod cum exoriente Sole continuò aquam fundebat, quæ intra vitrea vasa crescendo vel decrescendo, tùm diurnas, tùm nocturnas horas demonstrabat. Sic autem fiebat. Supra Abacum tetrastylon F G, plumbea, ærea, vel vitrea sphæra, subtili folio elaborata, horologij magnitudini proportionata ponebatur, quam vltra medietatem aqua replebant: habebat autem intùs sypho-

phonem reflexum E D, cuius extremum D intra ſphœram apertum, alterum fundo ſphœræ coagmentatum, intra tetraſtylon deſinebat; intra quod vitreus cylindrus ponebatur duodecim circulis, vti in præcedentibus diximus, horarijs diſtinctus. Intra hunc cylindrum diabetes ordinabatur H I eiuſdem cum ſyphone reflexo, qui intra ſphœram collocabatur, capacitatis & longitudinis; hic diabetes fundo vitrei cylindri exactè coagmentatus deſinebat orificio ſuo K in vas M L, cui ſuperponebatur. Totum itaque hoc hydrologicum Syſtema oportuno loco expoſitum, ſphœra vltra medietatem, vt dixi, aquâ repleta, & per trochleam

Horologium hydraulicum.

A priùs exactè, nè aër difflare poſſet, concluſa, mox ac radijs ſolaribus percutiebatur, aërem in ſuperiori ſphœræ regione ſtabulantem rareſaciebat; hic rareſactus premebat aquam; aqua preſſa cùm locum euadendi non haberet niſi per ſyphonem reflexum, in eum per oſculum D intrans, ſe exonerabat in cylindrum vitreum, ibique horatim aſcendendo tùm extra, tùm intra diabetem H I eâ proportione, quâ ex ſyphone reflexo, id eſt, duodecim horarum ſpacio dilabebatur; vbi verò ad duodecimæ horæ circulum peruenerat, ibi eodem temporis puncto intrabat canalem S K, ſeque eâdem proportione per orificium K exonerabat in vas M L, id eſt, horas nocturnas ordine intra circulos deſcriptas, demonſtrabat. Et ſic ſingulis diebus oportebat ſphœram denuo ad dictum terminum apertâ trochleâ A replere, ad nouam horarum demonſtrationem. Atque

S K,

Horologium hoc, & præcedens solùm horas æquales monstrabat.

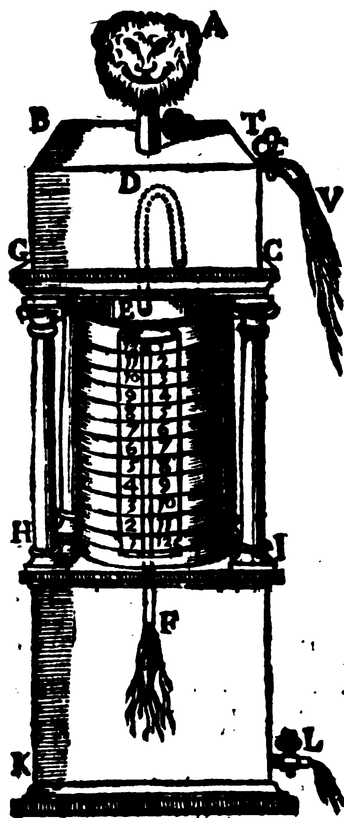
hoc hydrologium ingeniosum quidem erat, & horis Astronomicis ostendendis accommodatissimum, sed, sicut & præcedens, non nisi diebus æquinoctialibus, cùm dies artificialis nocti æqualis esset, horas perfectè demonstrabat: cùm enim antiquum horologium sequerentur Ægyptij, in quo singuli dies in duodecim quidem horas, vti & noctes, diuidebantur, ideoque dies & noctes tantò longiores breuioresque erant, quantò tropicis viciniores; stabilem & constantem mensuram in aquæ lapsu vt haberent, fieri non poterat. Quomodo itaque horologium construi possit, vt dictæ dierum ac noctium horæ per totius anni decursum constanti lege ostenderentur, explicare aggredimur.

PRAGMATIA III.

Hydrologium antiquum Aegyptiacum, quod horas inæquales demonstret.

Horologium horarum inæqualium.

MAchina constituatur loco opportuno, vbi perpetuæ aquæ suppeditatio existat; sitque caput Leoninum, siue Momphta A, quod intra receptaculum B C, aquam effundat; & nè exuberet dictum vas, per canalem T V exoneretur. habeat autem vas B C intùs syphonem reflexum D, per quem aqua se exoneret in vas vitreum, quod ponetur intra tetrastylon G C H I, cuius columnis insistit receptaculum B C. tetrastylon hoc insistat alteri receptaculo H I K L, intra quod per diabetem E F, aqua intra cylindrum vitreum ex syphone D vasis B C dilapsa se exoneret. Atque hæc est fabrica machinæ; sequitur horarum inæqualium in cylindro vitreo delineandarum modus. Vt itaque totius anni decursu, aqua intra vitreum cylindrũ inæquales horas exactè demonstret, sic procede. Accipe priùs chartam altitudini cylindri vitrei EF æqualem; intra hanc separatim lineas horarias hoc pacto depinges. Vide loci in quo hydrologium constituendum est, maximam & minimam diei longitudinem; quæ Memphi erat quatuordecim, & decem horarum. Deinde describatur parallelogrammum A B C D, cuius latera A C, B D singula in 24 partes æquales diuidenda sunt. Latus verò frontis A B in sex æquales partes diuidas per septem lineas, quæ parallelæ descendant in basin C D; quibus singulis characteres signorum, vti in figura sequenti apparet, inscribantur. Hoc peracto, in latere A C, inferiùs incipiendo, numerentur decem spatia, & in latere B D quatuordecim; & per terminos ducatur linea recta E F. hoc posito, spatium E C, vti & F D, diuidatur in duodecim æquales partes, & per horas correspondentes ducantur lineæ rectæ.

ctæ. Eâdem ratione ſpacia E A, & B F partieris; quod fiet, ſi ſpacia horarum F D traducas in E A, & ſpacia horarum C E in lineam F B: ductiſque lineis rectis, habebis hydrologij lineas, ad horas monſtrandas, paratas. Totum hoc parallelogrammum depinges ſupra vitrei cylindri ſuperficiem, & habebis totum negotium confectum. Aqua enim exonerante ſe per ſyphonem D reflexum in cylindrum vitreum, eâ ratione, vt aqua ſpacio 24 horarum cylindrum præcisè impleat vſque ad A B; fiet neceſſariò, vt aqua in latere A C, dum percurrit ex C in E, quantitatem diei minimi decem horarum per duodecim horarum ſpacia, in quæ diuiſa eſt pars C E, metiatur; in V verò duodecim horas æquinoctij; in F denique quantitatem diei maximi quatuordecim horarum per duodecim ſpatia, in quæ diuiſa eſt pars D F, exactè demonſtret; & ſic in reliquis lineis ſignorum conſequenter fieri indicabis. Poſt E F verò incipiet aqua paulatim creſcens monſtrare horas nocturnas. Vbi verò aqua ad vltimam lineam peruenerit, incipiet ingredi diabetem E F, atque per eum, eâdem proportione motus, quo intra vitreum cylindrum creuerat, ſeſe euacuabit in vas ſuppoſitum H I K L; hâc tamen cautione, vt aqua, quæ horas Sole in Capricorno exiſtente demonſtrauerat in ſpacio C E creſcendo, eaſdem in ſpacio B F decreſcendo demonſtret; pari pacto, aqua, quæ Sole in Cancro exiſtente, horas demonſtrauerat in ſpacio F D creſcendo, eaſdem decreſcendo demonſtret in A E ſpacio, vti numeri adſcripti luculenter monſtrant. Eadem eſt ratio de reliquis ſignorum lineis; ita vt ſemper aquâ decreſcente linea oppoſita illius lineæ, per quam creuerat, accipienda ſit, vti characteres ſignorum in baſi monſtrant. Eſt itaque hoc hydrologium perpetuum, ob perpetuò fluentis aquæ per os leoninum fluxum. Totum itaque artificium conſiſtit in ſyphonis reflexi & diabetis conſtructione, quorum vterque ad eam tenuitatem ſubtilitatemque reduci debet, vt aqua receptaculi B C, per ſyphonem D, ſpacio 24 horarum cylindrum G I præcisè impleat, & eodem prorſùs tempore eadem per diabetem E F in vas H I K L ſe depleat; quod quidem haberi non poteſt, niſi per obſeruationem ad dicti temporis ſpacium: deinde vaſorum proportionis ſumma cura te-

Horologium hoc perpetuum eſt.

nen-

nenda est. Verùm cùm perpetuò fluente aquâ, semper quoque cylindrus plenus foret; hinc os leonis habeat epistomium, vt quando aquâ cylindrus vitreus fuerit plenus, claudatur, donec tota aqua spacio viginti quatuor horarum se depleuerit; & deinde pro noua horarum demonstratione postero die reseratur; atque adeo semper alternis diebus naturalibus claudatur atque reseratur epistomium. Procurauimus autem perpetuò fluentem aquam hac de causa, quia quamdiu receptaculum B C plenum fuerit aquâ; aqua consequenter cum æquali prorsus impetu per syphonem lapsa, æquale intra vitreum cylindrum incrementum causabit; quod non fieret, si aqua in vase B C, paulatim deficeret, vti fusè in Mechanica nostra hydrostatica demonstrabimus.

Vsus Horologij.

SI horam cognoscere velis, quære primò lineam signi, in quo Sol currente tempore existit, & vide vbi dictam lineam aqua vasis intersecet; linea enim horaria, quam ibidem tangit, est hora inæqualis quæsita. Et aquâ quidem crescente intra vas vitreum, accipe signa in fronte A B notata; eâdem verò decrescente accipienda sunt signa in basi C D descripta, prout in præcedentibus tradidimus. Hydrologium itaque quod horas inæquales totius anni decursu demonstrat, construximus. Atque hæc sunt quæ de Mechanica Ægyptia indicanda duxi. Qui plura de mirabilibus Ægypti nosse desiderat, is Arabum historias legat, potissimùm verò Schiangia celebrem Authorem; Salamas Kandati, in Opere quod *Hortum mirabilium Mundi* nominat; Ioseph Ben Altiphasi, aliosque innumeros passim in præcedentibus allegatos; quorum de Ægyptiacis portentis narrationem hoc loco libenter adducerem, nisi id in primo Tomo Oedipi præstitissem. Accedit, quòd cùm pleraque Dæmonum ope & magicâ arte constructa tradantur mirabilium rerum technasmata, consultò ea omittenda existimauerimus.

CLAS-

CLASSIS IX. IATRICA,

SIVE MEDICINA HIEROGLYPHICA.

EMINENTISSIMO AC REVERENDISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO

IOANNI PHILIPPO,

Sacræ Moguntinæ Sedis Archiepiſcopo, ac S. R. I. per Germaniam Archicancellario, Principi Electori, nec non Herbipolenſi Epiſcopo, & Franciæ Orientalis Duci,

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

VANTVS sit, Eminentiſſime S.R.I. Princeps Elector, *virtutum* Tuarum *ſplendor & magnificentia, non eſt quod ſcriptis meis memorem; nouit id Orbis, teſtabuntur Hiſtorici, quibus iam dudum thema dictare cœpiſti, quo quanto conſilio, prudentiâ, & authoritate in Auguſto Imperij theatro* Te *geſſeris, quanta rerum ingentis momenti tractandarum dexteritate valueris, poſteritati innoteſcet. Et tametſi incumbentium* Tibi *huiuſmodi negotiorum onere ſanè Ætnâ grauiore perpetuò premaris; nulla tamen tanta* Tibi *accidere poſſunt, quæ* Te *ab eruditorum Virorum, quos amas, foueſq́, conſuetudine, reconditiorumq́ artium capeſſendarum deſiderio auellant. Quin ſi quandoque liberiorem à negotijs auram nactus fueris, de abditis rerum naturalium cauſis, de medicis herbarum, lapidum, animaliumq́ viribus tam ſcitè diſceptas, tam ſingula profundè euoluis, tam ſubtili ratiocinio cuncta penetras, vt Virorum longo vſu & experientiâ in ijs facultatibus exercitatorum induſtriam multis paraſangis ſuperare videaris. Vt proinde hiſce compulſus, cui in hoc Cæſareo Oedipi Opere de veterum Ægyptiorum medicina argumentum libentiùs inſcriberem, præter* Te, *digniorem cenſuerim neminem. In quo, niſi me communis philautia fallit, forſan haud ingrata, ſed appoſita ad ingenium* Tuum *paſcua reperies, quibus mens* Tua *publicis negotijs feſſa, in peramœna quædam herbarum plantarumq́ viridaria, veluti in dulces quaſdam, vt cum Thucydide loquar, τῶν πόνων ἀναπαύλας introducta relaxetur, inſtaureturque. Qua quidem ſi* Celſitudini Tuæ Electorali *non diſplicuiſſe cognôrô, animum addes, vt hâc* Tuâ *benignitate & clementiâ ſtimulatus alios & alios, glorioſo Nomini* Tuo *reſeruatos, in lucem propediem educam ingenij partus. Vale* S. R. I. Princeps Elector, *& quem hucuſq́ humanitate & beneuolentiâ fouiſti, perrò fouere non deſiſtas.*

CLASSIS IX.
Iatrica, siue Medicina hieroglyphica.

PRAEFATIO.

Medendi triplex modus apud Ægyptios, Physicus, Eucheticus, Amuletarius.

VM magna hieroglyphicarum inscriptionum portio Medicinæ Ægyptiacæ arcanis referta sit, de eius origine, inuentione, & applicatione hoc loco opportunè differendum existimaui; vt quibus illa potissimùm constet, innotescat. Erat autem Ægyptijs triplex medicinæ institutum in vsu. Primum erat Physicum seu Oeconomicum, quo per vegetabilia naturæ remedia omnibus communia humani corporis infirmitates depellebantur. Secundum dicebatur εὐχητικὸν Eucheticum siue precatorium, quo per preces hymnosque Deorum morbos quoslibet fugare se posse credebant. Tertium erat περιφυλακτικὸν siue Amuletarium seu characteristicum, siue sidereum aut astraum, quo per figuras Deorum singulis morbis præstitutorum varijs hieroglyphicorum symbolis adornatas, perque adiunctam adiurationem, Deastris attractis hominem pristinæ sanitati, à quacunque infirmitate tandem detineretur, restitui sibi persuadebant. De quibus singulis ordine tractandum duximus, hoc vnicum intendentes, vt prauarum artium dogmata, quæ in hæc vsque tempora, Dæmone seminatore, radices suas propagarunt, extirpentur; atque ita, quod vnicum institutum nostrum est, hieroglyphicæ doctrinæ arcana, per veridicam interpretationem, aperiantur.

CAPVT I.

De Origine, inuentione, & conditione, Medicinæ Veterum Aegyptiorum.

Adami medendi arte à Deo instructus, eam posteris suis tradidit.

ROTOPLASTVS Adam, vti infusa sibi rerum omnium scientia diuinitùs instructus fuisse legitur, ita insignem quoque medicarum facultatum lapidibus, plantis, animalibus insitarum notitiam habuisse certissimum est. Cùm enim post lapsum eius humani generis massa corrupta, innumerorum malorum infirmitatumque tyrannidi subijceretur; hæc scientia ad hominum salutem parandam prorsùs necessaria videbatur, nè homo omni diuino humanoque auxilio destitutus, Dei misericordiam, quæ finem non habet, ceu oppidò rigidam incusare posset. Sapienti igitur Dei consilio factum est, vt Adamus scientiam rerum naturalium sibi communicatarum Posteris suis traderet, nè homo tot malis pressus, veluti desperatione in transuersum actus, omnem resurgendi spem abijceret. Hinc Abenezra pulchrè sanè ostendit, Deum Adamum post impositionem nominum singulis animalibus peractam per vniuersas paradisi semitas duxisse, singularum plan-

plantarum, arborum, fructuum, lapidum naturas inspiciendas dedisse, & qua quodlibet virtute ad cuiuslibet morbi depulsionem instructum esset, docuisse. Hinc factum, vt Adamus non sibi minùs, quàm filiorum saluti consulendum duxerit, dum scientiam à Deo Magistro sibi communicatam filijs suis continuâ successione tradidit; quæ est Cabalæ naturalis pars, quam Noë à prædecessoribus acceptam filijs tradidit, hi in reliquam posteritatem transfuderunt. Sed audiamus verba Abenezræ hoc loco:

R. Abenezra.

והובא אדם בכל נתיבות הפרדס לראות כל עצים ואילנות ועשבים ואבנים ולמדו יהוה כל טבעתם לרפאות כל מכאבות וחלים:

Et ductus Adam per omnes paradisi semitas, vidit omne lignum, arbores, plantas, & lapides, & docuit eum Dominus omnem naturam eorum ad sanandum omnem dolorem & infirmitatem.

Medicinandi artem Ægyptios docuit Cham, & deinde Trismegistus.

Porrò Cham inter cœteros Noëmi filios curiosior, traditam sibi scientiam primus Ægypto inuexit, quam Mercurius Trismegistus omnibus denique numeris perfecit. Nam vt rectè Clemens Alexandr. l. 6. Stromatum refert, scripsit Mercurius 42 libros valde necessarios, ex quibus 36 continent omnem Ægyptiorum Philosophiam; reliqui autem sex, qui à pallium gestantibus, quos παστοφόρους vocant, discuntur, pertinent ad medicinam, nempe de constructione corporis, de morbis, instrumentis, & medicamentis. Qui quidem libri non nisi ab ijs, qui Sacerdotalis ordinis erant, legebantur; vnde & hieroglyphicis varijs obuelati, morbo quidem oppressis applicati ad salutem ita conferebant, vt ratio tamen eorum ipsam plebem lateret, vt in sequentibus dicturi sumus. Quis autem modus fuerit Medicinæ Ægyptiacæ, ipse Hermes in suo Asclepio testatur his verbis: *Quoniam ergo proaui nostri multùm errabant, contra rationem Deorum increduli, & non animaduertentes ad cultum religionemque diuinam; inuenerunt artem, quâ Deos efficerent, cui inuentæ adiunxerunt virtutem de Mundi natura conuenientem, eamque miscentes, & quoniam animas facere non poterant, euocantes animas Dæmonum, vel Angelorum, eas indiderunt imaginibus suis, diuinisque mysterijs, per quas sola idola & benefaciendi & malefaciendi vires habere potuissent. Auus tuus, ò Asclepi, Medicinæ primus inuentor, cui templum consecratum est in monte Lybiæ, circa littus Crocodilorum, in quo eius iacet mundanus homo, id est corpus; reliquus enim, vel potiùs totus, si est homo totus in sensu vitæ melior, remeauit in cœlum, omnia etiam nunc adiumenta hominibus præstans infirmis Numine suo, quæ ante solebat Medicinæ arte præbere. Hermes, cuius nomen mihi auitum est, sibi cognomen patriam consistens omnes mortales vndique venientes adiuuat atque conseruat.* Et paulò post: *Constat ò Asclepi de herbis, lapidibus, & de aromatibus vim diuinitatis naturalem in se habentibus; & propter hanc causam sacrificijs frequentibus oblectantur Numina, hymnis quoque & laudibus, dulcissimisque sonis in modum cœlestis harmoniæ concinentibus, vt illud quod est cœleste vsu & frequentatione illectum in idola, possit lætum humanitas patiens longa durare per tempora, sic Deorum author est homo. Et nè putes fortuitos effectus esse terrenorum Deorum, ò Asclepi, Dij cœlestes inhabitant*

Clem. Alex. Libri Trismegisti ad medicinam spectantes.

Trismegistus. Medendi modus Ægyptiorum ex Trismegisto & Proclo.

tant summa cœlestia, vnusquisque per ordinem, quem accepit, complens atque custodiens. Hi verò nostri sigillatim quædam curantes, quædam præsidentes, quædam sortibus & diuinatione prædicentes, his pro modo subuenientes humanis, quasi amicâ cognatione auxiliantur. Quæ congrua sanè sunt ijs, quæ Proclus in hanc rem affert: *Etenim intellectus ex se tanquam Deus occurrit, & animarum antiquissima intellectualis existit, ideoque Dæmonum quoque supremum genus, vtpote Dijs proximum, vniforme est atque diuinum. Secundi verò post hos sunt Dæmones intellectuali proprietate iam præditi, ascensionibus & descensionibus præsidentes, atque omninò Deorum effectionem declarantes omnibus, atque tradentes. Tertij verò sunt Dæmones, qui animarum diuinarum effectiones distribuunt in sequentia, complentque vinculum suscipientium inde defluxus ad illas. Quarti vniuersalium naturarum vires efficaces in generabilia transmittunt, particularibusque naturis inspirant vitam, ordinemque, & rationes, & vniuersam mortalium effecturam. Quinti corporei quodammodo sunt, corporumque extrema deuinciunt. Quo enim pacto corpora sempiterna conuenient cum caducis? Quomodo efficientia cum effectibus, nisi eiusmodi medio colligante? Natura enim eiusmodi media bonis corporeis dominatur, omnibusque copijs naturalibus prouidet. Plerique verò ex eorum numero versantur circa materiam, viresque à cœlesti materia desuper in materiam descendentes continent, atque contexunt, eamque subinde custodiunt, & varietatem picturamque formarum in hac ipsa conseruant.* Idola itaque singulis Numinibus, qui morbis diuersis præsidebant, extruebant, quibus materiam ex natura Mundi congruam, videlicet ex lapidibus, herbis, lignisque Deos secundùm intentam analogiam respicientibus addebant; accedebat deinde laudum, hymnorum, sonorumque congrua harmonia, quibus illecta Numina ad sanitatem concedendam, vt falsò putabant, sollicitabantur; quorum nonnulla singulatim membrorum curam suscipiebant, vt pariter credebant, quædam sortibus & diuinatione alliciebantur, quædam per somnum medicamenta morbis adhibenda præmonstrabant; alia denique in animalia transformata, medicamentorum adhibendorum rationem docebant, vti Mercurius sub Ibidis forma clisteris vsum, Typhon sub Hippopotami figura venæ sectionem; de quibus omnibus in sequentibus fusiùs & exactiùs tractabitur.

Proclus.

Ægyptij idola singulis morbis præsidentia faciebant.

CAPVT II.

De Characterismis rerum medicinalium, quibus per sigilla, characteresque singulis rebus impressos, in abditas rerum virtutes deueniebant Aegyptij.

TAmetsi in Cabala hanc materiam tractauerimus, cap. 9. §. III. Quia tamen ibidem mentem tantùm Cabalistarum innuimus, hîc veluti proprio loco eadem pertractare visum est. Ab ouo itaque rem ordiamur.

Ægyptij mortalium in obseruanda naturæ militiae studiosissimi, minimè

nimè tradita sibi à prædecessoribus scientia contenti, nihil non agebant, vt intimas rerum naturas penetrarent. Hinc lapillorum, plantarum, herbarumque singulas proprietates examinaturi, non Indicarum, non Assyriarum, non Europæarũ plantarum, sed quæ patrio solo natæ & educatæ fuissent, proprietates scrutabantur; magnam in climatum dispositione vim ponentes. Cùm enim idem à benignæ naturæ liberalitate temperamentum, quo ipsi constabant, sortitæ essent, præter eas, alias non curabant, imò eas veluti degeneris indolis aspernabantur. Habebant illi quidem traditione, multa de characteribus à natura singulis impressis, sed ad artis applicationem non omnibus tam facilis aditus erat; industria igitur & continuo exercitio, experientiâque docti, tandem in id, quod desiderabant, continuâ, vt dixi, mentis indagine deueniebant. Modum itaque nonnullis suppositis explicemus.

Ægyptij virtutes plantarum in proprio solo natarum scrutabantur.

Notandum primò, Ægyptios totos in mundialium rerum catenis, queîs quadruplex Mundus, Archetypus, Angelicus, Sidereus, & Elementaris arctè connectebantur, inuestigandis occupatos fuisse, totumque eorum studium in eo positum fuisse videtur, vt elementalia singula, quibus stellis, quibus Genijs Præsidibus subessent, cognoscerent. Quæ omnia calculo suo conformia luculentis verbis recenset Elluchasen in libro de ritibus Ægyptiorum.

Ægyptij rerũ mundialium catenas scrutabantur.

Elluchasen.

والفلسفة مصر كما وجدت في ذكرهم كان يفتشون في الرمس السلسلة التي بها ينربط الدنيا عالى مع التحتي يعني كان يستقصيون العروة الدنيا المليكة التي بها يتصل الدنيا لبروج ولسبع كواكب وهذا مع الدنيا الاربع طبايع وكل ما يخضع تحتهم من المعدن ومن احجار ومن نبات ومن حيوانات ومن خواص وجميع فعالهم وكان يعرفون برهان وبتجربة لان كلهم يتصلون باشكلهم بمثل اشكل الدنيا عالى وتحتي وهكذا فعلوا معجزات عظيمة في حكمة الدوا *

Id est, *Philosophi Ægypti, quemadmodum in historijs eorum inueni, summo studio inquisiuerunt catenam illam magnam, quâ Mundus superior inferiori colligatur, id est, explorare conati sunt vinculum, quo Mundus Angelicus iungitur Mundo Sidereo, id est, duodecim signis Zodiaci, & septem planetis, & quomodo hic Mundus Mundo elementari connectatur, & ex omnibus quæ eidem subiectæ sunt rebus, ex mineralibus, lapidibus, herbis, plantis, animalibus, proprietatibus & omnibus operationibus eorum, cognouerunt tandem longo vsu & experientiâ, & per longum ratiocinium, omnes formas & similitudines inferiorum iungi formis & similitudinibus superiorum; & hoc pacto mirabilia magna operati sunt in vsu Medicinæ.* Sed singula paulò vberiùs explicemus.

Catenæ sympathicæ dicebantur ab Ægyptijs, certæ quædam series rerum naturalium, ex incomprehensibili supremi Numinis seu diuinitatis centro, per concatenatas intermediorum Mundorum substantias, in vltimum vltimi Mundi terminum continuatæ; quarum quidem series pro diuersitate graduum naturæ inferioris erant diuisæ, atque Dei Optimi Maximi occulto consilio ita ordinatæ, vt singulæ res sub vna catena comprehensæ, sympathicâ quâdam amicitiâ, & fatali necessitate se mutuò respicerent; ac proinde beatum illum prædicabant, qui rerum naturalium ordi-

Catenæ sympathicæ apud Ægyptios quæ.

ordinem sub vna catena comprehensum inuenisset. Hisce enim in vnum compositis, mirandos sibi effectus in Medicina spondebant. Sed rem exemplo curioso Lectori exhibeo. Supremum Numinum Numen, omnia quæ in Vniuerso spectantur, in vna simplicique essentia complicans, singulos rerum naturalium gradus explicabat, vt ipsi putabant, in Mundum Genialem nouendecim Intelligentiarum præsidiarijs coetibus instructum, quorum duodecim, signis duodecim Zodiaci præerant, septem, totidem planetarum globis. Atque hi in Mundum Elementarem totidem entium gradibus distinctum influebant, singuli in singulos rerum gradus sibi analogos; demum in microcosmum hominem, cuius corpus in totidem membra distribuebant, secundum quandam, quam ad illa habebant sympathiam, ἀναλόγως influebant, ita vt membrum herbam sibi propriam; membrum & herba proprium sibi sidus & signum; membrum, herba, sidus & signum proprium sibi Angelum haberent; omnia deniq; supremo Numini, in quo complicantur omnia, subijcerentur. Supremo itaque Numine per præuiam dispositionem, ad membri alicuius malè dispositi sanitatem impetrandam, sollicitato, mox diuinæ voluntatis nutum in eam Mundi Angelici Intelligentiam, quæ dicto membro præsidebat, explicari credebant; Angelus diuino nutu perculsus, mox sideris membro analogi vim influxiuam concitabat; sidus subditam sibi plantam, lapillum, vel animal astræo suo radio percutiebat; hoc percussum, & virtute sympathicâ imbutum, membrum tandem, seu morbum eidem insitum, per mutuum quendam harmonicumque omnium ordinum corresponsum, perfectæ sanitati restituebat. Audi Iamblichum in mysterijs. *Mundus*, inquit, *est vnum animal, in quo partes, quamuis loco distantes, tamen propter naturam vnam inuicem ad se feruntur. Atqui vis ipsa conciliatrix Mundi, & causa communis omnium mixtionis, trahit quidem partes ad se inuicem suapte natura; potest tamen eiusmodi tractus & appetitus arte quâdam præter ordinem augeri. Vis quidem ipsa concilians infusa cunctis bona est, & causa vbique impletionis, communionis, harmoniæ, amoris mutui, vnionisque mundanæ, quæ sunt fiuntque imperio continentis: in partibus autem propter earum distantiam ab inuicem & à totis, atque ob naturam debilem et egenam, compassione mutuum congressum conficit. Vnde acrior appetitus plurimis est ingenitus. Ars itaque deprehendens hanc vim coaguli passim in natura dispersam, contrahit eam vndique, colligitque simul, deriuatque in vnum: atque ita appetitum necessariæ vnionis naturaliter moderatum, reddit suis machinis effrenatum, dum & materiam admouet genituræ præcipuè conferentem, & vires vndique naturales inter se differentes commiscet in vnum, quarum commixtione pro arbitrio regit & conficit congressus ad genituram. Proinde cùm sint in herbis atque lapidibus vires & dissolutiuæ & rursum congregatiuæ, sintque multò maiores in rebus naturisque maioribus; potest vtique ad coitum nixus inuendi eiusmodi rebus adhibitis, atque ab his ipsis sine artis opera amor accendi, tractusque fieri.* Vide quæ Proclus in libello de Magia & Sacrificio, vbi propè ijsdem verbis allegata inuenies. Quomodo verò in cognitionem virtutum medicarum, quas singulis rebus natura inseuerat, peruenerint, supra ex citati Elluchasem

ver-

Catenæ sympathicæ exemplum.

Iamblichus.

Proclus.

verbis patet, videlicet ex similitudine plantarum & rerum ad humani corporis membra. Quæ vti fusiùs explicari debent, ita peculiare quoq; caput merentur.

CAPVT III.

De modo & ratione, qua Aegyptij in notitiam virium rerum peruenerint, id est, quomodo Aegyptij per Characteres, & similitudines rebus impressas, vires vniuscuiusque rei naturalis cognòrint.

Certum est ex Cabala Primæuorum Mundi Patriarcharum, eos hanc artem traditione didicisse, quam postea longo vsu & experientiâ summo studio promouerunt. Virtutes itaque rerum inuestigaturi, triplicem methodum vsurpabant: quarum prior erat, per qualitates manifestas rebus ipsis insitas; Secunda per signa seu Characteres singulis rebus à sagaci natura rebus impressos; Tertia erat per similitudines rerum ad res; de quibus singulis ordine tractabitur.

Tribus modis Veteres rerum naturalium vires explorabant.

§. I.

De cognoscendis herbarum viribus per qualitates elementares, qui est primus modus, Aegyptijs vsitatus.

Sciendum est, Ægyptios nullis herbis, præterquàm quas patrium solum illis suppeditabat (exteris & peregrinis veluti degeneris naturæ repudiatis) vsos esse; solæ enim Ægyptiacæ plantæ veluti Geniorum immortalium donum, indigenis concessum, in pretio & æstimatione habebantur, quod & in animalibus, lapidibusque vsu venit; siquidem nullum præterquàm Ægyptium animal aut diuinis honoribus prosecuti, aut hieroglyphicorum catalogo, præter illud quod patrij soli benignitate productum ibidem adoleuisset, dignati sunt; cuius rei causam alibi vberiùs discutimus. Nullum etiam lapidem ad Obeliscum, cœterarumque sacrarum imaginum fabricam, præterquàm Niloticæ telluris alumnum, assumpsisse, in Obelisco Pamphilio fusè probatum est. Idem igitur de plantis statuendum ducebant; has summo studio inquirebant, has anatomiæ more, in radices, flores, fructus, folia, vti heterogeneæ naturæ, ita diuersi quoque in medicina vsus, resoluebant. Virtutes autem singulis plantis inhærentes quinque sensuum ministerio addiscebant. Visus ex colore albo, flauo, rubro, puniceo, flammeo, purpureo, viridi, cæruleo, pallido, cinereo, nigro seu atro, qui omnes diuersas temperamentorum in plantis abditorum rationes aperiebant, cognoscere studebat. Auditus, ex sono, quo percutiebantur, acuto, graui, tinnulo, obtuso, aspero,

Ægyptij solis indigenis herbis vtebantur in medendis morbis.

Virtutes herbarum discebant Ægyptij ministerio quinque sensuum.

leni,

leni, compaginatæ stirpis temperamentum discebat. Gustus ex sapore earum, acri, acerbo, acido, amaro, dulci, salso, pingui, austero, de plantarum viribus iudicabat. Odoratus quoque de odore earum, molesto, grato, inamœno, obtuso, suaui, stiptico, pungitiuo latentes qualitates aperiebat. Tactus denique ex leuitate, asperitate, mollitie, duritie, scabrositate, & hirsutie, virtutes latentes capiebat. Atque ex hisce manifestis sensui qualitatibus de caliditate, frigiditate, siccitate, & humiditate iudicabant. Siquidem ex colore albo, & pallido, humidi temperamenti imbecillitatis indicium sumebant; flauus caloris index erat; rubeus & croceus immodicæ siccitatis humiditatisq; signa præbebant; contrà viridis & porracei coloris herbæ, excessiuæ humiditatis symbola statuebant. Iterum sapor acer vehementis caliditatis signum latere monstrabat; acerbus frigidæ, siccæ, & terrestris indolis notam ijs manifestabat; acidus humidioris quàm frigidioris indolis signum erat, fit enim, cùm austero plus humidi miscetur; ex amaritudine ariditatis & caliditatis, siccitatis scilicet terrestris in herbis latentis signum, in vnctuoso aëream vim, in insipido denique frigidæ & humidæ qualitatis excessum notabant. Odor deque bonus bonas, fœtens malas & excrementitiæ humiditatis qualitates discooperiebat. Quæ omnia confirmantur ab Abensina l. 2. Can. c. 3. Abensina. Prætereà tactus per crassitiem terrestrium partium, humidarum, atque frigore congelitarum abundantiam reperiebat; per tenuitatem partium ignearum, aërearumque: & sicuti ijs durities siccitatis terrestris, ita mollities humiditatis comes esse perhibebatur, cui congruit grauitas & leuitas. Præter dicta, qualitates rerum ex dispositione seu mutabilitate, eiusque recipiendi modo facili vel difficili cognoscebant. Ita res velocioris congelationis, frigida; velocioris inflammationis, calida censebatur. Ab ætate quoque iuniora, humidiora fore, vetusta sicciora dicebant. A loco etiam palustres plantas humidas & frigidas; fluuiatiles & marinas frigido-siccas; quæ verò sterili solo, aut in montibus, aut arenosis locis natales suos habent, calido-siccas reputabant. Ab operationibus denique illud calidum dicebant, quod subtile redderet, resolueret, absttergeret, aperiret, molliret, maturaret, concoqueret, incideret, attraheret, rubefaceret, adureret. Frigidum, quod repelleret, incrassaret, crudum faceret. Siccum, quod constringeret, exprimeret. Humidum, quod inflammaret, ablueret, lubricaret, læuigaret. Atque hæc fuit prima ratio, quâ Ægyptij in abditarum qualitatum in herbis latentium notitiam peruenerunt.

Alij modi quibus Ægyptij in virtutum herbarũ notitiam veniebant.

§ II.

De qualitatum specificarum in herbis, cæterisque rebus latentium inuestigandarum per characteres singulis impressos methodo & ratione Ægyptijs vsitata.

CVm in Arte Magnetica, vti & in Cabala naturali de huiusmodi rerum signaturis fusè egerimus, hîc eadem repetere noluimus, sed tan-

cantum, quânam ratione Ægyptij per occulta similitudinum sigilla singulis rebus impressa in virtutum rerum naturalium notitiam peruenerint, recensebimus. Est enim hæc scientia non, vt multi putant, à recentioribus inuenta, sed ex Orientalium monumentis denuo resuscitata, vt pulchrè Cornelius Agrippa docet, eidemque subscribit Quercetanus libro de prisca Medicina; estque Cabalæ pars, à Sapientibus Ægypti vel posteris oretenus tradita, vel hieroglyphicis inuoluta sui ordinis hominibus proposita. Consistebat autem in abdita quadam membrorum humani corporis ad diuersos herbarum characterismos, quibus dicta membra repræsentabant, analogia. Sed rem exemplis ostendamus. Ægyptij itaque capitis morbis mederi volentes, herbam quærebant, cuius fructus, aut calyx humani capitis figuram repræsentaret, & hoc dicebant, appropriatum esse capitis medicamentum; cuiusmodi erat Pœoniæ flos calyci adhuc inclusus, quo maximè ad epilepsiæ morbum vtebantur, variè præparato. In horum censu papauer quoque, iuglans, nux myristica, radix scyllæ, agaricum, lilium conuallium, similiaque, reputabantur. Quæ quidem non crude, sed variè correcta & præparata in vsum medicamentorum adhibebant. Hoc pacto, cùm in euphrasiæ, calthæ, hieracij, scabiosæ floribus, nescio quid ocularis rudimenti reperirent, ea oculis conferre ritè præparata similiter sibi persuadebant. Quæ dentes referrent, vt hioscyamus, acini mali punici, pini nuclei, dentaria, radix chelidoniæ minoris, ea dentium doloribus mederi credebant. Sic asari folia, & cochleæ, folia mentastri aquatici, quorum hæc nasum referunt, illa aures, occulta sympathia dictis membris conferre volebant. Pari pacto ad gutturis morbos, pyrola vuluaria, ceruicaria, cassia fistularis: ad pulmones, pulmonaria saxosa & maculosa, aut quæ in quercubus sua incunabula habet: ad cor, citri fructus, anthoræ radix, fructus anacardi, persæa: ad iecinoris mala, lichen, fungus betulinus, quercus, hepatica: ad lienem, scolopendrion, lingua cerui, asplenium, ceterach: ad ventriculum, folia cyclaminis, zynziber, galangæ: ad intestina, conuoluolus, calamus aromaticus, cassia fistula, capreoli vitis: ad vesicam alcakengi, staphylodendrum, vesicaria, solanum: ad pudenda, arum, fabæ: ad genitalia, omnes orchides, & satyriorum genera: ad vterum, aristolochia rotunda, cuius & folia & radix vterum exhibent: ad renes, portulaca, radix cyclaminis: ad articulos hermodactylus: ad manus, palma Christi, palmago &c. conferebant. Verùm omnium hucusque recensitorum Synopsin, figuris suis expressam in sequenti schemate contemplare. Si quis verò scire desideret, quam hæ herbæ Ægyptiacum Nomenclaturam sortiantur, quamque virtutem ad Deorum catenas trahendas obtineant, is adeat III. Tomi Caput 8. vbi omnia fusè tradita reperiet, vt proinde superfluum sit hoc loco de iis fusiùs agere.

Ratio discendi rerum naturalium virtutes per sigilla similitudinum impressa, quàm sit antiqua, & in quo consistat.

Cornelius Agrippa. Quercetanus.

Plantæ capitis similitudinē habentes medentur capiti.

Oculorum oculis.

Dentium dentibus.

Aurium auribus.

Reliquorum reliquis.

Typus nonnullarum Herbarum.

Anthoræ radices Cardiacæ sunt, quia cor exprimunt.

Cynosorchis generationi confert, quia eius organa exprimit.

Palma Christi, siue Hermodactylus, articularibus morbis prodest.

Dentaria, dentibus quos refert, prodest.

Anthemis herba oculos, quibus medetur, floribus refert.

Colurea, vesicæ quam refert, prodest.

Pari

Pari pacto eos herbarum succos, qui succos siue humores humani corporis colore referebant, in illius humoris peccantis purgationem adhibebant. Hinc crocei plantarum succi, vti cimini, croci, aloes, senæ, absynthij, colocynthidis, ricini, reubarbari, quæ bilem flauam referebant, eandem & curare perhibebantur. Bili atræ purgandæ, omnes illæ herbæ, quæ floribus, folijs, vel succo nigrescunt, aut purpurascunt, cæruleique coloris sunt, vti fabæ, smilax, blitum, borrago, conferunt. Pituitam plantæ albifloræ, cucurbita, fungi candidi, lactuca, agaricum, quia pituitosum humorem humore referunt, euacuant. Sanguinem verò rubri coloris & succi plantæ, siue is in floribus, siue caule aut succo eniteat, vti santalum rubrum, filicis radix, atriplicis & betæ rubræ caulis, perhibentur purificare. Mistos verò humores, misti coloris plantas, vt iris, curare credunt. Lacti & spermati denique, lactuca, sonchus, beitalzar, & tithimallus, & omnes lactiferarum herbarum species. Quos quidem succos non crudos, sed summâ arte præparatos conditosque in vsum medicum adhibebant.

Humoribus humani corporis medentur illi herbarũ ſucci, quæ eorum similitudinem referunt.

Non hîc cessabant Ægyptij, sed vlteriùs ratiocinantes, morborum signaturas & characterismos omni studio rimabantur. factumque est vt continuo vsu & experientiâ deprehenderent, quòd, quæcunque morbum quendam repræsentare viderentur, ad illum morbum, morbosumque habitum curandum conferrent. Sic prorsùs calculo laborantibus ea conferre experiebantur, quæ calculos & lapides mentiebantur; sic oculos piscium, calculosq; in animaliũ corporibus inuentos; in herbis milium Solis, aliasque petrosis locis stabulantes, appropriatum calculis in vesica & renibus latentibus conterendis medium asserebant. Sic vulnera, id est, perforationes corporis sanare credebant herbas naturâ perforatas, vt hypericon; sic maculosam ex impetigine pellem sanabant herbæ maculosæ; squamas squamosæ; plantas & animalia tumentia tumentibus membris prodesse dicebant. Pari pacto ex virulentis animalibus, vt serpentibus, scorpionibus, araneis, rubetis, medicinam trahebant, quæ qualecunque venenum siue potu, siue morsu haustum destruebat. Sic steriles herbæ homini sterilitatem, vt lactuca, salix, sabina, vibex, salix. Contrà salaces & fœcundæ fœcunditatem adferre censebantur, vti satyrium, passer, scincus. Plantæ verò longæuæ perpetuòque virentes vigorem homini conciliare dicebantur. Herbæ & animalia voracia concoquendi facultatem hominibus, vti Lupus & Lucius, præbere putabantur. Hoc pacto animalia ingenio & docilitate instructa ad intelligentiam, & memoriam facere; animalia tristia, tristes; somniculosa somniculosos; vigilantia vigiles; ferocia feroces; iracunda iracundos reddere sibi persuadebant. Sic contra inimicos conflicturi animalium in choleram priùs actorum calidum sanguinem potantes, ferocissimi reddebantur; & sic de alijs. Nec sine ratione: vti enim magno subtilique ingenio erant, rerumque analogias aptè & concinnè rebus applicare nôrant; ita rationes quoque & causas singularum perscrutabantur. Nouerant enim vnamquamque rem se mouere & conuertere ad suum simile. Operaturi itaque ad aliquam pro-

Quæ morbũ aliquem repræsentant, illi medentur

Herbarum & animalium in medendo vsus.

prietatem vel virtutem, eas res & animalia quærebant, quibus talis proprietas vel actio excellentiùs inerat. Vocabant autem actionem, modum quendam nascendi, florendi, generandi, crescendi, prolificandi, fructificandi, concoquendi, pariendique, quo singulæ res, insito sibi veluti pondere quodam & naturali appetitus stimulo se inuicem prosequuntur, horrent, & alliciunt. Configuratio verò, seu characterismus est similitudo signaturæ seu characterismi in vno & altero elucescentis; effectus siquidem similis præsupponit interni agentis seu causæ in vtroque similitudinem, idque tantò euidentiùs, quantò illa signatura fuerit euidentior. Sic Alexipharmaca coniectarantur, quæ cornu cerui mentiuntur, serpentesque repræsentant &c. idque ex hoc fundamento, quòd id, quod cornu ceruini figuram gerit, à simili principio interno sit productum, à quo idem illud cornu. Similitudo itaque principij virium similitudinem coniecturare facit. Penetrarunt hoc naturæ arcanum perspicacissimè Ægyptij Philosophi, qui membrum malè affectum, simili membro ex animalibus assumpto, atque in cibum dato, curabant. Sic hepatici hepatibus caprarum, columbarum, cæterarumque animalium hepaticam naturam redolentium curabantur. Phthisicia pulmonibus animalium pulmonarijs herbis priùs aliquanto tempore pastorum, herbis quoque pulmonem respicientibus decoctis ac præparatis medebantur. Cordiacis, rebus cordiacis, cordibusque animalium naturam cordis referentium, subueniebant. Capitis infirmitatibus cerebris auium appropriatarum. Et sic de singulis alijs curam diuersorum membrorum instituebant. Et nè Medici tantarum rerum mole distraherentur, lege cautum erat, nè vnus Medicus totius humani corporis infirmitates curandas susciperet, sed singuli singulorum membrorum, veluti onere distributo in plures, curæ incumbebant. Hinc Medici Ophtalmici, solis morbis oculorum sanandis media inquirebant apta. Cephalici, capitis morbos explorabant, ijsque remedia apta quærebant. Sicuti Cordiaci Medici cordis, Splenetici splenis, Hepatici hepatis; Stomachici stomacho; Pectorales pectori; Pulmonares pulmoni medebantur. Sic fiebat, vt felicissimè in destinata cura progrederentur. Quæ quidem methodus à primis sæculis vsque in hodiernum diem propagata in Ægypto adhuc durat, vt Prosper Alpinus in libro de Medicina Ægyptiorum narrat.

Animalium membra medentur affectis hominum membris.

Prosper Alpinus.

§ III.

De Philosophia astræa seu siderea, qua Philosophi & Medici Ægyptij in morborum cura vtebantur.

FVit hæc Medicina tota hieroglyphica, & solis nota Sacerdotibus Hieromanthis, quam & suprà citatus Elluchasen Arabs in suo de Ægyptiorum moribus aureo sanè libello amplè describit. Constabat autem in catenarum mundialium, quas suprà explicauimus, dispositione.

Dogma

Dogma siquidem erat, non Hebræorum tantùm, sed & potissimùm Ægyptiorum, nullum esse humani corporis membrum, quod non haberet propriam herbam, plantam, lapidem suæ salutis vindicem, ac proinde amicam, sympathicam, & quæ naturali quâdam inclinatione ad dicti membri, si quando defecerit, conseruationem concurreret. Iterum nullam esse in inferiori sublunaris Mundi Oeconomia speciem, ex herbis, plantis, lapidibus, animalibus, quæ non suum haberet sidus sibi proprium, cuius influxu suas perficeret naturæ dotium viriumque functiones; neque vllum sidus, quod non suum sibi haberet appropriatum Genium, cuius præsidio fulciretur, cuiusue iussu influxuum suorum munera speciei suæ tutelæ commissæ communicaret; Genijs in illo abyssali diuinitatis centro, à quo omnia profluunt, quiescentibus, & ad supremi Numinis, vnicuique rei sufficientia ad sui conseruationem media prævidentis voluntatem exequendam paratis. Quod quidem dogma tanquam cœleste arcanum tanto apud Sacerdotes pretio habebatur, vt non immeritò illud hieroglyphicis symbolis, vt postea demonstrabitur, occultandum censuerint. Verùm ne quicquam confinxisse videamur, apponam hoc loco authoritatem Abenrahhmon filij Senis excellentis Elmorgum, Philosophi Arabis, qui propositam hoc loco à nobis doctrinam fusè tradit in Opere quod denominat تعليم الحكما مصر doctrinam Sapientum Ægypti. Sic autem loquitur:

Philosophia astræa Ægyptiorum consistebat in catenarum Mundialium dispositione.

Dogma Ægyptiorum de superiorum cum inferioribus conuenientia.

Abenrahhmi.

يخص لحكما مصر ان يجدوا باستعمال الادوية من كل انواع الطبع صنفا صنفا ومن كل درجة الوجودات كلهم الذين لهم المثل والصفة مع السبع كواكب السيارة كقولك كلهم الذين لهم المثل الى الشمس ومن فلكها وما لها من الايام من الارض المعدنها وحجرها وحيوانها البري والبحري ومن نباتها واستنزالها وحواضها ومن جميع فعالها كلهم باستعمال الدوا القلب الذي هو كما شمس احمر العالم ٥ غير وهكذا كانوا يعملون بكل انواع الالام وامراض الراس والكبد والمعدة والرية وغيره ٭

Proprium fuit Ægyptijs, in vsum Medicinarum ex omnibus naturæ speciebus, & ex omnibus gradibus entium eas res seligere, quæ aliquam similitudinem & proprietatem cum septem planetis obtinerent; exempli gratia, omnes species quæ similitudinem aliquam ad Solem haberent, seligebant ex mineralibus, metallis, lapidibus, animalibus tam syluestribus, quàm maritimis, ex plantis & herbis, & ex ijs quæ influxum eorum concernunt, proprietatibus, ex omnibus denique operationibus rerum Solarium in vsum Medicinæ cordis, quia cor est quasi Sol quidam minoris Mundi, adaptabant. Et hoc pacto operabantur in omni infirmitatum genere, v. g. capitis, hepatis, stomachi, pulmonis, & cæterorum membrorum curis. Deinde pergit ad particularia, ex omnibus recensitis rebus seligere, & morbis Solaribus Solaria, Lunaria Lunaribus, Saturnina Saturninis, Martialibus Martia, Venerea Venereis, Iouia Iouijs, Mercurialibus Mercurialia adaptare, Medicinarum vim, compositionemque, & vim ostendere. Quæ cùm nos in præcedentibus ostenderimus, superuacaneum esse ratus sum ea hoc loco repetere. Cùm itaque membra singula humani corporis alicui ex planetis & signis Zodiaci subijciat, & ex singulis naturæ gradibus, entium-

tiumque Mundanorum Classibus eas res, quæ tali & tali planetæ ac signo similitudine congruunt, accommodet, tale ponit pronunciatum:

كل وحدة من انواع الحيوانات والنبات ومعدنات الذين لهم المثل وصفه مع الكواكب مذكورين وهو باستعمال الدوا ينفع من عضا الذين لهم مثل مع النجوم الذين ذكرناه

Vnaquæque specierum ex animalibus, plantis, metallis, aliquam similitudinem obtinet ad planetas memoratos, & istæ in vsu Medicinæ conferunt membris quibus similitudo est cum stellis, quas memorauimus.

Quæ omnia Marsilius Ficinus ex Antiquorum traditione confirmat his verbis: *Adhibitis autem, quæ ad stellam talem pertinent, stellæ Dæmonisque huius proprium subit influxum, velut lignum per sulphur paratum ad flammam vbique præsentem. Atque hunc non modò per ipsos stellæ Dæmonisque radios, sed etiam per ipsam Mundi animam vbique præsentem, in qua & cuiuslibet stellæ Dæmonisque ratio viget, partim quidem seminalis ad generandum, partim etiam exemplaris ad cognoscendum. Hæc enim secundùm Platonicos antiquiores rationibus suis ædificauit vltra stellas in Cœlo figuras partesque ipsarum tales, vt ipsæ quoque figuræ quædam sint: impressitque his omnibus proprietates. In stellis autem figuris, partibus, proprietatibus, omnes rerum inferiorum Species continentur, & proprietates earum. Vniuersales verò figuras cœlo posuit atque quadraginta, scilicet in Zodiaco duodecim, extra verò sex atq; triginta. Item in Zodiaco triginta sex ad numerum facierum. Rursus ibidem trecentas atq; sexaginta, ad numerum graduum; In quouis enim gradu sunt stellæ plures, ex quibus ibi conficiuntur imagines. Similiter imagines extra Zodiacum in plures diuisit figuras pro facierum ibidem graduumque suorum numero. Constituit denique ab imaginibus his vniuersalibus ad vniuersales imagines habitudines, & proportiones quasdam, quæ ipsæ quoque imagines illic existunt. Eiusdem verò figuræ continuitatem quaque suam habent ex radijs stellarum suarum in se inuicem peculiari quâdam proprietate coniectis, à quibus formis ordinatissimis dependent inferiorum formæ, illinc videlicet ordinatæ. Sed & Cœlestes illæ tanquam & inter se disiunctæ, procedunt à rationibus animæ coniunctis inuicem, & quodammodo mutabiles à stabilibus. Sed hæ quatenus se ipsas non comprehendunt, referuntur ad formas in mente, vel animali, vel eminentiore sese comprehendentes, quæ tanquam multiplices rediguntur ad simplicissimum vnum atque bonum, sicut figuræ Cœlestes ad polum.* Quemadmodum verò non singulæ species rerum in terra ijsdem Genijs subdebantur, sed pro ratione Nationum, quibus præsidebant, diuersis; ita Ægyptiarum species rerum peculiares sibi Ægypti proprios Genios sortiri putabantur; erant enim dominia Geniorum, vt ipsi tradunt, diuersa, vti & diuersæ iurisdictiones. Hinc plantas alienigenas, tanquam sub aliena iurisdictione degentes, in vsum siue medicum, siue mysticorum Sacrorum, nunquam assumendas esse iudicabant, vti suprà insinuatum est; imò singulis præfecturis singulas species sub appropriatis Genijs distributas habebant, vt docet Iamblichus in suo de mysterijs Ægyptiorum libello, his verbis. *Hæc igitur Sacrorum sapientia contemplata, atque ita secundùm congruentiam competentia vnicuique Deorum susceptacula*

Marsilius Ficinus.

Figuræ cœlestes ab Antiquis positæ.

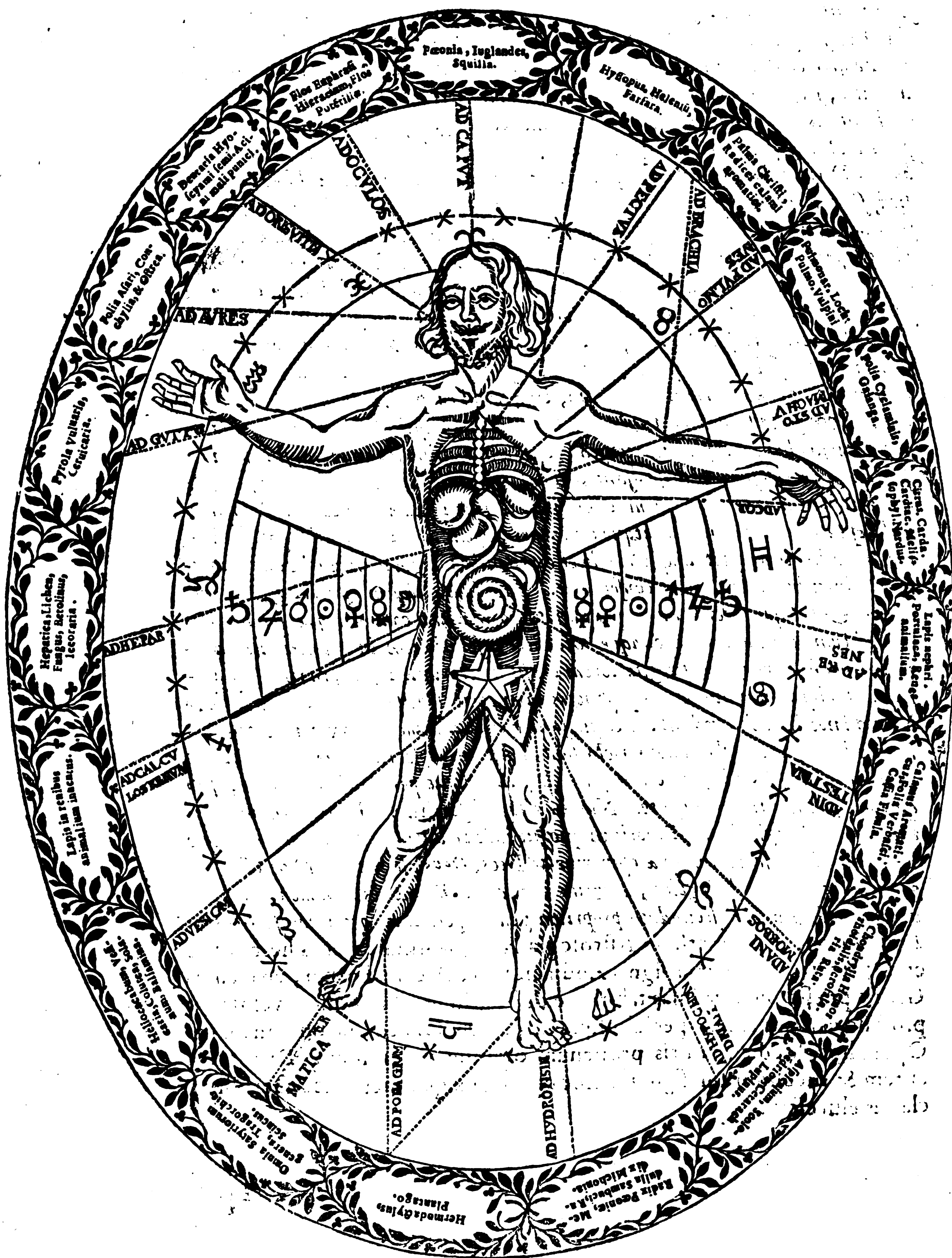
Ægyptij proprios Genios colebant in singulis Præfecturis.

Iamblichus.

dili-

diligenter inueniens, sæpe componit in vnum lapides, herbas, animalia, aromata, aliaque similia, sacra, & perfecta, & Deiformia, atque subinde ab his omnibus susceptaculum purum integrumque fabricat. Neque enim fas est omnem materiam detestari, sed solam quæ à Dijs fuerit aliena. Propriam verò ad illos decet eligere, vtpote quæ consentire possit, atque conferre ad Deorum ædificia, statuarum fundamenta, sacrificiorum opera. Neque enim aliter terrenis locis & hominibus hic habitantibus possessio portioue vlla ex diuinis contingere potest, nisi tale quoddam priùs iactum fuerit fundamentum. Arcanis sermonibus credendum est, testantibus ex Deis per beata spectacula quandam traditam fuisse materiam. Hæc igitur illis ipsis tradentibus est cognata. Talis ergo materiæ sacrificium Deos excitat, vt se demonstrent, atque ad comprehensionem eos protinùs aduocat, & præsentes capit, & perfectè demonstrat. Eadem aliquis perdiscere potest etiam ab ipsa quæ secundùm loca distributio diuinitùs est effecta, atque ab ipsa præfectura, quæ per res singulas est diuisa, quæcúnque secundùm diuersos ordines, siue maiores, siue minores, passim sortes eiusmodi nacta fuit. Constat enim Deis locorum quorundam rectoribus, sacrificium ex eisdem rebus, quæ nascuntur ibidem, fore admodùm consentaneum, & gubernatoribus gubernata, & quæ ad ea pertinent placitura. Effectoribus & grata semper sunt opera sua potissimùm, & qui primò aliqua procreant, talia rursus habent inprimis accepta. Siue igitur animalia quædam, siue plantæ, siue alia quæ visa superis dispensantur simul, & præfecturam sub eis nacta sunt, & communionem nobis conciliant cùm superis indiuiduam. Horum ergo nonnulla quatenus conseruantur atque tenentur, augent tenentium ad Deos familiarem proprietatem, quotcunque videlicet ex eo quòd integra manent, vim communionis inter homines Deosque conseruant. Talia sunt quædam apud Ægyptios animalia, & vbique sacer homo; quædam verò mactata combustaque familiaritatem efficiunt clariorem, quotcunque videlicet resolutionem in primorum elementorum principium efficiunt cognatiorem causis superorum, atque pro ritu sacratiorem. Vbique enim quò magis proprietas familiaritasque perficitur, eò perfectiora bona ad nos inde descendunt. Neque sunt hæc hominum duntaxat inuenta, nec humanis moribus authoritatem nacta sunt, sed Deus ipse ritè inter sacra vocatus Author est eiusmodi legum, circa quem Dij Angelique permulti versantur, sub quo per quaslibet in terra gentes, Numen aliquod sortitum est Præfecturam communemque Prouinciam. Proprium quoque inde tributum est templo vnicuique Numen. Item sacrorum quæ operantur ad Deos, Deus aliquis spectator est atque gubernator; quæ ad Angelos, Angelus; quæ ad Dæmones, Dæmon; atque in alijs eodem pacto secundùm proprium genus perfectus cognatam sortitus est Præfecturam. Et tametsi in Astrologia Ægyptiorum catenas herbarum cum planetis, duodecim signis Zodiaci, vti & Decanis eorum, vnà cum Genijs præsidibus per fusas tabulas exhibuerimus, hîc tamen veluti ex professo, easdem fusiùs specialiùsque exhibere visum est, nè quicquam in Opere hoc, Medicis nostris proficuum omisisse videremur. Dictorum autem & dicendorum figuram hîc appono, ex qua mens luce meridianâ clariùs elucescit.

Typus Sympathicus Microcosmi cum Megacosmo.

Characterismi plantarum ad duodecim signorum Characterismos, & humani corporis membra comparati, iuxta methodum tùm Hebraeorum, tùm modernorum Medicorum; quorum hi omnia ab Hebraeis, illi ab Aegyptijs traditione acceperunt.

QVoniam verò non omnes herbæ, quæ ad signum aliquod referuntur, eiusdem gradus qualitate pollent, neque quolibet tempore suum sibi virtutis valorem obtinent; hinc singulas plantas ad aliquod signum spectantes, quaternis gradibus distinctas adducemus, & quo loco, & tempore colligendæ sint, vt membro quod respiciunt, seruiant, quas præterea ad reliqua signa antipathias habeant, declarabimus, vt sic omnibus numeris absolutum botanicum hoc argumentum in vsum prodeat; quæ partim ex Auenar Hebræo, partim ex Carichteri Germani Botanica astrali extraximus. Ab Ariete itaque, exordium faciemus nostræ disceptationis. Characterismi plantarũ ad 12. Signorum Zodiaci Characterismos, & membra hominis comparati.

I. Aries ♈.

ARies est signum masculinum, igneum, calido-siccum, sympathicum capiti. Plantæ primo gradu calido-siccæ sunt. Plantæ ad ♈ relatæ.

Gradus rerum calido-siccarum

I Grad. Artemisia rubra, Betonica, Cychorium, Consolida regalis, Ebulus, Mentha, Tussilago, Veronica. Colligendæ sunt in fine Canicularium dierum post plenilunium.

II Grad. Plantæ secundo gradu calido-siccæ sunt. Asparagus, Hyparicum, Millefolium, Plantago, Pœonia. Colligendæ sunt Sole & Luna existentibus in Cancro ♋.

III Grad. Agaricum, Cataputia, Chamælea, Colocynthis, Farfara, Gentiana, Ligustrum, Ricinus, Sambucus. In fine Iulij, & principio Augusti colligendæ sunt.

IV Grad. Abrotanum, Helleborus albus, Maiorana, Marrubium, Nasturcium syluestre, Rosmarinus. Colligendæ sunt partim mense Aprilis, partim Septembris.

II Taurus ♉.

TAurus signum est fœmineum, frigidum & siccum, terrestre; sympathicum est collo & gutturi. Plantæ ad ♉ relatæ.

Species frigido-siccæ.

I Grad. Plantæ frigido-siccæ primo gradu, Asplenion, Ceterah, Chamædris, Hedera terrestris, radix Liliorum, Narcissus, Polypodium, Rosæ, Valeriana, Viola. Emolliunt tumores faucium & lienis.

II Grad. Adiantum, Akakengi, Aquilegia, Hedera muraria, polygonatum, Quercus, Viscus quercinus. Vulneribus conferunt.

III Grad. Buglossa, Carduus benedictus, Cynoglossa, Eupatorium, Lappa minor, Origanum, Petroselinum, Sanicula, Scrophularia, Tormentilla, Vinca per Vinca. Omnes vulneraria sunt.

IV Grad. Auricula muris, Bardana maior, Chelidonium maius, Fraxinus, Malua, Pulmonaria, Scabiosa; & antipathiam habent cum sublunaribus, quæ Libræ & Scorpioni subsunt; sympathiam cum ijs quæ Cancro & Sagittario.

Auenar in Astrologia Ægyptiorum, sequentes rerum species Tauro adscribit:

ומן החיות כל שיש לו ארבע רגלים ומן אילנות הגבוהות וכל אילן עושה פרי וכל אילן שאין לו צורך למים וכל עץ שישתועלות בפריו עץ טעמיו וריחו טובים:

Ex animalibus, inquit, omnia quadrupeda, & ex arboribus, altæ, omnis arbor fructificans, & omnis modicæ aquæ indiga, vti montana, fructu vescenda, omnes denique plantæ & arbores gustui, sapori, & odori suaues.

III. Gemini.

Plantæ ad II relatæ.

GEmini sunt signum masculinum, aereum, calidum, & humidum, sympathicum humeris.

Grad. plantarū calido-siccar.

I Grad. Anisum, Althæa, Borrago, Fœniculum, Hyssopus, Petroselinum, Prunella, Ruta muraria.

II Grad. Bardana maior, Silix, Tilia alba, Rapa.

III Grad. Alsine, Arum, Macis, Rumex rotunda, seu Oxalis, Vrtica mortua.

IV Grad. Acetosa, Chamædris, Chamomilla, Chelidonium Parthenium, Reubarbarum. Et omnes antipathiam habent cum sublunaribus Capricorni, sympathiam cum herbis Libræ & Aquario subiectis. Ægyptij verò, vt Auenar recitat, Geminis subdebant sequentia:

Plantæ ad ♉ relatæ.

האגמים [illegible] ולחה ובהלצו הרם ומטעמו מתוק וממארוה העינים כל עין מתהפך לעינים רבות וב [illegible]

חלצו מן החיים כל ארם והצוף והעוף שיש לו יגון ערב
ומן הצמחים האילנים הגבוהים :

Et temperamentum eius est calidum humidum, ex parte humorum sanguinem habet; ex saporibus omne dulce; ex coloribus, omnes mixtos ex pluribus. Ex viuentibus partem habet hominem & Simiam, & omnes aues suaui cantu pollentes, & ex vegetabilibus denique omnes arbores altas.

IV Cancer ♋.

Cancer signum est fœmininum, aqueum, frigidum humidum, sympathicum pectori, pulmonibus, costis, lieni, quorum quoque affectibus medentur sequentia, iuxta gradus suos distincta. Plantæ ad ♋ relatæ.

Gradus Plantarũ frigido-humidarũ.

I Grad. Alsine, Brassica, Carduus, Fabarum flores ac fructus, Rapunculus, Vitex, Scrophularia.

II Grad. Arbutus, Coni Abietis, Pini nuclei, Consolida, Solanum, Therebinthus, Viscus.

III Grad. Iuncus, Nasturcium, Semen petroselini, Portulaca, Salix, Saxifragia, Vermicularis.

IV Grad. Conchæ, Coralla alba, Crystallus, Mater perlarum, Nymphæa, oculi Cancri, Pœonia, Sedum, Vitriolium, & quæ antipathica sunt sublunaribus Sagittarij, sympathica Tauro & Libræ.

Ægyptij verò, prout Aucnar recitat, sequentia subdunt Cancro:

הסרטן והוא צר ולח במעט יושר ומטעמום חמוץ
ומלוח וממראה העינים הלבן ועין העפר וכמו העינים
המעושנים ודומה להם ובחלצו מן החיים כל חיות
ושורצים והקטנים מן הדגים וחיות היבשה והעקרבים
ורמש הארמה וכלל יונה על מים שיש להם הנוע רבה
וכל צמח שהוא עם מים ומימי הגשם וכל מים מתוקים :

Cancer est frigidus & humidus parum; ex saporibus habet acrem & salsum; ex visibilibus habet colorem album, & cineritium, & qui assimilatur ei. Pars animalium sunt aquatica omnia, serpentia, & parui pisces, & animalia sicca, & scorpiones, & omne quod repeat super terram; in summa significat supra aquam multùm mobilem, & omnia germinantia supra riuos aquarum, & quæ supra torrentes siue aquas pluuiales & dulces proueniunt, respicit.

V Leo ♌.

Leo signum est masculinum, igneum, id est calidum siccum, sympathicum cordi & stomacho, & sequentes species sub se continet. Plantæ ad ♌ relatæ.

Gradus plantarum calido-siccarum.

I Grad. Basilicum, Crocus, Cypressus, Caryophillum, Hyssopus, Lauendula, Plantago aquatica, Ros Solis, Thymus.

II Grad. Angelica syluestris, Bifolium, Centaurea, Galanga, Gentiana, Morsus Diaboli.

III Grad. Cotula fœtida, Pastinaca, Mentha, Nasturcium Hortense, Pulegium, Ranunculus, Vrtica.

IV Grad. Betula, Genista, Buxus, Laurus. Primi gradus herbæ colliguntur Sole existente in Piscibus, & Luna in Cancro. Secundi gradus species colliguntur in principio Maij ante ortum Solis, vel sub finem Augusti; vel Sole existente in Tauro, & Luna in Geminis, ante ortum Solis. Tertij gradus species colliguntur Sole existente in Leone, & Luna in Virgine ad vltimum quadratum, vel ad refrigerationem, Sole in Tauro, & Luna in Geminis versantibus, ante ortum Solis. Quarti gradus species colliguntur Sole in Piscibus, & Luna in Aquario; ex influxu enim huiusmodi ad trmperiem reducuntur. Verùm audiamus de hisce Auenar ex mente Ægyptiorum sic disserentem;

ותולדתו חמה ויבשה והמרה הארמה ומטעמו מרוחריף
ממראה העינים המכורכה והצתוב ומן החיות האריות
והנמרים והצפעים והדובים והזאבים ומכלי המתכות
הזהב והכסף והאבנים היקרות והאבן הנוקבת האבנים
הנקראות אלמאס והאבן מלקנות התפן הנק״ אלסרי וכל
מלאכת האש:

Id est, *Complexione calidum siccum; ex humoribus habet choleram rubeam; ex saporibus amaritudinem & acuitatem; ex coloribus colorem citrinum ad rubedinem vergentem; ex animalibus habet Leones, Leopardos, Basiliscos, Vrsos, Lupos; ex metallis Aurum & Argentum, lapidesq́ pretiosos, Adamantem, Chrysoprason, & qui dicitur Elsari, & omne opus ignis.*

VI Virgo ♍.

Plantæ ad ♍ relatæ.

Virgo est signum fœmineum, terreum frigido-siccum; sympathicum hepati, intestinis, & ventri, cuius species sequuntur.

Grad. I. Acetosa, Berberis, Cychorea, Plantago acuta, Pyrus, Saluia syluestris; naturâ frigido-siccæ.

Grad. II Beta alba, Cynosbatos, Mespilus, Sigillum Salomonis; secundo gradu frigido-siccæ.

Grad. III. Aristolochia, Consolida media, Coniza, Prunella, Quercus; tertio gradu frigido-siccæ.

Grad. IV. Carduus benedictus, Centaurea minor, Ophioglossum, Prunus syluestris, cum omnibus suis partibus, Serpentaria, Tormentilla.

la. Sympathicæ sunt cum Tauri speciebus; antipathicæ cum Ariete & Leone; de quibus ita Auenar in Astrologia Ægyptiorum:

ותולדתו קרה ויבשה והוא מוליד המרה השחורה
ומטעמו העפיץ והעוצר ומהמראה העינים הלובן והארגמן
ועין העבר ובכללו מן החיים האדם והעוף ומן הצמחים
כל צמח קטן שאין לו שוק כמו החטה והשעורה והפול
וכל מיני מן הזרעונים:

Natura eius frigida & sicca; & generat Choleram nigram; ex saporibus habet stipticum; Ex coloribus album, & purpureum, atque cineritium; Ex viuentibus hominem, & auem; Ex germinantibus, omnem plantam, cuiusmodi est frumentum sine stipite, hordeum, faba, & omnia genera seminum.

VII Libra ♎.

Libra est signum masculinum, aëreum, calidum humidum; Renibus & vesicæ sympathicum. Cuius species sequuntur. Plantæ ad ♎ relatæ.

Grad. I. Bellidis genera omnia, Consolida media, Parthenium, Prunella veris, Mæum, Tragopogum.

Grad. II. Allium, Althæa, Chamæmilla, Martagon, Malua, Verbena, Viscus, Tilia.

Grad. III. Antirrhinum, Artemisia, Chalidonium maius, Mentha nigra, Scabiosa, Scrophularia.

Grad. IV. Alyssum, Alsine, Corylus, Ruta muraria. Auenar verò sequentes species refert.

ותולדתו חמה ולחה ושלא האדם וכל עוף שראשו
גדול ומן הצמחים האילנים הגבוהים ומטעמים מתוק
ומראה עינים הירוק ועין עבר:

Natura eius calida humida; ex animalibus habet hominem, & aues magni capitis; & ex germinibus, arbores altas; ex saporibus dulcem; ex coloribus viridem & cinericium.

VIII Scorpius ♏.

Scorpius est signum fœmineum, aqueum, frigidum humidum; sympathicum partibus genitalibus. Species eius sequuntur. Plantæ ad ♏ relatæ.

Grad. I. Cruciata, Oxyacantha, Sorbus syluestris.

Grad. II. Fraxinus, Poma omnis generis, Prunus, Conchæ, Ostrea; huc pertinent omnia simplicia primi gradus Cancri, si mense Octobris collecta fuerint.

Grad.

Grad. III. Beetosella, Erua, Parthenium, Saponaria, & omnes herbæ, secundi gradus, collectæ Sole in Cancro existente.

Grad. IV. Atriplicis species, Beta rubra, Mercurialis, Narcyssus.

ומטעמי כל מלוח ותפל ועין מראות אדום וירוק ועין
העפר והלצנ׃ מהחיים העקרבים והחיות ורמש האדמה
והחיות המים וכל מינים שהם הצום ומהזרים וכל צמח
שהוא במים ומן הצמחים האילנים האמצעיים׃

Ex saporibus salsum & insipidum; ex visibilibus rubrum, viridem & cineritium seu cæruleum; ex animalibus, Scorpiones, & omne reptile super terram, omnia animalia aquatica; & ex generibus omnia ad aquas vel intra aquas nascentia, vti corallus; ex germinibus arbores medias, &c.

IX *Sagittarius* ♐.

Plantæ ad ♐ relatæ.

SAgittarius est signum masculinum, igneum, calidum siccum, sympathicum coxis, lumbis, & similibus. Species eius sunt.

Grad. I. Consolida maior, Cœpa, Raphanus, Sesamum, Flores Tiliæ, Verbena lutea.

Grad. II. Allium, Angelica syluestris Hyosciamus, Leuisticum; Salicis folia.

Grad. III. Asarum, Beta rubra, Chalidonium, Crocus, Curcuma, Filix, Hedera terrestris, Iuglans, Rubia, Succisa.

Grad. IV. Antimonium, Momordica, Euphorbium, Nasturcium, Vitis alba. Iuxta Auenar, ex animantibus habet homines, equos, aues, serpentes; ex metallis Plumbum & Stannum; ex lapidibus Smaragdum.

X *Capricornus* ♑.

Plantæ ad ♑ relatæ.

CApricornus est signum fœmininum, terrestre, frigidum & siccum, sympathicum genibus & neruis. Species eius sunt sequentes.

Grad. I. Calendula, Cerasa nigra, marina, Enula, Morus, Vaccinia.

Grad. II. Scarlea, Verbascum.

Grad. III. Acorus, Arum, Bursa pastoris, Cucurbita, Sonchi omnis generis.

Grad. IV. Helleborus, Hyosciamus, Mandragora, Napellus, Solanum, & omnes herbæ venenosæ, Staphisagria. Auenar, *Ex saporibus amarum & stipticum habet; ex coloribus, nigrum, puluerulentum; ex animalibus partim quadrupedia, partim aquatica; ex germinantibus oliuas & glandes, fruticesque spinosas.*

XI Aquarius ♒.

Aquarius est signum masculinum, aëreum, calidum humidum, sympathicum tibijs, & omnibus his speciebus adornatum.

Plãtæ ad ♒ relatæ.

Grad. I. Angelica, Daucus, Ficus, Fraxini flores, Iuglans, Melilotus, Sanicula, Sigillum Salomonis.

Grad. II. Consolida regalis, Cuminum, Epithymum, Geranium, Lappa, Radix rhodia, Parietaria.

Grad. III. Agrimonia, Myoris, Horminum, Saxifragia, Serpentaria, Saluia syluestris.

Grad. IV. Asari folia, Cardiaca, Cicuta, Mespilus; quibus addit Auenar, ex humoribus sanguinem; ex saporibus dulcem; ex coloribus viridem, citrinum.

XII Pisces ♓.

Pisces, signum fœmininum, aquaticum, frigidum humidum, sympathicum pedibus; cuius species sunt:

Plantæ ad ♓ relatæ.

Grad. I. Fagus, Aristolochia, Caulis caput, Cucurbita, Myrabolanus, Napus, Nymphæa, Portulaca.

Grad. II. Artiocus, Anthirrinum, Cyanus, Stœchas citrina.

Grad. III. Nigella, Papauer cornutum, Sonchus.

Grad. IV. Cicuta, Hyosciamus, Napellus, Salanum, Serpens; quibus adiungit Auenar ex saporibus salsum; ex coloribus viridem, album & varium; ex animalibus omnia aquatica; ex germinantibus itidem aquatica; ex lapidibus, corallum.

Atque hæ sunt species, quas Neoterici nonnulli iuxta Ægyptiorum regulam duodecim signis subdiderunt; sed qui penitiore ea trutina examinarit, inueniet multa hiare, nec satisfacere posse, cùm vni & eidem signo prorsus contrariarum qualitatum species subiecerint, venenosa salubribus prorsus sine ratione miscuerint. Non sic Ægyptij, qui summo iudicio vnam aliquam plantam seligebant, quæ signatura membrum & qualitatem eius exprimeret, eodemq; tempore colligeretur; verbo, iam extracto singula vnicuiq; signo subiecta, siue saporem, siue odorem, siue formam & figuram spectes, disponebant, vt nihil vndiquaque foret, quod non omnimodè cœlesti signo, & membro quod denotabat, responderet, vt paulò post videbitur, vbi primam classem planetariarum specierum examinauerimus.

Cha-

Characterismi Plantarum ad septem Planetas comparati.

Characterismi plantarũ ad Planetas comparati.

INfluentiæ stellarum sunt effluuia peculiaribus facultatibus prædita, quibus res sibi familiares, si robustæ, & in vigore stellæ fuerint, roborant, secundant, promouent; contrà, res sibi contrarias debilitant, deprauant, impediunt. Familiaritas siquidem stellarum cum sublunaribus ex mente Platonis & Paracelsi iuxta stellas singulas, & singulã sublunarium genera, constituenda foret; (nam stellas singulas singulis sublunarium speciebus præesse volunt, & ijsdem peculiari influentiã, suas vires influere.) Verùm cùm difficile esset, singulis indiuiduis singulas stellas assignare; hinc forsan nonnulli, meliori iudicio, non rebus singulis singulas stellas, sed facultatem tantùm viresque, quibus singulæ à natura dotatæ sunt, stellis aptè assignarunt. Hinc Lunæ naturam exprimentes res, lunares; Mercurio competentes, Mercuriales; Veneri, Venereas; Soli, Solares aptè denominarunt, vt doctè demõstrat suprà citatus Arabs Aben-elrahhmon. Quæ quales fuerint hoc loco exhibendas duximus, à Saturno incipientes.

I. Saturnus ♄ eiusque species ex Auenar extractæ.

VTi Saturnus ex se & sua natura malignus, summè frigidus, melancholicus, Martis amicus, reliquis inimicus; sic progenies eius similibus dotibus instructa est, ac proinde præcisè in Microcosmo Lienem respiciunt, membrum similibus qualitatibus insignitum.

Res Saturninæ, & Splenetica.

Res Saturninæ seu splenetice ♄ sump̃tæ.

EX Mineralibus Cinabrium, Plumbum, Auripigmentum, possidet; ex lapidibus, Marchasitam, Saphyrum, & omnia terrea fusca & ponderosa; ex vegetabilibus omnia venenosa & narcotica, vti sunt Aconitum, Helleborus, Hyosciamus, Solanum, Opium, Cicuta, Napellus, & mediæ naturæ res, vt Vitex, Asphodelus, Cannabis, Cypressus, Filix, Lappa, Mandragora, Pinus, polypodium, Scolopendria, & omnes Aspleniorum & Semperuiuorum species, Serpentaria, Tamariscus. Ex animalibus, solitaria, nocturna, tristia, vti sunt Asinus, Vrsus, Bufo, Camelus, Talpa, Scorpio. Ex auibus, Bubo, Coruus, Noctua, Vespertilio, Vpupa.

II Iuppiter ♃ & res Iouiales.

Res Iouiales seu Hepatice here ♃.

IVppiter, ζωὴ vita, benignus planeta, vti moderatissimus, ita omnibus amicus est, si Martem excipias, & hepati sympathicus est; has sibi species subiectas habet.

Ex

Ex mineralibus, Aurum, Corallum, Hyacinthum, Iaspidem viridem, Saphyrum, Smaragdum. E vegetabilibus, Amygdalum, Buglossam, Calamentham, Hepaticam nobilem, Lilium candidum, Morum, Pomum, Ocymum, Oliuam, Origanum, Prunum, Oliuam, Pœoniam, Rubiam tinctorum, Spicanardum, Symphytum, Violam, Manna, Mastichen, Styracem, Saccarum, & omnia boni & aromatici odoris, & saporis dulcis. Ex animalibus Agnum, Ceruum, Elephantum, Ouem, Taurum; ex auibus, Aquilam, Gruem, Phasianum; ex aquatilibus Delphinum. Antipathica sunt ei omnia Marti subiecta, vt sequitur.

III. Mars, ♂ & res Martiales.

MArs, πυρόεις, malignus, summè calidus, præter Venerem omnibus inimicus, vesicæ fellis sympathicus est, & continet has species.

Ex mineralibus Auripigmentum, Arsenicum, omnia rubea, ignea, sulphurea. Ex lapidibus, Adamantem, Amethistum, Magnetem, Ostracollam, Sal ammoniacum. E vegetabilibus, Arum, Allium, Carduum, Cepam, Helleborum, Lathyrin, Napellum, Porrum, Sinapi, Vrticam, Tormentillam, Castoreum, Euphorbium, Scammoneam, & venenosa omnia. Ex animalibus, bellicosa, impetuosa, potentia, biliosa, rapacia, vti sunt Hircus, Rhinoceros, Lupus, Pardus; ex auibus, Accipitrem, Falconem, Miluum, Vulturem: è piscibus Lucium, Pastinacam marinam, Canem marinum, Percam.

Res martiales seu Cholerica hora ♂.

IV Sol ☼ & res Solares.

SOl beneuolus, amicus Iouis & Veneris, reliquis inimicus, cordi sympathicus est, vti & omnibus cardiacis, vt sequitur.

Ex mineralibus Aurum, Terram Solarem, sigillatam; ex lapidibus Æ̃titem, Carbunculum, Chrysolithum, Rubinum, & Ambram continet. E vegetabilibus, aromata omnia, veluti Cynnamomum, Charyophyllum, Chelidonium, Coronam regis, Granatum, Helenium, Heliotropium, Hypericonem, Laurum, Maioranam, Melissam, Poma citria, Rosmarinum, Milium Solis, Vitem, Thus, Mel, Myrrham. Ex animalibus, Arietem, Equum, Leonem. Ex auibus, Gallum, Cygnum; ex insectis, Cantharides, Scarabæos, Cincindelas, quibus contrariæ sunt res Lunares.

Res Solares seu cardiacæ. hora ☼.

V Venus ♀ & res Venereæ.

VEnus, Ἀφροδίτη, beneuola, amica Soli, Marti, Mercurio, Lunæ, inimica Saturno, sympathica est partibus genitalibus; & has species continet.

Ex mineralibus, Argentum, Ambram; ex lapidibus Berillum, Co-

Res Venereæ seu spermaticæ hora ♀.

rallum, lapidem Lazuli, Saphyrum, Topazium, Tutiam. Ex vegetabilibus, Adianthum, Coriandrum, Cyclamen, Fabariam fragariam. Omnes Orchidum & Satyriorum species; Lilia, Narcyssum, Rosam, Serpillum, Thymum, Muscum, & omnis generis thymiamata; ex animalibus, deliciosa, lasciua, mitia, blanda, iucunda, vt sunt Catulus, Cuniculus, Capra, Hircus. Ex auibus, Columbam, Cygnum, Luseiniam, Motacillam, Passerem, Pauonem, Picam, Turturem.

VI Mercurius ☿ & res Mercuriales.

MErcurius mutabilis, bonus cum bonis, malus cum malis; respicit pulmones, quos influxu suo sympathicè irradiat. Species eius sunt.

Res Mercuriales seu pulmonariæ hora ☿.

Ex mineralibus, Argentum viuum, Marchasita, Smaragdus, Topazius. Ex vegetabilibus, Anisum, Aquilegia, Chamæmilla, Fumus terræ, Corylus, Iuniperus, Nummularia, Pentaphyllum, Pimpinella, Scabiosa, Mercurialis, Tussilago, Veronica. Ex animalibus, ingeniosa, astuta, sagacia, abblandientia, loquacia, vt Canis, Simia, Vulpes; ex auibus, Alauda, Pica, Luscinia, Psittacus, Merula, Carduelis. Ex aquatilibus, Rana piscatrix; ex insectis Formica, Apis, Gryllus, Locusta.

VII Luna ☽ & res Lunares.

LVna mediocris inter bonitatem & malitiam, respicit cerebrum, & neruosam substantiam, resque sibi subiectas habet, vt sequitur.

Res Lunares seu Encephalicæ, sumenda hora ☽.

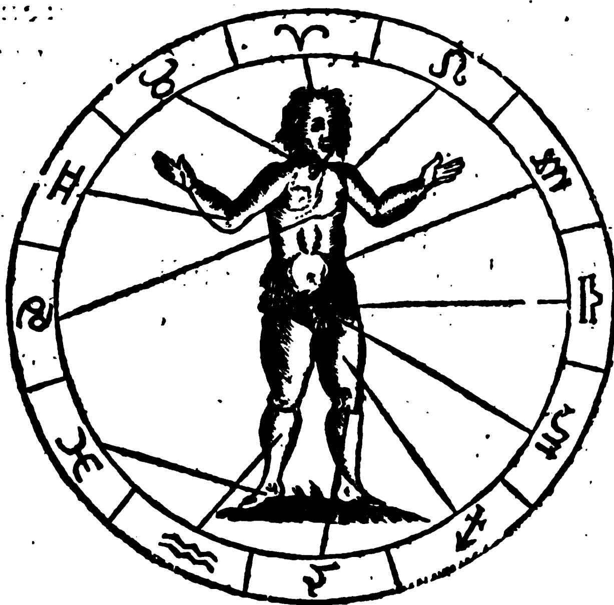
Ex mineralibus, Argentum, Selenitem, Alumen, & omnia salium genera, sicuti & omnia alba, & viridia, vt sunt Corallus alba, Crystallus, Margarita, Mater perlarum, Succinum, Camphora, Ambra. Ex vegetabilibus, Agnus castus, Alkakengi, Arundo, Brassica, Lactuca, Mandragora, Nasturcium, Nymphæa, Iuglans, Portulaca, omnia denique Lunariarum genera, & quæ intra, aut ad aquas natales suos habent. Ex animalibus, Felis, Anser, Ardea, Mergus, & omnes aquaticæ volucres; ex piscibus, Cancer, Cochleæ, Ostrea, Ranæ; ex insectis, Aranea, Bufo.

Atque hæ sunt species rerum sublunarium septem planetarum dominio subiectæ, partim ex Neotericis, partim ex Auenar Arabe extracta; è quibus Ægyptij suas harmonicas concinnabant catenas, ad in medicamentis humani corporis infirmitatibus subueniendum.

CAPVT IV.

Applicatio dictorum, siue Medicina Aegyptiorum applicata; & primùm de Botanicis remedijs, & morborum distinctione.

PRædictas analogas rerum ad superiorum entium species Ægyptij suis temporibus, locis, alijsque circumstantijs ita cautè & sollicitè in vsum Medicum adhibebant, vt si vnam præterirent, irritum totum negotium cadere crederent. Distinguebant verò morbos omnes, iuxta numeros membrorum humani corporis, comparatos ad duodecim signa, & septem planetas; ita vt Cephalicos morbos ad Arietem & Lunam; *Ægyptij morbos distinguebant iuxta numerum membrorum corporis humani.*

Pulmonares ad Cancrum & Mercurium; Cardiacos, id est, cordis infirmitates ad Leonem & Solem; & sic cœteros morbos singulos ad sua signa, & planetas, tanquam sympathicas eorundem causas referrent. Quo facto, si quis infirmitate quadam capitis laboraret, diligenter causas morbi, & qualitatem examinabant, si ex humiditate, vel frigore originem habuisset. Quod si excessiuo quodam phlegmone inuasum esset membrum, catenam humido-frigidorum in dictæ infirmitatis curam adhibebant. Si contrà frigus & siccitas causa fuisset, humido-calidorum catenam sibi consulendam putabant. Atque hic erat primus gradus medicationis Ægyptiacæ, quò contraria contrarijs adhibebant. Quæ omnia fusè deducit Rabbi Sola, Haly Arabs, & Prosper Alpinus in suis de Medicina Ægyptiorum monumentis. Qui verò aliquantulum subtiliùs de rebus Medicis ratiocinabantur, paulò antè enarratos morbos succisiùs subdiuidebunt. Ita capitis morbos in quinque Classes diuidebant, ita vt primaria Classis morbos rheumaticos, siue eos, qui à rheumate seu catharro dependent, contineret; cuiusmodi sunt catharri, scotomia, vertigo, paralysis, epilepsia, apoplexia; quibus curandis peculiares Medicos adhibe- *Rabbi Sola. Haly Arabs. Prosper Alpinus.* *Morborum capitis quinque classes.*

hibebant, qui totâ vitâ nihil aliud moliebantur, quàm vt horum malorum causas, & origines scrutarentur, ijsque oportuna & appropriata media singulis singula adinuenirent. Secunda Classis, morbos oculorum; Tertia aurium; Quarta linguæ & faucium continebat; Quinta circa extrinseca mala, vt sunt scabies, psora, & vulnera extrinsecus inflicta, versabatur; quibus singulis curandis totidem Medicos præficiebant; ita vt alij essent Medici Rheumatici; alij Oculares; Auriculares alij; alij denique alijs præficerentur curandis malis; neque vlli alijs, lege latâ, vti suprà in Politica Ægyptiorum cap. 3. fusè deduximus, licebat intendere. Alij præterea non occupabantur, nisi in pectoris & pulmonum cura; alij in cordis morbis, quorum iterum magna varietas est, medendis destinabantur. Alij in hepatis, renum, & vesicæ, splenis, iliorum; alij in stomachi, & intestinorum; alij denique in febrium curam vnicè incumbebat; ita vt tot Medici, quot morborum species essent, deputarentur. Sic fiebat vt singuli summo studio membri sibi commissi curam per oportuna remedia, & quàm maximè appropriata, atque ex catenis suis extracta, adorirentur, effectusque sequerentur in dictorum morborum cura prorsus prodigiosi. Quia tamen magna morborum vnius ad aliud membrum connexio est, hinc lege tenebantur primò vniuersalem Medicinam, & anatomiam addiscere; & tandem sufficiente eiusdem notitiâ instructi ad particulares morbos sanandos pro inclinatione cuiusuis, animum adijcere. Vide quæ suprà in Politica Ægyptiorum pluribus de hisce egimus. Porrò cùm Ægyptus ex naturali sua constitutione certos quosdam & epidemicos morbos produceret, de quibus vide suprà citatum Prosperum Alpinum; diligenti indagine primò causas horum morborum indagabant, & deinde commoda remedia adhibebant. Nam certis anni temporibus ex Austro ardentibus sabulosi soli caloribus venti commisti, vti exotica symptomata in corporibus, ita morbos quoque diuersos efficiebant. His itaque præmissis, curam membrorum triplici viâ aggrediebantur; sympathica, astræa, characteristica siue hieroglyphica; de quibus singulis disseremus.

Morbi aliorum corporis humani membrorum.

Morbi peculiares habebant peculiares Medicos apud Ægyptios.

CAPVT V.

Medicina sympathica.

Medicina sympathica Ægyptiorum.

MEdicina sympathica Ægyptiorum in hoc consistebat, vt res seu species eorum quæ occultum aliquem ad membrum curandum consensum habere cognoscerentur, singulari præparatione adhiberentur. Has autem ex catenis mundanis, quibus res eiusdem naturæ plantæ alicui, vel signo Zodiaci, quod membro curando præerat, abditæ naturæ similitudine connecterentur, depromebant: nôrant enim species nonnullas naturali quâdam inclinatione cum sidere aliquo connexas membrorum, quorum sigilla exprimebant, conseruationem appetere, ita vt quantò plures huiusmodi concurrerent, tantò maiores effectus in cura membri

appe-

appetiti se præstituros esse crederent. Nam vt rectè inquiunt Arabes ex mente Ægyptiorum apud Marsilium Ficinum cap. 2. de vita cœlitùs comparanda. *Neque verò diffidere debet quispiam, nos, atque omnia quæ circa nos sunt, præparamentis quibusdam posse sibi vendicare cœlestia; nam cœlitùs hæc facta sunt, assiduèque reguntur, & illi inprimis præparati sunt ad illa. Ergo sicuti in nobis membri cuiuslibet, præsertim principalis qualitas motusque ad alia pertinet, ita membrorum principalium actus in Mundo commouent omnia, & membra inferiora facilè capiunt à supremis vltrò dare paratis; quo enim potentior causa est, eò est principalior ad agendum, eò & propensior ad dandum; exigua itaq; præparatis nobis insuper adhibita cura sufficit, cœlestium muneribus capiendis, si modò quisque ad id præcipuè se accommodet, cui præcipuè subditus est.* Et capite septimo applicationem huius rei docet his verbis: *Totum corpus fouebitur, caput verò potissimùm, si planetas obseruaueris in Ariete, vel in suo quemque domicilio; præcordia, si in Leone; stomachus, iecurque, si in Cancro, & Marte, vel saltem in Virgine; adhibuerisque ea quæ propriè membrum petunt. Expedit quoque, quæ quisq; Planeta membra in signo quolibet habeat, nosse.* Quæ omnia vno mundanæ vitæ spiritu animata credebantur ab Antiquis Ægyptijs. Nam vt rectè Abu Rhodam asserit, fuit Ægyptiorum dogma; animam Mundi, quam روح الدنيا *Ruach aldonia* vocabant, totidem rationes diuinitùs sibi habere insitas, quot sunt in mente diuina ideæ, quibus ipsæ fabricatur species in materia; vnde vnaquæque species per propriam rationem seminalem propriè respondet ideæ; facilèque potest per hanc sæpe aliquid illinc accipere, quandoquidem per hanc illinc est affecta: ideoque si quando à propria forma degeneret, potest hoc medio sibi proximo formari rursum, per quod id medium inde facilè potest reformari. At si certæ cuidam rerum speciei, vel indiuiduo eius ritè adhibeas multa quæ sparsa sunt, sed ideæ conformia, mox in materiam hanc hoc pacto oportunè paratam singulare munus ab idea, per rationem videlicet animæ seminalem, deriuabis; non enim intellectus ipse propriè, sed anima ducitur; neque enim putabant Sapientes veteres certis Mundi materijs Numina quædam à materia penitùs segregata trahi, sed Dæmones potiùs animatique munere stellarum viuentium, vti dicebant, trahebantur. Quando itaque anima gignit speciales inferiorum formas, viresque eas per rationes efficit proprias, sub stellarum formarumque cœlestiũ adminiculo; singulares verò indiuiduorum dotes, quæ sæpe nonnullis insunt tàm admirandæ, quàm in speciebus esse solent, exhibet per seminales rationes, non tàm sub adminiculo formarum figurarumque cœlestium, quàm situ stellarum, & motionum habitu, aspectuumque planetarum tùm inter se, tùm ad stellas planetis sublimiores; anima siquidem nostra, vltra vires membrorum proprias communem vbique promit in nobis vitæ virtutem, maximè verò per cor tanquam ignis animæ proprium fontem. Similiter anima Mundi, dicebant Veteres, vti vigens per Solem præcipuè suam passim explicat communis vitæ virtutem; vnde & animam & in nobis, & in Mundo, in quolibet totam, potissimùm in corde, atque Sole collocatam arbitrabantur. Sicuti enim animæ nostræ virtus per spiritum adhi-

Marsilius Ficinus.

Abu Rhodam Ægyptiorum dogma de Anima mundi.

Anima mundi per Solem vires suas exerit.

adhibetur membris, sic virtutem animæ Mundi per ætherem, quæ est veluti quinta quædam essentia, quæ vbique viget, omnium penetratiua, ceu spiritus quidam intra corpus Mundanum, sub anima Mundi dilatari putabant per omnia, maximè verò illis virtutem hanc infundi, quæ eiusmodi spiritus plurimùm hauserant. Hinc quintam hanc essentiam tùm elementis, tùm mixtis commistam dextrè segregabant, ijs potissimùm vtentes, quæ huiusmodi quintâ essentiâ & spiritu abundabant, vt sunt vinum, saccarum, balsamum, aurum, lapidesque pretiosi, myrabulani, quæ suauissimè redolent, lucentque, & in subtili substantia qualitatem habent calidam, humidam, atque claram. Præterea sicuti alimenta ritè in nobis assumpta per se non viua, per spiritum tamen nostrum ad vitæ nostræ formam rediguntur; sic & corpora nostra ritè applicata corpori, spiritui que mundano, videlicet per res mundanas, & per spiritum nostrum ijs sympathicum, necesse est, vt illa ex vita mundana hauriant quàm plurimùm. Quæ omnia pulchrè ostendit Iamblichus de mysterijs Ægyptiorum, quem Lector consulat.

Quinta essentia rerum.

Hinc Ægyptij, vt morborum radices efficaciùs extirparent, Medicinas singulis membris appropriatas, ex herbis, plantis, animalibus, dictis membris analogis, sub correspondente cœli situ & hora compositas alembico imponebant, & distillatione continuâ inde aquam purissimam, subtilissimam, atque ætheri siue quintæ essentiæ mundanæ, quem spiritum animæ Mundi dicebant, simillimam summâ industriâ extrahebant. Verbi gratia caput à noxijs rheumatismis purgaturi, è speciebus quæ caput respicerent, liquorem trahebant, qui congruo tempore iuxta Astrologicas leges sumptus, euestigio ad membrum, cuius causâ productus erat, conseruandum, contraq; inimicas morbosarum qualitatum ibidem stabulantium machinas confortandum conuolabat; fiebatque vt tùm vi penetratiuâ, tùm efficaciâ medicamenti æger mox inimico latente liberaretur. Idem dicendum de cardiacis, spleneticis, hepaticis, spermaticis, pectoralibus, & sic de cœteris: liquorem enim hunc subtilissimum à spiritu mundano vitarum authore mirificè confortari aiebant, qui quidem in vnum cum spiritu æthereo coalescens, ac præter hæc commixtarum ei specierum appropriatis virtutibus tinctus, non poterat non magnos & prodigiosos in morbis profligandis effectus præstare, cùm in huiusmodi liquoribus, abiectis, exutisque crudis speciebus, & vtcunq; inexistentibus malignitatibus, sola rerum vis, & naturalis dos qualitasque dominetur specifica à totius substantiæ proprietate emanans. Et quoniam in omni distillatione tria potissimùm miro dissolutionis artificio emergunt, spiritus, oleum, sal; vti spiritus miram vim in membris sibi sympathicis confortandis obtinebat, ita sal in canalium microcosmi obstructionibus aperiendis, vti & oleum in extrinsecorum malorum cura miræ efficaciæ perhibebatur, vnumquodque in ea partis affectione, cui symbolum erat. Nonnulli vino electo priùs maceratas, & deinde distillatas exhibebant res. Alij electuaria inde conficiebant, pro inclinatione videlicet & iudicio Medicorum, qui tamen nunquam à catena rerum morbo alicui profli-

Medendi ratio Ægyptiorum.

Distillatione tria eliciuntur, Spiritus, Oleum, Sal.

gan-

gando conferentium, recedebant. Quæ quidem fusissimè pertractata apud Ebn Rhodan Arabem vide.

De Panacea, seu Medicamento Catholico Aegyptiorum omnibus morbis profligandis aptissimo.

NAturam morborum medicatricem illam dicit Hippocrates instrumentorum causam, qua ad præcipuas facultates exercendas, vel instaurandi conseruandique causa, anima immediatè vtitur. Quam quidem intelliges non elementarem tantùm partium miscellam, primarumque qualitatum crasin, sed substantiam illam ex humido radicali & calido primogenio, insitoque spiritu conflatam, animi corporisque vinculum, cœlestium, terrestriumque hypostasin, quam in præcedentibus quintam essentiam appellauimus; Veteres cœlum quoque elementare, & elementum cœleste nominarunt. Quæ quidem ex mente Hippocratis è singulis membris humani corporis decidua semen informat, fermentat, disponit, & subitura sibi anima corpus ex subiecta sibi materia efformat, partibus consimilibus ipsis, à quibus effluxit, noua harmonica propagine miscella. Nam pars è capite excisa, nouum caput, cuius ideam retinuit, conformat; quæ ex corde, nouum cor; quæ ex hepate, nouum hepar; quæ ex pulmonibus, nouum pulmonem; & sic de cæteris. Quod autem sibi efformauit membrum in nondum edito fœtu, eiusdem officium est, ipsummet in iam edito in omnibus incolume conseruare, vel ad salubritatem reducere, si ex ea forte deciderit. Tametsi verò natura illa tota ad totius corporis integritatem, conseruationem, incolumitatemque concurrat; potissimum tamen eius diuersæ particulæ, diuersis corporis partibus quibus innatæ sunt, per occultam quandam sympathiam consensumque, opem adiumentumque ferunt; quod Medici dispositionem vocare consueuerunt partium à tota substantia procedentem. Quamuis enim naturâ inuicem minimè differant, vtpote substantiæ innatæ; aliquam tamen habent propriam συμπάθειαν cum corporis partibus quibus insunt, qua corporis membrum cui congeneæ sunt, conseruant, confortant, & à morbis [illegible] contrarijs vindicant. Hinc Ægyptij capitis morbo laborantibus capita volucrum, cerebraque diuersa animalium, maximè congruorum; hepaticis iecinora; cardiacis corda; spleneticis splenes; phtisicis pulmones, vt dixi, appropriatorum animalium deuoranda, vel cocta, vel appropriatis herbis, cephalicis, cardiacis, hepaticis, pulmonaribus, spleneticis præparata exhibebant; non nescij, huiusmodi alimentum probè officio suo in curando membro, cuius signaturam habebat, & in [illegible] functurum. Et tametsi magno cum infirmorum commodo similia exhiberentur, quia tamen [illegible], quantò [illegible] similiora, imò eadem iuxta speciem [illegible] Etenim ea singulis

Panacea Ægyptiorum. Hipocrates per naturam medicatricē quid intelligat.

Virtus primogenia humidi radicalis & calidi.

Natura medicatrix.

Ægypcij diuersis membris laborantibus diuersa animalium membra applicabant.

Ægyptij ex humani corporis membris liquores medicos eliciebant.

gulis humani corporis membris seorsim Chymicâ arte liquores quosdam extrahebant; quibus mirificos, & quasi prodigiosos effectus, in curâ eius partis, ex qua extracti essent, præstabant. Sic autem procedebant. Ad spiritum vitalem corroborandum, cor hominis recenter occisi, & adhuc calidi eximebant, vel hepar, vel pulmones, vel cerebrum, & sic de cæteris; quòd minutas in partes contusum mixtis herbis, si cor esset, cordiacis; si hepar, hepaticis; si stomachus, stomachicis, alijsque rebus dictum membrum respicientibus, & sic de cæteris, alembico inclusum igne lento distillabant: liquor enim, qui inde proueniebat, erat illis Medicina appropriata & specifica, in propositi membri curam destinata; quam ægro vel solam, siue alijs mistam, vel iusculo liquoribus probè diluto, competente tempore & hora præbebant. Panaceam verò sic præparabant. Cadauera, quas Mumias vocant, ritè priùs balsamo, myrrha, asphalto, cæterisque speciebus condita, minutim secabant, quibus frumentum, vinum, myrabulanos, aurifolia, similiaque catholica medicamenta apponebant; totaque massa intra vas Chymicum imposita, inde vel salem, vel liquorem eliciebant, quem Panaceæ dicebant, omnibus morbis proficuum. Cùm enim virtute in dicto corpore omnia membra lateant, suisque specificis virtutibus polleant, & singula ad singula sibi sympathica inclinationem habeant naturalem; certò sibi persuadebant, singulas singularum partium in hoc extrahi latentes virtutes, & inconfusas eo modo in membra sibi correspondentia agere, quo separatæ agunt: atque adeo liquorem hunc catholicum, vti ex totius corporis massa extractus fuit, ita catholicam quoque virtutem obtinere, ad totum corpus, cui applicabatur, ab omni morborum violentia tutandum, vindicandumque, ob rationes paulò antè indicatas existimabant. Quæ omnia fusiùs prosequitur suprà citatus Eben Rhodam in suo de Ægyptiorum Medicina tractatu, cuius verba Arabica libenter hoc loco apponerem, nisi libri moles, & describendi tædium deterreret; sufficiat mentem eius paucis hisce insinuasse.

Panaceam quomodo præpararint Ægyptij.

Eben Rhoda.

CAPVT VI.

De Medicina Hyperphysica & Astræa, seu Characteristica, aut Amuletaria.

§. I.

De Medicina Hyperphysica Ægyptiorum.

Medicina hyperphysica, quæ.

MEdicinam hyperphysicam eam esse dicimus, quæ non naturali indaginis studio, sed diuini Numinis, aut Genij alicuius inspiratione acquiritur; idque varijs modis contingere potest, vel per adiurationes

nes & consultes, vel per somnium, aut apparitiones manifestas, alijsque modis, quos in Magia hieroglyphica descripsimus. Et hoc erat proprium institutum Hierophantarum Ægyptiorum; ad quod gratiæ munus adipiscendum mirum in modum se ieiunijs, vitæ castimoniâ, temperantiâ victus se disponere norant; medijs siquidem naturalibus, & intellectualibus operationibus, Deorumque perpetuâ contemplatione, ad id se peruenire posse firmiter credebant. Erant autem ijs decem Dij, quibus potissimùm in medicamentorum singulis morbis appropriatorum reuelatione consequenda, vti infrà ostendemus, adiurandis, sollicitandisque occupantur; quibus & singulos suos numeros consecrabant, veluti mundialium catenarum indices: quos & mirâ quâdam ratione rebus naturalibus ad prodigiosos effectus producendos applicabant; quod in vegetabilium argumento maximè patuit. Vnum siquidem supremo Numini & Causæ causarum, ex quo vti ex perenni quodam fonte cuncta profluunt, dicabant. Nephtæ dyadem, Mineruæ triadem, tetradem Apollini, siue Horo, pentadem Isidi, Osiri hectadem, heptadem Mercurio, octadem Ammoni, enneadem Typhoni, decadem denique Momphtæ attribuebant. Verùm, vt procedendi methodum in vegetabilis naturæ officina constitutam (vt interim alios naturæ gradus taceam) demonstrem; primò herbarum folia quem numerum exprimerent, inquirebant; & hanc, quæ numerum aliquem certum certo Numini dedicatum foliorum numerosa fœtura adæquaret, veluti sub correspondentis Numinis tutela conseruabant, tanquam ad dicti Numinis œconomiam pertinentem. Flores quoque secundùm foliorum numerum quibus ornabantur, vnà cum figura & colore examinabant; & si quem florem Numini alicui, quoad numerum, figuram, colorem correspondentem nacti essent, illum eidem Numini tanquam maximè appropriatum existimabant; hoc eodem sacrificia peragebant, tanquam ad flectendum Numen efficacissimo. Idem faciebant in numero nucleorum alicuius fructus. Quæ omnia tandem longâ experientiâ docti, tanquam ad dictorum Numinum catenas pertinentes, sacro hieroglyphicorum albo adnumerabant. Simili ratione numerum internodiorum in thyrsis plantarum, thyrsorumque figura, num rotundus teresue, aut trigonus, tetragonusque esset, ritè disquirebant; atque hosce veluti sceptra conuenientibus Numinibus sacrabant, vt in Tabulæ Bembinæ demonstratione patebit. Quibus quidem cœremonijs iuxta analogiam dictarum rerum adhibitis, mirandos tùm in Medicina, tùm in somnijs per diuinationes, effectus se exhibere posse sibi persuadebant. Siquidem de cura alicuius morbi consulturi, antequam lecto se committerent, animo priùs ritè per lustrationes varias disposito expiatoque, complures huiusmodi plantarum florumque characterismos ante se positos, intensâ fixâque imaginatione considerabant; deinde cœlum Deosque carminibus sollicitabant, vt quorum ex dictis vegetabilibus ad morbi cuiuspiam medelam conduceret, per somnium monstraret; tùm somno captando se accingentes, quod Numen primùm in somno ijs apparuisset, illius fidei commissam plantam ad desideratam propositi morbi medelam

Sacerdotes Aegyptiorum quo modo se disposuerint ad hyperphysicâ Medicinam.

Dij à quibus medicandi peritiã Ægyptij postulabant.

Vegetabilia quæ quibus Dijs attribuerint Ægyptij.

Per somnia cognoscebant Ægyptij herbarum characterismos.

diuinitùs definitam assumebant: vt si Isis comparuisset, medicinam ex pentaphyllorum Classe desumendam rebantur. Non secùs in alijs procedebant. Vide quæ in Magia, & Theologia hieroglyphica, vti & III. Tomo ex varijs Authoribus de hisce & similibus amplè tradidimus. Et tametsi hæc medicandi ratio subinde in conclamatis etiam morbis mirificos sanè effectus sortiretur, nequaquam tamen eos naturali herbarum virtuti & proprietati, sed occulto Dæmonum pacto, & commercio, qui illudebantur, adscribendos duxerim. His itaque præmissis, ad filum iam uertamur.

§ II.

De Medicina Astræa.

Astræa medicina quid.

ASTRÆA Medicina nihil aliud erat, quàm medicamentorum ad constitutum tempus horamque, aptumque Cœli positum exhibitio; de qua cùm in Astrologia & præcedentibus affatim dixerimus, hic breuiores esse voluimus. Totum enim negotium consistebat in rerum inferiorum, quæ necessariam cum superioribus astris, vti & humani corporis membris, quin & supramundanis ideis & genijs connexionem consensumque haberent, applicatione; de qua vide Marsilium Ficinum in libro de vita cœlitùs propaganda, vbi plura ex mente Veterum, curiosa sanè, & propria nostri instituti tradit; aliosque tùm Arabes, tùm Hebræos suprà citatos.

Marsilius Ficinus.

§. III.

De Medicina Characteristica.

Characteristica Medicina, seu amuletoria.

MEdicina Characteristica facultas est, qua incisis iuxta leges Astrologicas in lapide, aut vase medicinali ex eodem lapide, morbo alicui analogo, hieroglyphicis notis, vsu eius morbum necessariò profligari credebant. Mos itaque Ægyptiorum fuit, vt quemadmodum de herbis suprà diximus, ita & de lapidibus procederent, dum singulis Zodiaci signis planetisque certas quasdam figuras insculperent ad Genios, Signa, Sidera, morbos prorsùs analogas, horâ & tempore opportuno, scilicet quo dominabantur; hoc enim pacto & Genium præsidem per astrum sibi subiectum, astrum verò per influxum suum in figuras, has in morbum agentes, infallibilem effectum tandem infirmo conferre simplicius sibi persuadebant. Et tametsi huiusmodi tanquam vana & superstitiosa Astrologorum commenta Ecclesiæ legibus proscripta sint; de ijs tamen hoc loco tanquam opportuno, agendum censuimus, tùm vt radices superstitionum astrologicarum luculentiùs ostenderentur euellerenturque, tùm vt hieroglyphicæ doctrinæ veritas solidiùs comprobaretur. Hanc itaque cha-

Characteristicam Ægyptiorum medicinam Arabes propagarunt.

charactеristicam Ægyptiorum medicinam, seu amuletariam, præ cœteris ad posteros malefidâ traditione Arabes propagarunt; vti ex libro de duodecim signorum, ac septem planetarum sigillis Mahumed Ben Iuseph, & Morgum Ebnasa, cœterisque in Cabala Saracenica allegatis patet: Quos secuti sunt ex posteris Paracelsus in Archidoxis magicis, Cornelius Agrippa in occulta philosophia, Coclenius in Polymantia, & Gaffarellus in libello Gallicè conscripto de curiositatibus inauditis.

Mahumed Ben Ioseph Morgam Ebnasa.

Paracelsus. Cornelius Agrippa. Coclenius Gaffarellus.

Marsilius Ficinus lib. 3. de vita cœlitùs propaganda c. 18. modum describit fusissimis verbis, ex quibus nos instituti nostri propria hæc pauca hìc adducẽda duximus. *Sunt in Cælo variæ formæ ab Ægyptijs Chaldæisque profectæ, vel saltem excogitatæ. Exempli gratia, in prima Virginis facie Virgo pulchra sedens, geminas manu spicas habens, puerumque nutriens*, quam Arabes Achati incisam dicunt magnam habere vim in conciliando optimo corporis habitu, & Principũ beneuolentia.

Marsilius Ficinus.

Formæ Cœli lapidibus & amuletis ab Ægyptijs & Arabibus incisæ, ex Marsilio Ficino.

Sunt & alij characteres signorum, & planetarum ab Ægyptijs designati. Volunt itaque imaginibus omnia hæc insculpi, vt si quis exspectet proprium à Mercurio beneficium, collocare eum in Virgine debeat, vel saltem ibi Lunam in aspectu Mercurij, & imaginem tunc ex stanno conficere, vel argento, in quo totum sit Virginis signum, & character eius, characterque Mercurij. Saturni Veteres imaginem ad vitæ longitudinem faciebant, in lapide Saphyro hora Saturni, ipso ascendente, atque feliciter constituto. Forma erat homo senex, in altiori cathedra sedens, vel dracone; caput tectus panno quodam lineo fusco, manus supra caput erigens, falcem manu tenens, aut pisces, fuscâ indutus veste. Ad longam vitam atque felicem Iouis imaginem in lapide claro & albo figurabant; erat homo sedens supra aquilam, vel draconem, coronatus, hora Iouis, ipso in exultatione sua feliciter emergente, croceam indutus vestem. Contra timiditatem hora Martis imagines fabricabantur prima Scorpionis facie oriente, Martem armatum & coronatum. Ad morbos curandos fingebant Solis imaginem in auro hora Solis, prima facie Leonis ascendente cum Sole; Regem in throno croceâ veste, & coruum, Solisque figuram. Ad lætitiam, roburque corporis, Veneris imaginem puellarem, poma floresque in manu tenentem, croceis & albis indutam, hora Veneris, prima Libræ, vel Piscium, vel Tauri facie, in hisce enim signis valde prosperari dicebant. Imaginem Mercurij ad ingenium & memoriam prima facie Geminorum sculpebant. Item contra febres sculpebatur Mercurius in marmore, homo tela manu gerens, hora surgentis Mercurij; subinde materiæ cuidam imprimebant languentibus assumendæ. Hinc omne genus febrium curare dicebant. Erat autem Mercurij forma, homo in throno sedens, galeratus, cristatusque, pedibus aquilinis, sinistrâ gallum tenens, aut ignem; alatus aliquando super pauonem, dexterâ tenens calamum, veste variâ. Luna puella pulchra, cornuto capite supra draconem, vel Taurum sedens, serpentibus tùm capite, tùm pedibus inuolutis, mirificam contra calculum, genitaliumque dolores, & ad sanguinem adstringendum hora Saturni, vim obtinere putabatur. Item Leonem auro imprimebant; quem quidem expellendis morbis gestatum mirificè conferre credebant. Ad renum morbos similem faciebant, Sole in corde Leonis medium Cœli obtinente. Prolixum foret dictu, quas per quælibet signa facies Antiqui, & quas Lunæ stationes tanquam necessarias in exprimendis imaginibus obseruabant. Nam in statione Lunæ à

gradu Virginis decimo septimo ad finem eius faciebant Imagines contra morbos, & odia, & iter felix. In statione Arietis à primo gradu ad duodecimum, contra morbos & discordiam. In statione Capricorni à gradu duodecimo ad vigesimum quintum, aduersus languorem, & carcerem. In statione ♓ à gradu quarto ad decimum septimum, ad curandos morbos, ad lucrum, ad augendam messem; & in alijs similiter alias vana sæpius curiositate machinabantur, quæ non tàm Magum, quàm Medicum redolerent. Hæc Marsilius. Quæ quidem Arabum relationi congruunt, sed puram Ægyptiorum doctrinam non redolent, vtpote varijs aliarum gentium superstitiosis opinionibus contaminatam. Quæ itaque methodus fuerit in characteristica Medicina Ægyptijs vsitata, explicare visum fuit.

Methodus Ægyptiorum in characteristica Medicina.

Dictum fuit in præcedentibus, Geniorum duodecim signis Zodiaci, vti & septem planetis præsidentium dominium, eos quàm maximè obseruasse. Cùm enim successiuâ quâdam traditione Genios tùm dictis signis planetisque, tùm singulis corporis morbis præsides nôssent; sic auspicabantur negotium. V.gr. contra morbos cordis, aureæ laminæ rotundæ hora Solis, & Sole circa Basiliscum, quod cor Leonis appellant moderni, constituto, incidebant figuram Sphyngis, quæ capite hominem, corpore reliquo Leonem referret, alis maximè conspicuam; totum verò hieroglyphicum Intelligentiam Solarem indicabat; per faciem humanam procedendi & intelligendi vim; per Leonis Solaris animalis corpus, fortitudinem & robur; per alas velocitatem motus exprimebant. Hanc figuram auro Solari speciei incisam, varijs suffumigijs ex varia Solarium specierum materia paratis, varijsque Solarium herbarum succis delibutam, Genio conceptis verborum formulis consecrabant: hanc summâ sollicitudine & curâ, dicto modo consecratam, lateri è regione cordis filo aureo appendebant; & sic beneficio Genij Solaris, huiusmodi Solaribus speciebus potenter attracti, tùm sidera, tùm species curæ fideique suæ commissas, in membri pariter sibi commissi curam sollicitabant, atque adeo omnia à corde, spiritibusque vitalibus incommoda arceri & auerruncari firmiter sibi pollicebantur. Non secùs in reliquorum membrorum cura procedebant.

Cordiacis morbis medêdi ratio per characteristicam.

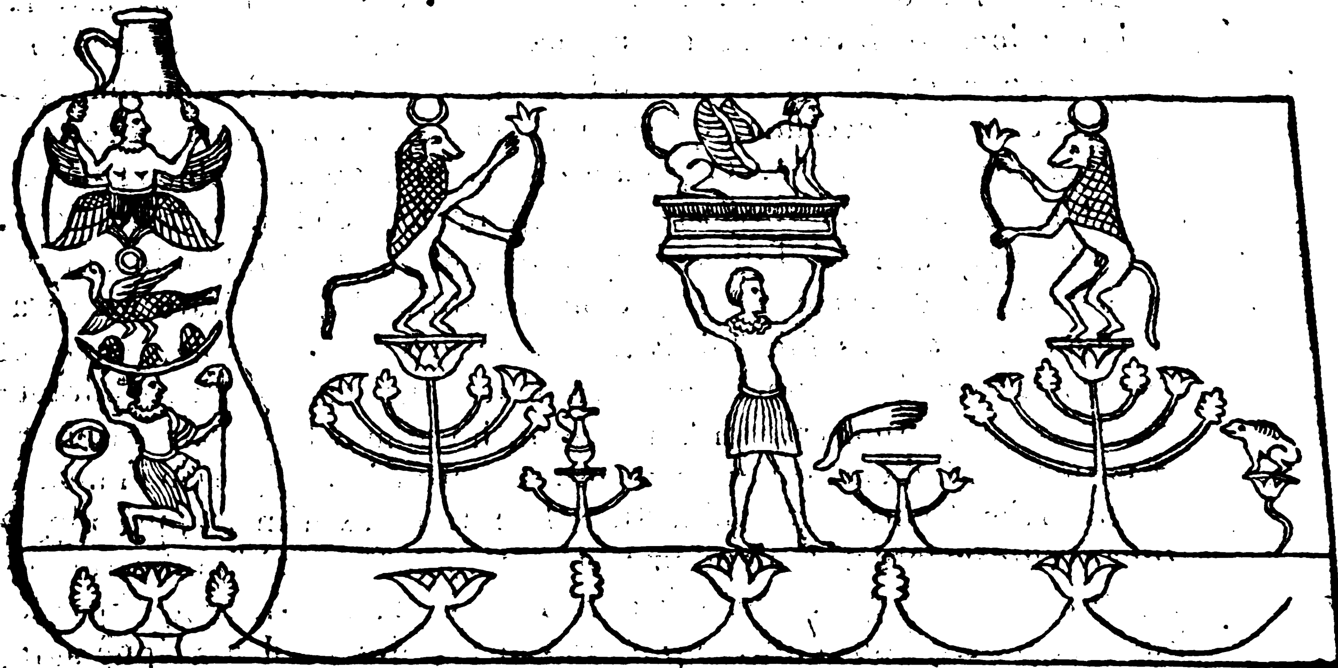
Superstitiosus characteristicæ medicinæ vsus.

Si tamen huiusmodi suum sortirentur effectum, nequaquam quenquam putare velim, id verè Numinis Solaris attractu factum, sed Dæmonum, eorum se operationibus semper interserentium, illusione contigisse, vt proinde huiusmodi meritò ab Ecclesia tanquam implicitam, vel explicitam Dæmonum inuocationem in se continentia, iam dudum proscripta fuerint; vnde similia non doceo, sed Christianos hâc meâ descriptione cautos velim in similibus attentandis.

Morbis capitis quomodo medicentur Ægyptij per Amuletariam medicinam.

Porrò contra noxios totius corporis humores & infirmitates, potissimùm capitis & cordis, omnium ferè morborum radicis, vasa præparabant

bant ex appropriato lapide, quibus symbola hieroglyphica, ad Genios cordis, capitis, humorumque præsides sympathica insculpebant, ex quibus quocunque morbo infestarentur, si potionem cephalicis & cordiacis speciebus ritè priùs compositam biberent, symbolorum occulto tractu, Genios præsentia sua infirmum liberare credebant; tametsi ego non tàm symbolis, Genioque attracto, quàm Medicæ potioni, sanitatis effectum adscribendum duxerim. Huiusmodi vas ex Cæsareo gazophylacio depromptum non ita pridem ad me transmisit celeberrimus Bohemiæ Ar- Marcus Marci.

chiater Ioannes Marcus Marci, amicus cumprimis singularis, cuius typum hîc oculis Lectoris vnà cum interpretatione eiusdem proponendum existimaui. Vas est ex integro Achate Orientali, altitudinis vnius palmi, si collum excipias, cui manubrium alterâ parte corporis insertum, annexum est; corpus dimidium latitudinis vnius pollicis habet in crassitie, vt proinde mirum sit, quomodo & quâ arte lapis tam durus per foramen tam tenue, videlicet latitudinis vnius pollicis, excauari potuerit; opus sanè admirandum est, verbo, Ægyptiacum. Anterior pars figuras hieroglyphicas sequentes habet. Figura humana in Scarabæi corpus desinens, ac quaternis alis in crucis formam se dispescentibus, vtrâque manu spicas continens; inferioribus binis alis annexus globus spectatur, cui supponitur Ibis expansis alis; sequitur hanc figura humana genuflexa, alterâ manu capite sextilem Lunam sustinens, triplici spicâ insignitâ, alterâ sceptrum Arietino capite insignitum continet; basin adornant flos Nenupharis seu Nymphææ, vel Loti Ægyptij, binis spicis stipatus. Posterior pars humanam figuram continet, quæ aram imposita Sphynge adornatam duobus brachijs Ypsilomorphis sustinet; sub cuius pedibus flos Nymphææ, vti priùs, geminâ spicâ cernitur. Latera opposita Cynocephalos continent, quorum vterque columnæ Nymphæa & spicis adornatæ restitit, & manu florem Nenupharis continens, insistit; quæ partim rana

flori

flori Nenuphari inſidente, partim arulis, vaſe, cœteriſque ſymbolis inſignitis è latere ſtipantur.

Hieroglyphici vaſis explicatio.

Anterior pars vaſis.

Quæ omnia quid ſignificent, explicare aggredior. In anteriori parte occurrit humana effigies in Scarabæi corpus deſinens, quadruplici alarum diffuſione ſpectabilis; quâ nihil aliud hieroglyphicè deſignatur niſi Intelligentia Solaris. Globum in capite gerit, quia diuinitatis particeps. Humanâ facie, & nudo pectore conſpicitur, quia intelligit & peruidet omnia, tametſi ab omni terrenæ & materialis contagionis miſcella libera; In Scarabæi corpus deſinit, quia ſicut Scarabæus pilulam ſuam materialem voluendo ab ortu in occaſum, tùm corpore, tùm operationibus Solis operationes exprimit; ita Solaris Intelligentia mouet globum illum Solarem ex ortu in occaſum, quâ conuerſione omnia inferiora mouentur, animantur, generantur. Quæ cùm omnia fuſiſſimè in Obeliſco Pamphilio, Hierogrammatiſmo de Scarabæo, expoſita ſint, eò Lectorem remitto. Qradruplici alarum diffuſione inſignitur, quia motus ſui vim in quadripartitam Mundi faciem ſummâ velocitate diffundit, vti citato loco traditum eſt. Manibus ſuis ſpicas tenet, quia ab illis ceu homogeneis, & Solaribus ſpeciebus conuenientem alimenti rationem procedere putant: eſt enim frumentum vnicum & ſummum hominum ſuſtentamentum, ac magnum in Medicina robur obtinens. Sequitur hanc figuram immediatè Ibidis ſimulachrũ, quæ coniunctio Solis & Lunæ exprimitur, quâ opportunè medicamentum ſumendum; quæ coniunctio aptè ſignificatur per ligamina ab Intelligentia Scarabæo-formi in Lunam deriuata, quibus globus annexus eſt, hoc enim tempore in Lunæ globum Sol præcipuè agit, ſuâ eam virtute imprægnando. Ibin autem Lunam ſignificare, citato paulò antè libro, in Hierogrammatiſmo Ibidis, copioſè demonſtratum eſt. Alas expanſas habet, ad lætitiam & promptitudinem, quâ à Sole grauidari, in inferioris Mundi bonum, deſiderat, ſignificandam. Sequitur deinde figura genuflexa, vnâ manu Lunam ſextilem capite impoſitam, tenens, alterâ ſceptrum κριόμορφον, id eſt, Arietino capite inſignitum ſuſtinens, quâ indicatur ſublunaris humoris Præſes Nephta, quæ vim Solis & Lunæ in frumentum influxiuam in ſublunari Mundo perficit; & iuxta tria anni tempora, quæ ternæ ſpicæ ſextilis Lunæ cauitati impoſitæ monſtrant, lætam & vberem meſſem præſtat, auxiliante & dominante Ammone, quem ſceptrum Arietiforme exprimit. Genuflectit in modum ſupplicantis, ad ordinationem Geniorum oſtendendam, quâ inferiores Genij, ſuperiores tanquam Præſides ſuos reuerentur. Cùm verò Ammon ſiue Arietis Genius, vti & Luna, capiti potiſſimùm præſint; pulchrè hoc hierogrammatiſmo oſtenditur, quomodo Luna in Ariete conſtituta, Medicina ex frumento & Nenuphare ſiue Nymphæa præparanda ſit, vt caput, atque adeo totum corpus ab omnibus infirmitatibus liberetur; quauè ritè & iuxta ſacrificiorum leges præparata, Genij tùm Solaris, tum Lunaris ad infirmitates ſuprà dictas diſpellendas veluti allectamento quodam & ſympathico illicio attrahātur; Nenuphar verò cum ſpicacea Medicina paratum, quod ipſa figura Nenupharis inter duas ſpicas oſtendit; ſum-

fummum in capitis morbis medicamentum esse, & ab Ægyptijs inuentum Abensina docet his verbis: *Abensina.*

نيلوفر المصري هو كرنب الما ويسمي حب العروس في مصر ومنوم مسكن
للصداع الحار والصفراوي وشرابه مع الحنطة ينفع كل اوجاع الراس وهو الدوا
كبيرة خصوصا للمصريين ۞

Nilupbar, id est, *Nymphea Ægyptijs est caulis aquaticus, & vocatur in Ægypto granum Sponsi, somnum conciliat, sedat dolorem capitis ex calida & cholerica materia causatum, & syrupus eius cum tritico præparatus confert omnibus doloribus capitis, & est magnum medicamentum, maximè Ægyptijs.*

Posterior facies vasis hæc hieroglyphica continet. Vir seminudus supra caput expansis brachijs gestat aræ impositam Sphyngis imaginem; quâ significant, Intelligentiam Solarem cordis confortatricem; & ritus cæremoniasque, quibus similia Solari Numini in adytis consecrari debeant: cor enim in Medicinis exhibendis, maximè & præ omnibus alijs membris confortari debere existimabant, quo confortato, & spiritibus roboratis, omnem morborum malitiam facilè expelli credebant. Per cæremonias verò morbo analogas Sphyngem Solarem infallibiliter ad fidei suæ commissum membrum corroborandum attrahi putabant; vnde aliam, quemadmodum paulò antè ostendimus, Sphyngis imaginem aureæ laminæ in eundem finem incidentes, cordis regioni forinsecùs affixam gestabant, tanquam vnicam morborum cordis medicatricem. Vt verò cordiaca medicamenta maiorem effectum sortirentur, hinc è lateribus sculpebant duos Cynocephalos, Loti siue Nymphææ Ægyptiæ folium manu gestantes, supra columnas partim Nenupharis, partim triticeis caulibus ornatas, insistentes. Per Cynocephalos Lunam tùm post, tùm ante coniunctionem cum Sole, vti sextilis Luna capitibus eorum imposita monstrat, significant, qua phasi Medicinam administrandam esse innuebant. Est enim Cynocephalus, teste Horo, Lunæ symbolum, de quo vberrimè tractatum vide in Obelisco Pamphilio, Capite de Hierogrammatismo Cynocephali. Nymphæa verò herba Lunaris, maximæ virtutis est ad deducendos tùm ex capite, tùm ex omnibus membris humores. Columnis insident, Nymphææ flore conspicuis; tanquam rei fidei suæ commissæ, quas alterni caules nunc spicæ, nunc Nymphææ flore insigniti in formam candelabri, ambiunt; quæ indicabant, ad temperamentum Medicinæ necessariam esse compositionem ex Lunaribus & Solaribus speciebus, quales tùm spicæ, tùm Nymphæa erant; quod & limbus inferior vasis sat superque docet, in quo semper Nymphæam spicis stipatam cernimus. Præterea vnicuique parua arula apposita videtur, cui vasculum impositum cum flore Nymphææ, & spicâ in vnam columnam composita; quâ cœremoniam tùm in vase, tùm in composita potione consecranda adhibenda tacitè innuunt. In posteriori verò arula, Nymphææ floribus in formam brachiorum extensis manus superextensa spectatur, quâ benefici Numinis sibi adfuturum sperabant, per huiusmodi analogas cœrimo- *Posterior pars vasis.*

mo-

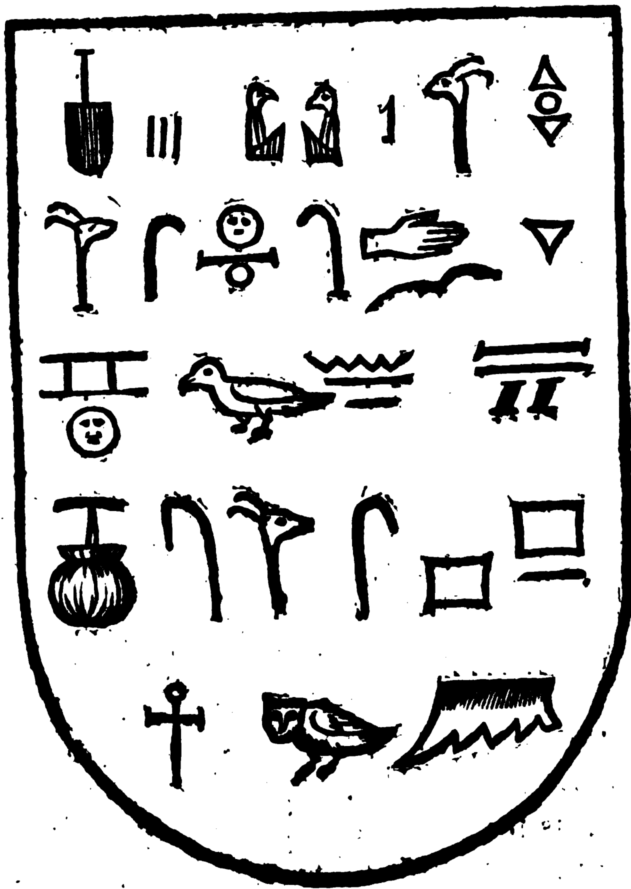
monias, attractum. In angulo tandem ranam videmus Nymphææ flori insidentem; quæ vti ex putrilaginoso Nili limo ortus sui incunabula habuit, ita putridum quoque in corpore latentem humorem, morborum causam per ranam significatam, facilè dicto medicamine expelli significabant.

Vasis prædicti vsus in morbis pellendis.

Hoc itaque vas tùm symbolis, tùm cœremonijs ritè consecratum, potione Lunæ-Solari replebant ægroq; ex illo eam hauriendā præbebant, vel Sole cum Luna coniuncto, vel saltem Lunâ Solem sextili aspiciente. Quo facto per hasce species Lunæ-Solares infallibiliter Numina attracta ægro pristinam sanitatem restitutura sibi persuadebant. Nouerit tamen Lector, huiusmodi hieroglyphica in diuersis Mundi ordinibus diuersam significationem habuisse: quandocunque enim medicinalibus vasis incidebantur, quem in sanitate homini concilianda effectum haberent, ostendebant. Hoc pacto in Obeliscis mundialium rerum arcana denotabant; in Tabulis verò, vti Bembina, arcanæ Theologiæ mysteria, & archetypas rationes significabant, quibus dicta Numina ad analogas rationes attrahebantur; de quibus fusiùs in III. Tomo.

Vrnæ hieroglyphicæ à Ferdin: IV. transmissæ explicatio.

Porrò huic accessit aliud vas medicinale, in formam vrnæ bipalmaris, huius figuræ, quæ sequitur. Cuius exactam delineationem Serenissimus Hungariæ & Bohemiæ, modò Romanorum Rex Augustus Ferdinandus IV. pro suo in Rempublicam literariam promouendam zelo, non ita pridem explicandam transmisit, in cuius medio sequentia hieroglyphica ponuntur, quæ explicare aggredimur.

Lectio Idealis.

Mundorum elementarium dominatores, Genij Solares, qui superna & inferna influxu suo fouent.

Fœcundo orientis & occidentis Numinis dominio potiuntur, quo omnia vniunt, potestate sua influxiua omnibus vitam præbent.

Isis venerabilis, aquarum Nili dominatrix, agrorum præses adsit.

Sub hoc amuleto Nili prophylactico, fœcūdo influxu suo Orienti, Occidenti, Septentrioni, & Meridiei assistant commissis sibi pignoribus, atque hoc signo T ab omni malignatum potestatum impetu, in subterraneo Regno seruent & defendant.

Pri-

Primo ordine habentur hæc hieroglyphica; temon cum tribus lineis, ſceptro ſuperimpoſito; ſequuntur hæc duorum Geniorum ſimulachra cum ſceptro κεκμήκα, id eſt, Arietino capite inſignito; deinde duæ pyramides inuerſæ cum intermedio circulo. Per temonem indicant vehiculum quo per inferiores tres Mundos veluti per humidum ducuntur Genij Solares, quod ſimulachra Accipitrinis capitibus conſpicua indicant, auxiliante Ammonia vi per ſceptrum Arietini capitis ſignificata, & ſuperiorem iuxta ac inferiorem Mundum radijs ſuis perſtringente, quod per pyramides inuerſas notatur. Vide quæſo Obeliſcum Pamphilium l. 3.

In ſecundo ordine primo loco ſceptrum κεκμήκα, cum duobus curuis baculis, intermediante capite Hori, ſceptro, circulo; ſequitur manus extenſa, cum ſerpente, & trigono; quibus Ammonia vis Orienti & Occidenti dominans, eiuſque in Mundum ſenſibilem influxus rebus vitam præbet.

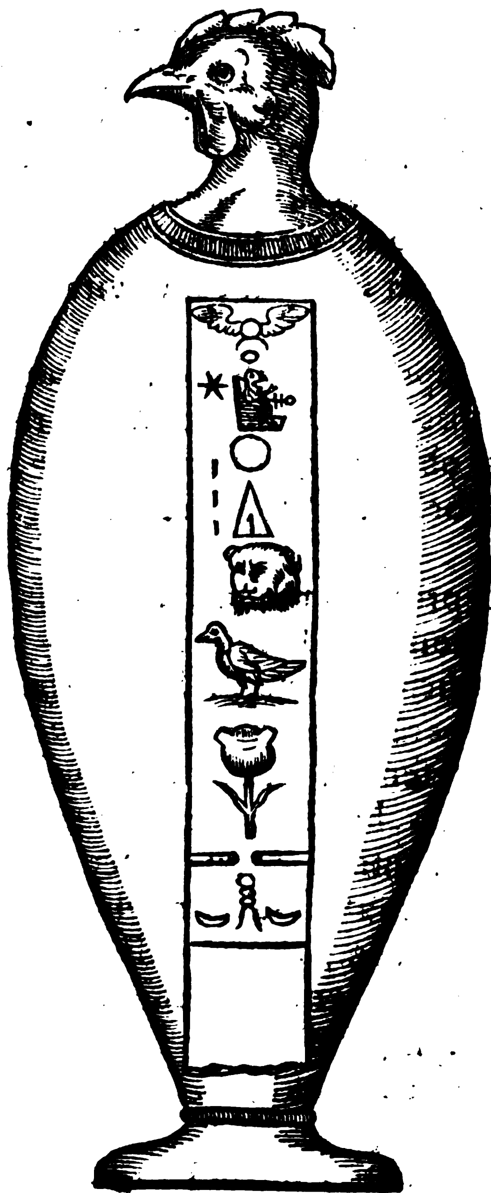
In tertio ordine caput fœmininum, cum ſuprapoſito pheretro, quo cultus Iſidis notatur; ſequitur Accipiter ſymbolum Oſiridis, cum figura aquæ; deinde duo ſceptra cum duabus lineis obliquis, quibus domininm, quod in aquas poſſident, quemadmodum in Obeliſco Pamphilio demonſtrauimus, indicatur.

In quarto ordine vas Niloticum, cum ſceptro Momphta; cum duobus ſceptris incuruis intermedio ſceptro Ammonio, & duobus quadratis; quibus indicatur Momphtæ & Ammonis beneficio calidum & humidum ad naturæ vegetabilis generationem aptè temperari, atque per influxum ipſorum ab omnibus aduerſis & infortunatis defendi; quod per crucem anſatam & Noctuam aptè ſignatur. Auctoritates hoc loco non adduco, cùm eæ III. Tomo tanquam loco proprio reſeruentur. Atque hæc quidem iuxta phyſicum ſenſum ita accipi debent; iuxta ſenſum medicum ea indicare volunt humorem ex varijs ſpeciebus compoſitum vaſi incluſum, ſub Ammonis, Iſidis, & Oſiridis poteſtate eſſe, vnde quicunque ex eo biberit infirmus, eorum adiutorio propter ſympathicas tùm hieroglyphicorum, tùm ſpecierum, ex quibus Medicina compoſita eſt, rationes, infallibiliter eum liberatum iri credebant.

Talis erat vrnula ex Helite lapide medicinalis, quam Petrus Stephanonius in ſuo Muſæo olim aſſeruabat, in cuius ſuperficie in formā cordis elaborata, hæc hieroglyphica depinguntur: globus alatus, figura humana ἱερομόρφῳ ſedens, figura Solis, quem ſequitur pyramis, & hanc Leonis caput, quod excipit Accipiter, cum flore Loti, terminat tandem circulus cum duobus ſegmentis, vt in ſeq. fig. patet. Quæ quidem hieroglyphica nihil aliud indicant, niſi Solarium rerum catenam, in qua primo loco globus alatus exhibet triforme Numen, ſtatua ἱερομόρφῳ cum ſtella appoſita, Genium Solarem, circulus verò ipſum Solem, pyramis ignem, caput Leoninum, animal Solare quadripes, Accipiter Solarem alitem. Lotus Solarem plantam; circulus verò cum duobus ſegmentis, Solem ſubterraneum, videlicet aurum; nihilque aliud indicant, niſi cardiacum

Interpretatio vaſis medicinalis extracti ex Muſæo Petri Stephan. cuius figuram vide in ſequenti facie.

morbum, quem curari posse credebant, solis rebus Solaribus ex catena Heliaca extractis: id est, poculo ex lapide Helite in cordis figuram adaptato, ex quo potio ex Solaribus liquoribus, quæ cœteris speciebus Solaribus delibutæ sint, & per ignem distillata, hora Solis, ab infirmo ebibebatur, vti dictum est. Figur sequitur.

Ægyptij & Arabes vasa medicinalia hieroglyphicis notis insigniunt.

Erat itaque familiare Ægyptijs, vasa medicinalia hieroglyphicis quibusdam Schematis Numinum certos morbos respicientium notare, quibus tanquam sympathicis rebus tracti, morbos quos notabant, curarent. Acceperunt ab Ægyptijs istiusmodi inuentum Arabes, quibus huiusmodi vasis characteristicis nihil frequentius est, vti videre est in Musæis Angelomi, Caroli Antonij Magnini, & meo, quæ huiusmodi phialas in medicum vsum paratas continent; hoc tamen discrimine, quod Arabes, præter figuras Scorpionis, Serpentis, Leonis &c. Orationes quoque seu Ensalmos ex Alcorano deprompos Arabicis characteribus descriptos apponant; à quibus ad nostra vsque tempora mos hic deuolutus varia quoque pocula suppeditauit superstitiosis characteribus contra certorum morborum vim insignita; v. g. contra icteritiam accipiunt poculum ex cera virgine flaua, cui Galgali volucris figuram imprimunt; ex quo quotquot icteritio morbo infesti biberint, mox eo liberari asserunt. De quibus fuse superstitiosus Paracelsus in suis Archidoxis, quæ cùm indigna luce sint, consultò omitto.

Pocula varia superstitiosis characteribus insignita.

Paracelsus.

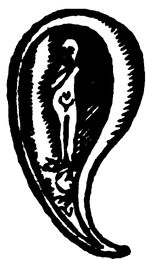
Annuli & laminæ medicæ Ægyptiorum.

Porrò Ægyptij non tantùm memoratis vasis vtebantur, sed & vtplurimùm contra morborum vim dicta hieroglyphica appropriatis laminis & annulis portatilibus incidebant: & illas quidem collo, pectori, capiti, lumbis, ventri, genitalibus, alijsque membris pro morbi situ applicatas gestabant; hos diuersis digitis diuersos morbos respicientibus inditos ferebant; cuiusmodi dum hæc scribo, à Torquato Alexandro Capitaneo mihi fuit monstratum ex Metallo Corinthiaco, cui loco gemmæ capsula erat, cuius operculum intra vertebram versatile capite Isidis insigniebatur, intus laminam auream habebat conditam, quemadmodum per rimam quandam conspiciebatur; quibus tamen figuris insigniretur,

tur, cognoſcere non licuit, cùm operculum diuturnitate temporis capſulæ ita tartari interuentu coaluiſſet, vt nullâ ratione niſi per ſectionem aperiri potuerit; neque adigi poterat poſſeſſor eius vllis precibus vt aperiretur; nam hoc pacto plus fidei & exiſtimationis inuiolatum habiturum cimelium cenſebat; figuram tamen apponendam duxi.

Sed vt ad inſtitutum reuertamur, reuerebantur Ægyptij præter cœtera Numina maximè Iſin & Oſirim, ac Horum ſiue Harpocratem, tanquam Iatricos Genios. Hinc paſſim eos in varia materia, vti ligno, oſſe, metallicis laminis, diuerſiſque pretioſis lapidibus pro morborum ratione ſummo rigore, tempore, cœteriſque Aſtrologicis circumſtantijs obſeruatis, incidebant, vt ſequentia amuleta demonſtrant. Capſulas quoque feciſſe reperio in formam membrorum quos reſpiciebant, adaptatas, cuiuſmodi vnam non ita pridem mihi exhibuit ſuprà laudatus Torquatus Alexander Capitaneus. Capſula eſt in formam cordis, & fructum foliumque Perſeæ mentiens, in cuius meditullio Harpocrates nudus, infans, labijs digito appoſito ſilentia ſuadens, poſitus ſpectatur, ijſdem proſus ſymbolis quibus aliàs inſignitur, in capſula efformatis; quod quidem prophylacticum cordis potentiſſimum geſtatum exiſtimabant. figuram hîc ad meliorem rei informationem, apponendam duximus, vt vel hinc videas quibus modis & induſtrijs Ægyptij in morborum cura verſati ſint. Cauſam autem, ob quam tantopere tres dictos Genios coluerint Ægyptij, Diodorus his verbis aſſignat. *Aſſerunt*, inquit, *Ægyptij, Iſidem plurimùm inuentricem ad morbos medicamentorum & medicinæ arti admodum contuliſſe, eamque immortalitate quoque potitam gaudere hominum cultu, inque eorum valetudine præcipuè verſari; quia etiam in ſomnis opitulatur palam eis, quos cenſuerit dignos, tùm oſtendens ſuum Numen, tùm erga gentes curandas beneficentiam. Signa horum eſſe dicunt non Græcas fabellas, ſed opera certa; omnis enim fermè orbis hanc Deam colit, propter manifeſtas eius morborum curas. Etenim in ſomnis illam dicunt non rectè valentium morbis auxilia præbere, & qui eius monitis obtemperent, præter opinionem curari, etiam quorum Medici ſalutem deſperarint. Viſu quoque, aut alia quapiam corporis parte debiles, eius Deæ Numen implorantes in priſtinam valetudinem reſtituuntur. Ab ea quoque medelam ad aſſequendam immortalitatem aiunt eſſe inuentam. Itaque Orum filium à Titanibus interfectum, ac per aquam repertum, non ſolùm in lucem reſtituit, ſed & fecit immortalem. Quem quidem Orum dicunt Apollinem interpretari, ac medendi, diuinandique artem à Matre Iſide edoctum, multùm hominibus tùm oraculis, tùm medelis attuliſſe vtilitatis.* Ex quibus patet, cur tam intenſo cultu Iſidem, Horum, & Harpocratem coluerint; ſiquidem horum imagines paſſim varijs metallicis laminis gemmiſque inciſas, vti dictum eſt, contra morborum vim geſtabant. Verùm hæc omnia ampliùs in Magia Gnoſticorum pertractabuntur, vbi ſignacula varia huius farinæ ad confirmationem dictorum adducemus; vbi etiam ſuperſtitioſi ritus in huiuſmo-

Dij in varia materia inciſi contra morbos ab Ægyptijs.

Capſula Medica.

Diodorus.

Iſin Oſirim, & Horum cur tantopere coluerint Ægyptij.

iusmodi amuletis apparandis copiosè confutabuntur. Atque hæc sunt, quæ de Medicina Veterum Ægyptiorum dicenda putauimus, in qua si quicquam omissum fuerit, Lector alijs passim tractatibus insertum reperiet.

CLAS-

CLASSIS X. ALCHIMIA HIEROGLYPHICA, Siue Aurifera Ars Aegyptiorum.

SERENISSIMO PRINCIPI FERDINANDO II. Magno Hetruriæ Duci. DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

VOTIES admirandas, Serenissime Princeps, *& propè diuinas animi* Tui *prorsùs Heroini virtutes altiùs mecum pondero, toties egregium illud Plutarchi Epiphonema in* Te *comprobatum esse video:*

Μηδὲν λαμπρότερον τοῦ ἄρχοντος πεπαιδευμένου.

Nihil videlicet Principe sapientiæ & πολυπαιδείας laude conspicuo pulchrius, splendidius, ac præstantius esse. Quâ quidem, quæ est animi Tui *vastitas, & ingentis intellectus energia, ita flores, ita eâ Mundum illustras, vt quem* Tibi, *siue abstrusarum rerum notitiam, siue diuinarum humanarumq; scientiam spectes, anteponam, inuenerim neminem. Testatur id Gazophylacium* Tuum, *rerum omnium, quæ animo concipi possunt, varietate longè instructissimum, in quo veluti in vero quodam Artis & Naturæ Theatro, quicquid vtraque rarum & peregrinum possidet India, Asia inuisum offert, monstrosum parturit Africa, Europa exoticum in artis miraculis producit, veluti in maiori Mundi epitome quadam, summâ aduenarum admiratione, reclusum tenes. Cùm itaq; Magni Cæsaris iussu Oedipum hieroglyphicæ disciplinæ instauratorem iam luci publicæ committere cœperim, atq; inter cætera eius argumenta veterum Ægyptiorum Alchimia non infimum locum obtineat; eam glorioso Nominis* Tui *honori meritò, tanquam vnico abditarum rerum Iudici, inscribendam duxi; vt grata tandem posteritas cognoscat, quantum summæ* Tuæ *liberalitati & munificentiæ debeam, ex qua non hoc præsens duntaxat Opus, sed & cæteri qualescunq; ingenij mei partus nullo non tempore tantum ad illustrandas rerum reconditarum notitias, subsidij & emolumenti hauserunt. Suscipe itaq;* Serenissime Princeps, *hoc qualecunq; tandem rerum abstrusarum argumentum, non eo quidem animo* Tibi *oblatum, vt nouæ* Tibi *omnium rerum gnaro scientiæ incrementum accedere posse putem; sed vt illud sit meæ in magnam mentem* Tuam *æstimationis, summæq; iuxta ac sinceræ voluntatis symbolum cedro perennius; atque adeò, quia ex immenso thesaurorum* Tuorum *pelago profluxerunt, eidem postliminio restituantur. Vale,* Magne Dux, *Idea Principum, & æternum literatorum decus, literisque meis, vt soles, faue.*

CLAS-

CLASSIS X.

Alchimia Hieroglyphica, siue Aurifera Ars Aegyptiorum.

PRAEFATIO.

MIRABITVR forsan Lector, argumentum me hoc loco longè extra instituti mei limites remotum suscepisse; neque deerit forsan Aristarchus nonnemo, qui me Obelisco figat, dum multis odiosam, sophisticam, fallacem, fumiuendulam, verbo, plenam aleæ artem, non paucis diuinæ, & humanæ sapientiæ apicem, omnium bonorum felicitate refertam, pertractandam aggredior.

Alchimiam cur tractet Author, & quomodo.

Nouerit tamen, argumenti propositi rationem ita iure quodam sibi vendicasse, vt Oedipum acturus, cuius proprium est, occultos abstrusarum rerum nodos soluere, hanc pro modulo meo, ad Ægyptiorum mentem varijs hieroglyphicorum inuolucris exhibitam è suis tenebris euoluerem. Non quòd eam approbem, aut quòd inde vllam vtilitatem aut emolumentum, quo ad partem, quæ auro conficiendo insistit, hauriri posse credam; sed vt, quod veneranda antiquitas tot symbolis notisque symbolicis posteritati consignatum credidit, fideli & sincerâ expositione in lucem educerem; vnicuique libertatem plenam relinquens, vt quod voluerit, teneat, credat, iudicet. Certè ex ijs artibus & scientijs, quas humana curiositas tam studiosè sectatur, tam ardenter expetit, vti nullam acrioribus flagellis exagitatam, ita nullam pertinaciùs defensam reperi.

Alchimia quam ardenter à multis colitur.

Nec mirum; quò enim non auri sacra fames mortalia pectora cogit? Sunt qui, dum omnem ætatem, vitam, substantiam fumosâ hâc negotiatione sine vllo fructu & vtilitate consumpserunt,

Ab alijs damnatur.

desperatione in transuersum acti, non artem duntaxat, sed & naturam ipsam tanquam nouercali odio habentem, iniurijs & calumnijs lacessere non verecundantur. Alij naturalium rerum ignorantiâ, siue præpostero iudicio, aut alijs priuatis

Ab alijs commendatur.

pathematis stimulati, dum altius insurgunt, quod cauillarentur, insectarenturque, non intelligunt. Sunt denique, qui vastis voluminibus, artis præstantiam & diuinitatem innumeris verborum encomijs in cælum euehunt; &, vti impostorum consuetudo fert, exoticis characteribus, tùm symbolis, tùm pronunciatis, veriùs Vulpinâ quadam astutiâ propriam ignorantiam ita obuelant, vt ipso facto,

Et quo fine.

quod ipsi nescirent, alios nescire velle monstrarent: nè tamen fraudis impositæ insimularentur, nescio quibus pomposis verbis, & affectatis exoticorum nominum ampullis, plusquam Sophocleo Cothurno superbientes, artem plebeiam horrendè confusam, sordibusque intolerabilibus refertam, veriùs Augiæ stabulum verrunt,

Præsertim à philosophiæ ignaris.

hâc vnicâ intentione compulsi, nè quod in tanta hominum existimatione, tanto apud Reges & Principes in pretio esse conspiciunt, nescisse se posteritati comprobent; quod proprium Alchimistarum huius temporis est. Et cùm Philosophia Chimica in intimis naturæ penetralibus conclusa fixas radices habeat, ita tamen ei comparatum inuenio, vt nulla vnquam ars fuerit, quam maior hominum ignarissi-

rissimorum sordidissimorumque multitudo aggressa, illotis, vt aiunt, manibus pertractandam susceperit; qui cùm omni scientiarum supellectile destituti sint, nec ad intima naturæ principia ritè percipienda, à natura vllum subsidium habeant, tantæ tamen & tam effrontis audaciæ sunt, vt scientiam etiam acutissimis Philosophis ob reconditos naturæ recessus impermiam pro libitu tractare, docere, & leges præscribere non erubescant. O insulsos Philosophastros! digni sanè, qui non in Chimicam, sed in ferricrepinam Plauti officinam ablegentur. Maior huius arcanæ scientiæ honor habebatur Ægyptijs, qui præter Reges, Sacerdotes, & Philosophos, summo & acutissimo ingenio præditos homines, vllum alium hominum eam callere, crimen rebantur non nisi morte expiandum; vnde non sine ratione tot ac tam abstrusis symbolorum notis eandem obuelabant, nè in plebeiæ insipientiæ abusum eam cum notabili Regni præiudicio, imò ruinâ, verti contingeret. Hanc itaque modò in hac Classe explicandam duxi, vt quænam illa fuerit, in quonam potissimum constiterit, quæ emolumenta Regno attulerit, Lector curiosus intelligat, ab origine totius negotij rationem adorturus.

Alchimia apud Ægyptios in honore & pretio.

CAPVT I.

De Origine Alchimiæ Aegyptiorum.

ALCHIMIA, quam Ægyptij ⲧⲥⲟⲫⲓⲁ ⲛ̀ϩⲉⲣⲙⲏⲥ Sapientiam Hermeticam, Græci χρυσοποιίαν, hoc est, artem aurificam, Arabes الحكمة الكلية scientiam vniuersalem, alij alijs nominibus appellant, nihil aliud est, quâm ars conficiendi aurum: de cuius origine varij variè disceptant. Sunt qui ab Alchimo primo eiusdem inuentore, vel à χύσιν τὰ μέταλλα, à fundendis metallis Alchimiam sic dictam velint. Alij Hermetem Trismegistum eius inuentorem faciunt, vti Ægyptij, eorumque Asseclæ Arabes. Certè antiquissimam artem esse, vnanimis omnium Philosophorum consensus testatur. Vnde tamen originem suam primordialem habuerit, nobis demonstrandum incumbit.

Alchimiæ nomina, definitio, origo.

Suppono itaq; primò, primæuos ante diluuium Patriarchas ab Adamo infusa sibi à Deo rerum omnium naturalium scientia conspicuos edoctos, vti reliquarum artium, ita potissimùm metallicæ Philosophiæ humano generi tantopere necessariæ peritissimos fuisse. Consentiunt in hoc omnes propè in sacram Genesin Commentatores. Et aurum quidem tunc temporis notum fuisse, ostenditur ex secundo capite Genes. vbi versu 12. sic habetur. *Nomen vni* (ex quatuor videlicet fluuijs) *Phison, ipse est qui circuit omnem terram Heuilath, vbi aurum nascitur; & aurum terræ illius optimum est.* Metallorum verò reliquorum tertio capite eiusdem fit mentio, versu 22. *Sella quoque genuit Tubalcaim, qui fuit malleator & faber in cuncta opera æris, & ferri.* Ex quibus patet, metallicam artem statim à primis Mundi nascentis incunabulis, à filijs Adæ, vtpote sine cuius ope omni ad vitam rectè administrandam subsidio destituerentur, fuisse excultam, nec dubium esse debet illi, qui longissimam primorum hominū vitam,

Primæui Patriarchæ omniū scientias habebant.

Metallicaars antiquissima ante diluuiū.

vitam, tanto instructore, qualis Adam erat, administratam, penitiùs considerauerit; vnde sine dubio naturam singulorum metallorum exactè calluerunt. Eosdem quoque metalla coquendi, dissoluendi, depurandi, colliquandi, indurandi, poliendique peritiam singularem tenuisse, certum est. Quid enim in tam diurno ætatis vitæque decursu, accedente continua, & longa rerum experientia traditæ de ijs theoriæ iuncta, confici non poterat? Vide quæ de Adami scientia Classe I. fusè deduximus. Et nè metallica ars, tam humano generi necessaria, obliuioni daretur, eam traditione vsque ad Noëmum propagatam fuisse, ei patebit, qui quæ in Obelisco Pamphilio de laminis metallicis, in quibus Cham ante diluuium, artium & scientiarum inuenta insculpserat, secumque in arcam, nè imminente diluuio, quod tanto studio comparatum fuerat, periret, deduxerat, ad posteros propagatis, è varijs Authoribus ostendimus. Huc pertinet quoque, quæ suprà in Architectonica Ægyptiorum de immensis primorum Regum aureis operibus ex relatione Arabum adduximus.

Posteris traditione consignata.

Suppono secundò, post diluuium hanc metallicam artem, maximè fuisse cultam; idque superbissima opera tùm Turris Babylonicæ, tùm Semiramidis omnibus retrò seculis admiranda monumenta, quæ quidem sine exacta metallicæ artis notitia fieri non poterant, sat superque demonstrant. Nam vti Diodorus tradit; *Semiramis in summo templi tres ingentes statuas aureas, Iouis, Iunonis, Opisque erexit; quorum Iouis adhuc extat longitudine pedum 40, mille Babyloniorum talentorum ponderis. Opis simili pondere in sella aurea residet, ad cuius genua duo adstant Leones, iuxtaque serpentes argentei ingentis magnitudinis, ponderis quisque est talentorum triginta. Iunonis stantis signum, ponderis est talentorum 800. His omnibus communis erat mensa aurea manufacta, longitudinis pedum 40, duodecim latitudinis, ponderis talentorum 50. Duo præterea Carchesia talentorum 30 erant, totidemque thuribula, vtrumque talentorum 30. Crateres ex auro tres, quorum Ioui dicatus talenta 1200 pendebat, aliorum quisq; 600; quæ omnia postmodum Persarum Reges diripuerunt.* Quantum præterea ferri, æris, plumbi in immensos & propè innumeros hominum exercitus impensum existimabimus? Nam vt Ctesias apud Diodorum l. 3. c. 2. meminit, duxit Ninus contra Bactrianos in exercitu decies septies centena millia peditum, equitum 200000. ducenta millia, currus falcatos 10600. Vt interim ingentem armorum ad instruendum tantæ multitudinis exercitum necessariorum copiam prætercam: non enim fustibus tantùm & lapidibus, sed gladijs, hastis, arcubus singulos pugnasse verisimile est. Abrahamum certè eidem seculo Synchronum diuitem fuisse in possessione auri & argenti, sacræ literæ cumprimis testantur. Sumptus auri, vti habetur Exodi 37 in tabernaculi structuram oblati, fuerunt 29 talentorum, & 730 Siclorum, quæ conficiunt libras auri 131595. Sumptus argenti pro eadem opera 100 talentorum, & 1775 Siclorum, quæ faciunt libras 37722. Hiram Salomoni in templi opera misisse traditur 120. auri talenta; quæ conficiunt libras 540000. & tantum quoque auri Sabam Reginam Salomoni obtulisse sacer textus docet. Ex Ophir allata quoque feruntur Salomoni auri talenta

Et post diluuium eximiè culta à primæuis hominibus.

Diodorus;

Semiramis tres ingentes statuas erexit.

Armorum copia & armatorum numerus Nini.

Exodi cap. 37.

Auri sumptus in Tabernaculi fœderis structura.

Ibid.

ta

minam, id est, libras 1890000. David pariter reliquisse dicitur filio Salomoni pro templi fabrica centum millia talentorum auri; quæ libras 45000000. præterea argenti unum millionem talentorum, quæ libras 675000000 conficiunt; quibus de proprio peculio adiunxit 3000 talenta auri, id est, libras 13500000. argenti verò 7000 talenta, id est, libras 1625000. Contributio Principum in eiusdem templi structuram fuit 5000 talentorum, & 10000 adarconim, quæ libras faciunt 22507500; præterea talenta argenti 10000, quæ libras faciunt 3750000. In summa redditus annui Salomonis, præter negotiationis, & aromatum proventus, & Principum honoraria, in solo auro 666 talentorum fuisse perhibentur; quæ conficiunt libras 2997000. Omnes hæ Salomonis diuitiæ coniectæ in unam summam conficiunt 873358500 libras, hoc est octingentos septuaginta tres milliones, trecenta quinquaginta octo millia librarum, & quingentas. Quæ summa profectò tanta est, ut meritò paradoxa cuipiam videri possit, & quæ omnem fidem excederet, nisi id sacris literis constarentur. Et certè si de maiori talento 125 librarum, quod Kikar Hebræi vocant, sermo sit, id dici non posse videtur, cùm totius auri summam in unam massam conflata ipsum templum, vel etiam montem integrum æquare possit. Vnde verisimilius est nonnulla talenta, uti sunt quæ Dauid Salomoni in templi structuram reliquisse dicitur, minoris pretij fuisse, quorum vnum sex drachmas constituisse Pollux tradit in Onomastico. Certè auri & argenti nullum numerum fuisse in diebus Salomonis, & argenti tantum, quantum lapidum, sacra historia refert.

1. paralip. 22. v. 14.

1. paralip. 29. 4.

1. paralip. 29. 7.

2. paralip. 9. 13.

Talenta in templi fabrica insumpta, quæ

Pollux.

His itaque suppositis; quæritur, vnde tanta auri & argenti, tanta æris, plumbi, & ferri copia prouenerit. Certè Salomonem id non fecisse, ex sacris literis constat, cùm partim ex Ophir & Tharsis, partim ex Regum & Satraparum contributione, partim denique ex Vectigalibus & propria Salomonis industria, tanta summa conflata sit. Ego sanè arbitror, tum temporis, nostris forsan incognitam temporibus, ex omnibus terrestribus partibus aurum argentumque, vti & cætera metalla, summâ facilitate educendi artem viguisse; & successiuâ quâdam traditione Chymicam ijs seculis notitiam, excultamque fuisse tùm aliorum, tùm potissimùm Salomonis sapientiâ, quem Rabbini in hunc locum commentantes, perfectè venas omnes auri & argenti, omniumq; terrestrium partium etiam vilissimarum, latentes aureas argenteasque, miscellas cognouisse referunt, multis confisi coniecturis: Sed de his in sequentibus fusiùs, nunc ad initio nobis propositum scopum reuertamur.

Auri copia ingens tempore Salomonis ex arte Chimica.

Salomon perfectã auriferæ artis notitiam habuisse creditur.

Multa & magna sunt, quæ de inexhaustis Salomonis diuitijs innuimus; verùm exigua, si cum diuitijs Ægyptiorum comparentur. Rem exemplis doceamus. In vna solùm pyramidum maxima erigenda, quam Herodoto & Diodoro teste 360 hominum millia viginti annorum spacio extruxerunt, in solas cæpas & allia 1600 auri talenta impensa sunt; in lapidum verò secturam, structuramque viginti annorum spacio, 1200 milliones auri insumptos historiæ Ægyptiorum meminerunt. Non minori sumptu Labyrinthum Ægyptium constitisse Ammianus refert. In-

Ægyptiorum opulentia.

Herodotus. Diodorus.

Sumptus facti in pyramidibus, & labyrinthis.

Ammianus.

Auri copia in Ægypto à Persis deuicta reperta.

Thebana vrbe tanta fuit auri & argenti copia & abundantia, vt post incendium, quod Cambyses Vrbi omnibus sæculis memorandum intulit, auri, quod liquefactum diffluxerat, summa à Persis collecta sit, Diodoro teste, 300 talentorum; argenti verò 2300 talentorum; quæ in auro 37000, in argento verò 287500 libras conficiunt. In Meridis lacus effossionem innumerabilis auri vis expensa dicitur, ita vt, Diodoro teste, solorum piscium vectigal pertingat ad 365 talenta auri annuorum redituum. Redditus annui in auro, quod Regi Simendio persoluebantur, teste Diodoro, erant Minæ centies trigesies semel millies millena millena, & insuper ducenties millena millia, seu 131200000000; & hunc in monumento eius scriptum fuisse perhibetur; quod monumentum circulus aureus ambibat, in periodo 365 cubitorum, ita vt singuli gradus cubito aureo constarent. Cùm verò cubus ex auro puro conflatus & cubicatus ad minimum pendat 10000 aureorum, totum circulum 3650000, tres milliones sexcenta quinquaginta millia aureorum confecisse patet. Nihil dicam hic de alijs sumptuosis monumentis, quæ suprà in Architectonica Ægyptiorum tradidimus, innumerabili auri argentique copia exstructa leguntur. Nihil de Sesostris trecentorum millium hominum exercitibus; nihil de sumptibus, qui in Obeliscorum, Statuarumque erectione expensi sunt; ex dictis enim immensæ Regum Ægypti diuitiæ satis superque patent, quæ omnes Imperatorum, Regum, Principumque potentissimorum thesauros longè excessisse videntur; vt proinde non sine causa Plinius, dum superbissimarum molium structuras memorat, otiosam stultamque pecuniæ ostentationem fuisse dicat.

Diodorus.

Annui redditus Simendis Regis.

Aureus circulus in Simendis monumento.

Ægyptiorum diuitiæ omnium Regum diuitias superabant.

Plinius.

Cùm itaque tanta auri argentique in Ægypto, qualem descripsimus, copia extiterit; meritò quispiam dubitare posset, vndenam tantam pecuniæ vim acquisiuerint, præsertim cùm Ægyptus aurifodinis non adeo referta celebretur. Huic dubio vt satisfaciam, ab ouo rem ordior. Certum est, Ægyptios à Trismegisto edoctos, artem habuisse, ex omnibus terrestribus rebus educendi aurum; quam quidem artem dictum Trismegistum, à Ianigenis, quibus Synchronus erat, instructum, ad posteros propagasse, apertè docet Chronicum Alexandrinum; dicit enim, Mercurium à Pico Ioue Rege Ianigena in Italia edoctum, minerarum auri detegendarum, aurique conflandi rationem inuenisse; deinde in Ægyptum ad Mesraimum profectum, aureo amiculo indutum philosophasse, atque eam, quam inuenerat artem Ægyptios docuisse; ob quod beneficium in omnium admiratione habitus, Mercurius dictus, aureique Numinis titulum adeptus est. textum Chronici in Obelisco Pamphilio fol. 105 fusè positum contemplare. Artem itaque quandam auriferam primæuos homines nemini nisi Regibus, familiarumque capitibus, eamque non scripto, sed oretenus traditam possedisse, siue ea in auro ex omnibus rebus educendo, siue in cœteris metallis vnum in alterum transmutandis consisterit, adeo certum est, vt de eo nemo, nisi totius historiæ ignarus, dubitare possit. Fuit autem data opera summo silentio à possessoribus ideo suppressa,

Ægyptij aurum ex omnibus terrestribus educebant.

Chronicum Alexandrinum.

nè

nè arcaniora naturæ gazophylacia ignaræ plebi aperta in conclamatam Reipublicæ perniciem cederent, regnoque vltimam meritò ruinam adducerent. Vnde non sine ratione ingeniosissimus Mercurius tanta damna præuidens, sicuti diuiniorem de Deo, Angelis, Mundo, Philosophiæ portionem, reconditissimis symbolis, nè communi vsui paterent, obuelauit; sic & hanc artem auriferam inter eas scientias, quæ sublunaris subterraneique Mundi œconomiam contemplantur, arcanissimam diuinissimamque meritò ijsdem hieroglyphicarum notarum obscuritatibus à profanorum lectione longè remotissimam, obtexit. Qualis verò hæc ars, & quibus hieroglyphicis adornata fuerit, iam tempus ordoque postulat vt aperiamus.

Aurifera ars solis Regibus familiarumque capitibus nota apud Ægyptios.

CAPVT II.

De Hieroglyphicis, quibus aurifera ars à Trismegisto fuerit exhibita.

Mercurius Trismegistus totius reconditæ doctrinæ Author, cùm abdita quæuis in naturæ maiestate elucescentia summâ ingenij subtilitate penetrasset; nè tanta in Mundanis recessibus sacramenta cuiuis obuiam fierent, ingeniosam illam hieroglyphicorum architecturam adortus est, quâ singula magni momenti mysteria sub symbolis quibusdam ad pantamorphæ naturæ similitudinem excogitatis, ita recondidit, vt tamen ijs, quos dignos iudicaret, & sibi ingenij perspicacitate similibus, haud imperuia relinquerentur. Vnde electis in hunc finem Sacerdotibus, Philosophis, & Prophetis, quibus vnica ad Regni solium spes erat, mentis suæ arcana per dicta symbola expressa, nè vna secum tanta inuentarum rerum emolumenta interirent, communicauit; saxisque contra omnem temporum iniuriam incidi curauit. Quoniam verò tantarum rerum scientia paucis verbis exprimi non poterat, symbola quædam idealia, quæ analogiam quandam multa complectentem tenerent, cuiusmodi hieroglyphica sunt, subtili sanè indagine excogitauit, quibus omnia ea, quæ sine multis discursibus describi non poterant, & solo, & mystico vnius symboli conceptu patescerent.

Trismegistus hieroglyphicorum Author.

Cùm itaque omnia in omnibus sub certa quadam analogia latere conspiceret, imò superiora in inferioribus, hæc in superioribus, medijsq; mirâ quâdam ratione contineri intueretur; quadruplicem Mundum distinxit, Archetypum, Genialem, Sidereum, & Elementarem, vti suprà in Systematica Mundi, & in Obelisco Pamphilio amplè demonstratum fuit; in quibus ordines rerum, & entium gradus eo ingenio disposuit, vt nullum infernum Mundi ens existeret, quod non suum tùm in Sidereo, tùm Geniali Mundo, secundùm intentam analogiam, ens haberet consonum & proportionatum; quæ quidem in Archetypo Mundo, ideali quâdam analogiâ secundùm nostrum concipiendi modum disparata; re vera ta-

Quadruplicè Mundum distinxit Trismegistus.

Catenarum mundanarum origo vnde.

men sub vnius simplicis essentiæ diuinæ ratione considerantur. Atque hinc catenæ illæ, quas σειρὰς vocant Ægyptij, de quibus in præcedenti Classe, originem inuenerunt. Habet superior Mundus suum Solem, Lunam, cœterosque Planetas, quibus è superiori Mundo Intelligentiarum totidem Præsides Genij consignantur; habet & ea inferior Mundus. Cùm itaque in Sidereo Mundo Sole nihil excellentiùs, nil præstantiùs, diuiniùsque reperisset, & in inferioris elementaris Mundi miscella nihil auro pulchriùs, efficaciùs, excellentiùsque cognouisset, illud ob Soli analogas virtutes, inferioris Mundi Solem nuncupauit. Hoc pacto videns Lunam esse Soli præstantiâ proximam, Lunam inferioris Mundi argentum esse voluit; & sic de cœteris Planetis, singulos singulis inferioris Mundi correspondentibus metallis ἀναλόγως connectendo. Hinc factũ est, vt per symbolum v. g. Solis, quadruplicem sensum exhiberet, seu vt Solis Archetypi, Genialis, Siderei, Metallici seu Elementaris arcana sub quadruplici analogia veluti vnum quidpiam consideraret; ita vt quæcunque de diuinitate supremi Numinis mysteria traderet, eadem suo modo & de mysterijs Genialis Mundi, Siderei, & Elementaris intelligi possint. Cùm verò nihil in vniuersa natura metallicis operationibus mirabilius cognosceret; artem hanc sub ijsdem mysterijs, quibus supremi Numinis, cœterorumque Mundorum sacramenta, exhibuit; quem postea Græci in omnibus secuti, naturam rerum haud absimilibus ænigmatis, vti paulò post videbimus, absconderunt. Quânam verò ratione hanc artem auriferam hieroglyphicis suis exhibuerit, iam dicendum est.

Aurum Sol terrestris.

CAPVT III.

De symbolis hieroglyphicis, quibus Chimica arcana exprimuntur, sub historia Osiridis, Isidis, Hori, Typhonis repræsentata.

Historiam Osiridis, Isidis, Hori, Typhonis varios sensus inuoluisse, ex multis huius Oedipi argumentis patet, potissimùm ex Mystagogia Ægyptia Obelisci Pamphilij; vbi hanc non iuxta historicum tantùm, sed & physicum, medicum, tropologicum, anagogicum, allegoricumque, & in secundo huius Syntagmate, iuxta politicum sensum exposuimus. Restat modò, vt quomodo Ægyptij Chimicum Mundum eâ historiâ indicârint, seruato semper eodem analogiæ tenore, ostendamus.

Chimicus mundus sub historia Osiridis, Isidis, Hori, Typhonis apud Aegyptios.

Quemadmodum Ægyptij per Osiridem, Isidem, Horum, Typhonem, indicarũt Solis & Lunæ in hac mundana domo per varia naturæ certamina labores; ita & per Solis, & Lunæ subterraneæ varias diuersasque operationes, omnium præstantissimum effectum producendum, qui (vt multi falsò credunt) est humanæ felicitatis finis, analogicè indicarunt. Considerantes enim artem, quam tanto studio colebant, eiusque obiectum, formam, efficientem, effectusque nescio quam cum præcipuis Mundi partibus communicatem habere; nempe cum Sole, Lunaque, aëre;

aqua, terra, cœterisque stellis errantibus, eadem ab ijs denominarunt. In subiecto enim artis duo considerabant, quorum vnum masculi, alterum fœminæ rationem obtinet; ideoque illud Osiridem seu Solem, hoc Isidem seu Lunam dixerunt. Mercurium qui Soli & Lunæ coniungitur, vtrique communem dixerunt; cùm non fiat Solis & Lunæ in maiori Mundo coniunctio, nisi præsente Mercurio Solis satellite. Osiris verò & & Isis vti coniuges sunt, sic & frater & soror, Plutarcho teste, sub mystica quadam ratione habentur, quibus additur tertius quidam Typhon, niger & ardens spiritus, qui Osiridem fratrem vterinum in minutissima membra dissecat. Hisce adnumerant Vulcanum seu ignem externum, Palladem seu Sapientiam operandi, Oceanum siue Matrem Thetyn, aut pro vtrisque Nilum, hoc est, aquam & terram matrem omnium, Orpheo teste, diuitias largientem, cum reliquis metallorum mineraliumque speciebus, quas per Saturnum, Iouem, Venerem, Apollinem, Plutonem significabant, vti apud Diodorum videre est. Quis hic Vulcanus? An non ignis Magister operum? Quis Mercurius? an non omne id, de quo, cum quo, & in quo operantur Chimicæ artis ministri, tametsi ab omni vulgari Mercurio longè semotum? Ignis autem, per quem Vulcanus operatur, minimè is intelligi debet, quem passim adhibemus, à conditu rerum in hæc vsque tempora vti pernecessarium, ita notissimum; sed ignis philosophicus, & in centro rerum omnium absconditus; qui quomodo Mercurio Chimico adhiberi debeat, postea dicetur. Præterea sicuti Vulcanus dicitur primus in Ægypto regnasse, ita Mercurius literarum artiumque inuentor habitus est: in arte enim Hermetica nil sine omnimoda artium notitia rectè confici potest; est enim Hermes interpres omnium, cuius consilio Osiris plurimùm vtitur, sineque eo nil fit. Verùm cur Isis omnia ex auro, & quidem tot templa integra parenti suo, & reliquis Dijs statuerit, aut cur æris aurique fabros tanto in honore habuerit, in promptu causa est; aurea quippe Dea est, aurea Venus à tota Asia eam ob causam vocitata. Eadem enim & soror & coniunx Osiridis dicitur, sicuti Iuno Iouis, & Rhea Saturni, progenitores eorum. Si quis verò artis, de qua agitur, qualemcunque cognitionem habeat, allegoricâ hâc arte, Osiridem & Isidem nihil aliud esse fatebitur, quàm agens & patiens in vno subiecto; per expeditionem verò Osiridis denotari arcanissimam operis solutionem, vbi primùm ad Æthiopes nigros, post ad mare rubrum deuenitur, qui colores vt primò & vltimò interueniant necesse est, qui per intermedios colores in albedinem, & post in rubedinem transeunt; *Hac enim creata sunt*, inquit Morgum, *in hac terra nostra Æthiopia*; & Aben Reis Arabs: *Dealba coruum tuum; si vis dealbare ipsum cum Nilo Ægypti, albescit primò, tunc in Persia in secretis, & cum hoc & hoc apparebit rubedo, & papauer in eremo*. Quòd si Nilus non intra metas coërceatur, sed in agros nimium redundet, maximum inde damnum oriri necesse est. Quare Prometheum oportet ratione præuiâ, & Hercule laborum comite, id est, artificem ingenio manuque præcauere. Adsint nouem Musæ, & frater Apollo, id est, nouem Aquilæ Heliconis, & vna pars

terræ

Masculus & fœmina in Chimiæ subiecto.

Plutarchus.

Diodorus. Vulcanus in arte Chimica.

Morgum.

Aben Reis.

Allegoriæ chimicæ.

terræ nigræ, quorum harmonicis modulis elicitur id quod præstantissimum; adsunt Satyri, & Chori mulierum cum Nymphis & Lymphis, id est, multiplex colorum pulcherrimorum series, veluti crebra subsaltatione ebulliunt, Chimicæ lætitiæ latitantis vnicus index. Osiris itaque rectè sumitur pro materia artis, qui in suo sepulchro, hoc est, vase Chimico à Typhone fratre impositus, in multas partes ab igneo & ardente spiritu discerpitur, quas post operis absolutionem Isis colligit, & vnit, omni sulphure combustibili proscripto; atque sic collectio partium Osiridis ab Iside instituta, est eiusdem operis iteratio, eò vsque continuata, donec Typhonis virtus extincta sit, & in locum anima Osiridis ardens accesserit, & hoc pacto matrem seu Isidem, & coniugem & sororem amantissimam, facilè ad se conuertit, quæ est vltima perfectio. Hinc enim nascitur Horus filius, quem & Apollinem vocant, desideratus totius artis scopus, ad quem, vt pertingerent Osiris & Isis, tot se laboribus, itineribus, periculis, curis subiecerunt, vnicus Ægyptiorum Philosophorum, Sacerdotum, & Regum thesaurus, amor, & cura, cuius causa parentes eius honorant, amant, & in delicijs habent; quæ Hermes ipse, sub hoc ænigmatico loquendi modo, pulchrè alludendo, describit. *Venite*, inquit, *sapientum filij, gaudeamus, & exultemus simul, quia mors consumpta, & filius noster iam regnat in rubro ornamento, & carne indutus reuixit, iam filius noster genitus Rex sumit tincturam ab igne.* Quæcunque itaque de Osiride & Iside, Horo & Typhone dicta sunt, prorsùs Græcorum fabulis parallela sunt, vt rectè Plutarchus ait: *Quæ de Gigantibus & Titanibus apud Græcos cantantur, & Saturni scelera, pythonis certamen cum Apolline, exilia Bacchi, errores Cereris, non absunt ab Osiridis & Isidis euentu, alijsq́; similibus, quæ ab hominibus sunt licentiosè conficta, eadem quoque eorum ratio, quæ in mysticis sacris occultè aguntur, & efferri ad vulgus, aut ab eo videri nefas ducitur.* Vt proinde Osiridis, Isidis, Hori, Typhonis prorsùs consonet cum Græcorum fabulosâ narratione, quam de Ioue, Iunone, Alcmena, Hercule, Amphitrione, & alijs comminiscuntur. Si enim hæc ad nostrum institutum applicemus, Alcmenam seu Isidem nihil aliud esse, quàm metallicam terram, quæ Osiridi seu Amphitrioni nexu iugali coniungitur; Iuppiter amore Alcmenæ captus, dolis ac technis ad hoc paratis, refert certam metalli speciem propriam & peculiarem, quæ Hermeticæ artis industria, Isidi seu Alcmenæ, id est, terræ metallicæ finibus insinuatur & permiscetur, dumque cupitis fruuntur amplexibus, Mercurium seu argentum viuum, quod seruus Philosophorum est, Sosiam ludit, id est, radicalem auri humorem dissoluit; congrediente Ioue cum Alcmena, metallica terra humido copioso metallico prægnans turget, quod leuissimâ distillatione tempore partus stillat in aquam candidissimam, fumosam valde & aëream, quæ Herculis nomine decoratur, ob insignes & potentissimas eius virtutes ac energias. Quid verò aliud indicatur, dum à Iunone gemini serpentes Herculi in cunis adhuc vagienti, occidendi obtruduntur, nisi bini metallici sales, qui Sol & Luna dicuntur, seu frater & soror, qui dictæ aquæ Herculeæ efficacitate conteruntur, occiduntur que, id est, putre-

fiunt

Osiris, Isis, Typhon, & similes in arte Chimica.

Trismegistus.

Plutarchus.

Ægyptiorum & Græcorum Deastrorum parallelismus in arte chimica.

ſtitut ope Iunonis, id eſt, metallicæ artis induſtria? Præterea Iſidem ope Herculis, quem Diodoro teſte, monſtrorum domitorem adhibuit, vnà cum Horo Typhoniam ſerpentiferam, id eſt, hydram Belloniam colubris & capitibus identidem repullaſcentibus formidabilem, in loco paludoſo, ſiue quod idem eſt, face & ferro in Lernea palude oppreſſiſſe, fabuloſà narratione traditur. Quæ quidem ſymbolicè maximum Hermeticæ artis myſterium attingere videntur. Quid hic per Herculem adultum, niſi Mercurium Philoſophorum indicant? qui poſt legitimam eiuſdem præparationem robore inſigni & mirifico ſuffultus, ſemen metallicam crudum adhuc indigeſtumque, quod non incongruè per colubros repullulantibus capitibus formidabiles, infinitis ferè modis enaſcens, & in Lernea palude, hoc eſt, in aqua Chimica arte ſingulari præparata, quæ tanquam palus quædam in rotunda phiala concluditur, venenum ſuum attollit, id eſt, ſemen metallicum, quæ hydra Chimica dicitur, ex aqua enaſcens, varia colorum veluti capitum quorundam fœtura ſeſe exerit. quæ quidem nunquam interimi poteſt, niſi igne continuato & ferro, id eſt, Marte eam exſcindamus, atque hoc pacto varietatem ex Mercurij cruditate emergentem & pullulantem compeſcamus, donec ſpurijs coloribus exutis in vnum rubeum colorem perfectum & vltimum permeantem & ſubſiſtentem reducatur; quæ hydra niſi occidatur, & Typhonia vis exſcindatur, nemo Horum ab interitu conſequare ſe poſſe ſperet, id eſt, nemo in Chimico negotio ad deſideratum ſcopum ſe peruenturum arbitretur. Quæ omnia Haled Arabs in libro de Alchimia confirmat ex mente Hermetis, quem ita loquentem introducit: *Quod naſcitur ex terra metallica nigra, eſt principium artis vniuerſalis: aſſate ergo eam igne, deindè coquite in fimo equino per 7, 14, vel 21 dies, & fiet draco alas ſuas comedens; hunc ponite in vaſe diligentiſſimè clauſo, in igne furni, & nè quicquam exhalet, cauete. Hoc itaque liquefacto, & combuſto, accipite cerebrum eius, & acerrimo terite aceto, vel vrinâ puerorum, donec obſcuretur. Hoc peracto viuat in palude putrefactus, & fuſcæ nubes, quæ in ipſo erant, antequam moreretur in corpore ſuo, reuertentur; reiteratur autem iterum moritur & viuit; in eius autem vita & morte Spiritibus vtimur: ſicuti enim moritur Spiritibus ablatis, ſic reſtitutis viuificatur, & ipſis lætatur; ad hoc autem peruenientes, id quod quæritis, ex rubicundo colore habebitis.* Hæc Haled ex Hermete.

Tradit Philaſtrius Herculem Ægyptium in expeditione Oſiridis in ſyluis ingentis magnitudinis Leonem iugulaſſe, pellemque detractam pro inſigni geſtaſſe; quæ Græcanicæ fabulæ de Leone in Nemæa ſylua ab Hercule interempto conſonant. Quid verò Ægyptij hâc adumbratione indicârint, videamus. In ſylua res geſta contigit, quæ Græcè ὕλη dicitur, & omnium Philoſophorum conſenſu materia prima dicitur, vtpote confuſa, horrida, & innumerabilium ſeminalium rationum miſcellam concluſam poſſidens, id eſt, materia metallica Chimicæ artis ſubiectum, in cuius horrida ſolitudine Leo latet; quem alium non interpretamur, niſi ſalem quendam fixum & permanentem, qui omnia vaſtet, conſumat, & in ſuam poteſtatem redigat. Eſt enim tanti roboris & virtutis, vt aurum,

argen-

Diodorus.

Haled.

Triſmegiſti ſymbolica Alchimia.

Philaſtrius.

Hercules Ægyptius leonem iugulans in ſyluis, quid in Alchimia.

argentum, cæteraque metalla deglutiat, ac optimè digerat: quem Herculea vis superat, detractamque pellem toto vitæ suæ tempore pro insigni reportat. Atque in hoc totius philosophici operis cardo versatur; beatus proinde, cui tantæ ad huiusmodi Leonem domandum vires suppetunt: hæret enim in abditissimis syluæ recessibus, & nunquam in aperto & publico apparet, sed summo studio, diligentiâ, industriâ, & Herculeæ mentis audaciâ inquiritur; estque aqua Mercurialis, seu humidum illa primigenia, seu humidum radicale, semenque omnium metallorum, quod calore suo innato aquam Mercurialem fixat, & coagulat, vnde meritò totius artis clauis, & arcanum arcanorum ab Hermetica Schola nominatur; quam quidem reperire non licet, nisi in intimo metallicæ materiæ centro absconditam. Vnde omnes Philosophi clamant: *Occultum fac manifestum, & habebis quod Mundus tantopere desiderat.* Leo dicitur, quia aquarum omnium fortissima & voracissima est, omniaque metalla quantumuis durissima, mox ac attigerit, in aqueam substantiam deducit. Hunc verò Leonem occidit Hercules, detractamque ipsius pellem pro insigni portat; quo quidem nihil aliud indigitatur, nisi sal quidam qui aquam Mercurialem Leoninâ quâdam virtute præditam, suâ quâ pollet virtute, & facultate fixatiuâ & coagulatiuâ, iugulat; pellemque sanguineâ rubedine tinctam detrahit; quod vnicum confecti operis signum est, videlicet tincturæ rubeæ perpetuò subsistentis ac permanentis, tantopere ab omnibus Philosophis quæsitæ, & tandem obtentæ. Huc

Busiridis Aegyptij Regis historia ad Alchimiā applicata.

pertinere etiam videtur Historia de Busiride Rege Ægypti, qui vt pluuiam nouem annos suspensam impetraret, oraculum consuluit; à quo nunciatum ei fuit, pluuiam secuturam, si hospites immolaret; quæ prorsus congruunt fabulæ Græcanicæ de Diomede Thraciæ Rege, equos suos hospitum carnibus & sanguine pascente, ab Hercule occiso. Quid aliud tùm Busiris, tùm Diomedes nobis refert, nisi Mercurium Philosophorum, crudelis & immanis terræ frigidæ & incultæ dominum agrestis & rudis naturæ? adeo vt cætera metallica corpora in agro metallifero hospitantia, corrosiuâ vi suâ, ac dissoluendi potentia, equorum voracitati rectè comparata, discindat ac laceret. hunc occidit Hercules, id est, peritus in Chimia Magister, qui ex spiritibus Mercurij, qui equis his Busiridis intelliguntur, aquam Mercurialem conficit, quæ vel per ipsum Busiridem, id est, Mercurium equis suis, id est, spiritibus proprijs consumendum tradat. Hoc enim confecto alius resurgit multò priore liberalior, magnificentior, & purpureo quodam paludamento coruscans, quæ est veræ artis tinctura. Tempus me deficeret, si singula tùm à Græcis, tùm ab Ægyptijs de magna arte ænigmaticis huiusmodi verborum velamentis tecta,

Aenigmata varia Chimica.

prodere vellem. Qui enim rectè fabulā de aureis Hesperidū horti pomis, & dracone eorundem custode interfecto, pomisque direptis, interpretatus fuerit, sub ea forè totum Hermeticæ artis mysterium latere deprehendet. Item de aurei velleris acquisitione ab Iasone facta, deque varijs præmissis certaminibus, intelligendum est; quæ omnia modum & rationē in Chimica arte procedendi ostendunt. Non dicam hic de Cer-

na æripede aurea habente cornua in Menelao monte ab Hercule interfecta. Sic & Apri Erymanthei omnia deuastantis ab Hercule capti mythologiam, quæ nihil aliud, quàm Hermeticæ artis arcana sunt, fabulis inuoluta. Quæ omnia cum diffusè tractarint Maierus in libro intitulato, Arcana arcanorum omnium secretissima, vti & in Hercule Piochymico Petrus Ioannes Faber, ad ea Lectorem remitto; neque enim nobis iam ab alijs tradita, sed vti Oedipum decet, incognita, & forsan haud comperta alijs, diuulgare libet. Quare Græcorum fabulis relictis, ad Ægyptiorum artem magnam reuertamur.

Maierus.

Petrus Io: Faber.

CAPVT IV.

De Cruce Hermetica, quam nos passim in hoc Opere Crucem ansatam appellamus, eiusque arcana significatione in opere Hermetico.

Hermes Trismegistus, vti primus literarum siue inuentor, siue inuentarum iam instaurator, ita characterum Hieroglyphicorum institutor, vt quæ in Mundo occultissima latent, mirifico à se excogitato symbolo exprimeret, omnia vnico charactere, quam & Crucem Hermeticam appellant (nos Isiacam, seu ansatam, eò quòd in nullis ferè simulachris Ægyptiacis manu gestatus non spectetur, appellamus) expressit. Quem quidem characterem in tanta veneratione habebant, vt nihil sine eo rectè confici posse existimarent; eratque amuletum potentissimum, & character ad naturæ exemplar mirabili ingenij subtilitate fabricatus, ad viam felicitatis demonstrandam vnicus dux & lumen; cuius virtutem apprimè in suo de vita cœlitùs propaganda libello describit Marsilius Ficinus his verbis. *Antiquitus Ægyptij, quemadmodum in Arabum quodam Collegio legimus, figuram Crucis cunctis anteponebant; quâ corpora per virtutem agunt ad superficiem iam diffusam, prima verò superficies Cruce describitur: sic enim imprimis habet longitudinem atque latitudinem, primaque hæc figura est, & omnium rectissima quàm maximè, & quatuor angulos rectos continet; effectus verò cœlestium maximè per rectitudinem radiorum angulorumque resultant; tunc enim stellæ magnoperè sunt potentes, quando quatuor Cœli tenent angulos, imò cardines, Orientis videlicet, Occidentisque, & medij vtriusque Cœli; sic verò dispositæ radios ita coniiciunt in se inuicem, vt Crucem inde constituant; Crucem ergo Veteres figuram esse dicebant tum stellarum fortitudine factam, tum earundem fortitudinis receptaculum, omniaque Mundi arcana per ipsam significabant.* Verum cùm amplissimè in Obelisco Pamphilio l. 4. de Cruce ansata omnia demonstrauerimus, superuacaneum esse ratus sum ea hoc loco repetere; quare Lectorem eò remittimus; nostrum est, quænam dicta Crux mysteriosa arcana artis magnæ indigitet, hoc loco exponere; quod tunc opportunè fiet, vbi primò totius characteris Hermetici siue Mercurialis structuram ostenderimus.

Crux Hermetica, Isiaca, ansata, & cur ita dicta.

Marsilius Ficinus de cruce ansata.

Crucis Hermeticæ structura.

Sciendum itaque, Hermetem, dum maximam cœlestium corporum connexionem, atque adeo omnia in omnibus quodammodo latere sub ueritate, binam Astronomiam condidisse, cœlestem, & elementarem; illa cœlesti considerabat ordinem, connexionem, proprietates, influxus; ista Elementorum omnia eadem considerabat, sed secundum [illegible] esse in inferiori elementaris mistionis Mundo, quod in cœlo sub analogicâ quâdam comparatione reperitur, contemplabatur. Sunt in Mundo superiori signa Zodiaci, septem Planetæ, cum Genijs suis præsidibus; sunt eadem in inferiori Mundo, vti [illegible] Operis demonstratum est. Hæc itaque cùm considerasset, characterem hieroglyphicum excogitauit, quem à se Hermeticum, Tauticum seu Mercurialem appellauit, in quo vtriusque Astrologiæ arcana, mysticâ quâdam ratione, miroque artificio comprehendit. Et tametsi in hieroglyphicis character hic paulò rudiori Minerua sit exhibitus, suas tamen proportiones absconditas habet, quéis intimæ Mundani spiritus [illegible] exprimerentur. Sed structuram ostendam.

Mundi inferioris cum superiori analogia.

Ducatur in plano quopiam linea recta A B, quam in nouem æquas partes, eo ferè modo, quo Siderei Mundi expansa diuiserunt Ægyptij, distribues. Hoc peracto, tres partes inferiùs ex A sursum vsque in punctum E numerabis, per quod punctum lineam duces D C, lineam A B ad angulos rectos intersecantem; quæ quidem linea vtrinque ex 9. binas partes occupet, quibus fiunt lineæ E D, & E C. Iterum ex puncto E sursum numerabis tres partes ex 9, vsque in I punctum, in quo pones circinum, & intercapedine duarum partium, quales tota linea A B 9 habet, describatur circulus P M N. Hoc etiam peracto, ponatur denuò circinus in B puncto extremo, & intercapedine duarum partium, quales linea A B nouem continet, describatur semicirculus X Y Z: descripto semicirculo, trahatur ex A, altero extremo, linea R G, quatuor partium ex nouem longa, ita vt vtrinque duæ partes existant; positoque circino in punctis S, & T, intercapedine T A, & S A, describantur vtrinque semicirculi R V A, & A H G; & habebis characterem Hermeticum sub debita sibi proportione, & mundanæ symmetriæ corpori vndiquaque consentiente, descriptum. Nihil porrò restat, nisi vt iam mysteria eius pari passu enucleemus; quod quidem per partes præstabimus.

In-

Interpretatio characteris Hermetici.

PRimò itaque Mercurius mundanæ machinæ fabricam altiùs considerans, cùm ex rectis cyclicisque lineis compositam videret, characterem suum simili linearum mistura apparandum duxit, vt monadi megacosmicæ monas hæc hieroglyphica exactâ proportione responderet. Sicuti enim per lineam rectam circulumque prima simplicissimaque rerum omnium in lucem productio repræsentatioque exhibita fuit; ita & in hoc characterismo ἱερογλυφικῷ, ordo & series rerum omnium exhibetur; in quo centrale punctum I terram refert, circa quam tùm Sol, tùm Luna, reliquiq; Planetæ suos cursus conficiunt. Sol quidem Ægyptijs per hieroglyphicum circuli, Luna verò per segmentum eiusdem, vt in figura patet, referebatur: nam vti alibi diximus, Lunam connectebant Soli, non tantùm ob vicinitatem & situm, quem in mundano systemate ad Solem habet, sed & ob præstantiam horum luminarium; quorum Sol instar principij actiui, Luna verò instar principij passiui dum se habent, maris & fœminæ in hac Mundi œconomia officio funguntur, ex quorum congressu influxuque fœcundissimo vniuersa inferioris Mundi natura fouetur & conseruatur. Quod autem Sol & Luna faciunt in Mundo Sidereo, hoc idem præstant in Mundo Elementari seu terrestri Sol & Luna, id est, aurum & argentum. Meritò igitur in characterismo mutuæ copulæ vnione se fouere spectantur. Porrò dum Hermes noster videret, omnes Siderum actiones influxusque non nisi rectâ radiorum diffusione in inferiora dimanare; præterea elementis extra sedes suas dimotis, suos ad easdem reditus, natura duce, per rectas lineas peragere; rectè Soli & Lunæ crucem rectilineam supposuit, vt Elementaris Mundi sidereis radijs animati imprægnatique actiones luculentiùs exprimeret. Sicuti enim ex fluxu puncti linea, ex lineæ fluxu superficies, ex superficiei fluxu corpus; ita in Mundi tam superioris, quàm inferioris œconomia, imò & in Chimico Mundo prorsùs contingit; in quo dum ex stellæ tanquam Physici puncti continuo cursu quasi fluxu elementares in Chimico negotio lineæ producuntur, grauibusque leuia permiscentur, necessariò inde crux emergit, cuius vna linea recta deorsum descendens, grauia & leuia simpliciter exhibet; linea verò lineam perpendicularem rectâ secans, apposite ex grauibus & leuibus mixta corpora designat. Quæ omnia luculenter demonstrant Hermetis sectatores, dum vasi inclusum corpus caloris vi, in quatuor primas naturas, mirâ quâdam ratione iuxta dicta dissoluunt, exactissima in suas lineas factâ separatione; vt tandem inde per earundem linearum periphoras circularis in complemento Solari fiat coniunctio. Porrò per duos semicirculos crucem terminantes, nihil aliud indicasse videtur, nisi Arietem cornibus conspicuum, quem & duo semicirculi exhibent, & est symbolum ignis; quo ostenditur, totam hanc praxin, nisi ignis ministerio fieri non posse. Characterismo itaque in sua elementa resoluto, hanc hieroglyphicam lectionem Hermes indicare voluit: *Sol & Luna vt in sua elementa resoluantur, denariam proportionem deposcunt,*

Crucis seu characteris Hermetici mysteria & interpretatio

☽ Luna
☉ Sol
† Elementa
♈ Ignis.

poscunt, ignis ministerio efficiendam. Crucem autem denarij numeri symbolum esse, tùm in Obelisco Pamphilio, tùm in Arithmetica hieroglyphica sat superque demonstratum fuit. Notandum præterea, Planetarum characteres, vti in Astrologia diximus, primùm ab Hermete adinuentos esse, & ex hoc characterismo Hermetico depromptos: nam qui rem penitiùs introspexerit, videbit, omnes illos dictos Planetarum characteres ex Solis, Lunæ, Elementorum, id est, Crucis, & ex Arietis siue Ammonis cornibus compositos esse; ita ♄ Saturni character constat ex cruce, & vno cornu Arietis; ♃ character Iouis componitur ex cruce & altero cornu Arietis; ☿ Mercurius ex cruce, circulo, & semicirculo, id est, ex ☉ ☽, & Elementari charactere; Martis character ex circulo, linea recta, & figura Arietis sic componitur, vt hîc ♂. Veneris character ex circulo, & cruce, vt hîc patet ♀. Mercurius vti omnium Planetarum nuncius est, ita omnium insignibus honoratur, vt apparet ☿; quo quidem occultè innuitur, in Mercurio omnium metallorum semina latere, cuius spiritus purissimus adeo potens est, vt in purissimam terram Chimicè præparatam quatuor has consimiles sibi & geogamicas naturas ♄ ♃ ☽ ☿ in se conuertat, & in vnum reducat, vt hieroglyphicum demonstrat; Martis verò character ex Solis & Arietis conflatus characteribus, Veneris ex Solis & Elementorum conflatus characteribus, Solarem respiciunt [illegible] opusque [illegible]; in cuius progressu fit tandem conspicuus Mercurius ille alter, prioris quidem vterinus frater, Lunari scilicet Solarique Elementorum completa Magia, videlicet Mercurius Philosophorum celeberrimus; cuius anima non solùm Lunam, Iouem, Mercurium, Venerem, sed & Martem indissolubilibus vinculis ligat & figit, nobisque tandem varia circa metallicam terram reuolutione factâ Solem Philosophorum desideratum exhibet. Vides igitur, quomodo dictus Mercurius primò Saturnum, deinde Iouem, tertiò Lunam actuet, postmodum Martem & Venerem, ac tandem Solem, secundùm gradus quosdam mirificos, septenario numero completo, vt character pulchrè denotat, exhibeat. Verùm hæc omnia postea clariùs in praxi comperientur; vt proinde totum hoc mysterium ex Sole & Luna prodire, luce meridianâ clariùs pateat. Hinc Hermes, vt est apud Haled Arabem suprà citatum, ait: *Sol pater eius, Luna mater eius, & accipit nutrimentum ex terra, radijs Solaribus Lunaribusque fomentata.* Nouimus à vetustissimis Astronomis ad hæc vsque nostra tempora, Lunam in Tauro exaltari, Solem in Ariete. Quàm hæc aptè Astrologiæ inferiori conueniant, characterismus Hermeticus demonstrat hac nota ♉, quæ est Lunæ in Tauro exaltatio, & Solis in Ariete, vti hæc analysis ostendit. Sol enim in Ariete, signo igneo, post varias mutationes suum accipit robur Martium, & veluti in domo sua exaltationem à suo Marte, vti character innuit Martis ♂; ita vt Lunæ & Solis exaltatio illa ex ♄, ♃, ☿, hæc ex ♂ & ♀, mediante Elementorum scientia, suam perfectionem nanciscantur. Modùm verò procedendi ipsa crux indicat. Cum quatuor lineis constet, numerus autem quaternarius expansus sic 1, 2, 3, 4 vt in Arithmetica hieroglyphica docuimus, decem conficit, totius operatio-

Planetarum characteres originem habent ex Cruce Tautica seu Hermetica.

Taurus ♉ Lunæ exaltatio. ☉ † Elementa. Aries ♈ Solis exaltatio. ♉

Denarius numerus sub cruce Hermetica latet.

rationis metam & terminum; cuius medietas est quinarius, numerus videlicet circularis, & radix quadrati 25; sicuti denarij quadratum 100 sunt; quem quoque conficiunt 25 quater multiplicata; quatuor Elementorum agitatio per denarium, operis percirculationem consummatio, totidem dierum curriculo conclusa, 25 & 100 multiplicationem inuenti operis, aptè designat. Centrum verò vnde totum deducitur, est punctum ipsum decussatæ crucis, quod deinde ignis ministerio euolutum, in omnes locorum differentias, veluti in brachio quodam diffundit.

Latet & aliud sub charactere Hermetico mysterium. Si enim inuersus consideretur, primò occurrunt cornua Arietina, quæ vnà cum Cruce constituent characteres ♄ Saturni, ♃ Iouis, ♂ Martis; deinde ascendendo, Crux Veneri ♀, Mercurioq; ☿ inseruit; sequuntur tandem Sol & Luna infimi. Quibus quidem nihil aliud indicare voluerunt, nisi ternarium Hermeticum in monade latentem; ex qua exit primò in separatas, incognitasque quasdam Saturninas, Martiales, Iouiales essentias, vt deinde Sol & Luna, quod intenditur, habeatur. Ex Cruce enim vnum, & ex duobus iterum vnum; in Cruce monas, dyas, trias, decas, quæ omnia quomodo intelligenda sint, & quid in Chimica arte significant, explicemus. Character Hermeticus inuersus.

Nota itaque, omnia in Mundo secundùm archetypum Mundum facta esse; in quo Pater generat Filium, Monas dyadem, ex qua processio Spiritus sancti vnius, dat triadem; trias tamen hæc necessariò tetradem habet implicatam; vt sit Pater abstractiuè consideratus secundùm diuinam suam essentiam; deinde Pater vt relationem dicit ad Filium, postmodum Spiritus Sanctus prout relationem dicit ad vtrumque. Sunt itaque Pater, Pater & Filius, & Spiritus sanctus. Sic Mundus quoque creatus fuit. Habes quatuor Elementa, habes quatuor luminaria, duo superiora, & duo inferiora, duo cœlestia, duo centralia; quibus omnia, quæ creata sunt, comprehenduntur. Non creatur vnum ex vno, hoc enim solius Dei est proprium; hominis est ex duobus vnum producere. Mundus elementaris factus secundùm Archetypum.

In Mundo Elementari duo regna sunt, vegetale & minerale. Hoc per se subsistere potest, etiamsi nullus in Mundo homo esset, arbor, vel herba; illud pariter etiamsi nullum in Mundo metallum esset, aut animal, perstare potest. Hæc duo ex vno, & per vnum creata sunt; tertium verò ex his duobus vitam habet, ijsque præstantiorem essentiam exhibet, tametsi sine illis esse non possit, ijsque dominetur; quia in triade omnis semper virtus consumatur, in dyade verò siue binario multiplicatur. Explico mentem meam. In regno vegetabili materia prima herba vel arbor est, Philosophicè loquendò, quam quidem errare non patitur, vtpote solius naturæ opus. In hoc regno materia secunda semen est, & in hoc herba vel arbor multiplicatur, sitque processus ex monade in dyadem, & hinc in triadem. In regno minerali metallum errare nescit, vtpote sub jus potestatem sola sibi natura reseruauerit; semen tamen habet, quo Opifex ad multiplicationem operatur. Est aqua in centro condita eorum latens, cuius digestiua facultas ignis est a receptaculum siue matrix cum Regnum vegetabile & minerale in Mundo elementari.

aër

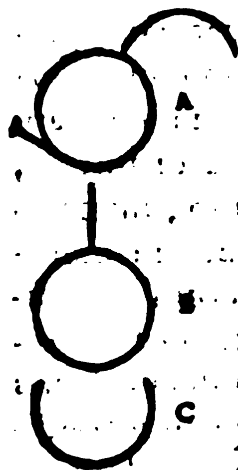
aër est. In quo dum digeritur, soluitur; dum putrescit, dealbatur; vnusque eius est rei vnicuique se in regno suo coniungere, quia subtile est, & nihil aliud nisi aër, qui in aquæ congelatur pinguedine, quod quidem extra regnum suum nulli rei se miscet, neque soluitur, sed congelatur, quo indiget.

Planetæ inferiores & superiores.

Ad meliorem rerum intelligentiam, vt quomodo metalla coerceri ad emittendum, recipiendumque semen, possint, intelligatur, Notandum, eodem prorsus modo & ratione se habere Planetas inferiores, ac superiores siue cœlestes; in quibus vti superiores in inferiores, non contrà influunt, ita inferioribus Planetis vsu venit. Inter Planetas vides Saturnum esse supremum, cui succedunt Iuppiter, & Mars, in medio Sol est, quem sequitur Venus, Mercurius, Luna. Quemadmodum ergo Venus non in Martem, sed contrà Mars in Venerem influit; ita non ex Venere Mars, sed contrà ex Marte Venus fit. Hoc pacto Iuppiter quoque facile conuertitur in Mercurium, qui Iuppiter secundus est à firmamento, Mercurius verò secundus à terra, vt in margine patet, & sic de cœteris. Sol vti medium locum obtinet, ita omnibus se miscet, hâc tamen conditione, vt per inferiores nunquam melior & præstantior reddatur; ita vt semper superiores cum inferioribus maioribus sympathiæ & amicitiæ legibus connectantur; & quantò sunt Soli viciniores, ab eoque æquius dissident, vti sunt Mars & Venus, Iuppiter & Mercurius, Saturnus & Luna, tantò faciliori copulâ coalescunt; hinc nonnulli ex similibus, sine vlla, vt putant, Solis operatione, Martem in Venerem, Iouem in Mercurium, Saturnum in Lunam conuertunt; tametsi nihil in huiusmodi operationibus, si penitiori trutinâ negotium ponderemus, sine Solis omnibus metallis suam naturam administrantis subsidio rectè confici possit. Quam hæc mirificâ ratione ex Hermetico nostro Caduceo eruantur, luculenter patet. Quòd si ♈ Arietis signum duobus constans semicirculis in vnum coniungatur circulum, nascetur Veneris character ♀, qui tamen non attingit magnitudinem characteris Solaris. Quo quidem occultè indicatur duplex Lunæ gradus, siue Luna inexistens viua per Elementorum tractanda ministerium, habens potentiam, vt Solarem repræsentet plenitudinem, suis simul arte connexis semicirculis. Quòd si fiat, non ea quidem ad Solarem gradum peruenisse natura sua censenda est, sed esse factitium opus, neque referre posse magnitudinem Solarem, vtpote suis partibus laxis, fluxis, dissolutis, non solidè in Solarem speciem compactis. Vnde patet ex hoc mysterio, ex charactere ♈ vel ♀, non nobis sperandum esse Solem ☉, cùm & ☽ primò non fuerit in natura ♈; latet tamen sub eo, velut sub diuersis membris, mira quædam sympathia, & magnetica quædam vis, & vnionis affectatio, quâ facilè quodque sibi sympathon attrahat in operis executione; ad quam vasa aptissima requiruntur; quorum formam & figuram ipse hieroglyphicus noster character pulchrè demonstrat, ex cuius symmetria nascuntur sequentes figuræ. Alembicus cir-

1 ♄ 7
2 ♃ 6
3 ♂ 5
4 ☉ 4
5 ♀ 3
6 ☿ 2
7 ☽ 1

Character ♀ oritur ex charactere ♈.

circularis A, Gens vitreus B, quod terreæ scutellæ C, fimo aut cinere repletæ superimponi debet.

Totum hoc artificium alio hierogrammatismo exhibuerunt Veteres Ægyptiorum, estque illud quod sequitur; in quo Scarabæus primam metallicæ artis materiam denotat, totius Mundi inuoluens corpora, ex qua ouum euoluit in cauda conspicuum, in quo dum omnium metallorum semina latent, ea per exaltationem in septem desinunt Planetarum orbes; quorum quinque circuli quinque Planetas minores, Hori verò caput Solem, & segmentum circuli capiti Hori impositum, Lunam, cui includitur Crux genuinū Elementorū symbolum, denotant; tabulam brachijs inclusam tenet, cum voce Ægyptia ΦΥΛΟ, quod amorem, significat. Si itaque hunc characterismum Anatomicorum more in singulas partes resoluamus, producetur hic sensus: *Anima Mundi, seu vita rerum in inferioris Mundi machina latet, in qua ouum conditur, seminalibus rationibus fœcundum, quod in planetarum metallicorum Orbes vim exerens, calore eos animat, & actuat, vt inde Horus rerum, id est, Sol & Luna per Elementorum dissolutionem, purarumque rerum ab impuris separationem emergat; hoc enim peracto, singula singulis amore quodam naturali & sympathico coalescent, estque totius operis complementum.* Vide Lector, quæ de hoc hierogrammatismo varia producimus in Prodromo Copto fol. 263.

Scarabæi hieroglyphicum Chimicam artem denotat.

Verùm cùm hæc omnia obscuriora sint, quàm vt à Tyronibus percipi queant, vtpote diuturno labore in arte exercitatis reseruata; visum fuit hoc loco in gratiam φιλοχύμων ea paulò fusiùs explicare, latentia secreta in lucem euoluere, modum operandi iuxta præscriptas in præcedentibus hieroglyphicas ideas ostendere; vt si cui lubeat periculum facere, clauem, quâ id possit, habeat.

Hermeticus character Chimicæ artis clauis.

Totus Hermeticus character ex omnibus mundanorum corporum Schematis compositus, primò ostendit latere vim quandam in omnibus rebus existentem, quæ ipsis vitam & nutrimentum præbeat; esse tamen ita absconditam, vt nemo, nisi maximo labore, ad genuinam ejus notitiam peruenire possit. Latet enim in intimis rerum naturalium recessibus, centralis abyssi caligine obuoluta; cuius euolutionem si quis nouerit, ille totius naturæ penuarium sibi apertum esse nouerit. Atque hanc vim Mercurialem esse voluit, charactere illo multiplici linearum scriptura turgido significatam; in qua nullum mundanarum rerum discrimen, sed in vnum compacta veluti in chao quodam delitescunt; quem tamen si dissolueris, & in sua membra peritè distribueris, statim Planetarum non superiorum tantùm, sed & inferioris Mundi orbitæ patebunt, elementa-

ria-

riarum qualitatum proportiones elucescent, quam quisque naturam, proprietatem, sympathiam ad aliud habeat, constabit, modus in connexione vnius cum altero, per separationem purorum ab impuris, in vasis appropriatis, mirâ quâdam ratione aperietur, vt tandem iuxta ordinem, quem characterismus euolutus indicat, sagax artifex operando, animam illam vagabundam certis materijs alligans affigensque, id quod in omnibus optimum est, consequatur. Spiritus itaque seu anima rerum per vniuersos entium ordines gradusque diffusa, quæ Hermeticus character continet, nihil aliud est, quàm vis quædam Mercurialis, non quidem vulgaris illius Mercurij soboles, sed in intimo & abditissimo rerum penu recondita, subtilissima, penitissima, omnia peruadens, inhabitans, pura ab impuris separans, rerum omnium fomentum, sal, vita. Quæ omnia ipse Hermes, vti Haled Arabs eius Commentator asserit, hoc pacto describit. cito textum Arabicum.

Haled Arabs.

قال هرمس الدرّاة الموصو في ذات النظر الذي الدائم الموجود وهو في كل شي
وهو في كل بيت موجود فطوبي لمن فهم سرها ووفق عملها وقال ان سر كل شي الما والما
قابل للتربية من الناس في غير ذلك وفي الما سر عظيم ✡ قال مرقوس ما في الدنيا
يباع اكثر منه وهو عند كل احد وكل احد يحتاج اليه يكون عنده ولا يدرك
منه ولا خرجت روحه ✡ قال ابن اميل يزيد بقوله الان الما موجود في كل مكان
في السهول والجبال وعند الغني والفقير والقوي والضعيف وهذا مثل يضرب به جميع
الحكما لحجرهم وهو الما وهو الزوج الرطب ✡

Hermetis sententia de essentia in omni re existente.

Dicit Hermes, quòd in omni re existit essentia viua, perpetua, primordialis; inuenitur & in omni re, & in omni domo; beatus cui contingit intelligere secretum eius, & conuenienter tractare eam. Dixit autem quòd secretum huius rei est aqua, & aqua accipit nutrimentum suum ab hominibus. Dicit etiam Marcunes, omnia quæ in Mundo sunt, pluris venduntur dictâ illâ aquâ; est enim apud vnumquemque, & vnusquisque indiget illâ; est apud illum, nec deserit illum, neque egreditur spiritus eius. Dicit Abn Amil de dicta aqua disserens, quoniam hæc aqua inuenitur in omni loco, in planis, vallibus, montibus, & inuenitur apud diuitem & pauperem, apud robustum & debilem: & hæc est parabola quâ omnes Sapientes respiciunt lapidem suum, & est aqua & spiritus humidus, & Hermes signauit ipsum notis reconditissimis.

CAPVT V.

Quomodo, quæ in characterismo Hermetico continentur, in praxin deduci possunt, & debent.

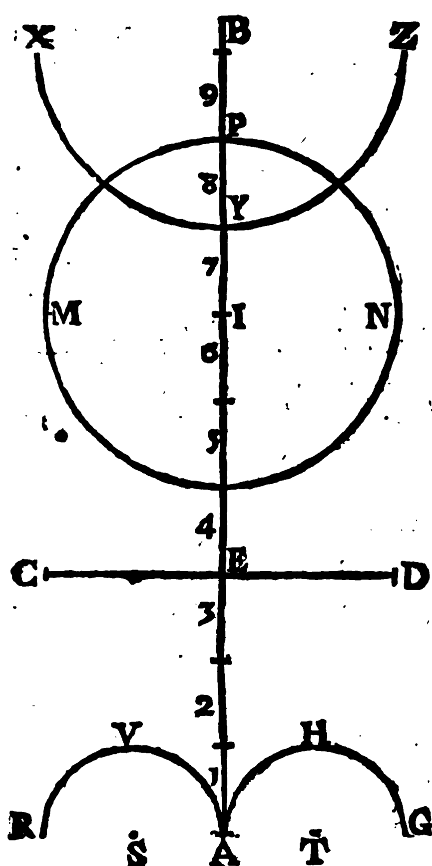
Character Hermeticus praxin Alchimiæ docet.

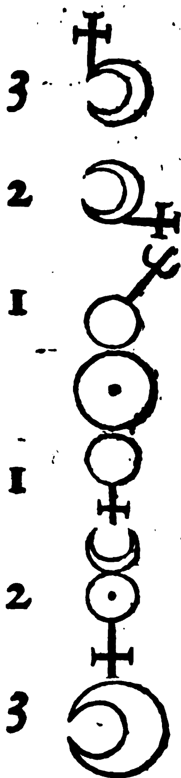
QVænam cæterorum metallorum ad aurum & argentum affinitas, proprietas, natura, quid vnicuique addendum demendumque, vti in Solem vel Lunam degeneret, characterismus Hermeticus pulchrè denotat, arcanâ quâdam cœlestis œconomiæ similitudine, quo ad situm, locum, naturam adumbratus, ex quorum notitia in rectum tramitem deduce-

duceris, metalla singula in Sole & Luna exaltandi, vti iam aperiemus.

Notandum absque Martis & Veneris spiritibus & animabus neque Solem, neque Lunam exaltari posse; quòd ex charactere Hermetico mirificâ quâdam analogiâ indigitatur; siquidem duos hosce Planetas, Solem & Lunam, suas exaltationes & dignitates tunc primùm acquirere, vbi in domicilijs Martis & Veneris, id est, in Ariete & Tauro constiterint, Astrologia docet; quod sanè pulchrè per characterem suum expressit Hermes, in quo expressè vides, characteres ♂ & ♀ suam sibi figuram à Solis charactere mutuare, sicuti suos à Luna characteres sumunt Saturnus ♄, & Iuppiter ♃, vti suprà demonstratum est. Quo quidem appositè indicatur, quòd vti Mars & Venus de natura sunt Solis, ita Saturnus & Iuppiter de natura Lunæ sunt; ac proinde vti hi Lunæ sympathi & congenij, ita illi Soli, mirâ quâdam ratione, occultis amicitiæ legibus iunguntur. Hinc character Martis ♂, circulo Solem, binis verò semicirculis characterem cornuum Arietis ♈ notat, id est, Solis in Ariete, seu domicilio Martis exaltationem. Venerem verò in Tauro, id est, in domicilio suo exaltari, character ☿ sat demonstrat; in hoc enim si crucem tollis, restat character ♉. Per quam quidem exaltationem Hermes nihil aliud indigitare voluit, nisi Solem & Lunam in hac terrestri regione seu globo, suas exaltationes & dignitates à terrestribus planetis ♂ & ♀, duce Astrologia cœlesti, accipere.

Solis & Lunæ exaltatio in domibus Martis & Veneris.

Saturnus enim iuxta Ægyptiorum systema commune, primum locum occupat, Iuppiter secundum, Mars tertium, Sol quartum, Venus quintum, Mercurius sextum, Luna septimum. Si iam Planetæ hoc ordine ponantur, certè vel ex ipsa dispositione patebit Martem & Venerem auri, Saturnum & Iouem argenti naturam proximè participare. Si Saturnus & Luna, Iuppiter & Mercurius, Mars & Venus coniungantur, tunc patebit semper duos vnam habere naturam & proprietatem, & ab auro tanquam omnium Rege & centro in medio consistente summam suam accipere virtutem. Astipulatur hisce meliorum Chimicorum consensus, dum Mercurium & sulphur Philosophorum, qui aurum cibant, sanguinem præbent & sollicitant, ex tinctura Martis & Veneris sumi & præparari debere asserunt; siquidem tinctura auri in nullo magis superflua, quàm in Marte & Venere, veluti in viro & fœmina, inuenitur. Est enim Venus per suum cœleste sulphur, splendore cœlesti amicta, atque tinctura quidem, quam Venus assequitur, & eadem in Marte reperitur, adeoque efficacior, præstantior, & maior; Mars enim vir est, Venus fœmina. In hac inuenitur sulphur ardens, & aliud sulphur

Systema septem planetarum commune Alchimiam docet.

Auri tinctura

Fff non

non ardens; vnum album, alterum rubrum, in generationis operatricis executione; rubrum sulphur est incombustibile, & verè [illegible] paratur, estque sulphur cum auro radicaliter consertum & inuentum. Verùm audiamus de hoc suprà citatum Haledum Arabem Hermetis Commentatorem, qui inter multa paucis tandem sic concludit. Arabicum textum lege apud ipsum, hìc Latinam subiicio interpretationem: *Hic aperiam tibi secretum, quòd nempe aurum, cuprum, & ferrum in se contineant vnum sulphur, tincturam vnam, & materiam tingentem vnam, quæ materia spiritus est, vapor & fumus, de quibus suprà locuti sumus, qui omnium corporum penetratiuus est. Si itaque illum accipis, & per spiritum curas qui in sale Martis inuenitur, & misces cum eo spiritu Mercurium secundùm nostrum pondus, fæcibus priùs ritè purgatum, & ab omni corrosione violenta liberum solutumque; scias tunc te medicinam habere, cui nulla in Mundo potest comparari. Si verò illa cum Sole fermentetur, tunc ingressus patebit ad conficiendam omnium metallorum transmutationem.* Est & hoc mirum, quòd cùm in terrestri Luna tria desint, nempe pondus, fixatio, & gradatio, illa tria re ipsa recompensare reliqui planetæ voluerint. Primus itaque defectus est pondus, & hoc quidem illi reddere potest Saturnus Soli in pondere proximus, vtpote Sol leprosus à Chimicis dictus. Secundus defectus est fixatio; nam Luna propter Mercurialem adhuc in ea residentem humiditatem, sulphuream que nigredinem, in impura nigredine nondum decocta est; hinc Mars, vtpote Soli calore proximus, feruore suo dictam Lunæ humiditatem, vt in nobiliorem naturæ gradum exaltetur, facilè digerit. Tertius defectus est gradatio, quam Venus perpetua Solis comes, & Lunæ colore proxima, facilè restituit. Quæ omnia secretiores Philosophi non incongruè innuerunt, dum dixerunt: *Venerem solue, solutam congela, congelatam proyce supra Lunam fusam, & exaltabitur in colorem & honorem verissimi & lucidissimi Solis.* Quod quidem iuxta characteris nostri interpretationem sic intelligendum est. Venus est exaltatio Lunæ ad gradum Solis; calcina itaque Venerem, exubera, sublima, solue, solutionem coniunge Lunæ solutæ; hanc congela, & habebis exaltationem Solis. Huius tinctura & pondus Marti (facilè enim in se transmutantur) ascribitur, qui, si in Saturnum transmutatur, Saturnus Philosophorum dicitur, sub hisce enim duobus fixatio perfecta inclusa latet. Si enim phlegmaticam Lunæ constitutionem, per calidum Veneris sanguinem exsicces, illiusque nigredinem per Martis salem corrigas; tum Martis animositas & Lunæ constantia, & Veneris pulchritudo in mixtura & concordantia perfectè consonabunt. Quamnam verò hæc tria corpora proportionem habeant, quam commixtionis portionem exquirant, ex characterismo Hermetis constat. Cùm enim tribus defectibus Luna obnoxia sit, primò consideranda sunt qualitates & natura, & quinam illorum defectuum maximus sit, & quid primò conueniat, hoc est, digestio, & quid vltimò, hoc est, tinctura; & deinde quantum hos in pondere excedat Saturnus; præterea Astronomicè situs & proximatio ad Solem attendenda, vt suprà docuimus. Si iam Lunam in Solem tibi transmutandi animus sit, neces-

Haled. Arabs.

Secretum Chimicum ex Haled.

Lunæ terrestris pondus, fixatio, & gradatio à reliquis planetis supplentur.

Axioma Chimicum, eiusque interpretatio.

Character Hermeticus docet quomodo terrestris Lunæ defectus tres supplendi.

se

se est, vt ex Marte & Venere subtilissimi tingentes spiritus extrahantur, & cum auro fermententur; & si Luna debeat fieri Sol, priùs duo illi Planetæ, Mercurius & Venus, qui inter Solem & Lunam consistunt, separentur; tunc abit cum Venere nigredo, & cum Mercurio humiditas euaporans, ad quod requiruntur sales, aquæ fortes, & vegetabilia; per hæc enim purgantur corpora, spiritalemque induunt substantiam. Vides igitur, quanta sub charactere hoc hieroglyphico arcana celauerit Hermes? Sed vt ad veritatem dictorum propiùs accedamus, praxin Ægyptijs vsitatam ex Arabum relatione subnectamus. Ægyptiorum praxis in Chimico negotio.

Sciendum itaque, totius artis clauem consistere in dissolutione materiæ metallicæ in sua Elementa per ignem, & putrefactionem; corpus enim non putrefactum nullam producit formam; ministerio autem ignis putrefactum iam distillando resoluitur. Septem itaque Planetæ metallici, primo in quatuor disparatas naturas resolui debent, id est, in calcem, in salem, in aquam, & in oleum, qui est Mercurius Philosophorum, totius operationis finis. Quæ omnia in charactere nostro Hermetico aptè exhibentur per Crucem, in qua infima linea terrestrem substantiam metallicam siue calcem, laterales lineæ salem & aquam, superior denique igneam substantiam siue oleum, quæ ex præsupposita materia educi debent, pulchrè referunt. Scias itaque, dicta septem metallica corpora, quæ in characterismo Hermetico ostenduntur, primò in calcem reduci posse, deinde ex calce fieri salem, post ex sale aquam, ex aqua demum Mercurium Philosophicum, & est cuiusuis metalli resoluti anima, potentiam habens simile sibi in optimum transmutandi. Character Hermeticus docet dissolutionem materiæ metallicæ in sua elementa.

Principium itaque operis est calcinatio metallorum, vt ex præparatione calcis deinde extrahatur sal, quem Arabes salem amarum, siue acetum vocant; neque aliud in opere attendendum, nisi salium extractio; hi enim sales continent in se animam metallorum transformatricem, quâ omnia metalla, solâ naturæ operatione, transmutantur in nobiliora & nobiliora metalla; habet enim virtutem penetratiuam, ob summam suam subtilitatem & acrimoniam. Sciendum tamen, Solem & Lunam habere solummodò virtutem & potentiam fixandi sales cœterorum metallorum imperfectorum, potissimùm eorum, qui calcem producunt similem calci Solis, id est, citrinum; eorum verò sales, quæ album calcem producunt, similem calci Lunæ, vt in sequentibus dicetur. Calcinatio principium operis Chimici.

Quænam verò ex metallis imperfectis sympatha sint Soli, quæ Lunæ, Characterismus Hermeticus pulchrè ostendit, vt suprà docuimus. Sunt enim, ♄ Saturnus seu plumbum, ♀ Venus seu cuprum, & ♂ Mars seu ferrum: Lunæ verò sympatha sunt ♃ Iuppiter seu stannum, & ☿ Mercurius; vti enim illi Planetæ calcem citrinam, ita hi calcem candidam producunt; quorum vterque in salem, deinde aquam, & tandem in oleum ductus, vim transmutandi in Lunam acquirit. His præmonitis nil restat, nisi vt calcinationem singulorum Planetarum metallicorum paucis quoque ostendamus, quæ ex Hermetis operibus ab Haled Arabicè relatis decerpsimus. Nec quisquam putet, ijs me fidem habere, cùm Character Hermeticus docet quæ Soli & Lunæ sint sympathi. Calcinatio singulorum planetarum metallicorum

non ea experimento didicerim, sed vt Oedipum decet, ea tantùm, vti omnia cœtera huius farinæ, exponere voluisse, ab omni veritate aut falsitate abstrahendo.

Calcinatio Solis.

Sol primò in subtiles laminas extensus, & ab omni sorditie mundatus, ope Antimonij calcinetur in fornace reuerberationis in vase aperto per sex continuos dies; in calcem verò reductus lauabitur aquâ pluuiali (vel etiam, quod meliùs, rore Maiali) distillabitur, quantò sæpiùs, tantò meliùs; hanc calci mistam, atque vasi vitreo impositam coques supra cineres calidos vnius diei naturalis spacio, vsque dum calx totam aquam imbiberit consumpseritque; deinde hanc calcem furno reuerberationis impositam denuo per vnius diei naturalis spacium calcinato, ablutione pariter, vti priùs, iterata; & hanc operationem decies aut duodecies repetes, donec perfectionem suam nanciscatur; cuius signum erit calx purissima, aurea prorsùs, clara & fulgens; vnde & cerussa Solis dicitur. Secundus Planeta sympathus Soli Venus ♀ est, scilicet cuprum, & calcinatur in furno reuerberationis, vel fornace vitraria per decem dies, quod ✠ circulo annexa, denarij symbolum, clarè ostendit; & procedendum vt suprà, recalcinando illam toties, donec tincturam sanguinis ad instar rubram acquisiuerit, & dicitur cerussa Veneris. Tertius Planeta Soli sympathus est ♂ Mars, id est, ferrum, quod per decem dies calcinabis, & recalcinabis in dicta fornace, lauabisque toties, donec tincturam ruberrimam calx nacta fuerit. Quartus Planeta Soli sympathus ♄ Saturnus est, quem eodem prorsùs modo, quo suprà dictum est, in suam cerussam traduces. Luna verò, & cœteri planetæ ei sympathi sic calcinantur. Luna in vase clauso ponenda est, decem dierum curriculo, & procedendum in ablutione, vti suprà in calcinatione Solis dictum est, & habebis cerussam Lunæ clarissimam & nitentem, declinantem aliquantulum ad cæruleum. In calcinando ♃ Ioue Lunæ sympatho pari passu in omnibus procedes; & habebis cerussam ♃ Iouis. Calcinatio verò Mercurij ☿ sympathi Lunæ, cùm fugacis naturæ sit, paulò aliter se habet; ita autem procedes. Dissoluetur Mercurius primò in aqua forti cum duabus partibus aluminis, & vna salis petræ; quo dissoluto infundes super eum aquam fontanam pauxillùm tepidam, intra quam parum salis communis insperges, & statim Mercurius fundum petet sub specie calcis candidæ; quo facto, aquam ex vase eximes, & calcem perlues vt suprà, & habebis intentum.

Calcinatio Veneris.

Calcinatio Martis.

Calcinatio Saturni.

Calcinatio Lunæ & cœterorum planetarum.

Sal quomodo extrahatur è singulorum planetarum metallicorum calce.

Obtenta calce septem metallorum, ex singulorum calce salem extrahes hâc industriâ. Accipe calcem cuiuscunque Planetæ volueris, quam vasi inclusam superaffuso aceto optimo ter vel quater distillato suprà cineres calidos impones; & vbi aliquantulum incaluerit acetum cum calce, deposito vase, mixtum frigefieri vsque ad optimum sedimentum, sines; deinde summâ industriâ aquam, nè calci misceatur, abstrahes, impositamque alembico distillabis in cineribus calidis, igne lento, habebisque acetum; & cum videris congelationis inceptæ præludia, abstracto alembico frigefieri sinas, & constringetur in salem pulcherrimum & lucentissimum,

ſimum, mirificâ vi ad penetrandum præditum; hunc conſeruabis in vſum. Finis huius ſalis eſt, transmutare naturas metallorum imperfectorum combuſtibiles & defectuoſas, in perfectas, vti eſt Sol & Luna, iuxta ſympathiam, quam ſingula vel ad Solem, vel ad Lunam habent. Sal Saturni dicitur Salnitrũ coloris lucentiſſimi. Sal Martis dicitur Sal Coe, coloris ſanguinei. Sal Veneris dicitur Sal Alkali, coloris viridis & lucentis. Sal Solis eſt coloris citrini inſtar ſuccini. Atque hi ſales ſympathici ſunt ad Solem, id eſt, transmutant metalla, ex quibus extracta ſunt, in Solem. Sal Mercurij dicitur etiam Sal Ammoniacus, & Soli & Lunæ confert. Sal Iouis ſiue Sal Talci ſympathus Lunæ eſt. Atque hi ſunt ſeptem Sales principales, in quibus latet aqua illa vitæ tantopere æſtimata, & Mercurius Philoſophorum, vnica ad operis conſummationem clauis. De quibus ſic Hermes apud Haled: *Sal ſingulorum planetarum metallicorum.*

Haled Arabs.

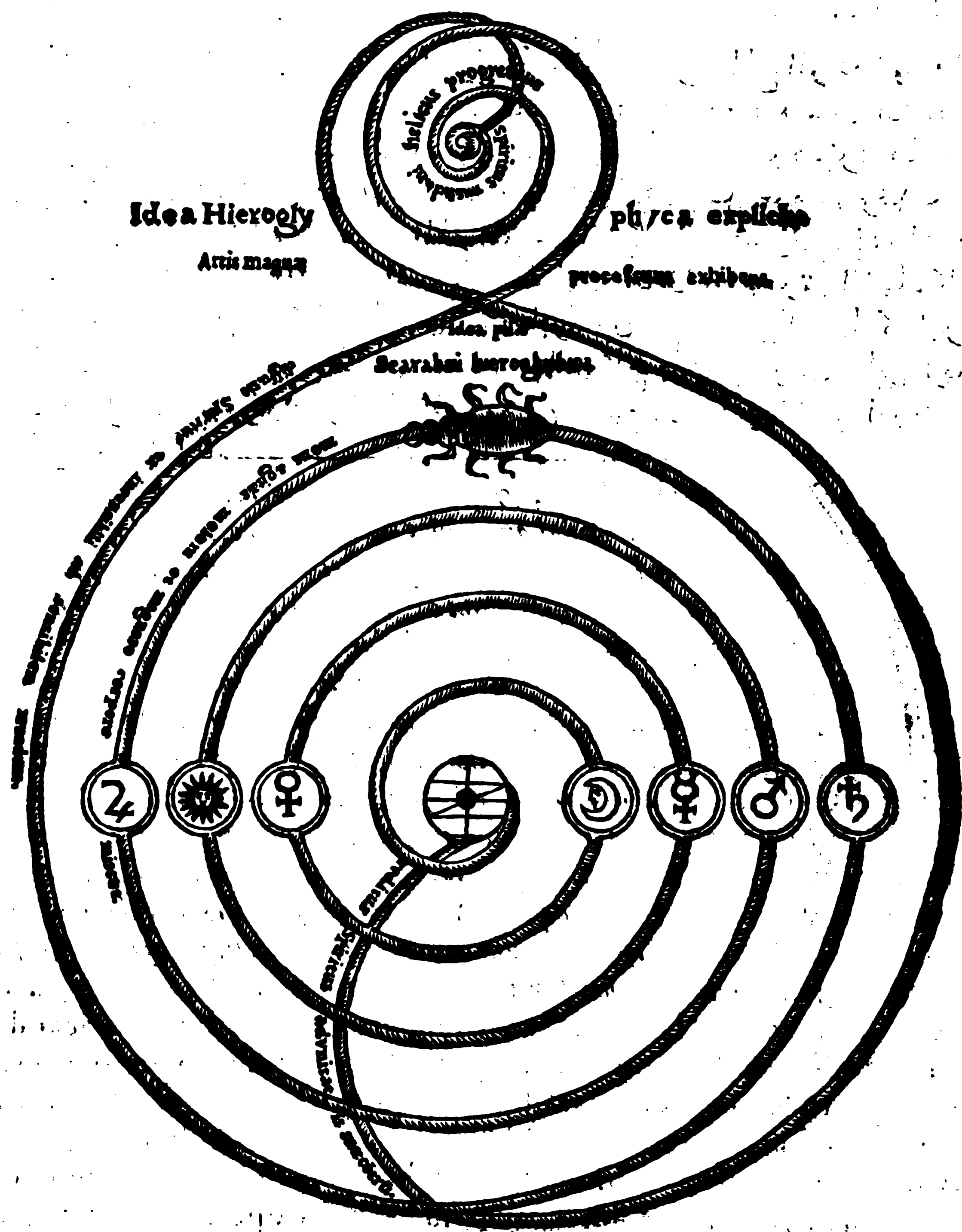
قال هرمس خذ الكبريت والدخان والبخار والزيبق وهو الملح المر فخذه وقطره بالين نار تقدرون عليه من نار فحم فقطره كما تعلم برفق وتعاهده حتى اذا انقطع القطر ولم يقطر شيا ودعه يبرد مكانه ورد الما عليه ثانيه وتقطره وترد ماه ثالثه وقطره يقطر لك منه خل ولا يبقي فيه نداوه ولا نزعها وهذا خل هرمس وخل جميع الحكما وفي هذا القول اشارة الى ما في الملح المر من الاركان الاربعه والى كونه بالتدبير المذكور خلا مقطرا وهو الما الحلال المسمي بما الحياه ✿ انه هذا الما يحرق الاجاد كالنار ويحفظها من الاحتراق كالما ويغسلها كالصابون من الاوساخ ويكلسها كالكبريت ويحللها كالزيبق بعد الانعام وهذا الما نار جامد ثلج بارد وكبريت محلول زيبق معقود كالدرة البيضا وهذا سر الحياه السريه في جميع الاشيا ولذا يحيي الارض بعد موتها ويسمي بما الحيــــــــــــاه ✿

Dixit Hermes, accipe ſulphur, & fumum, & vaporem, & argentum viuum, illud videlicet quod dicitur Sal amarum, & Philoſophorum Mercurius eſt; hunc accipiunt & diſtillant in igne lento, fortificantes eum paulatim igne carbonum, & diſtillant iuxta artem ſenſim, eum eo vſque dirigendo, donec conſumptâ aquâ nihil aliud fluat; deinde totum frigeſieri ſines in loco ſuo, & affundatur aqua ſecundò, & diſtillabis eum, & diſtillabitur tibi acetum defæcatiſſimum, & hoc eſt acetum Hermeticum, & acetum omnium Philoſophorum, & in hoc habes totum id, quod eſt in ſale amaro ex quatuor elementis, & ſuper eſſentiam eius in magiſterio memorato aceti diſtillati, & eſt aqua laudabilis, & dicitur aqua vitæ; quoniam hæc aqua comburit omnia ſicut ignis, & conſeruat ea à combuſtione ſicut aqua, & lauat ea ſicut ſapo ab immunditia, & calcinat ea ſicut ſulphur, & diſſoluit ea ſicut Mercurius, & hæc aqua eſt ignis congelatus, nix frigida, & ſulphur diſſolutum, & argentum viuum fixum inſtar Vnionis candidi, & hoc eſt ſecretum vitæ, & inuenitur in omnibus rebus, hâc viuit terra poſt mortem ſuam, & dicitur aqua vitæ. Quæ appoſitè ſanè ſuperiori hieroglyphico Scarabæoformi exponuntur; in quo Scarabæus materiam primam ſeptem metallorum ſpiritu Mundano agitatâ ſignificat, appetitum habet ad omnes formas; in eo diuerſitas colorum, id eſt, aureus, viridis, ruber, albus, niger, cæruleus, candidus (hos enim omnes colores in corpore ſuo exhibet Heliocantharus) diuerſos colores, quos in proceſſu operis Chimici ſpectamus,

Hermetis ſententia de aqua vitæ.

Scarabæi hieroglyphicum docet ſecretum aquæ vitæ.

mus, designat; cuius cauda in ouum terminans semen quoddam in intimo oui mundani recessu latere indicat, quod eo modo animandum est, quo Scarabæus pilulam stercorariam inducto semine actuat; hoc enim caloris vi dispositum, euolutumque è spiris suis helicibus, singulis planetarijs circulis, siue quinque metallis imperfectioribus, quæ per quinque circulos notantur, communicatur; ex quo dicti Planetæ formam suæ essentiæ suscipientes, vlterioremque perfectionem appetentes, tandem in Solem, quod Hori caput indicat, & Lunam, cuius index est ipsa Lunæ figura capiti imposita, degenerant; per elementarem dissolutionem, purorumque ab impuris, siue heterogeneorum ab homogeneis separationem, siue per spagyricam artem, quam pulchrè, vti suprà dictum est, Crux Lunæ inclusa indicat. Hæc tandem omnia finem suum consequun-

tur

tur per Venerem, siue naturalem inclinationem appetitumque, quo vltrò vnumquodque sibi simile appetit, idque ad nobiliorem formam adipiscendam sollicitat. Quæ quidem Hermetici oui euolutio & inuolutio pulchrè per Scarabæi operationem hieroglyphicè exponitur, vt ex figura præcedenti apparet. Sed de latente mirâ quâdam in hoc schemate superioris cum inferiori Mundo analogiâ vide fusè actum in Obel. Pamphi. fol. 341. Fit autem totius magisterij consumatio ope aceti suprà memorati Philosophorum. Nam vt rectè Artephius dicit, est hæc aqua amicabilis, & metallis placabilis, dealbans Solem, & reducit corpus perfectum, quod est de sua natura in suam primam materiam, id est, in sulphur & argentum viuum albi coloris, & plusquam speculum splendentis; corpus volatile reddit; id est, vbi corpus in hoc aceto dissolutum fuerit, ascendit superficiem aquæ. Ita autem operatur institutione Mercurij, Haled, & Artephius, quisquis ille fuerit mille annorum μακρόβιος, qui solius elixiris sui vsu vitam protraxisse, hoc loco imperitè fingitur. Fiat primò acetum Saturninum antimoniale, vti suprà dictum fuit, (sine hoc enim nihil in Chimico opere rectè confici potest) cum sale Ammoniaco, intra quod aurum crudum foliatum vel in subtiles laminas distentum, vel priùs calcinatum, vti diximus suprà, impones in vitreo vase lato & alto, pro multitudine materiæ capaci, quod calore temperato foueatur; & videbis breui tempore eleuari quasi liquorem olei desuper natantem in modum pelliculæ, quod identidem colligendum, donec nihil supersit, humiditatemq; aceti superfluam euaporare sines, & remanebit in fundo quinta essentia auri, in modum olei candidi incombustibilis, quod est elixir Philosophorum.

Artephius.

Elixir Philosophorum ex Haled & Artephio.

Finis itaque huius aquæ Mercurialis, siue aceti Philosophorum, est dealbare aurum sublimatum, & in primam suam materiam reducere, id est, in sulphur album incombustibile, & in argentum viuum fixum; hac enim humidum terminatum, id est, aurum per reiterationem liquefactionis in aqua nostra dissolutiua conuertitur & reducitur in sulphur & argentum viuum fixum, & sic corpus perfectum Solis accipit vitam in tali aqua, viuificatur, inspiratur, crescit, & multiplicatur in sua specie, sicuti cœteræ. Acetum enim hoc mistum Soli & Lunæ, illis adhæret, corporaque ab ipso accipiunt albedinis splendentis tincturam. Qui itaque sciuerit conuertere corpus in argentum album medicinale, is nullo negotio deinde per illud omnia metalla imperfecta in optimum argentum conuertet, augmentando in eo suum calorem natiuum, pondus, substantiam, & tincturam; mox enim ac senserit calorem sibi inclusum, si in ea fuerit corpus perfectum Solis & Lunæ, illud findet, & in substantiam albam similem ipsi cum argento coloris, ponderis & tincturæ liquefaciet. Nam vt rectè Haled:

Aquæ Mercurialis seu aceti Philosophorum finis.

والما الذي هو الروح والنفس الشمس والقمر والما المحلول نار في ضد الطبع
نار رطب وخل لطيف ☼

Haled.

Est enim spiritus & anima Solis & Lunæ, oleum & aqua dissoluens ignem, ignis humidus, acetum subtilissimũ. Est igitur vnicum medium aptum & naturale,

tale, quo corpora perfecta Solis & Lunæ mirificâ quâdam metamorphosi sub conseruatione suæ speciei, & absque vlla destructione, nisi ad nouam nobiliorem & meliorem formam, resoluuntur; vt resolutione factâ tandem cum ipsis congeletur, fixetur, & in terram albam constringatur. Est & hoc mirabile, quòd simul ac soluitur hæc aqua, eodem tempore quoque congeletur; neque enim vnum soluitur, quin congeletur & alterum. Cùm videris itaque aquam seipsam congelare cum corporibus in ipsa solutis, scias te recto ad operis complementum tramite procedere.

Aquæ viuæ simul ac soluitur, congelatur.

Et quoniam impossibile est, vt dura & sicca corpora sine dissolutione intimè penetrari & tingi possint, hinc aqua nostra hanc à natura dotem nacta est, vt destruat, mutet, conuertatque corpora & metallicas formas in substantiam humidam, mollem, fluidam, vt sic intimè & medullitùs perfectâ tincturâ imbui possit. Hinc aurum non tingitur, nisi spiritus eius per hanc aquam nostram ex centro eius extractus, in spiritualem quasi substantiam reducatur, quam & Sapientes fumum album, spiritum, & animam vocant. Quæ omnia per superioris hieroglyphici Scarabæo-formis anatomiam significata, pulchrè demonstrantur. Est enim impossibile, vt quod intenditur, nascatur ex spiritu Mundi, nisi Horus & Isis, id est, Sol & Luna à corpore terreo, varijsque imperfectionibus obnoxio, per Elementorum separationem separentur, & in ouum condantur, & sic tandem amico attractu actuata in vitellum & albuginem condensentur, quod vltimum est operis complementum.

Aquæ viuæ effectus.

Aqua viua ex auro & argento soluto oleum facit incombustibile.

Præterea aqua mox vt aurum soluerit & argentum, facit oleum incombustibile, quod alijs metallis imperfectis commixtum illa eleuat, & ad id, ex quo educta sunt, perducit; conuertit enim ea in naturam salis fusibilis, quem Arabes الملح البروت *Sal Albroth* vocant; estque sal nobilissimum, fixum, subtile, penetrans, omnes interiores corporum medullas permeans, Elixir completum, سر الاسرار id est, *secretum secretorum maximum*. Hinc dicitur ab Haled:

Haled.

كل من يعرف الملح الشمسي والقمري وتولده ويعرف ليخلطة مع الجساد مذكورين هو يعرف السر الاسرار ☼

Quicunque nouerit salem Solis & Lunæ, & generationem eius, & nouerit rationem eum cum cæteris imperfectis corporibus & amicis seu sympathis commiscendi; is certè nouerit mysteriorum omnium maximum. Atque huc alludere videtur illa inscriptio Copticis characteribus insculpta in quodam saxo propè Memphim, quemadmodum Michaël Schatta Coptita Memphitanus, olim meus in Ægyptiacis & Arabicis Amanuensis, scribit:

Coptica inscriptio.

ⲟⲩⲣⲁⲛⲟ ⲁ̀ⲛⲱ ✠ ⲟⲩⲣⲁ̀ⲛⲟ ⲕⲁ̀ⲧⲱ ✠ ⲁⲥⲧⲣⲁ ⲁ̀ⲛⲱ ✠ ⲁ̀ⲥⲧⲣⲁ ⲕⲁ̀ⲧⲱ ✠
ⲡⲁ̀ⲛⲟ ⲁⲛⲱ ✠ ⲡⲁⲛ ⲧⲟⲩⲧⲟ ⲕⲁ̀ⲧⲱ ⲧⲁⲩⲧⲁ̀ ⲗⲁⲃⲉ ✠ ⲕⲉ ⲉⲩⲧⲩⲭⲉ ✠

Hoc est: *Cœlum sursum, cœlum deorsum: astra sursum, astra deorsum; quod sursum, omne id deorsum. hæc cape & prosperare.* Quo quidem ad Hermetis tabulam Smaragdinam alludere videtur, vt inferiùs patebit. Quæ enim inferiùs sunt, sunt superiora, & contrà: quod per separationem, diuisionem, sublimationemque in altum eleuatur, cœlum dicitur;

Superiora in inferioribus, & inferiora in superioribus.

astrum-

astrumque minerale; relinquit enim id quod fuit, & permanet quod est, in nobiliorem tamen naturam mutatur; post horum enim corporũ putrefactionem & dissolutionem, corpora se in altum eleuant, ad vsque aquæ dissoluentis superficiem, in colorem albedinis cœlestis & astralis, quæ quidem albedo vita est, suo modo loquendi, in vita albedinis anima Mercurialis nutu naturæ spiritibus Solis & Lunæ infunditur, quâ separatur subtile à spisso, & impurum ab impuro, homogeneum ab heterogeneo, exutaque terrestrium fœcium contagione cœlestem quandam indolem acquirit. Atque hic est Mercurius ille Philosophorum, de quo suprà, minimè vti vulgus putat, vulgare illud argentum viuum; in eius tamen, vt in cæterorum metallorum Solis & Lunæ, intimo recessu repositum. Ex quibus quidem tribus, non alijs, Mercurio, Luna, Sole, veluti ex triade quadam mystica, lapis, vt vocant, Philosophorum conficitur, cuius corpus est terra Solaris fixa, subtilissima, per virtutem aquæ nostræ eleuata; anima eius est tinctura Solis & Lunæ; spiritus verò est virtus mineralis amborum & aquæ, quæ defert tincturam seu animam supra corpora, & ex corporibus. Vti ergo spiritus penetrans corpus figit, ita anima copulat, tingit, & dealbat, & sine his tribus omnis in Chimico negotio labor frustraneus est. Solue ergo corpora in aqua nostra supradicta, & digere ea calore temperato, quousque tota tinctura per aquam in colorem album, siue oleum album egrediatur: hæc eadem corpora pone vnà cum aqua nostra, in Hermetico vase Hermeticè sigillato, super ignem lentum, eaque digere vsque dum in oleum resoluantur; quod lentissimâ stillatione longo tempore, quod quæris, tandem suppetit. Sit autem, vt dixi, ignis lenis, & continuus, donec in aquam viscosam soluantur, & tota egrediatur tinctura in colore nigredinis primùm, quod est signum veræ solutionis. Continua deniq; decoctionem quousque fiat aqua permanens alba; in suo enim balneo nitorem & claritatem acquiret Mercurio vulgari similem, super aquæ primæ superficiem exaltata. Cùm itaque videris corpora soluta in aquam viscosam, signum id tibi sit, corpora iam in vaporem conuersa, & animas te habere à corporibus mortuis separatas, & in spirituum Chorum sublimatione deuectas, ibique corpus compositum ex mare & fœmina, id est, ex Sole & Luna; & ex illa subtilissima natura purgata per sublimationem vitam accipit vegetabilem & multiplicatiuam suiipsius. Atque ex hoc patet, quare character noster Hermeticus hieroglyphicus suprà expositus maximè hanc triunitatem Solari-Lunari-Mercurialem exprimat; cœterisq; planetis sub ijsdem non nisi per accidens constitutis.

Mercurius Philosophorũ.

Lapis philosophorum.

Vidimus hucusque anatomiam mysticam, modumque præparandi acetum illud Hermeticum, aquam seu salem Philosophicum, per quatuor Elementorum metamorphosin, omnia per characterem Hermeticum symbolicè expressa; iam quid per Arietis cornua Cruci affixa indicauerint, exponamus. Persæpe, ni fallor, in hoc Opere demonstratum fuit, Ægyptios per Hammonem κριόμορφον siue Arietiformem calido-humida in natura rerum, & consequenter Numen totius fœcunditatis expressisse,

Arietis cornua Hermeticæ Cruci affixa significat duplicem ignem, elementarem, & mineralem.

cùm generatio rerum non nisi in calore & humore essentialiter existat. Aptè itaque per cornua duplicem ignem expresserunt, vnum physicum, alterum virtualem. Prior est Elementaris, sed cum certa intensionis proportione, cuiusmodi est lampadis, ad id singulari industriâ & ingenio constructæ; neque vlla maior se difficultas in toto artis magnæ magisterio exhibet, quàm in aptè proportionando hoc igne, & præcisissimâ quâdam proportione temperando, vt effectum tandem speratum sortiatur. Vt proinde certè putem, non alia de causa hoc negotium tam infelices exitus sortiri, etiam apud summæ notæ Philosophos, nisi quòd caloris temperiem ad naturæ operationem complendam necessariam nesciant. Sed cùm hanc materiam libro tertio Mundi Subterranei, quam Geogamiam metallicam vocamus, vbi lampadem seu furnulum Hermeticum ex mente Arabum ex professo describemus, reseruauerimus, hic longiores esse noluimus. Ignis itaque in secundæ operationis nostræ auspicio, continuus, humidus, vaporosus, aereus & artificiali industriâ, nec minori iudicio cõcinnatus esse debet; si enim lampas seu furnulus debita sibi Geometricâ proportione careat, certè per defectum caloris non comparebunt signa in tempore designato, aut per caloris excessum auri flores comburentur, irrito prorsus & euanito totius negotij conatu. Aut lampas itaque, aut furnulus, aut cineres, aut fimus calorem proportionatum continens, ita concinnanda sunt, vt deinde vase Hermeticè sigillato, imposito, per circulationem effectum desideratum nanciscaris. Secundus ignis est in naturalis aquæ nostrę Philosophicę, qui ignis contra naturam etiam dicitur, vti suprà ex Haled ostendimus; quia est aqua, & ex auro facit spiritum, quod ignis Elementaris præstare non potest. Est enim mineralis, & à principio metallis inditus, qui & de sulphure participat, omnia destruit, congelat, soluit, calcinat, penetrat intimas quasuis medullas, incombustibilis, & fons aquæ viuæ, in principio, medio, & fine opifici necessarius, naturæ artifex, qui non nisi artificialis ignis temperiem operatur. Sed hæc de igne sufficiant. Procedamus modò ad colorum in opere Hermetico occurrentium conditiones explicandas.

Scias itaque quatuor potissimùm colorum genera, qui aptè per quadripartitam Hermetici characteris nostri Crucem exprimuntur, se obtrudere, niger, albus, ruber, & citrinus, è quibus omnes reliquæ colorum species nascuntur. Color qui non niger est, dealbare non potest; est enim nigredo albedinis principium, & signum putrefactionis, alterationisque, & signum præbet corpus iam penetratum, multiplicatumque esse. In opere itaque primò apparet nigredo instar iuris piperini; deinde coctionis continuatione in albedinem degenerat, & instar cremoris albi supernatat; quod signum est vnitionis spirituum in ea indissolubili nexu congregatorum: apparente enim albedine, tenebrosum humidæ naturæ dominium mox perit, fumusq; albus penetrat in corpus nouum, resuscitatum, clarum, album, ac immortale, victoriamque ab omnibus iniurijs reportando triumphat. Est ergo totius operis siue lapidis Philosophorum (quod benè notandum) complementum, vt formetur corpus perfectum, quod

Elementaris ignis qualis debeat esse in chimia.

Caloris temperies in Chimica arte maximè necessaria, ac difficillima.

Mineralis ignis in arte Chimica.

Colores quatuor in opere Hermetico.

ponendum in phiala vitrea Hermeticè sigillata, nè aëri aliunde introeundi locus pateat, in digestione lenis caloris, veluti balnei, vel fimi temperatissima, operisque instantia continuetur per ignem perfectæ decoctionis, donec putrefiat, & resoluatur in nigrum, & eleuetur in album: sicuti enim calor agens in humidum, generat nigredinem primum colorem, sic continuatus calor in sicco generat albedinem secundum colorem, & deinde citrinitatem, & rubedinem agens in mero sicco. Dealba ergo nigrum, & rubefac album, vt opus compleas, & cum videris albedinem apparere veram, fulgore oculorum aciem perstringentem; scias ruborem in albedine absconditum: tunc enim decoctio tantum continuanda, vt cum siccitate & caliditate superueniat citrinitas, & rubedo fulgentissima; quam cùm videris, lauda Deum, quia tandem inuenisti, quod Mundus tantopere expetit, tam studiosè ambit, tot curis & laboribus acquirendum ducit.

CAPVT VI.

Nonnullorum hieroglyphicorum expositiones, Hermeticæ artis praxin concernentes.

Chimiastrorum aliquorum imperitia.

NImius sim, si hoc loco ænigmata, griphos, parabolas, arcana pronunciata, quêis sacramenta sua, veriùs dixero, nugas & deliria obuelauerunt plerique huius temporis Chimiastri, adducam; quorum nonnullis nihil insulsius, nihil ad rem impertinentius dici potest; adeo quidem, vt vel primâ fronte appareat vanum omninò & commentitium esse, quod tam inconcinnum, tam inconnexum, cumque horrida quadam, & contradictione plenissima confusione effutitum est. Accedit hisce summa Authorum, quos citant, deprauatio, aut quo tempore singuli vixerint, prorsùs inconsentanea traditio. Primò enim Trismegistum Constantinopolitanum Regem faciunt, vrbis nimirum necdum in rerum natura existentis dominatorem: deinde complures Reges Arabes Alchimistas citant, pro cuiusque libitu, ad aliquam suæ imposturæ authoritatem conciliandam, confictos, cùm tamen nulla in tota Arabum historia, Chimicisque manuscriptis, quæ apud me sunt, horum mentio fiat. Dicunt prætereà Artephium medicinæ vniuersalis vsu mille annis vitam traduxisse; quo verò tempore aut seculo vixerit, altum omnium silentium est. Si enim mille annis vixit, & post Christum, vti ipse indicat liber; rogo sub quo Pontifice aut Cæsare Mundo tot annorum inauditâ ætate nouus ille Mathusalem, priori ante diluuium multò ætate prouectior vixit? tam enim notabile miraculum meritò omnium Scriptorum calamos exercuisset, Regesque ac Principes ad tantum oraculum de præteritorum temporum euentibus consulendum haud dubiè auidissimâ curiositate abripuisset. Vides igitur quàm Chimistæ ad arti suæ nonnullam existimationem conciliandam quæuis perfrictæ frontis audaciâ fingant; quàm sine iudicio quæuis passim comminiscantur, quæ

Chimiastrorum mendacia.

Artephij longæuitas fabulosa.

vti nullâ ratione subsistere possunt, ita dici non potest, quantum inde arti suæ contemptum, quantum existimationis detrimentum adducant. Talia sunt, quæ opus intitulatum, *Turba Philosophorum*, horrendâ barbarie plenum nobis obtrudit, fictis Authoribus, ridiculisque & anilibus deliramentis refertissimum, in quo vix pagina est, vbi eadem non recoquatur crambe; in quo totum, quod ibidem excellens & rarum est, facilè vnius folij ambitu comprehendi posset; à quibus omnes qui solidè philosophari volunt, cauere consulo.

Libri dicti, Turba Philosophorum, barbaries.

Sapientiùs sanè Ægyptij sua posteris tradebant, qui vnico hieroglyphico, vti suprà visum est (id quod alij vel vastis libris non præstant) comprehendebant doctrinam quam de metallica successiua quadam traditione tenebant, ijs tamen symbolis inuolutam, vt præter eos, ad quorum officium pertinebat, nulli alteri ad arcana clauis traderetur. Non nego quidem, doctrinam vniuersalem Hermeticæ artis κτ τὴν θεωρίαν tot à principio nobilium Authorũ testimonijs comprobatam verè existere; sed eam ita reconditam dico, vt non nisi paucis, iisque iudicio & omnigena scientia naturalium rerum longo tempore exercitatis Philosophis, ad tam inexhaustas diuitias aditus paretur: beatum quoq; dixero, qui per beatum errorem subinde ad artis notitiam peruenerit. Sed de his fusiùs in primo capite egimus; quare propositam nobis materiam prosequamur; & primò quidem nonnulla, vti Oedipum decet, modernorum ænigmata, multorum instantia ad id sollicitatus interpretabor; deinde Ægyptiorum nonnullas hieroglyphicas inscriptiones huc alludentes apponam, vt sic promissa nostra exsoluamus.

Ægyptiorum sapientia in Chimica hieroglyphicè tradenda.

Primum Aenigma Chimicum, eiusque explicatio.

Ænigma Chimicum primum.

CONtinet sequens Ænigma duas partes: in prima parte describitur res ipsa soluenda; in secunda ipsa Sphynx. Multorum autem ingenia in hoc enodando desudarunt. Alij enim id conati sunt ad sensum moralem detorquere; alij ad allegoricum. Cabalistico sensu explicat Wilhelmus Baroldonus Anglus in libro de vera & genuina interpretatione Sacræ Scripturæ per artem Cabalisticam. Auctor deliciarum Orbis id inuestigare conatur per metatheticam literarum combinationem. Alij volunt esse Ænigma κτ τὴν ἰσοψηφίαν compositum, ex genere eorum ænigmatum, quæ Græci vocant ἰσόψηφα, hoc est, *æqualis calculi*. Sic Grunderus. Nos quid, & quam rem sentiamus, & quomodo physica methodo soluendum, breuibus expediemus.

VVilhelmus Baroldonus.

Grunderus.

Ænigmatis primi explicatio.

Ælia Lalia Rispis, nec vir, nec mulier, nec Androgyna, nec puella, nec anus, nec casta, nec meretrix, nec pudica, sed omnia. Sublata neque fame, neque ferro, neque veneno, sed omnibus. nec cœlo, nec aquis, nec terris, sed vbique iacet. Lucius Agatho Priscius nec maritus, neque amator, nec necessarius, neque mœrens, neque gaudens, neque flens, hanc neque molem, nec pyramidem, nec sepulchrum, sed omnia, scit, & nescit cui posuerit.

Ælia Lelia. Hæc duo vocabula nihil aliud significare dicimus, quàm artem

artem Chimicam. Vocatur autem Ælia Lælia, quòd ab Imperatoribus Romanis Ælijs nomine, & à Lælijs antiquæ apud Romanos nobilitatis hominibus, semper in magno pretio sit habita, & magnâ pecuniarum vi impensa nullo non tempore sit exculta, quemadmodum videre est apud Eutropium de Romanis Imperatoribus, Suetonium, Lampridium, Rhodiginum, aliosque Romanæ historiæ Scriptores. *Rysphis* ἀναγραμματικῶς, siue per commutationem literarum idem est ac Pyrsis, seu Græcè Πύρσις, quod significat subtiliationem empyricam propriè, quando nimirum per ignem aliquid subtiliamus; nihilque aliud insinuatur hîc, nisi Elixir illud vitæ, seu vt vulgò vocant, Lapis philosophicus, variâ ignis modificatione & contemperatione ex metallis in admirabilem quandam substantiam transmutatus. *Nec vir, nec mulier*. Apud omnes Alchimistas duo velut principia requiruntur ad lapidem philosophicum omnia in aurum conuertentem, efficiendum, nimirum sulphur, & hydrargyron seu argentum viuum; quorum illud est veluti principium actiuum, hoc veluti passiuum; ac proinde à Gebro & Trismegisto in Smaragdina Tabula sub obscuro verborum inuolucro vocitantur vir & mulier. His positis sic explicamus hunc paragraphum: Lapis philosophicus nec vir, nec mulier, id est, nec est sulphur, nec argentum viuum, quia in aliam iam transmutatus est substantiam, neutrius prædictorum remanente substantia seu essentia, vt communis est Chimicorum opinio. Est tamen vir & mulier, eò quòd ex ijs tanquam principijs materialibus constet. Porrò dicitur, *Nec Androgyna*. Per Androgynam intelligitur animal vtroque sexu imbutum. Lapis philosophicus à similitudine dicitur non Androgynus, & Androgynus; Androgynus, quia ex vtroque constat tanquam ex principijs, nimirum ex sulphure & argento viuo; non Androgynus, quia nihil prædictorum remansit in subtiliatione huius lapidis facta. *Nec puella, nec anus*. Significatur per hæc verba, lapidem hunc (seu vt alij vocant, ouum vegetale) ab initio rerum rebus inesse vilem & despectum, quod significatur per (anus;) quatenus autem Chimicæ artis industriâ ex fœce terrena erutus, vocatur puella, quasi in decore suo iuuenili constitutus. Nec puella, nec anus dicitur, quia non ita humana industria subtiliari potuit, vt non aliquid remaneret antiquæ & terrenæ concretionis. *Nec casta, nec meretrix, nec pudica, sed omnia*. Dicitur primò casta & non casta, pudica & non pudica, meretrix & non meretrix: nam vt benè Geber, & cum eo Raymundus Lullus libro de quinta essentia sentiunt, nulla res ita subtiliari potest humana industria, quin aliquid de terra remaneat. Cùm itaque lapis non sit Elementum, nec corpus simplex, sed ex quatuor Elementis compositus, patet quare dicatur castus & non castus, & quod idem est, purus & non purus &c. *Sublata neque fame, neque ferro, neque veneno, sed omnibus*. Hoc est, quemadmodum vnum granum nunquam pullulascere potest, aut etiam crescere, quin priùs in terram coniectum moriatur; sic etiam lapis philosophicus nunquam ad eam vegetationem conuersiuam peruenire potest, quin priùs certis quibusdam medijs mortificetur; fame nimirum, hoc est, calcinatione, fixatione, coagulatio-

Geber. Trismegistus.

Geber. Raymundus Lullus.

latione; ferro, hoc eſt, croco Martis, ſiue puriſſimis ferri floribus; veneno denique, hoc eſt, antimonio crudo ſiue ſubtiliato: non tamen ita mortificatur huiuſmodi medijs, quin ſemper, vt dictum eſt, radix, terrenæ fœcis permaneat. *Nec cælo, nec terra, nec aquis, ſed vbique iacet.* Inſinuant hæ particulæ iterum aliquam contradictionem, quæ tamen ſecundùm diuerſum reſpectum ſumenda eſt. Non eſt in terra, quia ab omni terrena concretione, quantum humanæ induſtriæ licuit, ſeparatus eſt; nec in aquis, cùm ſupra aqueam materiam longè eleuatus ſubtiliori conſtet ſubſtantia; nec in cœlis, cùm non ſit ſimplex corpus, & tamen ex omnibus ijs compoſitum. Et in omnibus reperitur: in terra quidem, quatenus eſt prima huius lapidis materia; in aquis, quatenus illa terra reſoluta in aqueam materiam degenerat, aut etiam quia χρυσάμμον ſiue arena aurea, quæ hinc inde paſſim in fluuijs reperitur, à multis tanquam materia huius lapidis aſſumitur; in cœlis denique eſt virtute influxiua.

Secundum Aenigma Chimicum, eiuſque explicatio.

Hamuel Sadid.

Ænigma Chimicum ſecundum.

ÆNigma hoc ab Hamuelide Sadid Arabe ex Ægyptiorum monumentis extractum ita ſeſe habet. Virum grandæuum in templo exhibet ſolio eleuatum, & turba Philoſophorum circundatum, qui ambabus manibus binas tabulas genibus innixas demonſtrat. In prima tabula viſuntur tres Lunæ, quarum duæ plenæ ſunt, mediantibus duabus auibus, quarum inferior ſine alis, ſuperior expanſione alarum conſpicua, alteri pronæ inſiſtens eius caudam mordet, inferior verò caudam ſuperioris. In ſecunda tabula tres Soles radiorum diffuſione illuſtres ſpectantur, quorum duo ſuperiores inferiori radijs veluti connectuntur. E latere verò decem aquilæ ſub actu & habitu volantium cernuntur. Atque hoc eſt Ænigma, quod ex Ægyptiorum monumentis extractum tantò libentiùs explico, quantò maiorem ad hieroglyphica ſymbola paulò poſt adducenda, affinitatem habet.

Ænigmatis ſecundi explicatio.

Templum ſiue domus in qua picturæ ſpectantur, nihil aliud denotat, niſi Mundum Hermeticum ſiue Mineralem, in quo omnia conuoluta veluti in chao quodam reconduntur. Senex grandæuus & maieſtate plenus in ſolio reſidens, Hermetem Triſmegiſtum, Mineralis Mundi primum exploratorem, omniumque Philoſophorum parentem, notat. Turba hominum ſolium circumſtans à dextris & à ſiniſtris, notat duplicis conditionis Philoſophos; quorum qui à dextris ſunt, eos notant, qui ſcientiæ & rerum notitiâ ſufficienter inſtructi, Hermeticæ artis ſcrutinium aggre-

grediuntur quidem, sed perfectionem eiusdem necdum ob difficultatem operis attigerunt, curiositate tamen impulsi, instructionem ab Hermete exposcunt, vt tandem ad id, quod tantopere desiderant, perueniant. Ij verò qui à sinistris circumstant, eos denotant Philosophos, qui dum sufficienti notitiæ rerum supellectile instructi non sunt, illotis tamen, vt aiunt, manibus sublimia huiusmodi rerum penetralia ingredi attentant; atque hos certum est, nihil vnquam opere completuros. Hermes itaque maiestate venerandus tabulam duplicem gremio suo depositam tenet: per priorem tribus Lunis, & binis auibus in vnum coniunctis, notatur Lunarium præparatio prima; per alteram tabulam radiosis tribus Solibus, quorum duo radijs coniuncti, spectabilem, denotatur Solarium præparatio. ita vt quinque in prima Tabula, & totidem in secunda, non sine ingenio disposita, quinque ad Lunarem operationem, quinque ad Solarem pertinentia cumprimis consideranda occurrant. Supra thronum Hermetis decem conspiciuntur Aquilæ alarum expansione conspicuæ, quarum singulæ arcu cum sagitta instruuntur. Sed videamus arcanum, quarum tamen figuras consultò hic omisimus. Quid singulæ Ænigmatis chimici partes denotent.

Primò tabula bipartita est, binasque in Chimico negotio operationes signat, quarum prior circa Lunæ, altera circa Solis confectionem occupatur. Per superiores itaque Lunares figuras, quarum prior διχότομος, altera πανσέληνος, duplex Luna indicatur, quarum quæ semiplena est, imperfectionem inuoluit, plena verò illam incrementi capacem denotat, vsque dum tandem alteram illam Lunam inferiorem minimè vulgarem producat, quam Philosophi aquam Mercurialem, argentum album, fumum album, terram albam, & magneticam, similibusque nominibus appellant; ad quam quidem minimè peruenitur nisi per putrefactionem, attenuationem, abstractionemque animæ à corpore in aqua spiritali, quæ indicatur per aues binas, quarum vna inferior sine alis masculum, altera cum alis, quæ priori insistit, fœminam, sibique inuicem caudas vorantes, indicantur. Hæ duæ aues binæ sunt & vna; aqua enim ex duobus fumis per vripygia indicatis, ex duobus facit vnum, congelando & reducendo in vnum. Videntur autem aues seipsas retinere, quia quod primò dissolutum erat ex duobus, congelatum iam vnum fit; masculus enim alis priuatus, id est, congelatus retinet volantem fœminam, id est, spiritum Mercurialem, nè fugere possit, secumque consistere cogit, ideo colligatæ, & veluti in vnum compactæ cernuntur; quæ est vera fixatio Lunæ albæ plenæ. & confirmatur dicto Hermetis apud Haled: Prima pars tabulæ chimicæ. Haled.

ارمي الامرأة على الذكر ويصعد الذكر على الامراة وتعمل كل ما تريد ✱

Proijce fœminam super masculum, & ascendet masculus super fœminam, & habes quod vis. Nam vt rectè dicunt Arabes, conficitur lapis eorum quinque rebus, masculo, fœmina, & triplici argento viuo; quæ aptè sanè per triplicem Lunam, & binas aues sibi inuicem caudas mordentes notantur. Aqua Mercurialis non nisi cum simili sulphuri suo in centro aquæ stabulante conglutinatur, neque inuenitur aliud sulphuri simile, nisi id quod est ex ipso: conuenit enim, Hermete teste, rei id, quod est propinquius

ci

ei ex natura sua; peregrina enim & dissimilia omnem penitùs consociationem respuunt. Quemadmodum enim arbor, cuius rami, & folia, & flores, & fructus sunt ex ea, & per eam, & ad eam, & ipsa est totum, & ex ipsa totum, neque vlla res alias generat vnquam, nisi ex ea, quæ eiusdem secum speciei est: ita prorsùs vsu venit in Hermetico negotio, in quo multa quidem diuersaque concurrere videntur, quæ tamen vnum quid sunt ex natura sua, & in vnum tendunt, vti figura docet. Recipe itaque materias Lunares in principium operis recentis, permisceantur æqualiter, terantur que, deinde desponsentur triturenturque aliæ in alijs, vt fiat conceptio, postea extrahantur & nutriantur vt fiat genitum; conceptio verò & desponsatio hæc non fit, nisi in putrefactione in fundo vasis appropriati, id est, in alembico & cucurbita circulatoria, quæ pulchrè exprimunt binæ aues colligatæ, caudasque sibi inuicem deuorantes. In hoc enim digesta defœcataque aqua per spiritum suum è tenebrarum carcere, & nigredinis regno emergens, tandem in terram albam, operis complementum euadet.

Similitudo.

Secunda pars tabulæ Chimicæ.

Sequitur altera pars tabulæ trium Solium binis radijs iunctorum, quæ tamen cum priori tabulæ parte conuenit, & exponit aquam foliatam, quod est aurum Philosophorum & nubes viuificans, estque triplex, vt Sol descriptus cum duobus radijs radians, & figura duorum in vno, & Sol habens radium vnum, & est figura vnius in vno, quæ sunt terra; est enim aqua è duabus naturis composita. Vocatur quoque triplex, quia est vnum in quo sunt tria, videlicet ignis, aër, & aqua; terra existens nigra inferiùs, est Mundus inferior è duobus permixtus & temperatus, figuraque est duorum in vno, id est, ex duobus corporibus composita in vnum, & quinque rebus explicatur; vas instar Lunæ plenæ, in cuius ventre reconditur Luna, & duo radij, & tertius radius descendens ex alto inferiùs circumdans terram; hæc terra triplex est, prima intrat in corpora eorum; secunda terra operis Lunaris, estque initium operationis secundæ, & corpus Solis rubrum facit ex albo; tertia verò terra per Solem infrà positum, operis totius complementum notat; aqua enim terræ nigræ superinfusa eam albam reddit, quam postea calore aucto sequitur rubificatio, operis Solaris finis & terminus: si enim proieceris tres aquæ portiones supra terram solutam, mox illâ solutâ in vnam terram abit, aquæ parte super eam natante in forma picis liquidæ, quod totum peragitur lento fimi, vel cinerum igne per putrefactionem. Quid verò per decem Aquilas arcubus sagittisque instructas intelligant, accipe. Aquilæ animalia sunt igneæ prorsùs & velocissimæ naturæ, sympathicæ Solaribus operationibus, & innuunt volatilium spirituum, qui in hoc Hermetico opere interueniunt, subtilitatem & penetratiuam vim per arcus & sagittas rectè indicatam; decem sunt, quia decemplici operatione eorum ope facta opus tantum conficitur. Praxin consultò non addo, cùm ex superiùs dictis facilè constare possit.

Habes itaque Ænigmatis solutionem, quod tametsi Ægyptiacum nescio quid sapiat, ab Arabibus tamen corruptum, aliquantulum à genui-

na,

na sua puritate deflexit; quod vt restituamus, hoc loco hieroglyphicum Hermeticum subiungamus, cuius interpretatio maiorem lucem forsan affundet, quàm prior. Fuit autem ex Ægypto ad me transmissum, & Cairi ex celeberrimo lapide, quam concham amoris vocant, transcriptum per Michaëlem Schattam Memphitam; & ita se habet. Concha amoris vas Chimicum notat, in quo sympathica dum ponuntur, fugatis contrarijs perfecto amore coniunguntur, vti symbola paulò post explicanda docent. In solio sedens Anubidis figura homo, duos sub pedibus premens Crocodilos, in manu dextra tenet Leonem & Serpentes, sinistrâ Scorpiones & Canem; infrà ponitur Serpens vndulato volumine caudam suam deuorans; astat homo ἱερακόμορφος Hippopotamum telo feriens, ex altera parte homo Ibidis figura Hippopotamum ducens; quibus intermediat Papilio dracontomorphus. Per Anubidem non alius nisi Hermes siue Mercurius, quem passim canino capite, ad indicandam summam eius in rimandis naturæ arcanis sagacitatem, referunt, atque adeo ipse Mercurius indigitatur. In solio sedet, ad potestatem tùm Mercurij, tùm cæterorum inferioris Mundi arcanorum in naturæ penetralibus elucescentium, quam scrutabatur, indicandam. Binos Crocodilos pedibus premit; qui quidem alij non sunt, nisi Typhonij spiritus, qui in metallis latent, acres, mordaces, venenosi, & omnia rodentes; quibus quidem non suppressis nihil in arte dignum efficies. Manu dextrâ Leonem cauda tenet renitentem, & vi quâdam sympathica in Ibimorphum, quæ est vis Mercurialis, tendentem. Leo Chimicus aurum Philosophorum est, qui inclinationis quodam attractu naturali in Mercurium fertur, eius amicitiam summo ardore ambiens; quod vbi factum fuerit, Mercurius terrę per vim coagulatiuam iungitur, quæ aptè sanè per Ibiformem figuram Hippopotamo alligatam refertur, est enim Hippopotamus amphibium animal, & terream humiditatem notat; quam ligat Mercurius, qui tamen summam eius humiditatem non vsquequaque consumere potest; hinc ἱερακόμορφον in subsidium vocat, id est, igneam quandam vim in centro materiæ latentem, quâ Hippopotamus figitur, fugatis spiritibus rodentibus & venenosis, in aqua Mercuriali latentibus. Draco caudam suam deuorat, id est, ad firmam & solidam substantiam per fixationem perfectam reditus fit, lapisq; vegetatus, vitam acquirit ad multiplicationem, quæ intenditur; quæ per serpentes, quos manibus tenet, signatur.

Hieroglyphicum Hermeticum chimicum, eiusque explicatio.

Figuram vide fol. 259. II. Tom. parte II.

Dicet forsan quispiam, quomodo hæc Chimicis rebus applicari possint, cùm iam sæpiùs eædem figuræ rebus diuinis & Theologicis applicatæ fuerint. Respondeo, verum esse, vti passim quoque in hoc Opere demonstrauimus, hieroglyphica diuersos sensus acquirere, sed pro Mundorum analogia, analogicos; ita quod v. g. Soli Archetypo conuenit, id & Soli Sidereo, Medico, Chimico, Ethico æquè applicari potest. Differentiam solummodo in hoc ponebant Ægyptij, quòd arcana hieroglyphicorum doctrina respectum quendam dicebat ad subiectum, cui insculpebatur. Sic Obeliscis insculpta, altissimas & sublimes res notabant suæ Theologiæ proprias; in Mumijs verò, metempsychosim propitiam notabant;

Obiectio contra datam explicationē eiusque solutio.

Hieroglyphicum idem diuersos habet sensus.

Hhh in

in Deorum simulachris, attractum eorundem; in vasis Medicinalibus, Medicas virtutes & facultates; sic in Chimicis vasis incisa, Chimicum notabant artificium. Vt proinde Ægyptiorum ingenium maximâ commendatione dignum sit, quòd vnum & idem symbolum, pro diuersitate subiectorum quibus insculpebatur, ad tam varios sensus & significationes torserint. Præcedens itaque symbolum in Obelisco positum, iam non Chimicum sensum, sed Theologicum in diuinitatis archetypo latentem, exhibebat; & sic de cæteris; de qua re hîc primùm Lectorem monere volui, nè ex dicta symbolorum confusione, dubius & perplexus redderetur animus. Sed de his copiosiùs in III. Tomo huius Operis.

Porrò adfert Haled aliam similitudinem in modum Ænigmatis, ad operis Hermetici confectionem Ægyptijs vsitatam denotandam. Ænigma hoc est ex Arabico idiomate in Latinum traductum; quod sic incipit: *Terra est apud nos, quæ dicitur Tormus, in qua reptilia quædam stabulantur, quæ opaca comedunt ex lapidibus adurentibus, & hoc pacto sanguinem insuper potant hircorum nigrorum, manentes in vmbra, concipiunt in balneis, pariunt in aëre, gradiuntur supra mare, & manent in monumentis & sepulchris, & pugnat reptile contra masculum suum, & in sepulchro manet masculus eius quadraginta noctibus, & in domuncula quadragiuta noctibus; donec exeant candidarum instar columbarum, & vtrumque proyciet semen suum supra marmor in simulachrum, & venient corui volantes, & impetu super illud facto corruentes id colligunt, deinde volant supra montium cacumina, & ibi dealbati pullulant, & multiplices fœtus pariunt.* Atque hoc est Ænigma Arabicum, quo totius artis processum aptè indigitant. Sed explicemus singula.

Ænigma tertium chimicum ex Haled.

Ænigmatis Haled explicatio.

Omnia hæc dicuntur contingere in terra Tormos, id est, lupinorum; per lupinorum autem terram, materiam primam intelligunt artis Hermeticæ. aluntur in hac serpentes & reptilia, quæ opaca ex lapidibus ardentibus comedunt, & sanguinem potant hircorum nigrorum. Reptilia sunt spiritus metallici, salini, Mercuriales & Arsenici, rosiui, comedentes, & dissoluentes opaca, id est, materiam metallicam, sub qua latent; potantur sanguine hircorum nigrorum, id est, in aquosam substantiam tingentem & fœcundam, quæ aptè per sanguinem hircorum nigrorum innuitur; vti enim hircus animal salax fœminam init quouis tempore, ita lapis quando congreditur cum fœmina in præparatione Hermetica, denigratur post dealbationem eius ignis philosophici virtute. Concipit itaque in balneis, & parit in aëre, id est, mox vbi cucurbitæ includitur, primæ suæ conceptionis rudimenta ponit, conceptum verò fœtum ignis virtute in alembici eleuatum thalamum parit, id est, in aëre, vapor enim in aëre alembici thalamo in aquam dissolutus in receptaculum colligitur, quod est gradi super mare, vbi habitat tanquam in sepulchro, vbi spiritus inclusi nouam pugnam ordiuntur. Reptile pugnat contra masculum suum quadraginta noctibus, id est, adoritur imperfectiones in materia præparata latentes, eas corrodendo, & varia depuratione consumendo ad tempus chimicis definitum; quibus consumptis depuratisque, albedo tandem desiderata per columbas candidas

indica-

indicata, exurgit. Fœcunda itaque & impraegnata massa proijcitur supra marmor, minutimque conteritur, & deinde denuo alembico inijcitur; vbi spiritus impuri à puris segregati, qui corui dicuntur, in sublime exaltati ibidem tandem vltimam albedinis perfectionem assequuntur, quod est vltimum operis complementum. Hinc rectè Hermes dicit, leniter aqua materia subleuetur à terra vsque ad cœlum, & acquirit vim à superioribus, & descendit in terram, & habet in se virtutem superioris & inferioris, & habet lumen luminum, & ideo tenebræ fugiunt ab eo. Et aliàs; accipite res à minera sua, sublimate eas ad altiora loca, & mittite à cacumine montium, & reducite ad radices eorum. Atque hoc est ouum illud Philosophorum tantæ fœcunditatis, vt nullum pretium ei Hermeticorum opinione comparari possit; hoc illud Arabum celebre Elixir, de quo sic in modum Logogriphi loquuntur. Materia lapidis nostri Xir, in præparatione sua fit Ixir, fermentatus fit Elixir; quæ hoc pacto explico. Xir dicitur quælibet medicina stringens Mercurium Chimicè præparatum, super ipsum proiecta. Extrahe ergo oleum de terra primum, & dissolue in eo Medicinam soluentem & coagulantem, id est, terram, iterumque sublima per alembicum, sublimatum calcina, & manet expressa calcinatio; dissolue, distilla, coagula, & incera oleo suo, & proijce supra Mercurium fermentatum Xir dictum; & fit Ixir, aptum ad faciendum Elixir. Ex quibus apertè patet, Sapientes diuersis quidem metaphoris & similitudinibus artis opus expressisse, in quibus tamen ad eandem prorsus rem respexerint. Verùm hæc de Artis magnæ theoria & practica breuiter dicta sufficiant; de quibus omnibus copiosior dabitur in Mundo subterraneo, Deo dante, disserendi materia. Nunc ad artem Ægyptijs propriam, qua ex omnibus terrestribus partibus aurum colligebant, procedamus.

Hermes.

Logogriphus, de Elixir, eiusque explicatio.

CAPVT VII.

Quamnam Ægyptij artem auriferam propriè professi sint; & quid inde vtilitatis eis emanarit; & vtrum Smaragdina Tabula, quam tantopere Alchimistæ iactitant, verè Trismegisti fuerit?

ÆGyptios præ cæteris mortalium auriferam artem calluisse, adeo certum est, vt qui id negare audeat, meritò omnium Historicorum relationi contrariari videatur. Qualis tamen illa fuerit, tam incertum est, quàm certum eam eos habuisse. Moderni Alchimistæ commentitium illum suum lapidem ab Hermete, totius Philosophiæ parente, primò inuentum putant; atque Arabes potissimùm hinc veram artis notitiam hausisse asserunt. Hinc dici vix potest, quot curis, laboribus, vigilijs, sumptibus, vt ad tantarum diuitiarum lapidem pertingant, se exponant. Quid enim in eius gratiam non comminiscuntur? quid non ad

Aurifera Ægyptiorum ars, qualis fuerit.

Lapis philosophorū commentitius.

eius veritatem adstruendam fabularum attexunt? quibus non distillationis, dissolutionis, coagulationis, fixationis cruciatibus & tormentis in misera metalla sæuiunt? versant, reuersant, voluunt, reuoluunt, coquunt, recoquunt, figunt, refigunt, verbo, mutant quadrata rotundis, vt tandem ad concupitum finem, quem nunquam adipiscuntur, pertingant. Certè tot fumis rosi, tot carbonibus denigrati, igne vstulati, spirituum pestiferorum afflatu intoxicati, substantiâ denique, ætate, vitâ fumo euentilatâ dum miseram & calamitosam vitam agunt, commiseratione potiùs quàm inuidia digni habentur. Non dicam hic de librorum, quibus hunc lapidem describunt, inutili prolixitate, & vanâ, nè dicam ridiculâ structurâ, fundamentis non nisi fragilibus & arundineis, sterilibusque thyrsis innixâ, cum tam horrenda confusione, vt vel ad primam lectionem & nauseam & desperationem Lectori moueat; in quibus præter insulsa commenta, obscuritas prorsùs affectata & imperita, cum styli execranda barbarie ita mentem perstringit, vt vbi omnia legeris & expenderis, quid tandem concludere possis aut debeas, vix videas; vbi contradictio contradictionem inuoluit, principia priùs adstructa, posterioribus positis destruuntur, cum inextricabili æquiuocorum farragine; ita vt nec *Proteus in tot* formas se transmutare possit, in quot suum ridiculum lapidem transformant Alchimistæ; vt proinde non immeritò apud omnes sensatiores Philosophos infamis scientiæ titulum meruerit Alchimia. Certè in *varijs* meis peregrinationibus hoc vnicum sategi, vt si qui huius scientiæ fama celebres viri alicubi reperirentur, cognoscerem; nec vllum tamen vnquam, qui aliquid promissorum in arte præstiterit, inuenire licuit. Noui quidem præstantissimos, non veteres tantùm, sed modernos Philosophos, de hac scientia multa egregia protulisse, & summâ ingenij perspicacitate discurrisse; verùm in hoc minimè id quod Alchimistæ, id est, lapidis structuram intendisse visi sunt, sed naturæ tantùm dotes, & mirandas operationes exposuerunt. Neque Ægyptios praxin huius lapidis intendisse, adeo certum est, quàm quicquam, cùm si quandoque metallorum præparationes attingant, & arcanorum mineralium thesauros aperiant, non tamen id prætendant, quod nostri temporis, & præteritorum Alchimistæ, sed rem quandam in inferiori Mundo indicant Soli analogam, præstantissimis & vltra humanum captum exoticis viribus imbutam, id est, quintam quandam essentiam in omnibus mixtis abditam, & Mundani spiritus virtute imprægnatam, eidemque σύμβολον, quam quicunque diuino Numine afflatus eruerit, illum ab omni infirmitate liberum, vitam omni felicitate plenam traducturum credebant; neque vnquam lapidis auriferi rationem, eo modo, quo dictum est, conficiendi, docuisse reperio; sed dictum rerum omnium Elixir,

Ægyptij non intenderunt lapidem Philosophorum conficere.

Sed obijciat hoc loco forsan nonnemo, Smaragdinam tabulam Hermetis non aliud dictare, quàm artem transmutationis metallorum in aurum, eiusque ex semine multiplicationem; quibus vt respondeam, & quænam sit illa tabula Smaragdina, vt cognoscatur, paulò altiùs ordiri visum est.

Vtrum

Vtrum Hermes Trismegistus propriè dictus Author fuerit Tabulæ Smaragdinæ.

NIhil celebrius apud Chimicos est Tabulâ Smaragdinâ Hermetis, in qua sub occultis verborum griphis absolutum lapidis Philosophici mag isterium contineri sibi persuadent. Smaragdina dicitur, quòd leges artis in Smaragdo insculptæ ad posteros in æternam rei memoriam fuerint propagatæ. Quisnam autem fuerit ille Hermes, vbinam ac quando vixerit, quo loco reposita, aut â posteris inuenta, aut quâ linguâ aut literis conscripta tabula, altum omnium silentium; quod & manifestum nescio cuius suppostititij partus indicium est. Estne possibile tam celebre Hermetis monumentum curiosissimos Græcorum Philosophos, qui data opera in Ægyptum veluti ad artium emporium, arcanorum huiusmodi conquirendorum gratia peregrinabantur, latuisse? Certè huius tam solennis commenti architecti, rectè ab omni circumstantia temporis, loci, nè imposturæ insimularentur, abstinuisse visi sunt, tametsi eam notam effugere minimè potuerint. Hermetem itaque, vetustissimum omnium qui vnquam fuerunt Philosophum, Authorem asserunt, tùm ad artis vetustatem commendandam, tùm ad eidem magnifici nominis titulo authoritatem conciliandam. Duplex de Hermete sententia est; quorundam eum Ægyptium & Trismegistum asserentium; sed dum Platoni eum synchronum faciunt, prorsùs in Chronologia delirare videntur: alij eum Græcorum Regem Constantinopolitanum dicunt; sed hi tantò errant deteriùs primis, quantò inconuenientiùs contra omnium Chronologorum Historicorumque sensum id effutiunt: lege omnes Historiæ Constantinopolitanæ codices, neque vllum huius nominis Regem reperies. Accedit quòd is non potuerit esse, si esse potuit, nisi posteris Constantini, à quo Constantinopolis primam etymi sui originem inuenit, temporibus; sed cùm de hoc Hermete omnes Historici sileant, meritò fictitium Authorem esse vel luce meridiana clariùs colligitur. Solus Albertus Magnus in libro de secretis Chimicis, qui tamen inter suppositițios Alberti libros connumeratur, originem huius Tabulæ recitat; dicit enim Alexandrum Magnum in suis itineribus sepulchrum Hermetis omnium Philosophorum parentis inuenisse plenum omnibus thesauris, non metallicis, sed aureis scriptis in Tabula Zaradi, quam aliàs Smaragdinam vocant. Vbi quæso? quo loco? quâ regione? quibus characteribus & linguâ inscriptam? Quis non apertè videt, hæc mera Chimiastrorum figmenta esse, cùm nec in vita Alexandri quicquam simile habeatur, neque ante Alberti tempora vlla apud Chimicos Scriptores Græcos, Latinos, Arabes huius dictæ Tabulæ mentio fiat. Bernardus Canesius Alchimista, primus, quod sciam, eam Mundo obtulit, aitque in ea totum opus, & totius Mundi thesaurum contineri. Inscriptio Tabulæ sequitur.

Tabula Smaragdina cur ita dicebatur, & quis eius Author secundum chimicos.

Hermes Trismegistus nõ est Author tabulæ Smaragdinæ.

Albertus Magnus.

Bernardus Canesius Alchimista primus prodidit tabulam Smaragdinam.

Ta-

Tabula Smaragdina Hermetis.

Tabula Smaragdinæ verba.

VErum sine mendacio, certum, & verissimum; quod est inferiùs, est sicut quod est superiùs; & quod est superiùs, est sicut quod est inferiùs, ad perpetranda miracula rei vnius: & sicut omnes res fuerunt ab vno mediatione vnius; sic omnes res natæ fuerunt ab hac vna re adaptatione. Pater eius Sol est, Mater Luna, portauit id ventus in ventre suo, nutrix eius terra est, pater omnis telesmi siue consumationis totius Mundi hic est. Vis eius integra est, si versa fuerit in terram. Separabis terram ab igni, subtile à spisso, suauiter, cum magno ingenio; ascendit à terra in cœlum, iterumque descendit in terram, recipitque vim superiorum & inferiorum. Sic habes gloriam totius Mundi; ideo fugit à te omnis obscuritas. hic est totius fortitudinis fatitudo fortis, qui vincet omnem rem subtilem, omnemque solidam penetrabit. Sicut Mundus creatus est. Hinc erunt adaptationes mirabiles, quarum modus est hic. Itaque vocatus sum Hermes Trismegistus, habens tres partes Philosophiæ totius Mundi. Completum est, quod dixi, de operatione Solis.

Tabula Smaragdina fictitia.

Atque hæc est inscriptio celeberrimæ tabulæ Smaragdinæ Hermetis, quod supremum est Chimiastrorum oraculum. Quæ si quis paulò attentiùs examinârit, is mox reperiet singula ferè verba ex Hermetis Pimandro & Asclepio, Iamblicho, Proclo, hinc inde extracta, & in hanc epigraphen compilata fuisse; accedunt præterea nonnulla verba barbara, quorum nec vestigium apud Hermetem reperies, cuiusmodi sunt fatitudo fortis; quæ vox quid indicet, conijcere non potui, nisi forsan fatuitatem Chimicorum capitibus congruã indicare voluerint; quod ipsis libens relinquo. Quis verò sit ille thesaurus maximus totius Mundi, quem sub his verbis latere existimant, non capio. Certè quàm facilè illi lapidis sui mirificas virtutes sub ijs abditas asserunt, tam facilè ego totum id ad vniuersalem naturæ vim adapto. Quid enim per illud, *quod est inferiùs, est sicut quod est superiùs, & contrà*, aliud indicatur, nisi quod omnia sint in omnibus? Nam Proclo teste lib. de sacrif. & magia, in cœlo terrena sunt secundùm causam, modoque cœlesti, in terra verò cœlestia, sed modo terreno. Quòd *ab vno omnia mediatione vnius, & omnia ex vno adaptatione*, appositè sanè probat Parmenides Platonicus, & Hermes in Asclepio, vim quandam Mundani spiritus in intimis rerum omnium medullis latentem, maximam, cuius principale instrumentum Sol & Luna; & in vapore quodam humido consistere. Atque hoc est, quod dicit tabula, *portauit id ventus in ventre suo.* Maxima autem hæc vis terrestribus materijs inclusa, est parens perfectionis rerum omnium, & totius Mundi; quæ aptè insinuantur his verbis: *terra eius nutrix est, pater telesmi totius Mundi; vis eius integra est, si versa fuerit in terram*; quæ possidetur ministerio ignis, terram separando ab igne, purum ab impuro, temperatè & industriâ singulari; ignis enim ministerio mox ascendit à terra in cœlum, & si quid fœcibus admistum fuerit, denuo descendit in terram; quæ Asclepius Hermeticus amplè diducit, atque hoc loco nihil aliud indigitat nisi naturæ vim quandam digestiuam, subtiliatiuam, ad generationem rerum perficien-

Tabulæ Smaragdinæ explicatio.

Proclus.

Plato.
Hermes.

sciendam necessariam, cooperante lumine cœlesti terrestrium rerum dispositioni. Atque hæc est quinta illa essentia rerum omnium, & thesaurus Mundi tenebris euolutus, id est, ab omni terrena contagione repurgatus; ad cuius exemplar vel ipse Mundus productus fuit, mirabili quâdam adaptationum serie. Hæc est expositio tabulæ, in qua vniuersali quâdam ratione vis naturalis in productione rerum ad optimum eximiumque rerum statum describitur; potestque iuxta analogiam quandam non terrestribus tantùm & metallicis, sed & vegetabilibus, elementaribus animalibus, cœlestibusque quàm optimè applicari.

Tabulæ Smaragdinæ sensus qui.

Totus itaque sensus in hac Smaragdina tabula comprehensus nihil aliud est, quàm Theoria quædam illius essentiæ præstantissimæ, & mirificis virtutibus præditæ, quam alij Elixir vitæ, quidam totius naturæ thesaurum, nonnulli aurum potabile, plerique quintam essentiam esse dicunt. Ad hæc enim singula tabulæ sensum applicari posse, certissimum est; quam enim vim spiritus Mundanus in Sole, hanc in Sole humidorum vino, hanc in mineralium Sole auro, iuxta analogiam quandam, eandem possidet; vnâ & eâdem virtute in diuersis subiectis pro conditione & proprietate singulorum operante.

Ægyptij non sciuerunt artem transmutatoriam rerũ in aurum.

Quæ cùm ita sint, iam verum Ægyptij veram artis transmutatoriæ scientiam habuerint, & vtrum eius ope tantam auri & argenti, qualem in primo capite descripsimus, copiam coaceruârint, discutiendum est. Respondeo negari non posse, subtilissimos Ægyptiorum Philosophos artis transmutatoriæ doctrinam, loquendo semper κατὰ τὴν θεωρίαν, possedisse; adeo tamen difficilem, adeo periculosam praxin fuisse, vt nullâ ratione ad regnum eius ope tam immanibus sumptibus, quibus indigebant, fulciendum sufficientem putauerint. Vel enim publicè eam artem exercebant, vel priuatim; si illud, iam ars non ampliùs occulta, sed publicis prostituta vsibus quemque etiam priuatum ad proprijs emolumentis eius ope prouidendum, thesaurosque ingentes coaceruandos stimulabat, eòque res deueniebant, vt breui omnes Regibus diuitiarum affluentia, aurique copia, cum maximo & ineuitabili Regni periculo & præiudicio æquiparari potuerint; quod quàm politicis rationibus contrarium fuerit, is solus ignorare poterit, qui quæ in Politica Ægyptiorum tractauimus, ignorârit. Si hoc, illa haud dubiè inter paucos admodum viguerit; qui in laboriosissimo & periculosissimo opere, ad Regno sufficienti auri argentique abundantia prospiciendum minimè sufficere poterant.

Obiectio Chimistrorum soluitur.

Sed obijcient Chimici, tam inæstimabilem auri copiam Ægyptijs suppeditatam fuisse ex lapide illo mirifico, cuius proiectione auri vis quasi in infinitum augeretur. Verùm cùm hæc somnia & deliramenta Chimicorum sint, prorsùs repudianda sunt. Si enim vnquam talis ars in rerum natura fuisset auri multiplicatiua; quid prohibuisset, quò minùs artifex omnia eius ope in aurum conuertisset? Certè nullum vnquam Alchimistam fuisse, qui id præstiterit (nisi forsan fabulosum Mydam obtrudant) aut qui diuitijs multùm abundârit, vti experientia hodierna, ita veterum à tot annorum millibus, luculenter docuit. O felices

Re-

Reges & Principes, quibus tam diuinæ artis subsidio, non iam ex visceribus terræ summo labore et expensis aurum erutum in statuum neruum, compararetur, sed ludo puerorum, id est, nullo negotio, solius animæ auriferæ proiectione supra imperfecta metalla peracta, in infinitum pullularet, adeoque omnes arbores non iam poma & pyra, sed auriferos fructus porrigerent; atque sic minerali natura in vegetabilem transmutata aurum cum fructiferarum arborum luxurie, & fœcunditate competeret. Felices populos, quibus hæc nascuntur in hortis Numina. Sed quis vnquam Historicus similia portenta contigisse obseruauit? Quid itaque Ægyptij per multiplicationem hanc intellexerint, aperio. Diximus in præcedentibus, Ægyptios Elixir quoddam ex præstantissimis materijs extrahendi rationem quandam calluisse, quod & cœlum appellasse, ob summam subtilitatem & perfectionem, reperio. Hoc Elixir, siue quinta essentia, tam eminentis virtutis erat, vt cuicunque distillatæ ex quibusuis herbis aquæ affunderetur, virtutem eiusdem, quæ certum aliquod corporis membrum respiciebat, in decuplum augmentaret. Verbi gratia, si aquæ ex Hepatica extractæ apponeretur, illa aqua decuplo validiorem in Hepatis cura effectum præstaret; eratque hæc aqua ad eam temperiem, per continuas circulationes reducta, vt frigidis apposita, decuplo ea frigidiora, calidis addita, decuplo calidiora, siccis iuncta, decuplo sicciora, humidis denique admixta, decuplo ea humidiora efficeret. Quæ omnia fusè ex mente Ægyptiorum prosequitur Balsan Arabs, in libro de Elixiris vitæ compositione; erat enim hæc eximia quædam panacea & præstantissima, corpus à quacunque infirmitate immune conseruandi, non Medicina illa metallica auri multiplicatiua. Atque hanc ego arbitror fuisse aquam illam admirabilem, & planè cœlestem, omnibus morbis profligandis aptam, quam & lapidem dicebant, eò quòd ex lapidibus preciosissimis, & miræ virtutis fuisset extracta; quam & aquam vitæ, vegetabile naturæ semen, animam Solarem, similibusque lapidi Hermetico impositis denominationibus nuncupabant. Quod arcanum vti præ omnibus maximum studiosissimè celabant, ita passim de lapide auri vi quâdam cœtera metalla in aurum transmutatiua pollente, fabulosas narrationes inuexerunt. His itaque ritè expensis, videamus modò, quænam ars illa Ægyptiorum aurifera, cuius ope ad tantas diuitias perueniebant, propriè fuerit. Respondeo fuisse illam, quâ ex omnibus terrestribus materijs summâ ingenij industriâ præparatis aurum & argentum extrahere nôrant. Quo in negotio vti omnes ferè operationes, quæ in magisterio lapidis præscribuntur, exercentur, ita transmutatoria pro metallica arte sumpta, facilè vna cum altera confuditur, vt proinde omnia hieroglyphica suprà exposita symbola, ad hanc metallicam artem alludere videantur. Qualis tamen illa fuerit, explicemus. Duas materias reperio, ex quibus aurum extraxisse feruntur: limum seu terram Niloticam, & saxa omnis generis. Limus Nili siue terra Nilotica maximè aureis scatebat arenis. Cùm enim in Æthiopicis montibus, per quos Nilus deriuabatur, maxima vis auriferarum minarum lateat, ac proinde ex continua fluminis alluuione par-

Ægyptij elixir extrahebant è præstantissimis rebus.

Balsan.

Elixir vitæ lapis philosophorum Ægyptiorum.

Aurifera Ægyptiorum ars quænam fuerit.

Aurifera Ægyptiorum ars explicatur.

Materiæ ex quibus aurū extrahebant Ægyptij.

particulæ aureæ abraderentur; fieri non potuit, quin flumen præceps in Ægyptum per catadupas delatum, magnam vim auri secum vnà deuolueret, quæ limus, quin ipsa tellus inuoluta sufficientem massam suppeditaret, ad aurum inde copiosum extrahendum. Limum autem Niloticum, maximè huic negotio aptum, fuisse illum, qui à catadupis vsque ad Insulam Elephantinam, non eum, qui iuxta Memphim & agros mari viciniores colligebatur, constat ex eò, quòd ex fluminis per immensos scopulos præcipitatione arenæ aureæ limo commixtæ separatæ in subiecto præcipitij alueo mox terræ commiscebantur, & in massas subinde integras collectæ reperiebantur, quas deinde artificio ijs noto, vt postea dicemus, separatas, fusioni in fornacibus aptis destinabant. Hoc pacto collectus limus, maxima hominum copia, quæ ad id opus sceleribus damnata deputabatur, extractus, frequentissimis lotionibus primò eò vsque exercebatur, donec terrestribus partibus ab auro separatis defluentibusque, sola aurea arena, vtpote grauior, naturæ pondere, in vasis ad id summâ industriâ constructis, & aliquantulum decliuibus, remaneret; quam collectam ollis fictilibus impositam, & probè sigillatis, cum certa quantitate Mercurij, vel plumbi ijs adiecta, fornacibus triduo vel quatriduo primò, & prout opus requirebat, coquendam exponebant, vt perfecta fieret auri cum Mercurio vel plumbi commixtio penetratioque. Quo peracto, fusione in laminas aureas vsui communi deducebant. Atque hic modus fuit aurum ex arena extrahendi. Altera aurum ex saxifodina extrahendi ratio hæc erat. Supra Thebanam Præfecturam, & per omnes circumuicinas regiones, complures saxifodinæ reperiuntur, auro potissimùm turgidæ, à quibus omnis generis saxa, tùm ad fabricas, tùm ad simulachra construenda eruebantur. Hæc infinita hominum multitudo ad id ob scelera condemnata eruebant. Erant qui exscindendis saxis operam impendebant; nonnullis ea foras exportandi cura committebatur; quidam in minutissima frusta dissecabant; alij in mortarijs in pollinem contusa molendinis circumactis exercebant; pars hoc modo præparatam tabulatis acclinibus impositam, frequentissimis lotionibus purgabant; quâ frequenti purgatione aurum tandem à terrestribus partibus separatum in tabulatis remanebat; quod deinde colligentes, & per spongias expressum, amalgamatumque, fictilibus ollis imponentes, commixta certâ quantitate plumbi, aut alterius metalli auro confinis, iuxta artem ijs cognitam has ollas probè priùs, nè spiritus exhalaret, luto sigillatas, fornacibus coquendum tradebant; quo peracto aurum habebant vsibus humanis reseruatum. Tanta autem erat harum ollarum multitudo, vt ad aliquot milliones librarum auri, singulis mensibus, summo totius Regni bono inde perciperent. Verùm audiamus Diodorum Siculum, qui sicuti omnia proprijs oculis se lustrasse scribit, ita totius operationis scenam, quàm accuratissimè descripsit; ita autem refert l. 3. c. 2. *In Ægypti finibus, qui ad Æthiopiam & Arabiam vergunt, loca sunt metallorum feracia, ex quibus magno cum labore & expensa aurum educitur. Nam terra nigra natura meatus ac venas habet marmoris candidissimi, & quod supra omnem luceat splendorem. Huic*

Aurum ex arena extrahebant Ægyptij.

Aurum ex saxifodinis extrahebant Ægyptij.

Auri extrahendi è saxis modus apud Ægyptios vsitatus.

Diodorus Siculus.

operi qui præsunt, magnâ hominum multitudine ad excudendum aurum vtuntur. Ægyptij enim Reges crimine damnatos omnes, atque ex hostibus captos, insuper ob aliquam falsam calumniam, aut Regum iram in carcerem detrusos, interdum ipsos, interdum totam vniuersam cognationem, auro effodiendo deputant, simul sumentes facinorum pœnas, simul magnum quæstum ex eorum labore accipientes. Illi compedibus vincti, magnus hominum numerus, absque vlla intermissione die noctuq; operantur, nullâ requie concessa, omnique ablata fugiendi occasione. Nam barbari milites, diuersa inuicem lingua, eorum custodiæ præsunt, quorum nullus, sermonis commercio sublato, aut precibus, aut amore potest corrumpi. Ex terra durissima plurimo igni decocta aurum extrahitur. Molliorem petram, & quæ mediocri labore frangitur, ferro effodiunt, infinita ferè hominum millia. Qui auri venas discernit, præcedit operarios ostendens quæ effodiant loca; monstratum lapideum marmor robore corporis prævalidi, non arte, sed magnâ vi cuneis ferreis proscindunt. Cuniculos verò agunt non rectos, sed quo splendentis auro marmoris natura ducit; cùm propter varios flexus circuitusque obscuri existant. Lumen opifices ante frontem præferentes, saxa magno conatu in frusta excisâ in solum deijciunt. Ab hoc labore nunquam conquiescunt, inclementia verberibusque ad continuum opus coacti. Impuberes pueri in duas partes, hi quidem proiecta frusta minutim scindunt, illi verò efferunt. Qui autem trigesimum annum excedunt, sumpta ab his ad mensuram concisa frusta in lapideis vasis ferreo malleo terunt; ea deinde in molis, quæ plurimæ sunt, coniecta, fœminæ senesque duo aut tres ad molam positi vsque ad farinæ modum contrita molunt; manifesta omnibus horum corporum illuuie, neque veste vlla cooperiente pudenda, nemo est, quin eo aspectu fœdo tetroque motus, tantæ misereatur calamitatis; sed nulla pietas, nulla requies, nulla venia illis datur, siue æger, siue febricitans, siue senes, siue fœminæ debiles fuerint; sed plagis omnes ad continuum opus coguntur, quoad miseri ex debilitate deficiant. Demum opifices ad molam contrita in latis tabulis paulò accliuioribus ponentes, iterum aqua iniecta marmor terunt. Eo modo terra defluente aurum ex grauitate in tabulis manet: hoc sæpius iterantes manibus aurum fricant; deinde raris spongijs terram mollem exprimunt, quoad veluti arena aurea reddatur. Alij postremò operarij pondere & mensura in ollas fictiles conijcientes superaddunt certâ mensurâ plumbum, algam maritimam, furfuremque hordaceum. His ad proportionem compositis, ollas luto diligenter liniunt; denique quinque continuis diebus ac noctibus in fornace decoctum, rebus cæteris consumptis, solum aurum in vasis reperitur, parum priori pondere imminuto. Atque hæc est decantata illa Ægyptiorum Alchimia, hic ex terrestribus materijs aurum extrahendi modus; non illa, quam suprà descripsimus ex lapide philosophico resultantem; quæ non nisi theoria quædam huius erat. Atque hanc à primæuis Regibus successiuâ quâdam traditione accepisse ipse Diodorus apertè asserit his verbis: *Horum metallorum inuentio vetusta est, ab antiquis Regibus reperta.* Quantum verò auri ex inhaustis illis aurifodinis, innumerabili illa hominum multitudine gratis laborantium, breui tempore extrahi non poterat? Erant enim saxa auro turgida, & venis auriferis refertissima, quam quidem ibidem partim natura, partim aurearum glebarum coaceruatione, & vnà cum saxo

Auri conficiendi ratio apud Ægyptios ex Diodoro.

Alchimia Ægyptiorum.

Diodorus.

coa-

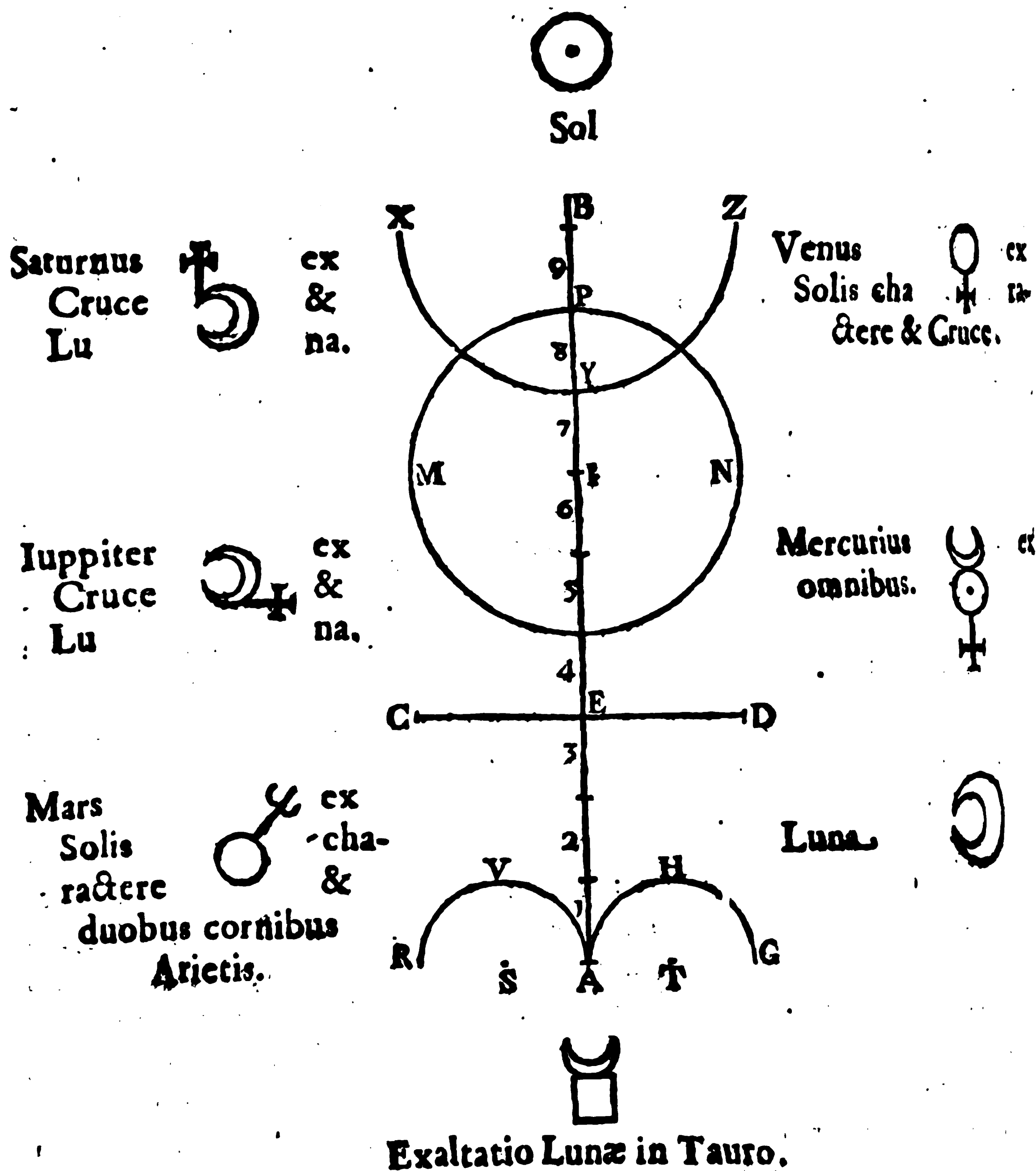
coagulatarum exundans Nili fluuius produxerat. Hanc deinde artem ab Ægyptijs acceptam Hebræi, cœterique Orientales summo semper labore & diligentiâ coluerunt. Tametsi, vt paulò antè quoque indigitaui, non negarim, magnam quoque auri argentique copiam ex hydrargyri reliquis metallis commisti singulari artis industriâ peractâ fixione confectam esse; hanc enim artem ipsos calluisse ex ijs, quæ in præcedentibus de natura metallorum ad Solem & Lunam, id est, ad aurum & argentum vicinitate, ex mirifica characterum Planetariorum constructione docuimus, patet. Nam vt rectè Strabo docet, sunt in ripa maris Erythræi nonnulli montes cauernis pleni, in quibus magna hydrargyri copia ad vsum metallicæ artis colligitur. Artem enim esse quandam hydrargyron in aurum argentumque verum fixandi, is solus nescire potest, qui metallorum vnius in aliud transmutatiuam potestatem ignorârit. Verùm cùm de hoc argumento ex professo in Mundo Subterraneo libro de arte aurifera, amplè & copiosè acturi simus, eò Lectorem curiosum remittimus, vbi quæcunque circa hanc materiam desiderari possunt, vario experimentorum apparatu, regulisque pragmaticis ad naturæ exemplar institutis demonstrata reperiet. Ex quibus quidem hucusque dictis satis patet, quantum nullo non tempore huius auri sitis humanas mentes oppleuerit; quantâ curâ & sollicitudine eiusdem possessionem acquisiuerint, quot laboribus ad illud acquirendum se exposuerint, vel ipsâ naturâ monstrante, aurum inuentione laboriosum, custodiâ difficile, quæstu anxium esse, vsu inter voluptatem & dolorem constitutum; vt proinde nemo verè sapientiæ deditus illud multum quærere, aut desiderare debeat. Beatus proin ille, qui despectis repudiatisque huiusmodi vilis terræ lenocinijs, ijsque non nisi necessarijs contentus, tranquillam & ab omnibus animi pathematis depurgatam vitam ita componit, vt illud Sapientis verè & ex animo dicere possit: *Paupertatem & diuitias, Domine, nè dederis mihi, sed victui meo tantùm tribue necessaria.* Desinamus itaque in hoc perpetuo caducarum rerum æstu firmitatem quærere, glandes porcis committamus, bobus fœnum, ranis & coruis sensibile tempestatis præsagium; sordidam auri voraginem auaris; nos altioribus nixi principijs æternâ mente non quæ fluxa in hac sublunaris Mundi œconomia, sed quæ sempiternis supra cœlum thesauris comprehenduntur, omni studio mentisque contentione inquiramus. Atque hæc sunt, quæ de Ægyptiorum Alchimia Lectori communicanda duxi.

Auri acquisitio laboriosa

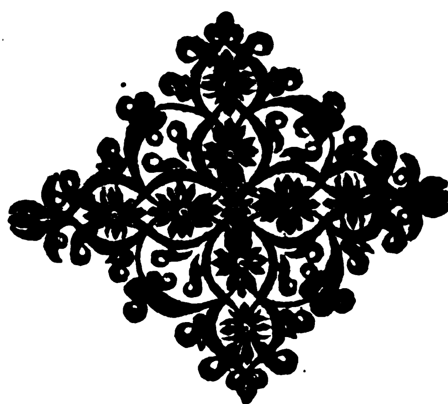

Nota Lector hanc figuram sequentem fol. 401. inserendam esse, vbi omissa fuerat, & explicat 7 Planetarum characterum ex Cruce Hermetica constructionem, vti sequitur.

Constructio Characterum septem Planetarum.

Exaltatio Lunæ in Tauro.

CLASSIS XI. MAGIA HIEROGLYPHICA,

EMINENTISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO

FRIDERICO S.R.E. CARDINALI

Landgrauio Hassiæ, nec non Ord. Hierosol. Equitum S. Ioannis per Germaniam Magno Magistro.

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

NTER cætera Christianæ Reip. damna illud meritò summum existimandum est, quod à bonorum omnium largitore DEO mortalium animos auersos in vltimum impietatis, & conclamatæ fidei barathrum præcipitat. Quæ quidem alia non est, nisi Magia; non illa quidem naturalis, & reconditior humanæ sapientiæ portio; sed quæ in aperto Dæmonum commercio consistit, sortilegijs, veneficijs, occultis spirituum inuocationibus, cæterarumq; superstitiosarum artium vsu infamis illa γοητεία: quæ vti Diuini cultus, ac veræ religionis extinctrix est, ita non immeritò, quà sacris, quà profanis Canonibus summo rigore proscripta, luculenter monstrat, remis velisq; id veluti malorum omnium scyllam iure vitandum esse, quod adeò Christianorum dogmatum institutis perniciosum atq; exitiale dignoscitur. Cùm itaq;, Eminentissime Princeps, *non ita pridem, in supremum Purpuratorum Patrum Senatum pro meritorū* Tuorum *cumulo adscitus sis, atq; adeo, dignitatis assumptæ ratione sic postulante, muneris* Tui *sit, Ecclesiam Dei ab omni impietate vindicare, loliumq; in eadem Satanicæ malignitatis versutia disseminatum, quibuscunq; modis extirpare; certè hoc adeò magni apud me ponderis fuit, vt ea de causa hoc meum de veterum Ægyptiorum Magia argumentum (quod vti mille Satanæ in animis hominum illaquendis fraudes detexit, ita & eas dextrè præcauere docet) gloriosæ nominis* Tui *immortalitati consecrare non dubitàrim. Accessit hisce capitibus eximius virtutum* Tuarum *splendor, de quibus tamen modo silere præstat, quàm eas hâc angustiâ chartæ nimis parcè attingere. Nouit Mundus Natalium* Tuorum *sublimitatem; miratur inuicti ac prorsus Heroini animi* Tui *(quæ maximè in Melitensium maritimis expeditionibus eluxit) magnitudinem, robur, constantiam; victorias & triumphos quos à Christiani nominis hoste reportasti, spolia & trophæa in Principum Ecclesiarum Vrbis tholis affixa abundè testantur: vt proinde complura de* Tua *sibi virtute Orbis Christianus polliceatur in tali potissimùm dignitatis gradu constituta, in quo & authoritate polles vt possis, & zelo abundas vt velis magnam mentem* Tuam, *in gloriosis pro honore Dei & Ecclesiæ emolumento, facinoribus perpetrandis impendere. Vale* Eminentissime Princeps, *& quem olim, pro insita* Tibi *benignitate in* Tuorum *familiarium numerum cooptasti, porrò vnum ex* Tuis *esse patere.*

CLAS-

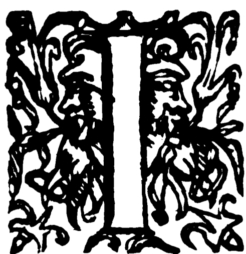
CLASSIS XI.

Magia Hieroglyphica.

In qua superstitionum, damnatarumque artium origines à primæuis Mundi sæculis vsque ad hæc nostra tempora traductæ demonstrantur, & conuelluntur.

PRAEFATIO.

Dæmon hominis fælicitati inuidens nititur eum de statu suo deijcere.

INTRODVCTO per Protoplastorum inobedientiam in Mundum peccato, corruptaque humani generis massa, atque tota posteritatis serie in origine sua vitiata, nihil sanè antiquius habuit humani generis hostis Diabolus, quàm vt, quod per primum peccatum iam concussum erat, in vltimum ruinæ exitium deduceret. Erat homo, vtriusq; Mundi confinium, Dei similitudine signatus, eo fine conditus, vt soli Conditori suo deditus seruiret, eoque tandem post vitæ huius corruptibilis caducitatem Deo suo fruitus æternis lætaretur delicijs. Verumtamen hoc vbi aduertit callidus serpens, inuidiæ æstro stimulatus, nihil non egit, omnes machinas mouit, vt à Deo Conditore suo humanum genus diuerteret, & honorem, reuerentiam, veramq; soli Deo debitam latriam sibi adsisceret, diuinamque vnitatem in complures veluti diuinitatis particulas quasdam dispesceret. Cum itaque diuinæ essentiæ abyssus ijs cognitu difficilis, atque adeo Numen illud æternum nullibi reperiri, quòd visu non apprehenderetur sibi persuaderent; paulatim oculos in ordinatissimum Mundi concentum figentes, astrorumque decorem conijcientes, illa veluti Deos æternos cultu prosecuti sunt. Nec hic constiterunt; famam hominum præteritorum sæculorum, qui nonnihil sibi humanis rebus maius in vita gessisse videbantur, percipientes, rerum gestarum admiratione rapti eos veluti Numina quædam apotheosi sanè execranda coluerunt. Cùm autem ijs omnium tam bonorum, quàm malorum euentuum causas adscriberent, impendentiumque sibi malorum metu, aut bonorum spe continuò agitarentur, hinc nata est Idololatriæ soboles superstitio; ex superstitione variæ diuinationum species, quibus vitæ actionumque suarum fortunam bonam vel malam, futurarumque rerum auspicia moliebantur. Et quoniam Numinum iratorum metu consternebantur, hinc statuas varias vnicuique Numini competentes fecerunt; vt cultu ipsis præstito in omnibus actionibus suis eos propitios haberent. Hinc totus Mundus varijs Numinibus auctus, totam paulatim successiuam posteritatem execranda Idololatriæ contagione infecit. Fuit autem prima huius detestandi cultus inuentrix Cainæ stirpis progenies, vti suprà in fragmento librorum Enoch apertè docuimus. Cham verò ante Orbis cataclysmum, nefarijs Cainanitarum doctrinis imbutus, eas ad posterioris sæculi, videlicet suæ generationis stirpem, potissimùm in Ægyptum & Chaldæam, quarum primus colonus erat, propagauit, vbi tam altas radices egit, vt ra-

Idololatriæ origo.

Ægyptum idololatria infecta à Chamo.

mis

nis suis in vniuersum Mundum diffusis maxima vbique locorum incrementa sumpserit. Hinc Hebræi contigui primùm infecti, Græci verò, Romani, vniuersa Asia & Africa plenis labris hauserunt; quæ cùm omnia in primo Tomo demonstrata sint, hoc loco repetenda non duxi. Aegyptiorum Magia explicanda proponitur.

Cùm itaque Magia Ægyptiorum nihil in historijs, quà sacris, quà profanis celebrius sit, magnaque hieroglyphicorum portio eidem implicata sit; eam hac Classe ex professo explicandam duxi, vt quàm callidè humani generis hostis animos mortalium astu eludat, quàm subtilibus retibus curiosorum hominum ingenia implicet, luculenter patefiat; eâ cautelâ tamen & circumspectione, nè tenerioribus mentibus offendiculo sint, quin potiùs vt quisque sibi ad cautelam ea legat, & à Sathanicis machinamentis cauere sciat. Verùm vt omnia ἀκριβῶς discutiantur, in decem Capita totam Classem diuidendam existimauimus.

CAPVT I.

Quænam fuerit Magia hieroglyphica Aegyptiorum, & in quo illa consiterit.

MINIME nobis hoc loco de origine, diuisione, definitione Magiæ multiplici agendum censuimus, cùm in multis huius Oedipi argumentis abundè id præstiterimus, fusèque de ijs Boissardus, Bulengerus, Delrio, Pererius, Thomas Alassius Ord. Prædic. in Opere de Potestate Angelica tractârint, alijque innumeri tùm sacri, tùm profani Scriptores iustis eam voluminibus tradiderint. Relictis igitur omnibus, ab alijs iam traditis, intra argumenti nostri limites nos continentes, quæ Oedipi propria sunt, prosequemur. Boissardus. Bulengerus. Delrio, Pererius. Alassius.

Nihil humanæ naturæ tam insitum esse spectamus, quàm vt sciat, & in continua rerum cognitione versetur, earum maximè, quibus res rationesque suas contineri putat: siue eæ iam fuerint, siue sint, siue futuræ exspectentur. Vnde gens nulla fuit, siue illa humanitate & politicâ viuendi ratione probè instituta, siue immani quâdam barbarie, ferocissimorumque morum consuetudine prædita fuerit, quæ non sibi futura significari, eaque anxiè intelligi prædicique & cupiat & speret; vtrumque humanæ menti vnà cum hæreditariæ contagionis peccato primorum parentum culpa insitum, dum pruritu curiositatis stimulati fidem attribuerunt Serpenti veteri asserenti fore se sicuti Deos, scientes bonum & malum, si ex arboris vetitæ fructu comederent. Hâc curiositate itaque incitati, mandatum Domini transgressi, vnà secum totam posteritatem inextricabilibus malis inuoluerunt. Procedit autem summum huiusmodi futurorum cognoscendorum desiderium ex ipso amore, quo vnusquisque naturali instinctu, & summâ sollicitudine bonum sibi conueniens acquirere, malum verò sibi imminens veluti incongruum & violentum, quibusquibus modis repellere cupit; vnde Medicina nata est, quam Characteristicâ vocant. Quemadmodum verò bona à Numinibus bonis, ita mala
Homo scire desiderat futura. Protoplastus Adam futura scire cupiens præuaricatus est.

Ægyptij singulis rebus attribuebant Genium bonum & malũ.

la à Numinibus malis dependere existimabant. Nam vt alibi fusè declarauimus, erat Ægyptiorum proprium dogma, non solùm singulos homines ab ortu duos Genios, bonum ac malum, à supremo Numinum Emeth sibi præstitutos habere; sed etiam singulas rerum naturalium species, eosdem sibi assignatos habere; quorum prior ad conferenda bona omnis generis charismata suaptè natura veluti suæ sibi tutelæ commissis succurreret; posterior verò ad inferenda omnis generis mala promptus semper paratusque existeret. Hinc Seruius illud sexti Æneid. *Quisque suos patimur manes*, commentans, *bonum*, inquit, *& malum Genium intelligit*. Et Orpheus in Εὐχῇ· Δαίμονα τ' ἠγάθεον, καὶ δαίμονα πήμονα θνητῖς. Credebant enim, malignum Genium fato quodam, vt in Astrologia diximus, homini in primo illo momento, quo ex ventre matris secluditur, deputari; eumque talem esse, qualem stellæ natura profert; quæ si bona, bonus; si mala, malignæ pariter naturæ Genius credebatur. Hinc tota ipsorum Magia huic veluti cardini inniti videbatur, vt quemnam quisq; Genium in prima sua genitura nactus fuisset, cognoscerent; in hoc totum eorum studium versabatur, vt inclinationes, proprietates, & dona, quibus pollebat, intelligerent. Quod si cognoscerent, ita dictis Genijs esse naturalis inclinationis vi comparatum putabant, vt humanos honores & cultus præ omnibus alijs summè appeterent, & vnicè ambirent, tantòque quisque paratiori animo esset ad succurrendum, quantò intensiori cultu maiorique sollicitudine fuisset inuocatione accersitus. Hinc Ægyptij, teste Iamblicho, artem inuenerunt, quâ mundanarum rerum Genio cuique appropriatarum mistura, Genios in statuas compellerent, & concepta verborum, seu potiùs portentosorum nominum prolatione ad secreta prodenda cogerent. Atque hinc veluti ex equo quodam Troiano totius Idololatriæ & Magiæ, videlicet ex Astrologia & Oraculorum arte, origo descendit, quibus veluti binis columnis omnia superstitiosarum artium diuinationumque dogmata innituntur, vt in decursu huius tractatus patebit. Quæ omnia copioso ratiocinio describit Proclus libro de Sacrificio & Magia, dicens: *Sacerdotes veteres à rebus apparentibus superiorum virium cultum adinuenisse, dum alia miscerent, alia purificarent; miscuisse autem multa inuicem. Videbant enim*, ait, *nonnulla simplicia Numinis habere proprietatem, non tamen sigillatim sufficientem ad Numinis illius aduocationem: quamobrem ipsa multorum commistione supernos attrahebant influxus, atque quod ipsi componendo vnum ex multis conficiebant, ipsi vni assimilabant, quod est supra multa, statuasque ex multis diuersisque materijs commistas constituebant. Odores quoque compositos, queis arte ipsis solitâ in vnum diuina symbola colligebant, reddebant vnum tale, quale diuinum existit, secundùm essentiam videlicet virtute plurimâ, imò omnia comprehendentem; quorum quidem diuisio vnamquamque debilitauit, mistio verò restituit in exemplaris ideam. Nonnunquam verò herba vna, vel lapis vnus ad diuinum sufficit opus; sufficit enim*, inquit Proclus, *Cnebison, id est, carduus ad subitam Numinis alicuius apparitionem, ad custodiam verò Laurus, Ricinus, Cæpa, Squilla, Corallus, Adamas, Iaspis; sed ad præsagium, cor Talpæ; ad purificationem verò sulphur &* aqua

Seruius.

Orpheus.

Magia Ægyptiorum in quo consistebat.

Iamblichus.

Magia & Idololatria ex Astrologia & Oraculis orta.

Proclus.

ua marina. Sacerdotes ergo per mutuam rerum cognationem compassionemque inducebant in vnum, per repugnationem expellebant, purificantes, cùm oporteret, sulphure atque asphalto, id est, lutamina aquâ aspergentes marinâ; purificat enim sulphur quidem propter odoris acumen, aqua verò marina propter igneam portionem; & animalia Dijs in Deorum cultu congrua adhibebant, cæteraque similiter. Quamobrem ab ijs atque similibus recipientes primùm potentias Dæmonum, cognouerunt videlicet eas esse proximas rebus actionibusque naturalibus; atque per hæc naturalia, quibus propinquant, in præsentiam conuocarunt; deinde à Dæmonibus ad ipsas Deorum vires actionesque processerunt, partim quidem ipsis docentibus Dæmonibus addiscentes, partim verò industriâ propriâ conuenientia symbola interpretantes, in propriam Deorum intelligentiam ascendentes, & denique posthabitis naturalibus rebus actionibusque ac magna ex parte Dæmonibus, in Deorum se consortiũ receperunt. Hæc Proclus. Hinc Σειραὶ mysticæ, hoc est, catenæ, ab infimis vsq; ad summas analogarum rerum catenas, de quibus in Medicinæ & Astrologiæ Classibus amplè dissertum est, originem inuenerunt; his enim summâ sollicitudine inuestigabant primò Deos, Genios, & Dæmones singulis catenis præsidentes; cui nomen ab effectu imponebant, atque ex singulis rebus sub ea catena comprehensis, in vnumque coniunctis, simulachrum adornabant ex materia dictis rebus analoga, adhibitis deinde conceptis verborum appropriatorum formulis, Numen, veriùs Dæmonem adiuratione horrenda veluti perculsum compellebant; compulsus autem dictâ ratione Dæmon, de rerum futurarum euentibus responsa dabat. Atque hæc erat propriè Ægyptiorum Magia. Verùm de singulis per sequentia Capita & Paragraphos discurramus.

Catenæ mysticæ vnde ortæ.

CAPVT II.

De herbis & lapidibus, quibus in operationibus suis Magicis vtebantur Aegyptij.

Ægyptios vtplurimùm herbis in sacris vsos, frequens hieroglyphicarum herbarum passim in Obeliscis & Tabula Isiaca occurrentium multitudo ostendit. Putabant enim Ægyptij, singulas herbas suos sibi appropriatos Præsides Genios habere, qui cùm summâ curâ & amore erga res fidei suæ commissas ferri crederentur, eos huiusmodi rebus consequenter trahi, & ad arcana reuelanda præuijs sacrificijs sisti posse, atque hoc vi quâdam ipsis herbis insita effici putabant, cùm opinione eorum nihil aliud essent, quàm particulæ quædam diuinitatis. Verùm hæc doctrina, vti orthodoxæ doctrinæ è diametro repugnat, ita meritò veluti totius superstitionis radix iamdudum proscripta exulat; siquidem herbæ in vsu magico non tanquam virtutes naturales operantur, sed tantùm signa quædam sunt ex pacto implicito vel explicito ordinata, quibus positis Dæmon se sistit. Si enim per efficientiam naturalem Genios attraherent, necessariò in ijs vim aliquam imprimerent: sed cùm corporearum rerum ad spirituales substantias nulla intermediet proportio, neque

Herbis vtebantur Aegyptij in Sacris.

Herbis ac plantis non inest vis Physica, ad Spiritus fugandos vel attrahendos.

spiritualis substantia, subiectum esse possit impressionis virtutum qualitatumque naturalium; fieri quoque non potest, vt vi naturali attractus huiusmodi producatur, sed moralis causa solummodò interuenit, eò quòd Dæmon herbis veluti signis quibusdam ex pacto compositis, ad condescendendum concitetur: vel si quandoque, vti in exorcismis, herbis coërceatur, vel è corporibus abigatur; non id fit vi herbarum, sed vel in virtute precium Ecclesiæ, vel ex characterismo quodam diuinitatis sub dictis symbolis latente, quem odio habent Dæmones. Quòd itaque Ægyptij Aglaophotide herba, aut Cnebisone, alijsque paulò antè recitatis, Deos euocare consueuerint; Theongelide herba poti, futurarum rerum euentus prodiderint; id certò virtuti naturali dictarum herbarum minimè adscribendum est, sed vt dixi, pacto, quod per herbas veluti signum quoddam expressum pangebatur. Quæ omnia S. Augustinus l. 21. de ciu. c. 6. his verbis docet: *Illiciuntur Dæmones ad habitandum per creaturas, quas non ipsi, sed Deus condidit, delectabilibus pro sua diuersitate diuersis, non vt animalia cibis, sed vt spiritus, signis, quæ cuiusque delectationi congruunt per varia genera lapidum, herbarum, lignorum, animalium, carminum.* Ita Ægyptij Mentastro vtebantur, ad cognoscendum in cuius planetæ tutela sis. modum operandi vide apud Apuleium c. 9. de viribus herbarum. Vtebantur & moly, mithridatio, scordoti, & centaureo magicis herbis suis in Sacrificijs, Plinio teste l. 25. c. 10. De Omomi herba cum Lupi sanguine mista, quid præstiterint Ægyptij Magi, Plutarchus de Osiride & Iside recitat, & nos fusè in Obelisco Pamphilio exposuimus. Huius quoque farinæ sunt Æthiopis herba, quâ amnes ac stagna siccari coniectu, tactu omnia clausa aperiri opinabantur; Achemenide coniecta in aciem hostium trepidare agmina, & terga vertere; Latacem plantam à Regibus Persarum Legatis dari solitam, vt quocunque venissent, omnium rerum copiâ abundarent, Ctesias memorat. Circa herbam, quam Verbenacem appellant, teste Plinio l. 26. c. 4 Magi mirum in modum insaniunt, hâc perunctos impetrare quæ velint, febres abigere, amicitias conciliare, nullique non morbo mederi. Dioscorides l. 5. & Gal. lib. 2. Antidot. aiunt plantæ genus esse, Cressam dictam, vnde toxicum fiat, Εἶναι τὰς ἐπὶ τῶν μεγαγινώσκει τὴν ἱεροπραγίαι δεῖ συνκομίζειν ταύτην βοτάνην· nonnullæ cœremoniæ sacrorum, quæ fiunt ad vaticinia, postulantur; herba Cressa conterenda est. καὶ πτερὸν Αἰγύπτιον, καὶ ὀστέον Ἰβηρικὸν, & Ala Ægyptia, & Os Ibericum. Non multò saniora sunt, quæ apud Plutarchum leges lib. de fluminibus: *In Chelydone Æioliæ monte herba Myops nascitur, quâ si quis in aquam iniecta, lauet vultum, excæcabitur; si Dianam placauerit, visum recuperabit. Zaclus herba in vinum iniecta, illud in aquam conuertet.* Meminit & Callisthenes de rebus Alex. Nectanebum Regem Ægypti herbam ex solitudine accepisse, quam efficacem ad somnia mouenda esse sciebat, qui ex ea succum exprimens fecit imagunculam ex cera muliebrem, eique nomen inscripsit Olympiadis, accensaque lucernâ ex herba, Dæmones execrationibus ad eam rem idoneos inuocabat, vt Olympias sibi videretur Hammonis amplexibus frui: Verba Græca sunt: καὶ λαμβάνει βοτάνην ἀπὸ τῆς ἐρήμου ἣν ἠπί-

σατο

Herbis varijs Ægyptij vtebantur ad vanos effectus

S. Augustinus.

Apuleius.

Plinius.
Plutarchus.

Dioscorides.

Plutarchus.

Callisthenes.

Herbæ Magicæ Ægyptiorum.

πρὸς ὀνειροπολίαν, καὶ ἅψας λύχνον ἀπὸ τῆς βοτάνης ἐπεκαλεῖτο ἔχεις ὧδε περὶ τοῦτο πεπονημένους δαίμονας, ὥστε φαντασιῶδες τὴν Ὀλυμπιάδα, καὶ θεωρεῖν περιπλεκόμενον αὐτῇ τὸν θεὸν Ἄμμωνα. Herba Osirite, quam diuinam non in viuos modò, sed etiam in mortuos habere potentiam rebantur, vmbras ad percunctandum vsos Ægyptios, Plinius testatur.l. 30. c. 2. Ex quibus omnibus patet, herbas magicas nullâ virtute naturali ad dictos effectus, quos ipsi contingere putant, præditas esse, sed Dæmones ad illas veluti signis quibusdam, vt dixi, commotos, effectus præstare; quod ex circumstantijs facilè deprehendes, cùm sine superstitione, aut Astrologicis operationibus nihil hìc fieri videas; vnde ea non immeritò Theophrastus ἀπίθανα καὶ ἀπιθανώτερα, inepta & incredibilia vocat.

Plinius.

Theophrastus

Lapides Magici apud Aegyptios.

Sed progrediamur ad lapides, in quibus eadem quæ in plantis consideranda occurrunt. Inter Ægyptios lapides erant hi cumprimis memorabiles, Ananchites, & Atizoci; per priorem, Plinio teste, Deorum euocabantur imagines, per alterum gestantes eum inuisibiles reddebantur. Verùm qui rationes nostras paulò antè allatas probè intellexerit, videbit hæc nullâ ratione consistere posse, neque ea vi naturali peragere, sed Dæmonis ope, qui lapidibus tantùm veluti signis quibusdam ex pacto positis vtebantur. Verùm cùm de lapidibus, vti & de animalibus, in Obelisco Pamphilio amplissimè tractatum sit, eò Lectorem remittimus. Nullum itaque sacrificium sine herba, nullum sine lapidibus, aut aromatibus libamen offerebatur; huiusmodi enim sola Numinis alicuius trahendi effectum præstare posse opinabantur. Sed hæc luculentiùs infrà.

Plinius.

CAPVT III.

De Diuinationibus, & Oraculis Aegyptiorum.

Mens humana semper appetit bonum summum.

HVmana mens vti perpetuò desideriorum æstu agitatur, ita bonorum quæ desiderat, perpetuâ spe viuit, & dum spirat, sine intermissione sperat, videlicet summum aliquod & præstantissimum bonum: quod cùm extra Deum Opt. Max. dari non possit; hinc perpetuâ anxietate, cura, doloribus, & laboribus inuoluitur, & veluti Oceanus quidam decumanis fluctibus agitatus, in perpetua inquietudine versatur. Est autem duplex boni ratio, circa quam omnes hominum machinationes, omnis veluti in cardine quodam voluitur industria; bona videlicet corporis, & animi. Bona corporis sunt, pulchritudo, & perfecta corporis sanitas, & voluptas, quæ cùm nec sine rerum ad vitam honestè instituendam necessariarum possessione, conseruari, neque hæc sine diuitijs haberi possint, mirum non est, tantam omnium mortalium auri famem esse, tantum in diuitijs acquirendis studium. Harum enim possessione mox omnium bonorum vbertate se repletum iri confidunt, omnium ærumnarum expertes. Quia tamen & hæc minimè hominem satiant, hine bona animi corporeis coniuncta desiderant; cuiusmodi sunt scientiæ, honores, dignitates, potentia: quæ omnia cùm incertos in tam instabili

Bona corporis & bona animi.

fortunæ rota exitus sortiantur, & vtplurimùm in impenetrabili futurarum rerum suarum statu incerti, & inter spem metumque fluctuantes, tanto studio futurorum scientiam appetunt, vt ex ea videlicet addiscant, quid de se futurum sit, & an de bonis illis recensitis solidum quiddam sibi promittere possint. Nouit id humani generis hostis Diabolus, & callidus dolorum architectus; hinc tam multiplices pedicas pandit, quàm multiplices sunt humanarum machinationum appetitus; vt tandem sub spe scientiæ futurorum homines adoriatur, adortos irretiat, penitusque sui iuris faciat. Sunt autem duo potissimùm retia; Astrologia, & Polyomantia. Priori docet sortem, quam quisque à primo natiuitatis suæ puncto nactus est, ad bonam vel iniquam fortunam; posteriori veluti sub quodam naturalium causarum velamento varias diuinationum species exhibet; quibus incauti, dum bonum prosequi, vitare malum inconsultiùs appetunt, æterni boni possessione meritò priuantur. Has itaque artes primus in Mundum, Magistro Diabolo, introduxit Cham Noemides; quas Ægyptij à Chamo instructi veluti hæreditate quâdam traditas in vniuersum Mundum transfuderunt. Atque de Astrologia eorum amplè suo loco dictum fuit; de Diuinationibus, earumque origine, Oraculorumque rationibus porrò dicendum nobis restat.

Futurorum scientiam appetit homo.

Astrologia, & Polyomantia Dæmon homines decipit.

Cham primus introduxit Astrologiam, & Polyomantiam.

Ægyptij itaque, Doctore Mercurio, putabant, præter Deos cœlestes, naturas quasdam homines inter & illos medias reperiri, quas Angelos, Dæmones, vel Genios, aut terrenos Deos appellabant; quibus omnium Oraculorum ortus & interitus causam attribuebant, adeoque Oracula tam diu durare, quàm diu dicti Genij in statuis, quæ Oracula fundebant, morarentur; eademque perire, cùm simulachra à Genijs seu Dæmonibus destituerentur. Hosce verò Genios regionem inter cœlum & terram interiectam incolere, atque ex herbis, lapidibus, aromatibus, alijsque terrestribus materijs vim diuinitatis naturalem in se continentibus constare asserebant, & vti propè nos habitantes, nobis quasi amicâ cognatione iungi, ita amore singulari erga humanum genus affici, hominibusque, prout illorum natura fert, varijs diuersisque modis auxiliari putantur; sortibus futura prædicendo, aliaque ad nos pertinentia curando. Quocirca in statuas quoque ab ijs ritè instructas ingrediebantur, & ex illis responsa consulentibus dabant, multosque in annos in ijs morabantur tantò libentiùs, quantò statuæ ex materia ijs congruentiori factæ essent; & quantò eos sacrificijs, hymnis, laudibus, & harmonijs, quibus veluti vnicis Geniorum illecebris delectantur, peritiùs detinere sciebant. Quæ quidem ita se habere, copiosè docet Hermes in Pimandro, causamque assignat, cur tanta in Dæmones Geniosque potestate polleat homo, & cur eius dominio tam facilè se submittant: *Cùm enim*, inquit, *homo animal sit venerandum, magnumque Mundi miraculum, ex omni naturæ miscella constitutum, cœlesti, terrenâ, mortali, immortali, inferioribus superioribusque iunctum sit; parte quidem, quæ ex anima, sensu, spiritu, & ratione constat, diuinis; parte quæ ex igne, aëre, aqua, terraque conficitur, sublunaribus; fit vt cùm se ipsum ob earum rerum, quas mortalis portio appetit, cupiditatibus, animo à corpore*

Genios Ægyptij colebant.

Geniorum locus habitationis.

Genij statuas ingrediebantur.

Trismegistus.

Genij afficiebantur hominibus.

pore veluti abstracto separat, veluti in diuinam quandam essentiam transformatus, vel cælitibus præstantior, vel dignitate par euadat, eamque potestatis plenitudinem acquirat, vt quemadmodum Deus cœlestium Deorum effector est, ita homo Deos illos, qui terrenis affiguntur habitationibus, efficere possit, statuas videlicet animatas sensu & spiritu plenas præsciasque futurorum. Quæ quidem Mercurius in Pimandro fusiùs prosequitur. His subiungit quoque, proauos suos perfectam cœlestis Dei notitiam non habuisse; cognito enim Deo, Deos terrenos non curassent, sed vti incertos de illo, ita à diuina religione valde aberrantes artem, quâ Deos efficerent, excogitasse, statuasque exstruxisse, in easque cùm ipsi animas creare non possent, Dæmonum vel Angelorum animas euocasse; quæ quidem vocatæ aduenerunt, tùm quia horum hominum magna vis erat, tùm quia Angeli & Dæmones tantam cognitionem cum hominibus habent, vt ab obsequium eorum propriâ naturâ traherentur. Atque hæc est Mercurij de Oraculis sententia, quam ex Pimandro excerptam paucis explicandam duximus; cætera, quæ ampliùs prosequitur, in citato loco videat Lector; vbi & causas defitionis Oraculorum magnis tenebris inuolutus, impiè explicat: nam, Oracula defutura pronunciat, quando homines religionis expertes, impijque euadent, neque enim tunc Idola colent, neque ea fabricabunt, neque in illis animas Dæmonum introducere valebunt, Dæmones verò cùm se neglectos viderint, ab antiquis etiam statuis decedent. Vbi Oraculorum defectum hominum vitijs, & Dæmonum indignationi potiùs, quàm diuinæ potentiæ adscribit. Rectiùs sanè, tametsi impij, Porphyrius & Plutarchus, quorum vterque causam defitionis Oraculorum in Christianam religionem conijcit, ille quoque verbis apertis fatetur, *Mortales ex quo IESVS colitur, nullam ex Dijs vtilitatem sensisse.* Non igitur humanæ industriæ defectu aut negligentiæ Oracula desierunt, sed vnigeniti Filij Dei in terram aduentus vnica causa fuit, quo dispulsâ tenebrarum potestate, viribusque quibus humanum genus fallere solebant Dæmones, ademptis, æterna Mundo Veritas illuxit. Quod & Pithius Apollo vel inuitus fateri coactus est: cùm enim, Nicephoro Callisto teste, is à Cæsare Augusto, quis in Imperio sibi successurus esset, interrogatus diu tacuisset, atque iterum iterumque respondere, silentijque causam aperire, rogaretur; in hæc tandem verba prorupit:

Trismegisti impia doctrina de Oraculorum defitione.

Porphyrius. Plutarchus

Oracula cur desierint.

Nicephorus. Callistus.

Apollinis responsio de Oraculorum defitione.

Me puer Hebræus Diuos Deus ipse gubernans
Cedere sede iubet, tristemque redire sub orcum,
Aris ergo de hinc tacitus abscedito nostris.

Addit Lactantius Firmianus, tantam fuisse suis temporibus crucis virtutem, vt cùm Idololatræ Dijs immolare vellent, si quis fronte cruce signatus adessent, nec sacra litare, nec à Vatibus vllum responsum habere valerent.

Lactantius. S. Crucis virtus contra Oracula.

Sed vt ad institutum reuertamur. Erant Oracula memorata omnium diuinationum, & totius superstitionis radix & fundamentum: Neque

Oracula origo diuinationum.

que enim Dæmon ſemper ſenſibili voce reſponſa dabat, ſed ſignis quibuſdam, quid vellet, aperiebat. Hinc emerſerunt primùm rituum & cœremoniarum variæ ſpecies, quibus, vt futurorum conſcij fierent, veluti præuijs diſpoſitionibus animum purgare ſolebant; deinde ad vanas obſeruantias conuerſi, omnia pro augurijs habebant obuiarum rerum ludibria. Verùm explicemus ſingula. In omnibus ferè Ægypti Nomis Oraculum fuiſſe reperio, in quo reſponſa de varijs euentibus acciperent conſulentes: neque tamen ſingula Oracula de ſingulis ſibi propoſitis reſpondebant; ſed de ijs ſolummodò rebus naturæ eorum conſentaneis. Hoc pacto Serapidis Oraculum circa ea quæ terræ cultum concernebant; Anubidis circa ea, quæ ſcientias; Hori circa ea, quæ bona corporis & animæ; Iſidis circa ea, quæ aut Nilum, aut fœcunditatem concernebant, conſulebatur. Ammonis verò in Lybicis arenis conſtitutum Oraculum, vti celeberrimum omnium, ita de quibuſuis rebus ſibi propoſitis reſponſa dabat. Ab his Oraculis quatuor alia in Græcia magni nominis Oracula prodierunt, ſeu potiùs execranda ad hominum animos faſcinandos ſuſcitata ſunt ſacraria; Delphicum in Ionia; in Lebadico Triphonium; in Mileſia Branchidicum, Sabæum in Phocide; Amphiarai in Attica, Sebanniticum Latonæ in Butho Ægypti, innumeriſque alijs locis conſtituta, quæ omnia reſponſa dabant locis obſcuris, obſeſſiſque à malignis ſpiritibus, voce, ſomnis, geſtu, nutuque ſtatuarum, ſonitu, tinnitu, vel alijs ſignis; edebanturque vel ab ipſo Dæmone, vel à Pythonibus, Sacerdotibuſque ſpiritu fatidico afflatis, qui à ſpecubus, furnis obſcuris & profundis horribili ſono & ſtrepitu irruebant in Enthuſiaſtas ſpecie ignis, quo circumquaque inuoluebantur, & in furorem acti, cùm palpitatione omnium artuum, inuerſis oculis, & ore diſtorto effabantur ea, quæ Dæmon illis ſuggerebat. Hoc pacto Sathan ſuperſtitionum architectus ſeſe furtim per Idololatriam in animos hominum inſinuans, illis variorum rituum & cœremoniarum deuotiones inculcare ſategit, quibus ſuos commentitios Deos ſub pietatis & virtutis prætextu colerent, vt ſub his titulis per omne genus impietatis & nequitiæ illos inuolueret pollueretque, atque adeo debitum Deo honorem ad ſe deriuaret.

Oracula in omnibus ferè Ægyptiorum nomis.

Ægyptiorum Oracula celebriora.

Græcorum Oracula celebriora.

Diabolus per Oracula docet ſuperſtitiones, & impias cœremonias.

Cùm verò nihil adeo ſenſibus obuium eſſet, quod Dæmon non veluti ſigna quædam aſſumeret ad ſuam conſulentibus voluntatem aut noluntatem commonſtrandam; hinc multiplices ortæ Magiæ diuinatoriæ ſpecies, hinc omnis generis ſortilegiorum auguriorumque portentoſi fœtus pullularunt: quæ quidem nominis ſui etymon non niſi à rebus, per quas diuinatio inſtituebatur, ſumpſerunt. Hinc diuinationes ſuas primò juxta quatuor elementorum ſeries auſpicati ſunt, ſuiſque nominibus, videlicet Pyromantiam ab igne, Aëromantiam ab aëre, ab aqua Hydromantiam, à terra denique Geomantiam appellarunt. Putabant enim Genios voluntatem ſuam exhibere per ſigna quædam in dictis quatuor Elementis eluceſcentia; de quibus in ſequentibus fuſiùs. Neque hic ſtiterunt, ſed inſtigante Dæmone nihil non ad impiæ diuinationis fanaticas operationes ritè perficiendas aſſumpſerunt. Hoc pacto quæ per fumum

Sortilegiorũ & Auguriorũ variæ ſpecies.

fie-

fiebat diuinatio, Capnomantiam; quæ per peluim, λεκανομαντίαν; quæ per ceram, Ceromantiam; quæ per laurum, Daphnomantiam; quæ per pisces, herbas, ficus, oua, virgas, gallos, capras, thus, & somnia fiebat diuinatio, ἰχθυομαντίαν, βοτανομαντίαν, συκομαντίαν, ᾠομαντίαν, ῥαβδομαντίαν, ἀλεκτρυονομαντίαν, αἰγομαντίαν, λιβανομαντίαν, ὀνειρομαντίαν dicebant. Quando per mortuos diuinatio instituebatur, Necromantia; per manus, Chiromantia nuncupabatur. Erant autem Auguria, Auspicia, Extispicia, Omina, Salissatio, Sternutatio, Tripudium, Solistimum aut Soniuium; quæ omnia cùm à Bulengero, Boissando, Salisberiensi, Delrio, Pererio, & plerisque Canonistis amplissimè describantur, superuacaneum esse ratus sum, tempus in ijs repetendis perdere. Quare ad institutum nostrum reuertamur. Bulengerus. Boissandus. Salisberiensis. Delrius. Pererius.

CAPVT IV.

De Statuis, Telesmatis, Amuletis, & Prophylacticis Aegyptiorum; item de execrandis, quæ dictis Sacris interueniebant, operationibus.

QVid Telesmata siue ἀποτελέσματα, Amuleta, quæ & φυλακτήρια, περιάμματα, περιάμματα, περίαπτα, βρέβια dicuntur, sint, varijs in huius Operis locis abundè significatum fuit. Erant enim præseruatiua contra omnium malorum occursus remedia Dæmonis ope instituta, & ab Ægyptijs, varijs mirisque modis, ritibus, & cœremonijs consecrata. Vnde & Θεουργία Magiæ pars originem inuenit. Erant autem duplicis generis; maiora & minora. Maiora & immobili positu solidata, in publicis locis vrbium, templorum, cœmeteriorum, tùm regionum claustris ad hostium arcendos insultus, & ἀντιτεχνίας δαιμόνων κακοέργων eludendos ponebantur, quæ apprimè exhibet præsens Schema, à doctissimo Nardio mihi communicatum, figura κριομόρφῳ velato ceruice & in conum inuersum habitu. Ammun est Numen ἀλεξίκακον, dextrâ lituum, alterâ flagellum gestat; quo dum aduersæ potestates dispelluntur, rerum temperies & harmonia consistit: sed vide quæ de Ammone Ægyptio vberrimè disceptauimus Tom. I. Syntag. III. Capite de Ammone, & in Astrologia Ægyptiorum de signo Arietis. Minora & portatilia in domibus, in collo, pectore, manibus hominum, animaliumque ad ma-

Telesmata, Amuleta, Phylacteria, Periapta quid

Amuleta duplicis generis, maiora & minora.

malorum auerruncationem portata seruiebant. Quæ vt intelligantur,

Hieroglyphica rerum mirandarum effectiua putabantur.

Sciendum est, hieroglyphica symbola non tantùm rerum altissimarum, sublimiumque de diuinitate mysteriorum significatiua, sed & effectiua fuisse mirandarum, quæ per ea fieri putabantur, operationum. Hieroglyphica itaque Obeliscis insculpta non tantùm, vti dictum est, abditam de Deo Numinibusque Theologiam, eorumque in mundana hac Monarchia officia & ministeria exhibebant; sed & præterea malorum Geniorum machinationes & ἀντιτεχνίας, in virtute potentium Angelorum, supremique Numinis summâ potestate, quæ sub ijs exprimebatur, arcere credebantur. Vnde vt effectum suum sortirentur, priùs magno rituum cæremoniarumque apparatu per Sacerdotes consecrabantur. Quo peracto, nullam malignam potestatem, aut Ægyptiæ telluri infestam potentiam, consistere posse, sibi pollicebantur. Imò symbola, vti in tertio Tomo demonstrabitur, ita apposité benignis Geniorum cœtibus applicata erant, vt similitudine naturæ, & amicâ quâdam cognatione, quam ad res per symbola expressas obtinebant, attracti vel inuiti Ægyptiacæ telluris contra contrarias potentias defendendæ tutelam arriperent. Cui verò Genio quælibet res subiecta esset, cuiue potentiæ Præsidi, inferioris Mundi Sidereique entia sympathicâ, id est, amicâ cognatione concordarent, ex mysticis rerum mundanarum catenis, quas σειρὰς vocabant, idealique Obeliscorum doctrina, de quibus in præcedentibus Astrologiæ & Medicinæ Classibus copiosè disseruimus, discebant.

Hieroglyphica pleraque erant Amuleta apud Ægyptios.

Dico itaque, omnia ferè symbola & hierogrammatismos, qui in Obeliscis, cœterisque Ægyptiacis monumentis hieroglyphicis, vti & in Isiaca tabula reperiuntur, præterquàm quòd arcanissima quæuis significarent, amuleta quoque fuisse separatim vsurpata, & passim ab Ægyptijs ex Obeliscis veluti archetypis codicibus decerpta, ceu sacra quædam phylacteria in collo, pectore, manibus, alijsque secretioribus corporis partibus, tùm contra diuersorum morborum violentiam fascinationesque, tùm ad animi bona acquirenda, fuisse portata; imò animalibus eandem ob causam veluti symbola sterilitatis auerruncatiua fuisse alligata. quod ipsum longâ & diuturnâ experientiâ sat superque docuit. Dum enim innumeros penè antiquitatum promos condos exploro, omnia ferè & principalia hieroglyphica symbola diuersis pretiosis lapidibus exsculpta cum ansula dorso annexa reperi; quod apertum signum est, illa filo suspensa vsibus hominum priuatis seruijsse; quæ omnia æri incisa in III. Tomo exhibebuntur. Neque in lapidibus tantùm exhibebantur, sed in tænijs, licijs, schedis, tabellis metallicis Dijs appropriatis exarabantur, vt suo loco dicetur; cum tanto superstitionis augmento, vt vix esset puer, homo, brutum, quod non huiusmodi fanatica deliramenta sibi appensa haberet.

Hieroglyphica Amuleta vtensilibus rebus insculpta.

Ægyptiorum superstitio ad alias trāsijt Nationes.

Quæ paulatim ad vicinas Ægypto gentes propagata, Arabiam, Græciam, Babyloniam, deinde totum infecit Latium. Hinc Festus, Ipsullices laminæ necessariæ sacris magicis specie virorum & mulierum characteribus quibusdam exarabantur; vnde Magi qui eas exararent & insculperent, à Græcis Stæchiomathici, ab Ægyptijs Hieromanthæ dicti fuerunt. Ce-

drenus in Claudio, Appollonium Thianæum arcanorum Ægypti apprimè peritum ait, Στοιχειῶσαι ὄφεις, καὶ σκορπίους μὴ πλήσσειν: Characteribus & sigillis deuinxisse Serpentes & Scorpios nè percuterent. Meminit & horum Eusebius l. 5. præparat. Euangel. *Lineas iubet deleri, vt abeat; has enim se retinere, & aliam figuram vestitus, qui fert simulachra Deorum.* Quidam Philosophus, teste Tzezze, Ξέσας ἐν πέτρα πρόσωπον τοῦ Χάροντος, *exsculpto in lapide Charontis vultu*, dum pestis Antiochiæ grassaretur, & in vrbe posito simulachro, luem sedauit. Apollonius Ægyptiorum more Ciconiam exsculpens in marmore, Ciconias fontes & puteos iniectis serpentibus vitiantes Byzantio expulit, Herostrato teste. Idem pestilitatem, Dæmone, qui specie mendici grassabatur, lapidibus obruto sedauit. De eodem Cedrenus ait: *Apollonij bodieque in quibusdam locis* ἐνεργοῦσι τὰ ἀποτελέσματα. *τὰ ἱσταμένα opera perseuerant, & efficacia sunt, alia quadrupedibus & volucribus damnosis auertendis, alia* εἰς ἐποχὴν ῥευμάτων ποταμῶν ἀτάκτως φερομένων, *ad inordinatos amnium cursus inhibendos.* Ægyptijs nullus non angulus vrbium huiusmodi scatebat. Erant autem amuleta terrestria, ad fœcunditatem terræ ordinata, vt Serapis ex omnibus Mundi materiebus conflatus; erant & Nilotica, vt Canopus, ad Nili fertilitatem procurandam; erant aërea, vt Accipiter ἱερακόμορφος ad pestis contagionem arcendam; erant & ignea, vti Aspis ἀγαθοδαίμων ad ignis calorumque siccitatem auertendam; erant vrbium & priuatarum domuum Lares & Penates, infantes fascijs inuoluti, quibus malignæ potestates dispelli credebantur; erant cuique priuata quædam amuleta, quæ contra nociuam vim Typhoniam collo, pectore, manibus gestabantur; erant & animalium contra luem à contrarijs potestatibus ijs immissam, huiusmodi amuleta passim vsurpata. Verùm cùm de hisce passim in hoc Opere discurram, hic longior esse nolui. Contra quæ rectè passim SS. Patres summo rigore inuehuntur. Lactantius l. 1. c. 14. *Insinuant se corporibus hominum Dæmones, & occultè in visceribus operti valetudinem vitiant, morbos cient, somnijs animos terrent, furoribus quatiunt, vt homines his malis cogant ad eorum auxilia decurrere.* Tertullianus in Apolog. c. 22. *Dæmones lædunt primò, deinde remedia præcipiunt, ad miraculum noua siue contraria, quæ post desinunt lædere, & curasse creduntur.* Origenes contra Celsum: *Quid recenseam, ait Celsus, eos qui lustrationes docuerunt, & incantationes pellendis morbis, arcendisque aut effigies formasque Dæmonum varias, & præter hæc in vestibus, manicis, lapidibus, plantis, radicibus amuleta diuersorum generum?* Sed hæc de Amuletis in genere sufficiant.

Cedrenus. Appollonius Thyaneus. Eusebius. Amuleta terrestria apud Ægyptios, & aërea, & Nilotica &c. SS. Patres inuehuntur in Amuleta. Lactantius. Tertullianus. Origines.

Verùm vt hæc Lector ἐν τῷ τύπῳ clariùs cognosceret, hic amuleta nonnulla apponenda duxi, ex quibus reliquorum rationem faciliùs intelligat. Inter amuleta Ægyptia nil erat communius Harpocrate, Horo, Apide, Osiride & Iside, Canopo; quorum primus Cornucopiâ instructus sub forma pueri nudi digito silentia suadente conspiciebatur; alter itidem sub forma pueri, sed fascibus, aut reticulato amictu inuolutus; tertius sub forma bouini capitis; quartus sub varijs formis, nunc ἱερακόμορφος, nunc κυνόμορφος, modò leoniformis; quinta sub mulieris habitu, scuticâ & ceti instructa, alijsque instrumentis, vti in sequenti figura apparet. Per

Amuleta varia explicata.

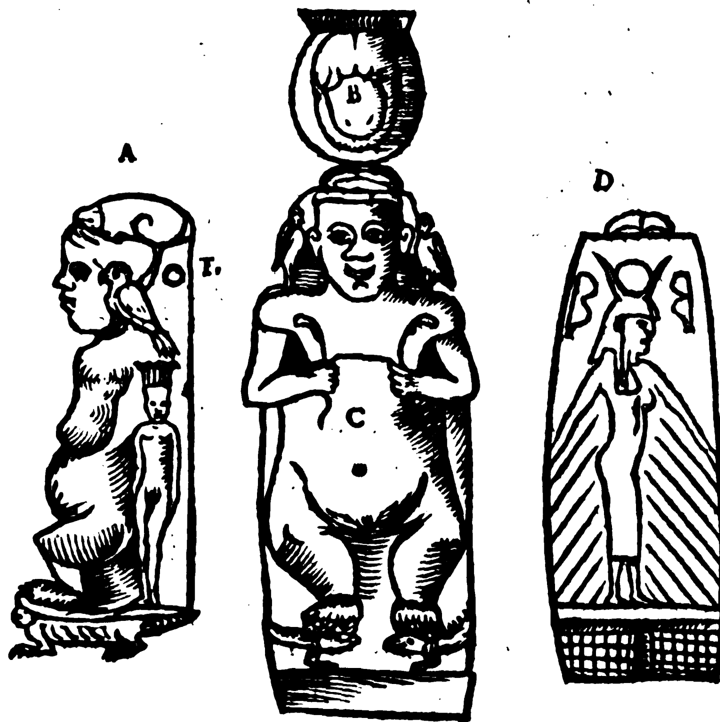
Harpocratis amuletum, arcanorum p[er] varias diuinationum species se conscio futuros sperabant, religiosè gestatum; gestatum autem fuisse, ansulæ satis demonstrant. Per Hori amuletum naturæ mundanæ notitiam se habituros putabant; per Apidis amuletum, fœcunditatem; per Osiridis influxus superni abundantiam; per Isidis, quæ ad Terram & Nilum pertinent, bonorum omnium temporalium vbertatem se consecuturos sperabant.

Nihil præterea amuletis quæ Ibidem, Accipitrem, Bouem, Canem, Cynocephalum, Ælurum, similiaque referebant, frequentiùs erat; quibus omnibus priuata bona se consecuturos sperabant. Vt per Accipitrem, claritatem luminis tùm oculorum, tùm intellectus; per Bouem, domesticæ substantiæ amplitudinem; per Canem scientiarum & artium notitiam; per Cynocephalum & Ælurum Lunaris Numinis attractum.

Erat ex insectis quoque Scarabæus, certis & appropriatis lapidibus incisus, potentissimum amuletum, & passim vsurpatum, ad Solaris Numinis attractum, contra omnes tùm corporis, tùm animi morbos institutum, quorum ingentem copiam, ex omnibus antiquitatum penuarijs ad me transmissam, vnà cum alijs diuersarum formarum & characterum Schematismis, vide in Theatro hieroglyphico seu III. Tomo, vbi interpretationem singulorum adduximus.

Contulit non ita pridem ad me haud spernendam huius farinæ amuletorum copiam, Torquatus de Alexandro Capitaneus, quæ cùm insignibus mysterijs polleant, ea hìc opportunè explicanda duxi. Primò quidem

Amuleta à Torquato de Alexandro exhibita explicantur.

dem simulachrum occurrit BC tripertitum, quod BC facie antica, figuram pueri refert sedentis, ventre pedibusque tumidis, vtrâque manu scuticam gestantis, sub vtroque pede Crocodilum calcantis, in cuius humeris hinc inde duo sedent Accipitres, in capite tutulum gerit Scarabæi imagine insignitum, è cuius lateribus hinc inde duo idola brachijs pendulis manibusque contractis, vti in figura A (quæ est aspectus figuræ è latere scenographicus) apparet. In postica verò parte figura D spectatur, velo, cornibus, globoque, quem capite gestat, spectabilis, manibus expansis, ex toto corpore veluti radios dispergens. Sed quid hæc omnia significent, videamus. Primò totum simulachrum eius, quâ hic spectatur, magnitudinis est, ex viridi lapide sculptum; amuletumque portatile fuisse, ansula seu foramen T, in figura A, per quod filum traijciebatur, sat ostendit; & significat Horum Osiridis filium. Horus enim, quemadmodum Tomo I. Syntag. III. innumeris authoritatibus comprobatum est, semper sub puerili forma referebatur, & mysticè, Plutarcho teste, nihil aliud est, quam sensibilis Mundi machina, quam Sol seu Osiris per Scarabæum indicatus, continua Solarium Numinum per binos Accipitres, & terrestrium Geniorum per penates lateribus assistentes indicatorum ministerio, summâ sapientiâ gubernat & moderatur. Pueri forma pingitur, quia Mundus generabilium rerum innouatione continuò veluti reiuuenescit: tumido corpore pingitur, quia genitalium rerum fœtura & πανσπερμία perpetuò turget: sub vtroque pede Crocodilum calcat, id est, Beboniam seu Typhoniam malignitatem Mundo adeo perniciosam, nè inualescat, cohibet; scuticaque, id est, virtutis suæ efficacia in officio continet; quam nisi cohiberet, totum Mundum perire necesse fore putabant. quæ omnia pulchrè per pugnas & certamina Hori & Typhonis symbolicè indicantur, de quibus lege Syntagma III. Tomi I. In postica verò parte per figuram D, Isis seu Luna exprimitur, quod cornua & velum, quibus semper exhibetur, ostendunt: vbere turget, quia mater omnium inuentionum est, & Hori à Typhone extincti vindicatrix & resuscitatrix; dum Mundum siccitate & adustiuâ quâdam vi oppressum, humido suo influxu, per radios aptè indicato, ad temperiem & vitam reuocat. Atque hæc est mystica & hieroglyphica dicti simulachri significatio; quod, propter magna sub eo recondita mysteria, summâ vi pollere arbitrantur tùm ad Genios attrahendos, tùm ad malignos propulsandos. Hinc in Isiacis adytis summâ cœremoniarum vi illud consecrabant; fieri enim non posse credebant, quin dicta Numina imagine hac mysteriosâ, & omnes eorum virtutes & proprietates occultè indicante, veluti ad signum illis congruum attraherentur, & per illud gestantibus omnium bonorum copiam, & malorum auersionem promitterent. Atque hæc est amuleti assumpti vera & sincera interpretatio. Similia huic sunt alia duo amuleta sequentia, quorum prius signatum litera E sub fœminæ figura, quæ lyram sinistrâ, plectrum dextrâ tenet; secundum G, sinistrâ cucurbitam, dextrâ Syringem tenens, ventre tumido discooperto; H verò posticam partem figuræ G, indicat. Porrò cucurbitam humidum; Amuletorum aliorum explicatio.

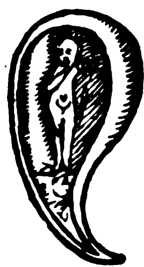
per pileum pyramidalem, ignea vis intelligitur, quorum harmonico temperamento Mundus impraegnatus rerum omnium copiam producit, ac

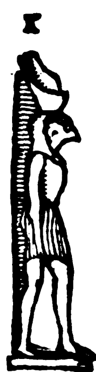

proinde ob mysteria sub eo abdita, in vsum amuleti adhibebantur. Tametsi duo posteriora amuleta non purè hieroglyphica sint, sed nescio quid Graecanicae eruditionis sapiant.

Amuletum valde mysteriosum explicatur.

Amuletum verò signatum litera R, à suprà citato Capitaneo concessum, vti oppidò mysteriosum est, ita nonnullam explicationem seorsim meretur. Est id ex cupro constructum in forma perseae linguiformis, intra cuius concauum puerulus latet digito labijs impresso silentia suadens, altera manu cornucopiae tenens; & indicat Harpocratem Sapientiae Numen inclusum Perseae fructui, cuius folium vti linguae, ita fructus cordis figuram exprimit teste Horo; quo indicatur, quod quicunque ad sapientiam aspirat, is quod per sapientis Magistri linguam didicit, id altè cordis penetralibus per frequentem contemplationem committere debet; eratque amuletum, quod Sacerdotes ad sapientiae spiritum per Harpocratis fauorem acquirendum portare solebant. Verùm de his passim in hoc Opere, & in Obelisco Pamphilio tractatum reperies.

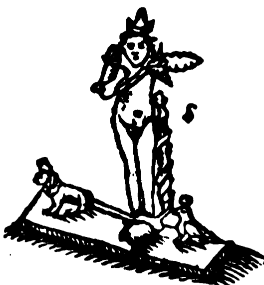

Amuleta alia explicantur.

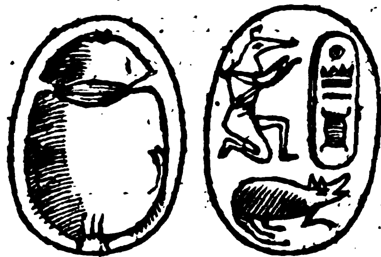
Sequuntur alia amuleta literis K, L, S, signata, quorum prius statua est ἱερακόμορφος, id est, Accipitrinà facie, & Osirin significat; secunda κριόμορφος, id est, Arietinâ facie, & Ammonem notat; & tùm ad Solaris Spiritus, tùm ad Ammoniae foecunditatis influxum participandum, gestabantur.

Sequitur haec amuletum F Cerberi tricipitis λυκο-λεοντο-κυνομόρφου, serpentibus inuoluti; quod ad Hecates siue Isidis subterraneae fauorem acquirendum ferebant; per Caninum caput diligentem Hecates custodiam, per Leoninum,

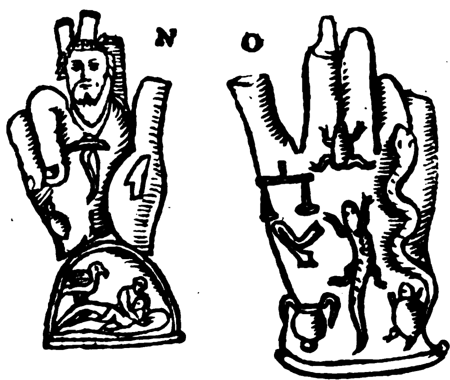
robur

robur & soliditatem, quam rebus confert, per Lupinum, perfectam rerum in subterraneis locis digestionem denotant, ex quibus deinde vita omnibus communicatur, per serpentes indigitata. Amuletum M ex antica parte Scarabæum portat, ex postica Anubidis figuram geniculatam, cum sacra Tabula hieroglyphicis insignita, cui infraponitur figura Ichneumonis. Per Scarabæum sicuti Sol in Sidereo Mundo, sic in Politico Rex aut Princeps significatur. Per caniformem ingeniculatam figuram, Mercuriale Numen; per Ichneumonem infrà vis eiusdem Typhoniæ virtutis propulsatiua, indicatur; Ichneumon enim animal mirâ industriâ subiens ventrem Crocodili, qui Typhonem notat, eum interficit. Oualis verò figura, in qua Solis figura cum tetrapyrgo, sceptro, & Scarabæo, inserta spectatur, est sacra Tabula amuletoria, cuius dicta symbola indicant, vrbes & dominia mascula Anubidis Typhonis propulsatiuâ vi immunia fore, religiosâ ea portantium obseruantiâ; quæ omnia fusè in Obelisco Rameffæo seu Lateranensi, vbi hic hierogrammatismus sæpè spectatur, exponentur.

Restat explicanda Manus hieroglyphica signata N & O, cuius anterior facies continet in medio faciem Iouis, è cuius collo sacrum periamma Isiacæ Crucis dependet, eo digitorum situ, quo vides; ad carpum verò intra hemicyclam figuram, Isidis iacentis habitu, & filium suum Horum lactantis figura cum assistente Columba spectatur; quo iuramenta Ioui Ægyptio per sacram Isidis Crucem fieri debere, antequam Isidis rerum mundanarum nutricis inuocatio & adiuratio peragatur, indigitatur. In posteriori verò manus parte, signata O litera, omnis generis reptilia, vti sunt Rana, Serpens, Lacerta, Testudo, Lituus cum Bilance, & vase Nilotico exprimuntur; per Ranam Elementum humidum, per Testudinem terrestre, per Lacertam aëreum, eò quòd aëre sicuti Chamæleon viuere videatur; & per Serpentem ignis Elementum denotatur; quæ omnia vitam & alimentum à magna Deorum matre Iside, per harmonicam Elementorum contemperationem, quam Bilanx & Lituus exprimit, hauriunt. Adiuratio sic instituebatur: Te, O Iuppiter Osiris, per sacram Isidis Crucem, per Ouum archetypum, per cultrum Arueris, per nutrimentum Isidis quod Horo præstat, per Columbam, in quam iram Typhonis fugiens, conuersa fuit, per Bilancem Omphta, per Serpentem Ophionium, per Ranam & Lacertam Momphta, per Vulcani Testudinem, per vasa Nilotica, per manum denique beneficam tuam, omnia continentem te adiuro, vt præstes quæ iubeo. Hanc deinde manum potentissimi amuleti loco gestabant. Sed & hæc alibi fusiùs exponentur. Est & aliud huic simile amuletum in Gazophylacio Cardinalis Bar-

Manus hieroglyphica explicatur.

Amuletum Musæi Barberinorum.

Barberini, quod vti ijsdem ferè symbolis insignitum est, ita vsum quoque huic præsenti amuleto haud absimilem habebat. Denique inter amuleta omnium maximum frequentissimumque Crux erat ansata, siue character Hermeticus, quem cùm integro tractatu in Obelisco Pamphilio, & fusè etiam in Alchimia Ægyptiorum descripserimus, eò Lectorem remittimus. Atque hæc erant amuleta Ægyptiorum; non quod alia non habuerint; nam vt suprà diximus, quicquid in Obeliscis hieroglyphicorum continebatur, ijs pro amuletis seruiebat; sed nè immensa rerum farragine opus confunderem, vsu frequentiore trita hîc producenda duxi, reliquis in tertium Tomum reseruatis.

Crux ansata amuletum præcipuum.

CAPVT V.

De horrendis cœremonijs, quibus in adytis Simulachra sua consecrabant Ægyptij.

Adyta Ægyptiorum in pluribus Nomis.

DE adytis Ægyptiorum, locis obscuris & subterraneis, copiosè egimus in I. Tomo. Syntagm. V. quare hoc loco tantùm, quid in ijs operati sint Magi, & quas cœremonias peregerint, explicandum restat. Erant autem complura in Ægypto huius generis latibula, & vt Clemens ait, pro numero Oraculorum, aut Nomorum, Diabolicarum artium sacraria; in quibus primò in muris depictæ spectabantur hieroglyphicæ doctrinæ documenta, ad spiritus attrahendos aptissima. Primarium Numen cum asseclis Genijs pro loci ratione diuersis, aræ impositum cernebatur, mirâ transformatione deturpatum; erat & vicina piscina sacra, in vsum rituum & expiationum destinata; totus locus obscurus, & non nisi luminibus illustrari poterat; intra hunc Sacerdotes statutis diebus conueniebant, eo vestium & ornamentorum habitu, quo tùm Numen primarium, tùm asseclæ adornati conspiciebantur; in silentio summo tenebras illas supremi atque immensi Numinis, quæ per loci caliginem indicabatur, attestabantur; deinde singularum figurarum mysteria parietibus depicta vim, & efficaciam docebant sacris initiandos, cuiusmodi fragmentum ad me non ita pridem misit eruditissimus Nardius, vt posteà videbitur. Quorum quidem ratio tanti apud Græcorum Philosophos, tametsi non nisi fama tantùm relata, fiebat, vt Clemente teste, Ὁ Πυθαγόρας περιτέμνεται, ἵνα δὴ καὶ εἰς τὰ ἄδυτα κατελθὼν τὴν μυστικὴν παρ' Αἰγυπτίων ἐκμάθῃ φιλοσοφίαν. *Pythagoras circumcisus est, vt in adyta ingressus mysticam ab Ægyptijs disceret philosophiam*; & Iustinus quæst. ad Orthodoxos cap. 25. Τίμια δὲ ἦν ποτὲ παρ' Αἰγυπτίοις μαθήματα τὰ ἱερογλυφικὰ καλούμενα τὰ ἐν τοῖς ἀδύτοις οὐ τοῖς τυχοῦσι· ἀλλὰ τοῖς ἐκκρίτοις παραδιδόμενα, ἀστρονομία δὲ καὶ ἀστρολογία παρ' αὐτοῖς τότε χυδαῖα τε καὶ πεζὰ, ὡς ἀγοραῖα μαθήματα λελόγιστο. *Id temporis hieroglyphicæ disciplinæ in pretio erant apud Ægyptios, quæ in adytis dabantur lectissimis quibusuis, non hominibus de triuio, Astrologia verò abiecta circumforanea & vulgaris apud eos erat.* Quòd si de publico aliquo Regni aut vrbis negotio Numina consulenda forent, aut peculiare quidpiam à dæmonibus petendum foret, aut simulachra in

Clemens.

Adyta quomodo adornata, & quid in illis actum.

Clemens.

Iustinus Mar.

Quibus ritibus Sacerdotes petebant. Apuleius.

Ora-

Oraculorum vſum conſecranda; tùm dictis præmiſſis paulò antè cœremonijs, Sacerdos, qui, teſte Apuleio in Apolog. ritè callere cœremoniarum leges, fas ſacrorum, ius religionum debebat; & vt Libanius declamatione 43. Ἐπίστασθαι θεοὺς, καὶ τ' ἀκείνων ἀπόρρητα, καὶ τίσι χαίρουσι, καὶ τίσιν ἕλκονται, καὶ τί λαβόντες ἀντιδοῖεν ἄν, *Scire Deos, eorumque arcana, & quibus gaudeant, quibus trahantur, & quid capientes reddant*; horrido murmure, imperioſiſque verbis, teſte Luciano in Necricis, Deos ſuperos maneſque torquet, noxiũ ære circumdatur carmen, tùm horrentibus verbis vrna opertanea præcluditur, ter nouies carmen magico demurmurat ore. Verùm & hoc cum magna differentia, neque enim ſemper minis, aut verborum portentoſorum prolatione vtuntur. Cùm enim ſupremo Numini, choroque ſupremarum Potentiarum ſupplicabant, id non niſi hymnis, canticis, ſacrificijs, & præuiâ animi corporiſque ab omni terrenæ contagionis fœditate ſoluti diſpoſitione & expiatione efficiebant; quo quidem nihil aliud niſi θεωληψίαν, id eſt, in Deum transformationem intendebant, quam vbi adepti fuerant, iam Deorum conſortio digni, nullam adeo magnam potentiam eſſe arbitrabantur, cui non imperare, eamque ſui iuris facere poſſent. Minis tamen vtebantur in genus quoddam Dæmonum inferioris ordinis, quod imperioſis minacibuſque verbis ad id, quod volebant, cogebant. ita Iamblichus. Verba eius ſunt: *Narrat Porphyrius, Sacerdotes conſueuiſſe violentis quibuſdam minis ad uerſum Superos vti. Minæ hæ ferè erant: Niſi vos ita feceritis, vel contrà, ſi feceritis aliquid, cœlos confringam, vel occulta Iſidis patefaciam, vel arcanum in abyſſo reconditum diuulgabo, aut Ciſtam barin, id eſt, nauim quandam apud Ægyptios ſacram, aut membra Oſiridis Typhoni diſpergam, cæteraq; ſimilia.* Quæ omnia Pſellus l. de operat. Dæm. c. 21. confirmat, dum ait [Dæmoniorum omnia genera mirè audacia & timida eſſe. In primis autem, ea quæ ὑλαῖα ſeu materiæ affecta ſunt. Siquidem aërea quibus plurima ſolertia ineſt, ſi quis increpuerit, increpantem diſcernere non poſſunt, nec alius ab eorum vexatione liberari poteſt, præterquàm is, qui ſanctitate vitæ Deum colat, tremendumq; Dei verbi nomen diuina potentia fretus accinat. Hæc autem, nimirum materiæ affecta Dæmonia, verita nè in abyſſos meatuſque ſubterraneos relegentur, ſibique ab Angelis eò relegantibus timentia, cùm quis illuc ea relegatum iri comminatur, Angelorumque nomina exprimit, quibus id prouinciæ demandatum eſt, dici vix poteſt, quanto metu, quibus perturbationibus concutiantur: ita enim animo percelluntur, vt nè comminantem quidem, quiſnam ille ſit, diſcernere valeant, ſed ſiue anicula quædam, ſiue vetulus homuncio comminationes huiuſmodi expreſſerit, tunc tantus ea metus inuadit, vt plerumque abſcedant, ac ſi ea qui comminantur, ijdem & internecioni dare poſſint; vſque adeo timida ſunt, nec quenquam diſcernere nôrunt. Proinde facillimè ab impuro illo Incantatorum genere excrementitijs cicurantur, ſaliuis inquam, vnguibus, & capillis, cerâ tenuique reuincta filo execrandis illis exorciſmis & abiurationibus tragicas affectiones & turbas euitant.] Quid autem per huiuſmodi

Lucianus.

θεωληψίαν appetebant Aegyptiorũ Sacerdotes.

Porphyrius.

Sacerdotes Ægyptiorum Dijs minabantur.

Pſellus.

Ægyptij putabant, Genios aliquos timere homines θεολήπτους.

di minas indicare voluerint, aut quomodo Dijs imperare potuerint, ex Ægyptiorum mente explicandum duxi.

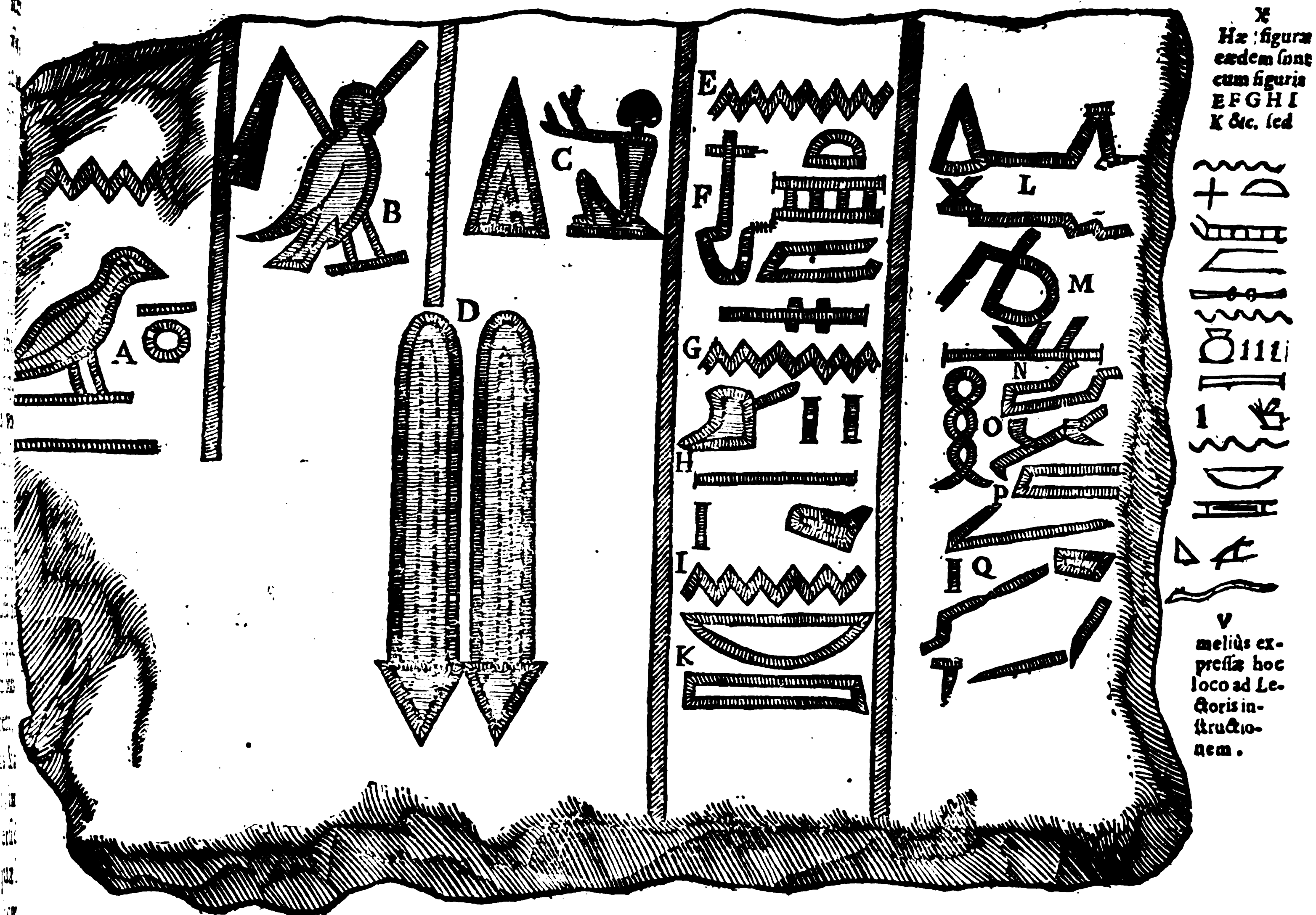
Sciendum itaque est, in Mundo iuxta hieroglyphicam Sacerdotum doctrinam genus quoddam Potestatum, quod homines θεολήπτους, & per continuum sacrorum exercitium in diuinam quandam essentiam transformatos, reuereatur, timeat, eorumque verbis imperiosis obstupefactum obtemperet; non humanâ quidem virtute, sed diuinâ sacramentorum ineffabilium potestate. Nam vt rectè Iamblichus dicit, cùm Sacerdos huiusmodi in superiorum Deorum ordine constituatur, ideo grandioribus propria natura mandatis vtitur atque minis; neque tamen tanquam facturus, quæ tunc asseuerat, sed declarans quantam nactus fuerit potestatem propter ipsam ad Deos vnionem, ex notitia & ineffabilium symbolorum signaculorumque possessione. Aliam rationem quoque Iamblichus notat, obedientiæ Dæmonum ad minaces Sacerdotum voces: sunt enim nonnulli Dæmones, in prouincias Mundique partes diuisi, singulique ad continuam rerum suæ fidei commissarum custodiam destinati, qui quidem tantam rerum sibi commendatarum curam habent, vt nec verbum quidem illius ordini dispensationique contrarium valeant tolerare; non aliam ob causam, nisi quòd Deorum ordo constanti & inconcussa necessitatis lege omnis mutationis experte in ijs perseueret, quam illi pari Mundanorum perseuerantia obnixè custodiant. Itaque Dæmones huiusmodi circumterranei, vti in fidei suæ commissis rebus viuerent, & ex ijs esse suum traherent, ita eas ipsas res tantopere sibi cognatas & amicas similibus minarum tormentis vt inuadantur, non permittunt, imò nec eas audire possunt, eò quòd ordinem, atque adeo totius Vniuersi dispositionem potissimùm ijs sub mysterijs contineri intelligant, quæ sunt ipsa Numina allegoricè per verba indicata. Quando igitur dicunt, Cœlos confringam, vel occulta Isidis patefaciam, vel arcanum in abysso reconditum diuulgabo, aut Cistam barim, aut Osiridis membra Typhoni dispergam; cùm id ordini totius repugnet, consequenter ordini custodum contrarium, hinc perturbantur, & nè similia ampliùs moueant, voluntati eorum condescendunt; nam non alia de causa Mundi partes in ordine permanent, nisi quia benefica Osiridis potestas sincera & intacta, nullo contrario tumultu & errore misceri, & confundi potest; vita insuper omnium pura semper & incorrupta persistit, eò quòd viuificis harmonicisque rationibus, quæ in Iside reconditæ sunt, totus Mundus sempiternâ lege persistat; quis enim cursum Solis & Lunæ cohibeat? quis abyssos aperiat? quis barin, id est, vehiculum Mundanarum rationum retardet? Nè itaque ordo naturæ immutetur, sortemque contrariam subeat, hinc verbis minacibus ea profanari nolunt, quæ sempiternorum Deorum munere, perpetuæ instabilitatis omnis contrarietatis expertem sortem nacta sunt. Atque hæc ex mente Ægyptiorum dicta sufficiant. Subijciam hoc loco fragmentum à doctissimo Nardio transmissum, cuius suprà fol. 452. mentionem fecimus.

Iamblichus.

Minę Demonibus intestatur ab Ægyptij, quid significant.

Ex-

Expositio figurarum.

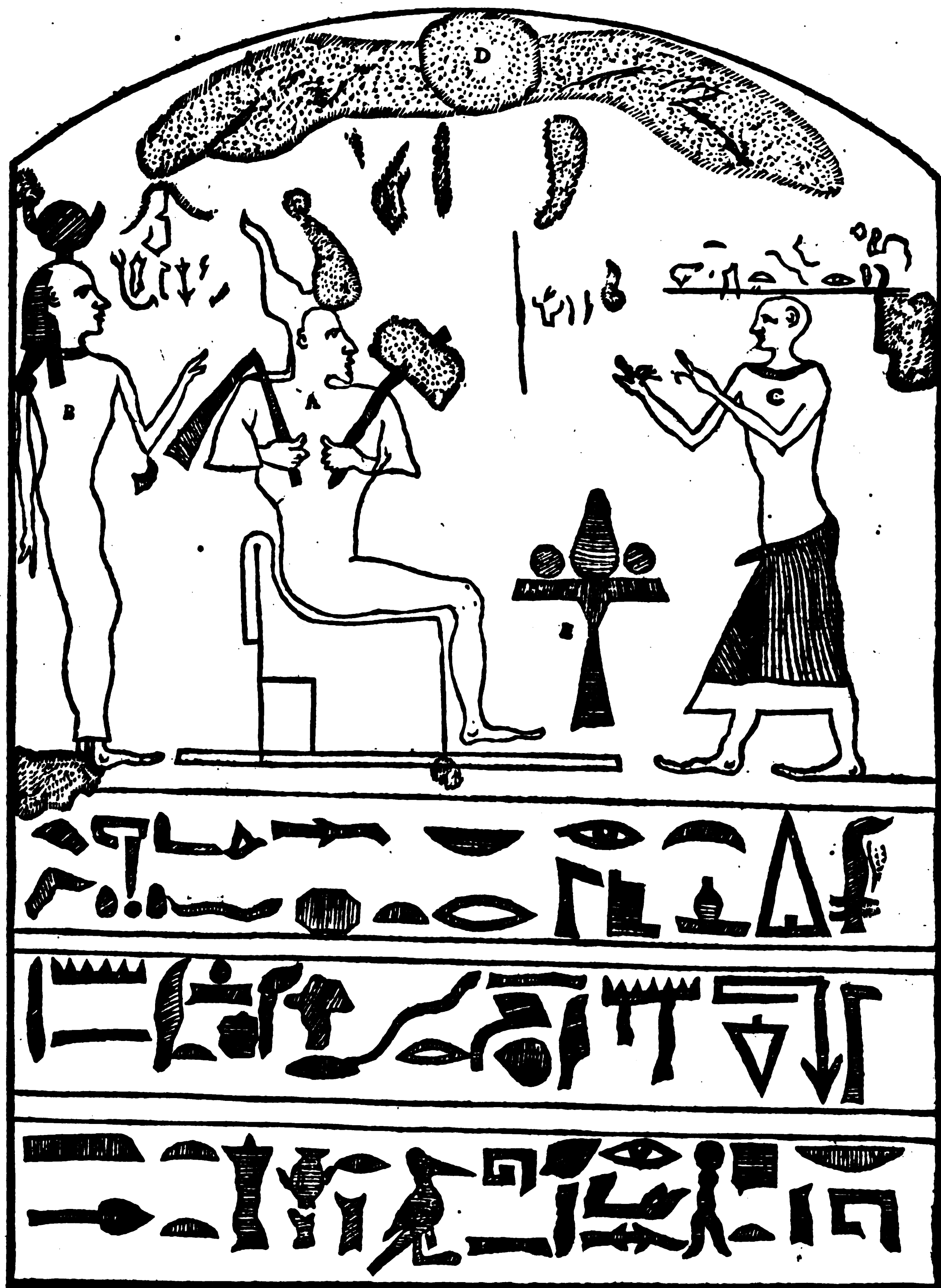

POnebantur hæ figuræ in parietibus adytorum, & excerptæ sunt ex ipsis Obeliscis, vbi frequenter occurrunt, vti suo loco & tempore videbitur. Vnde patet, figuras Obeliscorum veluti prototypas quasdam, non adytorum duntaxat parietibus, sed & ipsis statuis, amuletis, cœterisque monumentis fuisse incisas. Sed explicemus singula. A Accipiter est motus Solaris symbolum, vti in Obelisco Pamphilio iherogrammatismo de Accipitre docuimus. B est Noctua cum flagello, & Dæmonem auerruncum notat, & Osiris Accipitrini αὐτίτεχνον. Figura C Sacerdotem notat vnà cum pyramide; & exprimit cœremonias, quibus ad Typhoniam vim propulsandam, & calori vitali inimicas Potestates dissipandas, vtebantur. D, binas vitreas phialas signat, intra quas aqua Nilotica per occultos Meandros penetrans in fontes exaltabatur, quæ mysticâ suâ significatione minimè carebnat: nam hoc ipso arcanè Momphtæi spiritus diffusam in omnia Mundi membra vbertatem aptè sanè indicabant. Reliqua verò symbola E F G H I K L M &c. cùm imperfectè expressa sint, ea paulò clariùs ponenda duxi, eo modo quo in margine Schematismi, qui

in ſignatis literis V X. Quorum ſignificatio hæc eſt: Aqua ſuperna per influxum ſuperni Numinis deuehitur in piſcinam ſacram, & hinc in Nili humorem, virtute rituum ſacrorum impetratum; & hinc demum in totam Ægyptiam telluram, ope Agathodæmonis Nilotici, ſummo emolumento deriuatur.

Siſtri hieroglyphici deſcriptio.

In adytis itaque pro diuerſa Numinum conditione, diuerſos ritus & cœremonias obibant; quæ omnia pulchrè exhibentur in Siſtro quodam

mar-

marmoris albi hieroglyphico, quod non ita pridem mihi transmisit interpretandum eruditissimus vir Thomas Henschau Anglus. Lapis albus est, marmore longè mollior, haud dubiè ex subterraneis Ægypti Cryptis, vbi vt plurimùm in huiusmodi lapidibus mollioribus hieroglyphica insculpi solebant, veluti ab omni aëris iniuria tutè munitis. Altitudo lapidis est pedum trium minùs vno pollice; latitudo pedis vnius pollicum $2\frac{1}{3}$. Crassities circa 4 pollicum cum $\frac{1}{4}$. Figuræ superiores altæ sunt ped. 1. pol. 5. Inferiores verò poll. 8. singulæ continentes spacia poll. 2. Spacium quod infrà figuris vacuum est, continet pedem vnum, iuxta mensuras Anglicas. Lapis in vertice curuatus est, & referre videtur cum reliquo continente adytum; in quo globum alatum in vertice vides signatum literâ D, infra quem varij minuti characteres hieroglyphici (qui tamen temporis iniuriâ corrosi, quid referant, cognosci non potest) parietibus insculpti, infra quos figura hominis nudi A, cidari Ægyptia redimiti, sedentis habitu conspicitur, & dextrâ manu flagellum, alterâ baculum continet, à cuius tergo B simulachrum fœmineum, veste lineâ ad talos vsq; inuoluta, cuius è capite velo & tænijs ornato, globus serpentifer emergit, à figura A, aliquid veluti sollicitè quærens; ex altera verò parte figura C spectatur, ex parte superiori ab vmbilico vsque ad verticem nuda, virili habitu, brachijs extensis, eorumque digitis in serpentes veluti degenerantibus; inter figuram A & C ara posita est, vase turbinato, & binis globulis instructa. Quæ quid indicent, expono. Globus alatus supremi Numinis omnia peruadentis prouidentiam signat. Figura A Osirin notat, Numen Solare & ἀποξοχικὸν; quod flagellum, sceptrum, habitus sedentis, & cydaris, quæ sunt dominij & potestatis supremæ symbola, satis ostendunt: nudus fingitur, quia Numen ab omni terrenæ contagionis miscella immune est; cui Isis B coniungitur, indiuidua Osiris comes Luna, vti globus capiti insistens cornuta Lunæ facie adornatus, & velum tæniæque docent: inuoluta est veste linea, ad naturam eius inuestigatu difficilem indicandam: brachio eleuato, mandata Osiridis deposcere videtur, prompta ad exequendum, quod iusserit. Figura C sacrificulum seu Hieromantem notat, qui Osiridem adiurat: nudus est, ad significandum, neminem Deorum consortio aptum esse, qui non animum suum, priùs ab omni humanarum rerum contagione abstraxerit; brachia eleuata habet, ad deprecandum composita; digitis in nescio quid serpentibus simile abeuntibus, quo symbolo sanè apposito notant, operationes Sacerdotum vitâ & spiritu plenas esse debere; vt Deorum muneribus participes fiant: caluus est, quia capilli corporearum fæcum excrementa sunt; & latibula animalium, à quibus expurgatus esse debet sacrorum mysta Deorum consors. Mensa vasis instructa indicat, sine ritibus & cœremonijs omnem Deorum attractionem & demulsionem irritam & euanidam esse; hæc enim sunt Deorum irritamenta, quibus præuiâ Vatum dispositione accedente, tandem votorum suorum compotes fiunt. Hieroglyphica verò Schemata infrà triplici ordine distincta significant, eas res, qui-

Sistri interpretatio.

 bus

bus adhibitis Numina amicâ quâdam cognatione attrahuntur in rerum fidei suæ commissarum tutelam, cuiusmodi sunt vegetabilium conseruatio, vrbium protectio, contrariarumque potestatum ab Ægypto abactio. Huius farinæ quoque est sequens Schema, quod Sacerdotem Momphta refert, sacra Nilo facientem in adytis. Hic comparebat linea veste indutus, vestitus pelle Leonis, cuius figura ita adaptabatur corpori, vt figura capitis Leonis cum pedibus, Sacerdote Momphta exprimeret M Mem, dextrâ

ge-

gerebat phialam, superiùs in formâ Tautici characteris effigiatam, sinistrâ canaliculum, cui vas Niloticum impositum erat, tenebat; quo de futura incrementi aut decrementi Nilotici constitutione diuinabatur. Quorum quidem expositionem consultò & iustis de causis hoc loco omittendam existimaui. Quare hæc de operationibus Sacerdotum in adytis indigitasse veriùs, quàm explicasse sufficiat.

CAPVT VI.

De Gnosticorum Magia amuletaria, & literis Ephesijs, quæ sunt primus ramus Magiæ Aegyptiacæ.

Ramus primus Ægyptiacæ Magiæ. Gnosticorum Magia amuletaria.

NOtum est, plerosque Principes illorum Scholæ, qui nomine tenus Christiani, olim in Magistri Diaboli verba iurarunt, Ægyptios Natione fuisse. Atq; hosce imitatos Gnosticæ impietatis sectatores, abominabiles Ægyptiorum antiquorum superstitiones, ritus, cœremonias, ab inferis Diabolo mystagogo reuocasse, testantur abominanda eorum sacrificia, Magicæ artes, aliaque execranda scelera, quæ vide apud Epiphanium, Irenæum, Philastrium, Augustinum, Tertullianum, Theodoretum. Inter Gnosticos verò maximè hisce abominationibus infames memorantur, Marcus ille Ægyptius Magus, Basilides magister luxuriæ, & cœnosi dogmatis assertor Carpocrates, Valentinus quoque & Cherintus, Ægyptiacorum rituum ac superstitionum cultores atque sectatores. Gnostici verò ob excellentiâ scientiæ quam iactabant, se appellari volebant; βορβοριται quoq; dicebantur quasi cœnosi, ob nimiam vtiq; illam, quam suis in Sacris dicebantur exercere, fœditatem atque turpitudinem horrendam, & abominandam; quos ritus ad viuum Epiphanius l. 1. Tom 2. describit, quem consule. Nicephorus quoque l. 4. c. 2. Ecclesiast. histor. in hæc verba de ijs scribit. *Atque equidem de Basilide Irenæus itidem agens, pudendum errorem eius in apertum deducit; æqualem eius idem fuisse refert Carpocratem, eorum, qui Gnostici vocantur, authorem & ducem; quem non puduit propalam vitam magicam exercere, quam pater eius Simon clam & subdolè professus erat; gloriam is aucupabatur, & sese efferebat artibus curiosis per eos, quos ipse conficiebat amores, per somniorum visiones, & per assessores Dæmones.* Hi itaque Ægyptiacas superstitiones, quarum se hæredes iactabant, ab inferis suscitantes, totum ijs Orientem infecerunt. Erroneis enim eorum dogmatis insistentes, nouam characteristicam artem condiderunt, quâ varia confecerũt amuleta, quæ in varijs lapidibus pro ratione & proprietate Numinis, quod per ea inuocabant, exsculpta, characteribus Ægyptiacis antiquis circumscripta, & nominibus potentium Angelorum insignita, iuxta legum hieroglyphicarum præscripta, ponebant; quibus mira se præstare posse gloriabantur. Ex horum numero inter innumera pauca sunt, quæ sequuntur, in quibus passim Harpocratem Loto insidentem, Isidem, Serapidem, Hecaten, aliaque Ægyptiorum Numina, veriùs monstra, deprehendes.

Gnosticorum Magistri Aegyptiacarũ impietatum sectatores.

Gnostici cur ita appellati.

Epiphanius. Nicephorus.

Amuleta Gnosticorum

In

In primo Amuleto, quod alibi damus, videbis hominem Sole redimitum, cætera armatum, scuticâ vnâ manu, alterâ Idolo, ni fallor, instructū; quêis celebrem illum Ægyptiorum seu Persarum Mithram indicant; quem Solem esse Herodotus, Lucianus, Marcianus Capella testantur. Imò id ipsum quoq; monstrat nomen illud portentosum ΑΒΡΑΞΑΣ, quod dorso lapidis insculptum est; est enim Abraxas per resolutionem Arithmeticam κατὰ τὴν ἰσοψηφίαν factam idem quod Mithras, quem Animam Solarem dicebant, virtute suâ totius anni decursum moderantem; quod & numerus, qui ex vtroque nomine & Ἀβράξας & Μιθρὰς in numeros resoluto, vti hîc à latere patet, fat superque constat. Vtriusque enim numeri in vnam summam conflati efficiunt 365. tot nimirum, quot dies in anno sunt. Quæ omnia S. Hieronymus in c. 3. Amos comprobat his verbis: *Basilides, inquit, omnipotentem Deum portentoso nomine appellat* Ἀβράξας, *& eundem secundum Græcas literas, & annui cursus numerum, dicit in Solis circulo contineri; quem Ethnici sub eodem numero aliarum literarum vocant Mithram*. Hæc Hieronymus. Ἀβράξας igitur nihil aliud est, quàm Genius Solis auerruncatiuus, quod radij capitis, & scutica satis ostendunt in dicta sculptura, quam lapidibus diuersis incidebant, adiuncto eius nomine, eamque collo suspensam contra varios malorum euentus portabant. In Rubino enim hoc nomen inscriptum cum figura Magica conueniente, contra omnes igneos morbos portabatur; in Cristallo contra aqueos &c. in alijs contra alios morbos; hisce quoque omnem sibi fortunam & felicitatem spondebant. Certè vix dubito, quin Amuletum hoc ad hemitritæum sanandum, in quo conscribi debet ad Magorum præcepta Abracadabra, ab Abraxa primùm fluxerit; nominis enim vestigia id luculenter ostendunt: & hoc me plus quàm suadent tot ἀβράξας, & gemmæ Elementis eiusdem nonnunquam repetitis inscripta, quorum copiam habes in Gallicis Scaligeri Epistolis ad Vazetum. Nec nuperum est inter Magos remedium, memorat enim Q. Serenus Sammonicus hoc carmine:

Herodotus. Lucianus. Marcianus Capella.

Ἀβράξας quid significet.

Α	1	Μ	40
Β	2	Ε	5
Ρ	100	Ι	10
Α	1	Θ	9
Ξ	60	Ρ	100
Α	1	Α	1
Σ	200	Σ	200
	365		365

S. Hieronymus.

Abraxas Genius Solaris Auerruncus.

Abracadabra nomen.

Scaliger.

ABRACADABRA
ABRACADABR
ABRACADAB
ABRACADA
ABRACAD
ABRACA
ABRAC
ABRA
ABR
AB
A

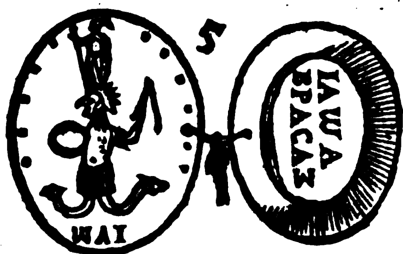
Inscribes chartæ, quod dicitur Abracadabra,
Sæpius & subter repetes, sed detrahe summæ,
Vt magis atque magis desint elementa figuris
Singula, quæ semper rapies, & cætera figes,
Donec in angustum redigatur littera conum;
His lino nexis collum redimire memento.

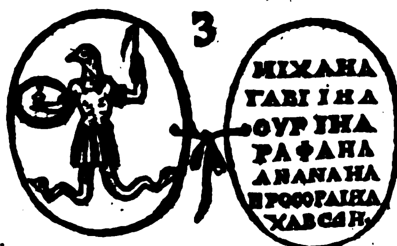
De hoc nomine multas nugas reperies apud Serenum Sammonicum, multos quoque hæc verba in formam triangularem, nè quicquam superstitioni desit, adaptasse reperio; vt adeo certum sit, astutos illos præstigiatores isthæc Magica & barbara, potiùs portenta, quàm nomina finxisse, & magno supercilio inculcasse, ad concitandos simplicium animos, vt cum magno stupore mygustio-

guſtiora putarent, quæ non intelligerent, Dæmoneſque iſtis pactis adſiſtentes, quæ poſtulabant Magi, præſtarent, vt de præſtigijs Marci refert Irenæus. *Irenæus.*

Alterum Amuletum ſeu Sigillum continet quatuor imagines Magicas Deorum; Iſidis, quam Vrnâ ſeu Situlâ, Siſtrum, ſpicatum caput; Serapidis, quem Serpens, & modius in capite; Martis, & Veneris, quos ſigna ijs appoſita indicant. Amuletumque eſt contra venena & philtra, & faſcinationes, vti oſtendit Leonardus Piſaurus lib. de ſculpturis lapidum, eſtque non ſecùs ac alterum è Gnoſticorum Schola profectum. Hunc Abraxan non tantùm Mithram, ſed & nunc ΙΑω, nunc CΕΒΑω, nunc alijs nominibus, vti in dictis Amuletis videre eſt, appellabant. Quæ quidem nomina quid ſignificent, indicandum duxi. Gnoſtici natione Ægyptij, religione primùm Hebræi, dum virtutem Nominis Dei tetragrammati ex Veterum relatione cognoſcerent, ad impietatis ſuæ complementum, ſuperſtitioſa ſua nomina paſſim nomine ΙΑω & CΕΒΑω, quod idem eſt ac יהוה Iehoua & צבאות Sabaoth, ſumma tamen nominum corruptela indigitarunt. Quæ omnia confirmant ſequentia Amuleta, in quorum primi 5 nu-

Amuletum aliud Gnoſticorum. *Leonardus Piſaurus.* *Ἰάω Σεβάω quid.* *Amuleta diuerſa Gnoſticorum explicata.*

mero ſignati primâ facie homo ſpectatur Galli criſtati facie, ſcuto & ſcuticâ probè inſtructus, qui tandem in pedes ſerpentinos abit, capite verò Martis ſtatuam geſtat; ſub pedibus verò hoc nomen ΙΑω ponitur, quod tamen in pleriſque huiuſmodi Amuletis vitio ſculptoris inuerſum ſpectatur, vel quia Sigillum erat, cuius literæ neceſſariò inuerſæ ſunt; vt impreſſæ rectæ ſpectentur. Quo quidem potentiam per Iehoua, per Galli faciem criſtamque Solaris Numinis poteſtatem, per ſcutum & ſcuticam, omnium contrariorum abactionem, per ſtatuam Martis operum Martiorum effectum denotabant. In poſteriori facie habentur hæc nomina inſculpta, ΙΑω ΑΒΡΑΞΑΣ, id eſt, Deus Abraxas. In figura verò numero 3 ſignata iterum occurrit in prima facie eadem Abraxis figura; in poſteriori verò facie nomina potentium Angelorum, Michaël, Gabriël, Vriel, Raphaël, Ananaël, Proſoræl, Chabſaël continentur, ad ſuperſtitioſos vſus

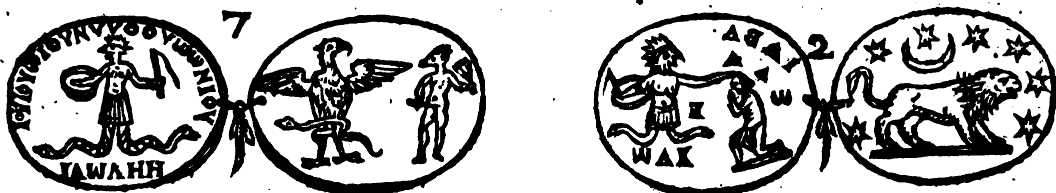

traducta. In quarto verò, eadem figura cum ſcuto cui nomen ΙΑω inuer-

ſum

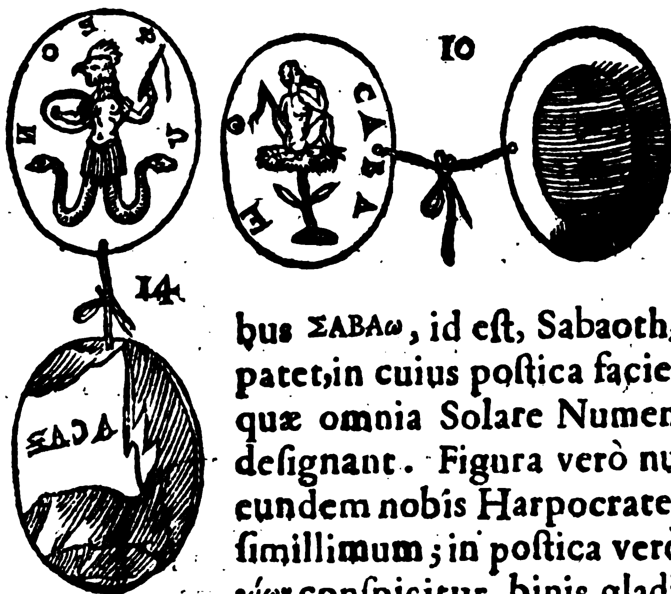
ſum inſcriptum eſt; in poſteriori verò parte hæc verba habentur Ægyptiaca, ΤΑΛΑ ΑΡΑΙω ωΑΡΑΟΡΟΝΤΟΚΟΝΒΑΙ, id eſt, *ſummo Marti omnia vincenti*. In ſexto, eadem figura, cum inſcriptione partis poſterioris ΓΙΓΑΝΤΟΡΙΚΤΑ, id eſt, *fortitudinis Martiæ & Giganteæ*. In ſeptimo, eadem figu-

ra habetur, cum hac inſcriptione: ΙΟΥΙΟΥ ωΙΟΥΝΥ ΥΟΟΝω ωΝΙΟΥ, id eſt, *Domini fortitudo æterna*; & ſub pedibus nomen Angeli ΙΑωΛΗΑ Iaoliel, i d eſt, *Angelus Domini*. In poſteriori facie Ibis pingitur habitu volantis ſerpente diuaricatis pedibus implicata, cui aſtat Anubis cum ſiſtro; quæ nihil aliud denotant, niſi vim Mercurialem nociuorum omnium abactiuam. Verùm hoc ſymbolum alibi expoſitum conſule. In figura 2, eadem figura quæ ſuprà expreſſa videtur, ſub cuius pedibus nomen ΙΑω, manum imponens ſtatuæ geniculatæ, quo influxus Martialis Numinis in geſtantem hoc Amuletum denotatur, religioſè portatum; in poſteriori verò parte Leo ſeptem ſtellis circumdatus, vnà cum figura Lunæ ſextilis conſpicitur, quo Sole in Leone exiſtente, vt effectum, ſeptem in vnum conſpirantibus Planetis, ſortiatur amuletum, confici debere indicatur. In decimo quarto ſchemate, eadem figura occurrit, cum hac inſcriptione, ωΦΕωΝ; quo Abraxam hunc vnum ex Ophioneis Numinibus, de quibus in Obeliſco Pamphilio ex Euſebio amplè tractauimus, eſſe deſignant. Sed de Abraxis ſeu Mythræ amuletis iam hæc dicta ſufficiant.

Nota literas inuerſas eſſe in ωΦΕωΝ.

Amuleta Harpocratica

Procedamus ad Harpocratica amuleta, quorum non minor varietas occurrit. Et primò quidem paſſim inuenitur loto inſidens, digito ſilentia ſuadens, alterâ manu flagello inſtructus, cum nominibus ΣΑΒΑω, id eſt, Sabaoth, vt in figura numero 10 ſignata patet, in cuius poſtica facie nomen ΙΑω inſcriptum videtur; quæ omnia Solare Numen ἁπὸ ϕωτὸς ἀγῶν, & magnæ efficaciæ deſignant. Figura verò numero 11 ſignata in antica facie eundem nobis Harpocratem demonſtrat, ſymbolis priori ſimillimum; in poſtica verò parte ſtatua τρικέφαλ☉ κὶ ἑξάβραχίων conſpicitur, binis gladijs, flagellis, facibuſque inſtructa, quam nos Hecatem, ſiue Dianam, aut Iſin tergeminam interpretamur. Tricipitem autem fuiſſe, Virgil. 4. Georg. docet: Figura ſequitur,

Iſis tergemina, eadem quæ Hecate, vel Diana.

Sa-

-- -- -- -- -- -- Sacerdos Virgilius.
Tercentum tonat ore Deos, Erebumque, Chaosque,
Tergeminamque Hecaten, tria virginis ora Dianæ.

Et Ouid. l. 7. Metamorph. Ouidius.

Ora vides Hecates in tres vergentia formas,
Seruet vt in ternas compita facta vias.

Orpheus eam vocat εἰνοδίην, τριοδῖτιν, οὐρανίαν, χθονίαν τε, καὶ εἰναλίαν, τυμβιδίην, vialem, triuiam, cœlestem, terrestrem, æquoream, sepulchralem, bacchantem cum manibus; eique tria capita attribuit, dextrum Equi, sinistrum Canis, medium Apri; Eusebius l. 3. præparat. c. 3. Hecate Luna est, propter varias corporis eius formas, & formarum virtutes; ideò virtus eius est triformis, Nouilunia ferens, albam vestem auro distinctam, & & lampades ardentes; calathum autem supernè fert, quia cùm est diuidua crescente lumine, fruges maturat; plenilunij signum est ferrugineum sandalium. Orpheus. Hecatis nomina varia. Eusebius.

Sequitur Amuletum numero 12 signatum, in cuius prima facie Harpocrates Loto insidens flagellum sinistrâ tenet, dextrâ silentium indicit, ad radicem Loti Leo conspicitur currens cum hac inscriptione: ΑΒΡΑΞΑΞ ΚΙΚΙΠΙΜ, id est, *Abraxas omnia ciens*. Per Leonem Momphta Nilotici incrementi Præsidem intelligunt, quod aptè per stellam Siothis seu caniculæ capiti Leonis impositam notant; ad ortum enim caniculæ Sole in Leonem intrante fit inundatio Nili, Solari Numine Harpocratico flagello omnem Beboniam vim adustiuam repellente. Nota hic CICIRIM retrogrado ordine lectum MIRICIC, idem esse ac Matrem Isidem siue Lunam, quæ in hoc Amuleto tacitè indigitatur, & Genius Nili, & cooperatrix Harpocratis Solaris Numinis. In postica verò parte Amuletum hæc nomina inscripta tenet: ΑΡΧΕΟΙΑω MERMENNH, *principium* ΙΑω *omnis fæcunditatis*. Portò in Amuleto numero 13 signato, alia est figura Harpocratis sine vllis literis; in postica tamen parte habetur hæc inscriptio Ægyptiaca, vbi inuersa hæc verba: ϯⲟⲩⲱⲩ ⲥⲁⲱⲩ quod idem est, ac *magnus* ⲥⲁⲱⲩ. Gnostici ab Ægyptiis hauserunt sua deliramenta. Talia sunt quæ sequuntur ex culina Diaboli prolata Phylacteria signata numeris 1. 8. 9. 15. 16. Q & P. Figura 1 duas facies continet, in prima facie videtur figura nuda alata, modio in capite conspicua, quatuor baculis fulcita cum infrascripto nomine ΙΑω è literis inuersis MNHCTHA, quod

idem ac recordare significat, vt figura IAω notat: nuda est, ad simplicitatem eius; alas habet, ad velocitatem; modium in capite gerit, ad abundan-

Ἱερακομόρφος,
Ἀγαθοδαίμων,
Ὀφιόνιος.

tiam, quam confert, indicandam. Quatuor baculis fulcitur, ad dominium in quatuor Mundi Elementa innuendum. Hoc igitur Numen memor esse postulant eorum, qui id inuocauerint. Altera facies continet figuram humanam duobus capitibus caninis, palmam in manu dextra tenentem, stellis circundatam, infra quam veluti homo è tumulo surgens, conspicitur; quo quidem nihil aliud indigitatur, nisi Anubis seu Mercurius; teste Plutarcho, vtriusque Horizontis inferi & superi custos, ac proinde duobus capitibus caninis pingitur; hic idem animarum ex inferis reductor, à Diodoro describitur, vti alibi exposuimus; hinc palmam victoriæ symbolum gestat, & flammam, quâ indicatur, animas à pœnis persolutis apud inferos, singulas sphœris & stellis mox inuehendas. Figura 8 numero signata, Serpens seu Aspis est κυνόμορφος, cuius caput radioso nimbo circundatum, monstrat Numen Mercuriale, vti ex inuersis literis apparet, vbi legitur; ANOYBEI Anubis. XNOYMICPI verò nomen est, quod τὸ ἰσόψηφον resolutum in numeros facit 1280, & totidem nomen Χρειστὸς facit. Vides igitur quàm peruersè, quàm impiè barbaris huiusmodi nominibus diuinum Christi nomen Hæretico-magi profanent.

X	600	X	600
P	100	N	50
I	10	O	70
Σ	200	Υ	400
T	300	M	40
O	70	I	10
Σ	200	Σ	200
		P	100
		I	10
	1480		1480

Innumera supersunt huius farinæ mysteria exponenda quæ tamen singula adducere, nihil aliud foret, quàm librum hunc impijs nugamentis refarcire. 9 Amuletum

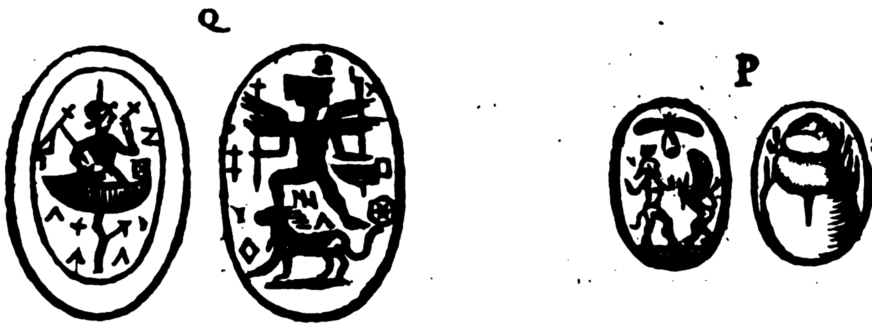

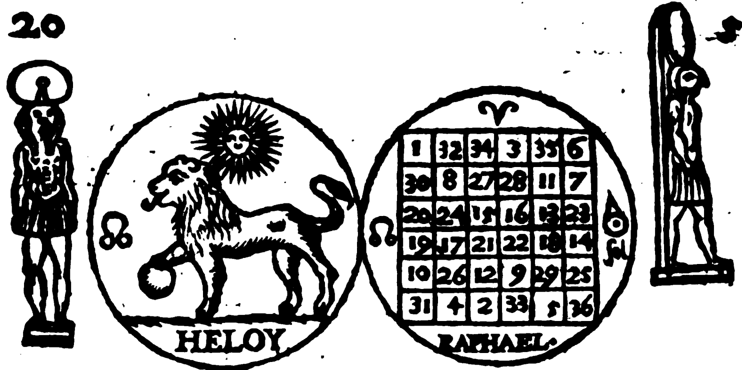
est simile numero 1 signato: in hoc Mercurius κυνόμορφος, biceps cum duobus Genijs supra canales binos vasis Nilotici stantibus; cuius historiam vide in III. Tomo, Syntagm. de Canopis. 15 Amuletum est, in quo Accipiter supra florem Loti sedet, binis cornibus copiæ stipatus, & beneficium fertilitatis & abundantiæ, quæ à Sole promanat, indicat. 16 Mars supra florem stans hastâ scutoque munitus, flore radices suas in cymbæ medio firmante; quo indicatur igneam vim mistam humido, omnium generationē promouere. In prima facie figuræ Q est Harpocrates Martio habi-

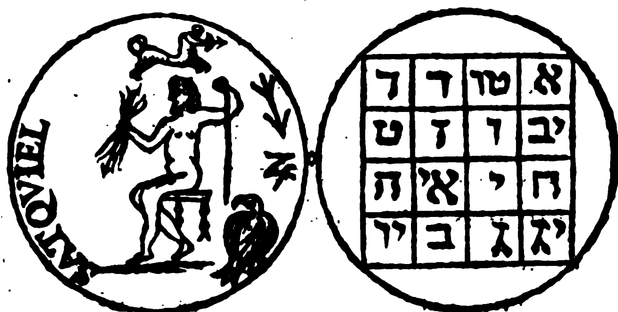
habitu indutus supra Lotum sedet, ad instar cymbæ efformatum, flagel-

lo & Cruce Tautica cassideque formidabilis. In secunda facie σωτήρ-ος. Dæmon, quaternis alis instructus, in cuius vtraque manu baculus, sub pedibus Canem habet positum, ad cuius caudam stella, & indicat Mercuriale Numen quod Ægyptij Σωὶθ appellant. Figura P alibi exponetur.

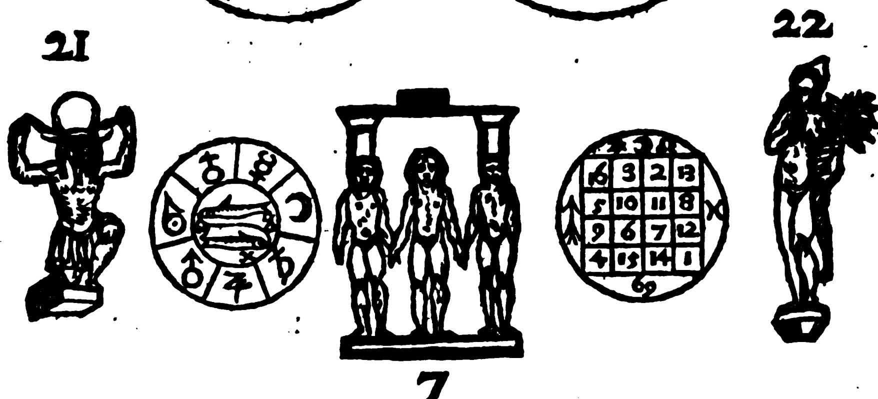

Figura numero 17 signata est Aspis ἱερακόμορφος, qualis in Tabula Bembina sæpe occurrit, estque figmentum Romanum ad similitudinem Ægyptiorum efformatum, vt literæ Latinæ L. L. S docent, & idem significant ac *Libertatem saluam*, vel *Liberorum salutem*. 18 Est Osiris ἱερακόμορφος, calathum in capite portans, manu dextrâ baculum Cucucomorphû cum lituo & gnomone, sinistrâ Crucem ansatam in formam bifurcatam gestans; & notat Solare Numen, per Accipitrinum caput significatum, vt iam sæpiùs ex Eusebio docuimus; calathum in capite portat, abundantiæ quam confert, symbolum; sceptrum Cucuphæ capite insignitum notat varietatem, quam producit, rerum; Lituus harmoniam; gnomon symmetriam, quam in Mundo conficit, rerum; Crux ansata, quam sinistrâ gerit, spiritus Solaris per omnia diffusionem. 19 Serpens contortus, duobus cornibus insignis, idem quod 17 notat. 20 & 5 Amuleta sunt Osiridis ἱερακομόρφου; quibus intermediat Numus Leone insignitus ab vna parte, ab altera abaco numerico; monstratque cusum esse Sole in Leonem intrante, ad Solare Numen HELOY attrahendum, vt ipse Solis Leonisque character docet. Numericus abacus Soli dedicatus est, cuius Intelligentiam Raphaëlem dicunt, & nihil aliud est, quàm quadratum Senarij numeri, ita artificiosè dispositi, vt singulæ numerorum series perpendiculares, transuersæ, diagonales simul iunctæ eundem producant numerum. Verùm cùm hæc figura amplissimè exposita sit in Arithmetica nostra hieroglyphica, eò Lectorem remittimus. ΥΩΟ notat trigonum igneum. Nota Lector, hunc Numum non esse antiquum, sed à posterioribus Astrologis confictum. Sequitur alius Numus synchronus, in cuius priori facie Iuppiter sedens fulmine formidabilis, prope quem Aquila Iouialis, & character eius ♃, cuius nomen in Cabala est Zadkiel צדקיאל, Hebræi enim Iouem vocant צדק, id est, *institiæ arbitrum*; hic pro Zadkiel corruptè ponitur Satquiel. Supra Iouem figura Sagittarij ponitur, quod indicat hunc Iouis fulminantis Numum Sole in Sagittario constituto, cusum esse; posterior pars Abacum ponit ex literis Hebraicis constitutum, & nihil aliud indicat, nisi 16 quadratum quaternarij eo artificio dispositum, vt singuli numeri, quos literæ indicant, qualibet serie iuncti simul, idem producant; quadratum autem quaternarij sacrum fuisse Ioui, in Arithmetica docuimus, vbi fusè omnia exposita reperies. Literæ Hebraicæ hos numeros exprimunt, vt è latere apparet.

4	14	15	1
9	7	6	12
5	11	10	8
16	2	3	13

Idem prorsus est quod sequitur; cuius prima facies septem Planetarum figuras continet, & piscium figuras in medio; quod ostendit Numen cusum esse in magna coniunctione Planetarum in Piscibus, & Ioui consecratum, Ioue & Luna constitutis, in Leone, quod quaternarij quadratum luculenter docet. 21 & 22 Amuleta Ægyptiaca sunt Harpocratis & Arueris, quorum cùm alibi expositio data sit, hic ijs non immorabimur. 7 notant tres gratias, quæ ante portam Templi Ephesini positæ feruntur.

Alia nonnulla Amuletorum Schemata, ex varijs Musæis collecta, & hoc loco exposita.

23. Numero signata Isis est cum Aspide ἱερακομόρφῳ, Lituo & Baculo; quæ omnia alibi fusè exposita sunt. 24 Numen ἀντίτεχνον Typhonis exhibet, hinc Crocodilo insistit, & Piscem in capite portat; quorum utrumque Typhonias indicat operationes. 25 Isis turrita, seu Cybeles

23

24

25

26

27

28

29

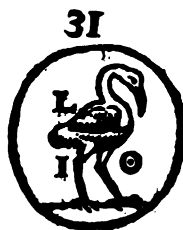

30

31

Ægyptia, duobus stipata Accipitribus, Solarium Numinum symbolis, & ad pedes Seriphio, id est, planta Absynthij marini, quam Isi sacram fuisse Plato docet, brachijs in decussim compositis, quo indicatur, nihil in natura rerum reconditum esse, quod ipsa non complectatur. 26 Numus tres figuras continet: prima est Isis cum situla in manu dextra, & sistro in manu sinistra, & modio in capite; quæ omnia fusè exposita sunt in primo Tomo

mo Syntagm. III. Cap. de Iſide: altera eſt Numen Niloticum ſiue Serapis, cum modio in capite, & radio menſorio in ſiniſtra, altera imperioſo geſtu, neſcio quid imperans. In medio puer alatus conſpicitur, & notat, vtrumque & Iſin & Nilum Genios totius Ægypti eſſe. 27 Numus continet figuram ſedentis Anubidis, cum figura fulminis tricuſpidis, & hominem nudum ante eum proſtratum, cum Cancro; & eſt Taliſma Aſtrologicum Sole in Cancro conſtituto inciſum, hora Iouis; quo ſubtilitatem intellectus & honores, geſtantes illud ſe impetrare à Mercurio & Ioue putabant. 28 Taliſma ſeu Camæa eſt Anubidis, dextrâ baculum κηρύκειον, ſiniſtrâ enſem portans, & Mercurio dedicatum eſt; quo & fœcunditatem, & malorum profligationem ſibi ſpondebant. 29 Camæa ſiue Taliſma Canopicum eſt, tutulo inſigne, de quo vide copioſè tractatum Tom. I. Syntagm. III. Cap. de Canopis. 30 Iſin Memphiticam continet, & quæ litera H ſignatur ſequens, Iſidem bari vectam; de qua vide quæ in Myſtagogia Ægyptia ex Plutarcho variè adduximus, quæ hanc eruditionem concernunt. 31 Amuletum Ibidis eſt contra morbos capitis inſtitutum. Media figura nuda, inferiùs trunca, brachijs decuſſatis, & velo ſpectabilis, in cuius pectore volucris virgineâ facie, & loco alarum ramos vtrinque diſtendens, manu dextrâ A tenens; eandem prorſus refert, quam Zoroaſtræi Iyngem vocant, Agathodæmonem ſuperioris ordinis. Nuda eſt, quia ſolâ mente comprehenſibilis eſt, vti Zoroaſter docet; vnde & ob eandem cauſam inferiùs truncata ſpectatur, quia nulla eius ſenſibilia in inferiori Mundo veſtigia ſunt; velo variegato gaudet, quia varietas eius in ſuperiori Mundo ſolùm elucèſcit; brachia decuſſata habet, quia decuſſim totius naturæ, cui præeſt, deſignat; A vnâ manu gerit, quod eam Agathodæmonem eſſe notat: pectori apponitur volucris humanæ faciei, & ramoſas alas hinc inde extendens, indicatq; ſupremam Intelligentiam idæis fœtam, quam inferioribus Mundis communicat. Quæ omnia fusè allegata vide in Sphynge Myſtagoga.

Ex quibus iam dictis apertè elucèſcit, Gnoſticos omnia hæc fanatica deliramenta ab Ægyptijs didiciſſe, ſi Lector ea cum paulò antè poſitis Ægyptiorum Amuletis rectè contulerit; ſed & nomina ex Ægyptiaca & Hebræa lingua confuſa & corrupta id ſat manifeſtant: cùm proprium huiuſmodi nebulonum ſit, ad aures ſuis adſiſtentium ſacris nefandis obtuntendas iſthæc barbara, quæ ſtridorem fremitumque reſonant, nomina ad horrorem ſimul & authoritatem ſacris conciliandum, vſurpare, vti pulchrè docet Irenæus l. 1. de erroribus Gnoſticorum; & Nicetus ex Irenæo fuſè deducit. *Quò maiorem*, inquit Nicetus ex Irenæo, *ei qui baptizatur, ſtuporem inyciant, hæc Hebraica nomina ſuperaddunt,* [*Beſama, camoſi, bne, anoora, myſtadia, rbuda, cuſtaba, phogor, calathi,*] *quorum interpretatio hæc eſt, O qui es ſupra omnem virtutem patris, te inuocamus, qui lumen & Spiritus bonus, & vita nominaris, quoniam in corpore regnaſti.* Hæc Nicetus. Difficillimum eſt, vt quod res eſt, fatear, verborum iſtorum fontes indicare; neque enim vllum ſub ijs, niſi admodum corrupti, vt in *beſama* בשמא, *camoſi* כמוסי, *phogor* פגור, veſtigium Hebræi ſermonis patefit, neque Chal-

Irenæus; Nicetus. Verba Hebraica à Gnoſticis corrupta, eorumque Interpretatio.

dai-

daica, multò minùs Arabica esse comperio. Existimo igitur ex pacto Dæmonis ad stuporem audientibus incutiendum conficta esse. Magos enim monstrosa, ipsoque stridore pronunciationis etiam horrenda vocabula & carmina ope Cacodæmonum inuenisse & susurrasse, quibus ad præstigias suas mirabilem energiam inesse asserebant, ex sacris profanisque Scriptoribus cunctis est in confesso. Huius farinæ fuit quoque quæ l. 1. c. 13. Irenæus de Gnosticorum impietatibus refert, vbi nomen absconditum Redemptoris sic profantur. *Messian fromagno in scenebaldin mosomeda ecachasaronepseba Iesu Nazarene*; quorum interpretationem hanc esse dicunt: *Christi non diuido spiritum, cor & supracœlestem virtutem misericordem fruar nomine tuo Saluator veritatis*: confirmatus autem & redemptus respondet: *Ego redimo animam meam ab hoc æone, & omnium quæ ab eo sunt, in nomine IAO, qui redemit animam meam*: quæ tametsi nescio quid Hebraicum oleant, ita tamen corrupta sunt, vt pro barbaris & portentosis nominibus nihil significantibus, & ad circumstantes decipiendos confictis, vsos esse certissimum sit. Huius quoque impietatis censenda sunt pleraque lapidibus, gemmis, laminisque metallicis insculpta sine numero nomina: ex quibus numerum eliciebant, alicui ex Æonibus, aut Priapis, aut Pompis, aut Paredris correspondentem; omnia enim numeris attribuebant Gnostici, & omnia fidei mysteria solâ numerorum analogiâ se demonstrare posse superstitiosiùs credebant. Vnde Monadis illius & dyadis, triadis & tetradis, pentadis & octoadis prodigiosa & fanatica in Deastris fingendis, fœtura; quæ omnia amplissimè deducta videas apud Irenæum citato loco; quæ quidem congrua sunt ijs, quæ de Ephesijs literis narrantur ab Authoribus.

Irenæus. Verba alia Hebraica corrupta à Gnosticis.

Gnostici omnia attribuunt numeris.

Ephesiæ Literæ.

ERant autem Ephesiæ literæ μαγγανεύματα seu incantamenta, quibus nonnullis prolatis barbaris & portentosis nominibus vel expiabant loca infesta, vel morbos abigebant, vel Dæmones adiurabant. Dicunturque Ephesiæ, eò quòd Ephesi primùm ab Ideis dactylis sint inuentæ, & Dianæ Ephesiæ simulachro insculptæ. ita Clemens lib. 1. Strom. & Plutarchus in Sympos: earum his verbis meminit: τοὺς δαιμονιζομένους μάγοι κελεύουσι τὰ Ἐφέσια γράμματα πρὸς αὑτοὺς καταλέγειν καὶ ὀνομάζειν. *Super obsessos à Dæmonibus Magi Ephesia grammata recitare & nominare iubebant.* Etymon verò eorum assignat Eustathius his verbis: Ἐφέσια γράμματα ἐπῳδαί, δι' ὧν τινὲς ἐκ μεγάλων κινδύνων ἐσώθησαν, καὶ ἀγῶνας ἐνίκησαν. φωναὶ τινὲς ἦσαν ἐπὶ τῆς στεφάνης, καὶ ζώνης, καὶ τῶν ποδῶν τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος αἰνιγματωδῶς γεγραμμέναι, ὅθεν τὰς ἀσαφῶς λαλουμένους λέγεται, Ἐφέσια γράμματα. *Ephesiæ literæ incantationes sunt, per quas aliqui ex magnis periculis seruati sunt, & victorias reportarunt. Erant autem quædam voces in corona, zona, & pedibus Deæ Ephesiæ Dianæ ænigmaticæ, vnde & ijs qui parum disertè loquuntur, dicuntur Ephesiæ literæ.* Suidas ait, Ephesias literas incantationes quasdam esse difficiles, quas Cræsum in pyra dixisse ferunt: & ludis Olympicis cùm Ephesius & Milesius luctarentur, & Milesius luctari non

Ephesiæ literæ quæ, & quales.

Clemens. *Plutarchus.*

Eustathius.

Suidas.

non posset, eò quòd Ephesius literas Ephesias talo alligatas haberet, cùm res innotuisset, victorem à quo triginta victi fuerant, detractis literis succubuisse. Cui astipulatur Diogenianus: Ἐφέσια γράμματα, inquit, ἐπῳδαί τινες ἦσαν, ἅσπερ οἱ φωνοῦντες ἐνίκων ἐν παντί. *Ephesiæ literæ sunt incantationes quædam, quas recitantes victores in omnibus erant.* Qualia autem nomina ex Ephesijs literis composita fuerint, Hesychius quidem tradit fuisse sequentia:

Hesychius.

Ἄσκι, κατάσκι, αἶξ, τέτραξ, δαμναμενεὺς αἴσιον. δηλοῖ δὲ τὸ μὲν ἄσκι σκότος, καὶ τὸ κατάσκι φῶς, τὸ τὲ αἶξ αὐτός, δαμναμενεὺς δὲ ἥλιος, αἴσιον δὲ ἀληθές. *Aski Cataski hex, tetrax damnameneus, æsion. & Aski quidem significat idem quod tenebras, Cataski idem quod lucem, hex idem quod ipsum, damnameneus quod Sol, æsion quod verum.*

Zonaras. Clemens.

Hisce, vt refert Zonaras in Constantino Magno, Zambres Hebræus in aurem tauri insusurratis, statim reddidit mortuum; quem deinde Syluester Papa in nomine Christi resuscitauit. Clemens Alexandrinus prædicta verba paulò aliter refert; sic enim l. 5. Strom. loquitur: *Androcides certè Pythagoricus literas quæ vocantur Ephesiæ, locum dicit tenere symbolorum; significare autem* ἄσκιον *quidem tenebras, eò quòd non habeant vmbram;* κατάσκιον *autem lucem, quoniam illustrat vmbram;* λὶξ *autem priscâ appellatione est terra; &* τετρὰς, *id est, quaternio, annus, propter horas;* δαμναμενεὺς *autem est Sol, quia omnia domat; &* αἴσιον *vox vera. Significat autem symbolum, rerum diuinarum eum esse ornatum, qui est tenebrarum si conferatur cum luce, & Sol cum anno, & terra cum omnis generis naturæ generatione.* Ex hoc quoque penu processerunt nomina barbara, quibus Branchus Vates Milesios à fame expiasse dicitur; ille enim multitudinem ramis lauri aspergens hymnum dicendo præiuit hoc modo.

Verba barbara quibus Branchus Vates Milesios expiauit.

Cantetis pueri hens, hecaergon, atque hecaergam.

Ita autem exclamauit populus, *Bedy, Zaps, Chton, Plectrum, Sphynx, Cnachzbi, Chrypotes, Phlegmo, Drops. Et Bedy quidem*, teste Clemente, *aquam, Zaps mare, Chton terram, Plectrum Solem, Sphynx ætherem Mundi compagem, Cnachzbi lacteum nutrimentum, Drops denique verbum efficax significat.* Ad Ephesias literas omnia illa portentosa nomina à Magis prolata reuocari possunt; quæ vti in tenebris nata, & in tenebris à tenebrionibus prolata sunt, ita tanquam luce indigna in tenebris æternùm sepulta relinquimus.

CA-

CAPVT VII.

II. Ramus Magiæ Aegyptiacæ.

Ramus secundus Ægyptiacæ Magiæ.

§. I.

De Magia Hebræorum, Arabum, aliorumque populorum, & continet varias diuinandi species, Geomantiam, Alectryomantiam, & Arithmomantiam, Cabalam Pythagoricam, in quibus summi Sathanæ in intricandis mortalium animis astus & doli aperiuntur.

CVm Hebræis vi legis minimè licitum esset à sculptilibus Oraculis responsa petere, id alio modo summo studio procurare contenderunt; mutatis videlicet simulachris sensibilibus in Elementa literarum, & nè fraus detegeretur, vt plurimùm ex Sacris libris descripta; quibus quidem incredibile est, quot animas sub prætextu religionis perdiderint. Hinc enim meritò tota Magia characteristica, Grammatomantia, vti & Cabala Pythagorica originem inuenerunt, vti postea dicetur. Et vti Diabolus in omnibus Dei Simiam agit, ita vel ex ipsa sacra Scriptura argumentum sumpsit peruertendarum per nouas superstitiones animarum. Nam vti in Cabala Hebræorum exposuimus, ex Sacris literis Angelorum peregrinorum nomina, virtutes, & effectus scrutabantur, quos Dei nomine insignitos, magnas vires ad homines à quibuscunque malis eruendos, possidere existimabant. Verùm de hisce vide citatam Cabalæ Classem. Porrò cùm literis Hebraicis ita comparatum viderent, vt quomodocunque coniunctæ, aut quâcunque combinatione transpositæ fuerint, semper nonnullum sensum exhiberent; hinc rotam diuinatoriam ordinabant, cuius circumuolutione innumeras superstitiones exercent. Hoc autem pacto, teste Pardes, perficiebatur. Quatuor ex pergameno mundissimo orbes exscindebant diuersæ magnitudinis, omnes in centro supra axis polum facili negotio versatiles; horum singuli in viginti duas partes diuidebantur, atque ex centro ad circumferentiam ductis lineis, in singulis spacijs quatuor circumferentiarum, totidem in limbo eorum Alphabeta describebantur Hebraica. Erat autem in extremo limbo immobili manus extensa, in cuius digito indice nomen Dei tetragrammaton inscriptum videbatur; atque adeo instrumentum paratum habebatur. De dubijs itaque consulturi primò præuijs actionibus, quas hîc consultò omitto, Intelligentiam ibidem absconditam, ad operi diuinatorio impensiùs fauendum, deprecari videbantur. Quibus peractis, omnes circulum per manubria vtraque manu apprehensum, oculis in cœlum sublatis, quò data fors tulisset, circumagebant; finitoque motu, literas quaternas, quas in spacio à centro ad circumferentiam vltimam ducto, manus ostendebant, obseruabant; hæ enim quatuor literæ combinatæ inter se, respon-

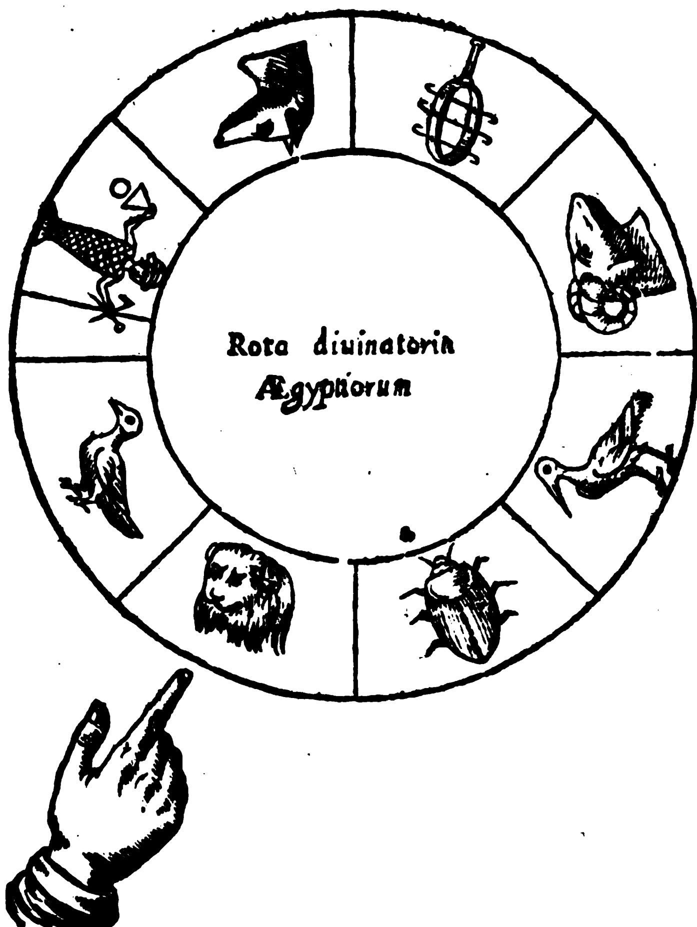
Magiæ characteristicæ origo.

Rota diuinatoria Hebræorum ex literis Hebraicis.

Pardes.

ſum de re quæſita, ex virtute diuina, & Intelligentia directrice, dare credebantur. Quod fanaticum inſtrumentum ita multorum animos dementauit, vt huius ſortilegij ope nihil non ſcire ſe poſſe crediderint. Imò non defuerunt ex Rabbinis & Cabaliſtis, qui aſſeruerint, celebrem illam diuinandi rationem, quam Sacræ literæ אורים ותמים *Vrim vethumim* dicunt, non aliter quàm dicto modo per huiuſmodi rotas fuiſſe peractam. Similis huic veterum Ægyptiorum diuinatoria rota erat, quâ in templis vtebantur de rebus dubijs euentibuſque conſultori. Sic autem procedebant

Rota diuinatoria Ægyptiorum.

In circumferentia rotæ in circulo quodam varia hieroglyphica animalia effigiabant cum indice immobili; quam rotam adiuratione & inuocatione Numinum peracta vertebant, & ſymbolum quod ſub hoc indice quieſcebat, illud Numen eſſe credebant, quod ad obtinendum quod deſiderabant, inuocare deberent. Et ſiquidem ſub Ibide, Mercurium; ſi ſub Scarabæo, Oſiridem; ſi ſub Cynocephalo, Lunare Dæmonium; ſi ſub Arietino capite, Ammonem; ſi ſub Siſtro, Iſidem; ſi ſub Canino capite, Anubidem; ſi ſub capite pueri, Horum; & ſic de cœteris. Atque hinc ſolennis illa Græcorum Alectryomantia emanaſſe videtur. Scribebant illi circulum in puluere, & poſtquam eidem 24 literas ordine in totidem ſpacijs impreſſiſſent, in more poſitum erat ſortilegis iſtius temporis, circulum in puluere deſcriptum in 24 ſpacia diuidere, quorum ſingulis vnam ex Alphabeti literis apponebant; quo facto, ſingulis Alphabeti literis granum frumenti apponebant; deinde Gallo gallinaceo intra circulum poſito, obſeruabant quænam grana acciperet, & ſingulas literas granis

Alectryomantia Græcorũ.

acce-

acceptis adſcriptas in vnum coniunctas conſiderabant, quodnam verbum exhiberent, & ex hoc deinde de re quæſita diuinabant. Hoc ſortilegio vſum legimus Libanium Sophiſtam, & Iamblichum, dum quis poſt Valentem Imperatorem coronæ Imperialis ſucceſſor futurus eſſet, diuinabant; Gallus enim intra circulum dictum poſitus quatuor granis acceptis, reliquit ſpacia literarum θ, ε, ο, δ, granis vacua, vnde collegerunt, Theodorum Imperio Valentis ſucceſſurum; ſed à Dæmone decepti fuêre, aliud enim paulò poſt euentus docuit, non Theodoro, ſed Theodoſio ſedem Imperialem occupante. Meminit huius ſortilegij Zonaras in Valente his verbis: Ἐν κόνει τέσσαρα εἴκοσι γράμματα γράφεται, καὶ τούτων ἑκάστῳ σίτου κόκκος ἐπιτίθεται, εἶτα ἀλέκτωρ ἀφίεται, ἐπᾳδομένων ἐπὶ τούτοις τινῶν ἐπῳδῶν, καὶ κατασκοπεῖται ἐκ τίνων στοιχείων λαμβάνει κόκκους, καὶ ταῦτα συντιθέμενα δήλωσιν ποιεῖσθαι τοῦ ζητουμένου δοξάζεται. *In puluere 24 literæ ſcribuntur, & ſingulis apponitur granum tritici, deinde Gallus in medio ſtatuitur, cùm carmina quædam præcantata fuerint, & obſeruant, ex quibus elementis grana Gallus capiat, quæ coniuncta putantur, id quod quæritur, indicare*; & poſtea: Εἶδον λαβόντα τὸν ἀλέκτορα τὸν ἐν τῷ Θ κόκκον, τὸν ἐν τῷ Ε, τὸν ἐν τῷ Ο, καὶ τὸν ἐν τῷ Δ. *Viderunt Gallum ſumentem granum ex litera Th, & ex literis E, O, D.* Meminit & huius Alectryomantiæ Cedrenus Author inſignis his verbis: Γράψαντες, inquit, τὰ κδʹ γράμματα ἐπὶ κόνεως, καὶ ἐπιθέντες καθ' ἕκαστον γράμμα κόκκον σίτου ἀπέλυσαν ἀλέκτορα ἐπὶ τὰ γράμματα, καὶ ἔλαβεν ὁ ἀλέκτωρ τὸν ἐν τῷ Θ κόκκον, ἔπειτα τὸν ἐν τῷ Ε, καὶ Ο, καὶ τὸν ἐν τῷ Δ, καὶ ἐγένετο ἡ τούτου μαντεία ἀμφίβολος. *In puluere ſcribentes 24 literas, vnicuique literæ granum tritici apponebant, deinde ſoluebant Gallum, literis admonentes, & accepit Gallus granum ex Th; deinde granum ex E, & O, & denique granum ex D. & fuit tota diuinatio anceps & ambigua.* Confirmat hæc Sozomenus lib. 6. Eccleſ. hiſt. *Tripodem*, ait, *è lauro adornarunt, & inuocationibus & verbis quibus ſolebant vti, effecerunt, vt collectis literis quæ ſecundum ſingula elementa, artificio tripodis & diuinationis rotatæ extiterunt, apparuerit nomen Imperatoris futuri; cùm autem omnes in Theodorum inhiarent, elementorum compoſitio, quæ in eius nomine vſque ad literam D peruenerat, decepit Philoſophos.* Socrates lib. 4. c. 19. *Dæmon*, inquit, *perſuaſit quibuſdam curioſis Magis, inquirere per magicas artes, qui poſt Valentem rerum potiturus eſſet: quibus magicâ arte vſis reſpondit Dæmon, non aperta, ſed ex more ambigua, oſtendens quatuor literas θ, ε, ο, δ, dicens nomen eius, qui Imperator futurus erat, ab his literis incipere.*

Zonaras.

Cedrenus.

Sozomenus.

Socrates.

Ægyptios verò Canes, Feles, & ſimilia animalia ad diuinationes rerum futurarum adhibuiſſe reperio. Nam præuiâ inuocatione, Dæmonem animal ad id oſtendendum, quod quærebatur, incitare, & quodammodo determinare opinabantur; cùm tamen Dæmon naturâ ſuâ fallax & mendax ſemper ſub ſolitis ſuis amphibologicis ſymbolis, coniectoribus miſerè illuderet, imponeretque.

§ II.

Amuleta Cabalistica.

De Amuletis Cabalisticis passim hoc tempore vsurpatis.

HEbræi recentiores Mundo iam dudum vendiderunt nouum quoddam Amuletorum genus, quo sub prætextu sacrorum verborum nihil non idiotis & plebeis hominibus bonorum promittunt, tantò sanè periculosiùs, quantò sanctiùs primâ fronte apparet. Et quoniam difficile est non eâ arte exercitatis, in ijs falsum à vero dignoscere, visum fuit ad honorem diuini Numinis, & Sanctæ Matris Ecclesiæ emolumentum, subtilissimos Impostorum fucos hoc loco ostendere, vt si quando in manus simpliciorum inciderint, vt non infrequenter incidunt, vtrum ijs securâ conscientiâ vti possint, dignoscere possint; quod tantò quidem libentiùs facio, quantò instantiùs iam dudum à Sacræ Inquisitionis tribunali ad id faciendum incitatus fui.

Libellus perniciosus qui intitulatur vsus practicus Psalmorum.

Sciendum itaque, passim manibus curiosorum teri libellum quendam è Sathanica Hebræorum Schola profectum, qui intitulatur שמוש תהלים *Schimmusch hathehilim*, id est, *vsus practicus Psalmorum*; ex quo veluti ex lethæo quodam fonte omnium superstitiosarum artium riui dimanant. Huic veluti basi cuidam tota amuletorum Cabalisticorum fabrica & structura innititur. In hoc enim ex singulis Psalmis literas quasdam diuinorum nominum eruunt, quas varijs rebus, lapidibus, metallis, radicibus, pergamenis sortilegâ arte præparatis, tænijs Isiacis inscribunt. Et hæc Amuleta partim in diuersis corporis membris portant, partim etiam animalibus deuoranda præbent, partim contra ignis, aquarum, aëris contagiosi, terræ sterilis sæuitiem, ijsdem Elementis proijciunt; quibus quidem vti nihil superstitionis deest, ita meritò à Sancta Matre Ecclesia prohibita, tanquam animabus perniciosa & Satanica machinamenta, queîs Satan in Angelum lucis se transformans decipit, varijsque modis illudit mortalibus. Verùm qui huiusmodi deliramenta luculentiùs scire desiderat, is adeat citatum paulò antè libellum Schimmusch hathehilim, vbi innumeras huiusmodi maleferiatorum Rabbinorum imposturas deprehendet.

Cabalisticæ Magiæ exempla.

Cruces Hebraicis characteribus insignitæ.

Huius farinæ sunt nonnullæ Cruces, quæ ex Hispania adferuntur, varijs Hebraicis characteribus nominibusque insignitæ. Et sanè satis mirari non possum, friuolam illam etiam opinione hominum sapientissimorum persuasionem, quâ sub huiusmodi characteribus nescio quid magnum latere putant: quid enim Cruci cum characteribus? si enim Crux Dominici corporis attactu sanctificata, magnam efficaciam habet contra Satanicas tentationes, & ad propulsandas malorum omnium aduersitates; certè superuacanea prorsùs literarum characterumque superadditio videtur, cùm hi ex sua natura, vti passim in hoc Opere ostensum fuit, nullam prorsùs efficaciam habeant. Huius quoque generis est Numisma illud cupreum pentagonâ figurâ, & sacris Dei nominibus insignitum, quo nihil ferè hoc tempore frequentiùs est; & si exteriorem corticem inspicias, nil nisi

Numisma pentagona figura insignitum.

san-

sanctum & diuinum referre videtur; si medullam discutias, tunc apertè sub lucido corpore caudam nigram deprehendes, quâ Scorpionum more animos plùs æquo credulorum hominum transfigunt. Verùm vt bonum à malo faciliùs discernatur, & multi à scrupulo, quo id portantes agitantur, liberentur; hoc loco sanè opportuno explicationem eius adoriri visum fuit.

§. III.

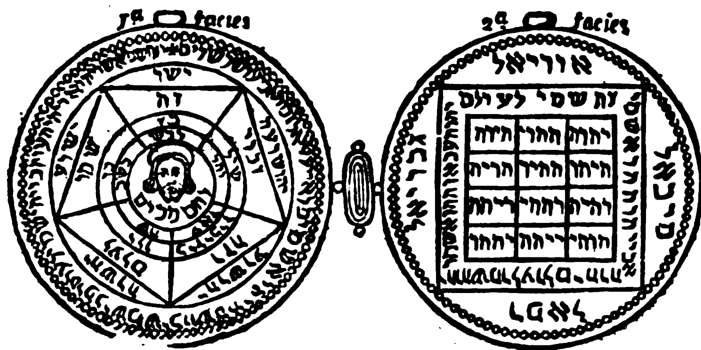
Numi Cabalistici Interpretatio.

Cabalistici Numi interpretatio.

QVàm humanæ perditionis sitientissimus Dæmon sollicitè ad homines pedicis suis illaqueandos allaboret, neminem esse arbitror, qui è varijs artibus medijsque, quibus in machinationibus suis passim vtitur, id non facilè colligat; dum hos proprio veluti deprauatæ naturæ pondere pressos; illos concupiscentiarum passionumque indomitâ violentiâ ceu turbine quodam circumactos; quosdam verò, quos vel virtutis, aut honestatis amor ad vitam & sanctam & illibatam inuitat, medijs quoque eorum instituto aptis; alios denique simpliciores, quibus ad illusiones discernendas deest prudens rerum æstimatio, cognitione, in Angelum lucis sese transfigurando, sub mentita diuinitatis veste impia pro sanctis, præstigias pro miraculis, pro diuinis denique inuocationibus magicas incantationes obtrudendo, miserè irretire satagit. Quæ quidem vltima tentandi ratio tantò cœteris periculosior censeri debet, quantò occultior, & simplicioribus animis incompertior.

Diaboli artes in decipiendis incautis.

Obtinent autem inter hæc Diaboli irritamenta præcipuum penè locum Philacteria illa Cabalistica, seu schædæ magicæ, quas Hebræi Scuta Dauidis, vel etiam Sigilla Salomonis vocant, Hebraicis nominibus tùm Dei, tùm Angelorum insignitæ; quæ omnes ex Plutonis officina prodeuntes magnam passim imperitæ plebi oggerunt errorum & superstitionum materiam; potissimùm verò præsens hic Numus Magicus, in quo si corticem consideraueris, nihil non sanctum & diuinum prima fronte reperies; si medullam discusseris, omnia putrida, execranda omnia. Numus satis frequens est, præsertim in Germania, Gallia, Italia, figuræ, quantitatisque, quæ sequitur.

Ha-

Numi Cabalistici interpretatio.

Habet Numus hic Cabalisticus duas facies figuratas: prima pentagoni circulo inscripti figuram continet; circulo ambienti inscripta sunt hæc verba:

Prima Numi facies.

ויקרא שמו פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום וזה
שמי אשר יקראו יהוה צדקנו יחי שמו לעולם לפני שמש
ינון שמו :

Hoc est. *Et vocabitur nomen eius Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis, Pater futuri seculi, Princeps pacis, & hoc nomen meum vocabit ipsum Deus iustus noster, sit nomen eius in æternum, ante faciem Solis huius deleatur nomen illius.* In ipsis verò quinque triangulis pentagono contentis, quinque synonima nomina Christo attributa tribus quadripartitis circulis inclusa continentur; atque in primo circulo hæc nomina occurrunt:

5 4 3 2 1

ישו ישוע ישוה יהושע יהושעה :

quæ sunt synonima nomina (IESVS) Hebræis vsitata, quibus immediatè subijciuntur hæc verba:

5 4 3 2 1

זה שמו לעולם וזה זכרי :

1 2 3 4 5

Ze, Schemo, Lengholan, Vaze, Zichri;

Hoc nomen eius in æternum, & hoc memoriale meum. In altero circulo circumsecus hæc synonima inscripta videntur.

5 4 3 2 1

בן בר ילד ביר שול :

1 2 3 4 5

Ben, Bar, Ieled, Bin, Schul.

quæ omnia Filium significant. In tertio verò nomina synonima inscripta omnia Ouem aut Agnum significant, suntque:

5 4 3 2 1

כבש כשב שה זן רחל :

1 2 3 4 5

Kebesch, Keschebh, Se, Zon, Rachel.

In centro denique vultus Saluatoris ponitur hac cum hypographe: : לחם פנים *lechem panim*, hoc est, *panis facierum* siue *propositionis*.

Secunda Numi facies.

Altera Numi facies constat tetragono in duodecim cellulas subdiuiso, circulo ambienti inscripto. Costas quadrati cingunt potentium Angelorum nomina, veluti Vrielis, Gabrielis, Raphaëlis, Michaëlis; duodecim anagrammata nominis Dei Tetragrammati יהוה, quas duodecim reuolutiones nominant.

Explicatio.

Est itaque hic Numus nihil aliud nisi Magicum Amuletum, ab improbis Iudæis ad eo Christianis imponendum effigiatus; in quo sub forma

... sacrorum Nominum Christo appropriatorum execrandæ latent blasphemiæ, hæreses, corruptelæ sacri textus; est enim hoc proprium Magorum, ex pacto cum Dæmone inito, sub velo sacrorum Nominum & figurarum in contumeliam Christi & Sanctorum, execranda quæuis occultare. Nôrunt enim Dæmonem vulpino callidum astu ad aliquem effectum producendum non nisi sub hac conditione concurrere. Atque ob eam causam Iudæi Incantatores nullum Amuletum fabricantur sine hisce blasphemijs in Christum latenter insertis; sicut olim apud Ethnicos nullum propè sacrificium sine humano sanguine, aut propudiosis luxuriæ actibus peragebatur: gaudet enim Diabolus contemptu Dei huiusmodi actibus implicato; his factis quælibet se daturum spondet. Sed de his in Cabala, quam vide: quare ijs dimissis nostram explicationem prosequamur.

Pentagrâma figura Numi Cabalistici, dicti Salomonis Sigillũ.

Ac primò quidem, vt maiora apparerent huius Numi mysteria, & vt Phylacterium in improbum vsum faciliùs à superstitiosis assumeretur; commune illud in Magorum Schola vsitatum signum selegêre, πεντάγραμμον inquam illud salutis symbolum, quam alij pentalpham quoque vocant; quo Antiochum vexillo imposito iussu Alexandri in somno sibi apparentis, mox admirabilem à Galatis victoriam reportasse memorat Agrippa l. 1. de occulta Philosophia. Quemadmodum igitur Græci olim illi symbolo salutis nomen ὑγίεια, additis singulis per angulorum interualla literis Υ, Γ, Ε, Ι, Α, inscriptum Amuleti loco gestarunt; ita Hebræi in eodem pentagono varia nomina Saluatori appropriata inscripserunt, vt ad pentalpham illud Græcorum symbolum, eiusque mysteria, sub splendido vestimento nigram caudam celantes, respexisse viderentur.

Blasphemiæ Numi Cabalistici, dicti Salomonis Sigillum.

Ac primo quidem circuli loco nomen ישו posuêre, quasi synonimum cœteris ישוע, יהושע &c. cùm tamen tantum absit vt synonimum sit nomini IESV, vt potiùs nihil ei magis contrarium esse possit: neque enim ישו à ישע, quod salutem significat, deriuatur, nec nomen propriè Hebraicum est, sed ab Hebræis in contumeliam Christi ex certæ alicuius sententiæ literis capitalibus, quas רשי תבות appellant, confictum. Sententia, seu verba quibus pessimis quibusuis hominibus malè imprecari solent, & è cuius capitalibus literis nomen ישו resultat, hæc sunt:

ימח שמו וזכרו: hoc est: *Deleatur nomen eius, & memoria eius*. Atque sic Christo imprecari solent, cùm nomen ישו Yschù pronunciant; quæ quàm execranda blasphemia sit, quis non videt? Pari ratione cœtera sacrosancta fidei nostræ mysteria, dum eorum meminisse volunt, certis quibusdam nominibus dictâ ratione confictis, aut æquiuocè prolatis, in contemptum eorum vtuntur. ita Euangelium sanctum Hebraicè vocant per contemptum, און גליון *Auengilion*, hoc est, *Volumen iniquitatis*. Similiter præterquàm quòd Christum תלוי *Thalui*, *suspensum* vocant, B. Virginem Mariam תלויה *Thaluia* quoque nominant, hoc est, *suspensam*: vbi verò metu Christianorum expressè sic appellare verentur, circumscribunt

Rabbinorum blasphemiæ in Christum Iesum & Mariam.

bunt id metaphoricè, ac vocabulis è textrina petitis, Crucem eius vocant שתי וערב, *Sethi vereb*, hoc est, *tegmen & subtegmen*, à figura decussata, quam in pannis habent fila; & hoc ipsum vt occultiùs faciant, præsertim in libris, vbi nostrum aliquis, aut linguæ peritus id facilè olfacere posset, per initiales literas ש״ו notant. Pari ratione sub nomine שרי Christum vocant.

שמו של רשע ירקב :

R. Liponan. Hoc est, *Nomen illius improbi putrescat*; quemadmodum abominandus ille R. Liponan infelicis memoriæ, in execrabili libro נן חרן facit; quo nunquam lectum esse à quoquam arbitror peiorem. Verùm tempus me deficeret, si omnes blasphemias in Christum, eiusque sacrosanctam legem, in ipsorum libris passim sub confictis malignè vocabulis occurrentes, hîc recensere vellem. Quare ad institutum nostrum reuertamur. Scribitur igitur blasphemum illud nomen ישו primo loco supra caput Saluatoris; vt quem petant, tacitè indigitent; reliqua verò nomina tantùm posita sunt ad blasphemi nominis energiam faciliùs tegendam. Porrò iuxta Saluatoris vultum hæc verba ponuntur: לחם פנים *lechem panim*, hoc est, *panis facierum*, quo nomine panes propositionis appellare solent: ponunt autem hæc verba non nisi per ironiam tantùm, & in contemptum videlicet Sacrosanctæ Eucharistiæ, quasi dicerent, non magis Christum in Eucharistia, quàm in panibus propositionis esse. Præterea non desunt in hoc Numo falsæ sacri textus interpretationes; veluti in illo quem vltimo circulo ambiente pentagonum inscriptum videmus, vbi verba quæ nos interpretamur de Christi diuinitate, isti sic explicant:

Rabbinorum blasphemia in Eucharistiam.

Esai. 9.6. ויקרא שמו פלא &c. : יועץ אל גבור אבי עד שר שלום :

Ille qui nomen dabit Messiæ, erit Deus admirabilis, Consiliarius &c. queis verbis diuinitatem Christi tollunt. Et paulò post:

Ierem. 23.6. וזה שמו אשר יקראו יהוה צדקנו :

Hoc est: *Et hoc nomen quod vocabunt eum, Dominus iustus noster*; illi sic interpretantur: *& illud nomen eius quo vocabunt Iehoua iustum nostrum, & nomen eius in æternum; nomen verò illius à facie Solis deleatur*, vt vltima verba citatæ sententiæ:

לפני שמש ימח שמו :

Sed transeo ad alteram partem, nè execranda sacramenta Christianas aures offendant: in qua occurrit quadratum illud Cabalisticum Hebræis superstitiosis vsitatissimum, quo gestato omnem sibi felicitatem in hoc & altero Mundo promittunt. Nomina verò quæ singulis cellulis inseruntur, nihil aliud sunt quàm duodecim reuolutiones seu combinationes ex nomine Dei יהוה resultantes, quas הויות appellant; à quibus omnia quæ in Mundo sunt, influxum accipere fabulantur; ac proinde hæc in rationali seu Sacerdotali Ephod, & in Vrim & Thummim incisa Sacerdotem summum in consultationibus capessendis illuminasse aiunt & perfecisse; hoc morbos omnes, omnes euentus malignos euitari, incendia exti-

extingui, similiaque nimis superstitiosè credunt. Verùm de his & similibus, & quomodo illa in duodecim signa Zodiaci influant, & his mediantibus in inferiorem Mundum, qui plura desiderat, consulat R. Ioseph Ben Carnitol in Cabala sua. Sententijs autem quatuor costis inscriptis, quas ex diuersis sacræ Scripturæ locis deprompserunt, ostendunt omnia nomina Dei ab effectu illi esse imposita, præter mysteriosum hoc nomen Dei יהוה, quod essentiale Dei nomen est, ac proinde id si quis perfectè cognôrit, eum omnipotentem in hoc Mundo futurum asserunt; nec quicquam esse, quod eius virtute facilè impetrari non possit. Asserunt autem posse in huiusmodi mysteriorum cognitionem peruenire homines ope Angelorum, quos à quatuor tetragoni cornibus posuerunt; videlicet, Vrielis, Gabrielis, Michaëlis, Raphaëlis, quos Præsides Mundi aiunt esse, & Patriarcharum Præceptores, quibus mediantibus omnia bona à nomine יהוה promanent in Mundum; quorum nomina quoque magnam virtutem obtinere aiunt contra omnes occursus malignos, præcipuumque semper eam ob causam in Amuletis locum obtinent.

R. Ioseph Ben Carnitol.

Nominis Dei יהוה efficacia secundum Hebræos.

Atque hæc sunt quæ de hoc Numo Magico explicanda occurrebant; quæ omnia Sacræ Inquisitioni indicare volui, nè huiusmodi Sacræ Scripturæ abusum ferret; nec permitteret superstitiosum huiusmodi Cabalisticorum Amuletorum vsum, quo nihil fermè hoc tempore communius, vlteriùs serpere; memor istius D. Thomæ, omnes benedictiones per sacrorum etiam verborum prolationes factas, schedasque sanctis verbis insignitas, si non ab Ecclesia approbatæ fuerint, meritò veluti suspectas remis velisque fugiendas esse.

S. Thomas.

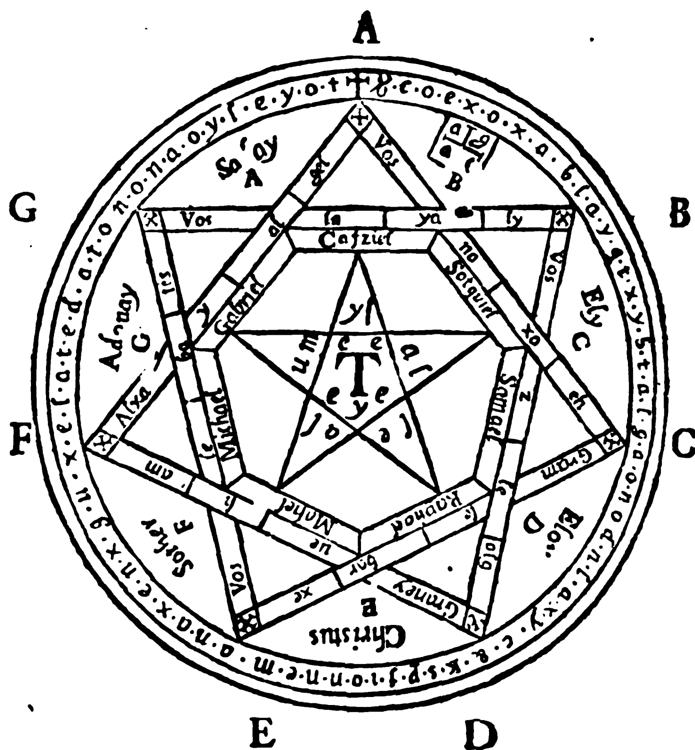
§ IV.

Amuleti alterius Cabalistici heptagoni Interpretatio.

Amuleti Cabalistici heptagoni interpretatio.

HOc amuletum heptagonum circulo inclusum Veneri dicatum est, vti in Arithmetica hieroglyphica ostendimus. In circuitu signatæ sunt 72 literæ ex Cabala extractæ, quarum vnaquæque Angelum ex 72 indicat; de quibus vide Cabalam Hebræorum fol. 275. Quis hîc prima fronte non rideat maleferiatorum hominum stoliditatem, dum ineptijs huiusmodi Cabalisticis pessimè in Latinas literas transformatis, tantam tamen fidem habent, vt earum ope montes etiam se transferre posse, sibi persuadeant? Sed quoniam Diabolus humani generis hostis nihil agit, nisi quòd in contumeliam Christi hominumque perniciem cedat; hinc ad Satanicam nequitiam tegendam, data opera, attributa Christi in cornibus heptagoni ponunt, id est, Angelus tenebrarum sub forma lucis sese exhibet; sunt autem sequentia attributa. Intra cornu A B, intra quadratum singulis Crucis angulis quatuor literæ insertæ spectantur *a.g.l.a.* quod Hebraicum nomen est, & in Cabala celeberrimum אגלא, quod expansè idem significat ac, אתה גבור לעולם אדני, *Tu fortis in æternũ Domine*: Si enim

capitales singularum vocum literas in vnum iunxeris, prodibit nomen אגלא *Agla*, vti quadratum ostendit. Intra cornu B C ponitur אלי *Eli*, id est, *Deus meus*. Intra cornu C D ponitur אלהי *Eloi*, quod tametsi idem

prorsùs cum præcedente significet, tanquam diuersum tamen quidpiam posuerunt; vt vel hinc horum nebulonum supinam ignorantiam & insci-tiam colligas. Intra D E *Christus*, deinde *Sother*, quod Græcè *Saluatorem* significat, nè verminosum machinamentum Græcâ voce careret. Sequuntur postea *Adonay* & *Sadai*; illud *Dominum*, hoc *Omnipotentem* notat. Atque hæc sunt septem attributa Christi, quibus subiungunt septem Veneris Intelligentias, quæ sunt Cafziel, Satquiel, Samaël, Raphaël, Mahel, Michaël, Gabriel; quæ vocabula Hebraica passim translata sunt; vt vel ex hoc ipso appareat, à Deo bonisque Angelis emanare minimè posse, quod tam turpiter, non nisi ab omnis turpitudinis Cacodæmone, transformatum est: talia sunt in heptagoni lateribus inscripta, veriùs ex culina Diaboli, quàm ex Cabalâ translata vocabula. Inscribunt tandem huic heptagono pentagonum, in cuius centro litera T symbolum salutis; circa quod cùm has literas *υγεια* scribere debuissent, bestijs tamen inscitiores has supposuerunt *e ee ey*. Intra triangula verò ex Arabum amuletaria officina ponuntur *yl, al, le, al, um*, corruptissimè vti omnia alia; volebant enim illud Arabicum exprimere لا الله الا الله *la alla ella alla*, *non est Deus nisi Deus*, quod dum pronunciare nequirent, illorum loco dicta inconcinnissima verba posuerunt, *yl, al, le, al, um*: sed quid sibi velint duo verba, *um*, explico. In dicto Arabum pronunciato لا الله الا الله semper hæ voces sequuntur, محمد رسول الله *Mahumet rassul alla*; atque harum capitales literas referunt *um*. vt vel ex hoc colligas, quantis modis illudat Dæmon incautis hominibus, vt dum Christiani esse volunt, occultè Mahume-

humetanismum profiteantur; in hoc enim vnico Amuleto quatuor sectarum, Iudaicæ, Christianæ, Mahumetanæ, Paganæ, ab ijs, qui illud portant, fit professio, idque occulto pacto Dæmonis, ad Christianæ religionis contumeliam ea de causa instituto. Sed quid pentagonum sibi velit, expono. Pentagonum Veteres, vti in Arithmetica docuimus, Marti, vti & heptagonum Veneri dedicarunt; quo quidem indicabant, neminem Venerem possidere, qui priùs Martem non attraxisset; de quibus in Astrologia Ægyptiaca fusiùs; hoc enim pentagono victoriam in omnibus sibi spondebant. Porrò finis huius Amuleti erat, amorem & beneuolentiam omnium, & consequenter carnalium desideriorum plenam fruitionem, victoriamque contra omnia aduersa eius gestatione obtinere; quod ex adiuratione quam pronunciare solent, quâ & Deum, & Angelos, veriùs Cacodæmones cum inuocatione Veneris aut Martis sacrilego & impio ritu sollicitare solent, patet, quam &, nè Christianæ aures vulnerentur, consultò omitto. Quicunque itaque huiusmodi possederit farinæ Amuletum, illud non naturale, non Diuinum aut Angelicum, sed immediatum Diabolicæ machinationis opus se possidere sibi persuadeat, non nisi cum æterna animæ ruina vsurpandum.

§ V.

Alterius Magici Apotelesmatis explicatio.

Apotelesmatis Magici à P. Thoma de Leon transmissi interpretatio.

PAter Thomas de Leon ex Soc. nostra Hispali Philosophiæ & Theologiæ Professor, linguarum Orientalium, & abstrusioris doctrinæ Veterum explorator eximius, hoc præsens Apotelesma Magicum pro sua erga mea studia affectu, mihi primus communicauit. Verùm vti illud in literis suis ad me datis diligenter & peritè describit, ita operæ pretium esse duxi, verba amici hoc loco apponere: *Imprimis mitto hic ad Reuerentiam Vestram exemplar Sigilli Magici, quod dudum Neapoli excudi fecerat Ferdinandus Dux de Alcalà Prorex Neapolitanus, nobile eruditionis decus; cum descriptione quam subijcere curaui in Scheda pellucentis papyri. Triennium iam est, cùm Hispali Philosophiam in nostro Collegio docebam, & quando primum capsulam hanc æream (formata enim est ad instar thecarum quibus hostiæ pro sacrificijs apud nos custodiuntur) cum admiratione vidi, deinde illam repetitò considerui aliquoties: intus tota vacua est, vt experimento comprobauit ipse Dux illâ reseratâ, pendetq; à funiculo inserto per cœleste signum, in quo visitur homo Arietem sistans: quatuor magni serpentes, qui imaginariam & superiorem faciem distribuunt, fusiles sunt, reliqua omnia celte sculpta. Ad quemcunque pulsum qui in superiori parte contingat, resonat intùs sonitus acutulus, quasi campanulæ, cuius ictus distingui & numerari possunt, imò & tinnitus post ictum percipi. Ego sæpe manum ita moderatus sum, vt æquali vi pulsauerim; sed nunquam respondit ambiguus ille sonus æquali pulsationum, seu ictuum Campanulæ numero. Sæpe etiam in eodem loco & eadem vi verberaui, sed tinnitus nunquam con-*

Thomas de Leon.

Apotelesmatis structura.

stans fuit. Id verum obseruaui, tricesimum numerum pulsationem nunquam excedere. Vnde hoc monumentum antiquitatis habuerit Dux, obscurum est; alij ab auo suo Marchione de Tarifa, qui peregrinationem in Palæstinam suscepit, relictum autumant; alij superfuisse de supellectile Henrici Marchionis de Villena, qui ante ducentos annos maximâ Magicæ doctrinæ opinione vixisse dicitur in Hispania, de quo Mariana l. 19. c. 8. Hoc ego libentiùs audio, quia scio Villenam Magiam Hebraicam & Cabalicam tractasse, & habuisse Raziel, aliosque Magicos ex ea gente libros, qui Matriti combusti sunt iussu Regis Ioannis Secundi Castellæ, è quibus hausta est, ni fallor, totius huius Sigilli structura. Contuli exemplar Neapolitanum cum Archetypo, & aliquâ magis eleganter, quàm fideliter expressa deprehendi. Curaui vt secundis curis à Pictore delinearetur; quod si non artificiosè, certè quâ potuit per ἀκριβείας τρόπον exsecutus est. Aggressus ipse fueram (nè quid dissimulem) explicationem characterum; sed statim atque perlegi Prodromum Reuerentiæ Vestræ, integram rem totam malui reseruare ei, quem ingenio & eruditione, quâ in reliquis excellit, credendum est hac in parte sibi non defuturum. Ego mihi persuadebam esse spiritus Arietis vinculum (scis ita loqui malè feriatæ doctrinæ Magistros, δέσμοις καταδυλωμένους nobis dicunt, Lucanus obstringi dicit) explicabam præcepta quibus illi vtuntur ad istas obstrictiones, per typos, characteres, corollas, fabricas imaginum cœlestium, quas hìc omnes ferè expressas docebam. Cabalicas literas quibus circumdatæ imagines, in meum sensum trahebam, sed in his mihi parum satisfaciebam, licet non adeo istarum rerum gnaris placebam; quia parum admodum in Hebræorum Cabalicis versatus, nec præter ea, quæ occurrunt in Reuchlino, Agrippa, & alijs, ζηλωτῆς τεχνημένων, quidpiam delibaui; vnde opus erat, vt ieiunè & exsuctè ratiocinaremur. Hæc refero, vt videat & rideat Reuerentia Vestra, quomodo aberrauerim, quomodo onere ingenti leuatus sim.

Atque hæc est structura Magica, ab amico sanè affabrè depicta. & tametsi P. Thomas de Leon rem acu, vt dici solet, attigerit eruditis suis commentationibus; visum tamen fuit, hâc tam opportunâ occasione & meam interponere sententiam, vt quid de hoc Magico Sigillo iudicem, posteritati constet.

Explicatio Apotelesmatis.

Structura haud dubiè, vti primâ fronte apparet, Magicâ est, neque Ægyptiacum quicquam olet, sed posteriorum temporum à Magis, seu potiùs Satana adinuentum artificium est. Figuram data opera non appono, tùm quia tam inuisam & monstruosam Magorum delineationem luce indignam iudicabam, tùm nè sumptus inutiles in tam damnoso opere, æternis tenebris, quibus cusum est, quàm luce publicâ digniori, expenderem. Innumeræ hìc spectantur figurarum exoticâ quâdam metamorphosi transformatarum effigies Magicæ, &, nè quicquam superstitionum desit, signis Zodiaci interstinctæ, cui passim interseruntur literæ Hebraicæ miro modo transformatæ, sub quibus potentium Dæmonum nomina continentur, ad eos è cauernis inferorum imperiosis verbis eliciendos aptissima. Circa Dæmonicarum figurarum Chorum, inscriptio Hebraicis quidem characteribus, sed mirè corruptis fusâ gyratione spectatur; sub qua tamen neque Hebraici, neque Chaldaici, nec Arabici sermonis

vllum

vllum latet vestigium, vt mihi combinatoriæ artis ope, summo studio tandem exploranti innotuit; sed omnia & singula portentosis, barbaris, [illegible] nominibus potiùs, quàm vocibus quicquam significantibus referta reperi. quæ, vti dixi, cùm indigna sint luce, in tenebris lubens volens relinquo. Dracones quaterni deformati, & mirà ratione transformati, nihil aliud notant, quàm latibula & nidulationes Dæmonum in quatuor Mundi partes distributorum, hoc est, Dæmones Boreales, Australes, Orientales, Occidentales, cum asseclis suis circumstantibus sub formis varijs deturpatis. Perigraphe verò circumscripta, Hebraicis, vt dixi, characteribus mutilatis, toti Dæmonum exercitui exhibet adiurationes, incantationes, & similes impietatis operationes, quibus Dæmones inuocati ad vota illorum complenda, comparerent, & vel per figuram sensibilem, vel per signa sensibilia consulentibus responsa darent; signum erat numerus, numerum referebat tinnitus Sigilli, ex tinnitu verò id, de quo consulebant, colligebant; hunc enim tinnitum Magicum esse, non Physicum, ipsa structura Sigilli monstrat, quod intùs concauum erat, ad recipiendum πάρεδρον Dæmonem vi Magicæ adiurationis ibidem inclusum; qui suos sibi deuotos per tinnitus admonebat de rebus quæsitis. Quod si Orientales, verbi gratia, Dæmones consulturi essent, certâ horâ Astrologicâ competente, & tali signo ascendente, Satanicum instrumentum versus Orientem dirigebant liberè suspensum, atq; adiuratione peractâ, per dicta signa expectabant responsa. Si Boreales Dæmones, versus Boream illud liberè suspendebant, & deinde operabantur vt priùs; & sic de cœteris; quæ omnia patent ex ijs, quæ suprà de varijs diuinationum speciebus diximus; Oracula siquidem vtplurimùm per tinnitum quendam occultum responsa consulentibus dedisse, suprà de Oraculis patuit. Quisnam verò huius Author fuerit, rectè sentit P. Thomas de Leon à Villena famosissimo Hispaniæ Mago cusum fuisse, cùm nihil antiquarum superstitionum hæ imagines & characteres oleant, æsque recentius appareat, quàm vt ante ducentos annos fusum dici possit. Consulam itaque omnibus, qui figuram huius Magici Oraculi domi tenent, Vulcano tradant; dici enim vix potest, quantum inde sæpe sæpius calamitatis obueniat vel integris familijs, ob detentam rem Dæmonibus consecratam, & in quam semper tanquam in rem propriam ferantur, miris illusionibus, & horrendis imposturis homines infestando. Atque hæc inter cœteras causas vnica quoque fuit, cur nè quidem typis dandum putauerim: sunt enim Diaboli mille artes, mille ad nocendum machinationes, quibus iusto Dei iudicio & permissione mortalium pectora exagitat. Et certè si vnquam Magicum Sigillum pernitiosum vidi, illud iure testari possum omnium esse pernitiosissimum; quare hæc ad cautelam Lectoris sufficiant.

Characteres atque inscriptio Apotelesmatis.

Author Apotelesmatis.

Idem P. Thomas Leo non ita pridem ad me Granatâ Romam misit Idola duo Ægyptiaca, similibus characteribus insignita, quibus adiunxit inscriptiones Carauacenses, in quarum interpretatione fucum fecisse Hispanis suis Michaëlem de Luna peritissimum rerum & literarum Arabicarum,

Idola duo Ægyptiaca.

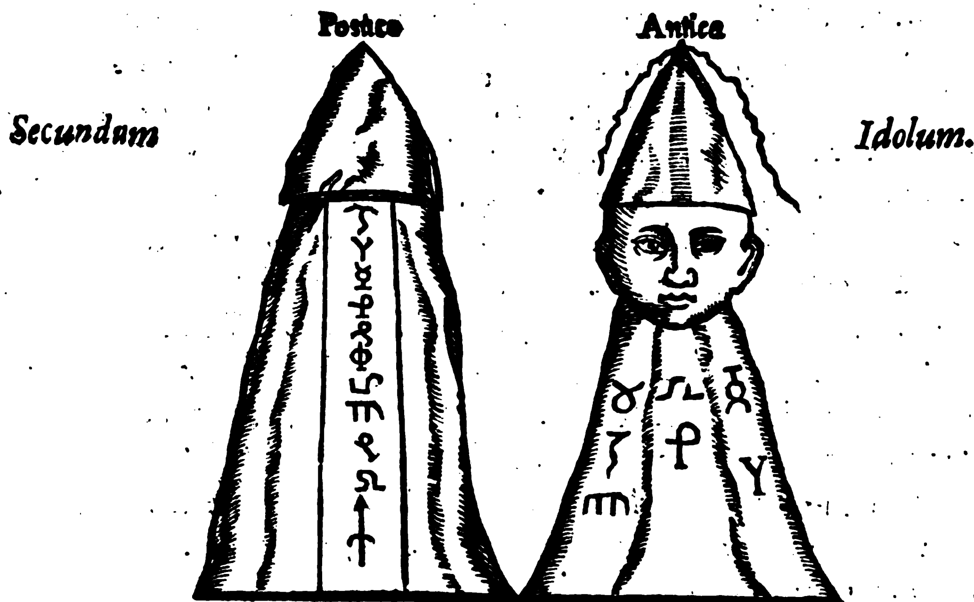
rum, vehementer suspicatur. Verum vt hæc maiori fide tractentur; ijsdem Anthoris verbis adducere placuit.

Primum Idolum.

Idolum primum ex lapide nigro, & maculis liuentibus, pileum gestans turbinatum, ex cuius vertice fila ad collum vsque descendunt versicoloria. Characteres Ægyptiaci in pectore depicti sunt minio, quorum postremus angustiori formâ hic expressus est; laxius enim in Archetypo visuntur formati, neque penultimus vltimum tangit: reliqua omnia satis verè expressa sunt. Seruatur in domo Ioannis Antonij de Herrera Hispali, qui à secretis fuit Duci de Alcalá dum Proregem ageret Neapolitanum; & hunc Principem ad sua κειμήλια antiquitatis alicunde contraxisse credimus; erat enim istarum rerum auidissimus. Descripsi 4. die Aprilis anno 1641. Idolum vide in sequenti pagina.

Secundi Idoli posterior pars.

Idolum secundum ex lapide subalbido, pileo turbinato, & versicoloribus à vertice dependentibus filis; in cuius tergo linea characterum descripta est, vt vides; per ὀρθὴν γραμμὴν à summo deorsum vsque, quomodo Sinas scribere ferunt; characteres aliquot apertè sunt Coptici, vel Græci; sed alij valde à figura deuiant. Faciem in apposita figura cum characteribus, quos in pectore gestat, propono fideliter expressam. Atque hi sunt ijdem characteres, quos in præcedenti Idolo exponemus, vti vnum cum altero comparanti patebit.

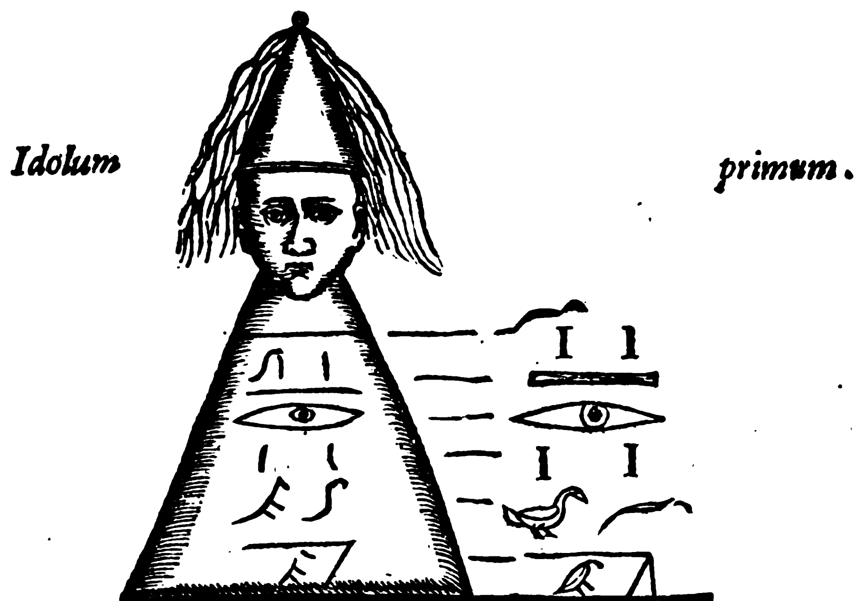

Secundi Idoli facies.

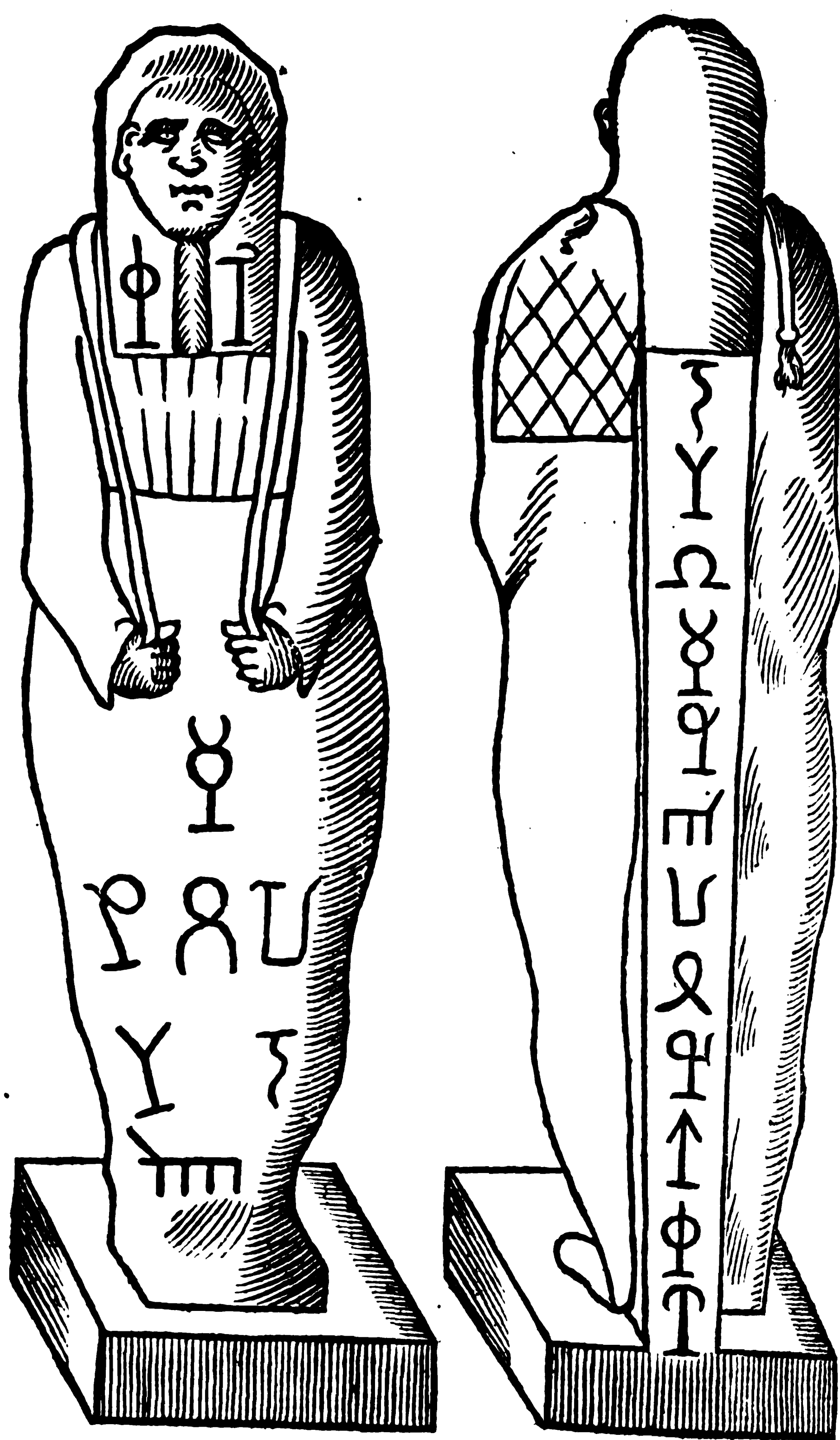
Secundum Idolum primo maius est, sed pileum similiter atque illud gestat, vultum fert in latum obtortum, characteres quos hic vides, depictos atramento, habet in pectore: subalbenti lapide, valde conspicui sunt. Atramentum in hoc Idolo, & minium quo depicti primi Idoli characteres, materiâ ita tenaci confectum, aut saltem mistum κόλλῃ seu bitumine talis naturæ, vt etiamsi defodiatur, videatur in multa secula posse scripturam illæsam conseruare. Habet hoc qui & primum Ioann. Anton. Herrera Hispali; ego describere curaui eâdem die & anno. Hactenus Thomas de Leon. Nunc idolorum interpretationem adferemus.

Pri-

Prima Statua verè Ægyptiaca est,& refert tutelarem sacræ Cisternæ Genium, vti hieroglyphica docent, quæ cùm pessimam manum sortitæ sint, & vix primâ fronte pro hieroglyphicis dignosci possint, ideo ea in meliorem formam adaptauimus, vt sequitur, & hunc sensum efficiunt.

Vitæ dominatoris, prouidentiæ omnium Osiridis minister Hermanubis, sacræ Cisternæ custos. Ex quo patet, hæc hieroglyphica currentibus characteribus simulachro insculpta fuisse, vti passim facere consueuerant; de quibus peculiari Capite suo loco tractabimus. Secundum Idolum duodecim Zodiaci characteres dorso inscriptos habet; quibus duodecim Zodiaci Numina indicantur. Quos verò pectori inscriptos habet septem characteres, ijs septem Planetarum Numina indicantur. Hoc autem ita esse, indicant alterius Statuæ, quam non ita pridem doctissimus Nihusius ad me transmisit, ex Musæo Illustris viri Gerardi Reinstij Senatoris & Scabini Ambsterodamensis depromptam;characteres,quam in sequenti pagina apponendam duxi; in qua postica pars Statuæ duodecim characteres prorsùs similes habet ijs, quos dorso Idolum ex Hispania allatum tenet, ordine tamen interrupto; non enim in hoc eodem ordine procedunt, quo in Idolo Ambsterodamensi,tametsi characteres prorsùs ijdem sint; quod idem dicendum est de septem characteribus pectori impressis. Quod autem quælibet litera Numen indicet, nomina singulis literis apposita docent; quæ cùm in Astrologia fusè exposita sint, eò Lectorem remitto. Idem in septem Planetarum Numinibus exprimendis nomina apposita docebunt. Statua itaque est tutelaris, quâ positâ omnes reliquos totius anni tutelares, & Zodiaci dominatores, vti & septem Planetas, attractum iri confidunt. Rete loro affixum humeris appensum habet cum cauda Leonis. Reti alludunt ad illud rete, quo Osiris à Typhone in Nilum projectus, eductus fuit; & est auerruncationis instrumentum horrendum contra aduersas potestates. Idem de cauda Leonis sentiendum, vt alibi docuimus. Figura sequitur.

Inſcriptiones Carauaccenſes,

Carauaccenſes inſcriptiones.

CVm interpretationibus quas adhibuit Michaël de Luna Medicus Granatenſis, linguæ Arabicæ peritiſſimus, perſuadere volens eſſe Arabicas, & Arabum occultioribus cyfris conſcriptas. Sub pictura antiqua Regis cuiuſdam Mahumetani (vt ex cultu colligitur & ornamentis) qui magno ſtipatus comitatu ad baptiſmum procedere videtur (nam Sacerdos & reliqua omnia ad id ſacrum miniſterium parata viſuntur) leguntur ſequentes characteres vnica linea continenter exarati, in interiori Sacello S. Crucis Carauaccenſis.

Sic

ЬIJDΓΓOЭWƧDRЭWЖ NEW3DOKSRWЖ ⁑
⁑ WȤYAOE ЖMIS Ж W XOCMWOIΡ ❦

Sic ante hos quinquaginta annos interpretatus est dictus Luna ex breuiaturis, & contracto scribendi Arabum modo, vt dicebat. *Anno 594, Arabum Mahomat Abuzeit Rex potentissimus, & triginta homines in hoc habitaculo conuersi fuerunt ad veram legem Saluatoris, & hoc Dei gratia, Cruce duplicata fauente, quam Angeli Dei attulerunt, & alij multi eos iuuantes ad celebrationem, ad quorum memoriam hæ literæ fuerunt celatæ.* Sub ipso Rege ceruleâ chlamyde ornato, quam vulgò Alquisel dicunt, conspiciuntur sequentes literæ.

ЬMVLL' OEEHEE SVMV
SELOMEЬXH MSЭEΠ

Luna ita interpretatus est: *In memoriam meæ conuersionis, & ad gloriam Dei, Regiam hanc vestem ei obtuli, vt illa vtar in die S. Crucis solemnitatis eius causa.* In Ephippio aut sella equi Regij leguntur sequentes characteres:

OMRQNR Z9ƏIXIA

Luna ita illos interpretatur: *In hoc equo exaltaui legem Dei, cuius hostes sæpius in pugna deuici.* Iuxta baptisterium conspicitur Regina flexis genibus, & opulentissimo amictu vestita, in fimbria vestis sequentes characteres notatos habet:

AMXP2 ƋEEЬLX SŦEN
CEŦŦ XLSXt AЧDESEC

Quos ita interpretatur Luna. *Ego Regina Hayla, nunc Helena, vxor Regis Abuzeit, & duo filij mei, conuersi fuimus per gratiam Dei ad fidem sanctam, cuius memoriæ causa hîc sum depicta.*

Optimè P. Thomas de Leon de impostura à Luna facta suspicatur; siquidem hi characteres minimè Arabici sunt, nec quidem à longè vllum vestigium Arabicæ scripturæ cuiuscunque obtinent; sed sunt characteres Punici antiqui à Gothis corrupti, inter quos multi quoque characteres Latini reperiuntur. Quinam autem horum sensus sit, cùm huius loci non sit, forsan alibi eorundem interpretationem exhibebimus, quod me in Turre Babel, si Deus vitam largitus fuerit, præstiturum polliceor.

Innumera hoc loco apponere possem superstitiosorum hominum Phylacteria; verùm cùm ea partim in Astrologia, partim in Cabala adducta sint, ijs repetendis nec tempus, nec chartam terere volui: quare ad alia.

CAPVT VIII.

De Cabala Pythagorica.

Cabala Pythagorica.

ITa comparatum eſt, vltra limites naturæ, curioſorum hominum ingenijs, vt omnia quæ ſenſibus obijciuntur, diuinis myſterijs & ſacramentis referta eſſe imperitè ſibi perſuadeant, ſuamque credulitatem verbis è Sacra ſcriptura depromptis ſolident, dum Deum aiunt omnia in numero, pondere, & menſura creaſſe. Numerum itaque præ omnibus alijs rebus ſacerrimum eſſe aſſerunt; numerum autem in ſingulis Alphabeti literis inſitum eſſe, myſterijs pariter plenum; ex literis deinde nomina formari, quorum numeri κτ̀ τω ἰσοψηφίαν reſoluti omnes bonæ malæuè fortunæ euentus contineant, ſuperſtitioſiùs opinantur. Hinc ars illa emerſit notoria, quâ nomine & cognomine alicuius in numeros reſoluto, de totius vitæ ratione ſe iudicare poſſe exiſtimant; & hanc artem Cabalam Pythagoricam nominant, cuius Authorem Pythagoram faciunt, more huiuſmodi nebulonum ſolito, ad nonnullam impoſturæ ſuæ authoritatem magni & famoſi Viri nomine conciliandam. Fateor tamen, inter omnia huius farinæ molimina nihil vnquam aut inſulſius, aut magis ridiculum, putridiorique fundamento nixum me comperiſſe. Vt proinde ſatis mirari non poſſim, quânam ratione fieri poſſit, vt multi, etiam qui oculis hominum prudentes & ſenſati videri volunt, huic tamen maleferiatæ arti, & prorſus aſininæ Philoſophiæ aut fidem habeant, aut in mentem inducere poſſint, vt aliquid eius ope in futurorum euentuum coniecturis certum conſequi ſe poſſe putent. Verùm nè fanaticas has affanias fruſtra cauillati videri poſſimus, exemplo vno atque altero verminoſas huius Satanici dogmatis ſubſtructiones ob oculos ponamus curioſi Lectoris.

Ars notoria.

Supponunt imprimis Pythagorici iſti myſtæ, ſeu potiùs nebulones, Alphabetum literis Latinis exaratum pro Latinis, pro Italis Italicum, pro Græcis Græcum, pro Arabibus Arabicum. Sunt itaque Alphabeta varia, quibus abutuntur. Cattanus Magus in ſua ridicula Geomantia hoc ponit:

Alphabeta varia Cabaliſtarum Pythagoricorum. Cattanus.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	X	Y	Z
1.	3.	22.	24.	22.	3.	7.	6.	20.	1.	10.	23.	12.	8.	13.	27.	13.	9.	8.	2.	6.	3.	4

In hoc Alphabeto ſingularum literarum valorem habes numericum, quem ſine ratione vel homines, vel Dæmonem inueniſſe, certum eſt; quorſum enim literæ K ſupponitur vnitas, & eadem literæ A? cur literæ O 8, literæ N 12, & ſic de cœteris? Hanc inſaniam cùm aduerteret Cornelius Agrippa, aliquid veriſimilius conſtituendum duxit, dum Alphabetum ſuum onomatomanticum, veriùs onomanticum, aliter diſpoſuit, eſtque quod ſequitur:

Cornelius Agrippa.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	X	Y	Z
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	20.	30.	40.	50.	60.	70.	80.	90.	100.	200.	300.	400.	[illegible]

Atque hoc diuinum illud Pythagoricum inuentum aſſerit, laudatque Alexandrum Philoſophum, quòd docuerit rationem, qua ex literarum numeris Horoſcopi ſtellæque diuinatrices inueniri poſſint; quiſque inter

mari-

maritum & vxorem prior moriturus sit, aut superuicturus: quæ omnia vt nullum prorsùs rationis fundamentum habent, dignaque sunt, quæ vel ab ipsis pueris rideantur; ita meritò tanquam insulsa, inepta, sacrilega, Satanica opera ab omni verè Christiano homine vitanda sunt. Verùm operationem stultitiâ & insaniâ plenam apponamus.

Alphabetorũ Cabalisticorũ vsus ineptus.

Si scire desideras, inquiunt, nati alicuius dominatricem stellam, computa nomen eius, & vtriusque parentis per singulas literas iuxta numerum præscriptum, collectamque totius summam diuide per nouenarium, subtrahendo illum quoties potueris; & si remanserit vnitas, aut quaternarius, vterque Solem indicat: si verò binarius, aut septenarius, vterque Lunam designat; sicuti ternarius Iouem; quinarius Mercurium; senarius Venerem: octonarius Saturnum; nouenarius Martem. Quibus subiungunt perfrictæ frontis homines, nati alicuius Horoscopum ita reperiri posse. Computetur nomen tam matris quàm patris, natique, atque summa collecta per 12 diuidatur: nam reliqua vnitas ♌; 2, ♒; 3, ♑; 4, ♐; 5, ♋; 6, ♉; 7, ♈; 8, ♎: 9, ♍; 10, ♏; 11, ♓; 12, ♊; notant. Atque hæc sunt occulta & non pandenda omnis nequitiæ architectorum arcana.

Confutatio.

Quis autem, rogo, has ineptias credat? Quis nænijs huiusmodi fidem habeat sanè pudentissimis? Hinc enim sequeretur, omnes Petros, Iacobos, Paulos &c. vti resoluti in numeros, eundem numerum exhibent, ita omnes vni & eidem constellationi subiectos esse, & consequenter eandem fortunam experturos. Respondent hi non rationibus, sed phantasticis & dæmoniacis ludibrijs mente emoti, 1. Soli competere, quòd Sol vnus & solus est; 2. Lunæ, quam vtroque sexu præditam, & animam Mundi aiunt, cui & 4, ob quatuor Mundi cardines, & quatuor anni tempora, quæ discernit, tribuunt; 5. cùm ex primo pari & impari componatur, Mercurio competere, sicuti ex fœmina & masculo; 6. Veneri, quia ex 2 & 3 cõstituitur, volunt. Quis non hìc tam insulsa commenta rideat? O beatos parentes, quorum ex arbitrio penderet, vt filius solius nominis impositione per planetæ nomini dominantis fauorem omni mox fortunæ felicitate compleretur.

Alphabetum aliud Cabalisticorum Pythagoricorum

Huic Alphabeto aliud supponimus passim vsitatum, quo tenebriones huiusmodi sibi persuadent, de vita & virtute natorum, de omnibus bonæ aut malæ fortunæ sortibus, perfectum se iudicium dare posse, ineptè gloriantur. Alphabetum sequitur.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	X	Y	Z
3.	3.	22.	24.	22.	3.	8.	6.	29.	10.	12.	23.	12.	8.	13.	23.	13.	9.	8.	2.	6.	3.	4.

Confutatio.

Hic primùm quæram, cur ternarium adscribant A, aut eundem ternarium B, & F, & Y,? Cur 22 C & E? cur quoque P & R, 13? M denique & Q 23 assignent? mirè se hoc loco torquent mendacissimi coniectores; neque aliud nobis assignare possunt rationis fundamentum, quam vel Dæmonis, quocum pacto inito id concluserunt, concursum; vel stolidissimi cerebri à Dæmone dementati phantasma. Quod vt apertiùs ostendam, exemplis id aperiam. Imprimis ex summa numerica toties in nominibus assumptis 9 auferunt, quoties fieri potest, atque residuum apud se retinent; deinde contemplantur illa residua; quibus simul collatis, respon-

dent, hunc vel illum superfuturum, hunc vel illum priùs moriturum, aut diutiùs victurum, & si quæ sunt similia. At non illud ita assequantur, vt si residuum aliquod altero maius fuerit, statim victoriam suggerat; sed sæpe ex minori, sicuti aliàs ex maiori, palmam & diuturniorem vitam pollicentur. Exempli gratia 1 & 2 significant illum hominem victorem futurum, qui in suo nomine residuum habuerit binarium; alium verò qui 1 habuerit, occisum iri. pariter in 1 & 3, 1 significat eum superaturum, qui residuum habuerit 1, quando aduersarius ternarium habuerit residuum; & sic de cœteris. Quæ tamen ita stolidè congesta sunt, vt cuicunque Alphabeto applices, toto cœlo discrepent. Exempli gratia, cùm superest quaternarius & ternarius in duobus hominibus, quaternarius vincere debet; quod falsum est in nominibus Cain & Abel, quorum ille pro residuo ternarium habet, hic quaternarium; & tamen si veræ sunt regulæ Onomatomantarũ, Abel Cain superare debebat, cuius tamen contrarium Sacra scriptura asserit. Idem apparet in Absolon & Ioab, quorum hic septenarium residuum habet, ille quinarium, ac proinde ille Ioabum vincere debuisset; cuius tamen contrarium nobis referunt Sacræ literæ. Sequeretur pariter ex fanaticis huiusmodi onomatomantiæ regulis, quòd is qui Latinè superatur, Gallicè vinceret; quod quàm absurdum sit, quis non videt? Nam si consulas, vti acutè demonstrat Mersennus in Opere suo in Genesin, Onomatomantem Latinæ linguæ gnarum, statim affirmabit Mariam superaturam esse Stephanum, eòq; diutiùs victuram, eò quòd Mariæ post subductos nominis numeros per 9, restat 8, Stephano verò ternarius; volunt enim hi nugatores, ternarium ab octonario superari. Sed exemplum ponamus. Scribantur dicta nomina, vti è latere patet, quorum singulis literis numerum ex Alphabeto correspondentem apponas; numeris verò in vnam summam collectis, videbis in Stephano summam 84; in Maria 71. ex quibus subduc quoties potueris 9, in Mariæ nomine 8, in Stephani nomine ternarius remanebit; hinc deducunt, Mariam esse victricem, atque diutiùs viuere debere quàm Stephanum. Verùm hoc falsissimum esse ex Gallicis nominibus apparebit, ex quibus totum contrarium resultat, vt videre est in Gallicis nominibus *Marie* & *Estienne*; quæ si in numeros resolueris, summam huius habebis 136; alterius 90. à quibus nouenarius quoties fieri poterit, reiectus, in priori relinquit 1, in posteriori 9, atque adeo contra regulas arithmomanticas, *Marie* quæ sub Latino nomine victrix steterat, sub Gallico nomine superabitur. Sed in more positum est huiusmodi impostoribus, vt vbi viderint, rem non benè cessisse, miras excusationes prætendant, aut non legitimè processum esse, aut omissum

S	9		
T	8		
E	22		
P	13		
H	6	M	23
A	3	A	3
N	12	R	13
V	2	I	29
S	9	A	3
	84		71
3	resid:	8	resid:

E	22		
S	9		
T	8		
I	29	M	23
E	22	A	3
N	12	R	22
N	12	I	29
E	22	E	22
	136		90
1	resid:	9	resid.

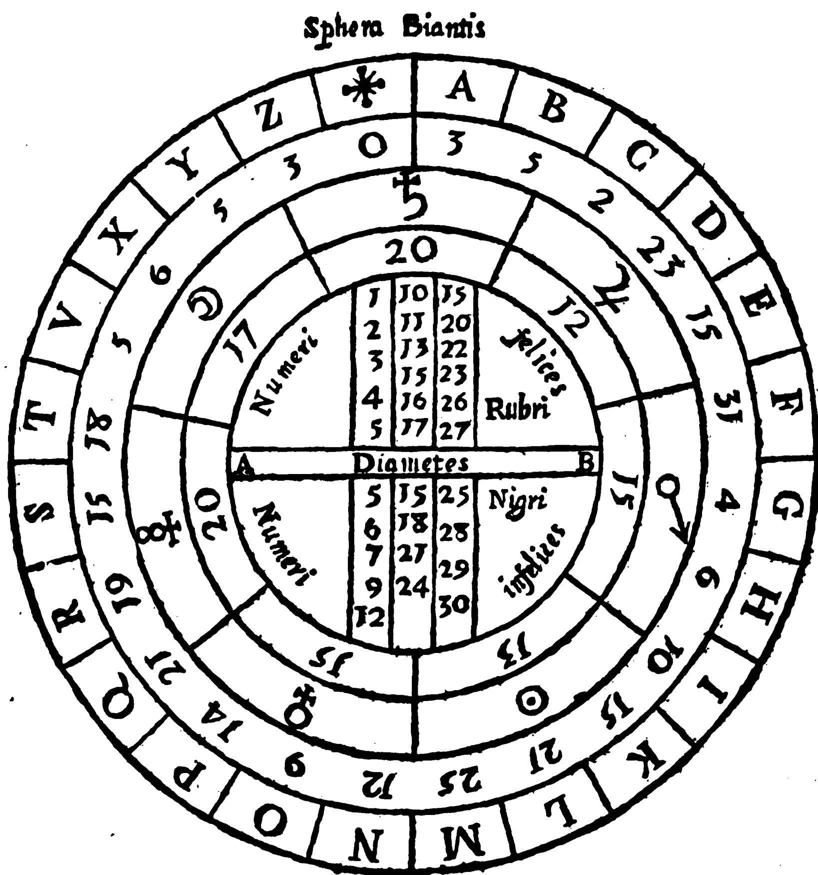
ſum aliquid, neceſſariò requiſitum; quod tamen illi, quid ſit, demonſtrare non poſſunt. Nonnulli quoque cùm eos erroris commiſſi pudeat, nomina miris modis vitiant. Ita in nomine *Eſtienne*, teſte Merſenno, nè Maria à Stephano ſuperata dici poſſit, ex dicto nomine S & N eximunt, atque ſic ex mutilato nomine *Etiene* Mariæ deſideratam promittunt victoriam. Sed apage cum hiſce maleferiatorum hominum ſtolidis machinationibus, quæ vti indigna ſunt, quæ commemorentur, ita eadem æternis tenebris ſepulta, nè chartam tam abſonis rebus maculare videar, omitto. Qui plura deſiderat, is legat Merſennum in Geneſin fol. 1398. Merſennus.

CAPVT IX.

De Rota Vitæ & Mortis.

Rota vitæ & mortis.

EX Satanico hoc Magiſterio nata videtur celebris illa rota, quam quidam rotam vitæ & mortis, nonnulli Sphœram Biantis appellant. Verùm vt mortalium in tam ridiculis rebus fingendis ſtultitia luculentiùs pateſiat, rotam, eiuſque ſtructuram hoc loco apponere, & examinare viſum fuit.

Rotæ ſtructura.

Intra duos extremos circulos Alphabetum onomatomanticum cum numeris, ſingulis literis correſpondentibus ſpectatur; infra quos duo alia circularia ſpacia delineata vides, intra quæ characteres ſeptem Planetarum; & ſub ſingulis numeri appropriati ponuntur; ſequuntur deinde intra

tra concauitatem centralem tres columnæ diametro A B interstinctæ, numeris refertæ, quorum ij, qui supra diametrum AB continentur, felices & numeri vitæ vocantur; qui infra diametrum A B continentur, infelices & numeri mortis nuncupantur; hinc illi rubro, hi nigro colore vt plurimùm pinguntur. Atque hæc est rotæ illius infelicissimæ systasis, quam equidem miror, etiam inter opera Venerabilis Bedæ nescio quo fuco, irrepsisse. Sed vsum exponamus.

Rotæ vsus.

Primò itaque Archimystæ Satanici de re vera vel falsa consulturi, accipiunt numerum literarum vtriusque inter quos negotium versatur; numerum quoque horæ & diei quo colloquium instituitur; Mensis quoque & signi Zodiaci numerum; omnes in vnam summam colligunt, summamque diuidunt per 30, & reliquum quærunt in rota: & si quidem residuum reperiatur supra diametrum A B inter rubros numeros, veritas rei ipsis promittitur; si verò infra diametrum A B reperiatur dictum residuum, res falsitatis conuincitur. Aliud exemplum apponamus. Consulturi, vtrum quis in remota regione viuus sit, an mortuus, ita procedunt: Accipiunt numerum nominis absentis, quem ex Alphabeto numerico in extremis duobus circulis eruunt; deinde numerum Mensis, vna cum numero dierum Mensis, quo discessit; & simul in vnam summam colligunt; quibus addunt numerum currentis anni; quam totam numerorum summam diuidunt per 30, & residuum, si quidem supra diametrum A B inueniatur, certè eum viuum esse pronunciant; si infra diametrum A B idem reperiatur, mortuum eum esse asseuerant.

Quòd si scire velint, vtrum quispiam è carceribus exiturus sit, vtrum non; accipiunt numerum nominis captiui, & anni, mensis, diei, quo captiuus factus est; quibus collectis adiungunt nomen ciuitatis, patriæ; & summam totalem diuidunt per 30; quod si residuum reperiatur inter rubros numeros supra diametrum A B, liberabitur; si inter nigros, mortem, vt putant, subibit.

Confutatio Rotæ vitæ & mortis.

Hoc loco sanè multum Hellebori ad insana stolidissimorum huiusmodi Philosophastrorum cerebra purganda, quo rationabiliùs Philosophari discerent, opus foret: quid enim in hoc ridiculo machinamento aut virtutis, aut subtilitatis lateat, dispicere nulla ratione possum, nisi fortè dicant, Alphabetũ Onomatomanticũ, quod superiùs rectà scriptũ erat, iam in circularem formam adaptatum, peculiarem vim habere; quod quàm insulsum sit, quis non videt? Sed & quid mysterij septem Characteres planetarij cum suis subscriptis numeris plùs virtutis in circulum, quàm in rectum scripti possideant, penetrare multò minùs possum; quid denique rubri supra diametrum numeri normaliter iam, non circulariter scripti, plùs virtutis ad vitæ, quàm inferiores nigri ad mortem obtineant, non capio. Ego fustem, siue sursum, siue deorsum versum, sanè idem semper robur ad eleuandum possidere noui; quo optandum esset tam insana malè auguratorum capita, verberibus quàm verbis tractabiliora, probè tunderentur, vt ad mentem tandem excolerentur. Sed quid confusa illa horæ, diei, mensis, nominum, signi, planetæ, numerorum collectorum

rum farrago ad rem faciat, discutiat cui plus otij est & temporis; ego sanè in tam malè sana doctrina aut perscrutanda vlteriùs, aut refutanda acriùs, bonas horas non impendam; nugæ sunt, affaniæ, & næniæ aniles, & digni qui talia tractant, tenebris carcerum, & Vulcano.

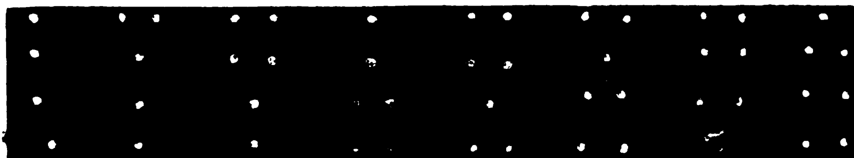
CAPVT X.

De Geomantia Arabum.

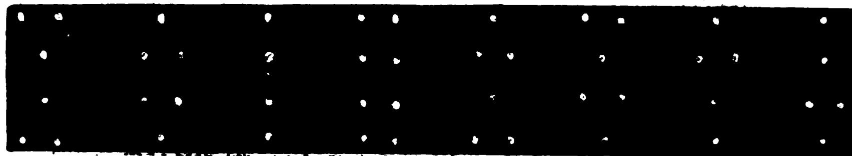
Geomantia Arabum.

Altera deceptio ex superstitiosa Arabum doctrina prodit, & est Geomantia, quam illi حساب الرمل *Hasab elrammel* vocant; quâ incantatione præuiâ, precatoria quædam puncta in chartam temerè proijciunt, Intelligentiâ occultâ, vti putant (veriùs Cacodæmone,) manum proijcientis, vt ipsi stolidè sibi persuadent, dirigente; & ex punctis hoc pacto omnem fortunæ statum consulentes colligere se posse arbitrantur stolidi machinatores. Nonnulli puncta in terra imprimunt, ex quibus certæ figuræ ducuntur pari numero, vel impari, quæ ad cœli signa reuocantur, eorumque vim & naturam assumunt. Puncta verò fieri oportet in terra digito indice, quia manum pingentis per terrestres spiritus moueri putant. Author Geomantiæ Arabicæ primùm literis certos punctorum ordines tribuit, quibus in sortilegijs suis vtuntur; vt sequitur.

اب جهں فج در شرء ثو زت حخ

ظن قص كط لغ م ع ت س

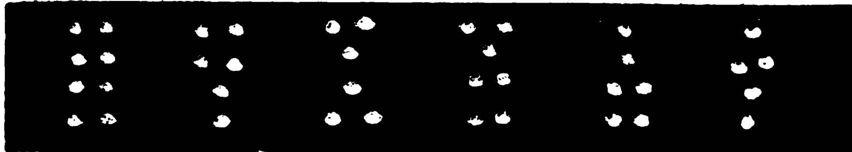
واما مراكز تسكين البروج على ما ذكروا اصحاب النجوم وهذه صورته

Habes hic 16 series Schematismorum Geomanticorum, quibus in Onomatomantia vtplurimùm vtuntur; ex quibus deinde conficiunt alias Geomanticas punctorum systases, quas duodecim signis Zodiaci applicant: harum nomina sunt sequentia:

كوىان تشمير امشكران المتراون اجليد ازار

Azar Achlid Amtaraun Amiscaran Tesmir Kaunan

♍ ♌ ♋ ♊ ♉ ♈

حمل ثور جوزة سرطان اسد سنبلة

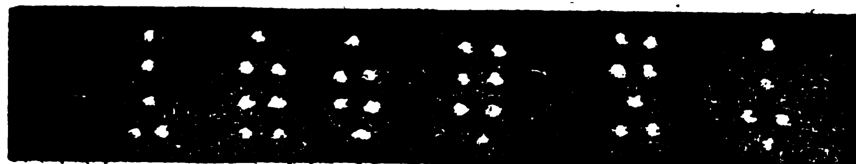
Virgo Leo Cancer Gemini Taurus Aries

Au-

اوراغ امطروس الصامد تمككت منكوس ركيزه داخلة

Dacbble Rakize Menkaus Tamakket Alsamed Amtarus Aurach

♓ ♒ ♑ ♐ ♏ ♎

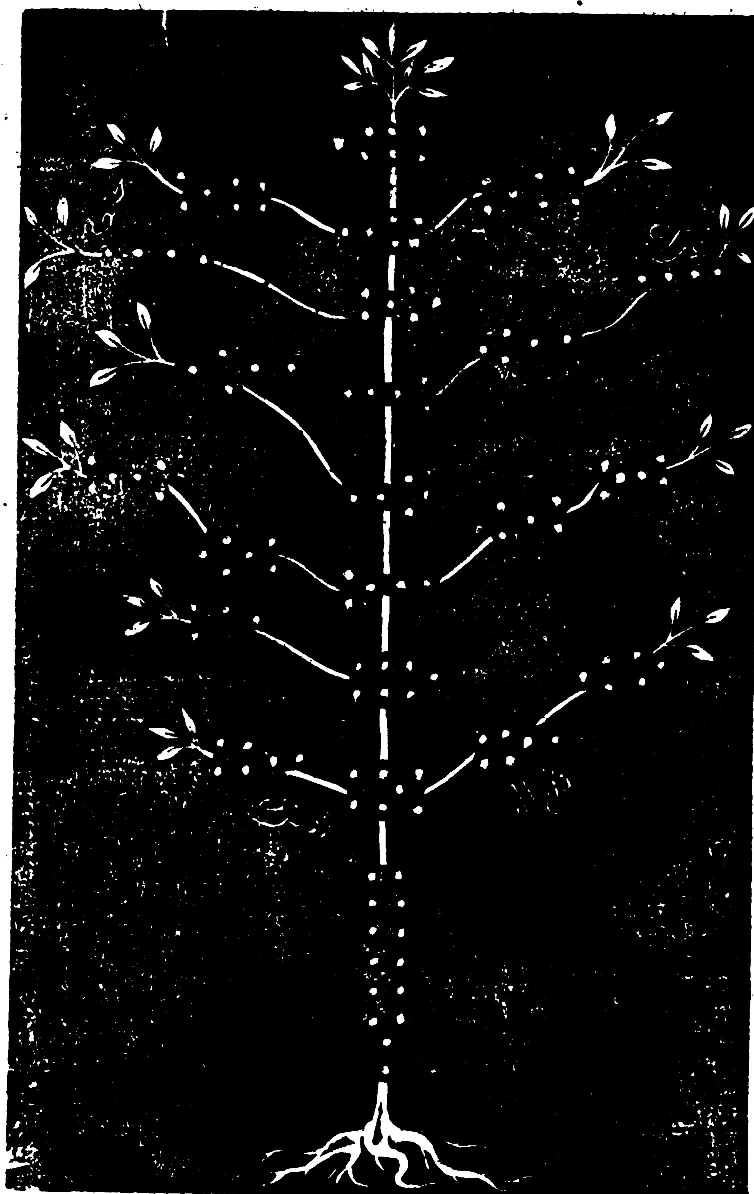

ميزان عقرب قوس جدي دلو حوت

Pisces Aqu. Capric. Sagittarius Scorpius Libra

Arbor Cabalistica.

Ex hisce deinde arborem formant, in qua 24 rami, sunt totidem damnatæ artis systases, omnium ad fortunæ sortem spectantium rerum manifestatrices; atque hac in parte imitantur arborem illam Cabalistarum celebrem, quam Sephiroth vocant. Figura sequitur.

Ex his aliæ punctorum systases attribuuntur quatuor Elementis, aliæ septem Planetis, metallisque, aliæ duodecim signis Zodiaci, aliæ 28 mansioni-

sionibus Lunæ, aliæ denique (nè quicquam superstitionis Astrologicæ desit) in duodecim Cœli domicilia distribuuntur. Domus autem eâ prorsus ratione cum suis significatis, quâ Astrologi, ordinant ac disponunt. Verùm tempus perdam, si huiusmodi quisquilijs recensendis diutiùs immorer. Qui Astrologiam Ægyptiorum Classe sexta traditam rectè intellexerit, facilè, quid de Geomantia existimandum sit, colliget; & apertè videbit, eam nihil aliud esse, quàm Astrologiam quandam terrestrem, in qua puncta stellas; systases punctorum, asterismos; variæ Classes, tùm septem Planetarum, tùm dodecamoriorum, mansionumque lunarium spacia notant. Verùm cùm hæc Geomantia Arabum commentum sit, & Ægyptijs mysterijs non admodum affine, ideo paucis quoque eam explicandam duxi.

Geomantia Arabum Astrologia terrestris.

Ex Geomantia nata alia filia, ex malo videlicet ouo malus coruus, quam tamen Turcæ magni æstimant, atque de ea librum satis celebrem habent, quem passim vocant قرعة جعفر الصادق *Sors Giafari Sadeki nempe veracis*. Exemplar huiusmodi penes me sic incipit:

Liber Turcicus diuinatorius.

قرعة جعفر الصادق يوخذ عود مربع ويكتب هو الى الاربعة احرف ا ب د ج
وارميه ثلثة مرات واطلب الاحرف التي تخرج في مواضعها تجد تحتها ما تطلب

Id est; *Sors Giafari Elsadek, accipiatur lignum quadratum, & scribantur istæ quatuor literæ* ا ب د ج *& proijce illud tribus vicibus; & quære literas quæ exeunt, in locis suis, & inuenies sub ipsis quod quæris*. Per hanc igitur Diabolicam artem diuinatio per quatuor Characteres ا ب د ج instituitur, hoc pacto. Tesseræ cubicæ inscribunt quatuor hosce Arabicos Characteres, singulis lateribus vnum: hanc tesseram præuiâ oratione ter proijciunt, & ternas literas singulis proiectionibus collectas reseruant. Sit v. g. prima proiectione litera ب secunda ج & tertia ح. quærunt itaque in dicto libro has tres literas inuentas بجح textuque Arabico lecto in notitiam sortis fortunæ deueniunt: nam hoc tibi euenturum simpliciter credunt, quod ibi traditur. Verùm has formulas & artes, nihil prorsùs eruditionis in se continentes, tanquã scopo nostro minimè congruas relinquamus. Veruntamen hoc loco de reliquis artibus, vti Chiromantia, Metaposcopia, Necromantia, cœterisque superstitionum monstris dicenda forent; sed quoniam hoc loco ea tantùm nobis proponere libuit, quæ originem suam immediatè ab Ægyptijs duxerunt, & à nullo alio, quod sciam, tacta sunt; consultò alia omittenda rati sumus.

Conclusio.

EX his apertè & luculenter patet, quomodo semper gliscat

Dæmon atrox odijs, animisque furentibus iram
Gestet, quæ damnis nunquam exsaturata quiescit.

Inueteratus malorum Orbem ijsdem semper premit machinationibus:

nullæ sunt induciæ, nulla pax, vti nec odij, nec inuidiæ modus vllus: hostis Dei superbia ascendit semper, crescit malitia, crudelitas inualescit, antiquus scelerum architectus eadem semper molitur; nihil inaccessum sinit, nil intentatum relinquit, præcipuum omni ætate de eadem pharetra facit illicium quàm curiosarum, tam superstitiosarum artium, quàm multa, tam stolida Dæmonum commenta mortalium mentes dementantia; quæ omnia sub Magiæ nomine comprehenduntur. Nihil præteritis temporibus ab Ægyptijs, eorumque hæredibus diuino vnquam honore cultum nouimus, quod moderno quoque tempore non coli videatur, vti fusè in vltimo Primi Tomi Syntagmate ostensum fuit: nihil circa characteristicam Magiam Ægyptus vnquam machinata est, quod hoc potissimùm tempore, improborum hominum ausu, non completum spectamus. Vnde quicunque Christiani nominis dignitate gloriatur, hic cumprimis spectare debet, vt philosophando vltra sacrosanctorum nobis præscriptorum Canonum terminos non sapiat; sed in rebus dubijs, & periculo Satanicæ illusionis expositis, cautè & circumspectè, quid amplectendum, quid fugiendum, decernat; nè dum temporaneæ & caducæ prosperitati, per illicitorum mediorum ductus inconsultiùs inhiat, æternæ felicitatis iacturam patiatur.

CLAS-

CLASSIS XII. THEOSOPHIA METAPHYSICA, SEV THEOLOGIA HIEROGLYPHICA.

EMINENTISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO

FABIO S. R. E. CARDINALI

Chisio, Episcopo Imolensi.

EMINENTISSIMAS animi Tui *virtutes, quibus non nisi ad sublimia diuinâ prouidentiâ destinaris, à multis iam annis probè mihi cognitas, altiùs ponderanti, tria potissimùm, quæ de laudum* Tuarum *Principatu inter se contendere possent, occurrebant. Hinc enim bonarum artium doctrina primum sibi locum asserebat: inde ea morum suauitas, quam & summa benignitas, & singularis humanitas temperabat, doctrinam sequi imperabat; vrgebat etiam spectata pietas, vitæ moderatione conspicua, diuinarum rerum studio efferuescens, quæ vt ab omni ambitionis vmbra quàm alienissima, ita suâ se virtute inuoluens, admirabilior accidebat. Qui quidem virtutum consensus tantò nunc visus illustrior, quantò vel ipse Summus Pont.* Innocentius X. *earum splendore delectatus, eminentiorem* Tibi *in Sacrosancti Senatus Collegium nihil tale cogitanti, adscito locum contulit, non vt virtutem* Tuam *ornaret solùm, sed vt* Tu *quoque non exiguo esses Purpuratorum Patrum Senatui ornamento. Cùm itaque* Tuum*, id est, Principis Ecclesiastici sit, sacra dogmata expendere, atque heterodoxum ab orthodoxo secernere, sacratumque Institutionum studijs mortalium mentes ad omnem sanctimoniam conformare; certè cui meliori iure, quàm* Tibi *sapientissimo rerum diuinarum Iudici, hoc meum de Theologia Ægyptiorum argumentum dicarem, inueni neminem; hoc vel maximè persuasus, multùm me acquisiturum,* Tibique *plurimùm debiturum, si diatriben hanc meam qualem qualem suscipere dignatus fueris. Non enim is es, qui* Te *solis Philosophiæ, Theologiæque limitibus continueris, sed longè etiam exspatiatus vlteriùs per Poëtas, Historicos, Polyhistoresque, id demùm consecutus es, vt de quolibet in medium prolato & rectè sentias, & eruditè loquaris. Quare nihil, aut parum legendis meis profeceris, nisi quantum clientis virtutibus* Tuis *deditissimi nugas amans, ea apud* Te *aliquid esse patiaris, atque adeò idem de scriptis meis sentias, quod ille de similibus:*

In facie næuus caussa decoris erat.

Vale Ecclesiasticæ dignitatis honor & decus verè [illegible].

CLASSIS XII.

Theosophia Metaphysica, seu Theologia Hieroglyphica.

PRAEFATIO.

Theologia Ægyptiaca.

GGREDIMVR tandem arcanam illam Ægyptiacæ Theologiæ Arcem, totius hieroglyphicæ doctrinæ finem & scopum; quam qui ritè penetrârit, miram illam in primis istis mystagogis ingenij sublimitatem & excellentiam non tantùm suspiciet, sed summè quoque mirabitur, quâ ratione tandem fieri potuerit, vt ad tantam diuinorum mysteriorum altitudinem solius luminis naturæ fulti subsidio pertingere potuerint; adeòque fateri cogetur, Deum Opt: Max. in profundis illis Ethnicismi tenebris, nè tota de Deo notitia à primæuis Patribus tradita prorsus periret, praecelsos quorundam hominum sapientiæ studio deditorum conatus subinde extraordinariâ quâdam & supernaturali illustratione imbuisse, qua Sybillarum more, quæ ipsi nescirent, eloquerentur. Inter cæteros tamen priscæ sapientiæ Hieromantas potissimum locum obtinet Mercurius ille Trismegistus, qui ab Ægyptijs Theut, à Græcis Trismegistus est appellatus, siue ob tres potentias in diuina natura primùm ab ipso obseruatas, vt Suidas vult, siue ob triplicem vitæ conditionem: erat enim, omnium Scriptorum traditione, Philosophus maximus, Sacerdos maximus, & Rex maximus, vt fusè in Obelisco Pamphilio l. 1. demonstrauimus. Vti enim is ingenij acumine, & doctrina excellentia omnes retrò Philosophos superabat, sic dignitate & amplitudine, diuinorumque cultu vniuersis Sacerdotibus præstitit; qui regiam adeptus dignitatem, administratione legum, iustitiæ, & æquitatis constanti tenore, rerumque gestarum gloria omnem superiorum Ægypti Regum gloriam obscurauit. Qui quidem inter Philosophos à Physicis & Mathematicis ad diuinorum contemplationem primus se contulit, primus de Dei maiestate, Dæmonum ordine, animarum mutationibus sapientissimè disputauit, primus meritò Theologiæ Author. Eum secutus Orpheus secundas antiquæ Theologiæ partes obtinuit; Orphei sacris initiatus est Aglaophemus, Aglaophemo successit in Theologia Pythagoras, quem Philolaus Platonis præceptor sectatus est. Itaque vera prisca Theologia vndique sibi consona facta, ex Theologis sex miro quodam ordine conflata, exordium duxit à Mercurio, à Platone penitus absoluta fuit. Scripsit autem, Iamblicho teste, primò Mercurius libros quamplurimos ad diuinarum rerum contemplationem pertinentes, quos & literis hieroglyphicis exhibuit; arcanis mysterijs & oraculis ita refertos, vt non Philosophi tantùm, sed & Prophetæ nomen inde obtinuerit. Hic priscæ religionis ruinam, hic ortum nouæ fidei, hic aduentum Christi, hic futurum iudicium, resurrectionem sæculi, beatorum gloriam, supplicia peccatorum apertis verbis ostendisse visus est; ita vt S. Augustinus dubitauerit, peritiane siderum, an reuelatione Dæmonum multa præstiterit; Lactantius verò illum inter Sybillas & Prophetas

Trismegistus Princeps Ægyptiorum Theologus.

Suidas.

Trismegistus cur ita dicatur.

Orpheus, & alij antiquorum Theologi

Iamblichus. Trismegisti libri Theologici.

S. Augustinus

non

non dubitat numerare. Hanc itaque hieroglyphicam Mercurij Theologiam hoc loco, quantum ingenij mei debilitas permiserit, tractandam suscepi. Quod dum facio, nihil hic dictum, factum, expositum velim, nisi ex Authorum veterum mente & sententia; omnes proinde fidelis Oedipi partes expleturus. Nam quæcunque de SS. Triade, de anima & spiritu Mundi, de Deorum, Dæmonum, & animarum origine, de Idearum diuinarum in inferiorem Mundum influxibus, de transmigratione animarum, de sacrificijs, eorundemque ratione, ac similibus tandem adducturi sumus; ea omnia cautè legenda nouerit Lector: sunt enim pleraque Orthodoxæ fidei prorsus contraria, primisque Hæresiarchis opportunam turpissimorum dogmatum fundandorum materiam & occasionem præbuerunt, uti fusè probat Liu. Galantes in concordia Platonica & Orthodoxæ doctrinæ. Quare si aliqua veritatis lux in ijs eluceat, illam non tam veram expositionem, quàm Orthodoxæ doctrinæ adumbrationem quandam, luminis naturalis, quo pollebant, sublimitate & ingenij præstantiâ prolatam, putabimus; vel si præclarè de Dei natura subinde ratiocinantur, illud præternaturali concursu Numinis potiùs eruisse, quàm comprehendisse, uti de Sybillis diximus, censebimus. Quare omnia in tantum dicta, expositaque velim, in quantum hieroglyphicæ doctrinæ seruiunt, dum non tam quod docuerint, quàm quod docere debuerint, ostendimus.

Authoris protestatio in exponenda Theologia Ægyptiorum.

Liuius.

CAPVT I.

De Theologiæ Ethnicæ origine, & propagatione.

RECTE & sapienter Statius: *Primus in Orbe Deos fecit timor*; siquidem primæui illi mortales, legis naturæ arbitrio victitantes, dum à primæuis Mundi Patriarchis multa de summa Dei maiestate, de summo rigore iustitiæ in Adamo & posteris demonstrato, de peccatorum supplicijs, cœterisque castigationibus & vindictis eiusdem inaudissent; timore quodam panico perculsi, dum omnia ad latentem Numinis præsentiam suspecta haberent, paulatim ad Numen placandum sacrificia, variosque ritus instituerunt. Verùm cùm indiscretâ quâdam notitiâ, Deum omnibus rebus inesse percepissent; diuinâ vnione paulatim pro subiectorum naturalium ratione & numero discissâ & diuisâ, tot in Orbe Numina finxerunt, quot entium gradus esse cognoscebant. Vnde factum est, vt primò Solem, deinde Lunam, cœterasque tùm fixas tùm erraticas stellas tanquam diuini Numinis habitacula singulari cultu prosecuti sint; postmodum ad elementarem sphæram conuersi, nonnulli quidem ignem, alij aërem, quidam aquam, plerique terram inter Numina reposuerunt. Superstitione itaque superstitionem trudente breui factum est, vt tot, quot creaturæ spectarentur, Numina statuerent, ac tandem totum Orbem futili hâc Idolomaniâ replerent. Quæ cùm fusè in hoc Opere passim declarata sint, ijs immorari diutiùs nolo. Hinc Diabolo se operationibus eorum occultè insinuante, animalium paulatim motus, auium volatus directos, obliquos, superos, inferos obseruantes, demonstratione boni aut mali euentus exciti, vti ex illis extorum

Statius. Theologiæ Ethnicæ origo timor.

Idololatriæ origo.

Auguriorum origo.

torum inspiciendorum, ita ex his augurriorum artem inuenerunt. Cum præterea ortus & occasus siderum veluti Numinum motus curiosius scrutarentur, inde Astrologia totius Idololatriæ, superstitionis, & diuinatoriarum artium basis & fundamentum emanauit; adeoque nihil non sensibus obuium in diuinationum suarum instrumenta, vti in præcedente Classe traditum fuit, assumpserunt. Hac igitur conclamata ferè caecitate & ignorantia Mundus imbutus cùm esset, Mercurius Trismegistus, diuiniora primorum Patriarcharum dogmata edoctus, nè Mundus tot inanium Deorum figmentis in vltimum caliginis barathrum præcipitaretur, nouam de Deo vno, vero, bono, Angelorumque ac Dæmonum dispositione & ordine Theologiam exorsus, studio ad id excogitatis argutis quibusdam symbolis obuelatam, solis Sacerdotibus sapientiâ & diuturno rerum vsu conspicuis cognitam, idiotis verò & plebi superstitiosæ prorsus imperuiam, saxis contra omnes temporum iniurias insculpsit; Atque hi sunt famosi illi Theologici libri ab Hermete, teste Iamblicho, in Obeliscis conscripti; ex quibus Pythagoras & Plato prima suæ doctrinæ fundamenta hauserunt; quosque in hodiernum vsque diem Roma superstites veluti antiquæ sapientiæ documentum admiratur, quarum arcana sensa hac in Classe non nisi summatim recensebo, minutiorem interpretationem Tomo III. reseruaturus.

Astrologiæ origo.

Trismegistus nouam Ægyptijs Theologiam tradit.

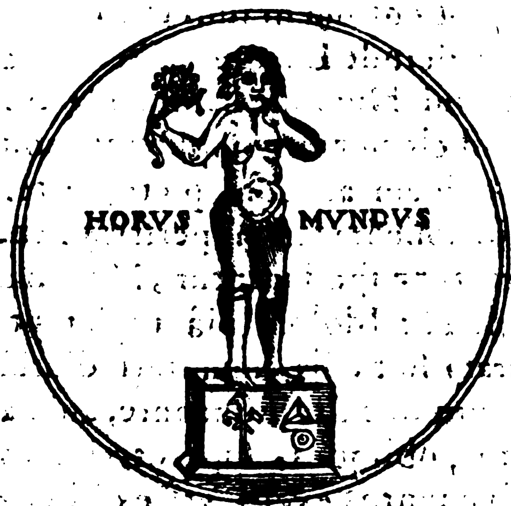
CAPVT II.

De natura Dei vti abstractè & ad intra considerari potest, & de definitione Dei, & eiusdem varijs attributis hieroglyphicè exhibitis, ex mente Aegyptiorum.

PLatonicum, idque celeberrimum Epiphonema est, Deum inuentu & cognitu difficilem; ita enim in Timæo asserit; *Opificem quidem & Mundi Patrem inuenire difficile, & cùm iam inueneris, prædicare eloqui vulgò impossibile est.* Quod cùm verissimum sit, ideo Ægyptij Deum solo silentio & cultu intrinseco venerandum pulchrè per Sigalionem Harpocratem insignabant, quem nunc nudum, nunc reticulatâ veste indutum, digito labris impresso silentia suadentem exprimebant, vti varijs locis huius Operis ostensum fuit. Puer nudus pingitur, quia Deus ab omni materiæ contagione longè remotissimus in perpetuo iuuentutis flore permanet, inalterabilis, silentio potius colendus, quàm multis verborum ampullis describendus est. Cornucopiæ sinistrâ tenet, quia bonorum omnium in-

Platonicum de Dei cognitione effatum.

Harpocratem cur Ægyptij pinxerint & sculpserint.

se vbertatem continet. Dum baculo, Vpupa capite insignito, cum lituo & gnomone pingitur, ostenditur eum totius varietatis, harmoniæ, & ordinis Mundani Authorem esse. Verùm hæc, vt diximus, varijs locis copiosè pertractata consulas velim. Per Crocodilum quoque elingue animal, quod sub aquarum gurgitibus latitans acutè videt, à nemine visum, ostenditur, nullius linguæ facundia eum, prout natura eius fert, satis describi aut exprimi posse; qui inuisibilis cùm sit, & in diuinæ essentiæ suæ caligine latitans, omnia tamen videt, omnia intuetur, & moderatur. Vnde eandem ob causam Ægyptij Deum inducunt symbolo sanè maximè appropriato, sedentem supra lotum aquaticam, scilicet arborem, teste Iamblicho, lib. de mysterijs; quo significant, Deum principatu suo Mundanum excedere lutum, nec attingere gubernando, sed principatum gerere intellectualem penitus & empyreum: omnia enim in Loto rotunda sunt, tùm poma, tùm folia; ex quo significatur diuinæ mentis semper eodem pacto se habentis, circularis actio. Deus igitur ipse supra hanc actionem in seipso consistit, superans eiusmodi principatum, sanctus, & venerandus, & in seipso penitùs conquiescens; quod quidem ex actu sedendi significatur. Verùm vt hæc omnia fusiùs explicentur.

Harpocrates Loto insidens.

Iamblichus.

Notandum est, Deum duplici ratione considerari posse, vel ab intra, & in quantum ab omni creatarum rerum consortio longè remotus, solo inaccessibili essentiæ suæ infinitæ latibulo tegitur; vel in quantum respectum ad creaturas dicit, siue quod idem est, in quantum è caliginis suæ penetralibus euolutus, in creatis rebus se considerandum præbet: de vtroque considerandi modo quid Ægyptij senserint, modò explicandum est.

Deus considerari potest secundùm ea quæ conueniunt ipsi ab intra, & ab extra.

§. I.

Definitio DEI.

QVæritur itaque primò, quid secundùm Ægyptios Deus sit? Respondet Trismegistus apposite his eum verbis describens: *Deus circulus est, cuius centrum vbique, circumferentia nusquam.* Circulus itaque Deus est, omni principio & fine carens. Deus circulus est, omnem Mathematicam circuli peripheriam infinitâ intercapedine excedens. Deus circulus est, cuius centrum peripheriæ, id est, interna eius essentia immensitati æquatur, cuius diameter cum centro & circumferentia in vnum recidit. Deus circulus est, cuius centrum nullos immensita-

Deus quid sit secundùm Ægyptios.

Deus Circulus est secundùm Trismegistum.

tis

tis suæ terminos habet; circumferentia verò vel infinitorum Mundorum limites excedit. In hoc circulo quidquid contentum, continenti prorsùs æquale est; & vt Ægyptiaca Aristotelis Theologia habet, quidquid angulorum, costarum, linearum, & superficierum, aliorumque imaginabilium in alijs circulis ac figuris est, huic inest; ipse verò indiuisibilis ac indimensus est, à quo omnes lineæ, id est, essentiæ & formæ rerum vti oriuntur, ita in eundem veluti totius naturæ centrum reuertuntur. Verùm hæc paulò dilucidiùs explicemus.

Aristoteles.

Sciendum in sphœra infinita tres maximas lineas, longitudinis, latitudinis, & profunditatis in centro concurrere, sed centrum sphœræ omnium maximæ, vti in Geometria hieroglyphica docuimus, æquatur & diametro, & circumferentiæ. Tribus itaque lineis (cùm tres illæ maximæ lineæ, longitudinis, latitudinis, & profunditatis nihil aliud quàm diametri in sphœra sint,) centrum æquari necesse est; imò centrum omnes hæ tres, nostro concipiendi modo, dimensiones sunt, longitudo, latitudo, & profunditas. Maximum itaque, simplicissimum, & infinitum vt coexistant necesse est: est enim longitudo, latitudo, & profunditas, quæ in Deo sunt, & vnum sunt, simplicissimum, & maximum, vti centrum est indiuisibile, omnemque longitudinem, latitudinem, & profunditatem præcedit: est finis omnium illorum, atque medium; sunt enim in sphœra infinita soliditas, & circumferentia prorsùs idem. Porrò sicuti sphœra infinita penitùs est in actu, & simplicissima; ita maximum est penitùs in actu simplicissimè: & sicuti sphœra, vti in Geometria dictum, est actus lineæ, trianguli, & circuli; ita maximum est omnium actus; quare omnis actualis existentia ab ipso habet quicquid actualitatis existit, & omnis actualis existentia in tantum existit actu, in quantum in ipso infinito actu est, & hinc maximum est, & forma formarum, & forma essendi, siue maximè actualis entitas. Vnde Parmenides hæc considerans, rectè & subtiliter inferebat, *Deum esse, cui esse quodlibet quod est, est esse omne id quod est*. Sicuti igitur sphœra est vltima perfectio figurarum, quâ maior non est; ita maximum est perfectio omnium perfectissima; adeoque omne imperfectum in ipso est perfectissimum, vti linea infinita sphœra est, & in ea curuitas est rectitudo, & cõpositio simplicitas, & diuersitas est identitas, & alteritas vnitas est: quomodo enim in Deo quidpiam imperfectionis esse possit, capi non potest, cùm in eo imperfectio nihil aliud quàm infinita perfectio, & possibilitas infinitus actus existat. Patet itaque quomodo hæc diuinæ essentiæ sphœra totius Vniuersi, & omnium in Vniuerso existentium vnica sit simplicissima & adæquatissima mensura; quoniam in eo totum non est maius suâ parte, sicut sphœra infinita, non est linea infinita maior. Deus itaque est vna simplicissima totius Vniuersi ratio. Et quemadmodum post infinitas circulationes sphœrica tandem soliditas emergit, ita Deus omnium circulationum vti sphœra maxima & simplicissima mensura; omnis enim viuificatio, motus, & intelligentia ex ipso, in ipso, & per ipsum, apud quem vna octaua sphœra non est minor, quàm infinitæ, quia finis est omnium motuum, in quo omnis motus vt in fine

Sphœræ & Circuli proprietas.

Deus sphœræ & circulo comparatur.

Deus quid sit secundùm Parmenidem.

Sphœra diuinæ essentiæ omnium mensura.

fine quiescit: est enim quies maxima, in qua omnis motus quies est; ita maxima quies, omnium motuum mensura est, sicuti maxima rectitudo omnium circumferentiarum; & maxima præsentia siue æternitas omnium temporum: in ipso enim omnes motus naturales vt in fine quiescunt, & omnis potentia in ipso perficitur, vt in actu infinito; & quia ipse est entitas omnis esse, & omnis motus est ad esse. Ergo quies motus est, qui est finis totius motus, scilicet forma & actus essendi. Entia igitur omnia ad ipsum tendunt. Et quoniam finita sunt, & non possunt æqualiter participare finem in comparatione ad se inuicem, hinc aliqua participant hunc finem per medium aliorum, sicuti linea per medium trianguli & circuli in sphæram ducitur, & triangulus per medium circuli, & circulus in sphæram per seipsum. Ex his, ni fallor, apertè patet, quàm aptè Hermetica illa definitio Deo quadret, & quàm aptè diuinam essentiam & naturam, quoad ingenio humano comprehendi potest, expresserit. Hinc non sine ratione, circularem figuram tanto in honore habuerunt, vt vix sit hieroglyphicum aliquid diuinum repræsentans, quod hâc circulari figurâ non sit præfiguratum. Hinc passim Deorum & Numinum capitibus insertam videas; vtebantur enim libenter ad diuinam naturam exprimendam figuris huiusmodi Mathematicis, mirâ quâdam proprietate præditis, & simplicissimis Schematis ab omni mortalium rerum mistura semotis, ad omnium simplicissimam & abstractissimam rem, cuiusmodi Deus est, repræsentandam aptis. Verùm his ita ritè propositis, nunc attributa, quibus Deum describebant, videamus & examinemus.

Dei proprietates & attributa.

Circulus in honore apud Ægyptios.

§ II.

Attributa DEI.

DEVS primò Mens dicitur à Trismegisto: *Mens* (inquam, vt verbis eius vtar) *ex initio sese complectens, libera ab omni corporis mole, ab errore aliena, impassibilis, intangibilis, ipsa sibi assistens, purgans, atque seruans omnia, cuius radij sunt bonum, veritas, principale lumen, primaque animarum forma*: Hinc Æsculapio, quid Deus esset interroganti, respondet: *Quod nullum eorum quæ sunt, horum tamen omnium sit causa, præsens quidem cunctis, præsens etiam vnicuique, nec quicquam permittit non esse; omnia ex his quæ sunt, producta sunt; de nihilo autem nihil prouenit: nam quæ minimè sunt, nulla naturam habent, quò fieri valeant; contrà ea quæ sunt, naturam non habent, per quam aliquando non existant.* Sed quibus hieroglyphicis diuinam naturam, eiusdemque attributa exhibuerit Trismegistus, videamus. Simulachra Ægyptia, vti Obelisci & Isiaca mensa demonstrant, passim pinguntur titulis magnâ rerum varietate refertis; à quibus tamen numquam circularis absit figura. Videas illa varijs animantium formis transformata varijs sceptris, ijsque πολυμόρφοις instructa; quæ quidem omnia nihil aliud nisi diuersa Dei Opt. Max. attributa significant, vt fusissimè in ipsa actuali

Deus dicitur à Trismegisto Mens.

Hieroglyphica quibus Deum Trismegistus adumbrat.

hieroglyphicorum interpretatione exponemus, quod in III. Tomo fiet. Nam quæcunque Trismegistus in Pimandro & Asclepio de Deo refert, nihil aliud sunt, quàm quod in principio Obeliscorum, & in memorata tabula Bembina seu mensa Isiaca habetur, miranda simulachrorum metamorphosi effigiatum. Nam in Trismegisto quinque modis Deum descriptum inuenimus; primò per attributa quædam absolutè conuenientia; secundò per negationem; tertiò per analogiam & metaphoram; quartò per contradictoria; quintò per relationem. Hunc quotquot ex Pythagoræis & Platonicis secuti sunt, idem sanctè confirmarunt. Primò enim in Pimandro dicit, Deum ante omnia, Deum omnia entia, & non entia; Deum in se habere omnia, Deum omnia potuisse facere, quia ipse habere, omnia conseruare, omnia ad se conuertere. Deus est itaque primus omnium; sic enim in libello [quod nihil pereat,] dicit: *Deus primus est omnium reuera, est ingenitus, & opifex vniuersorum.* Rationem affert dicti; quod primum absolutè id dicitur, ante quod aliud non est; ante Deum nihil aliud est, est ergo primus omnium. Hinc per Phœnicem, esse Horo, non malè expresserunt, vtpote cuius originem nemo nouerit, solus sibi & vitæ author, & sui generator. Quod autem ante Deum nihil aliud, sic probat. Si ante Deum aliud est, vel potentius ipso Deo est, vel par, vel debilius: sed nihil horum; ergo. Minor probatur. Non potentius; si enim potentius quidpiam ante Deum, iam Dei naturam cessare necessarium est, cùm aliquid ipsi desit, quo non sit potentissimus. Non par, quia si pares sunt, ambo erunt prima entia; at hoc est impossibile, cùm in vnoquoque genere vnum solummodò maximum sit. Non debilius, cùm non dici possit primum; qui enim primum dicit, ponit & ante secundum, & tertium. Quæ omnia pulchrè in Theologia Aristotelis iuxta mentem Ægyptiorum demonstrantur, & ex Platonis mente sunt. Pari ratione probat, Deum esse primam causam, imò causam causarum, & primum motorem; quod Mercurium secuti Plato, Aristoteles, & reliqui Theologi Platonici astruerunt. Verùm audiamus ipsa Mercurij verba, qui in Pimandro per negationem Deum describit: *Vniuersum Mundum verbo, non manibus, fabricatus est Opifex; ipsi verò sic cogita illum præsentem semper, omnia agentem, Deum vnicum voluntate suâ omnia constituentem: id enim eius corpus est, non tangibile, non visibile, nec alteri cuipiam simile; nam neque ignis, neque aqua, neque aër, neque etiam spiritus, verùm ab eo pendent omnia; bonum verò ita est, vt sibiipsi id competat.* Et paulò post, inuisibilem eius omnibus rebus præsentiam ita depingit: *Nè præcipuum tibi Dei nomen desit, neque ignores id, quod plurimis occultum videtur, esse perspicuum; nam si nusquam pateat, nihil vtique erit. Quodcunque se offert aspectui, genitum; quod verò latet, sempiternum; neque opus est vt appareat, cùm nunquam esse desinat; ante oculos quidem id reliqua ponit, ipsum verò secretum manet, vtpote quod vita perfruatur sempiterna; in lucem planè educit omnia, in adytis delitescit, vnicum enim id ingenitum, incomprehensibile phantasia, cùm verò cuncta per eum clarescant, per omnia atque in omnibus fulget, ijsque præsertim apparet, quibus nomen suum communicare voluit.* Et paulò post: *Nihil enim est in omni natura, quod*

ipse

Trismegistus.

Deum quinq; modis describit Trismegistus.

Deus Phœnici cōparatur.

Trismegistus de Deo altissimè sensit.

ipse non sit; est ille quidem omnia, quæ sunt; est etiam, quæ minimè sunt; quæ quidem sunt, deduxit in lucem; quæ verò non sunt, occuluit in seipso. Quemadmodum verò sine factore fieri quicquam nequit; ita Deum existima, nisi semper agat omnia, impossibile existere quicquam posse, in cœlo, aëre, terra, mari, in toto Mundo, in qualibet Mundi particula tota, tùm in eo quod est, tùm in eo quod non exstat. Hic Deus nomine melior, hic rursus omnium potentissimus, hic menti conspicuus, hic præsens oculis, hic incorporeus, hic, vt ita dixerim, multicorporeus; nam nihil in corporibus est, quod ipse non sit: omnia enim ipse solus existit; nomina insuper habet omnia, quoniam vnus est Pater; nomen quoque nullum habens, quoniam Pater est omnium; quid ergo te laudabit? supra te, an infra te positum? Quo vertam oculos vt te laudem? superne an infra? intus an extra? non motus, non locus circa te, non aliud quicquam ex omnibus; in te autem omnia, à te omnia, præbes omnia, nil denique suscipis, omnia autem habes; quod autem non habes, idipsum nihil; quando autem te Pater laudabo? Tempus & momentum tuum capere non valemus; qua potissimùm in re laudes tuas cantabo? Num in his, quæ creaueris? an in ijs quæ non creaueris potiùs? num in his fortè quæ in lucem eruisti è tenebris? an in his, quæ adhuc latent arcano situ recondita? per quid tandem hymnos tuo cantabo Numini? nunquid in laudatione tali ego ipse mei iuris existam, an potiùs alter efficiar? Ipse profectò es, quicquid ego sum; ipse es, quicquid agam; ipse es, quicquid denique dicam; ipse enim es omnia, neque aliud præter te quicquam. Quod sanè non est, es ipse; ipse omne quodcunque genitum, ipse omne quod nunquam genitum: Mens quidem intelligens, Pater fabricans, Deus efficiens bonum, bona faciens omnia. Hæc Mercur.

Quis, rogo, Christianum nobis inueniat, qui de Deo altiora & rectiora proferre possit? quis Theologum, qui profundiùs de diuinitate sentire possit? Certè expressa reperiuntur hæc omnia quàm appositissimè in hieroglyphicis per simulachrũ Ibidis facie conspicuum, in throno variè adornato, tutulo varijs symbolis exornato, & sceptro Isimorpho. Per Ibidis enim viuacissimi, perspicacissimi, & velocissimi animalis figuram, quid aliud notant, nisi viuacitatem, imò ipsam rerum omnium vitam, velocitatemque Dei omnis motus expertem, quia omnia vt præsentia peruidet, omnia scrutatur & penetrat, cuius oculos nil latet rerum in Vniuerso absconditarum? quid per sedem, nisi potestatem in omnia, & quietem æternam? quid per baculum Isimorphum, nisi potentiam dominiumque in omnia absolutissimum? vti enim Osiris actiuum, ita Isis passiuũ rerum omnium principium est. quid per tutulum φλογο-κυκλο-πτεροφορον, igne, circulo, serpentibus, pennis instructum, nisi æternitatem per circulum; per ignem lucem in lucium; per serpentes vitam vitarum; per pennas velocitatem operationum, qui solâ voluntate omnia causauit? Verùm hæc omnia ampliùs cùm in Obelisco

Hieroglyphicum Dei naturam & proprietatem explicans.

Sacerdotes Aegyptij Deo supplices inuocabant tenebras.

lisco Pamphilio, tùm in III. Tomo, suo loco explicata reperies. Hinc Sacerdotes in mysticis sacrorum adytis, Deo supplicaturi ter tenebras inuocantes, id est, impenetrabilem diuinitatis caliginem, in medium iisdem ornamentis & schematis hieroglyphicis, quibus Dei simulachrum expresserant, prodire solebant; hoc ipso subobscurè indigitantes, occultis eum se symbolis, mysticisque rerum inuolucris, quem nullo sermonis eloquio pronunciare possent, exhibere; plùs enim huiusmodi symbola, soli Deo nota, & suæ diuinæ naturæ & essentiæ veluti specula quædam, valere putabant, quàm multas verborum ambages: intimiùs quoque Deo se adhæsuros credebant per abditam huiusmodi symbolorum exhibitionem, quàm vocum verborumque mox interiturorum prolatione. Quæ omnia verbotenus Platonicos ab Hermete accepisse, is nouerit, qui singula cum singulis aptè combinauerit. Verùm de his passim toto hoc Opere. His præmissis, iam quomodo relationem, trinamque Dei essentiam exhibuerint Ægyptij, videamus.

CAPVT III.

De Attributis DEI relatiuis.

Dei attributa relatiua.

ÆGyptios subobscuram aliquam SS. Triadis notitiam habuisse, ex iis, quæ paulò post adducemus, patefiet. Quam quidem aliunde non profluxisse arbitror, nisi ex primorum Patriarcharum successiuæ traditionis propagine; quâ dum multorum annorum spacio fruitur curiosissimus rerum diuinarum scrutator Hermes, mirum non est, multa ex iis eum expiscatum fuisse diuinæ scientiæ documenta, posterisque veluti summa & inaccessa sacramenta, hieroglyphicis contra profanorum temeritatem munita, saxis veluti æternùm duratura, vt in Obelisco Pamphilio, & in hoc Tomo Classe II. copiosè probatum fuit, exsculpsisse. Quoniam verò intellectus humanus tantum ac tam impenetrabile diuinæ naturæ lumen ferre minimè potest, nisi veræ fidei lumine fulciatur; mirum quoque non est, Hermetem hoc destitutum lumine mysterium in nonnullis locis non rectè explicasse; dum subinde tres existendi formas in Deo, nunc τρεῖς δυνάμεις, id est, tres potentias, teste Suida (ob quam rem & Trismegistus dictus fuit) Deo affingit. Negari tamen non potest, eum de hoc vti primo, ita omnium altissimo mysterio assumpto ratiocinio, omnes meritò posteros Philosophos & Theologos Gentiles multis parasangis superasse. Nam adeo clarè & distinctè tres in diuinis hypostases describit, vt multi dubitent, num à Christiano quopiam primi seculi Philosopho, an à Gentili eiusdem seculi à Christianis instructo talia prolata sint. Certè S. Augustinus scripta huius Authoris obstupescens, apertè fatetur, non humano ingenio tantùm, sed diuini Spiritus afflatu correptum tot ac tanta vel ipsis Hebræis ignota, solisque Patriarchis nota protulisse. Est itaque primò Pater per ipsum; quem alibi Mentem vocat; alibi, vti suprà vidi-

Aegyptij subobscuram Trinitatis cognitionem habuerunt.

Trismegistus non benè explicat mysterium Trinitatis.

Trismegistus tres hypostases agnoscit in diuinis.

S. Augustinus

vidimus, & Dominum & Patrem, Deum, Fontem, Vitam, Potentiam, Lucem, Mentem, & Spiritum: in quibus verbis non modò fit mentio ipsius Patris, sed & Filij, & ipsius Spiritus sancti. Πάντων γὰρ, inquit, κύριος καὶ θεὸς, καὶ πηγὴ, καὶ ζωὴ, καὶ δύναμις, καὶ φῶς, καὶ νοῦς, καὶ πνεῦμα. Sed quid admirabilius hâc descriptione? *Monas Monadem genuit, & in seipsum reflexit amorem*. Vbi per Monadem generantem haud dubiè Patrem, per generatam Monadem Filium, per Amorem ab vtroque procedentem, Spiritum sanctum exhiberi voluit. Quam doctrinam confirmat in Pimandro his verbis: *Vna sola lux fuit intellectualis, scilicet Pater ante lucem intellectualem; nihil aliud fuit huius vnio, quam Spiritus omnia continens*. Quis sub his non videt, per lucem intellectualem primam intelligi Patrem, per secundam Filium, per vnionem Spiritum sanctum? Verba Græca sunt: Ἐν μόνον ἦν φῶς νοερὸν πρὸ φωτὸς νοεροῦ, καὶ ἔστι πάντοτε νοῦς νοὸς φωτεινός· καὶ οὐδὲν ἕτερον ἦν ἡ τούτου ἑνότης, καὶ πνεῦμα πάντα περιέχον. Secundam personam quoque Filium Dei, & Verbum lucidum vocat. Ὁ δὲ υἱός, φωτεινὸς λόγος, υἱὸς Θεοῦ. *Mens enim lucidum Verbum, Filius Dei*. Μὴ γὰρ διΐστανται ἀπ' ἀλλήλων, ἕνωσις γὰρ τούτων ἡ ζωή. *Non enim distant hæc ab inuicem, sed vnio omnium vita*. Atque ex his patet, Mercurium hoc loco non hypostases tantùm diuinas adumbrasse, sed & quomodo hæ tres hypostases omnia opera ad extra ex nihilo in lucem produxerint, sequentibus verbis ostendisse: Ἐπήδησεν εὐθὺς ἐκ τῶν κατωφερῶν στοιχείων, ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, εἰς τὸ καθαρὸν τῆς φύσεως δημιούργημα, καὶ ἡνώθη τῷ δημιουργῷ νῷ, ὁμοούσιος γὰρ ἦν. *Exilijt statim ex deorsum latis elementis Dei Verbum, in purum Dei opificium, & vnit se Opifici Menti, consubstantialis enim erat*. Hic exhibet apertis verbis Patrem per Opificem Mentem, Filium per Dei Verbum, Spiritum per vnionem, quâ Opifici Menti Dei Verbum vnitur; & nè quis credat, accidentali quâdam vnione fieri, addit verba ὁμοούσιος γὰρ ἦν: est enim consubstantiale Opifici Menti Verbum Dei, eiusdem naturæ, essentiæ & substantiæ: cùm verò Verbum à Mente Opifice non distet, vt suprà asserit, sed ipsi vnitum sit, certè & vnio vnionis hæc, quæ est Spiritus sanctus, cum Patre & Filio idem quoad naturam & substantiam esse necesse est. Porrò Mentem hanc primam generatricem esse & conditricem, non manu, sed verbo, apertè docet his verbis: Φύσις τοῦ νοεροῦ αὐτοῦ λόγου, φύσις ἐστὶ γεννητικὴ καὶ δημιουργική· τὸν πάντα κόσμον ἐποίησεν ὁ δημιουργὸς ὁ Πατὴρ, οὐ χερσὶν, ἀλλὰ λόγῳ. *Natura intellectualis Verbi, natura est genitrix & conditrix, totumque Mundum fecit Opifex Pater, non manibus, sed Verbo*. Atque hæc sunt pronunciata Mercurij de SS. Triade, à quo omnes posteri, Orpheus, Pythagoras, Plato, Zoroaster sua pleraque desumpserunt, vti in Sphynge mystagoga demonstrauimus. Nam & Zoroaster Deum πατρικὴν μονάδα, *paternam Monadem* vocat, & Monadem duo generantem; Ταναή ἐστι μονάς, ἡ δύο γεννᾷ· *protensa est Monas, quæ duo generat*; Δυὰς γὰρ παρὰ τῷδε κάθηται; *Dyas enim apud hunc sedet*. Prima itaque generatio protensa Monadis est Dyadis, quæ Dyas cum Monade facit Triadem, vti his verbis indicat: Παντὶ γὰρ ἐν κόσμῳ λάμπει τριάς, ἧς μονὰς ἄρχει: *Toto enim in Mundo fulget trias, cuius Princeps Monas est*; Καὶ ἀρχαῖς εἶναι τὰ δουλεύοντα πάντα. *Nam tribus hisce principijs seruiunt omnia*. Nam πάντα ἐξετέλεσε πατὴρ, καὶ νῷ παρέδωκε δευτέρῳ: *Omnia perfecit Pater, & Menti tradidit secundæ*, quæ est Filius. Tertium verò principium vocat sinum paterni profundi, vt sequi-

Trismegistus mentionem facit Patris, & Filij & Spiritus sancti.

Trismegisti doctrina de Trinitate.

Ethnicorum Theologi à Trismegisto didicerunt Theologiam.

Zoroastri de Trinitate sententia.

qui-

quitur: Ἐστὶ γὰρ πέρας πατρικοῦ βυθοῦ, καὶ πηγὴ τῶν νοερῶν. *Est enim terminus paterni profundi, & fons intellectualium*, hoc est, totius SS. Triadis. Sed vide suprà in Classe III. de Zoroastræis effatis hæc omnia vberiùs exposita.

Symbola quibus Trismegistus expressit diuinitatis Sacramenta.

Sed vt doctrina tradita hieroglyphicis consentiat, quêis memorat... diuinitatis Sacramenta symbolis expresserit Hermes, videamus. Primò enim cùm tres in Deo formæ, vt Ægyptij loquuntur, quas Orthodoxi hypostases vocant, sub vnitate naturæ notescant; circulum alatum & serpente foetum posuit, huius tam arcani mysterij symbolum, vt patet ex Obelisco Pamphilio, & ex tabula seu mensa Isiaca, vbi nulli non simulachro suprapositus spectatur, vti suo loco videbitur.

Circulus alatus diuinitatis symbolum.

Per circulum, puram diuinitatis formam, Numen æternum, immensum, ab omni materiæ illuuie abstractum signauit; per serpentem, secundam diuinitatis formam (est enim serpens animal viuacissimum, & nullo membro, teste Horo, præter os constans) seu Verbum Dei, & secundam Mentem Opificem, appositè notauit; per alas globo affixas, tertiam diuinitatis formam, Spiritum omnia peruadentem, aptè expressit; atque hoc pacto per totum ex tribus coalitum per modum vnius cuiuspiam consideratum, diuinam naturam, tribus distinctis potestatibus constantem, indicauit. Verùm vberiorem horum omnium expositionem, innumeris authoritatibus stabilitam, in Obelisco Pamphilio lib. 3. fol. 400. Lector curiosus expendat velim.

Triangulum æquilaterum Deitatis symbolum.

Iterum per triangulum æquilaterum hæc omnia pari ratione expressit Hermes, hâc tamē differentiâ, quòd in circulo diuinam naturam trinam, absque omni ad creaturas respectu, in triangulo verò diuinitatis naturam trinam prout relationem quandam ad creaturas dicit, mirâ ingenij vi, indicauit; tametsi & circulus, & triangulum in diuinæ naturæ consideratione idem prorsùs & vnum sint; quod iam paulò fusiùs explicandum duxi, vt admirabilis ille in Hermete ingenij & intellectus vigor luculentiùs innotescat.

Circuli & trianguli Deitatis symbolorum explicatio.

Circulus est figura vnionis & simplicitatis perfectæ, vti suprà ostensum fuit, & triangulū in Deo est circulus, vt in Geometria hieroglyphica diximus; & ita Trinitas est Vnitas. Sicuti autem circulus infinitus est, ita & vnitas pariter infinita vt sit, necesse est: vnde & omni expressibili vnitate magis vna & identica est, ita vt omnes etiam relatiuas oppositiones antecedat, quoniam ibi aliud & diuersum identitati non opponuntur,

atque

atque adeo omnia quæ sunt, eique conueniunt, absque diuersitate & alieitate sunt ipsum, vt non sit alia bonitas, non alia sapientia eius, sed idem; tanta siquidem est eius duratio; vt præteritum non sit aliud in eo à futuro, & futurum non aliud à præsenti, sed sunt vna duratio, & æternitas, omnis principij & finis expers; nam tantum est in ipso principium, vt finis in eo sit idem principium. Quæ omnia clarè patent ex circulo infinito, qui cùm maximus sit, eius diameter maxima quoque sit necesse est, & consequenter circumferentia diametro æquabitur; infinita verò diameter infinitum medium habet, medium hoc centrum est, centrum ergo, diameter, & circumferentia idem sunt; vt proinde ex hoc pateat sensus definitionis Hermeticæ suprà adductæ, *Deus circulus est, cuius centrum vbique, circumferentia nusquam*. Est itaque omnium maximum istud, cui minimum non opponitur, sed centrum est in eo circumferentia. Ex hisce patet, quomodo omnium maximum perfectissimè est intra omne simplex & indiuisibile, quia centrum infinitum; & extra omnia quæ Mundi ambitu continentur, quia circumferentia est infinita; & quia omnia penetrat, dicitur diameter infinita; quia verò principium omnium, centrum dicitur. Vides itaque, quomodo maximum cum nullo idem est, neque diuersum, & quomodo omnia in ipso, ex ipso, & per ipsum; nam non esse in ipso est maximum esse, sicut minimum est maximum, & de mensura omnis circulationis, quæ est de potentia in actum, & redeundo de actu in potentiam mensura est compositionis à principijs ad indiuidua, & resolutionis indiuiduorum ad principia, & formarum perfectarum, circularium operationum, motuum quoq; super se & ad principium redeuntium, similiumque, quorum vnitas in quadam circulari perpetuitate consistit. Imò tota trias in ipso perfectissima vnitas est, quemadmodum in centro infinito, centrum, diameter, & circumferentia vnio est consummatissima; ita vt per centrum quidem principium circuli, prima hypostasis Pater; per diametrum, secunda hypostasis, Filius; per circumferentiam omnia vnientem, tertia hypostasis, Spiritus sanctus appositè exprimatur. Ex dictis quoque patet, quomodo tota Theologia per circuli proprietates aptè exprimatur, ita vt omnia diuinæ essentiæ attributa ad inuicem circulari quodam intellectus motu verificentur, ita vt summa iustitia sit summa veritas, & summa veritas sit summa iustitia, & sic de cœteris attributis. Sed ad institutum reuertamur.

Circulus infinitus Dei symbolum potissimum.

Circuli proprietates totam Theologiam exprimunt.

Triangulum itaque æquilaterum Ægyptij assumebant ad triformem Dei naturam, vt ipsi loquuntur, indicandam, quæ cùm in Deo infinita sit, tres angulos pariter infinitos vt habeat necesse est; vnde personarum diuinarum æqualitas ex infinito rectè colligitur. Cùm verò plura infinita esse non possint, sequitur necessariò, in magno illo diuinitatis trigono tres hosce infinitos angulos, vti & cætera, prorsùs vnum esse; imò & hoc triangulum circulum esse, & circulum triangulum, & angulum latus, & latus angulum esse, quemadmodum circumferentia diameter; & diameter circumferentia, & duo hæc vnum & idem centrum sunt in diuinis. Quoniam tamen in triangulo nescio quæ alteritas, nostro concipiendi

Trianguli proprietates Dei proprietates exprimunt.

modo,

modo, ob angulorum resultantiam, quæ minimè in circulo est, consideratur; hinc appositè sanè circulum veluti diuinæ naturæ triformis, vt loquuntur, ab omni rerum creatarum consortio remotæ prototypon assumpserunt; triangulum verò diuinæ naturæ triformis, in quantum ad extra procedit. quæ omnia sanè pulcherrimo hieroglyphico innuerunt, vt sequitur; vbi Horus Mundus sensibilis, affixum dorso gerit triangulum, cui globus annexus est, quo indicare voluerunt, ex trigono archetypo Mundum hunc sensibilem ad diuinæ essentiæ similitudinem sphæricum profluxisse, siue quod idem est, ex sphæra archetypa Mundum hunc sensibilem ad essentiæ diuinæ exemplar trigonum profluxisse; omnia siquidem triadis signaculo fuisse insignita, mirabili quâdam ingenij perspicacitate notabant. quod quidem mysterium pulcherrimè per sequens symbolum passim in Obeliscis obuium, exprimendum censuerunt. Sphæra est, ex qua tres triangulorum catenæ deducuntur; & per sphæram quidem diuinæ essentiæ prototypon; per trigonum triformis Dei natura indicatur; per tres catenas triangulorum, tres Mundi, Intellectualis, Sidereus, & Elementaris; qui omnes trigoni characteris signaculo ad diuinæ mentis similitudinem notati sunt, exhibentque omnium rerum in Deo existentes ideas, vt alibi fusè ostendimus, & in III. Tomo ex professo declarabitur; quare ea hoc loco tantùm indicasse sufficiat.

Hori hieroglyphicum Dei symbolum.

Nota Lector triangulo figura dorso annexo desse globum.

CAPVT IV.

De Mundi intelligibilis, & intellectualis ordine & dispositione.

Plato.

Triplex Mundus ex vnitate archetypa prodijt.

Trismegistus.

TRiplicem Mundum ex vnitate archetypa prodijsse, Plato Author est, vtique ab Ægyptijs id edoctus. Vel vt Zoroastres, Mundus ex paterno fundo tribus triadibus compositus processit. Quomodo autem id factum sit, Hermes in suo Pimandro ostendit. *Cernebam enim immensum quoddam spectaculum, omnia videlicet in lumen conuersa, suaue nimium atque iucundum, quod intuentem me mirificè oblectabat. Paulò post vmbra quædam horrenda, obliquâ reuolutione subter labebatur, in humidamque naturam migrabat, ineffabili tumultu exagitatam. Inde fumus quidam magnus in sonitum erumpebat; ex sonitu vox egrediebatur, quam ego luminis vocem existimabam;*

bam; ex hac luminis voce, Verbum factum prodijt. Verbum hoc naturæ humidæ adstans, eam fouebat; ex humidæ autem naturæ visceribus, sincerus & leuis ignis protinus euolans, alta petijt. Aër quoque leuis spiritui parens, mediam regionem inter ignem & aquam sortiebatur. Terra verò & aqua sibi inuicem commixtæ iacebant, vt terræ facies aquis obruta nusquam pateret. Hæc duo deinde commota sunt à spiritali verbo, quod eis superferebatur, aures eorum circumsonans. Tunc Pimander ait: Aduertis quid hac sibi visio velit? Cognoscam inquam. Ait ergo Pimander: Lumen illud ego sum; Mens, Deus tuus, antiquior quàm natura humida, quæ ex vmbra effluxit. Mentis verò germen, Verbum lucens, Dei Filius. Quid ergo inquam? Sic, inquit, cogita, quod in te videt & audit, est Verbum Domini, Mens autem Pater Deus; neque enim distant ad inuicem: horum Vnio vita est. Quæ omnia tam aptè dicuntur, vt ea ex Genesi excerpsisse videatur. Pergit deinde. *Elementa naturæ vnde manarunt? Pimander. Ex voluntate Dei, quæ Verbum complexa, pulchrumq́ intuita Mundum, ad eius exemplar reliqua suiipsius elementis vitalibusque seminibus exornauit. Mens autem Deus, vtriusque sexus fœcunditate plenissimus, vita & lux, cum Verbo suo Mentem alteram Opificem peperit; qui quidem Deus ignis atque Spiritus Numen, septem deinceps fabricauit gubernatores, qui circulis Mundum sensibilem complectuntur; eorumque dispositio Fatum vocatur. Connexuit inde Dei Verbum, ex elementis deorsum tendentibus, purum naturæ artificium, vnitumque est Opifici Menti. Consubstantiale enim erat. Relictaque sunt Elementa naturæ deorsum cadentia sine ratione, vt sint tanquam sola materies. Mens quidem Opifex vnà cum Verbo circulos continens, ac celeri rapacitate conuertens, suam ad se machinam flexit, eamque volui à principio sine principio ad finem absque fine præcepit. Incipit enim illic semper vbi desinit. Horum profectò cunctorum circuitus, quemadmodum ipsa Mens voluit, ex elementis inferioribus animalia conflauit rationis expertia; neque enim præbuit rationem. Aër volatilia protulit, aqua verò natantia. Distincta quoque inter se sunt aqua & terra eum in modum, qui Menti placuerat. Terra postmodum animantia, quæ intùs habuerat, peperit, quadrupedia videlicet, serpentia, feras, agrestia pariter atque domestica. At Pater omnium intellectus, vita & fulgor existens, hominem sibi similem procreauit, atque ei tanquam filio suo congratulatus est: pulcher enim erat, Patrisque sui ferebat imaginem. Deus enim re vera propria forma nimirum delectatus, opera eius omnia vsui concessit humano. Homo autem cùm considerasset in Patre suo rerum omnium procreationem, ipse quoque fabricare voluit. Vnde à contemplatione Patris ad sphæram generationis delapsus est.* Verbo itaque Dei iuxta Hermetem Mundus constitutus est, quod & Orthodoxæ fidei congruit, iuxta illud: *Verbo Dei cœli firmati sunt, & Spiritu oris eius omnis virtus eorum.* Huc alludit illud Zoroastræum, vti suprà in effatis Classe III. patuit: *Pater omnia compleuit, & Menti tradidit secundæ.* Verùm vt hæc luculentiùs pateſiant, paulò altiùs ordiri visum est.

Trismegisti de Mundi productione sententia.

Verbo Dei factus Mundus secundũ Hermetem.

Zoroaster.

Mundus itaque ex Paterno fundo tribus triadibus composito emanauit, iuxta Chaldæorum, Ægyptiorumque mentem. Quomodo? Fundum Paternum, vt suprà in Classe III. in Effatis Zoroastræis docuimus, nihil aliud est, quàm Verbum Paternum; Pater enim omnia confecit, &

Fundum Paternum quid.

Menti tradidit secundæ, qui est Filius: quicquid itaque in Patre, hoc ipsum transfudit in Filium, id est, in profundum suum. His positis, tri-

Chaldæi triplicem rerum multitudinẽ asserunt.

plicem Chaldæi asserunt rerum multitudinem; primam in Patre, quæ ingenita & improducta est, & est virtualis quædam multitudo summè vna, neque ab eo prodijt vnquam. Alia est in profundo Paterno, id est, Filio, quæ vti à Patre emanauit, ita prorsùs est ab eodem indistincta, indiuisa, & increata; non enim ex nihilo, sed ex omnium maximo est producta; nam si in Patre priùs erat, & ex eo in totum profundum suum fuit diffusa, Pater autem est omnia, omnia non sunt nihilum; ergo non sunt ex nihilo; non sunt ergo creata; ergo omnia ea, quæ extra profundum sunt, propriè creata esse dicuntur, Mundus videlicet Angelicus, Sidereus, & Elementaris; suntque entia vel corporea, vel incorporea, vel corporea simul & incorporea: nam quæ in profundo existere dicuntur, tametsi incorporea sint, ineffabili tamen modo, vtpote increata, dictis supereminent. Quomodo autem hæc vniuersa Mundi machina tribus partialibus Mundis comprehensa, à profundo profluxerit, adeo inuestigatu difficile est, vt omnes in eo inquirendo humanæ mentis conatus hebescant: si enim illinc prodierunt, quomodo dicentur creata? in ipso enim vniuersa condita sunt, in cœlis & in terra, visibilia & inuisibilia, omniaque per ipsum, & in ipso creata sunt, iterumque ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia. Si itaque in ipso fuerunt, quomodo ex nihilo prodierunt? Sed nodum hunc adeo difficilem, quantum ingenij

Triplex Mundus quomodo ex nihilo creatus.

mei nullitas permittit, explicemus. Ex nihilo creare est, ex nulla præcedente materia rem conficere, hæc enim omni factioni, fabricationi, generationi, opificio, artificioque necessariò vel subijcitur, vel prærequiritur: sed in creatione Mundi nulla opus habuit Deus materia, ex qua, aut ex quibus ea faceret, aut in quibus ea efformaret; ex nihilo igitur rectè Deus omnia fecisse dicitur. *Omnia itaque Pater perfecit, & Menti tradidit secundæ;* non enim emanatio diuina per saltum à Patre in profundum suum facta fuit; sed à Patre in vltimum profundi sui terminum facta fuit actione sempiternâ, immutabili, indiuisâ, indistinctâ. Quæcunque itaque extra profundum creata sunt, ab Vnitrino principio creata sunt. Pater voluit, Verbum dixit, & facta sunt; simul ac ergo Verbum ea protulit, facta sunt, sed non ampliùs talia, qualia quæ in eo remanserunt; siquidem ab Vnitate essentiali secreta non ampliùs simpliciter vnum sunt, sed multitudo, eaque varia in multos gradus, latitudines, series, & catenas diffusa; cuius multitudinis per omnigenam suam simplicitatem ipse Vnitrinus Deus principium fuit, & causa, & effector, & conditor, & factor; & dum ea de se, & extra se profert, illa subitò ab vno quasi decedentia in multitudinem diffunduntur, non quidem imperfecta, οὐ γὰρ ἀπὸ πατρικῆς ἀρχῆς ἀτελές τι τροχάζει. *Non enim à Paterno principio imperfectum quid rotatur*, vt Zoroastres ait; neque confusa prodeunt, confusio enim

Zoroaster.

maxima quædam imperfectio est, sed ordine quæque suo. Itaque primò Mundum Angelicum, vtpote immediatum Dei opus, eique proximum; deinde Sidereum, & Elementarem Mundum, cum omnibus, quæ in ijs con-

continentur, produxit. Porrò causa productionis alia non fuit, nisi infinita Dei bonitas; quia enim bonus est, Pater est; quia verò Pater est, principium est; quia principium, ideò causa est; & quia rerum causa est, Deus est; & quia omnium rerum causa est, omnipotens est; hæc enim, teste Hermete, duo nomina, *Bonum*, & *Deus*, soli ipsi competunt. Vidimus productionem rerum, iam singula opera distinctè examinemus secundùm mentem Veterum.

§. I.

De Mundo Angelico seu Intellectuali.

Videbant veteres omnium eorum, quæ producta sunt, alia esse αὐθυπόστατα, id est, quæ propria sua hyparxi & essentia, proprijsque viribus innixa, vt sint, nullo egerent alterius ullius adminiculo, nisi Deo productore & Creatore, quia ea, vti produxit, ita conseruat semper, & continet nè in nihilum abeant, & ad se conuertit, & pro illorum viribus & dignitate ad se reuocat. Atque hæc sunt incorporea, quæ in Mundo archetypo existere putabant; ideæ, vnitates, essentiæ, vitæ, intellectus, & animæ. Alia verò ἐνυπόστατα sunt, id est, in alio & per aliud subsistentia & existentia, cuiusmodi sunt corpora, & corporea vniuersa: corporea sunt, quantitates, qualitates, harumque operationes & passiones, quæ corpore egent tanquam fulcimento, sine quo nec existerent, neque subsisterent, iuxta accidentium definitionem; corpora verò ipsa & loco egent in quo sint, & materia in quam formæ introducantur. Cùm itaque αὐθυπόστατα & ἐνυπόστατα veluti duo quædam extrema cognoscerent, necessaria esse inferebant media quædam, quæ inter extrema ponerentur. Atque talia media dicebant esse primùm Intelligentias, mundani opificij conseruatrices; deinde ipsam naturam rerum; tertiùm totam animæ latitudinem. Cùmque singula recensitorum necessariò habeant essentiam, potentiam, & operationem propriam; primò ἐνυπόστατα corpora vti in ipsa natura subsistunt, ita quoque potentiam & operationem suam habebunt in alio, ita vt quicquid vel posse, vel operari videntur, per naturam in illa infusam & possint, & operentur; vnde consequenter neque in se, neque in aliud possunt agere & agunt: quod si neque in se, neque in aliud agere possunt, neque etiam se conseruare poterunt: & si sese conseruare non possunt, neque etiam seipsa viribus suis continent; ergo ab alio continentur & conseruantur: verùm hoc conseruans minimè corpus esse poterit; necessariò ergo ab incorporeo, eoque quidem toto sibi coextenso, quam naturam dicebant. Ad hoc pulchrè sanè alludit Virgilius:

Mundus Angelicus seu Intellectualis

Spiritus intus alens, totamque infusam per artus
Mens agitat molem, & magno se corpore miscens.

Virgilius.

Et Zoroastres apertè indicat sequentibus verbis oppidò mysteriosis:

Zoroaster.

Νώτοις δ' ἀμφὶ θεᾶς φύσις ἄπλετος ᾐώρηται,
Ἄρχει δ' αὖ φύσις ἀκαμάτη κόσμων τε καὶ ἔργων.
Supra dorsum Deæ natura indefessa attollitur,
Imperatque natura indefessa Mundis, operibusque.

Anima Mundi. Per Deam hoc loco nihil aliud nisi animam Mundi intelligunt; per Naturam verò indigitantur Mundi hylæi, ætherei, & empyrei, quorum dorso Dea insidet indefessa, ad operationes singulis consentaneas sollicitans, & vt Zoroaster ait, ἄδην ἐμψυχώσασα φῶς, πῦρ, αἰθέρα, κόσμους, *affatim animans lumen, ignem, æthera, Mundos*. Quæ omnia fusiùs pertractata vide suprà in Classe VI. *Anima* enim *est*, vt Zoroaster ait, *quæ ornauit magnum cœlum*, Ψυχὴ γὰρ, ἣ κοσμήσασα τὸν μέγαν οὐρανὸν καὶ κοσμοῦσα μετὰ τοῦ πατρός, *& ornat simul cum Patre*. Ψυχὴ γὰρ δυνάμει πατρὸς οὖσα φαεινὸς, ἀθάνατός τε μένει, καὶ ζωῆς δεσπότις ἐστὶ, καὶ ἴσχει κόσμου πολλὰ πληρώματα κόλπων. *Anima siquidem*, inquit Zoroaster, *Ignis potentiâ Patris est relucens, immortalisque manens, & vitæ domina est, & habet Mundi multas plenitudines sinuum*. Quæ quidem cùm intellectualis sit, mente quidem continet intelligibilia, sensumque inducit Mundis, Νῷ μὲν κατέχει τὰ νοητὰ, αἴσθησιν δ' ἐπάγει κόσμοις. Mente enim imitamenti est, partem verò habet quid corporis, mistisque canalibus, ignis incorrupti opera efficit; id est, anima mente suâ participata continet intelligibilia; sed Mundis sensum indit, eosque sensibiles facit: quoniam, vt Zoroaster putat, intellectu Patrem imitatur, producendo corpora quidem per radium suum, quæ est natura corporibus infusa, varijs quidem vijs, quas canales appellat, sicuti Cabalici, vti suo loco visum est, Sephiroticas Mundi semitas, canales vocant; instrumento caloris æterni omnia operans & perficiens. Porrò supra animam sunt Intellectus, qui Mundorum curam habent, κόσμος γὰρ ἔχει νοεροὺς ἀνοχῆας ἀκαμπεῖς, ἀλλὰ καὶ φρουροὶ τῶν ἔργων εἰσὶ τοῦ πατρός, *Mundus enim habet intellectuales sustentatores inflexiles, quem sustinendo custodiunt; sed & custodes operum sunt Patris*. Catena itaque hæc, seu Σειρὰ, vt Ægyptij loquuntur, verè aurea, Patris, mentis, mentium, animæ, naturæ, ea corpora, quæ seipsis sustentari, conseruari, aut custodiri non possunt, à Patre primò eorundem factore, tùm ab intellectibus, animabus, naturisque continuò & sustentari, & conseruari necessarium erat, eo modo quo Aristoteles cœlos à mentibus moueri, eo in motu conseruari, ab ijs omnem inferioris Mundi œconomiam regi, & ab ijs denique, quæ supra cœlos sunt, omnibus & esse & viuere, promanare tradidit. Sed iam paulò fusiùs Angelici Mundi arcanum rimemur.

Ethnicorum Theologorũ de Dei fœcunditate opinio. Mens itaque Opifex, iuxta Ægyptiorum, Chaldæorum, Platonicorumque dogmata, Verbi & boni supernis influxibus grauida facta, sterilis minimè esse potest, sed parere aiunt continuò, partaque continere, custodire, seruare, tùm prima quæ à se prodierunt, tùm quæ à se longiùs profluxerunt. Profluxisse autem à se aiunt entia prima, à primis secunda, à secundis tertia, a tertijs quarta, à quartis quinta, à quintis sexta, à sextis septima, à septimis octaua, ab octauis nona, à nonis decima. Pater Mens prima. Quem quidem profluxum si virtutem quandam creatiuam intelligunt, falsò &

contra

contra orthodoxæ doctrinæ leges perperam sumunt; à prima siquidem, & mentium omnium supremarum Mente omnia facta sunt, & sine ea factum est nihil: si verò vim influxiuam & conseruatiuam intelligunt, rectè opinantur; *Pater siquidem omnia perfecit, & Menti tradidit secundæ*, id est, omnia Pater proximus eorum omnium Opifex, de se prima Mente, vt Platonici loquuntur, depromp sit, & ea secundæ Menti, quæ & ipsa, vti Hermes testatur, & Verbo & Patri erat ὁμοούσιος, id est, *consubstantialis*, tradidit; si itaque ὁμοούσιος, ergo & ὁμοδύναμος, καὶ ἰσοδύναμος, ὁμουργὸς καὶ ἰσουργός, id est, *compotens & æquipotens, cooperator & æquioperator*, verbo, omnipotens vt esset, necessarium erat, eiusdem videlicet essentiæ, potentiæ, & operationis; quarum trium huiusmodi nulla ab alia separari potest. Quæ quidem pulchrè triplici productorum Mundorum ordini correspondent, & totius Ægyptiacæ & Chaldeicæ Theologiæ summa est, quam paucis quidem verbis, sed abditis sacramentis plenis, Zoroaster indicat: Μίαν ἀρχὴν τῶν πάντων ἐδόξαζον, καὶ ταύτην ὡς ἓν καὶ ἀγαθὸν ἀνύμνουν. ἔπειτα βυθόν τινα πατρικὸν ἐσέβοντο ἐκ τριῶν τριάδων συγκείμενον. ἑκάστη δὲ τριὰς ἔχει πατέρα, δύναμιν, καὶ νοῦν. Id est, *Vnum principium rerum omnium constituunt, & id Vnum & bonum concelebrant; deinde Paternum quoddam profundum venerantur ex tribus triadibus compositum; vnaquæque verò trias Patrem habet, Potentiam, & Mentem*. Sed explico. Prima trias ab Opifice Mundi producta, est Mundus Intellectualis; secunda trias est Mundus Sidereus; tertia Elementaris; in quibus omnibus Deus Opifex operatur omnia in omnibus, immediatè quidem, per se omnia conseruando, & Verbo virtutis suæ sustentando, secundariò per Intelligentias veluti præsides & custodes singulorum Mundorum, ἐνεργέων, vti dictum est; adeoque aptè per tres hasce triades indigitantur nouem Angelici Chori, iuxta orthodoxorum sententiam Theologorum. Et quemadmodum in Ideali seu Archetypo Mundo trias est, Pater, Potentia, & Mens, id est, Pater, Verbum seu Filius, & Spiritus; ita in singulis reliquis Mundorum triadibus sit Paternus quidam ordo, Potentialis, & Mentalis ordo, vt Ideatum ideæ suæ exemplarique vndequaque respondeat, & penitùs assimiletur, necesse est; adeoque primus in singulis triadibus ordo in secundum, hic in tertium, mirâ quâdam virtute influat, non contrà. Et intelligibilium quidem primus ordo is dicitur, qui tantùm intelligitur, & hic est supremus; secundus, qui & medius, intelligibilium simul & intellectualium est, hoc est, eorum, qui intelliguntur & intelligunt, vti Zoroastres dicit, & nos suprà in Classe III. amplè exposuimus; tertius verò ordo intellectualium est, qui tantùm intelligit. Vnde facilè colligitur, supremum ordinem triadum supra intellectum esse, & à medio ordine tantùm intelligi; tertium verò à medijs illuminari, intelligereque & se & superiora inferioraque, vti Psellus ait. Ad hos tres ordines facilè accommodari possunt Hierarcharum ordines à S. Dionysio recensiti. Nam S. Dionysium huius Angelicæ dispositionis notitiam aliquam habuisse patet, quod ijsdem ferè nominibus vtatur, quibus vsus est Zoroaster: meminit enim Teletarcharum & Amilictorum, de quibus postea. Sed cùm hoc mysteriorum profundùm nemo hucusque rectè interpre-

Pater omnia perfecit, & tradidit Menti secundæ.

Zoroaster.

Fundum Paternum ex tribus Triadibus compositum.

Tres Triades quæ.

Intelligibilium tres ordines ex Zoroastro.

Psellus. S. Dionysius. Zoroaster.

pretatus sit, mearum partium esse ratus sum, totius huius Ægyptiaco-Chaldaicæ Theologiæ tenorem, quantum ingenij vires permittent, hoc loco exponere. Quod antequam fiat, primò textum ipsum ex Plethone adducere visum est; sic autem dicit in Oraculorum Chaldaicorum expositione: *Chaldæi septem Mundos statuunt corporeos, igneum vnum, eumque primum, post hunc tres æthereos, deinde tres materiales, è quibus vltimus terrestris dicitur, & lucis osor, qui locus est subter Lunam, in se etiam materiam complectens, quem fundum nominant. [illegible] esse rerum omnium principium, idque profitentur vnum esse, & bonum; deinde [illegible] id est, Paternam quoddam fundum ex tribus trinitatibus compositum, quælibet autem trinitas habet Patrem, Potentiam, & Mentem. Postea sequitur Iynx mente comprehensibilis. Huic proximi sunt [illegible], id est, Mundorum Rectores [illegible] [illegible], id est, ignei, æthereus, & materialis; post Rectores, [illegible], id est, cæremoniarum Principes. His succedunt perennium fontium Patres, qui & Mundi Ductores nominantur, [illegible] [illegible] [illegible] id est, quorum primum semel supra dictum est, post quem Hecate, deinde is [illegible] ab hac sunt tres implacabiles, & omnium [illegible] id est, Succinctor. Venerantur quoque fontanam triadem fidei, veritatis, & amoris [illegible]; etiam vehiculum. Solem à Solari fonte, & Archangelicum, & fontem sensus, & fontanum Iudicium, & fulmineum fontem, & fontem diopticum, & characterum fontem insidentem incognitis synthematis, fontanasque summitates Apollinis, Osiridis, Mercurij. Martiales verò fontes dicuntur centrorum, & elementorum, & somniorum zonam & fontanam animam. Post fontes dicunt esse principia, sunt enim fontes principijs principaliores. Zoogonorum principiorum summitas Hecate vocatur, Medietas anima archica; Finis virtus archica. Azonæ præterea apud ipsos sunt Hecatæ, vti Triecdotis, Comes & Ecclistica. Azonici verò apud ipsos Dij sunt, Serapis, Dionysius, & Osiridis Apollinisque catena. Azonici vocantur, quia in libertate viuunt, potestatem exercentes in zonam, supersedentes manifestis Dijs. Zonæi verò vocantur, quia cælestes zonas separatim circumuoluentes, ea quæ hic sunt, administrant; diuinum enim genus apud ipsos est zonæum, cui distributæ sunt Mundi sensibilis regiones, quas circa materialem locum forte distributas cingit. Post zonas verò est inerrans circulus continens septem sphæras, in quibus sunt astra.* Atque hæc est Theologiæ Ægyptiaco-Chaldaicæ anacephalæosis: in qua explicanda cùm nemo, quod sciam, industriam suam hucusque contulerit, quid tot Deorum triades, tot nominum concatenatæ series sibi velint, & quomodo verè & propriè intelligendæ sint, Deo dante interpretandum duximus.

Theologiæ Ægyptiacæ Chaldaicæ anacephalæosis.

Sciendum itaque primo non Ægyptios tantùm & Chaldæos, sed & omnes Orphei, Pythagoræ, & Platonis sectatores, aliquam in diuina natura triadem agnouisse; quod vti in præcedentibus amplè demostratum, ita superuacaneum quoque esse ratus sum, hîc denuò repetere. Atque adeo iuxta ineffabile illud & incomprehensum vnitrinum archetypon exemplar omnia reliqua Mundorum, tam sensibilium, quàm insensibilium syste-

Antiquarum Theologi aliquam in Deo Trinitatem agnouerunt.

systemata, veluti signaculo quodã insignita, quodam modo vnitrina emerserunt; id quod Chaldæi hoc loco innuere voluerunt. Hinc paternum profundum tribus triadibus compositum asserunt, quarum vnaquæque trias habet Patrem, Potentiam, & Mentem. Compositum dicunt profundum, non formaliter, quemadmodum anima & corpus in vnum hominem coalescunt, seu quod idem est, non intrinsecè, sed extrinsecè per vim creatiuam. Atque hi nihil aliud sunt quàm nouem Angelorum ordines, in tres triades, iuxta diuinæ Triadis ideam distincti. Hinc dupliciter profundum Paternum sumi potest: primò intrinsecè, in quantum tota paterna cognitio & perfecta suiipsius comprehensio, in profundo, id est, Verbo seu Filio suo solo terminatur; est enim, vt Zoroaster ait, finis paterni fundi, & fons mentalium, neque progressus est, sed mansit in paterno profundo, & in adyto per Deonutriens silentium. Secundò extrinsecè, in quantum opera ad extra respicit; & sic profundum hoc Angelicum ex tribus triadibus compositum rectè dici potest. Profundum autem paternum tribus constat, quæ sunt Pater, Potentia, & Mens; & respondent Patri, Verbo seu Filio, & Spiritui sancto, apud Catholicos; apud Ægyptios Hemphtæ, Ammoni, Ichtoni; apud Cabalistas כתר, חכמה, בינה, Coronæ, Sapientiæ, Intelligentiæ; apud Orpheum & Græcos Cœlo, Saturno, & Ioui. Atque hæc est Sacrosancta illa Trias, vnus Deus, sub mysticis verborum inuolucris indigitatus, vel potiùs adumbratus, Pater, Filius, & Spiritus sanctus, trias sub vnitate naturæ perfecta, quæ omnia permeans, ab omnibus segregata, in suæ dignitatis & supereminentiæ abysso sese à nostris sensibus, & à nostris cogitationibus in altum rapuit.

Explicatio Theologiæ Antiquorum de Trinitate in Diuinis.

Profundum paternum dupliciter sumi potest.

Profundum Paternum tribus constat.

Iuxta hanc itaque triadem omnes creaturarum ordines & gradus signatos esse, Veteres crediderunt. Prima quidem Trias Intelligibilium tantùm ordinem continet; secunda intelligibilium simul & intellectualium; tertia denique intellectualium tantùm, vti diximus, ordinem continet. Primus ordo dicitur Iyngæus, quæ sunt primigeniæ Dei creaturæ, sublimes, arduæ, ab omnibus non dicam sensibus, sed & cogitationibus abstractæ Mentes; quæ non incongruè Seraphim, Cherubim, & Thronis æquiparantur: nam vt rectè Zoroaster docet. Νοούμεναι ἴυγγες πατρόθεν νοοῦσι καὶ αὐταὶ, *intellectæ Iynges à Patre, intelligunt & ipsæ;* καὶ βουλαῖς ἀφθέγκτοισι κινούμεναι ὥστε νοῆσαι; *Consilijs ineffabilibus mouentur vt intelligant.* hæ lucidos Mundos scandunt, Patrisque opera intelligentes sensibilibus operibus & corporibus ea reuelarunt. Hinc non malè ab Ægyptijs depinguntur humanâ facie, reliquo corpore pennarum alarumque multiplici amictu vestitæ, vt in sequentibus 3 figuris apparet. Sequitur hanc Iyngæam triadem, Trias Synochorum, id est, Mundi Rectorum, quorum primus ordo Patrum est empyreus, secundus æthereus, tertius hylæus; primus in empyreas Mentes influit, secundus in æthereas, tertius in hylæas, quibuscum numerantur Telutarchæ, id est, Principes ceremoniarum. Tertia Trias continet Fontanos Patres, qui & Mundi ductores dicuntur; huius triadis primus ordo continet eos, qui semel dicuntur, id est, ob summam eorum excellentiam & naturæ sublimitatem intelligibiles tantùm

Ordines tres Creaturarum.

Iyngæorum trias & ordines tres.

Zoroaster.

Synochorum trias, & ordines tres.

Mundi ductorum trias, & ordines tres.

sunt,

sunt, & vix mente humana attingi possunt; secundus ordo continet Hecates, id est, innumerabili idearum fœtura prægnantes; tertius ordo Amilictorum est, quæ sunt potentiæ inflexiles, rigore summo diuinum vindicantes honorem, quorum pedissequi sunt Hypozoci, id est, Succinctores, ad Præsidum sibi superiorum mandata in executionem deducenda, parati; de quibus ita Zoroaster; *Ex ipso enim omnes exiliunt, Amilictique fulmina & prestero capaces sinus, omnilucidæ vigoris patrogenij Hecates, & Hypozocus ignis flos & fortis; immiscens vigoris proprium robur in Synochis, & quo Mundus habet mentales sustentatores, inflexiles.*

Intelligibilis Mundi nouē ordines.

Atque hi sunt nouem Intelligibilis Mundi ordines, quibus veluti tribus triadibus Paternum fundum compositum esse Zoroaster docet. Quæ omnia ampliùs explicata sunt in Sphynge mystagoga, in expositione effatorum Zoroastris. Vidimus Intelligibilis Mundi triades, nunc triades Siderei Mundi parumper contemplemur.

Trias fontana intelligentiarum Mundi Præsidum.

Venerabantur Chaldæi, vt textus docet, inter alia quoque triadem fontanam fidei (id est, curæ fidelis rerum sibi commissarum,) veritatis, & amoris; quæ trias erat Intelligentiarum Mundi Siderei præsidum; vocabaturque trias fidei, id est, curæ fidelis; veritatis, id est, constantis in operationibus eorum virtutis; amoris, id est, inclinationis summæ, & sympathiæ cuiusdam in procuranda salute & conseruatione rerum sibi commissarum. Fontes autem fingebant septem, qui apposité sanè miro quodam modo in Mundo Intelligibili & Intellectuali respondebant septem corporeis siue materialibus fontibus Planetarum. Primus fons vocatur Archicus, id est, Imperatorius, & à fonte materiali Archangelicus, quem & Mundum Solarem aliàs vocant, quia hic tanquam Princeps & Dux Chorum reliquorum agebat. Secundus fons erat fons sensus, siue sensitiuæ naturæ, ex quo veluti ex Oceano quodam omnia sensitiuæ naturæ consentanea profluebant, & correspondebat Saturno præsidi sensus. Tertius fons erat fontanum iudicium, & competebat Ioui, veluti totius iudicij, rerumque ad œconomiam Sideream, Mundumque politicum rectè administrandum necessariarum copiam suppetebat. Quartus fons dicebatur fulmineus, & Marti rectè competebat, cui proprium est, fulminibus, bellorum terriculamentis, cædibus, peste, similibusque malorum

Fontes septē Planetarum.

immis-

immissionibus, Mundum sceleribus immersum infestare. Quintus fons speculorum dicitur, & Lunæ apprimè competit, quæ est veluti Solaris Mundi speculum. Sextus fons amoris dicitur, & conuenit Veneri, ex quo omnes gratiæ & charismata in Vniuersi ornamentū procedunt. Septimus fons est characterū, & continet summitates fontanas Apollinis, Osiridis, & Mercurij. Characterum fons dicitur incognitis signis & symbolis incumbere, quia ex hoc fonte omnis sapientiæ & diuinationis occultæ circa rerū euentus, quæ non nisi per abditos naturæ characterismos cognoscebantur, fœturam procedere credebant. Atq; horum nonnullos Azonos, id est, sine zonis, alios Zonæos asseruerunt: illi ob summum quod obtinebant in Mundum præsidium, nulli certæ zonæ alligebantur; hi contrà liberè circa cœli zonas voluuntur, & immediatū gubernādi munus obeunt. Sequuntur hos fontiū materialium triades, & est Mundus Elementaris, triplici symbolorum triade insignitus. Prima trias principiorum animalia procreantium, summitas Hecate vocatur; media summitas, anima archica siue principalis; extrema summitas, virtus archica appellatur: prior animalium procreationi, secunda animarum introductioni, tertia virtutum vnicuique rei ad operandum necessariarum distributioni præsidebat. Secunda trias æonia Chaldæorum, Ægyptiorumque trias Hecatica, continebat τρισκελέτιν, κωμὰς, & ἐκκλυστικήν. Τρισκελέτις triplici Mundo omnia confert: κωμὰς in omnibus triplicis Mundi vicis & compitis habitat: Ecclystice spiritu suo omnia concludit. quæ omnia fusiùs explicata sunt in Obelisco Pamphilio fol. 518. Post has Zonas circulus tandem Zodiacus occurrit, septem orbes Planetarum complectens, quorum dicti Intelligentiarum ordines præsidere credebantur. Tertia trias Deorum erat Azoniorum, id est, Serapidis, Dionysij seu Bacchi, & Osiridis & Apollinis Geniorum Siræ in catenæ morem connexæ, quibus omnia & singula trium Mundorum membra mirâ quâdam ratione ad totius conspirationem connectuntur.

Zonæi & Azoni.

Fontes materiales, & eorū trias.

Atque hæc fuit Philosophia, seu potiùs Theologia veterum Chaldæorum Zoroastris: quæ quidem si cum Ægyptijs ritè conferatur, prorsùs eandem esse reperies, terminis tantùm immutatis. Nam in Pimandro & Asclepio Hermes varios Deorum ordines, vti sunt Vsiarchæ, Horoscopi, Decani, Pantomorphi; Dæmonum præterea, Heroum, atque animarum varios choros assignat; septem quoque Zonarum meminit; quæ omnia cùm in Systematica Mundorum, in Astrologia Ægyptiorum, & Sphynge mystagoga exposita sint, illuc Lectorem remitto. Hos autem diuinorum ordines, amplè, subtiliter, & disertè ex mente Ægyptiorum describit Iamblichus libro de mysterijs, vbi & nomina singulorum ordinum, eorumque officia, proprieattes, operationesque ad longùm exhibet, vt paulò post videbimus, in tres triades diuisas. Quorum primus ordo est principium, Deus Deorum, vnitas ex vno super essentiam, essentiæ omnis principium, imò totius essentiæ Pater; ipse enim est Ens supereminens, intelligibilium principium. Secundus verò ordo est Hemphta, cœlestium Deorum Dux, estque intellectus seipsum intelligens, intelligentiasque in se conuertens. Tertio ordini præfici-

Theologia Chaldæorum Ægyptiorum eadem.

Deorum varij ordines ex Hermete.

Iamblichus.

Deorum ordines, & triades ordinum ex Iamblico.

Prima trias Deorum principium Hemphta.

ficitur Ichton, in quo est primum intelligens & primum intelligibile, quod solo silentio colitur, manetque in Paterno fundo, & in adyto per Deo nutriens silentium, vt Zoroaster loquitur, colitur. Horum asseclæ sunt Amun occultam latentium rationum potentiam in lucem educens; & Phta, qui sine mendacio omnia & artificiosè simul cum vnitate peragit; & Osiris, bonorum omnium effector. Alteram triadem constituunt Archangeli, Angeli, Dæmones; tertiam triadem Heroes, Principatus, Principes, & animæ. Verum vt omnium responsum Lector curiosus luculentius peruideat, hîc verba Iamblichi ad longùm adducenda putaui; ex quibus patebit, Zoroastræam & Hermeticam Theosophiam prorsùs eandem fuisse; sic autem loquitur: *Deorùm pulchritudo occurrit inæstimabilis, incomparabilis, admiranda, supra modum delectans, Archangelorum, Angelorumque consimilis, sed gradatim inæqualis. Dæmon, & Heroum Spiritus per se apparentes, pulchritudinem in speciebus determinatis habent: sed illi secundùm rationes essentiæ, hi secundùm fortitudinis actum. Principatuum pulchritudo principalis est & natiua, Principum ficta, adornata, elaborata. Animarum pulchritudo in rationibus consistit determinatis quidem, sed diuisis magis, quàm in Heroum forma, sub vna tamen specie comprehensis. Deorum actiones effectusq́ velociores sunt quàm intelligentia deprehendere possit, sed interea penitùs stabiles. Archangelorum celeritas mixta est quodammodò efficacibus actionibus: Angelorum cum motu: neque pariter habent, vt vnà cum dicto perficiant. Dæmonum actiones celeriores apparent, quàm sint effectu & veritate. Heroës magnificè quidem incedunt ad actionem, tardiùs tamen quàm Dæmones peragunt. Principatus cum authoritate & imperio veniunt ad agendum. Principum conatus plurimam quidem habet emphasim, sed deficit ab effectu. Animarum actiones mobiliores sunt, quàm Heroum, sed debiliores. Deorum apparentium magnitudo totum Cœlum occupare videtur: quam incedentem, nec terra putatur sustinere posse. Archangelis apparentibus, partes Mundi quædam commouentur, & lumen præcedit in se diuisum; ipsi verò pro magnitudine dominationis suæ, magnitudinem lucis & figuræ præ se ferunt. Angelica forma & lux & minor est, & diuisa magis. Dæmonum magnitudo formaque diuisa magis & minor. Heroica rursus angustior, aspectusque magnanimus. Principatus prægrandes & vasti. Principes inflati superbique insolentes apparent. Animarum effigies inæquales, Heroibusque minores. Denique quilibet pro magnitudine potentiæ suæ & Imperij latitudine, magnitudinem formæ lucisque præfert. Deorum spectacula prælucida nobis occurrunt, fulgentiaque ad summum, & splendore dearticulata mirificè, & lucidiora quàm sint re vera. Archangelorum vera, perfectaque. Angelorum effigies speciem eandem seruant, præterquàm quòd à notitiæ plenitudine, agnitionis discretione deficiunt. Dæmonum exilia, & quasi caduca. Heroum exiliora. Principatuum perspicua. Principum obscura, sed vtraque imperiosa. Animarum vmbrosa. Deorum imagines quàm plurimo splendore coruscant; Archangelorum quoque præfulgidæ; fulgidæ insuper Angelorum. Dæmones vt turbidus ignis apparent. Heroës mistum lumen ex pluribus habent: Principatus quidem purius: Principes autem ex dissimilibus contrarijsque confusum ostendunt. Animæ ignem reddunt plenum ex multis generationis admistionibus, atque diuisum. Deorùm imagines occurrunt*

Altera trias. Tertia trias.

Iamblichus Zoroastri & Hermetis Theologiam fusè describit.

tan-

tanquam ignis indiuiduus ineffabilisque, implens vniuersum Mundi profundum. Archangelorum ignis etiam indiuisus, habens circa se, velante, vel retrò, quàm plurimam multitudinem. Angelorum diuisus ignis, sed in ideis absolutissimis. Dæmonum magis quoque diuisus, sed angustiùs circumscriptus facilè exprimendus, & apud illos qui superiora viderunt, facilè contemnendus. Heroicus ignis habet quod horum consimilia, sed non æqualia. Principatuum ignis apprimè lucidus: Principum aliquid habet opaci: animarum valde diuisus & multiformis, atque ex multis Mundi naturis admistus. Deorum ignis omninò stabilis est aspectu: Archangelorum stabilitatis particeps: Angelorum stabiliter mouetur: Dæmonum instabilis: Heroum properantior; Principatuum quietus aduenit: Principum verò tumultuosus: Animarum ignis multis motibus transmutatur. Dij animas perfectissimè purgant: Archangeli sursum reuocant; Angeli tantùm soluunt à materiæ vinculis: Dæmones ad naturam trahunt, Heroës ad curam sensibilium operum deducunt; Principatus quidem præsidentiam Mundanorum: Principes verò materialium studium exhibent, Animæ cùm apparent, contendunt, trahuntque in generationem. Quicquid purum firmumque est, in imagine nobis occurrente, superioribus attribuito generibus. Iam verò præfulgidum eius, quodue in seipso firmiter permaneat, Dijs attribue: quod verò fulget atque permanet quidem, sed quasi in alio, Archangelis; quod in alio permanens, Angelis. Item quod mobile est & vagabundum, & alienis plenum naturis, vbique inferioribus ordinibus attribuito. Dæmones mixtos in se habent Mundi vapores, feranturque instabiliter præter vel iuxta Mundi motum. Heroibus generationis spirituum compositiones admiscentur, circa quas & ipsi commouentur. Principatus eodem modo permanent, Mundanum quod habent, ostendentes. Principes materialibus liquoribus pleni sunt. Animæ superfluis maculis & alienis spiritibus sunt repletæ: quibuscum quoties apparent, vnumquodque horum generum se ostendit. Dij materiam repente consumunt; Archangeli paulatim; Angeli soluunt ab ea, & ad sublima reuocant: Dæmones diligenter exornant eam; Heroes coaptant ad eam, competentibus vbique mensuris eam strenuè commodèque curantes. Principatus adstant ei supereminentes, & hoc pacto seipsos ostendunt. Principes impletos se penitùs materia monstrant. Animæ puræ quidem seorsum à materia veniunt; impuræ verò materia inuolutæ se nobis ostendunt. Exhibent insuper alijs nobis alia. Dij præsentes dant corpori sanitatem, virtutem animæ, menti sinceritatem: omnia nostra in propria principia reuocant. Quod in nobis est frigidum lethiferumque, delent; calorem fouent, efficatioremque reddunt ad vitam. Faciunt quoque vt omnia animæ mentique congruant, & mensurentur eisdem, harmoniâque intelligibili lumen effundunt. Quodque non est corpus, ostendunt tanquam corpus ipsis animæ oculis per corporis oculos: Archangeli eadem agunt, sed non adeo sufficientia, vel permanentia, vel extra proportionem nostram. Angeli bona etiam magis particularia diuisà distribuunt, effectumque agunt valde ab intima eorum vigore deficientem. Dæmones præsentiâ suâ corpus grauant, morbis affligunt, aliter puniunt, animas quoque ad naturam trahunt, & à corporibus cognatoque sensu non discedunt: atque eos, qui ad ignem cœlestem diuinitus contendunt, circa locum inferiorem detinent, nec à fati vinculis soluunt. Heroës alia Dæmonibus similia faciunt: proprium verò id habent, quòd ad

opera quædam generosa magnaque nos suscitant. Principatus apparentes bona largiuntur mundana, resque vitæ huius omnes suppeditant: Principes materialia terrenaque bona. Animæ cùm apparent, si animæ sunt puræ in ordine Angelico constitutæ, sursum reuocant, salutem animo præbent, spemque sacram, sacraque dona quæ sperantur. Animæ impuræ ad generationem detorquent, spem frustrantur, eius fructus auferentes, passionibusque intuentes implent, animam corpori copulantibus: Ordinem quoque, quem vnusquisque obtinet in apparendo, designat. Dij ostendunt Deos, vel Angelos circa se adstantes: Archangeli Angelos præferunt vel præcurrentes, vel circumstantes, vel sequentes, siue aliam quandam turbam Angelorum quasi stipatorum circumuallantium: Angeli opera ordini suo congrua præferunt. Boni Dæmones opificia sua & bona quæ tribuunt, in conspectum adducunt: Dæmones vltores ostendunt suppliciorum species: Dæmones alij quomodocunque praui occurrunt circundati feris lethiferis voracibusque: Principatus Prouincias Mundi quasdam secum demonstrant: Principes conditionem materiæ ordine carentem, errantemque secum afferunt in conspectum. Anima quidem tota in nulla particularium specie detenta, ignem ostendit sine certa specie circa Mundum totum: quo anima Mundanæ natura significatur indiuisa, & vna, & nulli addicta speciei. Anima purificata igneam ostendit figuram, ignem purum, & lumen micans, simulque stabile, & ipsa vnà cum duce sublimi sequitur bonâ voluntate gaudens, atque ita in operibus suis ordinem, quem obtinet patefaciens. Anima verò quæ deorsum labitur, occurrit trahens secum signa vinculorum atque pœnarum, materialiumque spirituum compositione se grauatam ostendit, turbationibusque materiæ dissimilibus occupatum; seque subdentem imperio Dæmonum generationi fauentium. Singuli cùm apparent, ostendunt prouincias sortesque, quas sortiti inhabitant: aërei quidem ignem aëreum, terreni verò terrenum atque nigrum; cælestes autem ignem splendidiorem: atque in his tribus terminis, omnes distributi sunt eorum ordines. Dij demonstrant omnium ordinum principia in se cùm apparent: Angeli declarant se ab Archangelis dependere; Dæmones Heroësque patefaciunt se superioribus ministrare, quamuis aliter hi quàm illi. Principatus Principesque præfecturam ostendunt: illi circa Mundum, hi circa materiam. Animæ declarant se superiorum postrema tenere, vnde vnà cum seipsis primi quidem prima loca designant, secundi secunda, tertij tertia, cæterique deinceps eodem ordine. Hæc Iamblichus.

Ex quibus apertè patet, quæcunque suprà ex Zoroastre de ordinibus Mundi Intelligibilis dicta sunt, Ægyptiorum dogmatis prorsus congrua esse; quæ omnia iisdem penè verbis recitat Proclus ex mente Platonis libro de anima & Dæmone, quemadmodum vnum cum altero comparanti patebit. Catenæ quoque Deorum Dearumque, quas Orpheus sub Poëticis figmentis & inuolucris pertexit, non aliò nisi ad has mundanorum Numinum series alludere videntur. Huc reuocari quoque possunt omnia illa, quæ in Cabala Hebræorum de Sephirothicis influxibus & canalibus fusè ex mente Cabalistarum recitauimus. Huc Plotinus lib. de tribus mundanorum Doctorum triadibus respicit; Damascius autem Platonicus Philosophus ea ad mentem Ægyptiorũ pulchrè explicat. Verùm cùm hæc omnia in Bembinæ tabulæ interpretationem distulerimus, hic consultò breuiores esse voluimus.

Proclus.

Catenæ Deorum.

Canales Cabalistarum
Plotinus.

CA-

CAPVT V.

De Ideis, & quid per eas Veteres Theologi, Zoroaster, Hermes, Orpheus, Pythagoras, & Platonica denique schola intellexerint.

CElebberrima illa de Ideis doctrina primò ab Ægyptijs & Chaldæis originem inuenit; à quibus Orpheus, Aglaophemus, & ab his Pythagoras haustam eã Græciæ intulerunt; quam summo studio cultam Plato denique ad posteros transuexit; vt proinde falsissimè primò hanc doctrinam Socrati adscribat Aristoteles: dicit enim Socratem, dum definitiones venaretur, in vniuersalis speciei notitiam venisse, atque ita speciem formamque quandam in sua mente collegisse, & constituisse, quam postea altiùs Plato euexerit, & in abstractum sustulerit, ideamque vocârit, eamque primus coluerit, & in Philosophiam introduxerit; figmentum Aristotelicum falsò Socrati & Platoni affictum, cùm omnia penè Veterum Ægyptiorum Chaldæorumque monumenta plena sint de Idearum doctrina; imò tota hieroglyphicorum doctrina nihil aliud quàm idealium mysteriorum continuus quidam contextus sit, vt suo loco videbitur. Certè Mercurius Trismegistus in omnibus ferè suis posteritati relictis monumentis, creberrimam de Ideis mentionem facit, vti in Pimandro, Asclepio, Mineruа Mundi, alijsque patet; siquidem hic initio Pimandri fatetur, per conuersam Dei Patris Ideam, se in mente sensisse lucem viribus innumeris præditam. Et eodem dialogo ad finem sermonis primi, cùm vniuersam naturam Dei imaginem nominat, agnoscit, (quod postea ex Platone ostendere conabimur) in eodem rerum Opifice, vel in eius Filio, omnium quæ naturâ constant, exemplar inesse & Ideam; & sermone secundo, Deum vnicum appellat ipsum bonum, boniique Ideam; & sermone octauo, *Plenus*, inquit, *Deus Pater ideis omnibus qualitates inserens in sphæram veluti in gyrum omni qualitate circumscriptis*. Et sermone duodecimo, non solùm in Deo rerum omnium Ideam agnoscit, sed apertè vult, præter hunc Mundum Sensibilem, alterum exemplarem esse atque Intelligibilem, in quo huius Idea consistit. Zoroaster verò tùm in Oraculis suis, tùm vt est apud Proclum in 3. Commentario in Parmenidem, passim earum meminit; quomodo videlicet ex hoc idearum fonte multitudo emanârit, & quomodo iuxta illas Mundus factus sit; quòdque eæ omnium Mundanorum Systematum motrices sint, & quòd omnes per essentiam intellectuales sint, conceptus Patris, typus & exemplar Mundi. Sed audiamus mentem Zoroastris apud Proclum, sic de Ideis ratiocinantem. *Paterna Mens summo consilio intelligens produxit omniformes Ideas; quæ fonte ab vno euolantes exilierunt; à Patre enim erat consilium finisque; sed sunt diuisæ, intellectuali igni partitæ in alias intellectuales. Rex siquidem Mundo multiformi præposuit typum intellectualem, typum incorruptum; cuius ad ornatum vestigium induxit formis, per quas Mundus omnigenis Ideis gratiosus apparuit;*

Idearum doctrinæ origo ab Ægyptijs & Chaldæis.

Idearum doctrina falsò ab Arist: adscribitur Socrati.

Hieroglyphicorum doctrina Idearum contextus.

Trismegisti monumenta de Ideis loquuntur.

Proclus Zoroastrum de Ideis loquentẽ introducit.

qua-

quarum vnus fons, ex quo prodeunt, diuisæ aliæ sine latitudine per Mundi corpora fluentes; quæ circa formas ingentes examinibus similes feruntur mutatæ, circaque aliunde alia; conceptus intellectuales à fonte Paterno multùm decerpentes ignis florem in somnis temporis; summitas primigeniæ Ideæ prima à Patre scaturijt, huius per se florens fons. Vbi apertè patet, Ideas diuinæ Mentis exemplaria quædam esse, quæ ab vnitate superessentiali, per actum creatiuum, foras πανδόμορφοι emergant exiliantque; quæ quidem in diuino intellectu vnita, extra eum verò diuiduam naturam adipiscuntur. & cætera, quæ ex citati loci contextu perspicua sunt. Quonam igitur ratiocinio Veteres in tam sublimium rerum contemplationem peruenerint, dicendum est.

Veteres quomodo in Idearum cognitionem venerint.

Primò enim Mundum hunc nequaquam à se esse posse, multò minùs reliqua Mundanæ machinæ membra & partes, sed ab alio necessariò omnia hæc esse cognoscebant; non quidem à natura particulari, neque ab vniuersali, non ab vniuersali vita corporea, non ab anima irrationali, neque ab intellectu participato; ergò necessariò ab intellectu imparticipato & independente, intellectu absoluto & essentiali, qui Vita vitarum, Ens entium, Vnitas omnium vnitatum est. Atque ex hac vnitate, quam vnitatem appositè ἀρχέγονον ἰδέαν Zoroastres vocat, omnes reliquæ vnitates veluti ex perenni quodam fonte promanabant. Deus itaque Mundum conditurus seipsum cognoscens, & veluti causam rerum omnium planè comprehendens, illa omnia pariter, quorum causa futurus erat, vitas videlicet rerum, essentias, & vnitates, tanquam in æterno diuinæ essentiæ sinu contentas, necessariò cognoscebat; quæ cùm causæ sint in immobili illa causa causarum, omnium ad extra productorum causas quoque esse necesse est; vt qui in suo esse omnibus ordinem statuat, & suum esse est ipsum intelligere. Seipsum itaque intelligendo omnium factor erit & conditor. Ergo quæ extra se producit, similia esse necesse est ijs, quæ intra se continet; omnis enim in essentia actio talis est, vt ea quæ ex essentia prodit, ab ea dependeat; atque hinc est, quòd omnis causa similem sibi producit effectum. Interiores itaque illæ causæ Ideæ sunt rerum, quæ similes ad extra ab essentia proferuntur: cùm enim omnia entia varietate inter se distincta, intellectus conditor intra se habeat, & per eam actionem quæ essentiæ est, proferat actionem secundam, quæ est ex essentia; vtique omnia per hanc fiunt, & ab eis dependent; varietas autem rerum in Mundo ab vnitatum, quæ intra intellectum conditorem sunt, varietate prouenit: Deus itaque aut simplicissima Mens est habens suam in perpetuo intelligendi actu essentiam, aut substantia quædam, cui hic intelligendi actus inesse dicatur: quodcunque Deo attribuerimus, non potest esse sine perpetuo intelligendi munere; nullum verò intelligendi munus sine intelligibili, quoniam hoc illius obiectum est; ergo apud Deum semper & ab æterno intelligentem sempiterna quædam intelligibilia esse oportet, eademque iuxta diuinæ naturæ conditionem æterna & immobilia. Atque hæ sunt iuxta Veteres Ideæ seu Iynges in mente diuina existentes, conceptus, & rerum faciendarum exemplaria quædam, iuxta quæ & Mundus, & omnia quæ in Mundo sunt, creata sunt. Quam

doctri-

nam non Veteres tantùm Ægyptij summo studio coluerunt, sed & Platonici omnes ambobus brachijs, vt dici solet, amplexati sunt. Quin & SS. Patres eam magni fecerunt, vt patet ex S. Augustino l. 5. c. 15. de Genesi ad literam, vbi explicans illud D. Ioannis: *Quod factum est, in ipso vita erat*; de Ideis Platonicis sic philosophatur. *Id quod per ipsum factum est, vita esse in illo intelligatur; in qua vita vidit omnia, quando fecit; & sicut vidit ea, sic fecit, non propter seipsum videns, sed in seipso ita enumerauit omnia, quæ fecit; nec alia visio ipsius & Patris; sed vna, sicuti vna substantia; nam & in libro Iob, ipsa Sapientia, per quem facta sunt omnia, sic prædicatur; Sapientia vnde inuenta est, vel quis locus Scientiæ? ignorat mortalis viam eius, nec inuenietur in hominibus*; & paulo post: *Audiuimus eius gloriam, Dominus commendauit viam eius. ipse enim omne quod est sub cœlo, perfecit, & nouit quæ sunt in terra, omniaque fecit; ventorum libramenta atque mensuras quando fecit; sicuti vidit, enumerauit*. Quibus omnibus, inquit Augustinus, probatur, *quòd hæc omnia priusquam fierent, erant in notitia facientis, & & vtique ibi meliora, vbi veriora, vbi æterna & incommutabilia; quanquam sufficere debeat, vt quisque nouerit & inconcussè credat, quòd Deus hæc omnia fecerit; non opinor quenquam esse tam excordem, vt Deum quæ non nouerat, fecisse arbitretur. Porrò si nouerat ea priusquam fierent; apud eum erant eo modo nota, quo sempiternè atque immutabiliter viuunt & vita sunt; facta autem eo modo, quo vnaquæque creatura in genere suo est*. Idem Augustinus, cùm alijs locis multis hanc Platonicorum sententiam approbat, tùm c. 28. l. 7. de Ciuit. Dei, scribit Varronem voluisse Ideam Mineruæ nomine à Poëtis Philosophiam suo more inuoluentibus significatam, quòd hæc Iouis Sapientia sit, ex eius cerebro nata. Atque in quæst. 83. quæst. 46. postquam distinxit Ideas in Deo, & in humana mente valde repurgata, hæc subijcit: *Quis Religiosus, aut vera præditus religione tales Ideas negabit? certè nullus, nisi dicere velit, quæ sunt à Deo, non habere vt sint, aut ab illo non regi, neque gubernari; aut si hoc dederit, affirmare velit, id sine cognitione & ratione fieri; quod esset velle Deum agere, quæ agit, temerè; quæ cùm omnia sunt absurdissima, necesse est, vt Ideas ponamus*. Quæ quidem omnia eò pertinent, vt intelligamus, ad rerum procreationem, nè temeraria & fortuita videretur, Ideas veluti prima quædam Opificis exemplaria ponendas esse; quæ quidem vt ἄτακτα sint, & rerum inferiorum mutationes haudquaquam indeterminatæ sint, in naturæ & Opificis huius rationibus ordinem quendam præexistere necesse est; de quo fusè tractantem vide Platonem, vbi Socratem cum Hippia disputantem introducit: cùm enim effectus Dei in seipsis substantiæ sint, nullo modo in eo tanquam accidentia quædam & multæ substantiæ concipi possunt aut debent; sunt itaque ibi vna quædam, id est, ipsamet Dei substantia; oportet itaque in Deo cuncta modo quàm perfectissimo inueniri, æque vniri illi, sibique inuicem perfectissimè; nequeunt autem subliniori modo in Deo esse, quàm si sublimissimè tùm Deo, tùm sibiipsis, ac si in Deo sint ipse Deus, vniantur. neque tamen absolutè Idea diuina est substantia, sed quatenus huius vel illius speciei quoddam veluti exemplar est & παράδειγμα.

Platonici Idearum doctrinam amplectuntur

SS. Patres Idearum mentionem faciunt. S. Augustinus

Ideæ in creatione Mundi rerum exemplaria.

Plato.

Quo-

Quocirca vt rationes ex vna essentia plures intelliguntur, sic plures dicuntur Ideæ; respectusque eiusmodi, quibus Ideæ multiplicantur, non à rebus ipsis efficiuntur, sed ab intellectu diuino suam cum rebus essentiam, si ita loqui liceat, comparante; suntque hæc prima omnium Theologia, quàm Ægyptij siue à Zoroastre, siue Hermete haustam, & tanquam arcanorum omnium arcanissimum hieroglyphicis symbolis tectam, posteritati tradiderunt, animamque ritè perpurgatam, earum continuâ consideratione, ad Ideam suam, ex qua profluxit, redire posse autumabant. Verùm hæc omnia hieroglyphica in tabulæ Bembinæ interpretatione curiosi Lectoris oculis exhibita, contemplare. Nam vti omnia, quæ in Mundo sunt entia, à Paterna Mente primùm emanasse opinabantur, ita omnia veluti diuinæ essentiæ quasdam particulas sanctè venerabantur; in hoc vnico delusi, quòd diuinitatem in dictas particulas quasi sectam dum opinarentur, πολυθεότης seu Idololatriæ prima fundamenta iecerint, vt suo loco & dictum est, & fusè dicetur citato loco, & suprà Classe VI. Cap. II.

CAPVT VI.

De Anima seu forma Vniuersi, iuxta mentem Aegyptiorum, & Platonicorum.

Anima Mundi iuxta Veteres.

VEteres Hieromystæ in hoc vnicum concordare videntur, quòd essentia possibilis ad actualem existentiam deduci minimè possit, nisi per essentiam quandam actu existentem, cùm nihil seipsum producere possit, neque causa suiipsius esse possit, esset siquidem antequam esset. Consequens itaque est, vt quod aliud ad actualem existentiam producit, summo consilio & intentione, vt Zoroaster loquitur, agat; vt sic dispositione rationabili ad actualem existentiam non fortuitò aut casu perueniret. Atque hanc sublimem naturam, alij Mentem, alij Intelligentiam, Mundi Animam alij, alij fatum in substantia, alij, vt Platonici, complexionis necessitatem nominârunt; nam sic existimabant possibilitatem (verba sunt Cusani Cardinalis) necessitate per ipsam determinari, vt sit nunc actu, quod priùs esse potuit; siquidem in illa mente rerum formas actu intelligibiles esse aiebant, sicuti in materia aptitudine quadam potentiali; ita vt ipsa complexionis necessitas in se veritatem formarum continens, vnà cum ijs, quæ ipsas concomitantur, cœlum moueret; vt mediante motu tanquam instrumento potentialem aptitudinem ad actum, & quantò conformiùs posset, conceptui veritatis intelligibili æqualem, formâ concessâ vt in materia est, deduceret. Formas itaque veras in anima Mundi, natura priùs esse, quàm in rebus. Placuit autem Platonicis talia distincta ideata plura quidem esse, sed illa cum naturali quodam ordine ab infinita vnitate, in qua omnia vnum sint, procedere, eo pacto, vt Deum asserentes, animam simul Mundi statuerent, atque eam diuinæ mentis quandam veluti explicationem innuerent, ita vt omnia, quæ in Deo concipiuntur esse per modum vnius exemplaris, sint in Mundi anima

Cusanus.

Platonicorum de Anima Mundi sententia.

ma veluti per modum plurium & distinctorum, Deumque naturaliter hanc necessitatis complexionem, animam verò Mundi naturaliter motum, motum verò temporalem rerum explicationem præcedere: atque hæc temporalis explicatio ordinem naturalem, qui est in anima Mundi, sequitur, diciturque à Platonicis fatum in substantia, ab ea enim fatum descendere arbitrabantur. Porrò ab anima Mundi omnem motum descendere aiebant, quamque totam in tota & in qualibet Mundi parte existere dicebant, tametsi non easdem virtutes in omnibus partibus exerceat; sicuti anima rationalis in homine licet tota in toto, & tota in qualibet parte, tamen in capillis & corde non eandem exercet operationem; vnde in ipsa anima Mundi omnes animas siue in corporibus, siue extra ea sint, complicari voluerunt, vtpote quam totam in Vniuersum, non per partes, quia illam simplicem & indiuisibilem ponebant, sed totam in terra, vbi terram connectit; totam in lapide, vbi partium tenacitatem operatur, totam in aqua, totam in aëre, igne, arboribus diffusam credebant. Hinc Ægyptios hanc per circulum ex diuinæ Mentis centro euolutam exhibuisse, numerumque seipsum mouentem ex eodem & diuerso constantem dixisse, alibi dictum fuit, solo numero ab anima rationali distinctam, vt sicuti homo in anima ad hominem se habet; sic ipsam ad Vniuersum, omnesque animas ab ipsa, & in ipsam finaliter resolui, si demerita non obstarent, credebant. Atque hæc est sententia Platonicorum de anima Mundi; quam Orthodoxi negant; nam tametsi animam Mundi tanquam formam quandam vniuersalem omnem in se formarum multitudinem complicantem concipiant, non tamen eam tanquam formam quandam separatam, sed actu in rebus contractè existentem dicunt; est enim in qualibet re contracta rei forma; neq; vllum inter contractum & absolutum medium intercedit, vti illi sibi imaginati sunt, qui animam Mundi Mentem dixerunt. Solus enim Deus anima & mens Mundi est eo modo, quo anima quasi quid absolutum, in qua omnes rerum formæ actu existunt, consideratur, diciturque Verbum Patris; quod dum Veteres non intelligerent, eius loco animam Mundi substituerunt: cuius hieroglyphicam exhibitionem vide in tabulæ Bembinæ explicatione.

Anima Mundi causa omnis motus secundùm Platonicos.

Anima Mundi omnia implet.

Platonicorũ doctrina de Anima Mundi contraria orthodoxæ doctrinæ.

Porrò Veteres motum, per quem formæ & materiæ connexio fit, Spiritum quendam esse inter formam & materiam medium opinati sunt, huncque potissimùm in Aplane, Planetis, & terrenis rebus residere senserunt, quem & Græci postmodum Platonici sub verborum velamento non ineptè Atropon, Clothon, & Lachesin indigitarunt. Latent enim in rebus quædam euentuum causæ, vt seges in semine, quæ in anima Mundi ceu in glomo quodam complicatæ, per motuum vim & efficaciam explicentur & extendantur. Atque hunc Spiritum dixerunt Vniuersi, varioque, vt in Tomo III. videbitur, hieroglyphicorum ornatu exhibuerunt, per vniuersas Mundi semitas, & singulas eius partes diffusum contractumque, quam naturam dixerunt; vnde naturam omnium eorum, quæ per motum fiunt, quandam veluti explicationem definiuerunt. Verùm hunc Spiritum nonnulli increatum, alij meliùs, & orthodoxæ doctri-

Spiritus Vniuersi secundùm Veteres.

næ conuenientiùs, creatum esse, sine quo nihil vnum sit, neque subsistere possit, tenuerunt: quinimò totus hic Mundus, & omnia quæ in natura maiestate refulgent, per hunc Spiritum naturaliter per necessariam quandam connexionem id sunt, quod sunt, vt videlicet, potentia per eius medium sit in actu, & actus eius medio sit in potentia. Atque hæc est amorosæ connexionis ad vnitatem motus, vt sit omnium vnum Vniuersum: nam dum mouentur singulariter, vt sint hoc, quod sunt meliori modo, & nullum sicuti aliud æqualiter, motum tamen cuiuslibet quodlibet suo modo contrahit, & mediatè vel immediatè vt sunt vniuersum, participat, & per hunc motum res sunt meliori modo, quo possunt, & ad hoc mouentur, vt in se, aut in specie per naturalem diuersorum sexuum connexionem, (qui naturâ complicante motum vti vniti sunt, ita per diuisionem contracti sunt in indiuiduis) conseruentur. Nemo tamen hîc putet, naturam siue motum explicari per motum simpliciter maximum & absolutè, siquidem hîc vti cum quiete incidit, ita alius esse non potest, quàm ipse Deus Conditor & Motor rerum omnium immobilis. Quemadmodum enim omnis potentia est in potentia absoluta, qui est æternus, & omnium Conditor Deus; & omnis forma & actus in absoluta forma, quod est Verbum Patris, & Filius in diuinis; ita omnis connexionis motus, proportionumque harmonica ratio est in absoluta connexione diuini Spiritus, vt sit vnum omnium principium Deus; in quo omnia, & per quem omnia sunt in quadam triadis vnitate, vmbratili quâdam similitudine secundùm magis & minùs contracta secundùm gradus suos, vt alius gradus potentiæ & actus, connexionisque motuum in Intelligentijs, vbi intelligere propriè est mouere; & alius materiæ & formæ nexusque in corporeis, vbi esse est mouere. Quæ omnia admirando ingenij ausu Ægyptij sub hieromanticis symbolis obuelata posteritati consignarunt, vt suo loco amplè ostendetur.

Spiritus Vniuersali quid.

Consectarium.

Quodlibet est in quolibet quomodo intelligendum.

ATque ex dictis patet, quomodo illud Veterum, *quodlibet est in quolibet*, intelligendum sit. Cùm enim Deus ita sit in omnibus, vt omnia sint in ipso, certè omnia in omnibus, & quodlibet in quolibet esse, vel hoc ipso liquet. Vt enim quodlibet in quolibet esse posset, vniuersum naturæ ordinem vti perfectissimum præcessit omnia, atque adeo in qualibet creatura vniuersim ipsa creatura & existit, & recipit omnia, vt in ipsa sint ipsum contractè; non est autem vniuersum nisi contractè in rebus; & omnis res actu existens contrahit vniuersa, vt sit actu id quod est; omne autem actu existens in Deo, est actu omnia; actus autem est perfectio & finis potentiæ; vnde cùm vniuersum in quolibet actu existat, sicut immediatè in Deo vniuersum, sequitur non esse aliud dicere, quodlibet esse in quolibet, quàm Deum per omnia esse in omnibus, & omnia per omnia esse in Deo; qui quidem absque diuersitate in omnibus est, quia quodlibet in quolibet; & omnia in Deo, quia omnia in omnibus; sed cùm

cùm vniuersum ita sit in quolibet, vt quodlibet in ipso, & in quolibet contractè id quod ipsum est contractè; consequitur, quodlibet in vniuerso esse ipsum vniuersum, quamuis vniuersum in quolibet sit diuersæ rationis, sicuti & quodlibet in vniuerso. Hoc pacto omnia in linea sunt linea, in lapide lapis, in vegetabili anima, in vita vita, in sensu sensus, in visu visus, in auditu auditus, in imaginatione imaginatio, in ratione ratio, in intellectu intellectus, in Deo Deus. Vides igitur quomodo rerum vnitas siue vniuersum est in pluralitate, & è conuerso in vnitate pluralitas; & quomodo quælibet res actu existens ex eo quiescit, quia omnia in ipso sunt omnia, & ipsa in Deo Deus. Miranda sanè est rerum vnitas, ineffabilis æqualitas, obstupescenda, vt omnia sint in omnibus, connexio. Quiescunt itaque omnia in quolibet, cùm vnus gradus sine alio esse nequeat, non secùs ac in membris corporis, quodlibet confert cuilibet, & quodlibet membrum per quodlibet immediatè est in homine, & homo per quodlibet membrum est in quolibet; sicuti totum in partibus per quamlibet in qualibet: iterum sicuti absoluta humanitas impermiscibilis & incontrahibilis nil aliud, nisi ipse Deus est; ita contracta humanitas in homine totus homo, & contractè in singulis eius partibus, vti in oculo est oculus, in corde cor, in cerebro cerebrum, & sic de reliquis. Ex quibus quidem, ni fallor, facilè colliges, quomodo Veterum hoc epiphonema, *quodlibet esse in quolibet*, intelligendum sit. Sed de his suo loco, vti promisimus plura.

CAPVT VII.

De descensu ascensuque animarum, & metempsychosi, ex mente Aegyptiorum.

Scitum Platonicum est, Timæo teste, Mundi Opificem in stellas seu sphœras cœlestes, animas seminare; quod ita explicandum est, vt non singulæ animæ, sed animarum legiones singlis stellis accomodatas intelligi velint. Addit autem, Deum animas suis imposuisse vehiculis, ac vniuersam naturam legesque fatales edocuisse; adeoque iuxta Platonicos omnes sphœræ animarum copijs refertæ sunt; quod & Ægyptios existimasse Proclus & Iamblichus apertè docent. Descendunt verò animæ appetitu quodam in generationis sphœram tractæ. Nam vt Hermes in Pimandro ait, *Homo cùm considerasset in Patre suo rerum omnium procreationem, ipse quoque fabricari voluit, vnde à contemplatione Patris ad sphœram generationis lapsus est.* Descensus itaque animarum in corruptionis sphœram nihil aliud est, quàm intellectus à diuina Patris contemplatione ad sensibilem & elementarem Mundum conuersio, ex qua mox animæ cum terreno corpore copulationem sequi putabant; & vt Ægyptij loquuntur, animam in ipso descensu alas perdere; tantò autem deteriorem sortem experiri, quantò vehementiori appetitu in inferiora agitata fuerint; adeò vt non hominem tantùm, sed & quorumcunque animalium corpora subeant. Vnde celeberrima illa metempsychosis ab Hermete & Zoroastre

Metempsychosis Ægyptiorum.

Platonicorum dogmata de sphœrarum cœlestium Animabus.

Animarum descensus & ascensus secundùm Platonicos.

Metempsychosis origo.

stre primum, vti in Pimandro est, Aegyptijs tradita, maximum huius peruersi dogmatis fautorem assertoremque Pythagoram inuenit. Sic autem Hermes: *Num in his quæ generatim diximus, audisti quemadmodum ab vna totius Mundi anima vniuersæ profluunt animæ per omnem Mundum tanquam distributæ circumcurrentes? Harum autem animarum mutationes permultæ, partim sanè in melius feliciusque, partim autem in contrarium. Nam animæ quidem reptilium in aquatilia transmutantur; aquatilium in terrestria migrant, terrenorum volatilia subeunt; aëreorum vertuntur in homines; hominum denique immortales animæ in Dæmones transeunt; demum in Deorum choros feliciter reuolant; anima verò in humanum corpus lapsa, siquidem mala perseuerauerit, non gestat immortalitatis quicquam, neque bono etiam fruitur; reuoluto autem itinere in reptilia præcipitatur; hæc vtique adiudicatio pœnaque est animæ malæ, prauitas animæ ignorantia; anima naturæ rerum bonique inscia, orbata oculis, corporis sese passionibus implicat.* Hæc Mercurius. Quamuis paulò post animam humanam aliud præter humanum corpus non ingredi asserat his verbis: *Humana sanè anima non omnis quidem, sed pia, beata est atque diuina; postquam verò huiuscemodi anima per mortem à corporis carcere est exempta, cùm omne subierit virtutis pietatisque certamen, aut Mens, aut Deus efficitur; certamen autem religiosæ pietatis hoc est, recognoscere Deum, iniuriam nemini inferre; Anima tamen impia in natura propria remanet, à se ipsa nimium cruciatur, corpus quærit quod ingrediatur terrenum & humanum, aliud quippe corpus quàm humanum animam non capit humanam, neque fas est in corpus animæ rationæ carentis, animam rationalem corruere; lex enim diuina tam nefariam degenerationem prohibet.* Plato verò in Phædro totam descendentium animarum sortem, & de animæ alis, quibus per multos circuitus & reuolutiones illa tandem in cœlum, vnde venerat, euolet, hisce verbis describit. *Regula Adrastiæ Deæ, id est, ineuitabilis Numinis, hæc est, vt quæcunque anima Deum comitata, aliquod verorum inspexerit, ea vsque ad alium circuitum sit indemnis; & si semper hoc facere queat, sit semper illæsa; si verò impotens assequendi non inspexerit, & casu aliquo vsa, opinione ad hæc prauitateque repleta grauetur, grauata autem pennas confregerit, in terramque reciderit; tunc prohibet lex hanc in prima generatione in aliquam belluinam naturam ire, sed iubet eam quæ plurima viderit, in Philosophi viri, aut pulchritudinis cupidi, atque amatorij ire genituram; eam verò quæ secundo loco, in Regem legitimum, aut bellicosum virum, aut imperatorium descendere: tertio in gubernatorem Reipublicæ, aut rei familiaris dispensatorem, vel quæstuarium; quarto in laboriosum, gymnasticum, aut circa medelam curamque corporis versaturum; quinto in eos qui Vates sunt futuri, & circa mysteria quædam; sexto in Poëtam, vel alium quendam, qui circa imitationem versantur; septimo in artificem, vel agricolam; octauo in Sophistam & popularem; nono in tyrannicum. In ijs omnibus quicunque iustè vitam egerit, sortem postea nanciscetur meliorem; qui verò iniustè, deteriorem: in idem enim vnde profecta est cuiusque anima, annorum decem millibus non reuertitur; alas enim ante hoc spatium non recuperat, præter illius animam qui philosophatus est sine dolo, & vnà cum sapientiæ studio pulchritudinem adamauit.* Ex quibus patet, animæ alam nihil aliud esse, quàm insitum quendam ar-

Trismegistus.

Trismegisti de Animæ humanæ Metempsychosi opinio.

Plato de Animarũ descensu & ascensu.

mo igniculum, per quem tùm veri contemplatione, tùm ipsius boni amore ad cœlestia rapiatur. Quæ omnia Proclus de anima & Dæmone his verbis confirmat: *Animæ nostræ hic peruagantur circa imagines eorum, quæ in patria viderant, & ad eas imagines magis afficiuntur, quorum exemplaria illic attentiùs contemplatæ fuerant; aliæ namque animæ alijs sunt accommodatæ spectaculis, ideo aliæ alijs imaginibus incumbunt; eorum enim quæ illinc inspexerant, similitudines amant. Quæcunque verò magni Iouis insuper pedissequæ fuerunt, vnàque cum illo circuierunt, ordinem habentes ducalem inter duodecim Principes totius Vniuersi, hæ perfectæ iuxta speciem sui Dei, etiam huc profectæ, imperiosam vitæ speciem appetunt, & si quod reuera imperiale est, ignorent, apparentem verò Principatum inter imagines prosequuntur, atque si Sapientes nactæ sint præceptores, effectus eiusmodi eis peruenit ad salutem per quendam ad cœlestia reditum. Sin autem inter imagines moras traxerint, desinunt in tyrannidem. Hinc ait in Rep. Socrates, animas nuper è Cœlo profectas imperiosas vt plurimùm eligere vitas. Cùm enim paulò antè vnà cum cœlestibus Dijs circumiuerint, inspexerintq́ vires eorum omnibus dominantes, affectant ipsæ quoque circa similem cæteris imperantem, & plurimo quidem affectu huiusmodi abutuntur, rectè verò vtuntur admodum paucæ.* Porrò singulis stellis quæ sunt in extremo orbe, Plato respondere putauit in Mundo inferiori singulorum hominum animas, illarumque virtutibus has quodammodo regi; dicit enim Plato in Timæo, cùm Vniuersum Deus constituisset, astris parem numerum distribuisse animarum, singulis singulas adhibentem, eisque tanquam vehiculis impositis monstrasse vniuersam naturam, ac leges fatales edixisse. Has animas deinde suis temporibus corporibus humanis alligatas, varijs desiderijs, affectibusque voluptatis, doloris, mixtique amoris, metus ad hæc atque iræ contrarijs pathematis agitatas implicari; quæ quidem pathemata qui superauerint, eos iustè victuros, iniustè qui ab ijs fuerint superati subiugatique; qui verò rectè à natura sibi datum curriculum confecerit, ad illud astrum, cui accommodatus fuerit, reuersurum, beatamque vitam acturum. Contra verò agentem in ortu secundo mutato sexu fieri mulierem cogi; & qui nè quidem peccandi finem fecerit, eum immobili consuetudine deprauatum naturam belluinam suis motibus similem, intraturum; neque à mutationibus cessaturum, vsque dum affectibus belluinis extinctis, pristinæ suæ naturæ fuerit restitutus. Et in Phedone sic ait. *Itaque animæ malorum circa simulachra tam diu oberrare coguntur, quoad cupiditate naturæ corporeæ comitante rursus induant corpus; induunt autem, vt decet, eiusmodi mores, quales in vita exercuerunt; eos quidem qui ventri dediti per inertiam atque lasciuiam vitam egerunt, neque quicquam pensi pudorisque habuerunt, decet asinos similiaque subire; qui verò iniurias, tyrannides, rapinas præ cæteris secuti sunt, in Luporum, Accipitrum, Miluorum genera par est transire; singulis in eas animalium species, quibus in vita similes fuerunt, transmigrantibus.* Hanc Platonis sententiam cùm multi rationi repugnare viderent, eam nihil aliud esse dixerunt, quam allegoriam quandam, quâ Plato diuersos vitiososque mores, quibus imbuti homines animalibus similes fierent, innueret. Plotinus tamen sine vlla allegoria ea intelligenda, ridiculo

Alæ Animæ quid. Proclus.

Plato putat singulis stellis attributas esse animas.

Animæ malorum secundùm Platonē.

Plotinus.

culo sanè discursu asseuerat libro de proprio cuiusque Dæmone, quem vide. *Anima tandem è corpore migrans,* inquit, *in idipsum quo abundauit, euadit. Itaque ad superiora confugiendum, nè in sensualem speciem delabamur, simulacris videlicet sensilibus obsequuti; Neuè in vegetalem animam præcipitemur, mancipati libidini generandi, & irretiti suauitate saporum; Sed ad intellectuale, ad intellectum, ad Deum totis viribus assurgendum. Quicunque igitur proprietatem seruauerunt humanam, homines iterum renascuntur: Quicunque verò solo vsi sunt sensu, bruta animalia redeunt. Ita tamen, vt qui sensu præcipuè vnà cum ira, animalia fera exoriantur, atque in ijs differentiam quoque talium afferant; Qui verò sensu per concupiscentiam voluptatemque vsi sunt, salacia & ingluuiosa animalia reuertantur. Verùm si non tam sensu vnà cum ijs, quàm sensus degeneratione vixerint, vnà cum ipsis plantis repullulant. Solum namque, vel maximè in ijs viguit vegetale: omnisque illis cura fuit vt in plantas commutarentur. Proinde qui Musicis modulis nimiùm deliniti vixerunt, in cœteris non deprauati, animalia musica renascuntur. Et qui sine ratione regnarunt, fiunt Aquilæ, nisi prauitate aliâ sint infecti. Qui absque sapientia confidentius sublimia tractant, in cœlum sæpe suspicientes: mutantur in aues, altiora semper volatu petentes. Qui ciuilem virtutem consecutus est, reuertitur homo. Sed qui ciuilem virtutem haud satis est assecutus, in ciuile animal, vt in Apem, vel simile se transformat.* Idem c. 13. lib. 1. de diu. prouid. hac in parte adhærens doctrinæ Platonicæ, admirandam esse vult rerum omnium iustissimam vicissitudinem. *Spernendum præterea non est,* inquit, *quod dici solet, non decere semper spectare præsentia, sed præteritos quoque circuitus, & futuros. Inde namque pro dignitate iustè rependitur, dum commutatio fit ex dominis in priori vita, in seruos in vita sequenti, si modò improbi fuere Domini. Et profectò ita mutari his hominibus expedit. Præterea si diuitijs abusi sunt, in pauperes transferuntur. Vbi bonis quidem esse pauperes, non est inutile. Item qui iniustè quempiam occiderunt, iniustè similiter occidentur. Iniustè quidem quo ad eum spectat qui interficit; iustè verò quo ad eum pertinet qui necatur. Sanè qui patietur ita in idem conducet vnà cum illo qui ad hæc perpetranda fit promptus, quæ illum pati decebat. Nemo putet quempiam temeraria sorte fieri seruum: neque ipso quodam fieri captiuum, neque absque ratione violari corpus. Sed quondam ille perpetrauit, quæ in præsentia patitur: Et qui olim extinxit matrem, in posterum extinguetur à filio, aliquando natus fœmina. Et qui vitiauerit mulierem, ortus deinde mulier, vitiabitur.* Sed audiamus de hisce deliramentis non doctè minùs, quàm eleganter disceptantem Gregorium Nyssenum libro de Anima & resurrectione; sic enim ait. *Audiui,* inquit, *ex ijs qui talia tradunt, quòd nationes quasdam animarum esse ponant, in peculiari quadam ciuitate, antequam ad corpoream vitam deueniant, viuentes: quæ in tenui atque agili sua natura vnà cum reuolutione atque conseruatione vniuersitatis vagentur & oberrent. Propensione verò quadam ad vitium atque nequitiam, quasi defluentibus pennis animas intra corpora redigi, primùm quidem humana, deinde eodem modo propter consuetudinem ratione carentium affectuum ac perturbationum, postquam è vita excesserint, in pecora degenerare, atque deinde vsque ad hanc plantarum sensu carentem vitam delabi: adeo vt natura tenue atque agile, sicut anima est,* pri-

Gregorius Nyssenus.

prium

mum quidem ponderosum ac deorsum vergens efficiatur, in corpora humana propter vitium atq; nequitiam immigrans: deinde ratione prædita vi, extincta, in ratione carentibus vitam degere: sensuum quoque dono adempto, hanc plantarum vitam, quæ sensus expers est, inuicem suscipere, ac postea rursus per eosdem gradus ascendere & restitui in locum cœlestem. Atque eiusmodi doctrina ab ijs qui vel mediocriter exercitato iudicio fuerint, ex se ipsa facilè deprehenditur nullum in sese stabile firmamentum habere. Nam si à cœlesti vita propter vitium & nequitiam ad ligneam vitam anima detrahitur, ab ea verò rursum propter virtutem ad cœlestem recurrit, reperitur eorum ratio dubitare, quid præstabilius magisque præferendum putet, ligneam nè, an cœlestem vitam. Circuitus enim & quasi orbis quidam est, qui per similia peragitur atque conficitur, anima semper, vbicumque fuerit, nullum firmum certumque consistendi locum habente. Nam si ex incorporea vita ad corpoream delabitur, & ex hac ad ea quæ sensu carent, itemque illinc rursum ad incorpoream incurrit, nihil aliud nisi indistincta atque indiscreta tùm malorum, tùm bonorum confusio ab ijs qui hæc tradunt, fingitur & existimatur. Neque enim cælestis vita in beatitudine permanebit: siquidem vitiositas illic viuentis inuadit: neque ligna & stipites virtutis expertes erunt: si quidem hinc ad bonum recurrere, illinc verò vitiosæ vitæ initium sumere animam putant. Nam si anima quæ vnà cum cœlo versatur, cum vitio atque nequitia conflictatur, ac propter vitiositatem ad materialem ac syluestrem vitam detrusa, rursus hinc subuebitur, vt vitam ducat in sublimi; res nimirùm inuersa ab illis asseritur atque affirmatur: nempe quòd materialis quidem vita vitiositatis expiatricem vim contineat, stellarum verò inerrantium cœloq; inhærentium conuersio atque reuolutio, malorum causa atque principium animabus existat: si quidem hinc per virtutem alas adeptæ, sublimes abeunt atq; cœlestia contemplantur; illinc verò per vitium atque nequitiam quasi alis amissis, humiles & abiectæ fiunt, & terram depressæ cum crassitudine materialis naturæ commiscentur. Marsilius Ficinus omnibus modis laborat, tùm Veteres, tùm potissimùm Platonem ab huius notæ infamia liberare, nihilque aliud eos voluisse asserit, quàm vitiorum turpitudinem, quorum contagione homines obtenebrata ratione veluti in belluinam quandam naturam degenerent, talem quidem, qualem vitium expresserit. Verba eius sunt: *Soli Plotino visum est*, inquit, *animam hominis fieri aliquando animam belluæ: cæteris Platonicis hoc displicuit. Consentiunt tamen eam vicissim in homines alios transmigrare. Quod quidem etsi Plato non habet certum, habet tamen valde probabile. Quòd verò migret in bestias, sæpe quidem recenset, sed dedita operæ adeo præter solitam grauitatem ridiculè narrat, vt planè demonstret negandam quidem esse rem ipsam: allegoriam verò esse quærendam. Scilicet vt transire in brutum duobus modis accipias: primò quidem in affectum, imaginationem, habitumque bruto conuenientem: deinde in habitationem consuetudinemque inter feras ad tempus, supplicij gratia. Nona verò de Republ. belluarum, in quas transitus fieri dicitur, varietatem refert ad ipsius concupiscentiæ varietatem in nobis. Idemque sequitur in Phædone. Commentario autem in Plotinum cap. 2. lib. de dæmone proprio. Quanquam hominis anima, inquit, quodammodo in seipsa mutetur, nunquam tamen vltra certos humanæ speciei terminos transmutatur. Quod etiam videtur placuisse Iamblicho,*

Marsilius Ficinus.

Iamblichus. *cho, cùm dixit animam in qualibet transmutatione suam speciem seruare. Quoniam eius motus exordium habet ab ipsa, & agitur intra seipsam. Quæ vbi dicitur esse omnia, intelligenda est esse omnia, non quolibet modo, sed suo, id est, speciei propriæ proprio. Noli itaque dicere animam si est omnia per potentiam naturalem, ergo quandoque fit omnia. Nunquam enim anima ipsa fit forma corporea, siue corpus: quia videlicet anima non est quomodolibet eiusmodi forma vel corpus, sed propriè secundùm ipsius vitæ modum. Ita neque fit bestia: quoniam anima non est simpliciter animal, sed modo duntaxat humano. Et eodem loco, Proclus vna cum omni Platonicorum schola, inquit, intellectualem animam negat ferino corpori admodum alieno sic accommodari posse, vt ei quandoque in vita communicet. Communicare verò cum brutis aliquando illi putant in quadam similitudine vitæ, idque sensisse Platonem.*

Io. Reuchlin. In quam sententiam Io. Reuchlin lib. 2. artis Cabalisticæ, scripsit Metempsychosin Pythagoricam nihil aliud verè doctis viris significare, quam similitudinem motuum & studiorum (quæ in aliquo iam mortuo antea extiterunt) in alio nunc viuo renasci. Sicque olim dictum, in Pythagora renatum Euphorbum: quòd quæ virtus bellica in Euphorbo Troiano claruerat, ea in Pythagora quodammodo appareret, propter amorem quo athletas prosequebatur. Quare admirantibus ipsis athletis, quod in Philosopho literarum studioso tantus esset amor pugnæ, hic respondisse dicitur, hoc minimè mirum videri debere, quòd in se vigeret anima Euphorbi, hoc est, ingenium, studium, motum, & voluntatem Euphorbi apud se residere: qui tametsi esset pacis præceptor, & quietæ contemplationis Author, tamen in seipso sentiret quasi belli Troiani quoddam desiderium. Quo audito, vel ignorantiâ mysteriorum Pythagoricorum, vel peruersitate inuidorum, qui semper optima quæque peruertunt, & aliena dicta recitando immutant, fama percrebuit animum Euphorbi in bello Troiano perempti, transmigrauisse in Pythagoram. Quæ opinio Poëtarum fabulis, & aliorum Scriptorum additionibus postea aucta est. Cùm tamen nihil eiusmodi reperiatur in operibus Pythagoræ: in quibus commemorantur παιδευτικὸν, πολιτικὸν, φυσικὸν, & eiusdem aurea carmina.

Tertullianus de Metempsychosi. Et tamen Tertullianus libro de anima, scribit Samium Sophistam (sic enim Pythagoram nominat) huius opinionis authorem Platoni extitisse. Illum verò vt hoc persuaderet, mortem simulasse: sub terra septennio latitasse: se illic patientia damnasse: deinde quasi ab inferis excitatum, hæc de mortuis & inferis alijs narrasse: dixisse olim se Euphorbum fuisse: hocque eo probare voluisse, quòd recognosceret clypeum quem Delphis Euphorbus aliquando consecrauerat.

Hebræi metempsychosin crediderunt. Certè Hebræos hanc opinionem præ cæteris coluisse, suprà in IV. Classe de Cabala dictum est, vocantque hanc metamorphosin גלגלות, id est, *reuolutiones animarum*; & Cabalisticâ resolutione stolidè se demonstrare posse credunt ex voce אדם, Adami animam per א significatam, transisse in corpus Dauidis, quod ד significare putant; animam autem Dauidis migraturam in corpus Messiæ per ם indicati.

Sed ad Aegyptios reuertamur, ex quorum mortiferæ doctrinæ pe-

ma-

nuario totum hoc metempsychoseos figmentum emanauit. Cùm enim omnes animas ex diuina mente excerptas, & ex sempiternis stellarum ignibus in terram demissas, teste Cicerone l. 1. de natura Deorum, crederent; præterea animas hasce omnia huius Mundi corpora per varias descensuum reuolutiones subire; in eam opinionem venerunt, omnia plena Dijs, omnia Intelligentijs animata esse; vt proinde mirum non sit, Aegyptios tam intenso cultu non animalia tantùm omnis generis, sed & vel ipsas plantas, cæpas, allia, vti in secundo Systemate Tomi primi fusè probatum est, prosecutos esse. Quæ sanè insania aliunde non profluxisse videtur, nisi à malè intellecto Hermeticæ doctrinæ sensu, vt tùm alibi passim, tùm in hieroglyphicorum expositione fusè ostendimus. Porrò quâ parte cœli animarum fieret descensus, Plato ab Aegyptijs edoctus asserit; ex præcelso superioris Mundi, & astriferæ sphœræ habitaculo animarum descendentium initium fieri in domo Cancri, quem Aegyptij domum Sothis siue Caniculæ dicebant; at ex Capricorno ascendentium denuò animarum initium statui; hinc illam hominum, hanc Deorum portam appellant. Nemo tamen putet, hunc animarum descensum ascensumque secundùm situm accipiendum esse; sed hoc ita intelligendum, quòd cùm Luna Cancri domina (est enim Cancer in huc vsque diem, mansio & domicilium Lunæ) sit sphœræ geneticæ omnium cœlestiû corporum proxima; Saturnus verò Capricorni οἰκοδεσπότης seu domus huius dodecamorij dominus, ab eadem generationis sphœra remotissimus; ideo animæ per Cancrum, id est, Lunarem vegetabilemque instinctum, rerumque caducarum, quibus turbantur, affectibus & desiderijs pressæ descendant; per Capricornum verò, Saturninum scilicet intellectualemque instinctum, id est, nouâ igniculorum idealium resuscitatione, continuâ contemplationis assiduitate, virtutumque studio factâ, ad eundem, vnde exciderant, gradum ascendant. Est autem Saturnus nil aliud in mystica Veterum Theologia, vti in tertia Classe demonstrauimus, nisi Mens; cuius solius ope superiora petuntur; nam cùm Saturnus & Capricornus siccæ naturæ sint, maxime homines ad intellectualium rerum exercitium, spiritu ad intima contrahente atque colligente, aptos faciunt, & ad contemplandum incitant, prouocantque. Luna verò & Cancer vti humidæ naturæ sunt, ita maximè dispersiuâ ac dilatatiuâ virtute pollet, atque adeo in sensibilium spectaculorum, ac geneticæ sphœræ gurgitem suaptè vi animas incitat ac propellit; in ipso verò descensu anima & à Saturni Numine, vt loquuntur Platonici, per se, & à Saturni lumine per corpus æthereum, amictum quendam, quem Zoroastres vehiculum animæ, Hebræi, vt in Cabala docuimus, indumentum cœleste vocant, veluti incitamentum quoddam, ad contemplationem aptiùs exequendam suscipit; à Iouis verò Numine & lumine ad politicæ vitæ gubernationem; à Marte ad iniurias propulsandas magnanimitatem; à Sole ad phantasiæ, sensuumq; claritatem; à Venere ad amorem; à Mercurio ad scientiam, rerumque interpretationem, atque facundiam Rhetoricam: à Luna denique ad generandum sua accipit subsidia; & tametsi omnia dentur bona,

Cicero.

Aegyptiorum error de animarum transmigratione fluxit ex malè intellecta doctrina Hermetis.

Animarum descensus vbi initium sumat in Cœlo iuxta Veteres.

Saturnus quid sit ex Veterum Theologia. Cæteri Planetæ quid significent.

Plato aliorúmque aliquorum explicatio de descensu animarum.

possunt tamen in terrenæ mistionis contagione ad malum degenerare, fierique putant huiusmodi descensum non secùs ac radiorum Solarium momentaneam quandam diffusionem. Alij ex Platonicis putant, animas in qualibet sphœra ad certum tempus vitam agere, iuxta rationem ipsius conuenientem, à singulis propria vehicula sortitas; ac tandem post multa sæcula ad elementarem sphœram descendere; atque in igni quidem & aëre dæmoniacam; in terra humanam brutalemque vitam agere; similibusque tandem reuolutionum gradibus ad supernas Deorum choreas reuerti. Hactenus Platonici. Quæ omnia optimè quadrant ijs, quæ de animarum per decem Sephiroth reuolutione in quarta Classe tractata de Astrologia Cabalistica proposuimus. Quæ tamen omnia orthodoxæ doctrinæ repugnant, vt citato loco ostendimus; neque ea dicta volumus, nisi in quantum ad Aegyptiacæ Philosophiæ expositionem conferunt, vtpote sine quibus, omnis interpretatio & Oedipi conatus supervacaneus irritusque foret.

Animarum descensus repugnat orthodoxæ doctrinæ.

CAPVT VIII.

De sacrificijs, ritibus, & cœremonijs, quas Veteres tùm ad animam expiandam, tùm ad Numina attrahenda vsurpare solebant; qui finis erat Theologiæ mysticæ.

Theurgia Ægyptiorum.

ÆGyptijs præ omnibus Mundi nationibus hanc Theurgiæ partem, quæ in sacrificijs, ritibus, & cœremonijs, Deorumque inuocationibus ritè peragendis consistebat, vsitatam fuisse legimus, quam & artem Sacerdotalem vocabant; hanc enim si legitimè perficerent, omnibus se bonis repleri, Deorumque consortio beari credebant; vnde magna hieroglyphicorum pars huic Theurgiæ innititur, vti in tertio Tomo ostendetur; imò quicquid in toto de mysterijs Ægyptiorum mirifico opere tradit Iamblichus, verus & maximè genuinus Ægyptiorum Interpres, huc alludere videtur. Et tametsi pleraque orthodoxæ doctrinæ contraria sint, mirum tamen videri debet, Ægyptios in summis infidelitatis tenebris constitutos, tantam animarum ritè expiandarum cultûs rationem habuisse, tantoque desiderio ad Deorum consortium, vitæque cœlestis beatitudinem aspirasse. Et quamuis Diabolus humani generis hostis sub laruato fuco diuinitatis Simiam agens, in omnibus eorum operationibus sese vtplurimùm immiscuerit; habuit tamen eorum, præsertim qui Philosophiæ & Theurgiæ operam dabant, vita, nescio quid suprahumanum admixtum, vti ex Hermeticis operibus abundè patet; quod & SS. Patres Iustinus Martyr, Clemens Alexandr. & Augustinus mirati sunt, & ex sequentibus luculenter patebit.

Hieroglyphicorum magna pars Theurgiæ Ægyptiorum innititur.

Animarum expiandarum cura apud Ægyptios.

Quæritur itaque primò, quid sint sacramenta, quæque sit vis eorum quâ tanta miracula Ægyptios se patrare opinabantur. Iamblichus præ quòd Deificam vnionem, quam θεοληψίαν, aut θεομόρφωσιν vocant, solum præ-

Sacramenta quibus θεοληψία perficiebatur apud Ægyptios, quæ.

præstet tùm præceptorum operumque diuinorum quæ omnem intelle-ctum excedunt, decens obseruantia, tùm symbolorum sacramentorum-que mira solis deuota Numinibus potestas. Putabant enim Sacerdotes, hoc ipso quòd sacramenta peragerentur, ijs etiam non intelligentibus, aut aliud agentibus, nihilominus effectum suum sortiri; Deorum pote-state, quò hæc referantur, ineffabiles ex seipsa proprias agnoscente ima-gines, non à nostro intellectu excitatam. Vniuersales enim, vt aiunt, causæ à particularibus effectibus non mouentur, vnde nec ab intellectu nostro diuiniores essentiæ principaliter ad operandum mouentur; sed intellectum, & bonæ voluntatis affectum, puritatemque tanquam dispo-sitiones & concausas quasdam, vt Iamblichus ait, præcedere necessarium est. Quæ verò maximè diuinam prouocant voluntatem, ipsa sacramenta esse putant; atque ita diuina à seipsis incitantur, neque ab vllo subdito principium actionis accipiunt. Sicuti enim, aiunt Ægyptij, & Chaldæi, in agricultura, medicina, arte imaginum, humano coitu, homo materiam opportunè adaptat disponitque, causa verò superior atque vniuersalis ad-hibet formam; sic in sacrificio quando sunt symbola atque synthemata, id est, signacula & sacramenta, Sacerdos adhibet materialia quidem, Deus autem sacramentis suam imprimit efficaciam. An non hîc aliquo modo, sub obscuro tamen verborum inuolucro, idem indicatur, quod orthodoxi Theologi docent, dum sacramenta ex opere operato gratiam conferre asserunt, non opere operantis?

Iamblichus.

Magnam itaque efficaciam in sacrificijs suis ritus, cœremonias, & sa-cramenta ritè & religiosè peracta obtinere putabant Ægyptij. Dixi, ritè & religiosè peracta, quia si vel vnicam circumstantiam omitterent, to-tum opus irritum fore existimabant. Summo itaque studio, intensa cura in id vnicum incumbebant, vt quàm integerrimè & sincerissimè omnia & singula administrarent. Primo enim locus, quod adytum vocabant, ab omni hominum consortio remotus requirebatur. Hinc antequam intra-rent, multorum dierum abstinentia, vigilijs, corporis maceratione, rerum-que terrenarum concupiscentijs domandis ad Deorum influxus aptiùs re-cipiendos se disponere summo studio contendebant: adytum ingressi habitu vtebantur sacro, Deorumque operationibus prorsùs analogo; si-quidem maximè Dijs mysticos & symbolicos corporum ornatus placere, ijsque veluti escâ quâdam allectos, tanquam ad res naturæ eorum maximè congeneas congruasque allectos sese sistere opinabantur: hisce gestis, variasque corporis in nomen Numinis, quod inuocabant, transfor-mationes adiungebant, ijsq; Numina mirificè trahi putabant; quibus acce-debat hymnorum singulis Dijs appropriatorum recitatio, diuinorumque nominum sub incognitis vocibus inuocatio; denique suffumigiorum exacta singulis congruorum selectio. Quibus omnibus mysticè peractis, fieri non posse credebant, quin Numina vltrò sese sisterent, & postulata à Sacerdotibus exequerentur. Primò enim hisce ritè peractis animam expiatam ad supremas illustrationes consequendas perfectè disponi; Vaticinij & Prophetiæ donum Deorum immortalium munere concedi;

Cura Ægyptiorum ritè peragendi suos ritus & cœremonias.

Adyta qua præparatione intrabant Ægyptij Sacerdotes.

In Adytis quid fecerint Ægyptij Sacerdotes.

quo obtento, iam à fato liberos, ab omni necessitatis vinculo exolutos, Deorum consortio beatos se, θεολήπτους καὶ θεωμένους credebant, qui vnicus erat totius Theurgiæ finis & scopus. Quomodo autem in huiusmodi ritibus & cœremonijs procedendũ esset, tùm passim in hoc & alijs operibus dictum est, tùm ex professo Iamblichus in suo de mysterijs Ægyptiorum libro explicat, ad quem Lectorem remitto. Orpheus sanè maximam suffumigijs & odoribus in sacrificijs vim attribuit, vnde hoc loco opportunè ea describenda esse duxi.

§ Vnicus.

De suffumigijs in sacrificijs vsurpatis ex Orphei Hymnis.

Suffumigia in sacrificijs vsurpata apud Antiquos.

DIximus passim in hoc Opere, Ægyptios magnam in sacrificijs, Deorumq; inuocationibus thymiamatum siue suffimigiorum rationem habuisse; nihil enim Dijs gratiùs exhiberi posse putabant, quàm appropriatas singulis aromatum species vel simplices, vel compositas exhibere. Hinc Orpheus Ægyptiorum discipulus, hoc vnicum in mysticis Deorum hymnis intendit, vt vnicuique suum illi conueniens, congruumque promat in sacrificijs suffumentum. Sed quoniam hæc omnia passim hieroglyphicis symbolis exhibita spectantur, hoc loco sanè opportunè singulorum Deorum suffumenta, quæ ad Deos quà placandos, quà attrahendos adhibebantur, apponenda duxi.

Deorum singulorum suffimigia.

Primò quidem parturientium Deæ, Lithyæ, quam Prothyræam vocant, styriacis thymiama, in sacrificijs adhibendum præscribit, quo Empusas, Lamias, & Lilithas, à malis parturientibus inferendis propulsari credebant. Hoc pacto Deæ nocti, quam & Cyprim vocat, lampades, id est, ignium splendores, ad tetras caligines dissipandas, exhibet. Cœlo verò, quem Mundi patrem, & præstantem Dæmonem vocat, thus exhibet; Ætheri crocum; Saturno, quem & primogenitum Phanetam & Priapum vocat, smyrnam offert, putans hoc eum tractum iri. Hunc hymnum hoc versu concludit.

- - - - - - - - - βαῖνε γεγηθώς.
Καὶ τελετὴν ἁγίαν πολυποίκιλον ὀργιοφάνταις.

Lætus descende ad sacrificium sanctum, varium orgia discentibus.

Naturæ, Astris, & Lunæ aromata; Soli Libanomannam, ad beatam vitam obtinendam offert; sic enim hymnum condidit.

Κλῦθι λόγων ἡδεῖαν δὲ βίον μύσταισι πρόφαινε.
Audi sermonem, iucundamque vitam sacra discentibus aperi.

Pani

Pani varia suffimenta exhibet, ad bonum vitæ finem obtinendum, vti ex fine hymni patet. Herculi thus ad mala damna propulsanda præbet. Rheæ aromata ad pacem adducendam cum opulentis possessionibus, & ad Parcas ad fines terræ amandandas, apponit. Ioui styracem ad sanitatem inculpatam, pacem, & diuitiarum gloriam consequendam. Iunoni aromata; Neptuno & Nereo smyrnam, ad prosperum per mare iter obtinendum, & ad pacem & diuitias impetrandas. Protheo styracem, vt sacra discentibus piâ prouidentiâ mittat beatitudinem vitæ, operibusque finem prosperum concedat. Terræ omne semen, præter fabas & aromata, concedit, tùm ad fructus augendos, tùm ad beata tempora impetranda institutum. Matri Deorum Cybeli vxori Saturni, ex varijs composita suffimenta instituit ad varia terræ munera suscipienda. Mercurio Deorum Nuncio thus tribuit, vt bonum vitæ finem præbeat, sermonis in operationibus gratiam, & ad perficiendam memoriam. Dionysio seu Baccho styrax offertur, vt ea quibus ipse dominatur, læto prouentu obtinere contingat. Mineruæ seu Palladi Persæa folia, ad sapientiam obtinendam consecrat & adolet. Appollini manna ad quieta & tranquilla tempora impetranda offert. Veneri odorifera quæuis magnæ efficaciæ, ad amores sibi mortalium conciliandos. Adonidi & Amori aromata ad δυσβουλίας siue perniciosa & absurda consilia profliganda exhibet. Nemesi è varijs composita suffimenta ad bonas cogitationes obtinendas, & ad sedandas opiniones iniustas, instituit. Æsculapio manna ad sanitatem prosperam, & ad felices medicinalium effectus obtinendos præbet. Ex quibus apetè constat, nihil Ægyptios sine suffumigijs in sacrificijs egisse; sed pro conditione Numinis suffumigia sua exhibuisse. Hinc celebre illud Kyphi Ægyptiorum, de quo, Suida teste, Iulianus Philosophus integrum librum scripsit, ex sexdecim speciebus compositum: quod & Plutarchus libro de Osiride & Iside his verbis describit: *Id quoque ad rationem causæ reddendæ nonnullum affert testimonium, quòd Myrrham Ægyptij Bal nominant, quæ vox si interpreteris, delirationis significat amolitionem. Kyphi porrò mixtura est sexdecim rerum in vnum compositarum, mellis, vini, vuæ passæ, cyperi, resinæ, myrrhæ, asphalti, seselis, iunci odorati, bituminis, folij ficulnei, rumicis, iuniperi vtriusque* (duas enim nominant, maiorem & minorem) *cardamomi, & calami. Has autem species non temerè componunt, sed seplasiarijs dum isthæc miscent, sacræ recitantur literæ. Ipse numerus aliquid videtur habere, quòd nimirum quadratus est à quadrato procreatus, solus talium pariter par, & areæ quantitatem cum ambitus numero eandem, sed ad hoc conducunt plurima eorum, quæ miscentur aromaticis prædita facultatibus. Itaque Kyphi suauem emittit vtilemque exhalationem, quâ aër mutatus spiritu suo etiam corpus afficit, temperiemque blandam adipiscitur, & molestiam ac vehementiam diuinarum curarum quasi vincula quædam animi citra ebrietatem relaxat: facultatemq́; animi imaginatricem & somniorum capacem læuigat instar speculi, puriorem que reddit; non minùs id quidem efficaciter quàm lyræ strepitus, quibus ante somnum Pythagoræi vtebantur, brutam motibusque subitis obnoxiam animæ partem ex ratione excantantes atque sedantes;*

Ægyptiorum Sacra non fiebant sine suffumigijs.

Plutarchus.

tes; odores enim sensum deficientem reuocant, sæpè etiam contrà hebetant ac sopiunt, diffusis ob leuitatem per corpus exhalationibus, sicut medicorum nonnulli somnum obiri aiunt, quando alimenti vapor veluti serpens leniter circum intestina, & ea contrectans titillationem quandam inducit. Kyphi porrò Ægyptijs etiam ad bibendum temperatur, potum enim videtur ob vim molliendi suam interiora purgare. Præter hæc resina Solis est opus, & myrrha lachryma est ad Lunam à stirpibus edita. Eorum porrò quæ in Kyphi componuntur, sunt quæ nocte magis gaudent, vt quæ spiritibus frigidis, vmbris, rore, & humoribus aluntur; nam diei lux vna est & simplex, & Solem Pindarus cerni ait per vacuum ætherem; nocturnus autem aër mixtus temperatusque est è varijs luminibus atque facultatibus, quæ veluti semen in vnum ab omnibus stellis confluunt. Ergo non abs re illa vt simplicia & à Sole procreata interdiu; hæc vt mixta, & omnigenis qualitatibus prædita, ineunte nocte adolent. Cùm autem Veteres tantum tribuerint virtutis ad aduocanda per suffimenta Numina, istius rationem Iamblichus docet his verbis: *Superi namque sunt passionis expertes, quandoquidem placet eis per ignem discuti materiam atque consumi, nosque reddunt à passionibus alienos, & quæcunque sunt in nobis, Dijs similia faciunt: quemadmodum ignis dura omnia & opaca corporibus subtilibus lucidisque similia reddit, nosque sursum eleuat per sacrificia, eorumque ad ignem consumptionem ad Deorum ignem, sicuti & ignis ad ignem eleuat reducitque grauia simul & dura ad diuina sursum atque cœlestia. Vehiculum corporale dæmonibus subministrans, neque à materia, neque ab elementis, neque ab aliquo corpore noto nobis existit. Non potest igitur ab elementali essentia tanquam alienissima fieri Dæmonibus nutrimentum, sed quemadmodum Dij igne fulmineo materiam diuidunt, ac separant à materia, quæcunque sunt immaterialia quidem per essentiam, sed alligata materiæ, atque ex passibilibus impassibilia reddunt: sic & noster ignis, actionem diuini ignis imitans, quicquid materiale reperit, in sacrificio destruit, & ad nota purificat, & à vinculis materiæ soluit, ac propter naturæ puritatem ad Deorum communionem idonea facit, atque nos eodem pacto à vinculis generationis absoluit, Dijsque assimilat, & facit ad Deorum amicitiam aptos, nostramque naturam materialem ad immaterialem attollit naturam.* Quia tamen Iamblichus duplicem ordinem statuit Deorum, partim materialium, partim immaterialium; hinc diuerso quoque cultu, diuersæque rationis sacrificijs honorandos esse constituit. Verùm cùm ibi mentem Sacerdotum Ægyptiorum, & dogmata Hermetica hieroglyphica aptissimè innuat, discursum eis forsan obscuriorem τῷ τῶν ἀγνοεῖν, dilucidandum duxi.

Suffimiçijs quomodo Deos attraxerint Veteres. Iamblichus.

Principium verò ad hæc omnia optimum est, quod contextum sacrificiorum declarat, Deorum ordini consequenter annexum. Deos alios quidem materiales, alios immateriales ponimus. Materiales, qui materiam in se comprehendunt atque exorant; Immateriales autem, qui à materia penitùs segregati sunt. Secundùm igitur Sacerdotiam artem incipere sacrificia decet à Dijs materialibus; non enim aliter ad imateriales Deos patet ascensus. Hi igitur communionem quandam ad materiam habent, quatenus ei præsident atque incubant; ijdem in ijs quæ fiunt circa materiam, dominantur, vt diuisioni, percussioni, repercussioni,

Iamblichi doctrina de Deorum apud Veteres duplici ordine, modoque eos colendi.

ni, mutationi, generationi, corruptioni corporibus materialibus omnibus. Si quis igitur hos ritè vult colere, nimirum pro natura eorum atq; Principatu cultū adhibere debet, materialibus inquam materialem: sic enim ad eos totos per tota nos toti in familiaritatem propriam perducemur, cognationemque ipsis in cultu congruam adhibebimus. Corpora itaque vita priuata, & animalium cædes, destructio corporum, mutatioque multiformis atque corruptio, & omninò proiectio materiæ præcedentis, materialibus Dijs congruit: non quidem ipsis propter seipsos, sed propter materiam, cui præsunt. Etsi enim ab hac maximè separati sint, simul tamen huic adsunt; ac si materiam in potestate immateriali continent, attamen vnà cum hac existunt. Iam verò gubernata gubernatoribus non sunt aliena, similiter exornatoribus exornata. Quin etiam vtentibus quæ subministrant tanquam instrumenta facilè proportionibus coaptantur. Quapropter immaterialibus quidem Dijs, materiam in sacrificijs adhibere est alienū; materialibus autem omnibus est admodum consentaneum. Operæ pretium est ad hæc insuper geminum vitæ nostræ habitum cogitare. Aliquando quidem animis toti nos efficimur positi extra corpus & eleuati mente, vnà cum totis immaterialibus Dijs, per sublimia nos attollimus; aliquando verò terreno corpore colligamur, sumusque corporei, materia videlicet comprehensi. Similiter duplex erit cultus diuini ratio: vna quidem erit simplex, incorporea, ab omni generatione sincera, sinceris competens animalibus: altera verò plena corporibus & actione prorsùs materiali, conueniens animalibus nondum puris, necdum ab omni generatione purgatis. Sacrificiorum ergo species duæ sunt: purissima quidem sacrificia hominum sunt summopere purgatorum. Quod quidem rarò conuenit vni, vel admodum paucissimis, vt inquit Heraclitus. Sacrificia verò materialia, & quæ in mutatione versantur, animalibus adhuc occupatis corpore competunt: Ciuitatibus ergo nondum purgatis genitali sorte contubernioque corporeo, nisi eiusmodi sacrificia dederis, ab vtrisque pariter aberrabis ab immaterialibus simul atque materialibus bonis. Illa quidem non possunt accipere, ijs autem proprium consentaneumque non offerunt. Accedit ad hæc, quòd vnusquisque quâ ratione est, non qua non est, agere debet essentiæ curam. Non oportet igitur hanc præuaricari propriam colentis mensuram atque naturam, ut complexionem quoque propriè coaptatam inter curantes homines potentiasque curatas, electuram iudico conuenientem sibi culturæ modum; nam complexio eiusmodi immaterialiter temperata immaterialem eligit, quatenus ipsa videlicet potentijs purè incorporeis ad ipsa purè incorporea copulantur. Complexio illiusmodi corporaliter coaptata corporibus, eligit culturam similem ad essentias corporibus præsidentes. Sæpè pro necessario corporis vsu vouemus operamurq; aliquid erga Deos gubernatores corporis, Dæmonesq; bonos, dum videlicet studemus purgare corpus à maculis quibusdam sordibusq; Veteribus, vel morbis absoluere, sanitatemq; adhibere, vel grauedinem corporemq; remouere, & leuitatem effi-

Duplex cultus diuinus ex doctrina Iamblichi.

Expiationis modus iuxta Iamblichum.

efficaciamq; adhibere, vel aliud quoddam bonū corpori comparare. Tunc igitur non intellectuali quâdam & incorporeâ ratione corpus ritè tractabimus; non enim ita natum, est vt his modis curari queat, sed cùm cognata sibi nanciscitur, tunc corporibus curatur corpus, atque purgatur. Erit igitur & sacrificandi ritus ad vsum eiusmodi necessariò corporalis; atque ita superflua corporis expurgabit, supplebitque pro necessitate quæ desunt, & quæcunque distributa sunt, ad proportionem ordinemque reducet. Sacrificamus sæpè poscentes à superis aliqua ad vitam humanam accommodata, scilicet quæ vel victui necessaria sunt, vel ad illa pertinent, quæ gratia corporis affectamus. Quidnam tunc continget nobis à Dijs ipsis, qui ab omni humana generatione sunt penitùs segregati, quod ad penuriam sterilitatemue fugandam, vel copiam adducendam nobis conferat, vel ad alia necessaria vitæ conducat? nihil sanè: qui enim sunt ab omnibus absoluti, eiusmodi dona non tractant; si quis verò dicat, Deos illos immateriales omninò materiales in se comprehendere Deos, horumque dona secundùm vnam causam primam in se complecti; diceç vtique copiam quandam ita diuini muneris illinc inferiùs descendentem. Verùm quod illi hæc tractantes proximè humanam vitam actionesque peragant, nulli dicere concedendum est; eiusmodi enim rerum, quæ hic sunt, dispensatio diuisa est atque particularis, & cum quadam ad hæc conuersione peragitur, neque omninò est à corporibus segregata, neque puram sinceramque gubernationem præfecturamque admittere potest. Modus igitur sacrificandi pro rebus eiusmodi congruus est, qui cum corporibus habet & generatione commercium, non qui est à materia & corpore penitùs separatus. Qui enim purus est omninò, talia supergreditur, neque ad hæc proportionem habet; qui verò corporibus horumque viribus vtitur, est rebus eiusmodi omnium cognatissimus, potens prospera quædam vitæ suppeditare, & aduersa nobis imminentia deuitare, ac temperiem comparare humano generi moderatam. Plurima hominum turba naturæ subijcitur vniuersali, eaque viribus naturalibus gubernatur, atque inferiùs ad naturæ opera vergit, completque dispensationem fati, & fatalium operum suspicit ordinem, rationemque practicam circa naturalia solum exercet. Paucissimi supernaturali mentis potentia freti à natura discedunt, atque ad separatum immistumque se conferunt intellectum; vndè naturalibus potentijs superiores euadunt. Nonnulli verò medium tenent inter purum intellectum atque naturam, & horum alij quidem vicissim sequuntur vtrumque, alij mistam ex illis vtrisque vitam agunt, alij soluuntur quidem à deterioribus, & ad potiora se transferunt. Qui ergò natura gubernantur vniuersali, & ipsi vitam degunt naturæ propriæ mancipatam, potentijsque naturæ fruuntur, cultum exercebunt naturæ conuenientem, corporibusque natura motis congruum: eligentes ad hoc loca, qualitates, aëris materiam, materiæ vires, corpora, corporum qualitates, & habitus, motus conuenientes, mutationesque eorum quæ in generatione versantur atq; similia, tùm in cæteris cultus diuini partibus, tùm in ritu sacrifican-

ficandi. Qui verò solâ mente viuunt, vinculis naturæ soluti, intellectualem corporumque expertem culturæ normam in omni religionis parte meditabuntur. Qui mediam vitam degunt inter intellectum atque naturam, mediam quoque sequentur religionem, atque pro vitæ mediæ differentijs differentes sectabuntur colendi per media modos; aut enim tractabunt vtrumque vicissim, aut ab altero ad alterum declinabunt, aut deteriora tangent, vt per ea consequantur & potiora, existimantes non aliter sublimiora se consequi posse. In genere essentiarum potestatumque diuinarum aliæ quidem subiectam sibi animam habent atque naturam, subministrantem videlicet eorum opificijs, quatenus ipsæ volunt; aliæ verò ab anima & natura sunt penitùs separatæ, non inquam ab anima tantùm mundana prorsùs atque genitali, verùm etiam ab anima diuina eiusque natura. Aliæ denique medium tenent, communionemque inter extrema conciliant, vel secundùm vnum indissolubile vinculum, vel secundùm exuberantem maiorum traditionem, vel secundùm minorum susceptionem non impeditam, vel secundùm colligatam amborum consensionem. Quando Deos colimus animæ naturæque dominantes, non alienum est & naturales his vires offerre, & corpora quæ natura reguntur, Dijs eiusmodi consecrare. Omnia enim naturæ opera & obtemperant eis, & ad eorum dispensationem aliquid conferunt. Sed quando Deos longè secretos, & in sua vnitate collectos cupimus venerari, honoribus à materia penitùs absolutis eos venerari debemus. Intellectualia enim his dona debentur, incorporea vita, virtus perfecta, sapientia consummata, eorumque officia. Medijs autem Dijs, mediorumque bonorum Ducibus, sicut diximus, media competunt. Ab alio igitur principio exordientes, scilicet à Mundo, Dijs mundanis, distributione quatuor in Mundo Elementorum à communi sortitione secundùm mensuras Elementorum facta, à circumferentia circa centra in ordine reuoluta, ad veritatem sacrificiorum facilem habemus accessum. Si enim nos in Mundo sumus, & vt partes continemur in eo, primumque generamur ab eo, atque à totis potentijs eius perficimur, & ex quatuor eius componimur Elementis, ac portionem quandam vitæ naturæque ab eo nacti tenemus; profectò non debemus in cultu diuino Mundum mundanosque ordines prætermittere. Ponamus igitur circa quamlibet Mundi partem esse quidem corpus aliquod vt videmus, inesse prætereà vires corporibus incorporeas ordine distributas: sacrorum itaque lex similia similibus ritè distribuit, & à summis ad ima per media tota progreditur: corpora quidem corporeis adhibens, incorporeis incorporea, propria videlicet vnicuique reddens. Veruntamen si quis religiosus supermundanum Numen assequitur (rarissimè verò id accidit) hic vtique solus seorsum à corporibus & materia positus, nimirum & talem prosequitur cultum, supermundanâ potentiâ Dijs supramundanis vnitus. Quod autem vni vix tandem in Sacerdotij fine contingit, non expedit pro communi lege omnibus & in principio, & in medio religionis statuere. Hi namque corporeum quocunque modo cultum agunt. Quilibet igitur peritus in Sacerdotio confitebitur, oportere cultum

Pro ratione naturæ Deorum sacrificia instituenda ex mente Iamblichi.

tum superis nec ex parte, nec imperfectum, sed conuenientem & integrum adhibere. Quoniam igitur antequam adsint Dij descendantque ad terram, omnes præsubiacentes illis potentiæ mouentur, & vt præcursores pompæque præcedunt; nimirum qui non distribuit omnibus quod cuique congruit, nec vnumquemque proprio quodam honore prosequitur, ipsam Deorum præsentiam non assequitur. Qui verò omnia Numina sibi propitia reddit, grata offerens vnicuique, donaque similia, hunc sanè non frustratur euentus, sed diuinum Chorum integrâ plenâque præsentiâ suscipit. Cùm igitur hæc ita se habeant, non oportet ritum religionis esse simplicem ex paucisque compositum, sed multiformem, & ex omni harmonia constantem ex cunctis vbiq; mundanis (vt ita dixerimus) constitutum. Si enim simplex aliquid & vnius duntaxat ordinis esset id ipsum quod in Sacerdotio aduocatur, & ad nos mouetur, simplex vtique modus sacrificandi sufficeret. At verò nullis notum est, quanta virium multitudo suscitari solet, quando descendunt Dij atque mouentur, nisi Sacerdotibus illis, qui opere ipso id experti iam fuerint. Soli igitur hi cognoscunt, quæ potissimùm sit perfecta plenitudo colendi, & quàm paucis prætermissis, quantum nos frustretur euentus. Quemadmodum in harmonia, si vna chorda frangatur, tota subitò dissonat: sic vno prætermisso Numine sine ritu, communis ipsa religio finem non habet optatum, dum hoc vno deficiente sacrum opus structuram suam integritatemque non habet. Quando diuinæ potestates palàm ad sensum descensuræ sunt, manifestum nobis prouenit damnum, si quem ex superis prætermittimus non honoratum. Similiter quando clàm veniunt in opere sacro, periculosum est, si hunc quidem honores, alium verò pro sua dignitate & ordine non honores. Qui enim aliquem proprio fraudant honore, totum confundit religionis opus, dum vnam totamque dispositionem dissipat: neque vt aliquis putaret, tunc opus suscipiendi tantum est imperfectum, sed totius structuræ perit. Quid verò? Nonnè ipsa sanctimoniæ summitas, ad summum ipsum totius Numinum multitudinis principium vnumque recurrit, atque in eo diuinas omnes simul essentias dominationesque colit? Procul dubio, verum eiusmodi summitas serò admodum aduenit, & quàm paucissimis; atque optimè nobiscum agi putandum est, si talibus in vitæ calce contigerit. Disputatio verò præsens non eiusmodi Deo leges ponit; hic enim est lege superior: sed lege aliqua indigentibus, has sacrorum leges in præsentia sancit. Numinum multitudo est quasi Mundus aliquis, habens multos ordines, in vnum ordinem conspirantes. Similiter sacrificia debent habere Numinum ordinem, pariter in vnum ordinem conspirantem, ita vt singuli singulis Numinibus ritè respondeant: similiter quæ circa nos sunt & in nobis, multiplicia sunt, neque debent ex aliqua parte tantùm, sed ex cunctis congruè diuinis nostrarum rerum causis respondere, atque ita ad supremos ascendere duces. Religiosa igitur obseruantia circa nos & in nobis, agit varia. Aut enim quasi propagando perficit, aut amputat, aut emundat, aut expertia ordinis ordinat, aut segregat longiùs ab errore mortali; cuncta denique totis supernis fa-

Affectus comparentium Deorum ex mente Iamblichi.

milia-

miliaritate conciliat. Atqui quando vtrinque congrediuntur in vnum, illinc quidem diuinæ causæ, hinc autem ex æquo præparationes humanæ, tunc absoluta religio peragit omnia, & ingentia ex sacrificijs bona reportat. Profectò exuberantia potestatis in causis vniuersi summis, id habet, vt quemadmodum in cœteris inferiora superat, ita & in hoc admodum superet; videlicet in ipsa præsentiæ amplitudine, vt maximæ omnium causæ, maximè omnium omnibus sint præsentes; adeò vt eadem ipsa causæ vniuscuiusque potestas, seorsum ab impedimento vbique tota semperque sit præsens. Hâc igitur ratione ipsa omnium prima, vltimis quoque subrutilant; immaterialiaque principia immaterialiter materialibus adsunt. Nemo miretur, si quam materiam esse dicimus puram atque diuinam; nam ipsa quoque materia cùm ab Opifice, Patreque omnium facta sit, meritò perfectionem sui quandam acquisisse potest aptam ad Deos suscipiendos. Hæc Iamblichus.

In quibus quidem primariò ostendere nititur, summam Deorum prouidentiam, quam non meliùs quàm per sacros religionis ritus se sibi conciliari posse existimabat; est enim prouidentia certè omnia, quæ Mundi ambitu continentur. Verùm de hisce audiamus Proclum de anima & dæmone, vbi appositè sanè, quæ hucusque recensuimus, summatim indigitat sequentibus verbis: *Qui diligentiores sunt in rerum rationibus assignandis, duo hæc elementa potissima diuinæ Dæmoniacæq́ prouidentiæ tradunt. Primum, per omnia desuper prouidentiam ad vltimum vsque procedere, ac nè minimum quidem sui expers alicubi prætermittere. Secundum nihil omninò eam ex gubernatis accipere, nec eorum natura repleri, nec eis alicubi commisceri. Non enim ex eo quòd omnia seruet atq́ disponat, admiscetur propterea gubernatis; nam diuinam atque Dæmonum naturam habet, passionibus animarum particularium non subiectam. Neque tamen dum separatim sequentia supereminet, propterea ex deterioribus aliquid inordinatum incultumque relinquit. Imò verò ob hanc ipsam causam omnia decenter exornat, atq́ à dispensatis absoluitur. Est enim benefica pariter atq́ sincera, exornatrix omnium, atq́ ab excultis interim expedita. Per omnia currens, præsertim quia cohibita nusquam. Viri quin etiam diuini, inferioribus diligentissimè prouident simul atq́ tranquillè. Quid ergo de Dijs ipsis bonisq́ Dæmonibus est dicendum? Nonnè præsentes omnibus, liberi sunt ab omnibus? Implentes seipsis omnia, nullis alicubi permiscent. Discurrentes per vniuersum, nusquam vitam propriam addixerunt. Nonnè confitebimur Deos suas proles amare? quemadmodum Poëtæ fingunt, Iouem amare puellam, ipsamq́ Venerem. Nempe quoniam amor eiusmodi prouisor est, & seruator perfectorque, & contentor rerum diuinitùs amatarum. Interea & beneficus & sincerus immixtusq́, habitudine nulla ad res affectus externas. Dic amabo, vndenam diuinis interdum hominum animabus, amatorium eiusmodi priuilegium obtigisset, nisi priùs Dijs ipsis inesset? Quicquid enim bonum & salutare competit animabus, causam à Dijs definitam habet. Quamobrem & virtutum omnium, corporaliumque bonorum, velut sanitatis, roboris, iustitiæ, temperantiæ exemplaria Plato probat præcedere penes Deum. Quantò itaque magis amatorij muneris causam principalem apud Deos esse fatebimur? quippe cùm amatorius hic affectus, vt Socrates in Phædro ait, diuino* Dij amant suas res.

quo-

Amor omnibus inest.

quodam munere sit tributus. Dij igitur Deos amant, antiquiores quidem minores, sed prouidentiæ munere; minores vicissim maiores diligunt, quodam videlicet conuersionis officio. Perficere quidem deteriora, & inferioribus prouidere, animabus quoque qua ratione sunt animæ, competit. Nam & ob hoc ipsum descendunt propter rerum generabilium prouidentiam curamque mortalium. Ita verò prouidere, vt prouidens gubernatis nec misceatur, nec velut addictus afficiatur, nec inde recipiat quicquam, Deorum proprium est, Dæmonumq; bonorum; & quoties contingit animabus humanis, diuina vel Dæmoniaca largitate contingit. Solent Sacerdotes in sanctissimis sacrificijs, vel per verba, vel per ea quæ oculis ostenduntur, in admirationem stuporemque præsentes adducere. Stupor enim Deo animam exponere consueuit. Socrates nunquam amatorium vitam vsq; adeò rectam peregisset, nisi afflatu quodam Dæmonis elegisset eam, & tenuisset electam.

Sacerdotis sacrificia.

Atque hæc sunt, quæ de Theologia Veterum, quantum ad hieroglyphicum negotium attinet, adducenda ratus sum. Innumera sanè alia de Hermeticis, Pythagoricis, atque Platonicis dogmatis dici poterant. Verùm cùm eorum in toto hoc Opere passim fiat mentio, eademque in tertio Tomo opportunè hieroglyphicorum expositioni reseruauerim, vt ea toties repeterentur, superuacaneum esse ratus sum.

Conclusio Operis.

ECce Lector beneuole, per incognitas hucusque Oceani Ægyptiaci semitas longè latèque diuagati Cymbam nostram portui tandem, vnde digressi sumus, statuimus. Merces exposuimus, in quibus si quicquam laude dignum attulimus, soli bonorum omnium largitori Deo Opt. Max. acceptum feras; sin, laudem in conatu reponas velim.

FINIS SECVNDÆ PARTIS.

CA-

CATALOGVS AVTHORVM.

Quorum authoritatibus vtimur.

A

Benephius
Aben Morgun
Aben Pharagi
Abenragel
Aben Rahhman
Aben Rais
Aben Sina
Abenuaſchia
Abnhali
Abn Rhodam
Abraham Ecchellenſis
Abulfeda Geographus Arabs
Achilles Statius
Achmed
Ælianus
Agathias
Agazaël Arabs
Agricola
Alaſſius Ord. Præd.
Albertus Magnus
Alcinous
Alſamenudi
Ammianus Marcellinus
Appion Hiſtoricus
Apollonius Thyan.
Apuleius
Arazaël
Ariſtoteles
Artephius
Athenæus
Auctor Ialkuth
Auctor Scalæ
Auenaris
S. Auguſtinus

B

BAal Aruch
Balſam
Baroldonus
Beneka Indus
Ben Salamas
Boiſſardus
Briſſonus
Bulengerus

C

CAllimachus
Calliſthenes
Caſſianus
Caſſiodorus
Cedrenus
Cenſorinus
Chronicon Alexandrinum.
Cicero
Clemens Alexandrinus
Coclenius
Columella
Cornelius Agrippa
Cornelius Nepos
Cuſanus

D

DAuid Riualdus
Del Rio
Democritus Abderita
Diodorus Siculus
Dionyſius Areopagita
Dionyſius Interpres Hom.
Dioſcorides
Dominicus Fontana

E

Elluchasen
Epiphanius
Esaias Propheta
Euripides
Eusebius
Eustathius
Exodus Liber

F

Faber
Fannius
Fuluius Vrsinus

G

Gaffarellus
Galenus
Geber
Gelaldinus Arabs
Geminus
Gregorius Nyssenus
Grunderus

H

Haled Arabs
Haly
Hamuel Sadid
Heliodorus
Hero Alexandrinus
Hero Mechanicus
Herodotus
Hesiodus
Hesychius
D. Hieronymus
Hieronymus Aleander
Hierotheus
Homerus
Horatius
Horus

I

Iamblichus
Ieremias Propheta
70 Interpretes
Ioannes Reuchlin
Ioseph Ben Altiphasi
Iosephus Flauius
Irenæus
Iulius Pollux
Iulius Firmicus
Iustinus Martyr

L

Lactantius Firmianus
Laertius
Langius
Laurentius Pignorius
Leonardus Pisaurus
Liuius Galantes
Lucianus

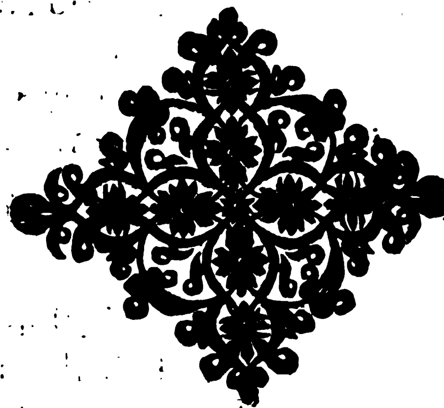
M

Macrobius
Mahumed Ben Ioseph
Maierus
Manethon Sybennita
Manilius
Marcus Grimanus
Marcus Marci
Mariana Soc. IESV
Marsilius Ficinus
Martianus Capella
S. Matthæus
Mersennus
Morgam Ebnasa
Morgum
Mor Isaac

N

Nicephorus Callistus
Nicetas
Nomenclator Coptus

Ora-

INDEX

Clafsium, Capitum, & Paragraphorum Partis Secundæ Tomi Secundi.

CLASSIS VII. MATHEMATICA HIEROGLYPHICA.

§. I.

Se-

INDEX.

CLAS-

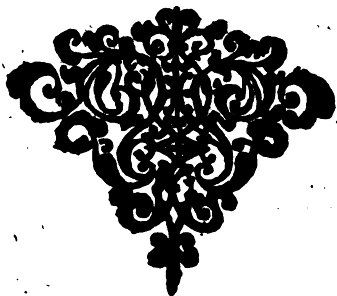
INDEX.

CLASSIS IX. MEDICINA HIEROGLYPHICA. 345

CLASSIS X. ALCHIMIA HIEROGLYPHICA. 387

CLASSIS XI. MAGIA HIEROGLYPHICA. 435

Cap.

INDEX

Rerum & verborum Partis II. Tomi II.

ORDINE ALPHABETICO.

A

D

Do-

Har-

H

I

K

L

N

O

per

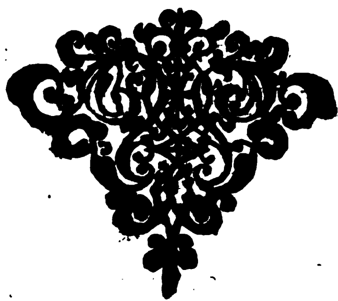
Se-

T

V

Via

FINIS.

 Er-

Errata sic corrige. primus numerus paginam, secundus lineam denotat.

Pag.	lin.	Errata	Corrige
Pag. 48.	lin. 21.	656.	666.
50.	28.	inte res	inter res
54.	27.	in i	n i
55.	25.	euinarios	quinarios
ibid.	35.	cumerotum	numerorum
ibid.	39.	ſeipſo	ſeipſum
56.	vlt.	134	136
92.	4.	habete	habere
98.	16.	lib 5.	lib. 1.
108.	1.	biſectione	diſſectione
113.	9.	fometto	fomento
114.	18.	ſinum	ſitum
116.	25.	reciproca	reciprocam
121.	28.	con	non
ibid.	32.	τῦ ἀυτὸν	τῦ ὕδατος ἀυτὸν
ibid.	ibid.	αἰλέαδς	αἰέλεαδς
126.	3.	pariat	pareat
127.	antepen.	tepentè	repente
128.	1.	φύσει	φυσῃ
130.	19.	ſpiretuali	ſpirituali
ibid.	33.	vquam	aquam
ibid.	35.	culeum	cultum
132.	14.	Latini	Latinus
133.	41.	eum	cum
136.	5.	Vir	vix
ibid.	22.	πάλαιοι	παλαιοὶ
137.	25.	πολυειδάπτος	πολυειδακτος
138.	2.	commenſuratur	commenſuratus
139.	16.	quandam	quendam
ibid.	pen.	profectum	profectum
140.	8.	multam	multùm
141.	31.	ὄρανον	ὀρανὸν
143.	31.	charactere	characterum
168.	23.	viçinara	vicina
ibid.	36.	ſtella	ſtellas
178.	21.	11. ſignum	12. ſignum
187.	1.	quò	quod
247.	2.	29.	26.
252.	20.	fuerunt	ferunt
258.	7.	manſionum	menſium
259.	40.	ſuſtentetur. Solem	ſuſtentetur, Solem
262.	34.	Die menſis	Die 7. menſis
263.	17.	beneficum	beneficium
306.	3.	admiranda	admirandi
309.	22.	uota	nota
312.	4.	ea	ea
ibid.	30.	quam	qua
ibid.	vlt.	adinuenit	adinuenit
315.	27.	ergarorum	ergatum
318.	2.	vrat	erat
354.	29.	ciſtam	ſiſtam
369.	23.	ſubdiuidebunt	ſubdiuidebat
370.	13.	incumbebat	incumbebant
380.	21.	quæ	quo
389.	pen.	fuiſſet	fuiſſe
392.	17.	innumerabili	innumerabilique
397.	19.	permeantem	permeantem
420.	25.	pronæ	ſupinæ
430.	5.	comparetur	comparatur
455.	7.	iherogram.	hierogram.
456.	1.	in ſignatis	inſigniter
481.	23.	ſua	ſuo
536.	pen.	Ægyptios	Ægyptij
538.	18.	ſuffumentum	ſuffimentum

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz.

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll Mmm Nnn Ooo Ppp Qqq Rrr Sſſ Ttt Vuu Xxx Yyy Zzz.

Aaaa Bbbb Cccc Dddd.

Omnes ſunt duerniones præter Zzz & Dddd.

R O M Æ,

Ex Typographia Vitalis Maſcardi, M DC LIV.

Superiorum permiſſu.

